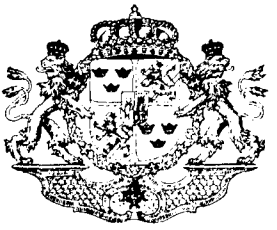
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 47

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1937

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

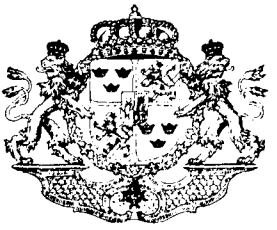
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1937: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19371

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 47

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1937

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1937
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
370090

INNEHÅLL — INDEX

Nr 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1936	1	Le marché du travail en décembre 1936.
Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet	3	La durée du travail pour le personnel de bureau dans les entreprises privées.
Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän	32	Projet d'un ordre de négociations pour les employés de l'État.
Internationella arbetsorganisationen	43	L'organisation internationale du travail.
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1936	43	Les progrès de la législation internationale du travail en 1936.
Internationella sjöfartskonferensens resultat	46	Les résultats de la conférence internationale maritime.
Kortare meddelanden	48	Courtes notices.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1935	48	Annuaire des salaires de la Suède en 1935.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1936	48	Activité de la commission de chômage en novembre 1936.
Pensionsförsäkringen år 1935	50	L'assurance sur les retraites en 1935.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1936	51	Activité des bureaux de placement publics en Suède en décembre 1936.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1936	56	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1936.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	57	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1936	58	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1936.
Litteraturöversikt	74	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	80	Lois concernant les questions sociales.

Nr 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1937	81	Le marché du travail en janvier 1937.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1936	83	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1936.
Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1936	90	Occupation et heures du travail dans l'industrie en novembre 1936.
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1936	103	L'offre et la demande du travail et les salaires dans l'agriculture en 1936.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1936	111	Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1936.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1936	124	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1936.
Bostadsproduktionen i vissa större städer under år 1936	127	La production d'habitations dans certaines grandes villes en 1936.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1936	131	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1936.
Utvandringen till främmande världsdelar under år 1936	134	L'émigration intercontinentale en 1936.
Erkända arbetslöshetskassor år 1935	136	Les caisses-chômage enregistrées en 1935.
Internationella arbetsorganisationen	139	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån	139	Publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	139	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1936	139	Activité de la commission de chômage en décembre 1936.
Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande i Finland	140	Nouvelle programme concernant les mesures de l'État contre le chômage en Finlande.
Registrerade arbetstagarföreningar	141	Associations d'employés enregistrées.
Utländska medborgare i Finland år 1935	141	Citoyens étrangers en Finlande en 1935.
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1936	142	L'inspection du travail au cours du 4e trimestre 1936.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1937	143	Activité des bureaux de placement publics en janvier 1937.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1936	148	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1936.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	149	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader januari 1937	150	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie janvier 1937.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	152	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	153	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	160	Lois concernant les questions sociales.

Nr 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1937	161	Le marché du travail en février 1937.
Arbetslösheten under år 1936	163	Le chômage en 1936.
Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket	171	Recherche sur le niveau et les fluctuations des salaires des ouvriers agricoles.
Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden	183	Projet d'amélioration des logis des ouvriers forestiers.
Förslag till revision av främlingslagen	206	Projet de revision de la loi sur l'émigration.
Internationella arbetsorganisationen	234	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträden i november 1936 och februari 1937	234	Sessions du conseil d'administration du bureau international du travail en novembre 1936 et en février 1937.
Kortare meddelanden	239	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1937	239	Activité de la commission de chômage en janvier 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	240	Associations d'employés enregistrées.
Nya grunder för levnadskostnadsindex i Finland	240	Modifications du calcul du coût de la vie en Finlande.
Författningar rörande sociala frågor	241	Lois concernant les questions sociales.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	242	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1937	250	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1937	251	Activité des bureaux de placement publics en février 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	256	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader februari 1937	257	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie février 1937.
Litteraturöversikt	259	Bibliographie.

Nr 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1937	265	Le marché du travail en mars 1937.
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1936 och första kvartalet 1937	267	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1936 et le 1er trimestre 1937.
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1936/1937	272	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1936/1937.
Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet	276	Collaboration des bureaux de placement publics au recrutement pour la défense.
Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen	278	Secours aux propriétaires d'habitations à bon marché en cas de crises.
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1936	281	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1936.
Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten m. m.	285	Mesures projetés pour encourager l'activité de jardins d'enfants etc.
Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten	290	Projet d'une recherche concernant la criminalité juvenile.

Internationella arbetsorganisationen	292	L'organisation internationale du travail.
Publikation från internationella arbetsbyrån	292	*Publication du bureau international du travail.*
Kortare meddelanden	293	Courtes notices.
Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning	293	Congés payés réglés par conventions internationales et par législation étrangère nouvelle.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1937	296	Activité de la commission de chômage en février 1937.
Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden i Storbritannien	297	Aide économique et sociale aux régions éprouvées en Grande-Bretagne.
Obligatorisk medling och skiljedom i Frankrike	300	Conciliation et arbitrage obligatoire en France.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1937	301	Activité des bureaux de placement publics en mars 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1937	306	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	307	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1937	308	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1937.
Litteraturöversikt	321	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	328	Lois concernant les questions sociales.

Nr 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1937	329	Le marché du travail en avril 1937.
Arbetstillgången under första kvartalet 1937	331	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1937.
Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936	338	Enquête sur le chômage le 31 juillet 1936.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1937	351	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 1er trimestre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1937	354	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1937.
Jordbrukets arbetarfråga	357	Le problème de la main d'œuvre de l'agriculture.
Den danska hushållskostnadsundersökningen av år 1931	360	Enquête danoise sur les frais ménagers en 1931.
Terpentinskador hos svenska målare	367	Actions nocives de la térébenthine sur des peintres suédois.
Sammanträde med yrkesinspektörerna	368	Réunion des inspecteurs du travail.
Kortare meddelanden	370	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1937	370	Activité de la commission de chômage en mars 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	371	Associations d'employés enregistrées.
Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937	371	Fluctuations des prix à l'étranger et en Suède en avril 1937.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1937	374	L'émigration intercontinentale pendant le 1er trimestre 1937.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycksstillbud	375	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1937	383	L'inspection du travail au cours du 1er trimestre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1937	384	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1937	385	Activité des bureaux de placement publics en avril 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	390	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader april 1937	391	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie avril 1937.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	393	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Litteraturöversikt	394	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	400	Lois concernant les questions sociales.

Nr 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1937 . . 401
Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda näringslivet 403
Lönenivån i Sverige år 1936 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913 429
Industrien i Sverige år 1935 434
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1935 436
Kooperativa förbundets verksamhet år 1936 . 440
Internationella arbetsorganisationen 444
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i maj 1937 444
Kortare meddelanden 445
Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden i Storbritannien 445
De sociala lagarna i Förenta staterna 447
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1937 449
Statens arbetslöshetskommissions berättelse över sin verksamhet 1925—1934 450
Den privata arbetsförmedlingen under år 1936 . . . 452
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1936 . 454
Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner i Finland 455
Registrerade arbetstagarföreningar 456
Svenska arbetsgivareföreningen år 1936 456
Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1937 457
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1937 462
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . . 463
Livsmedelspriser och levnadskostnader maj 1937 464
Litteraturöversikt 466
Författningar rörande sociala frågor 472

Le marché du travail en mai 1937.
Durée du travail de personnel technique et d'autres groupes d'employés dans les entreprises privées.
Le niveau des salaires en Suède en 1936 et les fluctuations des salaires depuis 1913.
L'industrie en Suède en 1935.
L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1935.
L'union coopérative en 1936.
L'organisation internationale du travail.
Session du conseil d'administration du bureau international du travail en mai 1937.
Courtes notices.
Projets gouvernementaux de mesures contre le chômage aux régions éprouvées en Grande-Bretagne.
Les lois sociales aux États-Unis.
Activité de la commission de chômage en avril 1937.
Rapport de la commission de chômage sur son activité de *1925 à 1934*.
Les bureaux de placement privés en 1936.
Les bureaux des gardes-malades en 1936.
Mesures pour augmenter les salaires des ouvriers forestiers en Finlande.
Associations d'employés enregistrées.
L'union des patrons suédois en 1936.
Activité des bureaux de placement publics en Suède en mai 1937.
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1937.
Marché du travail et chômage à l'étranger.
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie mai 1937.
Bibliographie.
Lois concernant les questions sociales.

Nr 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1937 . . 473
Socialstyrelsens omorganisation 475
De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år *1936* 484
Byggnadsverksamheten år 1936 488
Kortare meddelanden 514
Nya förslag till lagstiftning rörande arbetarfrågor i Förenta staterna 514
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1937 515
Registrerade arbetstagarföreningar 516
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud 517
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juni 1937 525
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1937 530
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 531
Levnadskostnader under andra kvartalet 1937 532
Litteraturöversikt 545
Författningar rörande sociala frågor 551

Le marché du travail en *juin* 1937.
Réorganisation de l'Administration du travail et de la prévoyance sociale.
Recettes et dépenses des bureaux de placement *publics en Suède en* 1936.
Activité dans l'industrie du bâtiment en 1936.
Courtes notices.
Projets nouveaux de législation sur les questions ouvrières aux *États-Unis*.
Activité de la commission de chômage en mai 1937.
Associations d'employés enregistrées.
Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Activité des bureaux de placement publics en Suède en juin 1937.
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1937.
Marché du travail et chômage à l'étranger.
Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1937.
Bibliographie.
Lois concernant les questions sociales.

Nr 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1937	553	Le marché du travail en juillet 1937.
Arbetstillgången under andra kvartalet 1937	555	L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1937.
Sociala frågor vid 1937 års riksdag	562	Questions sociales au Riksdag de 1937.
Ny lagstiftning om rusdrycksförsäljningen	580	Législation nouvelle sur la vente des spiritueux.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1935	585	La coopération en Suède en 1935.
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under andra kvartalet 1937	588	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 2e trimestre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1937	592	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1937.
Kortare meddelanden	595	Courtes notices.
Konjunkturinstitutets organisation och verksamhet	595	Organisation et activité de l'institut de la conjoncture.
Ny statistik beträffande industriarbetarlöner i Finland	596	Statistique nouvelle des salaires d'ouvriers industriels en Finlande.
Ny arbetslöshetsräkning genom 1937 års arbetslöshetssakkunnigas försorg	597	Recensement nouveau fait par les experts de 1937 pour la recherche du chômage.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1937	598	Activité de la commission de chômage en juin 1937.
Registrerade arbetstagarföreningar	599	Associations d'employés enregistrées.
Förbud mot oskälig prisstegring i Frankrike	599	Défense d'une augementation exorbitante des prix en France.
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1937	600	*L'émigration intercontinentale pendant le 2e trimestre 1937.*
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1937	601	L'inspection du travail au cours du 2e trimestre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1937	602	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under juli 1937	603	Activité des bureaux de placement publics en Suède en juillet 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	608	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	609	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader juli 1937	610	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie juillet 1937.
Författningar rörande sociala frågor	613	Lois concernant les questions sociales.
Litteraturöversikt	614	Bibliographie.

Nr 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1937	619	Le marché du travail en août 1937.
Dyrortsgruppering för folkpensionerna	621	Classification des communes d'après les importances du coût de la vie pour les pensions populaires.
Olycksfall i arbete år 1934	624	Les accidents du travail en 1934.
Utbildningstid och avlöningsförhållanden för lärlingar inom vissa yrken	627	Temps de formation et salaires pour les apprentis dans certains métiers.
Bostadsproduktion och bostadspolitik i Tyskland efter kriget	630	Production d'habitations et politique de logement en Allemagne après la guerre.
Internationella arbetskonferensens tjugutredje sammanträde	634	La vingt-et-troisième session de la conférence internationale du travail.
Kortare meddelanden	637	Courtes notices.
Ny upplaga av »Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige»	637	Edition nouvelle de »l'Oeuvre sociale en Suède».
De erkända arbetslöshetskassorna	637	Les caisses-chômage enrégistrées.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1937	637	Activité de la commission de chômage en juillet 1937.
Officiell arbetslöshetsräkning planeras i Förenta staterna	638	Recensement officiel du chômage projeté aux États-Unis.
Trångboddhetens utbredning i England	639	Logements surpeuplés en Angleterre.

Internationella bostadskongressen i Paris i juli 1937	642	Congrès international de l'habitation et de l'aménagement des villes à Paris en juillet 1937.	642
Registrerade arbetstagarföreningar	642	Associations d'employés enregistrées.	642
Prisutvecklingen i de nordiska länderna och England	643	Les fluctuations des prix dans les États du Nord et l'Angleterre.	643
Jämförelse mellan levnadskostnaderna i Finland, Sverige och England	645	Comparaison du coût de la vie en Finlande, en Suède et en Angleterre.	645
Ut- och invandring under år 1936	646	La migration en Suède en 1936.	646
Offentliga utredningar	648	Recherches officielles.	648
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olycks-tillbud	651	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.	651
Sveriges offentliga arbetsförmedling under augusti 1937	659	Activité des bureaux de placements publics en Suède en août 1937.	659
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1937	664	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1937.	664
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	665	Marché du travail et chômage à l'étranger.	665
Livsmedelspriser och levnadskostnader augusti 1937	666	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie août 1937.	666
Litteraturöversikt	668	Bibliographie.	668

Nr 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1937	673	Le marché du travail en septembre 1937.	673
Kollektivavtalen under andra och tredje kvartalen 1937	675	Les conventions collectives pendant les 2e et 3e trimestres 1937.	675
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1937	678	Organisation des travaux de voirie et les salaires des ouvriers en 1937.	678
Arbetsförmedlingsåtgärder vid lokal arbetslöshet (Gimo och Harg)	686	Mesures des bureaux de placement publics en cas de chômage local (Gimo et Harg).	686
Ändringar i sjukkasseförordningen	692	Modifications du règlement des caisses maladie.	692
Utlänningslagens tillämpning	695	Application de la loi sur la surveillance des étrangers.	695
Kortare meddelanden	699	Courtes notices.	699
Den tyska organisationen »Kraft durch Freude»	699	L'organisation allemande »Kraft durch Freude».	699
Andra nordiska yrkesinspektörsmötet i Köpenhamn	699	Deuxième congrès scandinave des inspecteurs du travail à Copenhague.	699
Ny engelsk lag om skydd mot ohälsa och olycksfall vid fabriksarbete	700	Nouvelle loi anglaise sur la protection contre maladies professionelles et accidents du travail dans les usines.	700
Lantarbetarnas löneförhållanden i Finland	701	Les salaires des ouvriers agricoles en Finlande.	701
Anskaffande av arbetskraft till betfälten	703	Réquisition des bras pour les champs de bettes.	703
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1937	705	Activité de la commission de chômage en août 1937.	705
De nya bestämmelserna angående moderskapspenning och mödrahjälp	706	Les règlements nouveaux de l'aide pécuniaire aux mères.	706
Lag om moderskapsunderstöd i Finland	707	Loi de secours de la maternité en Finlande.	707
Landsorganisationen i Sverige under år 1936	708	La confédération générale du travail en Suède en 1936.	708
Offentliga utredningar	709	Recherches officielles.	709
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1937	710	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1937.	710
Sveriges offentliga arbetsförmedling under september 1937	711	Activité des bureaux de placement publics en Suède en septembre 1937.	711
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	716	Marché du travail et chômage à l'étranger.	716
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1937	717	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1937.	717
Litteraturöversikt	730	Bibliographie.	730
Författningar rörande sociala frågor	736	Lois concernant les questions sociales.	736

Nr 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1937	737	Le marché du travail en octobre 1937.	737
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1937	739	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1937.	739
Kollektivavtal i Sverige år 1936	746	Conventions collectives en Suède en 1936.	746
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under tredje kvartalet 1937	752	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes pendant le 3e trimestre 1937.	752

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1937	756	La situation sur le marché des appartements à louer dans les villes le 1er octobre 1937.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1937	760	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1937.
Statlig reglering av minimilöner för lantarbetare	763	Fixation par l'État de salaires minima pour les travailleurs agricoles.
Internationella arbetsorganisationen	773	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1937	773	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en octobre 1937.
Kortare meddelanden	775	Courtes notices.
Nya organ för nödhjälpsåtgärder bland jordbrukare i Förenta staterna	775	Organisation nouvelle des mesures de secours pour les agriculteurs aux États-Unis.
De erkända arbetslöshetskassorna	776	Les caisses-chômage enrégistrées.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1937	776	Activité de la commission de chômage en septembre 1937.
Familjelån och andra befolkningspolitiska åtgärder i Italien	777	Prêts et d'autres mesures pour aider la famille en Italie.
Registrerade arbetstagarföreningar	778	Associations d'employés enrégistrées.
Prisutvecklingen i Schweiz efter valutanedskrivningen	778	Développement des prix en Suisse après la réduction de la valeur.
Rapport från folknäringsrådet i England	779	Rapport du conseil d'alimentation en Angleterre.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1937	780	L'émigration intercontinentale pendant le 3e trimestre 1937.
Offentliga utredningar	782	Recherches officielles.
Författningar rörande sociala frågor	782	Lois concernant les questions sociales.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1937	783	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1937.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud	784	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail ou les dangers imminents.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1937	792	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1937.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under oktober 1937	793	Activité des bureaux de placement publics en Suède en octobre 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	798	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	799	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader oktober 1937	800	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie octobre 1937.
Litteraturöversikt	802	Bibliographie.

Nr 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1937	809	Le marché du travail en novembre 1937.
Erkända arbetslöshetskassor år 1936	811	Caisses-chômage enrégistrées en 1936.
Den nya utlänningslagen	815	La nouvelle loi sur le contrôle des étranger en Suède.
Den femte internationella socialstatistiska konferensen i Genève 1937	820	La cinquième conférence internationale des statisticiens du travail à Genève en 1937.
Arbetarskyddsbyrån och sjukkassebyrån lämna socialstyrelsen	826	Les bureaux de protection du travail et de surveillance des caisses-maladie serent séparés de l'Administration du travail et de la prévoyance sociale.
Förslaget om ett statligt institut för folkhälsan	828	Projet d'un institut de l'État pour la santé publique.
Folknäringsfrågor i internationell belysning	831	L'alimentation de la population au point de vue internationale.
Kortare meddelanden	836	Courtes notices.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Danmark	836	Salaires des travailleurs agricoles au Danemark.
Lantarbetarnas löneförhållanden i Norge	837	Salaires des travailleurs agricoles en Norvège.
Löneförhållanden inom industrien i Danmark	839	Salaires dans l'industrie au Danemark.
Arbetslöner inom industri och hantverk i Norge	841	Salaires des travailleurs industriels et des artisans en Norvège.
Fransk förordning om tjänstefolks rätt till betald semester	842	Règlement français concernant des congés payés pour les domestiques.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1937	842	Activité de la commission de chômage en octobre 1937.

Arbetslöshetsklientelets sammansättning i Tyskland	844	La clientèle de chômeurs en Allemagne.
Hushållskostnadsundersökning i Storbritannien	844	Enquête sur les budgets familiaux en Angleterre.
Dyrtidstilläggen till de franska statstjänstemännen höjas	845	Augmentation de l'indemnité de vie chère aux fonctionnaires de l'État en France.
Offentliga utredningar	846	Recherches officielles.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under november 1937	847	Activité des bureaux de placement publics en Suède en novembre 1937.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1937	852	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 octobre 1937.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	853	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader november 1937	854	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie novembre 1937.
Litteraturöversikt	856	Bibliographie.
Författningar rörande sociala frågor	864	Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årgången 1937	865	Table des matières pour l'année 1937.

Arbetsmarknaden under december månad 1936.

Arbetsmarknadens läge under december undergick i det stora hela de förändringar, som kunna sägas vara för månaden normala. Sålunda reducerades arbetstillgången inom jordbruk och vissa industrier, under det att handel och samfärdsel jämte därav berörda yrken samt husligt arbete erbjödo ökade arbetstillfällen. Resultatet av förskjutningarna i olika riktningar blev ett försämrat genomsnittligt relationstal; antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket steg nämligen från 289 i november till 327 i december. En bidragande orsak härtill var den omständigheten, att väderleksförhållandena ej påkallade sådana extra arbeten i form av snöskottning o. d., som eljest vid denna tid i stor utsträckning pläga stå till buds inom gruppen »diversearbete». Försämringen är strängt taget mera skenbar än verklig, och förhållandena på den svenska arbetsmarknaden äro alltjämt goda, vilket bl. a. framgår vid en jämförelse med åren 1935 och 1934, då december månads relationstal voro 442 och 531. Arbetslöshetskommissionens siffra för antalet hjälpsökande arbetslösa, som vid slutet av november belöpte sig till 28 742, steg under december till omkring 31 000. Då fjolårets decembersiffra var så hög som 57 965, kan man även här utläsa en gynnsam utveckling. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten vid månadsskiftet november/december utgjorde 11·9 % mot 10·3 % en månad tidigare och 14·9 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom *jordbruket* var förmedlingsfrekvensen efter vanligheten denna årstid ringa, och de lediga platsernas antal uppgick knappt till mer än hälften mot i november. Även ansökningssiffrorna visade starkt fallande tendens, med en nedgång av 40 %. Å ladugårdspersonal och landsjungfrur var bristen som förut kännbar. Inom *skogsbruket* ha huggningarna pågått i stor omfattning, men bristen på snö har lagt hinder i vägen för timrets framforslande, vadan arbetet ej kunnat forceras enligt önskan. Det oaktat har arbetstillgången varit god, och årets avverkningar väntas bli rekordartade. Arbetsförmedlingarna ha på grund härav redan på ett tidigt stadium måst söka kontakt med varandra för att i interlokal samverkan kunna möta och tillgodose kommande behov av arbetskraft.

På den *industriella* marknaden noterades något försämrad arbetstillgång för mindre yrkeskunnig personal inom *metall- och maskinindustrien*, medan däremot å flera orter rådde brist på kompetenta yrkesarbetare. Även *byggnadsverksamheten* företedde i stort sett avmattning, ehuru på vissa håll de för hithörande fack gynnsamma väderleksförhållandena ha främjat arbetenas fortsättande. Inom *skoindustrien* hade under senare delen av månaden förekommit de sedvanliga mer eller mindre tillfälliga permitteringarna, varigenom de arbetssökandes antal kom att betydligt överstiga det dubbla mot i november. Enbart Örebro redovisade en ökning med inemot 2 000 arbetssökande. Vissa grenar av *livsmedelsindustrien* hade inför den stundande julen ökat behov av arbetskraft.

För *sjöfolket* var arbetsmarknaden i stort sett något gynnsammare än i november, och under veckorna närmast före julhelgen yppade sig här och var

svårigheter att anskaffa erforderligt däcksmanskap. Som förut rådde viss brist på behöriga tredje maskinister för oceanfart. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 768 påmönstringar och 4 741 avmönstringar. Motsvarande siffror för december 1935 voro 2 797 och 4 670.

Som ovan antytts, uppvisade gruppen *handel och samfärdsel* ökad livaktighet. *Affärsbiträden* med branschvana rönte stark efterfrågan, och vid jultiden rådde brist på kvalificerade sökande, särskilt kvinnliga. Den *kontorsutbildade* arbetskraften däremot hade ej så goda arbetstillfällen. Inom *restaurangfacket* konstaterades förbättrad arbetstillgång för bl. a. kallskänkor och köksbiträden. Behovet av lämplig personal till *anstalter och sjukhus* var understundom svårt att tillgodose, något som också gällde barnsköterskeplatser.

I fråga om *husligt arbete* har antalet ansökningar minskat högst väsentligt beroende på en viss obenägenhet hos vederbörande att taga anställning under julmånaden; även platstillgången visade tillbakagång. Efterfrågan på tillfällig hjälp för rengöringsarbete och uppassning var som vanligt vid denna tid livlig, och ett flertal platser kunde ej tillsättas av brist på sökande.

För *ungdom* under 18 år var arbetsmarknaden alltjämt god, speciellt beträffande springpojkar och springflickor till affärer och varuhus.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under december 1936 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1927	337	299	227	183	176	166	154	150	145	172	268	264	**210**
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	458	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1933	533	461	358	350	361	314	333	313	369	365	521	546	**410**
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
Övriga näringsgrupper:													
1933	784	810	882	728	616	636	708	670	648	785	960	862	**768**
1934	844	788	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1927	16·8	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·8	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	*19·0*	*18·0*	*16·5*	*13·8*	*10·2*	*9·3*	*8·4*	*8·0*	*8·6*	*10·3*	*11·9*	—	—

Arbetstidens längd för kontorspersonal inom det enskilda näringslivet.

Preliminär redogörelse.

Undersökningens tillkomst. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1935 tillkallade chefen för socialdepartementet särskilda sakkunniga att inom departementet biträda med utredning rörande frågan om laglig reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda samt rörande de frågor i övrigt, som ägde samband med lagstiftningen å förevarande område. För fullgörande av sitt uppdrag ha de sakkunniga, vilka antagit benämningen Arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda, funnit nödigt att söka förskaffa sig närmare kännedom om arbetstidsförhållandena för olika grupper av anställda i enskild tjänst (andra än kroppsarbetare). Efter hemställan av de sakkunniga har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 april 1936 uppdragit åt socialstyrelsen att i samråd med de sakkunniga verkställa en statistisk utredning rörande arbetstidsförhållandena för vissa grupper av i enskild tjänst anställda. Den i enlighet härmed igångsatta undersökningen omfattar anställda inom det enskilda näringslivets olika grenar. Undantagits ha dock detaljhandel, hotell-, restaurang-, kafé- och pensionatrörelse, enskild sjukvård och annan vårdverksamhet samt nöjes-, idrotts- o. d. företag, inom vilka branscher de anställdas arbetstidsförhållanden antingen blivit undersökta tidigare[1] eller ock förete sådana särdrag, att arbetsvillkoren knappast äro jämförbara med arbetstidsförhållandena inom näringslivet i övrigt. I undersökningen ha inom var och en av förenämnda näringsgrenar redovisats olika grupper av anställda (andra än kroppsarbetare), såsom kontorspersonal, lager- och expeditionspersonal, teknisk personal, arbetsledare, vaktmästare, springpojkar o. d.; personal i trafiktjänst (tågpersonal, fartygspersonal o. d.) har ej medtagits, ej heller butikspersonal vid sådana företag, som vid sidan av partihandel, industriell verksamhet o. d. bedrevo detaljhandelsrörelse. Med »anställda» avses i den följande framställningen endast de här nämnda, i undersökningen medtagna personalkategorierna.

Primärmaterialets insamling. För inhämtande av uppgifter från arbetsgivare resp. personal användes tvenne särskilda frågeformulär. Det för arbetsgivare avsedda formuläret (form. 1) upptog ett flertal frågor rörande bl. a. tiden för kontorets etc. öppethållande för allmänheten, den normala (ordi-

[1] Arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln av K. Socialstyrelsen, utg. 1933. — Undersökning rörande arbetstidsförhållandena inom hotell- och restaurangnäringen 1929/30 av K. Socialstyrelsen, utg. 1931. — Arbetstidsförhållandena vid varmbadinrättningar år 1930, Soc. Medd. årg. 1931, sid. 701 o. f. — Undersökning rörande sjukhuspersonalens arbetstidsförhållanden, Soc. Medd. årg. 1931, sid. 955 o. f. — Arbetstidsförhållandena för personal å fattigvårds- och därmed jämförliga anstalter, Soc. Medd. årg 1932, sid. 449 o. f. — Arbetstidsförhållandena för personal å sinnessjukhus och därmed jämförliga anstalter, Soc. Medd. årg. 1932, sid. 827 o. f.

Tab. 1. Undersökningens omfatt-

		Företag resp. anställda, som beröras av undersökningen (enl. 1931 års företagsräknings primärmaterial)		Företag enl. från arbetsgivare inkomna uppg. enl. form. 1	
		Antal företag	Antal anställda	Antal	% av samtl. företag enl. företagsräkn.-s primärmaterial
1	Jordbruk o. trädgårdsodling	.	.	93	.
2	Skogsbruk	333	2 018	76	22·8
3	Industri	9 063	61 776	2 710	29·9
4	Grosshandel	4 633	23 593	1 112	24·0
5	Bankrörelse	1 403	8 759	411	29·3
6	Försäkringsrörelse	689	6 555	176	25·5
7	Samfärdsel	1 561	10 992	242	15·5
8	Förmedlings-, konsultations- o. d. rörelse	1 117	3 901	207	18·5
9	Annan (el. ej angiven) rörelse	.	.	139	.
10	**Samtliga företag resp. anställda**	**18 799**	**117 594**	**5 166**	[1] **26·2**
11	därav företag, som redovisat kontorspersonal	.	.	4 604	.

narie) arbetstidens förläggning under veckans olika dagar och dess längd per person och vecka för olika personalgrupper, arbete utöver den normala arbetstiden och eventuell ersättning härför samt i kollektivavtal, normalkontrakt, reglementen el. dyl. intagna bestämmelser om personalens arbetstid m. m.; därjämte begärdes uppgift om förekomsten av regelbundna måltidsraster för de anställda, dessas längd och förläggning. Särskilda frågepunkter avsågo anordningar för kontroll av personalens arbetstid samt huruvida i företaget förefunnos anställda, som oavbrutet sysselsattes vid kontorsmaskiner, såsom bokföringsmaskiner, räknemaskiner o. d. (ej skrivmaskiner), ävensom huruvida denna personals arbetstidsförhållanden företedde några avvikelser från de för annan personal gällande arbetstiderna. Å formuläret skulle arbetstidsförhållandena redovisas för samtliga vid resp. företag anställda (andra än kroppsarbetare), med undantag dock för försäkringsbolagens fältmän, handelsresande o. d. personer, vilka utförde sitt arbete under sådana förhållanden, att det ej kunde anses tillkomma arbetsgivare att lämna uppgifter om arbetstiden. Ett formulär skulle ifyllas för varje företag, men i fråga om stora företag, innefattande avdelningar med i högre grad avvikande arbetstidsförhållanden, skulle ett formulär ifyllas för varje sådan avdelning. På samma sätt skulle förfaras, när ett företag hade avdelningar eller filialer å olika orter.

Urvalet av uppgiftslämnare enligt form. 1 har skett efter tre linjer. I första hand hänvände sig socialstyrelsen direkt till ett stort antal arbetsgivare, vilkas adresser erhållits ur primärmaterialet till 1931 års företagsräkning och 1932 års jordbruksräkning. Ur företagsräkningens primärmaterial uttogs vart

[1] Vid beräkningen av detta procenttal ha grupperna »jordbruk och trädgårdsodling» samt »annan (el. ej angiven) rörelse» utesluti ts.

ning och representativitet.

Å företagsuppg. enl. form. 1 redovisade anställda		Anställda, från vilka inkommit uppg. enl. form. 2			Uppgifter rörande företag, beträffande vilka redovisning föreligger från båda parter					
Antal	% av samtl. anställda enl. företagsräkn.-s primärmaterial	Antal	% av samtl. anst. enl. föret.-räkn:s prim.-mat.	% av samtl. av arbetsgiv. redovisade anst.	Antal företagsuppg. enl. form. 1	% av samtl. ink. form. 1	Hela ant. å dessa form. 1 redovisade anst.	Antal personaluppg. enl. form. 2	% av samtl. ink. form. 2	
207	·	239	·	115·5	31	33·3	75	37	15·4	1
948	47·0	472	23·4	49·8	52	68·4	735	227	48·1	2
47 913	77·6	14 839	24·0	31·0	1 473	54·4	40 873	12 527	84·4	3
12 878	52·5	2 895	12·3	23·4	465	41·8	7 661	2 304	79·6	4
5 642	64·4	2 203	25·2	39·0	257	62·5	5 048	1 136	51·6	5
4 439	67·7	1 282	19·6	28·9	83	47·2	4 041	974	76·0	6
3 209	29·2	1 216	11·1	37·9	119	49·2	2 775	711	58·5	7
1 162	29·8	355	9·1	30·6	46	22·2	645	193	54·5	8
828	·	271	·	32·7	41	29·5	456	146	53·9	9
76 726	[1]64·4	**28 772**	[1]19·9	**31·0**	**2 567**	**49·7**	**62 309**	**18 255**	**76·8**	10
36 027	·	11 354	·	31·5	2 033	44·2	27 807	8 770	77·2	11

tredje företag (arbetsställe), där förvaltnings-, kontors-, kommersiell, teknisk o. d. personal uppgivits vara anställd. Ur jordbruksräkningens primärmaterial, i vilket uppgifter om andra anställda än kroppsarbetare saknades, uttogs var tredje brukningsdel om över 100 ha åker. Antalet sålunda tillskrivna arbetsgivare utgjorde omkr. 7 300.[2] Jämsides härmed insamlades uppgifter på en annan väg, nämligen genom Svenska arbetsgivareföreningen, som åtagit sig att för socialstyrelsens räkning inhämta uppgifter enligt form. 1 från omkring 2 800 av föreningens delägare. Slutligen skedde vid den tidpunkt, då större delen av formulären från de anställda inkommit, en kompletterande insamling av uppgifter enligt form. 1 genom hänvändelse till ett åttiotal förut icke representerade arbetsgivare, vilkas personal i större utsträckning deltagit i undersökningen.

För att inhämta de olika personalgruppernas uppfattning rörande arbetstidsfrågan och vad därmed sammanhängde utsändes ett särskilt personalformulär (form. 2), avsett att besvaras individuellt. De å personalformuläret uppställda frågorna voro i huvudsak desamma, som upptagits å det för arbetsgivare avsedda formuläret, dock med tillägg av en särskild frågepunkt för att utröna uppgiftslämnarnas önskemål beträffande reglering av dels den normala dagliga arbetstiden, dels arbetstidsförhållandena i övrigt. Inhämtandet av dessa uppgifter skedde i första hand genom samarbete med ett trettiotal personalorganisationer, vilka ställde adressförteckningar till socialstyrelsens förfogande. Enligt dessa utsändes omkring 45 000 personalformulär. Då emeller-

[1] Se not 1 å föregående sida.

[2] I denna siffra ingå inemot 500 formulär, vilka återkommo obesvarade, enär företaget upphört, samt c:a 300 formulär från företag, vilka uppgivit, att de ej sysselsatte personal av de slag, som ingingo i undersökningen.

tid dessa personalorganisationer ha en ganska växlande tillslutning å olika orter och inom olika personalgrupper, har man sökt på andra vägar komplettera det sålunda erhållna materialet. Socialstyrelsen hänvände sig sålunda till ett stort antal (1 640) arbetsgivare, vilka besvarat form. 1, med hemställan att till socialstyrelsen insända förteckningar, upptagande namn och bostadsadresser på sin personal (andra än kroppsarbetare). Sedan dylika förteckningar inkommit från större delen (1 050) av dessa arbetsgivare, utsändes på grundval härav ytterligare omkring 20 000 ex. av form. 2, av vilka c:a 11 000 återkommo besvarade.[1] Slutligen ha genom en i dags- och fackpressen offentliggjord hänvändelse till arbetsgivare och anställda möjligheter beretts för en och var bland principaler och personal att efter hänvändelse erhålla frågeformulär och därigenom bliva i tillfälle att medverka i undersökningen.

Undersökningens omfattning. I tab. 1 lämnas en översikt över antalet intill den 1 september 1936 inkomna uppgifter. Av denna framgår, att 5 166 arbetsgivare och 23 772 anställda insänt bearbetningsbara uppgifter.

För belysande av det inkomna materialets representativitet meddelas i tab. 1 en på grundval av primärmaterialet till 1931 års företagsräkning utförd beräkning rörande antalet företag och anställda inom de kategorier, som beröras av arbetstidsundersökningen. Beräkningen avser sådana företag (andra än statliga och kommunala), som sysselsatte personal, tillhörande kategorierna anställda företagsledare, förvaltnings-, kontors- och kommersiell personal samt tekniskt och vetenskapligt utbildad personal inom flertalet av de rörelsegrenar, som medtagits i arbetstidsundersökningen.

Genom jämförelse mellan dessa talserier erhålles en uppfattning om undersökningens representativitet, låt vara att man vid grupperingen av arbetstidsundersökningens material icke i alla avseenden kunnat följa samma klassificeringsprinciper, som tillämpats i företagsräkningen. Sålunda har det vid arbetstidsundersökningen av praktiska skäl icke varit möjligt att vid alla tillfällen tillämpa samma företagsbegrepp som vid företagsräkningen, där såsom företag betraktas »en i lokalt hänseende fristående och avskild verksamhet eller rörelse (arbetsställe)». Vidare bör framhållas, att gruppen »grosshandel» vid företagsräkningen endast innefattade rena partihandelsföretag, medan här under denna rubrik även redovisats vissa kombinerade parti- och detaljhandelsföretag (särskilt konsumentkooperativa). Slutligen må erinras om, att företagsräkningens material avsåg förhållandena år 1931 och sålunda icke kan ge någon exakt kunskap om det nuvarande antalet företag och anställda av de i föreliggande undersökning medtagna kategorierna.

Huru stor del de i tab. 1 redovisade uppgiftslämnarna utgöra av samtliga företag resp. anställda, vilka anmodats deltaga i undersökningen, kan icke exakt fastställas, då det icke varit möjligt att närmare beräkna i huru stor utsträckning dubbelutsändning av formulär ägt rum i sådana fall, då social-

[1] Framhållas må, att i den blivande slutliga undersökningsberättelsen kommer att lämnas en fullständigare redogörelse för ifrågavarande, ännu icke avslutade komplettering, vilken jämväl torde komma att ytterligare utökas med avseende på vissa personalgrupper.

Tab. 2. Den i undersökningen med egna uppgifter deltagande personalen fördelad efter organisationstillhörighet.

	Hela antalet inkomna uppgifter från		Därav från kontorsanställda	
	män	kvinnor	män	kvinnor
A. Uppgifter från medl. av fackliga org. o. d.				
Allmänna svenska mejeristföreningen	310	43	2	1
Bryggeritjänstemannaföreningen	64	10	41	10
Föreningen jägmästare i enskild tjänst	40	—	4	—
Försäkringsfunktionärernas förbund	37	70	28	70
Försäkringstjänstemannaföreningen	58	26	50	25
Mekaniska verkmästareförbundet	132	—	2	—
Svenska bankmannaföreningen	1 370	328	1 245	324
Svenska brukstjänstemannaföreningen	1 059	13	625	12
Svenska forstmästareförbundet	68	—	3	—
Svenska försäkringsföreningen	501	23	393	23
Svenska handelsarbetareförbundet	184	297	99	266
Svenska industritjänstemannaförbundet	1 303	195	511	155
Svenska journalistföreningen	302	14	5	4
Svenska järnvägarnas kontorspersonalförbund	640	1	323	1
Svenska kontoristförbundet	1 066	1 130	800	1 079
Svenska lantbrukstjänstemannaföreningen	133	—	43	—
Svenska maskinbefälsförbundet	75	—	2	—
Svenska rederitjänstemannaföreningen	69	2	30	2
Svenska skogmästareförbundet	12	—	1	—
Svenska skogvaktareförbundet	266	—	1	—
Svenska teknologföreningen	562	1	24	—
Sveriges arbetsledareförbund	3 544	20	22	—
Sveriges gjutmästareförbund	69	—	5	—
Sveriges grafiska faktorsförbund	183	—	6	—
Tobaksmonopolets tjänstemannaförening	109	66	45	54
Sa medl. av fackliga org. o. d.	**12 156**	**2 239**	**4 310**	**2 026**
	14 395		**6 336**	
B. Uppgifter från icke fackligt organiserade	**9 377**		**5 018**	
A + B. Samtliga uppgiftslämnare	**23 772**		**11 354**	
Fackligt org. i proc. av samtliga uppgiftslämnare	**60·6**		**55·8**	

styrelsen på olika vägar erhållit samma adressuppgift. Emellertid torde omkring 50 à 60 % av de arbetsgivare och anställda, till vilka socialstyrelsen hänvänt sig med begäran om arbetstidsuppgifter, ha insänt dylika uppgifter.

Av de i tab. 1 meddelade siffrorna att döma synes omkring $^1/_4$ av samtliga i företagsräkningens primärmaterial redovisade företag, som beröras av föreliggande undersökning, ha besvarat socialstyrelsens arbetsgivarformulär. På dessa formulär funnos redovisade drygt $^3/_5$ av de i företagsräkningens material upptagna anställda, tillhörande de personalkategorier, som ingå i undersökningen. Av hela den i företagsräkningens material redovisade personalen inom de kategorier, som innefattas i arbetstidsundersökningen, har närmare $^1/_5$ insänt form. 2. Rörande närmare hälften av de sålunda redovisade företagen ha uppgifter erhållits från både arbetsgivare och anställda. Denna redovisning omfattar $^3/_4$ av nämnda företags samtliga kontors- o. d. anställda.

En redovisning för hur de inkomna personaluppgifterna fördela sig dels på

Tab. 8. Kontorspersonalens antal enligt samtliga inkomna

	Rörelsegrenar		Antal		Anställ-		
			företag	anställda	Stockholm	Göteborg	Malmö
1	Jordbruk o. trädgårdsodling	ag	31	41	3	—	—
2		p	*24*	*25*	—	—	—
3	Skogsbruk	ag	54	157	—	—	—
4		p	*55*	*86*	—	—	—
5	Industri	ag	2 442	18 145	3 621	1 671	958
6		p	*1 434*	*5 155*	*913*	*402*	*378*
7	därav: malmbrytning o. metallindustri	ag	599	7 351	1 418	737	141
8		p	*323*	*1 571*	*263*	*82*	*55*
9	jord- o. stenindustri	ag	144	662	54	55	36
10		p	*56*	*147*	*8*	*4*	*8*
11	träindustri	ag	182	618	34	35	5
12		p	*101*	*222*	*18*	*13*	*2*
13	pappers- o. cellulosaindustri	ag	131	936	35	48	11
14		p	*111*	*350*	*10*	*12*	*6*
15	tryckeri- o. förlagsrörelse	ag	185	1 402	715	125	115
16		p	*118*	*346*	*153*	*36*	*64*
17	livsmedelsindustri	ag	831	1 899	424	181	227
18		p	*223*	*772*	*172*	*90*	*75*
19	textil- o. bekl.-industri	ag	267	1 695	201	251	157
20		p	*175*	*647*	*72*	*62*	*77*
21	läder- o. gummiv.-industri	ag	101	791	26	24	56
22		p	*58*	*259*	*11*	*15*	*29*
23	kemisk-tekn. industri	ag	120	999	387	67	101
24		p	*93*	*388*	*123*	*42*	*32*
25	byggn.- o. install.-rörelse	ag	278	804	321	153	82
26		p	*87*	*191*	*81*	*46*	*14*
27	kombinerade ind.-företag[1]	ag	65	889	—	—	—
28		p	*64*	*204*	—	—	—
29	kraft- o. belysningsverk	ag	39	154	11	—	27
30		p	*25*	*58*	2	—	*16*
31	Enskild grosshandel	ag	971	5 678	2 872	744	494
32		p	*697*	*1 775*	*857*	*258*	*167*
33	Kooperativ grosshandel	ag	41	862	589	30	41
34		p	*28*	*131*	*89*	*4*	*6*
35	Affärsbanker	ag	287	3 990	1 974	507	191
36		p	*515*	*1 659*	*344*	*128*	*80*
37	Sparbanker	ag	74	396	68	32	32
38		p	*126*	*282*	*13*	*28*	*10*
39	Annan bankrörelse	ag	42	192	89	9	9
40		p	*27*	*59*	*21*	*4*	*1*
41	Försäkringsrörelse	ag	169	3 538	2 727	413	120
42		p	*186*	*1 073*	*698*	*142*	*101*
43	Enskilda järnvägar	ag	24	759	.	.	.
44		p	*74*	*335*	.	.	.
45	Annan samfärdsel	ag	187	1 226	368	447	91
46		p	*114*	*384*	*139*	*128*	*22*
47	Förmedlings-, konsultations- o. d. rörelse	ag	166	640	355	121	36
48		p	*105*	*187*	*95*	*51*	*7*
49	Annan (el. ej angiven) rörelse	ag	116	403	279	38	13
50		p	*117*	*203*	*157*	*23*	*4*
51	**Samtliga företag resp. anställda** (antal)	ag	**4 604**	**36 027**	**[2]12 945**	**[2]4 012**	**[2]1 985**
52		p	*3 502*	*11 354*	*[2]3 326*	*[2]1 168*	*[2]776*
53	(%)	ag	.	100·0	36·7	11·4	5·6
54		p	.	*100·0*	*30·2*	*10·6*	*7·0*

[1] Härmed avses företag, vilkas rörelse tillhör två eller flera av de här upptagna industrigrenarna

uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

da i			Personal vid företag med		Anställda			Personal i ledande ställning	Övrig kvalificerad personal	Underordnad personal	Personal utan angiven ställn.	
städer m. 10 000–100 000 inv.	övriga städer, köp. o. m:en	landskommuner	1—4 anställda	5 el. fl. anställda	18 år o. däröver		under 18 år					
					män	kvinnor						
2	3	33	28	13	30	10	1	2	26	13	—	1
2	—	*23*	*19*	*6*	*24*	*1*	—	*1*	*23*	*1*	—	2
19	49	89	11	146	146	11	—	13	103	39	2	3
8	*31*	*47*	*26*	*60*	*82*	*4*	—	*8*	*67*	*11*	—	4
5 168	3 051	3 676	1 076	17 069	10 985	6 556	604	2 058	4 979	10 064	1 044	5
1 337	*1 023*	*1 102*	*238*	*4 917*	*3 160*	*1 915*	*80*	*709*	*2 030*	*2 416*	—	6
1 975	1 412	1 678	289	7 112	4 748	2 264	339	692	1 831	4 562	266	7
302	*438*	*431*	*32*	*1 539*	*1 106*	*435*	*30*	*212*	*639*	*720*	—	8
100	201	216	92	570	441	207	14	99	214	325	24	9
25	*36*	*66*	*15*	*132*	*111*	*32*	*4*	*31*	*60*	*56*	—	10
110	162	267	104	509	475	116	22	91	233	247	42	11
33	*57*	*99*	*26*	*196*	*188*	*32*	*2*	*34*	*118*	*70*	—	12
271	156	420	88	908	786	185	15	167	330	418	21	13
81	*71*	*170*	*17*	*333*	*282*	*66*	*2*	*66*	*162*	*122*	—	14
386	111	—	81	1 821	540	830	82	168	338	783	118	15
70	*22*	*1*	*22*	*324*	*99*	*240*	*7*	*36*	*122*	*188*	—	16
587	886	144	175	1 724	1 094	768	37	226	584	920	169	17
251	*137*	*47*	*42*	*730*	*462*	*268*	*12*	*102*	*308*	*362*	—	18
695	182	209	58	1 687	734	914	47	202	419	1 043	31	19
281	*79*	*96*	*17*	*630*	*281*	*352*	*14*	*71*	*205*	*371*	—	20
455	195	85	59	782	325	434	32	63	152	319	257	21
95	*102*	*7*	*16*	*243*	*107*	*148*	*4*	*26*	*80*	*153*	—	22
240	67	137	40	959	626	348	25	132	269	580	18	23
117	*28*	*46*	*12*	*376*	*212*	*174*	*2*	*56*	*131*	*201*	—	24
218	28	2	161	643	448	340	21	88	246	411	59	25
47	*1*	*2*	*21*	*170*	*88*	*100*	*3*	*24*	*74*	*93*	—	26
135	159	545	15	824	709	111	19	119	308	389	23	27
34	*37*	*133*	*11*	*193*	*183*	*21*	—	*47*	*100*	*57*	—	28
46	42	28	19	135	114	39	1	16	55	67	16	29
21	*15*	*4*	*7*	*51*	*41*	*17*	—	*4*	*31*	*23*	—	30
1 216	308	44	791	4 887	3 164	2 376	138	827	1 524	2 961	366	31
391	*96*	*6*	*223*	*1 552*	*877*	*869*	*29*	*240*	*691*	*844*	—	32
163	39	—	22	840	299	543	20	69	191	590	12	33
22	*10*	—	*8*	*123*	*32*	*98*	*1*	*6*	*37*	*88*	—	34
644	498	176	421	3 569	2 828	1 153	9	632	1 587	1 285	486	35
367	*509*	*231*	*528*	*1 131*	*1 249*	*409*	*1*	*472*	*1 067*	*120*	—	36
85	146	33	85	311	269	127	—	79	207	72	38	37
98	*124*	*9*	*89*	*193*	*196*	*86*	—	*83*	*192*	*7*	—	38
73	6	6	57	135	116	75	1	35	81	41	35	39
25	*6*	*2*	*15*	*44*	*39*	*20*	—	*16*	*40*	*3*	—	40
219	50	9	161	3 377	1 369	2 151	18	404	658	2 088	388	41
92	*28*	*12*	*66*	*1 007*	*628*	*437*	*8*	*292*	*370*	*411*	—	42
.	.	.	—	759	723	36	—	58	218	483	—	43
.	.	.	—	*335*	*330*	*5*	—	*43*	*66*	*226*	—	44
212	77	31	122	1 104	956	251	19	166	435	526	99	45
66	*20*	*9*	*25*	*359*	*285*	*97*	*2*	*45*	*198*	*141*	—	46
98	26	4	195	445	243	375	22	74	145	353	68	47
30	*2*	*2*	*68*	*119*	*56*	*128*	*3*	*20*	*79*	*88*	—	48
61	12	—	128	275	166	233	4	74	82	216	31	49
11	*8*	—	*81*	*122*	*54*	*146*	*3*	*19*	*56*	*128*	—	50
[2]7 960	**[2]4 265**	**[2]4 101**	**3 097**	**32 980**	**21 294**	**13 897**	**886**	**4 491**	**10 236**	**18 731**	**2 569**	51
[2]2 449	*[2]1 857*	*[2]1 443*	*1 386*	*9 968*	*7 012*	*4 215*	*127*	*1 954*	*4 916*	*4 484*	—	52
22·6	**12·1**	**11·6**	**8·6**	**91·4**	**59·1**	**38·6**	**2·3**	**12·5**	**28·4**	**52·0**	**7·1**	53
22·2	*16·9*	*13·1*	*12·2*	*87·8*	*61·8*	*37·1*	*1·1*	*17·2*	*43·3*	*39·5*	—	54

(bruksföretag m. fl.) — [2] Häri ingå ej enskilda järnvägar.

Tab. 4. Kontorspersonal inom företag, beträffande vilka

	Rörelsegrenar	Antal		Anställ-		
		företag	anställda	Stockholm	Göteborg	Malmö
1	Jordbruk o. trädgårdsodling	8	8	—	—	—
2	Skogsbruk	28	51	—	—	—
3	Industri	1 075	4 652	768	332	348
4	därav: malmbrytning o. metallindustri	265	1 464	226	78	42
5	jord- o. stenindustri	46	134	6	8	8
6	träindustri	67	184	12	10	2
7	pappers- o. cellulosaindustri	84	302	8	12	6
8	tryckeri- o. förlagsrörelse	61	272	115	26	57
9	livsmedelsindustri	160	684	158	72	73
10	textil- o. bekl.-industri	142	606	59	53	73
11	läder- o. gummiv.-industri	44	241	7	11	29
12	kemisk-tekn. industri	72	359	111	30	29
13	byggn.- o. install.-rörelse	62	164	64	42	13
14	komb. ind.-företag	50	187	—	—	—
15	kraft- o. belysn.-verk	22	55	2	—	16
16	Enskild grosshandel	402	1 388	657	155	154
17	Kooperativ grosshandel	16	113	83	1	6
18	Affärsbanker	196	895	310	62	53
19	Sparbanker	43	98	9	2	7
20	Annan bankrörelse	10	26	3	—	1
21	Försäkringsrörelse	80	847	579	109	88
22	Enskilda järnvägar	20	141	.	.	.
23	Annan samfärdsel	81	342	111	119	22
24	Förmedlings-, konsultations- o. d. rörelse	40	111	44	38	3
25	Annan (el. ej angiven) rörelse	34	98	75	10	1
26	**Samtliga företag resp. anställda** antal	2 033	8 770	[1] 2 639	[1] 828	[1] 683
27	**Samtliga företag resp. anställda** %	.	100·0	30·6	9·6	7·9

medlemmar av sådana fackliga organisationer, som ställt medlemsförteckningar till socialstyrelsens förfogande, dels på icke fackligt organiserad personal, meddelas i tab. 2. Därest en person angivit sig såsom ansluten till två eller flera organisationer, har han eller hon endast räknats till en av dessa, i regel den i fackligt avseende mest utpräglade. Såsom framgår av tab. 2, ha personaluppgifter erhållits från över 12 000 manliga och över 2 000 kvinnliga medlemmar av ifrågavarande organisationer eller sammanlagt 14 395 personer, medan de fackligt icke organiserade utgöra 9 377 anställda. Sammanlagt utgöra de fackligt organiserade ungefär $^3/_5$ av hela personalmaterialet, vilket innebär en överrepresentation, då av tillgängliga uppgifter att döma de fackligt organiserade inom här ifrågavarande personalgrupper knappast torde överstiga $^1/_4$ av totalantalet.

Av tabellen framgår vidare, att drygt $^1/_3$ av de organiserade till undersökningen redovisande männen och det övervägande flertalet av kvinnorna utgjordes av kontorspersonal. Sistnämnda grupp omfattar enligt arbetsgivarnas redovisning 36 027 personer, medan personaluppgifter föreligga för 11 354 an-

[1] Häri ingå ej enskilda järnvägar.

uppgifter erhållits från både arbetsgivare och personal.

da i			Personal vid företag med		Anställda			Personal i ledande ställning	Övrig kvalificerad personal	Underordnad personal	
städer m. 10 000—100 000 inv.	övriga städer, köp. o. m:ien	landskommuner	1—4 anställda	5 el. fl. anställda	18 år o. däröver		under 18 år				
					män	kvinnor					
—	—	8	7	1	7	1	—	—	8	—	1
1	24	26	3	48	47	4	—	5	36	10	2
1 263	943	998	96	4 556	2 872	1 707	73	638	1 787	2 227	3
290	431	402	15	1 449	1 036	399	29	197	592	675	4
21	35	61	9	125	101	29	4	27	55	52	5
29	45	86	7	177	157	25	2	31	92	61	6
77	64	135	5	297	240	60	2	55	137	110	7
57	17	—	3	269	72	193	7	26	87	159	8
230	105	46	21	663	416	259	9	93	270	321	9
255	73	93	5	601	268	325	13	66	187	353	10
92	96	6	10	231	99	138	4	23	70	148	11
117	27	45	5	354	198	160	1	51	120	188	12
44	1	—	7	157	78	84	2	21	62	81	13
82	35	120	3	184	167	20	—	44	86	57	14
19	14	4	6	49	40	15	—	4	29	22	15
339	78	5	112	1 276	700	665	23	182	515	691	16
15	8	—	3	110	24	88	1	5	29	79	17
206	188	76	191	704	682	213	—	235	550	110	18
36	41	3	15	83	65	33	—	22	72	4	19
19	2	1	5	21	18	8	—	8	17	1	20
39	24	8	17	830	496	344	7	233	289	325	21
.	.	.	—	141	136	5	—	13	34	94	22
63	19	8	10	332	256	84	2	40	178	124	23
24	—	2	29	82	41	68	2	15	40	56	24
9	3	—	24	74	26	72	—	7	25	66	25
[1]2 014	[1]1 330	[1]1 185	512	8 258	5 370	3 292	108	1 403	3 580	3 787	26
23·3	15·4	13·2	5·8	94·2	61·3	37·5	1·2	16·0	40·8	43·2	27

ställda. Med kontorspersonal förstås härvid anställda, som tjänstgöra å kontor, byråer o. d., med undantag för teknisk personal, vakter, bud o. d. Arbetstidsförhållandena för sistnämnda grupper skola sedermera göras till föremål för särskild undersökning.

Kontorspersonalens antal och fördelning. I det följande framläggas preliminära siffror rörande den normala (ordinarie) arbetstidens längd samt omfattningen av arbete på utsträckt tid, övertid o. d. för den i undersökningen ingående kontorspersonalen. Hur de sålunda bearbetade arbetsgivar- och personaluppgifterna fördela sig på olika rörelsegrenar, ortsgrupper m. m. framgår av tab. 3. I denna ingå samtliga kontorsanställda, beträffande vilka uppgift om arbetstidsförhållandena lämnats, sålunda även personal med obestämd arbetstid eller icke full tjänstgöring (deltidsanställda med en arbetstid understigande 24 timmar per vecka).[2] I regel ha lämnats sådana uppgifter om arbetstidens förläggning och rastetidens längd, att arbetstiden kunnat beräknas så-

[1] Se not [1] å föregående sida.

[2] I de efterföljande tabellerna ha sistnämnda bägge personalgrupper, vilka sammanförts i en kolumn, icke medtagits vid beräkning av den genomsnittliga brutto- och nettoarbetstiden.

Tab. 5. Normal (ordinarie) arbetstid för kontorspersonal

	Grupper	Antal företag, betr. vilka uppgifter erhållits från		Antal anställda, betr. vilka uppgifter erhållits från		Genomsn. bruttoarbetstid (tim. per vecka) enligt uppgift från		Genomsn. nettoarbetstid (tim. per vecka) enligt uppgift från		Antal anställda, hade en			
		arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	under 24·0 (el. obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0
	Rörelsegrenar.												
1	Jordbruk och trädgårdsodling . . .	31	24	41	25	60·8	68·8	50·9	59·6	8	6	1	1
2	Skogsbruk	54	55	157	86	49·6	49·4	43·6	43·0	8	14	25	4
3	Industri	2 442	1 434	18 145	5 155	48·5	48·9	42·8	43·0	83	2 621	4 154	1 900
4	därav: malmbrytning o. metallind.	599	323	7 351	1 571	48·0	48·9	42·5	43·3	20	1 063	1 727	504
5	jord- o. stenindustri . . .	144	56	662	147	48·6	49·2	42·5	42·7	13	83	239	91
6	träindustri	182	101	613	222	50·1	49·5	43·7	43 2	5	84	86	53
7	pappers- o. cellulosaindustri	131	111	936	350	48·3	48 0	42·6	42·6	2	91	245	177
8	tryckeri- o. förlagsrörelse .	185	118	1 402	346	49·2	48·9	42·6	42·3	13	347	327	116
9	livsmedelsindustri	331	223	1 899	772	49·1	49·7	43·0	42·9	13	386	358	157
10	textil- o. beklädnadsindustri	267	175	1 695	647	49·6	49·7	43·8	43·7	5	112	205	120
11	läder- o. gummivaruindustri	101	58	791	259	50·2	50·4	44·6	44·3	1	36	114	59
12	kemisk-teknisk industri . .	120	93	999	388	46·8	46·6	41·7	41·7	1	154	384	208
13	byggnads- o. install.-rörelse	278	87	804	191	47·7	47·3	41·7	41·5	7	201	265	231
14	kombin. industriföretag . .	65	64	839	204	48·6	49·6	43 4	44·1	—	26	141	141
15	kraft- o. belysningsverk . .	39	25	154	58	46·7	46·6	41·1	41·1	3	38	63	43
16	Enskild grosshandel	971	697	5 678	1 775	48 2	48·4	42·5	42·6	23	1 027	1 735	1 132
17	Kooperativ grosshandel	41	28	862	131	48·2	48·5	42·2	42·6	1	74	50	24
18	Affärsbanker	287	515	3 990	1 659	42·6	43·8	40 0	42·5	103	1 431	1 186	8
19	Sparbanker	74	126	396	282	39·7	38·7	36·7	36·6	68	229	40	1
20	Annan bankrörelse	42	27	192	59	44·7	42·0	40·8	39·8	10	65	3	1
21	Försäkringsrörelse	169	186	3 538	1 073	42·3	42·9	38·1	38·7	82	2 810	564	416
22	Enskilda järnvägar	24	74	759	335	·	·	45·2	52·2	195	38	153	127
23	Annan samfärdsel	187	114	1 226	384	48·9	49·7	42·7	43·5	13	117	359	256
24	Förmedlings , konsult.- o. d. rörelse	166	105	640	187	48·3	45·9	42·3	40·7	89	129	234	140
25	Annan (eller ej angiven) rörelse . .	116	117	403	203	42·8	45·0	37·6	39·5	11	174	77	48
	Storleksgrupper.												
26	Företag med 1—4 anställda . . .	1 850	1 001	3 097	1 386	47·6	45·6	42·0	41·5	188	796	575	352
27	» » 5 el. fl. » . . .	2 754	2 501	32 930	9 968	47·2	47·8	41·9	42·6	506	7 939	8 006	3 706
	Därav:												
	industri:												
28	företag med 1—4 anställda	774	201	1 076	238	50·3	50·2	43·6	43·3	35	233	149	94
29	» » 5 el. fl. »	1 668	1 233	17 069	4 917	48·4	48·9	42·7	43·0	48	2 388	4 005	1 806
	grosshandel:												
30	företag med 1—4 anställda	454	190	813	231	49·6	48·8	43 2	42 9	10	113	217	148
31	» » 5 el. fl. »	558	535	5 727	1 675	48·0	48·3	42·3	42·5	14	988	1 568	1 008
	bankrörelse:												
32	företag med 1—4 anställda	227	378	563	632	40·6	41·2	38·9	40·0	104	258	40	4
33	» » 5 el. fl. »	176	290	4 015	1 368	42·7	43·9	39·9	42·3	77	1 467	1 189	6
	försäkringsrörelse:												
34	företag med 1—4 anställda	88	56	161	66	44·3	47·7	39·3	41·2	13	63	42	27
35	» » 5 el. fl. »	81	130	3 377	1 007	42·2	42·6	38·0	38·5	69	2 747	522	389
	Ortsgrupper (oberäknat ensk. järnvägar.)												
36	Stockholm	1 045	904	12 945	3 326	44·8	45·5	40·1	40·7	145	5 501	4 114	1 801
37	Göteborg	450	381	4 012	1 168	46·2	46·7	41·9	42·3	12	603	1 218	567
38	Malmö	281	168	1 985	776	48·0	47·7	42·8	43·0	13	442	361	155
39	Städer med 10 000—100 000 inv. . .	1 259	786	7 960	2 449	48·6	48·1	42·7	42·8	85	1 140	1 615	856
40	Mindre städer och orter	868	646	4 264	1 857	49·2	47·7	43·1	42·8	113	585	713	369
41	Landskommuner	677	543	4 102	1 443	49·2	48·9	43·7	43 7	131	426	407	188
42	**Samtliga företag, resp. anst.** (inber. ensk. järnvägar): antal	**4 604**	**3 502**	**36 027**	**11 354**	[1]47·0	[1]47·2	**41·9**	**42·5**	**694**	**8 735**	**8 581**	**4 058**
43	%	·	·	100·0	100·0	·	·	·	·	1·9	24·3	23·8	11·3

[1] Oberäknat enskilda järnvägar.

enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare resp. personal.

vilka enligt arbetsgivarnas uppgifter nettoarbetstid i tim. per vecka av								Antal anställda, vilka enligt egna uppgifter hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av												
42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	under 24·0 (el. obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	
—	—	1	5	3	1	6	11	1	—	1	—	—	—	1	2	—	—	2	18	1
42	18	37	14	11	11	—	6	1	16	21	9	17	9	13	12	1	1	3	2	2
5 663	1 798	2 722	1 247	1 359	1 126	204	92	14	793	1 121	612	1 402	428	808	439	418	325	119	41	3
2 485	923	1 140	444	420	372	44	8	2	240	254	120	414	159	318	152	163	140	25	3	4
158	82	63	58	41	29	3	4	1	19	42	22	41	27	18	8	12	7	3	3	5
187	70	80	70	79	57	9	13	1	29	51	40	57	20	36	23	16	11	6	3	6
319	79	176	50	48	26	4	1	1	36	96	73	115	16	75	16	7	4	3	1	7
356	81	133	88	93	80	13	32	2	92	78	33	86	13	30	25	26	20	3	4	8
500	81	159	206	188	151	69	20	1	172	190	72	168	25	64	70	65	39	27	15	9
598	189	362	156	219	173	32	6	4	45	109	53	204	42	130	70	60	51	21	4	10
272	29	146	83	132	123	5	2	1	17	52	26	56	18	52	34	31	25	14	2	11
297	60	117	9	33	32	4	—	—	86	124	76	116	54	26	11	11	9	14	—	12
179	66	46	27	58	43	16	5	1	42	59	46	68	19	6	7	5	4	1	2	13
286	132	281	56	45	37	4	—	—	6	31	25	70	31	50	21	21	14	2	3	14
26	6	19	—	3	3	1	1	—	9	35	26	7	4	3	2	1	1	—	1	15
1 364	315	483	427	438	314	152	29	6	361	484	305	409	106	169	165	121	75	45	15	16
662	177	50	16	7	7	2	—	—	10	8	3	98	10	6	2	4	3	2	1	17
729	288	340	64	92	81	38	7	40	423	206	11	325	165	321	138	122	80	61	23	18
22	19	24	4	9	9	—	—	21	173	20	2	40	21	20	3	2	2	3	—	19
52	25	17	33	12	12	—	—	3	28	11	4	10	3	4	2	1	1	—	—	20
50	31	18	8	5	5	1	—	9	676	279	188	59	28	37	11	1	1	—	1	21
29	24	3	8	282	268	43	8	25	10	22	9	38	25	34	53	85	32	39	29	22
418	116	114	86	79	63	33	7	1	37	100	70	100	30	63	32	19	8	20	12	23
122	26	31	31	4	4	—	—	—	52	71	28	43	18	15	3	2	1	1	—	24
84	19	20	13	16	14	4	4	4	112	54	43	17	3	10	1	2	2	3	—	25
487	227	349	222	303	253	116	61	65	448	257	128	217	114	163	66	83	65	51	36	26
8 750	2 629	3 511	1 734	2 014	1 662	367	103	60	2 243	2 141	1 156	2 341	732	1 338	797	695	466	247	106	27
152	63	154	102	164	141	61	26	4	52	55	34	38	15	27	17	23	18	15	7	28
5 511	1 735	2 568	1 145	1 195	985	143	66	10	741	1 066	578	1 364	413	781	422	395	307	104	34	29
149	34	114	75	83	63	37	15	2	43	72	52	30	9	30	21	16	12	15	2	30
1 877	458	419	368	362	258	117	14	4	328	420	256	477	107	145	146	109	66	32	14	31
83	70	41	14	18	16	4	1	53	258	56	1	104	69	77	21	38	31	16	9	32
720	262	340	87	95	86	34	6	11	366	181	16	271	120	268	122	87	52	48	14	33
26	18	4	7	5	5	1	—	2	13	25	11	13	5	9	3	—	—	—	1	34
24	13	14	1	—	—	—	—	7	663	254	177	46	23	28	8	1	1	—	—	35
2 227	537	286	332	253	230	77	10	19	1 336	921	573	537	142	234	134	94	61	43	8	36
1 402	257	549	84	116	87	18	10	10	193	313	152	345	76	178	76	27	13	15	11	37
500	127	207	245	170	117	44	3	2	161	161	55	161	39	75	101	63	40	47	5	38
2 704	882	986	487	762	588	129	52	10	421	525	279	695	218	314	202	206	155	60	16	39
1 254	543	774	265	388	314	133	39	19	369	285	141	469	199	324	126	164	115	66	35	40
1 121	486	1 055	535	346	311	39	42	40	201	171	75	313	147	342	171	139	115	28	38	41
9 237	**2 856**	**3 860**	**1 956**	**2 317**	**1 915**	**483**	**164**	**125**	**2 691**	**2 398**	**1 284**	**2 558**	**846**	**1 501**	**863**	**778**	**531**	**298**	**142**	42
25·7	7·9	10·7	5·4	6·4	5·3	1·3	0·5	1·1	23·7	21·1	11·3	22·5	7·5	13·2	7·6	6·9	4·7	2·6	1·3	43

Tab. 6. Normal (ordinarie) arbetstid för kontorspersonal vid företag, be-

	Grupper	Antal företag resp. anställda, betr. vilka uppgifter föreligga från såväl arbetsgivare som personal		Genomsn. bruttoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Genomsn. nettoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Antal anställda, vilka enligt en nettoarbetstid						
		företag	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	under 24·0 (el. obest.)	24·0–35·9	36·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0
	Rörelsegrenar.													
1	Jordbruk och trädgårdsodling	8	8	67·9	68·2	54·6	57·9	1	—	—	—	—	—	—
2	Skogsbruk	28	51	48·5	50·1	42·4	43·4	2	—	7	10	2	13	10
3	*Industri*	1 075	4 652	48·6	48·9	42·7	43 0	11	17	679	1 032	620	1 390	453
4	därav: malmbrytn. o. metallind.	265	1 464	48·5	48·9	42·9	43·3	5	4	249	217	117	437	167
5	jord- o. stenindustri	46	134	49·1	49·3	42·7	42·7	—	2	15	38	18	35	24
6	träindustri	67	184	49·3	49·4	43·2	43·2	—	—	27	35	27	52	19
7	pappers- o. cellulosaind.	84	302	47·8	48·0	42 1	42·5	—	1	27	86	65	105	35
8	tryckeri- o. förlagsrör.	61	272	48·6	48·8	42·2	42·2	—	1	42	90	39	79	10
9	livsmedelsindustri	160	684	49·2	49·4	42·5	42·7	4	7	161	141	72	188	40
10	textil- o. beklädnadsind.	142	606	49·4	49·7	43·6	43·7	1	1	32	105	66	202	53
11	läder- o. gummivaruind.	44	241	49·9	50·5	43·9	44·4	—	—	10	51	27	68	17
12	kemisk-teknisk ind.	72	359	46·4	46·6	41·4	41·7	—	1	63	144	81	108	40
13	byggn.- o. install.-rör.	62	164	47·2	47·2	41·0	41·5	1	—	41	61	56	51	17
14	kombin. industriföretag	50	187	49·3	49·3	43·9	43·9	—	—	5	30	30	58	27
15	kraft- o. belysningsverk	22	55	45·1	46·5	41·2	41·2	—	—	7	34	22	7	4
16	Enskild grosshandel	402	1 388	48·3	48·5	41·8	42·6	5	3	287	354	225	378	72
17	Kooperativ grosshandel	16	113	48·0	48·2	42·1	42·4	—	—	8	6	4	97	3
18	Affärsbanker	196	895	43·0	43·9	40·7	42·7	28	62	237	250	4	185	85
19	Sparbanker	43	98	37·6	37·9	35·8	36·3	9	47	25	6	—	2	2
20	Annan bankrörelse	10	26	42·6	42·8	40·4	41·6	1	4	2	2	—	11	2
21	Försäkringsrörelse	80	847	42·3	42·3	38·2	38·4	2	68	588	161	117	13	2
22	Enskilda järnvägar	20	141	·	·	45·3	47·3	47	—	16	23	16	3	3
23	Annan samfärdsel	81	342	49·0	49·6	42·7	43·4	1	—	32	103	77	114	36
24	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	40	111	46·4	46·4	40·8	41·0	2	4	20	43	15	27	9
25	Annan (el. ej angiv.) rörelse	34	98	44·9	45·0	39·4	39·5	—	15	35	28	21	9	4
	Storleksgrupper.													
26	Företag med 1—4 anställda	321	512	45·7	46·1	41·0	41·8	26	48	133	94	55	87	59
27	» » 5 el. fl. »	1 712	8 258	47·4	47·7	41·9	42·5	83	172	1 803	1 924	1 046	2 155	622
	Därav:													
	industri:													
28	företag med 1—4 anställda	67	96	49·8	50·6	42·8	43·2	2	2	20	26	16	12	4
29	» » 5 el. fl. »	1 008	4 556	48·6	48·8	42·7	43·0	9	15	659	1 006	604	1 378	449
	grosshandel:													
30	företag med 1—4 »	78	115	49·3	49·6	42·9	43·4	—	2	22	31	22	17	6
31	» » 5 el. fl. »	340	1 386	48·2	48·3	41·7	42·6	5	1	273	329	207	458	69
	bankrörelse:													
32	företag med 1—4 »	118	211	40·2	41·4	38·7	40·3	22	32	77	11	2	38	35
33	» » 5 el. fl. »	131	808	43·0	43·8	40·6	42·5	16	81	187	247	2	160	54
	försäkringsrörelse:													
34	företag med 1—4 »	12	17	44·6	44·8	39·5	40·1	—	1	4	6	6	5	1
35	» » 5 el. fl. »	68	830	42·2	42·2	38·2	38·4	2	67	584	155	111	8	1
	Ortsgrupper (oberäknat ensk. järnvägar).													
36	Stockholm	450	2 639	45·2	45·4	40·2	40·7	5	121	1 058	795	422	467	115
37	Göteborg	185	828	46·3	46·6	41·7	42·2	4	1	152	225	133	325	58
38	Malmö	120	683	47·4	47·6	42·4	42·9	—	2	158	133	61	190	31
39	Städer m. 10 000—100 000 inv.	563	2 014	48·4	48·5	42·5	42·8	9	48	245	503	271	601	170
40	Mindre städer och orter	359	1 330	48·4	48·8	42·0	43·2	21	30	190	222	149	374	169
41	Landskommuner	336	1 135	49·1	49·5	43·7	44·0	23	18	117	117	49	282	135
	Samtliga företag, resp. anst.													
42	(inber. ensk. järnv.): antal	**2 033**	**8 770**	**47·2**[1]	**47·5**	**41·8**	**42 4**	**109**	**220**	**1 936**	**2 018**	**1 101**	**2 242**	**681**
43	%	·	100·0	·	·	·	·	1·2	2·5	22·1	23·0	12·6	25·6	7·8

[1] Oberäknat enskilda järnvägar.

träffande vilka uppgifter föreligga från såväl arbetsgivare som personal.

arbetsgivarnas uppgifter hade i tim. per vecka av						Antal anställda, vilka enligt egna uppgifter hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av												
44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	under 24·0 (el. obest.)	24·0–35·9	36·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	
1	—	—	—	2	4	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	5	1
13	6	—	—	—	—	—	—	8	10	2	13	9	8	10	—	—	—	2	2
789	371	281	211	64	18	8	15	695	1 005	543	1 298	387	730	405	369	292	96	31	3
325	132	83	70	12	—	1	1	224	237	109	383	145	294	143	156	134	28	2	4
20	7	14	8	1	2	1	2	15	37	17	37	24	18	7	12	7	3	2	5
27	19	18	9	—	6	1	1	22	38	29	53	18	29	22	13	10	3	2	6
69	9	5	4	—	—	—	2	31	80	66	104	12	63	14	5	3	2	1	7
18	19	19	13	3	1	—	2	75	57	21	76	10	18	21	19	14	2	2	8
34	82	38	29	22	7	1	3	155	174	65	156	21	58	58	47	30	20	12	9
148	43	54	36	19	1	3	1	39	103	52	193	40	123	68	57	49	15	4	10
55	38	14	10	5	—	—	—	14	48	25	52	15	51	33	28	23	13	2	11
37	1	5	5	—	—	—	2	78	112	67	109	53	25	11	9	7	13	—	12
1	5	3	2	1	—	1	1	29	53	41	63	15	5	6	4	3	1	1	13
51	16	26	23	1	—	—	—	6	31	25	66	30	43	20	18	11	1	2	14
4	—	2	2	—	1	—	—	7	35	26	6	4	3	2	1	1	—	1	15
119	113	92	68	29	8	5	3	259	370	231	341	88	140	130	98	60	35	7	16
—	1	—	—	1	—	—	—	7	5	3	95	8	3	—	1	—	1	1	17
70	21	28	19	11	3	19	40	172	120	11	172	91	189	78	65	45	33	7	18
2	2	5	5	—	—	—	39	34	7	1	13	7	3	2	—	—	—	—	19
2	4	—	—	—	—	2	2	4	4	1	8	3	3	2	1	1	—	—	20
9	6	—	—	—	—	6	99	467	216	151	30	10	22	6	1	1	—	—	21
—	1	33	31	14	4	5	1	4	18	8	23	18	16	13	25	17	17	19	22
38	22	15	8	17	—	1	—	28	94	65	91	27	55	28	18	7	20	7	23
8	4	3	3	—	—	—	4	21	45	12	26	9	10	3	2	1	—	—	24
6	3	2	1	—	—	—	13	41	26	20	9	1	6	1	1	1	1	—	25
46	26	27	21	19	6	17	41	117	103	54	82	48	60	30	31	25	19	12	26
1 011	528	432	325	119	31	30	175	1 623	1 817	994	2 037	610	1 126	648	550	400	185	67	27
9	8	7	5	8	2	2	—	20	26	15	14	5	6	13	8	7	4	3	28
780	363	274	206	56	16	6	15	675	979	528	1 284	382	724	392	361	285	92	28	29
13	8	13	11	9	—	1	1	15	36	28	15	5	20	9	8	7	9	1	30
106	106	79	57	21	8	4	2	251	339	206	421	91	123	121	91	53	27	7	31
19	6	5	4	1	—	13	28	61	18	1	41	31	23	7	12	10	6	2	32
55	21	28	20	10	3	8	53	149	113	12	152	70	172	75	54	36	27	5	33
1	—	—	—	—	—	—	1	4	6	4	4	2	2	—	—	—	—	—	34
8	6	—	—	—	—	6	98	463	210	147	26	8	20	6	1	1	—	—	35
59	80	41	37	12	1	11	118	928	705	427	456	115	194	112	77	51	34	4	36
87	17	15	11	1	1	4	2	124	234	118	271	62	112	49	18	9	10	4	37
63	78	40	11	18	1	2	15	134	145	51	145	34	66	91	40	22	40	5	38
264	143	155	121	40	6	7	39	269	452	247	591	166	257	162	184	140	44	9	39
282	73	87	62	39	12	3	23	180	234	137	369	146	246	99	115	86	40	21	40
302	162	88	73	14	12	15	18	101	132	60	261	117	295	152	122	100	19	17	41
1 057	**554**	**459**	**346**	**138**	**37**	**47**	**216**	**1 740**	**1 920**	**1 048**	**2 119**	**658**	**1 186**	**678**	**581**	**425**	**204**	**79**	42
12·1	6·3	5·2	3·9	1·6	0·4	0·5	2·5	19·8	21·9	11·9	24·3	7·5	13·5	7·7	6·6	4·8	2·3	0·9	43

väl brutto (inkl. raster) som netto. Det enda undantaget av nämnvärd betydelse gäller de enskilda järnvägarnas personal, beträffande vilken med hänsyn till arbetstidens oregelbundna förläggning i stor utsträckning endast uppgifter om nettoarbetstiden lämnats.

I syfte att möjliggöra direkt jämförelse mellan arbetsgivarnas och personalens uppfattning rörande arbetstidsförhållandena har en särskild bearbetning företagits av sådana arbetsgivar-, resp. personaluppgifter, som avse samma företag. Härvid ha av de å vederbörande arbetsgivarformulär redovisade kontorsanställda endast medtagits samma anställda (resp. samma antal ur ifrågavarande grupp) som de, från vilka personalformulär erhållits. Redovisningen av arbetsgivar- resp. personaluppgifterna avser sålunda i detta fall icke endast samma företag utan i regel även samma personer. Hur dessa »identiska» uppgifter fördela sig på olika rörelsegrenar, ortsgrupper m. m., framgår av tab. 4.

De i föreliggande undersökning medtagna uppgifterna beträffande kontorspersonal utgöras, såsom framgår av tab. 3, av 4 604 uppgifter enligt form. 1 från arbetsgivare med 36 027 redovisade kontorsanställda samt 11 354 uppgifter enligt form. 2 från kontorsanställda inom 3 502 företag. Omkring $^1/_3$ av de anställda voro bosatta i Stockholm, omkring $^1/_6$ i Göteborg och Malmö, drygt $^1/_5$ i övriga städer med över 10 000 inv. ävensom omkring $^1/_4$ i andra städer samt i köpingar, municipalsamhällen och landskommuner. Av personalen voro omkring $^9/_{10}$ anställda vid större företag, d. v. s. sådana med 5 eller flera anställda av de kategorier, som undersökningen avser, och resten vid mindre företag (med högst 4 anställda). Av samtliga kontorsanställda utgjordes omkring $^3/_5$ av män och något mindre än $^2/_5$ av kvinnor, medan de minderåriga (under 18 år) endast uppgingo till 1 à 2 % av de redovisade anställda. Räknat efter olika yrkeskategorier av kontorsanställda företedde de å arbetsgivarformulären upptagna anställda en något olikartad sammansättning gentemot de anställda, som själva insänt formulär. Sålunda uppgick bland de av arbetsgivarna redovisade kontorsanställda personal i ledande ställning till 13 %, övrig kvalificerad personal till 28 % och underordnad personal till 52 % (7 % hade endast betecknats såsom kontorspersonal i allmänhet). Motsvarande procentuella fördelning av den kontorspersonal, som insänt ex. av form. 2, utgjorde resp. 17, 43 och 40 %.

Normal (ordinarie) arbetstid för kontorspersonal. I tab. 5 och 6 redovisas för olika rörelsegrenar, storleksgrupper av företag samt ortsklasser den genomsnittliga normala brutto- och nettoarbetstid (i timmar per vecka), som enligt resp. uppgifter tillämpas hela eller större delen av året, ävensom personalens fördelning efter nettoarbetstidens längd.

Med bruttoarbetstid avses härvid tiden från arbetets början och till dess slut med inräknande av raster. I bruttoarbetstiden har även inräknats ordinarie tjänstgöringstid å söndagar, för så vitt sådan förekommit mera regelmässigt (minst en gång i månaden), vilket dock mycket sällan är fallet för kontorspersonal. För samtliga redovisade företag tillsammantagna uppgick enligt tab. 5 bruttoarbetstiden per vecka till 47·0 timmar enligt arbetsgivarnas och 47·2 timmar enligt personalens uppgifter. Motsvarande siffror in-

Tab. 7. Anställda inom samtliga redovisade företag, fördelade (i %) efter nettoarbetstidens längd per vecka inom a) mindre företag (med 1—4 anställda) och b) större företag (med 5 el. fl. anställda) inom olika ortsgrupper.

Nettoarbetstidens längd i tim. per vecka.	Stockholm		Göteborg		Malmö		Städer med 10 000—100 000 inv.		Mindre städer och orter		Landskommuner		Samtliga ortsgrupper
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
Enligt arbetsgivarnas uppgifter:													
under 24 (el. obest.)	1·2	1·1	0·3	0·3	2·8	0·5	3·7	0·8	4·9	2·2	25·4	0·6	1·9
24·0—39·9	31·6	43·1	24·6	14·3	11·6	23·3	23·7	13·3	27·4	10·9	24·0	8·8	24·3
40·0—41·9	33·7	31·7	39·4	29·6	21·0	17·9	12·4	21·2	10·0	18·1	6·0	10·4	23·8
därav 40·0	22·1	13·5	29·1	13·0	11·0	7·5	7·5	11·1	3·8	9·7	2·8	4·6	11·3
42·0—43·9	13·7	17·4	12·7	36·7	28·7	24·8	19·2	35·6	14·8	32·5	10·7	29·3	25·7
därav 42·0	5·4	4·1	4·8	6·5	5·0	6·6	7·9	11·4	10·0	13·3	7·4	12·4	7·9
44·0—45·9	7·5	1·9	12·0	13·8	9·4	10·5	14·1	12·2	12·0	19·4	10·9	27·4	10·7
46·0—47·9	4·8	2·4	5·1	1·9	9·9	12·6	6·9	6·0	10·9	5·2	5·1	14·0	5·4
48·0—49·9	5·4	1·8	3·8	2·8	12·2	8·2	13·2	9·2	13·2	8·2	7·4	8·5	6·4
därav 48·0	4·5	1·6	2·4	2·2	9·4	5·5	10·6	7·0	11·9	6·4	6·5	7·7	5·3
50·0—53·9	1·5	0·5	1·4	0·4	3·3	2·1	5·2	1·2	4·6	2·8	4·9	0·5	1·3
54·0 o. däröver	0·6	0·1	0·7	0·2	1·1	0 1	1·6	0·5	2·2	0·7	5·6	0·5	0·5
Enligt personalens uppgifter:													
under 24 (el. obest.)	1·3	0·5	3·8	0·6	—	0·3	1·0	0·4	4·1	0·1	12·3	0·2	1·1
24·0—39·9	34·9	40·7	23·1	15·9	14·8	21·2	29·7	16·0	35·4	15·4	33·6	8·5	23·7
40·0—41·9	31·5	27·3	34·6	26·0	42·6	19·1	20·5	21·5	9·6	17·0	7·4	13·1	21·1
därav 40·0	21·0	16·9	20·2	12·3	18·5	6·2	10·7	11·5	1·7	9·3	1·9	6·1	11·3
42·0—43·9	15·6	16·2	16·4	30·8	16·7	21·0	16·6	29·5	15·5	28·1	14·8	23·6	22·5
därav 42·0	4·4	4·3	1·9	7·0	3·7	5·1	8·8	8·9	11·2	10·6	10·3	10·2	7·5
44·0—45·9	7·5	7·0	8·7	15·9	5·6	10·0	12·7	12·8	17·7	17·4	9·4	27·6	13·2
46·0—47·9	3·1	4·1	7·7	6·4	7·4	13·4	6·4	8·4	3·6	7·7	5·5	13·6	7·6
48·0—49·9	4·4	2·7	3·8	2·2	11·1	7·9	4·9	8·7	7·4	9·3	6·1	10·6	6·9
därav 48·0	2·4	1·8	2·9	0·9	11·1	4·7	3·9	6·6	5·3	6·5	6·1	8·5	4·7
50·0—53·9	1·7	1·2	—	1·4	1·8	6·4	6·8	2·1	5 0	3·1	3·2	1·6	2·6
54·0 o. däröver	—	0·3	1·9	0·8	—	0·7	1·4	0·6	1·7	1·9	7·7	1·2	1·3
Nettoarbetstid i medeltal per anställd, tim. per vecka.													
Enligt arbetsgivarnas uppgifter	41·0	40·0	41·4	41·9	43·3	42·7	41·5	42·9	42·8	43·2	42·9	43·8	41·9
Enligt personalens uppgifter	40·9	40·7	41·8	42·4	41·7	43·1	42·3	42·8	41·2	43·3	42·1	44·1	42·5

om företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter, utgjorde enligt tab. 6 resp. 47·2 och 47·5 timmar per vecka. Ehuru arbetstidsuppgifterna i detta fall avse samma företag och anställda, har den visserligen ringa differensen mellan parternas arbetstidsuppgifter i genomsnitt snarast något ökats. Ser man på särskilda näringsgrenar, gäller emellertid ofta det motsatta förhållandet.

Såsom nettoarbetstid har räknats tiden mellan det ordinarie arbetets början och slut med frånräknande av raster. Denna utgjorde i genomsnitt per vecka inom samtliga redovisande företag 41·9 timmar enligt arbetsgivarnas och 42·5 timmar enligt personalens egna uppgifter (se tab. 5). Inom

företag, beträffande vilka uppgifter erhållits från båda parter, utgjorde motsvarande veckoarbetstid 41·8 resp. 42·4 timmar (tab. 6). Personalen hade sålunda uppskattat nettoarbetstiden något högre än arbetsgivarna, men skillnaden utgjorde föga mer än en halvtimme i genomsnitt per vecka, vare sig man jämför samtliga uppgifter från arbetsgivare, resp. personal eller uppgifterna rörande anställda inom företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter. — Den genomsnittliga nettoarbetstiden var längst inom gruppen jordbruk och trädgårdsodling, vilken överhuvud intager en viss särställning i arbetstidshänseende. Bland de övriga rörelsegrenarna uppvisade enskilda järnvägar, annan samfärdsel, skogsbruk och industri relativt lång veckoarbetstid, medan för sparbanks- och försäkringsrörelse registrerats särskilt kort arbetstid. Industriföretagens olika grupper företedde endast obetydliga avvikelser från nettoarbetstidens allmänna genomsnitt. Den längsta medelarbetstiden synes förekomma inom gruppen läder-, hår- och gummivaruindustri och den kortaste vid kraft- och belysningsverk.

En jämförelse mellan mindre företag (med 1—4 anställda) och större företag (med 5 el. flera anställda) inom olika huvudgrupper av rörelsegrenar ger vid handen, att arbetstiden vid de mindre företagen i allmänhet var längre än vid de större. När bankerna härvidlag synas beteckna ett undantag, beror detta på förekomsten av avdelningskontor, vilka icke hållas öppna alla dagar i veckan eller där personalen av andra skäl icke har full tjänstgöring.

Vad de olika ortsgrupperna beträffar, företedde landskommunerna den längsta och Stockholm den kortaste arbetstiden. I Göteborg var nettoarbetstiden drygt $1^1/_2$ timme längre än i Stockholm men närmare 1 timme kortare än i Malmö, som i sin tur uppvisade ungefär samma nettoarbetstid som övriga städer och stadsliknande samhällen. Av den i tab. 7 angivna jämförelsen mellan redovisade mindre och större företag inom olika ortsgrupper synes framgå, att den genomsnittliga nettoarbetstiden i Stockholm enligt såväl arbetsgivarnas som personalens uppgifter var längre vid de mindre än vid de större företagen, medan motsatsen snarast var fallet inom de övriga ortsgrupperna. För Malmö förefalla emellertid arbetsgivarnas och personalens uppgifter uppvisa en sinsemellan olikartad tendens. Ifrågavarande differenser torde delvis återspegla olikheter i näringslivets struktur å olika orter.

Om man studerar de anställdas fördelning på olika grupper efter nettoarbetstidens längd, finner man, att i stort sett omkring en fjärdedel av de anställda hade en nettoarbetstid under 40 timmar, hälften under 42 timmar och tre fjärdedelar under 44 timmar per vecka. Sålunda hade endast en fjärdedel en nettoarbetstid, som uppgick till 44 timmar eller däröver. Tyngdpunkten synes falla omkring 42-timmarsstrecket, varför man kan säga, att 7-timmarsdagen sätter sin prägel på kontorsvärlden i vårt land.

En sammanfattning av den i tabellerna redovisade fördelningen lämnas i tab. 8, där de anställda fördelats på tre nettoarbetstidsgrupper, nämligen högst 42 timmar, 42—48 timmar samt över 48 timmar per vecka. Härav framgår, att nettoarbetstiden för drygt hälften av de anställda icke översteg 42 timmar per vecka och för c:a $^2/_5$ uppgick till 42—48 timmar. Inom de olika rörelsegre-

Tab. 8. Kontorsanställda fördelade (i %) efter nettoarbetstidens längd per vecka.

	Samtliga redovisade företag						Företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter					
	Antal anst. (i %), vilka enligt arbetsgivarnas uppg. hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av			Antal anst. (i %), vilka enligt egna uppg. hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av			Antal anst. (i %), vilka enligt arbetsgivarnas uppg. hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av			Antal anst. (i %), vilka enligt egna uppg. hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av		
	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0
Rörelsegrenar.												
Jordbruk o. trädgårdsodling	21·2	21·2	57·6	4·2	12·5	83·3	—	14·3	85·7	—	14·3	85·7
Skogsbruk	38·3	57·7	4·0	54·1	40·0	5·9	55·1	44·9	—	53·0	43·1	3·9
Industri	47·5	49·6	2·9	45·6	49·5	4·9	47·0	49·7	3·3	45·8	50·3	4·4
därav malmbr. o. metallind.	50·6	48·0	1·4	41·6	55·1	3·3	43·7	54·6	1·7	41·5	55·3	3·2
jord- o. stenindustri	62·3	34·8	2·9	60·3	32·2	7·5	58·9	34·4	6·7	58·7	33·8	7·5
träindustri	39·5	53·3	7·2	45·3	48·4	6·3	44·0	47·8	8·2	43·2	52·4	4·4
pappers- o. cellul.-ind.	44·4	52·7	2·9	42·4	55·6	2·0	49·4	50·3	0·3	41·4	56·9	1·7
tryckeri- o. förlagsrör.	54·3	41·5	4·2	53·2	43·0	3·8	52·6	43·8	3·6	52·9	43·8	3·3
livsmedelsindustri	43·7	49·6	6·7	50·2	41·0	8·8	51·3	43·1	5·6	51·7	41·1	7·2
textil- o. bekl.-ind.	29·9	65·1	5·0	30·5	64·2	5·3	31·6	52·1	6·3	30·3	65·2	4·5
läder- o. gummiv.-ind.	22·7	75·3	2·0	33·7	57·8	8·5	32·4	63·9	3·7	32·0	59·7	8·3
kemisk-tekn. ind.	59·9	39·6	0·5	68·1	27·8	4·1	69·1	30·9	—	68·2	27·6	4·2
byggn.- o. install.-rör.	66·8	28·7	4·5	63·2	34·7	2·1	73·0	25·8	1·2	60·1	38·0	1·9
kombin. ind.-företag	35·6	63·0	1·4	33·3	60·8	5·9	33·2	64·7	2·1	35·8	58·8	5·4
kraft- o. belysn.-verk	70·9	27·8	1·3	82·8	15·5	1·7	81·8	16·4	1·8	83·6	14·6	1·8
Enskild grosshandel	54·4	40·2	5·4	53·8	40·2	6·0	51·8	43·8	4·4	52·1	42·1	5·8
Kooperativ grosshandel	35·0	64·8	0·2	21·4	75·6	3·0	15·0	84·1	0·9	17·7	79·6	2·7
Affärsbanker	74·8	23·8	1·4	49·0	43·2	7·8	73·1	24·2	2·7	48·3	44·9	6·8
Sparbanker	87·8	12·2	—	82·0	16·9	1·1	89·9	10·1	—	88·8	11·2	—
Annan bankrörelse	51·1	48·9	—	75·0	25·0	—	40·0	60·0	—	54·2	45·8	—
Försäkringsrörelse	98·5	1·5	0·0	92·4	7·5	0·1	96 9	3·1	—	94·2	5·8	—
Enskilda järnvägar	38·1	50·4	11·5	18·4	42·6	39·0	44·7	34·0	21·3	30·1	37·5	32·4
Annan samfärdsel	48·8	46·6	4·6	43·6	45·2	11·2	50·2	42·8	7·0	43·7	45·2	11·1
Förmedl.-, konsult.- o. d. rör.	70·6	29·4	—	75·4	23·5	1·1	69·7	30·3	—	71·2	27·9	0·9
Annan (el. ej angiv.) rörelse	68·8	28·6	2·6	84·9	13·6	1·5	83·7	15·3	1·0	82·7	16·3	1·0
Storleksgrupper.												
Företag m. 1—4 anställda	54·9	37·3	7·8	62·0	30·1	7·9	68·7	24·9	6·4	62·4	30·1	7·5
» » 5 el. fl. anst.	57·3	40·2	2·5	51·6	42·5	5·9	55·3	41·6	3·1	51·3	43·8	4·9
Därav industri:												
företag med 1—4 anst.	42·7	46·7	10·6	52·2	36·3	11·5	55·3	31·9	12·8	54·3	37·2	8·5
» » 5 el. fl. anst.	47·7	49·8	2·5	45·2	50·2	4·6	46·8	50·1	3·1	45·1	50·6	4·3
grosshandel:												
företag med 1—4 anst.	45·3	45·7	9·0	54·1	36·7	9·2	53·0	37·4	9·6	50·0	40·4	9·6
» » 5 el. fl. anst.	52·8	43·1	4·1	51·2	43·5	5·3	48·7	47·6	3·7	49·4	45·4	5·2
bankrörelse:												
företag med 1—4 anst.	80·2	18·3	1·5	66·2	28·3	5·5	82·0	16·9	1·1	69·7	25·2	5·1
» » 5 el. fl. anst.	74·1	24·7	1·2	49·2	43·7	7·1	71·8	25·5	2·7	48·1	45·6	6·3
försäkringsrörelse:												
företag med 1—4 anst.	83·1	16·2	0·7	67·2	31·2	1·6	70·6	29·4	—	76·5	23·5	—
» » 5 el. fl. anst.	99·2	0·8	—	94·0	6·0	—	97·5	2·5	—	94·5	5·5	—
Ortsgrupper (ober. ensk. järnv.)												
Stockholm	79·3	19·8	0·9	72·5	24·9	2·6	79·3	20·1	0·6	71·0	26·6	2·4
Göteborg	52·0	46·6	1·4	50·2	46·3	3·5	52·9	46·4	0·7	51·2	46·0	2·8
Malmö	47·2	47·7	5·1	46·6	43·7	9·7	47·5	45·5	7·0	48·2	42·6	9·2
Städer m. 10 000–100 000 inv.	46·2	49·3	4·5	47·7	47·1	5·2	48·2	47·8	4·0	46·2	49·0	4·8
Mindre städer och orter	44·4	49·7	5·9	46·4	45·4	8·2	46·7	47·5	5·8	43·9	49·3	6·8
Landskommuner	33·2	63·9	2·9	37·0	56·6	6·4	34·8	61·5	3·7	32·8	62·0	5·2
Samtliga företag resp. anst.	**57·1**	**39·9**	**3·0**	**52·9**	**41·0**	**6·1**	**56·1**	**40·6**	**3·3**	**52·0**	**43·0**	**5·0**

Tab. 9. Rasternas längd för kontorsanställda (i genomsnitt tim. per vecka).

	Samtliga företag		Företag, betr. vilka uppgifter föreligga från båda parter	
	enligt arb.-giv.-s uppgifter	enligt personalens uppgifter	enligt arb.-giv.-s uppgifter	enligt personalens uppgifter
Rörelsegrenar.				
Jordbruk o. trädgårdsodling	9·9	9·2	13·3	10·3
Skogsbruk	6·0	6·4	6·1	6·7
Industri	5·7	5·9	5·9	5·9
därav: malmbrytning o. metallindustri	5·5	5·6	5·6	5·6
jord- och stenindustri	6·1	6·5	6·4	6·6
träindustri	6·4	6·3	6·1	6·2
pappers- och cellulosaindustri	5·7	5·4	5·7	5·5
tryckeri- och förlagsrörelse	6·6	6·6	6·4	6·6
livsmedelsindustri	6·1	6·8	6·7	6·7
textil- o. bekl.-industri	5·8	6·0	5·8	6·0
läder- o. gummivaruindustri	5·6	6·1	6·0	6·1
kemisk-teknisk industri	5·1	4·9	5·0	4·9
byggn.- o. install.-rörelse	6·0	5·8	6·2	5·7
kombinerade industriföretag	5·2	5·5	5·4	5·4
kraft- o. belysningsverk	5·6	5·5	8·9	5·3
Enskild grosshandel	5·7	5·8	6·5	5·9
Kooperativ grosshandel	6·0	5·9	5·9	5·8
Affärsbanker	2·6	1·3	2·3	1·2
Sparbanker	3·0	2·1	1·8	1·6
Annan bankrörelse	3·9	2·2	2·2	1·2
Försäkringsrörelse	4·2	4·2	4·1	3·9
Annan samfärdsel	6·2	6·2	6·3	6·2
Förmedlings-, konsultations- o. d. rörelse	6·0	5·2	5·6	5·4
Annan (el. ej angiven) rörelse	5·2	5·5	5·5	5·5
Storleksgrupper.				
Företag med 1—4 anställda	5·6	4·1	4·7	4·3
» » 5 el. fl. anställda	5·3	5·2	5·5	5·2
Därav: industri: företag med 1—4 anst.	6·7	6·9	7·0	7·4
» » 5 el. fl. »	5·7	5·9	5·9	5·8
grosshandel: företag med 1—4 anst.	6·4	5·9	6·4	6·2
» » 5 el. fl. »	5·7	5·8	6·5	5·7
bankrörelse: företag med 1—4 anst.	1·7	1·2	1·5	1·1
» » 5 el. fl. »	2·8	1·6	2·4	1·3
försäkringsrörelse: företag med 1—4 anst.	5·0	6·5	5·1	4·7
» » 5 el. fl. »	4·2	4·1	4·0	3·8
Ortsgrupper.				
Stockholm	4·7	4·8	5·0	4·7
Göteborg	4·3	4·4	4·6	4·4
Malmö	5·2	4·7	5·0	4·7
Städer med 10 000—100 000 inv.	5·9	5·3	5·9	5·7
Mindre städer och orter	6·1	4·9	6·4	5·6
Landskommuner	5·5	5·2	5·4	5·5
Samtliga företag resp. anst. (ober. ensk. järnvägar)	5·1	4·7	5·4	5·1

narna förekommo arbetstider om högst 42 timmar per vecka särskilt ofta inom bankväsen, försäkringsrörelse samt förmedlings-, konsultations- samt annan dylik rörelse, medan en arbetsvecka på mer än 48 timmar var förhärskande inom jordbruket men i övrigt förekom relativt sällan. Vad de särskilda orts-

grupperna beträffa var i Stockholm arbetstiden för c:a $^3/_4$ av personalen högst 42 timmar per vecka, medan detta var fallet beträffande endast $^1/_3$ av kontorspersonalen i landskommunerna.

Med ledning av de lämnade upplysningarna rörande de anställdas måltidsraster meddelas i tab. 9 vissa uppgifter rörande rastetidens genomsnittliga längd per vecka, beräknad som skillnaden mellan genomsnittliga brutto-, resp. nettoarbetstiden per vecka enligt tab. 5 och 6. Av tab. 9 framgår, att rastetiden i allmänhet uppgick till omkring 5 timmar per vecka. Särskilt långa synas måltidsrasterna vara inom jordbruk och trädgårdsodling, medan den kortaste rastetiden uppgivits inom försäkringsväsen och bankrörelse, där det särskilt från personalhåll i en del fall uppgivits, att egentliga måltidsraster ej förekomma. Man finner vidare av tabellen, att de mindre företagen i stort sett hade längre raster än de större. Vidare synes man i storstäderna, särskilt Stockholm och Göteborg, tillämpa något kortare raster för kontorsanställda än i övriga delar av landet.

Arbete å utsträckt tid, övertid o. d. för kontorspersonal. Å formulären hade begärts särskilda uppgifter om förekomsten av arbete å tid utöver vad som redovisats såsom normal (ordinarie) arbetstid. Härmed avsågs närmast extraarbete och icke sådan på förhand fastställd förlängning av arbetstiden, som plägar förekomma vissa tider på året inom en del säsongbetonade rörelsegrenar.

För att erhålla en möjligast allsidig belysning av, i vilken utsträckning övertidsarbete förekommer, hade å form. 1 begärts uppgift om antalet anställda med arbete utöver den normala arbetstiden samt detta arbetes omfattning och förläggning. Å personalformuläret (form. 2) skulle motsvarande frågor besvaras individuellt. En redovisning för de erhållna svaren lämnas i tab. 10 och 11, vilka jämväl åskådliggöra svårigheterna att siffermässigt fixera det inom detta arbetsområde ofta skäligen oklart fattade begreppet övertid. I dessa tabeller ha till en grupp sammanförts alla obestämda svar (»ja» el. dyl.). Av övriga svar ha sådana, vilka visserligen icke meddelat antalet övertidstimmar, men däremot lämnat andra mer summariska uppgifter om övertidsarbetets omfattning och förläggning, uppdelats på trenne grupper, allt eftersom övertidsarbete uppgivits förekomma »enstaka gånger», »vid säsong, bokslut o. d.» eller »hela året vid behov»; då svaren ofta varit något svävande och samma svar kan ha haft olika innebörd i olika fall, måste gränsen mellan dessa grupper dock bli tämligen flytande. Slutligen ha sådana mera preciserade svar, som antingen innehållit en direkt uppgift om eller möjliggjort en uppskattning av antalet övertidstimmar per år, uppdelats på fyra grupper, allt eftersom övertidsarbetet per år uppgivits till under 100, 100—199, 200—299 eller 300 timmar och däröver. Även om en hel del av dessa uppgifter äro grundade på anteckningar, torde det stora flertalet blott representera ungefärliga uppskattningar. I åtskilliga fall ha de meddelade uppgifterna betecknats såsom minimisiffror.

Tab. 10. Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete o. d.

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: saknas betr. nedanst. antal: företag	saknas betr. nedanst. antal: anställda	föreligga betr. nedanst. antal: företag	föreligga betr. nedanst. antal: anställda	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. ej förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits: övertidsarbete förekommit: i obestämd utsträckning	övertidsarbete förekommit: enstaka gånger	övertidsarbete förekommit: vid säsong, bokslut o. d.	övertidsarbete förekommit: vid behov hela året	övertidsarbete gått till....: under 100	övertidsarbete gått till....: 100–199
	Rörelsegrenar.													
1	Jordbruk o. trädgårdsodl.	ag	8	8	23	33	25	8	3	3	—	1	1	–
2		p	—	—	—	*25*	*9*	*16*	*1*	*2*	*3*	*8*	*1*	
3	Skogsbruk	ag	5	15	49	142	70	72	10	11	12	27	5	
4		p	—	*3*	—	*83*	*33*	*50*	*1*	*2*	*15*	*11*	*9*	1
5	Industri	ag	147	583	2 295	17 562	7 314	10 248	457	2 433	2 238	3 550	706	49
6		p	—	*275*	—	*4 880*	*1 906*	*2 974*	*114*	*287*	*779*	*498*	*610*	36
	därav:													
7	malmbr. o. metallind.	ag	36	149	563	7 202	2 773	4 429	383	1 145	1 047	1 277	250	19
8		p	—	*73*	—	*1 498*	*604*	*894*	*25*	*90*	*160*	*172*	*239*	11
9	jord- o. stenindustri	ag	*6*	*29*	*138*	*633*	*278*	*355*	—	*120*	100	*89*	*14*	1
10		p	—	*9*	—	*138*	*53*	*85*	2	*13*	24	*26*	*8*	
11	träindustri	ag	12	18	170	595	279	316	—	39	35	175	10	3
12		p	—	*11*	—	*211*	*79*	*132*	*4*	*16*	*33*	*12*	*26*	2
13	pappers- o. cellul.-ind.	ag	1	1	130	935	425	510	2	99	79	253	38	1
14		p	—	*21*	—	*329*	*138*	*191*	*14*	*21*	*57*	*27*	*34*	1
15	tryckeri- o. förlagsrör.	ag	9	*63*	*176*	1 339	*458*	*881*	—	*340*	*57*	271	20	18
16		p	—	*21*	—	*325*	*100*	*225*	*10*	*15*	*82*	*40*	*28*	2
17	livsmedelsindustri	ag	20	87	311	1 812	957	855	3	251	223	231	112	2
18		p	—	*51*	—	*721*	*302*	*419*	*9*	*31*	*136*	*61*	*92*	4
19	textil- o. bekl.-ind.	ag	18	56	249	1 639	696	943	13	139	338	337	58	2
20		p	—	*37*	—	*610*	*238*	*372*	*19*	*35*	*116*	*42*	*57*	5
21	läder- o. gummiv.-industri	ag	7	19	94	772	297	475	—	39	105	227	93	
22		p	—	*17*	—	*242*	*114*	*128*	*13*	*9*	*38*	*23*	*21*	1
23	kemisk-tekn. ind.	ag	11	99	109	900	475	425	13	139	63	90	84	2
24		p	—	*15*	—	*373*	*156*	*217*	*5*	*30*	*60*	*39*	*50*	1
25	byggn.- o. install.-rör.	ag	21	51	257	753	389	364	5	39	92	179	7	1
26		p	—	*11*	—	*180*	*54*	*126*	*5*	*10*	*33*	*21*	*17*	1
27	kombin. ind.-företag	ag	—	—	65	839	216	623	35	80	95	374	12	1
28		p	—	*8*	—	*196*	*44*	*152*	*7*	*15*	*27*	*29*	*33*	2
29	kraft- o. belysn.-verk	ag	6	11	33	143	71	72	3	3	4	47	8	
30		p	—	*1*	—	*57*	*24*	*33*	*1*	*2*	*13*	*6*	*5*	
31	Enskild grosshandel	ag	73	348	898	5 330	2 708	2 622	175	279	1 020	760	165	12
32		p	—	*123*	—	*1 652*	*707*	*945*	*20*	*109*	*226*	*199*	*170*	16
33	Kooperativ grosshandel	ag	4	17	37	845	200	645	—	512	7	14	39	6
34		p	—	*12*	—	*119*	*56*	*63*	*10*	*6*	*11*	*7*	*18*	
35	Affärsbanker	ag	18	57	269	3 933	350	3 583	8	3	2 938	247	136	15
36		p	—	*56*	—	*1 603*	*221*	*1 382*	*37*	*35*	*551*	*145*	*310*	16
37	Sparbanker	ag	11	42	63	354	104	250	—	2	26	27	43	8
38		p	—	*9*	—	*273*	*65*	*208*	*3*	—	*117*	*24*	*23*	2
39	Annan bankrörelse	ag	2	11	40	181	72	109	—	17	24	26	7	
40		p	—	—	—	*59*	*9*	*50*	*1*	*2*	*25*	*10*	*5*	
41	Försäkringsrörelse	ag	10	32	159	3 506	781	2 725	98	419	753	1 156	237	5
42		p	—	*36*	—	*1 037*	*298*	*739*	*27*	*56*	*162*	*170*	*141*	8
43	Enskilda järnvägar	ag	2	13	22	746	271	475	—	254	59	162	—	–
44		p	—	*10*	—	*325*	*140*	*185*	*6*	*20*	*11*	*76*	*49*	1
45	Annan samfärdsel	ag	10	48	177	1 178	522	656	72	106	193	129	16	3
46		p	—	*14*	—	*370*	*113*	*257*	*11*	*12*	*34*	*68*	*33*	3

för kontorspersonal enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

att betet upp- tim. pr år		Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- och helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- och helgdagsarbete				
				övertidsersättningens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakl. utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal			förekommit			
					timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda	ej förekommit	i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
200–299	300 o. däröver																
—	—	3	4	—	—	—	—	4	12	12	19	29	28	1	—	—	1
—	—	*13*	*2*	—	—	*1*	—	*1*	—	—	—	*25*	*12*	—	*12*	*1*	2
—	—	37	12	—	—	—	—	12	5	17	49	140	106	4	27	3	3
—	*2*	*40*	*9*	—	*1*	—	*1*	*7*	—	*10*	—	*76*	*53*	—	*20*	*3*	4
215	155	4 583	3 689	399	780	1 194	849	467	220	726	2 222	17 419	14 954	202	1 649	614	5
166	*160*	*2 069*	*780*	*8*	*119*	*256*	*189*	*208*	—	*890*	—	*4 265*	*3 472*	*33*	*421*	*339*	6
62	72	1 853	2 279	277	403	918	537	144	49	110	550	7 241	6 374	164	352	351	7
47	*44*	*604*	*264*	*3*	*39*	*114*	*53*	*55*	—	*231*	—	*1 340*	*1 114*	*5*	*154*	*67*	8
11	9	135	89	41	1	—	32	15	14	28	130	634	514	—	115	5	9
3	*7*	*51*	*24*	—	2	—	*13*	*9*	—	27	—	*120*	*96*	—	*17*	7	10
7	19	174	84	—	5	1	12	66	20	37	162	576	515	—	55	6	11
9	*12*	*112*	*14*	—	*2*	*4*	—	*8*	—	*25*	—	*197*	*160*	*8*	*15*	*14*	12
16	9	353	73	4	1	7	19	42	5	20	126	916	764	—	149	3	13
8	*11*	*162*	*22*	—	—	*6*	*4*	*12*	—	*59*	—	*291*	*234*	*3*	*26*	*28*	14
45	18	416	276	2	176	12	75	11	26	125	159	1 277	844	4	423	6	15
11	*10*	*118*	*97*	—	*40*	*19*	*12*	*26*	—	*78*	—	*268*	*185*	*3*	*37*	*44*	16
5	4	317	199	—	26	50	74	49	26	66	305	1 833	1 639	3	130	61	17
28	*19*	*277*	*118*	—	*6*	*28*	*52*	*32*	—	*119*	—	*653*	*510*	—	*68*	*75*	18
20	16	377	217	12	69	81	6	49	21	81	246	1 614	1 395	—	104	115	19
27	*25*	*255*	*96*	*1*	*11*	*44*	*16*	*24*	—	*126*	—	*521*	*435*	*3*	*26*	*57*	20
3	2	118	145	—	86	3	10	46	12	107	89	684	683	—	1	—	21
3	*3*	*114*	*12*	—	*1*	—	*5*	*6*	—	*58*	—	*201*	*189*	—	*6*	*6*	22
15	—	231	131	—	7	65	53	6	11	40	109	959	858	4	59	38	23
8	*6*	*143*	*64*	*3*	*3*	*24*	*16*	*18*	—	*87*	—	*301*	*276*	*7*	*15*	*3*	24
22	3	140	147	63	4	47	24	9	25	41	253	763	718	2	14	29	25
11	*13*	*81*	*40*	*1*	*10*	*17*	*10*	*2*	—	*34*	—	*157*	*123*	*3*	*16*	*15*	26
8	3	414	35	—	1	—	7	27	9	69	56	770	518	25	227	—	27
10	*9*	*125*	*23*	—	*1*	—	*6*	*16*	—	*39*	—	*165*	*109*	—	*35*	*21*	28
1	—	55	14	—	1	10	—	3	2	2	37	152	132	—	20	—	29
1	*1*	*27*	*6*	—	*4*	—	2	—	—	*7*	—	*51*	*41*	2	*6*	2	30
15	84	870	1 173	109	367	371	220	106	122	576	849	5 102	4 925	3	152	22	31
50	*68*	*535*	*373*	*4*	*82*	*139*	*102*	*46*	—	*322*	—	*1 453*	*1 306*	*4*	*92*	*51*	32
—	12	26	613	—	565	39	6	3	3	24	38	838	806	—	31	1	33
4	*2*	*18*	*44*	—	*36*	—	*7*	*1*	—	*47*	—	*84*	*77*	*1*	*5*	*1*	34
71	21	1 229	2 138	—	—	951	676	511	21	52	266	3 938	1 767	—	132	2 039	35
69	*72*	*1 142*	*176*	—	—	*152*	*8*	*16*	—	*184*	—	*1 475*	*648*	*22*	*74*	*731*	36
55	14	92	103	—	62	—	39	2	9	28	65	368	209	—	120	39	37
12	*6*	*150*	*29*	*1*	*3*	*1*	*21*	*3*	—	*32*	—	*250*	*151*	*2*	*6*	*91*	38
26	2	65	22	—	13	—	9	—	3	4	39	188	143	—	12	33	39
—	*3*	*33*	*11*	—	*9*	*1*	*1*	—	—	*5*	—	*54*	*28*	*1*	*2*	*23*	40
2	5	675	1 540	52	65	1 404	8	11	24	389	145	3 149	2 762	60	99	228	41
39	*57*	*394*	*332*	*4*	*89*	*206*	*19*	*14*	—	*88*	—	*985*	*827*	*9*	*111*	*38*	42
—	—	77	217	—	12	—	3	202	3	116	21	643	605	2	14	22	43
4	*4*	*71*	*110*	*1*	*10*	—	*1*	*98*	—	*54*	—	*281*	*222*	*9*	*41*	*9*	44
72	29	296	308	—	19	126	41	122	22	107	165	1 119	887	20	119	93	45
30	*34*	*164*	*82*	*1*	*14*	*33*	*15*	*19*	—	*64*	—	*320*	*223*	*10*	*72*	*15*	46

Tab. 10 (forts.). Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: saknas betr. nedanst. antal		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: föreligga betr. nedanst. antal		Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. *ej* förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: i obestämd utsträckning	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: enstaka gånger	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: vid säsong, bokslut o. d.	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: vid behov hela året	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: övertidsarbete gått till.....: under 100	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: övertidsarbete gått till.....: 100–199
			företag	anställda	företag	anställda								
47	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	ag	8	19	158	621	306	315	16	88	88	84	5	25
48		p	—	*7*	—	*180*	*80*	*100*	*1*	*14*	*22*	*27*	*18*	*9*
49	Annan (el. ej angiv.) rör.	ag	10	17	106	386	218	168	3	67	19	69	9	1
50		p	—	*15*	—	*188*	*73*	*115*	*12*	*20*	*16*	*35*	*18*	*11*
	Storleksgrupper.													
51	Företag m. 1—4 anst.	ag	170	250	1 680	2 847	1 842	1 005	26	125	301	269	129	87
52		p	—	*84*	—	*1 302*	*425*	*877*	*24*	*41*	*320*	*152*	*176*	*80*
53	» » 5 el. fl. »	ag	138	960	2 616	31 970	11 099	20 871	816	4 069	7 076	5 983	1 240	968
54		p	—	*476*	—	*9 492*	*3 285*	*6 207*	*220*	*524*	*1 652*	*1 126*	*1 229*	*746*
	Därav:													
	industri:													
55	företag m. 1—4 anst.	ag	70	89	704	987	734	253	2	26	72	89	28	17
56		p	—	*19*	—	*219*	*111*	*108*	*6*	*11*	*26*	*25*	*19*	*12*
57	» » 5 el. fl. »	ag	77	494	1 591	16 575	6 580	9 995	455	2 407	2 166	3 461	678	477
58		p	—	*256*	—	*4 661*	*1 795*	*2 866*	*108*	*276*	*753*	*473*	*591*	*348*
	grosshandel:													
59	företag m. 1—4 anst.	ag	41	63	413	750	552	198	11	44	41	71	10	10
60		p	—	*28*	—	*203*	*119*	*84*	*1*	*10*	*14*	*18*	*12*	*8*
61	» » 5 el. fl. »	ag	36	302	522	5 425	2 356	3 069	164	747	986	703	194	175
62		p	—	*107*	—	*1 568*	*644*	*924*	*29*	*105*	*223*	*188*	*176*	*100*
	bankrörelse:													
63	företag m. 1—4 anst.	ag	23	50	204	513	154	359	4	5	175	33	70	45
64		p	—	*26*	—	*606*	*76*	*530*	*9*	*2*	*250*	*52*	*120*	*49*
65	» » 5 el. fl. »	ag	8	60	168	3 955	372	3 583	4	17	2 813	267	116	204
66		p	—	*39*	—	*1 329*	*219*	*1 110*	*32*	*35*	*443*	*127*	*218*	*141*
	försäkringsrörelse:													
67	företag m. 1—4 anst.	ag	8	12	80	149	115	34	1	4	4	12	5	6
68		p	—	*1*	—	*65*	*31*	*34*	*1*	*3*	*9*	*8*	*8*	*4*
69	» » 5 el. fl. »	ag	2	20	79	3 357	666	2 691	97	415	749	1 144	232	49
70		p	—	*35*	—	*972*	*267*	*705*	*26*	*53*	*153*	*162*	*133*	*83*
	Ortsgrupper (ober. ensk. järnvägar).													
71	Stockholm	ag	72	476	973	12 469	3 457	9 012	196	1 509	4 178	1 899	532	469
72		p	—	*172*	—	*3 154*	*993*	*2 161*	*90*	*225*	*529*	*413*	*439*	*250*
73	Göteborg	ag	39	129	411	3 883	1 318	2 565	135	631	693	844	50	58
74		p	—	*54*	—	*1 114*	*391*	*723*	*31*	*57*	*188*	*148*	*120*	*56*
75	Malmö	ag	17	73	264	1 912	1 094	818	32	192	255	213	43	54
76		p	—	*36*	—	*740*	*344*	*396*	*9*	*27*	*143*	*77*	*63*	*34*
77	Städer m. 10 000–100 000 inv.	ag	68	223	1 191	7 737	3 758	3 979	238	557	1 177	1 168	406	238
78		p	—	*135*	—	*2 314*	*850*	*1 464*	*53*	*101*	*433*	*234*	*273*	*186*
79	Mindre städer och orter	ag	49	142	819	4 122	1 729	2 393	162	808	521	506	154	142
80		p	—	*102*	—	*1 755*	*602*	*1 153*	*26*	*64*	*417*	*161*	*240*	*146*
81	Landskommuner	ag	61	154	616	3 948	1 314	2 634	79	243	494	1 460	184	94
82		p	—	*51*	—	*1 392*	*390*	*1 002*	*29*	*71*	*251*	*169*	*221*	*139*
83	**Samtl. företag resp. anst.**	ag	**308**	**1 210**	**4 296**	**34 817**	**12 941**	**21 876**	**842**	**4 194**	**7 377**	**6 252**	**1 369**	**1 055**
84		p	—	*560*	—	*10 794*	*3 710*	*7 084*	*244*	*565*	*1 972*	*1 278*	*1 405*	*826*

o. d.) för kontorspersonal enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

att betet upptim. pr år		Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- och helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- och helgdagsarbete				
				övert.-ersättningens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakl. utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal			förekommit			
200-299	300 o. däröver				timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda	ej förekommit	i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
6	3	76	193	13	52	85	3	40	22	96	144	544	487	1	55	1	47
4	*5*	*55*	*41*	*1*	*18*	*6*	*9*	*7*	—	*39*	—	*148*	*126*	—	*17*	*5*	48
—	—	46	105	—	83	14	5	3	18	42	98	361	315	14	31	1	49
2	*1*	*38*	*70*	—	*54*	*7*	*6*	*3*	—	*50*	—	*153*	*132*	*2*	*18*	*1*	50
39	29	457	308	5	45	23	60	175	272	434	1 578	2 663	2 386	11	74	192	51
35	*49*	*674*	*142*	*1*	*30*	*32*	*36*	*43*	—	*224*	—	*1 162*	*769*	*20*	*91*	*282*	52
423	296	7 618	9 809	568	1 973	4 161	1 799	1 308	212	1 755	2 542	31 175	25 608	296	2 367	2 904	53
345	*365*	*4 048*	*1 917*	*19*	*405*	*770*	*343*	*380*	—	*1 561*	—	*8 407*	*6 508*	*73*	*800*	*1 026*	54
13	6	128	59	2	11	6	26	14	110	155	664	921	888	2	20	11	55
5	*4*	*76*	*24*	—	*6*	*1*	*9*	*8*	—	*58*	—	*180*	*158*	*3*	*15*	*4*	56
202	149	4 455	3 630	397	769	1 188	823	453	110	571	1 558	16 498	14 066	200	1 629	603	57
161	*156*	*1 993*	*756*	*8*	*113*	*255*	*180*	*200*	—	*832*	—	*4 085*	*3 314*	*30*	*406*	*355*	58
4	7	65	68	—	7	3	19	39	64	111	390	702	685	3	2	12	59
5	*16*	*54*	*25*	—	*1*	*7*	*9*	*8*	—	*49*	—	*182*	*170*	—	*7*	*5*	60
11	89	831	1 718	109	925	407	207	70	61	489	497	5 238	5 046	—	181	11	61
49	*54*	*499*	*392*	*4*	*117*	*132*	*100*	*39*	—	*320*	—	*1 355*	*1 213*	*5*	*90*	*47*	62
15	12	179	128	—	—	12	9	107	30	62	197	501	321	—	14	166	63
24	*24*	*451*	*39*	—	—	*17*	*8*	*14*	—	*79*	—	*553*	*247*	*14*	*24*	*268*	64
137	25	1 207	2 135	—	75	939	715	406	3	22	173	3 993	1 798	—	250	1 945	65
57	*57*	*874*	*177*	*1*	*12*	*137*	*22*	*5*	—	*142*	—	*1 226*	*580*	*11*	*58*	*577*	66
2	—	23	2	—	—	—	2	—	18	33	70	128	128	—	—	—	67
—	*1*	*21*	*12*	—	*4*	—	*2*	*6*	—	*2*	—	*64*	*57*	*1*	*5*	*1*	68
—	5	652	1 538	52	65	1 404	6	11	6	356	75	3 021	2 634	60	99	228	69
39	*56*	*373*	*320*	*4*	*85*	*206*	*17*	*8*	—	*86*	—	*921*	*770*	*8*	*106*	*37*	70
124	105	2 072	5 925	203	1 248	3 127	1 171	176	134	844	911	12 101	9 436	76	862	1 727	71
93	*122*	*977*	*1 117*	*10*	*288*	*619*	*107*	*93*	—	*609*	—	*2 717*	*2 185*	*36*	*280*	*216*	72
109	45	824	1 285	14	211	690	97	271	58	234	392	3 778	3 407	20	252	99	73
59	*64*	*456*	*232*	*5*	*43*	*97*	*63*	*24*	—	*172*	—	*996*	*780*	*13*	*87*	*116*	74
24	5	291	258	14	17	25	143	59	39	118	242	1 867	1 731	2	83	51	75
18	*25*	*301*	*78*	—	*6*	*13*	*39*	*20*	—	*129*	—	*647*	*552*	*4*	*40*	*51*	76
128	67	1 939	1 087	180	298	195	184	230	101	493	1 158	7 467	6 508	55	298	606	77
95	*89*	*1 178*	*218*	*4*	*58*	*35*	*75*	*46*	—	*359*	—	*2 090*	*1 575*	*11*	*154*	*350*	78
41	59	1 436	444	134	34	49	42	185	74	183	794	4 081	3 395	27	356	303	79
51	*48*	*956*	*123*	—	*20*	*15*	*43*	*45*	—	*284*	—	*1 573*	*1 099*	*10*	*98*	*366*	80
36	44	1 436	903	28	198	98	219	360	75	201	602	3 901	2 912	125	576	288	81
60	*62*	*783*	*181*	—	*10*	*23*	*51*	*97*	—	*178*	—	*1 265*	*864*	*10*	*191*	*200*	82
462	**325**	**8 075**	**10 117**	**573**	**2 018**	**4 184**	**1 859**	**1 483**	**484**	**2 189**	**4 120**	**33 838**	**27 994**	**307**	**2 441**	**3 096**	83
380	*414*	*4 722*	*2 059*	*20*	*435*	*802*	*379*	*423*	—	*1 785*	—	*9 569*	*7 277*	*93*	*891*	*1 308*	84

Tab. 11. Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete o. d.) för som per

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: saknas betr. nedanst. antal, företag	saknas betr. nedanst. antal, anställda	föreligga betr. nedanst. antal, företag	föreligga betr. nedanst. antal, anställda	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. *ej* förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits: övertidsarbete förekommit: i obestämd utsträckning	övertidsarbete förekommit: enstaka gånger	övertidsarbete förekommit: vid säsong, bokslut o. d.	övertidsarbete förekommit: vid behov hela året	övertidsarbete gått till: under 100	övertidsarbete gått till: 100–199
	Rörelsegrenar.													
1	Jordbruk o. trädgårdsodl.	ag	—	—	8	8	5	3	1	1	—	1	—	—
2		p	—	—	—	*8*	*5*	*3*	—	*2*	—	*1*	—	—
3	Skogsbruk	ag	—	—	28	51	19	32	3	7	7	10	2	3
4		p	—	*3*	—	*48*	*20*	*28*	—	*2*	*7*	*6*	*7*	*5*
5	Industri	ag	38	126	1 037	4 526	1 996	2 530	103	528	563	914	163	143
6		p	—	*249*	—	*4 403*	*1 740*	*2 663*	*99*	*242*	*715*	*432*	*548*	*327*
	därav:													
7	malmbr. o. metallind.	ag	8	*32*	257	1 432	533	899	65	276	148	282	47	42
8		p	—	*70*	—	*1 394*	*571*	*823*	*24*	*79*	*149*	*156*	*218*	*111*
9	jord- o. stenind.	ag	1	1	45	133	65	68	—	6	27	28	2	1
10		p	—	*6*	—	*128*	*49*	*79*	*2*	*12*	*22*	*25*	*6*	*2*
11	träindustri	ag	2	2	65	182	75	107	2	16	10	51	4	11
12		p	—	*9*	—	*175*	*66*	*109*	*2*	*9*	*28*	*12*	*18*	*19*
13	pappers- o. cellul.-ind.	ag	—	—	84	302	120	182	—	34	26	90	18	9
14		p	—	*19*	—	*283*	*116*	*167*	*13*	*14*	*54*	*23*	*31*	*15*
15	tryckeri- o. förlagsrör.	ag	3	17	58	255	95	160	8	38	23	42	5	28
16		p	—	*17*	—	*255*	*77*	*178*	*7*	*9*	*73*	*25*	*22*	*23*
17	livsmedelsindustri	ag	4	12	156	672	389	283	—	34	105	99	39	4
18		p	—	*47*	—	*637*	*280*	*357*	*6*	*26*	*120*	*47*	*85*	*33*
19	textil- o. bekl.-ind.	ag	6	15	136	591	259	332	8	39	81	153	12	22
20		p	—	*34*	—	*572*	*224*	*348*	*18*	*32*	*110*	*36*	*54*	*49*
21	läder- o. gummiv.-ind.	ag	1	1	43	240	120	120	—	30	41	42	4	—
22		p	—	*15*	—	*226*	*109*	*117*	*13*	*8*	*35*	*23*	*16*	*16*
23	kemisk-tekn. ind.	ag	6	29	66	330	173	157	5	31	57	27	27	9
24		p	—	*13*	—	*346*	*143*	*203*	*4*	*29*	*55*	*36*	*49*	*19*
25	byggn.- o. install.-rör.	ag	5	14	57	150	66	84	4	11	20	31	1	7
26		p	—	*10*	—	*154*	*43*	*111*	*4*	*8*	*31*	*17*	*14*	*16*
27	kombin. ind.-företag	ag	1	1	49	186	69	117	9	12	18	59	3	10
28		p	—	*8*	—	*179*	*40*	*139*	*5*	*14*	*26*	*26*	*30*	*20*
29	kraft- o. belysn.-verk	ag	1	2	21	53	32	21	2	1	7	10	1	—
30		p	—	*1*	—	*54*	*22*	*32*	*1*	*2*	*12*	*6*	*5*	*4*
31	Enskild grosshandel	ag	20	59	382	1 329	645	684	36	56	232	229	50	50
32		p	—	*93*	—	*1 295*	*576*	*719*	*14*	*77*	*198*	*139*	*132*	*82*
33	Kooperativ grosshandel	ag	1	1	15	112	4	108	—	93	3	5	5	—
34		p	—	*12*	—	*101*	*48*	*53*	*10*	*6*	*9*	*3*	*15*	*4*
35	Affärsbanker	ag	8	14	188	881	118	763	3	2	524	60	61	62
36		p	—	*28*	—	*867*	*146*	*721*	*27*	*24*	*286*	*45*	*167*	*98*
37	Sparbanker	ag	2	5	41	93	23	70	3	—	2	9	20	14
38		p	—	*4*	—	*94*	*26*	*68*	—	—	*34*	*11*	*8*	*4*
39	Annan bankrörelse	ag	1	2	9	24	2	22	—	—	8	2	—	4
40		p	—	—	—	*26*	*3*	*23*	*1*	—	*15*	*1*	—	*4*
41	Försäkringsrörelse	ag	1	4	79	843	212	631	18	94	279	197	25	15
42		p	—	*30*	—	*817*	*234*	*583*	*24*	*41*	*123*	*140*	*107*	*69*
43	Enskilda järnvägar	ag	1	2	19	139	28	111	—	36	17	58	—	—
44		p	—	*3*	—	*138*	*53*	*85*	*4*	*10*	*7*	*26*	*25*	*8*
45	Annan samfärdsel	ag	4	13	77	329	107	222	34	25	83	45	7	17
46		p	—	*11*	—	*331*	*100*	*231*	*10*	*9*	*32*	*63*	*27*	*30*

kontorspersonal vid företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från såväl arbetsgivare (ag) sonal (p).

att		Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- o. helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- o. helgdagsarbete				
				övert.-ersättningens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakligen utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal		förekommit				
betet upptim. pr år					timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda	ej förekommit	i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
200–299	300 o. däröver																
—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	7	7	6	—	1	—	1
—	—	*3*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*8*	*8*	—	—	—	2
—	—	16	6	—	—	—	—	6	1	1	27	50	36	—	13	1	3
—	*1*	*22*	*6*	—	*1*	—	*1*	*4*	—	*7*	—	*44*	*34*	—	*9*	*1*	4
70	46	1 401	735	104	121	185	200	125	37	95	1 038	4 557	3 877	25	388	267	5
152	*148*	*1 855*	*706*	*7*	*95*	*239*	*170*	*195*	—	*790*	—	*3 862*	*3 146*	*26*	*372*	*318*	6
23	16	573	280	55	38	86	69	32	11	23	254	1 441	1 216	18	82	125	7
44	*42*	*558*	*240*	*3*	*32*	*106*	*47*	*52*	—	*214*	—	*1 250*	*1 039*	*4*	*145*	*62*	8
3	1	33	25	—	1	—	15	9	1	1	45	133	121	1	11	—	9
3	*7*	*48*	*23*	—	*1*	—	*13*	*9*	—	*23*	—	*111*	*89*	—	*15*	*7*	10
3	10	58	26	—	1	—	4	21	1	3	66	181	159	—	13	9	11
9	*12*	*97*	*8*	—	—	*4*	—	*4*	—	*21*	—	*163*	*130*	*7*	*13*	*13*	12
1	4	128	27	4	—	3	3	17	2	4	82	298	229	1	67	1	13
8	*9*	*140*	*21*	—	—	*6*	*4*	*11*	—	*50*	—	*252*	*202*	*3*	*23*	*24*	14
14	2	43	85	4	47	15	19	—	4	7	57	265	203	—	32	30	15
9	*10*	*91*	*82*	—	*29*	*18*	*10*	*25*	—	*60*	—	*212*	*147*	*1*	*25*	*39*	16
2	—	145	78	—	14	6	52	6	5	12	155	672	558	—	75	39	17
25	*15*	*233*	*107*	—	*5*	*26*	*47*	*29*	—	*102*	—	*582*	*457*	—	*55*	*70*	18
6	11	153	80	—	9	51	6	14	7	32	135	574	504	—	34	36	19
26	*23*	*240*	*92*	*1*	*11*	*43*	*13*	*24*	—	*114*	—	*492*	*413*	*1*	*22*	*56*	20
3	—	48	40	12	2	1	—	25	2	5	42	236	236	—	—	—	21
3	*3*	*104*	*11*	—	*1*	—	*5*	*5*	—	*54*	—	*187*	*175*	—	*6*	*6*	22
1	—	91	34	—	4	13	16	1	4	8	68	351	296	4	29	22	23
5	*6*	*132*	*61*	*3*	*3*	*22*	*15*	*18*	—	*80*	—	*279*	*256*	*7*	*13*	*3*	24
9	1	30	50	27	3	8	12	—	—	—	62	164	156	—	5	3	25
9	*12*	*72*	*34*	—	*8*	*14*	*10*	2	—	*28*	—	*136*	*106*	*1*	*14*	*15*	26
5	1	83	5	—	1	—	4	—	—	—	50	187	147	1	37	2	27
10	*8*	*113*	*22*	—	*1*	—	*5*	*16*	—	*37*	—	*150*	*94*	—	*35*	*21*	28
—	—	16	5	2	1	2	—	—	—	—	22	55	52	—	3	—	29
1	*1*	*27*	*5*	—	*4*	—	*1*	—	—	*7*	—	*48*	*38*	*2*	*6*	*2*	30
6	25	246	325	43	89	59	80	54	32	91	370	1 297	1 222	—	58	17	31
33	*44*	*396*	*299*	*4*	*70*	*110*	*79*	*36*	—	*246*	—	*1 142*	*1 040*	*2*	*68*	*32*	32
—	2	8	100	—	94	—	4	2	2	2	14	111	110	—	1	—	33
4	*2*	*14*	*38*	—	*31*	—	*6*	*1*	—	*43*	—	*70*	*67*	*1*	*2*	—	34
40	11	309	392	—	—	144	105	143	6	13	190	882	411	—	47	424	35
35	*39*	*533*	*150*	—	—	*132*	*4*	*14*	—	*94*	—	*801*	*378*	*21*	*40*	*362*	36
16	6	27	22	—	6	—	15	1	3	4	40	94	54	—	12	28	37
8	*3*	*52*	*11*	—	*3*	—	*5*	*3*	—	*13*	—	*85*	*56*	—	—	*29*	38
8	—	18	—	—	—	—	—	—	1	2	9	24	11	—	—	13	39
—	*2*	*18*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*26*	*11*	—	*1*	*14*	40
—	3	150	369	27	72	270	—	—	6	29	74	818	716	—	65	37	41
35	*44*	*308*	*266*	*3*	*61*	*187*	*11*	*4*	—	*72*	—	*775*	*650*	*7*	*84*	*34*	42
—	—	40	64	—	12	—	—	52	2	21	18	120	104	—	—	16	43
2	*3*	*32*	*52*	*1*	*5*	—	—	*46*	—	*24*	—	*117*	*94*	*2*	*16*	*5*	44
8	3	104	94	—	4	47	10	33	6	22	75	320	241	37	28	14	45
28	*32*	*149*	*73*	*1*	*12*	*29*	*15*	*16*	—	*58*	—	*284*	*198*	*8*	*65*	*13*	46

Tab. 11 (forts.). Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete o. d.) som per.

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: saknas betr. nedanst. antal, företag	saknas betr. nedanst. antal, anställda	Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar: föreligga betr. nedanst. antal, företag	föreligga betr. nedanst. antal, anställda	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. *ej* förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits, övertidsarbete förekommit: i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong-, bokslut o. d.	vid behov hela året	övertidsarbete gått till: under 100	100–199
47	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	ag	1	7	39	104	54	50	10	16	8	15	—	1
48		p	—	*3*	—	*108*	*49*	*59*	*1*	*6*	*12*	*16*	*11*	*7*
49	Annan (el. ej angiven) rör.	ag	2	3	32	95	29	66	—	25	—	38	3	—
50		p	—	*10*	—	*88*	*37*	*51*	*6*	*10*	*9*	*13*	*6*	*6*
	Storleksgrupper.													
51	Företag m. 1—4 anst.	ag	13	15	308	497	236	261	6	18	90	63	37	29
52		p	—	*39*	—	*473*	*164*	*309*	*12*	*7*	*114*	*47*	*65*	*34*
53	» » 5 el. fl. »	ag	66	221	1 646	8 037	3 006	5 031	205	865	1 636	1 520	299	280
54		p	—	*407*	—	*7 851*	*2 873*	*4 978*	*184*	*422*	*1 333*	*849*	*988*	*610*
	Därav: industri:													
55	företag m. 1—4 anst.	ag	5	6	62	90	66	24	—	2	10	7	4	—
56		p	—	*8*	—	*88*	*43*	*45*	*3*	*1*	*14*	*11*	*7*	*7*
57	» » 5 el. fl. »	ag	33	120	975	4 436	1 930	2 506	103	526	553	907	159	143
58		p	—	*241*	—	*4 315*	*1 697*	*2 618*	*96*	*241*	*701*	*421*	*541*	*320*
	grosshandel:													
59	företag m. 1—4 anst.	ag	3	3	75	112	71	41	2	4	6	21	—	4
60		p	—	*16*	—	*99*	*60*	*39*	*1*	*3*	*8*	*7*	*4*	*5*
61	» » 5 el. fl. »	ag	18	57	322	1 329	578	751	34	145	229	213	55	46
62		p	—	*89*	—	*1 297*	*564*	*733*	*23*	*80*	*199*	*135*	*143*	*81*
	bankrörelse:													
63	företag m. 1—4 anst.	ag	5	6	113	205	44	161	3	2	70	17	31	25
64		p	—	*9*	—	*202*	*20*	*182*	*5*	—	*83*	*12*	*45*	*22*
65	» » 5 el. fl. »	ag	6	15	125	793	99	694	3	—	464	54	50	55
66		p	—	*23*	—	*785*	*155*	*630*	*23*	*24*	*252*	*45*	*130*	*84*
	försäkringsrörelse:													
67	företag m. 1—4 anst.	ag	—	—	12	17	14	3	—	1	1	1	—	—
68		p	—	*1*	—	*16*	*12*	*4*	*1*	—	*1*	—	*1*	—
69	» » 5 el. fl. »	ag	1	4	67	826	198	628	18	93	278	196	25	15
70		p	—	*29*	—	*801*	*222*	*579*	*23*	*41*	*122*	*140*	*106*	*69*
	Ortsgrupper (ober. ensk. järnvägar).													
71	Stockholm	ag	23	114	427	2 525	752	1 773	62	251	784	393	101	112
72		p	—	*130*	—	*2 509*	*777*	*1 732*	*69*	*171*	*444*	*310*	*362*	*203*
73	Göteborg	ag	12	22	173	806	314	492	29	102	142	161	16	20
74		p	—	*46*	—	*782*	*299*	*483*	*27*	*36*	*115*	*99*	*73*	*39*
75	Malmö	ag	3	16	117	667	390	277	14	42	86	105	16	9
76		p	—	*33*	—	*650*	*318*	*332*	*8*	*22*	*121*	*61*	*52*	*33*
77	Städer m. 10 000–100 000 inv.	ag	19	48	544	1 966	899	1 067	38	80	368	327	99	76
78		p	—	*117*	—	*1 897*	*741*	*1 156*	*49*	*80*	*342*	*173*	*216*	*154*
79	Mindre städer och orter	ag	11	20	348	1 310	505	805	46	266	177	169	62	47
80		p	—	*77*	—	*1 253*	*519*	*734*	*20*	*58*	*239*	*91*	*159*	*93*
81	Landskommuner	ag	10	14	326	1 121	354	767	22	106	152	370	42	45
82		p	—	*40*	—	*1 095*	*330*	*765*	*19*	*52*	*179*	*136*	*166*	*114*
83	**Samtl. företag resp. anst.**	ag	**79**	**236**	**1 954**	**8 534**	**3 242**	**5 292**	**211**	**883**	**1 726**	**1 583**	**336**	**309**
84		p	—	*446*	—	*8 324*	*3 037*	*5 287*	*196*	*429*	*1 447*	*896*	*1 053*	*644*

för kontorspersonal vid företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från såväl arbetsgivare (ag) sonal (p).

att betet upp- tim. pr år		Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- o. helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- o. helgdagsarbete				
				övert.-ersättningens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakligen utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal		ej förekommit	förekommit			
					timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda		i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
200-299	300 o. däröver																
—	—	16	21	11	7	2	—	1	5	13	35	98	76	—	22	—	47
3	*3*	*34*	*22*	*1*	*11*	*3*	*4*	*3*	—	*22*	—	*89*	*75*	—	*12*	*2*	48
—	—	18	44	2	31	11	—	—	7	15	27	83	66	—	17	—	49
1	—	*17*	*28*	—	*24*	*3*	—	*1*	—	*32*	—	*66*	*60*	—	*5*	*1*	50
9	9	126	88	—	6	4	9	69	26	42	295	470	355	1	23	91	51
11	*19*	*234*	*55*	*1*	*7*	*11*	*12*	*24*	—	*82*	—	*430*	*291*	*15*	*24*	*100*	52
139	87	2 227	2 085	187	430	714	405	349	84	267	1 628	7 991	6 575	61	629	726	53
290	*302*	*3 199*	*1 596*	*16*	*306*	*692*	*283*	*299*	—	*1 319*	—	*6 939*	*5 526*	*52*	*650*	*711*	54
—	1	11	6	—	3	—	1	2	4	6	63	90	83	1	3	3	55
1	*1*	*33*	*10*	—	*2*	—	*5*	*3*	—	*24*	—	*72*	*62*	*2*	*6*	*2*	56
70	45	1 390	729	104	118	185	199	123	33	89	975	4 467	3 794	24	385	264	57
151	*147*	*1 822*	*696*	*7*	*93*	*239*	*165*	*192*	—	*766*	—	*3 790*	*3 084*	*24*	*366*	*316*	58
1	3	8	24	—	—	—	8	16	6	8	72	107	101	—	3	3	59
3	*8*	*23*	*15*	—	—	*3*	*6*	*6*	—	*25*	—	*90*	*88*	—	*2*	—	60
5	24	246	401	43	183	59	76	40	28	85	312	1 301	1 231	—	56	14	61
34	*38*	*387*	*322*	*4*	*101*	*107*	*79*	*31*	—	*264*	—	*1 122*	*1 019*	*3*	*68*	*32*	62
8	5	83	53	—	—	4	—	49	7	10	111	201	110	—	7	84	63
7	*8*	*150*	*20*	—	—	*7*	—	*13*	—	*17*	—	*194*	*76*	*12*	*8*	*98*	64
56	12	270	361	—	6	140	120	95	4	9	127	799	366	—	52	381	65
36	*36*	*453*	*141*	—	*3*	*125*	*9*	*4*	—	*90*	—	*718*	*369*	*9*	*33*	*307*	66
—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	3	10	14	14	—	—	—	67
—	*1*	*4*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*17*	*16*	*1*	—	—	68
—	3	147	369	27	72	270	—	—	4	26	64	804	702	—	65	37	69
35	*43*	*304*	*266*	*3*	*61*	*187*	*11*	*4*	—	*72*	—	*758*	*634*	*6*	*84*	*34*	70
44	26	418	1 200	68	303	603	181	45	40	123	410	2 516	1 967	1	239	309	71
75	*98*	*758*	*926*	*10*	*213*	*544*	*80*	*79*	—	*485*	—	*2 154*	*1 722*	*27*	*228*	*177*	72
15	7	203	171	12	15	70	30	44	12	23	173	805	713	34	48	10	73
45	*49*	*301*	*163*	*4*	*20*	*82*	*40*	*17*	—	*133*	—	*695*	*562*	*9*	*59*	*65*	74
3	2	100	110	3	6	3	83	15	5	27	115	656	593	6	29	28	75
15	*20*	*256*	*61*	—	*2*	*11*	*31*	*17*	—	*112*	—	*571*	*502*	*4*	*30*	*35*	76
55	24	595	273	61	54	15	53	90	31	69	532	1 945	1 646	15	83	201	77
76	*66*	*919*	*186*	*2*	*50*	*29*	*65*	*40*	—	*303*	—	*1 711*	*1 344*	*8*	*123*	*236*	78
18	20	528	130	39	10	9	14	58	12	32	347	1 298	1 069	1	111	117	79
37	*37*	*591*	*101*	—	*13*	*15*	*30*	*43*	—	*207*	—	*1 123*	*885*	*8*	*65*	*165*	80
13	17	469	225	4	36	18	53	114	8	14	328	1 121	838	5	142	136	81
51	*48*	*576*	*162*	—	*10*	*22*	*49*	*81*	—	*137*	—	*998*	*708*	*9*	*153*	*128*	82
148	**96**	**2 353**	**2 173**	**187**	**436**	**718**	**414**	**418**	**110**	**309**	**1 923**	**8 461**	**6 930**	**62**	**652**	**817**	83
301	*321*	*3 433*	*1 651*	*17*	*313*	*703*	*295*	*323*	—	*1 401*	—	*7 369*	*5 817*	*67*	*674*	*811*	84

För att erhålla en mera fullständig bild av övertidsarbetets betydelse skulle det vara lämpligt att för varje enskild anställd ställa sådant extraarbete i relation till den normala arbetstidens längd, varigenom det bleve möjligt att utröna, i vad mån en kort normalarbetsdag i praktiken utökas medelst övertidsarbete, samt i vilken utsträckning det förekommer, att en redan förut lång ordinarie arbetstid ytterligare förlänges genom arbete å övertid. För att möjliggöra en dylik mera allsidig belysning av arbetstidsfrågan skulle emellertid erfordras uppgifter om det utgjorda antalet övertidstimmar rörande en större del av de anställda, än som nu står till förfogande. De slutsatser i nu angivna avseenden, som kunna dragas med ledning av de här framlagda sifferserierna, måste därför med nödvändighet bli mera summariska.

Av tab. 10 och 11 framgår, att bortåt $^2/_3$ av de anställda, beträffande vilka frågan rörande övertidsarbetets omfattning besvarats, uppgivits ha haft dylikt arbete enligt de härvidlag tämligen samstämmiga uppgifterna från arbetsgivare och personal. Bland de rörelsegrenar, inom vilka övertidsarbete synes vara särskilt vanligt, framträda bank- och försäkringsrörelse, där emellertid den normala arbetstiden, såsom tidigare nämnts, merendels är relativt kort. Övertidsarbete präglar även kontorssysslorna inom vissa industrigrenar, såsom malmbrytning och metallindustri, tryckeri- och förlagsrörelse, textil- och beklädnadsindustri samt kombinerade industriföretag. Inom grupperna grosshandel (enskild) och samfärdsel (utom järnvägar) synes dessutom för ett relativt stort antal anställda redovisats ett omfattande övertidsarbete, särskilt vid säsong, bokslut o. d. — Inom åtskilliga av de branscher, varifrån redovisats mera omfattande övertidsarbete å vardagar, uppgives även s ö n- o c h h e l g d a g s a r b e t e förekomma, särskilt vid bokslut och andra mera arbetstyngda tider av året.

För att utröna i vad mån ersättning i någon form brukar lämnas för arbete, som utförts på annan tid än normal arbetstid, hade å formulären efterfrågats, dels huruvida särskild e r s ä t t n i n g utbetalades för dylikt arbete och, om så var fallet, ersättningens art (matpengar, gratifikation, timbetalning med eller utan förhöjning etc.) och belopp, dels huruvida k o m p e n s a t i o n i form av ledighet å ordinarie arbetstid eller utsträckt semester erhölles samt i så fall i vilken utsträckning. I senare delen av tab. 10 och 11 lämnas en sammanställning av de erhållna svaren. Vid tabelleringen ha till en grupp sammanförts alla uppgifter om övertidsersättning, i vilka ersättningens art ej angivits. Sådana svar, vilka innehållit närmare uppgift om ersättningens art, ha uppdelats på fyra grupper, allt eftersom ersättningen huvudsakligen utgått i form av timpenning, matpengar, gratifikation o. d. eller extra ledighet.

De i dessa tabeller framlagda preliminära siffrorna kunna endast lämna en mera schematisk bild av hithörande förhållanden, varjämte arbetsgivarnas och personalens uppgifter härvidlag äro mindre samstämmiga. Sålunda ha arbetsgivarna uppgivit, att omkring hälften av de anställda, som utfört övertidsarbete, erhållit ersättning härför, medan däremot större delen av de anställda, som redovisat övertidsarbete, uppgivit sig ej ha mottagit ersättning för detta arbete. Förklaringsgrunden till dessa olikheter torde till väsentlig del böra

sökas dels i delvis ofullständig och olikformig redovisning av arbete å tid utöver den normala i arbetsgivar- och personalformulären, dels i differenser i uppfattningen om vad som skall förstås med övertidsarbete. Att skiftande uppfattningar på denna punkt skola förekomma är också att vänta inom ett fack, där avlöningen merendels utgår i form av månadslön och därför gärna anknytes mera till en viss arbetsprestation än till ett fixerat timantal.

Att döma av de erhållna uppgifterna synes ersättning oftast utgå endast för sådant övertidsarbete, som beordrats av överordnad. Dessutom gälla icke sällan andra inskränkande bestämmelser. Så t. ex. lämnas i en del fall ersättning endast för övertidsarbete, som överskrider en viss tid per dag, vecka eller år. Vid vissa företag erhåller den anställde matpengar (eller måltid) endast då arbetstiden utsträckes efter visst klockslag (t. ex. kl. 8 e. m.).

Timbetalning som ersättning för övertidsarbete synes utgå efter olika grunder, sålunda i form av timlön beräknad efter den ordinarie månadslönen, sådan timlön med visst procenttillägg, visst belopp per timme oberoende av den individuella lönen o. s. v. I en del fall tillämpas förhöjd timpenning efter visst klockslag eller efter visst antal övertidstimmar per dag eller år. — I de, visserligen fåtaliga, fall, då kontorspersonalens normala arbetstid är reglerad genom kollektivavtal, ingå i avtalet oftast även vissa bestämmelser rörande ersättning för beordrat övertidsarbete. Dylik ersättning utgår i regel antingen i form av timbetalning, som överstiger den ordinarie lönen med viss procentsats, eller i form av ledighet på ordinarie arbetstid eller förlängd semester; i senare fallet ersättes exempelvis 1 timmes övertidsarbete med $1^1/_2$ eller 2 timmars ledighet. Procenttillägget är i allmänhet större resp. ledigheten längre, om övertidsarbetet utföres på sön- eller helgdag än om det utföres på vardag. I några avtal stadgas, att ersättning ej utgår för övertidsarbete av mindre omfattning eller vid särskilda tillfällen.

De anställda, vilka jakande besvarat frågan, om övertidsarbete ersatts genom gratifikation, julgåva o. d., ha i ett flertal fall meddelat, att sådan gratifikation plägat utgå även till sådana anställda, som icke behövt utföra övertidsarbete, eller att gratifikationens storlek icke stått i något bestämt förhållande till antalet utgjorda övertidstimmar. I många fall torde därför gratifikationerna vara att betrakta mindre som ersättning för övertidsarbete än som en kvarleva av äldre tiders mera patriarkaliska lönesystem.

Förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän.

Socialstyrelsens utlåtande.

Genom remiss den 29 oktober 1936 har socialstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över ett av särskilda inom kommunikationsdepartementet tillkallade sakkunniga den 9 oktober 1936 avgivet betänkande med förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän. Med anledning härav anförde styrelsen den 23 december 1936 följande.

Till en början må framhållas, att då styrelsen år 1920 avgav betänkande med förslag till lag angående förhandling mellan staten och dess tjänstemän den då föreliggande situationen var ganska olik den nuvarande. Vid nämnda tidpunkt hade, såsom framgår av den i styrelsens betänkande å sid. 22—27 lämnade redogörelsen, förhandlingar väsentligen endast förekommit vid vissa kommunikationsverk med den egentliga arbetarpersonalen och i viss omfattning med sådana grupper av tjänstemän, som närmast vore jämställda med arbetare. Med övriga tjänstemannagrupper hade förhandlingar i allmänhet icke alls ägt rum. Organisationsväsendet bland de egentliga tjänstemannagrupperna hade då ej heller nått någon större utbredning; i sådant avseende må hänvisas till redogörelsen i styrelsens betänkande å sid. 37—41.

Styrelsens lagförslag, som avsåg statens samtliga civila tjänstemän men icke berörde arbetarpersonalen, måste givetvis uppbyggas med hänsyn tagen till den ringa utveckling, som förhandlingsväsendet vid denna tidpunkt hade vunnit hos ämbetsverken och ifrågavarande personalgrupper, samt till organisationsväsendets förhållandevis obetydliga utbredning. Med hänsyn särskilt härtill föreslog styrelsen tillskapandet av ett särskilt förhandlingsorgan, en av Kungl. Maj:t förordnad förhandlingsnämnd. Detta organ skulle såsom en av sina viktigaste uppgifter hava att sörja för, att parterna, när förhandling påkallats, bleve företrädda på ett sätt, som i det särskilda, föreliggande fallet vore bäst ägnat att tillförsäkra dem en tillfredsställande representation. Genom nämnden åsyftades vidare att trygga enhetlighet i förhandlingsförfarandet och att bereda skydd mot att förhandlingarna utsträcktes till att omfatta allehanda mindre väsentliga detaljspörsmål ävensom att skapa garanti för att även de numerärt svaga föreningarnas och de oorganiserade tjänstemännens intressen skulle kunna komma under omprövning vid förhandlingarna.

Sedan tidpunkten för framläggandet av styrelsens nämnda förslag har en betydelsefull utveckling ägt rum i fråga om de statsanställdas möjligheter att i organisationsmässig väg utöva inflytande på frågor om arbets- och anställningsvillkoren. För den egentliga arbetarpersonalen har sålunda numera kollektivavtalsväsendet i stor utsträckning genomförts; denna personal är också genom lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt uttryckligen tillerkänd förhandlingsrätt. Även bland de egentliga tjänstemannagrupperna har organisationsväsendet numera vunnit en betydande utbredning. För tjänstemännen hava vidare olika organ tillskapats, genom vilka eller inför vilka deras intressen kunna komma till uttryck; i sådant avseende må erinras om lönenämnderna för kommunikationsverken, den allmänna civilförvaltningen, försvarsväsendet samt riksdagens verk, om statens bostadsnämnd, om de vid kommunikationsverken och vid tullverket förefintliga tjänstgöringsnämnderna samt om de vid statens järnvägar

och postverket tillsatta förordsfullmäktige. En tendens till införande av sådana nämndsinstitutioner vid andra ämbetsverk torde kunna spåras. Vid sidan av dessa institutioner hava därjämte i allt större utsträckning formlösa förhandlingar ägt rum mellan olika myndigheter och representanter för personalorganisationer, vid vilka förhandlingar personalens synpunkter i föreliggande frågor framförts och diskuterats. Beträffande förekomsten av sådana förhandlingar och vederbörande myndigheters inställning till desamma lämnas en redogörelse i det remitterade betänkandet sid. 37—41. Denna redogörelse synes giva intrycket, att den utsträckning, i vilken sådana förhandlingar ägt rum inom de olika ämbetsverken, mindre varit beroende av ämbetsverkets inställning till förhandlingsrättsfrågan än på förefintligheten av en representativ, vaken och aktiv tjänstemannaorganisation.

Då styrelsen åren 1932 och 1934 hade att, efter remisser, uttala sig i frågan om förhandlingsordning för statsanställda, fann sig styrelsen icke kunna bortse från den sålunda pågående utvecklingen och den avsevärt förändrade situation, som till följd därav inträtt, sedan styrelsen år 1920 framlade sitt förslag i frågan. På grund härav intog styrelsen nu i stort sett en avvaktande hållning i själva sakfrågan och inskränkte sig till att framhålla, att praktiska skäl talade för att frågan borde lösas i samband med en tjänstemannalagstiftning, som reglerade tjänstemännens ställning till staten.

I det nu remitterade betänkandet framlägges förslag till en särskild författning, som åsyftar att i viss mån tillskapa ordnade former, i vilka tjänstemännen skola — utan att något intrång i de statliga myndigheternas beslutanderätt därigenom göres — få sina synpunkter och önskemål framförda inför vederbörande myndigheter, innan avgöranden träffas rörande tjänstemännens anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor. Innan styrelsen ingår på en detaljgranskning av förslaget, anser sig styrelsen böra framhålla följande mera *principiella synpunkter rörande behövligheten och ändamålsenligheten av en dylik författning.*

Till en början må framhållas, att styrelsen fortfarande har den principiella uppfattningen, att det måste anses mindre tillfredsställande, att frågor om fastställandet av för statstjänstemännen avsedda arbets- eller lönevillkor kunna avgöras utan att vederbörande befattningshavare beredas tillfälle att yttra sig eller ens erhålla kännedom om de förändringar, som planeras. Därest tjänstemännen sedermera önska få till stånd någon ändring i berörda villkor, äro de icke bättre ställda. Visserligen äga de på grund av den allmänna petitionsrätten möjlighet att för vederbörande myndighet framföra sina önskemål, men myndigheten är i regel icke förpliktad att besvara eller på annat sätt taga någon hänsyn till den gjorda framställningen.

I betraktande av nu angivna förhållande skulle det därför kunna anses behövligt, att anordningar vidtagas — antingen genom författning rörande visst förhandlingsförfarande eller på annat lämpligt sätt — varigenom statens tjänstemän, utan avsevärdare rubbningar av bestående administrativa förhållanden, beredas tillfälle medverka vid reglerandet av deras anställnings-, arbets- och lönevillkor. Det bör emellertid beaktas, att behövligheten och även önskvärdheten av sådana särskilda anordningar synes vara i olika mån framträdande vad angår statliga myndigheter av olikartad typ och även vad angår olika slag av frågor, som ankomma på myndigheternas handläggning. I det följande lämnas i stora drag en översikt av huru förhållandena i sådana avseenden torde få anses gestalta sig, varvid man samtidigt tar i betraktande räckvidden av den förhandlingsrätt, som enligt författningsförslaget skulle tillerkännas tjänstemännen.

Härvid inställa sig till bedömande i första rummet sådana frågor rörande de hos en myndighet anställda tjänstemännens anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor, vilka frågor myndigheten äger att själv slutgiltigt avgöra. Tryggandet av tjänstemännens rätt att förhandla med myndigheten i dylika frågor torde få anses vara den föreslagna författningens primära syfte. Beaktas må emellertid, att inom

myndigheter med lokalt samlade, förhållandevis små personalstater i allmänhet torde råda en sådan närmare kontakt mellan myndighetens ledning och dess tjänstemän, att något mera framträdande behov knappast kan anses föreligga av särskilda i författning reglerade former, i vilka tjänstemännens synpunkter skulle framföras till myndighetens omprövning.

Annorlunda gestalta sig förhållandena beträffande myndigheter med stor personal, fördelad å olika orter, exempelvis kommunikationsverken. Här har såsom ovan berörts behovet av att tjänstemännens synpunkter komma under myndighetens övervägande lett till utvecklingen av ett ganska omfattande förhandlingsväsende mellan myndigheten och personalorganisationerna, vilket förhandlingsväsende på sina håll redan nu torde bereda dessa organisationer — i allt fall de numerärt mera betydelsefulla sammanslutningarna — fullt ut samma inflytande som det, vilket författningsförslaget avser att trygga. Man kan till och med fråga sig, huruvida icke för sådana myndigheters vidkommande tillkomsten av en i författning reglerad förhandlingsordning skulle kunna vara ägnad motverka det för förhållandena vid varje särskilt ämbetsverk avpassade förhandlingsväsende, som fritt utvecklat sig och fortfarande synes befinna sig i utveckling. I betänkandet förutsättes emellertid, att de särskilda nämndsinstitut och det fria förhandlingsväsende, som förekomma vid vissa ämbetsverk, skola fortfara vid sidan av en i författning fastslagen förhandlingsordning och väl i viss mån ersätta denna.

Det bör härefter påpekas, att en myndighet kan ha att slutgiltigt avgöra frågor av betydelse för anställnings-, arbets- och avlöningsvillkoren för en annan myndighets tjänstemän. Byggnadsstyrelsen har exempelvis genom sin befattning med offentliga byggnader att avgöra åtskilliga lokalfrågor, som beröra trivseln och hygienen i arbetet. I sådana fall öppnar författningsförslaget tydligen möjlighet för tjänstemännen att genom förhandling framföra sina synpunkter direkt till den beslutande myndigheten. Visserligen kan det anses tveksamt, om i praktiken något nämnvärt behov av en uttryckligen medgiven förhandlingsrätt i sådana fall kan anses föreligga, men det synes likväl ej helt opåkallat, att en sådan rätt lämnas öppen. I allt fall torde dock denna rätt ej böra omfatta rätt till förhandling med myndighet, som har att i administrativ-rättslig ordning avgöra frågor om tolkning av gällande bestämmelser om anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor. Till frågan härom återkommer styrelsen i det följande vid detaljgranskningen av författningsförslagets 3 §.

Vad härefter angår sådana frågor, beträffande vilka myndigheten icke har att själv träffa slutligt avgörande utan endast att avgiva framställningar, andra förslag eller utlåtanden, ligger det i sakens natur, att partställningen mellan myndigheten och tjänstemannaorganisationen ej är fullt tydligt framträdande. Den avgörande instansen i dessa frågor är i regel Kungl. Maj:t eller Kungl. Maj:t och riksdagen. Värdet för tjänstemännen av en direkt förhandling med den enskilda myndigheten i dessa frågor torde få anses ligga däri, att de genom sin organisation skulle vid förhandlingstillfället ha möjlighet att på övertygelsens väg utverka, att ej redan myndighetens ståndpunktstagande i frågan bleve för dem ofördelaktigt.

Av hithörande frågor äro i första rummet att beakta sådana, vilka endast avse myndighetens egna tjänstemän. I den väg, som författningsförslagets 4 och 5 §§ angiva, skulle en tjänstemannaorganisation kunna utverka förhandlingar beträffande exempelvis inom myndigheten upprättat utkast till de årligen återkommande anslagsäskandena.

Å viss myndighet kan ankomma att avgiva förslag eller utlåtanden i frågor, som beröra även statstjänstemän, anställda hos andra myndigheter. Jämväl i sådana frågor synes möjlighet att påkalla förhandling vara för handen enligt författningsutkastets 4 och 5 §§. Såsom styrelsen nedan vid detaljgranskningen av nämnda

4 § kommer att närmare belysa, kan det befaras, att en myndighet sålunda åvilande förhandlingsskyldighet i vissa fall skulle kunna bliva synnerligen betungande. Hänvisas må exempelvis till socialstyrelsens befattning med frågor om dyrortsgruppering och den betydelse, som från olika tjänstemannaorganisationers sida tillmätes dithörande spörsmål.

I det föregående hava behandlats sådana förhandlingar, som skulle föras direkt mellan vederbörande myndighet och en tjänstemannaorganisation. Författningsförslaget förutser emellertid därjämte i sin 11 § en ytterligare förhandlingsform, nämligen förhandling mellan särskilda av Kungl. Maj:t utsedda ombud och tjänstemannaorganisationer. Till ett närmare bedömande av detta förhandlingsinstitut återkommer styrelsen vid detaljgranskningen av nämnda 11 §. I förevarande sammanhang må framhållas allenast följande mera allmänna synpunkter rörande detsamma.

Det ifrågavarande förhandlingsinstitutets uppgift och funktion äro i betänkandet ej fullt klart angivna. Det uttalas (sid. 125), att en tjänstemannaförening icke har någon ovillkorlig rätt till förhandlingar med sådana ombud och att stadgandet under 11 § intagits i författningsförslaget allenast såsom en lämplig erinran, att sådana förhandlingar äro avsedda att kunna föras. I annat sammanhang (sid. 80) uttalas, att dessa förhandlingar ingå såsom en viktig del i förslaget och kunna anses bilda slutstenen i detsamma. De äro avsedda att utgöra en form dels för bringande av frågor om tjänstevillkor under Konungens omprövning och dels för verkställande av utredningar i viktigare frågor, som beröra tjänstemännen.

Avsikten med intagandet i författningsutkastet av ifrågavarande »erinran» måste emellertid tydligen vara den, att man ansett Kungl. Maj:t böra göra veterligt, att förhandling med ombud vore ett förfarande, som relativt normalt kunde ifrågakomma.

Det ifrågavarande förhandlingsinstitutets uppgifter framgå icke närmare av den föreslagna författningens text, men att döma av de i betänkandet angivna upplysningarna synas de kunna uppdelas i två artskilda funktioner, nämligen dels att vara ett slags överinstans i sådana viktigare frågor, beträffande vilka förhandlingar redan ägt rum mellan vederbörande myndighet och tjänstemannaorganisationen utan att en utjämning av intressemotsättningarna därvid kommit till stånd, och dels att vara ett forum för överläggningar i sådana betydelsefulla frågor — särskilt rörande normer för avlöning samt anställningsformen — vilka beröra tjänstemännen över huvud eller större grupper av dem och alltså icke äro begränsade till att avse endast viss myndighet.

Vad den första gruppen av nu åsyftade frågor beträffar kan man tveka, om tillräckliga skäl föreligga att såsom en regelrätt anordning förutse en överinstans för fortsatta förhandlingar, sedan de direkta förhandlingarna mellan en myndighet och tjänstemannaorganisationen avslutats. Ombuden lära lika litet som vederbörande myndighet kunna slutgiltigt acceptera ett förhandlingsresultat annat än ad referendum; sådana frågor, beträffande vilka avgörandet tillkommer statsmakterna, och där beslutanderätten tillkommer myndigheten, torde förhandling med ombuden få anses föga motiverad. Några omständigheter, som skulle kunna anses ådagalägga något mera påtagligt behov av en sådan överinstans, hava ej heller, såvitt styrelsen har sig bekant, förekommit. För övrigt visar erfarenheten från förhandlingsväsendet å andra områden, att redan möjligheten av att förhandlingsfrågan kan föras inför en högre medlingsinstans utgör en omständighet, som ej sällan gör parterna mindre benägna att vid direkta förhandlingar jämka sina ursprungligen intagna ståndpunkter.

Beträffande däremot den senare gruppen av frågor synes en viss betydelse kunna vara att tillmäta förhandlingar med av Kungl. Maj:t utsedda ombud. En författningsföreskrift av här berörd art synes nämligen för tjänstemännen kunna

vara av värde såsom innebärande en garanti för att deras synpunkter i en till utredning upptagen fråga av mera central betydelse skulle på ett representativt sätt bliva framförda till statsmakterna.

Av det ovan anförda torde framgå, att för tryggandet åt tjänstemännen av tillfälle att i skälig utsträckning medverka vid reglerandet av deras anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor en i författning stipulerad förhandlingsordning i enlighet med det remitterade förslaget endast delvis synes vara av ett mera framträdande behov påkallad. Vid sådant förhållande skulle man måhända kunna ifrågasätta, om ej författningsförslagets allmänna syfte skulle på ett smidigare och enklare sätt kunna i huvudsak tillgodoses allenast genom att Kungl. Maj:t utfärdade en cirkulärskrivelse till myndigheterna eller genom att i instruktionerna för ifrågakommande myndigheter intoges efter förhållandena i varje särskilt fall avpassade föreskrifter om ett förhandlingsförfarande. I betraktande därav, att det för tjänstemännen och deras organisationer måste vara av ett visst värde, att förhandlingsrätten de jure blir erkänd vad angår hela det statliga arbetsområdet, lära emellertid nu antydda utvägar få anses mindre ändamålsenliga än en allmängiltig författning.

Det kan icke lämnas obeaktat, att vissa ganska vittutseende erinringar torde kunna göras mot en sådan författning, uppbyggd i enlighet med det remitterade förslaget. I sådant avseende må påpekas följande.

Med hänsyn till kvarståendet av dels klago- och petitionsrätten och dels de olika löne-, bostads- och tjänstgöringsnämndernas verksamhet skulle otvivelaktigt fara kunna uppkomma för en viss dubblering av ärendenas behandling. En annan och betänkligare olägenhet är den, att en förhandlingsordning av föreslaget innehåll skulle, med mindre återhållsamhet visas från vederbörande tjänstemannaorganisationers sida, kunna komma att i avsevärd mån tynga förvaltningen. Redan nu föranleda de invecklade avlöningsreglementena och tolkningen av desamma ett omfattande arbete, som ehuru nödvändigt dock i stort sett lärer kunna anses hämmande på ämbetsverkens egentliga arbetsuppgifter. Införandet av den föreslagna förhandlingsordningen skulle sannolikt leda till att myndigheternas och tjänstemännens tid i ytterligare grad komme att tagas i anspråk för arbete av i stort sett nyssnämnda natur.

Författningsförslaget tryggar förhandlingsrätten för tjänstemannaorganisationer av vad slag de vara må, allenast de bland sina medlemmar räkna statstjänstemän. Några villkor med avseende å organisationernas omfattning, stadga och representativitet uppställas icke. Det kräves ej ens, att organisationen skall hava till syfte att tillvarataga medlemmarnas intressen i fråga om anställningsvillkor o. d., vid vilket förhållande jämväl en sådan förening som exempelvis statistiska föreningen synes bliva berättigad att påkalla förhandlingar. Denna löslighet i författningsförslaget sammanhänger till dels med avsaknaden i vårt land av någon närmare legislativ reglering av föreningsväsendet på arbetsmarknaden. I viss mån torde emellertid nämnda brist vara avhjälpt genom vedertagen domstolspraxis, vilket även erkännes i motiveringen till lagarna om kollektivavtal samt om förenings- och förhandlingsrätt.

Jämväl i övrigt kännetecknas författningsförslaget av en viss löslighet, vilken föranlett, att författningstexten i åtskilliga avseenden måste motiveringsvis utläggas med angivande av de förutsättningar beträffande den blivande författningens tillämpning, från vilka förslagets författare utgått. Denna oklarhet kan dock i viss mån anses föranledd av saknaden av nödiga begreppsbestämningar på området — en brist, vilken enligt styrelsens mening lämpligen hade bort fyllas genom en allmän tjänstemannalag, innefattande en systematisk reglering av tjänstemännens ställning i förhållande till staten.

Ehuru anledningar sålunda icke saknas till viss tveksamhet beträffande den föreslagna författningens behövlighet och ändamålsenlighet, anser styrelsen lik-

väl, att vägande skäl tala för genomförandet av en förhandlingsordning för statstjänstemän i huvudsaklig överensstämmelse med det remitterade författningsförslaget. Sålunda må erinras, att statsmakterna genom lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt, bland annat, tillerkänt arbetstagare i enskild tjänst en lagligt tryggad förhandlingsrätt, vilken medför skyldighet för vederbörande motpart att träda i förhandling. Vid sådant förhållande lärer det ej rimligen böra förekomma, att staten förvägrar sina egna arbetstagare en på samma sätt klart utskriven förhandlingsrätt, så långt en sådan rätt är förenlig med konstitutionella former. Från statstjänstemannaorganisationers sida synes man vidare fästa stort avseende vid att ifrågavarande rätt uttryckligen medgives. Det i remitterade betänkandet framlagda förslaget torde också få anses i stort sett måttfullt.

* *
*

Styrelsen övergår härefter till en närmare *granskning av författningsförslagets detaljer*. I sådant avseende må anföras följande.

Beträffande 1 §.

För den ena parten i förhandlingsförfarandet användes beteckningen »vederbörande myndighet (styrelse)». En viss oklarhet vidlåder denna beteckning, vilken oklarhet icke lärer kunna undvikas, med mindre i samband med en tjänstemannalagstiftning beteckningens innebörd närmare preciseras. Även i socialstyrelsens år 1920 framlagda lagförslag fick man låta sig nöja med en motsvarande beteckning. I detta lagförslag hade dock ifrågavarande partbegrepp ytterligare bestämts såsom »den myndighet, som äger att fastställa dylika villkor» (anställnings-, arbets- eller avlöningsvillkoren), varjämte stadgats, att i de fall, där det ankomme på Konungen eller riksdagen att fastställa ifrågavarande villkor, skulle så anses, som om vederbörande närmast underordnade myndighet skulle äga att fastställa villkoren. — Vidare må erinras om den betydelse för bestämningen av den föreslagna författningens räckvidd, som strafflagens stadganden om ämbetsmannaansvar äga. Med hänsyn härtill skulle måhända partbegreppets bestämning lämpligen hava bort sökas i anslutning till nämnda lagstadganden, vari talas om, bland annat, »de tjänstemän, som under ämbets- eller förvaltningsmyndigheterna lyda». — Ovan berörda oklarhet i författningsförslaget gör sig gällande i två avseenden, nämligen dels i fråga om vad som skall förstås med *vederbörande* myndighet, d. v. s. vilken myndighet som förhandlingsskyldigheten i det särskilda fallet åvilar, dels i fråga om vad som skall räknas såsom myndighet (styrelse). Till närmare belysning härav må följande exempel anföras. En förening, som företräder tjänstemän vid de statliga alkoholistanstalterna, kan givetvis förhandla med vederbörande anstaltsstyrelse. Men skall socialstyrelsen, som är tillsynsmyndighet över alkoholistvården i riket och i sådan egenskap har, bland annat, att efter remiss avgiva utlåtande över anstaltens anslagsäskanden, i en sådan fråga kunna betraktas såsom »vederbörande myndighet» för nämnda tjänstemän? Överhuvud taget inställer sig spörsmålet, i vad mån ett ämbetsverk genom sin på grund av utredningsuppdrag eller remiss tagna befattning med ett ärende, berörande statstjänstemäns vid andra institutioner intressen, blir enligt författningen att betrakta såsom förhandlingspart gentemot dessa tjänstemäns organisation. I detta sammanhang förtjänar också uppmärksammas, i vad mån en kommitté kan anses vara myndighet; i allt fall torde statens arbetslöshetskommission, vilken fullgör i författning meddelade förvaltningsuppgifter, vara att räkna såsom sådan. — Med det nu anförda har styrelsen endast velat framhålla önskvärdheten, att en närmare bestämning av beteckningen »vederbörande myndighet (styrelse)» kommer till stånd. Till frågans praktiska innebörd återkommer styrelsen i det följande i samband med behandlingen av författningsförslagets 3 och 4 §§.

Jämväl det andra partbegreppet, »statens tjänstemän», är såsom i betänkandet understrukits ej fullt klart avgränsat. Det förutsättes i motiveringen (sid. 84), att en sådan avgränsning sker i enlighet med stadgandena i lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt. Då denna lag erbjuder längre gående möjligheter för en personalorganisation att få till stånd effektiv förhandling — bland annat genom registreringsförfarande — än som skulle erbjuda sig enligt författningsförslaget, synes det tänkbart, att i vissa fall organisationer kunna finna med sina intressen mest förenligt att bliva hänförda under nämnda lag. Med hänsyn härtill synes osäkert, om den föreslagna författningen, därest den bringas till genomförande, skulle erhålla ett så vidsträckt tillämpningsområde, som i betänkandet å sid. 82—88 angives. Detta tillämpningsområde kan nämligen genom rättstillämpningen enligt nämnda lag — socialstyrelsens beslut angående registreringsanmälan, avgörande av Kungl. Maj:t i statsrådet av besvär över sådana beslut eller i vissa specialfall arbetsdomstolens utslag — komma att avgränsas. En annan sak är att såsom i betänkandet understrykes myndigheter och styrelser principiellt böra intaga en förhandlingsvillig inställning. Alla föreningar av personal i statlig tjänst skulle ju bliva tillförsäkrade förhandlingsrätt, antingen jämlikt lagen om förenings- och förhandlingsrätt eller jämlikt en författning i enlighet med förslaget. — En personalförening kan bland sin medlemsstock räkna såväl tjänstemän som personer, vilka ej äro underkastade ämbetsmannaansvar. Styrelsen föreställer sig, att en dylik förening skall kunna finna ändamålsenligt att vid bevakandet av dessa olika medlemsgruppers intressen tillämpa likartade förhandlingsformer. I sådant fall torde självfallet från vederbörande myndighets sida anledning saknas att motsätta sig, att förhandling under de i författningsförslaget angivna formerna avser jämväl personal, som ej är underkastad ämbetsmannaansvar. Emellertid möter icke lagligt hinder för en förening av här avsedd sammansättning, därest den utgör huvudorganisation och i övrigt fyller de i 8 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt stadgade villkoren, att erhålla registrering. — Med hänsyn till att en kungörelse i enlighet med förslaget skulle komma att tillämpas av ett flertal olika myndigheter och bliva av betydelse för en mångfald organisationer kan det ifrågasättas, om ej lämpligen i slutet av förevarande paragraf borde intagas en erinran därom, att beträffande förhandlingsrätt för arbetstagare i statens tjänst, som icke äro underkastade ämbetsmannaansvar, gäller annan lagstiftning.

Beträffande 2 §.

Enligt den i betänkandet i olika sammanhang framförda uppfattningen bör förhandlingen i regel äga rum med myndigheten såsom sådan och ej med dess underlydande organ; från denna huvudregel påkallade undantag — särskilt vad anginge verk med större personalstater — skulle angivas i varje verks instruktion. Mot vad sålunda anförts synes erinran icke vara att göra. Styrelsen ifrågasätter dock, att förevarande paragraf omformuleras till närmare överensstämmelse med angivna uppfattning, förslagsvis på sådant sätt, att förhandling äger rum mellan myndighet, å ena, samt förening av tjänstemän eller avdelning av sådan förening, å andra sidan, men att beträffande befogenhet för en myndighets underlydande organ att föra förhandlingar hänvisning lämnas till vad därom kan vara stadgat i den för myndigheten gällande instruktionen.

Styrelsen får här anmäla att, såvitt angår styrelsens nuvarande ämbetsområde, anledning torde saknas medgiva befogenhet för styrelsen underlydande organ att självständigt föra förhandling. För yrkesinspektionens befattningshavare torde således socialstyrelsen såsom sådan lämpligen böra betraktas såsom förhandlingspart; något behov av att generellt i styrelsens instruktion bemyndiga exempelvis vederbörande yrkesinspektör eller byråchefen å styrelsens andra byrå att självständigt föra förhandling med dessa befattningshavare lärer icke föreligga. Några andra grupper av befattningshavare, som här skulle kunna ifrågakomma, förefinnas icke

— såvida ej statens förlikningsmän och styrelsens ombud skulle kunna genom en vidsträckt tolkning av begreppet statens tjänstemän anses falla under den föreslagna författningen. Vad angår alkoholistanstalternas personal, vilken enligt betänkandet (sid. 87) förutsatts skola erhålla förhandlingsrätt, är styrelsen visserligen uppsiktsmyndighet över alkoholistvården i riket men har icke att taga direkt befattning med anstalternas personalfrågor i annan väg än såsom remissinstans. Personalen vid de tre statsanstalterna torde enligt författningsförslaget bliva tillerkänd förhandlingsrätt gentemot vederbörande anstaltsstyrelse. Befattningshavare vid erkända och enskilda anstalter torde däremot, då de icke äro anställda i statlig tjänst, falla utanför den föreslagna författningens tillämpningsområde.

I författningsförslaget hava icke intagits några närmare föreskrifter rörande föreningar såsom förutsättning för deras förhandlingsrätt. Fara kunde därför måhända anses föreligga för att alltför många, små och föga representativa föreningar genom att påkalla förhandlingar komme att taga myndigheternas tid i anspråk. I betänkandet (sid. 92—97) synas emellertid ha anförts övertygande skäl mot införandet av någon form av erkännande eller registrering såsom villkor för förhandlingsrättens utövande. Ej heller kan det synas ändamålsenligt att just på detta område skrida till en närmare reglering av föreningsväsendet. Styrelsen ifrågasätter emellertid, om ej förevarande paragraf borde till sin avfattning närmare anslutas till stadgandet under 2 §, första stycket, lagen om förenings- och förhandlingsrätt, vari uttryckligen föreskrives, att föreningen skall enligt stadgarna hava att tillvarataga medlemmarnas intressen rörande anställningsvillkor o. d.

Beträffande 3 §.

I anslutning till de synpunkter, styrelsen ovan framhållit dels vid den allmänna behandlingen av det remitterade förslaget, dels i samband med detaljgranskningen av 1 §, må ifrågasättas, om ej i förevarande paragraf en närmare precisering av förhandlingsrättens räckvidd borde meddelas. Det väsentliga intresset för tjänstemännen av en i författning tryggad förhandlingsrätt torde få anses ligga däri, att de tillförsäkras rätt att genom sin organisation komma till tals med den myndighet, hos vilken de äro anställda, beträffande dem berörande viktigare frågor. Detta intresse bör givetvis tillgodoses i en författning av här ifrågavarande art. I vissa fall kan det, såsom förut berörts, ankomma på en myndighet, t. ex. byggnadsstyrelsen, att slutligt avgöra fråga av betydelse för tjänstemän, anställda hos en annan myndighet. Även i sådant fall synes ett legitimt intresse måhända kunna anses vara förhanden för nu åsyftade tjänstemän att få genom sin organisation förhandla med förstnämnda myndighet. Att en sådan förhandlingsrätt skulle få utövas även gentemot den myndighet, kammarrätten, som i administrativ-rättslig ordning har att slutgiltigt avgöra frågor om tolkning och tillämpning av gällande bestämmelser, synes däremot knappast rimligt. Genom precisering av förhandlingsrättens räckvidd borde väl även förebyggas, att en tjänstemannaorganisation i en dess medlemmar berörande fråga skulle kunna genom att påkalla förhandling med olika myndigheter bevaka ett ärendes behandling i alla olika remissinstanser, exempelvis hos statskontoret. Tjänstemannaorganisationerna hava emellertid uppenbarligen betydelsefulla intressen att bevaka jämväl i vissa sådana fall, då en myndighet har att avgiva förslag i en fråga av central betydelse för tjänstemännen i gemen. Såsom exempel må hänvisas till socialstyrelsens befattning med utarbetandet av förslag till dyrortsgruppering. Även intressena i sådana frågor synas måhända förtjäna beaktande, om också samtidigt tillbörlig hänsyn torde böra tagas till den ifrågavarande myndighetens möjligheter att tillmötesgå eventuellt från ett flertal håll framkommande krav på förhandling. Sådana frågor torde också i regel vara av den natur, att den ifrågavarande myndighetens uppgift närmast är jämställd med den, en särskilt tillsatt kommitté för fullgörande av visst sakkunniguppdrag har att fylla, och enligt betänkandet lärer näppeligen hava förutsatts, att förhandling i enlighet med författningsförslaget

skall kunna äga rum med en dylik kommitté. Här berörda frågor av mera generell betydelse för tjänstemännen torde snarare vara lämpade för behandling icke vid en med den enskilda myndigheten förd förhandling utan i den ordning, som författningsförslagets 11 § anvisar. Då det emellertid ej synes uteslutet, att en myndighet i vissa fall genom förhandlingen skulle kunna erhålla ett för ärendets behandling värdefullt material, kan det måhända synas ändamålsenligt att åt myndighetens eget avgörande överlåta, huruvida förhandling med densamma i här berörda frågor må äga rum eller ej.

I enlighet med nu anförda synpunkter torde förhandlingsrättens räckvidd böra begränsas till, förslagsvis, följande omfattning.

Förhandling med myndighet skulle kunna äga rum beträffande dess tjänstemäns allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor ävensom beträffande tillämpningen av sådana villkor. Härifrån borde undantag göras beträffande fråga, som uteslutande berörde viss tjänsteman.

Jämväl skulle förhandling rörande nyssnämnda villkor kunna äga rum med myndighet, som hade att träffa slutligt avgörande i fråga om dylika villkor, avseende under annan myndighet lydande tjänstemän. Härifrån borde undantag göras beträffande fråga, som berörde tillämpningen av gällande bestämmelser om sådana villkor.

Om till myndighet, som hade att avgiva förslag till nya eller ändrade anställnings-, arbets- eller avlöningsvillkor att gälla för statens tjänstemän över huvud eller för tjänstemän hos flera myndigheter, framställning skulle göras om förhandling i sådan fråga, skulle myndigheten, allt efter omständigheterna, kunna ingå i förhandlingen eller avböja densamma eller till Kungl. Maj:t hänskjuta, huruvida förhandling rörande frågan finge äga rum jämlikt 11 §.

Vad angår spörsmålet om de frågor, rörande vilka förhandlingar må kunna äga rum, har i författningsförslaget intagits i stort sett samma ståndpunkt som den, från vilken styrelsens år 1920 avgivna förslag utgick. Styrelsen anser sig också kunna i stort sett ansluta sig till förslaget i detta avseende. Vid sådant förhållande inskränker sig styrelsen till att göra följande påpekande. I författningsförslaget angivas de frågor, rörande vilka förhandlingar må kunna föras, helt allmänt såsom frågor »beträffande tjänstemännens allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor ävensom beträffande tillämpningen av sådana villkor». I betänkandet (sid. 102) angives närmare förhandlingsrättens omfattning såsom avseende »sådana frågor, som röra rekrytering och utbildning av personal, allmänna befordringsprinciper, indragning eller utökning av tjänster, tjänstemännens avlöning och tjänstevillkor samt arbetstiden och andra tjänstgöringsförhållanden samt för dem grundläggande bestämmelser. Vid de affärsdrivande verken skulle förhandlingsrätten ytterligare omfatta frågor om klassifikation av trafikanstalter och dylikt.» Med den i betänkandet sålunda givna uttolkningen av förhandlingsrättens omfattning har densamma otvivelaktigt blivit synnerligen vidsträckt. Enligt betänkandet (sid. 110) äro frågor angående arbetets ledning icke hänförliga till tjänstemännens allmänna arbetsvillkor och kunna därför icke bliva föremål för förhandling. Men däremot skulle detta bliva fallet med alla andra frågor angående arbetets fördelning och anordnande, även frågor om personaluppsättning och vissa rena fackfrågor. Så exempelvis skulle förhandlingar kunna föras med anledning av en inom statens arbetslöshetskommission till följd av skedd konjunkturförbättring uppkommen fråga om minskning av den arbetsledande eller den på kansliet sysselsatta personalen, med anledning av socialstyrelsens beslut om förhyrning eller inköp av maskinell utrustning för statistisk bearbetning, eller med anledning av skrivelse från styrelsen med framställning om anslag till och med plan för en socialstatistisk specialutredning, så vitt härav berördes personalbehovet för densamma. Visserligen göres i författningsförslagets 1 § förbehåll för den myndigheten tillkommande beslutanderätten, vilken dock i 9 § vad viss kortare

tid beträffar inskränkts. Den i 3 § medgivna omfattande förhandlingsrätten torde sålunda onekligen kunna på ett betänkligt sätt förlama myndigheternas initiativ och handlingsfrihet i frågor rörande arbetets tekniska anordnande. Till spörsmålet härom återkommer styrelsen nedan vid behandlingen av 9 §.

Beträffande 4 §.

I anslutning till vad ovan anförts vid behandlingen av 3 § må ifrågasättas, om ej i förevarande paragraf orden »allmän betydelse för tjänstemännen» borde utbytas mot »allmän betydelse för dess tjänstemän». En sådan begränsning av stadgandet synes nämligen vara påkallad för att hålla den en myndighet påvilande förhandlingsskyldigheten inom rimliga gränser. Befaras kunde eljest att exempelvis socialstyrelsen genom sin befattning med frågor rörande dyrortsgruppering m. m. kunde få mottaga »presentation» av ett synnerligen stort antal tjänstemannaorganisationer och därmed bliva förpliktad att underrätta dem om förefintliga utkast i dithörande frågor, en plikt för vars fyllande i vissa fall måhända skulle påkallas annonsering i tidningspressen. Frågor av nu berörd art, nämligen sådana som hava betydelse för statens tjänstemän över huvud eller tjänstemän vid ett flertal verk, torde för övrigt i regel vara så observerade, att någon svårighet för tjänstemannaorganisationerna att följa deras behandling knappast behöver befaras. Anmärkas må vidare, att petitionsrätten och enligt vad styrelsen förutsatt under 3 § ovan jämväl rätten att påkalla förhandling i dylika frågor skulle hållas öppen.

Beträffande 6 och 7 §§.

I 6 § behandlas den muntliga förhandlingsformen, medan 7 § handlar om skriftlig förhandling. Någon anledning att i skilda paragrafer behandla de båda formerna synes näppeligen föreligga. Däremot torde måhända kunna anses påkallat att något närmare angiva vad som menas med förhandling, exempelvis genom en generell föreskrift, att vid förhandling skälen böra anföras för den ståndpunkt, som intages i förhandlingsfrågan.

Något bärande skäl för att begränsa myndighetens rätt att förklara förhandling avslutad till att avse endast skriftlig förhandling synes knappast förefinnas. Ifrågasättas må, om det ej vore skäl föreskriva, att i förhandlingsfråga, rörande vilken förhandling förklarats avslutad, ny förhandling icke må påkallas, med mindre rörande frågan nya omständigheter tillkommit.

Beträffande 8 §.

Anmärkas må, att såsom framgår av vad i betänkandet (sid. 124) anföres angående protokollets utgivande hela förhandlingsinstitutet principiellt konstruerats såsom en vid sidan av myndigheten fallande anordning. Ordförandens och även sekreterarens ställning till myndigheten blir vid sådant förhållande tämligen oklar. Styrelsen, som ej kunnat undgå observera vissa i praktiken tänkbara konsekvenser av nu ifrågavarande förhållande, har emellertid här endast velat påpeka detsamma.

Vid förhandling skall föras protokoll, som justeras av ordföranden samt en representant för varje i förhandlingen deltagande tjänstemannaförening. Egendomligt synes, i betraktande av nyss berörda konstruktion av förhandlingsinstitutet, vara, att icke jämväl representant för myndigheten skall justera protokollet.

Enligt lagen om kollektivavtal räknas såsom sådant avtal mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisation slutet skriftligt avtal om villkor, som skola lända till efterrättelse för anställning av arbetare, eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetare. Vad formen angår kan ett kollektivavtal konstitueras genom ett justerat protokoll, och oväsentligt är, i vad mån avtalet berör viss detaljfråga eller reglerar anställningsförhållandets huvudmoment. Viss tveksamhet torde råda, i vad mån en från en arbetsgivare gjord ensidig utfästelse i fråga om arbetsvillkor, därest densamma protokollfästs och godkänts av arbetstagarorganisationen, kan vara att räkna såsom kollektivavtal i lagens mening. Med hänsyn

till rådande rättsuppfattning beträffande förhållandet mellan staten och dess tjänstemän torde det emellertid få anses ligga i sakens natur, att genom sådant protokoll, varom i förevarande paragraf stadgas, icke konstitueras något kollektivavtalsförhållande mellan myndigheten och vederbörande tjänstemannaorganisation.

Beträffande 9 §.

Det i första stycket stadgade förbudet för myndighet att till slutlig behandling upptaga fråga, förrän viss tid förflutit efter förhandlingarnas slutförande, synes ägnat ingiva allvarliga betänkligheter, vilka icke torde i nämnvärd grad skingras genom det i andra stycket lämnade medgivandet om interimistiskt förfarande. Framhållas må, att det i många fall kan röra sig om frågor av brådskande natur -- remissärenden, framställningar, avsedda att föranleda propositioner m. m. — och frågor, vilkas snabba avgörande är av ej bara ekonomisk utan även teknisk betydelse för arbetets rationella bedrivande. I samband med behandlingen av 3 § hava vissa exempel lämnats på frågor av dylik natur, och torde dessa exempel kunna mångfaldigas. Med hänsyn härtill torde paragrafen böra så omformuleras, att möjlighet lämnas för myndigheten att, där särskilda omständigheter så påkalla, slutligt avgöra frågan utan avvaktande av den stipulerade tidsfristens utlöpande.

Beträffande 11 §.

I betänkandet (sid. 117) förutsättes, att alla de tjänstemännens allmänna anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor, som kunna göras till föremål för förhandlingar mellan myndighet och tjänstemannaförening, också skola kunna föras vidare till förhandlingar av i 11 § avsett slag, och detta evad beslutanderätten i frågan tillkommer statsmakterna eller viss myndighet. Dock torde tolkningsfrågor och tekniska frågor lämpligen icke böra behandlas i denna ordning. Å annat ställe i betänkandet (sid. 116) uttalas, att i 11 § skapats en form för ett vidareförande av viktigare frågor, beträffande vilka de direkta förhandlingarna mellan myndigheten och tjänstemännen antingen endast varit av förberedande natur eller icke medfört samförstånd mellan parterna.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att det i 11 § avsedda förhandlingsinstitutet väsentligen avsetts såsom en överinstans i förhandlingsfrågor. Styrelsen vill starkt ifrågasätta, huruvida en sådan anordning kan anses stå i god överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för den svenska statsförvaltningen och enligt vilka varje särskild myndighet har att inom ramen för vad lag och författning och dess instruktion stadga samt beviljade anslag medgiva självständigt och under ämbetsansvar besluta. Anordningen synes ej heller särdeles väl överensstämma med den i författningsförslagets 1 § fastslagna grundsatsen om upprätthållandet av den myndigheten tillkommande beslutanderätten.

Befaras kan, att ifrågavarande förhandlingsinstitut icke skulle hållas fritt från ovidkommande politiska inflytelser och att detsamma i praktiken skulle kunna erhålla betydelse allenast genom utövandet av moraliskt tryck på vederbörande myndighet att frånfalla en under ämbetsansvar intagen ståndpunkt. Tillfälle att prestera all den sakliga utredning i och belysning av förhandlingsfrågan, som ur tjänstemannaorganisationens synpunkt kan anses påkallad, har förelegat vid den med myndigheten förda direkta förhandlingen, vilken ju skall vara en verklig i sakfrågan inträngande förhandling. Skulle myndigheten därvid visat förhandlingsovillighet eller intagit en därmed jämförbar orimlig ståndpunkt i sakfrågan, torde möjlighet icke saknas för organisationen att påtala förhållandet, exempelvis genom anmälan till justitiekanslern. I allt fall föreligger ju den allmänna klago- och petitionsrätten.

I betraktande av det nu anförda synas starka skäl tala emot att ifrågavarande förhandlingsanordning anlitas såsom en överinstans beträffande de mellan myndigheterna och organisationerna förda förhandlingarna.

I betänkandet har emellertid detta förhandlingsinstitut avsetts skola komma till användning jämväl beträffande sådana frågor, i vilka beslutanderätten till-

kommer Kungl. Maj:t och riksdagen eller Kungl. Maj:t ensam, d. v. s. beträffande de för tjänstemännen i allmänhet viktigaste frågorna. I sådant sammanhang har i betänkandet (sid. 82) givits uttryck för den uppfattningen, att representanter för tjänstemannaorganisationerna i större utsträckning än hittills varit fallet böra beredas tillfälle att medverka vid utredningar i viktigare frågor, som beröra tjänstemännen. Dessutom förordas, att utredning i sådana frågor må kunna äga rum på sätt, som författningsförslagets 11 § anvisar, nämligen under formen av förhandlingar mellan av Kungl. Maj:t utsedda ombud och tjänstemannaorganisationer.

Såsom styrelsen redan vid sin allmänna behandling av det remitterade förslaget framhållit, kan det icke förnekas, att dylika förhandlingar rörande viktigare frågor, särskilt där de beröra statstjänstemännen över huvud eller större grupper av dem, måste tillmätas ett visst värde; därvid skulle tillfälle yppas för framförande på auktoritativt sätt av stämningar och uppfattningar bland tjänstemännen i betydelsefullare, aktuella frågor samt för utjämning av intressemotsättningar.

För att en förhandling av här berörd art skall fylla det därmed avsedda syftet erfordras givetvis, såsom i betänkandet (sid. 117) påpekats, att endast riksorganisationer och för tjänstemännen i verklig mening representativa föreningar deltaga i desamma. Angeläget synes emellertid därvid vara, att olika grupper av de tjänstemän, frågan må anses beröra, bliva genom sina organisationer företrädda.

Med hänsyn till vad ovan framhållits och under erinran tillika om vad i samband med behandlingen av 3 § anförts, får styrelsen ifrågasätta, om ej förevarande paragraf borde givas ungefär följande innehåll.

Om en fråga angående nya eller ändrade anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor skulle beröra statens tjänstemän över huvud eller tjänstemän hos flera myndigheter, skulle på därom av myndighet eller tjänstemannaförening gjord framställning, därest Kungl. Maj:t så prövade skäligt, muntlig förhandling kunna äga rum mellan ombud, som av Kungl. Maj:t utses, och de av frågan berörda tjänstemännens föreningar.

Under åberopande av det sålunda anförda anser sig styrelsen kunna förorda, att det remitterade förslaget med beaktande av de erinringar, styrelsen ovan framfört, lägges till grund för författningsbestämmelser i ämnet.

Internationella arbetsorganisationen.

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1936.

Den 1 januari 1936 hade inregistrerats 679 ratifikationer av internationella arbetskonventioner (häri ej inräknat den s. k. Bernkonventionen angående vit fosfor, vilken hittills ratificerats av 34 stater). Vid årsskiftet 1936—1937 hade antalet stigit till 732 — därav 11 s. k. villkorliga — och antalet ratifikationer ökades sålunda under det gångna året med 53 (mot 43 nästföregående år).

För att belysa ratifikationsarbetets fortskridande meddelas här några jämförande uppgifter om antalet verkställda, beslutade eller föreslagna ratifikationer vid slutet av de elva senaste åren:

Vid slutet av år	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Verkställda ratifikationer	215	248	333	384	415	449	490	578	636	679	732
Beslutade »	38	32	26	21	23	56	51	52	27	50	36
Föreslagna »	146	170	148	143	165	121	115	97	91	82	113

En närmare överblick av ratifikationsarbetets fortgång i olika stater lämnas i tabellen å sid. 44—45.

Ratifikationsarbetets fortgång

(R betyder, att ratifikation verkställts. — V = villkorlig ratifikation. —

Konferensår	Konventioner	Albanien	Argentina	Australien	Belgien	Brasilien	Bulgarien	Chile	Colombia	Danmark	Dominik. rep.	Estland	Finland	Frankrike	Grekland	Indien	Irland	Italien
1919	1) Arbetstidens begränsning	—	R	—	R	—	R	R	R	—	R	—	-	V	R	R	—	V
	2) Arbetslösheten	—	R	—	R	—	R	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R	R
	3) Kvinnors arb. före o. efter barnsbörd	—	R	—	—	R	R	R	R	—	—	—	—	—	R	—	—	b
	4) Kvinnors nattarbete	R	R	—	R	R	R	R	R	—	—	[2]R	—	R	[2]R	R	R	R
	5) Minimiålder för minderåriga	R	R	—	R	R	R	R	R	R	R	R	b	—	R	—	R	b
	6) Minderårigas nattarbete	R	R	—	R	R	R	R	b	R	—	R	b	R	R	R	R	R
	7) Vit fosfor (Bernkonventionen)	—	R	R	R	—	R	R	R	[1]R	—	R	R	[1]R	—	R	[1]R	[1]R
1920	8) Minimiålder för arbete å fartyg	—	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	R	—	R	R
	9) Arbetslöshetsersättning	—	R	R	R	f	R	R	R	—	—	R	—	R	R	—	R	R
	10) Arbetsförmedling för sjömän	—	R	R	R	f	R	R	R	—	—	R	R	R	R	—	—	R
1921	11) Minderårigas användande i jordbruket	—	R	—	R	—	R	R	b	f	R	R	—	—	—	—	R	R
	12) Jordbruksarbetarnas föreningsrätt	—	R	—	R	f	R	R	R	R	—	R	R	R	—	R	R	R
	13) Socialförsäkring inom jordbruket	—	R	—	R	f	R	R	R	R	—	R	—	R	—	—	R	R
	14) Användandet av blyvitt vid målning	—	R	—	R	—	R	R	R	—	—	R	R	R	R	—	—	b
	15) Veckovila i industriella företag	—	R	—	R	—	R	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R	R
	16) Minimiålder för eldare o. kollämpare	—	R	R	R	f	R	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R	R
	17) Läkarbesiktn. av unga pers. å fartyg	—	R	R	R	R	R	R	R	—	—	R	R	R	R	R	R	R
1925	18) Ersättning för olycksfall i arbete	—	—	—	R	-	R	R	R	—	—	f	—	f	—	—	—	—
	19) » vid yrkessjukdomar	—	—	—	R	—	R	R	R	R	—	f	R	R	—	R	R	R
	20) Lika behandl. av in- o. utländska arb.	—	—	—	R	—	R	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R	R
	21) Nattarbete i bagerier	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	R	R	f		b	—	—
1926	22) Inspektionen av emigranter	R	—	R	R	—	R	—	R	—	—	—	R	V	—	R	R	—
	23) Sjömäns anställningsavtal	—	—	R	R	—	R	R	R	—	—	R	b	R	—	R	R	R
	24) Hemförskaffning av sjömän	—	-	—	R	f	R	—	R	—	—	R	—	R	—	—	R	R
1927	25) Sjukförsäkring för industriarbetare	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	26) » » jordbruksarbetare	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	27) Metoder för fastst. av minimilöner	—	-	R	f	—	R	R	R	—	—	—	—	R	—	—	R	R
1929	28) Vikten å tyngre kollin vid sjötransp.	—	—	R	R	-	R	R	—	V	—	R	R	R	R	R	R	R
	29) Skydd mot olycksfall v. lastn. el. lossn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	—
1930	30) Tvångs- eller obligatoriskt arbete	—	—	R	f	—	R	R	—	R	—	—	R	f	—	—	R	R
	31) Arbetstiden för affärsanställda	—	—	—	—	—	R	R	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—
1931	32) » i kolgruvor	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b	—	—	—	—	—
1932	33) Skydd mot olycksfall vid lastn. (*rev.*)	-	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	b	—	—	—	—	R
	34) Minimiålder i icke-industriellt arb.	—	—	—	R	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1933	35) Avgiftskrävande arbetsförmedling	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—
	36) Ålderdomsförsäkring för industriarb.	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b
	37) » » jordb.-arb.	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b
	38) Invaliditetsförsäkring för industriarb.	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b
	39) » » jordb.-arb.	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b
	40) Dödsfallsförsäkring för industriarb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	41) » » jordbruksarb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1934	42) Kvinnors nattarbete (*rev.*)	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	R	—	f	R	R	—	—
	43) Ersättning vid yrkessjukdomar (*rev.*)	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	44) Arbetstiden i automat. fönsterglasb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—
	45) Ersättn. el. underst. åt ofriv. arbetsl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1935	46) Kvinnors arb. i underjordiska gruvor	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	f	R	—	R	—
	47) Arbetstiden i kolgruvor (*rev.*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	48) 40-timmarsvecka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—
	49) Bevarande av pensionsrätt för arb. vid flyttningar mellan olika länder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	50) Arbetstiden vid buteljglasbruk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—
1936	51) Rekrytering av arb.-kraft i kolonierna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	52) Förkortning av arbetstiden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	53) Arbetarnas semester	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Antal ratifikationer (utom nr 7)	4	16	10	23	8	29	33	24	12	4	20	16	19	17	14	22	21

[1] Bernkonventionen ratificerad redan före 1919 års arbetskonferens. — [2] Upphävd på grund av ati-

Intill 1937 års början.

b = beslut föreligger om ratifikation. — f = förslag föreligger om ratifikation.)

Japan	Jugoslavien	Kanada	Kina	Kuba	Lettland	Liberia	Litauen	Luxemburg	Mexiko	Nederländerna	Nicaragua	Norge	Nya Zeeland	Paraguay	Persien	Peru	Polen	Portugal	Rumänien	Schweiz	Spanien	Storbritannien	*Sverige*	Sydafrika	Tjeckoslovakien	Turkiet	Tyskland	Ungern	Uruguay	Venezuela	Österrike	Antal ratifikationer (R + V)	
—	—	R	—	R	V	—	R	R	—	—	R	—	—	f	—	f	—	R	R	—	R	—	—	—	R	—	—	R	—	—	V	22	1
R	R	—	—	f	f	—	—	R	—	R	R	R	—	f	—	f	R	—	R	R	R	R	—	R	f	—	R	R	—	R	R	30	2
—	R	—	f	R	R	—	—	R	—	—	R	—	—	f	—	f	—	R	R	—	R	—	R	—	f	—	R	R	—	—	—	16	3
—	R	—	f	R	f	R	—	R	—	—	R	—	—	f	—	f	—	R	R	[2]R	R	—	R	[2]R	R	—	—	[2]R	R	R	R	30	4
—	R	—	—	R	R	f	—	R	—	—	R	—	—	f	—	f	R	R	R	R	R	—	R	—	R	—	—	—	R	—	R	27	5
—	—	R	—	R	R	—	R	R	—	R	R	—	—	f	—	f	R	R	R	R	R	R	R	—	f	—	—	R	R	R	R	30	6
R	R	[1]R	R	—	—	—	—	[1]R	—	[1]R	—	[1]R	[1]R	—	R	—	R	R	R	[1]R	[1]R	[1]R	R	[1]R	R	R	[1]R	R	—	—	R	(34)	7
R	R	R	R	R	R	—	—	R	—	R	R	R	—	—	—	f	R	R	R	—	R	R	R	R	—	—	R	R	R	—	—	32	8
—	R	R	—	R	R	—	—	R	—	b	R	R	—	—	—	—	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	—	R	—	—	25	9
—	R	—	—	R	R	—	—	R	—	b	R	R	—	—	—	—	R	—	R	—	R	-	R	—	—	—	R	—	R	—	—	24	10
R	—	—	—	R	f	—	—	R	—	b	R	R	—	—	—	f	R	R	R	—	R	—	R	—	R	—	R	—	R	—	R	20	11
—	R	—	R	R	R	—	—	R	—	R	R	R	—	—	—	f	R	R	R	—	R	R	R	—	R	—	R	—	R	—	R	29	12
—	—	—	—	R	R	—	—	R	—	R	R	—	—	—	—	—	R	—	—	—	R	R	R	—	—	—	R	b	R	-	—	21	13
—	R	—	—	R	R	—	—	R	—	b	R	R	—	—	—	f	R	R	R	—	R	—	R	—	R	—	—	V	R	R	R	24	14
—	R	R	R	b	R	—	R	R	—	b	R	R	—	—	—	f	R	R	R	R	R	—	R	—	R	—	—	b	R	—	—	28	15
R	R	R	R	R	R	—	—	R	—	b	R	R	—	—	—	f	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	R	R	—	—	32	16
R	R	R	R	R	R	—	—	R	—	R	R	R	—	—	—	f	R	—	R	—	R	R	R	—	—	—	R	R	R	—	—	31	17
—	R	—	—	R	R	—	—	R	R	R	R	R	—	—	—	f	f	R	f	—	R	—	R	—	—	—	—	R	R	—	R	17	18
R	R	—	—	R	R	—	—	R	—	R	R	R	R	—	—	f	f	R	f	R	R	[2]R	R	—	R	—	R	R	R	—	R	28	19
R	R	—	R	R	R	—	R	R	R	R	R	R	—	—	—	f	R	R	f	R	R	R	R	R	R	—	R	R	R	—	R	35	20
—	—	—	—	R	f	—	—	R	—	—	R	—	—	—	—	—	f	—	f	—	R	—	—	—	f	—	—	R	R	—	—	10	21
R	—	—	—	b	f	—	—	R	—	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	V	V	—	R	—	—	R	R	—	R	19	22
—	R	b	R	R	f	—	—	R	R	b	R	—	—	—	—	—	R	—	—	—	R	R	—	—	—	—	R	—	R	—	—	21	23
—	R	—	R	R	f	—	—	R	R	b	R	—	—	—	—	—	R	—	—	—	R	—	—	—	—	—	R	—	R	—	—	17	24
—	R	—	—	f	R	—	R	R	—	—	R	—	—	—	—	f	—	—	R	—	R	R	—	—	R	—	R	R	R	—	R	16	25
—	—	—	f	f	—	—	—	R	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	R	—	R	—	—	R	—	R	—	R	11	26
—	—	R	R	R	—	—	—	R	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	R	R	—	R	f	—	R	R	R	—	—	20	27
R	R	b	R	f	f	—	R	R	R	R	R	R	—	—	—	—	R	R	R	R	R	—	R	V	R	—	R	b	R	R	R	33	28
—	—	—	—	—	—	—	—	R	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	[2]R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	29
R	R	—	—	—	f	R	—	f	R	R	R	R	—	—	—	—	—	—	f	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	—	—	17	30
—	—	-	—	R	—	—	—	f	R	—	R	—	—	—	—	f	f	—	f	—	R	—	—	—	—	—	—	—	R	—	V	9	31
—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32
—	—	b	R	—	f	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	R	b	—	—	—	—	—	R	—	—	7	33
—	—	—	—	R	f	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	f	—	f	—	R	—	—	R	—	—	—	—	R	—	R	6	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	R	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	4	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	41
—	—	—	—	—	—	—	b	—	—	R	—	—	—	—	—	f	—	—	—	f	R	—	—	—	R	—	—	—	R	—	—	8	42
R	—	—	—	R	—	—	—	—	—	b	—	R	—	—	—	f	—	—	—	f	f	R	—	—	—	—	—	—	R	—	R	7	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b	f	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	45
—	—	—	R	R	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	R	R	R	—	—	—	—	—	—	f	7	46
—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	—	—	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
13	21	7	12	26	17	1	7	27	9	18	30	15	—	—	—	—	17	8	17	9	33	28	19	7	13	—	17	17	30	4	18	732	54

fikation av annan konvention.

Internationella sjöfartskonferensens resultat.[1]

Det åt sjöfartsfrågor ägnade sammanträdet av internationella arbetskonferensen i Genève, vilket sammanträde avslutades den 24 oktober, blev en betydande framgång för internationella arbetsorganisationen. För första gången kom en sjöfartskonferens till positiva resultat i fråga om samtliga punkter på dagordningen. Sjöfolkets arbetsvillkor, som man hittills gripit sig an med endast i vissa speciella avseenden, äro nu i vad på nämnda organisation ankommer i huvudsak ordnade. Genom de fattade besluten ha sjömännen uppnått en internationell reglering av sina arbetsförhållanden, som i huvudsak överensstämmer med principerna i de allmänna bestämmelser, som redan antagits för det stora flertalet andra arbetare.

Dagordningen.

Konferensen, som varade under tiden 6—24 oktober, hölls under ordförandeskap av presidenten i Norges högsta domstol Paal Berg. Den omfattade ombud för regeringar, arbetsgivare och arbetare från 28 länder, vilkas handelsflottor representera 82 % av världstonnaget. Två stormakter, U. S. A. och Sovjetunionen, deltogo för första gången i ett konferenssammanträde av detta slag.

Dagordningen för sammanträdet, vilken av formella skäl var uppdelad på två sammanträden, upptog sex frågor.

I. Arbetstid och bemanning.
II. Skydd för sjöfolk vid sjukdom m. m.
III. Förbättring av förhållandena i fråga om sjömäns uppehåll i hamnarna.
IV. Fordran på ett minimum av yrkesskicklighet för befäl å handelsfartyg.
V. Semester för sjömän.
VI. Partiell revision av konventionen ang. fastställande av minimiålder för barns användande i arbete till sjöss.

I alla frågor hade konferensen att fatta slutligt avgörande.

Arbetstid och bemanning.

Särskilt viktig är den med 62 röster mot 17 antagna konventionen ang. arbetstiden ombord å fartyg, vid vars utarbetande de svenska och norska delegationerna spelat en framträdande roll. Sjutton år efter Washingtonkonferensen fastslagit åttatimmarsdagsprincipen för industriens arbetare, inför denna konvention äntligen samma princip för sjömännen, och genom fastställande av »trevaktssystemet» ger den en rationell organisation åt arbetet ombord å fartyg.

Under *uppehåll i hamn* skall gälla åttatimmarsdag och 48-timmarsvecka ombord å alla fartyg och för all personal, manskap såväl som befäl, å vilka konventionen är tillämplig.

Till *sjöss samt å ankomst- och avgångsdagar* är veckoarbetstiden modifierad med hänsyn till de speciella krav, som då måste uppställas. Arbetstiden per vecka är fastställd till 56 timmar för däcks- och maskinpersonal, vars arbete är ordnat i vakter, men 48-timmarsveckan kvarstår som regel för personal, vilken användes som dagarbetare.

Vad beträffar *bemanningen,* förutsätter konventionen visst minimiantal befäl och manskap, bestämt efter fartygets tonnagekategori samt beräknat så, att det skall vara tillräckligt ur säkerhetssynpunkt och dessutom möjliggöra tillämpning av arbetstidsbestämmelserna.

En rekommendation fullständigar dessa bestämmelser och har vidare till uppgift att utsträcka deras tillämplighetsområde.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1936, sid. 31 o. f.

Skydd vid sjukdom m. m.

Sjömäns skydd vid sjukdom och olycksfall utgör föremål för två antagna konventioner, nämligen ang.:

1. Redarens individuella förpliktelser i händelse av en sjömans sjukdom, olycksfall eller dödsfall.
2. Obligatorisk sjukförsäkring för sjömän.

Enligt dessa konventioner skola sjömännen komma i åtnjutande av liknande förmåner, som genom tidigare konventioner om olycksfallsersättning och sjukförsäkring tillerkänts arbetarna inom industri och handel samt jordbruk.

Uppehållsförhållandena i hamnarna.

På grund av arbetets natur blir sjömannen ofta långa tider berövad förmånen av familjeliv samt utsättes för faror och svårigheter i hamnarna, särskilt utomlands. Talrika offentliga och enskilda åtgärder ha under de senare åren vidtagits för att förbättra dessa förhållanden. Det rekommendationsförslag, som nu antagits av konferensen, har till ändamål att utveckla och samordna denna verksamhet. Rekommendationen uppräknar en rad av åtgärder, som avse att främja sjömännens säkerhet, hälsa, välbefinnande och fritid, samt anbefaller deras vidtagande beträffande alla sjömän utan åtskillnad till nationalitet och ras.

Certifikat om yrkesskicklighet.

Ett visst minimum av yrkesskicklighet är nödvändigt för dem, som äro ansvariga för ett fartyg och dess säkerhet.

Med hänsyn härtill antog konferensen ett förslag till konvention, enligt vilket för tjänstgöring som befäl fordras innehav av certifikat, utfärdat av offentlig myndighet i det land, vars flagga fartyget för. För erhållande av certifikat kräves uppfyllande av vissa villkor beträffande ålder, praktisk erfarenhet samt examen.

Semester.

Vid den arbetskonferens, som hölls i juni detta år, antogs ett konventionsförslag beträffande semester för arbetare till lands.

Sjöfartskonferensen antog nu ett motsvarande förslag för sjömännen. Detta förutsätter rätt till en årlig semester av minst tolv arbetsdagar för befäl och minst nio för manskap.

Minimiålder.

I enlighet med tidigare av internationella arbetskonferensen antagna resolutioner och i syfte att minska ungdomsarbetslösheten hade arbetsbyråns styrelse beslutat föreslå sådan partiell revision av olika konventioner rörande minimiålder för barns användande till arbete att denna minimiålder höjdes från fjorton till femton år.

Sjöfartskonferensen biföll förslaget i vad det avsåg barns arbete till sjöss och vederbörande konventionstext har sålunda ändrats. Femtonårsåldern är endast underkastad några mycket begränsade undantag.

Resolutioner.

Konferensen antog slutligen ett flertal resolutioner, som huvudsakligen avse igångsättande av undersökningar av vissa frågor i ändamål att få dem uppförda å dagordningen för nästa sjöfartskonferens.

Resolutionerna avse följande frågor:

1) Olycksfallsersättning och sjukförsäkring (förslag av Choei Horiuchi, japanskt arbetarombud).

2) Sammankallande av en internationell ekonomisk konferens (samma förslagsställare).

3)Lika behandling av in- och utländska sjömän (förslag av Pan-Fu Chao, kinesiskt arbetarombud).

4) Undersökning av »contractors system», d. v. s. sådan rekrytering av sjömän genom mellanhänder, som praktiseras i bortre orienten (samma förslagsställare).

5) Arbetsvillkor och logementsförhållanden ombord å handelsfartyg (förslag av W. R. Spence, engelskt arbetarombud).

6) Sjömännens löner (förslag av U. S. A:s regeringsdelegation).

Konferensen godkände därjämte av regeringarna insända rapporter om tillämpningen av ratificerade sjöfartskonventioner ävensom en av arbetsbyråns direktör framlagd rapport om arbetsorganisationens allmänna verksamhet på sjöfartsområdet.

Slutligen verkställde arbetsgivar- och arbetargrupperna ånyo val av redar- och sjömansrepresentanter i paritetiska sjöfartskommissionen, vilken har till uppgift att biträda arbetsbyrån vid dess undersökningar av sjöfolkets arbetsproblem. Ordföranden i Svenska sjöfolksförbundet, S. Lundgren, omvaldes därvid.

Kortare meddelanden.

— Arbetslön —

Lönestatistisk årsbok för Sverige 1935. En ny årgång av Lönestatistisk årsbok har i mitten av december 1936 utkommit från trycket. Årsboken, som innehåller den definitiva redogörelsen för arbetslönerna år 1935 inom jordbruk och skogsbruk m. m. samt för löneförhållandena under samma år inom industri och hantverk, handel och transportväsen, allmän tjänst m. m., ansluter sig i fråga om uppställning och innehåll i huvudsak till föregående årgång. En nyhet för året är att vissa beräkningar rörande sysselsättningsvolymens förändringar inom fabriksindustrien verkställts på grundval av det lönestatistiska materialet.

Preliminära siffror rörande löneförhållandena inom jordbruket och inom industrien m. m. år 1935 ha tidigare publicerats i denna tidskrift (årg. 1936, sid. 82 o. f., 256 o. f., 435 o. f. samt 713 o. f.).

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1936. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av november till 28 742. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1935:		Februari	58 127	Juli	21 510
November	54 167	Mars	53 162	Augusti	20 783
December	57 965	April	46 628	September	20 903
1936:		Maj	34 571	Oktober	24 712
Januari	61 400	Juni	25 863	November	28 742

Vid slutet av december månad 1936 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till närmare 31 000. Under december har sålunda antalet hjälpsökande ökats med c:a 8 %.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under november 1936 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)		Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)
Jordbruk	535	+ 194	Kraft- o. värmeproduktion	123	+ 3
Skogshushållning	524	+ 43	Sjöfart o. fiske	612	+ 102
Malmbrytning	363	— 65	Kontorsarbete	262	— 4
Metall- o. maskinindustri	1 701	+ 162	Butiks- o. lagerarbete	971	+ 97
Jord- och stenindustri	3 019	+ 343	Hotell- o. restaurangrörelse	272	+ 34
Trävaruindustri	3 799	+ 655	Landtransport	1 389	+ 287
Pappers- o. grafisk industri	641	+ 54	Allmän tjänst o. fria yrken	322	+ 58
Livsmedelsindustri	614	+ 80	Husligt arbete	55	+ 10
Textil- o. beklädnadsindustri	279	+ 52	Tillfällighets- o. diversearbete	8 388	+ 823
Läder-, hår- o. gummivaruind.	365	+ 43	Ungdom utan särskild utbildn.	847	+ 105
Kemisk-teknisk industri	409	+ 57			
Byggnadsverksamhet	3 252	+ 897	Summa	**28 742**	+ **4 030**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%
Stockholms stad	2 943	0·6	2 357	80·1	Göteb. o. Boh. län	2 936	1·4	2 104	71·7
Stockholms län	824	0·3	404	49·0	Älvsborgs »	756	0·2	272	36·0
Uppsala »	293	0·2	211	72·0	Skaraborgs »	370	0·2	151	40·8
Södermanl. »	286	0·2	106	37·1	Värmlands »	1 241	0·5	610	49·2
Östergötlands »	718	0·2	427	59·5	Örebro »	672	0·3	320	47·6
Jönköpings »	530	0·2	319	60·2	Västmanlands »	87	0·1	18	20·7
Kronobergs »	339	0·2	167	49·3	Kopparbergs »	656	0·3	374	57·0
Kalmar »	901	0·4	491	54·5	Gävleborgs »	1 180	0·4	672	56·9
Gotlands »	165	0·3	61	37·0	Västernorrl. »	3 979	1·4	2 816	70·8
Blekinge »	1 267	0·9	709	56·0	Jämtlands »	174	0·1	46	26·4
Kristianstads »	226	0·1	95	42·0	Västerbottens »	747	0·3	305	40·8
Malmöhus »	2 654	0·5	1 850	69·7	Norrbottens »	2 344	1·1	1 463	62·4
Hallands »	544	0·4	295	54·2					
Göteborgs stad	1 910	0·7	1 410	73·8	Summa	**28 742**	**0·5**	**18 053**	**62·8**

Fördelningen på olika hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 7 424	Ungdomshjälp	reservarbete	206	Understöd	statligt 1 968
	statskommun.	3 090		arbetsläger	277		kommunalt 2 816
	kommunalt	2 220		kurser	52		Summa **18 053**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under november till 3·4 miljoner kronor och under årets elva första månader till 40·5 miljoner kronor.

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 7 967. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

— Socialförsäkring —

Pensionsförsäkringen år 1935. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter ur pensionsstyrelsens nu föreliggande berättelse för år 1935, sammanställda med motsvarande siffror för närmast föregående år.

	För år 1932	För år 1933	För år 1934[1]
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	4·14	4·18	4·22
Avgiftspåförda personer . . . . . »	3·86	3·89	3·93
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	28·38	27·47	27·12
Av de försäkrade erlagda avgifter . . . . . » »	23·81	23·47	23·78
Av kommunerna erlagda avgifter[2] . . . . . » »	1·76	1·71	1·56
Pensioner:	*År 1933*	*År 1934*	*År 1935*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår[3] (antal personer)	66 547	57 341	54 998
Ink. ansökn. om ändring av utgående pension[4] (antal personer)	27 889	28 440	27 506
Avslagna ansökningar (antal personer)	7 109	7 346	7 527
Ansökningar, som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	1 470	670	1 147
Antal nytillkomna pensionärer	62 986	53 581	52 863
varav med enbart avgiftspension	28 295	23 303	25 266
Antal utfärdade pensionstillägg för barn (ej antal barn) . .	3 244	2 727	2 450
Antal ändrade pensioner	24 523	25 260	24 122
varav nytillkomna pensionstillägg för personer, som förut uppburit enbart avgiftspension	10 074	9 878	9 385
Antal pensionärer och pensionsbelopp vid årets slut enligt samtliga före resp. års utgång utfärdade pensionsbrev:			
Antal personer med pensionstillägg eller understöd . .	367 555	378 484	381 794
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och pensionstillägg för barn . . . . . kr.	164·91	167·72	170·06
Antal pensionstillägg för barn (ej antal barn)	12 641	13 204	13 264
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	221·08	216·10	214·67
Antal personer med enbart avgiftspension	168 377	173 865	181 010
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	21·68	22·81	23·89
Under året utanordnade pensionstillägg och understöd, inkl. pensionstillägg för barn[5] . . . . . milj. kr.	67·1	70·2	71·3
Under året utanordnade avgiftspensioner . . . . . » »	7·2	8·0	9·2
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	5 626	5 978	6 132
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	477	517	515
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	4 082	4 076	4 340
Beslut om sjukvårdande åtgärder	6 427	6 971	7 183
Under året behandlade personer	6 656	7 271	7 956
Årets kostnader för sjukvård . . . . . kr.	1 960 117	1 943 219	2 181 132
Pensionsförsäkringsfonden:	*1933/1934*	*1934/1935*	*1935/1936*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	25·2	25·8	26·8
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	45·2	45·5	48·7
Fondens avkastn. eft. avdrag av omkostnader för förvaltning %	4·67	4·47	4·32
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . milj. kr.	652·0	697·5	746·2
Frivilliga försäkringens fond vid redovisningsårets slut » »	21·3	29·2	33·6

[1] Preliminära siffror. — [2] Utan hänsyn till vad kommunerna sedan återbekommit av de försäkrade. — [3] Häri äro inräknade ansökningar om återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen. — [4] Här inräknas även ansökningar om nybeviljande av pensionstillägg till personer, som förut åtnjutit enbart avgiftspension. — [5] Härav erlägga landsting och kommuner 1/4 samt staten övriga 3/4.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under december 1936.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	14 826	5 337	4 359	278	Hallands län . .	1 042	197	130	529
Stockholms län .	2 277	913	548	249	Göteborgs stad .	8 201	3 357	2 641	244
Uppsala län . . .	1 534	561	351	273	Göteborgs o. Boh. l.	4 137	412	321	1 004
Södermanlands län	835	593	374	141	Älvsborgs län . .	1 453	351	252	414
Östergötlands län	1 593	640	459	249	Skaraborgs län .	946	499	309	190
Norrköping . . .	1 777	289	239	615	Värmlands län . .	2 047	714	526	287
Jönköpings län .	1 554	429	265	362	Örebro län	4 468	1 056	444	423
Kronobergs län .	508	168	109	302	Västmanlands län	801	577	343	139
Norra Kalmar län	751	138	118	544	Kopparbergs län .	1 296	415	285	312
Södra Kalmar län	1 321	260	206	508	Gävleborgs län . .	2 051	422	286	486
Gotlands län . . .	416	86	68	484	Västernorrlands l.	5 924	671	558	883
Blekinge län . . .	2 024	660	421	307	Jämtlands län . .	607	269	245	226
Kristianstads län .	1 240	867	526	143	Västerbottens län	1 516	505	294	300
Malmöh. l.: Malmö	5 609	1 426	1 127	393	Norrbottens län .	3 666	823	781	445
Hälsingborg . .	1 762	437	376	403	Tillsammans	**79 283**	**24 241**	**17 710**	**327**
Länet i övrigt .	3 101	1 169	749	265					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	5 190	3 689	2 526	478	791	175	5 537	5 668	4 480	2 701	127
därav jordbruk .	3 594	1 892	1 137	478	791	175	3 945	4 072	2 683	1 312	152
skogshush.	1 596	1 797	1 389	—	—	—	1 592	1 596	1 797	1 389	89
Industri o. hantverk	29 494	1 634	1 514	3 645	544	374	32 417	33 139	2 178	1 888	1 522
Sjöfart och fiske .	5 226	1 546	1 496	172	74	59	5 331	5 398	1 620	1 555	333
Handel o. samfärdsel	8 758	2 014	1 732	3 100	3 135	2 150	11 084	11 858	5 149	3 882	230
Husligt arbete . .	98	22	16	7 688	9 240	6 136	5 029	7 786	9 262	6 152	84
Diversearbete . . .	12 958	1 551	1 531	3	1	1	12 477	12 961	1 552	1 532	835
Ungd. ut. särsk. utb.	1 688	—	—	785	—	—	2 339	2 473	—	—	—
Summa	**63 412**	**10 456**	**8 815**	**15 871**	**13 785**	**8 895**	**74 214**	**79 283**	**24 241**	**17 710**	**327**
Därav under 18 år	2 814	1 312	999	1 780	1 672	959	3 902	4 094	2 984	1 958	137
Summa nov. 1936	63 534	12 953	10 743	19 170	15 665	10 201	78 419	82 704	28 618	20 944	289
» dec. 1935	85 216	11 066	10 285	13 553	11 262	7 555	91 977	98 769	22 328	17 840	442
» » 1934	104 555	11 440	11 008	11 150	10 348	7 125	109 777	115 705	21 788	18 133	531
» » 1933	138 731	10 132	9 883	13 380	8 647	6 876	146 204	152 111	18 779	16 759	810

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 2 085 personer under månaden erhållit *hänvisning till reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 551 platser, varav 455 manliga och 96 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 157 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L. p	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln.	63 412	10456	8 815	3 594	1892	1137	1596	1797	1389	372	6	6	3 812	372	317
1	Stockholms stad	9 898	1 315	1 204	70	—	—	1	—	—	3	—	—	1 015	89	70
2	Stockholms län	1 929	363	304	481	99	65	21	66	48	1	—	—	131	33	31
3	Uppsala län	1 105	269	183	182	104	76	12	68	28	1	—	—	63	2	1
4	Södermanlands län	635	280	209	97	116	51	11	8	8	—	—	—	63	9	8
5	Östergötlands län	1 276	319	249	308	119	72	14	41	34	—	—	—	83	6	4
6	Norrköping	1 530	194	167	120	26	24	12	10	9	—	—	—	74	3	3
7	Jönköpings län	1 208	179	127	39	71	22	—	2	2	—	—	—	48	8	7
8	Kronobergs län	433	63	54	37	33	24	5	4	4	—	—	—	5	1	1
9	Kalmar län	1 892	228	202	76	69	48	6	2	2	—	—	—	249	—	—
10	Gotlands län	335	34	28	44	22	17	—	—	—	—	—	—	9	—	—
11	Blekinge län	1 780	291	246	110	62	34	9	6	3	—	—	—	76	2	1
12	Kristianstads län	895	368	260	221	248	164	22	18	14	—	—	—	47	4	3
13	Malmöh. l.: Malmö	3 792	252	208	107	27	23	—	—	—	—	—	—	279	23	19
14	Hälsingborg	1 572	262	253	98	9	8	—	—	—	—	—	—	89	4	4
15	Länet i övrigt	2 745	703	553	432	320	203	—	1	1	—	—	—	127	21	15
16	Hallands län	930	106	86	65	39	20	—	8	8	—	—	—	81	2	2
17	Göteborgs stad	6 511	1 694	1 579	128	9	9	2	—	—	—	—	—	602	81	80
18	Göteb. o. Boh. län	3 981	256	239	111	48	35	1	15	15	—	—	—	80	1	1
19	Älvsborgs län	1 308	201	187	66	31	20	4	1	1	—	—	—	154	29	28
20	Skaraborgs län	750	235	174	126	119	69	13	29	26	—	—	—	51	15	8
21	Värmlands län	1 857	396	375	87	34	21	126	99	92	—	—	—	65	7	6
22	Örebro län	2 949	358	165	87	111	39	57	165	54	55	—	—	71	7	6
23	Västmanlands län	462	201	123	90	107	42	3	7	3	1	—	—	40	11	7
24	Kopparbergs län	1 022	153	119	44	14	12	59	92	65	93	2	2	80	1	1
25	Gävleborgs län	1 850	213	173	66	10	7	123	87	54	—	—	—	62	1	1
26	Västernorrlands l.	5 548	426	373	129	24	19	471	208	160	—	—	—	91	1	1
27	Jämtlands län	444	119	106	30	8	6	58	66	56	—	—	—	12	4	4
28	Västerbottens län	1 286	254	164	32	12	6	87	154	81	—	—	—	35	6	4
29	Norrbottens län	3 509	724	705	111	1	1	479	640	621	218	4	4	30	1	1
	Kvinnl. avdeln.	15 871	13785	8 895	478	791	175	—	—	—	—	—	—	72	39	25
1	Stockholms stad	4 928	4 022	3 155	85	—	—	—	—	—	—	—	—	47	21	18
2	Stockholms län	348	550	244	8	28	5	—	—	—	—	—	—	3	—	—
3	Uppsala län	429	292	168	28	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	200	313	165	23	51	13	—	—	—	—	—	—	—	11	1
5	Östergötlands län	317	321	210	18	30	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	247	95	72	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
7	Jönköpings län	346	250	138	11	29	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	75	105	55	2	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	180	170	122	6	11	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	81	52	40	8	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	244	369	175	21	28	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	345	499	266	35	88	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 817	1 174	919	29	13	—	—	—	—	—	—	—	16	5	5
14	Hälsingborg	190	175	123	9	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt	356	466	196	32	65	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	112	91	44	2	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad	1 690	1 663	662	54	2	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
18	Göteb. o. Boh. län	156	156	82	7	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	145	150	65	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	196	264	135	18	53	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	190	318	151	14	42	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	1 519	698	279	18	108	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	339	376	220	15	55	12	—	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	274	262	166	4	18	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	201	209	113	6	19	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—
26	Västernorrlands l.	376	245	185	10	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	163	150	139	5	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	250	251	130	7	29	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	157	99	76	1	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaruindustri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- och beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
3 774	**79**	**69**	**6127**	**163**	**143**	**717**	**12**	**11**	**1721**	**307**	**302**	**635**	**11**	**7**	**2 980**	**42**	**34**	**577**	**6**	**5**	
48	—	—	227	18	15	115	4	3	581	267	267	101	5	5	192	9	9	53	—	—	1
45	1	1	133	3	3	15	3	3	35	1	1	4	—	—	24	—	—	5	—	—	2
62	—	—	160	17	11	6	1	1	33	2	2	9	—	—	64	2	1	—	—	—	3
5	—	—	58	15	13	2	1	1	18	—	—	12	—	—	1	—	—	—	—	—	4
15	—	—	173	8	8	1	—	—	19	3	2	5	1	1	15	—	—	—	—	—	5
33	—	—	52	7	7	42	—	—	35	—	—	62	—	—	30	—	—	4	—	—	6
21	—	—	334	11	11	4	—	—	26	10	10	21	—	—	178	2	2	81	—	—	7
63	—	—	54	—	—	—	—	—	5	1	1	1	—	—	10	—	—	—	—	—	8
92	1	—	495	31	31	—	—	—	51	1	—	7	—	—	32	4	3	14	—	—	9
16	—	—	6	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
356	5	5	50	—	—	3	—	—	25	—	—	4	—	—	11	1	—	—	—	—	11
89	27	18	116	—	—	—	—	—	19	3	2	5	—	—	11	—	—	3	—	—	12
63	—	—	96	2	2	21	—	—	137	—	—	84	—	—	148	3	3	93	—	—	13
9	—	—	20	1	1	7	—	—	47	—	—	10	—	—	85	—	—	3	—	—	14
304	24	24	26	10	4	7	—	—	154	2	2	28	1	—	140	7	7	25	5	5	15
128	13	13	42	2	1	1	—	—	24	3	3	16	—	—	123	—	—	—	—	—	16
52	—	—	245	8	8	73	2	2	132	4	3	68	3	1	103	10	7	25	1	—	17
2 054	6	6	68	—	—	9	—	—	57	1	1	64	—	—	42	1	1	89	—	—	18
26	—	—	40	1	1	13	—	—	26	—	—	66	—	—	31	—	—	77	—	—	19
20	—	—	39	1	—	3	—	—	17	4	4	2	—	—	19	—	—	98	—	—	20
108	2	2	354	3	3	8	—	—	26	—	—	16	—	—	24	—	—	—	—	—	21
47	—	—	31	—	—	9	—	—	89	1	—	27	1	—	1 625	1	1	4	—	—	22
15	—	—	26	3	2	—	—	—	16	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—	—	23
5	—	—	51	—	—	9	—	—	12	—	—	2	—	—	5	—	—	—	—	—	24
15	—	—	351	3	3	22	—	—	35	1	1	9	—	—	13	—	—	—	—	—	25
39	—	—	1768	10	10	303	1	1	53	2	2	5	—	—	17	—	—	2	—	—	26
40	—	—	20	—	—	8	—	—	10	1	1	—	—	—	7	—	—	—	—	—	27
—	—	—	297	—	—	16	—	—	14	—	—	—	—	—	5	2	—	1	—	—	28
4	—	—	795	9	9	20	—	—	15	—	—	1	—	—	19	—	—	—	—	—	29
5	—	—	**21**	**1**	—	**59**	**75**	**60**	**734**	**132**	**89**	**1 400**	**253**	**169**	**1 322**	**27**	**19**	**32**	**17**	**12**	
2	—	—	—	1	—	31	36	30	243	57	45	272	99	65	54	20	16	14	10	5	1
—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	2	1	5	—	—	4	1	1	1	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	1	99	—	—	53	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	28	46	36	—	—	—	12	3	3	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1	9	—	—	1	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	3	—	21	—	—	—	—	—	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	13	—	—	110	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	20	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	10	2	2	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	12
2	—	—	1	—	—	18	10	9	54	8	6	521	44	30	85	—	—	2	4	4	13
—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	1	1	2	2	2	11	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	1	—	15	—	—	23	2	1	45	2	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	16
1	—	—	—	—	—	6	23	16	51	10	8	256	45	29	36	3	1	1	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	8	4	2	5	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	52	—	—	3	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	1	4	2	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	189	8	2	34	1	—	869	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	4	2	4	1	1	1	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	2	2	33	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1	7	3	2	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**8 448**	**591**	**578**	**331**	**45**	**42**	**5 226**	**1546**	**1496**	**660**	**81**	**56**	**2 782**	**375**	**348**
1	Stockholms stad .	2 418	44	39	77	—	—	611	221	209	295	35	20	1 164	234	217
2	Stockholms län .	280	20	20	5	—	—	47	10	10	9	1	1	52	5	5
3	Uppsala län . . .	179	14	12	8	—	—	7	1	1	5	1	—	26	—	—
4	Södermanlands län	23	10	10	2	—	—	78	43	43	3	—	—	17	1	1
5	Östergötlands län	210	16	14	5	13	13	14	2	2	11	3	2	24	4	4
6	Norrköping . . .	435	1	1	13	2	—	98	65	53	8	1	1	67	1	1
7	Jönköpings län .	59	5	5	20	—	—	1	—	—	12	2	2	31	1	1
8	Kronobergs län .	49	8	8	3	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län . . .	65	2	2	6	—	—	284	57	57	3	1	1	35	1	1
10	Gotlands län . .	44	—	—	1	—	—	57	4	3	1	—	—	26	3	3
11	Blekinge län . .	75	19	19	11	1	1	273	86	81	4	—	—	23	—	—
12	Kristianstads län	77	19	19	5	1	—	33	10	10	1	—	—	20	2	2
13	Malmöh. l.: Malmö	1 053	7	7	38	—	—	227	62	55	53	11	8	208	12	11
14	Hälsingborg . .	173	1	1	3	—	—	502	229	227	9	3	2	60	1	1
15	Länet i övrigt .	235	21	20	29	—	—	251	81	78	6	3	3	103	7	7
16	Hallands län . .	116	—	—	3	—	—	72	25	25	7	—	—	30	—	—
17	Göteborgs stad .	500	66	65	11	26	26	1 944	380	379	163	18	14	556	76	70
18	Göteb. o. Boh. län	356	29	29	4	—	—	103	12	10	5	1	1	33	6	6
19	Älvsborgs län . .	180	6	6	3	—	—	14	—	—	4	—	—	34	3	3
20	Skaraborgs län .	34	8	8	1	—	—	12	4	4	3	—	—	16	3	3
21	Värmlands län .	429	167	167	11	1	1	36	34	34	8	—	—	43	5	5
22	Örebro län . . .	128	17	17	8	—	—	12	—	—	7	1	1	33	1	—
23	Västmanlands län	29	3	3	3	—	—	14	13	13	3	—	—	4	1	1
24	Kopparbergs län .	56	3	3	2	—	—	5	—	—	5	—	—	8	—	—
25	Gävleborgs län .	115	5	5	11	—	—	223	75	72	9	—	—	41	2	1
26	Västernorrlands l.	666	31	31	32	—	—	249	119	119	17	—	—	63	—	—
27	Jämtlands län . .	32	25	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	15	3	2
28	Västerbottens län	227	24	22	6	—	—	31	8	6	4	—	—	17	3	3
29	Norrbottens län .	205	20	20	9	1	1	27	5	5	5	—	—	32	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**172**	**74**	**59**	**237**	**79**	**49**	**504**	**449**	**299**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	95	30	25	90	43	25	167	180	105
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	12	7	7
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	13	15	15
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	6	6
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	2	5	5	2	—	—	4	2	1
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	3	3	1
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	1	1
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	5	2	2
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	8	5
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	3	4	3	34	10	7	90	74	61
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	1	3	3	3
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	8	10	4
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	55	25	16	71	16	9	88	92	51
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	6	6	4
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	3	1
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	8	4	3
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	9	13	11
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	3	3
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	1	—	3	2	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	4	3	3	1	1	1	13	4	4
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	14	3	3
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	2	—	—

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Re-serv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	T. p.	
3 965	**1 313**	**1 095**	**609**	**118**	**112**	**742**	**127**	**121**	**98**	**22**	**16**	**12 958**	**1 551**	**1 531**	**1 688**	**2 078**	
1 408	278	239	276	2	2	344	21	21	63	2	2	658	86	86	178	223	1
155	51	47	6	3	3	16	2	2	6	1	—	434	64	64	24	45	2
45	17	13	6	—	—	6	—	—	1	—	—	164	40	37	66	52	3
29	20	17	4	—	—	5	1	1	—	—	—	193	56	56	14	50	4
62	43	36	4	—	—	8	6	6	1	4	3	261	50	48	43	54	5
153	54	48	9	2	2	7	3	—	—	1	—	263	18	18	13	—	6
55	37	35	9	3	3	3	1	1	2	3	3	259	23	23	5	46	7
7	1	1	3	2	2	1	—	—	—	—	—	188	13	13	—	24	8
54	28	26	9	—	—	3	—	—	1	3	3	398	28	28	12	89	9
27	5	5	5	—	—	5	—	—	—	—	—	81	—	—	3	52	10
76	23	19	7	2	1	24	1	—	4	—	—	597	83	82	42	54	11
26	5	5	4	—	—	13	—	—	—	—	—	180	31	23	3	33	12
339	87	64	24	—	—	27	2	—	3	—	—	742	16	16	50	29	13
123	11	6	8	1	1	31	—	—	1	—	—	277	2	2	17	21	14
105	50	34	11	—	—	22	—	—	1	—	—	726	150	150	13	233	15
37	8	8	4	—	—	6	—	—	—	—	—	166	6	6	9	24	16
439	400	311	154	89	86	120	77	77	6	6	3	1 009	438	438	179	23	17
108	31	29	5	—	—	14	4	4	—	—	—	651	101	101	127	144	18
58	11	9	1	—	—	8	2	2	—	—	—	489	117	117	14	39	19
19	19	19	9	5	5	15	—	—	1	—	—	224	28	28	28	22	20
79	13	13	3	1	1	8	—	—	2	—	—	365	30	30	59	138	21
72	14	11	10	2	—	12	—	—	1	—	—	548	37	36	16	47	22
19	44	40	2	1	1	4	2	2	—	—	—	149	9	9	32	—	23
23	5	5	6	2	2	—	—	—	2	—	—	404	34	29	151	15	24
94	12	12	6	—	—	11	—	—	—	—	—	611	17	17	33	134	25
170	23	23	7	1	1	6	1	1	2	—	—	1 206	5	5	252	213	26
33	6	6	8	1	1	9	1	1	1	—	—	143	4	4	17	—	27
36	16	13	5	1	1	1	3	3	—	2	2	364	23	23	88	59	28
114	1	1	4	—	—	13	—	—	—	—	—	1 208	42	42	200	215	29
103	**442**	**260**	**1 782**	**1 598**	**1 234**	**474**	**567**	**308**	**7 688**	**9 240**	**6 136**	**3**	**1**	**1**	**785**	**7**	
41	211	142	789	514	475	167	168	82	2 499	2 632	2 122	1	—	—	331	7	1
6	5	3	35	48	25	18	27	7	235	430	193	—	—	—	14	—	2
1	2	1	28	38	23	9	8	4	171	207	128	2	1	1	32	—	3
7	10	9	6	19	8	5	8	4	97	147	73	—	—	—	6	—	4
1	3	2	24	39	31	8	18	15	218	223	144	—	—	—	24	—	5
—	2	2	13	6	4	3	1	—	86	74	60	—	—	—	6	—	6
1	5	1	20	29	21	7	6	3	173	174	103	—	—	—	3	—	7
—	—	—	7	13	7	5	2	2	58	64	43	—	—	—	—	—	8
1	4	3	19	13	10	3	8	7	116	133	96	—	—	—	6	—	9
4	1	1	5	3	2	5	4	4	50	37	27	—	—	—	—	—	10
1	10	3	25	38	19	6	14	7	136	266	128	—	—	—	29	—	11
3	6	5	37	68	37	7	1	1	221	325	189	—	—	—	18	—	12
—	69	16	101	105	83	19	7	2	775	821	693	—	—	—	67	—	13
1	5	4	19	34	26	2	7	4	131	119	80	—	—	—	4	—	14
1	10	3	25	50	20	7	20	6	193	305	150	—	—	—	4	—	15
—	2	2	6	7	2	1	3	—	52	66	38	—	—	—	5	—	16
24	63	37	178	124	105	90	108	67	664	1 151	722	—	—	—	112	—	17
—	1	1	15	19	12	4	12	7	89	101	52	—	—	—	16	—	18
—	—	—	13	12	7	4	18	9	68	114	47	—	—	—	—	—	19
1	—	—	5	15	7	12	18	9	137	171	103	—	—	—	14	—	20
—	2	—	21	32	19	7	13	9	144	222	108	—	—	—	2	—	21
3	9	7	46	31	17	16	28	7	319	508	228	—	—	—	13	—	22
—	14	11	28	54	39	9	16	11	196	219	133	—	—	—	59	—	23
2	2	2	65	72	51	9	8	6	184	159	101	—	—	—	1	—	24
—	3	2	25	29	17	5	8	4	111	142	81	—	—	—	12	—	25
4	2	2	69	57	51	12	7	7	242	146	109	—	—	—	7	—	26
1	1	1	100	90	88	5	4	4	47	45	39	—	—	—	—	—	27
—	—	—	34	26	19	23	20	16	164	169	89	—	—	—	—	—	28
—	—	—	24	13	9	6	5	4	112	70	57	—	—	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 november 1936.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	79	19 677	16 063	1 051	5·3	937	19 379	986	5·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	46	2 432	—	417	17·1	—	2 474	213	8·6
Bokbindareförbundet . . .	42	6 109	4 049	212	3·5	100	6 008	293	4·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	107	6 338	1 474	478	7·5	175	6 263	452	7·2
Byggnadsträarbetareförb. .	215	23 823	—	6 824	28·6	—	24 854	5 525	22·2
De förenade förbunden . .	49	7 964	2 523	472	5·9	171	7 328	473	6·5
Elektriska arbetareförb. . .	64	5 072	—	223	4·4	—	4 751	109	2·3
Gjutareförbundet	106	7 318	1	329	4·5	—	7 037	337	4·8
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	377	46 483	5 429	10 021	21·6	963	48 671	8 985	18·5
Byggnadsind.-arb. . . .	91	14 712	382	4 974	33·8	68	14 991	4 667	31·1
Byggnadsämnesind.-arb.	145	10 493	297	2 483	23·7	49	10 666	2 105	19·7
Glasbruksarb.	37	3 491	95	262	7·5	14	3 599	278	7·7
Sockerfabriksarb. . . .	16	4 163	622	315	7·6	133	4 025	266	6·6
Tändsticksarb.	6	1 781	692	349	19·6	76	1 561	293	18·8
Övriga arb.	82	11 843	3 341	1 838	13·8	623	18 829	1 376	10·0
Gruvindustriarbetareförb. .	51	6 628	40	494	7·5	—	6 524	449	6·9
Handelsarbetareförb. . . .	241	28 186	9 709	2 241	8·0	467	27 794	1 865	6·7
Kommunalarbetareförb. . .	224	33 960	7 323	2 390	7·0	636	33 773	1 639	4·9
Litografförbundet	17	2 300	132	50	2·2	3	2 292	50	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	130	22 685	6 722	2 527	11·1	501	22 586	2 468	10·9
Metallindustriarb.-förb. . .	247	125 417	6 260	7 564	6·0	236	125 585	6 835	5·4
Järnbruksarbetare . . .	56	27 981	77	769	2·7	—	29 049	843	2·9
Verkstadsarbetare . . .	191	97 436	6 183	6 795	7·0	236	96 536	5 992	6·2
Murareförbundet	71	7 499	—	1 828	24·4	—	7 752	1 682	21·7
Målareförbundet	158	12 024	1	2 996	24·9	—	12 229	1 123	9·2
Pappersindustriarb.-förb. .	142	31 828	1 344	3 048	9·6	246	32 267	2 974	9·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	41	2 344	444	48	2·0	10	2 306	62	2·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	43	9 635	3 798	776	8·1	253	9 632	660	6·9
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	250	12 584	—	6 207	49·3	—	12 719	6 723	52·9
Stenindustriarbetareförb. .	132	7 715	—	2 261	29·3	—	7 832	2 152	27·5
Sågverksindustriarb.-förb. .	189	18 474	27	7 117	38·5	15	21 063	7 201	34·2
Textilarbetareförbundet . .	110	33 999	20 337	1 196	3·5	658	33 946	1 246	3·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 465	1 914	120	4·9	109	2 466	107	4·3
Transportarbetareförb. . .	108	14 904	74	2 314	15·5	35	16 263	2 235	13·7
Träindustriarbetareförb. . .	146	12 000	215	1 076	9·0	11	12 055	987	8·2
Typografförbundet	104	10 260	538	480	4·7	62	10 198	499	4·9
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	150	10 520	—	3 109	29·6	—	9 301	2 166	23·3
Summa	3 649	530 648	88 417	67 869	12·8	5 588	535 348	60 496	11·3
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 399	518 059	88 417	61 662	11·9	5 588	522 629	53 773	10·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november månad uppgivits till inalles 310 197, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1935		1936										
	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	14·9	21·3	19·0	18·0	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·0	8·6	[1]10·3	11·9
Ansökn. per 100 lediga platser .	434	442	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	.	3·76	.	.	3·71	.	.	3·82	.	.	3·91	.	.
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	.	104·4	.	.	104·5	.	.	109·2	.	.	111·1	.	.
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	18·2	20·3	20·7	19·4	18·4	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	.	97	.	.	94	.	.	102	.	.	105	.	.
Danmark. Arbetslöshet, i % .	21·7	31·7	27·7	30·0	25·9	18·9	12·8	11·2	12·0	12·3	12·9	16·1	—
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	100	140	131	140	126	93	66	58	61	61	65	81	96
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	123	122	114	110	[2]55	121	132	133	133	134	135	136	134
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	343	362	320	277	277	233	170	157	166	161	167	211	224
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	.	.	98·7	.	.	99·7	.	.	108·1	.	.	103·7	.
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·5	14·1	16·2	15·3	14·2	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 983	1 933	2 230	2 094	1 948	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	110·6	111·2	108·7	110·2	111·9	112·9	114·3	114·4	115·1	115·8	116·0	116·2	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	129	133	145	142	123	117	109	70	69	67	68	72	111
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	36·6	40·7	42·6	41·2	38·5	36·2	35·3	34·8	35·1	34·5	34·3	33·0	33·4
Arbetslöshetsdagar, i %	32·4	36·4	37·8	36·6	33·9	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	26·2	29·2	29·7	29·9	26·1	24·3	21·9	21·8	20·5	[1]21·3	19·9	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 984	2 508	2 520	2 515	1 937	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 038	1 389	1 517	1 533	1 117	974	828	732	651	606	565	589	657
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	16·5	15·6	15·7	15·7	16·4	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	243	285	317	322	299	267	242	231	221	218	217	229	257
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·6	23·7	25·8	25·5	22·3	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	.	81	.	.	82	.	.	80	.	.	80	.	.
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	.	78	.	.	78	.	.	79	.	.	79	.	.
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	404	433	469	490	470	449	430	419	425	417	408	409	408
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	458	481	519	529	509	491	465	459	469	458	449	453	454
Estland. Oplac. arbetssökande	1 717	2 007	2 316	2 101	1 791	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	131·3	—	131·3	135·9	141·7	145·2	152·5	147·1	143·7	147·1	148·1	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	6 347	8 130	7 949	8 392	7 148	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	[1]2015	3 992
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	13·4	18·4	21·0	21·5	20·5	17·6	[1]14·5	13·2	12·0	[1]11·3	11·2	11·8	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	13·4	15·5	17·2	17·5	16·2	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	679	794	850	860	798	719	637	566	508	484	479	[1]442	512
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	16	19	19	19	19	18	18	16	15	14	14	14	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	329	356	354	382	307	310	295	307	303	302	288	278	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	11	17	22	23	19	15	13	9	8	7	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	12	19	28	34	31	26	17	14	11	12	12	14	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	43	51	49	53	51	42	36	30	24	20	15	15	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	13·3	14·6	14·8	13·8	14·5	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	104·6	99·1	98·4	98·9	97·4	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	[1]88·0	[1]88·6	[1]88·6	[1]87·2	[1]87·6	[1]88·5	[1]89·6	[1]90·3	[1]92·6	[1]93·3	[1]93·6	[1]94·3	—
Arbetslöshet, i %	16·7	16·9	17·2	16·7	16·2	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	[1]11·2	11·2	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	.	13·7	.	.	13·4	.	.	12·8	.	.	12·0	.	.
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	[1]57	[1]57	[1]57	[1]55	[1]55	[1]50	[1]51	[1]53	[1]54	[1]51	[1]49	46	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Ofullständiga siffror.

Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1936.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet september—oktober 1936 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 66—67) och tabellerna över kreaturs-, kött- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 72 och 73) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått på samma nivå under hela det gångna året, 22 öre per liter för oskummad och 7 öre för separerad vara. Tendensen har dock varit stigande, fast ej tillräckligt för att åstadkomma någon förändring av medelpriset. Under fjärde kvartalet har priset på oskummad mjölk höjts i Växjö och Vänersborg med vardera 2 öre per liter samt i Landskrona, Hälsingborg, Halmstad, Varberg och Lysekil med vardera 1 öre. I Avesta har den oskummade mjölken däremot sjunkit med 1 öre per liter. De högsta noterade priserna uppvisa för närvarande Malmberget och Gällivare med 26 öre samt Sundsvalls stad, Kramfors, Östersund och Kiruna med vardera 25 öre, de lägsta priserna Lidköping med 17 och Värnamo och Tidaholm med vardera 18 öre. *Smörpriserna*, som redan vid slutet av förra kvartalet visade uppåtgående tendens, ha under det nu gångna stigit kraftigare, särskilt under oktober och november. Den svenska partinoteringen, som i slutet av september steg från 2·15 till 2·30 kr. per kg, höjdes i början av november till 2·40 kr. Detaljpriset utgjorde i december i genomsnitt 2·80 kr. per kg för mejerismör och 2·64 kr. för landssmör mot resp. 2·60 och 2·47 kr. vid förra kvartalsskiftet.

Ostpriserna ha icke undergått några nämnvärda förändringar vare sig under kvartalet eller under året i sin helhet.

Däremot har *margarinpriset* stigit med 10 öre per kg till följd av en med smörprisregleringen sammanhängande förhöjning av accisen från 20 till 30 öre.

Färska ägg ha undergått den för årstiden vanliga prisutvecklingen. Lantbrukssällskapets partinotering, som vid förra kvartalsskiftet stod i 1·45 kr. per kg (1 tjog = 1·2 kg), steg till 1·90 kr. i slutet av oktober men sjönk i december

till 1·50 kr. Medelpriserna utgjorde i detaljhandeln under resp. kvartalsmånader 2·50, 2·65 och 2·49 kr. per tjog mot 2·03 kr. i september och 2·46 kr. i december 1935.

Priserna å *potatis* och *gula ärter* ha i stort sett varit oförändrade och lågo i december på samma nivå som för ett år sedan, varemot priset å *bruna bönor* var i genomsnitt drygt 10 % billigare än vid motsvarande tidpunkt i fjol. *Havregryn* ha stigit i pris med närmare 10 % sedan förra årsskiftet, under det att priserna å *risgryn* i det närmaste varit oförändrade sedan dess.

Mjölpriserna, som redan under förra kvartalet visade uppåtgående tendens, ha under det nu gångna ytterligare stigit något. Till följd därav ha även *brödpriserna* undergått mindre höjningar sedan förra kvartalsskiftet. Grovt spisbröd och knäckebröd ha sålunda stigit i pris med i genomsnitt resp. 3 och 2 öre per kg, sötlimpa och grovbröd (grov hålkaka, ankarstock) med vardera 2 öre, mjukt vetebröd, bakat med vatten, och mjukt vetebröd, bakat med mjölk, med vardera 3 öre samt skorpor och mjukt kaffebröd med vardera 5 öre per kg.

De under den gångna kvartalsperioden ävensom under året i sin helhet inträffade prisfluktuationerna å *slaktdjur* samt å *kött och fläsk* framgå av följande sammanställning, varvid emellertid direkta jämförelser mellan partipriserna och detaljhandelspriserna böra göras endast med beaktande av att dessa senare gälla vissa särskilda köttkvaliteter.

Genomsnittlig prisförändring i %	September 1936—december 1936				December 1935—december 1936			
	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	−11·2	+ 5·9	−12·3	+3·3	−6·5	+ 8·3	−5·0	−1·1
Kött: partihandelspris	−11·3	+12·1	− 8·6	+2·8	−6·9	+10·2	+1·7	0·0
detaljhandelspris	− 2·7	− 0·5	− 6·3	+0·5	0·0	+ 2·3	+3·4	+1·5

Priserna å slaktdjur visa under det nu gångna kvartalet nedgång för nötkreatur och får men en mindre uppgång för kalvar och svin. Partinoteringarna å *kött* utvisa samtidigt prisfall för nöt- och fårkött men stegring för kalvkött och fläsk. Inom detaljhandeln har prisutvecklingen i stort sett gått i samma riktning, ehuru förändringarna varit helt obetydliga såväl under kvartalet som under året i sin helhet. Vad särskilt beträffar Stockholm har dock konstaterats, att prisväxlingarna för kalv- och fårkött under året varit väsentligt större än å flertalet övriga ombudsorter, vilket förhållande enligt sakkunnigas uppgifter till största delen torde bero på att tillförseln å mindre orter i allmänhet ställer sig betydligt jämnare än i huvudstaden.

Färsk fisk utvisar en del mindre förskjutningar i båda riktningarna; decemberpriserna äro i genomsnitt något lägre än för ett år sedan. Medelpriset å *salt sill* är c:a 45 % billigare än då.

Kaffenoteringarna ha sedan förra kvartalsskiftet undergått en del höjningar inom partihandeln, men dessa ha i stort sett ännu icke påverkat detaljprisnivån i nämnvärd grad. Medelpriset å rostad *santosblandning* utgjorde sålunda i minut i december 2·87 kr. per kg mot 2·84 kr. i september och står på samma nivå som för ett år sedan.

Priserna å *frukt och grönsaker* utvisa inga nämnvärda förskjutningar under fjärde kvartalet med undantag för äpplen, som säsongmässigt stigit i pris med i medeltal 19 öre per kg. Decemberpriserna å äpplen ligga i genomsnitt c:a 10 % under fjolårets prisnivå, under det att apelsiner äro 25 % dyrare än vid förra årsskiftet, vilket torde bero på minskad import från Spanien.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar ha ved samt delvis kol och koks undergått smärre prisstegringar, vilket medfört, att indextalet för denna post höjts från 140 till 141 mot 138 ett år tidigare. Uppgången under året har berört samtliga artiklar utom antracitkol, som sjunkit något, ävensom elektrisk ström för belysningsändamål, som i genomsnitt blivit 1 öre billigare per kilowatt.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—december 1936.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	**97**
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	**93**
1934	98	90	95	85	85	87	109	105	95	89	**94**
1935	100	96	95	102	90	96	107	104	100	90	**99**
1936	103	99	96	112	94	98	106	104	103	91	**102**
1935 4:e kv. . .	101	97	95	111	101	92	106	104	102	90	**101**
1936 1:a kv. . .	103	97	95	111	101	96	105	104	103	91	**101**
2:a kv. . .	103	97	95	111	98	105	106	104	104	91	**102**
3:e kv. . .	104	98	95	112	92	98	106	104	103	91	**102**
4:e kv. . .	103	102	98	112	86	91	108	104	103	92	**102**
september .	103	100	95	113	86	89	105	104	102	92	**101**
oktober . .	104	102	97	113	87	90	108	104	103	92	**102**
november .	103	102	99	111	85	91	107	104	102	92	**101**
december .	103	102	99	112	85	93	108	105	103	92	**102**

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med december 1936, meddelas i tabellen här ovan en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72 samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal									1936						
	1914	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	okt.	nov.	dec.
Indextal	100	154	150	140	131	127	123	124	130	134	134	135	134	134	134	134	134

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna under fjärde kvartalet med 1931 års prisnivå, befinnes det, att fisk sjunkit med 14 enheter, rotsaker och frukt med 9, bränsle och lyse med 8 samt bröd med 2 enheter. Kött har däremot stigit med 12 enheter, specerier med 8, maltdrycker med 4 samt mejeriprodukter och mjöl med resp. 3 och 2 enheter.

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke blivit föremål för omräkning.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 och årg. 1922, sid. 155 samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln stigit något sedan förra kvartalsskiftet, beroende på smärre prisstegringar å flertalet noterade artiklar. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 169 till 170 mot 168 för ett år sedan.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att en mindre uppgång ägt rum, huvudsakligen till följd av något högre priser å en del husgerådsartiklar, högre prenumerationsavgifter å vissa tidningar samt förhöjda livförsäkringspremier. Indextalet för posten »övriga utgifter» steg sålunda från 173 till 174 mot 173 vid förra årsskiftet.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 60 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 januari 1937 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å sid. 62.

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet vid senaste kvartalsskifte kvarstår vid 99. Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, befin-

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1937.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	100
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	139
1917	maj	174	108	190	170	109	130	152
	sept.	180	112	240	210	109	150	166
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	192
	1 april	229	112	280	270	114	185	203
	1 juli	258	112	286	285	114	195	219
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	242
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	267
	1 april	327	120	367	320	160	215	265
	1 juli	318	120	326	310	160	210	257
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	257
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	259
	1 april	287	130	333	370	290	230	265
	1 juli	287	130	372	390	290	235	270
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	281
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	271
	1 april	247	155	316	295	372	235	249
	1 juli	231	155	264	270	372	225	236
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	231
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	216
	1 april	184	163	196	225	264	200	195
	1 juli	178	163	188	210	264	195	190
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	190
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	183
	1 april	164	163	188	199	211	188	177
	1 juli	158	163	185	196	211	186	174
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	177
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	176
	1 april	160	178	183	192	178	185	178
1924	1 juli	155	178	182	192	173	183	171
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	174
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	178
	1 april	171	186	179	192	162	182	177
	1 juli	168	186	177	191	162	181	176
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	175
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	174
	1 april	158	188	170	188	185	179	173
	1 juli	156	188	168	187	185	180	172
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	171
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	171
	1 april	149	198	180	181	184	179	170
	1 juli	148	198	176	180	184	179	169
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	172
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	171
	1 april	152	199	166	184	183	179	171
	1 juli	156	199	164	185	183	179	173
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	172
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	170
	1 april	151	200	165	185	187	178	171
	1 juli	148	200	161	184	187	178	169
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	170
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	167
	1 april	140	205	160	181	176	178	165
	1 juli	138	205	159	180	176	178	164
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	163
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	161
	1 april	130	206	155	175	173	177	160
	1 juli	127	206	153	173	173	176	158
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	158
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	157

1931 = 100

1932	1 april	97	100	97	97	99	100	98
	1 juli	96	100	95	97	99	101	98
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	98
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	97
	1 april	92	98	91	94	108	99	96
	1 juli	93	98	90	93	108	99	96
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	97
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	96
	1 april	93	98	89	95	110	99	96
	1 juli	95	98	88	95	110	99	97
	1 okt.	96	98	89	96	109	99	98
1935	1 jan.	96	98	89	97	109	99	97
	1 april	97	96	90	96	103	98	97
	1 juli	100	96	90	96	103	98	98
	1 okt.	101	96	90	96	103	98	99
1936	1 jan.	102	96	90	97	103	98	99
	1 april	104	95	91	97	98	98	99
	1 juli	104	95	91	97	98	98	99
	1 okt.	102	95	92	97	98	98	99
1937	1 jan.	103	95	92	98	98	99	99

Juli 1914 = 100

1932	1 april	125	206	149	168	172	177	157
	1 juli	124	206	146	168	172	177	156
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	156
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	154
	1 april	119	202	139	163	187	175	153
	1 juli	120	202	138	162	187	175	153
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	154
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	153
	1 april	120	202	136	165	191	174	153
	1 juli	123	201	136	166	191	174	155
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	155
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	155
	1 april	126	198	137	167	178	174	155
	1 juli	129	198	137	167	178	174	156
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	157
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	158
	1 april	134	196	140	169	170	172	158
	1 juli	134	196	139	169	170	173	158
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	157
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	158

nes att indextalet stigit sedan förra kvartalsskiftet med en enhet från 157 till 158. Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha, som tidigare delvis nämnts, samtliga poster, som varit föremål för omräkning, stigit med vardera 1 enhet.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tabell.

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914=100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
» 1933	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
» 1934	155	125	114	111	113	115	111	116	106	109	98	133	94	107
» 1935	156	130	116	113	119	115	114	117	106	122	99	130	99	112
dec./jan. 1936	158	133	118	116	124	116	116	120	103	126	105	133	111	113
mars/apr. »	158	135	118	115	123	117	115	121	104	124	105	137	109	113
juni/juli »	158	135	118	113	123	118	116	120	104	123	108	138	106	114
sept./okt. »	157	133	122	118	127	121	120	123	108	127	109	141	108	118
okt./nov. »	·	134	123	120	128	122	121	124	110	129	111	141	108	119
nov./dec. »	·	134	124	121	129	122	123	124	110	129	114	142	108	122
dec./jan. 1937	158	134	126	124	133	124	128	125	110	129	118	144	112	125

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Prisutvecklingen under det förflutna året för de olika konsumtionsvarugrupper, som ingå i riksbankens konsumtionsprisindex, framgår av tabellen å sid. 64, som utgör en fortsättning av förut publicerade liknande tabeller (se Soc. Medd. årg. 1936, sid. 55 och 553).

En jämförelse med prisutvecklingen under närmast föregående år ger vid handen, att den stigande tendens, som kom till synes särskilt under andra hälften av 1935, först under det sista kvartalet av 1936 återigen blivit mera påtaglig. Under det att resultatet för 1935 blev en höjning av generalindextalet med 1·2 %, uppgick den totala stegringen under 1936 blott till 0·3 %. Hur prisutvecklingen under respektive år gestaltade sig för vissa undergrupper, utvisar tablån å sid. 65.

Riksbankens konsumtionsprisindex dec. 1935—dec. 1936 (sept. 1931 = 100).

	1935	1936											Förändring i %	
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	dec. 1935–dec. 1936	juni 1936–dec. 1936
Födo- och njutningsämnen	*107·4*	*107·4*	*107·4*	*108·0*	*107·9*	*108·2*	*108·7*	*108·6*	*107·1*	*105·0*	*106·8*	*107·1*	*107·4*	± 0	− *1·2*
Mjölk, smör, ost, margarin	103·8	103·8	103·7	103·6	103·6	103·6	103·9	104·6	104·8	104·9	106·8	107·3	107·3	+ 3·4	+ 3·3
Kött	103·4	104·2	104·0	103·6	104·2	103·7	104·3	104·9	106·3	105·3	103·6	102·4	103·1	− 0·2	− 1·2
Fläsk	124·7	124·9	122·7	123·6	124·6	123·5	123·0	124·0	123·6	125·2	128·1	122·7	124·7	± 0	+ 1·4
Ägg, fisk	110·3	106·9	109·1	106·4	98·3	91·5	96·0	100·2	98·1	98·8	104·4	103·5	103·1	− 6·5	+ 7·4
Potatis, mjöl, bröd m. m.	96·6	97·6	97·5	98·0	98·0	98·9	99·1	98·0	95·7	93·1	95·0	96·1	96·1	− 0·5	− 3·0
Trädgårdsprodukter	93·5	97·6	105·6	115·2	120·2	136·6	139·8	120·3	95·0	67·9	75·2	81·8	84·1	− 10·1	− 39·8
Specerier, kolonialvaror	102·1	100·6	99·0	101·0	101·5	102·4	102·6	103·1	103·2	102·5	103·2	103·3	102·7	+ 0·6	+ 0·1
Drycker, tobak m. m.	118·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	117·4	− 0·8	± 0
Bränsle och lyse	*96·0*	*96·8*	*96·4*	*96·3*	*96·2*	*96·1*	*95·5*	*95·1*	*95·2*	*96·8*	*96·8*	*96·8*	*96·9*	+ *0·9*	+ *1·5*
Beklädnad	*97·5*	*97·5*	*97·7*	*97·9*	*98·1*	*98·1*	*98·2*	*98·3*	*98·5*	*98·4*	*98·5*	*98·7*	*98·8*	+ *1·1*	+ *0·6*
Kläder	100·4	100·4	100·5	100·6	100·8	100·8	100·7	100·9	101·0	100·9	100·9	101·1	101·3	+ 0·9	+ 0·6
Skodon	90·4	90·6	90·9	91·4	91·5	91·6	92·1	92·1	92·2	92·4	92·7	92·7	92·7	+ 2·5	+ 0·7
Inventarier	*97·4*	*97·3*	*97·5*	*97·3*	*97·4*	*97·3*	*97·4*	*97·3*	*97·4*	*98·0*	*98·0*	*98·1*	*98·2*	+ *0·8*	+ *0·8*
Möbler och husgeråd	95·4	95·3	95·4	95·3	95·5	95·4	95·4	95·5	95·7	95·8	95·8	95·8	96·0	+ 0·6	+ 0·6
Övriga inventarier	100·9	101·0	101·3	100·9	100·9	100·9	100·9	100·5	100·5	102·0	102·0	102·3	102·3	+ 1·4	+ 1·4
Bostad	*(96·3)*	—	—	—	*95·4*	—	—	—	—	—	—	—	—	− *0·9*	± *0*
Övriga utgifter	*97·0*	*97·2*	*97·2*	*97·1*	*97·1*	*97·2*	*97·1*	*97·2*	*97·2*	*97·3*	*97·4*	*97·4*	*97·4*	+ *0·4*	+ *0·3*
Tvätt, hygien	97·6	98·0	97·6	97·1	97·1	97·5	97·5	97·5	97·5	97·5	97·5	97·5	98·0	+ 0·4	+ 0·5
Böcker, nöjen, resor	97·0	97·0	97·0	97·0	97·0	97·0	97·0	97·0	97·0	97·2	97·2	97·2	97·2	+ 0·2	+ 0·2
Offentliga tjänster	96·8	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·3	97·8	97·8	97·8	+ 1·0	+ 0·5
Generalindex	**101·0**	**101·0**	**101·1**	**101·3**	**101·2**	**101·3**	**101·5**	**101·4**	**100·9**	**100·3**	**101·0**	**101·2**	**101·3**	+ **0·3**	− **0·2**
Generalindex efter eliminering av säsongrörelser	100·7	100·8	100·8	101·0	100·8	100·8	100·8	100·9	100·5	100·3	101·1	101·1	101·0	+ 0·3	+ 0·2

	Förändring i % under	
	1935	1936
Födo- och njutningsämnen	+ 4·9	± 0
Bränsle och lyse	+ 2·0	+ 0·9
Kläder	— 2·8	+ 0·9
Skodon	— 0·8	+ 2·5
Inventarier	— 0·9	+ 0·8
Övriga utgifter	— 1·2	+ 0·4

Det framgår härav, att prisutvecklingen under de båda åren varit tämligen olikartad. 1935 års relativt kraftiga höjning av generalindextalet orsakades så gott som uteslutande av vissa prishöjningar inom gruppen födo- och njutningsämnen såsom följd av de prisreglerande åtgärderna på jordbrukets område. Kött och fläsk stego sålunda under 1935 16·6 resp. 30 %. Dylika kraftiga prisstegringar återfinnas ej under det gångna året. Kött och fläsk ha, vad priserna beträffar, legat i det närmaste oförändrade, och prishöjningarna för smör och mjöl ha ej varit större än att de kunnat kompenseras av något sänkta priser för ägg, fisk och trädgårdsprodukter. Orsaken till generalindextalets höjning under 1936 får i stället sökas hos den tämligen genomgående om också relativt obetydliga prishöjningen inom grupperna beklädnad och inventarier. Det har härvid mestadels varit fråga om varor, vilkas priser äro föremål för en direkt påverkan av utvecklingen på de internationella varumarknaderna.

Man torde därför sammanfattningsvis kunna säga, att den stigande tendensen hos den svenska detaljprisnivån under 1935 var en direkt följd av statens jordbrukspolitik men under 1936 huvudsakligen orsakats av den uppåtgående rörelsen på de internationella varumarknaderna.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	22	22	21	21	20	20	21	21	22
2	separerad	»	6	6	19	8	8	8	8	7	7	7	7	7
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	351	339	284	255	235	244	276	268	263
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	322	305	265	240	220	224	253	253	250
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	237	231	195	190	175	147	170	177	189
6	halvfet, » »	»	121	119	374	172	167	144	141	131	109	125	129	145
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	135	144	376	140	133	138	129	125	127	141	135	133
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	241	241	211	193	170	161	168	184	204
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	64	47	42	44	44	36	36	48	45
10	»	hl	.	.	963	1061	734	640	679	677	519	519	640	697
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	143	104	82	124	78	77	62	92	86
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	62	54	36	32	31	33	42	48	42
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	180	84	87	52	43	47	48	53	62	62
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	45	43	41	39	36	36	35	38	39
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	32	29	25	24	24	24	23	24	25
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	43	39	35	35	33	32	31	33	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	51	46	38	36	39	32	34	35	37
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	54	52	46	43	42	41	40	41
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	71	66	64	62	61	59	59	60
20	hårt, knäckebröd	»	.	.	139	97	95	89	88	87	85	84	82	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	65	64	62	61	60	58	58	58	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	48	48	46	46	47	46	45	45	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	153	150	145	141	138	136	134	132	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	77	76	75	75	74	72	71	72	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	94	93	90	89	88	86	84	85	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	.	.	.	.	101	100	98	97	98
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	190	189	189	181	163	148	156	179	193
28	soppkött	»	100	95	333	158	156	155	150	131	114	121	143	156
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	238	239	238	225	206	188	198	217	232
30	spädkalv	»	72	70	274	140	144	145	138	126	114	117	129	142
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	225	230	231	218	201	187	192	205	217
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	.	.	.	.	159	142	147	172	189
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	205	226	210	147	141	142	136	177	196
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	210	232	217	153	147	148	141	182	200
35	» amerikanskt (ryggfläsk)[1]	»	.		364	213	228	227	195	177	174	158	170	190
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	122	127	127	121	115	109	107	110	111
37	gädda	»	108	110	312	179	191	190	182	171	157	152	153	159
38	sill	»	34	35	102	66	68	70	68	63	61	62	62	61
39	strömming	»	38	39	106	66	67	67	68	62	59	57	57	57
40	torsk	»	55	57	139	92	100	100	97	92	89	87	89	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	152	157	155	154	150	148	143	145	149
42	kolja	»	.	.	152	117	126	124	124	122	116	113	116	118
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	120	57	61	68	56	38	40	49	62	71
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	95	96	96	85	73	68	63	66	72
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	.	.	.	.	.	.	.	322	313	301	291	284
46	Socker, bit-	»	67	65	168	64	54	45	42	47	47	46	46	47
47	Salt, matsalt	»	.	10	31	18	17	17	16	16	16	16	15	15
48	Äpplen, ät-	»	.	.	.	.	.	.	.	127	105	97	101	94
49	Apelsiner, medelstora	dussin	.	.	.	.	.	.	.	138	115	111	115	115
50	Bananer, prima	kg	.	.	.	.	.	.	.	164	166	161	160	146
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	.	.	.	.	.	.	108	107	106	101	85
52	Vitkål, svensk	»	.	.	.	.	.	.	.	30	23	24	24	33
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	.	.	.	.	.	.	22	24	24	24	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	16	16	16	16	16	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	.	.	.	.	36	35	35	35	34
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	29	29	29	24	23	24	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	.	.	.	.	17	17	17	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1300	1260	1220	1165	1070	945	920	945	995
59	barr- » »	»	575	595	2310	980	945	920	890	820	725	715	730	765
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	718	703	688	651	633	620	613	614	607
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	234	242	1664	331	340	323	300	292	288	287	291	294
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	.	.	.	.	445	434	437	452	459
63	c:a 40-60 el. 60-80 mm, »	»	.	.	.	.	.	.	.	427	419	421	436	446

[1] Uppgifterna avse sidfläsk t. o. m. januari 1935.

Dec. 1935	Jan. 1936	Febr. 1936	Mars 1936	April 1936	Maj 1936	Juni 1936	Juli 1936	Aug. 1936	Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Höjn. eller sänkn. i % dec. 1913—dec. 1936	Höjn. eller sänkn. i % dec. 1935—dec. 1936	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
260	259	259	258	259	259	258	258	258	260	271	279	280	+ 16·2	+ 7·7	3
252	251	249	247	247	247	246	246	246	247	253	261	264	+ 20·0	+ 4·8	4
191	192	191	190	191	191	190	188	188	187	188	187	186	+ 12·7	— 2·6	5
140	141	143	142	142	144	146	146	146	146	147	146	145	+ 17·9	+ 3·6	6
131	130	130	130	130	130	130	130	130	130	140	140	140	+ 1·4	+ 6·9	7
246	219	224	216	163	146	159	167	189	203	250	265	249	+ 14·7	+ 1·2	8
44	44	45	47	47	48	48	46	44	44	43	43	44	+ 69·2	0·0	9
671	681	701	726	738	745	733	689	—	667	659	660	664	·	— 1·0	10
—	—	—	—	—	—	—	118	54	—	—	—	—	—	—	11
42	42	42	42	42	42	42	42	41	42	42	42	42	+ 35·5	0·0	12
67	66	65	63	62	61	61	60	61	60	61	60	59	+ 28·3	— 11·9	13
38	38	38	38	38	38	38	38	38	39	40	40	40	+ 29·0	+ 5·3	14
24	24	24	24	24	24	24	24	24	25	26	26	26	+ 23·8	+ 8·3	15
33	33	33	33	33	33	33	33	33	34	35	35	35	+ 34·6	+ 6·1	16
36	37	37	36	36	36	36	37	37	37	38	38	39	+ 8·3	+ 8·3	17
41	41	41	41	41	41	41	41	41	42	42	42	42	+ 2·4	+ 2·4	18
60	59	59	59	59	60	60	60	60	60	63	63	63	+ 53·7	+ 5·0	19
82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	84	84	84	·	+ 2·4	20
58	58	58	58	58	58	58	58	59	59	60	61	61	+ 60·5	+ 5·2	21
45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	46	47	47	+ 56·7	+ 4·4	22
132	132	132	132	132	131	131	131	131	131	132	136	136	+ 81·3	+ 3·0	23
73	73	72	72	72	72	72	72	72	72	73	75	75	+ 70·5	+ 2·7	24
86	86	86	86	86	86	86	86	85	86	86	89	89	+ 48·3	+ 3·5	25
98	97	97	97	97	97	97	97	97	98	99	103	103	·	+ 5·1	26
191	192	193	192	192	192	192	195	197	198	195	191	191	+ 57·9	0·0	27
155	157	157	157	156	156	155	156	158	158	157	155	155	+ 55·0	0·0	28
224	231	232	230	230	231	234	235	235	235	231	226	231	+ 76·3	+ 3·1	29
142	144	142	141	141	140	141	141	141	143	143	143	144	+ 94·6	+ 1·4	30
203	207	210	215	221	224	225	226	225	224	213	206	210	+ 64·1	+ 3·4	31
188	189	189	188	188	188	187	189	191	193	190	186	185	·	— 1·6	32
196	197	194	194	195	194	192	194	195	198	202	197	199	+ 49·6	+ 1·5	33
201	202	198	199	199	198	197	199	200	201	205	198	203	+ 43·0	+ 1·0	34
195	196	196	195	195	189	189	185	186	184	185	191	191	·	— 2·1	35
114	117	120	123	121	98	95	106	106	109	110	111	113	+ 43·0	— 0·9	36
161	166	169	170	162	136	144	161	161	156	158	159	160	+ 42·9	— 0·6	37
64	59	56	55	61	61	67	69	64	62	60	59	62	+ 72·2	— 3·1	38
56	58	60	61	60	54	56	59	57	57	58	54	53	+ 26·2	— 5·4	39
89	90	90	88	90	87	89	91	90	90	89	87	87	+ 52·6	— 2·2	40
148	153	154	153	151	145	147	149	149	149	148	147	147	+ 79·3	— 0·7	41
116	123	119	120	121	116	116	117	118	116	115	116	118	·	+ 1·7	42
87	88	88	89	89	86	82	79	57	48	49	49	48	+ 6·7	— 44·8	43
74	74	74	74	73	72	72	72	72	69	69	70	70	+ 22·8	— 5·4	44
287	283	282	285	285	285	285	284	284	284	285	284	287	·	0·0	45
46	46	46	47	47	47	47	47	47	46	47	46	46	— 31·3	0·0	46
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	·	0·0	47
97	99	97	97	99	106	111	112	98	67	75	80	86	·	— 11·3	48
107	94	83	89	92	101	109	124	129	134	147	143	134	·	+ 25·2	49
139	139	139	140	147	157	158	159	159	140	139	139	139	·	0·0	50
93	87	86	85	85	84	84	84	83	84	84	84	86	·	— 6·5	51
23	25	32	40	46	48	47	42	28	22	20	21	22	·	— 4·3	52
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	0·0	53
15	15	15	15	15	16	15	15	15	15	15	15	16	+ 166·7	+ 6·7	54
35	35	35	35	35	35	34	34	34	34	34	34	34	·	— 2·9	55
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	— 4·8	0·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
960	965	970	985	985	985	985	985	990	1010	1015	1015	1025	+ 40·4	+ 6·8	58
740	740	750	760	760	760	760	760	765	775	780	780	785	+ 34·2	+ 6·1	59
610	608	608	607	606	607	606	606	606	607	609	607	604	+ 52·5	— 1·0	60
290	290	290	292	291	291	291	293	295	297	299	299	301	+ 32·0	+ 3·8	61
452	452	452	452	453	453	453	454	460	469	468	469	469	·	+ 3·8	62
438	438	438	440	441	441	442	441	447	454	455	456	456	·	+ 4·1	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	24	23	23	20	21	21	22	19	21
2	separerad	»	9	7	9	7	6	8	8	7	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	279	280	280	280	280	280	280	280	274
4	mat- (lands-)	»	247	268	270	276	277	264	265	264	250
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	186	196	194	198	203	196	215	175	189
6	halvfet, » »	»	154	147	159	153	140	152	164	145	130
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	140	140	139	143	140	140	140	143	140
8	Ägg, svenska, färska	tjog	250	256	232	262	256	249	251	242	234
9	Potatis: gammal	5 l	48	47	48	45	53	49	46	41	37
10	»	hl	763	786	688	857	871	614	688	700	540
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	37	37	39	34	35	40	39	34	40
13	Bruna bönor, holländska	»	57	57	59	63	57	59	55	58	60
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	40	39	41	40	40	39	40	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	24	26	25	28	25	26	26	27	28
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	34	34	33	35	33	34	33	34	35
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	40	37	37	38	38	38	37	36	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	43	42	36	45	41	43	40	40	40
19	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	66	66	62	61	59	66	60	70	64
20	Rågbröd: hårt knäckebröd	»	92	90	80	75	81	88	80	90	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	72	76	64	65	67	68	61	57
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	55	43	50	46	45	50	47	57	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	151	108	144	138	147	127	131	134	131
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	76	69	84	75	70	76	73	64	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	120	98	89	85	94	91	100	88	85
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	123	103	90	107	102	97	103	101	94
27	Nötkött, färskt: stek	»	195	186	198	188	197	181	190	178	196
28	soppkött	»	153	152	126	147	154	161	168	148	169
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	241	217	235	228	243	241	246	219	233
30	spädkalv	»	—	153	121	123	—	—	—	168	153
31	Fårkött, färskt, stek	»	235	202	218	253	238	248	227	215	204
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	182	185	191	172	185	170	150	180	199
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	222	219	197	196	208	197	205	178	224
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	222	223	204	202	218	199	200	175	223
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	136	120	120	105	129	129	98	100	125
37	gädda	»	175	164	158	150	165	167	150	156	175
38	sill	»	69	72	59	63	70	61	63	65	63
39	strömming	»	57	50	45	41	53	55	41	50	60
40	torsk	»	117	133	125	140	103	94	98	75	78
41	rödspotta (spätta)	»	154	154	148	162	158	148	171	148	132
42	kolja	»	129	132	120	138	131	137	142	103	105
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	40	48	44	40	40	44	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	64	71	74	77	63	69	75	63	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	316	302	291	293	281	304	306	290	283
46	Socker, bit-	»	43	44	46	44	44	45	45	44	46
47	Salt, matsalt	»	15	15	15	15	14	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	89	83	96	84	94	80	81	70	82
49	Apelsiner, medelstora	dussin	138	133	161	125	125	128	154	133	123
50	Bananer, prima	kg	130	130	135	140	140	135	130	135	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	93	89	91	95	79	98	90	77	80
52	Vitkål, svensk	»	23	23	25	24	27	25	15	20	18
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	23	22
54	Svagdricka	l	25	18	18	15	15	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	32	32	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	20	18	18	18	19	18	19	19
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	13	14	—	19
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1240	1150	1030	975	1000	945	1005	970	965
59	barr-, » »	»	855	750	725	740	800	740	790	680	730
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	617	598	638	585	650	575	520	575
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	280	325	308	313	260	325	300	291	325
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	485	450	537	538	441	531	485	466	462
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	426	429	477	540	455	432	455	486	476

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Helsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	20	22	20	22	22	22	21	21	22	21	20	21	21	24	21	1
5	8	8	5	5	7	6	7	7	6	6	5	8	7	10	5	2
270	270	275	270	275	274	275	275	275	275	275	275	280	284	284	285	3
239	259	258	258	254	260	—	—	—	—	—	—	257	260	268	253	4
194	180	195	177	210	208	180	193	172	173	176	183	196	178	191	175	5
133	—	—	148	160	160	—	—	120	—	—	150	143	140	140	—	6
140	140	139	138	140	140	140	140	140	140	140	140	140	145	139	140	7
219	211	243	233	230	242	226	245	264	255	236	231	238	237	263	235	8
40	50	47	35	43	50	42	38	40	43	37	39	35	50	43	46	9
525	750	733	607	571	844	483	518	500	536	490	471	514	800	596	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
45	45	44	38	45	44	48	45	43	44	45	42	47	46	40	44	12
63	60	55	58	65	55	51	59	63	60	62	59	58	59	59	55	13
39	39	38	40	41	42	38	40	40	41	41	40	40	40	41	41	14
25	28	24	25	24	26	24	27	28	28	27	25	27	26	26	27	15
34	37	32	34	35	36	34	35	35	35	36	35	35	34	34	35	16
38	40	35	39	40	39	37	40	35	43	40	38	40	40	37	38	17
47	50	41	40	40	39	48	50	49	49	42	38	40	37	40	40	18
63	65	62	63	65	66	67	69	66	67	66	69	67	67	72	67	19
82	80	88	87	89	100	85	100	96	95	79	93	89	83	88	85	20
50	53	53	50	60	55	43	42	44	48	55	44	50	59	67	63	21
37	45	37	42	48	43	33	32	35	35	42	33	43	49	52	55	22
132	140	97	135	100	120	146	138	139	123	107	148	132	104	133	136	23
64	53	64	95	85	82	—	83	—	—	—	55	—	66	94	87	24
71	73	75	88	93	92	98	86	86	84	71	77	86	82	109	88	25
97	94	77	91	123	111	100	90	106	94	103	80	98	84	111	121	26
198	190	176	193	165	188	185	221	220	217	200	196	176	180	192	180	27
170	145	149	162	142	168	125	168	168	173	180	159	154	149	155	153	28
210	220	219	233	192	242	187	280	237	238	222	211	205	184	242	222	29
135	145	145	115	—	150	128	150	150	143	150	140	140	—	148	127	30
212	200	175	187	189	230	195	220	213	224	206	220	183	195	236	198	31
200	190	180	193	177	195	186	200	200	200	188	170	171	179	184	180	32
209	200	181	193	199	198	188	200	200	200	201	173	190	190	223	207	33
208	204	193	193	198	198	205	230	230	213	220	190	212	199	224	202	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
88	105	—	60	148	86	148	125	110	—	—	113	125	—	124	—	36
150	153	150	150	165	150	154	175	170	175	181	173	180	175	176	—	37
65	53	—	—	—	—	70	68	60	61	67	—	70	53	44	48	38
60	50	40	43	50	51	60	56	—	—	64	55	70	59	74	—	39
85	90	48	55	108	36	57	55	56	50	55	50	58	42	55	49	40
138	141	—	—	158	108	128	154	136	131	138	125	143	122	162	120	41
105	130	100	—	—	—	145	138	140	—	—	138	115	104	105	90	42
40	50	40	47	45	48	51	50	54	45	53	45	47	50	59	48	43
—	—	—	—	61	—	—	—	65	—	—	—	—	70	74	53	44
290	273	280	283	280	306	270	278	279	278	275	284	286	272	285	278	45
44	47	45	44	48	46	44	43	43	45	45	44	44	44	44	45	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	47
87	82	74	55	59	81	83	98	76	83	78	64	93	81	93	116	48
143	140	125	150	141	—	144	125	129	118	143	144	138	120	112	90	49
140	140	140	140	140	135	135	130	130	135	135	135	135	135	130	140	50
80	90	77	85	100	87	75	90	79	94	90	90	78	79	90	88	51
15	20	25	30	15	18	15	17	12	17	12	13	13	21	20	22	52
22	22	25	22	27	24	25	23	24	25	24	24	26	22	25	22	53
15	16	15	15	13	15	12	12	12	12	12	10	12	12	15	15	54
31	44	39	42	39	37	24	36	36	38	30	32	35	37	25	36	55
20	23	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	19	21	20	19	56
—	—	20	16	19	17	16	15	15	17	13	16	—	—	12	—	57
765	800	805	850	1300	1075	1100	1620	1200	1300	1300	1300	1050	1000	1495	1300	58
550	600	585	650	900	600	900	1470	1000	1165	1200	1100	840	800	1095	1000	59
625	625	675	600	713	700	500	475	564	550	550	522	625	500	554	481	60
325	350	275	240	325	300	250	245	250	248	291	234	250	235	254	225	61
466	475	333	506	464	425	400	444	459	430	434	390	440	430	391	429	62
466	442	356	486	447	441	400	373	439	420	424	381	420	390	372	352	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	22	24	17	18	23	22	22	21	22
2	separerad	»	10	9	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: borda- (mejeri-)	kg	283	285	280	285	280	280	280	275	280
4	mat- (lands-)	»	250	256	260	260	264	268	260	260	273
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	183	190	184	184	188	184	180	175	167
6	halvfet, » »	»	—	150	120	140	165	143	—	138	—
7	Margarin, växt-, ej smörblandat	»	138	140	144	140	140	140	140	140	145
8	Ägg, svenska, färska	tjog	256	239	243	230	230	253	233	236	276
9	Potatis: gammal	5 l	50	46	40	40	46	43	39	35	49
10	»	hl	750	685	750	565	725	728	688	604	798
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	49	44	43	45	47	45	40	38	43
13	Bruna bönor, holländska	»	60	60	59	60	63	62	65	55	54
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	41	39	40	40	42	41	40	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	25	23	26	26	25	25	26	26
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	35	33	33	35	36	35	34	34	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	38	38	38	38	40	40	38	38	38
18	ris-, burma-el. svenska prima	»	48	44	40	47	36	42	40	33	42
19	Råghröd: hårt grovt spisbröd	»	67	72	67	63	64	65	60	61	59
20	hårt knäckebröd	»	87	92	83	83	90	79	95	78	96
21	sötlimpa eller siktbröd	»	65	80	71	66	70	57	68	58	58
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	47	53	50	44	58	41	55	53	50
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	129	154	121	140	160	160	148	124	147
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	80	88	59	70	79	67	62	74	64
25	billigaste sort » » mjölk	»	87	97	71	79	111	74	84	97	74
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	102	121	80	82	102	80	105	105	106
27	Nötkött, färskt: stek	»	177	193	190	200	195	178	200	210	190
28	soppkött	»	147	168	166	160	159	153	156	150	149
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	213	192	233	220	231	233	246	222	237
30	spädkalv	»	150	—	140	130	150	—	146	—	—
31	Färkött, färskt, stek	»	200	190	202	200	218	224	191	223	227
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	177	170	180	200	180	180	200	180	190
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	220	197	208	207	204	200	206	182	210
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	220	200	202	207	200	193	206	195	210
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	106	124	98	107	108	—	144	88	113
37	gädda	»	131	177	128	153	150	168	197	160	160
38	sill	»	70	65	58	59	64	70	60	63	63
39	strömming	»	70	45	63	53	34	61	66	40	60
40	torsk	»	78	67	73	103	100	110	108	81	113
41	rödspotta (spätta)	»	150	140	140	130	150	160	—	153	155
42	kolja	»	116	122	119	99	108	110	138	110	120
43	Salt sill, prima islands-	»	49	41	45	45	51	50	56	45	45
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	79	68	70	70	79	71	55	—	78
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	290	276	278	290	289	284	276	280	286
46	Socker, bit-	»	45	46	45	46	48	47	47	44	45
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	84	90	90	63	103	78	70	100	109
49	Apelsiner, medelstora	dussin	175	121	112	125	150	121	160	116	122
50	Bananer, prima	kg	135	135	140	140	140	140	140	140	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	80	93	90	81	81	88	80	90	83
52	Vitkål, svensk	»	30	23	23	20	25	20	20	17	25
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	14	14	14	13	15	13	13
55	Elektrisk ström (inkl div. avg.)	kWh	35	33	25	35	39	39	27	31	34
56	Fotogen, Water White	l	20	18	18	18	20	20	21	19	18
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	19	—	19	—	20	—	—	15	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1100	1200	1185	885	950	900	900	1025	1135
59	barr-, » »	»	740	900	750	600	800	700	650	840	875
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	500	496	550	600	565	540	625	525	600
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	250	293	310	280	315	400	325	325	300
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	423	429	507	477	491	450	500	450	510
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	445	441	469	500	503	450	500	448	445

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
22	22	21	22	23	22	25	24	25	25	23	23	20	26	25	**22**	1
6	6	6	6	10	5	10	10	—	8	10	10	7	—	—	**7**	2
285	285	283	289	285	275	290	287	274	285	280	287	291	285	300	**280**	3
266	265	273	269	272	275	273	272	267	265	269	246	276	275	286	**264**	4
180	178	190	200	164	170	195	191	196	196	170	185	179	175	180	**186**	5
147	140	157	—	—	—	139	130	—	143	130	145	140	150	—	**145**	6
140	140	140	137	140	140	140	138	140	140	140	138	140	138	138	**140**	7
252	249	254	264	254	245	283	282	266	261	228	280	276	282	282	**249**	8
40	34	44	39	40	40	48	45	42	45	41	—	49	51	53	**44**	9
702	634	700	643	489	643	857	714	600	661	714	667	750	718	—	**664**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
43	39	39	41	38	43	42	45	42	40	40	43	50	40	50	**42**	12
58	53	59	63	59	60	59	57	64	61	70	58	59	62	62	**59**	13
42	40	40	41	42	41	42	41	42	41	43	40	41	42	44	**40**	14
26	24	27	25	26	27	25	25	26	27	27	25	27	27	28	**26**	15
35	34	35	35	36	35	34	34	35	36	36	34	36	36	38	**35**	16
38	35	43	39	38	40	40	40	40	39	38	37	40	41	43	**39**	17
40	35	35	39	49	43	43	42	45	45	31	38	40	40	50	**42**	18
59	55	57	59	57	56	65	60	63	64	64	60	66	48	65	**63**	19
75	77	72	72	74	83	79	75	80	82	85	80	82	75	85	**84**	20
67	62	59	56	60	55	64	64	65	71	70	71	61	77	73	**61**	21
48	46	—	—	49	58	50	—	—	54	54	—	50	49	—	**47**	22
117	133	143	148	156	140	138	137	123	149	165	100	170	155	160	**136**	23
85	72	73	77	83	63	84	83	68	80	82	75	80	83	80	**75**	24
99	—	—	—	95	92	107	108	77	103	—	—	—	—	—	**89**	25
111	120	96	111	103	135	124	124	100	92	118	123	120	103	100	**103**	26
195	220	217	190	178	200	185	176	180	189	178	180	188	171	200	**191**	27
169	158	169	160	146	150	149	138	150	148	140	150	153	127	168	**155**	28
231	245	215	225	224	234	254	230	250	257	250	—	282	259	238	**231**	29
159	—	128	163	149	165	162	143	150	143	162	159	143	126	138	**144**	30
220	220	225	220	198	218	231	203	210	193	200	173	195	180	196	**210**	31
189	180	180	185	180	180	194	191	180	220	198	173	189	163	190	**185**	32
198	200	191	195	204	198	196	189	204	191	197	175	203	182	190	**199**	33
198	200	190	200	198	200	198	188	220	197	200	165	202	190	203	**203**	34
—	—	—	200	—	180	200	193	198	191	200	182	201	166	190	**191**	35
131	140	125	125	95	—	125	100	100	133	—	—	75	—	70	**113**	36
175	175	176	164	180	150	175	150	155	177	150	107	125	124	120	**160**	37
50	60	54	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**62**	38
51	40	46	40	50	40	50	42	50	60	50	—	50	60	60	**53**	39
125	125	125	100	125	125	125	—	100	110	100	—	75	60	62	**87**	40
175	181	150	150	178	150	175	—	150	150	—	—	150	—	115	**147**	41
125	150	127	100	138	125	125	—	100	104	—	—	75	—	71	**118**	42
46	45	49	55	40	48	56	52	45	51	48	53	60	55	60	**48**	43
65	68	73	—	—	80	—	—	—	—	—	—	75	—	—	**70**	44
290	293	288	283	288	290	282	282	290	284	280	298	301	285	304	**287**	45
44	45	46	48	45	46	46	48	51	48	50	50	48	49	52	**46**	46
15	14	15	15	15	15	18	16	15	15	15	18	15	15	15	**15**	47
75	90	75	95	80	84	90	83	120	103	93	89	109	78	77	**86**	48
84	137	110	134	123	117	173	158	—	134	170	138	180	125	140	**134**	49
140	140	140	145	140	140	140	140	145	145	145	150	145	155	155	**139**	50
80	79	98	90	90	80	91	92	88	81	80	87	81	80	80	**86**	51
18	18	25	25	20	20	29	26	30	28	25	35	26	22	20	**22**	52
23	23	23	23	22	23	22	23	26	22	24	28	24	28	27	**24**	53
13	15	15	15	15	13	18	18	20	18	16	19	20	20	20	**16**	54
27	39	35	40	39	35	40	40	33	25	34	55	35	28	28	**34**	55
19	18	20	20	19	20	21	20	22	27	22	22	25	21	24	**20**	56
18	—	—	—	18	—	20	—	—	18	—	—	—	—	—	**17**	57
915	800	900	850	900	875	950	765	850	1020	850	700	900	1000	1100	**1025**	58
735	500	700	600	740	750	790	580	675	670	700	550	735	800	800	**785**	59
625	650	600	650	600	650	700	—	750	763	625	—	700	—	900	**604**	60
325	—	350	350	300	325	350	—	450	375	325	—	285	—	—	**301**	61
500	477	550	521	473	542	470	—	415	615	491	—	491	—	—	**469**	62
500	440	500	485	522	568	427	—	391	620	490	—	491	557	—	**456**	63

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1933—december 1936.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1933	1934	1935	1936	Dec. 1935	Juli 1936	Aug. 1936	Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936
Kor:												
Extra prima	61	40	51	63	66	67	69	71	69	66	64	62
Kl. 1	55	35	46	57	59	61	62	64	62	58	57	55
» 2	50	29	39	48	50	51	53	56	54	50	48	46
» 3	41	21	30	38	39	39	42	46	44	39	36	34
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	47	57	69	73	74	76	77	76	72	71	69
Kl. 1	60	42	52	63	68	69	71	72	71	67	65	64
» 2	50	34	43	52	55	56	58	60	58	54	52	51
Tjurar:												
Extra prima	65	38	52	64	66	67	69	72	70	67	64	63
Kl. 1	62	35	48	61	62	62	64	67	67	63	60	59
» 2	58	32	45	57	59	60	61	64	63	61	58	57
» 3	50	28	40	50	53	53	54	56	56	54	52	51
Oxar:												
Extra prima	63	40	50	62	67	67	69	71	69	66	64	62
Kl. 1	57	36	46	58	62	63	65	66	64	60	58	57
» 2	48	26	36	44	47	48	50	51	50	46	44	42
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	58	67	75	86	82	84	86	84	79	80	90
Skummjölks-	57	39	47	55	63	61	60	63	62	58	58	67
Får:												
Yngre	58	54	53	58	66	57	70	69	65	60	58	57
Äldre, feta	53	33	35	39	46	40	49	47	45	42	40	40
Svin:												
Slakterisvin	82	59	56	83	89	94	86	82	91	95	88	94
Rena, större	81	56	54	82	88	92	85	81	91	94	87	91
Suggor	68	34	31	57	65	70	56	57	67	71	64	68
Köttpriser[2] (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	74	91	109	115	116	120	122	118	113	109	107
» 2	·	59	77	94	100	101	105	111	106	98	93	92
» 3	·	41	60	77	80	77	87	94	90	81	76	72
Tjurkött:												
Kl. 1	·	64	83	103	108	109	112	116	114	108	105	104
» 2	·	53	72	92	98	100	100	104	102	97	94	94
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	102	115	123	133	129	129	132	128	121	123	144
» 2	·	85	100	113	124	123	118	124	120	111	113	134
Skummjölkskalv. » 1	·	68	84	94	105	103	99	103	101	96	96	112
Lamm	·	133	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Får: fullt feta	·	107	110	118	130	115	139	133	128	121	117	117
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	84	80	114	121	130	117	111	124	128	119	131
» 2 (75—100 »)	·	80	76	111	121	125	117	112	125	128	118	125
Suggor, feta	·	50	46	80	90	97	81	81	92	98	89	95
» mindre feta	·	40	36	68	79	82	70	70	82	87	77	84

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna. — [2] Fr. o. m. april 1935 saknas noteringar för Stockholm.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg oktober 1935—december 1936.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Okt. 1935	Nov. 1935	Dec. 1935	Jan. 1936	Febr. 1936	Mars 1936	April 1936	Maj 1936	Juni 1936	Juli 1936	Aug. 1936	Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936
Stockholm.															
Abborre	80	85	85	90	110	110	115	55	50	70	70	85	90	100	95
Braxen	70	—	—	—	—	—	60	60	65	65	60	70	50	—	—
Gädda, levande	125	120	135	150	—	—	140	100	100	120	125	130	135	135	140
slaktad	110	110	120	140	130	130	130	85	85	100	110	115	120	125	130
Gös	140	150	160	180	155	180	160	125	100	160	155	135	140	140	145
Hälleflundra	160	170	170	170	180	180	180	150	150	160	155	160	170	150	125
Kolja	80	70	80	95	85	85	90	80	80	75	70	65	80	85	85
Lake, saltsjö-	—	120	140	140	140	130	100	100	—	—	—	—	—	145	150
insjö-	—	100	110	130	110	85	85	65	—	—	—	—	—	135	145
Lax, färsk	325	350	300	400	400	425	400	260	275	265	380	375	350	375	375
Piggvar	150	175	175	175	175	160	135	135	120	125	140	160	175	175	175
Röding	175	190	190	250	250	200	190	180	170	150	150	200	200	225	225
Rödspotta	110	110	110	120	120	110	100	80	80	90	90	110	115	120	120
Sik	95	90	110	140	140	110	110	100	100	100	115	135	140	140	140
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	100	100	100	100	110	90	—	—
Sill, färsk	40	38	38	35	30	30	30	—	—	—	—	45	45	45	48
Sjötunga	160	160	150	165	165	140	140	120	125	125	130	150	165	165	170
Slätvar	135	150	150	150	150	140	120	110	100	125	140	140	145	150	150
Strömming	45	32	30	32	38	35	35	30	38	40	42	38	40	35	35
Torsk, m. huvud	50	50	50	45	50	50	45	40	—	—	—	50	50	40	45
huvudlös	85	80	80	90	85	80	80	75	75	80	75	80	75	70	75
Vitling	40	45	45	40	35	35	30	30	35	35	30	40	40	40	40
Ål	260	270	270	280	280	290	290	260	260	240	225	270	275	285	285
Göteborg.															
Sill, stor	26	35	35	30	31	32	43	24	41	34	23	21	30	28	34
blandad	20	16	16	13	16	16	19	17	—	25	17	—	18	—	21
liten	18	13	9	8	11	9	16	—	—	—	—	—	—	6	8
Kolja, stor	81	82	70	85	69	72	92	65	60	79	70	75	86	88	86
halvstor	61	66	56	80	56	63	82	53	57	66	47	46	53	68	86
liten	40	42	35	46	36	33	45	31	38	36	22	25	30	36	51
Vitling	37	35	28	35	31	23	39	25	30	28	19	30	28	27	42
Torsk, stor	61	58	52	50	45	35	49	31	31	40	39	54	60	54	54
liten	36	30	26	31	28	21	33	20	24	25	18	29	29	25	31
Långa	70	77	57	73	58	43	86	55	57	63	56	67	71	77	87
Gråsik	22	—	—	33	—	—	—	26	25	24	16	26	25	22	—
Tunga, röd	112	131	122	150	133	102	95	63	80	88	91	95	103	138	156
äkta	251	241	241	326	244	236	253	160	137	320	415	352	249	263	291
Piggvar	187	180	202	196	190	148	156	109	110	169	164	160	158	179	206
Slätvar	122	128	128	152	141	121	138	83	100	146	117	132	120	131	151
Rödspotta	103	117	125	130	118	103	117	95	109	107	91	92	92	101	121
Hälleflundra	148	151	155	169	159	144	155	114	131	148	137	141	147	148	124
Makrill	53	48	—	—	—	—	112	49	29	58	49	49	68	—	—
Tillförsel:															
Antal båtar	3 326	3 736	3161	2963	3 305	3005	1 675	1776	2 254	2 185	2 295	2 786	3 090	3357	2863
» lådor	51 762	58 669	54897	54001	64 199	40604	20748	70176	57 468	51 312	57 536	65 314	50 589	75054	462 44

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Litteraturöversikt.

(December 1936.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

B[RUNIU]s, A. Köpkraftens tillbedjare och förnekare. Industria 1936, nr 25.

ENGBLOM, A. Industriell utveckling och arbetsstudier. Sunt förnuft 1936, nr 10.

HELLERN, B Industrirasjonaliseringens prinsipper. (Föredrag.) Norges industri 1936, nr 24.

LINDQUIST, S. G. Krisproblemet i socialistisk teori. Tiden 1936, nr 11—12.

ODHE, TH. En modern synpunkt på socialiseringsbegreppet. Kooperatören 1936, nr 22.

POHLEN, K. Statistische Methoden als Hilfsmittel bei der Aufstellung von Fragebogen für Leistungsprüfungen. Deutsches statistisches Zentralblatt 1936, nr 7.

REHN, G. En köpkraftsteori. [Anm. av] Axel Uhlén: Kris, köpkraft, reallöner. Metallarbetaren 1936, nr 48.

STRAND, S. G. Internationella arbetsorganisationen och den världsekonomiska politiken. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 49.

Italien wünscht Reform der Internationalen Arbeitsorganisation. Soziale Praxis 1936, nr 49.

Sverige.

ANGER, F. Statistisk årsbok för Norrköpings stad. Sv. stadsförbundets tidskrift 1936, nr 8.

BRUNIUS, A. Sveriges väg genom kriserna. Sunt förnuft 1936, nr 10.

ENGBLOM, A. Om den svenska textilindustriens driftsekonomiska problem. (Föredrag.) Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1936, nr 11/12.

JOHANSSON, ALBIN. Respekt för självständiga företagare! Sunt förnuft 1936, nr 10.

[LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Socialstyrelsens organisation. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1936, nr 12.

Även sjukkassenämnden avstyrker det av särskild sakkunnig framlagda förslaget till organisation av socialstyrelsen. Sv. sjukkassetidning 1936, nr 12.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIU]s, T. Rooseveltspolitikens gårdag och morgondag. Industria 1936, nr 25.

Tyskland.

HERSCHEL, W. Das soziale Recht im Strafgesetzentwurf zweiter Lesung. Soziale Praxis 1936, nr 49.

REINECKE, W. Die Reichsarbeitsdienstversorgung. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 34.

ST[ARCKE], G. Die Unterstützungseinrichtungen der DAF. Arbeitertum 1 jan. 1937.

WINNERS-RUNGE, E. Der Arbeitsdienst für die weibliche Jugend. Soziale Praxis 1936, nr 49.

Vom sozialpolitischen Gehalt des Arbeitsdienstes. Soziale Praxis 1936, nr 49.

Arbetarskydd.

BELLANDER, J. Stendammslunga hos ugnsmurare och om handhavandet av silicosfall. Arbetarskyddet 1936, nr 11.

SEGERBERG, H. Bekämpandet av yrkessjukdomar i industrien. Arbetarskyddet 1936, nr 11.

SVANSTRÖM, K. Arbetsintensitetens problem. Kommunalarbetaren 1936, nr 12.

THAM, G. Välfärdsanordningarnas roll inom företaget. Sunt förnuft 1936, nr 10.

Ljushygien. Arbetsledaren 1936, nr 23.

Sverige.

FELLENIUS, V. Vaneskadaren i psykologisk belysning. Förberedande undersökningar av olycksfallsdispositionens natur. Affärsekonomi 1936, nr 17.

JÄDERSTRÖM, I. Behovet av klarare uppgifter i olycksfallsanmälningarna. Arbetarskyddet 1936, nr 11.

THRYSIN, E. Säkerhetsföreskrifter och skyddsåtgärder vid vägarbeten. Vägen 1936, nr 24.

WELIN-BERGER, J. Ett ovanligt blyförgiftningsfall. Arbetarskyddet 1936, nr 11.

Säkerhetsföreskrifter rörande byggnadsindustrien. Arbetarskyddet 1936, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Proper maintenance of respirators and helmets is essential. The industrial bulletin 1936, nr 11.

Norge.

Labour protection in Norway. The Ministry of labour gazette 1936, nr 12.

Tyskland.

BERTHEAU. Der Kampf der Technik gegen die Silikose im Betriebe. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 35.

KÖNEMANN. Die Unfall- und Gesundheitsgefahren in Extraktionsanlagen unter besonderer Berücksichtigung der Pflanzenöl-Industrie. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 35.

LIMPRICH. Der Kälteschutz der Angestellten in offenen Verkaufsstellen. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 35.

NEITZEL. Der Ausbau des Arbeitsschutzes. Der deutsche Volkswirt 11 dec. 1936.

Arbetslön och arbetstid.

Nordiska arbetsförtjänster. Industritidningen 1936, nr 11.

Reduction of hours of work in printing and kindred trades. Preparatory technical tripartite meeting. Industrial and labour information 21 dec. 1936.

40-timmars veckan för den grafiska industrin under debatt i Genève. Sv. typograf-tidning 1936, nr 52.

Sverige.

ANDERSSON, EBON, HÄRNER, FRIDA, & WIGFORSS EVA. Lön och familjeförsörjning. Hertha 1936, nr 10.

B[RUNIU]S, A. Den oorganiserade industriens lönebildning. Industria 1936, nr 26.

SKATT, V. Kreatursskötarnas arbetstid. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1936, nr 12.

WENNSTEN, C., & JOHANSSON, HILDING. Arbetstid, arbetslön och arbetslöshet. Skogsindustriarbetaren 1936, nr 23.

Arbetslön och rationalisering. Förbundskamraten 1936, nr 4.

Jordbrukets arbetslöner. Svensk tidskrift 1936, nr 11.

Lantarbetstidslagen och det nya avtalet. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1936, nr 12.

75 års gasverksarbetarlöner. Industria 1936, nr 25.

Amerikas förenta stater.

Conditions in the United States. Minimum wage legislation. Industrial and labour information 30 nov. 1936.

Legalized wage rates in the building industry in Ontario. Monthly labor review okt. 1936.

Australien.

Australia and the forty-hour week. Industrial and labour information 30 nov. 1936.

Finland.

CRONER, F. De finska affärsanställdas arbets- och löneförhållanden. Handelsarbetaren 1936, nr 12.

ZILLIACUS, P. Lönerna inom vår träförädlingsindustri. Industritidningen 1936, nr 11.

Frankrike.

HAMILTON, E. J. Prices and wages at Paris under John Law's system. The quarterly journal of economics nov. 1936.

Annual holidays with pay for agricultural and port workers in France. The Ministry of labour gazette 1936, nr 12.

Forty-hour working week in France. The Ministry of labour gazette 1936, nr 12.

The forty-hour week in France. Industrial and labour information 30 nov. & 14 dec. 1936.

Norge.

Funksjonærsaken, derunder spörsmålet lovfestet minstelönn. Handelsstandens maanedsskrift 1936, nr 11.

Storbritannien.

TWIGG, H. J. The six-day week for dairy workers. The co-operative review 1936, nr 12.

The movement for shorter hours in Great Britain. Industrial and labour information 14 dec. 1936.

Wool textile industry. Report of board of inquiry. The Ministry of labour gazette 1936. nr 12.

Tyskland.

HILBERT, E. Hitler och arbetarklassen. Förbundskamraten 1936, nr 4.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FREDRIKSSON, N. Maskinen och människan. (Föredrag.) Verkstäderna 1936, nr 12.

ICHOK, G. Chômage et santé publique. (Med diskussion.) Journal de la société de statistique de Paris 1936, nr 12.

LEONTIEF, W. W. The fundamental assumption of mr Keynes' monetary theory of unemployment. The quarterly journal of economics nov. 1936.

ROBERTSON, D. H. Some notes on mr Keynes' general theory of employment. The quarterly journal of economics nov. 1936.

VINER, J. Mr Keynes on the causes of unemployment. The quarterly journal of economics nov. 1936.

Härjade industridistrikt i England och Sverige. Finanstidningen 1936, nr 38.

Skandinaviska kantstensexporten till England. Stenarbetaren 1936, nr 6.

Sverige.

CASPARSSON, R. Arbetslöshetspolitiken. Kommunalarbetaren 1936, nr 12.

ERIKSSON, K. E. Rationaliseringen, dess inverkan på industrins ekonomi och på arbetslösheten. (Föredrag.) Verkstäderna 1936, nr 12.

G[ILLE], G. Några fakta i arbetslöshetskassefrågan. Musikern 1936, nr 23.
KÄRNEKULL, O. Rationalisering — ett livsvillkor för industrins sunda utveckling. Sunt förnuft 1936, nr 10.
LINDBLOM, EDITH. Gift kvinnas förvärvsarbete. Tidskrift för Sveriges kontorister 1936, nr 9.
LINGSTRÖM, GERTRUD. Gift kvinnas ställning i förvärvsarbetet. (Föredrag.) Bankvärlden 1936, nr 12.
LJUNGGREN, ANNA. Småskollärarinnornas arbetslöshetsfråga. Sv. lärartidning 1936, nr 50.
Aktuella arbetsmarknadsproblem. Handelsarbetaren 1936, nr 12.
De gamle og de unge. [Pensionsålderns sänkning i Sverige.] Arbejdsgiveren (Danmark) 1936, nr 25.
Gifta kvinnors yrkesarbete. Svensk tidskrift 1936, nr 11.
Kris- och säsongarbetslösheten i trädgårdsyrket. Lantarbetaren 1936, nr 49.
Musikerförbundets platsanskaffningsverksamhet. Musikern 1936, nr 24.
Resultatet av lönerevisionen i A. K. S.A.P. information 1936, nr 23.
Den svenska industrien som försörjningskälla. Mekanisk verkmästaretidning 1936, nr 12.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. Employment: A right or an opportunity? Conference board service letter 1936, nr 11.
KUVIN, L. New estimates of employment, unemployment, and the size of the labor force. Conference board bulletin 1936, nr 13.
Development of junior-placement services. Monthly labor review okt. 1936.

Danmark.

Arbejdslöshedsunderstöttelsens Udvidelse. Arbejdsgiveren 1936, nr 25.

Storbritannien.

Absorption of the unemployed into industry. The Ministry of labour gazette 1936, nr 12.

Tyskland.

KAMRATH, F. Die Unterbringung Unfallverletzter durch die Arbeitsämter. Soziale Praxis 1936, nr 49.
KLEINMANN, W. Die Reichsbahn hilft Facharbeitermangel beseitigen. Soziale Praxis 1936, nr 50.
WALD, E. Die älteren Angestellten. Soziale Praxis 1936, nr 51/52.
Einsatzfähigkeit, Berufs- und Altersgliederung der Arbeitslosen. Soziale Praxis 1936, nr 50.
Labour regulation and the »four-year plan» in Germany. The Ministry of labour gazette 1936, nr 12.
Das Recht auf Arbeit, die Pflicht zur Arbeit. Mitteilungen des hamburgischen Welt-Wirtschafts-Archivs 1 & 15 okt. 1936.
Tyska metallindustrin militariseras? [Arbetsmarknads- och lönepolitik.] Metallarbetaren 1936, nr 47.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

STERNER, R. Familjeinkomst och barnantal i svenska städer. S.A.P. information 1936, nr 22.

Japan.

OGISHIMA, T. Japanese emigration. International labour review nov. 1936.

Bostadsförhållanden.

CHRISTENSEN, L. Om Balancen mellem Samfundsfaktorerne Kapital og Arbejde. Nationalökonomisk Tidsskrift 1936, nr 5.

Sverige.

BROBY, G. E. Byggnadsverksamheten i Göteborg för närvarande. Byggnadsindustrin 1936, nr 19.
H[ERMELIN], C[ARIN]. Bostadsfrågans lösning — beror av jordfrågans. Tidevarvet 1936, nr 45/46.
JACOBSSON, MALTE. Anarki eller ordning på hyresmarknaden. Sv. stadsförbundets tidskrift 1936, nr 8.
SUNDAHL, E. En bostadsundersökning. Byggmästaren 1936, nr 36.
— Landsortens bostadsegnahem. Byggnadsvärlden 1936, nr 49.
Revisionen av härbärges- och arbetarskyddslagen. (Yttrande.) Skogsindustriarbetaren 1936, nr 23.
Skogshärbärgeslagen. Trävaruindustrien 1936, nr 23.

Frankrike.

Le rapport du conseil supérieur des habitations à bon marché. Le musée social 1936, nr 11.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

CARLSEN, I. B. Den 5. nordiske barnevernskongress, Kjöbenhavn. 25.—28. juni 1936. Socialt arbeid 1936, nr 10.
ST[EENHOFF], G. Barnsjälvmord. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1936, nr 6.

Sverige.

EKSTRÖM, S. Några synpunkter på den kommunala hjälpverksamheten. (Föredrag.) Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1936, nr 12.
H[ÖJER], K. J. Fattigvården och ökningen av folkpensionerna. Tidskrift för fattigvård 1936, nr 6.
KINBERG, O. Kriminalpsykologi och kriminalpolitik. Tiden 1936, nr 12.
[LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Statsbidrag till vårdhem för lättskötta sinnessjuka. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1936, nr 12.
[SV. FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Förslag till undervisning och utbildning av

psykiskt efterblivna i barn- och ungdomsåren. (Yttrande.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1936, nr 6.

Fattigvårdens förstatligande. Fattigvårdsdirektör Nyman i Göteborg kräver ett djärvt grepp på problemet. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1936, nr 12.

Fattigvårdskostnaderna. Stegring trots högkonjunkturen — sysslomän Hernells teori om orsakerna. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1936, nr 12.

De utomäktenskapliga barnens försörjning. Tidevarvet 1936, nr 45/46.

Norge.

FRITZELL, Y. Skyddsuppfostringsarbetets förutsättningar och resultat. En ny norsk undersökning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1936, nr 6.

Föreningsväsen.

Sverige.

LINDGREN, J. De första kyparorganisationerna. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 50.

WOXSTRÖM, G. De anställdas organisationsproblem. S.A.P. information 1936, nr 23.

Organisationsfråga av vikt. Träarbetaren 1936, nr 6.

Storbritannien.

STARR, M. Birth and prospects of the american labour party. Labour dec. 1936.

Hälso- och sjukvård.

Förebyggande läkarundersökning å olika levnadsstadier. Svenska röda korset 1936, nr 11.

Sverige.

FORSGREN, E. Om middagsmåltid och middagsvila ur hygienisk synpunkt. Sv. läkartidningen 1936, nr 52.

Danmark.

GJÖRUP, E. Forslag til Lov om Bekæmpelse af Sygelighed og Dödelighed blandt Börn i det förste Leveaar. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1936, nr 11.

Jugoslavien.

ALLEVIN, SOFIA. Hur ett ungt folk ökar sin livskraft. Några intryck från en resa i Jugoslavien. Arbetets kvinnor 1936, nr 6.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Arrendelagstiftningen. Trävaruindustrien 1936, nr 24.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BEXELIUS, E. Förhandlingsordning för statstjänstemän. (Föredrag.) Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1936, nr 6.

B[RUNIU]S, A. Förhandlingslagens kommentatorer. Industria 1936, nr 26.

GRÜNIG, G. Der Stand der Tarifverträge in Schweden und Norwegen Ende 1935. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 34.

GYLLIN, Y. De skånska lantarbetarnas elddop. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 51/52.

[LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.] Statstjänarnas förhandlingsrätt. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1936, nr 50.

[STATSTJÄNARNAS CENTRALORGANISATION.] S.C.O:s yttrande över förslaget till förhandlingsordning. C. P. F:s medlemsblad 1936, nr 6.

SÖDERLUND, G. Näringslivets behov av samförstånd mellan kapital och arbete. Sunt förnuft 1936, nr 10.

Stockholms byggmästareförening och Sveriges arbetsledareförbund träffa avtal. Byggnadsträarbetaren 1936, nr 12.

Vikande dogm? [Arbetsgivareföreningens § 23.] Metallarbetaren 1936, nr 48.

Frankrike.

SCHWARZ, S. Frankrike på väg mot statlig, obligatorisk skiljedom. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 49.

Norge.

PEDERSEN, O. Kollektivavtal och olagliga strejker. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 50.

Tyskland.

KALCKBRENNER, O. Die Neuregelung der allgemeinen Arbeitsbedingungen im Baugewerbe durch Reichstarifordnung. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 34.

Kooperation.

BAMFORTH, N. Co-operation and economic recovery. The co-operative review 1936, nr 12.

Sverige.

Campaign co-ordination. An outstanding example from Sweden. The producer 1936, nr 12.

Eine Vereinbarung zwischen den schwedischen Konsum- und landwirtschaftlichen Genossenschaftsorganisationen. Schweiz. Konsum-Verein 1936, nr 49.

Kanada.

Consumers' co-operation in Canada. The labour gazette 1936, nr 11.

Storbritannien.

HOUGH, J. A. Social dangers of trusts and combines. The co-operative review 1936, nr 12.

Tyskland.

Anerkennung und Einordnung der gewerblichen Genossenschaften. Soziale Praxis 1936, nr 51/52.

Levnadskostnader.

CRONER, F. Fördelningen av hushållsutgifterna inom olika länder. Kooperatören 1936, nr 22.
GUYE, R. A further contribution to the international comparison of rents. International labour review nov. 1936.
NYROP, E. Indtægt — Ernæring — Helbred. Arbejderen 1 & 15 dec. 1936.

Sverige.

S[EVERIN], F. Dyrortsgrupperingen. Några reflexioner till intressekonflikten mellan dyrare och billigare orter. Signalen 1936, nr 50.
SILVERSTOLPE, G. WESTIN. Femtio år av stigande levnadsstandard. Sunt förnuft 1936, nr 10.
SONESSON, N. »Our daily bread» exhibition of foodstuffs in Stockholm. The Anglo-Swedish review 1936, nr 12.

Norge.

Har det statistiske centralbyrås prisindeks overlevet sig selv? Statstjenestemannen 1936, nr 23.

Storbritannien.

Helse og ernæring. Socialt arbeid 1936, nr 10.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

LANDSTRÖM, J., & MAURITZON, K. Pensionsnämnderna och lärlingsutbildningen. Sv. hantverkstidning 1936, nr 23.
S[EVERIN], F. De psykologiska proven vid S. J. En redogörelse i broschyrform utarbetad av prof. Rud. Anderberg. Signalen 1936, nr 49.

Italien.

STRAND, S. G. Yrkesutbildning i Italien. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 51/52.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

GAHN, H. Konsumenternas alkoholutgifter och statsverkets alkoholinkomster i Sverige. Tirfing 1936, nr 6.
MÅNSSON, GUNNAR. Alkoholistanstalten Åsbrohemmet. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1936, nr 9.
[NYKTERHETSNÄMNDERNAS RIKSFÖRBUND.] Behandlingen av vagabonderande alkoholister. (Yttrande.) Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1936, nr 9.
— Samarbete mellan läkare och nykterhetsnämnder. (Yttrande.) Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1936, nr 9.
OLSON, ERIK. Maltdrycksomsättning och konjunkturutveckling. (Föredrag.) Sv. bryggareföreningens månadsblad 1936, nr 12.
PETRÉN, A. Önskvärda ändringar i alkoholistlagen. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1936, nr 9.
PEYRON, A. Restriktionssystemet och dess framtid. Tidskrift för systembolagen 1936, nr 12.
Å[MAN], A. Från nykterhetsnämndskonferensen i Stockholm. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1936, nr 9.
Rattfylleriet och domstolarna. Tidskrift för systembolagen 1936, nr 12.
I vad mån böra motboksöverlåtelserna kriminaliseras? Tidskrift för systembolagen 1936, nr 11.
Åtgärder mot den olovliga rusdryckshanteringen. Tidskrift för systembolagen 1936, nr 12.

Danmark.

RÖGIND, S. Alkoholforbrug og Alkoholdiskussion i Danmark. Sv. bryggareföreningens månadsblad 1936, nr 12.
Nykterhetsförhållandena på danska landsbygden. Tidskrift för systembolagen 1936, nr 12.

Finland.

OLSSON, JOHN. Alkohol och trafikolyckor. En intressant undersökning om förhållandena i Finland. Assurans 1936, nr 23.

Schweiz.

SCHULTZ, KARIN. Alkoholfrågan i Schweiz — ett säreget och svårlöst problem. Tidskrift för systembolagen 1936, nr 11.

Socialförsäkring.

SCHUCHARDT, H. E. Die Begriffsbestimmung des Betriebsunfalles in der Sozialversicherung verschiedener Industriestaaten. Die Berufsgenossenschaft 1936, nr 23.

Sverige.

ESSCHER, K. Frivillig pensionering av arbetare. Industria 1936, nr 26.
— Kollektiv pensionsförsäkring. Fackföreningsrörelsen 1936, nr 50.
SV. SJUKKASSEFÖRBUNDET. Socialstyrelsens utredning ang. icke statsunderstödda understödsföreningar. (Yttrande.) Sv. sjukkasse-tidning 1936, nr 12.
ÖSTRAND, D. Beräkningen av olycksfallsförsäkringspremien för vägdistrikten. Vägen 1936, nr 24.
Bageriidkarnas medhjälpande familjemedlemmar och olycksfallsförsäkringslagen. Sv. bageritidskrift 1936, nr 11.
Den frivilliga *pensionsförsäkringen* under debatt. Arbetsledaren 1936, nr 23.
Olycksfall i arbete eller icke. En intressant utredning framlagd med belysande fall från kontorsvärlden. Kontorsvärlden 1936, nr 12.
Samband mellan olycksfall och sjukdom. Ett viktigt spörsmål i belysning av en del intressanta fall. Sv. underbefälstidning 1936, nr 50—51.
Socialforsikringen i Sverige. Sykeforsikringsbladet 1936, nr 12.
Socialstyrelsen biträder sjukkasseförbundets framställning rörande ändring av förordningen om erkända sjukkassor i avseende på bestämmelser ang. karenstid och väntetid. Sv. sjukkassetidning 1936, nr 12.

1934 års barnpensioneringssakkunniga föreslå bidragsförskott åt barn utom äktenskap och frånskilda föräldrars barn. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1936, nr 6.

Norge.

Alderstrygden. Sykeforsikringsbladet 1936, nr 12.

Lov om alderstrygd settes ut i livet. Kommunalt tidsskrift 1936, nr 9.

Tyskland.

KURTH, B. Die Auswahl zur Nachuntersuchung. Die Reichsversicherung 1936, nr 9.

MALKEWITZ. Generalklauseln und Sozialversicherungsrecht. Die Reichsversicherung 1936, nr 9.

RICHTER, L. Die Durchfürung der Sozialversicherung in der Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 34.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

ANDERBERG, R. Psykologiska undersökningar och rekryteringsmetoder vid Svenska statens järnvägar. 1. Rekrytering av personal i lägre tjänsteställning. Sthlm 1936. (Statens järnvägars publikationer.)

ARBETSTIDS- OCH BOSTADSFÖRHÅLLANDEN, Sjukhuspersonalens. Sthlm 1936. (Meddelanden från Svenska landstingsförbundets byrå. 1936: 1.)

BUDAPEST. Statisztikai hivatal. — Kommunalstatistisches Amt.
Statistisches Jahrbuch der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Jahrg. 22 (1934). Budap. [1936].

CANADA. Department of labour.
Report. 1935/36. Ottawa 1936.

CHILDS, M. W. Sweden. The middle way. Lond. 1936.

DANMARK. Det landökonomiske Driftsbureau.
Undersögelser over Landbrugets Driftsforhold. Regnskabsresultater fra danske Landbrug. 19 (1934/35). Khvn 1936.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1936.
Bd 99: H. 4. Ansættelserne til Indkomst- og Formueskatten for Skatteaaret 1935/36. 2. Afd.
» » » 5. Færdselsuheld 1935.
» 100: » 5. Landstingsvalget sept. 1936.
» 101: » 1. Folkemængden 5. nov. 1935.

EDÉN, N. Den svenska riksdagen under 500 år. Sthlm 1935.

ENSTRÖM, A. F. The longer trade cycles. Sthlm 1935. (K. svenska vetenskapsakademiens handlingar. *Bd 14: n:o 4.*)

FABER, K. Tuberkulose og Erhverv. En Undersögelse over Lungetuberkulosen i Köbenhavn med Hensyn til Erhverv og Indtægt. I Samarbejde med *Marie Lindhardt.* Khvn 1935.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1936.
18 B. Hantverksstatistik. 3 (1934).

FOLKRÖRELSER, Svenska. 1. Nykterhetsrörelse, politisk arbetarrörelse, fackföreningsrörelse, folkbildning, kooperation. Sthlm 1936.

HECKSCHER, E. F. Ekonomisk-historiska studier. Sthlm 1936.

HERLITZ, N. Svensk samhällslära. Under medverkan av *Alf Johansson.* 3 uppl. Sthlm 1936.

HOLMSTRÖM, N. Förenings- och förhandlingsrätt. Kommenterande redogörelse för lagstiftningen rörande förenings- och förhandlingsrätten å arbetsmarknaden. Sthlm 1936.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Handlingar. Sthlm 1936.
141. *Odqvist, F. K. G.* Theory of creep under the action of combined stresses with applications to high temperature machinery.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1936.
Ser. A. (Industrial relations.)
39. Collective agreements.
Ser. M. (Social insurance.)
13. International survey of social services. 1933. Vol. 2.

KÖPENHAMN. Kommunalbestyrelsen.
Staden Köbenhavns Regnskab og Beretning om Kommunens Anliggender for 1935/36. Khvn 1936.

LÄMMERT, A. Der Schiessmeister. Anweisung zur sicheren Ausführung der Sprengarbeit. 2., umgearb. Aufl. Berl. 1935.

NANNESON, L. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk. 21 (bokföringsåret 1934/35). Norrtälje 1936. (Meddelande från K. lantbrukstyrelsen. 305.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Service d'études économiques. — Economic intelligence service.
Statistiques du commerce international. — International trade statistics. 1935. Geneva 1936. (Publ. 1936: 2 A. 19).

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistisch zakboek 1936. 's-Gravenh. 1936.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1936.
97. Rekruttering for hæren 1932 og 1933.
98. Meieribruket i Norge 1935.

ODHE, TH. Skogen blir kläder. Sthlm 1936.

— Staten och kartellerna. Moderna tendenser inom kartellagstiftningen i utlandet. Sthlm 1936.

PIPPING, H. E. Finlands näringsliv. Sthlm 1936.

RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Årsbok för budgetåret 1935/36. Sthlm 1936.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1936.
73. Bevölkerungsbewegung in der Schweiz 1935.

STATISTIK, Stockholms stads. Sthlm 1936.
2. Kommunalförvaltning.
Stockholms kommunalförvaltning. 68 (ny ser. 31) (1935). Berättelse utarb. av Stockholms stads statistiska kontor.

STATISTIK, Sveriges officiella. Sthlm 1936.
Försäkringsväsen.
Allmänna pensionsförsäkringen år 1935. Av K. pensionsstyrelsen.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1935. Av K. järnvägsstyrelsen.
Socialstatistik.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1934. Av K. socialstyrelsen.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1935. Utg. av K. socialstyrelsen.

STEENHOFF, G. Livsförödelse. En socialhygienisk studie. Sthlm 1936. (Svenska läkarnas nykterhetsförening. Ströskrift 8.)

STORBRITANNIEN. Royal economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1936.
63. Report on current economic conditions, Oct., 1936.

— Home office.
Safety pamphlet. Lond. 1936.
7. The use of abrasive wheels. 5th ed.

— Ministry of labour.
3rd report of the commissioner for the depressed areas (England and Wales). Lond. 1936.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN.
Skrifter. Sthlm 1936.
63. *Åström, A.* Ett och annat om den nya skuldebrevslagen. Föredrag.

UHLÉN, A. Kris, köpkraft, reallöner. Malmö 1936.

UTREDNINGAR, Statens offentliga, 1936. Sthlm 1936.
49. Utredning med förslag angående omorganisation av dövstumundervisningsväsendet. Avg. [d. 1 dec. 1936.] (E.)
50. Betänkande och förslag angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer. Avg. d. 1 dec. 1936. (E.)
51. Yttrande angående revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. Avg. [d. 4 dec. 1936] av Befolkningskommissionen. (S.)
52. *Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1933 års allmänna fastighetstaxering.* [Avg. d. 1 dec. 1936.] (Fi.)
53. Utredning angående revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål. [Avg. d. 12 dec. 1936.] (Ju.)
54. Förslag till lag om befordran med luftfartyg m. m. Avg. [d. 29 juni 1935]. (Ju.)
55. *Butler, H.* Den ekonomiska och sociala utvecklingen under år 1935. (S.)
56. Betänkande med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål. Avg. [d. 17 dec. 1936.] (S.)
57. Betänkande angående det civila luftskyddet. Avg. [d. 21 dec. 1936] av Civila luftskyddsutredningen. (Fö.)

WESTMAN, A. Lön och levnadsstandard. En socialekonomisk studie. Sthlm 1936.

WIESEL, K. Der Treuhänder der Arbeit als Organ der neuen Sozialordnung. Weimar 1936 (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. 35.)

ÖRNE, A. Kooperativa ideer och spörsmål. 2 omarb. uppl. Sthlm 1936.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 december 1936—10 januari 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
609.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 3 § kung. den 22 november 1929 (nr 369) med särskilda föreskrifter i anledning av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar	11 dec.
615.	K. kung. ang. sättet och tiden för utbetalning av pensioner och understöd jämlikt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering och förordningen samma dag (nr 435) om invalidunderstöd	18 »
616.	K. kung. ang. formulär till prästbevis för ansökning om folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning	18 »
629.	K. kung. med föreskrifter rörande tillämpning av familjepensionsreglementet för arbetare	11 »
640.	K. kung. ang. tillämpning å medborgare i Danmark av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor	18 »
652.	Socialstyrelsens kung. ang. register för inskrivning av vissa uppgifter och beslut enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt	23 »

Arbetsmarknaden under januari månad 1937.

Förhållandena på den svenska arbetsmarknaden bära alltjämt prägeln av en ovanligt kraftig högkonjunktur. Vid arbetsförmedlingsanstalterna har antalet lediga platser under januari, jämfört med januari 1936, ökats med något över 5 000, under det att ansökningssiffrorna sjunkit. Även om i den anförda platsökningen ingår en del arbetstillfällen å diversearbetsmarknaden, kvarstår dock som ett faktum, att arbetsmarknadsläget ytterligare förbättrats, jämfört med samma tid i fjol. Detta framgår också tydligt därav, att relationstalen för januari 1935 och 1936 voro respektive 485 och 370, under det att relationstalet för sistförflutna januari är 265. Arbetslöshetskommissionens siffra för antalet hjälpsökande arbetslösa, som i slutet av december belöpte sig till 30 814, steg under januari till c:a 34 000. Då fjolårets januarisiffra var 61 400, kommer även här en gynnsam utveckling till synes. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten vid månadsskiftet december—januari utgjorde 17·5 % mot 12·3 % föregående månad. Ökningen är mindre än den normala stegringen av säsongarbetslösheten.

Jordbrukets efterfrågan på arbetskraft var under månaden ganska livlig, framför allt i fråga om ogifta ladugårdsskötare och drängar, på vilka brist förelegat. Med kännedom om det underskott på arbetssökande, som fortfarande förefinnes, hade man på en del håll redan nu börjat anmäla sitt behov av arbetskraft, såväl gift som ogift, för den stundande vårflyttningen. Inom *skogsbruket* har arbetstillgången varit synnerligen god, och avverkningarna betecknas här och var som rekordartade. Dessa gynnsamma förhållanden sammanhänga bland annat med den särskilt lämpliga väderlek, som varit rådande. Vissa svårigheter ha förelegat, när det gällt att anskaffa van arbetskraft i tillräcklig utsträckning. En livlig interlokal förmedlingsverksamhet har dock framgångsrikt bidragit till en utjämning av tillgång och efterfrågan på arbetskraft mellan olika län.

Inom *metall- och maskinindustrien*, där god arbetstillgång alltjämt är för handen, har rått livlig efterfrågan på olika slag av kompetenta yrkesarbetare, som icke alltid kunnat uppdrivas i tillräckligt antal, då det däremot förelegat överskott på mindre yrkeskunnig arbetskraft, för vilken anställningsmöjligheterna varit sämre. Som vanligt för årstiden kännetecknas läget inom *byggnadsverksamheten* av någon avmattning, varför överskott på arbetskraft här förelegat. Denna inskränkning i byggnadsverksamheten torde dock icke bli av längre varaktighet, utan kan man räkna med, att en stor del av den lediga arbetskraften inom kort åter kommer att vara sysselsatt. *Skoindustrien* hade alltjämt att redovisa permitteringar, ehuru i betydligt mindre utsträckning än vad fallet var under december 1936. Inom *livsmedelsindustrien* förekommo ävenledes permitteringar; dessa torde emellertid endast ha varit av kortare varaktighet. Att arbetsförmedlingens ansökningssiffror för denna grupp kraftigt ökats sammanhänger bl. a. med tillkomsten av livsmedelsarbetarnas erkända arbetslöshetskassa, som trädde i verksamhet vid årsskiftet. Även inom *trävaruindustrien* ha under månaden förekommit permitteringar. En del av den permitterade arbetskraften har dock återgått i arbete, och situa-

tionen är vid månadsskiftet bättre. Inom *gatstensindustrien* är läget alltjämt tryckt.

I fråga om *sjöfarten* har arbetstillgången under januari varit god, även om något överskott på arbetskraft har förelegat. Brist rådde på maskinister med såväl 1:a och 2:a som 3:e klass examen. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 3 162 påmönstringar och 3 234 avmönstringar. Motsvarande siffror för januari 1936 voro 3 141 och 3 657.

Inom gruppen *handel och samfärdsel* har arbetstillgången efter julen nedgått, och överskott på arbetskraft råder. Efterfrågan på kunniga affärsbiträden har dock varit god, under det att arbetstillfällen för kontorspersonal varit mera sparsamt förekommande. *Restaurangfacket* har haft god arbetstillgång. Personalbehovet till *anstalter* och *sjukhus* har icke alltid helt kunnat tillgodoses, och även i fråga om barnsköterskor har efterfrågan varit större än tillgången. Till det *husliga området* har efterfrågats arbetskraft i stor utsträckning, men brist har som vanligt förelegat på kunniga sökande. Efterfrågan på tillfällig hjälp för rengöringsarbete o. dyl. har varit mindre än i december.

För *ungdom under 18 år* har funnits god tillgång på arbetstillfällen. Brist på yngre springpojkar har förelegat.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under januari 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	*19·0*	*18·0*	*16·5*	*13·8*	*10·2*	*9·3*	*8·1*	*8·0*	*8·6*	*10·3*	*12·3*	*17·5*	—

Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1936

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under fjärde kvartalet år 1936 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. För fjärde kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 393 arbetsgivare med 350 002 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar.

Av de inkomna svaren framgår, att arbetstillgången under fjärde kvartalet 1936 angivits såsom mycket god eller god av 68 % av arbetsgivarna, medan 22 % haft medelgod och 10 % mindre god eller dålig arbetstillgång.

Av de redovisade arbetarna ha 79 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången under kvartalet såsom mer än medelgod, medan 15 % haft medelgod och 6 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro för arbetarna 77, 18 och 5 samt för fjärde kvartalet 1935 resp. 71, 21 och 8.

I jämförelse med samma kvartal föregående år ansågs arbetstillgången under fjärde kvartalet:

såsom bättre av 788 arbetsgivare med 144 965 arbetare (41 %),
såsom oförändrad av 1 429 arbetsgivare med 187 078 arbetare (54 %),
såsom sämre av 176 arbetsgivare med 17 959 arbetare (5 %).

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av de i efterföljande tablå sammanställda konjunktursiffrorna, som grunda sig på arbetsgivarnas ovannämnda uppskattningar av arbetstillgången under kvartalet. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med arbetarantalet vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Kvartal	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
I	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·30	3·24	3·51	3·71
II	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·39	2·69	3·55	3·71	3·82
III	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94	3·63	3·73	3·91
IV	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·38	3·08	3·59	3·76	3·97
Medeltal	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	2·75	3·50	3·68	3·85

Den successiva förbättring i det svenska näringslivet, som ägt rum sedan förra hälften av år 1933 och som så småningom nått en nivå, där man kan tala om verklig högkonjunktur, har under det nu tilländalupna kvartalet fortsatt och ytterligare förstärkts. Sålunda steg poängsiffran från 3·91 för tredje kvartalet till 3·97 vid årsskiftet. Uppgången är visserligen i och för sig av mindre betydelse, men med hänsyn till den säsongenliga tillbakagång, som vid denna tid alltid framträder inom vissa viktigare näringsgrenar och som i sin mån

bidrager till att sänka konjunktursiffran, får denna stegring mera markerad vikt. Produktionskvantiteterna ha inom flertalet industrier under det gångna året kommit upp till höjdlägen, som icke obetydligt överstiga 1929 års toppunkter, och våra exportförhållanden ha i stort sett varit mycket gynnsamma, varjämte ökad köpkraft inom landet givit fart åt omsättningen på hemmamarknaden. I samband med dessa omständigheter har arbetslösheten under året gått väsentligt tillbaka, och fackföreningarnas månatliga arbetslöshetsstatistik visar för det gångna kvartalet lägre siffror än fjolårets.

På 100 lediga platser kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	4:e kvartalet 1936			3:e kvartalet 1936			4:e kvartalet 1935		
	dec.	nov.	okt.	sept.	aug.	juli	dec.	nov.	okt.
Jordbruk och skogshushållning . . .	127	116	96	85	76	72	312	224	132
Övriga näringsgrenar	373	350	250	198	210	229	461	491	350
Samtliga »	**327**	**289**	**204**	**169**	**175**	**194**	**442**	**434**	**284**

Enligt den offentliga arbetsförmedlingens siffror var förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft under redovisningskvartalet avsevärt bättre än under motsvarande period i fjol i fråga om såväl jordbruk som övriga näringsgrenar, och denna statistik återspeglar, åtminstone för närvarande, tydligare än arbetstillgångens konjunktursiffror den relativa förbättringen på arbetsmarknaden. Platstillgången för årspersonal inom jordbruket var större i år än i fjol, och brist förelåg beträffande åtskilliga slag av lantarbetare, i främsta rummet ladugårdspersonal och yngre mjölkningsvilliga drängar samt landsjungfrur. Trots det att timmerkörningarna på grund av det rådande blidvädret och frånvaro av snö i större delen av landet ej kunde komma ordentligt i gång, voro skogsarbetare under hela kvartalet ovanligt livligt efterfrågade för huggningar o. d. Inom de industriella yrkena framträdde differentieringen mellan fullt yrkeskunnig och icke yrkeskunnig arbetskraft allt tydligare. För den förra kategorien var arbetstillgången mer än tillräcklig, under det att den senare flerstädes hade svårt att få varaktig sysselsättning. Byggnadsverksamheten var alltjämt omfattande och beredde goda arbetstillfällen, ehuru på grund av säsongförhållanden en avmattning förmärktes i jämförelse med föregående kvartal.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna ha i tabellen å sid. 86—87 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för fjärde kvartalet år 1935. För vissa större industrigrupper ha motsvarande konjunktursiffror under det senaste året varit följande:

	Konjunktursiffror				
	4:e kvart. 1936	3:e kvart. 1936	2:a kvart. 1936	1:a kvart. 1936	4:e kvart. 1935
Malmbrytning och metallindustri	4·26	4·18	4·07	3·96	3·96
Jord- och stenindustri	3·57	3·68	3·73	3·45	3·47
Trävaruindustri	3·56	3·56	3·77	3·28	3·54
Pappers- och grafisk industri	4·01	3·87	3·76	3·67	3·76
Livsmedelsindustri	3·74	3·77	3·62	3·47	3·66
Textil- och beklädnadsindustri	4·02	3·90	3·75	3·81	3·85
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·68	3·81	3·40	3·50	3·42
Kemisk-teknisk industri	3·43	3·45	3·28	3·14	3·36

För gruppen malmbrytning och metallindustri har den genomsnittliga konjunktursiffran även detta kvartal stigit, och flertalet delgrupper visade också uppgång. *Malmgruvorna* höllo sin tidigare position, och järnmalmsexporten under året t. o. m. november översteg fjolårskvantiteten för samma tid med c:a 50 %. På *järnmarknaden* var omsättningen mycket livlig. Såväl produktions-, export- och importsiffror som inhemsk konsumtion visade fortsatt kraftig uppgång, och ordertillgången var större än någonsin. Tackjärnsproduktionen, som i viss mån hämmats av den rådande träkolsbristen, har trots detta överstigit fjolårets nivå. På grund av den stora efterfrågan ha priserna avsevärt gått i höjden. För handelsfärdigt järn och stål voro förhållandena ännu gynnsammare, och produktionssiffrorna slogo alla tidigare rekord. Även importsiffrorna stego betydligt, särskilt i fråga om tackjärn, grövre plåt och järnrör. Vid *järnmanufakturverk* och *mekaniska verkstäder* påverkade den livliga byggnadsverksamheten i hög grad arbetstillgången. Brist rådde på yrkesdugligt folk, och övertidsarbete nödvändiggjordes vid många företag. Den *elektromekaniska industrien*, vars poängsiffra (4·44) var den högsta bland alla industriers, redovisade mycket god avsättning för bl. a. glödlamps- och radiofabrikationen.

Jord- och stenindustriens relationstal sjönk efter vanligheten denna tid av året till följd av den säsongmässiga inskränkning, som en del hithörande företag då alltid underkastas. Detta gällde i synnerhet *torv-* och *tegelindustrierna*, för vilka arbetstillgången dock var bättre än i fjol. *Gatstensfabrikationen* arbetade under tryckta förhållanden trots vidtagna stödåtgärder. *Porslinsfabrikerna* synas numera väl stå emot den utländska konkurrensen, och såväl *glasbruk* som *cementfabriker och kalkbruk* hade förbättrat sin ställning.

Inom trävaruindustrien voro förskjutningarna helt obetydliga. Vid *sågverken* måste under kvartalet på många håll inskränkning i driften företagas till följd av minskad timmertillgång, och i viss utsträckning tillämpades reducerad arbetstid på grund av dagsljusets avtagande. Efter sågningarnas upphörande kunde arbetsstyrkan mångenstädes sysselsättas i skogarna. Marknaden för timmer sades nu vara fast och stigande efter det dåliga prisläge, som tidigare varit rådande. Hittills uppgjorda försäljningar för 1937 hade ungefär den omfattning, som var normal före 1914. *Möbelfabrikerna* hade god sysselsättning och arbetade mångenstädes på övertid. En del företag inom denna bransch liksom också snickerifabriker klagade över bristen på yrkeskunnig arbetskraft.

Inom gruppen pappers- och grafisk industri hade konjunktursiffrorna genomgående stigit. Det tilländalupna årets produktion av *pappersmassa* torde praktiskt taget vara slutsåld, och av 1937 års beräknade kvantiteter äro mera än $^3/_4$ placerade. De träffade överenskommelserna om produktionsbegränsningar ha verkat stimulerande på prissättningen, men det högre prisläget har ännu endast i ringa utsträckning kunnat tillämpas, enär försäljningarna skett på en tid, då lägre priser gällde. *Pappersmarknaden* visade ökad livaktighet med mycket god ordertillgång och stigande priser, och uppgörelser om leverans av 1937 års tillverkning ha till stor del redan

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	32	8 180	7	1 419	13	3 597	9	2 282	2	880	1	2
2	Malmförädlingsverk	48	31 469	11	13 687	31	16 509	4	199	1	963	1	111
3	Järn- och stålmanufaktur	88	13 353	23	3 727	50	8 339	12	1 235	3	52	—	—
4	Mekaniska verkstäder	283	50 931	83	22 195	143	24 316	50	3 945	5	335	2	140
5	Skeppsvarv	16	9 637	2	447	8	8 117	4	759	2	314	—	—
6	Elektromekanisk industri	29	12 297	9	6 242	15	5 280	4	743	1	32	—	—
7	Annan metallindustri	63	7 111	22	3 446	29	2 292	7	785	5	588	—	—
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 031	—	—	5	890	1	141	—	—	—	—
9	Torvindustri	19	311	1	52	11	182	5	71	1	3	1	3
10	Stenbrott o. -huggerier	41	4 692	1	110	11	980	10	520	11	2 026	8	1 056
11	Kakel- o. porslinsind.	12	3 440	2	137	8	3 250	2	53	—	—	—	—
12	Tegelbruk	74	2 944	4	481	33	1 594	12	368	18	451	7	50
13	Glasbruk	23	2 757	3	387	14	1 811	4	471	1	80	1	8
14	Cementfabriker, kalkbruk	40	5 733	3	1 476	19	3 178	15	824	2	155	1	100
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	151	15 197	8	365	51	6 598	56	5 835	22	1 877	14	522
16	Snickeri- o. möbelfabr.	152	7 965	42	2 580	73	3 475	29	1 716	7	170	1	24
17	Annan trävarufabrikation	21	1 370	1	32	15	1 007	3	268	2	63	—	—
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	68	15 085	8	2 683	39	8 127	14	3 403	6	847	1	25
19	Pappersbruk	48	12 738	8	2 568	31	7 717	7	1 977	—	—	2	476
20	Bokbinderier m. m.	53	3 584	17	1 962	26	1 182	9	432	1	8	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	107	7 908	24	2 705	72	4 586	10	595	1	22	—	—
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	27	1 298	—	—	15	482	12	816	—	—	—	—
23	Bagerier	44	3 012	2	162	16	1 128	19	1 332	5	327	2	63
24	Sockerindustri	21	3 486	2	123	12	2 345	7	1 018	—	—	—	—
25	Choklad- o. konfektfabr.	25	3 854	3	979	17	2 616	5	259	—	—	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	66	3 593	1	24	34	2 561	28	950	3	58	—	—
27	Tobaksfabriker	9	2 308	—	—	5	1 895	4	413	—	—	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	67	3 882	4	296	42	2 461	15	976	4	94	2	55
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	45	17 806	13	4 761	23	10 453	8	2 306	1	286	—	—
30	Jute- och linneindustri	9	2 866	5	1 605	2	731	2	530	—	—	—	—
31	Ylleindustri	55	11 732	9	1 672	39	9 133	6	708	1	219	—	—
32	Trikåfabriker	45	7 189	6	850	26	5 469	12	794	1	76	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	105	15 821	21	3 610	64	9 333	13	1 191	6	1 560	1	127
34	Annan hithör. industri	72	5 156	10	727	38	3 164	16	882	6	325	2	58
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	20	1 866	1	21	9	1 221	6	456	3	156	1	12
36	Skofabriker	62	7 026	1	44	31	3 867	19	2 540	10	502	1	73
37	Gummivarufabriker	8	5 907	—	—	6	5 055	2	852	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	34	1 989	7	354	18	1 344	6	251	3	40	—	—
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	31	2 418	3	313	15	1 512	10	533	3	60	—	—
40	Konstgödningsfabriker	5	545	—	—	5	545	—	—	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	2 393	—	—	—	—	—	—	8	2 393	—	—
42	Annan hithör. industri	40	4 735	5	649	24	2 770	10	1 310	1	6	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	107	3 793	17	383	36	1 883	26	821	23	573	5	133
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	45	7 098	5	375	17	1 302	18	4 318	3	193	2	910
45	**Handel och varulager**	35	4 704	8	1 219	19	2 503	7	924	1	58	—	—
46	**Land- och sjötransport**	34	7 792	4	772	22	4 809	7	2 203	—	—	1	8
47	*Summa* 4:e kv. 1936	**2 393**	**350 002**	**406**	**85 640**	**1232**	**191609**	**525**	**53 005**	**173**	**15 792**	**57**	**3 956**
48	» 3:e » »	2 411	348 375	389	71 583	1297	196552	566	61 996	130	15 089	29	3 155
49	» 2:a » »	2 392	348 322	323	53 923	1333	207591	528	63 836	156	16 745	52	6 227
50	» 1:a » »	2 420	323 260	193	37 001	1176	188484	687	69 568	274	21 952	90	6 255
51	» 4:e » 1935	2 389	318 918	254	47 833	1172	179145	633	65 374	238	20 804	92	5 762

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktur-siffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Lika		Sämre		Brist		Tillräcklig tillgång		Överflöd		4 kv. 1936	3 kv. 1936	4 kv. 1935	4 kv. 1936	3 kv. 1936	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
14	5 700	17	2 002	1	478	1	1 421	22	3 288	9	3 471	3·68	3·68	2·93	89·4	84·8	1
17	17 083	28	13 314	3	1 072	2	3 716	36	18 181	10	9 572	4·36	4·31	4·05	132·8	130·8	2
37	8 256	47	4 428	4	669	12	2 521	67	8 813	9	2 019	4·18	4·05	3·94	135·0	132·6	3
103	21 007	161	27 835	19	2 089	51	15810	215	32 064	17	3 057	4·34	4·24	3·97	124·9	121·7	4
8	7 650	8	1 987	—	—	2	4 720	14	4 917	—	—	3·90	3·92	3·68	124·7	123·6	5
13	4 619	16	7 678	—	—	4	6 281	24	4 917	1	1 099	4·44	4·35	4·28	134·1	131·1	6
24	2 609	32	3 625	7	877	8	837	49	5 497	6	777	4·21	4·05	4·22	132·6	129·0	7
1	37	5	994	—	—	—	—	4	585	2	446	3·86	3·85	3·66	71·5	66·4	8
4	71	14	229	1	11	3	77	14	206	2	28	3·89	4·26	3·56	78·8	80·7	9
14	2 929	24	1 687	3	76	—	—	25	2 853	16	1 839	2·37	2·62	2·67	65·9	62·9	10
3	1 254	8	1 704	1	482	1	80	8	1 861	3	1 499	4·02	3·75	4·30	131·1	132·8	11
13	651	57	2 257	4	36	—	—	54	1 755	20	1 189	3·68	4·12	3·23	91·2	119·5	12
11	1 625	10	929	2	203	—	—	19	1 876	4	881	3·90	3·88	3·37	98·6	105·2	13
14	2 209	25	3 424	1	100	1	25	31	5 219	8	489	4·01	3·95	3·70	125·2	139·4	14
54	4 259	80	8 873	17	2 065	4	171	103	9 434	44	5 592	3·29	3·27	3·38	70·3	83·7	15
63	3 720	79	3 972	10	273	16	433	129	7 057	7	475	4·06	4·08	3·84	104·9	108·9	16
6	515	12	570	3	285	—	—	18	1 099	3	271	3·74	3·77	3·68	120·1	119·1	17
24	6 106	42	8 770	2	209	—	—	48	10 572	20	4 513	3·84	3·79	3·57	97·6	99·1	18
14	2 881	33	9 748	1	109	1	25	28	6 555	19	6 158	3·93	3·81	3·64	103·9	104·1	19
24	2 457	27	1 072	2	55	3	233	46	3 281	4	70	4·42	3·97	4·12	90·8	106·7	20
37	3 733	66	3 966	4	209	8	1 474	97	6 352	2	82	4·26	4·06	4·15	110·2	103·9	21
2	29	21	1 105	4	164	—	—	20	848	7	450	3·37	3·65	3·58	94·3	102·8	22
16	1 729	26	1 062	2	221	—	—	33	2 020	11	992	3·33	3·34	3·19	123·0	123·8	23
1	82	19	3 257	1	147	1	42	11	2 723	9	721	3·74	3·88	3·96	121·1	144·2	24
10	2 398	13	1 172	2	284	—	—	23	3 768	2	86	4·19	4·08	4·01	118·4	128·4	25
18	1 303	45	2 221	3	69	—	—	53	2 717	13	876	3·71	3·69	3·54	92·5	93·1	26
3	1 679	4	458	2	171	—	—	8	2 119	1	189	3·82	3·82	3·43	87·4	84·8	27
9	524	52	3 093	6	265	2	211	49	2 748	16	923	3·73	3·75	3·68	103·8	105·4	28
19	5 482	26	12 324	—	—	7	1 936	36	15 774	2	96	4·11	3·90	3·77	116·0	115·1	29
6	2 136	3	730	—	—	1	195	7	2 404	1	267	4·38	3·65	3·77	97·9	93·1	30
22	4 821	31	6 543	2	368	7	1 964	45	8 935	3	833	4·04	3·81	3·96	127·0	124·6	31
7	479	35	6 558	3	152	4	272	39	6 676	2	241	3·99	3·93	3·82	121·7	115·2	32
36	5 601	65	8 774	4	1 446	14	2 715	86	12 465	5	641	3·93	3·99	3·94	111·4	110·1	33
18	1 444	50	3 523	4	189	4	290	64	4 073	4	793	3·81	3·93	3·64	105·6	104·8	34
4	483	14	1 303	2	80	—	—	15	1 294	5	572	3·58	3·04	3·21	103·8	100·6	35
14	1 230	36	4 658	12	1 138	2	101	56	6 081	4	844	3·47	3·74	3·53	104·8	105·9	36
3	4 424	3	631	2	852	—	—	6	4 690	2	1 217	3·86	4·05	3·18	110·5	110·9	37
11	427	19	1 280	4	282	6	381	26	1 550	2	58	4·01	4·06	3·92	120·4	117·2	38
3	387	23	1 855	5	176	—	—	26	1 939	5	479	3·86	3·88	3·99	116·0	120·4	39
—	—	5	545	—	—	—	—	4	360	1	185	4·00	3·56	3·55	118·1	95·1	40
—	—	8	2 393	—	—	—	—	—	—	8	2 393	2·00	2·00	2·00	43·9	44·0	41
10	1 618	28	3 073	2	44	1	84	31	2 922	8	1 729	3·86	3·99	3·85	132·4	144·3	42
42	1 535	43	1 662	22	596	—	—	87	3 226	20	567	3·48	4·02	3·24	74·2	107·3	43
10	1 952	29	3 264	6	1 882	—	—	27	2 527	18	4 571	3·01	3·09	2·93	106·0	116·3	44
12	2 218	23	2 486	—	—	1	254	30	4 151	4	299	4·04	3·86	3·88	149·2	135·1	45
14	3 613	17	4 044	3	135	—	—	27	7 010	7	782	3·81	3·65	3·76	99·1	99·4	46
788	**144965**	**1429**	**187 078**	**176**	**17 959**	**167**	**46269**	**1860**	**239 402**	**366**	**64 331**	**3·97**	—	—	**109·8**	—	47
682	117318	1554	207 797	175	23 260	252	52048	1827	232 434	332	63 893	3·91	—	—	111·1	—	48
624	109619	1562	216 345	206	22 358	218	47971	1804	230 522	370	69 829	3·82	—	—	109·2	—	49
602	105707	1547	192 389	271	25 164	123	34474	1716	199 951	581	88 835	3·71	—	—	104·5	—	50
715	119067	1444	173 456	230	26 395	99	32262	1716	199 463	574	87 193	3·76	—	—	104·4	—	51

träffats. *Bokbinderier och tryckerier* angåvo som vanligt julkvartalet som årets bästa, och övertidsarbete förekom i stor utsträckning.

För livsmedelsindustrien var arbetstillgången i likhet med förut tillfredsställande. *Konfekt- och chokladfabrikationen* visade uppgång inför julhelgen, medan *sockerfabrikerna* efter betkampanjens avslutande, i allmänhet i slutet av november, som vanligt reducerade arbetsstyrkan.

Flertalet näringsgrenar, tillhörande textil- och beklädnadsindustrien, redovisade fortsatt förbättring av sin förut synnerligen goda ställning, och övertidsarbete förekom inom samtliga delgrupper. Särskilt gynnad var *jute- och linneindustrien*, vars konjunktursiffra nu blivit den högsta inom gruppen, efter att förut ha varit väsentligt lägre än någon annan; även *bomulls-* och *ylleindustrierna* hade mycket god marknad. *Skrädderifacket* kunde visserligen icke inregistrera någon ny uppgång detta kvartal men bevarade väl sin ställning.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien har fått vidkännas större eller mindre nedgång utom i fråga om *garverier och läderfabriker*, där en uppryckning skett. Den blida väderleken hade enligt uppgift förorsakat minskad efterfrågan å grovskor och vintersportartiklar.

Beträffande den kemisk-tekniska industrien äro inga nämnvärda förskjutningar att anteckna, om man undantar, att *konstgödningsfabrikerna* haft mycket god säsong.

Sedan 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 293 företag, vilka sysselsatt tillsammans 252 384 arbetare, motsvarande 72 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindex för 1936 års fjärde kvartal har blivit 109·8 mot 111·1 ett kvartal tidigare och 104·4 för fjärde kvartalet 1935. Vid de av denna statistik berörda företagen, vilka samtliga varit i verksamhet och avgivit rapporter sedan 1926 (eller dessförinnan), var sysselsättningen sålunda nu icke obetydligt större än i genomsnitt för åren 1926—1930.

För ytterligare belysning av sysselsättningsförhållandena ha fr. o. m. 1935 införskaffats uppgifter å *utbetald lönesumma* under första avlöningsperioden i varje kvartals sista månad, och med användande av dessa uppgifter ha *löneindextal* uträknats. Härvid ha summerats de lönebelopp, som utbetalats av identiskt samma företag under de två kvartal, som jämföras med varandra, och angivits lönesummans storlek under en viss period i förhållande till den föregående. Indextalen utgöra alltså en s. k. kedjeindex och avse i första hand att visa förändringarna i utbetald lönesumma från det ena kvartalet till det andra.[2] I efterföljande tablå återgivas de på detta sätt framräknade indextalen dels för samtliga redovisade företag och dels för vissa huvudgrupper.

---

[1] Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930. Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 364 o. f. och 764 o. f.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 742 o. f.

Löneindex (föregående kvartal = 100)	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- och stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädn.-ind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftv. o. kommunala verk	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport	Samtliga
1935: 2:a kv.	102·4	121·9	138·8	106·1	98·5	99·0	91·4	97·5	123·4	109·7	101·4	92·6	**104·7**
3:e kv.	107·5	101·9	100·3	101·8	110·4	105·5	115·7	110·0	143·1	109·0	98·5	96·7	**106·4**
4:e kv.	102·2	92·7	89·8	101·9	114·1	101·8	99·2	99·4	67·6	91·1	95·6	104·0	**100·3**
1936: 1:a kv.	98·9	95·6	86·6	95·6	78·3	102·7	98·0	100·5	91·0	101·1	92·5	94·8	**96·3**
2:a kv.	102·5	127·7	141·6	114·2	101·0	91·6	89·5	98·6	118·2	116·8	101·8	114·1	**106·3**
3:e kv.	105·8	104·1	95·5	95·0	112·6	112·0	123·4	105·5	142·0	102·4	101·3	95·6	**105·2**
4:e kv.	104·4	89·6	89·8	100·5	108·8	102·7	95·7	102·8	72·0	94·4	114·0	109·1	**101·1**

I undersökningen ingå för de båda senaste kvartalen 2 221 företag med omkring 330 000 arbetare. Av tablån framgår, att den lönesumma, som utbetalats av dessa företag, ökats med 1·1 % från tredje till fjärde kvartalet 1936, vilket således utvisar något gynnsammare konjunkturer och ökad arbetsvolym.

Med utgångspunkt från första kvartalet 1935, som är den tidigaste period, för vilken här ifrågavarande uppgifter föreligga, har på grundval av ovanstående kedjeindextal framräknats följande indexserie med fast basperiod rörande den av samtliga företag utbetalda lönesumman.

	1935				1936			
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Löneindex (1 kvart. 1935 = 100) . . .	100·0	104·7	111·4	111·7	107·6	114·3	120·3	121·6

Av denna serie framgår, att den utbetalade lönesumman sedan första kvartalet 1935 undergått en avsevärd ökning. För undvikande av påverkningar av säsongförhållandena bör man emellertid jämföra indextalen för samma tid båda åren och finner då, enligt nyssnämnda indexserie, mellan fjärde kvartalet 1935 och motsvarande tid 1936 en ökning av lönesumman med 8·9 %.

Ökning, resp. minskning (—) från 4 kv. 1935, %	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- o. stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmed.-ind.	Textil- o. bekl.-ind.	Läder-, hår- o. gummiind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftverk o. komm. verk.	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport
	12·0	14·0	5·2	4·1	— 3·1	8·2	3·6	7·5	10·1	14·0	8·7	12·9

För de olika huvudgrupperna av företag återfinnes motsvarande jämförelse med föregående år i ovanstående tablå.

Sysselsättning och arbetstid inom näringslivet i november 1936.

Undersökningens omfattning och representativitet. Sedan år 1932 har socialstyrelsen i november månad varje år från de arbetsgivare, vilka insända uppgifter till kvartalsstatistiken över arbetstillgången eller till lönestatistiken, inhämtat upplysningar även angående arbetstiden samt antalet i resp. företag sysselsatta arbetare. På grundval av dessa uppgifter ha översikter av konjunkturläget, sådant detta framträder i sysselsättningen inom industrien samt vissa andra näringsgrenar, årligen publicerats i denna tidskrift.[1] Även i november 1936 utsände socialstyrelsen ett frågeformulär av ungefär samma innehåll som närmast föregående år till 3 591 företag. Undersökningen har liksom tidigare rönt stort intresse från företagens sida. Användbara uppgifter ha erhållits från 3 213 företag (89·5 % av de tillskrivna) med tillhopa 383 097 arbetare. Motsvarande siffror vid 1935 års undersökning voro 3 291 företag och 356 609 arbetare. Formulären ha i allmänhet blivit omsorgsfullt besvarade, och därjämte ha i åtskilliga fall uppgiftslämnarna bifogat kompletterande upplysningar angående driftförhållandena och arbetsordningen vid resp. företag m. m.

Liksom vid föregående undersökningstillfällen avse de erhållna uppgifterna en bestämd vecka i november månad (i allmänhet veckan 8/11—14/11). En sammanställning av uppgifterna angående antalet under redovisningsveckan anställda, permitterade och sysselsatta arbetare, arbetstidens längd m. m. inom resp. näringsgrenar lämnas i tab. 1.

För att erhålla en föreställning om, i vad mån det inkomna materialet är representativt för den egentliga industrien, har man jämfört antalet under redovisningsveckan sysselsatta (samt växelpermitterade) arbetare med antalet arbetare inom resp. industrigrenar enligt kommerskollegii industristatistik (senaste årg. 1934). Resultatet härav framgår av nedanstående tablå:

Redovisade arbetare inom den egentliga industrien i % av antalet i kommerskollegii industristatistik redovisade arbetare[2].

År	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- o. stenind.	Träind.	Pappers- o. grafisk ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädn.-ind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kemisk-tekn. ind.	Samtl. ind.-grupper
1932	62·7	48·6	38·9	57·5	49·2	67·2	69·2	66·2	**57·4**
1933	64·1	41·0	36·1	58·1	51·9	72·5	72·1	68·7	**58·6**
1934	68·9	49·2	41·4	73·4	56·8	72·0	70·9	71·1	**63·8**
1935	69·2	53·9	45·9	72·7	58·6	75·6	69·6	72·3	**65·6**
1936	71·8	53·7	53·8	74·3	57·5	76·4	67·8	72·3	**67·5**

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1936, sid. 172.

[2] Industristatistiken föreligger ej för senare år än 1934. För de följande åren har arbetarantalet inom resp. industrigrupper approximativt beräknats på grundval av kommerskollegii uppgifter för år 1934 samt stegringen (resp. minskningen) i arbetarantalet vid företag, som rapporterat till arbetstidsundersökningen både 1934 och 1935 samt både 1935 och 1936 (jfr sid. 101).

Arbetarantalet vid de av undersökningen berörda industriföretagen har uppgått till ungefär $^2/_3$ av totala arbetarantalet vid sådana företag, som lämnat uppgifter till kommerskollegii industristatistik. Textil- och beklädnadsindustri samt pappers- och grafisk industri äro representerade med ungefär $^3/_4$ men jord- och stenindustri samt träindustri med endast något mer än hälften av arbetarantalet inom resp. branscher enligt industristatistiken.

Underrepresenterade vid den föreliggande undersökningen liksom tidigare äro bland de särskilda industrigrenarna i synnerhet stenbrott och stenhuggerier (44 %), grafisk industri (45 %), bagerier (46 %) och metallmanufaktur (47 %), medan representativiteten är hög för exempelvis gruvor och anrikningsverk (85 %), spinnerier och väverier (85 %), gummivarufabriker (85 %), porslins-, kakel- och lergodsfabriker (86 %) samt pappersmassefabriker, råsockerbruk och raffinaderier, järn-, stål- och kopparverk, tobaksfabriker och tändsticksfabriker (100 %). Representativiteten är således ganska ojämn, men genom vissa kontrollkalkyler (s. k. standardräkning) på grundval av kommerskollegii industristatistik har konstaterats, att de i det följande anförda siffrorna rörande arbetstiden m. m. inom den egentliga industrien icke i nämnvärd grad påverkas härav.

Beträffande övriga, i tablån icke upptagna näringsgrenar bör påpekas, att särskilt byggnadsverksamhet samt handel och varulager, vilka företrädas av vardera omkring 10 000 arbetare, äro relativt svagt representerade i förhållande till antalet inom dessa verksamhetsgrenar sysselsatta.

Antal permitterade arbetare. Såsom av tab. 1 framgår, ha i november 1936 av samtliga redovisade arbetare 2 560 eller 0·7 % (vid sågverk och hyvlerier likväl 4·3 % och vid hatt- och mössfabriker 10·4 %) uppgivits vara permitterade tills vidare på grund av bristande arbetstillgång. Emellertid synes man särskilt vid de mindre företagen knappast göra någon bestämd skillnad mellan permittering och avskedande, varför redovisningen torde vara ganska olikformig beträffande speciellt sådana arbetare, som kunna räkna med att få sysselsättning vid resp. företag, så snart arbetstillgången blir bättre (t. ex. tegelbruks- och sågverksarbetare, vilka permitterats eller avskedats för vintersäsongen). Såsom permitterade redovisas ofta endast yrkesarbetare, vilka anses knutna till företaget. Antalet växelvis permitterade arbetare, vilka icke voro i arbete under redovisningsveckan, uppgick till 659, motsvarande 0·2 % av hela antalet redovisade arbetare. Växelpermittering uppgives i november 1936 ha tillämpats i nämnvärd omfattning endast vid sågverk och hyvlerier samt päls- och skinnvarufabriker. Ett antal arbetare (8 024 eller 2·1 % av samtliga redovisade) uppgives ha varit frånvarande från arbetet under hela redovisningsveckan av andra orsaker än bristande arbetstillgång, t. ex. på grund av sjukdom, permission för egna angelägenheter, militärtjänstgöring etc. Såsom sysselsatta helt eller delvis under redovisningsveckan ha redovisats sammanlagt 371 854 arbetare eller 97·0 % av samtliga anställda.

I tablån å sid. 94 meddelas det relativa antalet tills vidare, resp. växelvis permitterade arbetare inom vissa industrigrenar, där de redovisade permitteringarna under något av de senare åren haft mera avsevärd omfattning.

	Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal anställda arbetare	Därav under redovisningsveckan							
				frånvarande på grund av						sysselsatta (helt eller delvis)	
				permittering tills vidare		växelvis permittering		andra orsaker			
				antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
1	*Malmbrytning o. metallind.*	**479**	**121 753**	**493**	**0·4**	**87**	**0·1**	**3 685**	**3·0**	**117 488**	**96·5**
2	Gruvor o. anrikningsverk	29	8 071	4	0·0	—	—	156	2·0	7 911	98·0
3	Järn-, stål- o. kopparverk	39	25 930	80	0·3	35	0·1	802	3·1	25 013	96·5
4	Järn- o. stålmanufaktur .	68	12 707	22	0·2	—	—	384	3·0	12 301	96·8
5	Mek. verkst. o. skeppsvarv	258	58 390	375	0·7	52	0·1	1 942	3·3	56 021	95·9
6	Elektriska verkstäder . .	30	10 976	—	—	—	—	295	2·7	10 681	97·3
7	Metallmanufaktur	46	4 631	12	0·3	—	—	95	2·1	4 524	97·6
8	Guld- o. silvervarufabriker	9	1 048	—	—	—	—	11	1·0	1 037	99·0
9	*Jord- o. stenindustri* . . .	**242**	**21 327**	**198**	**1·0**	**26**	**0·1**	**347**	**1·6**	**20 756**	**97·3**
10	Kolgruvor	5	994	—	—	—	—	80	8·0	914	92·0
11	Torvindustri	6	173	—	—	—	—	—	—	173	100·0
12	Stenbrott o. stenhuggerier	56	5 130	115	2·2	—	—	46	0·9	4 969	96·9
13	Byggnadsämnesindustri .	131	8 324	55	0·7	26	0·3	131	1·6	8 112	97·4
14	Porslins-, kakel- o. lergodsf.	9	2 963	9	0·3	—	—	52	1·8	2 902	97·9
15	Glasbruk	35	3 743	19	0·5	—	—	38	1·0	3 686	98·5
16	*Träindustri*	**355**	**33 356**	**1 064**	**3·2**	**271**	**0·8**	**486**	**1·5**	**31 535**	**94·5**
17	Flottning	1	43	—	—	—	—	—	—	43	100·0
18	Sågverk o. hyvlerier . .	161	22 128	960	4·3	266	1·2	387	1·8	20 515	92·7
19	Snickeri- o. möbelfabriker	170	10 362	92	0·9	1	0·0	83	0·8	10 186	98·3
20	Annan trävaruindustri .	23	823	12	1·5	4	0·5	16	1·9	791	96·1
21	*Pappers- o. grafisk ind.* .	**262**	**42 801**	**113**	**0·3**	**57**	**0·1**	**707**	**1·7**	**41 924**	**97·9**
22	Pappersmassefabriker . .	83	19 654	100	0·5	31	0·2	268	1·4	19 255	97·9
23	Pappersbruk o. pappfabrik.	44	12 184	10	0·1	26	0·2	272	2·2	11 876	97·5
24	Annan pappersindustri .	61	4 186	3	0·1	—	—	80	1·9	4 103	98·0
25	Grafisk industri	74	6 777	—	—	—	—	87	1·3	6 690	98·7
26	*Livsmedelsindustri*	**304**	**26 752**	**26**	**0·1**	**11**	**0·1**	**462**	**1·7**	**26 253**	**98·1**
27	Kvarnar	18	1 264	12	0·9	—	—	19	1·5	1 233	97·6
28	Pressjästfabriker	5	177	—	—	—	—	1	0·6	176	99·4
29	Bagerier	34	3 203	—	—	—	—	33	1·0	3 170	99·0
30	Råsockerbruk o. raffinad. .	22	6 801	—	—	—	—	58	0·9	6 743	99·1
31	Choklad- o. karamellfabr.	18	3 725	1	0·0	—	—	34	0·9	3 690	99·1
32	Bryggerier o. läskedrycksf.	98	4 244	12	0·3	1	0·0	94	2·2	4 137	97·5
33	Tobaksfabriker	10	2 296	—	—	—	—	124	5·4	2 172	94·6
34	Slakterier o. konservfabr.	65	3 303	1	0·0	9	0·3	68	2·1	3 225	97·6
35	Annan livsmedelsindustri	34	1 739	—	—	1	0·0	31	1·8	1 707	98·2
36	*Textil- o. beklädnadsind.* .	**332**	**58 255**	**299**	**0·5**	**38**	**0·1**	**1 057**	**1·8**	**56 861**	**97·6**
37	Spinnerier, väverier o. d.	218	44 229	14	0·1	10	0·0	896	2·0	43 309	97·9
38	Skrädderier o. sömnadsfabr.	93	12 505	127	1·0	18	0·1	144	1·2	12 216	97·7
39	Hatt- o. mössfabriker . .	21	1 521	158	10·4	10	0·7	17	1·1	1 336	87·8
40	*Läder-, hår- o. gummiv.-ind.*	**136**	**15 662**	**80**	**0·5**	**99**	**0·6**	**204**	**1·3**	**15 279**	**97·6**
41	Garverier	13	1 551	16	1·0	3	0·2	11	0·7	1 521	98·1
42	Päls- o. skinnvarufabr. .	17	631	—	—	90	14·3	7	1·1	534	84·6
43	Skofabriker	69	7 042	59	0·8	5	0·1	104	1·5	6 874	97·6
44	Gummivarufabriker . . .	6	5 130	—	—	—	—	73	1·4	5 057	98·6
45	Annan hithörande industri	31	1 308	5	0·4	1	0·1	9	0·7	1 293	98·8
46	*Kemisk-teknisk industri* .	**96**	**9 897**	**11**	**0·1**	**5**	**0·1**	**111**	**1·1**	**9 770**	**98·7**
47	Färg-, olje- o. parfymfabr.	50	2 919	11	0·4	1	0·0	40	1·4	2 867	98·2
48	Konstgödningsfabriker . .	7	721	—	—	—	—	6	0·8	715	99·2
49	Sprängämnesfabriker . .	3	1 090	—	—	—	—	13	1·2	1 077	98·8
50	Tändsticksfabriker . . .	9	2 376	—	—	—	—	—	—	2 376	100·0
51	Annan kemisk-tekn. ind. .	27	2 791	—	—	4	0·1	52	1·9	2 735	98·0
52	**Summa för ovanst. grupper** (egentlig industri)	**2 206**	**329 803**	**2 284**	**0·7**	**594**	**0·2**	**7 059**	**2·1**	**319 866**	**97·0**
53	*Byggnadsverksamh. (ensk.)*	209	10 538	79	0·7	14	0·1	31	0·3	10 414	98·9
54	*Statliga verk o. byggn.-arb.*	55	11 004	34	0·3	—	—	277	2·5	10 693	97·2
55	*Komm. verk o. byggnadsarb.*	216	17 421	14	0·1	15	0·1	498	2·9	16 894	96·9
56	*Handel o. varulager* . . .	492	10 353	7	0·1	12	0·1	102	1·0	10 232	98·8
57	*Stuverirörelse*	35	3 978	142	3·6	24	0·6	57	1·4	3 755	94·4
58	**Samtliga näringsgrenar**	**3 213**	**383 097**	**2 560**	**0·7**	**659**	**0·2**	**8 024**	**2·1**	**371 854**	**97·0**

Antal helt eller delvis sysselsatta arbetare vid företag (arbetsavd.), där den genomsnittl. arbetstiden under veckan utgjorde ..... timmar												Genomsnittlig veckoarbetstid (tim.)		Arbetare med reduc. arb.-tid		Övertidstim. i % av utgj. arb.-tim.	
högst 24	25—28	29—32	33—36	37—40	41—44	45—47	48	49—51	52—55	56—59	60 och däröver	1936	1935	i % av sysselsatta	genomsnittl. veckoarb.-tid (tim.)		
124	**82**	**161**	**433**	**671**	**2 629**	**46 811**	**48 783**	**16 371**	**1 152**	**270**	**1**	**47·8**	**47·7**	**1·2**	**36·3**	**2·4**	1
—	15	—	—	288	1 339	4 709	1 460	26	56	18	—	46·2	41·7	2·0	37·7	0·3	2
—	—	5	—	17	203	6 025	14 484	4 139	52	88	—	48·1	48·2	—	—	1·6	3
8	14	66	115	6	235	5 575	5 856	188	238	—	—	47·6	47·8	2·0	37·0	1·2	4
103	53	90	318	187	640	23 749	22 853	7 135	754	138	1	47·9	48·1	1·4	35·8	3·0	5
—	—	—	—	36	152	4 535	2 040	3 884	34	—	—	48·5	48·0	0·2	42·0	4·2	6
13	—	—	—	137	60	2 155	1 683	432	18	26	—	47·5	48·3	3·3	35·7	1·7	7
—	—	—	—	—	—	63	407	567	—	—	—	49·5	49·3	—	—	4·2	8
276	**72**	**432**	**456**	**1 712**	**1 540**	**4 669**	**9 649**	**1 638**	**13**	**299**	—	**45·9**	**46·0**	**5·9**	**35·5**	**0·6**	9
—	—	—	—	—	—	468	283	116	13	34	—	48·1	47·5	—	—	1·0	10
7	—	30	—	43	—	46	47	—	—	—	—	41·8	45·5	2·9	38·0	—	11
192	62	81	305	1 248	195	1 511	1 156	219	—	—	—	42·9	42·9	13·9	35·8	0·1	12
77	10	315	81	393	910	1 311	3 825	925	—	265	—	46·2	46·2	6·3	34·9	0·7	13
—	—	—	—	—	37	955	1 910	—	—	—	—	47·8	47·9	—	—	1·2	14
—	—	6	70	28	398	378	2 428	378	—	—	—	47·3	47·5	0·8	39·3	0·7	15
239	**248**	**101**	**478**	**932**	**2 658**	**6 516**	**15 886**	**2 331**	**1 586**	**509**	**49**	**47·1**	**46·4**	**3·5**	**33·1**	**1·8**	16
—	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	47·3	46·2	—	—	—	17
204	226	85	478	913	2 335	4 827	11 060	42	24	321	—	46·1	45·2	4·7	33·3	0·8	18
30	22	16	—	10	284	1 619	4 279	2 192	1 497	188	49	49·1	48·6	0·8	28·1	3·8	19
5	—	—	—	9	39	29	547	97	65	—	—	48·2	47·5	6·6	38·2	2·1	20
312	**76**	**189**	**302**	**157**	**625**	**5 821**	**16 626**	**14 839**	**2 353**	**613**	**11**	**48·6**	**48·2**	**2·1**	**33·4**	**3·8**	21
144	73	85	214	102	342	1 744	8 057	8 057	437	—	—	48·4	47·9	2·6	37·1	3·3	22
167	—	102	88	55	215	1 962	5 250	3 593	—	444	—	48·1	48·2	3·0	28·0	3·6	23
1	3	2	—	—	41	827	1 356	511	1 322	40	—	49·6	48·8	0·5	39·3	5·2	24
—	—	—	—	—	27	1 288	1 963	2 678	594	129	11	49·5	48·7	—	—	5·0	25
336	**96**	**249**	**177**	**559**	**895**	**7 454**	**8 268**	**2 118**	**3 937**	**2 069**	**95**	**48·4**	**48·8**	**4·2**	**36·0**	**1·5**	26
14	—	21	14	74	—	4	966	56	84	—	—	47·2	48·8	6·8	34·7	1·8	27
1	—	—	—	1	—	—	145	26	3	—	—	48·4	48·5	—	—	1·6	28
53	48	21	—	12	59	1 204	1 773	—	—	—	—	47·0	47·3	5·7	31·3	0·2	29
150	12	19	—	15	—	779	870	540	2 624	1 734	—	52·0	52·3	—	—	1·4	30
4	—	—	—	—	—	1 889	879	307	611	—	—	48·3	48·8	0·1	22·3	2·9	31
8	30	87	158	227	286	795	2 119	414	9	—	4	46·2	45·5	12·8	36·8	1·2	32
—	—	—	2	—	138	2 001	31	—	—	—	—	46·1	46·6	—	—	0·3	33
104	6	101	3	230	412	683	1 068	472	146	—	—	45·3	47·4	9·3	37·8	2·4	34
2	—	—	—	—	—	99	417	303	460	335	91	52·2	49·9	—	—	1·7	35
231	**129**	**132**	**549**	**537**	**2 953**	**26 292**	**16 093**	**8 550**	**1 186**	**208**	**1**	**47·6**	**46·9**	**3·4**	**37·3**	**2·1**	36
11	7	45	160	436	1 822	22 063	11 579	6 425	629	131	1	47·9	47·1	0·8	39·1	2·0	37
189	122	87	251	101	1 049	4 002	3 848	1 933	557	77	—	46·7	46·5	11·7	37·4	2·3	38
31	—	—	138	—	82	227	666	192	—	—	—	45·5	45·5	12·5	32·9	0·8	39
172	**67**	**351**	**489**	**741**	**1 647**	**1 816**	**7 915**	**1 714**	**346**	**19**	**2**	**46·1**	**46·5**	**14·8**	**36·1**	**1·1**	40
4	10	3	—	80	161	264	584	415	—	—	—	47·3	47·8	5·7	38·9	1·7	41
—	—	19	—	—	—	33	321	67	75	19	—	48·7	47·9	3·6	30·3	3·7	42
167	57	329	487	532	1 250	1 255	2 156	637	4	—	—	44·0	44·4	28·7	35·6	0·9	43
—	—	—	—	121	34	132	4 317	451	—	—	2	47·9	48·1	2·4	40·6	0·6	44
1	—	—	2	8	202	132	537	144	267	—	—	48·5	50·0	4·8	42·0	2·0	45
6	—	1	**30**	**2 526**	**211**	**1 857**	**3 551**	**1 556**	**11**	**21**	—	**45·8**	**45·5**	**25·8**	**39·5**	**1·9**	46
3	—	1	8	66	23	546	1 434	786	—	—	—	48·1	49·2	0·5	36·5	2·7	47
—	—	—	—	—	34	253	289	118	—	21	—	47·8	43·8	—	—	1·7	48
—	—	—	—	84	—	—	993	—	—	—	—	47·6	46·5	7·8	40·5	0·4	49
—	—	—	—	2 376	—	—	—	—	—	—	—	39·5	39·5	100·0	39·5	·	50
3	—	—	22	—	154	1 058	885	652	11	—	—	47·7	47·8	1·7	38·0	3·0	51
1 696	**770**	**1 616**	**2 914**	**7 835**	**13 158**	**101238**	**126 771**	**49 117**	**10 584**	**4 008**	**159**	**47·6**	**47·4**	**3·9**	**36·5**	**2·2**	52
72	41	257	424	485	1 577	4 034	2 451	1 019	41	13	—	45·0	44·4	7·8	35·9	0·6	53
4	—	—	11	99	241	5 365	3 533	1 330	75	34	1	47·6	47·3	—	—	1·9	54
83	8	—	—	200	960	4 832	8 570	2 114	121	4	2	47·5	47·0	0·4	31·6	0·8	55
99	8	50	8	87	428	718	6 168	1 661	798	143	64	48·4	48·3	1·7	30·9	1·1	56
665	302	766	622	170	320	358	332	140	29	51	—	34·5	26·3	·	·	9·7	57
2 619	**1 129**	**2 689**	**3 979**	**8 876**	**16 684**	**116545**	**147 825**	**55 381**	**11 648**	**4 253**	**226**	**47·4**	**47·0**	**3·6**	**36·4**	**2·1**	58

Permitterade arbetare 1933—1936.

Industrigrenar	I % av samtliga redovisade anställda inom resp. industrier utgjorde antalet							
	tills vidare permitterade arbetare				växelvis permitterade arbetare			
	1933	1934	1935	1936	1933	1934	1935	1936
Gruvor o. anrikningsverk	13·5	2·7	0·2	0·0	9·2	—	—	—
Järn-, stål- o. kopparverk	4·0	0·3	0·6	0·3	1·8	0·3	0·2	0·1
Mek. verkst. o. skeppsvarv	3·3	1·3	0·5	0·7	3·0	1·0	0·2	0·1
Elektriska verkstäder	4·7	0·6	0·1	—	1·1	—	0·0	—
Stenbrott o. stenhuggerier	9·6	6·4	1·7	2·2	1·0	1·2	0·1	—
Byggnadsämnesindustri	3·5	1·7	1·3	0·7	1·1	0·3	0·4	0·3
Sågverk o. hyvlerier	5·4	4·6	5·3	4·3	3·0	1·9	2·0	1·2
Snickeri- o. möbelfabriker	7·5	1·6	0·5	0·9	0·6	0·1	0·1	0·0
Hatt- o. mössfabriker	2·8	11·1	12·3	10·4	0·5	—	—	0·7

Inom flertalet i tablån upptagna industrigrenar har sedan år 1933 i samband med den allmänna konjunkturförbättringen en betydande minskning av antalet permitterade arbetare ägt rum. Uppgången i permitteringarna vid stenbrott och stenhuggerier år 1936 sammanhänger med att den huggning av gatsten, som i fjol igångsattes under statens medverkan, var mindre omfattande än året förut. Vid sågverk och hyvlerier synes det relativa antalet permitteringar ha varit ungefär oförändrat i november månad de senaste åren. En ökning i jämförelse med år 1933 kan iakttagas endast beträffande hatt- och mössfabriker; den låga siffran för tills vidare permitterade vid dessa företag i november 1933 synes dock mera bero på en tillfällighet, enär ifrågavarande industri vid denna tid på året i regel har utpräglad mellansäsong.

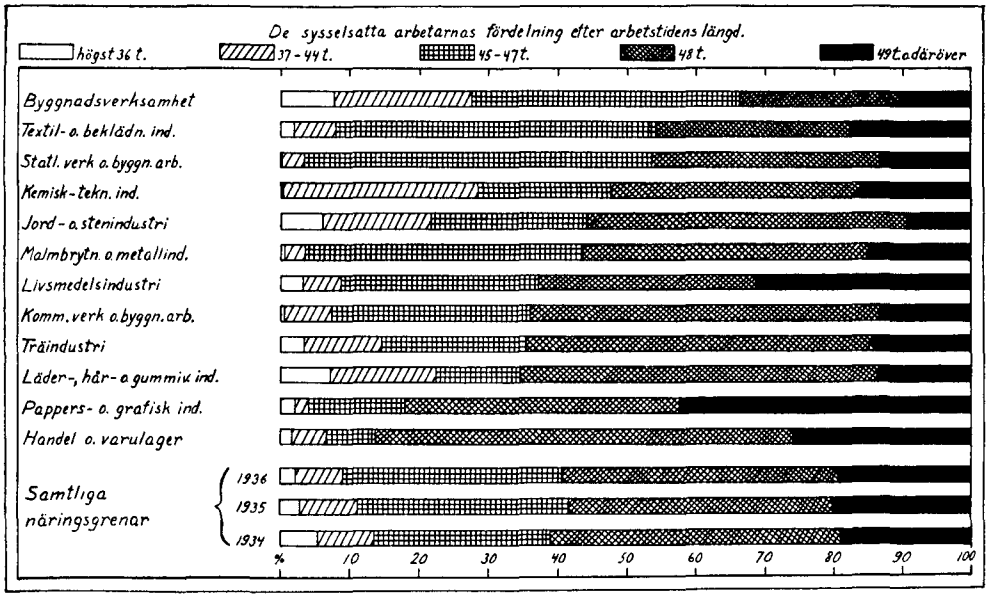
Veckoarbetstiden och dess förändringar. Hur de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna fördelade sig efter veckoarbetstidens längd (inkl. övertidsarbete) inom olika näringsgrenar, framgår av tab. 2 (jfr även diagrammet på nästa sida). Det bör påpekas, att denna fördelning icke grundar sig på individuella uppgifter för varje enskild arbetare utan på genomsnittstal för olika företag eller arbetsavdelningar. Detta innebär, att vid företag, där enskilda arbetare varit frånvarande någon eller några dagar under veckan, den redovisade genomsnittliga arbetstiden för hela arbetsstyrkan kan komma att understiga den normala, ehuru någon generell arbetstidsförkortning ej genomförts. Man har dock i allmänhet erhållit en rätt noggrann specificering av arbetstiden för olika arbetsavdelningar samt smärre grupper av arbetare, varför de i tabellen anförda relativtalen kunna antagas rätt väl återspegla de faktiska variationerna i arbetstiden.

Vid bedömandet av arbetstidsförhållandena inom olika näringsgrenar, sådana de framträda i tab. 2, bör vidare ihågkommas, att för vissa arbetargrupper arbetstiden under vintermånaderna regelbundet förkortas. Så är exempelvis förhållandet i byggnadsbranschen samt vid tegelbruk, sågverk, vissa kommunala och statliga företag etc. för med utearbeten sysselsatt personal m. fl. Vid en del fabriker (t. ex. inom textilindustrien) uppgivas arbetarskyddslagens

Tab. 2. De sysselsatta arbetarnas fördelning efter arbetstidens längd (nov. 1936).

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal sysselsatta arbetare	Därav, i %, vid företag (arbetsavd.), där den genomsnittl. veckoarb.-tiden utgjorde (tim.)							
			32 o. däremellan under	33—36	37—40	41—44	45—47	48	49—51	52 o. däröv.
Malmbrytning o. metallindustri	479	117 488	0·3	0·4	0·6	2·2	39·9	41·5	13·9	1·2
Jord- o. stenindustri	242	20 756	3·8	2·2	8·2	7·4	22·5	46·5	7·9	1·5
Träindustri	355	31 535	1·9	1·5	2·9	8·4	20·7	50·4	7·4	6·8
Pappers- o. grafisk industri	262	41 924	1·4	0·7	0·4	1·5	13·9	39·6	35·4	7·1
Livsmedelsindustri	304	26 253	2·6	0·7	2·1	3·4	28·4	31·5	8·1	23·2
Textil- o. beklädnadsindustri	332	56 861	0·9	1·0	0·9	5·2	46·2	28·3	15·0	2·5
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	136	15 279	3·9	3·2	4·8	10·8	11·9	51·8	11·2	2·4
Kemisk-teknisk industri	96	9 770	0·1	0·3	25·9	2·2	19·0	36·3	15·9	0·3
Byggnadsverksamhet	209	10 414	3·6	4·1	4·7	15·1	38·7	23·5	9·8	0·5
Statl. verk o. byggn.-arb.	55	10 693	0·0	0·1	0·9	2·3	50·2	33·1	12·4	1·0
Kommunala verk o. byggn.-arb.	216	16 894	0·5	—	1·2	5·7	28·6	50·7	12·5	0·8
Handel och varulager[1]	492	10 232	1·5	0·1	0·9	4·2	7·0	60·3	16·2	9·8
Samtliga näringsgrenar[2] **1936**	**3 178**	**368 099**	**1·3**	**0·9**	**2·4**	**4·4**	**31·6**	**40·0**	**15·0**	**4·4**
1935	3 253	341 357	1·7	1·2	3·0	5·3	30·4	38·3	15·8	4·3
1934	2 933	319 250	2·9	2·5	2·5	5·6	25·4	41·9	15·2	4·0

föreskrifter i vissa fall föranlett någon reducering av veckoarbetstiden. Slutligen kan arbetstiden per vecka även mera tillfälligt förkortas, utan att någon egentlig driftinskränkning till följd av bristande arbetstillgång föreligger, t. ex. på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden, erforderliga reparationer, omläggning av driften etc. Det kan nämnas, att enligt en vid 1934 års under-

[1] Redovisningen omfattar liksom föregående år butiks- och lagerpersonal, däremot ej kontorspersonal, vilket vid tidigare undersökningar i viss utsträckning varit förhållandet.

[2] Exkl. stuverirörelse, för vilken verksamhetsgren med övriga uppgifter jämförliga fördelningstal ej kunnat erhållas.

sökning genomförd specialredovisning av företag med full drift, endast omkring 70 % av arbetarna vid dylika företag hade en arbetstid av 48 timmar eller däröver, medan för 25 % arbetstiden utgjorde 45—47 timmar och för 5 % mindre än 45 timmar.[1]

Ovan antydda förhållanden förklara, att i november 1936 av de sysselsatta arbetarna vid samtliga redovisade företag endast 3·6 % uppgivits ha varit berörda av sådan arbetstidsförkortning, som orsakats av bristande arbetstillgång (jfr tab. 1), ehuru enligt fördelningstalen i tab. 2 omkring $^2/_5$ av de sysselsatta arbetarna hade kortare arbetstid än 48 timmar. Inom den egentliga industrien berördes i november 1936 3·9 % av de sysselsatta arbetarna av arbetstidsförkortning i samband med driftinskränkning, medan motsvarande relativtal ett år tidigare utgjorde 5·8 %. Den genomsnittliga veckoarbetstiden för arbetare med förkortad arbetstid var däremot vid båda undersökningstillfällena praktiskt taget densamma (resp. 36·5 och 36·7 timmar). — Inom några industrigrenar förekom likväl vid båda undersökningstillfällena relativt betydande arbetstidsreducering. Så var förhållandet i beklädnadsbranschen (hatt- och mössfabriker samt skrädderier och sömnadsfabriker) liksom vid bryggerier och läskedrycksfabriker, där emellertid de redovisade arbetstidsförkortningarna till största delen torde ha varit betingade av den säsongmässiga minskningen av arbetstillgången. Även vid stenbrott och stenhuggerier, skofabriker samt tändsticksfabriker rapporteras både 1936 och 1935 ganska betydande driftinskränkningar, vilka däremot torde ha varit av mera varaktig karaktär. Vid gruvor och anrikningsverk har den tidigare mycket betydande arbetsinskränkningen numera så gott som upphört, huvudsakligen genom en i samband med det förbättrade konjunkturläget företagen utökning av antalet arbetsdagar per vecka. Hur förhållandena utvecklats inom nämnda industrier sedan november 1935, framgår av nedanstående tablå:[2]

		Gruvor o. anrikningsverk	Stenbrott o. stenhuggerier	Bryggerier o. läskedrycksfabr.	Skrädderier o. sömnadsfabr.	Hatt- o. mössfabriker	Skofabriker	Tändsticksfabriker
Arbetare med reducerad arbetstid:								
i % av samtl. sysselsatta	1935	42·3	28·4	15·8	12·6	15·6	21·4	100·0
	1936	2·0	13·9	12·8	11·7	12·5	28·7	100·0
genomsnittl. arb.-tid (tim.)	1935	34·5	37·5	35·4	37·4	35·3	35·9	39·5
	1936	37·7	35·8	36·8	37·4	32·9	35·6	39·5

En minskning av det relativa antalet arbetare, som drabbats av arbetstidsförkortning, förefinnes även inom här ifrågavarande industrigrenar med undantag för skoindustri och tändsticksfabriker. Däremot kan någon enhetlighet i fråga om utvecklingen av arbetarnas genomsnittliga arbetstid ej konstateras.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 177.

[2] Beträffande övriga verksamhetsgrenar hänvisas till tab. 1 samt motsvarande uppgifter i 1935 års undersökning, Soc. Medd. årg. 1936, sid. 175.

Sedan år 1934 ha uppgifter inhämtats även angående förekomsten och omfattningen av övertidsarbete. Det redovisade antalet övertidstimmar uppgick i november 1936 till 2·1 % av hela antalet utgjorda arbetstimmar, vilket innebär en obetydlig ökning gentemot 1935, då det relativa antalet övertidstimmar utgjorde 2·0 %. Mest betydande, relativt taget, var övertidsarbetet i november 1936 inom stuveribranschen, där det motsvarade 9·7 % av antalet utgjorda arbetstimmar, ehuru den genomsnittliga veckoarbetstiden uppgick till endast 34·5 timmar; dessa siffror återspegla den ojämna arbetstillgången inom ifrågavarande verksamhetsgren. I övrigt uppges övertidsarbete i mera avsevärd omfattning förekomma egentligen endast vid påsfabriker (»annan» pappersindustri) samt tryckerier och bokbinderier (i samband med brådskande arbete för julmarknaden), vidare vid elektriska verkstäder, guld- och silvervarufabriker, snickeri- och möbelfabriker, päls- och skinnvarufabriker, pappersbruk och pappfabriker samt pappersmassefabriker (jfr tab. 1).

Hur den totala genomsnittliga arbetstiden inom olika näringsgrenar gestaltat sig under senare år, framgår av nedanstående tablå:

Näringsgrenar	Genomsnittlig arbetstid (inkl. övertidsarbete) under en vecka i november månad år				
	1932 [1]	1933	1934	1935	1936
Malmbrytning o. metallindustri	40·4	45·6	47·3	47·7	47·8
Jord- och stenindustri	41·8	44·8	45·8	46·0	45·9
Träindustri	45·3	45·3	46·1	46·4	47·1
Pappers- o. grafisk industri	46·3	47·0	48·0	48·2	48·6
Livsmedelsindustri	48·3	48·2	48·6	48·8	48·4
Textil- o. beklädnadsindustri	45·0	47·1	46·7	46·9	47·6
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	43·1	45·0	45·0	46·5	46·1
Kemisk-teknisk industri	37·8	40·5	43·5	45·5	45·8
Samtliga industrigrenar	**43·4**	**46·0**	**47·0**	**47·4**	**47·6**
Byggnadsverksamhet	41·3	44·3	44·8	44·4	45·0
Statl. verk o. byggnadsarbeten	·	46·5	46·6	47·3	47·6
Kommunala verk o. byggnadsarbeten	46·8	47·1	46·6	47·0	47·5
Handel o. varulager	46·9	46·7	47·3	48·3	48·4
Stuverirörelse	·	·	29·0	26·3	34·5
Samtliga näringsgrenar	**43·5**	**46·1**	**46·7**	**47·0**	**47·4**

Inom flertalet näringsgrenar synes en avsevärd ökning av veckoarbetstiden ha ägt rum sedan november 1932. Särskilt är detta fallet inom malmbrytning och metallindustri, jord- och stenindustri samt kemisk-teknisk industri. Bland de förändringar, som ägt rum i jämförelse med november 1935, märkes den förut omnämnda utökningen av arbetstiden inom gruvindustrien. För övrigt må nämnas, att den relativt långa veckoarbetstiden inom livsmedelsindustrien vid samtliga undersökningstillfällen delvis beror på den under november månad pågående kampanjen vid råsockerbruken.

[1] Siffrorna för år 1932 äro i jämförelse med övriga i tablån anförda genomsnittstal något (ehuru rätt obetydligt) för låga, enär de hänföra sig till samtliga sysselsatta och växelpermitterade arbetare, medan för de följande åren medeltalen avse endast de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna.

Tab. 3. Arbetstidsförhållandena inom industrien i olika landsdelar[1] (nov. 1936).

		Stock-holm	Östra Sve-rige	Små-land o. öarna	Södra Sve-rige	Västra Sve-rige	Norra Sve-rige	Hela landet
Egentlig industri.								
Antal anställda arbetare		30 377	59 142	25 041	47 738	101582	65 923	329 803
Därav, i %, permitt. tills vidare		0·2	0·5	0·2	0·7	0·6	1·4	0·7
» » » växelvis		0·2	0·1	0·0	0·3	0·1	0·4	0·2
Samtliga sysselsatta arbetare		29 221	57 524	24 592	46 401	98 747	63 381	319 866
Därav, i %, med en veckoarbetstid av:								
44 timmar och därunder		8·8	5·1	12·3	6·2	10·4	9·9	8·8
45—47 timmar		25·9	34·9	16·0	33·5	38·5	25·5	31·6
48 timmar		33·3	40·3	48·9	37·3	34·8	47·6	39·6
49 timmar och däröver		32·0	19·7	22·8	23·0	16·3	17·0	20·0
Genomsn. veckoarbetstid (inkl. övertidsarb.), tim.		48·0	47·7	47·6	48·1	47·3	47·3	47·6
Övertidstim. i % av samtl. utgjorda arbetstim.		3·2	2·4	2·3	1·7	2·4	1·6	2·2
Antal sysselsatta arb. med förkortad arbetstid:	Malmbrytning o. metallind.	289	699	—	49	123	203	1 363
	Jord- och stenindustri	—	58	199	263	608	105	1 233
	Trävaruindustri	4	63	35	22	99	869	1 092
	Pappers- o. grafisk industri	2	109	58	—	242	475	886
	Livsmedelsindustri	213	60	20	163	564	79	1 099
	Textil- och beklädnadsindustri	740	99	—	378	717	9	1 943
	Läder-, hår- o. gummivaruind.	110	174	208	398	1 375	—	2 265
	Kemisk-teknisk industri	7	28	1 210	—	1 175	99	2 519
	Tillhopa	**1 365**	**1 290**	**1 730**	**1 273**	**4 903**	**1 839**	**12 400**
D:o i % av samtl. sysselsatta inom resp. industrigrenar	Malmbrytning o. metallind.	2·5	2·2	—	0·4	0·4	0·8	1·2
	Jord- och stenindustri	—	1·8	5·8	4·1	9·2	10·2	5·9
	Träindustri	0·6	1·9	0·8	2·2	2·3	4·9	3·5
	Pappers- o. grafisk industri	0·0	2·3	1·5	—	2·1	3·4	2·1
	Livsmedelsindustri	4·4	1·4	1·5	1·9	9·5	6·7	4·2
	Textil- och beklädnadsindustri	16·1	1·3	—	4·0	2·3	0·3	3·4
	Läder-, hår- o. gummivaruind.	21·8	18·2	10·3	7·5	22·5	—	14·8
	Kemisk-teknisk industri	0·5	2·0	88·6	—	36·8	25·3	25·8
	Samtl. industrigrenar	**4·7**	**2·2**	**7·0**	**2·7**	**5·0**	**2·9**	**3·9**

Arbetstidsförhållandena inom olika landsdelar. Av tab. 3 framgår, hur arbetstidsförhållandena i november 1936 gestaltade sig inom olika landsdelar. Det största relativa antalet arbetare med förkortad arbetstid förefanns i Småland och öarna (mestadels tändsticksarbetare och skofabriksarbetare), därnäst i västra Sverige (huvudsakligen vid tändsticksfabriker, skofabriker, slakterier och kvarnar samt inom jord- och stenindustri). I Stockholm framträda säsongmässiga arbetstidsinskränkningar huvudsakligen vid skofabrikerna och inom beklädnadsbranschen. De gynnsammaste förhållandena uppvisa östra och södra Sverige, inom vilka landsdelar egentligen endast skofabrikanterna rapporterade ett relativt stort antal arbetare med förkortad arbetstid, samt norra Sverige, där förhållandevis omfattande arbetstidsinskränkningar likväl förekommo inom kemisk-teknisk industri samt inom jord- och stenindustrien.

[1] Härvid ha Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands och Östergötlands län sammanförts till östra Sverige, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till Småland och öarna, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till södra Sverige, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till västra Sverige samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till norra Sverige.

Tab. 4. Arbetarantal, arbetstimmar och genomsnittlig veckoarbetstid vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1935 och 1936.

Näringsgrenar	Antal företag	Antal arbetare[1]		Genomsn. arbetstid per vecka och arb., tim.		Summa utgjorda arbetstimmar per vecka (1 000)		Indextal för 1936 (1935 = 100)			Indextal för 1936 (1932 = 100[2])		
		1935	1936	1935	1936	1935	1936	Antal arbetare	Arbetstid per arb.	Hela antalet arb.-tim.	Antal arbetare	Arbetstid per arb.	Hela antalet arb.-tim.
Malmbrytn. o. metallind.	**404**	**102 658**	**110 147**	**47·6**	**47·8**	**4 891·5**	**5 266·7**	**107**	**100**	**108**	**144**	**120**	**173**
Gruvor o. anrikningsverk	27	6 719	7 638	41·7	46·2	280·5	352·9	114	111	126	127	159	201
Järn-, stål- o. kopparverk	37	23 212	24 546	48·1	48·0	1 117·3	1 179·0	106	100	106	128	122	157
Järn- o. stålmanufaktur	59	10 821	11 091	47·9	47·6	517·9	528·0	103	99	102	129	115	149
Mek. verkst. o. skeppsvarv	209	48 149	51 719	48·1	47·9	2 313·6	2 475·4	107	100	107	165	116	192
Elektriska verkstäder	25	9 180	10 398	48·1	48·6	441·2	505·1	113	101	115	134	117	155
Metallmanufaktur	41	3 889	4 020	48·2	47·4	187·4	190·4	103	98	102	135	116	156
Guld- o. silvervarufabr.	6	688	735	48·9	48·9	33·6	35·9	107	100	107	115	115	132
Jord- o. stenindustri	**195**	**16 497**	**17 729**	**46·1**	**45·8**	**761·1**	**812·6**	**108**	**99**	**107**	**114**	**111**	**127**
Kolgruvor	5	935	914	47·5	48·1	44·4	43·9	98	101	99	.	.	.
Torvindustri	5	101	143	45·6	43·9	4·6	6·3	142	96	136	115	108	125
Stenbrott o. stenhuggerier	43	3 197	3 665	42·9	42·0	137·0	153·8	115	98	112	89	112	100
Byggnadsämnesindustri	107	6 631	7 131	46·2	45·9	306·3	327·6	108	99	107	147	119	175
Porsl.-, kakel- o. lergodsf.	9	2 751	2 902	47·8	47·8	131·6	138·8	106	100	106	123	102	126
Glasbruk	26	2 882	2 976	47·6	47·8	137·2	142·2	103	100	104	101	105	106
Träindustri	**309**	**23 168**	**23 835**	**45·6**	**46·3**	**1 057·4**	**1 103·7**	**103**	**102**	**104**	**104**	**103**	**107**
Sågverk o. hyvlerier	141	14 882	14 982	44·1	44·8	656·4	671·2	101	102	102	96	99	95
Snickeri- o. möbelfabr.	149	7 697	8 154	48·5	49·0	373·2	399·4	106	101	107	120	112	135
Annan trävaruindustri	19	589	699	47·3	47·4	27·8	33·1	119	100	119	135	101	136
Pappers- o. grafisk ind.	**239**	**37 924**	**38 594**	**48·0**	**48·6**	**1 819·8**	**1 874·1**	**102**	**101**	**103**	**106**	**105**	**111**
Pappersmassefabriker	75	17 351	17 738	47·7	48·3	828·5	857·0	102	101	103	107	103	110
Pappersbruk o. pappfabr.	41	11 529	11 418	47·8	48·0	550·7	548·2	99	100	100	100	108	109
Annan pappersindustri	56	3 153	3 300	48·9	50·0	154·3	165·1	105	102	107	113	106	120
Grafisk industri	67	5 891	6 138	48·6	49·5	286·3	303·8	104	102	106	108	103	111
Livsmedelsindustri	**284**	**23 995**	**24 484**	**48·8**	**48·5**	**1 170·8**	**1 187·9**	**102**	**99**	**102**	**106**	**103**	**109**
Kvarnar	16	1 318	1 125	49·1	47·8	64·6	53·8	85	97	83	97	100	97
Pressjästfabriker	5	172	176	48·5	48·4	8·3	8·5	102	100	102	88	102	90
Bagerier	31	2 920	3 038	47·3	46·9	138·1	142·5	104	99	103	114	110	124
Råsockerbruk o. raffinad.	21	6 429	6 502	52·7	51·9	338·7	337·6	101	99	100	110	101	111
Choklad- o. karamellfabr.	16	3 293	3 530	48·8	48·4	160·7	170·8	107	99	106	128	102	130
Brygger. o. läskedrycksf.	95	4 071	4 030	45·5	46·2	185·0	186·4	99	102	101	91	103	93
Tobaksfabriker	9	2 159	2 152	46·6	46·1	100·5	99·2	100	99	99	89	100	89
Slakterier o. konservfabr.	60	2 522	2 582	47·4	46·4	119·7	119·9	102	98	100	96	108	102
Annan livsmedelsindustri	31	1 111	1 349	49·7	51·3	55·2	69·2	121	103	125	101	108	109
Textil- o. beklädnadsind.	**298**	**52 025**	**53 869**	**48·8**	**47·6**	**2 540·8**	**2 564·1**	**104**	**98**	**101**	**115**	**102**	**117**
Spinnerier, väverier o. d.	206	41 153	42 508	49·5	47·9	2 036·2	2 034·7	103	97	100	114	100	114
Skrädderier o. sömnadsf.	75	9 724	10 328	46·5	46·8	452·4	483·3	106	101	107	122	111	135
Hatt- o. mössfabriker	17	1 148	1 033	45·5	44·6	52·2	46·1	90	98	88	97	105	102
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	**122**	**14 638**	**14 821**	**46·4**	**45·9**	**679·4**	**680·2**	**101**	**99**	**100**	**107**	**110**	**117**
Garverier	12	1 476	1 467	47·8	47·2	70·5	69·3	99	99	98	111	101	112
Päls- o. skinnvarufabr.	14	539	577	43·5	40·8	23·5	23·5	107	94	100	144	124	177
Skofabriker	64	6 619	6 557	44·5	44·0	294·3	288·7	99	99	98	98	119	117
Gummivarufabriker	6	4 824	5 057	48·1	47·9	232·2	242·3	105	100	104	109	100	108
Annan hithörande ind.	26	1 180	1 163	49·9	48·5	58·9	56·4	99	97	96	124	118	146
Kemisk-teknisk industri	**83**	**9 075**	**9 111**	**45·4**	**45·7**	**411·7**	**416·3**	**100**	**101**	**101**	**101**	**124**	**126**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	42	2 380	2 479	49·3	48·1	117·2	119·2	104	98	102	129	100	130
Konstgödningsfabriker	7	769	715	43·8	47·8	33·7	34·2	93	109	102	99	118	117
Sprängämnesfabriker	3	1 113	1 077	46·5	47·6	51·7	51·3	97	102	99	150	122	183
Tändsticksfabriker	9	2 521	2 376	39·5	39·5	99·6	93·8	94	100	94	71	152	107
Annan kemisk-tekn. ind.	22	2 292	2 464	47·8	47·8	109·5	117·8	108	100	108	116	104	121
S:a för ovanstående grupper	**1 934**	**279 980**	**292 590**	**47·6**	**47·5**	**13 332·5**	**13 905·6**	**105**	**100**	**104**	**121**	**110**	**133**
Byggnadsverks. (ensk.)	166	7 993	9 015	44·4	45·1	355·0	406·3	113	102	114	347	120	417
Statl. verk o. byggn.-arb.	48	8 770	9 581	47·3	47·3	415·0	453·4	109	100	109	109	102	112
Komm. verk o. byggn.-arb.	198	15 155	15 989	46·8	47·4	709·9	758·0	106	101	107	96	101	98
Stuverirörelse	33	4 705	3 480	25·5	34·6	119·8	120·3	74	136	100	.	.	.
Samtliga näringsgrenar	**2 379**	**316 603**	**330 655**	**47·2**	**47·3**	**14 982·2**	**15 643·6**	**104**	**100**	**105**	**121**	**109**	**132**

Sysselsatta samt växelpermitterade. — [2] Angående beräkningen av dessa indextal jfr texten.

Förändringarna i arbetarantalet och den totala sysselsättningsvolymen. Vid de i det föregående gjorda jämförelserna med tidigare år har hänsyn icke tagits till det förhållandet, att materialet vid resp. undersökningstillfällen icke i full utsträckning omfattat samma företag. Detta har mindre att betyda vid ett studium av förändringarna i veckoarbetstiden, men innebär däremot, att antalet sysselsatta arbetare liksom den totala sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, icke kan utan vidare jämföras från det ena året till det andra. För att likväl möjliggöra en dylik jämförelse har man nu liksom vid föregående undersökningar jämfört arbetarantalet och arbetstiden vid de företag, som lämnat uppgift såväl vid det senaste undersökningstillfället som vid det närmast föregående. Resultatet härav framgår av tab. 4. Man har vid denna jämförelse utgått från antalet sysselsatta samt växelpermitterade arbetare. Även den genomsnittliga arbetstiden är beräknad i förhållande till detta arbetarantal och således något lägre än den i tab. 1 angivna, som hänför sig endast till de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna. För såväl antalet arbetare som den genomsnittliga arbetstiden jämte hela antalet utgjorda arbetstimmar ha indextal uträknats med närmast föregående år som basår.

Vid samtliga i tab. 4 redovisade företag har arbetarantalet ökats med omkring 14 000 eller med drygt 4 % i förhållande till november 1935. Den största tillväxten har ägt rum inom gruppen malmbrytning och metallindustri, som ökat sitt arbetarantal med omkring 7 500 eller ungefär 7 %. Den genomsnittliga arbetstiden har däremot icke undergått någon nämnvärd ökning med undantag allenast för gruvor och anrikningsverk samt stuveriarbete. Den relativa ökningen av hela antalet utgjorda arbetstimmar utgör därför endast 5 %, d. v. s. överstiger endast obetydligt ökningen av antalet arbetare.

På samma sätt ha, som ovan nämnts, jämförelser anställts mellan företag, som lämnat uppgift både 1932 och 1933 resp. 1933 och 1934 samt 1934 och 1935. Med utgångspunkt från dessa jämförelser har man enligt s. k. kedjemetod beräknat indexserier med 1932 som gemensamt basår, vilka ge uttryck åt förändringarna i arbetarantal, arbetstid och totalantal utgjorda arbetstimmar under perioden 1932—1936. Det må framhållas, att dessa indexserier likväl icke fullständigt återspegla förändringarna i sysselsättningen, enär de ej omfatta nytillkomna företag och endast i vissa fall sådana företag, där driften helt nedlagts eller återupptagits. Med detta förbehåll kan vidstående tablå anses lämna en ganska tillförlitlig bild av utvecklingen inom den egentliga industrien sedan år 1932.[1]

De anförda indextalen återspegla ett betydande uppsving i så gott som samtliga näringsgrenar. Allmänt sett kan den iakttagelsen göras, att under perioden 1932—1933 den förbättrade arbetstillgången tog sig uttryck huvudsakligen i en utökning av arbetstiden för den sysselsatta personalen, medan nyanställning av arbetare synes ha förekommit endast i obetydlig omfattning. Däremot har under såväl 1934, 1935 som 1936 inom flertalet industrigrupper arbetarantalet ökats proportionsvis mer än arbetstiden. I november 1936 utgjorde ökningen av antalet arbetare 21 % i förhållande till novem-

[1] Jfr även de i tab. 4 meddelade indextalen med 1932 som basår.

Förändringar i arbetarantal och arbetstid 1932—1936.

Indextal för:		Malmbrytning o. metallind.	Jord- o. stenind.	Träind.	Pappers- o. grafisk ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädnadsind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kemisk-teknisk ind.	Samtliga industrigrenar
antal arbetare	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	102	86	102	96	100	102	104	98[1]	**100**
	1934	123	96	101	101	103	110	106	96[1]	**110**[1]
	1935	134	106	101	104	104	111	106	101	**115**
	1936	144	114	104	106	106	115	107	101	**121**
genomsnittl. arb.-tid per arb. o. vecka	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	111	106	97	101	100	104	104	110[1]	**105**
	1934	118	110	102	103	104	103	107	118[1]	**109**
	1935	119	112	102	104	104	104	111	123	**110**
	1936	120	111	103	105	103	102	110	124	**110**
totalantal utgjorda arb.-tim.	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	113	92	99	97	100	106	108	107	**105**
	1934	145	106	103	105	106	114	113	114	**120**
	1935	160	119	103	107	108	116	117	125	**127**
	1936	173	127	107	111	109	117	117	126	**133**

ber 1932 och ökningen av arbetstiden per arbetare 10 %. Den totala sysselsättningsvolymen företer en ökning med ej mindre än 33 %.

Det största uppsvinget synes ha försiggått inom malmbrytning och metallindustri, där arbetarantalet ökats med 44 %, arbetstiden med 20 % och den totala sysselsättningsvolymen med 73 %. Med hänsyn till antalet sysselsatta arbetare går — såsom de i tab. 4 angivna indextalen utvisa — den mekaniska verkstadsindustrien här i spetsen med en ökning av arbetarantalet med 65 % och av totalantalet utgjorda arbetstimmar med 92 %. I fråga om den totala sysselsättningsvolymen visa gruvor och anrikningsverk ännu högre stegringstal, men den förbättrade arbetstillgången synes inom gruvindustrien mera ha tagit sig uttryck i en utökning av arbetstiden än i en stegring av arbetarantalet.

Det inom jord- och stenindustrien framträdande uppsvinget, vilket, mätt i totala antalet utgjorda arbetstimmar, uppgår till 27 %, har i främsta rummet berört byggnadsämnesindustrien, där hela antalet utgjorda arbetstimmar ökats med 75 % och arbetarantalet med 47 %, samt porslins-, kakel- och lergodsfabriker, för vilka motsvarande stegringstal utgöra 26 resp. 23 %. Stenbrott och stenhuggerier företo däremot i jämförelse med november 1932 en ej oväsentlig minskning av antalet arbetare. Inom den kemisk-tekniska industrigruppen som helhet företer hela antalet utgjorda arbetstimmar en uppgång med ungefär 26 % i förhållande till 1932. Denna ökning synes bero nästan helt på en utökning av arbetstiden, men såsom de mera specificerade indextalen i tab. 4 utvisa, ställa sig förhållandena rätt olika inom de till denna grupp hörande industrierna. Inom tändsticksindustrien har sålunda en avsevärd minskning av arbetarantalet ägt rum jämsides med en utökning av arbetstiden, medan däremot i främsta rummet sprängämnesfabrikerna samt även »annan» kemisk-teknisk industri företagit betydande utökningar av såväl personal som arbetstid.[2] Textilgruppen företer en ökning av hela antalet utgjorda arbetstimmar med 17 % och av arbetarantalet med 15 %. Med

[1] Korrigerade siffror.

[2] Enär dessa industrier äro underrepresenterade i jämförelse med tändsticksindustrien, utvisa de i ovanstående tablå anförda (ovägda) indextalen en väl liten ökning av hela antalet arbetare inom den kemisk-tekniska industrigruppen. Genom s. k. standardräkning har konstaterats, att vid proportionell representation ökningen skulle uppgå till c:a 5 % sedan år 1932.

avseende på såväl personal som arbetstid synes ökningen ha varit störst vid skrädderier och sömnadsfabriker. Inom läder-, hår- och gummivaruindustrien, där hela antalet utgjorda arbetstimmar utvisar en ökning från november 1932 med 17 %, synas jämte päls- och skinnvarufabriker och »annan hithörande industri» (tapetserarverkstäder, reseffektfabriker o. d.) även skofabrikerna ha gynnats av konjunkturförbättringen, vilket dock hittills tagit sig uttryck endast i en utökning av arbetstiden. Gummivarufabrikerna redovisa 9 % större personal än 1932 och något större personal än närmast föregående år, medan arbetstiden synes ha varit oförändrad. Bland några av de till livsmedelsgruppen hörande industrierna (bryggerier, tobaksfabriker, slakterier etc.) framträder en minskning av arbetarantalet under bibehållande av eller med någon utökning av arbetstiden. Dessa förändringar uppvägas dock för gruppen i dess helhet av en ökning i arbetarantal och arbetstid vid choklad- och karamellfabriker, råsockerbruk och raffinaderier samt bagerier. Vid samtliga hithörande industrier har antalet arbetare ökats med 6 % och antalet utgjorda arbetstimmar med 9 %. Ungefär samma stegring av arbetarantal och utgjorda arbetstimmar utvisar pappers- och grafisk industri. Den minsta stegringen (7 % i fråga om totala antalet utgjorda arbetstimmar och 4 % i fråga om antalet arbetare) har träindustrien att uppvisa. Vid sågverk och hyvlerier framträder t. o. m. en minskning av arbetarantalet jämte någon reducering av arbetstiden, medan däremot snickerier och möbelfabriker samt »annan trävaruindustri» (korkfabriker, ramlistfabriker o. d.) ökat sin personal med 20 resp. 35 % och totala antalet utgjorda arbetstimmar med 35 resp. 36 %.

I fråga om övriga näringsgrenar märkes en tredubbling i förhållande till år 1932 av antalet sysselsatta arbetare vid de byggnadsfirmor, som lämnat uppgift till undersökningarna. Denna stegring, vilken f. ö. inträdde redan under år 1934, torde av redovisningstekniska skäl återspegla den ökade sysselsättningen inom byggnadsbranschen i något förstorad skala. De uppgifter, som erhållits vid de senaste undersökningstillfällena, synas dock vara fullt jämförbara. Enligt dessa skulle sysselsättningen i byggnadsbranschen ha varit c:a 13 % större i november 1936 än ett år tidigare.

Sammanfattning. Enligt föreliggande undersökning skulle den genomsnittliga arbetstiden per arbetare och vecka i november 1936 ha utgjort 47·4 timmar mot 47·0 timmar vid motsvarande tid år 1935 och 43·5 timmar år 1932. Inom den egentliga industrien utgjorde veckoarbetstiden i genomsnitt 47·6 timmar mot 47·4 timmar år 1935 och 43·4 timmar år 1932.[1] Det relativa antalet arbetare, som drabbats av permittering eller arbetstidsförkortning på grund av bristande arbetstillgång, uppskattades i november 1932 inom den egentliga industrien till ungefär $^2/_5$ av hela antalet anställda och ett år senare till ungefär $^1/_4$. I november 1934 var motsvarande relativtal $^1/_{10}$, i november 1935 ungefär $^1/_{14}$ för att i november 1936 nedgå ytterligare till ungefär $^1/_{20}$. — Bortses från de förändringar i arbetarantalet, som åstadkommits genom nedläggande av gamla och grundande av nya företag, skulle antalet arbetare inom industrien och angränsande näringsgrenar ha ökats med c:a 4 % från november 1935 till november 1936 och med 21 % i förhållande till november 1932. Den totala sysselsättningsvolymen vid samma företag, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, utvisar en ökning från närmast föregående år med 5 % och från november 1932 med 32 %.

[1] Dessa siffror, som avse samtliga företag, avvika något från talen för de »genomgående» företagen i tab. 4.

Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1936.

På grundval av de från hushållningssällskapens högre underavdelningar eller häradsombud intill början av januari 1937 inkomna primäruppgifterna till den årliga lantarbetarstatistiken har utarbetats efterföljande redogörelse för läget på jordbrukets arbetsmarknad i slutet av år 1936. Samtidigt meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande arbetslönerna inom jordbruket under sagda år. En utförligare redogörelse för jordbrukets löneförhållanden kommer att lämnas i den senare utkommande lönestatistiska årsboken för 1936.

Tillgång på arbete och arbetskraft inom jordbruket. Efter 1921/22 års industriella arbetslöshetskris gjorde sig en genomgripande förändring gällande på jordbrukets arbetsmarknad. Den tidigare rådande bristen på arbetskraft försvann så gott som alldeles, åtminstone vad manliga arbetare beträffar, och i stället blev arbetslöshetsproblemet av betydelse även för jordbruksarbetarna. Under de senaste åren ha emellertid nya förskjutningar inträtt på jordbrukets arbetsmarknad, innebärande att brist på arbetskraft åter börjat göra sig gällande. För att i görligaste mån belysa växelverkningarna mellan nu berörda delvis motstridiga utvecklingstendenser ha å lantarbetarstatistikens frågeformulär införts vissa frågor rörande tillgången å ena sidan på arbete och å den andra på arbetskraft. I första hand har sålunda eftersports, dels huruvida arbetslöshet förekommit i större utsträckning bland manliga lantarbetare, som önskade årstjänst, och om brist rådde på tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete, dels huruvida svårigheter att bereda ungdomen arbete eller anställning inom jordbruket eller inom andra näringsgrenar medfört, att arbetskraften på vissa brukningsdelar kunde anses vara väl stor i förhållande till det normala arbetskraftbehovet. En sammanställning av de erhållna svaren lämnas för särskilda län och hushållningssällskapsområden i tab. 1.

För att i möjligaste mån eliminera de ojämnheter, som föranledas av det något växlande antalet uppgiftslämnare inom olika hushållningssällskapsområden, ha i efterföljande tablå uträknats procenttal för hela riket, vägda med antalet socknar inom resp. områden, varjämte i jämförelsesyfte meddelats motsvarande siffror för de sju närmast föregående åren:

År	Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att *arbetslöshet* a) ej förekommit, b) förekommit i mindre och c) förekommit i större utsträckning för manliga arbetare, som önskat									*överskott på arbetskraft* å vissa brukningsdelar a) ej förekommit, b) tidvis förekommit och c) mera allmänt förekommit		
	årstjänst			tillfälligt arbete sommar			tillfälligt arbete vinter					
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
1929 . .	97·8	1·4	0·8	95·2	2·9	1·9	75·8	12·9	11·3	73·0	13·4	13·6
1930 . .	93·2	4·2	2·6	94·3	2·8	2·9	69·3	11·5	19·2	73·7	8·2	18·1
1931 . .	82·6	3·3	14·1	84·1	3·5	12·4	43·9	11·9	44·2	52·8	14·8	32·4
1932 . .	66·7	10·0	23·3	61·8	5·4	32·8	28·6	10·2	61·2	37·8	9·2	53·0
1933 . .	66·5	7·3	26·2	56·9	5·6	37·5	31·1	9·6	59·3	30·1	7·5	62·4
1934 . .	87·1	4·7	8·2	80·8	4·0	15·2	47·4	14·9	37·7	55·8	9·7	34·5
1935 . .	96·8	0·3	2·9	93·8	1·1	5·1	79·4	8·1	12·5	82·1	4·4	13·5
1936 . .	99·0	—	1·0	97·8	0·5	1·7	92·6	2·7	4·7	90·8	4·8	4·4

Tab. 1. Uppgifter rörande arbetstillgången inom jordbruket år 1936.

Län och hushållningssällskapsområden	Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att *arbetslöshet* a) ej förekommit, b) förekommit i mindre och c) i större utsträckning bland manliga arbetare, som önskat									Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att *överskott på arbetskraft* å vissa brukningsdelar		
	årstjänst (tjänsteåret 1936/37)			tillfälligt lant- o. skogsarbete under								
				sommaren			vintern			ej förekommit	tidvis förekomm.	mera allm. förek.
	a	b	c	a	b	c	a	b	c			
Stockholms	18	—	—	17	—	1	14	—	4	16	1	1
Uppsala	12	—	—	11	—	—	11	—	—	9	1	—
Södermanlands	15	—	—	14	—	—	14	—	—	14	—	—
Östergötlands	14	—	—	14	—	—	12	2	—	14	—	—
Jönköpings	9	—	—	8	—	—	8	—	—	8	—	—
Kronobergs	4	—	—	6	—	—	6	—	—	6	—	—
Kalmar	7	—	—	9	—	—	7	1	1	8	1	—
n:a hush.-sällsk.	4	—	—	4	—	—	3	1	—	3	1	—
s:a » »	3	—	—	5	—	—	4	—	1	5	—	—
Gotlands	19	—	—	17	—	—	16	1	—	18	—	—
Blekinge	4	—	—	4	—	—	4	—	—	1	1	1
Kristianstads	6	—	—	6	—	—	6	—	—	6	—	—
Malmöhus	12	—	—	12	—	—	12	—	—	13	—	—
Hallands	7	—	—	6	—	—	5	1	—	7	—	—
Göteborgs o. Bohus	17	—	1	17	—	1	17	—	1	15	3	—
Älvsborgs	18	—	1	17	1	1	17	—	1	19	—	—
n:a hush.-sällsk.	10	—	—	9	1	—	9	—	1	10	—	—
s:a » »	8	—	1	8	—	1	8	—	—	9	—	—
Skaraborgs	17	—	—	17	—	—	16	—	1	16	1	—
Värmlands	14	—	1	14	—	2	12	1	3	9	1	5
Örebro	34	—	—	33	—	—	32	1	—	31	—	—
Västmanlands	9	—	—	9	—	—	9	—	—	7	2	—
Kopparbergs	12	—	—	13	—	—	13	—	—	8	2	2
Gävleborgs	15	—	—	12	—	—	11	—	2	8	1	7
Västernorrlands	15	—	—	14	—	1	10	1	4	9	2	3
Jämtlands	29	—	—	29	—	—	29	—	—	28	1	2
Västerbottens	26	—	1	28	1	1	28	1	1	21	3	4
Norrbottens	82	—	1	82	2	5	77	4	10	55	6	28
Hela riket	**415**	—	**5**	**409**	**4**	**12**	**386**	**13**	**28**	**346**	**26**	**53**

Av tablån framgår, att arbetslösheten, i den mån den kommit till synes i denna redovisning, under åren 1930—1933 uppvisade en så gott som oavbruten stegring, men fr. o. m. 1934 successivt gått tillbaka. Året 1936 framstår såsom det ur arbetslöshetssynpunkt gynnsammaste av de medtagna jämförelseåren. De i tablån ävenledes sammanställda siffrorna rörande förekomsten av överskott på ungdomlig arbetskraft å vissa brukningsdelar förete en liknande utveckling. Såsom tab. 1 närmare utvisar, har dylikt överskott, förutom från vissa områden i Blekinge och Bohuslän, huvudsakligen redovisats från Bergslagen och vissa delar av Norrland.

Av de å frågeformulären lämnade upplysningarna rörande förhållandena på jordbrukets arbetsmarknad synes framgå, att den industriella högkonjunkturen medfört en avsevärd överflyttning av arbetskraft från jordbruket till fabriks- och bruksindustri samt byggnads-, väg- och andra anläggningsarbeten. Då samtidigt bättre tider för lantbruket bidragit till att öka jordbrukets efterfrågan på arbetskraft, har på många håll brist på lantarbetare gjort sig gällande.

Till närmare belysning härav hade liksom föregående år å formuläret efterfrågats, huruvida inom respektive områden förefanns otillräcklig tillgång på vissa slag av lantarbetare och i så fall vilka. Då den tidigare framträdande bristen på kvinnlig arbetskraft vore att anse som tämligen allmän, framför allt vad angår lands- och mjölkjungfrur, skulle uppgifterna företrädesvis avse manliga arbetare. I efterföljande tablå lämnas en sammanställning landsdelsvis av de erhållna svaren beträffande trenne kategorier av manliga arbetare, å vilka bristen synes ha varit mest framträdande. De i tablån meddelade procenttalen för olika landsdelar resp. för hela riket äro vägda med antalet socknar inom de olika länen.

Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att otillräcklig tillgång förefunnits å	Östra Sverige[1]		Småland o. öarna[2]		Södra Sverige[3]		Västra Sverige[4]		Norra Sverige[5]		Hela riket	
	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936
kreatursskötare (o. mjölkare)	61·5	*72·7*	27·3	*45·8*	50·0	*46·4*	37·7	*60·7*	15·2	*15·6*	40·4	*53·0*
tjänare (yngre)	6·3	*9·3*	10·8	*34·2*	41·3	*60·1*	25·7	*37·0*	3·9	*8·6*	19·4	*31·6*
tillfälliga daglönare . . .	8·4	*18·8*	11·4	*21·4*	17·4	*32·6*	24·2	*26·8*	14·6	*12·5*	16·5	*23·6*

De sålunda erhållna upplysningarna rörande tillgången på arbetskraft synas giva vid handen, att den även föregående år framträdande bristen på ladugårdspersonal av olika slag blivit än starkare markerad. Såsom tablån utvisar, har av uppgiftslämnarna över hälften — i östra Sverige närmare $^3/_4$ — angivit tillgången på kreatursskötare såsom otillräcklig. Särskilt uppges brist råda på yngre, ogifta djurskötare och på kvalificerad ladugårdspersonal i allmänhet. Bl. a. framhållas de stora svårigheter, som bristen på mjölkningspersonal medfört för de små och medelstora jordbruken, som icke ha möjlighet att anskaffa mjölkningsmaskiner, samt den ökade arbetsbörda, som härigenom kommit att åvila särskilt husmödrarna vid dessa jordbruk. Från Norrland, där kreaturen företrädesvis skötas av kvinnor, anföras exempel på att jordbrukare varit tvungna att minska kreatursbesättningen på grund av svårigheter att erhålla arbetskraft. Vad beträffar jordbrukstjänare har efterfrågan varit särskilt stor beträffande yngre drängar. Brist på dylik arbetskraft har rapporterats från omkring en tredjedel av redovisningsområdena och från $^3/_5$ av distrikten i södra Sverige. Särskilt synes det erbjuda svårigheter att anskaffa tjänstefolk till mindre gårdar, där arbetet inbegriper såväl ladugårdsskötsel som körslor. Situationen för jordbrukarna har ytterligare försvårats därigenom att tillgången på tillfällig arbetshjälp minskats och flerstädes ansetts såsom otillräcklig; detta gäller i fråga om närmare $^1/_4$ av uppgiftslämnarna i allmänhet och $^1/_3$ av dem i södra Sverige. Särskilt under sommaren har konkurrensen varit kännbar från väg- och byggnadsarbeten o. d. Någon lättnad har beretts genom den offentliga arbetsförmedlingens ansträngningar att fylla bristen på arbetskraft inom jordbruket genom att dit överflytta arbetskraft bl. a. från de ännu kvarstående »arbetslöshetsöarna» inom stendistrikten i Blekinge och Bohuslän samt sågverksområdena i Västernorrlands län.

[1] Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län. — [2] Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län. — [3] Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. — [4] Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län. — [5] Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Tab. 2. Kontantlöner för lantarbetare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Tjänare					Statare						Tillfälliga		
		Manliga			Kvinnliga		Körkarlar[1]			Kreatursskött.[1]			i egen sommar		
	Län och hushållningssällskapsområden	Lön enl. koll.-avtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enl. koll.-avtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enl. koll.-avtal, kr.	Uppgiven kontant årslön, kr.		Daglön enl. koll.-avtal, kr.[2,3]	Uppgiven daglön, kr.	
			1935	1936	1935	1936		1935	1936		1935	1936		1935	1936
1	Stockholms	660	548	631	471	512	760	643	737	900	736	869	4·70	4·47	4·94
2	Uppsala	660	514	645	453	566	760	649	760	900	730	900	4·70	4·55	5·23
3	Södermanlands . .	660	527	639	425	484	760	646	739	900	727	863	4·70	4·53	4·91
4	Östergötlands . . .	660	535	657	421	496	760	645	742	900	752	881	4·70	4·47	4·70
5	Jönköpings	—	535	627	448	515	—	635	707	—	740	867	—	4·16	4·49
6	Kronobergs	—	556	647	424	478	—	631	712	—	730	860	—	4·13	4·40
7	Kalmar	—	511	567	393	433	—	614	650	—	723	781	—	4·15	4·58
8	norra h.-sällsk. .	—	511	588	408	466	—	600	661	—	731	838	—	4·25	4·63
9	södra »	660	511	550	384	406	760	623	641	900	717	735	4·70	4·08	4·55
10	Gotlands	650	529	575	398	414	750	613	708	890	692	803	—	4·16	4·55
11	Blekinge	—	598	653	420	431	—	650	710	—	725	855	4·20	4·18	4·51
12	Kristianstads . . .	660	560	652	452	517	760	648	762	900	711	900	4·70	4·51	4·83
13	Malmöhus	660	564	662	452	516	760	659	754	900	728	890	4·70	4·61	4·86
14	Hallands	660	551	636	411	466	760	634	699	900	701	813	4·70	4·14	4·73
15	Göteborgs o. Bohus	660	509	538	383	412	760	678	699	900	758	788	4·70	4·27	4·29
16	Älvsborgs	—	533	613	435	497	—	632	694	—	726	838	—	4·38	4·84
17	norra h.-sällsk. .	660	523	603	438	476	760	623	695	900	729	838	4·70	4·28	4·78
18	södra »	—	544	628	433	519	—	644	693	—	721	837	—	4·47	4·92
19	Skaraborgs	660	527	615	437	491	760	618	684	900	714	801	4·70	4·29	4·70
20	Värmlands	660	539	573	385	415	760	715	759	900	901	940	4·70	4·55	4·79
21	Örebro	660	545	641	469	526	760	662	762	900	782	916	4·70	4·54	4·82
22	Västmanlands . .	660	520	609	449	496	760	663	811	900	776	949	4·70	4·68	4·89
23	Kopparbergs . . .	—	669	697	405	442	—	—	—	—	—	—	5·10	5·12	5·29
24	Gävleborgs	—	578	643	354	367	—	—	—	—	—	—	5·50	5·16	5·28
25	Västernorrlands . .	—	577	613	344	379	—	—	—	—	—	—	—	5·50	5·89
26	Jämtlands	—	582	648	352	383	—	—	—	—	—	—	—	5·17	5·55
27	Västerbottens . . .	—	587	626	328	358	—	—	—	—	—	—	—	5·77	6·02
28	Norrbottens . . .	—	569	628	315	332	—	—	—	—	—	—	—	6·03	6·38
29	**Hela riket**	**660**	**545**	**626**	**423**	**476**	**760**	**643**	**723**	**900**	**736**	**857**	4·70	4·50	4·85
	Därav i:														
30	Östra Sverige[5] . .	660	531	640	442	510	760	648	753	900	743	887	4·70	4·52	4·91
31	Småland o. öarna[5]	656	532	604	418	464	756	624	694	896	723	829	4·70	4·15	4·51
32	Södra Sverige[5] . .	660	566	658	449	509	760	654	753	900	722	890	4·65	4·54	4·82
33	Västra Sverige[5] .	660	532	606	424	476	760	644	704	900	746	835	4·70	4·34	4·72
34	Norra Sverige[5] . .	—	595	644	354	382	—	—	—	—	—	—	5·44	5·38	5·66

Arbetslönerna inom jordbruket. Löneläget inom jordbruket belyses närmare genom de i tab. 2 meddelade resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande de kontanta lönerna. För daglönare avse uppgifterna sommaren 1936, resp. vintern 1936/37, medan de för de årsanställda arbetarnas vidkommande

[1] Ej förmän, vilka ha högre löner. — [2] För dagsverkare, anställd kortare tid än ett år, där sommarlönerna avse de för tjänsteåret 1935/36 gällande avtalen, medan de i tabellen meddelade löneavtalen. — [4] Avtalens timlöner ha multiplicerats med 8. — [5] Angående dessa landsdelars om-

år 1936. Preliminär översikt.

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
manliga daglönare							Tillfälliga kvinnliga daglönare										
kost			i arbetsgivares kost				i egen kost						i arbetsgivares kost				
vinter			sommar		vinter		sommar			vinter			sommar		vinter		
Daglön enl. kollektivavtal, kr.[2, 4]	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Daglön enl. kollektivavtal, kr.[3]	Uppgiven daglön, kr.		Daglön enl. kollektivavtal, kr.[4]	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		
	1935	1936	1935	1936	1935	1936		1935	1936		1935	1936	1935	1936	1935	1936	
4·40	3·56	4·18	3·23	3·75	2·51	3·09	3·00	3·10	3·34	3·04	2·42	2·81	2·50	2·72	1·97	2·38	1
4·40	3·64	4·27	3·26	3·86	2·54	3·07	3·00	3·05	3·67	3·04	2·42	2·93	2·32	2·83	1·75	2·50	2
4·40	3·54	4·28	3·36	3·50	2·56	2·91	3·00	3·13	3·37	3·04	2·52	2·96	2·47	2·71	1·98	2·23	3
4·40	3·52	4·26	3·22	3·63	2·51	3·21	3·00	3·08	3·31	3·04	2·42	2·92	2·24	2·36	1·92	2·07	4
—	3·41	3·69	3·04	3·34	2·38	2·63	—	3·14	3·29	—	2·50	2·80	2·25	2·54	1·75	2·00	5
—	3·43	3·76	3·06	3·31	2·30	2·90	—	2·94	3·02	—	2·30	2·49	2·00	2·13	1·61	1·91	6
—	3·43	3·86	3·11	3·50	2·53	2·82	—	2·67	2·91	—	2·13	2·50	2·00	2·32	1·73	1·93	7
—	3·63	4·13	3·00	3·50	2·56	3·06	—	2·63	2·81	—	2·17	2·67	1·94	2·31	1·75	2·17	8
4·40	3·29	3·65	3·20	3·50	2·50	2·50	3·00	2·70	3·00	3·04	2·10	2·38	2·08	2·33	1·70	1·70	9
4·08	3·26	3·67	3·06	3·39	2·25	2·43	—	2·90	3·16	2·80	2·32	2·53	1·97	2·23	1·54	1·58	10
—	3·49	4·24	2·83	3·25	2·33	2·90	2·80	2·81	3·01	—	2·35	2·64	2·06	2·13	1·63	1·86	11
4·40	3·64	4·25	3·25	3·50	2·50	3·20	3·00	3·01	3·25	3·04	2·47	2·94	2·30	2·68	1·84	2·27	12
4·40	3·68	4·45	3·22	3·56	2·35	3·22	3·00	2·98	3·32	3·04	2·47	3·10	2·25	2·53	1·77	2·41	13
4·40	3·33	3·93	2·84	3·24	2·30	2·57	3·00	2·93	3·16	3·04	2·50	2·92	2·28	2·30	1·80	2·06	14
4·40	3·36	3·56	2·94	2·98	2·30	2·33	3·00	3·19	3·43	3·04	2·60	2·78	2·23	2·38	1·82	2·05	15
—	3·46	3·83	3·07	3·28	2·33	2·65	—	3·41	3·78	—	2·76	3·15	2·39	2·75	1·87	2·43	16
4·40	3·42	3·88	2·98	3·31	2·32	2·86	3·00	3·40	3·65	3·04	2·73	3·11	2·41	2·79	1·88	2·40	17
—	3·50	3·76	3·19	3·25	2·34	2·41	—	3·42	4·00	—	2·81	3·25	2·38	2·69	1·85	2·50	18
4·40	3·22	3·61	3·25	3·63	2·36	2·76	3·00	3·17	3·56	3·04	2·48	2·87	2·42	2·70	1·95	2·18	19
4·40	3·77	3·98	3·31	3·55	2·61	2·91	3·00	3·25	3·38	3·04	2·56	2·81	2·50	2·63	1·99	2·21	20
4·40	3·49	4·17	3·21	3·46	2·54	2·86	3·00	3·17	3·46	3·04	2·49	2·97	2·45	2·80	2·03	2·25	21
4·40	3·56	4·23	3·29	3·61	2·45	2·81	3·00	3·19	3·51	3·04	2·52	3·04	2·54	2·83	1·96	2·29	22
4·64	4·74	5·01	3·66	3·84	3·33	3·75	3·10	3·47	3·53	3·04	3·03	3·15	2·53	2·53	2·29	2·32	23
4·80	4·36	4·78	3·67	3·81	3·14	3·35	—	3·32	3·36	—	2·92	3·16	2·41	2·48	2·15	2·28	24
—	4·35	4·62	3·94	3·82	2·92	2·93	—	3·60	3·54	—	2·61	2·88	2·54	2·50	2·00	2·00	25
—	4·58	5·38	3·58	3·90	2·92	3·26	—	3·25	3·64	—	2·88	3·25	2·17	2·23	1·83	1·98	26
—	4·68	5·28	4·36	4·55	3·43	3·88	—	3·40	3·47	—	2·74	2·78	2·44	2·53	1·94	2·05	27
—	4·81	5·36	4·76	5·04	3·58	3·98	—	3·36	3·31	—	2·71	2·70	2·57	2·52	1·96	1·96	28
4·40	**3·60**	**4·11**	**3·24**	**3·54**	**2·50**	**2·93**	**2·99**	**3·12**	**3·39**	**3·04**	**2·52**	**2·90**	**2·32**	**2·55**	**1·86**	**2·18**	29
4·40	3·56	4·24	3·26	3·67	2·52	3·05	3·00	3·10	3·42	3·04	2·45	2·92	2·39	2·65	1·92	2·27	30
4·26	3·38	3·74	3·07	3·39	2·37	2·69	3·00	2·93	3·11	2·94	2·32	2·60	2·07	2·33	1·67	1·87	31
4·40	3·65	4·36	3·20	3·51	2·40	3·19	2·98	2·98	3·27	3·04	2·46	3·00	2·25	2·55	1·78	2·31	32
4·40	3·39	3·78	3·13	3·40	2·38	2·69	3·00	3·22	3·54	3·04	2·58	2·94	2·39	2·64	1·91	2·23	33
4·77	4·55	5·02	3·88	4·03	3·14	3·42	3·10	3·41	3·50	3·04	2·82	3·03	2·43	2·45	2·03	2·10	34

torde vara närmast tillämpliga på det 1 november begynnande tjänsteåret 1936/37. Vid beräkningen av riksmedeltalen ävensom av medellönerna för olika landsdelar ha länssiffrorna vägts med antalet socknar.

I tabellen återgivas, vid sidan av de från hushållningssällskapen erhållna

timlön ej är huvudlöneform. — [3] Avtalens timlöner ha multiplicerats med 10. De här meddelade vinterdaglönerna liksom årslönerna äro hämtade ur de för tiden fr. o. m. 1 nov. 1936 nyingångna *fattning* se noten vid föregående tablå.

löneuppgifterna, även de lönesatser, som i de mellan Svenska lantarbetsgivarnas centralförening och Svenska lantarbetareförbundet ingångna kollektivavtalen fastställts för vissa län eller andra områden. Härvid ha i fråga om sommardaglönerna införts de lönesatser, som tillämpades sommaren 1936 i enlighet med de under 1935 ingångna löneavtalen. Dessa avtal uppsades emellertid, och den 14 oktober 1936 träffades överenskommelse om nya löneavtal att gälla fr. o. m. den 1 november 1936 t. o. m. den 31 oktober 1937. De i sistnämnda avtal fastställda lönesatserna för manliga tjänare, statare och tillfälliga daglönare i egen kost vintertid återfinnas i tab. 2. Enligt dessa avtal höjdes den kontanta årslönen för tjänare i arbetsgivares kost och statavlönade körkarlar med 110 kr., motsvarande 20 resp. 17 %, samt för statavlönade kreatursskötare med 180 kr. eller 25 %. För manliga dagsverkare utan naturaförmåner ökades timlönerna med 8 öre (17 %) under sommaren och 11 öre (25 %) under vintern samt för manliga daglönare med fri bostad, vedbrand och potatisland ävensom för kvinnliga dagsverkare utan naturaförmåner med 8 öre året om (20 resp. 27 %); inom Gävleborgs län ökades dock timlönerna med 5 öre samt inom Kopparbergs län med 7 öre för daglönare utan och med 5 öre för daglönare med naturaförmåner. För Gotland, som tidigare saknat avtal, tillämpas enligt det nu ingångna avtalet lönesatser, som beträffande de årsavlönade arbetarna ligga 10 kr. och beträffande daglönarna 2—4 öre under de för övriga län gällande avtalen. Inom Blekinge, där tidigare tillämpats ett särskilt kollektivavtal, pågår f. n. underhandlingar om nytt avtal.

Den betydande löneökning, som för de organiserade lantarbetarna sålunda ägde rum i samband med avtalsuppgörelsen hösten 1936, utgjorde i viss mån ett uttryck för en allmän lönestegringstendens, som framträtt bl. a. i de i tab. 2 redovisade daglönerna för sommaren 1936. Trots det normerande inflytande, som kollektivavtalen utöva på löneförhållandena särskilt inom det större jordbruket i östra och södra Sverige, torde emellertid den faktiska lönesättningen på många håll vara skäligen oenhetlig. Det uppges sålunda från skilda håll, att rätt betydande lönedifferenser förekomma hos olika arbetsgivare i samma trakt. Dessa olikformigheter kunna bero på individuella faktorer, såsom arbetsgivarens växlande betalningsförmåga samt skiftande behov och uppskattning av vederbörande arbetare, ävensom på dennes skicklighet och arbetsförmåga, ålder och anställningstid. Vidare röna medeltalen inverkan av de betydande olikheter, som i geografiskt, ekonomiskt och socialt hänseende kunna föreligga mellan skilda delar av de vanligen rätt stora redovisningsområdena. Sålunda torde det råda en viss skillnad i lönehänseende mellan storbruks- och småbrukstrakter, liksom mellan jordbruks- och skogsbygder samt mera industrialiserade trakter. För att kunna närmare belysa, i vad mån dessa och andra faktorer påverka den faktiska lönesättningen inom jordbruket, skulle emellertid erfordrats individuella uppgifter från uppgiftslämnare inom olika socialgrupper, från gårdar av olika storleksklasser och från bygder representerande olika jordbrukstyper. På grund av det nu tillämpade sättet för insamling av uppgifter till den årliga lantarbetarstatistiken, varigenom i regel

endast en löneuppgift erhålles från varje härad eller motsvarande område, kan givetvis endast en mycket summarisk bild erhållas av det faktiska löneläget.[1] Särskilt när lönesplittringen är så stor, som den f. n. synes vara inom jordbruket, torde det för uppgiftslämnarna erbjuda stora svårigheter att överblicka och i tillförlitliga genomsnittstal sammanfatta de skiftande löneförhållandena inom rapportområdet.

Betraktar man de i tab. 2 meddelade länsmedeltalen, finner man, att jordbrukets kontantlöner under de senaste tolv månaderna tämligen genomgående företett en kraftig stegring. Såsom framgår av efterföljande tablå, har löneökningen i stort sett varit något starkare utpräglad inom sådana redovisningsområden, där kollektivavtal förekomma, än inom övriga områden:

Genomsnittlig ökning av kontantlönerna åren 1935—1936, i %, för

Redovisningsområden, där kollektivavtal	manliga tjänare	kvinnliga tjänare	körkarl. m. stat	kreatursskött. m. stat	tillfälliga manl. daglönare i egen kost sommar	tillfälliga manl. daglönare i egen kost vinter	tillfälliga manl. daglönare i arbetsgivares kost sommar	tillfälliga manl. daglönare i arbetsgivares kost vinter	tillfälliga kvinnl. daglönare i egen kost sommar	tillfälliga kvinnl. daglönare i egen kost vinter	tillfälliga kvinnl. daglönare i arbetsgivares kost sommar	tillfälliga kvinnl. daglönare i arbetsgivares kost vinter
förekomma	16·7	13·7	13·9	18·4	7·8	17·5	10·2	22·3	8·8	19·5	9·7	18·9
ej förekomma	12·8	11·1	10·2	12·8	7·8	10·9	8·0	12·7	7·8	10·5	9·7	13·7

Till jämförelse kan anföras, att under närmast föregående år löneökningen merendels ej uppgick till mer än 2—5 %.

En allmän bild av löneutvecklingen under de senaste tjugufyra åren lämnas i tab. 3, varest återgivas för de viktigaste lantarbetarkategorierna beräknade riksmedeltal beträffande kontantlönerna år 1936, sammanställda med motsvarande medeltal för åren 1913 samt 1920 och 1935, varjämte beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1936.

Lönestegringen inom jordbruket nådde sin höjdpunkt år 1920, då kontantlönerna synas ha legat i genomsnitt omkring 215 % över 1913 års nivå. De tre följande åren medförde en lönereduktion av 40—50 % från nämnda topplöner. Under åren 1924—1930 skedde en viss stabilisering, varvid lönenivån i huvudsak förblev oförändrad, men under 1931—1933 års ekonomiska depression inträdde en ganska allmän lönesänkning, som dock i genomsnitt ej översteg 5—10 %. Under de följande åren har däremot lönenivån visat en allmänt stigande tendens, vilken blev särskilt starkt markerad under år 1936, då ökningen uppgick till 8—10 % beträffande sommardaglönerna och 12—17 % beträffande övriga löner. I förhållande till 1913 års löneläge förete kontantlönerna år 1936 en höjning av i medeltal 88 %.

För de lantarbetargrupper, vilkas avlöning till stor del utgår in natura, beror emellertid totalavlöningens storlek och stegring i väsentlig grad på naturaförmånernas värde. Även härom lämna primäruppgifterna upplysning, ehuru de ännu ej hunnit bearbetas ur denna synpunkt. Nämnas må emellertid, att i 1936 års kollektivavtal företogos även beträffande statförmånerna vissa

[1] Kompletterande uppgifter i angivna hänseenden torde inom kort kunna meddelas ur en inom socialstyrelsen f. n. pågående specialundersökning, grundad bl. a. på individuella löneuppgifter från 3 981 egendomar, fördelade över hela landet och sysselsättande sammanlagt c:a 27 000 mera fast anställda arbetare.

Tab. 8. Förändringar i lantarbetarnas kontantlöner åren 1913—1936.

Lantarbetargrupper	Medeltal, kr.				Löneökning (+) eller lönesänkning (—) i %			
	1913	1920	1935	[1]1936	1913—1920	[1]1920—1936	[1]1935—1936	[1]1913—1936
Tjänare i arbetsgivare kost.								
Manliga tjänare . . årslön	326	1 075	545	626	+ 229·8	— 41·8	+ 14·9	+ 92·0
Kvinnliga » . . »	197	661	423	476	+ 235·5	— 28·0	+ 12·5	+ 141·6
Statare.								
Körkarlar . . . . årslön	329	1 047	643	723	+ 218·2	— 30·9	+ 12·4	+ 119·8
Kreatursskötare . . »	375	1 158	736	857	+ 208·8	— 26·0	+ 16·4	+ 128·5
Tillfälliga daglönare.								
Manliga:								
i egen kost sommardaglön	2·97	9·87	4·50	4·85	+ 215·5	— 48·2	+ 7·8	+ 63·3
i egen kost vinterdaglön	2·19	7·20	3·60	4·11	+ 228·8	— 42·9	+ 14·2	+ 87·7
i arbetsgivares kost sommardaglön	2·05	6·41	3·24	3·54	+ 212·7	— 44·8	+ 9·3	+ 72·7
i arbetsgivares kost vinterdaglön	1·43	4·71	2·50	2·93	+ 229·4	— 37·8	+ 17·2	+ 104·9
Kvinnliga:								
i egen kost sommardaglön	1·77	5·62	3·12	3·39	+ 217·5	— 39·7	+ 8·7	+ 91·5
i egen kost vinterdaglön	1·34	4·30	2·52	2·90	+ 220·9	— 32·6	+ 15·1	+ 116·4
i arbetsgivares kost sommardaglön	1·21	3·72	2·32	2·55	+ 207·4	— 31·5	+ 9·9	+ 110·7
i arbetsgivares kost vinterdaglön	0·89	2·79	1·86	2·18	+ 213·5	— 21·9	+ 17·2	+ 144·9

ändringar, av vilka den betydelsefullaste innebär, att mjölkkvantiteten ökades från 3 till 4 liter per dag under vinterhalvåret (utom i Skåne, där mjölken redan förut utgick med 4 liter per dag under hela året). Utgår man från de för tjänsteåren 1935/1936 och 1936/1937 gällande bestämmelserna och beräknar värdet av viktigare statvaror med utgångspunkt från de av Sveriges allmänna lantbrukssällskaps marknadsbyrå publicerade medelpriserna för åren 1935 och 1936 samt värderar övriga naturaförmåner efter de grunder, som tillämpats i socialstyrelsens senaste lönestatistiska årsbok, skulle statens värde ha ökats med 4—5 % under år 1936. Med hänsyn härtill kan totalavlöningen för statavlönade körkarlar beräknas ha stegrats med 8 à 9 %, vilket utgör föga mer än $^2/_3$ av den procentuella stegringen av enbart kontantlönen. Vad beträffar tjänare i arbetsgivarens kost skulle totalavlöningen enligt preliminär beräkning för år 1936 innebära en ökning i förhållande till föregående år av 9 à 10 %. Härvidlag reduceras löneökningen likaledes till omkring $^2/_3$ av den procentsats man kommer till, om enbart kontantlönen lägges till grund.

För tillfälliga daglönare kan en antydan om naturaförmånernas värde erhållas genom beräkning av skillnaden mellan daglön i egen och i arbetsgivarens kost. Åren 1935 och 1936 uppgick nämnda skillnad beträffande manliga arbetares sommardaglön till i genomsnitt resp. 1·26 och 1·31 kr.; i fråga om vinterdaglönen utgjorde differensen 1·10 kr. år 1935 och 1·18 kr. år 1936. Beträffande kvinnliga arbetare uppskattades kostens värde åren 1935 och 1936 till resp. 0·80 och 0·84 kr. per dag för sommardaglönen samt 0·66 resp. 0·72 kr. för vinterdaglönen.

[1] Preliminära siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1936.

Arbetsförmedlingens organisation. Den av arbetsförmedlingslagens ikraftträdande den 1 januari 1935 betingade utbyggnaden av förmedlingsorganisationen har fortsatt jämväl under år 1936. Antalet *fasta arbetsförmedlingsorgan* (kontor och ombud), som under året varit i verksamhet inom de olika länen, samt kontorens lokala förläggning framgår av nedanstående översikt.

Län	Ant. kontor	Ant. ombud	Kontorens förläggning. (Huvudkontor utmärkes med *kursiv* stil.)
Stockholms stad .	1	—	*Stockholm.*
Stockholms län . .	6	26	*Stockholm*, Hagalund[1], Norrtälje, Rimbo[1], Sundbyberg[1], Södertälje.
Uppsala län . . .	5	36	*Uppsala*, Enköping, Gimo[1], Tierp[1], Älvkarleby.
Södermanlands län	7	5	*Eskilstuna*, Flen, Gnesta, Katrineholm, Mariefred[1], Nyköping, Strängnäs.
Östergötlands län .	13	10	*Norrköping; Linköping*, Borensberg, Finspång, Kisa, Mjölby, Motala, Skänninge, Söderköping, Vadstena, Valdemarsvik, Åtvidaberg, Ödeshög.
Jönköpings län . .	9	12	*Jönköping*, Eksjö, Gislaved, Hyltebruk, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo.
Kronobergs län . .	7	10	*Växjö*, Lenhovda, Ljungby, Markaryd, Ryd, Tingsryd[1], Älmhult.
Kalmar län . . .	10	8	*Västervik*, Vimmerby; *Kalmar*, Borgholm, Emmaboda, Högsby, Mönsterås, Nybro, Oskarshamn, Torsås.
Gotlands län . . .	2	1	*Visby*, Hemse.
Blekinge län . . .	4	8	*Karlskrona*, Karlshamn, Ronneby, Sölvesborg.
Kristianstads län .	7	9	*Kristianstad*, Hässleholm, Osby, Tomelilla, Åstorp, Ängelholm, Örkelljunga[1].
Malmöhus län . .	11	5	*Malmö*, Eslöv, Höganäs, Landskrona, Lund, Skurup, Svedala, Trälleborg, Vellinge, Ystad; *Hälsingborg.*
Hallands län . .	5	2	*Halmstad*, Falkenberg, Kungsbacka, Laholm, Varberg.
Göteborgs och Bohus län	6	34	*Göteborg; Uddevalla*, Kungälv, Lysekil, Mölndal, Strömstad.
Älvsborgs län . .	5	19	*Borås*, Alingsås, Trollhättan, Vänersborg, Åmål.
Skaraborgs län . .	10	7	*Skövde*, Falköping, Grästorp, Hjo, Lidköping, Mariestad, Skara, Tidaholm, Töreboda, Vara.
Värmlands län . .	6	16	*Karlstad*, Arvika, Filipstad, Kristinehamn, Säffle, Torsby.
Örebro län	9	14	*Örebro*, Askersund, Hällefors, Karlskoga, Kopparberg, Kumla, Laxå, Lindesberg, Nora.
Västmanlands län .	4	13	*Västerås*, Arboga, Köping, Sala.
Kopparbergs län .	7	6	*Falun*, Avesta, Borlänge, Leksand, Ludvika, Mora, Älvdalen.
Gävleborgs län . .	7	29	*Gävle*, Bergsjö[1], Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Storvik, Söderhamn.
Västernorrlands län	3	31	*Sundsvall*, Härnösand[1], Kramfors[1].
Jämtlands län . .	5	24	*Östersund*, Bräcke, Järpen, Strömsund, Sveg.
Västerbottens län .	3	23	*Umeå*, Lycksele[1], Skellefteå.
Norrbottens län . .	4	23	*Luleå*, Boden, Kalix, Piteå.

[1] Nyinrättat under år 1936.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 17 orter, nämligen Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Söderhamn, Gävle, Södertälje, Oxelösund, Norrköping, Oskarshamn, Kalmar, Visby, Åhus, Ystad, Landskrona, Halmstad, Lysekil och Uddevalla. På ytterligare 8 platser, Luleå, Umeå, Hudiksvall, Västervik, Karlskrona, Karlshamn, Sölvesborg och Trälleborg, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade under år 1936 inalles 29 huvudkontor, 127 avdelningskontor, 371 fasta ombud och 21 fristående sjömansförmedlingar eller tillsammans 548 ordinarie förmedlingsorgan. I jämförelse med föregående år har sålunda avdelningskontorens antal ökats med 12, och de fasta ombudens numerär har nära nog tredubblats.

Förutom dessa ordinarie arbetsförmedlingsorgan ha under året c:a 825 *tillfälliga arbetsförmedlingsombud* varit anställda under länsanstalternas ledning å de orter, där avdelningar av erkända arbetslöshetskassor funnits eller där överhuvud offentlig hjälpverksamhet för arbetslösa bedrivits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Verksamhetens omfattning under år 1936 framgår av *tab. A*. De siffror rörande lediga och tillsatta platser under åren 1932—35, som meddelas i denna tabell, avvika från den tidigare publicerade statistiken för nämnda år på den grund, att man för vinnande av jämförbarhet med 1936 års siffror frånräknat samtliga reservarbetsplatser. Antalet sådana platser har, såsom tabellens sista kolumn utvisar, sedan 1934 nedgått med mer än 50 %. Om dessa platser inräknats i arbetsförmedlingssiffrorna, skulle den konjunkturbetingade ökning av arbetstillgången, som kännetecknat de senaste åren, tydligen blivit vida mindre framträdande i denna statistik än vad nu är fallet.

De procentuella förskjutningarna under åren 1934—36 framgå av följande tablå:

Ökning (minskning) i % från föregående år av antalet	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	1934	1935	1936	1934	1935	1936	1934	1935	1936
arbetsansökningar .	− 18·2	−18·6	−21·4	− 8·8	+ 3·6	+ 9·5	−17·1	−15·8	−16·5
lediga platser . . .	+ 19·5	+ 4·3	+16·7	+17·3	+18·2	+15·2	+18·4	+10·7	+16·0
tillsatta platser . .	+ 16·1	− 1·3	+12·8	+ 6·8	+10·9	+13·9	+12·3	+ 3·5	+13·3

Den med arbetslöshetens nedgång sammanhängande minskningen av antalet arbetsansökningar å manliga avdelningen har, som av tablån synes, fortgått i ännu starkare tempo än föregående år, medan å kvinnliga avdelningen antalet ansökningar ej obetydligt ökats. Delvis är denna ökning att hänföra till den ökade anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen med den därav följande skyldigheten att även vid kortare arbetslöshetsperioder anmäla sig hos arbetsför-

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1936 lämnas å sid. 125 i detta häfte.

Tab. A. Antalet arbetsansökningar, lediga och tillsatta platser under olika månader.[1]

Månad	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Hänvisade t. reservarbete
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Januari . . .	97 076	18 432	16 802	18 955	12 888	7 893	116 031	31 320	24 695	4 218
Februari . . .	96 988	22 328	19 085	17 204	13 523	8 303	114 192	35 851	27 388	3 462
Mars	93 759	25 038	20 172	19 027	18 189	10 092	112 786	43 227	30 264	3 077
April	81 672	19 236	14 009	18 780	21 167	11 887	100 452	40 403	25 896	2 843
Maj	70 041	19 709	15 518	16 642	20 875	11 616	86 683	40 584	27 134	5 164
Juni	56 335	17 905	13 869	15 220	18 926	10 033	71 555	36 831	23 902	3 140
Juli	49 785	16 376	12 852	14 721	16 857	8 839	64 506	33 233	21 691	1 463
Augusti . . .	49 560	17 589	12 705	17 473	20 709	11 193	67 033	38 298	23 898	1 070
September . .	52 478	19 655	14 546	22 217	24 626	14 339	74 695	44 281	28 885	1 176
Oktober . . .	60 055	18 978	14 955	23 315	21 929	14 052	83 370	40 907	29 007	1 768
November . .	63 534	12 953	10 743	19 170	15 665	10 201	82 704	28 618	20 944	2 857
December . .	63 412	10 456	8 815	15 871	13 785	8 895	79 283	24 241	17 710	2 085
Hela året 1936	**824 695**	**204 467**	**174 071**	**218 595**	**196 881**	**127 343**	**1053290**	**401 298**	**301 414**	**32 323**
» » 1935	1062130	175 184	154 329	199 699	170856	111 791	1261829	346 040	266 120	50 996
» » 1934	1305443	167 900	156 299	192 844	144 586	100 824	1498287	312 486	257 123	69 041
» » 1933	1595938	140 542	134 593	211 448	123 294	94 434	1807386	263 836	229 027	67 829
» » 1932	1048850	123 632	117 235	203 054	133 399	101 956	1251904	257 031	219 191	45 895

medlingen. I fråga om lediga och tillsatta platser har uppgången varit ungefär lika stor på båda avdelningarna. Inalles hade i jämförelse med föregående år antalet lediga platser ökats med över 55 000 och antalet tillsatta platser med c:a 35 000.

En bidragande orsak till det goda förmedlingsresultatet var utan tvivel det utvidgade samarbete, som ägt rum mellan de skilda förmedlingsorganen såväl inom samma anstaltsområde som inom olika län. Härigenom kunde arbetskraft, speciellt inom grupperna jordbruk och skogshushållning samt husligt arbete, med framgång överflyttas från en landsdel till en annan och en viss utjämning mellan överskott och brist alltså åstadkommas. I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under året 6 727 platser, varav 4 963 manliga och 1 764 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 3 674 platser i samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

Verksamhetens fördelning på årets olika månader framgår jämväl av tab. A. I fråga om *platstillgången* framträdde som vanligt två maxima, ett på våren och ett på hösten. På vårsidan nåddes kulmen detta år redan i mars, detta dock mindre beroende på ökade arbetstillfällen till följd av säsongväxlingar än fastmer på att även under denna månad extraarbeten i form av snöskottning erbjödo sig. Först i maj nåddes den säsongbetonade toppunkten. På hösten var platstillgången störst i september. Antalet *ansökningar om arbete* var å kvinnliga avdelningen efter vanligheten störst under oktober, å manliga avdelningen där-

[1] Talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Tab. B. Verksamheten vid de sär-

	Anstalter	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen			
		Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1	Stockholms stad	27 974	124 552	44 009	41 441	18 412	62 987	54 727	39 815
2	Stockholms län	10 165	28 854	9 241	7 875	3 498	6 365	8 484	3 904
3	Uppsala län	6 158	15 555	5 373	4 492	1 466	5 077	4 775	2 355
4	Södermanlands län	9 392	9 581	5 606	4 450	4 139	4 412	5 284	3 094
5	Östergötlands län	8 939	19 074	8 018	6 026	3 968	6 673	6 238	4 046
6	Norrköping	3 989	14 762	2 527	2 075	1 279	2 224	1 714	1 064
7	Jönköpings län	4 326	13 953	2 713	2 207	2 646	4 956	3 614	2 088
8	Kronobergs län	2 957	7 667	2 616	1 717	1 295	1 554	2 406	1 121
9	Norra Kalmar län	1 852	5 949	1 283	1 113	566	717	754	504
10	Södra Kalmar län	5 043	15 867	2 829	2 306	1 986	2 848	2 514	1 839
11	Gotlands län	1 648	3 526	1 553	1 014	877	1 441	1 641	883
12	Blekinge län	7 178	25 833	4 618	3 677	2 776	5 052	5 352	3 231
13	Kristianstads län	7 851	12 986	8 463	5 682	4 130	5 599	8 123	3 928
14	Malmöhus län: Malmö	10 368	42 090	5 785	4 293	7 461	21 485	15 445	11 439
15	Hälsingborg	5 499	20 100	4 322	4 119	1 706	3 726	2 871	2 028
16	Länet i övrigt	11 356	35 404	16 051	11 874	3 117	5 441	6 838	3 213
17	Hallands län	3 548	11 110	2 306	1 592	1 617	2 403	2 066	1 172
18	Göteborgs stad	22 366	87 274	23 248	21 752	5 046	24 024	20 837	14 159
19	Göteb. och Bohus län	9 758	50 022	5 240	4 818	1 957	3 070	2 980	1 549
20	Älvsborgs län	4 287	14 143	2 454	2 194	1 160	2 102	1 855	1 045
21	Skaraborgs län	6 240	13 022	5 732	3 874	2 779	3 686	5 022	2 411
22	Värmlands län	8 206	30 027	5 883	5 449	2 253	3 321	4 468	2 385
23	Örebro län	8 195	26 174	4 371	3 253	4 937	11 419	6 617	3 947
24	Västmanlands län	3 438	7 784	4 029	3 251	2 988	5 419	4 919	3 414
25	Kopparbergs län	6 245	17 839	3 268	2 730	3 079	3 993	3 645	2 381
26	Gävleborgs län	8 676	34 077	3 939	3 641	2 287	4 226	2 831	2 010
27	Västernorrlands län	17 838	79 478	6 194	5 435	3 214	6 527	3 745	2 855
28	Jämtlands län	3 526	8 322	2 616	2 270	1 519	2 391	2 449	2 094
29	Västerbottens län	5 294	15 746	2 556	2 016	2 634	3 435	3 154	2 172
30	Norrbottens län	9 651	43 924	7 624	7 435	1 488	2 022	1 463	1 197
31	Tillsammans	**241 963**	**834 695**	**204 467**	**174 071**	**96 280**	**218 595**	**196 831**	**127 343**

emot under januari. *Platstillsättningarna* följde i huvudsak samma säsongfluktuationer som antalet lediga platser.

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses av nedanstående tablå:

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillsammans		Män		Kvinnor		Tillsammans	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935
Januari	527	713	147	145	**370**	**485**	91	94	61	63	**79**	**81**
Februari	434	702	127	141	**319**	**477**	85	88	61	62	**76**	**77**
Mars	*374*	*696*	*105*	*114*	***261***	***414***	*81*	*76*	*55*	*60*	***70***	***68***
April	425	540	89	92	**249**	**321**	73	81	56	58	**64**	**70**
Maj	255	534	80	86	**214**	**303**	79	82	56	56	**67**	**69**
Juni	315	499	80	84	**194**	**284**	77	80	53	58	**65**	**68**
Juli	304	452	87	98	**194**	**277**	78	84	52	56	**65**	**70**
Augusti	282	441	84	95	**175**	**255**	72	78	54	57	**62**	**67**
September	267	420	90	101	**169**	**244**	74	79	58	60	**65**	**69**
Oktober	316	472	106	117	**204**	**284**	79	85	64	65	**71**	**75**
November	490	815	122	140	**289**	**484**	83	91	65	68	**73**	**78**
December	606	770	115	120	**327**	**442**	84	93	65	67	**73**	**80**
Hela året	**408**	**606**	**111**	**117**	**262**	**365**	**85**	**88**	**65**	**65**	**75**	**77**

skilda anstalterna under år 1936.

Tillsammans				På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av			
				Ansökningar			Tillsatta platser						
Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser	
46 386	187 539	98 736	81 256	283	115	190	94	73	82	1·2	1·2	1·4	1
13 663	35 219	17 725	11 779	312	75	199	85	46	66	26·0	36·9	43·9	2
7 624	20 632	10 148	6 847	290	106	203	84	49	67	22·2	40·1	43·0	3
13 531	13 993	10 890	7 544	171	83	128	79	59	69	28.1	41·1	37·0	4
12 907	25 747	14 256	10 072	238	107	181	75	65	71	33·2	46·8	44·2	5
5 268	16 986	4 241	3 139	584	130	401	82	62	74	9·4	23·9	24·3	6
6 972	18 909	6 327	4 295	514	137	299	81	58	68	7·7	26·5	23·1	7
4 252	9 221	5 022	2 838	293	65	184	66	47	57	13·9	43·7	32·1	8
2 418	6 666	2 037	1 617	464	95	327	87	67	79	7·4	25·5	18·3	9
7 029	18 715	5 343	4 145	561	113	350	82	73	78	7·3	27.1	20·0	10
2 525	4 967	3 194	1 897	227	88	156	65	54	59	18·0	44·9	33·9	11
9 954	30 885	9 970	6 908	559	94	310	80	60	69	6·5	25·8	17·9	12
11 981	18 585	16 586	9 610	153	69	112	67	48	58	34·2	50·3	48·9	13
17 829	63 575	21 230	15 732	728	139	299	74	74	74	2·5	8·0	6·8	14
7 205	23 826	7 193	6 147	465	130	331	95	71	85	5·4	11·2	10·3	15
14 473	40 845	22 889	15 087	221	80	178	74	47	66	19·9	51·0	44·0	16
5 165	13 513	4 372	2 764	482	116	309	69	57	63	9·3	36·4	26·0	17
27 412	111 298	44 085	35 911	375	115	252	94	68	81	1·7	2·8	2·7	18
11 715	53 092	8 220	6 367	955	103	646	92	52	77	4·0	17·3	15·7	19
5 447	16 245	4 309	3 239	576	113	377	89	56	75	6·5	17·1	15·3	20
9 019	16 708	10 754	6 285	227	73	155	68	48	58	24·4	49·2	44·2	21
10 459	33 348	10 351	7 834	510	74	322	93	53	76	7·2	17·9	14·3	22
13 132	37 593	10 988	7 200	599	173	342	74	60	66	6·2	28·2	24·6	23
6 426	13 203	8 948	6 665	193	110	148	81	69	74	21·1	36·0	32·1	24
9 324	21 832	6 913	5 111	546	110	316	84	65	74	4·6	12·8	11·3	25
10 963	38 313	6 770	5 651	865	149	566	92	71	83	5·9	8·2	7·0	26
21 052	86 005	9 939	8 290	1 283	174	865	88	76	83	2·5	7·9	5·6	27
5 045	10 713	5 065	4 364	318	98	212	87	86	86	9·8	11·9	9·5	28
7 928	19 181	5 710	4 188	616	109	336	79	69	73	3·2	8·0	4·3	29
11 139	45 946	9 087	8 632	576	138	506	98	82	95	2·5	4·1	3·3	30
338 243	**1 053 290**	**401 298**	**301 414**	**408**	**111**	**262**	**85**	**65**	**75**	**7·7**	**19·5**	**16·1**	31

Den siffermässiga proportionen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har, med undantag för kvinnor under januari månad, varit betydligt gynnsammare än i fjol såväl på den manliga som på den kvinnliga arbetsmarknaden. Som vanligt voro arbetsmöjligheterna, efter relationstalen att döma, bättre för kvinnorna än för männen, något som framför allt kom till synes under sommarhalvåret april—september, då det fanns flera lediga platser än sökande på den kvinnliga avdelningen.

Antalet tillsatta platser i genomsnitt per 100 lediga har, som en följd av det minskade antalet arbetsansökningar beträffande vissa arbetsområden och härigenom försvårat urval, gått ned något, i likhet med vad som tidigare varit fallet vid likartade förhållanden på arbetsmarknaden.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. Beträffande verksamhetens omfattning vid de olika anstalterna meddelar *tab. B* ett översiktligt sammandrag. Här redovisas nu för första gången totalantalet vid de särskilda anstalterna under året inskrivna personer. Som synes, uppgick siffran för dessa till mind-

re än en tredjedel av antalet arbetsansökningar. En jämförelse med 1935 års siffror ger vid handen, att antalet tillsatta platser i förhållande till föregående år ökats vid 25 och minskats vid 4 anstalter. Den avgjort största ökningen uppvisade Västernorrlands län med 175 %. Den starka uppgången i denna landsdel sammanhänger tydligen med den under året genomförda kraftiga utbyggnaden av arbetsförmedlingen, som från att förut ha varit praktiskt taget begränsad till ett enda kontor, nu utvidgats med 2 avdelningskontor och ett trettiotal fasta ombud. Närmast följde Värmlands län (37 %), Västerbottens län (32 %), Norrköping (31 %), Norra Kalmar (23 %), Norrbottens (22 %) och Uppsala län (21 %) samt Stockholms stad (20 %). I stor utsträckning ha även här tillkommit nya arbetsförmedlingsorgan.

Beträffande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har Västernorrlands län liksom flera år förut kommit högst med 865 ansökningar per 100 lediga platser. Därnäst kommo Göteborgs och Bohus län (646), Gävleborgs (566) och Norrbottens län (506). De lägsta siffrorna redovisades i Kristianstads och Södermanlands län (112 resp. 128).

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. C*. I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under senaste tioårsperioden utvisas av nedanstående sammanställning, vilken liksom föregående tabeller avser endast de å öppna marknaden tillsatta platserna:

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper (i %).

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Jordbruk o. skogshushållning	26·6	25·8	22·7	22·6	20·2	22·3	22·3	21·9	20·7	20·3
Industri och hantverk . . .	6·7	6·6	6·9	7·0	7·2	8·8	9·6	11·7	11·4	11·4
Sjöfart och fiske	10·6	11·2	10·7	11·2	8·5	8·0	8·0	7·4	7·6	7·6
Handel och samfärdsel . . .	13·9	15·6	16·5	16·5	14·6	13·1	12·6	14·2	17·7	19·1
Husligt arbete	34·3	33·2	33·0	33·9	32·6	33·1	29·0	26·8	28·0	27·5
Diversearbete	7·9	7·6	10·2	8·8	16·9	14·7	18·5	18·0	14·6	14·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Den mest anmärkningsvärda förändringen i fråga om yrkesgruppernas inbördes förhållande är den fortgående stegringen för gruppen handel och samfärdsel, vilken innebär en fortsättning av en sedan 1934 framträdande tendens. Grupperna industri och sjöfart uppvisa exakt samma procenttal som föregående år, medan övriga grupper relativt taget gått något tillbaka.

Ser man åter på de i tab. C meddelade absoluta talen, uppvisa samtliga huvudgrupper ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år. Särskilt framträdande var uppgången inom skogshushållningen, där platsernas antal fördubblats. På grund av tjänlig väderlek hade avverkningarna åter fått normal omfattning, något som icke var fallet under år 1935, då förhållandena i förevarande avseende voro synnerligen ogynnsamma. Inom industrigruppen dominerade byggnadsverksamheten, som under redovisningsåret varit ovanligt livlig. Textil- och beklädnadsbranscherna samt trävaruindu-

Tab. C. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1936.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser					
										Ansökningar			Tillsatta platser		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a
Jordbruk och skogshushållning	**96 622**	**78 656**	**55 817**	**8 011**	**15 152**	**5 420**	**104 633**	**93 808**	**61 237**	**123**	**53**	**112**	**71**	**36**	**65**
Jordbruk	73 105	63 245	43 124	8 011	15 148	5 419	81 116	78 393	48 543	116	53	103	68	36	62
Skogshushållning	23 517	15 411	12 693	—	4	1	23 517	15 415	12 694	153	—	153	82	25	82
Industri och hantverk	**351 829**	**29 655**	**27 691**	**28 071**	**8 684**	**6 483**	**379 900**	**38 339**	**34 174**	**1 186**	**323**	**991**	**93**	**75**	**89**
Malmbrytning	7 858	446	444	—	—	—	7 858	446	444	1 762	—	1 762	100	—	100
Metall- och maskinindustri	53 531	6 163	5 478	1 093	393	313	54 624	6 556	5 791	869	278	833	89	80	88
Jord- och stenindustri	50 204	2 891	2 788	97	25	23	50 301	2 916	2 811	1 737	388	1 725	96	92	96
Trävaruindustri	66 983	3 417	3 120	136	73	66	67 119	3 490	3 186	1 960	186	1 923	91	90	91
Pappers- och grafisk industri	11 706	337	297	1 133	1 103	980	12 839	1 440	1 277	3 474	103	892	88	89	89
Livsmedelsindustri	16 578	1 257	1 154	3 943	2 367	1 655	20 521	3 624	2 809	1 319	167	566	92	70	78
Textil- och beklädnadsindustri	7 739	396	336	11 922	4 039	2 904	19 661	4 435	3 240	1 954	295	443	85	72	73
Läder-, hår- och gummiindustri	25 625	754	656	9 320	437	325	34 945	1 191	981	3 399	2 133	2 934	87	74	82
Kemisk-teknisk industri	7 170	128	114	426	247	217	7 596	375	331	5 602	172	2 026	89	88	88
Byggnadsverksamhet	100 167	13 329	12 774	1	—	—	100 168	13 329	12 774	751	—	752	96	—	96
Kraft- och värmeproduktion	4 268	537	530	—	—	—	4 268	537	530	795	—	795	99	—	99
Sjöfart och fiske	**73 547**	**22 058**	**21 529**	**3 203**	**1 747**	**1 375**	**76 750**	**23 805**	**22 904**	**333**	**183**	**322**	**98**	**79**	**96**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**110 332**	**31 227**	**26 373**	**49 216**	**45 617**	**31 224**	**159 548**	**76 844**	**57 597**	**353**	**108**	**208**	**84**	**68**	**75**
Kontorsarbete	9 180	1 614	1 223	3 629	1 483	1 101	12 809	3 097	2 324	569	245	414	76	74	75
Affärs- och lagerarbete	34 185	4 045	3 810	9 190	4 473	3 081	43 375	8 518	6 891	845	205	509	94	69	81
Landtransport	51 336	21 118	17 120	2 266	5 531	2 887	53 602	26 649	20 007	243	41	201	81	52	75
Hotell- och restaurangrörelse	6 833	1 109	956	26 127	26 588	19 335	32 960	27 697	20 291	616	98	119	86	73	73
Allmän tjänst och fria yrken	8 798	3 341	3 264	8 004	7 542	4 820	16 802	10 883	8 084	263	106	154	98	64	74
Husligt arbete	**1 149**	**211**	**171**	**117 483**	**125 541**	**82 754**	**118 632**	**125 752**	**82 925**	**545**	**94**	**94**	**81**	**66**	**66**
Diversearbete	**176 429**	**42 660**	**42 490**	**25**	**90**	**87**	**176 454**	**42 750**	**42 577**	**414**	**28**	**413**	**100**	**97**	**100**
Ungdom utan särskild utbildning	**24 787**	—	—	**12 586**	—	—	**37 373**	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillsammans	**884 695**	**204 467**	**174 071**	**218 595**	**196 831**	**127 343**	**1053290**	**401 298**	**301 414**	**408**	**111**	**262**	**85**	**65**	**75**

strien visade jämväl ökning, och inom metall- och maskinindustrien konstaterades alltjämt en viss brist på kunniga yrkesarbetare.

Antalet *ansökningar per 100 lediga platser* har under det senaste decenniet utgjort:

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Jordbruk och skogshushållning	125	129	122	115	154	288	410	269	180	112
Industri och hantverk	777	656	525	617	1 167	2 219	3 123	1 723	1 375	991
Sjöfart och fiske	277	258	221	248	376	547	575	496	408	322
Handel och samfärdsel	191	169	149	151	204	403	611	416	278	208
Husligt arbete	111	113	103	99	104	130	139	115	98	94
Diversearbete	556	565	358	465	344	841	955	757	644	413
Samtliga grupper	**210**	**201**	**174**	**183**	**251**	**487**	**685**	**479**	**365**	**262**

I jämförelse med år 1935 uppvisade samtliga grupper kraftigt sjunkande relationstal. Inom industrigruppen var likväl antalet ansökningar alltjämt nära tio gånger så stort som antalet lediga platser, vilket tydligt markerar det stora överskottet av arbetskraft inom hithörande yrkeskategorier, framför allt okvalificerad sådan. Jordbruk och husligt arbete företedde förmånligare siffror än någon gång tidigare, och inom den sistnämnda gruppen var antalet lediga platser större än ansökningssiffrorna.

Jordbruksförmedlingens växlande omfattning vid de olika anstalterna framgår av de sista kolumnerna i tab. B. I Kristianstads län kommo 49 % av de tillsatta platserna på jordbruket. Närmast följde Östergötlands, Skaraborgs, Stockholms och Malmöhus län (utom Malmö stad) med 44 %.

Ungdomsförmedlingen. I likhet med föregående år lämnas i *tab. D* en sammanställning av de särskilda uppgifter om förmedlingsverksamheten för ungdom under 18 år, som numera avgivas av anstalterna.

Förhållandet mellan ansökningar och lediga platser har liksom tidigare åtminstone för den manliga arbetskraften varit betydligt gynnsammare på ungdomsförmedlingens område än inom arbetsförmedlingen i övrigt. I fråga om det kvinnliga arbetsmarknadsklientelet har ett motsatt förhållande framträtt, men även här har under de senaste åren en utjämning ägt rum, så att genomsnittssiffran för flickorna endast oväsentligt överstiger den för kvinnliga avdelningen i övrigt.

Särskilt stor var efterfrågan på gossar inom affärslivet, men även inom industri och hantverk stodo lärlingsplatser till buds i ökad utsträckning. Skolfria spring- och passflickor hade goda arbetstillfällen; sysselsättning inom husligt arbete syntes dock föga lockande.

Antalet lediga platser inom ungdomsförmedlingen utgjorde i förhållande till hela platstillgången 11 %. Av de lediga platserna tillsattes i genomsnitt 67 % (71 % på manliga och 63 % på kvinnliga avdelningen). Förmedlingsresultatet var för såväl manliga som kvinnliga ungdomsavdelningen sämre än i fråga om den äldre arbetskraften.

Även inom ungdomsavdelningen ha under året tydliga strävanden förmärkts till en effektivisering av förmedlingsverksamheten. Sålunda ha på ytterligare

Tab. D. Ungdomsförmedlingen under år 1936.

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans			
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Januari . . .	3 437	1 564	1 246	220	3 023	1 798	1 226	168	6 460	3 362	2 472	192
Februari . .	3 122	1 602	1 087	195	2 706	1 904	1 239	142	5 828	3 506	2 326	166
Mars	3 294	2 131	1 278	155	2 724	2 295	1 426	119	6 018	4 426	2 704	136
April	2 868	2 133	1 136	134	2 288	2 269	1 282	101	5 156	4 402	2 418	117
Maj	2 482	1 812	1 085	137	1 829	2 176	1 112	84	4 311	3 988	2 197	108
Juni	3 643	2 631	2 033	138	2 477	2 516	1 465	98	6 120	5 147	3 498	119
Juli	2 914	2 226	1 717	131	2 308	2 080	1 251	111	5 222	4 306	2 968	121
Augusti . . .	2 951	2 486	1 645	119	2 749	2 399	1 391	115	5 700	4 885	3 036	117
September . .	3 112	2 504	1 701	124	3 197	2 956	1 704	108	6 309	5 460	3 405	116
Oktober . . .	3 293	2 380	1 654	138	3 412	3 059	1 871	112	6 705	5 439	3 525	123
November . .	2 964	1 797	1 279	165	2 825	2 344	1 495	121	5 789	4 141	2 774	140
December . .	2 314	1 312	999	176	1 780	1 672	959	106	4 094	2 984	1 958	137
Hela året 1936	**36 394**	**23 785**	**16 860**	**153**	**31 318**	**26 099**	**16 421**	**120**	**67 712**	**49 884**	**33 281**	**136**
1935	41 482	23 271	17 914	178	30 289	23 326	15 510	130	71 771	46 597	33 424	154
1934	46 541	20 302	16 977	229	29 958	21 732	14 879	138	76 499	42 034	31 856	182
1933	53 812	14 821	13 110	363	35 421	18 192	14 358	195	89 233	33 013	27 468	270
1932	45 968	14 366	12 744	320	34 964	18 620	14 574	188	80 932	32 986	27 318	245
I % av hela förmedlingen 1936	4·4	11·6	9·7	—	14·3	13·3	12·9	—	6·4	12·4	11·0	—
I % av hela förmedlingen 1935	3·9	13·3	11·6	—	15·2	13·7	13·9	—	5·7	13·5	12·6	—
I % av hela förmedlingen 1934	3·6	12·1	10·9	—	15·5	15·0	14·8	—	5·1	13·5	12·4	—
I % av hela förmedlingen 1933	3·4	10·5	9·7	—	16·8	14·8	15·2	—	4·9	12·5	12·0	—
I % av hela förmedlingen 1932	4·4	11·6	10·9	—	17·2	14·0	14·3	—	6·5	12·8	12·5	—

några orter särskilda mottagningstider tillämpats och för denna gren av verksamheten lämpad personal anställts. Där ännu inga specialåtgärder ansetts påkallade, har man dock sökt kontakt med skolan och även med organisationer och sammanslutningar för att diskutera eventuella anordningar i samband med ungdomens yrkesorientering och val av levnadsbana.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri			Jord- och stenindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	821	418	415	18	—	—	49	—	—	14 417	2 122	1 864	573	14	9
2	Stockholms län . .	8 964	6 128	5 044	278	415	368	40	—	—	2 059	246	215	569	82	81
3	Uppsala län	4 214	3 349	2 739	369	568	444	3	—	—	1 145	50	39	514	41	41
4	Södermanlands län .	3 458	3 536	2 448	67	60	57	—	—	—	1 033	187	184	34	20	18
5	Östergötlands län .	7 993	5 768	3 954	175	265	237	4	—	—	1 335	186	158	152	8	8
6	Norrköping	1 531	970	733	26	36	32	—	—	—	772	30	25	204	—	—
7	Jönköpings län . .	1 294	1 336	890	31	60	60	9	—	—	638	67	61	138	38	27
8	Kronobergs län . .	1 150	1 679	807	66	40	38	2	—	—	103	22	18	1 110	27	27
9	Kalmar län	1 744	1 673	1 028	60	46	35	—	—	—	2 521	52	47	1 220	37	36
10	Gotlands län . . .	796	1 078	583	5	1	1	—	—	—	75	8	6	242	28	28
11	Blekinge län . . .	1 795	1 813	1 059	71	33	29	2	—	—	988	62	55	7 002	367	359
12	Kristianstads län .	5 662	6 777	4 189	104	91	87	1	—	—	450	90	56	773	156	140
13	Malmöhus l.: Malmö	1 399	1 395	1 014	—	—	—	—	—	—	3 699	505	401	540	15	15
14	Hälsingborg . . .	1 170	704	602	1	—	—	—	—	—	1 138	86	85	67	6	4
15	Länet i övrigt . .	7 517	10 054	6 202	4	7	7	2	—	—	2 224	280	229	3 877	669	666
16	Hallands län . . .	1 188	1 835	665	6	19	17	—	—	—	799	26	24	1 812	122	121
17	Göteborgs stad . .	1 603	1 122	906	20	12	12	1	—	—	9 071	999	972	489	18	18
18	Göteborgs o. Bohus l.	2 041	1 225	945	16	109	77	12	—	—	1 065	71	60	27 247	970	953
19	Älvsborgs län . . .	1 039	686	484	25	40	35	2	—	—	1 382	149	143	411	34	31
20	Skaraborgs län . .	3 764	4 270	2 504	63	147	140	12	—	—	985	283	199	200	68	68
21	Värmlands län . .	2 132	1 153	873	3 744	1 238	1 127	8	1	1	1 187	129	123	1 331	22	12
22	Örebro län	1 968	2 316	1 538	460	506	276	1 022	11	11	1 101	120	109	290	85	82
23	Västmanlands län .	2 390	2 472	1 800	59	153	108	166	5	3	574	135	111	107	5	5
24	Kopparbergs län . .	887	589	465	1 095	1 207	880	1 912	109	109	1 149	104	97	139	23	3
25	Gävleborgs län . .	2 059	353	317	3 353	1 480	1 271	3	—	—	1 517	82	82	229	3	3
26	Västernorrlands län	1 978	374	311	6 763	2 852	2 170	3	—	—	1 219	44	44	718	22	22
27	Jämtlands län . . .	898	278	255	1 307	1 643	1 336	4	1	1	195	32	28	124	6	6
28	Västerbottens län .	517	142	105	1 272	1 183	806	2	3	3	241	23	20	42	—	—
29	Norrbottens län . .	1 133	252	249	4 059	3 200	3 043	4 599	316	316	449	23	23	50	5	5
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	1 406	725	717	—	—	—	—	—	—	812	254	196	15	10	9
2	Stockholms län . .	186	414	127	—	—	—	—	—	—	54	11	4	1	—	—
3	Uppsala län	368	721	205	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
4	Södermanlands län .	479	939	342	—	—	—	—	—	—	3	31	21	—	—	—
5	Östergötlands län .	566	905	494	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—
6	Norrköping	64	42	30	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
7	Jönköpings län . .	159	339	101	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län . .	131	518	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	119	294	98	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . . .	96	355	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . . .	203	756	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län .	700	1 559	515	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
13	Malmöhus l.: Malmö	212	307	63	—	—	—	—	—	—	127	33	33	35	3	3
14	Hälsingborg . . .	122	100	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt . .	612	1 616	436	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	11	11
16	Hallands län . . .	71	258	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad . .	292	125	78	—	—	—	—	—	—	53	58	54	13	1	—
18	Göteborgs o. Bohus l.	80	194	55	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—
19	Älvsborgs län . . .	14	52	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län . .	308	1 025	276	—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—
21	Värmlands län . .	278	702	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	367	782	232	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län .	398	749	342	—	4	1	—	—	—	19	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län . .	114	297	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län . .	185	205	81	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
26	Västernorrlands län	196	411	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . . .	151	324	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län .	97	316	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län . .	37	118	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Pappers- o. grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- o. beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
2 676	370	309	1 537	135	110	3 754	603	599	1 268	80	75	2 578	191	176	514	29	23	1
1 143	130	121	375	23	23	443	28	19	81	20	17	258	5	5	34	5	5	2
1 970	195	183	71	6	6	272	26	21	107	1	1	898	18	16	3	1	1	3
589	276	272	28	10	9	188	6	5	90	16	16	70	36	35	5	4	4	4
1 186	163	113	52	2	1	271	14	13	83	8	8	255	12	8	—	1	1	5
393	80	66	450	3	3	295	6	4	732	17	10	403	9	8	41	2	2	6
2 627	183	176	75	1	1	287	37	36	312	30	30	1 520	33	32	1 048	1	—	7
622	62	55	51	—	—	45	10	9	9	—	—	88	17	17	—	—	—	8
2 586	146	136	37	—	—	650	9	8	91	4	4	126	8	6	157	—	—	9
34	—	—	1	—	—	46	9	5	2	—	—	7	—	—	—	—	—	10
499	33	28	29	—	—	352	12	9	50	3	2	191	7	2	10	—	—	11
553	57	37	9	1	1	242	39	30	59	6	3	189	9	6	10	4	4	12
975	95	73	226	6	4	1 285	15	9	857	15	13	1 883	40	26	1 196	4	3	13
227	12	12	89	10	10	462	8	8	131	2	2	831	5	5	35	—	—	14
368	60	45	120	1	1	1 896	67	66	243	6	3	1 540	23	23	327	24	24	15
418	8	8	34	17	17	272	11	11	211	5	5	834	6	6	—	—	—	16
4 264	220	199	1 235	69	58	1 768	60	48	1 006	86	71	1 554	109	97	454	25	23	17
795	80	75	122	6	6	780	79	71	1 019	9	9	567	81	72	933	6	3	18
537	54	52	214	26	26	258	18	17	513	31	30	319	14	14	1 072	1	1	19
417	55	49	24	2	2	353	109	91	55	3	2	278	18	14	1 224	14	14	20
3 134	107	106	486	—	—	353	11	9	271	10	10	424	8	6	—	5	4	21
472	45	44	263	3	3	349	24	13	166	2	1	9 345	26	24	53	—	—	22
269	38	36	14	—	—	115	5	5	41	1	1	85	9	9	2	—	—	23
1 350	54	51	201	2	2	100	2	2	16	1	1	43	13	13	3	2	2	24
5 561	61	58	384	—	—	532	15	14	225	3	3	208	28	12	5	—	—	25
21 396	259	259	4 942	13	13	730	13	13	57	4	4	518	15	15	39	—	—	26
355	11	11	348	—	—	141	17	16	12	7	5	62	3	2	—	—	—	27
3 837	87	70	164	1	1	106	3	2	13	23	7	112	7	4	5	—	—	28
7 730	476	476	125	—	—	233	1	1	19	3	3	439	4	3	—	—	—	29
27	7	3	545	530	451	1 148	816	725	2 653	1 729	1 165	632	155	118	199	157	132	1
2	1	1	31	26	25	115	50	32	112	52	36	27	3	3	32	16	16	2
—	—	—	4	1	1	19	29	9	715	11	6	455	1	—	—	—	—	3
65	43	41	15	21	19	14	10	7	249	271	252	3	2	2	23	12	12	4
—	—	—	3	8	8	81	62	44	230	51	39	32	—	—	—	—	—	5
—	—	—	8	6	6	118	42	18	275	32	20	76	3	—	19	3	3	6
—	—	—	1	2	—	45	53	20	235	39	33	786	8	—	28	—	—	7
—	—	—	2	10	2	7	10	5	4	1	1	11	3	3	—	—	—	8
20	—	—	—	1	1	31	43	26	53	30	20	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	3	3	2	5	8	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	39	21	19	85	41	24	9	2	2	—	—	—	11
—	—	—	2	1	1	86	101	46	61	21	10	5	—	—	—	—	—	12
13	10	9	273	303	300	511	166	100	3 129	766	620	1 194	114	106	82	38	37	13
—	—	—	5	20	17	47	27	12	146	35	29	284	10	9	—	5	4	14
—	—	—	1	2	—	107	27	13	261	44	27	343	26	13	—	—	—	15
—	—	—	5	10	8	17	16	9	12	4	2	432	6	6	—	—	—	16
8	9	9	226	150	131	935	458	338	2 193	651	446	345	50	38	26	11	8	17
—	—	—	9	2	1	51	41	23	191	87	47	34	15	12	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	8	13	4	277	20	18	19	15	—	—	—	—	19
—	—	—	—	1	—	59	116	44	38	12	9	24	2	—	1	—	—	20
—	—	—	—	—	—	8	12	3	30	14	8	—	1	1	—	—	—	21
—	1	1	3	2	2	270	76	43	373	38	17	4 557	16	10	14	2	2	22
1	—	—	—	3	3	39	62	34	113	18	13	6	1	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	4	7	4	17	1	1	2	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	3	3	44	21	18	342	24	24	3	1	1	1	2	2	25
—	2	2	—	1	1	60	30	18	85	21	20	38	2	—	—	1	1	26
—	—	—	—	—	—	30	22	20	11	10	10	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	27	19	10	22	8	6	—	1	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	20	14	9	5	—	—	3	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	29 016	1 886	1 669	1 070	56	55	7 101	2 731	2 587	4 250	815	581	14 837	2 367	2 248
2	Stockholms län . .	3 804	464	442	115	6	5	614	75	75	141	10	9	723	35	27
3	Uppsala län	1 514	195	189	69	2	2	138	10	8	121	25	14	304	23	18
4	Södermanlands län .	294	126	108	28	3	3	814	389	389	41	2	2	186	10	9
5	Östergötlands län .	2 124	370	355	49	20	20	201	95	94	95	11	10	329	28	27
6	Norrköping	3 290	126	114	164	7	5	1 430	678	650	85	6	4	750	25	18
7	Jönköpings län . . .	728	267	257	180	21	21	54	1	1	142	14	14	298	22	22
8	Kronobergs län . .	892	90	89	43	3	3	13	—	—	27	5	5	34	2	2
9	Kalmar län	994	104	95	58	3	3	5 108	1 131	1 129	67	5	5	345	6	6
10	Gotlands län . . .	223	10	10	38	1	1	874	243	227	6	2	2	74	7	7
11	Blekinge län . . .	776	98	74	105	2	2	4 363	1 086	1 060	65	7	5	283	5	3
12	Kristianstads län .	1 041	315	287	34	2	1	421	153	152	33	1	1	327	42	41
13	Malmöhus l.: Malmö	9 063	245	220	485	42	42	3 001	896	806	756	164	120	2 480	112	81
14	Hälsingborg . . .	1 769	262	262	56	1	1	7 851	2 723	2 688	104	14	13	613	27	27
15	Länet i övrigt . .	1 976	603	566	411	131	131	3 521	1 214	1 198	77	14	13	1 056	111	111
16	Hallands län . . .	1 472	108	107	27	17	17	901	284	277	64	—	—	402	9	9
17	Göteborgs stad . . .	6 308	865	813	234	164	164	25 708	6 926	6 859	2 059	425	344	6 979	978	941
18	Göteborgs o. Bohus l.	3 755	719	717	41	3	3	1 826	591	567	57	18	14	426	65	61
19	Älvsborgs län . . .	1 778	348	336	60	5	3	147	2	2	39	4	3	377	8	7
20	Skaraborgs län . .	526	160	157	39	2	2	112	24	24	82	13	11	272	38	38
21	Värmlands län . .	6 410	1 892	1 887	144	14	14	550	332	331	119	10	10	500	19	19
22	Örebro län	1 283	252	239	92	5	5	168	—	—	124	8	6	395	18	11
23	Västmanlands län .	472	249	239	46	—	—	214	114	113	35	6	5	86	7	7
24	Kopparbergs län . .	935	271	266	40	3	3	43	—	—	67	11	10	125	10	10
25	Gävleborgs län . .	2 539	252	251	184	2	2	2 762	807	801	128	3	3	577	10	9
26	Västernorrlands län	11 198	1 018	1 012	324	2	2	4 082	1 066	1 061	182	5	5	729	25	24
27	Jämtlands län . . .	989	210	209	9	3	3	22	2	2	40	3	3	191	8	6
28	Västerbottens län .	1 116	238	221	21	1	1	814	202	166	55	6	4	139	18	11
29	Norrbottens län . .	3 882	1 586	1 583	102	16	16	694	283	262	119	7	7	348	10	10
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	1	—	—	—	—	—	1 772	919	771	1 504	874	612	3 396	1 897	1 192
2	Stockholms län . .	—	—	—	—	—	—	9	5	1	79	20	19	180	92	52
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	10	7	37	41	13
4	Södermanlands län .	—	—	—	—	—	—	5	5	5	7	1	1	65	38	34
5	Östergötlands län .	—	—	—	—	—	—	7	7	6	31	9	8	124	55	46
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	31	28	24	6	1	1	28	11	4
7	Jönköpings län . .	—	—	—	—	—	—	2	7	4	16	11	8	68	50	29
8	Kronobergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	10	6	5
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	98	18	18	7	5	5	95	24	19
10	Gotlands län . . .	—	—	—	—	—	—	57	18	15	6	—	—	72	19	19
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	5	2	1	34	6	2	98	51	38
12	Kristianstads län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	5	3	201	69	55
13	Malmöhus l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	64	22	18	649	171	158	1 881	823	702
14	Hälsingborg . . .	—	—	—	—	—	—	66	28	28	18	23	18	131	103	84
15	Länet i övrigt . .	—	—	—	—	—	—	40	26	26	16	5	3	128	71	42
16	Hallands län . . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	7	—	—	43	14	10
17	Göteborgs stad . . .	—	—	—	—	—	—	820	505	314	913	242	173	1 764	800	507
18	Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	19	22	18	29	30	23	118	53	36
19	Älvsborgs län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1	1	51	9	6
20	Skaraborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	15	11	54	14	9
21	Värmlands län . . .	—	—	—	—	—	—	3	21	17	2	2	—	23	28	18
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	13	5	1	47	13	11	120	36	21
23	Västmanlands län .	—	—	—	—	—	—	2	2	2	56	14	14	143	94	79
24	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	4	38	10	10
25	Gävleborgs län . .	—	—	—	—	—	—	29	19	19	5	1	—	44	16	11
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	143	76	75	34	10	10	161	21	20
27	Jämtlands län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	2	2	11	1	1
28	Västerbottens län .	—	—	—	—	—	—	13	8	8	19	2	2	81	25	17
29	Norrbottens län . .	—	—	—	—	—	—	3	3	3	40	4	4	30	2	2

Landtransport			Hotell- och restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ungdom ut. utb.	Hänvisade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
19 375	5 594	4 176	3 386	119	97	4 182	1 803	1 775	715	39	36	9 749	24 637	24 637	2 666	3 086	1
2 194	528	417	136	36	30	215	77	71	98	28	23	6 074	900	878	496	699	2
607	298	227	61	15	14	60	5	4	9	6	3	2 385	539	522	721	1 910	3
409	282	249	38	6	6	72	16	16	1	3	3	1 977	618	617	159	558	4
920	433	397	72	17	16	87	78	76	32	15	14	3 262	524	516	397	356	5
1 486	397	277	63	10	7	79	29	25	4	2	1	2 294	94	91	270	170	6
754	214	195	115	26	26	41	113	112	10	10	9	3 477	239	237	175	1 238	7
161	48	40	26	12	10	10	6	6	1	1	1	3 212	592	590	2	545	8
605	460	455	94	7	6	35	1	1	4	6	6	5 089	414	413	225	599	9
253	81	65	39	20	14	46	7	7	—	—	—	753	58	58	12	197	10
992	430	350	132	17	13	462	10	7	33	10	8	7 220	623	612	413	594	11
534	133	96	52	21	16	112	1	1	4	1	1	2 266	564	533	110	320	12
3 426	1 656	909	335	41	26	256	65	58	38	6	5	9 100	468	468	1 090	1 102	13
1 526	345	286	85	13	10	257	11	11	16	—	—	3 298	93	93	374	249	14
1 221	824	638	90	31	22	209	198	197	10	3	3	8 215	1 731	1 729	500	3 160	15
488	132	105	46	21	18	59	3	3	2	—	—	1 901	183	182	174	201	16
6 130	7 016	6 148	1 266	455	410	1 249	601	588	77	38	23	13 242	3 060	3 058	2 557	1 175	17
1 214	397	383	85	56	49	142	36	35	4	1	1	6 454	718	717	1 421	2 367	18
584	82	72	34	11	9	81	42	40	4	4	2	4 967	895	887	300	683	19
643	139	128	83	38	35	236	25	23	9	5	4	3 239	369	369	406	497	20
973	255	253	49	12	11	114	119	115	14	2	1	7 171	544	537	913	1 294	21
827	279	236	99	16	13	104	17	17	3	11	9	7 239	627	616	351	972	22
260	357	340	17	8	7	51	26	26	1	3	2	2 518	436	434	262	168	23
397	158	125	50	22	18	13	2	2	4	2	2	7 484	683	669	1 786	698	24
1 182	120	119	59	11	11	161	2	2	—	1	1	11 247	706	682	1 162	1 525	25
2 200	180	179	120	23	22	102	11	11	39	4	4	18 811	264	264	3 328	4 614	26
400	89	89	115	34	31	115	26	24	8	2	2	2 520	241	241	467	150	27
309	118	96	50	7	6	29	6	6	9	7	6	5 861	481	481	1 032	544	28
1 266	73	70	36	4	3	219	5	5	—	1	1	15 404	1 359	1 359	3 018	2 641	29
952	2 713	1 311	10 203	7 566	6 821	3 500	2 477	1 548	30 919	33 881	24 027	1	17	17	3 302	9	1
76	83	68	576	919	511	274	389	187	4 150	6 403	2 822	—	—	—	461	1	2
16	62	48	315	620	344	122	212	79	2 401	3 051	1 630	20	15	12	594	1	3
12	53	45	255	336	249	85	119	81	2 770	3 403	1 983	1	—	—	361	—	4
16	66	53	530	785	583	132	175	132	4 291	4 112	2 630	—	3	3	619	—	5
4	31	16	180	226	133	23	34	11	1 244	1 254	798	—	—	—	148	—	6
21	44	21	427	590	375	140	153	100	2 930	2 318	1 397	—	—	—	94	—	7
6	6	6	207	321	174	52	51	33	1 123	1 479	788	—	—	—	—	—	8
35	49	47	283	411	300	82	119	86	2 527	2 274	1 723	—	—	—	213	—	9
45	14	14	228	202	143	54	45	25	875	977	603	—	—	—	—	—	10
97	120	61	604	747	523	120	116	79	3 212	3 490	2 303	—	—	—	546	—	11
30	60	29	855	1 392	693	105	80	40	3 328	4 835	2 536	—	—	—	199	—	12
15	507	197	1 326	1 656	1 090	344	276	145	10 450	10 200	7 808	—	50	50	1 180	—	13
32	110	64	424	527	384	44	84	64	2 140	1 799	1 283	—	—	—	267	—	14
87	183	89	414	806	421	109	157	78	2 910	3 864	2 054	—	—	—	390	—	15
22	49	33	227	312	193	27	37	21	1 344	1 358	833	—	1	1	195	—	16
475	936	435	2 433	2 491	1 559	1 156	1 327	984	10 189	13 023	9 085	—	—	—	2 183	—	17
13	17	14	406	564	307	96	138	80	1 655	1 815	931	—	—	—	367	—	18
6	2	2	289	268	164	113	150	105	1 352	1 325	734	1	—	—	9	—	19
12	15	14	203	435	222	137	231	120	2 580	3 154	1 704	—	—	—	236	—	20
15	27	21	313	453	278	103	167	86	2 498	3 039	1 701	—	2	2	48	—	21
69	127	90	724	661	420	302	259	143	4 345	4 599	2 954	—	—	—	211	—	22
87	146	118	482	748	569	137	190	142	3 358	2 888	2 096	—	—	—	578	—	23
22	23	22	749	806	535	121	132	88	2 917	2 364	1 602	2	—	—	2	—	24
34	34	31	527	446	333	102	99	74	2 587	1 958	1 411	—	2	2	321	—	25
50	29	23	1 161	727	606	260	105	91	4 325	2 309	1 836	—	—	—	14	—	26
3	3	3	993	900	864	62	68	63	1 094	1 119	971	—	—	—	16	—	27
14	22	12	603	446	347	148	106	96	2 410	2 201	1 597	—	—	—	1	—	28
—	—	—	240	227	194	54	46	39	1 559	1 049	914	—	—	—	31	—	29

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1936.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1936 påmönstrade sjömän till 41 560 och antalet avmönstrade till 40 547. Härav voro i inrikes fart 2 324 påmönstringar och 2 311 avmönstringar eller resp. 5·6 och 5·7 %. Fördelningen på olika sjömanshus framgår av följande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Haparanda . . .	18	11	Nyköping . . .	669	680	Landskrona .	1 464	1 537
Luleå	744	373	Norrköping . .	927	931	Hälsingborg .	3 716	3 466
Piteå	79	76	Västervik . . .	373	361	Halmstad . .	455	455
Skellefteå . . .	76	87	Oskarshamn . .	804	723	Falkenberg . .	79	77
Umeå	276	242	Kalmar	873	739	Varberg . . .	139	158
Örnsköldsvik . .	344	312	Visby	458	467	Göteborg . . .	14 797	14 430
Härnösand . . .	436	435	Karlskrona . . .	252	286	Marstrand . .	564	549
Sundsvall . . .	932	903	Ronneby	95	81	Uddevalla . .	317	343
Hudiksvall . . .	202	183	Karlshamn . . .	505	458	Lysekil . . .	1 222	1 115
Söderhamn . . .	313	309	Sölvesborg . . .	627	557	Strömstad . .	204	220
Gävle	991	963	Kristianstad . .	257	256	Karlstad . . .	849	864
Stockholm . . .	4 687	4 969	Simrishamn . .	89	95	Lidköping . .	185	189
Uppsala	—	1	Ystad	204	208	Summa 1936	**41 560**	**40 547**
Västerås . . .	186	226	Trälleborg . . .	349	331	» 1935	38 886	37 611
Södertälje . . .	110	86	Malmö	1 693	1 795	» 1934	36 313	34 250

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 36 % av såväl på- som avmönstringarna, därnäst kom Stockholm med motsvarande 11 resp. 12 %. Fördelningen på de olika månaderna framgår av nedanstående tabell:

År 1936	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade	3 141	2 162	3 562	4 909	5 489	4 313	3 792	3 487	2 874	2 709	2 354	2 768
Avmönstrade	3 657	3 177	3 316	2 961	3 793	3 550	3 539	3 538	3 130	2 733	2 412	4 741
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1936	86	68	107	166	145	121	107	99	92	99	98	58
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1935	59	82	142	147	146	142	117	100	87	99	99	60
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1934	69	76	151	134	182	153	119	98	94	88	86	61

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1936 räkna 102 påmönstringar, mot 103 år 1935 och 106 år 1934.

Bland de under året påmönstrade utgjordes 2 375 av fartygsbefälhavare, 6 965 av styrmän och maskinister, 14 086 av däcksmanskap, 9 947 av maskinmanskap och 8 187 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 2 251 fartygsbefälhavare, 6 859 styrmän och maskinister, 13 870 däcksmanskap, 9 736 maskinmanskap och 7 831 kökspersonal.

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1936.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna							
					Däcksmanskap		Maskinmanskap		Kökspersonal		Tillsammans	
					Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.
Luleå	695	283	262	246	213	99	259	129	121	30	593	258
Umeå	811	212	175	383	106	75	71	71	43	28	220	174
Örnsköldsvik	296	138	138	214	118	65	110	55	44	14	272	134
Härnösand	1 402	426	425	329	171	170	127	135	52	64	350	369
Sundsvall	1 612	545	545	296	337	239	283	211	122	82	742	532
Hudiksvall	876	120	115	730	87	63	60	40	26	11	173	114
Söderhamn	645	204	204	316	113	104	89	65	55	28	257	197
Gävle	1 075	498	497	216	337	224	292	209	159	57	788	490
Stockholm	8 357	3 663	3 377	228	1 428	1 012	1 114	825	968	1 022	3 510	2 859
Södertälje	118	53	53	223	43	27	30	18	18	6	91	51
Oxelösund	763	393	393	194	201	243	206	105	94	36	501	384
Norrköping	1 461	706	674	207	335	260	243	197	148	98	726	555
Västervik	365	143	141	255	186	84	50	34	40	17	276	135
Oskarshamn	2 050	542	542	378	312	288	191	176	94	52	597	516
Kalmar	1 940	456	456	425	467	320	111	74	115	44	693	438
Visby	855	257	242	333	198	146	59	49	84	39	341	234
Karlskrona	428	127	124	337	139	63	38	31	28	17	205	111
Karlshamn	1 723	205	190	840	232	118	63	35	95	35	390	188
Sölvesborg	1 606	703	703	228	217	347	118	132	104	101	439	580
Åhus	242	137	136	177	102	75	67	39	32	19	201	133
Ystad	438	96	96	456	85	53	42	34	27	8	154	95
Trälleborg	797	310	300	257	124	122	84	131	50	40	258	293
Malmö	3 065	918	824	334	600	358	414	298	249	84	1 263	740
Landskrona	2 126	834	828	255	568	348	356	268	169	98	1 093	714
Hälsingborg	7 599	2 751	2 716	276	1 269	975	1 006	879	445	301	2 720	2 155
Halmstad	720	282	275	255	225	171	87	67	49	33	361	271
Göteborg	24 655	7 418	7 160	332	3 909	2 751	3 851	2 412	4 383	705	12 143	5 868
Lysekil	540	278	275	194	628	222	23	11	37	28	688	261
Uddevalla	510	285	264	179	134	126	70	71	32	31	236	228
Tillsammans	67 770	22 983	22 130	295	12 884	9 148	9 514	6 801	7 883	3 128	30 281	19 077

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 41 560 sjömännen 41 022 (eller 98·7 %) svenskar, 222 norrmän, 98 danskar, 121 finnar, 23 tyskar, 73 andra vita samt 1 av annan ras. Bland de under samma tid avmönstrade 40 547 sjömännen voro 39 795 (eller 98·1 %) svenskar, 290 norrmän, 181 danskar, 138 finnar, 34 tyskar, 108 andra vita samt 1 av annan ras.

Arbetsförmedlingsverksamheten. De under Sveriges offentliga arbetsförmedling sorterande sjömansförmedlingskontoren och -ombuden ha under år 1936 bedrivit sin verksamhet efter samma grunder och å samma orter som under näst föregående år.

Såsom närmare framgår av ovanstående tabell, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 67 770, lediga platser till 22 983 och tillsatta platser till 22 130, vilket betecknar en minskning sedan föregående år för ansökningarna med 7·7 % men en ökning för lediga och tillsatta platser med resp. 14·1 och 13·3 %.

Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 295 under 1936 mot 365 och 455 under resp. 1935 och 1934.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer . .	5 971	6 429	7 172	7 238	6 645	5 227	4 996	4 822	4 666	4 509	4 484	4 715
Ansökningar .	6 019	6 614	7 297	7 296	6 729	5 337	5 060	4 889	4 741	4 540	4 500	4 748
Lediga platser	1 366	1 210	1 586	2 372	3 254	2 535	2 435	2 070	1 853	1 391	1 361	1 550
Tillsatta »	1 336	1 196	1 556	2 320	3 163	2 399	2 269	1 956	1 786	1 337	1 327	1 485
Ansökningar pr 100 lediga pl.	441	547	460	308	207	211	208	236	256	326	331	306

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 3 658 personer eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 3 826 personer. Överskottet var störst under mars och minst under juli med 5 586 resp. 2 561 personer. Tillgången på nybörjare vid förmedlingskontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö var c:a 19 % mindre än föregående år.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges i efterföljande tablå:

	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	213	0·3	34	0·1	34	0·2	626	100
Styrmän	2 219	3·3	308	1·3	299	1·4	720	97
Maskinister	2 110	3·1	680	3·0	650	2·9	310	96
Däcksmanskap . .	26 151	38·6	9 487	41·3	9 148	41·3	276	96
Maskinmanskap . .	26 900	39·7	6 870	29·9	6 801	30·7	392	99
Kökspersonal . . .	9 874	14·6	3 533	15·4	3 128	14·1	279	89
Andra platser . . .	303	0·4	2 071	9·0	2 070	9·4	15	100
Tillsammans	67 770	100·0	22 983	100·0	22 130	100·0	295	96

Gruppen »andra platser» avser tillfälliga arbetare, som haft sysselsättning med reparations- samt utrustningsarbeten o. d.

Av kökspersonalen utgjordes c:a ¼ av kvinnor (2 751 ansökningar och 1 339 tillsatta platser). Denna gren av förmedlingsverksamheten var livligast vid kontoren i Stockholm och Göteborg, där antalet tillsatta platser utgjorde resp. 778 och 314.

Av 387 arbetssökande utländska sjömän bereddes 138 anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å sid. 125.

Göteborg ligger fortfarande främst med 36·4 % av samtliga ansökningar om arbete och 32·4 % av tillsatta platser, härnäst kommer Stockholm med 12·3 resp. 15·3 %, Hälsingborg med 11·2 resp. 12·3 % och Malmö med 4·5 resp. 3·7 %.

Av de under året förmedlade 22 130 platserna avse 17 942 eller 81·1 % anställning å ångfartyg, 3 666 (16·6 %) å motorfartyg och 522 (2·3 %) å seglare.

Bostadsproduktionen i vissa större städer under år 1936.

Preliminär översikt.

Materialets omfattning. I syfte att erhålla snabbare kännedom om växlingarna i bostadsproduktionens omfattning, än som på grundval av årsstatistiken varit möjligt, har socialstyrelsen fr. o. m. år 1934 kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade byggnadsföretag samt om antalet vid kvartalsskiftena under byggnad varande lägenheter och eldstäder (boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 inv.[1] I det följande återges de uppgifter, som inkommit för de olika kvartalen år 1936, varjämte uppgifter för år 1935 anföras för möjliggörande av jämförelser.

Det bör understrykas, att kvartalsstatistiken icke avser den totala byggnadsverksamheten, enär den ej inbegriper produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål och ej heller vissa statliga bostadsbyggnader. Den återspeglar vidare endast den arbetsåtgång, som erfordras för uppförande av nya bostadshus ävensom för sådana ändrings- och tillbyggnadsarbeten, som resultera i nya bostadslägenheter, resp. eldstäder. Detta är värt att uppmärksammas med hänsyn till att byggnadsindustrien till ingalunda obetydlig del är inriktad på sådana ändrings-, reparations- och moderniseringsarbeten, vilka icke taga sig uttryck i direkt ökning av bostadsbeståndet.

Fullbordade och beviljade lägenheter och eldstäder. I tab. A återges dels antalet lägenheter och eldstäder i under åren 1935 och 1936 fullbordade och beviljade byggnadsföretag, dels motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 1935 och för samtliga kvartal under år 1936. Denna sammanställning ger vid handen, att totala antalet lägenheter och eldstäder i under år 1936 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[2] — byggnadsföretag i förhållande till 1935 ökats med 5·6 resp. 10·4 %. Ökningen är särskilt framträdande i Stockholm, Norrköping, Borås, Jönköping, Uppsala och Västerås. Däremot registreras i Göteborg och Hälsingborg en minskning av antalet fullbordade lägenheter, men en ökning av antalet eldstäder, under det Malmö, Gävle, Örebro och Linköping redovisa minskat antal fullbordade lägenheter och eldstäder.

I fråga om beviljade byggnadslov framträder gentemot år 1935 en ökning med 16·0 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 14·3 % efter antalet eldstäder. Ökningen har kommit till synes i flertalet redovisade städer. För Borås registreras en ökning av byggnadsloven, räknat efter antalet lägenheter,

[1] Av städer med över 30 000 invånare är det endast Eskilstuna, som icke kunnat lämna kvartalsuppgifter.

[2] Uppgifterna för Stockholm och Hälsingborg avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag. Betr. Jönköping, Uppsala och Linköping se noterna sid. 128.

Tab. A. Antal bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum el. kök) i under åren 1935 och 1936 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i vissa större städer.

	Antal bostadslägenheter							Antal eldstäder (boningsrum och kök)						
	1935		1936					1935		1936				
Fullbordade byggnadsföretag.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Stockholm[1]	5 803	3 759	6 529	1 301	1 026	1 035	3 167	14 817	9 291	17 453	3 484	2 853	2 872	8 244
Göteborg .	4 121	229	3 828	990	45	2 426	367	10 964	789	11 021	2 897	142	6 459	1 523
Malmö . .	2 821	184	2 310	833	51	1 348	78	7 322	588	6 047	1 991	153	3 611	292
Norrköping	708	50	803	217	28	533	25	1 634	142	1 976	484	82	1 333	77
Hälsingborg	1 094	4	1 093	77	155	711	150	2 807	19	3 034	199	399	2 007	429
Borås . . .	290	110	683	58	53	337	235	879	303	1 858	198	133	907	620
Gävle . . .	245	50	228	18	8	24	178	803	184	671	46	16	99	510
Örebro . .	493	214	488	—	8	290	190	1 303	602	1 294	—	16	775	503
Jönköping[2]	286	—	493	49	—	137	307	915	—	1 553	199	—	394	960
Uppsala[3] .	703	703	852	—	—	—	852	1 932	1 932	2 552	—	—	—	2 552
Linköping[4]	437	361	381	16	68	127	170	1 214	1 003	1 050	36	194	411	409
Västerås .	423	7	713	227	8	46	432	1 284	26	2 145	622	29	137	1 357
Tillhopa	**17424**	**5 671**	**18 401**	**3 786**	**1 450**	**7 014**	**6 151**	**45 874**	**14879**	**50 654**	**10156**	**4 017**	**19005**	**17 476**
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	6 868	1 427	7 735	1 683	2 268	1 464	2 320	18 436	3 693	19 953	4 078	5 939	4 073	5 863
Göteborg .	3 258	665	4 157	1 175	1 206	545	1 231	9 066	1 809	11 745	3 056	3 856	1 539	3 294
Malmö . .	2 741	528	2 993	815	311	859	1 008	7 247	1 476	7 973	2 141	958	2 422	2 452
Norrköping	728	134	904	352	191	242	119	1 714	330	2 340	827	509	639	365
Hälsingborg	1 158	216	1 020	399	156	263	202	3 265	762	2 822	1 055	454	739	574
Borås . . .	757	255	777	181	179	192	225	2 146	636	2 016	439	438	523	616
Gävle . . .	439	161	221	56	74	67	24	1 320	448	688	129	256	212	91
Örebro . .	555	232	719	141	109	95	374	1 480	596	1 790	361	300	259	870
Jönköping .	429	108	563	151	99	122	191	1 274	286	1 687	444	363	338	542
Uppsala . .	592	68	1 237	424	142	273	398	1 794	246	3 280	1 235	377	658	1 010
Linköping .	566	210	503	184	114	79	126	1 499	489	1 426	539	302	187	398
Västerås .	626	122	891	268	166	163	294	1 805	371	2 629	768	557	452	852
Tillhopa	**18717**	**4 126**	**21 720**	**5 829**	**5 015**	**4 364**	**6 512**	**51 046**	**11142**	**58349**	**15072**	**14309**	**12041**	**16 927**

men en minskning efter antalet eldstäder; Hälsingborg, Gävle och Linköping redovisa minskning med hänsyn såväl till lägenheter som eldstäder.

Den i nedanstående tablå återgivna jämförelsen mellan de särskilda kvartalen 1935 och 1936 med avseende på fullbordade och beviljade byggnadsföretag utvisar, att ökningen i fråga om fullbordade byggnadsföretag varit sär-

[1] Tidigare publicerade siffror för år 1935 ha kompletterats med hänsyn till inkomna efteranmälningar.

[2] I Jönköping verkställdes år 1935 det stora flertalet slutavsyningar under första och tredje kvartalen; de under andra och fjärde kvartalen 1935 och andra kvartalet 1936 verkställda slutavsyningarna redovisades först under följande kvartal.

[3] Samtliga slutavsyningar i Uppsala verkställas omkring årsskiftet. De i tab. A för fjärde kvartalet 1936 redovisade bostäderna voro färdigställda för inflyttning, men ej slutavsynade före 1 jan. 1937. Uppgifterna för de fullbordade byggnadsföretagen ge ingen som helst föreställning om hur byggnadsverksamheten fördelar sig över året.

[4] I fråga om Linköping hade 189 av de såsom fullbordade under år 1935 redovisade lägenheterna väl tagits i bruk under året men däremot icke slutavsynats före årets utgång. Antalet eldstäder i dessa lägenheter utgjorde 520. För år 1936 gäller detsamma beträffande 285 lägenheter och 747 eldstäder.

skilt framträdande under första halvåret 1936, under det antalet fullbordade lägenheter och eldstäder under tredje kvartalet företedde en viss minskning i jämförelse med motsvarande period 1935. Det bör dock härvid beaktas, att de tidsperioder, som förflyta innan ett färdigställt byggnadsföretag blir slutavsynat och i statistiken registrerat såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. — Vad byggnadsloven beträffar, företedde 1936 års första kvartal en viss nedgång gentemot första kvartalet 1935, varemot för de följande tre kvartalen kan inregistreras en allt mer markerad ökning.

		Bostadslägenheter					Eldstäder (boningsrum och kök)				
		1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Tillhopa	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Tillhopa
Fullb. byggnadsföretag (12 städer)	1935	2 819	1 249	7 685	5 671	**17 424**	7 599	3 182	20 214	14 879	**45 874**
	1936	3 786	1 450	7 014	6 151	**18 401**	10 156	4 017	19 005	17 476	**50 654**
Bevilj. byggnadslov (12 städer)	1935	6 800	4 793	2 998	4 126	**18 717**	17 631	14 061	8 212	11 142	**51 046**
	1936	5 829	5 015	4 364	6 512	**21 720**	15 072	14 309	12 041	16 927	**58 394**

Antalet lägenheter och eldstäder i under fjärde kvartalet 1936 fullbordade byggnadsföretag företedde gentemot fjärde kvartalet 1935 en ökning med 8·5 resp. 17·5 %. Byggnadsloven hade ökats med 57·8 %, räknat efter antalet lägenheter, och med 51·9 % efter antalet eldstäder.

Ökning av antalet fullbordade lägenheter och eldstäder framträder i Göteborg, Hälsingborg, Borås, Gävle, Uppsala och Västerås,[1] varemot minskning kommer till synes i Stockholm, Malmö, Norrköping, Örebro och Linköping. — Byggnadsloven förete ökning i Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro, Jönköping, Uppsala och Västerås, räknat efter såväl antalet lägenheter som antalet eldstäder. I Norrköping framträder en minskning av byggnadsloven, efter antalet lägenheter räknat, men en ökning efter antalet eldstäder, samt i Hälsingborg, Borås, Gävle och Linköping en minskning beträffande såväl antalet lägenheter som antalet eldstäder.

I jämförelse med tredje kvartalet 1936 företer antalet lägenheter och eldstäder i fullbordade byggnadsföretag en säsongmässig minskning, vilken dock är av betydligt mindre omfattning än minskningen från tredje till fjärde kvartalet 1935. Byggnadsloven ha gentemot tredje kvartalet ökats i något starkare proportion än föregående år.

Under byggnad varande lägenheter och eldstäder. Belysande för bostadsproduktionens omfattning äro även de uppgifter angående antalet vid kvartalsskiftena under byggnad varande lägenheter och eldstäder, som lämnas i tab. B. Vid årsskiftet 1936/37 var antalet under byggnad varande bostäder c:a en tredjedel större än ett år tidigare (33·1 % räknat efter antalet lägenheter, 31·0 % efter antalet eldstäder). Mer eller mindre utpräglad ökning av bostadspro-

[1] Beträffande Jönköping se not 2 sid. 128.

Tab. B. Antal vid kvartalsskiftena 1 oktober 1935—1 januari 1937 under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder i vissa större städer.

Orter	Bostadslägenheter						Eldstäder (boningsrum och kök)					
	1/10 1935	1/1 1936	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/10 1935	1/1 1936	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937
Stockholm .	1 638	2 942	4 074	4 715	2 317	4 057	4 602	7 599	10 261	12 212	6 550	10 568
Göteborg . .	717	1 139	1 642	2 666	715	1 971	2 232	3 409	4 538	7 979	2 159	5 580
Malmö . . .	923	1 387	1 420	1 510	976	1 796	2 309	3 683	3 886	4 227	2 866	4 907
Norrköping .	194	433	432	611	239	404	460	1 073	1 134	1 538	651	1 011
Hälsingborg	269	606	911	863	431	450	686	1 671	2 407	2 361	1 248	1 270
Borås . . .	123	150	117	165	214	181	349	431	511	446	634	499
Gävle . . .	232	343	381	473	483	355	768	1 012	1 115	1 340	1 436	1 005
Örebro . . .	263	255	419	521	315	512	751	637	1 108	1 382	786	1 221
Jönköping .	166	165	278	334	296	281	549	422	772	981	861	782
Uppsala . .	38	437	693	828	167	498	150	1 408	2 055	2 390	298	1 134
Linköping .	370	192	351	482	81	172	1 064	522	947	1 270	112	498
Västerås . .	262	371	413	568	670	532	592	920	1 066	1 586	1 880	1 375
Tillhopa	**5 195**	**8 420**	**11 131**	**13 736**	**6 904**	**11 209**	**14 512**	**22 787**	**29 800**	**37 712**	**19 481**	**29 850**

duktionen rapporteras för Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Örebro, Jönköping och Västerås. Däremot förete Norrköping, Hälsingborg och Linköping en viss minskning med avseende å såväl lägenheter som eldstäder; för Gävle och Uppsala framträder ökning beträffande antalet lägenheter men minskning beträffande antalet eldstäder.

Följande sammanfattningssiffror för redovisade 12 städer återge utvecklingen sedan början av år 1935:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				eldstäder (boningsrum och kök)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1935	8 652	13 096	14 531	5 195	23 235	34 270	38 828	14 512
1936	8 420	11 131	13 736	6 904	22 787	29 800	37 712	19 481
1937	11 209	—	—	—	29 850	—	—	—

De ovan meddelade uppgifterna ge vid handen, att bostadsproduktionen under fjolåret i stort sett företedde större livaktighet än år 1935, då byggnadsverksamheten i de här redovisade städerna redan hade överskridit nivån för det tidigare toppåret 1930.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1936.

Fylleriförseelser. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återgives i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under fjärde kvartalet 1936, tillhopa 6 991, av vilka 6 860 begåtts av män och 131 av kvinnor. Tages hänsyn till ett antal efterrapporterade fall, torde hela antalet fylleriförseelser under år 1936 kunna beräknas till c:a 30 500 mot 31 288 under närmast föregående år. Det föreligger alltså en nedgång i den redovisade fyllerifrekvensen med 2 à 3 %.

Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, dels för tiden fr. o. m. 1930 framgår av nedanstående tablå:

	Medeltal per kvartal under år								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1913	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1935	1936	1936
Antal förseelser .	14 727	7 759	7 526	7 369	7 394	7 781	7 822	7 513[2]	7 210	8 828[1]	6 991[2]
Per 100 000 inv. .	262	127	122	120	119	125	125	121	116	141	112

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och instämmas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för fjärde kvartalet 1936, tyder densamma på en avsevärd nedgång i fyllerifrekvensen gentemot närmast föregående kvartal. Då uppgifterna för redogörelsekvartalet ännu ej äro alldeles fullständiga, torde denna nedgång dock vara något mindre än vad de här anförda siffrorna synas ge vid handen. Av enahanda skäl är det tvivelaktigt, om fyllerifrekvensen i verkligheten undergått någon minskning i jämförelse med fjärde kvartalet 1935.

Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1936 års fjärde kvartal, begingos 131 eller 1·5 % av kvinnor, därav, såsom tab. A utvisar, 86 i Stockholm, 27 i Göteborg, 2 i Malmö, 15 i övriga städer och 1 å landsbygden. — Tabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning förseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen satts mellan personer födda före 1911, resp. 1911 eller senare. Av hela antalet under tredje och fjärde kvartalen 1936 sakfällda fyllerister tillhörde 1 989 eller

[1] Siffran korrigerad med hänsyn till 436 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	därav födda		Hela antalet	därav födda	
	okt.	nov.	dec.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			före 1911	1911 eller senare		före 1911	1911 eller senare
Stockholms stad	327	349	360	**1 036**	71	253	626	**950**	860	90	86	81	5
Östra Sverige													
Södertälje	5	10	8	**23**	—	3	20	**23**	19	4	—	—	—
Lidingö	—	—	1	**1**	—	—	1	**1**	1	—	—	—	—
Uppsala	48	40	32	**120**	5	38	77	**120**	99	21	—	—	—
Västerås	24	20	22	**66**	—	17	48	**65**	44	21	1	—	1
Nyköping	9	7	6	**22**	2	1	19	**22**	19	3	—	—	—
Eskilstuna	41	12	15	**68**	2	10	56	**68**	53	15	—	—	—
Linköping	16	26	9	**51**	—	9	42	**51**	46	5	—	—	—
Norrköping	28	29	32	**89**	—	13	73	**86**	68	18	3	2	1
Övriga städer	108	73	69	**250**	7	54	189	**250**	187	63	—	—	—
Landsbygden	80	74	17	**171**	4	39	127	**170**	112	58	1	1	—
Små. m. m.													
Jönköping	14	15	13	**42**	—	12	30	**42**	33	9	—	—	—
Kalmar	10	20	9	**39**	—	9	30	**39**	34	5	—	—	—
Västervik	5	8	18	**31**	—	8	23	**31**	25	6	—	—	—
Visby	7	7	11	**25**	—	5	20	**25**	20	5	—	—	—
Övriga städer	60	84	43	**187**	3	36	148	**187**	155	32	—	—	—
Landsbygden	96	93	38	**227**	—	39	188	**227**	129	98	—	—	—
Södra Sverige													
Karlskrona	21	18	10	**49**	—	2	47	**49**	43	6	—	—	—
Kristianstad	22	21	20	**63**	—	10	53	**63**	58	5	—	—	—
Malmö	58	40	64	**162**	5	33	122	**160**	139	21	2	2	—
Lund	22	22	14	**58**	1	16	41	**58**	44	14	—	—	—
Landskrona	17	14	4	**35**	3	6	26	**35**	27	8	—	—	—
Hälsingborg	46	30	30	**106**	6	10	87	**103**	83	20	3	3	—
Ystad	1	3	3	**7**	1	—	6	**7**	5	2	—	—	—
Trälleborg	5	4	2	**11**	2	2	7	**11**	8	3	—	—	—
Övriga städer	43	43	24	**110**	—	28	82	**110**	88	22	—	—	—
Landsbygden	85	67	52	**204**	6	48	150	**204**	104	99	—	—	—
Västra Sverige													
Halmstad	15	13	10	**38**	2	7	29	**38**	30	8	—	—	—
Göteborg	312	278	261	**851**	24	169	631	**824**	653	171	27	17	10
Mölndal	5	10	8	**23**	1	6	16	**23**	16	7	—	—	—
Uddevalla	16	25	21	**62**	—	19	43	**62**	50	12	—	—	—
Trollhättan	17	26	21	**64**	3	11	50	**64**	46	18	—	—	—
Borås	36	30	28	**94**	2	23	69	**94**	62	32	—	—	—
Lidköping	12	12	6	**30**	1	9	20	**30**	24	6	—	—	—
Skövde	24	21	5	**50**	—	16	34	**50**	39	11	—	—	—
Karlstad	42	37	72	**151**	2	24	123	**149**	121	28	2	2	—
Kristinehamn	35	24	16	**75**	—	10	65	**75**	71	4	—	—	—
Örebro	29	30	21	**80**	2	10	67	**79**	71	8	1	1	—
Övriga städer	106	150	72	**328**	1	55	272	**328**	246	82	—	—	—
Landsbygden	222	172	49	**443**	4	97	342	**443**	264	179	—	—	—
Norra Sverige													
Falun	14	7	8	**29**	—	6	23	**29**	23	6	—	—	—
Gävle	42	42	68	**152**	—	21	129	**150**	114	36	2	2	—
Söderhamn	11	16	11	**38**	—	7	31	**38**	33	5	—	—	—
Härnösand	29	18	13	**60**	2	12	46	**60**	49	11	—	—	—
Sundsvall	69	36	28	**133**	1	13	116	**130**	107	23	3	3	—
Östersund	19	11	5	**35**	—	2	33	**35**	31	4	—	—	—
Umeå	9	18	20	**47**	—	6	41	**47**	37	10	—	—	—
Luleå	11	24	4	**39**	1	7	31	**39**	34	5	—	—	—
Övriga städer	123	88	42	**253**	—	56	197	**253**	204	49	—	—	—
Landsbygden	333	240	90	**663**	1	114	548	**663**	379	283	—	—	—
Hela riket: städerna	**1 913**	**1 811**	**1 559**	**5 283**	**150**	**1 064**	**3 939**	**5 153**	**4 219**	**934**	**130**	**113**	**17**
Hela riket: landsb.	*816*	*646*	*246*	*1 708*	*15*	*337*	*1 355*	*1 707*	*988*	*717*	*1*	*1*	—
Summa	**2 729**	**2 457**	**1 805**	**6 991**	**165**	**1 401**	**5 294**	[1]**6 860**	**5 207**	**1 651**	**131**	**114**	**17**

[1] Därav 2 med okänd ålder.

22·5 % resp. 1 668 eller 23·9 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1931—1935 utgjorde resp. 24·4, 23·7, 23·6, 23·5 och 23·0 %.

På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 5 294 personer eller 77·2 % utan motbok, sålunda ungefär samma proportion som närmast föregående kvartal (77·1 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas 12 ha innehaft motbok. Dessa siffror giva i sin mån en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshanteringens inverkan på nykterhetstillståndet.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1934—1936 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1934—1936.

Månad	Stockholms tulldistrikt						Samtliga tulldistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1934	1935	1936	1934	1935	1936	1934	1935	1936	1934	1935	1936
januari	64	38	34	3 008	2 569	2 124	117	75	80	8 045	[1]60 642	5 812
februari	58	22	21	1 891	2 916	894	83	58	52	1 982	2 987	1 044
mars	77	25	36	228	53	290	111	64	67	357	160	328
april	31	41	43	800	218	65	56	68	83	826	256	140
maj	50	37	19	298	505	36	88	74	55	340	626	163
juni	80	79	30	150	282	193	121	114	70	232	396	295
juli	91	71	64	1 228	95	138	130	112	113	4 787	162	487
augusti	94	72	75	88	592	123	151	142	123	318	788	232
september	49	32	38	3 071	111	1 027	88	64	96	3 937	144	1 168
oktober	75	47	44	3 434	821	251	132	92	85	6 571	891	6 187
november	65	45	38	298	1 838	82	99	86	73	396	1 941	680
december	79	62	34	2 373	2 459	713	112	117	89	2 424	2 539	809
Hela året	**813**	**571**	**476**	**16 867**	**12 459**	**5 936**	**1 288**	**1 066**	**986**	**30 215**	**71 532**	**17 345**

Antalet beslagsmål under fjärde kvartalet (247) var sålunda mindre än under motsvarande period 1935 (295), medan däremot den beslagtagna kvantiteten var avsevärt större. — För hela år 1936 hade antalet beslagsmål minskats med närmare en tiondel i jämförelse med föregående år. Den beslagtagna kvantiteten företedde samtidigt en minskning till ungefär en fjärdedel, vilket dock närmast beror på att en mycket stor kvantitet beslagtagits vid ett tillfälle år 1935.

[1] Härav komma nära 50 000 liter på ett enda beslag.

Utvandringen till främmande världsdelar under år 1936.

Uppgifter rörande utvandringen från Sverige till främmande världsdelar ha nu inkommit även för *fjärde kvartalet 1936*, varigenom en överblick kan erhållas av den transoceana emigrationen i dess helhet under nämnda år. Emigrationen har, som siffrorna visa, ökat i förhållande till närmast föregående år. Utvecklingen belyses av nedanstående tablå, som även visar emigranternas fördelning på olika månader och på de städer, där utvandringskontrakten uppvisats och godkänts av polismyndigheterna.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Stockholm .	—	7	16	4	3	3	2	8	13	12	1	3	72
Malmö . . .	—	2	4	1	4	1	6	2	3	—	1	—	24
Hälsingborg	—	—	1	1	4	—	—	—	3	—	1	—	10
Göteborg . .	15	13	38	18	27	13	13	18	35	39	15	16	260
Oslo	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa 1936	**15**	**22**	**61**	**24**	**38**	**17**	**21**	**28**	**54**	**51**	**18**	**19**	**368**
1935	10	14	25	25	31	17	21	29	57	27	20	17	293
1934	8	20	33	51	51	18	29	47	58	39	22	17	393
1933	12	19	25	42	39	19	22	51	72	27	28	20	376
1932	27	25	56	43	20	16	18	19	20	29	15	18	306

Emigrationen fördelade sig på rikets olika delar sålunda:

	1936	1935	1934	1933		1936	1935	1934	1933
Stockholms stad. .	48	39	63	74	Älvsborgs län . .	27	27	13	22
» län . .	10	17	6	20	Skaraborgs län . .	7	5	3	13
Uppsala län . . .	2	2	1	3	Värmlands län . .	28	19	21	21
Södermanlands län	6	6	4	6	Örebro län	8	4	26	14
Östergötlands län .	5	6	8	12	Västmanlands län .	3	1	7	4
Jönköpings län . .	21	11	9	11	Kopparbergs län .	11	16	14	15
Kronobergs län . .	9	6	7	6	Gävleborgs län . .	16	5	13	14
Kalmar län	18	10	27	19	Västernorrlands län	23	12	13	6
Gotlands län . . .	2	—	2	1	Jämtlands län . .	5	4	4	2
Blekinge län . . .	15	11	17	9	Västerbottens län .	—	9	9	1
Kristianstads län .	11	8	16	18	Norrbottens län . .	7	11	14	8
Malmöhus län . .	23	16	30	19	Ej angivet län . .	—	—	—	1
Hallands län . . .	7	12	24	10	**Hela riket**	**368**	**293**	**393**	**376**
Göteb. o. Boh. län	56	36	42	47					

I denna statistik ingå endast sådana emigranter, vilka innehaft med vederbörande utvandraragenter upprättade utvandringskontrakt. Antalet på denna väg registrerade emigranter har i allmänhet hållit sig något lägre än antalet personer, som enligt prästerskapets till statistiska centralbyrån ingivna upp-

gifter uttagit flyttningsbetyg för utvandring till främmande världsdelar. Under år 1935 — det sista år, för vilket fullständig statistik föreligger — var skillnaden anmärkningsvärt stor, i det att antalet av prästerskapet redovisade utvandrare till främmande världsdelar uppgick till 782, medan länsstyrelsernas uppgifter som ovan anförts blott upptogo 293 personer. Förklaringen till denna skillnad är sannolikt främst att söka däruti, att i prästerskapets uppgifter ingå bl. a. följande kategorier av utvandrare, som icke medtagas i länsstyrelsernas statistik.

1) Personer, vilka tidigare vistats i Förenta staterna och bibehållit sin rätt att dit återvända, utan att betraktas som immigranter i den bemärkelse detta ord har i den amerikanska invandringslagstiftningen. Dessa personer betecknas följaktligen i sina av härvarande amerikanska konsulat viserade pass icke som immigranter, utan som vanliga resande, och upptagas på grund härav icke heller i utvandraragenternas emigrantförteckningar.

2) Personer, som utvandrat till annan världsdel än Nordamerika och därför i regel ej anlitat här i landet verksamma utvandraragenter.

Utvandrarnas åldersfördelning framgår av efterföljande översikt:

Ålder	Män		Kvinnor		Tillsammans		1935
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Under 15 år	26	16·4	34	16·2	**60**	**16·3**	19·4
15—24 »	12	7·6	37	17·6	**49**	**13·3**	11·3
25—34 »	46	29·1	60	28·6	**106**	**28·8**	29·3
35—44 »	48	30·4	40	19·0	**88**	**23·9**	21·2
45—54 »	17	10·8	22	10·5	**39**	**10·6**	9·6
55 o. däröver	9	5·7	17	8·1	**26**	**7·1**	9·2
Summa	**158**	**100·0**	**210**	**100·0**	**368**	**100·0**	**100·0**

Av utvandrarna voro 57·1 % kvinnor mot 59·7 % under 1935 och 55·0 % under 1934.

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige och från svensk hamn (Göteborg) befordrats till främmande världsdel, utgjorde under året 272. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Ryssland	Estland	Lettland	Litauen	Tyskland	England	Island	Tjeckoslovakien	Österrike	Summa
Män . .	35	35	38	1	11	—	17	1	1	2	1	1	**143**
Kvinnor	31	18	47	—	10	1	21	1	—	—	—	—	**129**
Summa	**66**	**53**	**85**	**1**	**21**	**1**	**38**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	**272**

I ovanstående siffror ingå icke sådana utlänningar som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn för att därifrån avresa till främmande världsdel.

Erkända arbetslöshetskassor år 1935.

Förordningarna den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor (nr 264/1934) och om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor (nr 265/1934) trädde i kraft den 1 januari 1935.

Under år 1935 ha följande fem kassor antagits till erkända arbetslöshetskassor samt trätt i verksamhet.

Kassa	Erkänd fr. o. m. den	Tillstånd till utbetalning av understöd fr. o. m. den
Beklädnadsarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	2/1 1935	2/1 1935
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	1/2 1935	1/2 1935
Stenindustriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	23/2 1935	1/3 1936
Handelsanställdas m. fl. erkända arbetslöshetskassa	1/4 1935	1/4 1935
Sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa	1/7 1935	1/7 1935

Med ett undantag ha de kassor, som blivit erkända under år 1935, ombildats från förut befintliga arbetslöshetskassor. Undantaget utgöres av stenindustriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa. Inom detta yrke förefanns nämligen tidigare icke någon kassa.

Medlemsbeståndet vid tidpunkten för varje kassas erkännande och vid årets slut samt medlemsrörelsen under tid av året, då erkännande varit gällande, framgår av tab. 1. Av tabellen framgår, att medlemsantalet ökats med omkring 10 %. I två av kassorna, nämligen beklädnadsarbetarnas samt handelsanställdas m. fl. erkända arbetslöshetskassor, har omsättningen bland medlemmarna varit påfallande stor.

Kassornas inkomster och utgifter under år 1935 redovisas i tab. 2. Det torde observeras, att endast verkliga inkomster och utgifter medtagits. För att erhålla överensstämmelse med de grunder, som gälla för statsbidragsbeloppens fastställande, ha i tabellen upptagits och använts en del siffror, som avse andra tidpunkter än vad kassornas balansräkningar göra.

De belopp, varmed daghjälp utgått för arbetslöshet under år 1935, angivas i tab. 3. I denna tabell lämnas dessutom uppgifter om det antal dagar, för vilka under året understöd utbetalats med olika daghjälpsbelopp. Till tabellen torde böra anmärkas, att där finnas upptagna vissa daghjälpsbelopp, som icke finnas angivna i den särskilda kassans stadgar. Detta är beroende på att förordningens bestämmelser om understödsrätt efter övergång från klass med lägre daghjälp till klass med högre daghjälp analogivis tillämpats vid övergång dels från den äldre icke erkända kassan och dels från annan arbets-

Tab. 1. Antal medlemmar.

Kassa		Antal medlemmar vid kassans erkännande	Antal medlemmar inträdda under den tid av året, under vilken den erkända kassan varit i verksamhet			Antal medlemmar avgångna under den tid av året, under vilken den erkända kassan varit i verksamhet				Antal medlemmar den 31/12 1935
			Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa inträdda	Uteslutna på grund av brist. avgiftsbetalning	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	
Beklädnadsarbetarnas	m.	2 720	.	.	.	.	.	.	.	3 113
	kv.	11 208	.	.	.	.	.	.	.	13 794
	S:a	13 928	4 392	314	4 706	4	304	1 419	1 727	16 907
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	m.	1 409	.	.	.	.	.	.	.	1 804
	kv.	252	.	.	.	.	.	.	.	336
	S:a	1 661	354	271	625	59	24	63	146	2 140
Stenindustriarbetarnas	m.	839	.	.	.	.	.	.	.	814
	kv.	—	.	.	.	.	.	.	.	—
	S:a	839	78	—	78	63	—	40	103	814
Handelsanställdas m. fl.	m.	14 691	.	.	.	.	.	.	.	15 809
	kv.	7 633	.	.	.	.	.	.	.	8 189
	S:a	22 324	3 761	94	3 855	1 329	182	670	2 181	23 998
Sko- och läderarbetarnas	m.	6 234	.	.	.	.	.	.	.	6 501
	kv.	3 734	.	.	.	.	.	.	.	3 967
	S:a	9 968	898	142	1 040	228	79	233	540	10 468
Samtliga arbetslöshetskassor	m.	**25 893**	.	.	.	.	.	.	.	**28 041**
	kv.	**22 827**	.	.	.	.	.	.	.	**26 286**
	S:a	**48 720**	**9 483**	**821**	**10 304**	**1 683**	**589**	**2 425**	**4 697**	**54 327**

Tab. 2. Inkomster och utgifter (i kronor).

Kassa	Erlagda veckoavgifter	Statsbidrag			Övriga inkomster	Summa inkomster	Utgiven daghjälp	Övriga utgifter	Summa utgifter	Överskott
		Daghjälpsbidrag	Förvaltningsbidrag							
			Medlemsbidrag	Arvodesbidrag[1]						
Beklädnadsarbetarnas	189 149	42 859	31 619	200	44 348	308 175	129 170	74 732	203 902	104 273
Sadelmakarnas, etc. .	58 504	11 073	3 636	160	18 621	91 994	33 082	16 725	49 807	42 187
Stenindustriarbetarnas	12 980	—	1 435	160	6 593	21 168	—	9 215	9 215	11 953
Handelsanst. m. fl. .	190 028	24 368	34 647	228	30 732	280 003	106 690	116 536	223 226	56 777
Sko- och läderarb. .	85 588	51 281	10 316	100	23 855	171 140	102 729	30 222	132 951	38 189
Summa	**536 249**	**129 581**	**81 653**	**848**	**124 149**	**872 480**	**371 671**	**247 430**	**619 101**	**253 379**

[1] Utgör arvode, som under året utgivits till styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Tab. 8. Antalet understödda dagar fördelat efter daghjälpsbelopp.

Kassa	Daghjälpsbelopp i kronor															Summa understödda dagar
	0: 50	0: 75	1: 00	1: 10	1: 25	1: 50	1: 65	1: 75	1: 80	2: 00	2: 25	2: 50	3: 00	3: 50	4: 00	
Bekl. .	—	—	5664	—	*4116*	*4722*	202	—	—	27095	—	6377	10020	—	2688	60884
Sad. . .	—	—	*249*	—	*349*	*169*	—	*154*	—	1292	—	*388*	9440	—	—	12041
Hand. .	—	—	3121	—	—	*3917*	—	—	—	7895	*1604*	*5244*	6626	*3971*	7852	40230
Sko . .	*251*	*1218*	—	*4276*	*65*	*4425*	—	502	*4440*	—	—	19980	6957	—	2644	44758
Summa	**251**	**1218**	**9034**	**4276**	**4530**	**18233**	**202**	**656**	**4440**	**36282**	**1604**	**31989**	**33043**	**3971**	**13184**	**157913**

Anm. De daghjälpsbelopp, som gälla kolumner, vari siffror med kursivstil förekomma, äro icke angivna i kassans stadgar. Deras förekomst beror på vissa övergångsförhållanden, vilka närmare omnämnts i texten.

löshetskassa. I tab. 3 har kursiv stil kommit till användning vid de daghjälpsbelopp, som icke finnas angivna i den erkända kassans stadgar. Av tabellen framgår att arbetslöshetsförsäkringens effektivitet höjts även därigenom att daghjälpsbeloppen vid ombildandet av icke erkänd arbetslöshetskassa till erkänd satts högre än förut.

Tab. 4. Försäkringsfonder (i kronor).

Kassa	Fond vid kassans erkännande		Fond den 31/12 1935		Fondökning	
	total	per medlem	total	per medlem	total	per medlem
Beklädnadsarbetarnas	198 334	14·24	302 607	17·90	104 273	3·66
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	77 600	46·72	119 787	55·98	42 187	9·26
Stenindustriarbetarnas	133 098	158·64	145 051	178·20	11 953	19·56
Handelsanställdas m. fl.	250 000	11·20	306 777	12·78	56 777	1·58
Sko- och läderarbetarnas . . .	275 000	27·59	313 189	29·92	38 189	2·33
Summa	**934 032**	**19·17**	**1 187 411**	**21·86**	**253 379**	**2·69**

Storleken av den i 27 § i förordningen om erkända arbetslöshetskassor föreskrivna försäkringsfonden dels vid kassans erkännande och dels vid årets slut redovisas i tab. 4. Fondökningen utgjorde i medeltal 2 kronor 69 öre per medlem.

De erkända arbetslöshetskassornas behållna tillgångar uppgingo vid årets slut till omkring 1 200 000 kronor eller nära 22 kronor i genomsnitt per medlem.

Internationella arbetsorganisationen.

Publikation från internationella arbetsbyrån.

Olika länders sociala inrättningar.

International survey of social services. (Studies and reports, Series M. No. 13.) 1936. Vol. I—II.

Internationella arbetsbyrån har under året 1936 utgivit en publikation i två delar, vilken innehåller upplysningar om sociala inrättningar i olika länder år 1933. En tidigare upplaga av samma publikation, utgiven år 1933, avsåg förhållandena år 1930.[1]

För varje land uppdelas redogörelsen på sex rubriker: 1) uppgifter om befolkningen och om löntagarnas fördelning på huvudgrupper av sysselsättningar, 2) socialförsäkring, 3) social hjälpverksamhet av olika slag (ungdoms- och barnavård, hjälp åt mödrar, alkoholistvård, hjälp åt arbetslösa o. s. v.), 4) åtgärder för bättre bostadsförsörjning, 5) lönetillägg åt familjefäder, 6) semester. För varje slag av social anordning lämnas dels en kort redogörelse för lagstiftning i ämnet och dels statistiska uppgifter i fråga om anordningens tillämpning.

Sammanlagt ha 38 olika länder blivit representerade i verket.

Redogörelserna ha kontrollerats och kompletterats från vederbörande länders myndigheter. I ett flertal fall ha till detta arbete lämnats uppgifter, vilka annorstädes icke ha varit publicerade.

Den första upplagan, vilken, som nämnts, utkom tre år tidigare, innehöll uppgifter för 24 av de länder, som äro företrädda i den andra upplagan. Beträffande dessa länder har man här alltså tillfälle att studera de sociala inrättningarnas utveckling från år 1930 till år 1933 och att få en uppfattning om den ekonomiska krisens inverkan i detta avseende.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1936. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 30 814. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1935:		Mars	53 162	Augusti	20 783
December	57 965	April	46 628	September	20 903
1936:		Maj	34 571	Oktober	24 712
Januari	61 400	Juni	25 863	November	28 742
Februari	58 127	Juli	21 510	December	30 814

Vid slutet av januari månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till närmare 34 000. Under januari har sålunda antalet hjälpsökande ökats med c:a 10 %.

[1] Soc. Medd. årg. 1934, sid. 354.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under december 1936 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)		Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)
Jordbruk	636	+ 101	Kraft- o. värmeproduktion	134	+ 11
Skogshushållning	458	— 66	Sjöfart o. fiske	664	+ 52
Malmbrytning	365	+ 2	Kontorsarbete	247	— 15
Metall- o. maskinindustri	1 814	+ 113	Butiks- o. lagerarbete	993	+ 22
Jord- och stenindustri	3 283	+ 264	Hotell- o. restaurangrörelse	255	— 17
Trävaruindustri	3 941	+ 142	Landtransport	1 564	+ 175
Pappers- o. grafisk industri	655	+ 14	Allmän tjänst o. fria yrken	345	+ 23
Livsmedelsindustri	635	+ 21	Husligt arbete	51	— 4
Textil- o. beklädnadsindustri	289	+ 10	Tillfällighets- o. diversearbete	9 017	+ 629
Läder-, hår- o. gummivaruind.	399	+ 34	Ungdom utan särskild utbildn.	808	— 39
Kemisk-teknisk industri	429	+ 20			
Byggnadsverksamhet	3 832	+ 580	Summa	**30 814**	+ **2 072**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	3 053	0·6	2 640	86·5	Göteb. o. Boh. län	3 189	1·5	2 359	74·0
Stockholms län	838	0·3	457	54·5	Älvsborgs »	825	0·3	326	39·5
Uppsala »	391	0·3	189	48·3	Skaraborgs »	410	0·2	198	48·3
Södermanl. »	314	0·2	91	29·0	Värmlands »	1 222	0·4	611	50·0
Östergötlands »	861	0·3	617	71·7	Örebro »	699	0·3	275	39·3
Jönköpings »	506	0·2	304	60·1	Västmanlands »	122	0·1	40	32·8
Kronobergs »	350	0·2	153	43·7	Kopparbergs »	681	0·3	294	43·2
Kalmar »	1 027	0·4	555	54·0	Gävleborgs »	1 221	0·4	803	65·8
Gotlands »	198	0·3	83	41·9	Västernorrl. »	4 132	1·5	3 020	73·1
Blekinge »	1 351	0·9	779	57·7	Jämtlands »	160	0·1	48	30·0
Kristianstads »	327	0·1	106	32·4	Västerbottens »	731	0·3	377	51·6
Malmöhus »	3 159	0·6	2 360	74·7	Norrbottens »	2 426	1·2	1 452	59·9
Hallands »	597	0·4	404	67·7					
Göteborgs stad	2 024	0·8	1 509	74·6	Summa	**30 814**	**0·5**	**20 050**	**65·1**

Fördelningen på olika hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 6 648	Ungdomshjälp	reservarbete	174	Understöd	statligt 4 211
	statskommun.	3 134		arbetsläger	237		kommunalt 3 441
	kommunalt	2 152		kurser	53		Summa **20 050**

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under december till 2·6 miljoner kronor och under hela år 1936 till sammanlagt 43·1 miljoner kronor.

Nya direktiv för statsåtgärder till arbetslöshetens bekämpande i Finland. Finska riksdagens grundlagsutskott uttalade i sitt betänkande med anledning av regeringens berättelse om dess åtgärder under år 1935 bl. a. en kritik av det hittills tillämpade reservarbetssystemet, vilket enligt utskottets mening vore ägnat att hindra en naturlig utveckling av avlöningsförhållandena och som kunde föranleda tvistigheter mellan arbetsgivare och arbetare. Statsrådet har beslutat upphäva nämnda system och från och med den 1 november 1936 ersätta detsamma med nya bestämmelser. Enligt dessa åligger det kommunerna att i första hand draga försorg om sina arbetslösa. Så länge kommun själv vårdar sig om de arbetslösa utan stöd från statens sida, äger den frihet att bestämma, i vilken form omvårdnaden skall givas; dock framhålles det såsom i de arbetslösas intresse

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 7 318. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

önskligt, att kommunen i sådant syfte främst anordnar arbeten. Om däremot kommun anhåller om statligt bistånd till arbetslöshetens lindrande, är förutsättningen för sådant bistånd, att kommunen iakttager innehållet i de av staten meddelade direktiven.

Enligt de nya direktiven kan till arbete, som avser arbetslöshetens lindrande, antagas envar lönarbetare eller småbrukare, som är arbetsför och arbetsvillig och som utan egen förskyllan är arbetslös. Vidare må framhållas, att vid de statens arbeten, för vilka arbetslöshetsmedel beviljats, enahanda löne- m. fl. arbetsvillkor skola tillämpas som vid motsvarande arbeten, vilka äro avsedda att utföras med i utgiftsstaten upptagna arbetsanslag. Systemet med sänkta löner vid statens nödhjälpsarbeten har sålunda avskaffats. I samband härmed kommer även antagandet av arbetslösa att reorganiseras; från början av år 1937 skall antagande av grovarbetare ske genom kommunal myndighet.

(Svenska beskickningen i Helsingfors.)

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Den 1 januari 1937 trädde lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt i kraft, vilken lag i 8 § stipulerar, att huvudorganisation av arbetstagare, som underkastar sig fredsförpliktelse, äger genom anmälan hos socialstyrelsen påkalla tillämpning av det särskilda förhandlingsförfarande, varom stadgas i lagens 3 kapitel. Över arbetstagarorganisationer, som gjort sådan anmälan, skall socialstyrelsen föra register. Närmare regler rörande registrets förande ha meddelats i socialstyrelsens kungörelse den 23 december 1936 (Svensk författningssamling nr 652, 1936) angående register för inskrivning av vissa uppgifter och beslut enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt.

Av de under januari månad inkomna anmälningsskrifterna har under månaden en hunnit slutbehandlas, varefter den anmälande organisationen införts i registret. Den sålunda under januari månad 1937 registrerade arbetstagarföreningen är Järnhandelsbiträdenas Riksförbund, som representerar personal, anställd på lager, i affärer och å kontor hos företag inom järnvarubranschen. Föreningens ordförande är herr Axel Carlson, Villa Gläntan, Mölndal.

Genom den skedda registreringen äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å förbundet från och med ingången av maj månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om förbundsmedlemmarnas arbetsgivare erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarpart i förhållande till förbundet och dess medlemmar.

— Ut- och invandring —

Utländska medborgare i Finland år 1935. Av statistiska centralbyrån i Finland har utarbetats en redogörelse rörande utländska medborgare i Finland år 1935.

Av redogörelsen framgår att antalet i Finland bosatta utlänningar vid utgången av år 1935 utgjorde 24 103, i förhållande till närmast föregående år innebärande en fortsatt minskning — för 1934 redovisas ett antal av 24 263 medan antalet år 1933 var 25 023 — vilket huvudsakligen torde vara att tillskriva de strängare principer för beviljandet av arbetstillstånd, som numera av myndigheterna tillämpas.

Den största gruppen av utlänningar bildade flyktingar eller emigranter från Ryssland. Deras antal uppgick till 15 178 eller 62·9 % av samtliga utlänningar. I andra rummet kommo svenska medborgare till ett antal av 3 487 — 1934: 3 513 och 1933: 3 932 — därefter tyska medborgare till ett antal av 1 625. I övrigt noterades nedgång för estniska, danska och norska medborgare, medan bland annat antalet östkarelska flyktingar ökats.

Omkring $^3/_4$ av samtliga utlänningar voro bosatta i Viborgs och Nylands län. Antalet i Helsingfors boende utgjorde 6 412, varav 1 576 svenskar.

(Svenska beskickningen i Helsingfors.)

Yrkesinspektionens verksamhet under 4:e kvartalet 1936.

	Förrättnings- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktn. av: ångpannor	Ink. protokoll över besiktn. av: kokare o. d.	Intyg över besiktn. av hissar och kranar	Lämnade eftergifter	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Åtal: Anmälda	Åtal: Verkställda	Åtal: Fällande domar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: med summa arbetare
Yrkesinspektionen																
I distriktet . .	228	69	106	26	176	40	—	2	1	—	3 999	5	4	535	458	9 826
II » . .	120	196	212	19	255	18	—	3	—	1	4 415	9	12	584	571	9 667
III » . .	60	125	225	13	102	25	—	—	—	2	2 256	5	1	204	198	4 006
IV » . .	97	135	249	54	130	20	—	2	—	—	2 172	1	—	371	354	3 943
V » . .	203	167	138	1	318	86	—	5	—	—	4 081	8	2	932	831	7 278
VI » . .	175	116	183	34	486	90	—	8	2	2	5 178	13	6	1 070	959	21 327
VII » . .	88	147	89	8	376	10	1	9	6	6	2 929	11	—	486	471	6 060
VIII » . .	117	256	144	—	113	12	—	1	—	—	3 917	9	—	614	614	9 546
IX » . .	108	166	93	7	165	15	—	8	—	1	3 554	14	—	410	393	9 802
Summa	1 196	1377	[1] 1 439	[2] 162	2 121	316	1	38	9	12	[3] 32 501	[3] 75	25	5 206	4 849	81 455
Yrkesinspektrisen o. assistenter	144	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	246	219	21 522
Bergmästarna																
Norra distriktet . .	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	158	2	3	—	—	—
Gävle-Dala distrikt	15	24	—	—	1	—	—	—	—	—	222	1	—	19	19	2 249
Östra distriktet . .	23	9	—	—	—	—	—	—	—	—	214	1	1	46	46	1 535
Västra » . .	2	2	—	—	118	—	—	—	—	—	252	1	—	1	1	60
Södra » . .	28	1	—	—	89	—	—	—	—	—	207	1	1	73	73	2 679
Summa	68	36	—	—	212	—	—	—	—	—	1 053	6	5	139	139	6 523
Sprängämnesinspektören . . .	26	116	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 25	—	—	24	24	930
Elektriska inspektörerna																
Norra distriktet . .	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	35	35	—
Östra » . .	11	12	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	12	12	—
Västra » . .	11	16	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	—	—	—	—
Södra » . .	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—
Summa	41	47	—	—	—	—	—	—	—	—	[5] 32	[5] 5	—	47	47	—
Järnvägsinspektörerna																
Statens järnvägar säkerhetstjänsten	18	11	—	—	—	—	—	—	—	—	} 756	4	—	72	72	860
maskintjänsten	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—	12	12	—
Ensk. järnvägar	49	2	—	—	—	—	—	—	—	—	407	—	—	311	311	1 666
Summa	77	18	—	—	—	—	—	—	—	—	[6] 1 143	[6] 4	—	395	395	2 526
Skogs- och flottledsinspektören	85	101	—	—	—	—	—	—	—	—	[6] 1 918	[6] 3	—	73	73	736
														[*] 145	[*] 145	[*] 1 675

[1] Härav större besiktning i 403 fall. — [2] Härav större besiktning i 105 fall. — [3] Av dessa olycksfall ha 26 129, därav 45 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [4] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [5] Av dessa olycksfall, som inräknats i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna, ha 2, därav 0 med dödlig utgång, inträffat inom inspektörens för statens elektrifierade järnvägar tillsynsområde. — [*] Avser inspekterade härbärgen resp. antal arbetare, som kunna inkvarteras i dessa.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under januari 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	17 838	12 286	10 589	145	Hallands län . .	1 249	318	174	393
Stockholms län .	3 442	1 303	820	264	Göteborgs stad .	9 990	3 228	2 876	309
Uppsala län . . .	1 776	686	422	259	Göteborgs o. Boh. l.	4 635	765	566	606
Södermanlands län	1 122	846	492	133	Älvsborgs län . .	1 782	371	257	480
Östergötlands län	2 564	1 225	705	209	Skaraborgs län .	1 383	1 007	418	137
Norrköping . . .	1 637	264	168	620	Värmlands län . .	2 480	885	549	280
Jönköpings län .	2 043	745	443	274	Örebro län	4 841	1 144	497	423
Kronobergs län .	774	410	295	189	Västmanlands län	1 144	770	432	149
Norra Kalmar län	702	164	119	428	Kopparbergs län .	1 508	549	421	275
Södra Kalmar län	1 747	412	331	424	Gävleborgs län . .	3 023	575	489	526
Gotlands län . . .	506	174	93	291	Västernorrlands l.	7 617	1 135	947	671
Blekinge län . . .	2 534	837	459	303	Jämtlands län . .	643	569	500	113
Kristianstads län .	1 776	973	521	183	Västerbottens län	1 906	632	498	302
Malmöh. l.: Malmö	6 594	1 275	953	517	Norrbottens län .	3 793	1 304	1 270	291
Hälsingborg . .	2 005	440	348	456	Tillsammans	**97 014**	**36 575**	**27 434**	**265**
Länet i övrigt .	3 960	1 283	782	309					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	7 030	6 720	4 453	542	1 034	233	7 452	7 572	7 754	4 686	98
därav jordbruk .	4 840	3 279	1 482	542	1 034	233	5 273	5 382	4 313	1 715	125
skogshush.	2 190	3 441	2 971	—	—	—	2 179	2 190	3 441	2 971	64
Industri o. hantverk	36 532	2 077	1 859	5 610	870	718	40 879	42 142	2 947	2 577	1 430
Sjöfart och fiske .	5 250	1 497	1 461	204	71	55	5 387	5 454	1 568	1 516	348
Handel o. samfärdsel	10 874	2 178	1 748	4 470	3 600	2 441	14 029	15 344	5 778	4 189	266
Husligt arbete . .	130	16	15	9 731	10 262	6 211	7 796	9 861	10 278	6 226	96
Diversearbete . . .	14 222	8 250	8 240	2	—	—	13 676	14 224	8 250	8 240	172
Ungd. ut. särsk. utb.	1 458	—	—	959	—	—	2 387	2 417	—	—	—
Summa	**75 496**	**20 738**	**17 776**	**21 518**	**15 837**	**9 658**	**91 606**	**97 014**	**36 575**	**27 434**	**265**
Därav under 18 år	2 760	1 486	990	3 070	2 028	1 268	5 716	5 880	3 514	2 258	166
Summa dec. 1936	63 412	10 456	8 815	15 871	13 785	8 895	74 214	79 283	24 241	17 710	327
» jan. 1936	97 076	18 432	16 802	18 955	12 888	7 893	112 943	116 031	31 320	24 695	370
» » 1935	118 818	16 666	15 607	16 296	11 218	7 059	126 900	135 114	27 884	22 666	485
» » 1934	152 166	14 177	13 774	18 079	8 979	6 400	163 916	170 245	23 156	20 174	735

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 4 040 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 060 platser, varav 895 manliga och 165 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 403 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	75 496	20738	17776	4 840	3279	1482	2190	3441	2971	317	61	59	4 648	502	378
1	Stockholms stad .	12 646	8 033	7 824	88	3	3	2	—	—	2	—	—	1 514	153	115
2	Stockholms län .	2 774	621	500	776	245	161	48	134	116	1	—	—	178	11	9
3	Uppsala län . . .	1 209	339	233	247	189	117	14	60	50	—	11	11	65	2	1
4	Södermanlands län	792	478	307	154	243	87	16	20	15	—	—	—	69	26	19
5	Östergötlands län	1 908	602	347	486	349	128	35	78	63	—	—	—	115	22	17
6	Norrköping . . .	1 314	127	86	143	49	24	1	2	2	—	—	—	52	1	1
7	Jönköpings län .	1 520	386	268	59	142	33	11	15	15	—	—	—	51	7	5
8	Kronobergs län .	650	253	219	45	56	26	6	7	7	—	—	—	12	3	3
9	Kalmar län . . .	1 940	295	253	107	100	63	6	12	8	—	—	—	196	2	2
10	Gotlands län . .	392	62	39	48	41	18	1	—	—	—	—	—	9	—	—
11	Blekinge län . .	2 020	322	227	117	94	29	7	11	8	—	—	—	79	6	5
12	Kristianstads län	1 299	383	231	281	266	135	35	25	23	—	—	—	50	19	9
13	Malmöh. l.: Malmö	4 352	264	217	150	13	12	—	—	—	—	—	—	354	28	26
14	Hälsingborg . .	1 687	221	211	95	7	3	—	—	—	—	—	—	84	—	—
15	Länet i övrigt .	3 372	701	528	559	312	173	—	4	4	—	—	—	146	10	5
16	Hallands län . .	1 046	171	109	92	80	25	—	4	4	—	—	—	85	4	3
17	Göteborgs stad . .	7 408	1 753	1 642	158	31	29	1	—	—	—	—	—	721	74	71
18	Göteb. o. Boh. län	4 241	418	341	176	101	47	1	26	24	—	—	—	89	8	3
19	Älvsborgs län . .	1 532	215	174	85	45	22	6	19	6	—	—	—	130	22	21
20	Skaraborgs län .	1 021	464	211	211	327	101	11	22	20	—	—	—	63	35	21
21	Värmlands län .	2 080	484	344	102	55	27	247	278	176	1	—	—	81	11	8
22	Örebro län . . .	3 150	461	191	127	245	64	33	119	49	49	1	1	72	13	3
23	Västmanlands län	641	276	150	119	168	67	17	21	16	6	3	1	45	24	12
24	Kopparbergs län .	1 155	269	233	43	36	29	64	104	83	81	16	16	84	8	8
25	Gävleborgs län .	2 625	368	335	99	37	25	254	209	186	—	—	—	90	3	3
26	Västernorrlands l.	7 153	848	733	124	15	10	705	638	531	—	—	—	132	2	2
27	Jämtlands län . .	447	397	351	42	13	10	126	357	316	—	—	—	9	—	—
28	Västerbottens län	1 535	358	312	31	13	7	336	253	233	—	—	—	42	6	4
29	Norrbottens län .	3 587	1 169	1 160	76	4	3	207	1023	1016	177	30	30	31	2	2
	Kvinnl. avdeln. .	21 518	15837	9 658	542	1084	238	—	—	—	—	—	—	115	24	23
1	Stockholms stad .	5 192	4 253	2 765	61	—	—	—	—	—	—	—	—	80	11	10
2	Stockholms län .	668	682	320	4	25	1	—	—	—	—	—	—	6	6	6
3	Uppsala län . . .	567	347	189	19	55	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	330	368	185	15	47	8	—	—	—	—	—	—	—	4	4
5	Östergötlands län	656	623	358	23	54	18	—	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Norrköping . . .	323	137	82	4	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	523	359	175	14	47	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	124	157	76	3	24	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	509	281	197	2	31	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	114	112	54	7	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	514	515	232	35	41	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	477	590	290	56	123	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	2 242	1 011	736	31	17	—	—	—	—	—	—	—	12	2	2
14	Hälsingborg . .	318	219	137	15	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	588	582	254	35	90	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	203	147	65	4	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 582	1 475	1 234	45	1	1	—	—	—	—	—	—	12	1	1
18	Göteb. o. Boh. län	394	347	225	15	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	250	156	83	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	362	543	207	26	93	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	400	401	205	23	68	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	1 691	683	306	19	77	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	503	494	282	21	61	16	—	—	—	—	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län .	353	280	188	10	16	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	398	207	154	18	15	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	464	287	214	10	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	196	172	149	5	14	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	371	274	186	17	29	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	206	135	110	5	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
4 052	**129**	**119**	**7512**	**409**	**390**	**914**	**24**	**21**	**2866**	**202**	**190**	**820**	**23**	**18**	**3 476**	**50**	**34**	**520**	**8**	**7**	
50	2	—	242	9	4	155	14	12	568	61	61	164	6	6	264	7	4	58	2	2	1
86	1	1	129	46	45	26	2	2	68	5	2	8	2	1	31	—	—	4	—	—	2
62	—	—	184	17	12	3	—	—	87	—	—	12	—	—	55	1	1	1	—	—	3
5	—	—	99	40	40	1	1	1	42	3	3	11	—	—	5	—	—	—	—	—	4
30	3	3	236	16	13	—	—	—	176	64	64	8	—	—	20	—	—	1	—	—	5
27	—	—	47	4	4	34	—	—	61	1	—	48	—	—	36	1	—	5	1	1	6
12	5	—	476	124	124	3	—	—	36	2	2	32	2	2	187	3	3	82	—	—	7
69	—	—	41	2	2	—	—	—	20	1	1	1	—	—	14	—	—	—	—	—	8
110	14	14	427	32	32	3	—	—	77	1	1	16	—	—	28	—	—	20	—	—	9
68	—	—	6	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	10
392	8	7	67	6	5	2	—	—	52	—	—	6	—	—	18	—	—	—	—	—	11
86	—	—	125	6	6	—	—	—	51	2	1	7	—	—	28	—	—	3	—	—	12
79	—	—	119	5	5	26	—	—	173	1	—	88	—	—	178	—	—	71	—	—	13
8	—	—	21	2	2	11	—	—	91	—	—	15	—	—	71	—	—	3	—	—	14
355	17	16	40	2	2	7	—	—	231	10	10	40	3	—	188	—	—	15	1	1	15
106	8	8	42	2	2	1	—	—	60	—	—	12	1	1	135	—	—	—	—	—	16
62	5	5	318	9	9	92	7	6	225	10	8	93	3	2	145	8	8	39	1	—	17
2 113	61	61	75	25	25	10	—	—	106	18	17	74	3	3	40	2	1	96	—	—	18
20	1	—	60	7	7	15	—	—	62	1	1	82	2	2	36	2	2	89	3	3	19
38	—	—	32	7	6	2	—	—	37	6	4	11	—	—	27	2	—	21	—	—	20
106	—	—	404	3	3	15	—	—	66	5	4	16	—	—	28	1	1	—	—	—	21
55	1	1	44	6	6	8	—	—	93	1	1	32	—	—	1 777	3	3	1	—	—	22
20	—	—	37	1	—	1	—	—	33	1	1	7	—	—	5	—	—	—	—	—	23
8	1	1	55	3	2	16	—	—	114	4	4	3	—	—	5	2	2	—	—	—	24
21	—	—	439	3	3	44	—	—	139	2	2	23	—	—	33	1	1	—	—	—	25
52	2	2	2487	11	11	399	—	—	101	—	—	9	1	1	60	1	1	1	—	—	26
2	—	—	8	2	1	7	—	—	11	1	1	1	—	—	6	—	—	—	—	—	27
6	—	—	293	1	1	9	—	—	39	1	1	—	—	—	16	16	7	—	—	—	28
4	—	—	959	18	18	24	—	—	34	1	1	1	—	—	37	—	—	—	—	—	29
13	**4**	**4**	**31**	**1**	**1**	**115**	**93**	**71**	**2267**	**460**	**419**	**1 598**	**254**	**175**	**1 444**	**27**	**18**	**27**	**7**	**7**	
3	—	—	1	—	—	58	52	36	413	60	51	343	101	56	83	4	2	17	7	7	1
—	—	—	—	—	—	4	4	4	83	3	2	9	1	—	4	5	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	2	—	74	2	2	48	—	—	—	—	—	3
—	—	—	6	1	1	—	—	—	16	14	13	4	1	1	—	3	3	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	3	5	2	120	94	92	22	9	8	2	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	1	1	118	2	1	23	3	1	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	1	—	36	4	2	109	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	20	—	—	—	—	—	64	3	3	103	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	1	1	9	4	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	8	2	6	3	3	—	—	—	—	—	—	12
6	—	—	1	—	—	28	1	1	244	5	4	445	31	30	85	2	2	5	—	—	18
—	—	—	—	—	—	4	3	2	47	2	1	13	1	1	12	2	2	—	—	—	14
2	—	—	1	—	—	—	—	—	15	1	—	91	7	—	66	1	1	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	62	2	—	—	—	—	16
2	4	4	2	—	—	16	24	23	371	132	128	278	64	56	45	4	4	2	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	2	1	112	97	97	11	8	5	6	—	—	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	2	1	48	3	2	6	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	4	4	—	—	—	2	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	1	1	2	—	—	1	1	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	1	—	—	202	3	2	32	5	3	911	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	1	1	11	8	4	9	4	3	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	5	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	—	—	18	—	—	1	1	1	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	1	1	8	2	—	3	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**11 026**	**652**	**627**	**881**	**17**	**16**	**5 250**	**1497**	**1461**	**728**	**126**	**88**	**3 469**	**291**	**275**
1	Stockholms stad .	3 180	58	49	102	2	1	645	185	178	327	61	32	1 666	222	211
2	Stockholms län .	441	73	70	12	—	—	55	1	1	10	4	4	73	2	2
3	Uppsala län . . .	168	5	5	6	—	—	8	—	—	6	1	1	33	2	2
4	Södermanlands län	39	11	11	1	—	—	58	30	30	2	1	1	17	4	4
5	Östergötlands län	334	23	22	2	—	—	23	1	1	8	1	1	28	1	—
6	Norrköping . . .	339	1	1	14	—	—	107	30	29	7	3	2	73	—	—
7	Jönköpings län .	112	6	6	7	—	—	5	—	—	14	3	3	32	—	—
8	Kronobergs län .	64	7	7	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	86	—	—	2	—	—	262	56	56	4	—	—	38	—	—
10	Gotlands län . .	59	1	1	3	—	—	41	6	6	—	—	—	18	—	—
11	Blekinge län . .	97	3	3	13	—	—	292	39	38	5	1	—	26	3	3
12	Kristianstads län	129	13	7	6	—	—	50	10	10	1	—	—	31	1	1
13	Malmöh. l.: Malmö	1 241	4	4	43	—	—	258	70	61	51	12	8	219	4	4
14	Hälsingborg . .	262	1	1	3	—	—	485	187	186	7	4	3	59	—	—
15	Länet i övrigt .	434	39	39	39	—	—	203	99	99	9	—	—	104	6	6
16	Hallands län . .	146	10	10	6	—	—	62	27	27	5	—	—	31	1	1
17	Göteborgs stad .	628	44	43	15	9	9	2 031	561	547	200	29	23	623	39	36
18	Göteb. o. Boh. län	375	47	47	6	—	—	164	39	38	7	2	2	31	—	—
19	Älvsborgs län . .	254	10	8	8	—	—	14	2	2	6	—	—	44	—	—
20	Skaraborgs län .	52	—	—	1	—	—	16	—	—	5	2	2	17	—	—
21	Värmlands län .	497	80	78	10	—	—	29	16	16	11	—	—	42	—	—
22	Örebro län . . .	202	29	29	8	—	—	16	—	—	9	—	—	41	—	—
23	Västmanlands län	85	5	5	3	—	—	4	4	4	3	—	—	4	—	—
24	Kopparbergs län .	63	30	30	2	—	—	2	—	—	1	—	—	11	—	—
25	Gävleborgs län .	178	3	3	19	5	5	149	71	71	10	—	—	60	—	—
26	Västernorrlands l.	1 115	52	51	35	—	—	215	55	53	12	—	—	85	2	2
27	Jämtlands län . .	43	13	13	1	1	1	1	—	—	2	—	—	13	—	—
28	Västerbottens län	182	33	33	4	—	—	30	8	8	2	2	1	15	4	3
29	Norrbottens län .	221	51	51	8	—	—	25	—	—	3	—	—	35	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**204**	**71**	**55**	**383**	**131**	**97**	**1 024**	**291**	**217**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	116	31	28	115	72	49	345	135	95
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	4	3	24	9	6
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12	2	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	7	4	4
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	3	15	3	3
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	2	2	3	—	—
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	10	2	2
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	11	3	3
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	19	3	3
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	5	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	22	11	11
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	2	—	—	53	12	12	231	35	31
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	12	10	10
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	4	3	17	9	4
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	2
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	62	28	15	96	17	14	190	37	27
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	3	2	2	6	3	2	5	2	—
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	4	9	2	2
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	6	—	—
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	13	2	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	19	8	6
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	7	2	2
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	5	3	3	1	1	—	12	5	3
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	10	—	—
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	2	—	—

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
5 049	**1 443**	**1 100**	**747**	**170**	**152**	**881**	**148**	**138**	**130**	**16**	**15**	**14 222**	**8 250**	**8 240**	**1 458**	**4 040**	
1 810	489	390	370	11	10	397	104	102	78	2	2	881	6 642	6 642	83	123	1
212	35	27	11	—	—	16	1	1	9	3	2	547	56	56	33	96	2
55	22	13	4	—	—	4	7	1	—	—	—	154	22	19	41	245	3
39	22	19	3	—	—	15	—	—	—	—	—	201	77	77	15	90	4
83	29	20	4	—	—	21	—	—	2	1	1	285	14	14	11	103	5
108	32	20	6	—	—	6	1	1	—	—	—	192	1	1	8	—	6
79	10	8	7	2	2	2	—	—	1	—	—	303	65	65	9	175	7
16	8	4	2	1	1	4	2	2	—	—	—	353	166	166	—	85	8
49	39	38	8	—	—	8	—	—	3	—	—	467	39	39	13	93	9
23	2	2	4	—	—	7	—	—	—	—	—	87	12	12	2	44	10
73	37	17	8	—	—	24	—	—	4	—	—	692	114	112	46	92	11
51	10	8	3	2	2	17	—	—	—	1	1	331	28	28	14	123	12
352	85	55	32	2	2	30	—	—	5	1	1	811	39	39	72	88	13
152	18	14	8	—	—	36	—	—	2	—	—	249	2	2	25	53	14
114	43	19	7	1	—	25	—	—	1	—	—	845	154	154	10	294	15
57	9	4	2	1	—	11	1	1	—	—	—	185	23	23	8	52	16
622	339	276	205	132	120	148	21	20	6	2	2	1 045	429	428	31	96	17
120	37	24	5	1	1	16	1	1	—	—	—	609	47	47	128	347	18
79	4	3	1	—	—	15	5	5	1	1	1	504	91	91	21	73	19
63	22	16	9	4	4	15	—	—	3	—	—	354	37	37	33	142	20
75	6	2	4	1	1	6	4	4	3	1	1	280	23	23	57	147	21
89	18	12	6	3	2	5	1	—	1	1	1	470	20	19	12	60	22
33	31	27	4	3	2	4	—	—	1	—	—	201	15	15	9	20	23
26	17	12	3	—	—	2	—	—	2	2	2	439	46	44	131	83	24
153	7	6	9	—	—	11	—	—	—	—	—	860	27	26	34	92	25
327	49	49	5	2	2	7	—	—	6	—	—	988	18	18	288	836	26
35	4	3	5	2	2	9	—	—	1	—	—	112	4	4	13	11	27
34	15	9	8	1	—	8	—	—	1	1	1	379	4	4	100	117	28
120	4	3	4	1	1	12	—	—	—	—	—	1 398	35	35	211	260	29
222	**438**	**214**	**2 191**	**1 923**	**1 440**	**700**	**822**	**473**	**9 731**	**10262**	**6 211**	**2**	**—**	**—**	**959**	**—**	
104	212	102	774	580	500	233	268	120	2 214	2 720	1 709	—	—	—	232	—	1
5	12	11	41	44	31	19	30	15	420	539	239	—	—	—	40	—	2
3	7	6	38	52	42	12	7	3	229	220	124	2	—	—	55	—	3
2	5	3	34	24	21	9	10	6	222	254	120	—	—	—	13	—	4
1	4	2	44	46	29	14	25	15	368	379	186	—	—	—	36	—	5
—	3	1	28	18	9	7	3	2	122	99	62	—	—	—	16	—	6
3	5	3	54	56	37	10	26	11	263	217	112	—	—	—	9	—	7
—	—	—	19	31	13	5	4	2	97	98	58	—	—	—	—	—	8
2	1	1	49	38	35	8	11	9	233	193	142	—	—	—	14	—	9
4	1	1	5	8	4	7	6	5	62	73	36	—	—	—	—	—	10
3	15	6	45	62	33	18	25	17	293	362	166	—	—	—	69	—	11
4	9	4	65	64	35	17	9	4	263	362	183	—	—	—	5	—	12
2	33	12	112	99	77	27	23	12	841	751	553	—	—	—	117	—	13
5	4	1	35	42	26	6	9	7	152	141	86	—	—	—	12	—	14
3	22	6	55	54	33	14	22	13	265	372	180	—	—	—	17	—	15
2	4	3	19	16	10	2	9	3	100	89	45	—	—	—	7	—	16
41	36	20	244	150	119	133	154	128	859	823	694	—	—	—	184	—	17
3	3	3	34	28	18	6	11	4	161	172	90	—	—	—	31	—	18
—	—	—	13	14	9	11	21	13	121	115	58	—	—	—	—	—	19
1	1	—	20	50	17	18	26	6	251	355	156	—	—	—	21	—	20
—	7	1	30	36	23	16	23	11	239	264	151	—	—	—	6	—	21
9	18	7	65	71	47	28	29	7	393	476	226	—	—	—	12	—	22
15	24	17	46	70	51	6	15	11	333	302	173	—	—	—	33	—	23
4	2	2	67	58	45	7	10	6	242	189	124	—	—	—	2	—	24
1	3	1	45	40	31	13	5	5	204	138	103	—	—	—	20	—	25
4	1	1	80	56	48	20	17	15	296	176	135	—	—	—	8	—	26
—	—	—	59	52	50	5	6	6	118	99	90	—	—	—	—	—	27
1	1	—	47	35	22	23	16	16	213	192	134	—	—	—	—	—	28
—	—	—	24	29	25	6	2	1	157	92	76	—	—	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 december 1936.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	82	15 344	12 253	2 630	17·1	2 340	20 084	1 096	5·5
Bleck- o. plåtslagareförb. .	52	2 492	—	610	24·5	—	2 473	420	17·0
Bokbindareförbundet . . .	42	6 106	4 044	364	6·0	230	6 109	212	3·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	111	6 419	1 492	452	7·0	171	6 338	478	7·5
Byggnadsträarbetareförb. .	224	25 534	—	9 292	36·4	—	25 735	7 241	28·1
De förenade förbunden . .	49	7 880	2 519	548	7·0	224	8 096	474	5·9
Elektriska arbetareförb. . .	74	5 919	—	630	10·6	—	5 192	229	4·4
Gjutareförbundet	110	7 551	1	358	4·7	—	7 650	341	4·5
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	423	50 500	6 713	16 560	32·8	1 591	49 741	10 642	21·4
Byggnadsind.-arb. . . .	116	16 409	878	7 715	47·0	145	15 588	5 306	34·1
Byggnadsämnesind.-arb.	154	10 903	295	4 229	38·8	72	10 529	2 518	23·9
Glasbruksarb.	88	3 527	90	470	13·3	32	3 714	300	8·1
Sockerfabriksarb. . . .	15	3 788	601	939	24·8	161	4 163	315	7·6
Tändsticksarb.	6	1 771	683	342	19·3	76	1 781	349	19·6
Övriga arb.	94	14 102	4 666	2 865	20·3	1 105	14 016	1 854	13·2
Gruvindustriarbetareförb. .	51	6 697	41	517	7·7	—	6 720	514	7·6
Handelsarbetareförb. . . .	241	28 461	9 783	2 593	9·1	582	28 186	2 241	8·0
Kommunalarbetareförb. . .	247	34 987	7 521	3 216	9·2	778	34 885	2 445	7·0
Litografförbundet	16	2 308	131	65	2·8	2	2 300	50	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	128	22 206	6 605	4 680	21·1	1 972	22 685	2 527	11·1
Metallindustriarb.-förb. . .	246	126 899	6 322	8 180	6·4	309	125 515	7 570	6·0
Järnbruksarbetare . . .	57	29 280	118	833	2·8	1	27 981	769	2·7
Verkstadsarbetare . . .	189	97 619	6 209	7 347	7·5	308	97 534	6 801	7·0
Murareförbundet	84	7 702	—	2 469	32·1	—	7 700	1 870	24·3
Målareförbundet	158	12 616	1	4 554	36·1	—	12 205	3 036	24·9
Pappersindustriarb.-förb. .	142	31 057	1 307	3 274	10·5	147	32 630	3 276	10·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	42	2 348	436	233	9·9	50	2 344	48	2·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	51	9 773	3 837	3 360	34·4	1 015	9 635	776	8·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	262	13 074	1	7 595	58·1	—	13 370	6 708	50·2
Stenindustriarbetareförb. .	134	7 826	—	3 152	40·3	—	8 037	2 318	28·8
Sågverksindustriarb.-förb. .	193	18 217	27	12 897	70·8	26	21 021	8 578	40·8
Textilarbetareförbundet . .	110	33 990	20 298	1 229	3·6	652	33 999	1 196	3·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 460	1 913	100	4·1	89	2 465	120	4·9
Transportarbetareförb. . .	125	16 316	281	2 770	17·0	41	16 218	2 569	15·8
Träindustriarbetareförb. . .	175	14 204	234	2 266	16·0	30	12 734	1 154	9·1
Typografförbundet	104	10 260	538	538	5·2	65	10 260	480	4·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	149	10 598	—	4 644	43·8	—	11 825	3 697	31·3
Summa	3 835	539 744	86 298	99 776	18·5	10 314	546 152	72 306	13·2
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 573	526 670	86 297	92 181	17·5	10 314	532 782	65 598	12·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december månad uppgivits till inalles 328 011, vilket i genomsnitt motsvarar 3·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1935	1936											
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	21·8	19·0	18·0	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·0	8·6	10·3	[1] 12·3	17·5
Ansökn. per 100 lediga platser .	442	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·76	·	·	3·71	·	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	104·4	·	·	104·5	·	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	20·3	20·7	19·4	18·4	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	97	·	·	94	·	·	102	·	·	105	·	·	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	31·7	27·7	30·0	25·9	18·9	12·8	11·2	12·0	12·3	12·9	16·1	19·8	29·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	140	131	140	126	93	66	58	61	61	65	81	96	142
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	122	114	110	[2] 55	121	132	133	133	134	135	136	134	—
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	362	320	277	277	233	170	157	166	161	167	211	224	226
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	98·7	·	·	99·7	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·1	16·2	15·3	14·2	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 933	2 230	2 094	1 948	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	[1] 111·6	[1] 109·1	[1] 110·5	[1] 112·2	[1] 113·2	[1] 114·6	[1] 114·8	[1] 115·5	[1] 116·2	[1] 116·3	[1] 116·6	[1] 116·7	116·9
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	133	145	142	123	117	109	70	69	67	68	72	111	105
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	40·7	42·6	41·2	38·5	36·2	35·3	34·8	35·1	34·5	[1] 34·4	33·0	33·4	34·7
Arbetslöshetsdagar, i %	36·4	37·8	36·6	33·9	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	29·2	29·7	29·9	26·1	24·3	21·9	21·8	20·5	21·3	19·9	18·0	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	2 508	2 520	2 515	1 937	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 389	1 517	1 533	1 117	974	828	732	651	606	565	589	657	881
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	15·6	15·7	15·7	16·4	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	285	317	322	299	267	242	231	221	218	217	229	257	290
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	23·7	25·8	25·5	22·3	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	81	·	·	82	·	·	80	·	·	80	·	·	—
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	78	·	·	78	·	·	79	·	·	79	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	433	469	490	470	449	430	419	425	417	408	409	408	408
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	481	519	529	509	491	465	459	469	458	449	453	454	448
Estland. Oplac. arbetssökande	2 007	2 316	2 101	1 791	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	—	131·3	135·9	141·7	145·2	152·5	147·1	143·7	147·1	148·1	—	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 130	7 949	8 392	7 148	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	3 992	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	18·4	21·0	21·5	20·5	17·6	14·5	13·2	12·0	11·3	[1] 11·0	[1] 11·7	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	15·5	17·2	17·5	16·2	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	794	850	860	798	719	637	566	508	484	479	442	[1] 510	618
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	19	19	19	19	18	18	16	15	14	14	14	15	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	356	354	382	307	310	295	307	303	302	288	278	342	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	17	22	23	19	15	13	9	8	[1] 9	—	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	19	28	34	31	26	17	14	11	12	12	14	—	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	51	49	53	51	42	36	30	24	20	15	15	18	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	14·6	14·8	13·8	14·5	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	10·9
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	99·1	98·4	98·9	97·4	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	88·6	88·6	87·2	87·6	88·5	89·6	90·3	92·6	93·3	93·6	94·3	95·8	—
Arbetslöshet, i %	16·9	17·2	16·7	16·2	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	[1] 11·0	10·7	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	13·7	·	·	13·4	·	·	12·8	·	·	12·0	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	57	57	55	55	50	51	53	54	51	49	46	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Ofullständiga siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under januari månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (*ävensom å bränsle och lyse*), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under januari har prisnivån stigit något, vartill i främsta rummet bidragit de sedan förra månadsskiftet inträffade prisförhöjningarna å smör, kött och fläsk ävensom å samtliga bränsleartiklar.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—januari 1937 och 1931—januari 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med januari 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal								1936					1937
		1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	dec.	jan.
juli 1914 . .	100	154	150	140	131	127	123	124	130	134	135	134	134	134	135
år 1931 . .	.	.	.	.	100	97	93	94	99	101	102	102	102	102	102

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under januari stigit med 1 enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1937, 158 med juli 1914 som utgångspunkt och 99 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 62).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	november 1936		december 1936				januari 1937[1]				
	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·11	99·99	100·12	99·99	100·06	100·01	100·06	100·02	·	100·01	100·15
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	101·2	101·1	101·3	101·3	101·3	101·3	101·4	101·4	101·8	101·8	102·0

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Jan. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Jan.[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % jan. 1914—jan. 1937	Höjn. el. sänkn. i % jan. 1936—jan. 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	259	279	280	281	+ 17·6	+ 8·5
mat- (lands-)	»	213	727	250	251	261	264	266	+ 23·7	+ 6·0
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	192	187	186	185	+ 12·8	— 3·6
halvfet, » »	»	121	500	145	141	146	145	144	+ 19·0	+ 2·1
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	130	140	140	140	+ 1·4	+ 7·7
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	219	265	249	213	+ 1·4	— 2·7
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	44	43	44	44	+ 63·0	0·0
»	hl	·	1271	697	681	660	664	678	·	— 0·4
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	42	42	+ 40·0	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	66	60	59	59	+ 28·3	— 10·6
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	40	40	40	+ 29·0	+ 5·3
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	26	26	26	+ 23·8	+ 8·3
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	35	35	35	+ 34·6	+ 6·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	37	38	39	40	+ 11·1	+ 8·1
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	42	42	42	+ 5·0	+ 2·4
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	60	59	63	63	64	+ 56·1	+ 8·5
hårt, knäckebröd	»	·	·	83	82	84	84	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	58	61	61	61	+ 60·5	+ 5·2
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	47	47	47	+ 51·6	+ 4·4
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	132	136	136	136	+ 81·3	+ 3·0
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	73	75	75	75	+ 70·5	+ 2·7
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	89	89	89	+ 48·3	+ 3·5
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	103	103	103	·	+ 6·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	192	191	191	192	+ 58·7	0·0
soppkött	»	100	490	156	157	155	155	155	+ 55·0	— 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	231	226	231	242	+ 83·3	+ 4·8
spädkalv	»	72	312	142	144	143	144	145	+ 98·6	+ 0·7
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	207	206	210	215	+ 64·1	+ 3·9
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	189	186	185	184	·	— 2·6
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	197	197	199	202	+ 53·0	+ 2·5
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	202	198	203	207	+ 48·9	+ 2·5
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	196	191	191	195	·	— 0·5
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	117	111	113	116	+ 48·7	— 0·9
gädda	»	108	333	159	166	159	160	169	+ 47·0	+ 1·8
sill	»	84	110	61	59	59	62	58	+ 65·7	— 1·7
strömming	»	38	114	57	58	54	53	57	+ 39·0	— 1·7
torsk	»	55	160	89	90	87	87	89	+ 53·4	— 1·1
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	153	147	147	152	+ 85·4	— 0·7
kolja	»	·	·	118	123	116	118	123	·	0·0
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	88	49	48	48	+ 6·7	— 45·5
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	74	70	70	70	+ 22·8	— 5·4
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	283	284	287	290	·	+ 2·5
Socker, bit-	»	67	133	47	46	46	46	46	— 28·1	0·0
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	99	80	86	95	·	— 4·0
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	94	143	134	113	·	+ 20·2
Bananer, prima	kg	·	·	146	139	139	139	139	·	0·0
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	87	84	86	87	·	0·0
Vitkål, svensk	»	·	·	33	25	21	22	24	·	— 4·0
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	15	16	15	+ 150·0	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	35	34	34	34	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	20	0·0	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	965	1015	1025	1030	+ 41·1	+ 6·7
barr-, » »	»	575	1895	765	740	780	785	790	+ 36·2	+ 6·8
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	608	607	604	605	+ 53·6	— 0·5
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	290	299	299	301	+ 32·0	+ 3·8
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	452	469	469	471	·	+ 4·2
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	446	438	456	456	457	·	+ 4·3

[1] Preliminära siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel — inkl. dryckesvaror och tobak — bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	137	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	138	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
» 1933	120	202	138	162	187	175	136	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
» 1934	123	201	136	166	191	174	137	168	135	144	—	188	134	210	178	191	199	183
» 1935	129	198	137	167	178	174	143	166	134	143	—	188	147	216	174	192	214	183
dec./jan. 1936	132	198	138	168	179	173	147	166	135	145	—	189	146	225	178	194	214	181
mars/apr. »	134	196	140	169	170	172	148	166	135	145	—	189	146	225	178	195	214	181
juni/juli »	134	196	139	169	170	173	150	167	137	146	—	190	146	225	179	196	227	182
sept./okt. »	132	196	140	169	170	173	148	170	140	147	—	191	146	225	183	198	227	182
dec./jan. 1937	133	196	141	170	170	174	—	—	—	—	—	—	145	229	185	203	227	183

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1929	169	164	173	1192	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
» 1930	164	161	165	1189	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
» 1931	158	151	154	1003	147	138	589	789	153	150	488	150	137	123	145
» 1932	156	149	154	985	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	·
» 1933	153	147	160	967	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
» 1934	155	148	166	948	141	122	522	653	140	129	419	136	122	116	129
» 1935	156	150	173	965	143	123	490	649	126	127	430	140	123	116	133
dec./jan. 1936	158	153	173	996	147	123	478	684	137	130	·	142	127	115	135
jan./febr. »	·	153	·	978	147	124	·	685	·	130	·	·	126	116	134
febr./mars »	·	154	·	982	146	124	·	683	·	130	·	·	126	116	134
mars/april »	158	155	173	981	144	124	486	683	—	130	·	141	125	116	134
april/maj »	·	155	·	971	144	124	·	677	·	130	·	·	125	116	135
maj/juni »	·	155	·	965	144	124	·	674	·	130	·	·	125	116	135
juni/juli »	158	155	174	966	146	125	497	677	131	130	·	143	125	116	136
juli/aug. »	·	155	·	971	146	125	·	674	·	130	·	·	126	116	137
aug./sept. »	·	154	·	982	147	125	·	683	·	130	·	·	127	115	—
sept./okt. »	157	155	174	987	148	124	504	690	132	130	·	144	127	115	140
okt./nov. »	·	155	·	991	151	124	·	698	·	132	·	·	128	115	140
nov./dec. »	·	157	·	997	151	124	·	703	·	132	·	·	129	116	140
dec./jan. 1937	158	158	175	—	151	124	540	704	—	—	·	—	—	—	—

Litteraturöversikt.

(Januari 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

HECKSCHER, E. Northern economic co-operation and Great Britain. The Anglo-Swedish review 1937, nr 1.

HERÇOD, R. Internationella arbetsorganisationen. S.A.P. information 1936, nr 24.

LIND, A. Professor Ohlin rensar i frikonkurrensens kryddland. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 2.

NYSTRÖM, B. Internationella statistiska institutets session i Atén 1936. Statsvetenskaplig tidskrift 1936, nr 5.

PALLIN, H. N. Det sociala huvudproblemet. Byggnadsvärlden 1937, nr 1.

PORTIN, S. [Anm. av] John Maynard Keynes: The general theory of employment, interest and money. Ekonomiska samfundets tidskrift ny serie, nr 37.

TRÄGÅRDH, I. Ärftlighet och miljö i det moderna samhället. Vi (Konsumentbladet) 1937, nr 3.

ZAHN, F. Tagung des Internationalen Statistischen Instituts in Athen 1936. Allg. statistisches Archiv B. 26, s. 309.

La statistique sociale, son cadre et ses méthodes. Revue du travail 1936, 11/12.

Sverige.

B[RUNIU]S, A. Svenska fattigdomen. Industria 1937, nr 1.

EDSTRÖM, O. Verkstadsindustriens nuvarande läge. Finanstidningen 1937, nr 2.

HEDIN, N. Why Sweden leads in recovery. The American Swedish monthly 1937, nr 1.

Tekniker och ingenjörer som arbetsledare? Arbetsledaren 1937, nr 1.

Amerikas förenta stater.

FORSSELL, E. E. [Anm. av] The national recovery administration, an analysis and appraisal by Leverett S. Lyon, Paul T. Homan, Charles Dearing m. fl. Statsvetenskaplig tidskrift 1936, nr 5.

HIRDMAN, G. [Anm. av] Torsten Gårdlund: Arbetsliv och arbetsstrider i U.S.A. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 2.

WEIL, F. Neuere Literatur zum »New Deal». Zeitschrift für Sozialforschung 1936, nr 3.

Social policy in the United States. Third national conference on labour legislation. Industrial and labour information 11 jan. 1937.

Finland.

EKHOLM, MIRIAM. Några huvuddrag i den ekonomiska återhämtningen i Finland efter 1931. (Föredrag.) Ekonomiska samfundets tidskrift ny serie, nr 37.

Nya Zeeland.

Labor program in New Zealand. Monthly labor review nov. 1936.

Spanien.

LIND, A. Syndikalisterna inför verkligheten. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 1.

Sydamerika.

Compulsory savings legislation in Colombia. Monthly labor review nov. 1936.

Tyskland.

SCHNEIDER, O. Die sozialpolitische Bedeutung der deutschen Seeschiffahrt. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 1—2.

ZIMMERLE, L. Das Gesetz über die Befreiung von der Pflicht zum Ersatz von Fürsorgekosten. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 1.

Ersatz von Arbeitskräften — Einsatz von Arbeitskräften. Vierteljahrsh. zur Konjunkturforschung 1936/37, nr 3.

Arbetarskydd.

BJÖRKLUND, J. Lastkrokskommitténs yttrande. Teknisk tidskrift 1936, nr 11.

GUSTAFSSON, N. Varför olycksfall? Teknisk tidskrift 1936, nr 47.

HUNTER, P. G. Less handling means fewer injuries. National safety news nov. 1936.

MULLEE, W. R. Motion study is safety's partner National safety news nov. 1936.

RIST, R. Werkstoffprüfung im Dienste der Sicherheit. Zeitschrift des bayerischen Revisions-Vereins 1937, nr 1.

TENGVALL, TH. Säkerhetstjänstens medel. Verkstäderna 1936, nr 10.

Personliga defekter anses orsaka 80 procent av olycksfallen. Sv. typografidning 1936, nr 35.

Sverige.

ELMBERG, M. O. Arbetsledaren och arbetsskyddslagstiftningen. (Föredrag.) Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 1.

KARLSSON, H. Några synpunkter på undervisningen om arbetarskydd. Verkstäderna 1937, nr 1.

Arbetsplatshygienen inför riksdagen. Metallarbetaren 1937, nr 4.

Kravet på yrkesinspektionens effektivisering. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 2.

Rekord i olycksfallsfrekvensen under 1936. Nästan alla fack visa stegring. De nervösa åkommorna utbreda sig. Ökad arbetstakt orsaken? Lokomotivmännens tidning 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

GREENBURG, L. Silicosis hazard in American industry. The industrial bulletin 1936, nr 12.

MAYERS, MAY R. Carbon monozide poison in the hat industry. The industrial bulletin 1936, nr 12.

Semi-centennial—1886—1936. A review of the inception of labor department functions. The industrial bulletin 1936, nr 12.

Finland.

BROWN, J. M. Säkerhetsåtgärder vid sprängningsarbetet i Pargas kalkbergs aktiebolags kalkstensbrott i Pargas. Olycksfallsskyddet 1936, nr 4.

CARLBORG, E. Befolkningsskydd och industriellt olycksfallsskydd. Olycksfallsskyddet 1936, nr 4.

Norge.

LEVANDER, A. Den nya norska lagen om arbetsskydd. Industritidningen 1936, nr 12.

Storbritannien.

VERNON, H. M. The neglect of the human factor in the prevention of industrial accidents. International labour review dec. 1936.

Arbetslön och arbetstid.

BÅÅW, HJ. Arbetstiden och bemanningen till sjöss. S.A.P. information 1936, nr 24.

Reduction of hours of work in the chemical industry. Industrial and labour information 28 dec. 1936.

Sverige.

ANDERSSON, JOEL. Ett genmäle [angående de lägre statstjänareorganisationernas gemensamma framställning om provisoriska lönetillägg]. Humanitet 1937, nr 1.

BOHMANSSON, G. Om arbetstidsreglering för sjukhuspersonal. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1936, nr 6.

CLASON, S. Sjukvårdsarbetets effektivisering — vägen till förkortad arbetstid för sjukhusens personal. Humanitet 1937, nr 1.

DERNBY, HEDVIG. Behörighetslagen — likalönsprincipen. Hertha 1937, nr 1.

HALLBERG, K. FR. Åtgärder för höjande av arbetskraftens effektivitet inom ladugårdsarbetet. Landtmannen 1937, nr 5.

KARLÖF, E. Familjepensionering för Stockholms stads kommunalarbetare. Kommunalarbetaren 1937, nr 1.

REINWALL, J. A. Familjepensioneringen. Lanternan 1937, nr 2.

ROMANUS-ALFVÉN, ANNA-CLARA. Förlängd semester för de yngre ett socialhygieniskt krav. Unga flickors förvärvsarbete under debatt. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 1.

SAEMUND, G. Lantarbetstidslagen. Landtmannen 1937, nr 1—2.

TORSTENSON, N. W. Arbetstidsproblemet vid landstingens sjukvårdsanstalter. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1936, nr 6.

TRESCHOW, A., GABRIELSSON, A., & CARLSSON, GOTTFRID. Åtgärder för höjande av arbetskraftens effektivitet inom ladugårdsarbetet. Landtmannen 1937, nr 3.

WIGFORSS, E. Likalön för kvinnor i statstjänst. Morgonbris 1937, nr 1.

Ackordssättning medelst tidsstudier. Verkstäderna 1937, nr 1.

Olaga övertidsarbete. Verkstäderna 1937, nr 1.

4 statstjänareorganisationer framställa gemensamma krav. Signalen 1937, nr 3.

40-timmarsveckan. Sv. typograf-tidning 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Personnel policies and working conditions in the baking industry. Monthly labor review nov. 1936.

Finland.

CRONER, F. De finska affärsanställdas arbets- och löneförhållanden. Handelsarbetaren 1937, nr 1.

Frankrike.

DEPASSE, CH. L'utilisation des loisirs du travailleur. Revue du travail 1936, nr 10.

W[ESSEL], N. 40-timmarsveckan i den franska bokindustrien. Tillämpas från 1 februari 1937. Sv. typograf-tidning 1937, nr 4.

Nya Zeeland.

CASSE, J. Lov om Butiks-og Kontormedhjælpere i New Zealand. Socialt Tidsskrift 1936, nr 11/12.

Storbritannien.

HOLMES, W. Why the farm worker's lot is not a happy one. Labour jan. 1937.

Sydamerika.

National legislation on hours of work in Latin American countries. Monthly labor review nov. 1936.

Tyskland.

HOPPE, P. Leistungssteigerung und Leistungsentlohnung im deutschen Spinnstoffgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1936, nr 36.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

OHLIN, B. Yrkesutbildning och arbetslöshet. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1936, nr 8/9.

Sverige.

BEXELIUS, E. Nytt i arbetslöshetsförsäkringen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 1—2.

BJERKE, K. Den svenske »Arbejdslöshedstælling» den 31. Juli 1935. Socialt Tidsskrift 1936, nr 11/12.

ERIKSSON, K. E. Rationaliseringen, dess inverkan på industrins ekonomi och på arbetslösheten. (Föredrag.) Industriförbundets meddelanden 1936, nr 6.

ROSBERG, A. Reservarbetsförläggningarna. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 4.

Arbetarstammen vid järnbruken fördubblad sedan sekelskiftet. Gjuteriet 1936, nr 12.

Exporten ur folkförsörjningssynpunkt. Finanstidningen 1937, nr 5.

Inventeringen av arbetstillfällen. Ett betydelsefullt led i kampen mot befarad ny massarbetslöshet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 3.

Permanentanställning i statliga arbeten. Sunt förnuft 1937, nr 1.

Steninköps- och stensättningsanslagen. Sunt förnuft 1937, nr 1.

Vägen åter. Arbetssökandets problem. Sv. underbefälstidning 1937, nr 2.

Japan.

KITAOKA, J. The new Japanese act on retirement allowances. International labour review dec. 1936.

Kanada.

KRÖNCKE, F. Lov om Arbejdsanvisning og Socialforsikring i Canada. Socialt Tidsskrift 1936, nr 11/12.

Storbritannien.

Duration of unemployment. Changes in the past five years. The Ministry of labour gazette 1937, nr 1.

Tjeckoslovakien.

RASMUSSEN, E. S. Arbejdsanvisningen i Czechoslovakiet. Socialt Tidsskrift 1936, nr 11/12.

Tyskland.

PFEFFER, K. H. Die Landarbeiterfrage im Bauerndorf. Soziale Praxis 1937, nr 3.

ZINNEMANN, C. Die Bedeutung der Arbeit in der Wehrwirtschaft. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1937, nr 4.

Le chômage saisonnier en Allemagne. Revue du travail 1936, nr 11/12.

Befolkningsfrågan.

DEPOID, P. Les récentes tendances démographiques dans le monde. (Med diskussion.) Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 1.

Sverige.

HEBERLE, R. Die Untersuchung der Binnenwanderungen in Schweden und die künftige deutsche Wanderungsstatistik. Allg. statistisches Archiv B. 26, s. 339.

MODEEN, G. [Anm. av] K. A. Edin och E. P. Hutchinson: Studies of differential fertility in Sweden. Ekonomiska samfundets tidskrift ny serie, nr 37.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

LILLIEHÖÖK, ELEONOR. Lanthusmoderns problem. Hertha 1937, nr 1.

SUNDAHL, E. Landsortens bostadsegnahem. Kooperatören 1936, nr 23/24.

WAHLSTEDT-MARKELIUS, VIOLA. Trångbodda fattiga och icke fattiga. Vi (Konsumentbladet) 1937, nr 1.

ÅKERLUND, J. Bostäder för industriarbetare. Affärsekonomi 1936, nr 19.

Bostadsrättshus och byggnadspolitik. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 1.

Provinsialläkarna kräva högre bostadsstandard. Vår bostad 1937, nr 1.

Riksdagen och bostadsanslagen. Nyanlagd väg till socialisering. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 2.

De sjöfarande kvinnornas bostadsfråga: ett socialt problem. Yrkeskvinnan 1937, nr 1.

Urban housing in Sweden. Monthly labor review nov. 1936.

Storbritannien.

Overcrowded housing in England and Wales. Monthly labor review nov. 1936.

Tyskland.

SCHMIDT, F. Volkswohnungen. Der deutsche Volkswirt 15 jan. 1937.

Österrike.

SCHAFER, F. Fastighetsägarnes ställning i Österrike. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 1.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

PALMÆR, MARGIT. Kvinnorna och det sociala arbetet. Vi (Konsumentbladet) 1937, nr 1.

Fattigvården och folkpensionen. Sv. fattigvårds och barnavårds tidning 1937, nr 1.

Folkpension och fattigvård. S.A.P. information 1937, nr 1.

Amerikas förenta stater.

PECK, G. The prison-labor problem. Monthly labor review nov. 1936.

Finland.

BÖÖK, E. Den nya lagen om lösdrivare och dess förhistoria. Social tidskrift 1936, nr 12.

Föreningsväsen.

B[RUNIU]s, A. Svensk och fransk fackföreningsrörelse. Industria 1937, nr 2.

WANGSON, O. R. TCO tjänstemännens centralorganisation. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 4.

Frågan om LO:s omläggning till anfallsorganisation. Medlemsblad for skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer- Forbund 1937, nr 1.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

BLADINI, L. Skolhygien eller skolbarnshygien. Social-medicinsk tidskrift 1936, nr 12.

BLADINI, L., WENGBERG, HILMA, & NORDAL, G. Skolhygienens nyorientering. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1937, nr 4.

FORSGREN, E. Några ord om hälsovård. Sv. läkartidningen 1937, nr 3.

HÖJER, A. Förslag och önskemål ifråga om den allmänna hälsovårdens utbyggnad och organisation. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1936, nr 6.

Styrelsens för svenska sanatorieläkarföreningen yttrande över Kungl. Medicinalstyrelsens utkast till tuberkuloslag. Sv. läkartidningen 1937, nr 3.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Social jordpolitik på avvägar. Sunt förnuft 1937, nr 1.

Spanien.

OLBERG, P. Lantarbetarproblemet i Spanien. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 4.

Land hunger brought the civil war in Spain says a Catalonia professor. Labour jan. 1937.

Tyskland.

HERSCHEL, W. Bauernrechtliche Neuregelungen. Soziale Praxis 1937, nr 3.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

HANSSON, SIGFRID. Lagligt skydd åt föreningsoch förhandlingsrätten. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 1.

K[LINGBERG], W. Kollektivavtal rörande allmänna anställningsvillkor för tjänstemännen. Arbetsledarförbundet träffar betydelsefull överenskommelse. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 1.

— Obligatorisk skiljedom i anställningsfrågor. Förbundet träffar betydelsefull överenskommelse. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 1.

KÄRNEKULL, O. Rationalisering — det är samarbete. Finanstidningen 1937, nr 5.

P[ETERSSON], G[UNNAR]. Tjänstemännen och företaget. Industritjänstemannen 1937, nr 1.

[SVERIGES LOKOMOTIVMANNAFÖRBUND.] Avgivet yttrande angående förhandlingsordning för statsanställda. Lokomotivmännens tidning 1937, nr 1.

Då § 23 skulle upphöjas till lag. Börja arbetsgivarna erkänna arbetarrepresentanternas ståndpunkt från 1910? Sv. hotell-revy 1937, nr 1.

Förhandlingsordningen. Lanternan 1937, nr 2.

Förhandlingsordningen inför poststyrelsen. (Yttrande.) Sv. trafiktidning 1937, nr 1.

Generalpoststyrelsens yttrande över förslaget till förhandlingsordning. Postmannen 1937, nr 1.

Järnvägsstyrelsens yttrande om förslaget till förhandlingsordning. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 2.

Trädgårdsuppgörelsen. Lantarbetaren 1937, nr 1.

Yttranden om förslaget till förhandlingsordning. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. The case of the international Harvester company works council. Conference board service letter 1936, nr 12.

Belgien.

MINEUR, J. La réglementation conventionnelle des salaires en Belgique. Revue du travail 1936, nr 10.

Frankrike.

B[RUNIUS], TH. Det franska tvångsskiljedomssystemet i teori och praktik. Industria 1937, nr 2.

Compulsory conciliation and arbitration in labour disputes in France. The Ministry of labour gazette 1937, nr 1.

Tvungen Voldgift i Frankrig. Arbejderen 15 jan. 1937.

Nya Zeeland.

RICHES, E. J. The restoration of compulsory arbitration in New Zealand. International labour review dec. 1936.

Tvungen voldgift i New Zealand. Interessante nydannelser som peker hen mot en ordnet industriorganisasjon. Meddelelsesbladet 1937, nr 1. [Arbeidernes fagl. landsorganisasjon.]

Tyskland.

KIMMICH, W. Der Treuhänder der Arbeit. Soziale Praxis 1937, nr 2.

Richtige Fassung der Tarifordnung! Soziale Praxis 1937, nr 2.

Kooperation.

Sverige.

GJÖRES, A. Central registrering. Kooperatören 1936, nr 23/24.

LUNDQVIST, O. K.F.-chefen och det enskilda näringslivet. En replik från köpmannahåll. Köpmannen 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

NIENBURG, BERTHA M. The consumers' protection label a guarantee for fair labor standards. Labor information bulletin 1936, nr 11.

Levnadskostnader.

B[ARRIOL], A. Le problème de l'alimentation. Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 1.

NYROP, E. Aktuelle Problemer vedrörende Smör- og Margarineforbruget. Andelsbladet 1937, nr 4.

TÖRNQVIST, L. Levnadskostnadsindexerna i Finland och Sverige, deras tillförlitlighet och jämförbarhet. Ekonomiska samfundets tidskrift ny serie, nr 37.

Sverige.

BOUVIN, S. Hur mycket kostar det att leva? Medelklassfamiljens utgifter för föda och njutningsmedel högre än lantarbetarfamiljens hela årsinkomst. Morgonbris 1937, nr 1.

DAHLGREN, E. Familjeinkomst och bostadshyra. Kooperatören 1937, nr 1.

Missnöjet med dyrortssystemet. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Family consumption of milk in the United States. Labor information bulletin 1936, nr 11.

Recent family budget enquiries: Family expenditure and cost of living at different social levels in the United States. International labour review dec. 1936.

Sydamerika.

Cost of living of urban rural workers in Ecuador. Monthly labor review nov. 1936.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

T[UNELLI], C. Fantasier om yrkesundervisningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1936, nr 8/9.

Danmark.

BAHNSEN. Psykotekniske Prøver. (Föredrag.) Statstjenestemannen 1937, nr 1.

Italien.

MANUNTA, U. Les problèmes de l'enseignement professionnel en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 5.

Tyskland.

DELIUS, K. Die landliche Mädchenberufsschule. Soziale Praxis 1937, nr 3.

Berufsschule, Arbeitszeit und Tarifordnung. Der deutsche Volkswirt 15 jan. 1937.

Landdienst und Landjahr. Soziale Praxis 1937, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

BERNHARD, C. G. [Anm. av] Bickel, A.: Biologische Wirkungen des Alkohols auf den Stoffwechsel. Hygiea 1937, nr 1.

KARPIO, V. Die Wirkungsmöglichkeiten der Abstinenzarbeit. Forschungen zur Alkoholfrage 1936, nr 6.

TUHTI, R. Alkoholsystemen och alkoholpolitiken. (Föredrag.) Social tidskrift 1936, nr 12.

Sverige.

FREDRIKSSON, SIMON. Rattfylleri och lagstiftning. Motorföraren 1937, nr 1.

Socialförsäkring.

MONRAD-KROHN, G. H. Om posttraumatiske psyko-nevroser. Nordisk försäkringstidskrift 1937, nr 1.

Sverige.

ANDERSSON, MARTIN. Legosängsavgifterna och sjukkassorna (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1936, nr 6.

CARLSSON, OLOF. Olycksfallslagen och yrkessjukdomsförsäkringen. Båda lagarna ändrade och utvidgade. Metallarbetaren 1937, nr 1.

LIEDSTRAND, E. Understödsföreningsväsendet reformeras. Arbetsledaren 1937, nr 1.

LUNDGREN, F., LAURIN I., & LIEDSTRAND, E. Den frivilliga pensionsförsäkringen — ett dynamiskt problem. (Föredrag med diskussion.) Nordisk försäkringstidskrift 1937, nr 1.

RINANDER, V. A. Sjukförsäkring och arbetslöshet. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 1.

Arbetarpensionering. Verkstäderna 1937, nr 1.

Betänkande om pensionsfonder. Industritjänstemannen 1937, nr 1.

Danmark.

FRÖLING. Opholdskommunen for Rentenydere m. fl. Socialt Tidsskrift 1936, nr 11/12.

SJÖFORS, H. Några av invalideforsikringsrettens i Danmark viktigare arbetsuppgifter efter socialreformen. Pensionsförsäkringen 1936, nr 10.

SLETTEN, K. A. Folkeforsikringslovens Virkninger. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 1.

Frankrike.

LE MARCHAND, G. Modifications aux assurances sociales en France. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 5.

Italien.

CASINI, G. Salaire et mesures sociales en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 5.

PETRACCONE, G. Le réglement de la procédure du travail et les controverses en matière d'assurances sociales en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 5.

Litauen.

Compulsory accident insurance in Lithuania. Monthly labor review nov. 1936.

Tyskland.

ADAMS, W. W. Miners' insurance system of Germany. Monthly labor review nov. 1936.

ANDERS, A. Reform des Verfahrens in der deutschen Sozialversicherung. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 5.

BAUER, M. Die Dritte Verordnung über die Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Vom 16. Dezember 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 1—2.

LAUTERBACH. Die Dritte Verordnung über Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Vom 16. Dezember 1936. Die Reichsversicherung 1936, nr 10.

Compulsory health insurance in Germany. Industrial and labour information 28 dec. 1936.

Änderungen in der Sozialversicherung. Soziale Praxis 1937, nr 2.

Ut- och invandring.

Sverige.

[LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.] Den svenska asylrätten. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1937, nr 2.

SÖLVÉN, A. Revision av främlingslagen. S.A.P. information 1936, nr 24.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

DANMARK. Forsikringsraadet.
Beretning. 1935. Khvn 1936.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1936.
Bd 100: H. 1. Husholdningsregnskaber 1931.

DREJER, A. AXELSEN. Andelsselskaber i Danmark i Aaret 1935. Aarhus 1936.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1936.
18. Industristatistik. 52 (1935).
26. Olycksfallsstatistik.
Olycksfallen i arbetet. Ny ser. 7 (1933.)

— Statistiska centralbyrån.
Statistisk årsbok för Finland. Ny ser. 34 (1936). Hfors 1936.

GREENWOOD, H. P. Employment and the depressed areas. Lond. 1936.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 29 (1936). Hfors 1936.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Handlingar. Sthlm 1937.
142. *Woxén, R.* Tool-life and balance of heat in lathe work.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Études et documents. — Studies and reports. Genève 1936.
Ser. N. (Statistics.)
21. Maritime statistical handbook. 1. Salaries and wages of merchant marine personnel. 2. Number of merchant marine personnel. 3. Classification of sea-going merchant tonnage.
Sér. O. (Migrations.)
6. La statistique des étrangers. Étude comparative des recensements 1910—1920—1930.

INTERNATIONELLA LANTBRUKSINSTITUTET.
International yearbook of forestry statistics 1933—35. Vol. 1. Europe and U. S. S. R. Rome 1936.

JACQUEMYNS, G. Enquête sur les conditions de vie de chômeurs assurés. 1—4. Liège 1932—33. (Université libre de Bruxelles. Institut de sociologie Solvay. Études sociales.)

— Enquête sur les conditions de vie de chômeurs assurés, de grévistes syndiqués et d'ouvriers au travail 1932—33. Liège 1934. (Université libre de Bruxelles. Institut de sociologie Solvay. Études sociales.)

KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1937.
48. *Herrmann, C.* Die Textilrohstoffversorgung Deutschlands.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.
Protokoll förda vid Landsorganisationens i Sverige 11:e ordinarie kongress i... Stockholm 27 sept.—4 okt. 1936. Sthlm 1936.

LANTHUSHÅLLET. Handbok för landsbygdens husmödrar. Utg. under red. av *Ingrid Osvald.* Med bidrag av... Sthlm 1936.

LESTER, R. A. Sweden's experience with »managed money». Sthlm 1937. (Suppl. to Svenska handelsbanken's Index, Jan. 1937.)

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
4ème recensement de la population en Lettonie en 1935. 3. Age. État civil. Riga 1937.

MAN, H. DE. Planned socialism. The »plan du travail» of the Belgian labour party. Transl. and ed. by *G. D. H. Cole.* Lond. 1935.

NATIONERNAS FÖRBUND. Child welfare committee.
Child welfare councils. (Denmark, Norway, Sweden.) Geneva 1937. (Publ. 1937: 4. I.)

NATIONERNAS FÖRBUND. Economic intelligence service.
Balances of payments 1935. Geneva 1936. (Publ. 1936: 2. A. 18.)
International trade in certain raw materials and foodstuffs by countries of origin and consumption 1935. Geneva 1936. (Publ. 1936: 2. A. 26.)

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1936—37.
99. Norges kommunale finanser i regnskapsåret 1934/35.
100. Forsikringsselskaper 1935.
101. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1934.
102. Syketrygden 1935.
104. Norges jernbaner 1935/36.
— Det Kgl. selskap for Norges vel.
Undersökelser over jordbrukets driftsforhold. Regnskapsresultater fra norske småbruk. Driftsårene 1932/33—1934/35. Halden 1937.
— Statens inspektorat for arbeidsformidling og arbeidsledighetsforsikring.
Årsberetning 1935—36. Oslo 1937.
— Det statistiske centralbyrå.
Statistisk-ökonomisk oversikt over året 1936. Oslo 1937.

NUTRITION and food supplies. Publ. by The labour party. Lond. 1936.

NYA ZEELAND. Department of labour.
Report. 1935/36. Wellington 1936.

PLANNING for employment. A preliminary study by some members of parliament. Lond. 1935.

PRAUSNITZ, C. Investigations on respiratory dust disease in operatives in the cotton industry. Lond. 1936. (Medical research council. Special report. 212.)

REITHINGER, A. Das wirtschaftliche Gesicht Europas. Stuttg. & Berl. 1936.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1936.
71. Schweizerische Forststatistik 1934 und Durchschnitt der Jahre 1930/34.

SCHÜTT, H. Das Recht des Angestellten. Berl. 1935.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1936—37.
53. *Jeansson, Alice.* Fransk hushållning — ha vi något att lära av den?
54. Styrelseberättelse. 16 (1936).

STATENS EGNAHEMSSTYRELSE.
Berättelse för år 1935. Sthlm 1936.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1936—37. Sthlm 1936—37.
1936:
58. Utlåtande rörande finansieringen av vägförbättringsföretag, den budgettekniska regleringen av statsbidragen till vägunderhållet på landet, särskilda vägar till fjällområdena, statsbidragen till städernas väg- och gatuhållning samt automobilskattemedlens fördelning m. m. Avg. av 1935 års vägsakkunniga d. 11 dec. 1936. (K.)
59. Betänkande i sexualfrågan. Avg. [d. 4 dec. 1936] av Befolkningskommissionen. (S.)
1937.
1. Socialiseringsproblemet. Utkast till ett principbetänkande. 2. Hushållsräkningens problem och faktorer. [Avg. i nov. 1936 av Socialiseringsnämnden.] (Fi.)
2. Socialiseringsidéer och socialiseringspraxis i Sovjetunionen. 2. [Avg. i nov. 1936 av Socialiseringsnämnden.] (Fi.)
3. Betänkande med förslag till revision av förvarings- och interneringslagarna m. m. Avg. [d. 2 jan. 1937]. (Ju.)
4. Statslotteriutredningen. Betänkande med förslag rörande svenskt penninglotteri. [Avg. d. 31 dec. 1936.] (H.)
5. Betänkande med förslag till lagstiftning angående särskilda husbehovsskogar i *Västerbottens och Norrbottens* läns lappmarker m. m. Avg. d. 23 dec. 1936. (Jo.)

STORBRITANNIEN. Permanent consultative committee of official statistics.
Guide to current official statistics of the United Kingdom. Vol. 14 (1935). Lond. 1936.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1936.
Folkmängden och dess förändringar.
Dödlighets- och livslängdstabeller för årtiondet 1921—1930. Av Statistiska centralbyrån.
Folkräkningen d. 31 dec. 1930. Av Statistiska centralbyrån. 4. Utrikes födda. Utländska undersåtar. Lyten. Arbetsoförmåga.
Hälso- och sjukvård.
Det civila veterinärväsendet år 1935. Av K. medicinalstyrelsen.
Inkomst och förmögenhet.
Skattetaxeringarna år 1936. Av Statistiska centralbyrån.
Jordbruk med binäringar.
Jordbruk och boskapsskötsel år 1934. Av Statistiska centralbyrån.

TAWNEY, R. H. The school-leaving age and juvenile unemployment. Lond. [1935].

UNGERN. Központi statisztikai hivatal. — Office central de statistique.
Commerce extérieur de la Hongrie en 1935. Budap. 1936. (Publications statistiques hongroises. Nouv. sér. 98.)

UTRIKESDEPARTEMENTET, K.
Aktstycken. Sthlm 1937.
Nationernas förbunds församlings 17:e ordinarie möte i Genève 1936 m. m.

WOMEN in offices. Publ. by The labour publications department. Lond. 1936.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 januari—10 februari 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
9.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	15 jan.
21.	K. kung. ang. kostnaderna för undersökning, som avses i 31 § fjärde stycket lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering	22 »
27.	Lag ang. ändrad lydelse av 4 § och 6 § 1 mom. lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering	29 »
28.	K. kung. ang. påföring, debitering, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering	29 »

Arbetsmarknaden under februari månad 1937.

Enligt vad den offentliga arbetsförmedlingens februarirapporter utvisade, var antalet ansökningar om arbete ungefär 7 400 lägre än under januari, medan antalet lediga platser ökats med över 6 500. På 100 lediga platser kommo nu i genomsnitt 208 ansökningar mot 265 föregående månad, alltså en väsentlig förbättring. En så förmånlig februarisiffra som den nu framräknade har ej noterats sedan 1920; för åren 1936 och 1935 voro siffrorna respektive 319 och 477. Den ökade platstillgången hänförde sig till samtliga huvudgrupper utom sjöfarten, där en helt obetydlig minskning ägt rum. Förbättringen av det allmänna konjunkturläget kan också utläsas ur arbetslöshetskommissionens siffra för antalet hjälpsökande arbetslösa, som vid slutet av februari i år var cirka 31 500 mot 58 127 föregående år och 89 838 år 1935. Antalet i statligt reservarbete sysselsatta arbetare vid månadens utgång understeg med mer än 3 000 fjolårets siffra. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet januari/februari 15·6 % mot 17·5 % en månad tidigare och 19·0 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom *jordbruket* rapporterades från skilda delar av landet en för årstiden ovanligt stark ökning i platstillgången, varvid efterfrågan i huvudsak avsåg att fylla behovet för sommarhalvåret. Mindre gynnsamma erfarenheter från fjolåret synas ha föranlett lantbrukarna att i god tid söka försäkra sig om erforderlig personal, och i rätt stor utsträckning kommo också redan nu uppgörelser om fasta anställningar till stånd. Svårigheterna att anskaffa lämplig arbetskraft voro dock mycket stora. Endast en tredjedel av de lediga platserna å manliga avdelningen kunde besättas och i fråga om kvinnorna knappast en femtedel. Emellertid torde möjlighet till utjämning förefinnas, då den huvudsakliga omflyttningen ej sker förrän i slutet av april. *Skogsavverkningarna* ha även denna månad bedrivits med stor intensitet, och efterfrågan på vana huggare har väsentligt överstigit tillgången. På många håll har man måst anställa arbetskraft, som icke tidigare sysslat med skogsarbete, en åtgärd som i allmänhet slagit väl ut, enär arbetet underlättats av de mycket gynnsamma väderleksförhållandena.

Den industriella marknaden visade nästan genomgående förbättring sedan januari, och i ökad utsträckning efterfrågades skickliga specialarbetare inom olika fack. Inom *trävaruindustrien* hade förut tillfälligt permitterade på flertalet håll ånyo kommit i arbete, men i Västernorrland noterades på grund av driftsnedläggelser och företagna inskränkningar rekordartade siffror för antalet arbetsansökningar. *Skogsindustrien* företedde betydligt reducerade ansökningar, även om platstillgången ej nämnvärt utökats. Detsamma gällde *livsmedelsbranschen* samt *textil- och beklädnadsindustrierna*. Vad *byggnadsverksamheten* beträffar, hade man som vanligt vid denna tid på året att räkna med relativt död säsong, men arbetet bedrevs dock mångenstädes i anmärkningsvärt stor omfattning, i all synnerhet om man tar hänsyn till det osäkerhetstillstånd, som i viss mån gör sig gällande genom att avtalen uppsagts och nya ännu icke kommit till stånd.

Sjöfolkets arbetsmarknad, som i stort sett varit oförändrad sedan föregående månad, kan betecknas som god med undantag för däcksbefäl. Brist rådde på yngre maskinister och befarna jungmän. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 2 291 påmönstringar och 2 417 avmönstringar. Motsvarande siffror för februari 1936 voro 2 162 och 3 177.

Samtliga grenar inom gruppen *handel och samfärdsel* visade förbättrade relationstal. Då februari av gammalt betecknas som en realisationsmånad, var behovet av tillfälliga *affärsbiträden*, närmast inom minuthandeln, utökat. Bristen på springpojkar var ännu mera framträdande än förut, och några möjligheter att avhjälpa densamma synas icke föreligga. Trots årstiden rådde god efterfrågan på arbetskraft till *hotell och restauranger*, särskilt mindre kvalificerad sådan för köksarbete, varjämte man redan nu på sina håll vidtog åtgärder för erhållande av personal till sommarsäsongen. Inom *sjukvård och hygien* konstaterades brist på barnsköterskor och en viss knapphet på vana sjukbiträden.

På det *husliga området* rådde liksom tidigare överflöd på yngre okvalificerade flickor, medan tillgången på kunniga hembiträden och passflickor var otillräcklig.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under februari 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	**201**
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	**174**
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	**183**
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	**251**
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	**487**
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	**685**
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	**479**
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	**365**
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	**262**
1937	265	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	**269**
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	**180**
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	**112**
1937	98	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	**544**
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	**421**
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	**309**
1937	310	238	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	**10·6**
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	**10·2**
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	**11·9**
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	**16·8**
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	**22·4**
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	**23·3**
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	**18·0**
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	**15·0**
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	**12·7**
1937	*15·6*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslösheten under år 1936.

Fackföreningsstatistiken. Den på fackföreningarnas uppgifter grundade fortlöpande statistiken över arbetslösheten inom olika fackförbund, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i denna tidskrift, har under 1936 omfattat i genomsnitt 529 000 arbetare eller vid pass 86 % av hela medlemsantalet i de rapporterande 30 fackförbunden. Föregående år omfattade statistiken i genomsnitt 505 000 arbetare eller 87 % av medlemsantalet i samma förbund. I avrundade tal voro siffrorna för årets olika månader följande:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Redovisade arbetare, i tusental	520	523	522	524	523	523	526	532	534	537	546	542

Inom de olika facken har det material, varpå denna månadsstatistik grundar sig, varit mer eller mindre fullständigt, då de till förbunden anslutna avdelningarna endast i viss utsträckning insänt månadsrapporter till socialstyrelsen. Rapporteringens omfattning framgår av följande tablå, där för varje förbund angivits i tusental dess genomsnittliga totala medlemsantal under året (a) och i statistiken redovisade arbetare i genomsnitt (b) samt den del (%) av förbundets hela medlemsantal, som i medeltal redovisats i statistiken under 1936 (c).

	a. Hela medlemsant. (1 000)	b. Redovisade arb. (1 000)	c. b i % av a
Beklädnadsarb.-förb. . . .	19·7	18·6	94
Bleck- o. plåtslagareförb. .	2·5	2·4	96
Bokbindareförb.	6·0	5·9	98
Bryggeriindustriarb.-förb. .	6·5	6·3	97
Byggnadsträarb.-förb. . . .	27·2	24·4	90
De förenade förbunden . .	9·1	7·9	87
Elektriska arbetareförb. . .	7·1	5·1	72
Gjutareförbundet	7·7	7·3	95
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	70·9	47·6	67
Gruvindustriarb.-förb. . . .	6·6	6·0	91
Handelsarbetareförb. . . .	27·4	27·4	100
Kommunalarbetareförb. . .	32·8	32 8	100
Litografförbundet	2·3	2·3	100
Livsmedelsarbetareförb. . .	23·3	22·4	96
Metallindustriarb.-förb. . .	124·6	122·1	98
Murareförbundet	9·6	7·6	79
Målareförbundet	12·1	11·6	96
Pappersindustriarb.-förb. .	35·0	32·1	92
Sadelm.- o. tapetserareförb.	2·2	2·2	100
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	10·8	9·7	90
Skogs- o. flottn.-arb.-förb. .	28·9	13·5	47
Stenindustriarb.-förb. . . .	8·8	7·5	85
Sågverksind.-arb.-förb. . . .	27·4	21·4	78
Textilarbetareförb.	33·2	33·1	100
Tobaksindustriarb.-förb. . .	2·4	2·4	100
Transportarb.-förb.	29·1	16·3	56
Träindustriarb.-förb.	18·3	12·5	68
Tunnbinderiarb.-förb.[1] . . .	0·2	0·2	100
Typografförbundet	10·2	10·2	100
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	16 8	10·2	61
Samtliga förbund	618·7	529·0	86

[1] Upplöst 1 juni.

Siffrorna växla, som synes, från 47 till 100 % av totala medlemsantalet, och detta förhållande måste naturligtvis hållas i minnet, därest man på grundval av den publicerade månadsstatistiken vill söka bedöma arbetslöshetens verkliga omfattning och fluktuationer dels inom varje fack för sig och dels inom samtliga förbund tillsammantagna.

Det absoluta antalet redovisade medlemmar och arbetslösa, varpå den sammanställda årsstatistiken grundar sig, framgår av tabellen å sid. 166—167. Som arbetslösa räknas sådana medlemmar, vilka på grund av arbetsbrist eller tillfällig orsak varit utan arbete och vilka enligt av förbunden tillämpade fristämplingsgrunder äro att betrakta såsom arbetslösa. Emellertid skola, i enlighet med socialstyrelsens särskilda anvisningar till uppgiftslämnarna, sådana medlemmar icke upptagas som arbetslösa, vilka på grund av förkortad arbetstid per dag eller per vecka av förbunden medgivits fristämpling en eller annan vecka i månaden. Däremot skola som arbetslösa räknas sådana medlemmar, som sysselsatts i statligt eller statskommunalt reservarbete, även om förbundet icke fristämplat dem såsom arbetslösa helt eller delvis för den tid dylikt reservarbete pågått.

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet i olika fackförbund framgår av tabellen å sid. 168. Årsmedeltalet för det relativa antalet arbetslösa inom de rapporterande fackförbunden har — med frånräknande av skogs- och flottningsarbetarna — beräknats till 12·7 %. Man får gå tillbaka ända till 1930 för att finna en så låg procentsiffra för arbetslösheten. Vid beräkningen av dessa slutsiffror för den totala arbetslösheten under året har man icke tagit hänsyn till att rapporteringen i vissa fackförbund varit ofullständig, utan genomsnittssiffran är grundad på det redovisade medlemsantalet och arbetslösheten i de rapporterande avdelningarna av ovannämnda fackförbund. För att eliminera denna felkälla har den totala arbetslösheten i de rapporterande fackförbunden även beräknats på så sätt, att årsmedeltalen för den procentuella arbetslösheten i de skilda förbunden multiplicerats med deras genomsnittliga totala medlemsnumerär under 1936. Det på detta sätt erhållna genomsnittliga antalet arbetslösa i samtliga förbund — utom skogs- och flottningsarbetareförbundet — uppgår till 80 200 , vilket ger en arbetslöshetsprocent för året på 13·6 % i stället för den ovanstående, som var 12·7 %. Härvid har man utgått från antagandet, att arbetslösheten bland de icke rapporterande avdelningarna av fackförbunden överensstämmer med arbetslösheten bland de rapporterande. Förskjutningarna under åren 1930—36 framgå av följande sammanställning:

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Genomsnittl. antal medl., 1 000-tal .	489·7	518·5	531·0	529·9	533·4	551·1	589·8
Beräknat genomsnittl. antal arbetslösa, 1 000-tal	63·7	90·7	123·7	139·9	105·1	88·7	80·2
Beräknad arbetslöshetsprocent	13·0	17·5	23·3	26·4	19·7	16·1	13·6

De sålunda framräknade årsmedeltalen för arbetslöshetsprocenten ligga, som synes, högre än de å sid. 168 publicerade, beroende på att de fackförbund, vil-

kas avdelningar ofullständigt fullgjort sin rapportering, utan undantag ha en rätt hög arbetslöshet. Arbetslöshetsprocenten nådde sitt maximum år 1933 och har sedan sjunkit år från år.

Utvecklingen på arbetsmarknaden månad för månad, sådan denna återspeglar sig i fackföreningsstatistiken, åskådliggöres i nedanstående tablå, i vilken den av det rådande läget på arbetsmarknaden betingade arbetslösheten beräknats på så sätt, att de för varje månad redovisade arbetslöshetssiffrorna (jfr sid. 162) minskats med de reduktionstal, som motsvara den för varje månad *genomsnittliga absoluta säsongavvikelsen åren 1924—28.*[1]

		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Säsongarbetslöshet		*7·5*	*6·7*	*6·1*	*4·5*	*1·5*	*0·9*	*0·1*	—	*0·7*	*2·4*	*4·5*	*10·5*
Annan arbetslöshet	1931	12·7	12·0	13·3	12·8	11·9	11·5	11·7	12·8	12·7	14·0	15·0	16·0
	1932	16·7	17·1	18·0	16·5	17·7	18·4	19·3	20·0	19·9	19·7	19·8	20·5
	1933	21·3	21·0	22·6	20·0	19·8	19·4	19·3	19·6	18·5	17·8	18·0	16·7
	1934	16·9	17·7	17·7	15·3	14·1	13·1	12·8	13·3	12·3	12·4	12·8	13·2
	1935	14·8	13·4	12·4	11·7	10·7	10·4	9·8	10·2	10·2	10·3	10·6	10·8
	1936	11·5	11·4	10·4	9·5	8·9	8·4	8·0	8·1	8·0	7·9	8·0	7·0

Samtliga månadssiffror under 1936 lågo väsentligt under motsvarande procenttal för vart och ett av de föregående fem åren, varav framgår, att arbetsmarknadsläget under redovisningsåret varit särdeles gynnsamt. Konjunkturkurvans utseende är i stort sett kongruent med föregående års. Nedgången i arbetslösheten hänför sig under båda åren i huvudsak till första halvåret, medan årets senare del företer mycket jämna månadssiffror.

Av de 29 fackförbund, för vilka uppgifter föreligga för hela året, hade endast ett förbund, nämligen sko- och läderindustriarbetareförbundet, en högre genomsnittlig arbetslöshetssiffra än föregående år. Inom övriga fack var tillbakagången i arbetslösheten mer eller mindre markerad. Gruvindustriarbetareförbundet, vars arbetslöshet under 1935 uppvisade den ojämförligt starkaste sänkningen, förbättrade under 1936 ytterligare kraftigt sin ställning och redovisade den största procentuella nedgången i arbetslösheten. Bland andra kategorier, som företedde relativt stark tillbakagång, märkas träindustriarbetare, skogs- och flottningsarbetare samt stenindustriarbetare. De båda sistnämnda yrkesgrupperna höra emellertid, såsom framgår av sammanställningen å sid. 169, alltjämt till de av arbetslösheten hårdast drabbade förbunden.

[1] En redogörelse för den metod, enligt vilken dessa reduktionstal beräknats, har lämnats i Soc. Medd. årg. 1929, sid. 192. I princip likartade, men i vissa detaljer avvikande metoder för eliminerande av säsongarbetslösheten tillämpas i den av kommerskollegium utgivna »Ekonomisk Översikt» och i Svenska handelsbankens »Index».

Antal redovisade medlemmar och arbets-

	Fackförbund	Antal redovisade medlemmar									
		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
1	Beklädnadsarbetareförb.	17 591	18 467	17 325	18 832	18 803	19 066	18 762	19 129	19 421	19 379
2	Bleck- o. plåtslagareförb.	2 417	2 412	2 293	2 346	2 344	2 377	2 379	2 444	2 484	2 474
3	Bokbindareförbundet . .	5 635	5 776	5 821	5 816	5 808	5 917	5 838	5 868	5 922	6 008
4	Bryggeriindustriarb.-förb.	6 158	6 385	6 378	6 367	6 220	6 117	6 228	6 423	6 362	6 263
5	Byggnadsträarbetareförb.	23 820	24 039	23 992	23 590	23 941	23 945	24 475	24 473	24 845	24 854
6	De förenade förbunden .	8 033	7 958	7 920	7 882	7 580	7 744	7 791	7 897	7 954	8 044
7	Elektriska arbetareförb.	5 761	5 530	5 170	5 050	4 706	4 881	5 138	4 931	4 572	4 848
8	Gjutareförbundet	7 385	7 358	7 309	7 445	6 752	7 423	7 265	7 390	7 279	7 226
9	Grov- o. fabriksarb.-förb.	47 740	46 494	46 449	46 220	46 513	46 305	46 177	47 891	48 321	48 873
10	Byggnadsind.-arb. . .	15 004	13 776	14 397	13 736	14 012	14 530	14 741	14 767	14 804	14 991
11	Byggnadsämnesind.-arb.	10 464	10 354	10 430	10 332	10 326	10 506	10 555	10 679	10 705	10 666
12	Glasbruksarb.	3 782	3 770	3 533	3 617	3 596	3 554	3 543	3 547	3 606	3 599
13	Sockerfabriksarb. . .	3 357	3 264	2 710	3 056	3 283	2 704	3 156	3 341	3 479	4 025
14	Tändsticksarb.	1 876	1 888	1 616	1 611	1 607	1 596	1 582	1 797	1 794	1 561
15	Övriga arb.	13 307	13 442	13 763	13 868	13 689	13 415	12 600	13 760	13 933	14 031
16	Gruvindustriarbetareförb.	5 827	5 190	5 766	5 792	5 784	5 296	5 876	5 896	6 495	6 524
17	Handelsarbetareförb. . .	26 528	26 927	27 074	27 158	27 201	27 237	27 145	27 269	27 422	27 794
18	Kommunalarbetareförb. .	32 263	32 446	32 155	32 942	32 463	33 202	33 940	34 305	34 063	33 773
19	Litografförbundet	2 138	2 243	2 246	2 257	2 274	2 273	2 279	2 282	2 245	2 292
20	Livsmedelsarbetareförb. .	22 231	22 335	22 077	22 325	22 348	22 558	22 212	22 471	22 706	22 586
21	Metallindustriarb.-förb. .	117865	118538	118722	120040	120814	120708	122021	124612	124090	125585
22	Järnbruksarbetare . .	26 732	26 758	26 593	26 699	27 250	27 326	28 552	28 833	28 775	29 049
23	Verkstadsarbetare . .	91 133	91 785	92 129	93 341	93 564	93 382	93 469	95 779	95 315	96 536
24	Murareförbundet	7 519	7 547	7 431	7 303	7 458	7 622	7 668	7 723	7 751	7 752
25	Målareförbundet	11 198	11 166	11 036	11 120	10 919	10 924	11 383	11 597	12 134	12 229
26	Pappersindustriarb.-förb.	31 788	31 908	32 145	32 222	32 317	31 913	32 101	32 088	32 400	32 511
27	Sadelm.- o. tapetseraref.	2 045	2 074	1 965	2 071	2 029	2 133	2 131	2 183	2 255	2 306
28	Sko- o. läderindustriarb.-f.	9 603	9 561	9 717	9 729	9 716	9 657	9 630	9 549	9 683	9 632
29	Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	14 183	13 860	14 134	13 856	13 783	13 548	13 602	13 001	12 918	12 719
30	Stenindustriarbetareförb.	7 156	7 642	7 646	7 594	7 420	7 139	7 539	7 386	7 254	7 832
31	Sågverksindustriarb.-förb.	21 799	22 459	22 275	21 445	21 658	21 724	21 642	21 288	21 679	21 063
32	Textilarbetareförbundet .	32 306	32 567	32 768	32 801	32 914	32 781	32 708	32 829	33 193	33 946
33	Tobaksindustriarb.-förb. .	2 464	2 443	2 455	2 440	2 440	2 426	2 435	2 457	2 456	2 466
34	Transportarbetareförb. .	16 651	16 369	16 591	16 451	15 898	15 983	16 061	16 031	16 157	16 263
35	Träindustriarbetareförb. .	12 358	12 969	12 633	12 558	12 595	12 206	12 083	12 349	11 809	12 055
36	Tunnbinderiarbetareförb.	165	166	161	163	161	—	—	—	—	—
37	Typografförbundet . . .	10 004	10 082	10 082	10 082	10 115	10 115	10 198	10 198	10 198	10 198
38	Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	9 766	10 536	10 356	10 041	10 109	9 857	9 425	10 000	9 611	9 850
39	Summa	520397	523447	522092	523988	523083	523077	526132	531960	533679	537345
40	Utom skogs- o. flottn.-arb.	506214	509587	507958	510082	509300	509529	512530	518959	520761	524626

lösa månadsvis i olika fackförbund år 1936.

		Därav arbetslösa												
Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
20 084	16 844	2 721	2 301	1 310	1 204	854	1 327	2 132	1 847	1 493	986	1 096	2 827	1
2 473	2 492	889	897	749	636	250	139	87	94	109	213	420	610	2
6 109	6 106	458	447	424	425	379	410	382	361	316	293	212	364	3
6 338	6 419	531	603	561	468	337	269	236	258	340	452	478	452	4
25 735	25 534	9 585	10 220	8 741	6 394	4 017	4 724	2 370	2 465	3 793	5 525	7 241	9 364	5
8 096	7 880	668	657	643	694	635	684	619	588	494	506	474	548	6
5 192	5 919	740	914	893	717	452	316	157	104	75	111	229	630	7
7 650	7 551	512	472	465	411	277	339	310	301	291	338	341	358	8
49 741	50 500	16 141	15 500	13 628	11 471	8 652	7 333	6 970	6 897	7 688	9 008	10 642	16 560	9
15 538	16 409	7 565	7 372	6 460	5 180	3 705	3 384	3 254	3 156	3 737	4 667	5 306	7 715	10
10 529	10 903	4 128	4 056	3 353	2 477	1 285	1 041	860	1 114	1 510	2 105	2 518	4 229	11
3 714	3 527	756	496	549	517	521	448	603	383	321	278	300	470	12
4 163	3 788	737	608	557	832	893	545	467	214	296	266	315	939	13
1 781	1 771	393	382	386	330	316	323	318	350	329	293	349	342	14
14 016	14 102	2 562	2 586	2 373	2 135	1 932	1 592	1 468	1 680	1 495	1 399	1 854	2 865	15
6 720	6 697	780	598	642	640	556	440	474	490	451	449	514	517	16
28 186	28 461	2 080	2 342	2 358	2 089	2 245	2 187	2 148	2 098	1 905	1 865	2 241	2 593	17
34 885	34 987	2 933	2 667	2 274	1 461	695	738	637	671	1 006	1 639	2 445	3 216	18
2 300	2 308	100	84	85	78	65	52	43	48	49	50	50	65	19
22 685	22 436	3 798	3 616	3 138	3 181	2 779	2 266	1 826	2 089	2 253	2 468	2 527	4 726	20
125515	126899	11 028	11 026	10 819	9 425	7 840	6 598	5 840	5 803	5 803	6 835	7 570	8 180	21
27 981	29 280	1 258	1 197	1 365	1 042	966	682	775	817	709	843	769	833	22
97 534	97 619	9 770	9 829	9 454	8 383	6 874	5 916	5 065	4 986	5 094	5 992	6 801	7 347	23
7 700	7 702	2 909	2 765	2 186	1 113	399	336	145	289	786	1 682	1 870	2 469	24
12 205	12 788	6 643	5 614	3 867	2 989	1 305	744	262	117	113	1 123	3 036	4 601	25
32 630	31 057	4 212	4 377	4 433	3 779	3 108	2 634	2 407	2 854	2 697	2 994	3 276	3 274	26
2 344	2 348	451	319	196	252	163	210	235	124	62	62	48	233	27
9 635	9 773	2 642	1 179	1 214	1 339	1 258	1 911	1 752	653	593	660	776	3 360	28
13 370	13 074	4 319	4 194	6 876	8 707	6 716	6 792	6 802	7 236	6 714	6 723	6 708	7 595	29
8 037	7 826	2 784	2 979	2 714	2 314	2 239	2 149	1 950	1 851	1 923	2 152	2 318	3 152	30
21 021	18 217	10 561	9 560	9 926	9 136	5 110	3 350	3 825	4 760	6 336	7 201	8 578	12 897	31
33 999	33 990	1 791	1 586	1 541	1 648	1 644	1 609	1 547	1 474	1 435	1 246	1 196	1 229	32
2 465	2 460	120	114	127	119	115	97	84	95	81	107	120	100	33
16 218	16 639	3 869	3 867	4 249	3 014	2 369	2 234	2 119	2 162	2 069	2 235	2 569	2 882	34
12 734	14 204	2 150	1 904	1 669	1 497	1 103	1 241	910	916	805	987	1 154	2 266	35
—	—	55	58	40	48	35	—	—	—	—	—	—	—	36
10 260	10 260	739	681	680	620	504	375	349	477	487	499	480	538	37
11 825	10 598	4 369	4 843	4 340	3 202	2 686	2 475	1 878	2 052	1 798	2 394	3 697	4 672	38
546152	**541969**	**100578**	**96 384**	**90 788**	**79 071**	**58 787**	**53 979**	**48 496**	**49 174**	**51 965**	**60 803**	**72 306**	**100278**	39
532782	**528895**	**96 259**	**92 190**	**83 912**	**70 364**	**52 071**	**47 187**	**41 694**	**41 938**	**45 251**	**54 080**	**65 598**	**92 683**	40

Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet.[1]

Fackförbund	31/1	20/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1936	Årsmedeltal 1935
Beklädnadsarbetareförb. .	15·5	12·5	7·6	6·4	4·5	7·0	11·4	9·7	7·7	5·1	5·5	16·8	9·0	12·9
Bleck- o. plåtslagareförb.	36·8	37·2	32·7	27·1	10·7	5·8	3·7	3·8	4·4	8·6	17·0	24·5	17·6	19·3
Bokbindareförbundet . .	8·1	7·7	7·3	7·3	6·5	6·9	6·5	6·2	5·3	4·9	3·5	6·0	6·3	10·0
Bryggeriindustriarb.-förb.	8·6	9·4	8·8	7·4	5·4	4·4	3·8	4·0	5·3	7·2	7·5	7·0	6·6	7·6
Byggnadsträarbetareförb.	40·2	42·5	36·4	27·1	16·8	19·7	9·7	10·1	15·3	22·2	28·1	36·7	25·4	25·9
De förenade förbunden .	8·3	8·3	8·1	8·8	8·4	8·8	7·9	7·4	6·2	6·3	5·9	7·0	7·6	8·3
Elektriska arbetareförb. .	12·3	16·5	17·3	14·2	9·6	6·5	3·1	2·1	1·6	2·3	4·4	10·6	8·7	10·6
Gjutareförbundet	6·9	6·4	6·4	5·5	4·1	4·6	4·3	4·1	4·0	4·7	4·5	4·7	5·0	6·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.	33·8	33·3	29·3	24·8	18·6	15·8	15·1	14·4	15·9	18·4	21·4	32·8	22·8	26·7
Byggnadsind.-arb. . .	50·4	53·5	44·9	37·7	26·4	23·3	22·1	21·4	25·2	31·1	34·1	47·0	34·8	38·6
Byggnadsämnesind.-arb.	39·4	39·2	32·1	24·0	12·4	9·9	8·1	10·4	14·1	19·7	23·9	38·8	22·7	25·5
Glasbruksarb.	20·3	13·2	15·5	14·3	14·5	12·6	17·0	10·8	8·9	7·7	8·1	13·3	13·0	14·4
Sockerfabriksarb. . .	22·0	18·6	20·6	27·2	27·2	20·2	14·8	6·4	8·5	6·6	7·6	24·8	16·5	16·9
Tändsticksarb.	20·9	20·2	20·8	20·5	19·7	20·2	20·1	19·5	18·3	18·8	19·6	19·3	19·8	22·7
Övriga arb.	19·3	19·2	17·2	15·4	14·1	11·9	11·7	12·2	10·7	10·0	13·2	20·3	14·6	18·2
Gruvindustriarbetareförb.	13·4	11·5	11·1	11·0	9·6	8·3	8·1	8·3	6·9	6·9	7·6	7·7	9·1	16·2
Handelsarbetareförb. . .	7·8	8·7	8·7	7·7	8·3	8·0	7·9	7·7	6·9	6·7	8·0	9·1	8·0	9·1
Kommunalarbetareförb. .	9·1	8·2	7·1	4·4	2·1	2·2	1·9	2·0	3·0	4·9	7·0	9·2	5·1	6·1
Litografförbundet . . .	4·7	3·7	3·8	3·5	2·9	2·3	1·9	2·1	2·2	2·2	2·2	2·8	2·8	5·1
Livsmedelsarbetareförb. .	17·1	16·2	14·2	14·2	12·4	10·0	8·2	9·3	9·9	10·9	11·1	21·1	12·9	14·7
Metallindustriarb.-förb. .	9·4	9·3	9·1	7·9	6·5	5·5	4·8	4·7	4·7	5·4	6·0	6·4	6·6	8·1
Järnbruksarbetare . .	4·7	4·5	5·1	3·9	3·5	2·5	2·7	2·8	2·5	2·9	2·7	2·8	3·4	4·7
Verkstadsarbetare . .	10·7	10·7	10·3	9·0	7·3	6·3	5·4	5·2	5·3	6·2	7·0	7·5	7·6	9·1
Murareförbundet . . .	38·7	36·6	29·4	15·2	5·3	4·4	1·9	3·7	10·1	21·7	24·3	32·1	18·6	20·2
Målareförbundet . . .	59·3	50·3	35·0	26·9	12·0	6·8	2·3	1·0	0·9	9·2	24·9	36·0	21·9	24·4
Pappersindustriarb.-förb.	13·3	13·7	13·8	11·7	9·6	8·3	7·5	8·9	8·3	9·2	10·0	10·5	10·4	12·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	22·1	15·4	10·0	12·2	8·0	9·8	11·0	5·7	2·7	2·7	2·0	9·9	9·1	13·8
Sko- o. läderindustriarb.-f.	27·5	12·3	12·5	13·8	12·9	19·8	18·2	6·8	6·1	6·9	8·1	34·4	15·0	13·3
Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	30·5	30·3	48·6	62·8	48·7	50·1	50·0	55·7	52·0	52·9	50·2	58·1	49·0	55·8
Stenindustriarbetareförb.	38·9	39·0	35·5	30·5	30·2	30·1	25·9	25·1	26·5	27·5	28·8	40·3	31·5	41·9
Sågverksindustriarb.-förb.	48·4	42·6	44·6	42·6	23·6	15·4	17·7	22·4	29·2	34·2	40·8	70·8	35·6	38·6
Textilarbetareförbundet .	5·5	4·9	4·7	5·0	5·0	4·9	4·7	4·5	4·3	3·7	3·5	3·6	4·5	6·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	4·9	4·7	5·2	4·9	4·7	4·0	3·4	3·9	3·3	4·3	4·9	4·1	4·3	5·8
Transportarbetareförb. .	23·2	23·6	25·6	18·3	14·9	14·0	13·2	13·5	12·8	13·7	15·8	17·3	17·2	21·2
Träindustriarbetareförb. .	17·4	14·7	13·2	11·9	8·8	10·2	7·5	7·4	6·8	8·2	9·1	16·0	11·0	17·0
Tunnbinderiarbetareförb.	33·3	34·9	24·8	29·4	21·7	—	—	—	—	—	—	—		28·6
Typografförbundet . . .	7·4	6·8	6·7	6·1	5·0	3·7	3·4	4·7	4·8	4·9	4·7	5·2	5·3	7·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	44·7	46·0	41·9	31·9	26·6	25·1	19·9	20·5	18·7	24·3	31·3	44·1	31·5	35·1
Summa	19·3	18·4	17·4	15·1	11·2	10·3	9·2	9·2	9·7	11·3	13·2	18·5	13·6	16·1
Utom skogs- o. flottn.-arb.	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7	15·0

[1] De skiljaktigheter, som föreligga mellan dessa procenttal och de förut publicerade preliminära månadssiffrorna, bero på att primärmaterialet för samtliga månader kompletteras och revideras i samband med sammanställandet av årsstatistiken.

Ordnas förbunden i arbetslöshetshänseende efter årsmedeltalens storlek, får man följande bild av situationen inom de olika facken.

	%		%		%
Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	49·0	Sko- o. läderindustriarb.-f.	15·0	Bryggeriindustriarb.-förb.	6·6
Sågverksind.-arb.-förb. . .	35·6	Livsmedelsarbetareförb. .	12·9	Metallindustriarb.-förb. .	6·6
Stenindustriarbetareförb. .	31·5	Träindustriarbetareförb. .	11·0	Bokbindareförbundet . .	6·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	31·5	Pappersindustriarb.-förb. .	10·4	Typografförbundet . . .	5·3
Byggnadsträarbetareförb.	25·4	Gruvindustriarbetareförb.	9·1	Kommunalarbetareförb. .	5·1
Grov- o. fabriksarb.-förb.	22·8	Sadelm.- o. tapetseraref. .	9·1	Gjutareförbundet	5·0
Målareförbundet	21·9	Beklädnadsarbetareförb. .	9·0	Textilarbetareförbundet .	4·5
Murareförbundet	18·6	Elektriska arbetareförb. .	8·7	Tobaksindustriarb.-förb. .	4·3
Bleck- o. plåtslagareförb.	17·6	Handelsarbetareförb. . .	8·0	Litografförbundet	2·8
Transportarbetareförb. . .	17·2	De förenade förbunden .	7·6		

Omkastningarna i ordningsföljden äro icke särdeles stora i förhållande till föregående år. Förbättrad placering är att anteckna för bl. a. nyss nämnda gruvarbetare och träindustriarbetare samt för bokbindare och transportarbetare, under det att ogynnsammare ordningsföljd konstaterats för bl. a. sko- och läderindustriarbetare samt pappersindustriarbetare. Litografer och tobaksarbetare intogo även i år de båda sista och alltså förmånligaste platserna i förteckningen.

Arbetslöshetskommissionens statistik. Den fortskridande förbättringen av arbetsmarknaden under 1936 belyses även av den på grundval av arbetslöshetskommissionens månadsrapporter sammanställda tabellen å nästa sida. Antalet kommuner, som under året stått i rapportförbindelse med kommissionen och som sålunda haft någon arbetslöshet att rapportera, har minskats till ungefär 60 % av vad det var 1935. Antalet hos kommissionen genom kommunerna rapporterade hjälpsökande arbetslösa har också gått ned i samma proportion, och medeltalet hjälpsökande per månad under 1936, 35 601, understeg 1934 års siffra med i runt tal 79 000 och 1935 års med 26 000. Antalet hjälpsökande arbetslösa ungdomar (16—21 år) har gått förhållandevis starkt tillbaka. Vid 1935 års slut rapporterades cirka 6 100 arbetslösa i dessa årsklasser, och i december 1936 nådde siffran ej upp till 2 500. De hjälpsökande arbetslösa utgjorde i januari 1936 1·0 % av landets befolkning, i juli 0·3 % och i december 0·5 %. Arbetslösheten har väsentligen varit lokaliserad till de norra delarna av landet samt till stendistrikten. Den största relativa arbetslösheten vid årsskiftet var till finnandes i Västernorrlands län samt Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad), närmast följda av Norrbottens län.

Av tabellen framgår, att under år 1936 i genomsnitt 70 % av samtliga hjälpsökande arbetslösa blivit på ett eller annat sätt hjälpta. I enlighet med av statsmakterna fastställda regler har den av arbetslöshetskommissionen bedrivna hjälpverksamheten varit inriktad på att i första hand söka bereda arbete åt de arbetslösa. På grund härav har arbetslinjen alltjämt varit den dominerande hjälpformen och kontantunderstöd tillämpats endast i förhållandevis begränsad omfattning; dock har understödslinjen procentuellt betytt något mera under 1936 än under 1935. Efterföljande tablå utvisar de genomsnittliga för-

Anmälda och hjälpta arbetslösa 1936 enligt arbetslöshetskommissionens statistik.

Månad år	Hela antalet anmälda hjälpsökande	Därav personer, som erhållit arbetslöshetshjälp										Statens bruttoutgifter, 1 000-tal kr.
		Reservarbete			Ungdomshjälp[1]			Kontantunderstöd		Tillsammans		
		statligt	statskommunalt	kommunalt	kurser	frivill. arbetstjänst	ungd.-res.-arb.	statligt	kommunalt	Antal	%	
1936												
Jan. . .	61 400	11 348	6 417	3 885	710	482	339	11 226	4 799	39 206	63·9	3 519
Febr. .	58 127	11 088	6 209	3 709	960	538	397	13 305	5 393	41 599	71·6	4 210
Mars . .	53 162	10 171	5 865	3 468	1 019	630	373	12 982	4 744	39 252	73·8	3 565
April .	46 628	9 140	5 631	2 672	868	489	331	9 321	4 350	32 802	70·3	3 362
Maj . .	34 571	10 578	5 655	2 164	293	452	293	2 901	2 566	24 902	72·0	3 607
Juni . .	25 863	10 453	4 940	1 929	107	320	229	465	1 828	20 271	78·4	5 032
Juli . .	21 510	9 299	4 223	1 734	48	261	205	—	1 569	17 339	80·6	3 103
Aug. .	20 783	8 184	3 438	1 673	33	219	153	—	1 758	15 458	74·4	3 576
Sept. .	20 903	7 479	3 302	1 575	—	217	142	—	2 108	14 823	70·9	3 807
Okt. . .	24 712	7 001	3 181	1 702	30	240	156	142	2 667	15 119	61·2	3 329
Nov. . .	28 742	7 424	3 090	2 220	52	277	206	1 968	2 816	18 053	62·8	3 400
Dec. . .	30 814	6 648	3 134	2 152	53	237	174	4 211	3 441	20 050	65·1	2 636
Medeltal pr månad												
1936 . .	*35 601*	*9 068*	*4 590*	*2 407*	*348*	*364*	*250*	*4 710*	*3 170*	*24 907*	*70·0*	*3 596*
1935 . .	*61 581*	*16 765*	*9 574*	*3 442*	*879*	*769*	*92*	*6 589*	*3 523*	*41 633*	*67·6*	*5 732*
1934 . .	*114 802*	*22 684*	*15 723*	*5 801*	*2 040*	*781*	*32*	*26 485*	*6 088*	*79 634*	*69·4*	*7 415*
1933 . .	*164 054*	*19 812*	*11 476*	*13 206*	·	·	·	*47 116*	*13 507*	*105 117*	*64·1*	*6 101*
1932 . .	*113 907*	*14 820*	*5 631*	*11 088*	·	·	·	*22 055*	*6 323*	*59 917*	*52·6*	*3 383*
1931 . .	*46 540*	*6 912*	*1 274*	*5 646*	·	·	·	*4 142*	*2 932*	*20 906*	*44·9*	*1 285*

skjutningarna mellan de olika hjälpformernas relativa betydelse under senaste femårsperiod:

	Av 100 hjälpsökande					Av 100 hjälpta				
	1932	1933	1934	1935	1936	1932	1933	1934	1935	1936
Sysselsatta i reservarbete	27·7	27·1	38·5	48·4	45·1	52·6	42·3	55·5	71·5	64·5
Kontantunderstödda[2]	24·9	37·0	30·9	19·2	24·9	47·4	57·7	44·5	28·5	35·5
Summa	52·6	64·1	69·4	67·6	70·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Härav hjälpta:										
med bidrag av statsmedel	37·3	47·8	59·0	56·3	54·3	70·9	74·6	85·1	83·3	77·6
med enbart kommunala medel . . .	15·3	16·3	10·4	11·3	15·7	29·1	25·4	14·9	16·7	22·4

Den statsunderstödda hjälpverksamheten, som alltsedan 1930 till och med 1934 varit stadd i en fortgående ökning i förhållande till den enbart kommunala, har under de båda sista åren kunnat i någon mån inskränkas, men omfattade det oaktat under 1936 omkring 3 $^1/_2$ gånger så många arbetslösa som den senare.

[1] För tiden före februari 1934 redovisades »ungdomshjälpen» under »kontantunderstöd».
[2] Häri ingår även »ungdomshjälpen», d. v. s. sådana unga arbetslösa, som varit sysselsatta vid kurser, arbetsläger (frivillig arbetstjänst) och ungdomsreservarbeten.

Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket.

Preliminär redogörelse.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 februari 1936 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet hovrättsrådet Konrad Persson att verkställa utredning rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas löneställning genom bestämmelser om minimilöner eller på annat sätt samt utsåg sex personer att såsom sakkunniga deltaga med utredningsmannen i överläggningar i ämnet. Efter hemställan av utredningsmannen uppdrog Kungl. Maj:t den 24 juli 1936 åt socialstyrelsen att verkställa vissa för utredningsuppdraget erforderliga statistiska undersökningar i enlighet med förut uppgjord plan. I denna plan hade bl. a. framhållits, att medan socialstyrelsens årliga lantarbetarstatistik väsentligen avsett att belysa det genomsnittliga löneläget för vissa större grupper av lantarbetare, närmast i avsikt att följa lönenivåns förändringar år efter år, borde den nu ifrågavarande undersökningen i första hand utvisa de faktiska löneinkomsterna och deras individuella variationer för lantarbetare med olika slags anställning, ålder och arbetsförmåga. Material för en dylik differentierad lönestatistik skulle närmast erhållas genom att från ett urval av lantegendomar, representerande olika storleksklasser och brukningstyper, införskaffa enligt särskilt formulär (1: a, resp. 1: b) avgivna nominativa uppgifter om löne- och arbetsförhållanden för samtliga de arbetare m. fl., vilka under senaste bokföringsår varit anställda å egendomen.

Genom förmedling av hushållningssällskap, lantarbetsgivarföreningar och kommunalnämnder ha dylika löneuppgifter numera erhållits och bearbetats (efter hålkortsmetoden) från tillhopa 3 981 egendomar. Å dessa hade under det bokföringsår, som närmast sammanfallit med tiden 1 juli 1935—30 juni 1936, varit mera fast anställda 26 831 arbetare eller i genomsnitt 6·7 per egendom. Till jämförelse må anföras, att vid den specialundersökning av detta slag, som socialstyrelsen verkställde för tjänsteåren 1920—21 och 1921—22,[1] antalet redovisade egendomar uppgick till 1 319 med tillhopa 20 509 nominativt redovisade arbetare eller i medeltal 15·5 per gård. Vid den nu ifrågavarande undersökningen har alltså antalet undersökta egendomar tredubblats, medan arbetsstyrkan ökats med ej fullt $^1/_3$. Detta sammanhänger med att brukningsdelar i lägre storleksgrupper nu medtagits i vida större utsträck-

[1] Publicerad i »Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk» årg. 1922 och 1923.

Tab. 1. Översikt över de uppgiftslämnande egendomarna och vid dessa mera fast anställda arbetare (nominativt redovisade).

	Antal egendomar	Egendomar belägna i			Egendomar med en åkerareal (ha) av					Antal redovisade arbetare			
										manl. arbetare		kvinnliga arb.	samtliga arb.
		jordbrukskom.	blandade kom.	industrikom.	intill 20	20—49	50—99	100—199	200 o. däröver	fullt arbetsföra, fyllda 18 år	icke fullt arbetsföra samt minderåriga		
a) Län (och hushållningssällskapsområde)													
Stockholms län	207	74	76	57	22	58	59	50	18	1 532	90	219	1 841
Uppsala »	139	73	48	18	11	41	35	32	20	1 071	83	140	1 294
Södermanlands »	202	116	57	29	17	53	59	54	19	1 702	128	95	1 925
Östergötlands »	319	170	109	40	38	122	76	65	18	2 045	160	269	2 474
Jönköpings »	156	66	56	34	61	44	31	17	3	607	33	121	761
Kronobergs »	110	51	36	23	53	34	14	5	4	409	28	73	510
Kalmar »	190	65	100	25	43	68	41	29	9	1 029	76	189	1 294
därav norra hush.-sällsk.	74	29	33	12	19	19	21	14	1	423	33	58	519
» södra »	116	36	67	13	24	49	20	15	8	606	38	131	775
Gotlands län	115	80	23	12	15	71	20	7	2	327	38	127	492
Blekinge »	63	5	44	14	17	22	14	7	3	395	35	58	488
Kristianstads »	190	56	74	60	34	77	36	27	16	1 087	60	318	1 465
Malmöhus »	357	93	183	81	31	165	79	48	34	2 253	141	584	2 978
Hallands »	159	73	66	20	38	54	34	20	13	835	64	179	1 078
Göteborgs och Bohus »	264	92	100	72	156	75	27	6	—	643	63	107	813
Älvsborgs »	282	125	108	49	95	105	52	25	5	1 098	60	129	1 287
därav norra hush.-sällsk.	131	63	37	31	27	54	26	20	4	649	39	79	767
» södra »	151	62	71	18	68	51	26	5	1	449	21	50	520
Skaraborgs »	420	265	103	52	54	146	120	71	29	2 259	167	290	2 716
Värmlands »	135	55	43	37	32	45	28	22	8	742	57	123	922
Örebro »	139	37	57	45	18	39	36	32	14	1 088	76	118	1 282
Västmanlands »	150	66	49	35	11	53	37	36	13	1 014	83	151	1 248
Kopparbergs »	59	12	27	20	17	20	16	6	—	274	18	49	341
Gävleborgs »	98	9	62	27	43	26	13	15	1	552	30	106	688
Västernorrlands »	65	25	16	24	37	18	8	2	—	261	30	78	369
Jämtlands »	87	55	25	7	67	17	3	—	—	178	15	102	295
Västerbottens »	45	33	10	2	40	4	1	—	—	86	13	51	150
Norrbottens »	30	7	18	5	21	8	1	—	—	81	6	33	120
Hela riket	**3 981**	**1 703**	**1 490**	**788**	**371**	**1 365**	**840**	**576**	**229**	**21 568**	**1 554**	**3 709**	**26 831**
därav eg. med koll.-avtal	659	245	250	164	4	61	161	275	158	8 964	489	1 134	10 587
» » utan »	3 322	1 458	1 240	624	967	1 304	679	301	71	12 604	1 065	2 575	16 244
b) Landsdelar[1]													
Östra Sverige	1 017	499	339	179	99	327	266	237	88	7 364	544	874	8 782
Småland och öarna . .	571	262	215	94	172	217	106	58	18	2 372	175	510	3 057
Södra Sverige	610	154	301	155	82	264	129	82	53	3 735	236	960	4 931
Västra Sverige	1 399	647	477	275	393	464	297	176	69	6 665	487	946	8 098
Norra Sverige	384	141	158	85	225	93	42	23	1	1 432	112	419	1 963

[1] Härvid sammanföras Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län till Östra Sverige; Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till Småland och öarna; Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till Södra Sverige; Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till Västra Sverige; Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till Norra Sverige.

Tab. 2. Kollektivavtalens tillämpning inom olika landsdelar och ortsgrupper samt å olika storleksklasser av egendomar.

Landsdelar	Antal redovisade arbetare	Därav anställda å egendomar							
		belägna i			med en åkerareal (ha) av				
		jordbruks-kom.	bland. kom.	ind.-kom	intill 20	20—49	50—99	100—199	200 och däröver
Östra Sverige									
egend. med koll.-avtal . .	4 559	1 994	1 441	1 124	3	108	601	2 138	1 709
» utan » . .	4 223	2 048	1 449	726	233	1 112	1 199	1 070	609
Småland och öarna									
egend. med koll.-avtal . .	453	180	167	106	—	5	16	112	320
» utan » . .	2 604	1 099	1 086	419	380	740	609	621	254
Södra Sverige									
egend. med koll.-avtal . .	2 772	926	1 225	621	3	126	351	791	1 501
» utan » . .	2 159	583	1 047	529	187	891	569	370	142
Västra Sverige									
egend. med koll.-avtal . .	2 327	848	758	721	1	50	255	862	1 159
» utan » . .	5 771	2 701	1 941	1 129	694	1 422	1 624	1 328	703
Norra Sverige									
egend. med koll.-avtal . .	476	105	164	207	11	39	123	270	33
» utan » . .	1 487	474	642	371	639	454	241	153	—
Hela riket									
egend. med koll.-avtal . .	**10 587**	**4 053**	**3 755**	**2 779**	**18**	**328**	**1 346**	**4 173**	**4 722**
» utan » . .	**16 244**	**6 905**	**6 165**	**3 174**	**2 133**	**4 619**	**4 242**	**3 542**	**1 708**

ning än tidigare. Medan vid 1920—22 års undersökning blott 164 eller 12·4 % av gårdarna hade en åkerareal understigande 50 ha, var så 1935—36 förhållandet med 2 336 eller 58·7 %. Oaktat denna förskjutning mot lägre storleksgrupper är dock 1935—36 års undersökning representativ företrädesvis för de storleksklasser av jordbruk, som i mera betydande utsträckning sysselsätta lejd arbetskraft. Detta belyses av nedanstående sifferrader, vilka för varje storleksklass angiva de redovisade brukningsdelarna i procent av samtliga enligt 1932 års jordbruksräkning.

Ha åker:	intill 10	10—19	20—29	30—49	50—99	100 o. däröver
	0·1	1·1	3·3	7·3	16·5	33·6

De redovisade egendomarnas storleksfördelning vid 1935—36 års undersökning belyses närmare av tab. 1. Därav framgår även egendomarnas fördelning på olika län och landsdelar samt på socknar av olika socialekonomisk typ. Härvid har man gjort skillnad mellan dels jordbrukskommuner (med minst 75 % av befolkningen inom huvudgruppen jordbruk med binäringar), dels blandade kommuner (50—75 %), dels slutligen industrikommuner (mindre än 50 %). På dessa trenne sockengrupper föllo resp. 42·8, 37·4 och 19·8 % av egendomarna samt 40·8, 37·0 och 22·2 % av de redovisade arbetarna.

Tab. 8. Redovisade arbetare och medelavlöning per år (i kontant och naturaförmåner) inom olika löneformer och yrkesspecialiteter.

Anm. Endast medellöner, som grunda sig på uppgifter för minst 10 arbetare, äro medtagna, varvid dylika avseende mindre än 25 arbetare angivits med medievalstil.

Löneformer och yrkesspecialiteter	Antal arbetare å egendomar		Samtliga arbetare	Därav arb. med minst 200 arb.-dagar under året	Genomsnittlig totalavlöning (i kontant o. naturaförmåner), per år, kr.								
	med koll.-avtal	utan koll.-avtal			Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket	därav å egendomar belägna i jordbr.-kom.	bland. kom.	ind.-kom.
A. Manliga arbetare fullt arbetsföra, fyllda 18 år.													
Tjänare i arbetsgivarens kost	**363**	**3 557**	**3 920**	**3 304**	**1 079**	**1 007**	**1 100**	**1 011**	**1 051**	**1 047**	**1 023**	**1 052**	**1 092**
Stall- och ladugårdspersonal	101	651	752	652	1 104	1 051	1 225	1 058	1 061	1 109	1 062	1 141	1 144
därav: ladugårdsförmän	22	15	37	34	·	·	1 757	·	·	1 635	1 531	1 733	·
övrig ladugårdspersonal	57	520	577	495	1 080	1 045	1 148	1 042	1 060	1 076	1 037	1 099	1 111
stallpersonal	19	108	127	112	1 088	·	1 141	1 066	·	1 078	1 023	1 120	1 130
övriga djurskötare	3	8	11	11	·	·	·	—	—	1 262	·	·	·
Jordbruksarbetare	201	2 831	3 032	2 533	1 057	989	1 057	991	1 050	1 023	1 001	1 024	1 069
därav: rättare	45	78	123	110	1 452	·	1 383	1 313	·	1 393	1 314	1 388	1 559
fördrängar	8	131	139	137	1 149	1 139	1 152	1 122	1 142	1 140	1 110	1 169	1 151
kördrängar	114	1 593	1 707	1 433	1 036	993	1 031	1 009	1 047	1 020	1 004	1 023	1 051
övriga jordbruksarbetare	34	1 029	1 063	853	1 008	944	995	930	1 005	960	937	956	1 017
Yrkesmän	59	66	125	111	1 219	1 317	1 343	1 238	—	1 261	1 250	1 254	1 303
därav: trädgårdsmästare	9	7	16	16	·	·	·	·	—	1 547	·	·	·
smeder, snickare m. fl.	7	10	17	15	·	·	·	·	—	1 298	·	·	·
lastbilsförare	12	20	32	27	·	·	·	1 157	—	1 289	1 307	·	·
trädgårdsarbetare	28	24	52	46	1 108	·	·	1 145	—	1 117	1 140	1 043	·
mejeripersonal	3	3	6	6	·	—	·	·	—	·	·	·	·
övriga yrkesmän	—	2	2	1	—	—	·	—	—	·	·	—	—
Övriga arbetare	2	9	11	8	·	·	·	·	—	·	·	·	—
Statare (utan torp)	4 514	4 409	8 923	8 657	1 420	1 296	1 415	1 418	1 788	1 411	1 374	1 414	1 482
Stattorpare	15	14	29	28	·	·	—	981	·	1 272	1 307	·	·
Samtliga statavlönade arbetare	**4 529**	**4 423**	**8 952**	**8 685**	**1 420**	**1 296**	**1 415**	**1 415**	**1 793**	**1 410**	**1 374**	**1 414**	**1 482**

Stall- och ladugårdspersonal	1 755	1 904	3 659	3 543	1 460	1 352	1 474	1 461	1 912	1 458	1 420	1 465	1 529
därav: ladugårdsförmän	311	233	544	533	1 721	1 541	2 035	1 725	·	1 733	1 681	1 756	1 801
övrig ladugårdspersonal	861	1 197	2 058	1 974	1 405	1 343	1 463	1 418	1 885	1 418	1 380	1 420	1 495
stallpersonal	526	440	966	951	1 394	1 249	1 408	1 387	1 739	1 390	1 358	1 402	1 439
övriga djurskötare	57	34	91	85	1 432	·	1 447	1 474	—	1 439	1 415	1 443	1 517
Jordbruksarbetare	2 231	2 222	4 453	4 315	1 348	1 241	1 336	1 344	1 726	1 338	1 304	1 344	1 403
därav: rättare	229	275	504	496	1 650	1 461	1 695	1 643	2 429	1 652	1 591	1 621	1 821
fördrängar	293	298	591	583	1 379	1 298	1 408	1 373	·	1 381	1 343	1 403	1 420
kördrängar	1 560	1 374	2 934	2 833	1 293	1 198	1 306	1 295	1 453	1 286	1 263	1 293	1 325
övriga jordbruksarbetare	149	275	424	403	1 287	1 165	1 321	1 245	·	1 259	1 201	1 288	1 344
Yrkesmän	464	269	733	721	1 634	1 450	1 654	1 606	·	1 615	1 560	1 633	1 709
därav: trädgårdsmästare	84	58	142	140	1 978	1 676	2 077	1 809	—	1 910	1 848	1 912	2 021
smeder, snickare m. fl.	270	139	409	401	1 514	1 373	1 559	1 538	·	1 517	1 465	1 551	1 590
lastbilsförare	78	54	132	131	1 711	·	1 566	1 525	—	1 612	1 569	1 644	1 655
trädgårdsarbetare	17	12	29	28	1 360	·	·	·	—	1 353	·	1 387	·
mejeripersonal	3	—	3	3	—	—	—	·	·	·	·	·	·
övriga yrkesmän	12	6	18	18	·	·	·	·	—	1 804	·	·	·
Övriga arbetare	79	28	107	106	1 326	·	1 360	1 253	·	1 322	1 320	1 297	1 405
Dagsverkare utan naturaförmåner	**2 188**	**1 807**	**3 995**	**2 252**	**1 102**	**1 033**	**1 176**	**1 052**	**1 511**	**1 139**	**1 048**	**1 130**	**1 259**
Stall- och ladugårdspersonal	112	71	183	161	1 240	979	1 398	1 210	1 881	1 363	1 091	1 386	1 579
därav: ladugårdsförmän	7	1	8	8	·	—	·	·	·	·	—	·	·
övrig ladugårdspersonal	68	46	114	98	1 166	1 030	1 280	1 169	1 828	1 275	1 071	1 257	1 498
stallpersonal	31	17	48	44	·	·	1 472	·	·	1 414	1 154	1 426	1 615
övriga djurskötare	6	7	13	11	·	·	·	·	·	1 328	·	·	·
Jordbruksarbetare	1 798	1 499	3 297	1 851	1 082	1 014	1 148	1 034	1 465	1 115	1 030	1 102	1 231
därav: rättare	2	2	4	3	·	·	—	—	·	·	—	·	·
fördrängar	6	13	19	19	·	·	·	·	·	1 347	·	·	·
kördrängar	344	288	632	541	1 158	1 056	1 193	1 128	1 489	1 202	1 105	1 196	1 306
övriga jordbruksarbetare	1 446	1 196	2 642	1 288	1 048	1 000	1 123	1 002	1 416	1 074	1 002	1 058	1 184
Yrkesmän	125	103	228	134	1 194	1 258	1 335	1 072	·	1 197	1 130	1 226	1 229
därav: trädgårdsmästare	1	3	4	4	·	·	—	—	—	·	·	·	·
smeder, snickare m. fl.	63	49	112	66	1 333	·	1 365	1 159	·	1 280	1 177	1 304	1 388
lastbilsförare	9	4	13	12	·	·	·	·	·	1 452	·	·	·
trädgårdsarbetare	41	38	79	42	948	·	·	841	—	929	931	947	·
mejeripersonal	1	—	1	1	·	—	—	—	—	·	—	—	·
övriga yrkesmän	10	9	19	9	·	·	·	—	—	·	—	·	·
Övriga arbetare	153	134	287	106	1 109	1 107	·	1 176	·	1 143	1 156	1 075	1 203
Dagsverkare med livsförnödenheter	112	98	210	176	1 208	1 039	1 292	1 148	1 538	1 223	989	1 254	1 412
Dagsverkare med livsf., bost., bränsle o. jord	264	138	402	373	1 366	1 209	1 420	1 572	2 042	1 562	1 274	1 504	1 836

Tab. 3 (forts.). **Redovisade arbetare och medelavlöning per år (i kontant och naturaförmåner) inom olika löneformer och yrkesspecialiteter.**

Löneformer och yrkesspecialiteter	Antal arbetare å egendomar		Samtliga arbetare	Därav arb. med minst 200 arb.-dagar under året	Genomsnittlig totalavlöning (i kontant o. naturaförmåner), per år, kr.								
	med koll.-avtal	utan koll.-avtal			Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket	därav å egendomar belägna i jordbr.-kom.	bland.-kom.	ind.-kom.
Dagsverkare med bostad, bränsle och jord	852	687	1 539	1 376	1 403	1 345	1 369	1 420	1 876	1 506	1 323	1 486	1 659
Dagsverkare med fri kost	78	795	873	116	937	891	970	874	1 142	937	927	943	950
Samtliga dagsverkare med naturaförmåner	**1 306**	**1 718**	**3 024**	**2 041**	**1 362**	**1 247**	**1 332**	**1 385**	**1 867**	**1 459**	**1 251**	**1 427**	**1 661**
Stall- och ladugårdspersonal	214	169	383	356	1 552	1 466	1 391	1 515	2 124	1 667	1 352	1 591	1 902
därav: ladugårdsförmän	28	15	43	43	2 073	·	—	·	2 423	2 201	·	2 063	2 338
övrig ladugårdspersonal	117	107	224	203	1 466	1 490	1 363	1 382	2 048	1 563	1 244	1 459	1 814
stallpersonal	63	43	106	102	1 471	·	1 426	1 644	2 115	1 682	1 392	1 642	1 893
övriga djurskötare	6	4	10	8	·	·	·	—	·	·	·	·	·
Jordbruksarbetare	859	1 339	2 198	1 357	1 287	1 191	1 236	1 309	1 792	1 386	1 193	1 356	1 582
därav: rättare	49	40	89	87	2 297	·	·	2 281	2 883	2 490	2 430	2 336	2 628
fördrängar	14	22	36	29	·	·	·	·	·	1 613	·	1 566	1 763
kördrängar	269	286	555	472	1 305	1 160	1 242	1 355	1 529	1 345	1 211	1 307	1 483
övriga jordbruksarbetare	527	991	1 518	769	1 203	1 016	1 217	1 193	1 686	1 278	1 126	1 263	1 455
Yrkesmän	155	129	284	233	1 549	1 218	1 642	1 700	1 835	1 639	1 459	1 658	1 773
därav: trädgårdsmästare	7	6	13	13	·	—	·	·	—	2 361	·	·	·
smeder, snickare m. fl.	96	81	177	138	1 504	·	1 649	1 697	1 844	1 626	1 486	1 633	1 728
lastbilsförare	17	14	31	31	·	·	·	1 616	·	1 748	1 614	·	·
trädgårdsarbetare	21	12	33	28	1 255	·	·	·	—	1 172	1 036	1 241	·
mejeripersonal	3	—	3	3	·	—	·	—	·	·	·	·	—
övriga yrkesmän	11	16	27	20	1 749	—	·	·	·	1 776	·	·	1 868
Övriga arbetare	78	81	159	95	1 307	·	1 420	1 240	·	1 290	1 256	1 205	1 407
Torpare	**578**	**1 099**	**1 677**	**656**	**942**	**854**	**1 038**	**919**	·	**932**	**862**	**953**	**1 047**
Stall- och ladugårdspersonal	3	3	6	6	—	·	·	·	—	·	·	·	—
därav: ladugårdsförmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
övrig ladugårdspersonal	1	3	4	4	—	·	—	·	—	·	·	·	—
stallpersonal	1	—	1	1	—	—	·	—	—	·	—	·	—
övriga djurskötare	1	—	1	1	—	—	·	—	—	·	—	·	—

Jordbruksarbetare	561	1 073	1 634	626	944	853	1 015	916	·	929	864	949	1 038
därav: rättare	2	1	3	3	—	·	—	·	—	·	·	·	—
fördrängar	3	2	5	5	·	—	—	·	—	·	·	·	·
kördrängar	26	32	58	50	·	—	·	958	—	996	787	972	1 187
övriga jordbruksarbetare	530	1 038	1 568	568	937	831	993	909	·	919	865	944	1 009
Yrkesmän	8	12	20	13	·	—	—	983	—	1 047	·	·	·
därav: trädgårdsmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
smeder, snickare m. fl.	6	10	16	9	·	—	—	·	—	·	·	·	·
lastbilsförare	—	1	1	1	—	—	—	·	—	·	—	·	—
trädgårdsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
mejeripersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
övriga yrkesmän	2	1	3	3	·	—	—	·	—	·	·	—	·
Övriga arbetare	6	11	17	11	·	·	·	·	—	813	·	·	·
Samtliga manliga arbetare	**8 964**	**12 604**	**21 568**	**16 938**	**1 325**	**1 171**	**1 281**	**1 241**	**1 590**	**1 291**	**1 234**	**1 285**	**1 400**
därav: stall- och ladugårdspersonal	2 185	2 798	4 983	4 718	1 419	1 296	1 422	1 400	1 934	1 422	1 359	1 424	1 535
jordbruksarbetare	5 650	8 964	14 614	10 682	1 244	1 109	1 195	1 149	1 496	1 207	1 148	1 202	1 316
yrkesmän	811	579	1 390	1 212	1 554	1 372	1 563	1 505	1 784	1 535	1 470	1 546	1 631
övriga arbetare	318	263	581	326	1 227	1 143	1 352	1 174	1 229	1 227	1 215	1 183	1 315
B. Manliga arbetare icke fullt arbetsföra samt minderåriga	**489**	**1 065**	**1 554**	**992**	**802**	**791**	**821**	**795**	**829**	**803**	**790**	**803**	**827**
C. Kvinnliga arbetare.													
Tjänare i arbetsgivarens kost	**60**	**1 540**	**1 600**	**1 381**	**823**	**807**	**827**	**801**	**778**	**808**	**795**	**813**	**828**
Statavlönade arbetare	**26**	**46**	**72**	**68**	1 005	·	·	1 006	841	**955**	**923**	961	1 001
Dagsverkare utan naturaförmåner	**789**	**738**	**1 527**	**886**	**406**	**364**	**610**	**423**	**581**	**496**	**458**	**499**	**544**
Dagsverkare med livsförnödenheter	51	52	103	88	463	·	695	670	·	637	635	595	690
Dagsverkare med livsf., bost., bränsle o. jord	143	80	223	214	808	·	946	881	1 045	893	888	857	964
Dagsverkare med bostad, bränsle och jord	56	49	105	91	852	637	924	673	1 034	840	757	858	910
Dagsverkare med fri kost	4	66	70	22	·	·	·	·	·	763	797	·	·
Samtliga dagsverkare med naturaförmåner	**254**	**247**	**501**	**415**	**761**	**621**	**837**	**817**	**986**	**820**	**806**	**795**	**878**
Torpare	**5**	**4**	**9**	**1**	—	—	—	·	—	·	·	—	—
Samtliga kvinnliga arbetare	**1 134**	**2 575**	**3 709**	**2 751**	**681**	**701**	**716**	**702**	**804**	**713**	**706**	**709**	**733**
därav: ladugårdspersonal	950	988	1 938	1 382	522	444	664	579	820	611	582	618	644
jordbruksarbetare	79	137	216	28	·	·	650	·	—	723	712	·	·
yrkesmän	40	30	70	66	1 077	·	·	1 075	·	1 072	1 069	894	1 174
mjölkjungfrur	56	1 399	1 455	1 266	822	807	828	789	776	805	792	813	823
övriga arbetare	9	21	30	9	·	·	·	·	·	·	·	·	·

I tab. 1 belysas vidare tvenne förhållanden, som äro av särskild betydelse för syftet med förevarande undersökning, nämligen utbredningen av kollektivavtal å lantegendomarna ävensom proportionen av minderåriga samt vuxna icke fullt arbetsföra inom jordbrukets arbetarstam.

Kollektivavtal uppgives ha tillämpats å 659 eller 16·6 % av de redovisade egendomarna, men proportionen stiger raskt med gårdsstorleken från 0·4 % av gårdar med intill 20 ha åker till 47·7 % i gruppen 100—199 ha och 69·0 % i den högsta storleksgruppen. Kollektivavtalens betydelse var störst i östra och södra Sverige, där dylika avtal tillämpades å närmare $^{3}/_{10}$ (29·2 resp. 28·0 %) av de redovisade egendomarna, medan för Småland och öarna samt västra och norra Sverige proportionen var vida lägre (resp. 3·9, 9·6 och 9·1 %). Av de redovisade arbetarna voro 10 587 eller 39·5 % anställda å egendomar, där kollektivavtal tillämpas. Antalet arbetare, för vilka kollektivavtalen gälla, är emellertid lägre. Kollektivavtalets tillämpning å en egendom är nämligen enligt avtalets ordalydelse begränsad till fullt arbetsföra dugliga och yrkesvana manliga arbetare över 18 år (exkl. torpare o. d.) samt fullt arbetsföra kvinnliga arbetare. Närmare uppgifter om kollektivavtalens tillämpning inom olika landsdelar och ortsgrupper samt å olika storleksgrupper av brukningsdelar meddelas i tab. 2.

Vad beträffar användningen av arbetskraft av olika slag inom jordbruket, upplyser tab. 1, att av redovisade 26 831 arbetare 3 709 eller 13·8 % voro kvinnor samt 23 122 eller 86·2 % män. Av de manliga arbetarna ansågos 1 554 eller 6·7 % icke vara att beteckna som fullgoda, enär de antingen ej uppnått 18 års ålder eller också uppgivits vara behäftade med kroppsligt eller andligt lyte. Huru fördelningen av nämnda slag av arbetskraft ställde sig inom olika landsdelar och vid olika storleksgrupper av egendomar framgår av följande uppställning.

	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket	Därav å egendomar med en åkerareal (ha) av: intill 20	20—49	50—99	100 o. däröver
Samtl. redov. arb.	8 782	3 057	4 931	8 098	1 963	26 831	2 151	4 947	5 588	14 145
Därav i %										
manl. arb. fullt arbetsföra, fyllda 18 år	83·9	77·6	75·7	82·3	72·9	80·4	60·8	72·7	80·9	85·8
manl. arb. icke fullt arbetsföra samt minderåriga	6·2	5·7	4·8	6·0	5·7	5·8	10·5	7·6	6·0	4·4
kvinnliga arbetare	9·9	16·7	19·5	11·7	21·4	13·8	28·7	19·7	13·1	9·8

Av uppgifterna från de redovisade egendomarna att döma skulle kvinnlig arbetskraft komma till användning i relativt sett betydligt större utsträckning å mindre egendomar än å större. Denna omständighet torde utgöra den främsta förklaringen till, att kvinnorna i denna undersökning visa sig omfatta en jämförelsevis stor andel av arbetarkåren i norra Sverige samt Småland och öarna. I dessa landsdelar äro nämligen de mindre gårdarna särskilt starkt represen-

Tab. 4. De redovisade arbetarnas fördelning efter löneformer och yrkesgrupper.

	Antal redovisade arbetare å egendomar				Arbetare, som under året utfört minst 200 dagsverken	
	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	tillhopa antal	tillhopa %	antal	i % av samtl.
1. **Manl. arbetare fullt arbetsföra, fyllda 18 år**	**8 964**	**12 604**	**21 568**	**100·0**	**16 938**	**78·5**
a) *Löneformer*						
Tjänare	363	3 557	3 920	18·2	3 304	84·3
Statare	4 529	4 423	8 952	41·5	8 685	97·0
Dagsv. utan naturaförm.	2 188	1 807	3 995	18·5	2 252	56·4
» med »	1 306	1 718	3 024	14·0	2 041	67·5
Torpare	578	1 099	1 677	7·8	656	39·1
b) *Yrkesgrupper*						
Stall- o. ladugårdspers.	2 185	2 798	4 983	23·1	4 718	94·7
Jordbruksarbetare	5 650	8 964	14 614	67·8	10 682	73·1
Yrkesmän	811	579	1 390	6·4	1 212	87·2
Övriga arbetare	318	263	581	2·7	326	56·1
2. **Manl. arbetare icke fullt arbetsföra samt minderåriga**	**489**	**1 065**	**1 554**	·	**992**	**63·8**
3. **Kvinnliga arbetare**	**1 134**	**2 575**	**3 709**	·	**2 751**	**74·2**

terade. Det höga procenttalet kvinnliga arbetare i södra Sverige förklaras däremot ej på detta sätt, utan här synes kvinnlig arbetskraft anlitas i större utsträckning än i andra landsdelar för betskötsel o. d. Proportionen av icke fullmålig arbetskraft synes vara icke oväsentligt större å egendomar, där kollektivavtal icke tillämpas (7·8 % av de manliga arbetarna), än å sådana där dylika avtal gälla (5·2 %).

Huru de redovisade arbetarna fördela sig på olika löneformer och yrkesgrupper meddelas i tab. 3, varest jämväl den genomsnittliga totalavlöningen (i kontant och naturaförmåner) redovisas för sådana arbetare, vilka under bokföringsåret utfört minst 200 dagsverken och sålunda ansetts kunna betecknas som »årsarbetare» med hänsyn till inom jordbruket rådande arbetsförhållanden.

Ett sammandrag av denna tablås arbetarantalsuppgifter meddelas i tab. 4.

Ser man på de manliga arbetarnas fördelning efter löneformer, utvisar tabellen, att inemot hälften voro statare, närmare $^1/_5$ tjänare i arbetsgivarens kost och ungefär lika många dagsverkare utan naturaförmåner, medan dagsverkare med förmåner utgjorde c:a $^1/_7$ och torpare c:a $^1/_{12}$. Inom yrkesgrupperna dominera jordbruksarbetarna med ungefär $^2/_3$, medan stall- och ladugårdspersonalen utgjorde vid pass $^1/_4$ och yrkesmän c:a $^1/_{16}$. Ser man på redovisningen av årsarbetare i tabellens sista kolumner, blir dock fördelningen delvis en annan. Särskilt minskas betydelsen av dagsverkare och torpare, av vilka senare föga över $^1/_3$ presterat 4 dagsverken per vecka eller däröver. — Av tabellen framgår slutligen, att kollektivavtalen ha betytt mest för statare och

Tab. 5. Genomsnittlig avlöning inom olika löneformer och yrkesgrupper.

	Genomsnittlig totalavlöning per år (i kontant och naturaförmåner) kr.							Egendomar belägna i			Egendomar med koll.-avtal	Egendomar utan koll.-avtal
	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket		jordbrukskom.	bland. kom.	ind.-kom.		
1. **Manl. arbetare fullt arbetsföra, fyllda 18 år** . . .	**1 325**	**1 171**	**1 281**	**1 241**	**1 590**	**1 291**		**1 234**	**1 285**	**1 400**	**1 380**	**1 219**
a) *Löneformer*												
Tjänare	1 079	1 007	1 100	1 011	1 051	1 047		1 023	1 052	1 092	1 233	1 027
Statare	1 420	1 296	1 415	1 415	1 793	1 410		1 374	1 414	1 482	1 441	1 379
Dagsv. utan naturaförm.	1 102	1 033	1 176	1 052	1 511	1 139		1 048	1 130	1 259	1 332	1 234
» med »	1 362	1 247	1 332	1 385	1 867	1 459		1 251	1 427	1 661		
Torpare	942	854	1 038	919		932		862	958	1 047	1 010	882
b) *Yrkesgrupper*												
Stall- o. ladugårdspers.	1 419	1 296	1 422	1 400	1 934	1 422		1 359	1 424	1 535	1 500	1 360
Jordbruksarbetare . .	1 244	1 109	1 195	1 149	1 496	1 207		1 148	1 202	1 316	1 301	1 140
Yrkesmän	1 554	1 372	1 563	1 505	1 784	1 535		1 470	1 546	1 631	1 559	1 496
Övriga arbetare . . .	1 227	1 143	1 352	1 174	1 229	1 227		1 215	1 183	1 315	1 244	1 188
2. **Manl. arbetare icke fullt arbetsföra samt minderåriga**	**802**	**791**	**821**	**795**	**829**	**803**		**790**	**803**	**827**	·	·
3. **Kvinnliga arbetare** . . .	**681**	**701**	**716**	**702**	**804**	**713**		**706**	**709**	**733**	·	·

dagsverkare utan naturaförmåner, av vilka grupper flertalet voro sysselsatta å egendomar, där kollektivavtal tillämpades, medan så var förhållandet med blott $^1/_{10}$ av tjänarna i arbetsgivarens kost.

Tab. 3 redovisar jämväl medelavlöningen per år (kontant och naturaförmåner) inom olika yrkesspecialiteter för årsarbetare i nyss angiven bemärkelse. Ett sammandrag av dessa lönesiffror meddelas i tab. 5.

Tab. 3 och 5 utvisa, att ganska stora olikheter råda i fråga om jordbrukslönerna för olika slag av arbetare och inom olika bygder och landsdelar. Ser man på olika löneformer, komma av de manliga arbetarna statare och dagsverkare med naturaförmåner högst och torparna lägst, vilket senare sammanhänger med ej blott svårigheten att värdesätta torpupplåtelser utan även det förhållandet, att jämväl bland de »årsarbetande» torparna genomsnittstalet för presterade dagsverken torde vara lägre än för övriga grupper. — Ser man på lönerna för olika manliga yrkesgrupper, komma yrkesmännen högst och därnäst stall- och ladugårdspersonalen, medan jordbruks- och övriga arbetare ligga icke oväsentligt lägre.

Vad angår löneförhållandena inom olika landsdelar, synes lönenivån vara högst i norra och östra Sverige och lägst i Småland och öarna, medan de södra och västra landsdelarna intaga en mellanställning. Särskilt utpräglad är denna lönegeografiska fördelning beträffande de olika grupperna av manliga arbetare, i den mån dessa grupper äro någorlunda talrikt företrädda inom respektive områden. Mindre utpräglade äro de lokala lönedifferenserna för kvinnliga arbetare. Deras årsavlöning kommer i genomsnitt knappast upp till $^2/_3$ av

Tab. 6. Manliga arbetare (fullt arbetsföra, fyllda 18 år, med minst 200 arbetsdagar per år) fördelade efter årsavlöningens storlek (i kontant och naturaförmåner).

Totalavlöning per år i kontant och naturaförmåner, kr.	Stall- och ladugårdspersonal		Egentliga jordbruksarbetare		Yrkesmän		Övriga arbetare		Samtliga arbetare			Därav			
	koll.-avtal med	koll.-avtal utan	koll.-avtal med	koll.-avtal utan	koll.-avtal med	koll.-avtal utan	koll.-avtal med	koll.-avtal utan	koll.-avtal med	koll.-avtal utan	tillhopa	tjänare	statare	dagsverkare	torpare
under 800	16	81	169	628	14	16	16	10	215	735	950	320	27	385	218
800— 899	12	90	148	509	6	13	10	2	176	614	790	399	45	252	94
900— 999	24	116	196	811	16	19	14	6	250	952	1 202	691	68	363	80
1 000—1 099	38	191	308	935	31	22	14	9	391	1 157	1 548	730	271	430	117
1 100—1 199	97	235	502	952	30	31	31	16	660	1 234	1 894	516	808	516	54
1 200—1 299	265	418	1 054	941	47	48	54	16	1 420	1 423	2 843	304	1 908	593	38
1 300—1 399	489	470	866	582	122	68	43	14	1 520	1 134	2 654	165	2 020	439	30
1 400—1 499	365	316	468	353	114	57	20	12	967	738	1 705	85	1 307	299	14
1 500—1 599	215	236	262	182	88	53	10	4	575	475	1 050	42	800	204	4
1 600—1 699	161	142	136	111	65	30	5	1	367	284	651	16	464	168	3
1 700—1 799	114	99	84	74	53	30	9	3	260	206	466	5	307	153	1
1 800—1 899	90	65	93	47	43	15	1	—	227	127	354	5	206	142	1
1 900—1 999	58	43	40	31	27	13	1	—	126	87	213	7	127	77	2
2 000 o. däröv.	155	117	108	92	85	56	4	1	352	266	618	19	327	272	—
Samtliga	**2 099**	**2 619**	**4 434**	**6 248**	**741**	**471**	**282**	**94**	**7 506**	**9 432**	**16 938**	**3 304**	**8 685**	**4 293**	**656**

motsvarande manliga lönebelopp, dock med undantag för tjänare, där bristen på mjölkjungfrur o. d. kommit kvinnolönen att stiga till c:a $^4/_5$ av dränglönen.

En annan karakteristisk lönedifferens är att nivån i industrikommunerna blir högre än i de mer eller mindre utpräglade jordbrukssocknarna. Angivna löneskillnader synas dock vara något växlande inom olika landsdelar och för olika yrkesgrupper. Lönedifferenserna synas sålunda vara mera markerade för dagsverkare än för tjänare och statare.

I syfte att kunna bedöma löneläget vid större och mindre egendomar, ha ur primärtabellerna sammanställts följande sifferuppgifter:

Genomsnittlig totalavlöning i kr. per år (kontant och naturaförmåner) för fullt arbetsföra manliga arbetare å egendomar med en åkerareal av

	intill 20 ha	20—49 ha	50—99 ha	100 ha och däröver
Tjänare	965	1 022	1 075	1 237
Statare	1 416	1 401	1 403	1 413
Dagsverkare utan naturaförmåner	1 377	1 167	1 134	1 135
Dagsverkare med naturaförmåner	1 397	1 531	1 502	1 436
Torpare	—	955	879	946

Någon bestämd tendens i lönebildningen kan knappast urskiljas annat än i fråga om tjänare i arbetsgivarens kost, för vilka årsavlöningen regelmässigt synes ökas med gårdens storlek.

Av måhända större intresse än dessa medeltalsberäkningar äro de uppgifter rörande de individuella löneinkomsternas variationer, vilka meddelas i tab. 6.

Tab. 7. Dagsförtjänsternas variationer för arbetsföra manliga dagsverkare, fyllda 18 år, och för icke fullt arbetsföra samt minderåriga manliga arbetare.

	Manliga dagsverkare, fullt arbetsföra, fyllda 18 år						Manliga arbetare, icke fullt arbetsföra samt minderåriga					
	Antal arbetare	Därav med en genomsnittlig dagsförtjänst i kontant och naturaförmåner (kr.)					Antal arbetare	Därav med en genomsnittlig dagsförtjänst i kontant och naturaförmåner (kr.)				
		under 2·00	2·00–2·99	3·00–3·99	4·00–4·99	5·00 o. däröver		under 2·00	2·00–2·99	3·00–3·99	4·00–4·99	5·00 o. däröver
a) *Landsdelar*												
Östra Sverige	2 094	16	178	544	882	474	544	97	252	148	32	15
Småland och öarna	660	7	77	301	205	70	175	23	95	48	7	2
Södra Sverige	1 396	5	56	354	787	194	236	20	131	75	9	1
Västra Sverige	1 863	16	198	683	604	362	487	74	250	139	22	2
Norra Sverige	1 006	5	18	89	253	641	112	21	56	27	5	3
Hela riket	**7 019**	**49**	**527**	**1 971**	**2 731**	**1 741**	**1 554**	**235**	**784**	**437**	**75**	**23**
b) *Egendomskategorier*												
intill 20 ha	412	3	40	112	120	137	226	43	135	42	4	2
20—49 »	903	11	60	236	307	289	378	26	222	115	12	3
50—99 »	1 379	14	124	409	492	340	334	51	150	108	18	7
100 ha och däröver	4 325	21	303	1 214	1 812	975	616	115	277	172	41	11
c) *Yrkesgrupper*												
Stall- o. ladug.personal	566	18	62	124	123	239	282	48	152	69	10	3
Egentliga jordbruksarb.	5 495	25	413	1 660	2 267	1 130	1 138	148	576	341	58	15
Yrkesmän	512	3	32	84	142	251	71	25	33	9	2	2
Övriga arbetare	446	3	20	103	199	121	63	14	23	18	5	3

Här nedan ha de i nämnda tabell meddelade lönesiffrorna för samtliga arbetare omräknats i procenttal:

Totalavlöning per år, kr.		under 800	800–899	900–999	1 000–1 099	1 100–1 199	1 200–1 299	1 300–1 399
Procentuell fördelning av samtl. manl. arbetare, fullt arbetsföra, fyllda 18 år	med koll.-avtal	2·9	2·3	3·3	5·2	8·8	18·9	20·3
	utan »	7·8	6·5	10·1	12·3	13·1	15·1	12·0
	tillhopa	5·6	4·7	7·1	9·1	11·2	16·8	15·7

		1 400–1 499	1 500–1 599	1 600–1 699	1 700–1 799	1 800–1 899	1 900–1 999	2 000 o. däröver
Procentuell fördelning av samtl. manl. arbetare, fullt arbetsföra, fyllda 18 år	med koll.-avtal	12·9	7·7	4·9	3·5	3·0	1·7	4·6
	utan »	7·8	5·0	3·1	2·2	1·3	0·9	2·8
	tillhopa	10·0	6·2	3·8	2·8	2·1	1·3	3·6

De individuella årslönerna förete sålunda en betydande spridning, men en tydlig koncentration äger rum omkring lönegrupperna 1 200—1 400 kr. Vid egendomar med kollektivavtal märkes en förhållandevis starkare beläggning av de högre lönelägena, medan vid icke kollektivavtalsberörda gårdar tendensen delvis går i motsatt riktning. Observeras bör emellertid, att rätt typiska skillnader föreligga i löneuppbyggnaden för olika yrkesgrupper och löneformer. Sålunda äro de lägre lönegrupperna relativt kraftigt besatta bland tjä-

nare, dagsverkare och torpare, vilket i fråga om de båda senare grupperna dock närmast torde bero på, att det genomsnittliga dagsverksantalet härvidlag ej sällan närmar sig 200, medan det eljest håller sig omkring 300.

En bild från en annan sida av de individuella lönernas växlingar inom jordbruket ger tab. 7, varest för olika landsdelar, egendomsklasser och yrkesgrupper genomsnittliga dagsförtjänsterna för fullgoda manliga dagsverkare jämförts med arbetslönerna för samtliga icke fullt arbetsföra (samt minderåriga) manliga arbetare. Tabellens huvudsiffror kunna sammanfattas som följer:

Genomsnittlig dagsförtjänst, kr.		under 2·00	2·00— 2·99	3·00— 3·99	4·00— 4·99	5·00 och däröver
Procentuell fördelning av manl. arb.	fullt arbetsföra, fyllda 18 år	0·7	7·5	28·1	38·9	24·8
	icke fullt arb.-föra samt minderåriga	15·1	50·5	28·1	4·8	1·5

Härav framgår, att medan dagsförtjänsterna för fullgoda arbetare koncentrera sig till lönegruppen 4—5 kr., äro lönebelopp på 2—3 kr. per dag rätt typiska för sådan arbetskraft inom jordbruket, som betecknats såsom mera undermålig.

Förslag till förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden m. m.

Socialstyrelsens utlåtande.

Sedan 1936 års riksdag i anledning av en inom andra kammaren väckt motion (nr 186) hos Kungl. Maj:t hemställt om utredning och förslag i fråga om möjligheten att åstadkomma en förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden, anbefalldes socialstyrelsen genom remiss den 29 maj 1936 att efter erforderlig utredning i detta ärende avgiva yttrande och inkomma med förslag. Samtidigt överlämnades till styrelsen en den 28 augusti 1935 från svenska skogs- och flottningsarbetarförbundet till socialdepartementet inkommen skrivelse, i vilken hemställdes om beaktande av en skrivelsen bilagd undersökning med förslag beträffande härbärgen, arbetarskydd och förbandsartiklar under skogsarbete.

Till fullgörande härav verkställde styrelsen med biträde av skogs- och flottledsinspektören utredning i ämnet samt avgav den 28 oktober 1936 ett utlåtande av i huvudsak följande lydelse.

Förstärkning av inspektionens arbetskrafter. Den åtgärd, som i första hand torde böra ifrågakomma, då det gäller att söka åstadkomma förbättring av skogsarbetarnas bostadsförhållanden på arbetsplatserna, är en förstärkning av den skogliga yrkesinspektionens arbetskrafter. Denna mening kommer även till uttryck i ovannämnda motion. Redan innan denna angelägenhet genom ifrågavarande motion upptogs till behandling i riksdagen, hade socialstyrelsen uppmärksammat det för-

hållandet, att den effektivisering av sagda inspektion, som genomfördes vid 1931 års riksdag, icke visat sig tillräcklig. På grund därav ingick också styrelsen i en framställning till Kungl. Maj:t den 14 december 1935 med förslag till effektivisering av skogs- och flottledsinspektionen. Detta förslag utmynnade i en hemställan, bland annat, att Kungl. Maj:t till förstärkande av skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter måtte föreslå riksdagen,

att den e. o. befattningshavare (biträdande assistent), som skogs- och flottledsinspektören äger anlita 5 månader av året, får anställas 6 månader för varje budgetår,

att hos skogs- och flottledsinspektören anställes en e. o. befattningshavare i lönegrad 15 såsom e. o. »skogsunderinspektör»,

att såsom ytterligare förstärkning av skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter i samråd med domänstyrelsen under 6 månader av året tre vid domänverket anställda icke-ordinarie kronojägare anställas såsom biträdande »skogsunderinspektörer», samt

att under 8 månader av året ytterligare ett kvinnligt biträde anställes å skogs- och flottledsinspektörens expedition.

Socialstyrelsens ifrågavarande förslag omnämnes i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 22 vid 1936 års riksdag och framgår av detsamma, att jämväl riksdagen anser en förstärkning av inspektionen behövlig. Landshövding K. Tiselius, som i egenskap av sakkunnig för utredning rörande socialstyrelsens organisation haft att yttra sig om styrelsens ovanberörda förslag, tillstyrker detsamma och anför därvid bl. a. följande: »Med hänsyn härtill (den nuvarande låga inspektionsfrekvensen) och då effektiviteten av ifrågavarande tillsyn främst är beroende på tillgången av arbetskrafter hos skogs- och flottledsinspektionen är det uppenbart, att en ytterligare förstärkning är behövlig. De förslag, som socialstyrelsen i detta hänseende framlagt, synas värda allt beaktande, då ett realiserande av desamma skulle medföra möjlighet att för en jämförelsevis ringa kostnad åstadkomma en betydande förbättring av ifrågavarande inspektionsverksamhet.»

Principdiskussion av skogshärbärgeslagens utformning. Enligt motionen »synes nu tiden jämväl vara inne för genomförande av ändring i skogshärbärgeslagen av sådan innebörd, att däri angivas något närmare än förut de egenskaper, som bostäderna böra besitta, och den livsföring de skola medge». Denna uppfattning synes även delas av riksdagen. I andra lagutskottets förenämnda utlåtande anföres nämligen följande: »Enligt utskottets förmenande torde emellertid tillräckliga resultat icke kunna vinnas enbart genom en — i och för sig behövlig — förstärkning av inspektionen. Ytterligare åtgärder torde vara erforderliga. I sådant hänseende synes det bland annat böra övervägas, om icke föreskrifter utöver de nu förefintliga böra lämnas angående härbärgenas beskaffenhet.» Dessa uttalanden ha givit styrelsen anledning att, med hänsynstagande till numera vunna erfarenheter och rådande förhållanden, till närmare skärskådande upptaga frågan om huru ifrågavarande lag framdeles lämpligen bör vara utformad.

Två principiellt olika vägar kunna härvid följas: antingen giver man lagen en mycket utförlig avfattning och låter den upptaga en mängd detaljföreskrifter med minimifordringar beträffande bostädernas beskaffenhet i olika avseenden, eller också låter man lagen bibehålla den allmänna formulering den nu har. I sistnämnda fallet överlämnas det såsom hittills åt tillsynsorganen att med anpassning efter förhållandena i varje särskilt fall närmare utforma tillämpningen av skyddslagstiftningen. För att åstadkomma önskvärd likformighet vid lagtillämpningen utfärdas vidare detaljerade anvisningar, som, ehuru närmast avsedda för tillsynsorganen, naturligen även bliva normgivande i allmänhet. Uppenbart är, att med sistnämnda anordning av lagstiftningen förverkligandet av dess syfte är i högsta

grad beroende på att tillsynsorganen äro väl kvalificerade för och intresserade av sina arbetsuppgifter.

När styrelsen år 1917 hade att för skogshärbärgeslagens vidkommande taga ställning i förevarande avseende, valdes utan tvekan det senare alternativet, detta bl. a. med hänsyn till de synnerligen olikartade förhållanden, som äro rådande vid de olika slags arbeten, på vilka lagen skulle äga tillämpning. Med kännedom om de betydande, i olika sedvänjor och bruk bottnande olikheter, som i fråga om bostädernas anordnande och inredning råda inom landets olika delar, och med hänsyn till de givetvis olikartade fordringar, som måste ställas på bostäder avsedda för sommar- och vinterbruk, på härbärgen för avverkningsarbetare och enkla vaktstugor för 1 à 2 kolningsarbetare m. m., torde med fog kunna ifrågasättas, om det ens är möjligt att i lagen intaga tillfredsställande detaljerade föreskrifter angående tillgången till, utrymmet i och beskaffenheten i övrigt av de olika slag av härbärgen, som förekomma. Med största sannolikhet skulle en lag med detaljerade minimifordringar icke ha visat sig ändamålsenlig i detta fall. Härtill kommer den olägenhet, som en lag med minimifordringar alltid medför därigenom, att den så att säga fastlåser utvecklingen vid den i lagen angivna minimistandarden. Man torde nämligen knappast kunna förvänta, att arbetsgivarna i gemen, för vilka tillgodoseendet av här ifrågavarande bostadsbehov medför icke obetydliga kostnader, skulle i större omfattning vidtaga åtgärder utöver dem, som innefattades i en dylik lag.

Med hänsyn till vad nu anförts torde skogsarbetarnas intressen i förevarande avseende även framdeles bättre tillgodoses genom nu gällande anordning, som möjliggör en smidig lagtillämpning och hänsynstagande till förhållandena i varje särskilt fall. I yttrande den 7 mars 1929 till riksdagens andra lagutskott — skogshärbärgeslagen hade då varit i tillämpning under 9 år — anförde styrelsen rörande frågan i vad mån bl. a. skogshärbärgeslagen visat sig fylla det med densamma avsedda syftet följande: »Den erfarenhet, som under den hittillsvarande giltighetstiden vunnits rörande denna lagstiftnings verkningar, torde berättiga till det omdömet, att lagstiftningen i fråga och särskilt huvudbestämmelserna däri angående *tillhandahållande av och anordnande av härbärgen samt skogsstall i det stora hela* visat sig väl motsvara de anspråk, som skäligen kunna ställas på en dylik lagstiftning. Det torde sålunda ha visat sig lyckligt, att man avstått från att i lagarna intaga mera detaljerade föreskrifter om huru härbärgen och skogsstall skola byggas och inredas samt angående deras beskaffenhet i övrigt utan nöjt sig med ett allmänt angivande av de fordringar, som härbärgen och stall skola uppfylla. Denna läggning av lagstiftningen har möjliggjort för tillsynsorganen att utforma dess tillämpning med hänsynstagande till i varje fall förefintligt behov och med anpassning efter i olika landsändar gängse tradition och sedvänjor. Lagstiftningen har härigenom, samtidigt som den bildat ett fast underlag för tillsynsverksamheten, blivit ett smidigt medel för genomförande av det med lagstiftningen avsedda syftet.»

Den av styrelsen förordade anordningen att i lagen huvudsakligen inrymma mera allmängiltiga stadganden bör emellertid icke utgöra hinder för att därjämte i lagen lämna vissa viktigare konkreta föreskrifter, som under vissa förhållanden skola särskilt iakttagas. Härtill återkommer styrelsen i det följande.

Utredningens planläggning. För att närmare belysa utvecklingen i fråga om bostädernas beskaffenhet och ändamålsenlighet efter skogshärbärgeslagens ikraftträdande och för att erhålla ett mera tydligt uttryck för den förbättring i fråga om bostädernas standard, som fortsatt jämväl under senare år och varom uttalanden från såväl arbetsgivar- som arbetarhåll bära vittne, har skogs- och flottledsinspektören på anmodan av styrelsen verkställt en sammanställning av de iakttagelser, som under de två senaste årens inspektioner gjorts beträffande härbärgen, som varit i bruk

under vinterhalvåret. Vidare har skogs- och flottledsinspektören genom utsändande av särskilda frågeformulär inhämtat uppgifter från statens revirförvaltare, större enskilda arbetsgivare och förvaltare av allmänningar och besparingsskogar i de sju norra länen rörande beskaffenheten av de bostäder, som bebotts under drivningssäsongen 1935—1936. Samtidigt ha uppgifter införskaffats om de gemensamma skogsarbetarhushåll, vilka förekommit under nämnda säsong. Slutligen har på grundval av de förteckningar över tillfälliga bostäder å statens skogar, som skogs- och flottledsinspektören tidigare mottagit från statens revirförvaltare, upprättats en sammanställning över samtliga dessa bostäder, vilken sålunda ytterligare belyser skogsarbetarnas bostadsförhållanden å dessa skogar.

Förslag om revision av skogshärbärgeslagen. De av skogs- och flottledsinspektören sålunda verkställda undersökningarna utvisa, att en allmän avsevärd förbättring inträtt i fråga om skogsarbetarnas bostadsvillkor. Då denna betydande förbättring, som sålunda ägt rum under en förhallandevis kort tidrymd, kunnat åvägabringas med nu gällande lagstiftning på området, kan det ifrågasättas, om någon ändring av skogshärbärgeslagen i den riktning, som riksdagen synes åsyfta, är behövlig. Det torde nämligen kunna förväntas, att genom den skogliga yrkesinspektionens arbete, som synes omfattas med förtroende och förståelse å såväl arbetsgivar- som skogsarbetarhåll, den utveckling på detta område, som nu pågått, skall fortsätta, särskilt om inspektionens arbetskrafter förstärkas på sätt styrelsen föreslagit, och att den tid sålunda ej skall vara så långt avlägsen, då skogsarbetarnas bostadsbehov å arbetsplatserna skall vara i stort sett väl tillgodosett. Otvivelaktigt torde emellertid vara, att ett intagande i skogshärbärgeslagen av bestämmelser angående vidtagande av vissa numera allmänt vedertagna betydelsefullare åtgärder skulle vara ägnat att påskynda utvecklingen samt medföra ett underlättande av den skogliga yrkesinspektionens arbete därigenom, att åsyftade åtgärder i större omfattning än hittills komme att genomföras utan inskridande från inspektionens sida. För det stora flertalet arbetsgivare, som sökt ställa sig lämnade anvisningar till efterrättelse, torde det även vara ett önskemål, att så sker. Med hänsyn härtill torde man enligt styrelsens mening nu kunna anse tiden vara inne att i skogshärbärgeslagen, med bibehållande av dess allmänna formulering i de grundläggande paragraferna, införa ett stadgande, angivande vad som särskilt skall iakttagas beträffande bostäder, som användas vintertid under något längre tid. Ett liknande förfaringssätt har kommit till användning i arbetarskyddslagen, där 3 § innehåller principiella stadganden, medan 4 och 5 §§ angiva vissa åtgärder, som särskilt skola iakttagas.

Utrymme. Av skogs- och flottledsinspektörens utredning framgår, att utrymmet per arbetare i de under vintrarna 1934—1935 och 1935—1936 inspekterade, vintertid använda tillfälliga bostäderna utgjort i medeltal 7·4 kbm. Arbetsgivarna ha således i regel ställt sig till efterrättelse den anvisning i fråga om utrymmet, som lämnats i styrelsens anvisningar i ämnet, att på varje inkvarterad arbetare bör komma ett efter förhållandena tillräckligt stort utrymme, som synnerligast beträffande för längre tids förläggning avsett härbärge ej bör understiga 5 kbm. Å andra sidan visar utredningen, att i 58 eller 12·4 % av de besiktigade härbärgen, som varit i bruk under de två senaste vintrarna, utrymmet varit mindre än 5 kbm per person, och att dessa härbärgen sålunda varit överbelagda. En dylik trångboddhet, som medför betydande olägenheter särskilt i de härbärgen, där mathållningen alltjämt handhaves individuellt, torde icke längre böra tolereras, och synes därför i lagen böra införas en föreskrift om att utrymmet i härbärge, som användes vintertid under något längre tid, under normala förhållanden ej får understiga 5 kbm per inkvarterad arbetare. Då orsaken till det otillfredsställande utrymmet ofta är, att avståndet mellan golv och innertak är otillräckligt, lärer jämväl böra föreskrivas,

att detta avstånd ej får understiga 2 m i den del av bostaden, som ej upptages av sovplatser, bord eller skåp.

Det övervägande flertalet härbärgen, som användas vintertid, har numera trägolv. Enligt utredningen förekom sålunda trägolv i 94·6 % av de 4 344 bostäder, om vilka uppgifter lämnats. Ett dylikt golv anses även av det stora flertalet skogsarbetare såsom en förutsättning för snygghet och trevnad i härbärgena och såsom ett villkor för att gemensamt hushåll skall kunna anordnas. Redan år 1916 uttalade sig styrelsen i denna fråga på följande sätt: »Visst är att förefintligheten eller avsaknaden av trägolv ofta är ett bland de viktigaste skiljemärkena mellan en vanlig primitiv skogskoja och en omsorgsfullare uppförd skogsstuga.» Ett intagande av föreskrift om trägolv i lagen synes numera ej medföra någon ändring i byggnadssättet för andra än för dem, som ej intresserat sig för bostädernas beskaffenhet utan endast söka komma ifrån bostadsbyggandet så billigt som möjligt.

Redan i sin skrivelse den 4 mars 1936 till riksdagens andra lagutskott har styrelsen med anledning av uttalande i förut omnämnda motion vid nämnda års riksdag framhållit, att tidpunkten för bostädernas uppförande är av stor betydelse för desammas beskaffenhet. Under sommaren och hösten uppförda bostäder bliva sålunda i regel bättre än sådana, som byggts vintertid eller på tjälad mark. Härbärgen, som uppförts på frusen mark, bliva golvkalla, om golvet, såsom vanligen sker, värmeisoleras med s. k. fastgård, d. v. s. jordvallar, som in- eller utvändigt läggas under golvet mot bottensyllarna. En dylik anordning blir däremot — väl utförd — i regel tillfredsställande, om byggnaden uppföres å ofrusen mark. Är marken frusen vid tidpunkten för byggnadens uppförande, åtgår det ofta lång tid, innan tjälen under golvet gått ur marken, varigenom bostaden till dess besväras av kyla från golvet. För undvikande härav bör bestämmelsen om trägolv kompletteras med föreskrift därom, att golv i härbärge för vinterbruk, som uppföres å frusen mark — i vissa fall är uppförande vintertid av tillfällig skogsarbetarbostad ofrånkomligt — skall värmeisoleras med trossbotten av tillfredsställande beskaffenhet eller annan därmed likvärdig anordning, t. ex. board.

Att härbärgen, som bebos vintertid, skola anordnas med innanfönster eller fönster med dubbla rutor är numera en allmänt gängse uppfattning. Då det oaktat ett antal av de undersökta härbärgena (omkring 12 %) alltjämt varit anordnade med endast enkla rutor, synes detta motivera upptagande i lagen av en föreskrift, att härbärge, som användes vintertid, skall anordnas med innanfönster eller fönster med dubbla rutor på något avstånd från varandra i samma båge.

Såsom i skogs- och flottledsinspektörens undersökning framhållits, är förefintligheten av förvaringsrum för proviant, kläder och redskap av stor betydelse ej blott för ordningen och snyggheten i bostäderna utan framför allt för att arbetarnas tillhörigheter icke skola taga skada under förvaringen. Då särskilt förvaringsrum saknas, förvaras dessa nämligen oftast i lådor och kontar under bar himmel. Då gemensamt hushåll anordnas och då som följd därav större kvantiteter proviant levereras samtidigt, är ett förvaringsrum för provianten i regel nödvändigt. Enligt vad utredningen utvisar, finnas dylika förrådsrum numera vid flertalet bostäder. För att emellertid allmänt få till stånd dylika förrådsrum — vilka helst böra anordnas omkring ingången till bostaden, då de även göra tjänst som förstugor — vid alla vinterförläggningar, där behov därav förefinnes, föreslås föreskrift därom, att härbärge, som vintertid bebos av 6 eller flera arbetare, skall anordnas med dylikt förvaringsrum.

Som följd av skogs- och flottledsinspektörens propagandaverksamhet förekomma numera avträden inom skjul vid ett betydande antal härbärgen, som använts vintertid. Sålunda funnos dylika avträden vid 58 % av de härbärgen, som under de två senaste vintrarna varit föremål för inspektion. På många håll ställer man sig emellertid alltjämt oförstående för behovet av dylika bekvämlighetsinrättningar. Enligt styrelsens uppfattning är ett enkelt avträde inom skjul väl motiverat vid vinter-

förläggningar, särskilt då, såsom numera ofta förekommer, även hushållerskor bo i förläggningarna. Styrelsen har därför upptagit ett stadgande härom i sitt lagförslag.

Bostädernas anordnande för gemensam mathållning. Under de senaste åren ha såsom resultat av skogs- och flottledsinspektionens propagandaverksamhet gemensamma skogsarbetarhushåll bildats i för varje år allt större omfattning. Enligt nu från större trävarubolag, jägmästare och allmänningsförvaltare inhämtade uppgifter utgjorde antalet dylika hushåll vid skogsavverkningsarbete under senaste vinter 1 092 med 14 529 hushållsmedlemmar. Med säkerhet var det verkliga antalet ännu större, enär dylika hushåll flerstädes förekommo jämväl vid avverkningsarbeten, som bedrevos av andra arbetsgivare. Vidare ha dylika hushåll förekommit vid flottledsbyggnads- och sågningsarbeten. Enligt skogs- och flottledsinspektörens utredning synes antalet gemensamma hushåll vid samtliga ifrågavarande slag av arbeten senaste vinter ha uppgått till inemot 1 500 med c:a 18 000 medlemmar. Genom anordnande av dylika gemensamma hushåll ha, såsom framgår av styrelsens utredning rörande förbättrande av skogs- och flottningsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden under vistelsen i skogarna,[1] levnadsförhållandena å arbetsplatserna i skogarna undergått en mycket betydelsefull förbättring ur såväl dietisk som hygienisk synpunkt samtidigt som mathållningen oftast blivit billigare än tidigare. Vidare har man även flerstädes konstaterat, att det nya mathållningssystemet medfört förbättrad arbetsprestation, vilket ju även var att vänta, då proviantering och matlagning numera ej behöva inkräkta på arbetstiden. Systemets snabba utbredning beror till icke ringa grad därpå, att vissa större arbetsgivare givit detsamma sitt stöd och underlättat hushållens anordnande genom tillhandahållande av bl. a. därför ändamålsenliga bostäder. Tyvärr synes man å många håll ännu visa föga intresse för denna angelägenhet, vilket enligt uppgift haft till följd, att hushåll ej kunnat komma till stånd på grund därav att härbärgenas beskaffenhet ej medgivit dylik anordning. I sin ovanberörda utredning har styrelsen varnat för att genom lagstiftning söka framtvinga gemensam mathållning, under framhållande av att en rörelse som denna måste få utvecklas under fria former. Systemets utbredning bör även bliva beroende av arbetarnas uppskattning av detsamma, d. v. s. dess förmåga att bereda dem förbättrade levnadsförhållanden.

Emellertid bör hushållsbildandet ej få stranda därpå att, såsom framhålles i svenska skogs- och flottningsarbetarförbundets skrivelse, lämpliga bostäder ej stå till förfogande, i synnerhet som de åtgärder, som i detta avseende erfordras, icke behöva föranleda några mera betydande kostnader. I motionen framföres förslag därom, att på arbetsplatser med 8 arbetare och däröver härbärgena i regel böra anordnas med två rum eller avdelningar. Enligt vad erfarenheten redan givit vid handen är emellertid detta icke nödvändigt, utan kunna jämväl enrummiga härbärgen, som anordnas för gemensam mathållning, vara både ändamålsenliga och trivsamma. I sin ovanberörda utredning angående förbättrande av skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden har styrelsen härom anfört bl. a. följande:

»En dylik anordning — tvårummiga härbärgen, av vilka det ena utgör sovrum för arbetarna och det andra kök, matrum och bostad för hushållerska — som givetvis är mycket ändamålsenlig, är även att förorda vid större förläggningar eller å platser, där härbärgena beräknas komma till användning under en följd av år. För mindre förläggningar åter eller på sådana arbetsplatser, där bostäderna ej kunna utnyttjas mer än en eller annan vinter, är det av ekonomiska skäl ofta ej möjligt att uppföra dylika tvårummiga härbärgen, vilka givetvis draga betydligt större kostnader än de enrummiga. För att det oaktat bereda även de arbetare, som van-

[1] Statens offentliga utredningar 1933: 38.

ligen inkvarteras i enrummiga härbärgen — dessa äro för övrigt avsevärt flera än de förra — möjligheter att komma i åtnjutande av de betydande förmåner, som skogsarbetarhushållen visat sig medföra, har skogs- och flottledsinspektören upprättat ritningar till även enrummiga, för gemensam mathållning avsedda härbärgen, vilka kosta föga mer än nu vanliga typer av tidsenliga härbärgen. Av hittills gjorda erfarenheter att döma ha dessa även visat sig motsvara ganska högt ställda anspråk på en för detta ändamål avsedd tillfällig bostad.» Att enrummiga bostäder, anordnade på sätt nedan angives, äro lämpliga för gemensam mathållning, bekräftas även av den nu verkställda utredningen.

Motionärernas uppfattning att i härbärgen, som inrymma ett något större antal arbetare, ett särskilt rum för torkning av kläder m. m. bör finnas, delas även av styrelsen. Detta gäller särskilt i fråga om härbärgen, där gemensam mathållning anordnas. Med avseende å dylika härbärgen har styrelsen i sin ovannämnda år 1933 framlagda utredning anfört följande: »En förutsättning för att ett dylikt härbärge — enrummigt — skall bliva fullt tillfredsställande synes emellertid vara, att detsamma anordnas med ett enkelt torkrum. Härigenom undvikes, att arbetarnas våta kläder och skodon och framför allt att selarna torkas i bostadsrummet, till hinder för matlagningen och till men för hygienen och trevnaden. Ett sådant torkrum erhålles enklast genom att avbalka och varmbona halva förstugan, som vanligen upptager hela dörrväggen. För torkrummets uppvärmning insättes vanligen en enklare plåtkamin eller också erhålles den för torkningen erforderliga värmen genom att draga rökröret från järnspisen i bostadsrummet i en slinga genom torkrummet. Av vikt är, att torkrummet är förlagt under samma tak som härbärget, så att arbetarna vid hemkomsten från skogen där kunna avlägga sina våta kläder m. m. och därefter direkt inträda i bostadsrummet för påtagande av torrt ombyte. Fristående torkrum, till vilka arbetarna icke kunna gå t. ex. i strumplästen, bliva vanligen föga använda.» Sin uppfattning om torkrummens betydelse har styrelsen även delgivit skogs- och flottledsinspektören, vilken emellertid redan förut under sin verksamhet sökt tillgodose detta önskemål. Såsom av den nu företagna undersökningen framgår, funnos även torkrum i 40 av de inspekterade och i 292 av de i frågeformulären redovisade härbärgena. I enrummiga härbärgen, där gemensam mathållning förekom, funnos torkrum i 28 % av samtliga.

Torkrum äro givetvis ofta behövliga även vid härbärgen, där mathållningen är individuell. Då det emellertid visat sig, att torkrum i dylika härbärgen ej alltid användas av arbetarna, anser styrelsen tiden ännu ej vara inne för upptagande av särskild föreskrift därom i lagen, utan torde tillgodoseende av detta behov liksom hittills böra överlämnas till skogs- och flottledsinspektionens bedömande med hänsyn tagen till i olika fall rådande förhållanden. Styrelsen har vidare för avsikt att intaga en allmän bestämmelse rörande anordnande av torkrum i förevarande fall i de reviderade anvisningar angående skogshärbärgenas uppförande och beskaffenhet m. m., som äro avsedda att utfärdas, sedan styrelsens nu framlagda förslag till reviderad skogshärbärgeslag varit föremål för statsmakternas prövning.

För att ett enrummigt härbärge skall bliva ändamålsenligt för gemensam mathållning bör det vidare inredas på lämpligt sätt, förses med avbalkning för hushållerska — som dock ofta ersättes med förhänge omkring hushållerskans säng — samt järnspis för matlagning och bakning.

Med hänsyn till den betydelsefulla förbättring av levnadsförhållandena, som gemensamma hushåll visat sig medföra, har styrelsen, i syfte att bereda arbetarna ökade möjligheter att bilda sådana, ansett sig böra föreslå införande i skogshärbärgeslagen av ett stadgande av innehåll, att härbärge, som förväntas komma att bebos av arbetare med gemensam mathållning, skall så anordnas, att det blir därför lämpligt. Med hänsyn till detta stadgandes allmänna innehåll har styrelsen funnit lämpligast att intaga detsamma i lagförslagets 2 §. Enligt den uppfattning, som kommit till uttryck i styrelsens ovannämnda skrivelse den 14 december 1935, torde

visserligen något stadgande av angivna innehåll strängt taget ej vara behövligt, enär redan med den avfattning, som givits åt bestämmelserna i nuvarande 2 § i lagen, anvisning om åtgärder, som finnas erforderliga för att härbärge skall kunna användas för gemensam hushållning, vid behov torde kunna meddelas. Ett intagande i lagen av ett stadgande av föreslaget innehåll torde emellertid underlätta och påskynda ett mera allmänt införande av gemensam mathållning samtidigt som därigenom den tveksamhet i fråga om lagens innebörd i förevarande avseende, som på många håll sannolikt är rådande, avlägsnas.

Skogshärbärgeslagens utvidgning att omfatta jämväl härbärgen för vissa sågarbetare. I svenska skogs- och flottningsarbetarförbundets skrivelse ifrågasättes en utvidgning av skogshärbärgeslagens tillämpningsområde till att omfatta allt arbete, som bedrives på sådant avstånd från bebyggd ort, att arbetarna äro nödsakade att bo i tillfälliga bostäder. Med anledning av vad i denna angelägenhet förekommit i riksdagen, vilket utförligt refererats i styrelsens ovannämnda skrivelse den 14 december 1935, meddelade styrelsen i sin nämnda skrivelse, att förbundets hemställan icke ansågs böra föranleda någon vidare åtgärd från styrelsens sida. Emellertid har det vid en av skogs- och flottledsinspektören nu verkställd utredning framgått, att cirkelsågning av virke *i direkt samband med avverkning* numera förekommer i betydande omfattning i de norrländska skogarna. Styrelsen får i detta avseende hänvisa till vad därom anföres här nedan å sid. 199 ff. De arbetare, som sysselsättas vid här ifrågavarande sågverk, äro i regel hänvisade till att leva på samma sätt som skogsarbetarna och att logera i tillfälliga bostäder i skogarna. Dessa bostäder, som vanligen anordnas med väggar av dubbla lag bräder med sågspånsfyllning emellan, motsvara i vissa fall de fordringar, som numera ställas på härbärgen för skogsarbetare, i andra lämna de åter en del övrigt att önska i fråga om utrymme och beskaffenhet i övrigt. Detta framgår även av en skrivelse den 25 augusti 1933 från skogs- och flottningsarbetarförbundet till skogs- och flottledsinspektören, enligt vilken cirkelsågningen av virke i skogarna medför olägenheter i fråga om bl. a. bostäderna. Då nu ifrågavarande arbetare med samma rätt som de egentliga skogsarbetarna kunna göra anspråk på tillfälliga bostäder, som medgiva en med hänsyn till förhållandena i skogen tillfredsställande inkvartering, anser styrelsen det rättvist, att även dessa sågarbetares härbärgen inrymmas under skogshärbärgeslagen. Genom avfattningen av 1 § i styrelsens förslag till reviderad skogshärbärgeslag har så även skett.

Bötesbelopp. I en inom andra kammaren år 1929 väckt motion, nr 311, angående stärkande av skogs- och flottledshärbärgeslagarnas samt den i samband därmed utövade yrkesinspektionens effektivitet framhölls bl. a., att de bötesbelopp, som då kunde ådömas arbetsgivare, vilken underlät att ställa sig till efterrättelse i laga ordning meddelat förbud för användande av visst härbärge för skogsarbetare eller skogsstall, voro alltför obetydliga. Enligt skogshärbärgeslagen, som jämväl i detta avseende hänför sig till arbetarskyddslagen, uppgingo då böterna vid trotsande av meddelat förbud till lägst 10 och högst 500 kronor. I den reviderade, nu gällande arbetarskyddslagen har maximibeloppet höjts till 1 000 kronor men minimibeloppet lämnats oförändrat. Enligt ifrågavarande motionärers mening borde bötesbeloppet åtminstone uppgå till sådan storlek, att arbetsgivaren ej kunde finna det fördelaktigare att böta än att efterkomma meddelat förbud. I sin skrivelse den 7 mars 1929 till riksdagens andra lagutskott med yttrande över ovannämnda motion uttalade styrelsen den uppfattningen, att goda skäl utan tvivel kunde anföras för att minimibeloppet för skogshärbärgeslagens vidkommande avsevärt höjdes. Ett förverkligande därav skulle lämpligen kunna genomföras på det sätt, att hänvisningen i förevarande avseende till arbetarskyddslagen utginge och att i stället en särskild straffbestämmelse infördes. Då styrelsen nu framlägger ett förslag till reviderad skogshärbärgeslag, har det synts lämpligt att tillgodose även här omhandlade önske-

mål, och har styrelsen därför föreslagit, att straffet i förevarande fall skall utgöra lägst tio dagsböter.

Lagens omredigering. Av styrelsens lagförslag framgår vidare, att styrelsen ej blott vidtagit den komplettering av skogshärbärgeslagen, som i det föregående närmare motiverats, utan jämväl ersatt de hänvisningar till vissa paragrafer i lagen om arbetarskydd, som finnas i den nu gällande lagens 3 §, med särskilda paragrafer, vilka därvid i mån av behov givits en för skogshärbärgeslagen avpassad formulering. Genom en dylik ändring skulle de många, för vilka denna lag har intresse, erhålla fullständiga uppgifter om dess stadganden utan att därjämte behöva anskaffa lagen om arbetarskydd samt tolka, vad som menas med att de anförda paragraferna »i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet». Vidare erhålles därigenom önskvärd överensstämmelse med flottledshärbärgeslagen, vilken redan från början erhållit en dylik mera utförlig avfattning.

Kurser för utbildning av hushållerskor vid gemensamma skogsarbetarhushåll. Såsom styrelsen redan tidigare vid flera tillfällen framhållit är det av den största betydelse för skogsarbetarnas livsföring på arbetsplatserna, att gemensamma skogsarbetarhushåll komma till stånd på alla sådana arbetsplatser, där dylika hushåll anses lämpliga. För att realisera detta önskemål erfordras icke blott, såsom ovan framhållits, ändamålsenliga bostäder utan jämväl tillgång till lämpliga och kunniga hushållerskor. Detta framgick redan vid styrelsens ovanberörda utredning rörande förbättrande av skogs- och flottningsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden under vistelsen i skogarna. På grund därav föreslog styrelsen i sitt den 10 november 1933 dagtecknade betänkande bl. a. anordnande av kortare hushållskurser för personer, som ha för avsikt att taga anställning som hushållerskor eller kockar vid gemensamma skogsarbetarhushåll. Dylika kurser syntes nämligen kunna få stor betydelse ej blott för förbättrande av mathållningen utan jämväl för skogsarbetarhushållens ekonomi. Riktigheten av denna uppfattning har sedermera bekräftats vid de fyra kurser, vilka under medverkan av skogs- och flottledsinspektören hållits i Kopparbergs och Gävleborgs län under åren 1933, 1934 och 1935. Med anledning av de resultat, som framkommo vid ovannämnda utredning och de gynnsamma erfarenheter, som gjorts vid nyssnämnda kurser, anser sig styrelsen ånyo böra framhålla önskvärdheten av att, i mån av behov, därför lämpliga personer beredas möjlighet att förvärva insikter i vad mathållningen kräver under de säregna förhållanden, som äro rådande på arbetsplatserna i skogarna.

Vid 1935 års riksdag behandlades frågan om anordnande av utbildning av här ifrågavarande slag till följd av en motion i andra kammaren (nr 87) av herr Ericsson i Sörsjön m. fl. I motionen påpekades, att något förslag på grund av styrelsens ovannämnda utredning icke förelagts riksdagen. Dock hade åtgärder till förbättrande av mathållningen i skogarna vidtagits i så måtto, att det uppdragits åt skogs- och flottledsinspektören att bedriva propaganda för gemensam mathållning, en verksamhet som ansågs ha varit nyttig i det hänseendet, att den bidragit att väcka skogsarbetarnas intresse för de fördelar, som den gemensamma mathållningen erbjuder. Vidare anfördes i motionen bl. a. följande:

»Emellertid synes det oss vara angeläget och därtill befogat, att staten lämnar sitt stöd åt denna för skogsbygdsbefolkningen nyttiga verksamhet på ett något kraftigare sätt än vad som kan ges i form av upplysningspropaganda. En nödvändig förutsättning för att största möjliga fruktbringande resultat skall kunna vinnas torde säkerligen ligga däri, att det finnes tillgång till kvalificerade hushållerskor å arbetsplatserna. Med kvalifikation menas här vad som kan inbegripas i uttrycket 'ekonomisk hushållning'. Det blir alltså fråga om utbildning av hushållerskor för kooperativa matlag, och kan detta realiseras genom anordnande av särskilda hushållskurser på olika platser inom skogsbygdsområdena. Härför er-

fordras medel till bestridande av de med kursernas organiserande och genomförande nödvändiga utgifterna. Dessa kurser böra enligt vårt förmenande göras avgiftsfria för deltagarna, vilket synes nödvändigt för att ingen på grund av ekonomiska skäl skall vara förhindrad deltaga.»

Vid motionens behandling i statsutskottet framhölls, att frågan om skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden vore värd allt beaktande. Riksdagen hade även medverkat till vidtagande av åtgärder till förbättrande av dessa förhållanden, bl. a. genom att hos Kungl. Maj:t anhålla om de utredningar, som sedermera utförts av socialstyrelsen och medicinalstyrelsen. Vidare framhölls, att propaganda för det nya mathållningssystemet bedrivits av skogs- och flottledsinspektören genom föredrag samt spridande av lämpliga skrifter och broschyrer. Utskottet, som ansåg, att ytterligare åtgärder i ämnet borde ankomma på Kungl. Maj:t, avslutade motiveringen för sitt avstyrkande av motionärernas hemställan med följande ord: »Då förevarande fråga alltså är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet och då utskottet förutsätter, att jämväl möjligheten att, på sätt motionärerna föreslagit, anordna kursverksamhet för utbildning av hushållerskor, kommer att av Kungl. Maj:t vederbörligen beaktas, har utskottet ansett sig icke utan att föregripa den pågående utredningen kunna tillstyrka anvisandet av medel för sagda kursverksamhet under nästa budgetår.» I enlighet med statsutskottets förslag avslogs motionen av riksdagen.

Beträffande anordnande och bedrivande av nu ifrågavarande utbildning må anföras följande.

Undervisningen, som bör pågå under 15 dagar, anordnas lämpligen efter följande kursplan:

Ämne:	Tid per kurs:
Hushållsgöromål [1]	60 timmar
Födoämnes- och näringslära [2]	20 »
Kocklagets ekonomi	5 »
Första förband och elementär sjukvård [3]	20 »

Kurserna böra hållas i därför lämpliga härbärgen för skogsarbetare för att utbildningen skall kunna äga rum under förhållanden liknande dem, under vilka deltagarna framdeles komma att arbeta. Synnerligen önskvärt är även att, såsom skett vid de hittills hållna kurserna, kursdeltagarna kunna få hushålla för verkliga skogsarbetarhushåll, varigenom utbildningen blir mera verklighetsbetonad och eleverna få tillfälle att tillaga de betydande matkvantiteter, som konsumeras i ett skogsarbetarhushåll.

Kostnaden för en kurs för 15 elever har beräknats till 1 100 kronor enligt följande specifikation.

Arvode till föreståndarinna samt svenska röda korsets kursledarinna	260:—
Reseersättning till dessa	100:—
Kost för 15 elever och 2 lärarinnor	275:—
Resekostnad för 15 elever (ca 15 kronor per person)	225:—
Förbandsmateriel för undervisning i förbandsläggning och enklare sjukvård	10:—
Fotogen och rengöringsmedel	15:—
Köksinventarier, servis och handdukar	175:—
Diverse utgifter (annonser m. m.)	40:—
Summa kronor	1 100:—

[1] Matlagning, bakning av matbröd, tillvaratagning av slakt.

[2] De vanligaste födoämnena och deras näringsvärde och pris; god och dålig vara, inköp och förvaring. Matsedlar, recept.

[3] Omhändertagande av skadade, förbandsläggning, hygien, de vanliga sjukdomarna (förkylningssjukdomar).

Sedan ett antal uppsättningar av inventarier m. m. anskaffats, komma dessa givetvis att användas vid ett flertal kurser, varigenom medelkostnaden per kurs — under förutsättning av 15 elever — framdeles kommer att bliva något lägre än ovan beräknade belopp.

Hushållskurs enbart beräknas kosta c:a 950 kronor. Övriga 150 kronor beräknas för med hushållskursen kombinerad kurs i förbandsläggning och enklare sjukvård (se sid. 198) och avse dels kostnad för dylik av svenska röda korset anordnad kurs, dels kostnader för ledarinnans av denna kurs resor och vivre samt vivre för eleverna under 3 dagar. Då det skulle vara av den allra största betydelse för olycksfallsskadevården å arbetsplatserna i skogarna, att hushållerskorna, som under den tid arbete pågår, finnas till hands i härbärgena, äro kompetenta att handha denna uppgift liksom vården av förbandslådorna, vill styrelsen framhålla önskvärdheten av att dylika kurser ingå i utbildningen av hushållerskor (kockar) för gemensamma skogsarbetarhushåll.

Av stor betydelse är, att lämpliga föreståndarinnor erhållas för dessa kurser. Skogs- och flottledsinspektören har därför tillskrivit föreståndarinnan för Snöåns lanthushållsskola, fröken Hilma Göransson, vilken på ett utmärkt sätt föreslått de här ovan omförmälda kurserna, med förfrågan, huru för detta uppdrag kvalificerade lärarinnor skola kunna erhållas. Fröken Göransson har som svar härpå meddelat, att lämpliga lärarinnor torde kunna erhållas genom hänvändelse till föreståndarinnan för Brogårds lanthushållsseminarium. Själv förklarade sig fröken Göransson villig att, om så ansågs lämpligt, hålla några dagars instruktionskurs för de blivande kursledarinnorna å Snöåns lanthushållsskola.

Under arbetet med ovannämnda utredning satte sig styrelsen i förbindelse med skolöverstyrelsen för att utröna, om genom dess medverkan bidrag till matlagningskurser av här ifrågavarande slag kunde påräknas. Därvid meddelades att, då dessa kurser kunde betraktas såsom yrkesutbildningskurser, statsbidrag kunde påräknas enligt för dylik undervisning fastställda grunder — två tredjedelar av arvode till lärarinnor samt en tredjedel av kostnader för den för undervisningen erforderliga utrustningen. Vid övervägande av frågan, huru kostnaderna för dessa kurser skola bestridas, har styrelsen emellertid kommit till den uppfattningen, att denna kursverksamhet, åtminstone till en början, bör helt bekostas med statsmedel. Bidrag från arbetsgivarna förutsättas dock utgå på sådant sätt, att de kostnadsfritt tillhandahålla för kursernas hållande och deltagarnas inkvartering erforderliga lokaler. Det har nämligen från flera håll framhållits — bl. a. även i ovanberörda motion vid 1934 års riksdag — att de personer, som beräknas komma att deltaga i dessa kurser, i regel befinna sig i sådana ekonomiska omständigheter, att en förutsättning för deras deltagande är, att kurserna äro helt avgiftsfria.

Vidare torde de många föreskrifter, som måste iakttagas för att komma i åtnjutande av statsbidrag till yrkesskolundervisning, komma att medföra svårigheter för erhållande av dylikt bidrag för nu ifrågavarande hushållerskekurser. Kurs måste nämligen i så fall formellt anordnas av landsting eller annan kommunal myndighet, som genom laga kraft vunnet beslut skall ha åtagit sig ansvaret för erforderliga kostnader för avlöning till kursledarinnan samt för lokal och materiel. Vidare skall av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet utses en yrkesskolstyrelse av fyra till åtta ledamöter jämte rektor, vilken förordnas av skolöverstyrelsen. Enligt yrkesskolstadgan skola till ledamöter i dylik styrelse utses lämpliga personer, män eller kvinnor, däribland såväl arbetsgivare som arbetare, med god kännedom om ortens arbetsliv i allmänhet och om de särskilda yrkesgrenar eller verksamhetsområden, som undervisningen avser, varvid iakttages, att minst det antal, som är närmast över hälften av styrelsens samtliga ledamöter, skall utgöras av representanter för nämnda yrken eller verksamhetsområden. Vid förfrågan hos skolöverstyrelsen har meddelats, att sådana yrkesskolstyrelser i allmänhet ej finnas inom de län och kommuner, där nu ifrågavarande kurser äro avsedda

att hållas. Ett reglemente med undervisningsplan för kursen skall upprättas och fastställas av skolöverstyrelsen, hos vilken även lärarinna måste söka behörighet att meddela här ifrågavarande undervisning. Inspektor, som har att attestera ansökan om statsbidrag m. m., skall utses av skolöverstyrelsen. Innan undervisningsmaterial får inköpas, skall förteckning däröver inlämnas till och godkännas av skolöverstyrelsen m. m.

Då det ställdes i utsikt, att ett mindre antal kurser eventuellt skulle kunna komma till stånd redan i år, har skogs- och flottledsinspektören i skrivelser till domänstyrelsen, ett antal trävarubolag samt svenska skogs- och flottningsarbetarförbundet anhållit om uttalande om och i vad män samt inom vilka trakter kurser av här ifrågavarande slag ansåges av behovet påkallade. Av de inkomna svaren framgick, att önskemål framställts om anordnande redan i år av 19 dylika kurser, därav inom Norrbottens län 9, Västerbottens län 3, Västernorrlands län 3, Jämtlands län 2 och Gävleborgs län 2. Då det emellertid torde bliva förenat med svårigheter att under ett år medhinna så många kurser under den tid, som anses lämpligast för desamma (september—november), får styrelsen under åberopande av det ovan anförda hemställa, att medel för anordnande under nästa budgetår av 10 dylika kurser eller 11 000 kronor ställas till styrelsens förfogande. Arbetsgivarnas bidrag till denna kursverksamhet förutsättes såsom ovan angivits utgå på det sätt, att arbetsgivarna kostnadsfritt upplåta lokaler för kursernas hållande och deltagarnas inkvartering.

Åtgärder avseende förbättrat arbetarskydd. I skogs- och flottningsarbetarförbundets ovanberörda skrivelse föreslås vidare en revision av arbetarskyddsföreskrifter, som äga tillämpning på skogs- och flottningsarbete. Härmed åsyftas framför allt skyddsföreskrifter, som ha avseende på basvägarna, deras upptagande och underhåll, jämte motortransporterna av virke samt tillhandahållande i bostäder och på arbetsplatser av tillräcklig förbandsmateriel. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

I förstnämnda avseende finnas ej några särskilda föreskrifter meddelade, utan innefattas dessa i arbetarskyddslagens 3 §, enligt vilken arbetsgivare är pliktig iaktta allt, som i avseende å maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur skäligen kan anses av nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall i arbetet. Det ankommer därför i första hand på skogs- och flottledsinspektören att med anpassning efter förhållandena i varje särskilt fall lämna anvisning om tillämpningen av skyddslagstiftningens bestämmelser i förevarande avseende. Till vägledning i denna verksamhet har styrelsen den 20 januari 1932 meddelat »Råd och anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete», i vilka en avdelning behandlar basvägar, körning och vältning. I fråga om basvägar samt deras anläggning och underhåll lämnas följande direktiv:

»För att en basväg skall medgiva ett i möjligaste mån riskfritt framförande av stora lass, bör den uppgås och planeras, medan marken är bar.

Vägens planerande bör omfatta följande:

1) upphuggning av vägen till tillräcklig bredd, så att de nu under körningen ofta förekommande skadorna genom klämning mellan lass och för nära vägen stående träd och stubbar undvikas; även nedhängande eller från sidan mot vägen utstickande grenar skola därvid avlägsnas;
2) borttagande av i vägbanan uppstående stenar och stubbar;
3) jämnschaktning av snedbackar;
4) utfyllning av håligheter, som kunna åstadkomma gupp, vilka förorsaka stor påfrestning på kälkar och bindslen;
5) läggning av enklare broar över bäckar och diken;
6) utläggning av nödigt antal styrslanor i kurvor och vid branter, så att lassen ej kunna glida av vägen.

Under vintern skall i svårare backar påföras grus, myrstack e. d. till förhindrande av att farten blir för stor, och på platser, där det är förenat med risk att mötas, skola särskilda återkörningsvägar upptagas.

Vid korsning mellan basväg och väg för biltrafik böra längs den sistnämnda varningsmärken uppsättas på ömse sidor om och på tillräckligt avstånd från basvägen.»

Vid inspektionerna tillses, att dessa försiktighetsmått äro vidtagna, och då så ej visar sig vara förhållandet lämnas vederbörande arbetsgivare anvisning om vad som bör iakttagas för avlägsnande av de konstaterade missförhållandena. Dylik anmaning lämnas även utan att inspektion företagits, då det av en olycksfallsanmälan klart framgår, att olycksfallet i fråga förorsakats av bristfällig basväg.

Under femårsperioden 1930—1934 inträffade vid timmerkörning sammanlagt 976 olycksfall på grund av »bristfällig basväg, lasset stjälpte eller gled av vägen», eller c:a 2 % av samtliga vid skogsavverkning under samma tid inträffade olycksfall.

En fördelning av dessa olycksfall på olika år samt vuxna och minderåriga giver följande resultat.

Tab. 1. Antal olycksfall på grund av bristfällig basväg m. m.

År	Antal olycksfall bland		Summa
	vuxna	minderåriga	
1930	250	11	261
1931	124	8	132
1932	200	6	206
1933	117	5	122
1934	246	9	255
Medeltal (1930—1934)	**187**	**8**	**195**

Variationerna under olika år äro huvudsakligen beroende på skogsavverkningarnas växlande omfattning under de redovisade åren. Samtliga dessa olycksfall torde ej heller vara förorsakade av basvägarnas beskaffenhet, enär flera av de olycksfall, som berott på att lasset stjälpte, kunnat inträffa på grund av andra orsaker, t. ex. felaktig lastning.

För att förhindra, att minderåriga utsättas för olycksfall under körning av timmer, har vidare i styrelsens ovan omförmälda råd och anvisningar intagits följande: »Timmerkörning å svår och brant basväg må icke utföras av minderårig.»

Den ökade olycksfallsrisk vid särskilt lastning och lossning av timmer, som uppkommit genom de under senare år avsevärt ökade biltransporterna av virke, har även observerats av den skogliga yrkesinspektionen. På grund därav har denna inspektion bedrivit propaganda för anordningar, som numera konstruerats för att underlätta dylik lastning och lossning och för att minska eller avlägsna den med detta arbete förenade olycksfallsrisken. Uppmaning att använda dylika anordningar kommer även att intagas i den nya upplaga av ovannämnda »Råd och anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete», som styrelsen har för avsikt att utgiva under innevarande år. Dylika anordningar användas även numera i allt mera ökad omfattning, varför det torde kunna förväntas, att antalet här ifrågavarande olycksfall skall komma att nedgå.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då det icke låter sig göra att i skyddslagstiftningen intaga detaljerade föreskrifter till förekommande av olika slag av olycksfall, har svenska skogs- och flottningsarbetarförbundets förslag i nu ifrågavarande avseende icke ansetts böra föranleda någon annan åtgärd från styrelsens sida än anmodan till skogs- och flottledsinspektören att ägna särskild uppmärksamhet åt nu ifrågavarande olycksfallsrisker.

Förbandsmateriel m. m. I 5 § h) arbetarskyddslagen finnes föreskrift meddelad om tillhandahållande av förbandsmateriel på arbetsplatserna. Föreskriften har följande lydelse: »Till lämnande av den första hjälpen vid olycks- eller sjukdomsfall skola finnas vidtagna sådana anordningar, som kunna anses erforderliga med hänsyn till arbetets beskaffenhet.» För att fästa uppmärksamheten på detta stadgande, som är av särskilt stor betydelse för skogs- och flottningsarbetarna på grund därav, att dessa i regel äro sysselsatta på långt avstånd från orter, där de skadade kunna erhålla sakkunnig behandling, och för att något närmare angiva innebörden av detta stadgande har styrelsen i sina allmänna anvisningar angående härbärgen m. m. intagit följande anvisning: »Å plats för avverknings-, flottnings- eller större kolningsarbete bör hos den som leder arbetet finnas tillgång till förbandslåda, innehållande nödig utrustning för första behandling av huvudsakligen yttre skador jämte tydlig och lättfattlig anvisning om dess användning. Användas å arbetsplatsen hästar, böra därjämte finnas erforderliga förbandsartiklar för första behandling av yttre skador å hästar.» Även i ovannämnda råd och anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete har styrelsen lämnat direktiv härom av följande innehåll: »Å arbetsplats, som är belägen på sådant avstånd från ort, där hjälp och vård vid inträffande av skador kan erhållas, att arbetarna icke för sådant ändamål kunna begiva sig dit, skall finnas för läggande av första förband erforderlig materiel jämte bruksanvisning. Förbandsmaterielen skall så förvaras, att den bibehålles i oskadat sterilt skick — helst i särskild förbandslåda.»

Socialstyrelsen har även vidtagit mera direkta åtgärder till ordnandet av denna angelägenhet, i det att inom styrelsen under medverkan av dess hygieniske expert och skogs- och flottledsinspektören sammanställts för här ifrågavarande ändamål lämpliga förbandslådor. En praktisk lösning av denna fråga synes fordra, att arbetarna vid inträffande olycksfall äga tillgång till förband — större och mindre — bomull, gasbindor, ett lämpligt antiseptiskt medel — helst 1 % kloraminlösning — samt sådan salva, som bör användas vid läggande av förband å kyl- och brännskador.

Under det att tidigare förbandsmateriel i avsevärd utsträckning saknades på arbetsplatserna i skogarna, tillhandahålles numera, såsom nedanstående tabell utvisar, förbandsmateriel i allt större omfattning å dessa arbetsplatser, ett förhållande, som huvudsakligen torde få tillskrivas den inspektions- och propagandaverksamhet, som utövats av skogs- och flottledsinspektionen.

Tab. 2. Förbandsmateriel vid av skogs- och flottledsinspektören samt assistenter inspekterade arbetsplatser.

År	Antal besökta arbetsplatser	Arbetsplatser, där förbandsmateriel			
		funnits	behövt kompletteras	saknats	
				antal	%
1930	116	76	12	28	24
1931	154	111	10	33	21
1932	158	126	5	27	17
1933	222	174	14	34	15
1934	236	203	9	24	10
1935	170	141	16	13	8
Medeltal (1930—1935)	**176**	**138**	**11**	**27**	**15**

Av tabellen framgår, att under de senaste 6 åren antalet besiktigade bebodda härbärgen, där förbandsartiklar helt saknats, befunnit sig i ständigt sjunkande. För år 1934 — det år som uppgifterna i skogs- och flottningsarbetarförbundets utredning synas avse — utgjorde detta antal 10 % av samtliga inspekterade härbärgen, en siffra som alltså synes utvisa ett bättre sakernas tillstånd än det som framkom-

mit vid förbundets utredning, enligt vilken något mer än en tredjedel av det antal arbetare, som därvid redovisas, skulle ha saknat tillgång till förbandsartiklar.

Vid ett ändamålsenligt ordnande av frågan om tillhandahållande av förbandsmateriel på arbetsplatserna i skogarna synas följande riktlinjer, vilka under senare år varit normerande för skogs- och flottledsinspektörens tillämpning av ovan återgivna stadgande i arbetarskyddslagen, böra följas.

Då arbetarna äro inkvarterade i tillfälliga bostäder, bör förbandsmateriel finnas tillgänglig i åtminstone ett härbärge på varje arbetsplats. Förbandsmateriel skall därstädes så förvaras, att den bibehålles i oskadat sterilt skick och sålunda helst i förbandslåda. Om förman ej bor i dylikt härbärge, bör vården av förbandslådan uppdragas åt någon härför lämplig arbetare eller, då gemensamt hushåll finnes anordnat, åt hushållerska. Då arbetarna bo i sina hem, bör förbandsmateriel finnas hos resp. förmän. I den mån arbetarna i dylikt fall utföra sitt arbete på så stort avstånd från ställe, där förbandsmateriel finnes att tillgå, att det skäligen ej kan fordras, att de skola gå dit för att få en ådragen skada ombunden med ett första förband, böra arbetarna, särskilt om de äro sysselsatta inom ett större område, förslagsvis varannan eller var tredje, utrustas med ett första förband, som medföres i fickan. För sålunda erhållna första förband böra arbetarna vara redovisningsskyldiga. Slutligen bör varje förman under tjänstgöring alltid medföra förbandsmateriel, lämpligen i form av röda korsets förbandsetui.

Förenämnda lagrum — 5 § h) — innefattade tidigare allenast föreskrift om anordningar avseende första hjälpen vid olycksfall. Vid den revision av arbetarskyddslagen, som genomfördes vid 1931 års riksdag, kompletterades lagrummet med ett stadgande, att arbetsgivare skall bereda arbetarna jämväl första hjälp vid sjukdomsfall. För skogshanteringens vidkommande har detta ansetts innebära skyldighet att å mera avlägset belägna arbetsplatser, där arbetarna bo i tillfälliga bostäder, tillhandahålla sådana medel, som medföra första hjälp vid förkylning och andra vanligen förekommande sjukdomar: acetylsalicylsyra, ett avförande medel samt ett medel mot diarré. Acetylsalicylsyra är ju ett verksamt medel mot huvudvärk samt vid feber, sagrada- eller karlsbaderpiller äro lugnt verkande vid förstoppning och vismuttabletter äro det vanligaste medlet mot diarré. Till följd av skogs- och flottledsinspektörens propagandaverksamhet finnas numera dessa medikamenter i förbandslådor, som tillhandahållas av såväl domänverket som flera enskilda arbetsgivare, i form av tabletter, förvarade i rör av glas eller aluminium, vilka äro försedda med etiketter angivande tabletternas namn, användning samt det antal, som vid ohälsa lämpligen bör intagas per gång eller dag.

Erfarenheten gav emellertid snart vid handen, att enbart tillhandahållande i bostäderna eller å arbetsplatserna av förbandsartiklar ofta icke medförde åsyftat resultat på grund därav, att elementära insikter i omhändertagande av en skadad och läggande av ett första förband ofta saknades icke blott hos arbetarna utan jämväl hos förmännen. För att bidraga till avhjälpande av denna olägenhet utgav styrelsen efter samråd med överstyrelsen för röda korset i januari 1929 »Råd och anvisningar rörande första hjälpen vid olycksfall i skogs- och flottningsarbete». Denna broschyr, av vilken såväl domänverket som enskilda arbetsgivare inköpt betydande antal för distribuering bland förmän och arbetare, finnes jämväl i de ovannämnda förbandslådorna. Vidare har styrelsen i ovannämnda »Råd och anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid skogsavverkningsarbete» genom följande direktiv framhållit behovet av att förbandskunniga personer finnas på arbetsplatserna i skogarna: »Vid dylik arbetsplats, där ett flertal skogsarbetare sysselsättas, bör finnas minst en person, som äger insikt i omhändertagande av skadade och läggande av första förband.»

Slutligen har skogs- och flottledsinspektören tagit initiativ till anordnande av frivilliga kurser i förbandsläggning och elementär sjukvård för kronojägare, skog-

vaktare och andra förmän vid skogs- och flottningsarbete. Dessa kurser, vilka hållas av kursledarinnor anställda hos röda korset, ha visat sig fylla ett verkligt behov och omfattas med mycket stort intresse av deltagarna. Under årens lopp ha dylika kurser hållits på olika platser i Norrlands och Dalarnas skogsbygder, nämligen åren 1923, 1925, 1928, 1929, 1933 och 1936, till ett antal av 58 med inemot 1 000 deltagare. Även framdeles komma sådana kurser att anordnas, i den mån intresse för desamma kommer till synes. Från och med år 1930 ingå dylika kurser även i undervisningen vid statens skogsskolor. Kostnaderna för dessa kurser, av vilka var och en pågår 3 dagar, bestridas av resp. arbetsgivare. I det föregående (sid. 191 ff.) har föreslagits, att liknande undervisning skall ingå jämväl i de hushållskurser, som föreslås skola anordnas för utbildning av hushållerskor för gemensamma skogsarbetarhushåll. Hushållerskorna, som ju finnas i härbärgena, då arbete pågår, synas nämligen därigenom bliva väl skickade att handha förbandsmaterielen och att omhändertaga skadade och sjuka.

Av det föregående torde framgå, att frågan om tillhandahållande av förbandsmateriel m. m. varit föremål för stor uppmärksamhet från tillsynsmyndigheternas sida samt att första hjälp vid olycksfall numera i regel lämnas vid skogsarbete. Ytterligare förbättring av dessa förhållanden torde med största sannolikhet kunna påräknas, om skogs- och flottledsinspektionens arbetskrafter förstärkas på sätt föreslagits samt om blivande hushållerskor vid gemensamma hushåll beredas tillfälle att på sätt styrelsen föreslagit förvärva insikter i omhändertagande av skadade och sjuka arbetare.

Då frågan om utsträckt skydd vid skogsarbete nu kommit att upptagas till behandling, får styrelsen efter därom av skogs- och flottledsinspektören gjord framställning framföra några förslag, som synas styrelsen ägnade att åstadkomma en förbättring av arbetarskyddsförhållandena å arbetsplatserna i skogarna.

Uppdragande åt skogs- och flottledsinspektören av tillsyn vid skogsvårdsarbeten. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 18 december 1931 angående specialinspektör inom yrkesinspektionen för tillsynen å skogsavverknings-, kolnings-, flottledsbyggnads- och flottningsarbeten (nr 424) åligger det skogs- och flottledsinspektören att i egenskap av specialinspektör inom yrkesinspektionen utöva tillsyn å efterlevnaden av lagen om arbetarskydd och med stöd av densamma meddelade föreskrifter vid nyssnämnda slag av arbete. Uppdraget gäller sålunda icke skogsvårdsarbeten, t. ex. stämpling, dikning, röjning, skogsodling m. fl. till denna grupp hörande slag av arbete. Emellertid inträffar även vid dessa arbeten ett icke obetydligt antal olycksfall, särskilt vid röjnings- och dikningsarbeten (tab. 3).

Tab. 3. Antal olycksfall vid skogsvårdsarbeten.

År	Antal olycksfall bland vuxna	Antal olycksfall bland minderåriga	Summa	Därav dödsfall
1930	221	35	256	1
1931	214	20	234	—
1932	199	12	211	1
1933	258	25	283	—
1934	336	47	383	—
1935	392	54	446	1
Medeltal (1930—1935)	**270**	**32**	**302**	0·5

Enligt tabellen var sålunda under perioden 1930—1935 det genomsnittliga antalet olycksfall vid skogsvårdsarbete 302, varav 32 eller mer än 10 % inträffade bland minderåriga. Då ett uppdragande åt skogs- och flottledsinspektören att utöva tillsyn jämväl vid dessa arbeten är ägnat att minska de vid dessa arbeten förefintliga olycksfallsriskerna och då dylik verksamhet i regel kan utövas utan att

särskilda resor behöva företagas därför, får styrelsen föreslå, att jämväl skogsvårdsarbete upptages bland de arbeten, som uppräknas i ovannämnda kungörelse.

Uppdrag för skogs- och flottledsinspektören att utöva tillsyn vid cirkelsågning av virke i direkt samband med skogsavverkning. Under senare år har konstaterats, att försågning av virke å cirkelsågverk eller s. k. klingsåg *i direkt samband med avverkning* äger rum i tilltagande omfattning i Norrland och Dalarna. Orsaken därtill synes vara, att virkeshandlare, hemmansägare och andra ägare till rotstående virkesposter tack vare de ökade möjligheterna till transport av virke på lastbil finna det med sin fördel förenligt att försåga virket i skogen i stället för att utdriva detsamma till flottled, järnväg eller i bygden placerad såg.

Vanligen användas å dessa arbetsplatser endast stocksågar, men i vissa fall förekomma även mindre klyvsågar, å vilka bakarna uppsågas till stav och laths. För sågverkens drift användas vanligen råoljemotorer.

I skrivelse till styrelsen den 6 maj 1933 har skogs- och flottledsinspektören meddelat, att det under inspektionsresorna flerstädes iakttagits, att arbetsförhållandena vid dessa sågverk lämnade en hel del övrigt att önska. Dels uppgåvos skyddsanordningarna ofta vara i flera avseenden otillfredsställande, vilket framgår av skrivelsen bifogade fotografier, och dels saknades flerstädes förbandsmateriel. I vissa fall förelåg anledning till anmärkningar även i andra avseenden. På ett dylikt arbetsställe funnos t. ex. i den tillfälliga bostaden sovplatser för endast 6 man, ehuru 9 man voro anställda vid sågen i fråga. Anledningen därtill uppgavs vara, att arbetet pågick i tre 8-timmars skift, varför endast 6 man voro lediga samtidigt. Svenska skogs- och flottningsarbetarförbundet har även i skrivelse till skogs- och flottledsinspektören den 25 augusti 1933 påpekat, att den ständigt stegrade cirkelsågningen av virke medfört olägenheter ur arbetarskyddssynpunkt.

På anmodan av styrelsen har skogs- och flottledsinspektören under innevarande år införskaffat uppgifter från statens revirförvaltare samt stiftsjägmästare och länsjägmästare i de 7 norra länen rörande den omfattning, i vilken försågning av virke å cirkelsåg förekommer i direkt samband med skogsavverkning. Med ledning av de inkomna uppgifterna synes kunna antagas, att cirka 600 cirkelsågverk med omkring 2 500 anställda varit i gång i samband med avverkning vintern 1935—1936.

Vid cirkelsågverken inträffar som bekant ett betydande antal olycksfall. Dessa olycksfall äro vidare vanligen av allvarlig beskaffenhet, varför de ofta medföra mycket menliga verkningar för de skadade och avsevärda kostnader för arbetsgivarna. Under 10-årsperioden 1923—1932 förorsakade sålunda cirkelsågverken årligen i medeltal 485 olycksfall, därav 39 invaliditetsfall och 2 dödsfall med en årlig genomsnittlig ersättningssumma av cirka 180 000 kronor.

Tillsynen ur arbetarskyddssynpunkt av de i skogarna placerade cirkelsågverken åvilar för närvarande vederbörande yrkesinspektör med underlydande personal. Då emellertid dessa tjänstemän mera sällan få tillfälle att besöka här ifrågavarande arbetsplatser, särskilt som dessa ofta växla och arbetet å desamma pågår endast under några vintermånader, kunna dessa sågar för närvarande ej bliva föremål för tillsyn i den omfattning, som är önskvärd med hänsyn till den med detta arbete förenade olycksfallsrisken. För att minska denna olägenhet skulle det enligt styrelsens förmenande vara värdefullt, om jämväl skogs- och flottledsinspektören med underlydande personal kunde anlitas för denna tillsyn. Dessa tjänstemän, som genom sin utbildning äro väl kvalificerade för dylikt uppdrag, påträffa redan nu ofta sådana sågverk under sina tjänsteresor i skogarna. Så kommer givetvis i ännu större omfattning att ske, därest skogshärbärgeslagen, såsom styrelsen ovan föreslagit, utvidgas att omfatta jämväl de vid dessa sågverk sysselsatta arbetarnas tillfälliga bostäder.

Under åberopande av vad sålunda anförts får styrelsen föreslå sådant tillägg till

Kungl. Maj:ts ovannämnda kungörelse, att det därigenom uppdrages åt skogs- och flottledsinspektören med underlydande personal att utöva tillsyn enligt lagen om arbetarskydd jämväl vid sådan cirkelsågning av virke, som bedrives i direkt samband med skogsavverkning.

Förslag om mera restriktiva bestämmelser rörande minderårigas användande vid skogsavverkning, flottning och kolning. Frågan om införande av mera restriktiva bestämmelser i fråga om minderårigas användande vid skogs- och flottningsarbete har redan tidigare varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. I en motion i andra kammaren vid 1925 års riksdag (nr 104) hemställde herr Johansson i Sollefteå om meddelande av bestämmelser därom, att minderåriga ej måtte få användas vid skogs- och flottningsarbete före fyllda 16 år samt att beträffande minderårigas användande i dylikt arbete, som bedrives nattetid, 13 § av lagen om arbetarskydd, innefattande restriktiva bestämmelser angående arbetstidens längd och förläggning, skulle äga tillämpning.

I sin skrivelse den 28 mars 1925 till riksdagens andra lagutskott med yttrande över denna motion anförde styrelsen under hänvisning till en av skogs- och flottledsinspektören avgiven och skrivelsen bifogad promemoria, att en höjning av den då gällande åldersgränsen, 12 år, under alla förhållanden syntes påkallad, detta med hänsyn till arbetets i regel ansträngande natur och de påfrestande förhållanden i övrigt, varunder dessa arbeten i regel bedrivas. Vanskligt vore emellertid att avgöra, var gränsen lämpligen borde dragas samt om en enhetlig sådan borde väljas för såväl skogsarbete under olika förhållanden som olika slag av flottningsarbete. Härvid syntes även yrkesrekryteringssynpunkten böra vinna beaktande. Styrelsen föreslog därför, att det måtte uppdragas åt styrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag i ärendet.

Riksdagen fann, att vad som med anledning av motionen förebragts rörande förhållandena å ifrågavarande arbetsområden beträffande minderåriga vore av den beskaffenhet, att det gåve stöd för önskvärdheten av en mera ingående utredning av det förevarande spörsmålet. Riksdagen gav därför sin anslutning till det därom uttalade önskemålet i andra lagutskottets utlåtande (nr 21), i vilket därjämte bl. a. anfördes följande: »Beaktas bör emellertid, att motionärens krav i fråga om åldersgräns går vida längre än med den i övrigt å ifrågavarande område gällande lagstiftningen är förenligt — icke ens beträffande arbete under jord, i stenbrott eller gruva är högre åldersgräns stadgad än 15 år. Skälig hänsyn måste givetvis ock tagas såväl till kravet, att de minderåriga icke i större utsträckning, än som är av förhållandena verkligen av nöden, avskäras från möjligheten till arbete å ifrågavarande områden med därav endels följande minskad möjlighet att kunna bidraga till de merendels fattiga hemmens försörjning, som ock till det förhållandet, att för vinnande av en god yrkesutbildning inom vissa grenar av hithörande områden fordras, att vederbörande redan tidigt vänjas vid arbetet därå.»

Då Kungl. Maj:t den 30 november 1922 hade anbefallt socialstyrelsen att utarbeta förslag till revision av arbetarskyddslagen och detta uppdrag enligt riksdagens uppfattning uppenbarligen innefattade behörighet för styrelsen att till närmare undersökning upptaga även nu ifrågavarande spörsmål om skärpta bestämmelser i fråga om minderårigas användning i skogs- och flottningsarbete, förutsatte riksdagen, att styrelsen komme att även utan särskilt bemyndigande företaga den undersökning av detta spörsmål, som styrelsen i sitt ovannämnda utlåtande angivit såsom önskvärd, varför motionen avslogs av riksdagen.

I sitt den 2 november 1925 avgivna betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd meddelade styrelsen, att den låtit verkställa den förordade undersökningen (genom skogs- och flottledsinspektören). Vid frågans prövning hade styrelsen emellertid kommit till den åsikten, att densamma ej borde upptagas till vidare behandling i sammanhang med revision av arbetarskyddslagen, enär den

reglering, som syntes påkallad, ej gärna läte sig förverkliga genom tillägg i arbetarskyddslagen. Styrelsen sade sig därför skola taga under omprövning, huruvida tillfyllestgörande skäl förelåge för en framställning till Kungl. Maj:t om utfärdande av särskilda bestämmelser i ämnet med stöd av arbetarskyddslagen.

Genom den revision av lagen om arbetarskydd, som ägde rum vid 1931 års riksdag, infördes två betydelsefulla förändringar i de allmängiltiga betingelserna för minderårigs användande till arbete: dels höjdes den allmänna minimiåldern för arbetsanställning från 12 till 13 år samt minimiåldern vid industriellt, byggnads- och transportarbete från 13 till 14 år, och dels infördes allmän skyldighet för arbetsgivare att vara försedd med intygsböcker för de minderåriga arbetare, som av honom användes i arbete, varå lagen ägde tillämpning. För skogshanteringen innebär detta, att minimiåldern höjdes från 12 till 13 år utom för flottningsarbete, där denna ålder höjdes från 12 till 14 år, enär flottningsarbete såsom varande »transport av gods» i här ifrågavarande avseende likställdes med industriellt arbete. Och medan det vid skogsarbete är tillräckligt, att de minderårigas intygsbok innehåller uppgift om namn, ålder och fullgjord skolplikt, erfordras vid flottningsarbete (av viss större omfattning), att intygsbok jämväl är försedd med läkarintyg, såvida ej yrkesinspektionens chefsmyndighet på därom gjord framställning lämnat eftergift därifrån. För flottningsarbetet infördes vidare i 14 § mom. 3 den föreskriften, att yngling, som fyllt 14 år, må efter chefsmyndighetens medgivande användas till flottningsarbete i den mån förhållandena därtill föranleda. Genom denna anordning gälla sålunda för närvarande strängare föreskrifter i fråga om användande av minderåriga vid flottningsarbete än vid övrigt inom skogshanteringen förekommande arbete. De vid skogsavverkning särskilt vintertid rådande arbets- och levnadsförhållandena äro emellertid vanligen avsevärt mera påfrestande för de minderåriga än flottningsarbetet, särskilt som de yngre minderåriga vid sistnämnda slag av arbete sysselsättas med vakthållning, budskickning och dylika lättare arbeten. Vid skogsavverkning däremot syssla de minderåriga i regel med huggningsarbete, som är ett fysiskt mycket krävande arbete. Härtill kommer, att detta arbete pågår under avsevärt längre tid än flottningsarbetet och i regel även under mera påfrestande yttre förhållanden.

Mera tillfredsställande föreskrifter rörande minderårigas användande vid skogsavverkning synas erforderliga jämväl med hänsyn till det betydande antal minderåriga, som användas vid detta arbete. Enligt den av skogs- och flottledsinspektören på styrelsens föranstaltande år 1925 verkställda ovannämnda undersökningen framgick det sålunda, att då 6·5 % av samtliga vid skogsavverkningsarbete i Norrland, Dalarna och Värmland anställda arbetare voro minderåriga. Om man utgår från att cirka 190 000 man sysselsättas med dylikt arbete inom nyssnämnda område, skulle ifrågavarande antal minderåriga inom de 7 norra länen sålunda utgöra 12 350. Även om det relativa antalet minderåriga under senare år något nedgått, torde ifrågavarande antal minderåriga för närvarande icke understiga 10 000. År 1925 voro cirka 4 % av dessa minderåriga under 14 år och 63 % tillhörde gruppen »16—17 år». Beträffande arten av de ifrågavarande minderårigas arbete anföres i skogs- och flottledsinspektörens utredning följande: »De minderåriga sysselsättas huvudsakligen med huggningsarbete, varvid de, i den mån de äro självständiga huggare, utföra allt arbete med trädens fällning, kvistning, barkning och kapning. De yngre minderåriga, som oftast arbeta tillsamman med och under uppsikt av äldre anhöriga, deltaga vanligen i arbetet med de fällda trädens kvistning, barkning och kapning. Körning av virke från skogen till flottlederna utföres i regel endast av äldre minderåriga. I vissa fall utföres dock även dylikt arbete av 14—15-åringar, i regel tillsammans med fäder eller äldre bröder, som då utföra det huvudsakliga arbetet med virkets på- och avlastning. Slutligen deltaga minderåriga även i övriga vid utdrivning av virke förekommande arbeten, så som hoplunning, lastning, uppläggning, tumning och märkning av virke samt an-

ordnande och underhåll av basvägar. Av de yngsta minderåriga uppgivas några ha sysslat med städning av härbärgena samt diverse köksbestyr, tjänstgjort som kojvakter, utfört budgång o. d.

Av materialet synes framgå, att ungefär 82 % av de minderåriga sysselsatts med huggningsarbeten, 11 % med körnings- och 7 % med övriga arbeten.»

I fråga om de minderårigas arbetstid anföres i utredningen bl. a. följande: »Då de minderåriga, som ovan nämnts, vanligen arbeta tillsammans med vuxna anhöriga, har deras arbete i regel pågått lika länge som de vuxnas. Undantag bilda dock de yngsta minderåriga, som arbetat mera oregelbundet och oftast med kortare daglig arbetstid. Några arbetsgivare meddela, att de minderåriga därjämte haft något längre raster än de vuxna. De minderårigas dagliga arbetstid i förhållande till de vuxnas framgår av nedanstående sammanställning av de inkomna uppgifterna.

2 318 eller 62 % av de minderåriga ha haft samma arbetstid som de vuxna; 779 eller 22 % av de minderåriga ha haft kortare arbetstid än de vuxna. För 761 minderåriga saknas uppgifter härom.

Arbetstidens absoluta längd synes variera mellan tämligen vida gränser, för de vuxna mellan $5^1/_2$ till 11 timmar och för de minderåriga mellan 3 till 10 timmar. I allmänhet vill det synas, som om de vuxnas dagliga arbetstid något förkortats under senare år, antagligen beroende på inverkan av den för industrien lagstadgade 8-timmarsdagen. Arbetarna bestämma nämligen själva sin arbetstid, enär nästan allt arbete utföres på ackord.» Medelarbetsdagen för de minderåriga syntes enligt de lämnade uppgifterna uppgå till 7 à 8 timmar per dag.

Rörande bostadsförhållandena för de minderåriga, som omfattades av undersökningen, gav denna vid handen, att dessa i Norrland, Dalarna och Värmland varit ordnade på följande sätt:

Boende i hemmen	1 245	eller	37·2 %
» » gårdar	14	»	0·4 %
» » skogshärbärgen	949	»	28·3 %
» » hemmen eller härbärgen	1 147	»	34·1 %
Summa	3 355		100·0 %

Fördelas antalet minderåriga, som uppgivits ha bott dels i hemmen och dels i härbärgen (sista gruppen härovan), på dessa grupper var för sig i förhållande till antalet i desamma redovisade minderåriga, skulle som resultat erhållas, att 1 918 bott i hemmen och 1 423 i härbärgen. Då man i allmänhet räknar med att cirka $^2/_3$ av de med skogsavverkningsarbete sysselsatta arbetarna i Norrland, Dalarna och Värmland äro hänvisade att logera i härbärgen eller tillfälliga bostäder av annat slag, synas de minderåriga ha haft det gynnsammare ställt i detta avseende än de vuxna. Detta förhållande synes tyda på, att antalet minderåriga är relativt större vid sådana avverkningsarbeten, som pågå närmare bygden än vid sådana, som bedrivas på längre avstånd därifrån.

De förhållanden, varunder minderåriga enligt ifrågavarande undersökning arbetade i skogarna år 1925, torde i stort sett alltjämt vara rådande.

Kolningsarbete, som under en följd av år förekommit i obetydlig omfattning, bör även vara underkastat strängare bestämmelser än nu, bl. a. med hänsyn därtill att nattarbete ofta måste förekomma.

Vid flottningsarbete, inklusive sorteringsarbete, voro enligt skogs- och flottledsinspektörens ovannämnda år 1925 verkställda utredning 4·1 % av flottningsarbetarna *minderåriga. Då antalet flottningsarbetare under åren 1930—1934 utgjort i medeltal 42 900 per år, skulle, om ovannämnda procentsiffra fortfarande utgör ett representativt uttryck för de minderåriga flottningsarbetarnas relativa numerär, deras absoluta antal uppgå till cirka 1 750. Av dessa skulle cirka 270 vara under 15 år och cirka 650 under 16 år.*

Av de minderåriga, som deltaga i flottningsarbete, sysselsattes år 1925 54 % i biflottleder, 16 % i huvudvattendrag och 30 % med sorteringsarbete. I bivattendragen användas de minderåriga huvudsakligen för vakthållning och signalering — mera sällan vid arbete med vältning och tappning av virke — samt därjämte såsom telefon- och kasernvakter, för budskickning o. d. I huvudvattendragen består arbetet vanligen av uthållning av virket från stränderna, och vid skiljeställena användas de minderåriga för mindre krävande sorteringsarbete.

Vad arbetstiden beträffar måste de minderåriga på grund av flottningsarbetets natur och sättet för dess bedrivande i regel arbeta under samma tider som de vuxna, för vilka arbetstidens längd per dag eller rättare per dygn, på grund av att arbetet ej sällan med hänsyn till vindförhållanden m. m. måste bedrivas även nattetid, synes variera från 8—15 timmar. Vid sorteringsverken tillämpas däremot med få undantag 48 timmars arbetsvecka.

I fråga om de minderårigas bostadsförhållanden gav ovannämnda undersökning vid handen, att sannolikt endast 17 % logerade i tillfälliga bostäder. Mer än hälften av de minderåriga, som deltogo i bivattenflottning, och 85 % av dem, som sysselsattes i huvudvattendragen, kunde bo hemma. Även vid skiljeställena synas de minderåriga bo i hemmen i relativt större omfattning än de vuxna arbetarna.

Av förenämnda undersökning synes vidare framgå, att minderåriga, som sysselsättas med skogsavverkning, drabbas av olycksfall i relativt större omfattning än de vuxna. Vid flottningsarbete synes förhållandet vara det rent motsatta, beroende på att de minderåriga där vanligen sysselsättas med lättare och mindre riskfyllt arbete. Detta synes även bekräftas av en undersökning, som skogs- och flottledsinspektören utfört i fråga om olycksfall, som inträffat under åren 1930—1935 och vars resultat framläggas i tab. 4.

Tab. 4. Antal olycksfall bland vuxna och minderåriga arbetare vid skogs- och flottningsarbete åren 1930—1935.

År	Olycksfall vid									
	skogsavverkning					flottning				
	vuxna		minderåriga		Summa	vuxna		minderåriga		Summa
	antal	%	antal	%		antal	%	antal	%	
1930	8 225	89·4	976	10·6	9 201	361	97·9	8	2·1	369
1931	7 484	91·0	740	9·0	8 224	312	98·1	6	1·9	318
1932	7 171	91·9	635	8·1	7 806	294	97·0	9	3·0	303
1933	6 917	92·3	573	7·7	7 490	263	97·0	8	3·0	271
1934	8 981	91·3	856	8·7	9 837	184	98·4	3	1·6	187
1935	8 996	91·8	799	8·2	9 795	338	98·8	4	1·2	342
Medeltal	**7 962**	**91·3**	**763**	**8·7**	**8 725**	**292**	**98·0**	**6**	**2·0**	**298**

Medan vid skogsavverkning de minderåriga numera ej torde utgöra mer än 5 à 6 % av arbetarantalet, har enligt tabellen bland dessa inträffat 8·7 % av olycksfallen. För flottningens vidkommande äro däremot motsvarande siffror 4 % och 2 %.

Då styrelsen nu till förnyat övervägande upptagit frågan om skärpta bestämmelser för minderåriga, som sysselsättas med skogsavverkning, kolning och flottning, har styrelsen kommit till den uppfattningen, att de grundläggande föreskrifter i detta avseende, som numera gälla vid flottningsarbete, äro i stort sett ändamålsenliga. Enligt dessa får visserligen yngling, som fyllt 14 år, användas jämväl i dylikt arbete, som bedrives nattetid, men endast i den mån yrkesinspek-

tionens chefsmyndighet lämnat tillstånd därtill. Vad angår de jämväl å flottningsarbete tillämpliga bestämmelserna i arbetarskyddslagen angående läkarundersökning och -besiktning samt de i samma lags 32 och 33 §§ meddelade ordningsföreskrifterna anser styrelsen emellertid ändring erforderlig. Härtill återkommer styrelsen nedan.

Beträffande skogsavverkning och kolning synes det lämpligt, att dessa arbeten i här ifrågavarande avseende likställas med industriellt arbete. Därigenom skulle sålunda minimiåldern vid dessa arbeten bliva 14 år. Vidare skulle intygsbok för minderårig, som sysselsättes med skogsavverkning eller kolning, enligt bestämmelse i 10 § andra stycket arbetarskyddslagen innehålla jämväl läkarintyg, för den händelse avverkning eller kolning bedrives i sådan omfattning, att å arbetsstället i regel användas minst 10 arbetare. Vid mindre avverknings- och kolningsarbeten skulle intygsboken däremot fortfarande ej behöva innehålla läkarintyg. Eftergift enligt 12 § arbetarskyddslagen från läkarintyg torde ej kunna lämnas, enär dessa arbeten icke kunna hänföras till sådant »lätt» eller »ej tungt» arbete, som omförmäles i nämnda stadgande. Omnämnas må i detta sammanhang, att enligt uppgift av skogs- och flottledsinspektören ett större trävarubolag redan nu infört föreskrift om att minderårig ej må sysselsättas vid skogsavverkning för bolagets räkning, med mindre hans intygsbok innehåller läkarintyg. Orsaken härtill är, att det vid läkarundersökningar av minderåriga, som efter de nya föreskrifternas ikraftträdande år 1932 företogos på grund därav, att man inom bolaget hyste den uppfattningen, att läkarintyg erfordrades jämväl vid skogsavverkning, framgick att vissa av de undersökta minderåriga voro angripna av allvarliga sjukdomar, varom såväl de själva som föräldrarna saknade kännedom. Det torde även vara ett ur såväl individens som samhällets synpunkt viktigt önskemål, att de minderåriga undersökas av läkare, åtminstone innan de första gången under minderårighetstiden begiva sig ut på ett arbete, där hälsa och krafter utsättas för så stora påfrestningar som vid skogsarbete, särskilt vintertid.

Med hänsyn till svårigheten att anordna årligen återkommande läkarbesiktning av minderåriga på de tillfälliga arbetsplatserna i skogarna synes stadgandet härom i 35 § arbetarskyddslagen såväl som föreskriften i 10 § nämnda lag, att läkarbetyget vid intygsbokens överlämnande ej må vara äldre än ett år, tillsvidare ej böra gälla vare sig skogsavverknings-, flottnings- eller kolningsarbete. Betydelsefullast är, att de minderåriga undergå sådan läkarundersökning, som omförmäles i Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 december 1912 angående läkarundersökning och läkarbesiktning av minderåriga arbetare (nr 387), innan de *första gången* anställas i dylikt arbete, så att de, som ej befinnas lämpliga för sådant arbete, icke bliva sysselsatta däri.

Anskaffandet av sådant läkarintyg, som här avses, medför givetvis vissa kostnader för de minderåriga eller deras målsmän. Dessa kostnader torde inom industrien och närliggande yrkesområden i stor utsträckning frivilligt bestridas av arbetsgivarna. Styrelsen vill gärna uttala förväntningen, att så i allmänhet skall bliva fallet även inom skogshanteringen, helst som arbetsgivarna där enligt förevarande förslag icke skulle få vidkännas några utgifter för årligen återkommande läkarbesiktningar.

Föreskrifterna i 32 § angående förande av förteckning över minderåriga och 33 § angående s. k. in- och avanmälan av minderårig arbetskraft äro mindre lämpliga för här ifrågavarande arbeten, enär såsom tidigare berörts de minderåriga oftast icke anställas av arbetsgivaren eller hans ombud utan vanligen av ackordstagarna. Ofta förekommer ingen anställning i vanlig mening, utan medföljа de minderåriga äldre anhöriga, i vilket fall de minderåriga ej heller erhålla egen lön, utan ersättningen för deras arbete uppbäres av nyssnämnda anhöriga. Då på grund av dessa lösliga anställningsförhållanden det skulle bliva förenat med betydande olägenheter för arbetsgivare att föra sådan förteckning resp. lämna sådana uppgifter,

som omförmälas i 32 och 33 §§, skulle följden, om berörda föreskrifter bleve tillämpliga på ifrågavarande arbeten, sannolikt bliva, att arbetsgivarna, såsom i vissa fall redan skett, förbjöde anställande av minderåriga vid dessa arbeten, till men för såväl de minderåriga som yrkesutbildningen.

Skogs- och flottledsinspektören även inspektör för fartyg, som användas vid flottning. Med anledning av att svenska skogs- och flottningsarbetarförbundet i sin ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t framhållit såsom mindre ändamålsenligt, att bostäder ombord å fartyg, som användas vid flottning, ligga under fartygsinspektionens tillsyn, får styrelsen meddela, att kommerskollegium i egenskap av fartygsinspektionens chefsmyndighet ansett det värdefullt, om skogs- och flottledsinspektionen kunde utöva fartygsinspektionen tillkommande tillsyn å fartyg, som användas vid flottning, enär flottningsarbetet huvudsakligen bedrives i trakter, som mera sällan besökas av fartygsinspektör. Kommerskollegium har därför efter samråd med styrelsen den 8 augusti 1936 med stöd av 2 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg bemyndigat skogs- och flottledsinspektören samt assistenterna hos denne att tillsvidare, i den mån så låter sig göra utan att det inkräktar på den med deras resp. befattning förenade verksamheten, å tjänsteresor, företagna i befattningen, utöva tillsyn därå, att bestämmelserna i 5 a § sjölagen och de med stöd därav utfärdade föreskrifter äro iakttagna beträffande fartyg, som nyttjas vid flottning.

Ändrad tjänstetitel för skogs- och flottledsinspektören och assistenter. Skogs- och flottledsinspektören funktionerar redan nu såsom yrkesinspektör beträffande skogsavverknings-, kolnings-, flottnings- och flottledsbyggnadsarbete. Styrelsen har därför i sin ovannämnda skrivelse den 14 december 1935 föreslagit, att denne befattningshavare, för vilken i tillämpliga delar gäller, vad som finnes stadgat rörande yrkesinspektör, även i lönehänseende skall jämställas med yrkesinspektörerna, ett förslag som biträdes av landshövding Tiselius, som i sin ovanberörda skrivelse, efter att ha erinrat om att å skogs- och flottledsinspektören ej ställas så höga tekniska krav som på yrkesinspektör, därom anför bl. a. följande: »Men de stora anspråk i fråga om initiativkraft och omdöme, som han (skogs- och flottledsinspektören) måste motsvara, och den praktiskt taget självständiga chefsställning, som han intager vid ledningen av ifrågavarande relativt nya men ytterst omfattande och betydelsefulla inspektionsverksamhet, synes mig väl motivera, att han i lönehänseende jämställes med yrkesinspektörerna.» Om här ovan föreslagna åtgärder vinna statsmakternas gillande, blir skogs- och flottledsinspektören i ännu högre grad skogsyrkenas yrkesinspektör. Med hänsyn därtill finner styrelsen det lämpligt, att hans tjänstetitel ändras, så att den direkt utsäger detta, och föreslås därför, att nämnda titel från och med den 1 juli 1937 ändras från skogs- och flottledsinspektör till skogsyrkesinspektör. Om så sker och styrelsens i nyssnämnda skrivelse den 14 december 1935 framförda förslag bifalles, skulle befattningshavarna vid den skogliga yrkesinspektionen komma att utgöras av: 1 skogsyrkesinspektör, 2 skogsyrkesinspektörsassistenter, 1 skogsyrkesunderinspektör och 3 biträdande skogsyrkesunderinspektörer.

Med åberopande av det här anförda utlåtandet framlade styrelsen ett förslag till reviderad skogshärbärgeslag samt därjämte förslag till ändringar av arbetarskyddslagen ävensom av vissa andra författningar.

Förslag till revision av främlingslagen.

Socialstyrelsens utlåtande.[1]

Genom remiss den 14 december 1936 anbefalldes socialstyrelsen avgiva utlåtande över en inom justitiedepartementet av tillkallade sakkunniga verkställd utredning med förslag angående revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål (St. off. utr. 1936/53). Till åtlydnad härav avgav styrelsen den 30 januari 1937 utlåtande i ämnet av i huvudsak[2] följande lydelse.

Vissa principiella synpunkter. I remitterade betänkandet framföras åtskilliga erinringar mot såväl lagstiftningen som mot lagtillämpningen. Dessa äro väsentligen inriktade på frågan om politiska flyktingar och deras asylrätt, på den bristande enhetligheten i behandlingen av främlingsfrågorna i allmänhet samt på bristerna i kontrollapparaten. Reformförslagen taga också främst sikte på dessa ämnen.

Socialstyrelsen vill på intet sätt förringa betydelsen av berörda spörsmål. Emellertid böra desamma — om än viktiga — icke få vända blicken från den väsentliga frågan, nämligen huruvida och i vad mån lagstiftningen i stort sett fyllt sin uppgift.

Bedömd ur denna vidare synpunkt måste, enligt socialstyrelsens mening, 1927 års lag med däri år 1932 vidtagna ändringar betraktas såsom en mycket god lagstiftning, vilken i allt väsentligt väl motsvarat sitt syfte. Den har utgjort ett rättsligt instrument, med vilket vårt svenska samhälle under växlande och nog så hårda befolknings-, arbetsmarknads- och allmänt socialpolitiska förhållanden kunnat hålla sig skyddat från störande befolkningsrörelser utifrån. Vår arbetsmarknad, som under det senaste decenniet ej undgått att drabbas av en svår arbetslöshetsperiod, har såväl under som före och efter densamma dock icke ytterligare oroats av någon massinvandring. Vårt näringsliv har utan alltför betungande omgång kunnat fylla det behov av utländsk facklärd och annan arbetskraft, som gjort sig gällande för dess upprätthållande och förkovran. Den frihet i det mellanfolkliga umgänget, som utmärkt vetenskaplig forskning och annan ideell samverkan, har ej behövt kränkas. Det naturliga umgänge och folkutbyte mellan våra grannländer, som av ålder varit rådande, har kunnat försiggå utan sådana friktioner, som hade varit ägnade att skapa irritation och att verka störande på grannsämjan. Vårt land har i en utsträckning, som måste anses skälig i förhållande till vårt jämförelsevis lyckliga läge, kunnat bereda fristad och även uppehälle åt hårt prövade människor från andra länder; landet har härigenom tillförts personer, som i gengäld för den gästfrihet, de fått röna — i stort sett — lagt i dagen tacksamhet och lojalitet samt infogat sig i sin nya samhällsmiljö såsom nyttiga samhällsmedlemmar. Lagstiftningen har verksamt bidragit att hålla kriminella och asociala utländska element borta från våra gränser. Det konstnärliga och övriga nöjeslivet, som en-

[1] Jfr Soc. Medd. 1934, sid. 656 o. f.

[2] I vad utlåtandet rör detaljer, nämligen granskning av vissa paragrafer samt inre organisationsfrågor, är det här ej återgivet.

ligt sakens natur arbetar med starka internationella inslag, har ej blivit avsevärt lidande, men obehövliga eller osunda inslag ha kunnat hållas tillbaka.

Framhållas må, att lagstiftningen förbereddes och antogs vid en tid, då aspekterna på befolkningsfrågorna tedde sig annorlunda än nu. Det synes styrelsen förtjänt av synnerligt beaktande, att den principiella ram, som då gavs åt lagstiftningen, i allt väsentligt visat sig hållbar även under senare timade, betydande förändringar och förskjutningar i problemställningarna. Därvid bör flyktingsfrågan särskilt observeras. Detta spörsmål förbisågs givetvis icke år 1927, men det har fått en aktualitet och en omfattning, som näppeligen kunde förutses för ett decennium sedan. Icke desto mindre har, enligt styrelsens bestämda uppfattning, hithörande spörsmål kunnat med stöd av 1927 års lagstiftning nöjaktigt behandlas. Nämnas må att, i vad dylika ärenden ankommit på styrelsens prövning, i särskild grad anlitats det förfarande, som redan i 1927 års lagproposition anbefalldes, nämligen samråd med utrikesdepartementet; icke en enda ansökan för en politisk flykting om rätt att vistas i vårt land har avgjorts i strid mot den ansvariga utrikesledningens mening.

Den anpassningsduglighet, som 1927 års lag sålunda visat sig äga under växlande förhållanden, är utan tvivel att tillskriva dess allmänt hållna och väl genomtänkta konstruktion, något som ger anledning hoppas, att lagen skall visa sig lämplig jämväl vid framtida, till äventyrs ändrade förhållanden, som nu ej kunna förutses eller närmare bedömas. Dessa erfarenheter synas ägnade att mana till återhållsamhet i fråga om ändringar i lagen vid den nu förestående revisionen.

Vad angår effektiviteten i lagens efterlevnad må gärna erkännas, att brister i densamma göra sig märkbara, brister som givetvis så vitt möjligt böra elimineras. Även med fullt erkännande härav äro emellertid geografiska och andra förhållanden för vårt lands vidkommande sådana, att man ej bör ställa anspråken för högt. Givetvis är det högeligen önskvärt att i görligaste mån hålla kriminella och andra asociala utländska element borta från våra gränser, och, när så icke kan ske, äro undantagen självfallet att beklaga. Men vid organiserandet av vår gränskontroll kan man dock ej kräva absolut effektivitet; det vore att resa orimliga anspråk. Hur vaksam vår gränskontroll än må vara, kan och bör den ej i varje inresande utlänning se en kanske mindre önskvärd individ, som har att själv bevisa sina hederliga syften. Vårt land befinner sig veterligen icke i en sådan ställning, att ett eller annat misstag i främlingskontrollen skulle behöva medföra någon samhällelig oro; vaksamhet och påpasslighet såväl vid gränserna som inne i landet äro förvisso önskvärda och påkallade, men misstänksamhet är näppeligen motiverad. Främlingskontrollen bör vara fast och effektiv men får ej förvandlas till anstötlig närgångenhet. Vårt lands förhållandevis lyckliga ställning och mindre utsatta läge ställa oss snarast inför förpliktelser till viss generös gästfrihet. Härvid må ej förglömmas, att främlingsproblemet ej blott har en debetsida utan jämväl en kreditsida. Närmast riktas den allmänna uppmärksamheten härvid kanske mot den ekonomiskt betydelsefulla turisttrafiken. Men det finnes många andra utlänningar, vilka vi verkligen väl behöva och för vilkas tjänster här vi äro tack skyldiga. Socialstyrelsen, som särskilt har att beakta arbetsmarknadsfrågorna, har mer än en gång känt sig föranlåten att understryka kreditsidan ur denna synpunkt.

Vad beträffar den närmast ur effektivitetssynpunkt förordade centraliseringen — hos socialstyrelsen — av vissa ärendesgrupper må framhållas, att socialstyrelsen ingalunda är blind för de olägenheter, som härflyta ur främlingskontrollens fördelning på ett flertal olika myndigheter; dessa olägenheter göra sig oavlåtligt påminta vid styrelsens nuvarande dagliga befattning med främlingsärenden. En reformering i förevarande hänseende framstår uppenbarligen såsom önskvärd. Emellertid kan styrelsen ej underlåta att jämväl beträffande detta spörsmål varna mot alltför högt ställda anspråk; svårigheterna här äro icke av enbart organisativt administrativ art utan bottna i själva verket främst i sakernas egen inneboende natur

och deras växlande beskaffenhet. I främlingskontrollen träda de statliga myndigheterna på ett alldeles speciellt sätt i kontakt med den enskilde och ha därvid att bedöma uppkommande frågor ur synpunkten av snart sagt alla de mångskiftande relationerna mellan honom och andra samhällsmedlemmar eller samhället. Hänsyn måste tagas till hans personliga anknytningar till vårt land genom släktskap, vänskapsband eller affärsförbindelser, intressegemenskap med bolag och andra juridiska personer, arbetsgivare eller andra arbetstagare vid ett företag, till personliga förutsättningar att slå sig fram, ömmande omständigheter här eller i hemlandet, allmän förmåga att infoga sig i svenskt samhällsliv, ställningen till det allmänna, bland annat i vad rör skattebetalning, lojalitet mot vår rättsordning och så vidare. I den mån svenska medborgares göranden och låtanden i sådana hänseenden överhuvud taget falla under det allmännas bedömande, äro de ju hänförliga under åtskilliga olika myndigheters prövning. Givetvis möta härvid svårigheter att — när det gäller en utlännings enahanda relationer — centralisera bedömandet under en enda myndighet. Skall någon sammanfattande rubrik överhuvud taget kunna sättas på främlingsärendena, torde de i eminent grad få betecknas såsom »sociala frågor i allmänhet». Hur långt man än i administrativt hänseende kan föra en centralisering, kvarstår dock alltid denna inre mångsidighet i ärendenas natur och i de synpunkter, ur vilka de äro att bedöma.

Sakkunnigeförslagets innebörd. Innan styrelsen går att upptaga sakkunnigeförslaget till närmare behandling, må här i korthet angivas dess mera principiella innebörd, så som styrelsen uppfattar de inre sammanhangen i ändringsförslagen.

De sakkunniga ha eftersträvat dels att skapa ett legislativt underlag, som bättre än det nuvarande tryggar anspråken på fristad för politiska flyktingar, och dels att åstadkomma ökad administrativ enhetlighet i handläggningen av främlingsärendena samt att, i nära samband därmed, främja större effektivitet i efterlevnaden av lagstiftningen. Ehuruväl det förra syftet i hög grad torde ha påverkat övervägandena i den senare frågan, lämnas detta syfte här till en början åsido.

Vad först angår de organisativa åtgärder, som förordas i syfte att effektivisera inresekontrollen vid gränserna, särskilt vid Öresund, vissa gränsstationer mot Norge samt landgränsen mot Finland, falla dessa åtgärder icke inom styrelsens bedömande i annan mån än att styrelsen anser sig kunna vitsorda önskvärdheten av de ifrågasatta förbättringsåtgärderna.

Författningarna föreskriva anmälningsskyldighet i olika hänseenden beträffande utlänningar. Härpå grundat uppgiftsmaterial samlas och registreras hos polisbyrån i Stockholm. Enligt förslaget skall polisbyrån överflyttas till socialstyrelsen. Styrelsen inskränker sig här till att konstatera, att omedelbar tillgång till uppgifterna i detta register torde vara av stort värde för styrelsens befattning med främlingskontrollen.

Viseringsärendena handläggas för närvarande inom utrikesdepartementet, och ett regelbundet remissförfarande till socialstyrelsen är anordnat i de fall, där fråga gäller visering, tillika innefattande rätt till anställning — alltså frågor, som materiellt nära likna styrelsens ärenden rörande arbetstillstånd för icke viseringspliktiga utlänningar. De facto har avgörandet inom utrikesdepartementet av dylika ärenden kommit att, normalt, grundas på socialstyrelsens yttranden.

Enligt förslaget skall nu avgörandet i alla ärenden om förlängning av visering — sålunda också sådana, vilka ej förbindas med ansökan om tillåtelse att inneha arbetsanställning — flyttas till socialstyrelsen. I samband därmed skall styrelsen jämväl få befattning med utställandet åt utlänningar, som sakna hemlandspass, av svenska legitimationshandlingar i form av främlingspass och identitetscertifikat.

Enligt gällande lag må utlänning, som obehörigen söker sig hit eller obehörigen vistas här, under närmare angivna förutsättningar antingen avvisas från eller förpassas ur landet. Vad angår förpassning av utlänning, som obehörigen vistas i

landet, komma särskilt i betraktande de fall, där utlänningen gjort ansökan om uppehållstillstånd eller visering — gemensamt benämnda vistelsetillstånd — men denna avslagits. Om avvisning beslutar lokal polismyndighet eller — efter besvär av utlänningen — länsstyrelse, som härvid är slutinstans; om förpassning beslutar länsstyrelse eller — efter anförda besvär — Kungl. Maj:t i justitiedepartementet.

Enligt förslaget skall det ankomma på socialstyrelsen att besluta om förpassning samt — i fall där utlänning åberopar politiskt flyktingskap och det icke med fog kan antagas, att uppgiften är oriktig — jämväl om avvisning.

Socialstyrelsens förpassningsbeslut vid avslag å ansökan om vistelsetillstånd blir enligt förslaget närmast ett lagfäst följdbeslut till avslagsbeslutet i ärendet rörande uppehållstillstånd.

Sist berörda ändringsförslag ha i viss mån kommit att trycka sin prägel på hela kommittéförslaget.

Vad som föranlett de sakkunniga att förorda, att beslutanderätten i hithörande frågor överflyttas till socialstyrelsen, är främst, att det just är i dessa frågor, som en bristande effektivitet i lagens efterlevnad yppat sig. När en utlänning av styrelsen, genom meddelat avslag å gjord ansökan om uppehållstillstånd, blivit förvägrad rätten att vistas i landet, har den lokala polismyndigheten att förelägga honom att inom viss tidsfrist lämna landet. Därest utlänningen ej efterkommit föreläggandet, har polismyndigheten att anmäla saken för länsstyrelsen, som har att besluta om hans förpassning.

Härvid har lämnats rum för ett lokalt diskretionärt bedömande, som möjliggjort den förhalning, vilken i sin tur varit en av huvudanledningarna till att det brustit ganska betydligt i fråga om lagens efterlevnad.

Det är enligt styrelsens mening merendels knappast befogat eller riktigt att klandra lokalmyndigheterna för deras ställningstaganden eller efterlåtenhet; riktigare och framför allt mera fruktbärande för bedömandet är att söka förstå orsakerna.

Nämnas må i sådant avseende, att en mindre lycklig formulering av 25 § i gällande lag om utlännings rätt att här i riket vistas också ger visst stöd för antagande från lokala myndigheters sida, att ingivandet av ny ansökan ger utlänning rätt att — i avvaktan på socialstyrelsens beslut härå — kvarstanna. Styrelsen har iakttagit fall, där utlänning ingivit ända upp till ett tiotal ansökningar, som efter varandra avslagits, allt under det utlänningen genom förnyad ansökan förhalat tiden för sin avresa. I sådana fall spela illojala syften ej sällan viss roll. Det har förekommit, att utländsk kvinna, som ej varit önskvärd här i riket, under en dylik tid av förhalning ingått formellt äktenskap — i ett fall med en reservarbetare mot kontant erkänsla — och därmed förvärvat svenskt medborgarskap samt omedelbart därefter förberett äktenskapets upplösning.

Vidare må erinras, att de lokala polismyndigheterna äro ganska starkt arbetsbelastade och att andra uppgifter av omedelbart trängande natur kunna vara av beskaffenhet, att ett temporärt eftersättande av en uppgift med främlingskontrollen ter sig rimligt.

Det förefaller också naturligt, om de lokala polismyndigheterna, som allenast sporadiskt få befattning med främlingsärenden, icke alltid äro fullt förtrogna med det nog så omfattande författningskomplexet och därför stå tveksamma och dröjande inför de skyldigheter, som åvila dem.

Den lokala polismyndigheten ställes ju ofta ansikte mot ansikte med det konkreta fallet, där ömmande omständigheter, i vad angår utlänningen, eller trängande behov, i vad angår hans svenska arbetsgivare, kunna yppa sig, under det att det större sammanhang, ur vars synpunkt socialstyrelsen nödgats fatta ett avslagsbeslut, knappast kan vara polismyndigheten bekant. Och i allt fall röjes här på ett speciellt påtagligt sätt den konflikt, som så ofta uppstår i det konkreta fallet mellan levande livets omedelbara realiteter å ena sidan och allmänna regler å den

andra. Särskilt i fall, där dessa allmänna regler överhuvud taget skulle kunna medgiva vissa av lämplighetsskäl betingade eftergifter eller undantag, ligger i sakens natur, att man i det längsta söker frampressa sådana.

Styrelsen är icke blind för, att konkreta, starkt mänskligt betonade omständigheter kunna föreligga och förtjäna att beaktas. Trots särskilda anordningar med s. k. slutpåminnelser med mera från styrelsens sida försummar sökanden ej sällan att lämna uppgift om sådana omständigheter; det är för övrigt ganska naturligt, om exempelvis en småbrukare i ett ödemarksområde betraktar en fråga om arbetstillstånd för en utländsk landsjungfru med egna ögon, nämligen såsom en självklar sak, och förutsätter, att man i socialstyrelsen — utan förebringande av närmare upplysningar — skall bedöma saken på enahanda sätt. Först efter ett avslag kommer han sig för att lämna en motivering, allt emellanåt då av så övertygande natur, att den nya ansökningen, med ändring av avslagsbeslutet, bifalles.

Många exempel äro ägnade att särskilt understryka önskvärdheten av att ansökningar verkligen göras redan före inresan, på sätt som lagen föreskriver såsom regel. Man ställes eljest lätt inför sådana fullbordade fakta, som i verkligheten äro svåra att ändra genom avslagsbeslut efter inresa. Eftergifter i sådana fall åberopas gärna såsom prejudikat i andra liknande omständigheter och kunna rent av stimulera till invandring. I allt fall riskerar man lätt en alltför stor, oreglerad tillströmning av arbetskraft, där för övrigt mindre önskvärda element ej sällan söka dölja sig.

Enligt socialstyrelsens mening tala tungt vägande skäl för den av de sakkunniga förordade anordningen, att det skulle ankomma på styrelsen att besluta om förpassning och att styrelsen, som sålunda har att överblicka frågorna ur synpunkten av ett vidare sammanhang, skulle ha det avgörande ordet i fråga om slutdatum för utlännings vistande i landet. Det må härvid dock göras det förbehållet, att styrelsen — liksom hittills — icke borde vara betagen rätten att på grundval av ny ansökan och däri uppgivna, tidigare icke framförda, vägande skäl frånträda ett fattat avslagsbeslut och bevilja fortsatt uppehållstillstånd. Det må nämligen med styrka understrykas, att styrelsens handläggning av dylika ärenden ej får betraktas såsom ett dömande i en rättsfråga utan såsom en lämplighetsprövning ur allmänt samhälleliga och mänskliga synpunkter. Ett åsidosättande av dylika synpunkter torde vara ägnat att undergräva socialstyrelsens auktoritet samt respekten för lagstiftningen långt mera än en och annan ändring av ett — på grund av brister i en ansökan — fattat materiellt felaktigt beslut. Det kan icke rimligtvis ställas sådana anspråk på ingivna ansökningar, att deras avfattande — till nöjaktigt tryggande av utlänningens berättigade intressen — mera allmänt skulle påkalla särskilt kvalificerat biträde, exempelvis av person med juridisk utbildning. Den materiella lämpligheten skulle knappast vinna härpå.

Socialstyrelsens beslut angående uppehållstillstånd — liksom ock angående arbetstillstånd — må ej överklagas. Rörande de tungt vägande, väsentligen rent praktiska skäl — bland annat ärendenas stora antal — som föranlett ett dylikt ståndpunktstagande från lagstiftarens sida, må hänvisas till kommittébetänkandet, bland annat till däri återgivna tidigare uttalanden av lagrådet och riksdagens andra lagutskott. För egen del föreställer sig styrelsen, under fullt biträdande av vad sålunda i saken anförts, att ett besvärsinstitut i dessa ärenden skulle bringa socialstyrelsens befattning med främlingskontrollen i fullständigt kaos och på ett rent ödesdigert sätt överhopa Kungl. Maj:t med besvärsmål.

Hittills — liksom ock enligt förslaget — är socialstyrelsen slutinstans i de främlingsärenden, som ankomma på styrelsen. Dock ej absolut oåterkalleligt. Det finnes för närvarande en omväg, i vilken ett ärende, som rör utlännings rätt att vistas i landet, kan bringas under bedömande i högre instans, nämligen Kungl. Maj:t. När sålunda socialstyrelsen avslagit ansökan om uppehållstillstånd, lokal polismyndighet förelagt honom lämna landet och slutligen länsstyrelse beslutat

om hans förpassning, kan enligt nu gällande lag detta förpassningsbeslut i besvärsväg överklagas hos Kungl. Maj:t. Här skall ej dryftas, huruvida i dylika besvärsmål kan ifrågakomma en materiell nyprövning hos Kungl. Maj:t av underordnad myndighets bedömanden och avgöranden i själva sakfrågan. Det må allenast konstateras, att Kungl. Maj:t i flera fall, där socialstyrelsen förvägrat utlänning uppehållstillstånd och länsstyrelse sedan beslutat om hans förpassning, på anförda besvär över förpassningsbeslutet medgivit utlänningen relativt långa och upprepade anstånd med förpassningsbeslutets verkställande.

Medgivas må, att denna anordning är egenartad och att den lämnar rum för erinringar. Bland annat torde sålunda böra påpekas, att Kungl. Maj:t vid meddelande av anstånd med förpassningsbeslut verkställande ej meddelar uppehållstillstånd. Nu föreskriver ju emellertid lagen, att utlänningen ej äger att utan uppehållstillstånd vistas i landet. Men å andra sidan har den högsta statliga myndigheten genom anståndet med förpassningsbeslutet sanktionerat, att utlänningen — utan sådant tillstånd — fortfarande vistas i landet.

Alla sådana motsägelser till trots, vilka väl icke förbisågos vid antagandet av 1927 års lag, erbjuder anordningen utan tvivel fördelar. Å ena sidan har den utgjort så att säga en säkerhetsventil i särskilda undantagsfall, närmast i vad rör politiska flyktingar, men å andra sidan har den icke varit ägnad att föranleda ett mera allmänt besvärsförfarande av orimlig omfattning.

Genom ett ändringsförslag av de sakkunniga har frågan om denna indirekta besvärsanordning bragts i ändrat läge. Till stärkande av effektiviteten i lagens efterlevnad föreslås nämligen, såsom nämnts, att förpassningsärendena skola överflyttas från länsstyrelserna till socialstyrelsen. Härtill kommer — enligt förslaget — att förpassningsbeslut obligatoriskt skall meddelas av socialstyrelsen vid vägrat uppehållstillstånd.

Socialstyrelsens beslut om *uppehållstillstånd* må för närvarande ej överklagas och denna regel bibehålles i förslaget, detta till förekommande av allmänt besvärsförfarande. I och med att jämväl *förpassningsbeslut* överflyttas till socialstyrelsen skall, enligt förslaget, enahanda regel i fråga om besvär även gälla förpassningsbeslut. De sakkunnigas uppfattning att så bör vara fallet är enligt styrelsens mening följdriktig. En motsatt anordning skulle sålunda ha varit egendomlig redan så tillvida, att beslut av en och samma myndighet i främlingsärenden ej finge överklagas i vissa fall, nämligen i fråga om vistelsetillstånd, men däremot i andra fall, nämligen beträffande förpassning, hade kunnat överklagas. Än mera uppenbar skulle inkonsekvensen ha tett sig, med hänsyn därtill, att förpassningsbeslutet av socialstyrelsen enligt förslaget skall vara ett i lag föreskrivet följdbeslut till beslutet om avslag å ansökan om vistelsetillstånd; i den del beslutet fattades efter saklig prövning, skulle det stå fast, men i den del, som det endast vore ett senare, obligatoriskt led i beslutet om uppehållstillstånd, skulle det kunna göras till föremål för besvärsförfarande. De sakkunniga ha ju ej heller ansett sig böra förorda en sådan besvärsrätt i förpassningsärendena, i och med att dessa överflyttades till socialstyrelsen.

Därmed har i förslaget också avskurits den hittillsvarande möjligheten att i besvärsväg — indirekt via förpassningsbeslutet — bringa ett avslagsbeslut i ett vistelsetillståndsärende under Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn särskilt till flyktings- och asylrättsfrågorna ha de sakkunniga funnit denna konsekvens betänklig och därför sökt finna utvägar för en prövning av vissa ärenden efter bredare linjer än dem, som regelmässigt skulle ankomma på centralt ämbetsverk att anlägga.

För ändamålet förordas tre anordningar, nämligen dels att Kungl. Maj:t skall äga att från socialstyrelsen införskaffa och handlägga föreliggande ärende, dels att socialstyrelsen i tveksamma fall skall äga hänskjuta ärende till Kungl. Maj:ts prövning och dels att ett råd av tre ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t, skall till-

skapas att närvara vid ärendens handläggning men att ej annat än med reservationsrätt deltaga i besluten.

Styrelsen övergår nu till att söka bedöma, huruvida och i vad mån de sålunda föreslagna anordningarna kunna befinnas praktiskt genomförbara och lämpliga.

Rådet. Av de förordade anordningarna behandlas först det råd, som enligt förslaget skall stå till förfogande för styrelsens chef vid avgörande av främlingsärenden.

Socialstyrelsen erhåller vid handläggningen av främlingsärenden i icke ringa utsträckning upplysningar, som av flera olika skäl icke äro av beskaffenhet att böra bringas till allmänhetens kännedom men som icke desto mindre kunna vara av synnerlig betydelse för ärendenas bedömande. Den förtroliga karaktären av sådana uppgifter ligger i ärendenas egen natur och får ej betraktas såsom ett utslag av otillbörligt smussel, stridande mot principen om handlingars offentlighet; diskretionen förestavas ofta av elementära, humanitära hänsyn. Vår rättsordning ger ju för övrigt i flera sammanhang — bland annat i tryckfrihetsförordningen och strafflagen — uttryck åt principen om dylik diskretion, främst i vad rör privatlivets helgd. I främlingsärenden träder man ofta privatlivet synnerligen nära, och det synes därvid riktigt, att man i görligaste mån visar respekt för detta.

En synnerlig mångfald exempel på vad som här åsyftas kunde anföras. Ett par konkreta fall torde dock vara tillfyllest. En utlänning sökte uppehållstillstånd samt arbetstillstånd inom ett fack, där arbetstillgången för det dåvarande var knapp. Under hand upplystes därvid, att han, ehuru uppfödd i annat land och, rättsligt sett, medborgare i detta land, var född av svenska föräldrar; dessa hade ej ingått äktenskap. Det kunde ifrågasättas, om personen ej vore berättigad till svenskt medborgarskap. Hans fläckfria vandel i utlandet var väl vitsordad. Synnerligast som hans fall redan tilldragit sig viss uppmärksamhet, kände han en för envar begriplig motvilja mot att hans oäkta börd, som väl kunde tänkas framstå såsom menlig »för hans ära och medborgerliga anseende», skulle bringas till offentligheten. Uppgifterna om hans svenska börd kunde klart verifieras och meddelades i djupaste förtroende. Ansökningen bifölls, vilket gjordes till föremål för ganska stark kritik. Styrelsen föreställer sig, att kritiken tystnat, om sakförhållandet bringats till offentligheten, men också att ett sådant offentliggörande med fog kunnat betraktas såsom otillbörlig ogrannlagenhet.

En svensk arbetare hade före världskriget hos en utlänning rönt stor välvilja samt av honom förhjälpts till en aktad och förhållandevis god ställning här i landet; utlänningen, som efter kriget råkat i svårigheter, hade på dödsbädden hänvisat sonen till denne sin svenske vän, som av tacksamhet för tidigare välvilja tog sig an den unge mannen i sitt lilla företag, dock utan att avskeda svensk arbetskraft. Socialstyrelsen biföll hans ansökan om arbets- och uppehållstillstånd, vilket väckte skarp kritik. Nämnas må dock, att vederbörande fackförening strax ändrade sin negativa inställning, sedan en underhandsförklaring lämnats i saken.

Ofta stå främlingsärenden i samband med yrkes- eller affärshemligheter, vilkas framförande till offentligheten kunde lända svensk medborgare till »men i hans yrke, näring eller förtkomst».

Det ligger i sakens natur, att vederbörande ej äro benägna att låta dylika uppgifter inflyta i offentliga handlingar utan föredraga att meddela dem muntligt under förtroliga samtal. Nämnas må också, att styrelsen icke utan vidare godtager dylika muntliga meddelanden — försök till missbruk äro visst icke ovanliga — utan städse söker att, med bevarande av tillbörlig diskretion, verifiera dem.

Främlingsärenden kunna ju röra människors hela existens och välfärd; särskilt är så ofta fallet med politiska flyktingar, men det må ej förglömmas, att samma sak, oftare än man kanske i allmänhet föreställer sig, kan gälla även andra utlän-

ningar. Socialstyrelsen har ett synnerligt ansvar i dessa ärenden, ett ansvar som mången gång förnimmes såsom verkligt tyngande. Allmänhetens ofta på otillräckliga informationer grundade kritiska inställning kan kännas personligt deprimerande. Möjligheten att genom direkt besvärshänvisning överflytta ansvaret på högre myndighet har varit utesluten.

Under sådana förhållanden skulle styrelsen för egen del i viss mån förnimma det såsom en lättnad att äga möjlighet att i ordnade former få inhämta råd av särskilda förtroendemän. Skulle dessa tillika komma att framstå så att säga såsom en opinionsnämnd, ägnad att bidraga till skingrande av eventuell misstro mot styrelsens sätt att utöva sina långt gående befogenheter i främlingskontrollen, borde anordningen hälsas med tillfredsställelse.

Även om tankar i sådan riktning kanske ej varit främmande vid utarbetandet av förslaget, vill det dock knappast synas som om detta väsentligen dikterats av dylika överväganden.

Redan den föreslagna sammansättningen av rådet — en i internationella rättsfrågor förtrogen person, en jurist samt en tredje ledamot med icke närmare preciserade kvalifikationer — synes klart peka på, att man närmast haft i sikte en speciell kategori utlänningar, nämligen de politiska flyktingarna.

Det må här erinras, att styrelsen i samtliga ärenden, där politiskt flyktingskap åberopats, rådfört sig med utrikesdepartementet och hittills icke i något fall känt sig nödsakad att lämna därifrån lämnade anvisningar utan beaktande i sina beslut. Styrelsen veterligt har ej heller sådan kritik mot svensk tillämpning av asylrätten, som tid efter annan framförts, vid närmare påseende kunnat rikta sig mot beslut från socialstyrelsens sida, i allt fall ej mot beslut, där icke utrikesdepartementet i sak haft det avgörande ordet. Det kan då synas överraskande, att de sakkunniga just i fråga om ärenden, där regeringen övat inflytande, ansett sig böra föreslå tillskapandet av en kontrollanordning, detta ehuru kommunikationen med utrikesdepartementet förutsatts skola bibehållas.

Styrelsen är beredd att oförbehållsamt understryka asylrättens stora vikt för den enskilde flyktingen i varje individuellt fall såväl som dess synnerliga, principiella betydelse ur allmänt humanitär synpunkt. Flyktingsärendena utgöra dock ingalunda de enda ärenden, där humanitetens bud göra sig starkt märkbara vid behandlingen. Det finnes andra omständigheter än politiska brott, som kunna göra det nära nog till ett livsvillkor för en utlänning att få tillstånd att vistas inom vårt lands gränser. Verkningarna av ett vägrat tillstånd i ett sådant fall kunna ej sällan drabba individen långt tyngre än kanske en relativt obetydlig straffpåföljd av en klart dokumenterad politisk förseelse av lindrig natur. I första fallet kan en vägran kanske medföra förlorat levebröd och ekonomisk misär för en stor familj, i senare fallet måhända en eller annan månads frihetsstraff för en ensamstående obetänksam person. Det kan ifrågasättas, vilkendera av dessa verkningar är den allvarligaste ur humanitär synpunkt. Ett vägrat tillstånd kan vidare leda till slitande av knutna familjeband, något som uppenbart kan föranleda svåra lidanden. Å andra sidan kan en hänvisning allenast till sådana band icke vara utan vidare utslagsgivande. Styrelsen har snart sagt daglig erfarenhet av hur ofta och hur snabbt sådana band kunna knytas mellan utlänningar och svenskar och att sådana band i stor utsträckning åberopas allenast såsom en yttre skylt för andra motiv att vistas i landet. Att härvidlag skilja det äkta, som påkallar hänsyn, från mer eller mindre uppkonstruerade pretexter påkallar ständig uppmärksamhet.

Det betydelsefullaste i fråga om främlingskontrollen är väl dock de stora grundläggande principerna för lagtillämpningen och den allmänna åskådning, i vilken denna bottnar, bedömningen av vårt lands möjligheter att mottaga eller dess behov av utlänningar under växlande tidsskeden och tidsförhållanden, särskilt vad angår arbetsmarknaden, samt slutligen det likaledes växlande befolkningstryck utifrån, för vilket vårt land kan vara utsatt. Dylika ledande grundsatser synas — med allt

erkännande av flyktingsfrågans vikt och betydelse — vara de ojämförligt mest betydelsefulla.

Socialstyrelsen har haft rika tillfällen att iakttaga, hurusom utlänningar här icke blott kunna tolereras utan jämväl kunna vara till gagn för, ja ej sällan hart när oumbärliga för svenska intressen. Det ges många exempel, där utlänningar verksamt bidragit till förkovran av svenskt näringsliv och till främjande av andra svenska intressen. I känslan härav ställer det sig svårt för styrelsen att dela den principiellt avoga inställning mot utlänningar, som understundom kommer till synes.

Styrelsens grundåskådning på saken har föranlett styrelsen att i befattningen med främlingskontrollen i det stora hela föra en politik, som torde få betecknas såsom kanske mera liberal än den något annat land i Europa visat. Vårt lands förkovran på olika områden under det senaste decenniet och vår förmåga att genomkämpa svåra kriser bero ju icke väsentligen på vår främlingspolitik, men bedömes denna i sina rätta proportioner och i sitt rätta sammanhang mot bakgrunden av denna vår förkovran, får styrelsen för egen del starkt intrycket av, att politiken varit riktig.

Vår främlingspolitik kan inom överskådlig tid komma att tarva övervägaganden ur än vidare synvinkel än vad hittills varit fallet, nämligen såsom ett allmänt invandringsproblem. Befolkningsfrågan är ett vitalt problem för vårt folk. Man kan snart ställas inför spörsmålet om riktlinjer för främlingskontrollen, betraktad såsom en planmässig invandringspolitik, vare sig det gäller positiva eller negativa bedömanden.

Det är de nu berörda spörsmålen, som enligt styrelsens mening äro de avgjort viktigaste och där med större fog krav kunde ställas på garantier för allsidig och vidsynt prövning.

Härvid må erinras, att styrelsens nuvarande organisation redan rymmer två institutioner, där man vid personvalet söker på objektiva grunder trygga de personliga förutsättningarna att bedöma och att lämna vägledande råd i socialstyrelsens allmänna politik efter sådana bredare synpunkter. Styrelsen syftar på dels fullmäktigeinstitutionen, som ju rymmer auktoritativa representanter för de båda största intressekonstellationerna på arbetsmarknaden, och dels sociala rådet. Båda dessa institutioner synas skickade att bedöma de allmänna riktlinjerna för främlingskontrollen. Erinras må, att de båda socialfullmäktige intaga samma ställning inom styrelsen som det föreslagna främlingsrådets ledamöter i så måtto, att de ej deltaga i besluten men äga rätt att anteckna särskild mening till protokollet. Detsamma är fallet med ledamot av sociala rådet.

Ärendens prövning av Kungl. Maj:t. Enligt förslaget kan ärende — enahanda kan gälla hel grupp av ärenden — bringas under Kungl. Maj:ts prövning på två sätt, nämligen antingen så, att styrelsen hänskjuter detsamma till Kungl. Maj:ts prövning, eller ock så, att Kungl. Maj:t på eget initiativ införskaffar ärendet från ämbetsverket samt träffar avgörandet. Alltjämt må erinras, att man haft de politiska flyktingarna för ögonen.

Med förbigående här av frågorna om det redan berörda samarbetet med utrikesdepartementet, vilka ytterligare avhandlas längre fram, må till en början framhållas några synpunkter, som avse båda dessa förslag.

Att genom en viss definition eller något visst yttre kännemärke angiva, vilka utlänningar äro politiska flyktingar, torde ej låta sig göra, om detta än i konkreta fall understundom må vara aldrig så lätt att konstatera.

Önskar utlänningen på varaktigt sätt bosätta sig i Sverige, låter han sig gärna angeläget vara att åberopa ett politiskt flyktingskap för att få vistelsetillstånd, i så fall de facto för obegränsad tid. Inom denna kategori gömma sig gärna en del skumma existenser, vilkas härvaro knappast är önskvärd.

Andra flyktingar åter önska bevara möjligheten att framdeles åter bosätta sig i hemlandet. Det förekommer också, att politiska flyktingar göra kortare besök i

hemlandet och få råka anhöriga — en möjlighet, som kanske mot förmodan i vissa fall verkligen föreligger och som de äro angelägna att bevara. Vidare hysa flyktingar ofta farhågor för att åsamka anhöriga i hemlandet obehag. Även av sådana skäl önska de att icke under sin vistelse utom sitt hemlands gränser öppet framträda såsom politiska flyktingar. Styrelsen har vid åtskilliga tillfällen haft anledning iakttaga, hur utlänningar på allt sätt söka motivera sin härvaro under förebärande av olika, understundom alldeles ohållbara förevändningar. Först sedan dessa förevändningar konstaterats vara ohållbara och deras ansökningar om uppehållstillstånd på grund därav avslagits, ha de — gemenligen i djupaste förtroende vid muntliga samtal — lämnat uppgift om sitt flyktingskap. Nämnas må, att, där sådan uppgift verifieras, den ändrade situationen är ägnad föranleda ändring i beslutet.

Där saklig grund förelegat för en dylik förbehållsamhet från utlänningens sida, skulle det vara föga förenligt med humanitetens bud, att asylrätten skulle vara förverkad, så framt flyktingskapet ej anmälts viss kortare tid efter inresan. Denna tanke har ju icke heller upptagits av de sakkunniga till positivt övervägande.

Enligt sakens natur ligger i åberopandet av ett politiskt flyktingskap en klar oppositionell inställning mot hemlandets politiska regim, något som gör personen misshaglig inför denna regim; redan den omständigheten, att han i ett annat land åberopat politiskt flyktingskap, kan därför föranleda, att han i hemlandet har att, såsom verklig politisk flykting, befara politiska repressalier.

Beviset om uppehållstillstånd skall tecknas i legitimationshandlingen. Beviset skulle uppenbarligen i de fall, där ärendet avgjorts av Kungl. Maj:t — vare sig på Kungl. Maj:ts initiativ eller efter hänskjutande från socialstyrelsen — komma att på synbart sätt skilja sig från de bevis, som, efter beslut i socialstyrelsen, tecknas där (undertecknade »K. Socialstyrelsen: Enligt uppdrag:» och tjänstemannens namn). Denna olikhet skulle förvisso icke undgå hemlandets — och för övrigt icke heller andra länders — passkontrollerande myndigheter, som i fall, där av beviset framginge, att tillstånd lämnats av Kungl. Maj:t, skulle kunna utgå från att passinnehavaren i Sverige åberopat politiskt flyktingskap.

För verkliga politiska flyktingar skulle ett sådant särmärke i beviset ofta kännas såsom en ödesdiger belastning, som försvårade för dem att återvända till eller tillfälligt besöka hemlandet. För andra utlänningar åter, som endast föregåve sig vara flyktingar, skulle särmärket utgöra en välkommen försäkran, att de — under asylrättens missbrukade skydd — finge vistas i Sverige under obestämd tid. Anordningen vore i själva verket ägnad att i tveksamma fall förvandla föregivna flyktingar till verkliga sådana.

Det ligger i sakens natur, att den senare eventualiteten skulle vara ägnad att i hög grad stimulera vissa element — ingalunda de mest önskvärda — att, med uppbjudande av alla till buds stående, kanske ej så nogräknade medel, åt sig vindicera ett flyktingskap. Å andra sidan kunde befaras, att anordningen bleve ägnad att, med åsidosättande av humanitära bud, avhålla verkliga flyktingar från att åberopa sig på en kanske fullt befogad asylrätt. Varken det ena eller andra alternativet vore önskvärt.

Kungl. Maj:ts initiativrätt. Enligt förslaget skulle Kungl. Maj:t i lagen förbehållas rätten att övertaga handläggningen av främlingsärende eller grupp av sådana.

Det torde kunna ifrågasättas, huruvida en sådan anordning står i överensstämmelse med gällande regler beträffande förhållandet mellan Kungl. Maj:t och de centrala ämbetsverken. I allt fall kan konstateras, att anordningen lärer sakna förebild inom statsförvaltningen.

Styrelsen vill emellertid betrakta förslaget närmast ur praktisk synpunkt och undersöka, huruvida dess genomförande kan befaras föranleda kompetenskonflikter eller andra olägenheter.

Det gives, såsom ovan nämnts, knappast någon definition, med vilken man skulle kunna karakterisera och urskilja sådana speciella ärenden, vilkas handläggning Kungl. Maj:t kunde förbehålla sig, enkannerligen flyktingsärenden. Formellt sett kan sålunda i varje främlingsärende, det må synas aldrig så självklart, dölja sig ett sådant fall, där ett initiativ från Kungl. Maj:ts sida kunde tänkas ifrågakomma. Blotta möjligheten av ett initiativ från Kungl. Maj:ts sida skulle alltså föranleda, att styrelsen i varje särskilt fall nödsakades taga denna eventualitet i betraktande. Detta skulle i sin tur bland annat föranleda ett utvidgat skriftligt förfarande. Upplysningar lämnas nu i stor utsträckning muntligen dels per telefon och dels vid personliga besök. Vederbörande tjänstemän göra därvid kortfattade minnesanteckningar, med stöd av vilka de sedan, i regel medan saken är i färskt minne, kunna relatera saken vid föredragning.

Uppenbart är, att om dylika muntliga informationer i hela sin konkreta gestaltning skola angivas i skrift, måste de, för att riktigt återgiva vad som upplysts, utformas utförligt och med vägande av orden. Särskilt må härvid erinras, att informationerna kunna gälla de mest mångskiftande förhållanden, förtroliga meddelanden om äktenskapsplaner, tekniska uppfinnaredetaljer med rikedom på tekniska termer och så vidare. · Av en skriftlig promemoria måste krävas precision i allt sådant; en övertygande muntlig relation exempelvis om behovet av en utländsk verkmästare för en teknisk specialuppgift skulle behöva omsättas i en skriftlig, verkligt bevisande promemoria, avsedd för ett eventuellt framtida utlåtande till Kungl. Maj:t.

Det torde vara opåkallat att utförligare än här skett utveckla skillnaden mellan muntligt och skriftligt förfarande och de företräden, som det förra otvivelaktigt kan äga i vissa fall, bland annat just i ärenden av förevarande slag. Det förtjänar måhända framhållas, att förfarandet i främlingsärendena ju aldrig helt och hållet kan vara muntligt. Ansökan måste alltid göras skriftligen enligt fastställt formulär. Legitimationshandlingen skall ju också företes. Den muntliga delen av förfarandet erbjuder alltså städse allenast ett komplement till handlingar i skrift men kan såsom sådant vara mycket viktigt.

Det ligger i öppen dag, att det nödtvungna promemorieskrivandet inom styrelsen skulle bliva av en ansenlig omfattning i hithörande ärenden samt, såsom sakligt opåkallat i många ärenden, med fog kunde betecknas såsom en papperskvarn av stora mått.

Av konstitutionella skäl torde det emellertid vara ofrånkomligt, att i den mån Kungl. Maj:t grundar sina beslut på uppgifter från ämbetsverk, dessa föreligga i skrift; ur sådan synpunkt finge man väl avböja tanken på allenast muntlig föredragning inför vederbörande statsråd exempelvis av byråchefen för passärendena.

Vidare må erinras, att styrelsens utlåtanden till Kungl. Maj:t åtminstone hittills äro offentliga handlingar. Även om revisionen av tryckfrihetsförordningen skulle medgiva en ändring härutinnan, lärer medvetandet om allmänna handlingars publicitet vara djupt rotat hos den enskilde. I allt fall skulle medvetandet, att muntliga informationer överhuvud taget noga fästes på papper och — till äventyrs — kunde bringas till offentligheten, säkert verka därhän, att besökande vägde och prövade sina ord på ett sätt, som knappast vore ägnat bevara värdet av deras ursprunglighet. En relation i skrift av ett förtroligt samtal skulle ofta ge anledning till diskussion om vad som verkligen sagts samt föranleda erinringar och påminnelser. Utlänningarna skulle säkert känna sig föranlåtna att vid ansökningars ingivande anlita sakkunnigt biträde i än större utsträckning än vad nu sker eller behöver ske, något som för dem ofta skulle bliva ekonomiskt betungande. Styrelsen är ej heller övertygad, att materiell rättvisa och billighet därigenom skulle främjas.

Vid bedömande av sakkunnigeförslaget i denna del kommer emellertid framför allt i betraktande frågan, vad som i det enskilda fallet är eller blir rätt forum för ett ärendes avgörande och vem som bär ansvaret därför. Till ytterligare belysande

av denna fråga tages härvid jämväl i betraktande den självständiga beslutanderätt, som enligt förslaget tillerkännes byråchef, detta ehuruväl huvudvikten ligger på frågan om de fall, där antingen socialstyrelsen, det vill säga verkets chef, eller Kungl. Maj:t — inskridande på eget initiativ — kan vara beslutande.

Formellt har enligt förslaget byråchef att fatta beslut å styrelsens vägnar, och det ankommer på honom själv att pröva, huruvida ett ärende bör hänskjutas till generaldirektören. Maktbefogenheten är stor, och missgrepp från byråchefens sida kunna ej påtalas i andra fall än där tjänstefel föreligger, ett korrektiv som i dylika frågor torde vara föga praktiskt användbart. Givet är dock, att generaldirektören faktiskt skulle äga möjlighet att under hand genom föreställningar påverka byråchefen i den riktning, som han ansåge lämplig. Därest verklig, reell meningsskiljaktighet skulle yppa sig i byråchefens och generaldirektörens uppfattning om ärendens vikt och behandlingssätt, skulle, även med iakttagande av all lojalitet från byråchefens sida, kompetenskonflikter av allvarlig natur kunna uppstå mellan honom och verkchefen. Om vidare visst eller vissa ärenden av skenbart mycket enkel beskaffenhet avgjorts av byråchefen och det sedan visade sig, att svårbedömda omständigheter tillkommit — sådant är långt ifrån uteslutet — kunde det måhända från generaldirektörens sida göras gällande, att dessa omständigheter kunnat eller bort kunna förutses. Månne icke en sådan reprimand skulle föranleda byråchefen att söka täckning för sina åtgärder genom att så ofta som möjligt hänskjuta ärenden till generaldirektören. Den praktiska förenkling, som med förfarandet åsyftas, skulle därmed äventyras.

Givet är vidare, att varje sökande, som riskerade avslag hos byråchefen, skulle söka påverka generaldirektören att övertaga handläggningen av hans ärende. Lika naturligt vore, om byråchefen, i vetskap om en sådan demarche hos generaldirektören, lojalt skulle avvakta hans ställningstagande. Generaldirektören — och med honom ju även främlingsrådet — skulle därför tvingas att på ett mera ingående sätt än hittills primärt taga del av alla eventuella avslagsbeslut. Därigenom skulle arbetsordningen sannolikt — långt ifrån att lätta generaldirektörens arbetsbörda — verka ytterligare tyngande på denna.

Vad här anförts om arbetsfördelning och kompetenskonflikter byråchef och generaldirektör emellan, skulle i lika mån men i väsentligt förstorad skala gälla, vad anginge ämbetsverket och Kungl. Maj:t. Härtill kommer, dels att vad som i förra fallet skulle utspelas inom ämbetsverket i senare fallet skulle utspelas mellan ämbetsverket och Kungl. Maj:t och dels att vad som i förra fallet kunde ordnas och tillrättaläggas under hand i senare fallet måste försiggå under former, som medgåve konstitutionell kontroll.

Det vore vidare föga sannolikt, att en sökande, som hade skäl antaga — eller trodde sig ha skäl antaga — att hans ansökan skulle avslås av socialstyrelsen, helt passivt skulle avvakta en sådan för honom ogynnsam utgång, därest någon skönjbar möjlighet till en bättre utgång förefunnes. Det vore icke mer än mänskligt, om han då uppvaktade vederbörande statsråd i syfte att hos honom söka utverka ett Kungl. Maj:ts beslut om hans ärendes handläggning hos den högsta beslutande myndigheten. Även om beslutet där bleve detsamma som det han befarat från styrelsens sida, hade han dock ej försummat en låt vara aldrig så ringa möjlighet. Något regulativ ens mot de mest omotiverade försök i sådan riktning kunde knappast utfinnas. Man har anledning befara, att vederbörande statsråds tid i hög grad komme att inkräktas av sådana uppvaktningar från enskildas sida. Erinras må, att statsrådet härvid icke hade samma omedelbara tillgång till informationer i ärendena från främlingsbyrån som verkchefen i liknande fall. Om statsrådet skulle inhämta sådana informationer, skulle byrån givetvis också i hög grad tyngas av remisser, promemorieskrivning eller muntliga redogörelser till departementet.

Man frågar sig vidare, i vilket stadium och i vilken instans ett ärende skulle kunna föranleda ett avslagsbeslut och under vilka förhållanden ett sådant skulle

få anses definitivt. Borde ämbetsverket företaga ett ärende till — negativt — avgörande, där man hade sig bekant, att vederbörande planerade demarche hos statsrådet? Skulle blotta vetskapen härom — grundad enbart på utlänningens uttalade avsikt — vara förbindande för verket att avvakta eventuellt beslut av Kungl. Maj:t? Så kunde knappast vara fallet. Å andra sidan vore det ju ej lojalt från ämbetsverkets sida exempelvis att skynda till ärendets avgörande i negativ riktning, detta i tanke att Kungl. Maj:t skulle fatta beslut i positiv riktning.

Formellt hade emellertid ämbetsverket möjlighet att vrida initiativet ur Kungl. Maj:ts hand genom att snabbt träffa sitt avgörande och föreskriva snabb förpassning. Blotta möjligheten till en sådan sakligt otillfredsställande ordning är ägnad ingiva betänklighet.

Saken kompliceras än ytterligare därav, att lagen ju ej förbjuder utlänningar att inkomma med förnyad ansökan. Det må erkännas, att denna möjlighet hittills i vissa fall missbrukats i uppenbart förhalningssyfte. Emellertid erbjuder möjligheten också ett ej sällan väl motiverat tillfälle för styrelsen att — på basis av förut kanske ej framförda omständigheter — upptaga ärenden till förnyad omprövning och att åvägabringa ett nytt, ändrat och bättre grundat beslut. Framför allt ur humanitär synpunkt kunna dylika ändringar av en gång fattade beslut vara starkt motiverade.

Helt annat skulle emellertid förhållandet bli, om varje utlänning, vilkens ansökning avslagits, gjorde förnyad ansökan hos styrelsen och samtidigt gjorde framställning till Kungl. Maj:t att övertaga beslutanderätten. Förfarandet skulle för sökanden te sig sakligt identiskt med ett i sedvanlig, regelrätt ordning anordnat besvärsförfarande samt i själva verket medföra samma olägenheter som ett sådant förfarande, olägenheter som man ju velat förebygga just genom att icke medgiva besvärsrätt.

Det förekommer numera allt oftare, att styrelsen vid bifall till en ansökan fogar meddelande, att den utmätta tillståndstiden är sluttermin och att vid eventuell ansökan om förlängning bifall ej är att påräkna. I sådant fastställande av sluttermin — denna protokollföres — ligger ju indirekt också ett avslag. Anordningen är praktisk, och den är ägnad tillgodose vissa humanitära krav bland annat ur den synpunkten, att den ger utlänningen anvisning om att i tid planera sin avresa. I allmänhet fästes också, så vitt möjligt är, vid slutterminens bestämmande skälig hänsyn till förhållanden, vilkas avveckling påkalla viss tid, exempelvis barns skolgång intill utgången av ett läsår eller hyrestiden för förhyrd familjebostad.

Ofta kan just det klart temporära i tillståndens giltighetstid utgöra en av huvudförutsättningarna för ett bifall; en musikensemble kan behövas under en sommar, men ansökningen skulle ej kunna bifallas, om man äventyrade, att ensemblen under hösten skulle splittras och söka bita sig fast i engagement vid olika etablissement. Klart och orygglgt beslut redan från början om sluttermin kan förebygga många olägenheter, ej minst för svenska engagementsgivare, som eljest i oviss förhoppning om förlängning av arbetstillstånden kunnat träffa engagement med någon del av ensemblen och därmed försatt sig i brydsam belägenhet. Sluttermin kan fastställas för en utländsk fackarbetare till den tid, inom vilken svensk arbetskraft enligt uppgift kan uppläras; den är då ägnad framtvinga sådant upplärande, som eljest gärna får anstå i förhoppning om förlängt arbetstillstånd.

Det är vanligen icke svårt att etablera en sådan situation, att vid utgången av slutterminen synnerliga skäl kunna anföras till förmån för en förlängning. En arbetsgivare kan exempelvis för driften behöva viss facklärd arbetskraft; svensk sådan kan uppläras på ett år, och i avbidan härpå erhåller utländsk facklärd arbetskraft arbetstillstånd för nämnda tid, varvid genom angivande av sluttermin meddelas, att förlängning ej kan påräknas. Underlåter nu arbetsgivaren att upplära svensk arbetskraft, står man vid årets utgång inför risken, att driften måste stoppas och svensk arbetskraft avskedas, därest icke förlängt arbetstillstånd beviljas.

Den beslutande myndigheten har därigenom försatts i ett svårt tvångsläge. Uppenbart är därför, att slutterminens användbarhet förutsätter, att den fullföljes med en sådan fasthet, att den inger respekt. Är i ett sådant exempel som det anförda varje förhoppning om en förlängning utesluten, upplärer arbetsgivaren givetvis i god tid svensk arbetskraft och utsätter icke sig själv för risken att behöva stoppa driften. Därmed behöver den beslutande myndigheten ej heller komma i något tvångsläge.

Det kan emellertid befaras, att om socialstyrelsen fastställde sluttermin, redan den ovissa förhoppningen, att frågan om förlängning kunde bringas inför annat forum, nämligen inför Kungl. Maj:t, skulle föranleda, att man underläte att träffa nödiga åtgärder under respittiden och därmed försatte Kungl. Maj:t just i ett sådant tvångsläge, som man vill förebygga.

Det kunde måhända göras gällande, att dylika slutterminer vid nu åberopade skäl aldrig finge rubbas genom förlängning av tillstånden. Ej heller en sådan stel regel kan obetingat förordas.

En sådan regel skulle på enahanda sätt, som ovan i annat sammanhang berörts, formellt sätta socialstyrelsen i tillfälle att eludera Kungl. Maj:ts initiativrätt; styrelsen hade ju endast att bevilja tillstånd för viss kortare tid och att därvid fastställa sluttermin, något som näppeligen bör ens formellt vara möjligt.

Även praktiska skäl förtjäna här beaktas. Det tvångsläge, vari ett svenskt företag kan befinna sig vid slutterminens utgång och som i och för sig skulle kunna föranleda övervägande om förlängning, behöver visst icke vara självförvållat eller beroende av underlåtenhet eller tredska från företagarens sida. Nya omständigheter, som ej kunnat förutses, kunna ha tillkommit och förtjäna beaktande; den utländske fackmannen kan ha fått sin ersättare i en upplärd svensk, men företaget har under tiden utvidgats genom inköp av ytterligare maskiner, vid vilka icke blott den förutvarande utan ytterligare en utländsk fackman påkallas under en ny så att säga utbildningsperiod. Vid deras sida kunna kanske flera tiotal svenska arbetare vinna arbete och utkomst. Vid sådant förhållande kan förlängning ifrågakomma, oavsett att en sluttermin tidigare fastställts.

Styrelsen har särskilt velat fästa uppmärksamheten på dylika slutterminer, som kommit att utan särskilt lagfästande få stor arbetsmarknadspolitisk betydelse. Under den period av förkovran, som utmärker vårt näringsliv, har anordningen fyllt den viktiga funktionen att utgöra ett instrument, med vars tillhjälp man vid tekniska nyorienteringar å ena sidan utan större friktioner kunnat tillgodose näringslivets legitima behov av fackutbildad arbetskraft utifrån men å andra sidan kunnat medverka till att sådan utländsk arbetskraft efter hand ersättes med upplärd svensk sådan. Spörsmålet rör sålunda ej en detalj i några få undantagsfall utan är av ganska vittutseende praktisk betydelse.

Tillämpningen av dylikt förfarande förutsätter stor fasthet och konsekvens, som dock ej får urarta till envetenhet. Det gäller vid ansökningar om förlängningar av tillstånd, för vilka sluttermin fastställts, att pröva, huruvida nya skäl tillkommit eller om vederbörande själva — med eller utan avsikt — äro vållande till ett iråkat tvångsläge. Sådan nyprövning förutsätter intim kännedom om de skäl, som förelegat, då slutterminen fixerades. Det torde vara nära nog ogörligt att härvid verkställa prövningarna med tillräckligt sammanhang och konsekvens, därest den förra förlades till en myndighet — socialstyrelsen — och den senare, i händelse av avslag från styrelsens sida, till Kungl. Maj:t. Och skulle ändring ske hos Kungl. Maj:t, skulle respekten för fastställda slutterminer snart undergrävas och förfarandet därmed förlora sin arbetsmarknadspolitiska liksom ock sin humanitära roll.

Det kunde mot vad här anförts måhända göras gällande, att fastställandet av sluttermin enligt sakens natur i allmänhet icke tillämpas i fråga om politiskt betonade fall, enkannerligen beträffande flyktingar, alltså icke i sådana fall, där

Kungl. Maj:ts initiativrätt närmast skulle ifrågakomma. Emellertid må erinras, att lagförslaget uttryckligen angiver även andra förutsättningar för Kungl. Maj:ts initiativrätt, bland annat den i och för sig vaga förutsättningen »eller ock på grund av särskilda omständigheter finnes påkallat». Det råder enligt styrelsens mening icke tvivel därom, att i fall, sådana som de ovan såsom exempel anförda, ett tvångsläge vid en sluttermins utgång kan vara av den allvarliga beskaffenhet — stora svenska arbetarstyrkor kunna hotas av arbetslöshet genom en vägrad förlängning — att sådana »särskilda omständigheter», om vilka lagförslaget talar i detta sammanhang, finge anses föreligga.

Med hänsyn till de desorganiserande verkningarna av den föreslagna anordningen, att Kungl. Maj:t skulle kunna på eget initiativ övertaga handläggningen av visst främlingsärende eller grupper av sådana ärenden, får styrelsen avstyrka densamma.

Hänskjutande till Kungl. Maj:t av ärenden. I viss mån skulle här avhandlade fråga lösas genom den andra av de föreslagna anordningarna, nämligen att socialstyrelsen skulle äga rätt hänskjuta ärende till Kungl. Maj:ts prövning. Denna anordning motsvarar såtillvida ej det uppställda syftet, som initiativet därvid stannade hos socialstyrelsen. Såsom ovan påvisats, skulle Kungl. Maj:ts initiativrätt emellertid ofta formellt sett på ett egenartat sätt kunna eluderas genom beslut av socialstyrelsen; anordningen komme väsentligen att bero av det underordnade ämbetsverkets lojalitet och urskillning. Man finge väl då förutsätta, att ämbetsverket, även om detsamma ensamt hade initiativrätt, skulle ådagalägga tillbörlig lojalitet och nödig urskillning och verkligen hänskjuta frågor av större vikt till Kungl. Maj:ts prövning.

Även denna senare anordning drabbas emellertid av den ovan framförda erinringen, att den skulle giva de politiska flyktingarna en särprägel — genom beviset i passet — som vore föga lycklig och som ej väl rimmar med anordningens humanitära syfte, just vad angår flyktingar. I så måtto ingiver jämväl dylik initiativrätt betänklighet.

Till förmån för densamma talar åter, att den skulle öppna möjlighet för styrelsen att, i svårbedömda och betydelsefulla fall, under lagfästa former överflytta avgörandet och ansvaret på den högsta statsmakten, något som styrelsen för egen del givetvis skulle förnimma som en lättnad.

Inför den synnerliga tvekan, till vilken skäl för och emot giva anledning, vill styrelsen ifrågasätta, huruvida icke den hittillsvarande anordningen, nämligen samråd under hand mellan utrikesdepartementet och socialstyrelsen, är den lämpligaste som kan utfinnas, låt vara att den pålägger styrelsen det formella ansvaret även i ärenden, där avgörandet i realiteten ligger hos utrikesdepartementet. Styrelsen återkommer strax här nedan till frågan om dylikt samråd och till vissa andra spörsmål, sedda mot bakgrunden av sådant samråd.

Härjämte vill styrelsen framkasta till övervägande den tanken, huruvida ej den dispensrätt, som nu jämlikt 51 § tillkommer Kungl. Maj:t och som väl näppeligen åsyftat att möjliggöra saklig ändring av beslut hos socialstyrelsen, skulle kunna anlitas för att undantagsvis bereda Kungl. Maj:t en initiativrätt i främlingsärendena. Måhända kunde någon jämkning av ordalydelsen i paragrafen skänka hemul för en sådan tolkning av densamma.

Samrådet med utrikesdepartementet. De sakkunniga förutsätta, att i den mån främlingsärendena skola ankomma på socialstyrelsens prövning, utrikesdepartementet — liksom hittills — skall kunna öva inflytande på deras bedömande; särskilt komma härvid i betraktande ärenden rörande politiska flyktingar liksom ock alla andra ärenden, vilka väsentligen böra bedömas under beaktande av förhållandet till främmande länder.

Enligt socialstyrelsens mening ligger det också i sakens natur, att utrikesledningen kan och bör utöva samt utövar inflytande på ärenden, där utrikespolitiska synpunkter böra beaktas och måhända vara helt utslagsgivande. Där det från utrikesdepartementets sida uttalas en bestämd uppfattning, att avgörandet i ett sådant ärende bör ske i viss angiven riktning, anser styrelsen för sin del ett sådant uttalande vara tillförbindande, detta även i sådana fall, där de synpunkter, som styrelsen närmast har att företräda, kanske tala i en annan riktning. Styrelsen plägar städse lämna departementet information om sådana omständigheter, som till äventyrs kunna väga emot skäl av politisk beskaffenhet.

Dylikt samråd med utrikesdepartementet, som ju av föredragande departementschefen förordades redan i propositionen till 1927 års främlingslag och mot vilket ingen erinran restes från riksdagens sida, har under det gångna decenniet förekommit i synnerlig utsträckning. Dossiéer i ärendena, ofta med bifogade promemorior, underställas utrikesdepartementet, varjämte muntliga rådplägningar, per telefon eller vid besök, äga rum mellan vederbörande tjänstemän i departementet och styrelsen. Ända sedan början av år 1920 inhämtar departementet vidare yttrande från styrelsen i en hel del viseringsärenden, något som varit ägnat att än ytterligare stärka den nära kontakten mellan departementet och styrelsen.

Samrådet har icke varit bundet av strängt fixerade former, något som ju utrikesdepartementets fria arbetsordning medgiver. Ur synpunkten av ärendenas materiella bedömande har styrelsen ej någon erinran häremot; snarare ha dessa fria former möjliggjort vederbörligt hänsynstagande till lämplighetssynpunkter.

Mot detta av statsmakterna förutsatta och gillade samråd kan ju riktas den erinringen, som redan i det föregående berörts, nämligen att det materiella avgörandet kan komma att ligga hos utrikesdepartementet, under det att det formella avgörandet liksom ock ansvaret påvilar socialstyrelsen. I och för sig är en dylik fördelning givetvis icke fullt tillfredsställande.

Härvid bör en speciell omständighet tagas i betraktande. Utrikesdepartementets handlingar äro ju såsom berörande förhållandet till främmande makter eller eljest i stor utsträckning av icke offentlig natur. Socialstyrelsens handlingar däremot ha jämlikt tryckfrihetsförordningen hittills, med få speciella undantag, varit av offentlig natur. När nu beslut, som formellt fattas av styrelsen, till dels grunda sig på handlingar av förra slaget, kan det erbjuda stora vanskligheter för styrelsen att — i den mån så skulle påkallas av utlänningen själv, hans ombud eller i den ej sällan förekommande offentliga diskussionen — lämna skäl för ett meddelat beslut. Det kan förekomma, att de motiv, som föranlett utrikesdepartementet att hos styrelsen uttala önskan om beslut i viss riktning, äro av beskaffenhet att ej kunna bringas till offentligheten. Om styrelsen i sådana fall blir nödsakad att lämna vissa informationer om skälen för sitt ställningstagande, bli dessa ofullständiga och lämna lätt nog rum för missuppfattningar eller misstydningar, vilka, då de ej kunna rättas, vålla reell olägenhet, i den mån de bidraga till att skapa misstro mot främlingskontrollen och till att frammana en opinionsbildning, som kan rikta sig mot främlingsklientelet.

Även om olägenheter av nu antytt slag hittills allt emellanåt gjort sig märkbara och ej heller framdeles torde kunna helt undvikas, anser styrelsen det oaktat, att dylikt samråd under hand med utrikesdepartementet är påkallat och ofrånkomligt och att former för detsamma, lämpligare än de hittillsvarande, svårligen kunna utfinnas. Erinras må jämväl, att frågan om revision av tryckfrihetsförordningen slutligt lärer underställas 1937 års riksdag och att vid revisionsarbetet spörsmålet om offentligheten av hithörande handlingar hos styrelsen lärer ha varit föremål för överväganden.

I betänkandet utgå de sakkunniga från att dylikt samråd med utrikesdepartementet allt fortfarande skall upprätthållas samt förorda — enligt vad styrelsen ej

kan undgå att tro, med visst underskattande av det hittillsvarande samarbetets omfattning och betydelse — att detsamma skall ytterligare vidgas.

De sakkunniga förorda sålunda, att icke blott styrelsens vederbörande tjänstemän utan även rådets ledamöter skulle äga att samråda med utrikesdepartementet. Det vill ock synas, som om en av rådets ledamöter skulle fungera såsom särskild förbindelseled mellan departementet och styrelsen. Tillika synes man ha utgått ifrån, att rådet skulle ha att fungera såsom regeringens representanter i styrelsen.

Det kan knappast fördöljas, att egenartade komplikationer kunna härflyta redan ur denna anordning. Man tänke sig följande fall. En utlänning har i samband med sin ansökan om uppehållstillstånd under hand hos vederbörande tjänsteman å styrelsens passavdelning hävdat, att han vore politisk flykting samt åberopat sig av asylrätt. Tjänstemannen har härav funnit skäl att redan såsom ett led i den på honom ankommande förberedande utredningen hänskjuta ärendet till vederbörande tjänsteman inom utrikesdepartementet. Där har ärendet prövats vara av den vikt, att det av honom hänskjutits till överordnade och — i sista hand — föredragits inför utrikesministern. Denne har av speciella utrikespolitiska skäl funnit, att ansökningen ej bör bifallas. Tjänstemannen i departementet återställer nu akten med upplysning om utrikesministerns uttalade mening. Enligt nu gällande ordning skulle ärendet därmed de facto vara avgjort. Skulle rådet utan vidare godtaga departementets anvisningar, komme ju ärendet att föranleda enahanda beslut, som med nuvarande ordning bleve fallet; rådet skulle vid sådant förhållande knappast få påvisbar betydelse. Tänkas kan, att rådet inför eventuella tungt vägande humanitära skäl, vilka talade för bifall till ansökningen, ej godtoge utrikesdepartementets sålunda meddelade direktiv.

Ett ingripande från rådets sida i form av förnyat samråd med utrikesdepartementet skulle måhända åsyfta att kontrollera den interna handläggningen inom departementet av ärendet eller att verifiera riktigheten av de uppgifter i saken, som lämnats av styrelsens tjänsteman, eller ock att påverka utrikesledningen att ändra uppfattning i sakfrågan.

Om rådet för sin del ej, på sätt hittills varit fallet med styrelsen, skulle uppfatta utrikesledningens anvisningar såsom tillförbindande, stode — enligt förslaget — den möjligheten ju öppen för rådet att förorda ärendets hänskjutande till Kungl. Maj:ts prövning.

Förslaget angiver icke uttryckligen, inom vilket departement sålunda hänskjutet ärende komme att handläggas.

Då socialstyrelsen ju sorterar under *socialdepartementet* låge väl närmast till hands, att rådets ledamöter förordnades på föredragning av chefen för detta departement, vare sig med eller utan gemensam beredning med annan eller andra departementschefer. Naturligast vore väl också, att, då socialstyrelsens instruktion föreskriver, att besvär över beslut av styrelsen skola anföras i nämnda departement, jämväl dylikt hänskjutande till Kungl. Maj:t av ärende ställdes till samma departement.

Andra skäl åter tala för att ärendena i fråga skulle ställas till *justitiedepartementet;* bland annat komme härvid i betraktande, att besvär över förpassningsbeslut hittills anförts i justitiedepartementet och att utvisningsärenden samt medborgarskapsärenden avgöras på föredragning av chefen för nämnda departement.

Ett tredje alternativ vore, att ärendena ginge till *utrikesdepartementet* för att av utrikesministern föredragas i konseljen. Styrelsen har ej att ingå i bedömande av frågan, huruvida gängse kutym eller andra skäl kunde stå hindrande i vägen för en dylik anordning; det må endast konstateras, att ärendena i fråga på så sätt bragtes under den konseljföredragning, som med hänsyn till deras innebörd skulle te sig såsom den kanske mest naturliga.

Enligt detta senaste alternativ märkes, att utrikesministern skulle kunna få

att såsom ledamot av statsrådet föredraga ärende, i vilket han tidigare, i annan ordning, redan fattat position. För ett positivt resultat av behandlingen i högre instans måste i varje fall förutsättas, att avgörande kan utfalla i strid mot utrikesministerns redan förut intagna ståndpunkt. Den omgång, som förorsakats av att rådet förordat ärendets hänskjutande till Kungl. Maj:t, bleve ju eljest meningslös.

Enligt de båda andra alternativen åter skulle det kunna inträffa, att främlingsärende avgjordes på föredragning av chefen för socialdepartementet eller chefen för justitiedepartementet i fall, där utrikesministern redan intagit viss position men där någondera av föredragande departementscheferna hyste en härifrån avvikande mening.

Den här berörda, av de sakkunniga föreslagna anordningen bottnar ju i omsorg om asylrättens helgd. Denna omsorg har föranlett de sakkunniga föreslå, att ärenden rörande vistelsetillstånd under vissa betingelser och på olika sätt skulle kunna överflyttas från socialstyrelsens till Kungl. Maj:ts avgörande. Det skulle då, synes det — av enahanda övervägande — vara följdriktigt, att samtliga ärenden, som avse politiska flyktingars möjlighet att vinna en fristad inom våra landamären, kringgärdades med samma skydd, nämligen att de kunde bringas under prövning av Kungl. Maj:t i konselj.

Nu meddelas emellertid icke sådant vistelsetillstånd allenast genom uppehållstillstånd hos socialstyrelsen utan även genom visering av utrikesdepartementet. Även om de senare ärendena, enligt förslaget, till dels överflyttas till socialstyrelsen, komme dock vissa viseringsfrågor — uppenbarligen nog så viktiga ur asylrättens synpunkt — att stanna hos utrikesdepartementet. Ur synpunkten av full följdriktighet skulle det då kunna ifrågasättas, om icke jämväl sådana ärenden skulle kunna bringas under prövning av Kungl. Maj:t i statsrådet. Härvid förtjänar måhända erinras, att utrikesdepartementet, i olikhet med de övriga statsdepartementen, ju utövar viss självständig beslutanderätt, nära besläktad med den, som tillkommer centralt ämbetsverk. Jämväl sådana ärenden hos socialstyrelsen, som skulle kunna överflyttas till Kungl. Maj:ts avgörande, prövas ju, såsom nämnts, redan nu de facto i utrikesdepartementet, en anordning som enligt förslaget skulle bibehållas. Det kan under sådana förhållanden knappast befaras, att det i behandlingen av de båda ärendesgrupperna skulle kunna uppkomma någon sådan saklig olikhet, som kunde motivera, att den ena gruppen men icke den andra skulle kunna bringas under Kungl. Maj:ts avgörande.

De komplikationer, som här berörts, synas kunna inträffa vid alla de olika anordningar, som av de sakkunniga i här berörda sammanhang föreslagits. Ytterst bottna dessa komplikationer däri, att anordningarna — vid det förhållandet att socialstyrelsen i politiska fall böjer sig för utrikesdepartementets direktiv — för att få någon saklig innebörd måste åsyfta kontroll å och eventuellt ändring av dessa direktiv.

Asylrätt för politiska flyktingar. I lagstiftningen har hittills ej meddelats någon fast definition på begreppet politiskt flyktingskap, ehuruväl dess förhandenvaro utgör den väsentliga förutsättningen för det, som benämnes asylrätt. Detsamma torde i allmänhet vara fallet även i andra länders lagstiftning.

Orsakerna härtill lära knappast vara att söka i tillfälligheter utan i själva sakens egen natur. Bland annat märkes sålunda, att begreppet kan växla karaktär, allt efter växlingen i strukturen av politiska regimer i dylika flyktingars hemland och i andra länder, av humanitära åskådningar här och i utlandet samt av andra förhållanden; vad som vid en tidpunkt eller i en situation icke skänker en utlänning asylrätt kan under ändrade förhållanden göra honom till politisk flykting, så att beredandet av asylrätt åt honom framstår såsom en bjudande humanitär plikt. Framhållas må vidare, att politiska flyktingar tillika kunna vara kriminella eller eljest asociala individer, som lämnat sitt hemland väsentligen i syfte att

undgå påföljder för egendomsbrott eller liknande. Det måste bliva mycket vanskligt att med utgångspunkt från en fixerad juridisk definition bestämma de politiska flyktingsfallen.

Det lärer emellertid ej ankomma på socialstyrelsen att ingå i principiella överväganden om ifrågavarande spörsmål; styrelsen har väl huvudsakligen att söka bedöma saken ur sådana mera praktiska synpunkter som kunna göra sig gällande vid tillämpningen av främlingslagen.

Styrelsen föreställer sig sålunda till en början, att varje juridisk definition, som gåves åt politiskt flyktingskap, skulle föranleda åtskilliga utlänningar att — med juridiskt biträde — söka åt sig vindicera ett sådant och därmed en asylrätt, detta närmast genom att söka förebringa bevisning om förhandenvaron av omständigheter, vilka gåve formell täckning åt en uppställd definition på flyktingskap av denna art. Det gäller emellertid så långt ifrån en juridisk prövning av uppställda rättsfall som fastmera och i eminent grad en fri prövning ur omedelbara humanitära synpunkter. Motiveringen till en ansökan bör ju här liksom eljest ej gå ut på att med juridisk teknik pressa innebörden av författningsföreskrifter utan endast att på enkelt och lättfattligt sätt klarlägga vissa faktiska förhållanden. Erinras må, att ansökan författningsenligt skall göras enligt fastställt formulär; detta är enkelt avfattat och torde vara sökanden till nödig vägledning vid upprättande av ansökningen. Det är ingalunda säkert, att den, som förmådde prestera den bästa formella täckningen av sitt flyktingskap, hade de materiellt starkaste skälen att åberopa sig av humanitär välvilja från vårt lands sida.

Vidare kan asylrätt icke tillerkännas främlingar i obegränsad omfattning. Det kunde väl tänkas, att nuvarande politiska regimer i andra länder eller omkastningar i dessa skulle kunna hota att slunga över våra gränser flyktingsskaror av den storleksordning, att vi överhuvud taget ej mäktade mottaga dem, detta ehuruväl uppställda definitioner på politiskt flyktingskap till fullo passade in på dem. Givet är, att vi i en sådan situation vore nödsakade att göra front mot en massinvandring.

Det visar sig ofta, att flyktingsfallen, synnerligast där deras antal visar märkbart stigande tendens eller där de bestå av element med utrerade politiska åskådningar, främmande för våra, lätt nog framkalla en irriterad opinion. En sådan opinion kan växa sig så stark, att den faktiskt reser hinder för asylrättens tillämpning och kan vända sig mot de kanske mest ömmande flyktingsfallen. En alltför liberal tillämpning av asylrätten kan slå om i sin motsats. Det mest önskvärda torde vara, att ärenden, som beröra dylika frågor, behandlas med varsam urskillning och att flyktingarna så omärkligt som möjligt tillåtas få infoga sig i vår miljö.

Av en rättslig definition på, ja redan av ett omnämnande i lagen av politiskt flyktingskap, skulle sannolikt kunna härledas anspråk, som framstode såsom tillförbindande för vårt land. Det vore betänkligt, om vi därigenom öppnade ett obetingat fritt tillträde för flyktingar i fall, där andra länder förbehölle sig fri prövning. Med säkerhet skulle detta i avsevärd mån bidraga till att dirigera flyktingsströmmarna från olika länder i riktning mot vårt land, ja även att stimulera till flykt från länder, där förhållandena vore ogunstiga. Redan nu förekomma ej sällan fall, där vederbörande tydligen funnit förhållandena i vårt land erbjuda fördelar och med hänsyn härtill sökt konstruera sådana omständigheter, som kunde tjäna som täckning åt flyktingskap och anspråk på asylrätt.

Med stöd av det anförda anser sig styrelsen böra avstyrka, att i främlingslagen införas positiva stadganden rörande politiskt flyktingskap, vilka uttryckligen föreskreve en speciell behandling av politiska flyktingar.

Innan styrelsen lämnar förevarande spörsmål, må omnämnas en synpunkt på flyktingsfrågan, som hittills föga beaktats i den utanför verket förda, ofta livliga diskussionen. När man med asylrätt förstår en politisk flyktings möjlighet att i

ett annat land få åtnjuta en fristad, som tryggar hans personliga integritet, torde man gärna stanna därvid. En sådan uppfattning torde ha sin rot i åskådningar från tider, då politiska flyktingar i allmänhet voro fåtaliga och ofta tilldrogo sig speciell uppmärksamhet. Givet är, att där sådana flyktingar själva saknade levebröd, de lätt nog kunde erhålla livets nödtorft av meningsfränder.

Politiska flyktingar förekomma numera i långt större antal, och de anlända ofta i utblottat tillstånd. I dylika fall ha filantropiska sammanslutningar och enskilda välgörare med erkännansvärd offervillighet trätt hjälpande emellan och sökt hålla nöden borta. Men ofta svikta de ekonomiska krafterna hos hjälporganisationerna eller frestas så hårt, att hjälpen måste begränsas till ett yttersta minimum. Känslor av medlidande hos enskilda åter ha ofta — det torde erfarenheten utvisa — en viss benägenhet att häftigt flamma upp men också att hastigt svalna.

Därmed aktualiseras ett spörsmål, från vilket man ofta är benägen att bortse beträffande flyktingar, nämligen försörjningsfrågan. Flyktingen är välkommen till landet, så länge det enbart gäller hans rätt att vistas här, men han är icke alltid lika välkommen såsom en arbetssökande, vilken eftersträvar sin utkomst. Man gör gärna gällande, att uppehållstillstånd bör beviljas men arbetstillstånd förvägras honom. Det är också, särskilt under tider av arbetslöshet, då svenska medborgare förgäves söka arbete och utkomst, ganska förklarligt, om man intager en negativ inställning mot arbetssökande flyktingar och i deras brödbekymmer helst hänvisar dem till filantropien. Varför skulle — menar man — flyktingen på arbetsplatsen få taga brödet ur munnen på en arbetssökande svensk arbetslös?

Där en hastigt övergående politisk situation förmått honom att ta sin tillflykt till ett annat land, kan en sådan uppfattning kanske vara försvarlig och riktig. Men om vistelsen där blir mera långvarig, är uppfattningen i själva verket mycket inhuman. Det kan ej vara riktigt att genom vägrat arbetstillstånd döma en flykting till årslång overksamhet och till ett liv i större eller mindre misär. Tanken är icke blott inhuman; den är socialt äventyrlig. Man skapar desperata, som kunna utveckla sig till samhällsfientliga och asociala.

Enligt socialstyrelsens mening är det ofrånkomligt, att man verkligen ser flyktingsproblemet i hela dess vidd genom att beakta frågan om deras försörjning genom nyttigt arbete.

Nu är det en känd sak, att särskilt vissa flyktingselement i hemlandet företrädesvis utbildat sig för samt vunnit utkomst inom vissa speciella yrkesområden. Ofta är konkurrensen inom motsvarande yrkesområden i vårt land mycket hård. Redan ett ringa tillskott utifrån kan här kännas besvärande, såframt icke tillämpningen av främlingslagen i restriktiv riktning håller en hägnande hand över yrket. Vårt land skulle helt enkelt ej kunna uthärda det tryck, som en ohämmad och oreglerad tillströmning till vår arbetsmarknad skulle utöva på vissa yrkesområden.

Det gäller här att söka å ena sidan genom beviljande efter hand av arbetstillstånd sätta flyktingarna i tillfälle att genom eget hederligt arbete förvärva sig utkomst och å andra sidan att genom lämpligt yrkesval vid arbetstillståndens utställande länka dem in på yrkesområden, där de ej utöka en redan stark konkurrens med svensk arbetskraft men icke desto mindre äro mäktiga att försörja sig på sitt arbete.

Styrelsen har redan sökt att — i nära samförstånd och samarbete med vissa enskilda hjälporganisationer — i dylika fall finna en praktisk lösning. Strävanden i sådan riktning ha ej varit utan positiva resultat.

Med det anförda har styrelsen velat understryka, att flyktingsproblemet, jämte sina politiska aspekter, har en ytterst viktig arbetsmarknadspolitisk och därmed social-humanitär sida.

Beslutanderätt hos byråchefen. I föregående sammanhang har redan vidrörts den föreslagna anordningen inom socialstyrelsen, att byråchefen skulle erhålla

viss självständig beslutanderätt; detta spörsmål förtjänar här behandlas något utförligare.

Till en början må framhållas, att byråchef eller annan, som föredrager ärende till avgörande inför verkchefen, enligt sakens natur i regel får visst inflytande på ärendenas utgång, ett inflytande som givetvis växer i samma mån som det — såsom fallet i hög grad är beträffande främlingsärenden — rör sig om massavverkning av ärenden, ofta av brådskande natur. Detta föredragandens inflytande motsvaras också av ansvar, vilket kan avkrävas honom; han har författningsenligt att kontrasignera generaldirektörens beslut samt äger rätt och skyldighet att till beslutet anteckna avvikande mening, om beslutet strider mot hans uppfattning.

Uppenbart är, att byråchefen de facto blir den beslutande i åtskilliga främlingsärenden. Men det måste med styrka understrykas, att verkchefens ställning därvid ingalunda stannar vid en passiv formalitet. Han får ju se protokollen och har tillfälle att närmare förhöra sig om förekommande ärenden, något som också sker mycket ofta, närmast i de fall, där direkt hänvändelse till honom av någon anledning förekommit. Städse föredragas ärenden av någon principiell betydelse på mera ingående sätt. De ärenden, i vilka föredragning knappast förekommer eller i allt fall sker och måste ske på summariskt sätt, äro sådana, som kunna betraktas såsom ren tillämpning av principer, som vid föredragning övervägts. Så till exempel kan ha beslutats, att arbets- och uppehållstillstånd ej förvägras, där sådant redan tidigare beviljats under en följd av år och där utlänningen faktiskt införlivats i svensk miljö, med mindre klart ändrade nya omständigheter tillkommit och kanske föranlett avstyrkande från länsstyrelse eller liknande. Ha hörda remissinstanser tillstyrkt eller eljest nya, ändrade förhållanden icke inträtt och har styrelsen ej funnit anledning frånträda en gång prövade grundsatser för avgörandet av sådana ärenden, föreligger näppeligen skäl att ägna ärendet omständlig formell föredragning.

Uppenbart är, att en dylik faktisk anordning bygger på personligt förtroende från generaldirektörens sida för föredraganden; för dennes vidkommande åter reses kravet på synnerlig lojalitet gent emot verkchefen. Tillika kvarstår ju också alltid, att föredraganden genom sin kontrasignation är både reellt och formellt medansvarig i beslut, där han ej avgivit reservation.

Framhållas må, att främlingsärendena hittills påkallat daglig föredragning inför generaldirektören och att därvid såväl enskilda ärenden som ledande grundsatser mycket ofta föranleda långvariga och ingående överväganden. Främlingskontrollen lägger utan tvivel en stor arbetsbörda på verkchefen, något som emellertid med hänsyn till kontrollens vikt och betydelse lärer vara ofrånkomligt.

Det kan måhända förefalla, som om den föreslagna anordningen med självständig beslutanderätt för byråchefen föga skulle skilja sig från det nuvarande faktiska förfarandet, och att förändringen sålunda närmast vore en formalitet, ägnad att bringa form och verklighet i bättre överensstämmelse med varandra. Styrelsen måste dock bestrida, att så är fallet. Det föreligger en avgörande principiell och i högsta grad reell skillnad mellan å ena sidan den nuvarande ordningen, enligt vilken verkchefen bestämmer, vilket ärende eller vilken grupp av ärenden, som må ankomma på byråchefs avgörande, och å andra sidan den ordning, som sakkunniga förordat, enligt vilken byråchefen hade att bedöma, huruvida han skulle hänskjuta ett ärende till generaldirektörens prövning. Det nuvarande förfaringssättet är också ägnat att oavlåtligen vidmakthålla det intima, förtroendefulla samarbetet mellan chef och föredragande samt att ständigt hålla jämväl verkchefen à jour med det som händer och sker på området.

Det är tänkbart, att den självständiga beslutanderätten hos byråchefen skulle försvaga detta intima samarbete och kanske vara ägnad att skapa till en början omärkliga men efter hand växande klyftor dem emellan i uppfattningen om främlingskontrollen.

Sedan sådana klyftor väl en gång uppstått, vore det ej så lätt att åter utfylla dem genom initiativ från generaldirektörens sida. Byråchefen kunde ha låtit godtagna principer gradvis förskjuta sig i viss riktning, som generaldirektören funne betänklig, allt under det att en ruckning bakåt av principerna skulle försvåras genom en mångfald beslut, som redan på prejudicerande sätt skänkt hemul åt principerna.

Jämväl må erinras, att om främlingskontrollen skall förläggas till en särskild byrå, föredragningen inför generaldirektören kommer att utgöra det enda organisativa förbindelseledet mellan främlingspolitiken och andra sociala ämnesområden. Och främlingspolitiken bör förvisso icke förvandlas till en isolerad specialfråga.

Slutligen må framhållas, att även om främlingskontrollen, såsom nämnts, påläger generaldirektören en tung arbetsbörda, denna arbetsbörda dock icke hänför sig till sådana ärenden, som enligt förslaget borde kunna avgöras av byråchefen såsom beslutande — generaldirektören kan i dem redan nu åtnöja sig med en summarisk kontroll — utan till sådana frågor, vare sig enstaka ärenden eller principspörsmål, som jämväl enligt den föreslagna nya anordningen borde föreläggas honom. Någon nämnvärd lättnad av arbetsbördan för generaldirektören skulle anordningen knappast föranleda, förutsatt nämligen att icke byråchefen, med ådagaläggande av en icke avsedd självrådighet, underlåte att bringa ärenden under generaldirektörens prövning.

Om än styrelsen ej kan underlåta hysa åtskilliga betänkligheter mot den nu föreslagna anordningen, vilken synes ägnad att kunna bringa tyngdpunkten i den materiella beslutanderätten jämväl i viktigare frågor på glid i riktning från den ansvarige verkchefen till byråchefen, må dock framhållas, att självständig beslutanderätt för byråchefen i vissa främlingsärenden är behövlig. Främst syftar styrelsen härvid på det ofta förekommande förhållandet, att ärenden äro av brådskande natur. Det kan gälla timmar och minuter, exempelvis där en utlänning behöver sitt pass för en tvingande resa utomlands men redan före avresan behöver fortsatt uppehållstillstånd för att kunna återvända; han kan ha innehaft uppehållstillstånd under ett decennium och frågan om lämpligheten av förlängningen har ej dragits i tvivelsmål. Ett omedelbart formellt riktigt, protokollfäst beslut kan då vara svårt att i hastigheten åstadkomma; generaldirektören kan för stunden eller för dagen vara upptagen av andra trängande angelägenheter. Ej sällan göra interurbana telefonsamtal från beskickningar eller lokala passkontrollanter i brådskande ärenden ett omedelbart förhandsbeslut nödvändigt. Avgörandet i dylika fall kan därvid av omständigheternas makt komma att åvila byråchefen, och det synes då också lämpligt och riktigt, att han därvid intager en häremot svarande, klart ansvarig ställning.

Jämväl torde den överflyttning av polisbyrån till socialstyrelsen och det inseende över den lokala passkontrollen från styrelsens sida, som i betänkandet föreslås, föranleda behov av viss ökad, självständig beslutanderätt hos byråchefen.

Härvid må erinras, att en dylik självständig beslutanderätt hos byråchef — eller annan tjänsteman — ej är något för socialstyrelsens organisation och arbetssätt principiellt nytt utan redan kommit till uttryck samt närmare reglerats i Kungl. Maj:ts instruktion för socialstyrelsen, nämligen genom ändring i § 18, vilken ändring, på förslag av socialstyrelsen, skett genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 9 oktober 1931 (sv. förf. saml. nr 341).

Ifrågavarande § 18 lyder enligt kungörelsen:

»1. Styrelsen må överlämna åt ledamot eller annan tjänsteman att avgöra visst ärende eller viss grupp av ärenden. Generaldirektören äger därvid att uppdraga åt annan befattningshavare än den, till vilken befogenheten att avgöra ärende sålunda överlämnats, att inför denne föredraga visst ärende eller viss grupp av ärenden. För visst fall må dock generaldirektören, om synnerliga skäl föreligga, bestämma, att till sådan grupp hörande ärende skall handläggas i den ordning, som eljest är stadgad.

Styrelsens beslut om överflyttande å ledamot eller annan tjänsteman av befogenhet att avgöra viss grupp av ärenden skall anmälas hos Kungl. Maj:t.

Beslut om överflyttande av befogenhet att avgöra eller skyldighet att föredraga ärenden skall upphävas i samma ordning, som det meddelats. Avser sådant upphävande befogenheten att avgöra viss grupp av ärenden, skall beslutet anmälas hos Kungl. Maj:t.

7. Befattningshavare, som föredrager inför ledamot eller annan, till vilken enligt vad i mom. 1 sägs befogenhet att avgöra ärende överlämnats, har att, därest beslutet icke överensstämmer med hans åsikt, till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening.»

Denna redan gällande författningsbestämmelse lärer skänka den lämpliga formen för ernående av den förenkling i arbetsordningen, som de sakkunniga funnit behövlig och som påkallas av ärendenas natur och mängd. Och den återgivna föreskriften i instruktionen bevarar ju — till skillnad från sakkunnigeförslaget — hos verkchefen bestämmandet av gränserna för byråchefens befogenheter, vad angår såväl de individuella ärendena som grupper av ärenden, en bestämmanderätt, som uppenbart bör tillkomma den ansvarige verkchefen.

Vidare må understrykas den ytterligare, speciella anordning, som vid dylik delegerad beslutanderätt kan träffas och som lärer böra vara regel, nämligen, att särskild tjänsteman skall stå såsom föredragande samt därvid äga reservationsrätt, alltså en anordning alldeles analog med de fall, där ärende i vanligen förekommande ordning föredrages av byråchef inför generaldirektören.

Ett dylikt föredragandeskap äger uppenbarligen stor principiell betydelse. Det framtvingar, att varje ärende åtminstone kommer under två par ögon, något som att börja med är ägnat minska risken av förbiseenden och misstag. Det utgör vidare en väsentlig garanti mot godtycklighet och smussel.

Framför allt konstituerar det ett klart både formellt och reellt ämbetsmannaansvar jämväl hos den, vilken såsom föredragande närmast har att sätta sig in i ärendet samt att inför byråchefen andraga de i ärendet förebragta väsentliga omständigheterna, på vilka ett beslut kan och bör grundas.

De slutsatser rörande personalbehovet å den föreslagna främlingsbyrån, som härav äro att draga, avhandlas längre fram i utlåtandet. Här må dock konstateras, att sådana krav, som här ställas på föredragandeskap i ett par tiotusental ärenden, ej torde kunna tillgodoses av allenast en enda tjänsteman; två föredragande högre tjänstemän vid byråchefens sida torde vara minimum; uppgiftens natur och ärendenas vikt torde normalt hänvisa till tjänstemän i byrådirektörs tjänsteställning. Givet är, att icke ens tvenne föredragande tjänstemän skulle förmå att i detalj informera sig i samt föredraga ärenden i sådant antal. Det lärer därför ej böra anses uteslutet, att jämväl tjänstemän i lägre grad kunna förordnas att på eget tjänstemannaansvar — låt vara under nödig vägledning, inseende och kontroll av förstnämnda högre befattningshavare — få biträda vid föredragning av vissa grupper av främlingsärenden.

Särskild främlingsbyrå? Frågan om den organisation, som skulle erfordras för handläggningen av främlingsärendena, förtjänar närmare behandling. Den bör ses mot bakgrunden av några allmänna frågor, som också beröras i sammanhanget.

Till en början må erinras om det nästlidna höst avgivna betänkandet om hela socialstyrelsens organisation, vari bland annat föreslås, att första byrån, där främlingsärendena nu handläggas, skulle indragas och därstädes förekommande ärendesgrupper fördelas på olika, andra byråer; främlingskontrollen skulle överflyttas på sjunde byrån. I häröver avgivet utlåtande[1] har styrelsen ägnat förslaget kritisk granskning.

[1] Jfr Soc. Medd. 1936, sid. 817 o. f.

Vid tidpunkten för nämnda utlåtandes avgivande förelåg icke nu remitterade betänkande, varför styrelsen ej hade möjlighet att beakta organisationsfrågan ur de synpunkter, som kunde föranledas därav, att nya uppgifter med avseende å främlingskontrollen kunde komma att påläggas styrelsen. Emellertid betonades i utlåtandet, att redan hittillsvarande arbetsuppgifter påkallade förstärkning av arbetskrafterna. Med då föreliggande utgångspunkter avböjde styrelsen tanken på främlingskontrollens överflyttning till sjunde byrån och förutsatte, att den skulle stanna å första byrån, vilken av detta och andra skäl borde bibehållas.

Nu tillkomma enligt sakkunnigeförslaget nya uppgifter av sådan omfattning, att de sakkunniga förorda inrättandet av en allenast för främlingsärendenas handläggning avsedd byrå. Uppenbart beröres frågan om första byråns bibehållande av detta förslag. Även själva sakfrågorna angående styrelsens befattning med främlingskontrollen bero i viss mån på den organisation man tänker sig och den karaktär denna erhåller.

Närmast kommer härvid i betraktande frågan om polisbyråns överflyttning till socialstyrelsen. Redan i det föregående har betonats, att det för styrelsens nuvarande befattning med främlingskontrollen skulle vara av värde att äga omedelbar tillgång till det uppgiftsmaterial, som föreligger i polisbyråns kortregister. Delade meningar härom torde ej behöva råda. Frågan är emellertid icke uttömd därmed.

Befattningen med hithörande registratur skulle ju vid en överflyttning av polisbyrån ej begränsa sig till ett passivt mottagande av informationer ur registret. Styrelsen skulle även övertaga vissa med registret förenade positiva uppgifter av kontrollerande natur samt ett häremot svarande ansvar.

I remitterade betänkandet har givits uttryck åt de erinringar, som hittills kanske i främsta rummet riktats mot vår främlingskontroll, nämligen att denna varit ofullständig i vissa hänseenden, närmast i vad rör kontrollen av lagens efterlevnad ute i orterna. Man har i förslaget sökt råda bot härför. Överflyttningen av polisbyrån åsyftar att utgöra ett led i effektiviseringen av kontrollapparaten. I det föregående har styrelsen emellertid uttalat en varning mot att härvid ställa anspråken alltför högt; även ett genomförande av förslaget torde lämna rum för åtskilliga bristfälligheter ute i orterna. Vad angår kontrollapparaten inom styrelsen är personalbehovet åtminstone enligt förslaget ej tillgodosett i nödig omfattning. Det kan befaras, att de arbetsuppgifter, som hänförde sig till främlingskontrollens tekniska sidor, icke kunde eftersättas, utan att kontrollen i allvarlig mån bruste sönder. Hellre än att så skedde, finge man då kanske — i trängseln mellan olika arbetsuppgifter — söka jämka på den tid, som personalen hade att ägna åt behandlingen av de egentliga ärendena rörande vistelse- och arbetstillstånd, vilka ju enligt sakens natur erbjuda en viss töjmån, i vad angår det arbetskvantum, som deras handläggning påkallar, men vilka ärenden äro de viktigaste.

Enligt förslaget skulle socialstyrelsen vidare ha att utöva visst inseende över de lokala passkontrollanterna. I betänkandet avhandlas ej närmare, med vilka befogenheter styrelsen skulle utrustas för fullgörande av dessa uppgifter, och ej heller huru eventuella kompetenskonflikter mellan socialstyrelsen i denna ämbetsutövning å ena sidan och passkontrollanterna eljest överordnade myndigheter å den andra skulle bringas till en lösning.

Liknande spörsmål göra sig gällande jämväl i vad angår verkställighet av förpassnings- och avvisningsbeslut, som styrelsen enligt förslaget skulle ha att meddela.

Styrelsen är för övrigt icke fullt övertygad, att de förpassningsbeslut, som enligt förslaget skola ankomma på socialstyrelsen, till sin innebörd verkligen fullt motsvara de förpassningsbeslut, som nu ankomma på länsstyrelse. De senare innefatta väl, bland annat, vissa praktiska verkställighetsåtgärder, som kunna behöva vidtagas. Socialstyrelsens förpassningsbeslut innefatta väsentligen ett angivan-

de av den tidsfrist, inom vilken en utlänning skall ha lämnat landet. Om han — vilket torde vara det vanliga — självmant efterkommer beslutet härutinnan, påkallas ju inga verkställighetsåtgärder från det allmännas sida. I motsatt fall däremot vill det synas, som om särskilt beslut rörande de erforderliga verkställighetsåtgärderna, själva förpassandet, skulle påkallas. Denna sida av saken skulle enligt förslaget ankomma på länsstyrelsen. Det vill synas, som om kompetenskonflikter därvid kunde befaras.

Enligt förslaget skulle till styrelsen överflyttas befattningen jämväl med vissa viseringsfrågor samt med utställande i vissa fall av speciella, svenska legitimationshandlingar för utlänningar. Det må visst ej förnekas, att åtskilliga vägande skäl kunna anföras för överflyttningen av den förra gruppen av ärenden, som materiellt sett starkt påminna om ärenden rörande arbets- och uppehållstillstånd, vilka socialstyrelsen ju har att handlägga. Styrelsen vill heller icke motsätta sig förslaget i denna del. Icke desto mindre må betonas, att överflyttningen icke undanröjer den nuvarande dualismen mellan utrikesdepartementet och socialstyrelsen i dessa frågor. I många fall bli nämligen de överväganden, som resultera i den första viseringen, vilken ju skulle ankomma på departementet, starkt prejudicerande för bedömningen av ansökningar om viseringsförlängning. Särskilt är så fallet, där viseringen innefattar rätt att antaga arbetsanställning. Den första viseringen kan likaväl tänkas innefatta ett ganska definitivt accepterande av utlänningen för framtiden som den kan meddelas ur synvinkeln, att utlänningen kommer att vistas här allenast under viss begränsad tid; den meddelas stundom under en — kanske tyst — förutsättning om s. k. sluttermin. Den myndighet, som äger meddela förlängning, bör alltid vara nogsamt underkunnig om de förutsättningar, under vilka den första viseringen medgavs, men på samma gång vara obunden att, om fråga om förlängning uppkommer, fritt pröva denna med hänsyn till de eventuellt ändrade omständigheter, som då föreligga. Styrelsen hänvisar härutinnan till vad i det föregående anförts med avseende å förlängning av arbets- och uppehållstillstånd på beslut av Kungl. Maj:t i sådana fall, där styrelsen kunde ha fastställt sluttermin, en fråga som ju principiellt erbjuder likheter med den nu berörda.

Styrelsen föreställer sig dock, bland annat med hänsyn till de smidiga arbetsformer, som äro medgivna för utrikesdepartementet, att det icke skall möta svårigheter att praktiskt ordna det erforderliga samarbetet med utrikesdepartementet.

Styrelsen vill i anslutning till vad här anförts framkasta en tanke, som måhända kunde förtjäna övervägande. Där visering meddelas första gången och avser mera stadigvarande vistelse här i riket vare sig med eller utan arbetsanställning, skiljer den sig i sak icke mycket från uppehålls- och arbetstillståndsärenden. Skillnaden ligger däri, att prövningen i viseringsfråga jämväl avser spörsmålet, huruvida inresa i landet överhuvud taget kan medgivas utlänningen. Vid bifall föranleda dylika ärenden, på grund av sin natur, nästan regelbundet ansökningar om förlängning. Då det såsom nämnts är av betydelse att vid frågan om förlängning av visering kunna beakta de synpunkter, som föranlett den första viseringen, frågar man sig, huruvida ej även förstagångsärendena kunde avgöras i socialstyrelsen.

Vid sådant förhållande kunde måhända ärendena översändas till styrelsen från utrikesdepartementet, försedda med påstämpling, att inresehinder ej förelåge. Nämnas må, att där departementet för egen del funne sådant hinder föreligga, någon remiss till socialstyrelsen ju överhuvud taget ej behövde ifrågakomma. Sedan styrelsen för sin del fattat beslut, kunde underrättelsen till vederbörande beskickning eller konsulat om beslutets innebörd måhända lämnas direkt av socialstyrelsen. Genom en sådan anordning skulle i många fall handläggningsförfarandet bli snabbare än det nuvarande. Flertalet hithörande ärenden torde nämligen vara

sådana, beträffande vilka för närvarande utrikesdepartementet före den slutliga prövningen inhämtar yttrande från socialstyrelsen.

I sammanhanget må påpekas, att under alla förhållanden synes önskvärt, att ansökningsformulären för å ena sidan visering och å den andra uppehålls- och arbetstillstånd bringades att nära överensstämma med varandra.

Vad åter angår frågan om utställandet i vissa fall av svensk legitimationshandling för utlänningar, ställer sig styrelsen mycket tveksam, huruvida befogenheten härtill, på sätt föreslagits, bör överflyttas från utrikesdepartementet till socialstyrelsen. Det är icke uteslutet, att denna angelägenhet märkbart kan komma att påverkas av åtgöranden i andra länder och följaktligen från svensk sida kan komma att föranleda överväganden och åtgärder av utrikespolitisk natur, vilka alltså skulle ankomma på utrikesledningen. Jämväl de praktiska verkställighetsåtgärderna med själva utställandet i de enskilda fallen av ifrågavarande legitimationer synas då likaledes böra falla inom utrikesdepartementets ämbetsområde.

Om styrelsen sålunda å ena sidan, trots vissa framförda betänkligheter, ej vill motsätta sig, att handläggningen av vissa viseringsärenden överflyttas från utrikesdepartementet till socialstyrelsen, anser sig styrelsen ej kunna tillstyrka sådan överflyttning, i vad avser utställandet av vissa svenska legitimationshandlingar för utlänningar.

Vid sin befattning med främlingskontrollen har styrelsen kommit i livlig kontakt med ordningsmakten och naturligen tagit stor hänsyn till de upplysningar och meningar, som från dennas sida framförts. Enligt sakkunnigeförslaget får styrelsen nu sig anförtrodd nya uppgifter, som hittills påvilat ordningsmakten.

Det finnes stora grupper av främlingsärenden, där styrelsen i stor utsträckning bör i sina bedömanden lita sig till andra statliga verk och institutioner, företrädande handel och industri, högre och lägre undervisning, konstnärlig verksamhet och så vidare, för att bedömandet skall kunna ske med nödig sakkunskap.

Det behöver slutligen knappast nämnas, att styrelsen hos enskilda institutioner och sammanslutningar av varjehanda slag bör söka informera sig i åtskilliga sakfrågor eller allmän, mera vägande intresseinställning.

Ytterst står dock alltid kvar, att främlingskontrollen bör bottna i ett materiellt och så långt möjligt är allsidigt bedömande av utlänningars ställning i allmän svensk samhällsmiljö.

Främlingsärendena ha hittills närmast handlagts å socialstyrelsens första byrå, »byrån för sociala frågor i allmänhet», där styrelsen på alldeles speciellt sätt konfronteras med samhällslivets olika faser.

Det torde kunna påstås, att en gynnsam växelverkan ägt rum mellan prövningen å ena sidan av främlingsärenden och å den andra av större eller mindre »sociala frågor i allmänhet».

Den av de sakkunniga föreslagna främlingsbyrån inom styrelsen skulle till sin ämbetsuppgift bli en fackbyrå. Enligt förslaget om socialstyrelsens omorganisation skulle, såsom nämnts, första byrån indragas och handläggningen av »sociala frågor i allmänhet» överflyttas till andra byråer, närmast till byrån för lag- och administrativa frågor, varjämte ärendena rörande alkoholistvård skulle överflyttas till den nya fattigvårdsbyrån.

Den omedelbara växelverkan mellan främlingsärenden och de »sociala frågorna i allmänhet», som nu förefinnes i och med handläggningen inom en och samma byrå, ginge ju förlorad, om de båda ärendesgrupperna fördelades på olika byråer. Kontakten dem emellan komme att väsentligen begränsas till att generaldirektören fungerade såsom en enande och sammanhållande länk. Denna sammanhållande uppgift vore ägnad att icke så oväsentligt tynga generaldirektörens arbetsbörda; enligt betänkandet om styrelsens organisation gå ändringsförslagen däremot, bland annat, just ut på att lätta verkchefens arbetsbörda, vilken anses alltför tyngande redan nu.

Det må ingalunda bestridas, att uppgifterna med främlingskontrollen, vad både omfattning och betydelse angår, väl skulle kunna påkalla en särskild ny byrå inom styrelsen. Främlingsärendenas speciella beskaffenhet ger också ur vissa synpunkter fullt fog för inrättandet av en fackbyrå för deras handläggning.

Skäl tala sålunda å ena sidan för främlingskontrollens bibehållande å första byrån och å andra sidan för att en ny fackbyrå inrättas för densamma.

Såsom en i det följande lämnad detaljgranskning torde ådagalägga, kan den av de sakkunniga förordade personalutrustningen å den föreslagna främlingsbyrån ej anses göra denna nöjaktigt arbetsduglig.

Om det förhåller sig så, att ramen för personalutrustningen å främlingsbyrån påverkas och måste begränsas därav, att denna ram för byrån — organiserad såsom ny fackbyrå — givetvis måste rymma en ny byråchefstjänst, kan lämpligheten av å ena sidan indragningen av första byrån och å andra sidan inrättandet av en ny byrå starkt ifrågasättas. Lämpligare synes då vara att bibehålla främlingskontrollen under första byrån. Därmed inbesparades ju en byråchefstjänst, vilket i och för sig skulle medgiva en förbättrad personalutrustning i övrigt, varav trängande behov torde yppa sig. Närmast skulle redan denna anordning — utan särskild kostnadsökning — medgiva, att den föreslagna sekreteraretjänsten uppflyttades i byrådirektörs grad och att ytterligare en sådan tjänst inrättades. Därmed skulle skapas tvenne tjänster, där innehavarna finge förutsättas vara skickade att — på tjänstemannaansvar — föredraga även mera viktiga främlingsärenden. Erinras må, att byråchef enligt styrelsens instruktion skall närvara vid föredragning av ärende, som rör hans byrå.

Byråchefens arbetsbörda skulle lättas ganska avsevärt, om han på angivet sätt kunde i mera väsentlig utsträckning befrias från själva föredragandet av löpande ärenden. Han finge därigenom i allt fall ökade möjligheter att ägna tid åt sociala frågor i allmänhet.

Genom här förordade utbyte av en byråchefstjänst och en sekreterartjänst å ena sidan mot två byrådirektörstjänster å den andra åstadkommes ju inget tillskott av arbetskraft ur kvantitativ synpunkt; utbytet medförde endast, att befattningarna — inom ungefär enahanda kostnadsram — skulle anbringas på ett effektivare sätt, som bättre motsvarade behovet. Sannolikt påkallades emellertid ytterligare förstärkning, bland annat med en sekreteraretjänst. Detta spörsmål behandlas utförligare i det följande.[1]

Styrelsen har sig ej bekant, huruvida sakkunnigeförslaget rörande styrelsens organisation kommer att följas, i vad angår indragning av första byrån. För egen del avstyrkte styrelsen omorganisationsförslaget i denna del under framhållande, att en särskild byrå för »sociala frågor i allmänhet» vore påkallad och att inom detta vidsträckta och ständigt vidgade område — även med frånräknande av främlingskontroll och alkoholistvård — förvisso funnes arbetsuppgifter, tillräckliga för att motivera bibehållandet av första byrån. Då från denna i allt fall skulle bortflyttas ärenden angående alkoholistvård, skulle väl tillsvidare medgivas, att innehavaren av byråchefstjänsten å första byrån i behörig utsträckning kunde ägna sina krafter jämväl åt främlingskontrollen, för så vitt han nämligen i detta arbete kunde påräkna verksamt biträde, närmast av tvenne byrådirektörer.

Avvisning. Enligt nu gällande bestämmelser har den lokala polismyndigheten att besluta angående avvisning av utlänning från riket. Besvär över avvisning kunna anföras hos Konungens befallningshavande. Över KB:s beslut må klagan ej föras. Avvisning skall gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

I denna anordning föreslå de sakkunniga ett undantag, nämligen beträffande politiska flyktingar; om polismyndigheten finner anledning till avvisning och ut-

[1] Se not 2 sid. 206.

länningen uppger sig vara politisk flykting skall — om ej med skäl kan antagas, att uppgiften är oriktig — polismyndigheten omedelbart göra anmälan hos socialstyrelsen, som skall besluta, hur med utlänningen skall förfaras. I och med att ärendet på detta sätt bringats under styrelsens bedömande, bortfaller, liksom i fråga om förpassningsärendena, klagorätten. Ärendena skola föredragas inför generaldirektören och rådet eller, eventuellt, överlämnas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Såsom redan anförts, är det ofta svårt att hastigt bedöma, om ett påstått flyktingskap är verkligt eller ej. Där fråga är om utlänning, som icke är känd inom politiska kretsar här i landet eller av vederhäftiga här boende flyktingar, kan saken vanligen icke med större säkerhet bedömas, med mindre man nått personlig kontakt med honom och haft tillfälle till ingående samtal eller ock kunnat hos hjälpinstitutioner för flyktingar inhämta upplysningar och omdömen. Det av de sakkunniga såsom det normala förordade förfarandet synes ej förenligt med den snabba handläggning, som avvisningsärendena påkalla. I sammanhanget må framhållas, att en utlänning, som icke av politiska skäl är hotad i sitt hemland, redan genom kortare utlandsresa kan bli misstänkt för att ha deltagit i icke tillåtna politiska förehavanden eller kan bli betraktad som s. k. emigrant och därför komma att utsättas för påföljd, när han efter en tids utlandsvistelse återvänder till hemlandet.

En särskild omständighet förtjänar här beaktas. Politiska flyktingar anlända långtifrån alltid till Sverige direkt från hemlandet. Ej sällan hitkomma sådana, som blivit avvisade eller förpassade från något land, där man med hänsyn till deras flyktingskap ej sänt dem tillbaka till hemlandet. Givet är, att flyktingar också icke så sällan flytt till ett land och sedan av egen vilja söka sig till ett annat, t. ex. till Sverige. En internationellt godtagen regel synes därvid vara, att en under dylika omständigheter utrest person ej återemottages, med mindre han omgående eller senast inom tjugofyra timmar återsändes. Genom en tidsödande handläggningsprocedur av avvisningsärenden och vidare i betraktande av, att det icke lärer överensstämma med här i landet hyllade humanitära principer att medverka till att flyktingar sändas från land till land i ständig kretsgång, öppnar sig här otvivelaktigt den föga tillfredsställande eventualiteten, att Sverige finge mottaga och svara för ett proportionsvis stort antal politiska flyktingar, kanske just av sådan mindre önskvärd typ, som andra länder funnit obekväm. Man torde i sammanhanget ej helt böra bortse från risken, att en eller annan stat — särskilt sådana, där lokala myndigheter ägde att handla självständigt i dessa ärenden — skulle begagna sig av sålunda sig öppnande möjligheter för att avvisa eller förpassa icke önskvärda flyktingselement till just vårt land.

Med hänsyn till det anförda synes det lämpligt, att vederbörande polismyndighet skall även i fortsättningen äga att förordna om avvisning av flyktingar, vilka icke ankomma till Sverige direkt från hemlandet utan över annat land, där de ej av politiska skäl äro till sin personliga säkerhet hotade. Det synes även naturligt, att det land, som antingen frivilligt eller genom bristfällig gränskontroll berett flykting tillfälle inkomma på sitt territorium, skall vara det, som närmast tager hand om denne.

Åtskilliga flyktingar inresa över Trälleborg. Kontrollen härstädes utövas av en väl tränad personal och det torde med hänsyn härtill ej vara påkallat, att prövningen av hithörande ärenden sker centralt. I tveksamma fall kunde polismyndigheten därstädes träda i direkt förbindelse med utrikesdepartementet och handla i överensstämmelse med därifrån mottagna instruktioner.

Beträffande de få verkliga eller föregivna flyktingar, som direkt från hemlandet inresa i riket över annan ort, synes även hänvändelse till utrikesdepartementet kunna ske i tveksamma fall, dock först sedan om möjligt förhör med utlänningen hållits inför länsstyrelse eller av länsstyrelsen särskilt förordnad myndighetsperson.

Rätt att idka näringsyrke m. m. Beträffande de ärenden, som omtalas i betänkandet under rubriken »utlänningsärenden i andra lagar och författningar», vill styrelsen instämma i att de lämpligen avgöras av annan myndighet än socialstyrelsen. I fråga om de i handelsdepartementet handlagda ärendena beträffande tillstånd för utlänning att utöva näring anser sig emellertid styrelsen böra framhålla, att åtskilliga sådana ärenden i mångt och mycket i praktiken äro att jämställa med ärenden rörande arbetstillstånd. Så blir förhållandet exempelvis, om en utlänning har möjlighet att antingen mot en kapitalinsats av några tusen kronor erhålla anställning i ett mindre företag eller att för samma kontantinsats förvärva företaget. Med hänsyn härtill vore det önskvärt, att man på lämpligt sätt kunde i praxis främja likformighet i ärendenas bedömning. För egen del vore styrelsen här — liksom i politiska flyktingsfall — beredd att beakta önskemål från vederbörande departement.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträden i november 1936 och februari 1937.

Internationella arbetsbyråns styrelse var under dagarna 12—14 november 1936 samlad i Genève till ordinarie kvartalssammanträde. Mötet öppnades av den avgående presidenten, den kanadensiske regeringsrepresentanten dr Riddell. Denne riktade därvid en särskild välkomsthälsning till den nye ledamoten, andre ordföranden i landsorganisationen i Sverige Gunnar Andersson, vilken invalts på den plats inom arbetargruppen, som blivit vakant genom A. Forslunds utnämning till statsråd.

Till styrelsens president under det kommande året valdes den tjeckoslovakiske socialministern Jaromir Necas samt till vicepresidenter chefen för de nordiska arbetsgivarföreningarnas brysselbyrå H. C. Ørsted och ordföranden i den belgiska landsorganisationen C. Mertens.

Minimiålderfrågan. Den första punkten på detta sammanträdes dagordning var frågan om en revision av de vid 1919 och 1932 års arbetskonferenser antagna konventionerna om minimiålder för barns användande till arbete, en revision som åsyftar en höjning av minimiåldern från 14 till 15 år. Som förut meddelats godkände den i oktober 1936 hållna sjöfartskonferensen en dylik reform beträffande arbete ombord på fartyg.[1] Styrelsen beslöt nu att uppföra frågan om revision av de ovannämnda två konventionerna på dagordningen för 1937 års arbetskonferens. På förslag av den amerikanske regeringsrepresentanten beslöt styrelsen därjämte att samtidigt ge konferensen tillfälle att på grundval av en av arbetsbyrån utförd omfattande utredning underkasta hela barnskyddsproblemet en mera allmän diskussion. Särskild uppmärksamhet kommer vid konferensen att ägnas frågan om införande av nya föreskrifter angående arbetsgivares skyldighet att föra register över sysselsatta minderåriga arbetare ävensom frågan om förbud mot användande av barn till arbete, som kan anses menligt för deras fysiska och moraliska hälsa. Frågan om minimi ålder för barns användande i jordbruksarbete hänsköts till den upprättade permanenta kommissionen för lantarbetsfrågor.

---

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 47.

Styrelsen diskuterade därefter de åtgärder, som skulle vidtagas med anledning av vissa vid 1936 års arbetskonferens antagna resolutioner.

Asien och I. A. O. En av dessa resolutioner, som antogs på förslag av de indiska och japanska arbetardelegaterna, åsyftade ett stärkande av förbindelserna mellan internationella arbetsorganisationen och dess asiatiska medlemsstater genom inkallandet snarast möjligt av en rådgivande trepartskonferens för asiatiska arbetsfrågor och upprättandet inom den internationella arbetsorganisationen av en permanent asiatisk kommitté, vilken skulle sammanträda vartannat år i något av de asiatiska länderna. Med hänsyn till detta spörsmål beslöts, att internationella arbetsbyrån till styrelsens nästa sammanträde skulle utarbeta en rapport angående en dylik konferens' uppgifter, dess sammansättning, organisation och kostnad.

Ekonomisk världskonferens. En annan resolution, antagen på förslag av de franska och japanska arbetardelegaterna, rörda sammankallandet av en ekonomisk konferens under nationernas förbunds auspicier. Arbetsbyråns direktör framhöll, att den överenskommelse, som träffats mellan Storbritannien, Förenta staterna och Frankrike, var en faktor som tydde på att en ekonomisk konferens nu skulle ha åtskilligt större utsikter att lyckas än vad fallet var 1933. Den franske arbetarrepresentanten Jouhaux var övertygad om att förutsättningarna f. n. vore gynnsammare än någonsin för sammankallandet av en internationell ekonomisk konferens. Den polske regeringsrepresentanten Komarnicki var av samma uppfattning. Han underströk, att det föreliggande förslaget icke var begränsat till att gälla blott och bart monetära problem utan berörde en rad andra sociala problem av intresse för internationella arbetsorganisationen, bl. a. befolknings- och migrationsproblemen. Styrelsens beslut gick ut på att arbetsbyrån skall upprätta en förteckning över frågor, direkt intresserande internationella arbetsorganisationen, vilka kunde vara ägnade att underställas den internationella ekonomiska konferensen, när denna en gång blir sammankallad. Vidare fick arbetsbyrån i uppdrag att undersöka, på vilket sätt internationella arbetsorganisationen lämpligast kan representeras å en dylik konferens.

Allmänna arbeten. I enlighet med en på förslag av den belgiske arbetarrepresentanten Mertens antagen resolution bemyndigades arbetsbyråns direktör att till nästa konferens låta utarbeta en rapport angående allmänna arbeten, så lagd att konferensen har möjlighet att antingen behandla spörsmålet i enlighet med den normala dubbel-läsningsproceduren eller redan vid första läsningen fatta definitivt beslut.

Textilkonferens i Washington. Vid junikonferensen 1936 antogs också, på förslag av den amerikanska regeringsdelegationen, en resolution angående sammankallandet av en trepartskonferens för behandling av frågan om arbetsförhållandena inom textilindustrin. Under debatten om ifrågavarande resolution underströks starkt nödvändigheten av att låta undersökningen omfatta icke blott arbetstidsfrågan inom textilindustrin utan samtliga problem inom alla grenar av denna industri. Vid styrelsemötet framförde nu den amerikanske regeringsrepresentanten professor Goodrich en inbjudan från Förenta staternas president att hålla denna konferens i Washington. Textilindustrins förhållanden utgjorde en fråga av utomordentligt stort intresse för Förenta staterna, och dess behandling på en konferens i den amerikanska förbundshuvudstaden skulle kraftigt bidraga till att bland den amerikanska allmänheten sprida kännedom om internationella arbetsorganisationens betydelsefulla verksamhet och dess arbetsmetoder. Den officiella inbjudningen till Washington understöddes varmt av den amerikanske arbetsgivarrepresentanten, själv förutvarande textilarbetare, och av hans kollega på arbetarsidan. En rad av styrelsens ledamöter hade också ordet för att tacka för denna inbjudning, bl. a. den engelske regeringsrepresentanten Leggett, som starkt underströk dess historiska betydelse för internationella arbetsorganisationen. Också den japanske regeringsrepresentanten Kitaoka välkomnade inbjudningen från Förenta staterna; han framhöll, att den kommande konferensen måste diskutera icke bara arbetstiden utan alla förhållanden inom textilindustrin.

Från arbetsgivargruppens sida framfördes genom herr Ørsted, Danmark, — som likväl också önskade understryka betydelsen av denna invitation — vissa betänkligheter beträffande själva den beramade konferensen. De uppgifter, man tänkte pålägga denna kon-

ferens, vore enorma, och det syntes honom föga sannolikt, att man skulle kunna nå fram till något resultat. Emellertid ville han understryka betydelsen av att de olika ländernas delegationer verkligen komma att omfatta all nödig teknisk sakkunskap, och föreslog till sist, att också de länder, som icke äro medlemmar av internationella arbetsorganisationen (alltså Tyskland), skulle inbjudas att deltaga i denna konferens.

Diskussionen om denna fråga avslutades med antagandet av en resolution av innehåll, att regeringarna i alla de länder, i vilka textilindustrin utgör en näringsgren av betydelse, skola anmodas att sända delegater och tekniska rådgivare med kännedom om textilindustrins problem till en trepartskonferens med uppgift att behandla alla de aspekter av ifrågavarande industri, som direkt eller indirekt äro av betydelse för förbättrandet av de sociala förhållandena inom densamma.

Andra trepartsmöten. Beträffande en rad från arbetarhåll framförda förslag angående sammankallandet av tekniska trepartsmöten för behandling av frågan om arbetstidens förkortning inom vissa industrier, t. ex. järn- och stålindustrin, verkstadsindustrin, byggnadsverksamheten och kolgruvorna, beslöt styrelsen på direktörens förslag att bemyndiga arbetsbyrån att sätta sig i förbindelse med de regeringar samt arbetsgivar- och arbetarorganisationer, som äro speciellt intresserade av dessa frågor, och till nästa styrelsesammanträde framlägga en rapport om möjligheterna för realiserandet av dessa förslag. Beslut hade redan tidigare fattats om inkallandet av, förutom den nyssnämnda textilkonferensen, två trepartsmöten beträffande arbetstidens förkortning inom respektive den grafiska och den kemiska industrin.

Tyska flyktingar. Med anledning av en resolution, antagen av 1936 års arbetskonferens på förslag av den luxemburgske arbetardelegaten Krier, beslöt styrelsen anmoda arbetsbyrån att med största uppmärksamhet följa de arbetsfrågor, som uppkommit i vissa länder i samband med immigration av tyska flyktingar.

En regional yrkesinspektörskonferens. Bland beslut, som på detta styrelsemöte fattades i samband med behandlingen av direktörens berättelse över organisationens verksamhet (till vilken denna gång voro fogade särskilda översikter över den ekonomiska utvecklingen under 1936 samt över produktions- och prisförhållandena inom jordbruket), kan nämnas ett rörande sammankallandet av en regional yrkesinspektörskonferens för Österuropa. Dess dagordning omfattar spörsmål av viss betydelse också ur synpunkten av kontrollen över tillämpningen av ratificerade internationella arbetskonventioner.

Dagordning för 1938 års konferens. Vid det ifrågavarande styrelsemötet diskuterades också förberedelsevis de frågor, som eventuellt skola uppföras på dagordningen för 1938 års internationella arbetskonferens.

Jordbruksfrågor. Styrelsen godkände vidare en rapport från byråns lantarbetskommitté, i vilken bl. a. föreslogs, att frågan om semester med bibehållen lön för lantarbetare skulle uppföras på arbetskonferensens dagordning snarast möjligt och i detta syfte omedelbart hänskjutas till den stora permanenta jordbrukskommission, som upprättats för att biträda arbetsbyrån vid behandlingen av alla frågor rörande jordbrukets arbetsförhållanden.

Diverse frågor. Vid detta sammanträde företog styrelsen också viss komplettering av arbetsbyråns olika rådgivande kommittéer. Bl. a. utsågs byråchefen i socialstyrelsen E. Tegendal till medlem av socialförsäkringskommittén.

Slutligen må nämnas, att styrelsen på förslag av arbetargruppen antog en resolution, i vilken uttalas en förhoppning om att N. F:s ekonomiska kommitté ville återupptaga det avbrutna samarbetet med internationella arbetsbyrån för förberedandet av en internationell konferens av de kolproducerande länderna, åsyftande en överenskommelse mellan dessa länder, vilken »under tillvaratagande av såväl gruvarbetarnas som konsumenternas intressen skulle åstadkomma en bättre organisation av själva produktionen såväl som av de europeiska och utomeuropeiska kolmarknaderna».

Under dagarna 4—6 februari 1937 var åter internationella arbetsbyråns styrelse samlad i Genève till ordinarie kvartalssammanträde. Mötet öppnades av presidenten, tjeckoslovakiske socialministern Jaromir Necas. Såsom vicepresidenter fungerade chefen för de

nordiska arbetsgivarföreningarnas brysselbyrå H. C. Ørsted och ordföranden i den belgiska landsorganisationen C. Mertens. Bland de närvarande ledamöterna märktes bl. a. andre ordföranden i landsorganisationen i Sverige Gunnar Andersson och kanslichefen i finska socialministeriet Niilo A. Mannio.

Dagordning för 1938 års konferens. En av de viktigaste punkterna på styrelsens dagordning var frågan om fastställande av dagordningen för 1938 års internationella arbetskonferens. Styrelsen beslöt att uppföra följande fyra frågor:

1. arbetstid och viloperioder för lastbilchaufförer;
2. yrkesutbildning och lärlingsväsen;
3. infödda arbetares arbetsavtal samt
4. migrerande arbetares rekrytering, arbetsförmedling och arbetsvillkor (lika behandling).

Vid styrelsens sammanträde i november 1936 hade preliminärt ifrågasatts, att ytterligare vissa frågor skulle uppföras å denna konferens' dagordning. Bland dem voro: yrkesinspektionens organisation, förebyggande av olycksfall i kolgruvor samt utövande konstnärers rätt i samband med radioutsändning etc. I enlighet med direktörens förslag fann emellertid styrelsen det nu vara mest rationellt att underkasta desamma ytterligare undersökning av experter. Frågorna skulle beredas så att de kunde uppföras på dagordningen för 1939 års konferens och då omedelbart avgöras.

Frågorna om veckovila inom handelsföretag samt löne- och arbetstidsstatistik hade likaledes preliminärt ifrågasatts till upptagande vid 1938 års konferens. Behandlingen av dessa måste emellertid nu uppskjutas på grund av tekniska förberedelsesvårigheter och hänsyn till dagordningens redan stränga belastning.

Vid 1936 års sjöfartskonferens antagna resolutioner. Styrelsen hade vid detta sammanträde att taga under övervägande, vilka åtgärder som borde vidtagas med anledning av de av 1936 års sjöfartskonferens antagna resolutionerna beträffande följande frågor: ersättning åt sjömän vid olycksfall och arbetslöshet; lika behandling av in- och utländska sjömän; sammankallande av vissa ekonomiska konferenser; »contractor»-systemet; logementsförhållandena å handelsfartyg samt sjöfolkets löner. Styrelsen beslöt, att samtliga dessa resolutioner skulle underställas paritetiska sjöfartskommissionen.

Yrkesinspektionskonferens för de österuropeiska länderna. Styrelsen beslöt, att den tidigare planerade konferensen mellan representanter för yrkesinspektionen i de österuropeiska länderna skall öppnas i Wien den 24 nästkommande maj. Konferensen bildar en motsvarighet till den västeuropeiska yrkesinspektörskonferens, som hölls i Haag år 1935.

Arbetstidsförkortning inom vissa industrier. Vid styrelsens sammanträde i november 1936 beslöts, som ovan nämndes, att antaga presidenten Roosevelts inbjudan att avhålla den planerade tekniska trepartskonferensen beträffande *textilindustrins* arbetsförhållanden i Washington. Öppningsdagen för denna konferens blev bestämd till den 2 april. Såsom representanter för styrelsen utsågos nu dess presidium, alltså herrar Necas, Ørsted och Mertens jämte ytterligare sex ledamöter av styrelsen.

Frågan om arbetstidens förkortning inom textilindustrin är uppförd å dagordningen för arbetsorganisationens allmänna konferens i juni detta år. Även spörsmålen om arbetstidsförkortning inom *grafiska* och *kemiska* industrierna komma upp till behandling vid denna konferens. Tekniska trepartsmöten för sistnämnda två industrier avhöllos redan i slutet av år 1936 och rapporter från dessa möten framlades nu för styrelsen.

Tekniska glasbruksindustrikommittén antog vid sammanträde under november månad 1936 en resolution, vari arbetsbyråns styrelse anmodades taga under övervägande att å internationella arbetskonferensens dagordning uppföra frågan om arbetstidsbegränsning inom *vissa grenar av glasbruksindustrin,* som icke falla under de redan antagna konventionerna om 42-timmarsvecka i fyra skift. Styrelsen tog vid detta sammanträde kännedom om denna kommittés rapport och förslag. Beslut i frågan kommer att fattas vid ett kommande sammanträde.

I en av 1936 års allmänna arbetskonferens antagen resolution föreslogs sammankallandet av ett förberedande tekniskt trepartsmöte för behandling av frågan om arbetstidsbe-

gränsning i *kolgruvor*. Styrelsen hade att vid detta sammanträde taga ståndpunkt till ifrågavarande förslag. Från internationella gruvarbetarförbundets verkställande utskott hade till arbetsbyrån inkommit en enträgen begäran om sammankallande av detta trepartsmöte snarast möjligt. En liknande framställning förelåg även från kristliga gruvarbetareinternationalens kongress.

Den engelske arbetarrepresentanten Hayday understödde nu vid styrelsens sammanträde gruvarbetarnas krav. Gruvarbetarna representerade tre miljoner av världens arbetare, framhöll han, och de voro besvikna över uppskovet med genomförandet av en arbetstidsförkortning för deras del. Med hänsyn till den allmänna ekonomiska återhämtningen vore tillfället nu synnerligen lämpligt för en reform. U. S. A., Frankrike och Belgien tillämpade för övrigt redan en förkortad arbetsdag. Gruvarbetarna i dessa länder representerade en mycket stor del av världens gruvarbetare.

Gruvarbetarnas krav stöddes även av franska regerings- och arbetarrepresentanterna. Den franske arbetarrepresentanten, Jouhaux, underströk betydelsen av ett av internationella gruvarbetareförbundets verkställande utskott gjort uttalande, att utskottet skulle vidtaga alla erforderliga mått och steg för att tillförsäkra sig de kolimporterande ländernas stöd mot sådana kolproducerande länder, som undandroge sig att deltaga i en skälig internationell överenskommelse beträffande arbetstiden i kolgruvor.

Engelska, polska och holländska regeringarna funno sig vid diskussionen av detta spörsmål böra ta avstånd från tanken på ett omedelbart sammankallande av det föreslagna trepartsmötet.

Med 13 röster mot 8 beslöt styrelsen slutligen bifalla ett av den engelske arbetarrepresentanten framställt förslag, att ifrågavarande trepartsmöte skulle sammankallas i oktober detta år. Arbetsbyråns direktör fick i uppdrag att underrätta vederbörande regeringar, och en rapport över regeringarnas svar skall framläggas för styrelsen vid dess nästa sammanträde i maj.

De privatanställdas arbetsförhållanden. Rådgivande kommittén för frågor rörande privatanställda sammanträdde i slutet av förra året och antog därvid ett flertal resolutioner, som vid styrelsens förevarande sammanträde underställdes dess prövning. Dessa resolutioner behandlade följande frågor: uppsägningstid och ersättning vid avskedande; förbättring av statistiken över anställda; användandet av kontorsmaskiner och dess inverkan på de anställdas arbetsvillkor samt reglering av de hygieniska förhållandena i butiker, lagerlokaler och kontor.

Styrelsen bemyndigade arbetsbyrån att fullfölja vissa undersökningar i dessa ämnen, varom kommittén gjort framställning.

Migrationen. Från migrationskommitténs senaste sammanträde, som hölls i november 1936, förelåg en rapport, till vilken arbetsbyråns styrelse nu hade att taga ståndpunkt. I rapporten uttalades bland annat önskemålet, att vederbörande regeringar måtte utarbeta noggranna kolonisationsplaner för vissa områden i Sydamerika samt att arbetsbyrån måtte ställa sin hjälp till förfogande för de regeringar, som önskade att å ort och ställe verkställa undersökningar. Vidare hemställdes bland annat, att arbetsbyråns direktör måtte bemyndigas undersöka, huruvida arbetsorganisationens medlemsstater vore intresserade av sammankallandet av ett expertmöte för behandling av migrationsfrågor, samt eventuellt sammankalla ett dylikt möte. Diskussionen vid styrelsens sammanträde visade, att intresset för arbetsorganisationens verksamhet på detta område var synnerligen stort. Migrationsproblemets just nu aktuella betydelse underströks från polsk och fransk sida samt från Argentina och Brasilien. Styrelsen godkände kommitténs rapport. Önskemålet om upprättande av kolonisationsplaner skulle delges vederbörande regeringar.

De utomeuropeiska länderna och I. A. O. I enlighet med vid föregående möte fattat beslut hade arbetsbyråns direktör till detta sammanträde utarbetat en rapport angående den föreslagna rådgivande trepartskonferensen för asiatiska arbetsfrågor. Styrelsen bemyndigade direktören att delge vederbörande regeringar denna rapport.

Styrelsen beslöt att med tacksamhet antaga en inbjudan från *Sydafrikanska unionen* att utsända en studiedelegation för att taga kännedom om de inföddas arbetsvillkor därstädes.

För styrelsen framlades vid detta sammanträde en av biträdande direktören hos arbetsbyrån, professor Fernand Maurette, utarbetad rapport beträffande dennes studieresa till *Brasilien* i juli 1936. Rapporten, som behandlar den ekonomiska utvecklingen i Brasilien ur olika sociala synpunkter, kommer med det snaraste att publiceras såväl på arbetsbyråns båda officiella språk, engelska och franska, som på portugisiska.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 33 509. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		Maj	34 571	Oktober	24 712
Januari	61 400	Juni	25 863	November	28 742
Februari	58 127	Juli	21 510	December	30 814
Mars	53 162	Augusti	20 783	1937:	
April	46 628	September	20 903	Januari	33 509

Vid slutet av februari månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till närmare 31 500. Under februari har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 6 %.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under januari 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)		Antal hjälpsökande	Ökning (minskn.)
Jordbruk	836	+ 200	Kraft- o. värmeproduktion	159	+ 25
Skogshushållning	439	— 19	Sjöfart o. fiske	783	+ 119
Malmbrytning	289	— 76	Kontorsarbete	260	+ 13
Metall- o. maskinindustri	1 778	— 36	Butiks- o. lagerarbete	1 114	+ 121
Jord- och stenindustri	3 245	— 38	Hotell- o. restaurangrörelse	283	+ 28
Trävaruindustri	4 570	+ 629	Landtransport	1 783	+ 219
Pappers- o. grafisk industri	680	+ 25	Allmän tjänst o. fria yrken	364	+ 19
Livsmedelsindustri	673	+ 38	Husligt arbete	57	+ 6
Textil- o. beklädnadsindustri	319	+ 30	Tillfällighets- o. diversearbete	9 563	+ 546
Läder-, hår- o. gummivaruind.	427	+ 28	Ungdom utan särskild utbildn.	770	— 38
Kemisk-teknisk industri	410	— 19			
Byggnadsverksamhet	4 707	+ 875	Summa	**33 509**	**+ 2 695**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%
Stockholms stad	3 384	0·6	3 046	90·0	Göteb. o. Boh. län	3 238	1·5	2 510	77·5
Stockholms län	953	0·4	513	53·8	Älvsborgs »	905	0·3	416	46·0
Uppsala »	484	0·3	228	47·1	Skaraborgs »	453	0·2	253	55·8
Södermanl. »	329	0·2	126	38·3	Värmlands »	1 076	0·4	717	66·6
Östergötlands »	1 071	0·3	831	77·6	Örebro »	733	0·3	373	50·9
Jönköpings »	583	0·2	382	65·5	Västmanlands »	169	0·1	73	43·2
Kronobergs »	332	0·2	171	51·5	Kopparbergs »	648	0·3	361	55·7
Kalmar »	1 013	0·4	588	58·0	Gävleborgs »	1 412	0·5	867	61·4
Gotlands »	250	0·4	90	36·0	Västernorrl. »	4 872	1·7	3 676	75·5
Blekinge »	1 413	1·0	847	59·9	Jämtlands »	102	0·1	67	65·7
Kristianstads »	412	0·2	223	54·1	Västerbottens »	699	0·3	402	57·5
Malmöhus »	3 739	0·7	2 797	74·8	Norrbottens »	2 285	1·1	1 517	66·4
Hallands »	615	0·4	400	65·0					
Göteborgs stad	2 339	0·9	1 690	72·3	Summa	**33 509**	**0·5**	**23 164**	**69·1**

Fördelningen på olika hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 17 818	Ungdomshjälp	reservarbete	195	Understöd	statligt 5 497
	statskommun.	3 047		arbetsläger	250		kommunalt 3 433
	kommunalt	2 885		kurser	39		Summa 23 164

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under januari till 2·2 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under februari månad, efter därom gjorda anmälningar, beslutat införa i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar följande organisationer:

1) Svenska Skogvaktareförbundet, som utgör en sammanslutning av från statens eller därmed jämförlig skogsskola utexaminerade personer med fast anställning såsom skogvaktare eller därmed jämställd befattning. Förbundets ombudsman är herr Axel Forsman, Rörstrandsgatan 15, Stockholm. 2) Svenska Sjukhuspersonalsförbundet, som har till ändamål att sammansluta all vid lasarett, epidemisjukhus, sinnesslöanstalter, sjukstugor och därmed jämförliga inrättningar arbetande personal. Förbundets ordförande är herr Manne Persson, S:t Månsgatan 4, Lund. 3) Handelsagenternas Yrkesförbund, vars medlemmar utgöras av hos enskilda firmor anställda agenter, symaskins-, radio-, dammsugare-, bokagenter m. fl. Förbundets ordförande är herr Hartvig Selfors, Kommendörsgatan 20, Göteborg. 4) Svenska Kontoristförbundet, som representerar kontorister (manliga och kvinnliga tjänstemän å kontor eller lager och därmed jämställda, ävensom handelsresande). Förbundets ombudsman är notarien Wilhelm Klingberg, Apelbergsgatan 58, Stockholm.

Genom de skedda registreringarna äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å nämnda organisationer från och med ingången av juni månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om arbetsgivare till sådan organisations medlemmar erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarpart i förhållande till den registrerade organisationen och dess medlemmar.

— Levnadskostnader —

Nya grunder för levnadskostnadsindex i Finland. Fr. o. m. innevarande år tillämpas nya grunder vid beräkningen av Finlands officiella levnadskostnadsindex. Hittills har denna indexserie grundat sig på en arbetarfamiljs genomsnittsbudget, sådan den tedde sig enligt en åren 1908—09 verkställd undersökning. En undersökning av konsumtionsförhållandena gjordes visserligen även åren 1920—21, men det befanns, att kristiden och reglementeringen då fortfarande i så hög grad tryckte sin prägel på förbrukningen, att undersökningens resultat icke kunde läggas till grund för indexberäkningarna. En ny undersökning av varuförbrukningen och utgiftsfördelningen inom familjehushållen verkställdes under det mera normala året 1928, och på grundval av de nu föreliggande resultaten därav har byrån för social forskning företagit en omläggning av grunderna för indexberäkningarna.

Den nya genomsnittsbudgeten enligt 1928 års undersökning avspeglar förbrukningen inom arbetar- och befattningshavarfamiljer och utvisar följande fördelning av utgifterna:

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 8 214. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

	Enligt 1928 års undersökning	Enligt den gamla indexbudgeten		Enligt 1928 års undersökning	Enligt den gamla indexbudgeten
Föda	44·7	55·0	Sjuk- och hälsovård	1·6	—
Tobak	2·0	0·9	Försäkringsavgifter	1·4	—
Bostad	14·0	11·8	Nöjen	0·6	—
Värme och lyse	3·9	4·1	Bildning	2·1	1·0
Beklädnad	11·9	11·6	Resor	1·8	—
Skatter	4·6	4·5	Räntor	0·7	—
Inventarier	3·7	—	Övriga utgifter	5·0	11·1
Tvätt och renhållning	2·0	—	Summa	100·0	100·0

Som synes kommer den nya indexberäkningen att omfatta ett flertal grupper och förnödenheter, vilkas prisförändringar den förra beräkningsmetoden icke beaktat. Härigenom kommer den nya indexberäkningen att hänföra sig till 95 % av budgetens utgifter, medan den gamla beräkningen omfattade endast 88·9 %.

Ehuru den nya indexberäkningen grundar sig på en budget enligt 1928 års undersökning, har till basår för den nya indexserien icke tagits år 1928 utan år 1935, vilket man ansett sig kunna göra, enär de ekonomiska förhållandena efter den mellanliggande krisen i stort sett återgått till det normala. Budgeten för år 1928 har sålunda i fråga om de olika utgiftsposterna omräknats enligt prisförhållandena år 1935.

Levnadskostnadsindex kommer att uträknas för första månaden i varje kvartal (förut varje månad), och därjämte skola indextal för föda samt lyse och värme liksom förut uträknas och publiceras månadsvis.

Den nya indexserien synes ha sammanfogats med den gamla på ungefär samma sätt som skedde vid omläggningen av den svenska levnadskostnadsindexen den 1 april 1932. I stället för att i den nya serien levnadskostnaderna under jämförelseåret 1935 betecknats med 100, tages medelindex för år 1935 enligt den gamla serien, 996·9, till utgångspunkt för en fortsatt serie, vars indextal uträknas på grundval av levnadskostnadernas procentuella förändringar i den nya serien. Förfarandet tillämpas på såväl gruppindextal som på totalindex. På detta sätt fås såsom totalindex för januari 1937 1 019·8, medan motsvarande tal enligt den gamla indexberäkningen hade blivit 1 020·6, alltså i det närmaste samma tal. I fråga om de olika gruppindextalen differera resultaten enligt det nya och det gamla beräkningssättet något mera, beroende på gruppbudgeternas olika sammansättning; dock skiljer sig index för föda, uträknad enligt den nya metoden, ej ens med en hel procent från motsvarande tal, räknat efter den gamla, och som ovan visats utjämna de olika gruppernas indexdifferenser varandra, så att totalindex utfaller med nästan samma värde.

(Social Tidskrift.)

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 februari—10 mars 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
37.	K. kung. ang. tillämpning å medborgare i Österrike av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor	5 febr.
45.	K. kung. om ändrad lydelse av § 3 kung. den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	12 »

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1937: I.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

Fig 1. Skyddsbild nr 27 utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

1. Vid en *fabrik* skulle *elektrikern* E. *reparera* en *belysningsledning*, vilken var uppsatt *på taket* till en 7 m hög *magasinsbyggnad*. Taket hade en lutning av 1: 2·5 och var belagt med tjärpapp, vilken blivit hal på grund av frostbildning. Belysningsledningen, som skulle repareras, var fastgjord vid en å taknocken fastsatt ledningsgalge. För att komma upp till magasinsbyggnadens takfot hade E. använt en vanlig stege. Innan han gått upp på taket, hade han å detta lagt en s. k. *stegbrygga*, vilken var c:a 6 m lång och 0·48 m bred samt försedd med 15 stegpinnar, som voro fastspikade ovanpå själva stegslanorna. För att den icke skulle glida ned från taket, var i stegbryggans övre ände fastspikad en 14 cm bred och 5 cm tjock träklots, vilken vid bryggans placering på taket lades över taknocken. Då E. gått några steg uppför den på taket liggande stegbryggan, gled stoppklotsen över taknocken, med påföljd att *stegbryggan åkte utför taket*, varvid E. följde med. Genom farten kastades E. ut från magasinsbyggnaden och slog ned på den stensatta fabriksgården $4^1/_2$ m från magasinsbyggnadens vägg. Genom de vid fallet erhållna skadorna avled E. åtta dagar senare.

Anledningen till olyckshändelsen får tillskrivas stegbryggans olämpliga konstruktion. Den vid dess övre ände fastsatta träklotsen var icke tillräcklig att fasthålla stegbryggan vid taknocken på ett betryggande sätt. Därjämte borde stegbryggan icke ha tillverkats i en hel längd utan i mindre delar, så att densamma säkert hade kunnat ligga an å taket.

I anledning av olycksfallet har yrkesinspektören lämnat anvisning om ifrågavarande stegbryggas utbytande mot annan av lämpligare konstruktion. (I: 61)

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

2. Vid ett *fabriksbygge* användes en *materialhiss* med ett vanligt byggnadsspel, drivet medelst rem från elektrisk motor. Spelet, som uppmonterats på byggnadsställningens nedre del, var försett med friktionskoppling och broms. Vid firning var motorn frånslagen och korgens nedåtgående rörelse reglerades medelst bromsen.

En dag blev ordinarie spelskötaren efter frukostrasten beordrad till annat arbete, och byggnadsarbetaren J. fick av förmannen order att sköta hissen. J. var icke fullt förtrogen med hissen och dess skötsel men gjorde ingen invändning, då han mottog ordern. Han belastade hisskorgen med 10 säckar slagg, vardera vägande 50 à 60 kg, och körde upp den till byggets tak, där lasten skulle lossas. Då hisskorgen sjönk något från övre läget, övertog E., ej heller förtrogen med hissens handhavande, skötseln utan att vara därtill beordrad.

Då E. fattat tag i spakarna, gick J. några steg därifrån och iakttog då, hur E. åter körde upp *korgen* till övre planet. Omedelbart därefter började den i hastiga knyckar falla nedåt och *störtade* slutligen *till marken*, varvid den drog övre delen av ställningen med sig. E. upptäckte faran för sent och hann ej ifrån platsen utan träffades av det nedfallande ställningsvirket. Han avled några dagar senare av de erhållna skadorna.

Ordinarie spelskötaren, som skött ifrågavarande hiss en längre tid och senast ett par timmar samma morgon, har vitsordat, att hissen alltid fungerat oklanderligt men att man måste vara väl förtrogen med den för att kunna sköta den rätt, särskilt som bromsen var mycket känslig.

Som intet fel har kunnat upptäckas på spelet eller drivanordningen i övrigt, synes orsaken till olycksfallet helt få tillskrivas den förolyckades bristande kännedom om spelets och hissens rätta handhavande.

Olycksfallet belyser vikten av att skötsel av byggnadshissar endast anförtros åt noggrant instruerade och därtill fullt kompetenta personer. (II: 78)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

3. I ett sågverks *brädgård* voro vagnsväxlarna P. och E. sysselsatta med *växling av vagnar*. Medan E. medföljde det elektriska loket för att växla in detta på ett spår med tomvagnar, begav sig P. till det tomma vagnssättet. Vagnssättet, som bestod av en spånfinka med omkring 2 m höga lämmar jämte 3 andra vagnar, var för tillfället uppställt på ett spår med någon lutning, varför en stoppklots placerats under ett av finkans främre hjul.

P. avlägsnade stoppklotsen, varvid vagnarna omedelbart satte sig i rörelse, och steg upp på spånfinkans högra, främre buffert i gångriktningen räknat. Med sakta fart fortsatte vagnarna mot loket, som fördes mot dessa och därefter på något avstånd från dem sakta undanfördes för att mildra stöten mellan vagnarna och loket. När vagnarna upphunno loket, kopplade P., som stod med vänstra foten på bufferten och den högra på ett från loket utskjutande stagjärn, samman vagnarna med loket, varefter han flyttade tillbaka högra foten på finkans buffert. Plötsligt förlorade P. fotfästet och *föll ned i spåret mellan spånfinkan och loket*, varvid ena benet överkördes och avbröts.

Till förekommande av liknande olycksfall har arbetsledningen förordnat, att spånfinkor och andra kringbyggda vagnar skola förses med fotsteg eller liknande anordning.

(III: 73)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Metallbearbetningsmaskiner.

4. I en *mekanisk verkstad* svarvade arbetaren L. ett parti *kabeltrummor i en karusellsvarv* (se fig. 2). På svarvens framsida fanns ett avvisarjärn (35 mm diam.), beläget på 120 mm avstånd från planskivan och c:a 680 mm från golvet. Avvisarjärnet uppbars av tre hållare, två av gjutjärn och en av smide.

Kabeltrumman var fastspänd vid planskivan med fyra spännjärn, vilkas bakre delar vilade på träklotsar. Den uppstagades dessutom medelst tre stöttor av 2″ × 6″ plank. Fria avståndet mellan planskivan och högra ståndaren uppgick till 100 mm och mellan träklotsarna och ståndaren till 220 mm. För betjänande av vissa delar å svarven användes en trappstege med sex steg, c:a 900 mm hög och 550 mm bred.

L. var sysselsatt med att svarva en bussning i navet å den sista kabeltrumman. Härvid användes den högra vertikalsupporten. L. hade inställt svarvstålet för det sista skäret och påbörjat detta. För att kunna sköta inställningen av stålet hade han stigit upp på trappstegen, som var placerad framför högra ståndaren. Han hade ställt sig med ena foten på avvisarjärnet och därefter lutat sig in över planskivan för att bättre kunna följa arbetet. Han råkade därvid *falla ned på den i gång varande planskivan* och fördes på bråkdelen av en sekund in mot högra ståndaren, med påföljd att han *klämdes mellan ståndaren och de klotsar och stöttor,* som fasthöllo arbetsstycket vid skivan. Härvid tillfogades L. synnerligen svåra inre skador, av vilka han avled följande dag.

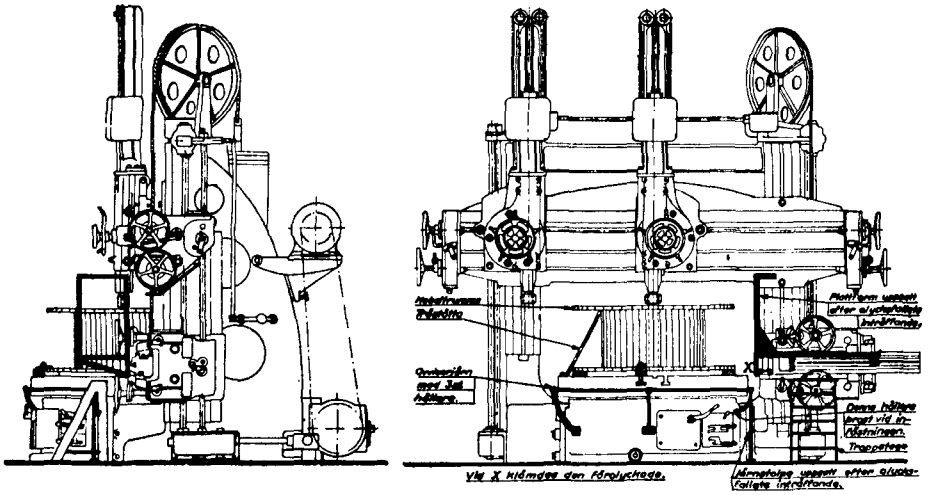

Fig. 2.

Vid den av yrkesinspektionens befattningshavare företagna undersökningen befanns, att högra hållaren till avvisarjärnet brustit. Denna var utförd av smidesjärn, och dess nedre ände nedsvarvad till 1″ tapp av 35 mm längd. Hållaren var fastgängad vid svarvens underdel, och avvisarjärnet var instucket genom ett hål vid övre änden. Då L., efter att ha gått upp på trappstegen, ställt sig på avvisarjärnet med ena foten strax intill hållaren och lutat sig över planskivan, har kroppstyngden huvudsakligen kommit att upptagas av hållaren i fråga, varvid denna brustit.

Den primära orsaken till olyckshändelsen var brottet å hållarens tapp, vilket uppstått i den skarpa övergången mellan tapp och hållare. Någon hålkäl kunde ej förmärkas i övergången, utan var brottytan belägen i plan med nedsvarvningen för tappen å hållaren. Brottytan var relativt grovkristallinisk, utan några antydningar till äldre sprickbildningar.

Till förekommande av liknande olycksfall har verkstaden redan försett den brustna hållaren med en grövre pinnbult, ingängad i hållare och stativ. Vid den brustna hållaren har dessutom uppsatts en extra järnstolpe ned till golvet. En liknande förstärkning kommer även att anbringas vid de två andra hållarna för avvisarjärnet (se fig. 2).

Till minskande av riskerna vid manövrering av vissa rattar m. m. å svarven har en särskild plattform anbringats på sidosupporten för att användas vid bearbetning av arbetsstycken utav större höjd (se fig. 2). (VIII c: 4)

Klyvsågar.

5. I en lådfabrik var en arbetare sysselsatt med *sågning av lådgavlar.* Sågningen utfördes i en mindre, enkel *cirkelklyvsåg* med fast bord och landsida.

De bräder, varav gavlarna sågades, voro kapade i avpassade längder (42 cm). En sådan bräda hade H. renskurit på den ena sidan. Sedan han hade vänt brädan om, sköt han fram den för att kanta även andra sidan. Brädan stötte därvid emot den från första sidan frånkantade ribban, som lagt sig intill klingan. H. sträckte fram handen för att ta bort ribban. Han råkade på något sätt komma med *handen upp på klingans tänder,* varvid handen avsågades. Av vad som vid undersökning framgått, är det troligt, att H. råkat trycka handen mot klingans sida så hårt, att klingan slungade ut handen mot tänderna, innan H. hann reagera och dra den till sig. En andra möjlighet är, att H., när han fått ribban i handen, råkade föra den över kniven in på klingan, som då ryckte till sig ribban och handen.

Om sågen hade varit försedd med skydd (klyvkniv och överskydd) i enlighet med tidigare lämnade anvisningar, är det troligt, att olycksfallet icke inträffat. (VIII g: 27)

Tröskverk.

6. Till hjälp vid *tröskning* av grödan på en jordbrukslägenhet hade ägaren J. anlitat en granne V. För tröskningen användes ett verk av ändmatningstyp, försett med stiftslagor. Tröskverket var c:a 30 år gammalt och hade av allt att döma varit mycket i bruk.

Under arbetets gång *brast ett av stiften,* vilket tillika fungerade såsom fästbult för en av slagorna. Därigenom slogs verkets överrede sönder, så att delar av detta slungades omkring, varvid en del träffade mataren V. över och under högra ögat och skadade honom svårt.

Den brustna fästbulten — stiftet — hade en ren brottyta, men muttern till densamma var till en del blanksliten på anliggningssidan, vilket tyder på att den ej varit åtdragen och att stiftet således suttit löst. Detta har måhända även varit deformerat, liksom fallet var med en del av de andra stiften, och därför slagit emot i slagskon, vilket haft till följd, att slagan brustit.

Orsaken till olycksfallet torde därför ha varit dels bristande tillsyn och dels förslitning. (VIII t: 48)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

7. Från ett *ställverkshus* utgå bl. a. två parallellt förlagda *jordkablar* (2 000 volt) för kranskopor. I kablarna finnas med vissa mellanrum insatta kopplingslådor av plåt för anslutning av kranarnas gummislangkablar. Den ena jordkabeln slutar vid ett järnvägsspår, och den andra fortsätter bortom spåret.

D. höll på med *felsökning* i den ena kabeln, vilken sträckte sig bortom spåret och var urkopplad i ställverkshuset (och strömställaren låst i frånslaget läge). Felsökningen tillgick så, att kabeldelarna kopplades loss i kopplingslådorna, varefter varje kabeldel provades med ringklocka och torrelement. D. började i bortersta kopplingslådan, där han genom kortslutning övertygade sig om att kabeln var spänningslös. Han gick därefter från kopplingslåda till kopplingslåda och fortsatte över järnvägsspåret men utan att tänka på att kopplingslådorna där tillhörde den andra kabeln, som var spänningsförande. Då han öppnade locket till första lådan i denna kabel, kom han att med ringledningssladdarna inleda *kortslutning mellan faserna.* Sladdarnas isolering uppges ha hållit mot spänningen, så att D. undgick att få ström genom kroppen, men den vid kortslutningen uppkommande *ljusbågen brände honom* i ansiktet och på händerna.

För att förhindra ett upprepande har en kombinerad jordnings- och kortslutningsanordning konstruerats, avsedd att inbyggas i kopplingslådorna och förreglad med lådans lock på sådant sätt, att locket ej kan öppnas, förrän jordning och kortslutning skett. Anordningen kommer efter hand att inbyggas i alla dylika kopplingslådor. (IX: 68)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

8. I ett *grustag* pågick krossning av grus, varvid användes ett krossverk, bestående av stenkross, elevator, sorterare och en *grusficka* om c:a 6 m³ rymd. Fickans djup var omkring 2 m. För att underlätta ilastningen i bilarna var grusfickan uppställd på sådan höjd över marken, att dessa kunde backas in under fickan. Denna var nedtill försedd med tappningsöppning och skjutlucka.

En dag efter middagsrasten kom chaufför W. först till platsen för att ånyo hämta ett lass grus. Sedan W. kört bilen in under fickan, drogs luckan till tappningsöppningen undan. Enär det fuktiga gruset i fickan frusit under middagsrasten, rann härvid endast en mindre kvantitet grus ned i bilen, varför W. tog ett spett, gick upp på fickan och ställde sig ovanpå *gruset* samt försökte *spetta ned* detta *genom öppningen*. En arbetare H., som var sysselsatt med att köra grus från slänten till krossen, iakttog plötsligt, att W. ej var kvar uppe på fickan. Han tog då en skyffel och skyndade dit.

Uppkommen på fickan såg han W:s vänstra hand sticka upp ovanför gruset i denna. Samtidigt iakttog en arbetare vid lastbilen, att W:s ben trängde fram genom tappnings-öppningen. Sedan arbetarna i grustaget varskotts om det inträffade, försökte man att skyndsamt skyffla gruset ur fickan. Till en början *rasade* emellertid ytterligare *grus* ned över W. från kanterna av fickan. Sedan bilen körts undan, försökte man även få ned grus genom tappningsöppningen, men försvårades detta på grund av att W. med benen sjunkit ned genom öppningen och tilltäppt denna. Först efter c:a 10 minuter hade man fått undan så mycket grus, att W:s huvud blivit befriat, men genom ett nytt ras övertäcktes detta ånyo. Det nedrasade gruset avlägsnades dock snart, varefter några arbetare fattade tag i armarna på W. och försökte draga upp honom ur fickan, vilket dock icke lyckades.

Sedan mera hjälp tillkallats från ett närbeläget grustag och ytterligare grus avlägsnats ur fickan samt ett rep lagts om livet på W., förmådde man draga upp honom. Men enär ungefär en halvtimme hade förflutit från det W. drogs ned i fickan, hade döden inträtt på grund av kvävning.

Det inträffade utgör återigen en synnerligen allvarlig erinran om vikten av att iaktta största varsamhet vid arbete i grustag och grusfickor. För att minska riskerna vid nedspettning av grus, som understundom är nödvändig på grund av tjälbildning, och därvid förhindra att grusmassan behöver beträdas, ha anvisningar lämnats om att över fickan skall anbringas landgång med räck. (X: 91)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

9. I en *vattenglasfabrik* höll järnarbetaren C. på att medelst *svetsning laga tomfat*, som erhållits i retur från kunderna. Då C. riktade svetslågan mot *fatet*, *exploderade* detsamma, varvid han erhöll skador i ansiktet.

Vid yrkesinspektörens undersökning framkom den misstanken, att fabriken fått ett fat, som tidigare innehållit koncentrerad svavelsyra i stället för ett av sina egna fat. En kemisk undersökning av slammet i fatet bekräftade detta.

Fatet hade sålunda innehållit en blandning av vätgas och luft, som vid antändning från svetslågan exploderade.

Yrkesinspektören anvisade, att tomfat, som repareras, skola, innan svetsning utföres, antingen fyllas med vatten eller grundligt utblåsas med ånga. (XI: 57)

10. Vid *uppeldning av* en *smältugn* hade en sodabrännare för att få fart på förbränningen kastat in råterpentin i ugnen ur en hink (kvantiteten uppgick högst till 5 liter) men hade dessförinnan ropat till en närstående arbetare H., att denne skulle akta sig. En *explosion inträffade*, och *flammorna slogo ut ur* den öppna *ugnsluckan*. H., som befann sig på c:a 3 m avstånd från ugnen, blev bränd å ryggen och benens baksidor. Han avled av skadorna följande dag.

Förfaringssättet var förbjudet av arbetsledningen, och anslag därom hade uppsatts på arbetsplatsen samt skriftliga meddelanden lämnats berörda arbetare.

Sodabrännaren hade tidigare använt samma metod, utan att någon olyckshändelse inträffat. Han hade därför fått den uppfattningen, att om temperaturen var låg i ugnen, förfaringssättet ej vore så farligt. (XI: 58)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

11. I ett *järnverks förråd* för mekaniska verkstaden arbetade förrådsvakten P. tillsammans med en arbetare F. Vid 9-tiden på morgonen märkte såväl P. som F. i lokalen en säregen lukt, som de förmodade vara brandlukt och vilken framträdde särskilt starkt vid vissa platser inom förrådslokalen. När middagsrasten kom vid $^1/_2$12-tiden, vågade P. ej lämna förrådet tillsammans med F., utan anmodade denne att gå hem först för att därefter avlösa P. vid återkomsten. När F. vid $^1/_2$1-tiden återkom till verkstaden, fann han lokalen full av en *blåaktig rök,* vars lukt erinrade om *gaslukt.* Då P. icke syntes till i förrådet och hans rock hängde kvar på en spik i närheten av skrivpulpeten, antog F., att P. gått ut i något ärende. Sedan F. vistats i förrådslokalen c:a 5 minuter, gick han ut och omtalade förhållandet angående gaslukten för verkmästaren L., vilken genast konstaterade närvaron av hyttgas i förrådslokalen. På L:s order utvädrades lokalen och förbjöds tillträde till densamma.

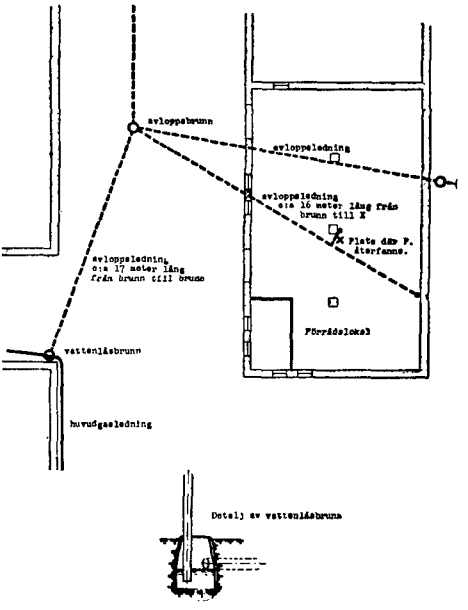

Fig. 3.

När F. efter en stund återvände till förrådet i ett ärende, som förde honom till en annan del av lokalen, fann han P. liggande framstupa över några uppstaplade lådor. Återupplivningsförsök igångsattes omedelbart men utan resultat. Vid obduktionen fastställdes dödsorsaken till *koloxidförgiftning.*

Hyttgasens närvaro i förrådslokalen ledde till misstanken, att den på något sätt kommit från huvudgasledningen, som på en höjd av c:a 4.5 m och på ett avstånd av c:a 14 m från förrådslokalen är dragen mellan verkets hytta och martinverk. Från denna huvudgasledning är en grenledning för vattenavskiljning neddragen till en gjuten betongbrunn med vattenlås, vilken brunn även har bräddavlopp gående till en c:a 17 m därifrån belägen avloppsbrunn (se fig. 3). Sistnämnda avloppsbrunn utgör även uppsamlingsbrunn för flera avloppsledningar, av vilka två gå under förrådslokalens golv. Det synes därför troligt, att hyttgasen av en eller annan anledning fått tillfälle att passera vattenlåset och genom avloppsledningarna tryckts vidare in i förrådslokalen. Polisrapportens meddelanden synas ytterligare bekräfta detta genom däri angiven uppgift, att rikligt med gas synts tränga upp från vattenlåsbrunnen.

Till förekommande av liknande olycksfall på här angiven plats har arbetsledningen nu borttagit grenledningen mellan huvudgasledningen och vattenlåsbrunnen.

Yrkesinspektören framhöll vikten av att de personer, som arbeta på sådana ställen, där hyttgas eller annan gas innehållande koloxid användes, snarast underrätta vederbörande arbetsbefäl, så snart misstanke om närvaron av sådan gas kan anses föreligga i arbetslokal, där under normala driftsförhållanden gasen ej förefinnes. (XII: 25)

Olycksfall vid stuveriarbete.

12. Ett *ångfartyg låg* förtöjt med babords sida mot kajen *i* en *hamn* och *lossade styckegods,* bestående bl. a. av säck- och fatgods. Arbetet utfördes av 33 stuveriarbetare, fördelade på tre *gäng*, ett i varje lucka och med luckbas för varje gäng. För arbetet användes hamnen tillhöriga *portalkranar,* vilka handhades av därtill utbildade förare.

Sedan arbetet fortgått så länge, att återstoden av lasten var belägen ganska djupt ned i rummen, beordrade stuveriförmannen S. gänget i 2:ans lucka jämte kranföraren P. att med kranen flytta över till 3:ans lucka och hjälpa till med lossningen därstädes. Alltså kommo därigenom två gäng med var sin kran att arbeta i samma lucka. För att kranarna skulle kunna användas så obehindrat av varandra som möjligt, svängdes godset med den längst akter ut arbetande kranen över styrbords luckkarm och akter över, där svängrummet var fritt, samt in över kajen. Den från 2:ans lucka förflyttade och av P. förda kranen fick därigenom även fritt svängrum akter över, men över babords sida.

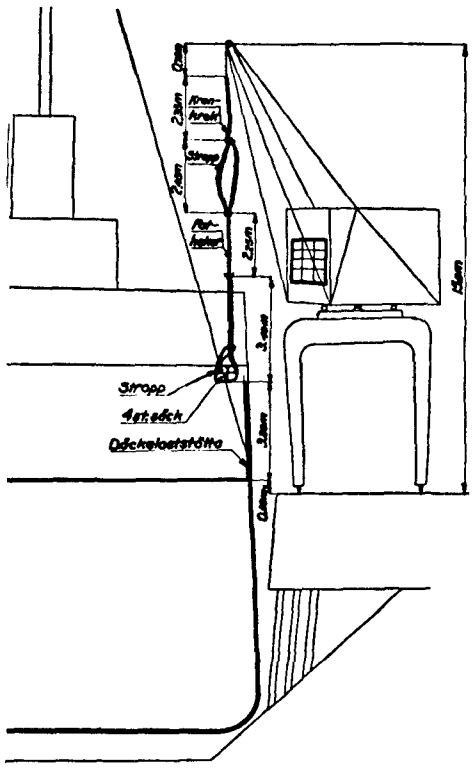

Fig. 4.

Då arbetet påbörjades, fick kranföraren P. signal från den från 2:ans lucka förflyttade luckbasen K. att svänga in kranarmen över luckan och sänka ned krankroken i rummet. I kroken hängde då samma redskap, som använts för lossning av fatgods i 2:ans lucka, nämligen tre par fathakar, vilka voro fästade vid krankroken medelst var sin manillastropp, som trätts genom resp. fatlängors lyftringar, alltså dubblade (se *fig.* 4). Innan lossningen av fatgods kunde påbörjas i denna lucka, måste emellertid några säckar borttagas. Arbetarna slogo därför en stropp om fyra säckar samt hakade stroppen vid en av fathakarna. Utan att varsko kranföraren P. om detta förhållande gav luckbasen därefter hivsignal. P. kunde icke själv se ned i rummet, men då kranlinan hivats in ett stycke, märkte han, att fatlängorna hängde slaka samt att en manillastropp hängde på en av fathakarna. Enligt vad P. uppgivit »hajade» han till och förvånade sig över att luckbasen icke varskott om förändringen av godsslaget. Omedelbart därpå blev P. varse säckslinget något under luckkarmen. Han tittade upp mot toppen av kranarmen och bedömde då avståndet mellan linlåset och toppskivan till c:a 2 m. Sedan slinget gått väl klart över luckkarmen, hade han svängt kranen över däcket in mot kajen. På samma däck stod emellertid en 72-årig man M., som var luckbas för det andra gänget i samma lucka, och för att icke störa till honom med slinget måste P. stoppa svängningen av kranen och hiva upp lasten högre. Då lasten kommit c:a 1 m över M., hade P. fortsatt svängningen. Plötsligt fick han höra en »knäpp» från kranarmstoppen och såg slinget störta ned över M. Därvid skadades denne så svårt, att han två dagar senare avled till följd av skadorna.

Vid en efter olyckshändelsen företagen undersökning framgick, att *kranlinan brustit* intill linlåset, genom att detta körts upp emot kranarmens toppskiva. Av fig. 4 framgår, att endast ett avstånd av knappt 0·75 m återstod av linan mellan linlåset och toppskivan,

om lasten skulle kunnat gå klar över däcksstöttorna, som fått sitta kvar sedan däckslasten lossats. Detta måste anses vara för liten säkerhetsmarginal, särskilt för en kran som saknar automatiskt verkande topplägesbegränsning.

Olyckstillbud av liknande orsaker ha tidigare förekommit vid flera tillfällen, och med anledning härav ha hamnmyndigheterna redan före det nu inträffade olycksfallet i skrivelse till den firma, som mest använder kranarna, gjort erinringar därom. Förfaringssättet med stroppens påhängning i fathaken var tillika i högsta grad stridande mot punkt 6 i socialstyrelsens anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid lastning och lossning av fartyg, varom såväl förmannen som arbetarna bort vara underkunniga.

Flera omständigheter få anses ha samverkat till olycksfallets inträffande, nämligen

att kranföraren P. icke var tillräckligt uppmärksam utan körde upp linlåset mot toppskivan, så att kranlinan brast;

att luckbasen K. icke meddelade kranföraren P. de förändringar, som förekommit i fråga om godsets art och påslagning;

att samma luckbas gav hivsignal för ett sling, som var påkrokat på förut beskrivna, oförsvarliga sätt;

att arbetarna i rummet krokade på slinget på angivet sätt och att stuveriförmannen såg detta och lämnade det utan erinran;

att luckbasen M. intagit en plats, där han kom att bli stående under frihängande last och att stuveriförmannen icke rättade sistnämnda förhållande.

Det kan dessutom ifrågasättas lämpligheten av att ställa en 72 år gammal man till en så ansvarsfull post som luckbas.

Till förebyggande av ytterligare olycksfall av liknande slag utfärdade hamnmyndigheten strax efter olycksfallet ett tillägg till instruktionen för kranförarna i hamnen.

(XVI: 9)

Olycksfall vid skogsavverkning.

13. Tvenne skogsarbetare voro sysselsatta med *fällning av* en större *tall,* som i fallet blivit *hängande mot* ett *närstående träd.* Då arbetarna, i syfte att undersöka huru de lättast skulle få ned den på lut stående tallen, gått omkring denna, kom hastigt en vindil, som lösgjorde den. De båda huggarna sökte härvid sätta sig i säkerhet, varvid emellertid den ene träffades av trädet strax nedanför skulderbladen och därvid ådrog sig så svåra skador, att han kort därefter avled.

Vid nedtagande av träd, som vid fällningen hängt upp sig i bredvidstående, inträffa årligen en mängd olycksfall. Huggaren bör därför i dylika fall iakttaga särskild försiktighet och bl. a. ej uppehålla sig under sådana träd. Dessa nedtagas bäst med vändhake eller med spakar. Att med axeln under stammen söka förflytta rotändan bakåt eller att genom uppklättring i trädet söka få detsamma att falla är förenat med mycket stor risk.

(XVII: 43)

14. Skogsarbetaren Ö. körde ett *timmerlass* och satt därunder på bottenlasset med fötterna på framkälkens medar. Då lasset i ett gupp plötsligt bromsades upp, halkade Ö. ned från stockarna men undgick att komma under lasset genom att kasta sig av detta åt ena sidan. Därvid *kom* han emellertid *under* kanten av *lasset,* släpades med c:a 4 m och skadades därvid i ryggen av stockarna.

Olycksfall av detta slag inträffa ej sällan på guppig basväg. Vid anordnande av basväg böra därför håligheter i marken, som kunna bilda gupp, utfyllas. Detta är av vikt jämväl med hänsyn därtill, att gupp förorsaka stor påfrestning på bindslen och kälkar.

(XVII: 44)

Övriga olycksfall.

15. Reparatören S. råkade vid *remlagning* ådraga sig ett obetydligt *skrubbsår* å vänster överarm. *Såret infekterades och ros* uppstod. Han avled 9 dagar senare av blodförgiftning.

(L: 29)

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 januari 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	75	16 987	13 725	**1 184**	**7·0**	978	16 844	2 827	16·8
Bleck- o. plåtslagareförb. .	50	2 442	—	**796**	**32·6**	—	2 492	610	24·5
Bokbindareförbundet . . .	41	6 112	4 058	**397**	**6·5**	249	6 106	364	6·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	104	5 805	1 351	**450**	**7·8**	151	6 419	452	7·0
Byggnadsträarbetareförb. .	237	25 884	—	**9 258**	**35·8**	—	25 534	9 364	36·7
De förenade förbunden . .	54	8 227	2 582	**607**	**7·4**	234	7 880	548	7·0
Elektriska arbetareförb. . .	79	5 696	—	**458**	**8·0**	—	5 919	630	10·6
Gjutareförbundet	105	7 312	1	**295**	**4·0**	—	7 551	358	4·7
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	448	49 983	5 973	**15 563**	**31·1**	1 092	50 500	16 560	32·8
Byggnadsind.-arb. . . .	125	16 301	368	**7 159**	**43·9**	106	16 409	7 715	47·0
Byggnadsämnesind.-arb.	167	11 390	252	**4 381**	**38·5**	55	10 903	4 229	38·8
Glasbruksarb.	40	3 638	89	**395**	**10·9**	21	3 527	470	13·3
Sockerfabriksarb. . . .	17	3 770	559	**1 110**	**29·4**	184	3 788	939	24·8
Tändsticksarb.	6	1 743	670	**334**	**19·2**	72	1 771	342	19·3
Övriga arb.	93	18 141	4 035	**2 184**	**16·6**	704	14 102	2 865	20·3
Gruvindustriarbetareförb. .	53	6 971	40	**601**	**8·6**	—	6 697	517	7·7
Handelsarbetareförb. . . .	240	28 728	9 922	**2 174**	**7·6**	490	28 461	2 593	9·1
Kommunalarbetareförb. . .	243	34 358	7 453	**3 182**	**9·3**	735	34 987	3 216	9·2
Litografförbundet	17	2 326	133	**58**	**2·5**	3	2 308	65	2·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	102	19 750	6 172	**2 578**	**13·0**	642	22 436	4 726	21·1
Metallindustriarb.-förb. . .	250	129 166	6 433	**8 330**	**6·4**	344	126 899	8 180	6·4
Järnbruksarbetare . . .	57	29 340	80	**842**	**2·9**	—	29 280	833	2·8
Verkstadsarbetare . . .	193	99 826	6 353	**7 488**	**7·5**	344	97 619	7 347	7·5
Murareförbundet	97	8 076	—	**2 450**	**30·3**	—	7 702	2 469	32·1
Målareförbundet	158	12 361	1	**6 042**	**48·9**	—	12 788	4 601	36·0
Pappersindustriarb.-förb. .	143	32 219	1 456	**3 818**	**11·9**	269	31 057	3 274	10·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	43	2 428	447	**457**	**18·8**	73	2 348	233	9·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	48	9 733	3 850	**2 446**	**25·1**	877	9 773	3 360	34·4
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	285	14 171	1	**3 501**	**24·7**	—	13 074	7 595	58·1
Stenindustriarbetareförb. .	138	8 070	—	**2 555**	**31·7**	—	7 826	3 152	40·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	192	17 654	31	**7 575**	**42·9**	21	18 217	12 897	70·8
Textilarbetareförbundet . .	108	33 898	20 186	**1 349**	**4·0**	733	33 990	1 229	3·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 467	1 922	**100**	**4·1**	88	2 460	100	4·1
Transportarbetareförb. . .	120	15 887	77	**2 987**	**18·8**	35	16 639	2 882	17·3
Träindustriarbetareförb. . .	179	14 195	283	**1 575**	**11·1**	36	14 204	2 266	16·0
Typografförbundet	104	10 260	558	**510**	**5·0**	65	10 260	538	5·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	156	11 316	—	**4 426**	**39·1**	—	10 598	4 672	44·1
Summa	**3 879**	**542 482**	**86 655**	**85 717**	**15·8**	**7 115**	**541 969**	**100 278**	**18·5**
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	**3 594**	**528 311**	**86 654**	**82 216**	**15·6**	**7 115**	**528 895**	**92 683**	**17·5**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari månad uppgivits till inalles 398 895, vilket i genomsnitt motsvarar 4·7 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under februari 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	18 516	15 006	13 337	123	Hallands län . .	1 126	426	196	264
Stockholms län .	3 321	1 623	951	205	Göteborgs stad .	9 772	4 202	3 601	233
Uppsala län . . .	1 410	757	407	186	Göteborgs o. Boh. l.	4 304	704	469	611
Södermanlands län	1 112	972	551	114	Älvsborgs län . .	1 653	567	361	292
Östergötlands län	2 386	1 413	782	169	Skaraborgs län .	1 368	1 207	530	113
Norrköping . . .	1 531	393	245	390	Värmlands län . .	1 931	1 154	666	167
Jönköpings län .	1 552	790	358	196	Örebro län	3 061	1 475	627	208
Kronobergs län .	882	503	357	175	Västmanlands län	998	829	457	120
Norra Kalmar län	445	189	126	235	Kopparbergs län .	1 268	715	476	177
Södra Kalmar län	1 593	429	314	371	Gävleborgs län . .	2 458	613	433	401
Gotlands län . . .	493	201	109	245	Västernorrlands l.	7 023	880	665	798
Blekinge län . . .	2 520	967	550	261	Jämtlands län . .	455	408	348	112
Kristianstads län .	1 701	1 273	730	134	Västerbottens län	1 438	600	394	240
Malmöh. l.: Malmö	6 678	2 224	1 883	300	Norrbottens län .	2 729	477	445	572
Hälsingborg . .	1 933	419	337	461	Tillsammans	**89 628**	**43 121**	**31 634**	**208**
Länet i övrigt .	3 971	1 705	929	233					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			T i l l s a m m a n s				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	6 912	7 057	3 571	604	1 522	294	7 305	7 516	8 579	3 865	88
därav jordbruk .	5 451	4 991	2 022	604	1 522	294	5 853	6 055	6 513	2 316	93
skogshush.	1 461	2 066	1 549	—	—	—	1 452	1 461	2 066	1 549	71
Industri o. hantverk	33 028	2 406	2 190	2 661	838	622	32 813	35 689	3 244	2 812	1 100
Sjöfart och fiske .	5 313	1 481	1 431	202	60	53	5 358	5 515	1 541	1 484	358
Handel o. samfärdsel	11 167	2 696	2 050	4 449	3 999	2 719	13 225	15 616	6 695	4 769	233
Husligt arbete . .	131	25	18	9 654	10 522	6 187	7 431	9 785	10 547	6 205	93
Diversearbete . . .	13 361	12 515	12 499	2	—	—	12 069	13 363	12 515	12 499	107
Ungd. ut. särsk. utb.	1 303	—	—	841	—	—	2 103	2 144	—	—	—
Summa	**71 215**	**26 180**	**21 759**	**18 413**	**16 941**	**9 875**	**80 304**	**89 628**	**43 121**	**31 634**	**208**
Därav under 18 år	2 591	1 875	1 031	2 705	2 239	1 357	5 182	5 296	4 114	2 388	129
Summa jan. 1937	75 496	20 738	17 776	21 518	15 837	9 658	91 606	97 014	36 575	27 434	265
» febr. 1936	96 988	22 328	19 085	17 204	13 523	8 303	106 261	114 192	35 851	27 388	319
» » 1935	116 758	16 629	14 559	15 733	11 174	6 873	123 905	132 491	27 803	21 432	477
» » 1934	148 818	15 351	14 577	17 203	8 558	6 206	157 019	166 021	23 909	20 783	694

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 2 574 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 750 platser, varav 568 manliga och 182 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 328 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**71 215**	**26180**	**21759**	**5 451**	**4991**	**2022**	**1461**	**2066**	**1549**	**268**	**24**	**24**	**4 628**	**607**	**485**
1	Stockholms stad .	**13 394**	**10558**	**10222**	24	—	—	—	—	—	2	—	—	1 460	207	145
2	Stockholms län .	**2 700**	**807**	**615**	761	313	158	33	116	103	2	—	—	195	26	23
3	Uppsala län . . .	**1 068**	**394**	**212**	270	281	125	12	19	13	—	—	—	47	2	2
4	Södermanlands län	**763**	**546**	**328**	198	320	105	4	5	4	—	—	—	61	29	29
5	Östergötlands län	**1 811**	**806**	**459**	615	546	224	23	69	60	—	—	—	110	19	15
6	Norrköping . . .	**1 354**	**255**	**166**	175	115	57	3	2	2	—	—	—	62	—	—
7	Jönköpings län .	**1 177**	**397**	**188**	77	246	48	2	10	10	—	—	—	50	3	3
8	Kronobergs län .	**717**	**333**	**278**	65	98	43	1	4	4	—	—	—	6	—	—
9	Kalmar län . . .	**1 610**	**282**	**212**	116	112	55	8	17	9	—	—	—	204	7	4
10	Gotlands län . .	**384**	**89**	**57**	49	52	21	—	—	—	—	—	—	13	1	—
11	Blekinge län . .	**1 932**	**360**	**247**	129	137	44	17	7	4	1	—	—	73	11	10
12	Kristianstads län	**1 183**	**612**	**399**	354	413	218	23	11	11	—	—	—	50	16	14
13	Malmöh. l.: Malmö	**4 952**	**1 165**	**1 061**	217	12	6	—	—	—	—	—	—	402	37	32
14	Hälsingborg . .	**1 680**	**211**	**190**	99	17	7	—	—	—	—	—	—	88	3	3
15	Länet i övrigt .	**3 490**	**1 046**	**698**	633	526	204	1	—	—	6	6	6	187	15	11
16	Hallands län . .	**939**	**232**	**119**	109	138	33	1	—	—	—	—	—	66	2	2
17	Göteborgs stad . .	**7 558**	**2 733**	**2 550**	194	37	30	1	—	—	—	—	—	748	72	69
18	Göteb. o. Boh. län	**4 006**	**423**	**328**	192	117	64	4	16	13	—	—	—	82	7	4
19	Älvsborgs län . .	**1 454**	**343**	**272**	96	96	37	3	8	2	—	—	—	148	41	32
20	Skaraborgs län .	**1 036**	**650**	**318**	299	496	186	3	22	22	—	—	—	44	21	13
21	Värmlands län .	**1 661**	**660**	**485**	87	124	40	210	282	198	—	—	—	81	22	22
22	Örebro län . . .	**2 063**	**696**	**317**	157	358	96	44	156	50	41	1	1	77	17	14
23	Västmanlands län	**583**	**351**	**182**	118	225	78	10	24	13	2	—	—	40	19	11
24	Kopparbergs län .	**964**	**402**	**305**	50	44	30	88	200	121	61	12	12	60	9	9
25	Gävleborgs län .	**2 160**	**392**	**297**	149	131	86	166	171	126	—	—	—	78	7	7
26	Västernorrlands l.	**6 590**	**552**	**459**	128	25	20	499	294	214	—	—	—	125	3	3
27	Jämtlands län . .	**302**	**252**	**219**	25	5	2	71	210	182	—	—	—	7	2	1
28	Västerbottens län	**1 137**	**274**	**230**	35	7	5	166	180	153	—	—	—	31	3	1
29	Norrbottens län .	**2 547**	**354**	**346**	30	—	—	68	243	235	153	5	5	33	6	6
	Kvinnl. avdeln. .	**18 413**	**16941**	**9 875**	**604**	**1522**	**294**	—	—	—	—	—	—	**138**	**32**	**20**
1	Stockholms stad .	**5 122**	**4 448**	**3 115**	81	—	—	—	—	—	—	—	—	102	22	19
2	Stockholms län .	**621**	**816**	**336**	14	32	2	—	—	—	—	—	—	9	3	3
3	Uppsala län . . .	**342**	**363**	**195**	22	73	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	**349**	**426**	**223**	36	89	23	—	—	—	—	—	—	2	3	3
5	Östergötlands län	**575**	**607**	**323**	26	93	28	—	—	—	—	—	—	5	—	—
6	Norrköping . . .	**177**	**138**	**79**	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	**375**	**393**	**170**	18	73	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	**165**	**170**	**79**	12	41	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	**428**	**336**	**228**	21	44	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län . .	**109**	**112**	**52**	5	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	**588**	**607**	**303**	23	79	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	**518**	**661**	**331**	54	148	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	**1 726**	**1 059**	**822**	37	27	1	—	—	—	—	—	—	9	3	3
14	Hälsingborg . .	**253**	**208**	**147**	8	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	**481**	**659**	**231**	40	148	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	**187**	**194**	**77**	8	35	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	**2 214**	**1 469**	**1 051**	44	3	1	—	—	—	—	—	—	10	1	1
18	Göteb. o. Boh. län	**298**	**281**	**141**	15	26	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	**199**	**219**	**89**	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	**332**	**557**	**212**	30	104	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	**270**	**494**	**181**	18	98	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	**998**	**779**	**310**	22	101	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	**415**	**478**	**275**	18	75	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län .	**304**	**313**	**171**	9	31	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	**298**	**221**	**136**	5	21	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	**433**	**328**	**206**	9	45	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	**153**	**156**	**129**	5	20	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	**301**	**326**	**164**	12	51	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	**182**	**123**	**99**	4	11	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaruindustri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- och beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
3 730	**149**	**139**	**6276**	**334**	**318**	**957**	**54**	**47**	**2486**	**217**	**205**	**787**	**34**	**25**	**2 044**	**69**	**62**	**586**	**12**	**10**	
46	1	1	308	24	17	180	27	22	662	140	139	169	7	7	300	16	15	55	2	2	1
64	1	1	101	21	20	34	6	6	69	7	5	10	4	1	23	—	—	14	2	—	2
44	—	—	159	16	12	11	1	1	61	—	—	9	1	—	38	2	2	—	—	—	3
6	1	1	71	64	64	2	—	—	37	2	2	9	—	—	5	1	1	—	—	—	4
20	—	—	156	22	21	2	—	—	76	4	4	15	1	1	34	22	22	—	—	—	5
23	—	—	42	3	3	31	—	—	50	1	—	53	3	3	33	1	—	5	—	—	6
6	6	1	264	34	34	3	—	—	38	5	4	30	2	2	65	3	3	75	—	—	7
57	—	—	38	1	1	3	—	—	17	1	1	1	—	—	10	—	—	—	—	—	8
95	10	10	160	18	17	1	—	—	82	2	2	16	—	—	7	—	—	27	—	—	9
70	12	12	7	—	—	1	—	—	11	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10
379	9	8	41	4	4	1	—	—	47	3	3	4	—	—	17	1	1	—	—	—	11
45	11	10	47	5	5	—	—	—	62	10	10	10	1	1	27	1	1	—	—	—	12
79	—	—	102	4	4	27	1	—	132	2	2	77	—	—	147	4	4	92	—	—	13
7	—	—	22	—	—	13	—	—	78	2	2	13	—	—	65	—	—	4	—	—	14
384	20	20	36	7	5	9	—	—	233	9	8	44	—	—	113	3	3	16	7	7	15
104	4	4	24	3	2	4	5	5	52	—	—	9	1	1	70	—	—	—	—	—	16
47	4	4	343	11	10	108	12	11	203	1	1	101	7	5	96	2	1	34	—	—	17
1 962	54	54	68	3	2	10	—	—	92	6	6	72	—	—	25	3	3	92	1	1	18
19	—	—	73	2	2	15	—	—	56	—	—	61	1	1	61	3	3	92	—	—	19
37	14	11	23	2	2	2	—	—	45	8	5	12	1	—	12	—	—	25	—	—	20
90	—	—	212	2	1	24	—	—	51	2	1	13	2	2	33	—	—	1	—	—	21
48	2	2	30	3	3	10	1	1	43	—	—	19	—	—	751	1	1	2	—	—	22
19	—	—	35	6	6	1	—	—	22	2	2	6	—	—	5	1	1	—	—	—	23
3	—	—	55	4	4	11	—	—	31	2	2	5	1	1	6	—	—	—	—	—	24
18	—	—	392	6	5	30	—	—	87	2	2	19	—	—	12	1	1	—	—	—	25
44	—	—	2481	33	33	387	1	1	83	2	2	8	—	—	48	—	—	1	—	—	26
8	—	—	5	1	1	3	—	—	8	2	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	27
3	—	—	210	5	5	14	—	—	28	1	—	—	2	—	6	4	—	—	—	—	28
3	—	—	771	30	30	20	—	—	30	1	1	1	—	—	30	—	—	—	—	—	29
10	**3**	**1**	**14**	**5**	**5**	**99**	**94**	**84**	**710**	**245**	**174**	**1 023**	**381**	**260**	**629**	**40**	**32**	**38**	**37**	**36**	
3	—	—	3	—	—	42	49	44	202	81	68	254	153	95	70	4	3	20	15	14	1
—	—	—	—	—	—	1	4	4	57	10	9	8	4	1	—	—	—	—	10	10	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	—	14	1	1	17	—	—	—	—	—	3
—	—	—	7	4	4	—	—	—	5	5	4	16	9	9	—	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	2	1	1	19	8	5	11	9	8	1	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	11	6	10	3	1	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	4	39	19	12	6	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	4	—	—	—	—	—	24	2	1	45	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	1	—	—	23	3	1	7	8	3	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	1	—	27	13	4	5	6	6	—	—	—	—	—	—	12
6	—	—	—	1	1	25	18	18	76	17	14	224	54	50	45	11	11	12	11	11	13
—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	—	—	9	2	1	4	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	1	—	17	5	—	75	5	2	2	4	1	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	2	—	—	34	3	2	—	—	—	16
1	3	1	—	—	—	16	7	5	151	46	44	192	75	57	28	5	4	2	—	—	17
—	—	—	—	—	—	9	6	6	4	1	1	11	10	3	3	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	—	27	3	3	1	2	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	1	7	4	1	—	2	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	1	—	9	5	3	32	5	2	405	8	8	1	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	5	4	5	5	3	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	1	—	7	—	—	7	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	1	10	4	—	6	—	—	1	1	1	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**10 925**	**856**	**830**	**391**	**50**	**50**	**5 313**	**1481**	**1481**	**766**	**158**	**92**	**3 650**	**392**	**365**
1	Stockholms stad .	3 306	180	164	106	5	5	662	154	147	359	79	37	1 846	242	225
2	Stockholms län .	443	55	54	11	—	—	57	3	3	5	6	3	62	4	2
3	Uppsala län . . .	143	11	9	6	—	—	6	—	—	6	8	5	30	1	1
4	Södermanlands län	27	9	9	2	—	—	57	24	24	2	—	—	10	1	1
5	Östergötlands län	321	10	10	2	2	2	18	4	4	7	1	1	28	—	—
6	Norrköping . . .	344	—	—	15	—	—	102	49	44	6	1	—	69	2	1
7	Jönköpings län .	107	16	16	7	—	—	7	—	—	9	4	4	36	1	1
8	Kronobergs län .	55	11	11	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—
9	Kalmar län . . .	84	6	6	2	—	—	303	60	59	1	1	1	30	1	1
10	Gotlands län . .	46	—	—	3	—	—	48	4	4	—	—	—	20	—	—
11	Blekinge län . .	91	7	7	11	—	—	322	67	67	6	1	—	27	1	1
12	Kristianstads län	122	39	38	7	—	—	79	46	46	1	—	—	29	1	1
13	Malmöh. l.: Malmö	1 459	21	21	52	—	—	235	106	98	57	14	9	272	8	8
14	Hälsingborg . .	282	2	2	7	—	—	473	154	153	6	—	—	66	—	—
15	Länet i övrigt .	460	105	103	46	13	13	221	85	84	9	—	—	94	22	22
16	Hallands län . .	130	4	4	6	—	—	71	31	31	3	—	—	35	2	2
17	Göteborgs stad .	642	27	26	19	25	25	2 060	591	582	206	38	29	637	88	82
18	Göteb. o. Boh. län	356	49	49	2	—	—	179	48	31	5	2	—	38	2	2
19	Älvsborgs län . .	238	21	19	4	—	—	16	—	—	6	2	2	33	3	3
20	Skaraborgs län .	63	1	1	4	—	—	16	—	—	7	—	—	15	5	5
21	Värmlands län .	421	94	93	12	—	—	11	—	—	13	1	1	37	1	1
22	Örebro län . . .	193	22	22	8	—	—	18	—	—	9	—	—	38	2	2
23	Västmanlands län	79	11	11	3	—	—	2	—	—	3	—	—	8	2	2
24	Kopparbergs län .	35	60	60	—	—	—	3	1	1	4	—	—	14	—	—
25	Gävleborgs län .	147	7	7	20	—	—	109	31	30	6	—	—	50	—	—
26	Västernorrlands l.	990	33	33	27	3	3	196	23	23	16	—	—	74	—	—
27	Jämtlands län . .	41	24	24	1	—	—	—	—	—	3	—	—	11	1	1
28	Västerbottens län	152	17	17	4	—	—	23	—	—	3	—	—	6	1	—
29	Norrbottens län .	148	14	14	4	2	2	18	—	—	7	—	—	33	1	1
	Kvinnl. avdeln. .	—	**1**	**1**	—	—	—	**202**	**60**	**53**	**306**	**109**	**82**	**912**	**398**	**288**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	111	25	24	115	59	40	316	186	118
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1	23	11	7
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	8
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	18	5	5
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6	—	—
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	6	2	2
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	7	4	3	—	—	—	9	5	5
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	3	—	—
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	21	11	4
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	30	8	7
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	5	1	1	50	11	9	181	57	52
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	4	4	4	3	1	1	8	25	25
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	4	5	5	—	1	—	13	9	4
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	63	19	14	91	21	19	183	33	28
18	*Göteb. o. Boh. län*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	1	11	4	3
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	—
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	8	6	5
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	—
22	Örebro län . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	5	3	2	8	3	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	14	6	5
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	9	2	1
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	3	3	13	3	2
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	1	1

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ungdom ut. utb.	Hänvisade t. reservarbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
5 154	**1 873**	**1 339**	**780**	**111**	**106**	**817**	**162**	**148**	**131**	**25**	**18**	**13 361**	**12515**	**12499**	**1 303**	**2 574**	
1 922	449	276	433	6	6	413	85	80	86	4	4	995	8 930	8 930	60	205	1
216	36	32	9	2	2	11	—	—	6	3	—	526	202	202	48	112	2
68	22	14	3	—	—	3	1	—	—	—	—	109	29	28	43	69	3
33	13	11	3	—	—	4	—	—	1	—	—	224	77	77	7	44	4
88	41	30	3	—	—	10	1	1	2	3	3	266	61	61	15	108	5
126	66	44	4	—	—	5	—	—	—	—	—	189	12	12	17	30	6
69	26	21	5	1	1	3	—	—	1	1	1	308	39	39	15	115	7
16	2	2	5	3	3	—	—	—	—	—	—	439	213	213	—	37	8
67	34	34	10	1	1	5	—	—	1	—	—	382	13	13	9	134	9
28	6	6	4	—	—	3	1	1	—	—	—	76	13	13	3	32	10
81	45	34	3	1	—	21	2	—	3	1	1	605	63	63	53	72	11
45	12	8	4	—	—	11	—	—	—	1	—	264	45	36	3	28	12
423	122	45	37	—	—	36	3	1	3	1	1	1 036	830	830	67	114	13
148	30	20	9	—	—	34	—	—	1	—	—	247	3	3	18	25	14
122	38	24	8	1	1	25	—	—	1	1	1	831	188	186	11	290	15
59	36	29	3	1	1	8	—	—	1	—	—	176	5	5	8	12	16
634	678	538	184	87	87	143	51	49	10	2	1	1 109	1 000	1 000	39	60	17
83	52	37	4	1	—	16	7	7	1	—	—	581	55	55	142	210	18
58	6	6	1	1	1	10	1	1	—	—	—	454	163	163	9	13	19
45	25	22	6	2	1	12	4	2	2	—	—	342	49	48	22	28	20
63	18	14	5	—	—	3	—	—	2	—	—	252	112	112	40	62	21
95	16	12	8	2	—	7	—	—	1	4	2	447	111	111	17	50	22
28	22	19	2	—	—	2	2	2	1	1	1	191	36	36	6	22	23
22	12	8	1	—	—	—	—	—	2	2	2	410	55	55	103	21	24
159	6	6	9	—	—	8	—	—	—	—	—	668	30	27	33	91	25
286	28	20	7	—	—	10	—	—	5	1	1	900	106	106	275	427	26
21	6	6	1	—	—	5	—	—	1	—	—	76	1	1	11	—	27
44	21	16	4	—	—	2	—	—	—	—	—	332	33	33	74	43	28
105	5	5	5	2	2	7	4	4	—	—	—	926	41	41	155	120	29
215	**467**	**198**	**2 330**	**2 234**	**1 664**	**686**	**791**	**487**	**9 654**	**10522**	**6 187**	**2**	—	—	**841**	—	
101	222	72	955	762	695	266	268	153	2 335	2 602	1 770	—	—	—	146	—	1
11	15	9	21	55	29	21	40	27	416	631	234	—	—	—	35	—	2
2	1	1	30	35	28	11	16	8	192	221	134	2	—	—	41	—	3
—	2	2	33	28	21	10	16	8	217	269	148	—	—	—	19	—	4
4	11	9	60	72	54	13	18	12	371	388	199	—	—	—	40	—	5
—	2	2	22	14	5	4	2	2	109	103	63	—	—	—	12	—	6
2	5	3	38	40	27	6	12	5	236	232	104	—	—	—	9	—	7
—	—	—	20	23	11	4	4	2	127	101	60	—	—	—	—	—	8
4	2	2	40	35	29	5	1	1	259	243	166	—	—	—	10	—	9
3	—	—	17	7	7	8	7	7	71	57	35	—	—	—	—	—	10
5	14	4	65	90	56	8	27	15	355	373	205	—	—	—	76	—	11
2	8	2	82	95	56	12	9	7	290	373	210	—	—	—	15	—	12
1	36	7	117	97	77	24	17	12	817	698	555	—	—	—	97	—	13
—	7	1	35	32	23	1	15	11	170	112	77	—	—	—	7	—	14
5	19	5	37	45	17	12	19	6	259	398	173	—	—	—	16	—	15
2	—	—	20	15	6	4	4	2	105	128	57	—	—	—	12	—	16
39	59	35	201	209	121	128	124	100	911	864	621	—	—	—	154	—	17
1	6	3	47	48	32	17	9	6	145	169	77	—	—	—	30	—	18
—	—	—	21	24	13	10	9	7	124	174	64	—	—	—	—	—	19
—	6	1	21	48	26	11	28	8	223	351	148	—	—	—	24	—	20
—	4	1	19	42	17	10	23	9	206	323	137	—	—	—	6	—	21
7	18	11	74	72	28	35	38	17	376	524	227	—	—	—	23	—	22
13	19	18	48	54	47	6	23	17	270	289	167	—	—	—	34	—	23
3	4	4	52	53	28	12	20	13	221	205	117	—	—	—	—	—	24
4	3	2	29	33	24	16	11	7	186	151	99	—	—	—	20	—	25
4	3	3	92	78	70	10	13	10	274	180	113	—	—	—	5	—	26
1	—	—	62	61	59	2	5	3	77	67	58	—	—	—	—	—	27
1	1	1	43	37	29	15	13	12	187	216	105	—	—	—	—	—	28
—	—	—	29	30	29	5	—	—	125	80	64	—	—	—	10	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936												1937
	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	15·6
Ansökn. per 100 lediga platser .	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	265
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·71	·	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	·	104·5	·	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	20·7	19·4	18·4	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	·	94	·	·	102	·	·	105	·	·	104	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	[1]28·1	[1]30·4	[1]26·2	[1]19·5	[1]12·9	[1]11·3	[1]12·1	12·3	12·9	[1]16·3	[1]20·0	[1]30·3	33·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	131	140	126	93	66	58	61	61	65	81	96	142	156
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	114	110	[2]55	121	132	133	133	134	135	136	134	129	124
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	320	277	277	233	170	157	166	161	167	211	224	226	283
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	98·7	·	·	99·7	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	16·2	15·3	14·2	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 230	2 094	1 948	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	109·1	110·5	112·2	113·2	114·6	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	–
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	145	142	123	117	109	70	69	67	68	72	111	105	100
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	42·6	41·2	38·5	36·2	35·3	34·8	35·1	34·5	34·4	[1]34·0	33·4	34·7	–
Arbetslöshetsdagar, i %	37·8	36·6	33·9	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	—	–
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	29·7	29·9	26·1	24·3	[1]22·0	[1]21·9	20·5	21·3	19·9	[1]18·8	22·2	—	–
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	2 520	2 515	1 937	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 517	1 533	1 117	974	828	732	651	606	565	589	657	881	1 144
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	15·7	15·7	16·4	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	317	322	299	267	242	231	221	218	217	229	257	290	–
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	25·8	25·5	22·3	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·6	–
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	82	·	·	80	·	·	80	·	·	108	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	78	·	·	79	·	·	79	·	·	82	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	469	490	470	449	430	419	425	417	408	409	408	408	428
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	519	529	509	491	465	459	469	458	449	453	454	448	465
Estland. Oplac. arbetssökande	2 316	2 101	1 791	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	131·3	135·9	141·7	145·2	152·5	147·1	143·7	147·1	148·1	—	—	—	–
Lettland. Oplac. arbetssökande	7 949	8 392	7 148	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	[1]4025	5 549	–
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	21·0	21·5	20·5	17·6	14·5	13·2	12·0	11·3	11·0	11·7	14·0	—	–
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	17·2	17·5	16·2	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	—	–
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	850	860	798	719	637	566	508	484	479	442	510	[1]619	668
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	19	19	19	18	18	16	15	14	14	14	15	16	–
Ansökn. per 100 lediga platser .	354	382	307	310	295	307	303	302	288	278	342	357	–
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	22	23	19	15	13	9	8	[1]7	9	—	—	—	–
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	28	34	31	26	17	14	11	12	12	14	14	22	–
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	49	53	51	42	36	30	24	20	15	15	18	—	–
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	14·8	13·8	14·5	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	[1]14·3	–
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	98·4	98·9	97·4	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	–
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	88·6	87·2	87·6	88·5	89·6	90·3	92·6	93·3	93·6	94·3	[1]96·0	98·2	–
Arbetslöshet, i %	17·2	16·7	16·2	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	10·9	–
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	13·4	·	·	12·8	·	·	12·0	·	·	—	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	57	55	55	50	51	53	54	51	49	46	42	—	–

[1] Reviderade siffror. — [2] Ofullständiga siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under februari månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under februari har prisnivån ytterligare stigit något, vartill i främsta rummet bidragit de för årstiden ovanligt höga äggpriserna jämte inträffade prisförhöjningar å smör, potatis, mjöl, kaffe och socker samt vissa slag av frukt och grönsaker ävensom å samtliga bränsleartiklar. Bränslepriserna fortsatta uppgång samt de relativt höga äggpriserna torde närmast vara en följd av den starka köldperioden i februari. Bland övriga förändringar under månaden må särskilt nämnas prisfall å fläsk.

Sammanfattning av livsmedelspriserna förändringar juli 1914—februari 1937 och 1931—februari 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med februari 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936 1:a kv.	1936 2:a kv.	1936 3:e kv.	1936 4:e kv.	1937 jan.	1937 febr.
juli 1914 . .	100	154	150	140	131	127	123	124	130	134	135	134	134	135	136
år 1931 . .	.	.	.	.	100	97	93	94	99	101	102	102	102	102	104

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under februari stigit med 1 enhet. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1937, 158 med juli 1914 som utgångspunkt och 99 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 62).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	december 1936		januari 1937[1]					februari 1937			
	19	26	2	9	16	23	30	6	13	20	27
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·06	100·01	100·06	100·02	.	100·01	100·15	100·30	99·96	100·61	100·03
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	101·3	101·3	101·4	101·4	101·8	101·8	102·0	102·3	102·2	102·9	102·9

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Febr. 1936	Dec. 1936	Jan.[1] 1937	Febr.[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i %	
									febr. 1914—febr. 1937	febr. 1936—febr. 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	259	280	281	289	+ 23·5	+ 11·6
mat- (lands-)	»	218	727	250	249	264	266	272	+ 29·5	+ 9·2
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	191	186	185	183	+ 12·3	— 4·2
halvfet, » »	»	121	500	145	143	145	144	142	+ 18·3	— 0·7
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	130	140	140	140	+ 1·4	+ 7·7
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	224	249	213	211	+ 20·6	— 5·8
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	45	44	44	46	+ 70·4	+ 2·2
»	hl	·	1271	697	701	664	678	714	·	+ 1·9
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	42	42	+ 35·5	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	65	59	59	57	+ 23·9	— 12·3
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	40	40	41	+ 32·3	+ 7·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	26	26	27	+ 28·6	+ 12·5
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	35	35	35	+ 34·6	+ 6·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	37	39	40	41	+ 13·9	+ 10·8
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	42	42	42	+ 5·0	+ 2·4
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	60	59	63	64	64	+ 56·1	+ 8·5
hårt knäckebröd	»	·	·	83	82	84	85	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	58	61	61	61	+ 60·5	+ 5·2
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	47	47	47	+ 56·7	+ 4·4
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	132	136	136	135	+ 80·0	+ 2·3
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	72	75	75	75	+ 70·5	+ 4·2
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	89	89	89	+ 48·3	+ 3·5
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	103	103	103	·	+ 6·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	193	191	192	189	+ 57·5	— 2·1
soppkött	»	100	490	156	157	155	155	154	+ 55·6	— 1·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	232	231	242	243	+ 85·5	+ 4·7
spädkalv	»	72	312	142	142	144	145	144	+ 97·3	+ 1·4
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	210	210	215	217	+ 63·2	+ 3·3
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	189	185	184	182	·	— 3·7
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	194	199	202	198	+ 51·1	+ 2·1
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	198	203	207	201	+ 45·7	+ 1·5
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	196	191	195	194	·	— 1·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	120	113	116	121	+ 51·3	+ 0·8
gädda	»	108	333	159	169	160	169	164	+ 41·4	— 3·0
sill	»	34	110	61	56	62	58	57	+ 78·1	+ 1·8
strömming	»	38	114	57	60	53	57	56	+ 40·0	— 6·7
torsk	»	55	160	89	90	87	89	89	+ 50·8	— 1·1
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	154	147	152	158	+ 95·1	+ 2·6
kolja	»	·	·	118	119	118	123	122	·	+ 2·5
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	88	48	48	48	+ 4·3	— 45·5
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	74	70	70	70	+ 25·0	— 5·4
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	282	287	290	298	·	+ 5·7
Socker, bit-	»	67	183	47	46	46	46	48	— 25·0	+ 4·3
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	97	86	95	100	·	+ 3·1
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	83	134	113	104	·	+ 25·3
Bananer, prima	kg	·	·	146	139	139	139	139	·	0·0
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	86	86	87	89	·	+ 3·5
Vitkål, svensk	»	·	·	33	32	22	24	30	·	— 6·3
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	15	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	35	34	34	34	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	20	0·0	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	970	1025	1030	1040	+ 42·5	+ 7·2
barr-, » »	»	575	1895	765	750	785	790	800	+ 37·9	+ 6·7
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	608	604	605	611	+ 54·7	+ 0·5
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	·	294	290	299	301	309	+ 35·5	+ 6·6
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	452	469	471	478	·	+ 5·8
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	446	438	456	457	465	·	+ 6·2

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(Februari 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BJÖRK, L. Socialiseringsproblemet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 6.

HILDEBRAND, K. Näringslivet och staten. Sv. tidskrift 1937, nr 2.

MARTIN, P. W. The present status of economic planning. The problems involved. International labour review febr. 1937.

La joie au travail. Revue du travail 1937, nr 1.

The twenty-first and twenty-second (maritime) sessions of the international labour conference. International labour review jan. & febr. 1937.

Sverige.

BÖÖK, F. Skogens soldater. Vi 1937, nr 7.

OLSSON, OLOF. Kulturoffer. [Småskollärarinnornas levnadsförhållanden.] Tiden 1937, nr 1.

REDDAWAY, W. F. [Anm. av] Eli F. Heckscher: Sveriges ekonomiska historia från Gustav Vasa. Economic history vol. III, s. 491.

STERNER, R. Inkomstfördelning och fattigdomsfrekvens. S.A.P. information 1937, nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition angående främjande av planmässigt sparande samt inrättande av en statens bosättningslånefond m. m. Sv. sparbankstidskrift 1937, nr 1.

Nationalinkomstens ökning. S.A.P. information 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Les codes Roosevelt et les résultats de la N. R. A. Revue du travail 1937, nr 2.

Japan.

KAMII, Y. Industrial recovery in Japan: Its causes and social effects. International labour review jan. 1937.

Soc. rådsrepublikernas union.

Den triumferande sovjetindustrien. Industria 1937, nr 3.

Tyskland.

SCHINDLER, E. Handicrafts in Germany. International labour review jan. 1937.

Arbetarskydd.

FOLKHARD, S. Einige Fragen der neuzeitlichen Unfallverhütungsarbeit. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 5.

LUND, CHARLOTTE. Om den kroniske Blyforgiftnings Indflydelse paa Fortplantningsevnen. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 1.

TEISSL, L. Sinken oder steigen die Unfallzahlen? Reichsarbeitsblatt 1937, nr 3.

Sverige.

STÉENMARK, M. Några ord om arbetarskyddspropaganda. Arbetsledaren 1937, nr 2.

SVENSSON, NILS. Wirestropp och lastkrok i stuveriarbete. Arbetarskyddet 1937, nr 1.

WELIN-BERGER, J. Hygien på arbetsplatsen. Arbetarskyddet 1937, nr 1.

Arbetarskyddet och rättsställningen. Metallarbetaren 1937, nr 6.

Ett efterblivet gebit? Något för yrkesinspektören. Lokomotivmännens tidning 1937, nr 4.

Elektro-hygien. Den elektriska faran. Arbetsledaren 1937, nr 2.

Rekord i olycksfallsfrekvensen under 1936. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 2.

Tuberkulosen svår fara för unga kvinnliga kontorister. Kontoristen 1937, nr 2.

Yrkes-hygien. Några ord om arbetarskyddslagen. Arbetsledaren 1937, nr 2.

Nederländerna.

DOES, L. P. VAN DER. Aus der Statistik der Unfallversicherung in Holland. Soziale Praxis 1937, nr 7.

Soc. rådsrepublikernas union.

Stachanovismens syndabockar. Är den senaste moskvaprocessen och dödsdomarna en följd av felrationalisering? [Denna har medfört ökning av olycksfallen.] Sv. typografitidning 1937, nr 6.

Tjeckoslovakien.

Modern luftberedning. Arbetsledaren 1937, nr 2.

Tyskland.

BORMANN, K. Rohrschäden an Heisswasserheizungen. Zeitschrift des bayerischen Revisions-Vereins 1937, nr 2.

BRAUER. Neue Schutzvorrichtungen für Exzenter- und Kurbelpressen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 5.

— Unfälle durch den elektrischen Strom. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 3.

KLEEIS, FR. Aus der Praxis der Unfallvertrauensmänner. Soziale Praxis 1937, nr 5.

QUENTIN, D. Unfallverhütung als Treuepflicht. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 2.
RÖSSLER, H. Unfallgefahren und Unfallschutz an Kranen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1936, nr 11.
VAJE. Die Sicherheit gewerblicher Ölfeuerungen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 5.
WIETFELDT, W. Die Lüftung in Arbeitshallen und Grosswerkstätten. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 3.
WINDEL. Asbestose und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 3.
Beschäftigung bei zwangsläufig geregelter Arbeitsgeschwindigkeit (Fliessarbeit) in der Bekleidungsindustrie. (Gesetze, Verordnungen, Erlasse.) Reichsarbeitsblatt 1936, nr 35.

Arbetslön och arbetstid.

HEINIG, K. Arbetsledaren i England. [Löne- och levnadsförhållanden.] Arbetsledaren 1937, nr 3.
Industrins arbetstid i olika länder. Industritidningen 1937, nr 1.

Sverige.

ARESCHOUG, H. Pensionering av privatanställda. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 2.
LINDER, RUTH. Småskolans lärare, löner och utbildning. Morgonbris 1937, nr 2.
LINGMAN, J. Tidsstudierna få inte hota lönestandard. Signalen 1937, nr 7.
RAHMN, G. E. A. Arbetstidsfrågan och de affärsanställda. (Föredrag.) Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 2.
SÖDERBLOM, ANNA LISA. Den svårlösta hembiträdesfrågan. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 8.
THUNBY, H. Svenska folkets inkomster. Lantarbetaren 1937, nr 7.
ÅSBRINK, P. Det fattiga Sverige. Vi 1937, nr 7.
Arbetstiden vid våra sjukhus. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 1.
The conditions of work of domestic servants in Sweden. International labour review jan. 1937.
Handelns folk i Arvika får 48-timmars arbetsvecka. Handelsarbetaren 1937, nr 2.
Hembiträdesfrågan. S.A.P. information 1937, nr 2.
Lantarbetstidslagen och arbetsrådet. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 1.
Wages, cost of living and national income in Sweden, 1860—1930. Economica 1937, nr 4.
Våra arbetstidsförhållanden i socialstyrelsens utredning. SIF har kritiserat uppdelningen av uppgiftslämnarna. Industritjänstemannen 1937, nr 2.

Soc. rådsrepublikernas union.

Indiskretioner om den ryska levnadsstandarden. Industria 1937, nr 3.

Tyskland.

KREMER. Ernährung und Arbeitspausen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 5.
Mitwirkung des Vertrauensrates und behördlicher Stellen bei der Regelung der Arbeitszeit. Soziale Praxis 1937, nr 5.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

KEYNES, J. M. The general theory of employment. The quarterly journal of economics febr. 1937.

Sverige.

AHLÉN, A. Murarbrist och arbetslöshetsöar. Byggnadsindustrin 1937, nr 2.
E[RICSSON], B[IRGER]. Arbetslöshetskassa eller ej? Kontorsvärlden 1937, nr 2.
LANDQVIST, O. AK-direktiven än en gång. Replik till A. Thomson. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 7.
LANDQVIST, O., & THOMSON, A. A.K. i skottlinjen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 5.
ROSBERG, A. Byråkratin är försiktig med såpan. A.K.-arbetarna tvingas bo i usla baracker. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 2.
»A.K.-systemet» står sig. Industria 1937, nr 3.
Arbetsbesparande åtgärder vid lantbruket. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 1.
Arbetslöshetsförsäkringen. Landsorganisationen om socialstyrelsens ändringsförslag. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 6.
Erkänd arbetslöshetskassa? Bleck- och plåtslagaren 1937, nr 1.
Högkonjunkturen och arbetslösheten. Finanstidningen 1937, nr 7.
Den statliga arbetslöshetsförsäkringen. Den periodiska avstängningen av vissa arbetarekategorier. Målarnas facktidning 1937, nr 2.
Två spörsmål. [I samband med frågan om förbundets anslutning till den statliga arbetslöshetsförsäkringen.] Metallarbetaren 1937, nr 8.
Vi ser framåt. [Arbetslöshetskassan.] Metallarbetaren 1937, nr 5.
Är förbundet moget för uppgående i den statliga arbetslöshetskassan? Gjutaren 1937, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. Finding work where no jobs are open. Conference board service letter 1937, nr 1.

Danmark.

VEDEL-PETERSEN, K. Ungdomsarbejdslöshedens Omfang og Ungdommens Uddannelse. Socialt Tidsskrift 1937, nr 1.

Storbritannien.

COASE, R. H., & FOWLER, R. F. The pig-cycle in Great Britain: An explanation. Economica 1937, nr 4.
ELITHORN, C. Unemployment assistance in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 6.

Tyskland.

OSTHOLD, P. Der Metallarbeiter im Arbeitseinsatz. Der deutsche Volkswirt 19 febr. 1937.

Organisation of employment in Germany. Industrial and labour information 15 febr. 1937.
Die öffentliche Fürsorge in der Krise und in den Jahren des Wiederaufbaues. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1936, nr 4.

Befolkningsfrågan.

BOLDRINI, M. La proportion des sexes dans les conceptions humaines. Revue de l'institut international de statistique 1936, nr 4.
Befolkningspolitiken i en Række Lande. Økonomi og Politik 1936, nr 4.

Sverige.

GRUBB, RUT. Befolkningskommissionen och sexualfrågan. Hertha 1937, nr 2.
GÅRDLUND, T. Befolkningsfrågan i dagens politik. Tiden 1937, nr 1.
MYRDAL, ALVA. Familjefrågorna i riksdagspolitiken. Morgonbris 1937, nr 2.
STERNER, R. Sexualfrågans sociala sammanhang. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 5, 7 & 8.
Centralstyrelsens yttrande över befolkningskommissionens förslag till revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. [Centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund.] Sv. läkartidningen 1937, nr 8.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

CASSEL, HJ. De barnrika familjernas bostadsmisär. Hem i Sverige 1937, nr 1.
CRAMÉR, C-R. Bostadsförsörjningsverksamheten för mindre bemedlade, barnrika familjer. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 1.
HÖJER, J. A. De nya bostadsbestämmelserna i hälsovårdsstadgan. S.A.P. information 1937, nr 3.
JANNES, ELLY. I skogskojor i Lappland. Vi 1937, nr 7.
STERNER, R. Vi bor i sovkök. Ett allvarligt familjesocialt problem. Morgonbris 1937, nr 2.
Hälsovårdsstadgan dömer ut massor av lantarbetarbostäder. Bostadskonferensen i Skåne ger signal till nya arbetsuppgifter. Lantarbetaren 1937, nr 5.
En inspektion av de skånska lönebostäderna vid storgodsen ger bilden av beklämmande bostadselände. Lantarbetaren 1937, nr 8.
Vi behöver 30 000 lägenheter till! Vår bostad 1937, nr 4.

Frankrike.

FLODIN, G. Slumkvarteren i Paris. Vår bostad 1937, nr 3.

Tyskland.

MAGNUSON, ERIK W. Slum clearance in Hamburg, Germany. Monthly labor review dec. 1936.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

H[ÖJER], K. J. Folkpensionsreformen. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 1.
[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Förskottering av underhållsbidrag. (Yttrande.) Tidskrift för fattigvård 1937, nr 1.
WALLGREN, A. Barnavårdscentralen såsom främjare av bröstmjölksuppfödning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 1.
WANGSON, O. R. Förebyggande fattigvård. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 1.

Danmark.

MADSEN, H. Arbejdsskolen. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1937, nr 1.

Finland.

BÖÖK, E. De nya lagarna om social vårdverksamhet i Finland. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 1.
NYBERG, B. Finlands allmänna barnskyddslag. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 1.

Norge.

KRINGLEBOTTEN, A. Fattigforsorgen i Norge. Socialt arbeid 1937, nr 2.

Föreningsväsen.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Landsorganisationen och ekonomiens ändamålsenlighet. Industria 1937, nr 4.
Frågan om L. O:s omläggning till anfallsorganisation. Grafia 1937, nr 2.
Skogsarbetarnas organisation. Och syndikalisternas konflikter. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 4.

Norge.

RUUD, H. V. Vi er ingen kamporganisasjon. Statstjenestemannen 1937, nr 3.

Hälso- och sjukvård.

BULLER, DAME GEORGIANA. Yrkesutbildning och platsförmedling. Föredrag vid tredje världskongressen för arbetet inom vanförevården 1936, Budapest, Ungern. Sv. vanföre-tidskrift 1937, nr 1—2.
LISTOU, ELINE. Moderne vanføreforsorg. Socialt arbeid 1937, nr 2.

Sverige.

BEIJBOM, G. Folktandvårdens ordnande i Södermanland. (Föredrag.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 1.

FORSGREN, E. Berättelse över läkarundersökningar av skolbarn för upptäckande av tuberkulos utförda inom Göteborgs och Bohus län år 1936. Sv. läkartidningen 1937, nr 7.
HÖJER, A. Tjänsteläkaren och samhället. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1937, nr 6.

Danmark.

LARSSON, SVEN. [Anm. av] Tage Kemp: Prostitution. Hertha 1937, nr 2.

Finland.

LEHMUS, L. Den värnpliktiga ungdomens fysiska duglighet och hälsotillstånd i ljuset av uppbådsstatistiken. Social tidskrift 1937, nr 1.

Tjeckoslovakien.

The organisation of spare time in Czechoslovakia. International labour review jan. 1937.

Jord- och egnahemsfrågan.

Spanien.

OLBERG, P. Lantarbetarproblemet i Spanien. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 5.

Tyskland.

WILLE. Bisherige Ergebnisse der ersten vier Abschnitte der Kleinsiedlung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Le règlement des conflits collectifs du travail. Revue du travail 1937, nr 2.

Sverige.

GRANATH, A. Demokrati och allmän omröstning [inom organisationerna]. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 8.
HANSSON, SIGFRID. § 23 och kollektivavtalslagen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 7.
Då § 23 skulle upphöjas till lag. Börja arbetsgivarna erkänna arbetarerepresentanternas ståndpunkt från 1910? Handelsarbetaren 1937, nr 2.
Förhandlingsrätten får ej förfuskas. Befattningshavaren 1937, nr 1.
Gjutarnas »spontana» strejker. Verkstäderna 1937, nr 2.
En irritation mindre. [Diskussion av § 23.] Metallarbetaren 1937, nr 7.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIUS], TH. De amerikanska automobilstrejkerna. Industria 1937, nr 3.

Frankrike.

Compulsory conciliation and arbitration in labour disputes in France. The Ministry of labour gazette 1937, nr 2.
Den franska skiljedomslagen. Industria 1937, nr 3.

Tyskland.

WOTSCHKE, J. Vom Betriebsrat zum Vertrauensrat. Soziale Praxis 1937, nr 8.

Kooperation.

Sverige.

GRANATH, A. Kooperationen och det fria näringslivet. Frihet 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

YTTERBORN, G. R. Jordbrukskooperationen i Förenta staterna. Kungl. landtbruks-akademiens handlingar och tidskrift 1936, nr 8.

Palestina.

OLBERG, P. Palestina — ett kooperativt land. Kooperatören 1937, nr 2.

Levnadskostnader.

BENNETT, M. K. On measurement of relative national standards of living. The quarterly journal of economics febr. 1937.
BREDSDORFF, J. Ernæringen og Socialpolitikken. Socialt Tidsskrift 1937, nr 1.
WENDT, G. VON. D-vitamin, vigantol, torsklevertran och grönfoder. Mjölkpropagandan 1937, nr 2.

Sverige.

AHLÉN, A. Byggnadskostnaderna och hyrorna. Byggnadsindustrin 1937, nr 3.
REHN, G. Levnadsstandarden. Metallarbetaren 1937, nr 6 & 8.
Utredning i dyrortsgrupperingsfrågan. (Yttrande.) Sv. trafiktidning 1937, nr 8.

Danmark.

NYROP, E. Smör- og Margarineforbruget. Andelsbladet 1937, nr 6.
TOFTE, F. Skolebespisningsspörsmaalet i social-politisk Belysning. Socialt Tidsskrift 1937, nr 1.

Norge.

JUVKAM, O. Gruppering av kommunene efter leveomkostningene. Statsökonomisk tidsskrift 1937, nr 1.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

STEENHOFF, G. Om yrkesrådgivning. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 1.

Sverige.

C[ARLSSON], L[EVI]. Yrkesskolor bedriva osund konkurrens. Medlemsblad for skandinavisk Sadelmager- og Tapetserer-Forbund 1937, nr 2.
T[UNELLI], C. Bättre kontakt med yrkesskolor och förvärvsliv. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 1.
Den husliga yrkesutbildningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 1.

Lärlingsproblemet upptages till förhandlingar med verkstadsföreningen. Gjutaren 1937, nr 1.
Psykoteknik och rekrytering. Arbetsledaren 1937, nr 2.

Danmark.

Lærlingeloven. Arbejdsgiveren 1937, nr 3.

Norge.

Lärlingsfrågan. Norska synpunkter. Restauratören 1937, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

Jämförande fylleristatistik från de fyra nordiska länderna. Frihet och ansvar 1937, nr 1.
Den 12:te nordiska kongressen för sund alkoholpolitik. I Helsingfors den 14—17 augusti 1936. Frihet och ansvar 1937, nr 1.

Sverige.

TENNANT, P. F. D. The liquor question in Sweden. The Anglo-Swedish review 1937, nr 2.
T[HULIN], E. Spritsmugglingen minskar. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 1.

Tyskland.

OSTERMANN, A. Sport und neuzeitliche Ernährung als Heilfaktoren für Alkoholkranke. Blätter für praktische Trinkerhilfe 1936, nr 6.

Socialförsäkring.

CHESSA, F. L'industrie à domicile et les assurances sociales. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 6.

Sverige.

ANKARSWÄRD, G. Om sjukkontrollen inom de erkända sjukkassorna. Sv. läkartidningen 1937, nr 5.
ENGLUND, O. Nyheter i olycksfallsförsäkringslagen av intresse för skogvaktarna. En del lagändringar införda från och med 1 januari 1937. Skogvaktaren 1937, nr 2.
JAKOBSON, H. Vilken pension utgår enligt den nya lagen om folkpensionering? Arbetarskyddet 1937, nr 1.
NORDLUND, H. Läkarvårdstaxan. Sv. läkartidningen 1937, nr 7.
Alla kontorister kunna beredas obligatoriskt olycksfallsförsäkringsskydd. Kontorsvärlden 1937, nr 2.
Kommunalarbetarna, livräntorna och pensionerna. Kommunalarbetaren 1937, nr 2.
Kring dyrortsgraderingen av folkpensionerna. Sv. tidskrift 1937, nr 2.
Nativitetspolitiken ur sjukkassesynpunkt. Vårt liv 1937, nr 1.
Socialstyrelsens motivering rörande ändring av [sjukkasse]förordningens nuvarande bestämmelser ang. karens- och väntetid. Sv. sjukkassetidning 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

MURPHEY, H. K. Old age provisions of the social security act. Conference board bulletin 1937, nr 1.
NORCROSS, C. Lump-Sum settlements in workmen's compensation in New York. Monthly labor review dec. 1936.

Danmark.

Alderdomsunderstöttelsesloven. Arbejdsgiveren 1937, nr 4.

Island.

FINSEN, V. Den islandske lov om folketrygd. Socialt arbeid 1937, nr 2.

Tyskland.

BAUER, M. Erweiterter Unfallversicherungsschutz bei Berufskrankheiten. Soziale Praxis 1937, nr 5.
HEINZE. Ausbau der rechnerischen Grundlagen in der Deutschen Invalidenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 3.
RICHTER, L. Heimarbeit und Sozialversicherung in Deutschland. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1936, nr 6.
STAHL. Das berufsgenossenschaftliche Unfallheilverfahren bei den nichtkrankenversicherten Unfallverletzten. Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 1—2.
WISCHER, F. Sind die Versicherungsämter entbehrlich? Soziale Praxis 1937, nr 7.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics. Bulletin. Wash. 1936.
621. Labor offices in the United States and in Canada.
— Women's bureau. Bulletin. Wash. 1936.
142. *Best, Ethel L.* The economic problems of the women of the Virgin Islands of the United States.
146. *Nienburg, Bertha M.* A policy insuring value to the woman buyer and a livelihood to apparel makers.
BECH, H. H. Die wegen Verstosses gegen ein gesetzliches Verbot oder die guten Sitten nichtige Kündigung. Weimar 1937. (Schriften des Instituts für Arbeitsrecht an der Universität Leipzig. H. 37.)
BENGTSSON, H. Lunds målarefackförening 1886—1936. Minnesskrift. Malmö 1936.

CANADA. Department of labour.
Prices in Canada and other countries 1936. Ottawa 1937. (Suppl. to The labour gazette.)
DANMARK. Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 102: H. 4. Danmarks Handelsflaade og Skibsfart 1935.
FINLAND. Socialministeriet.
Årsberättelser. Ser. B. Helsinki 1936.
Yrkesinspektionen. 19 (1935).
GLASS, D. V. The struggle for population. Oxford 1936.
»HÜTTE». Des Ingenieurs Taschenbuch. Hrsg. von Akademischen Verein Hütte in Berlin. 26., neubearb. Aufl. Bd 1—4. Berl. 1931—36.
INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1937.
Ser. B. (Social and economic conditions.)
24. The co-operative movement and better nutrition. Standard definition of foodstuffs. Education of producers and consumers.
INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
20th session, Geneva, 1936.
Record of proceedings. Geneva 1936.
23rd session, Geneva, 1937.
Report. Geneva 1937.
6. Partial revision of the minimum age (industry) convention, 1919 (No. 5).
LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'État.
Statistique de l'hygiène publique. Année 8 (1935). Riga 1936.
LUNDBERG, E. Studies in the theory of economic expansion. Sthlm 1937. (Akad. avh.) (Stockholm economic studies. Publ. by writers connected with the Institute for social sciences of Stockholm university. 6.)
M'GONIGLE, G. C. M., & KIRBY, J. Poverty and public health. Lond. 1936.
NEDERLÄNDERNA. Departement van sociale zaken.
Centraal verslag der arbeidsinspectie. 1935 's-Gravenh. 1936.
NEWSON, J. Out of the pit. A challenge to the comfortable. Oxford 1936.
NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
103. Sinnssykeasylenes virksomhet 1935 og opgave over antall offentlig forpleiede sinnssyke i 1935.
105. Norges industri. Produksjonsstatistikk 1935.
106. Skolevesenets tilstand 1934/35.
ROSLAGSBANAN. Data och händelser från 50-årsperioden 1885—1935. [Omsl.-tit.] Sthlm 1936.
SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1936.
75. Schweizerische Forststatistik 1935.
SOCIALSTYRELSEN, K.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1935. Sthlm 1937.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
6. Yttrande i abortfrågan. Avg. [d. 29 jan. 1937] av Befolkningskommissionen. (S.)
7. 1934 års nämnd för städningsutredning. Betänkande med speciella beräkningar och förslag rörande ersättningarna för städningsarbete inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm m. m. [Avg. d. 27 juli 1936.] (Fi.)
8. Betänkande med förslag angående den statsunderstödda vattenavlednings- och avdikningsverksamheten samt därmed sammanhängande spörsmål. Avg. d. 28 dec. 1936 av 1934 års avdikningssakkunniga. (Jo.)
STATISTISKA MEDDELANDEN. Sthlm 1936.
Ser. C. [Månadsstatistik över handeln.]
Bd 24. Månadsstatistik över handeln. Årg. 1936. Utg. av K. kommerskollegium.
STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1937.
10. Specialundersökningar.
15. Arbetslöshetshjälpen i Stockholm 1935. Redogörelse utarb. av Stockholms arbetslöshetskommitté i samverkan med Stockholms stads statistiska kontor.
STORBRITANNIEN. Board of trade.
Statistical abstract for the United Kingdom. 18 (1913 and 1922—35). Lond. 1937.
— R. economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1937.
64. Report on economic conditions in Europe and Canada, Febr., 1937.
— Ministry of health.
Housing act, 1935. Report on the overcrowding survey in England and Wales 1936. Lond. 1936.
SWEDBERG, S. Våra grannländers näringsliv. Sthlm 1937.
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Domänverket år 1935. Av K. domänstyrelsen.
Fångvården år 1935. Av K. fångvårdsstyrelsen.
Försäkringsväsen.
Riksförsäkringsanstalten år 1935. [Av K. riksförsäkringsanstalten.]
Handel. Berättelse för år 1935 av Kommerskollegium.
SÖDRA SVERIGES ÅNGPANNEFÖRENING.
1895—1935. En minnesskrift i anslutning till föreningens berättelse för år 1934. Malmö 1935.
UNGERN. Office central de statistique.
Les conditions de la propriété foncière en Hongrie dans l'année 1935. 1. Budap. 1936. (Publications statistiques hongroises. Nouv. sér. Vol. 99.)
WALKER, E. R. Unemployment policy. With special reference to Australia. Sydney 1936.
YEAR BOOK, The people's. The annual of the English and Scottish co-operative wholesale societies. 20 (1937). Manch. & Glasg. [1937].

Arbetsmarknaden under mars månad 1937.

Antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk från 208 i februari till 171 i mars. Nedgången torde få anses normal för årstiden, enär mars månad alltid plägar utvisa en säsongmässig förbättring av läget på arbetsmarknaden. Samtliga huvudgrupper företedde också gynnsammare relationstal än under föregående månad. Tillgången på yrkesutbildad personal hade blivit allt knappare, under det att möjligheterna för mindre kvalificerad arbetskraft att få stadigvarande sysselsättning alltjämt voro starkt begränsade, även om också härvidlag någon förbättring inträtt. Att utvecklingen i det stora hela gått i särdeles gynnsam riktning, framgår tydligt vid en jämförelse med läget under mars i fjol, då siffran var 261. Med den rikare arbetstillgången på den öppna marknaden följde också reducering av arbetsstyrkorna på reservarbetsplatserna, och totalantalet hos arbetslöshetskommissionen anmälda hjälpsökande arbetslösa, som i februari var 31 280, hade vid mars månads utgång gått ned med cirka 10 % och därvid stannat på en nivå, som med 25 000 understiger fjolårets marssiffra. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet februari/mars 14·2 % mot 16·2 % en månad tidigare och 18·1 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Inom jordbruket framträdde över hela landet ökat behov av all slags personal. Den tillfälliga arbetskraften, såsom daglönare och månadskarlar, var tills vidare mindre eftersökt och kunde i allmänhet anskaffas, men så mycket starkare var efterfrågan på kompetenta ladugårdsskötare, helst med mjölkningskunniga hustrur, samt på drängar i sjuttonårsåldern, villiga att antaga halvårstjänst för våren och sommaren. På dessa kategorier rådde flerstädes stor brist. Överflyttning av arbetskraft från bl. a. Västernorrland till mellersta Sverige hade allaredan börjat. Sockerbetsodlingen synes innevarande år liksom i fjol komma att i stor utsträckning behöva anlita extra arbetskraft, att döma av de beställningar på betfolk, som redan nu ingått till kontoren i södra Sverige. — Trots att avverkningssäsongen i *skogarna* nu närmade sig slutet, var efterfrågan på huggare på många håll synnerligen livlig, och antalet lediga platser var även denna månad större än antalet arbetsansökningar.

Vad industrigrupperna beträffar, finner man en fortsatt tendens till förbättring av arbetstillgången inom *metall- och maskinindustrien*, som efterfrågat såväl maskin- och verktygsarbetare som hjälparbetare och verkstadsynglingar. Arbetslösheten i *stenhuggeri*distrikten är fortfarande mycket kännbar. *Trävaruindustrien* hade svårt att tillgodose behovet av möbelsnickare och varvstimmermän, och inom *byggnadsfacken* var sysselsättningen för årstiden tämligen normal, ehuru de pågående avtalsförhandlingarna i någon mån verkade återhållande. Inom *beklädnadsindustrien* har vårsäsongen tagit sin början, varför efterfrågan på hithörande arbetskraft, framför allt kvinnlig, ökat.

Inom sjöfartsnäringen var läget för såväl däcks- som maskinpersonal bättre än föregående månad och i fjol vid samma tid. Brist förelåg alltjämt på yngre maskinister och befarna jungmän. En del personer bereddes tillfälligt

utrustnings- och hamnarbete. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 3 399 påmönstringar och 2 556 avmönstringar.

Samtliga till handel och samfärdsel hänförliga kategorier hade gynnsammare relationstal i mars än i februari. Inom kontorsbranschen voro stenografer och maskinskriverskor med språkkunskaper särskilt efterfrågade, och för butiksbiträden medförde påskhelgen på vissa orter en tillfällig ökning av antalet lediga platser, närmast inom livsmedelsbranschen. Bristen på minderårig arbetskraft, såväl gossar som flickor, till skilda områden av affärslivet har ytterligare markerats. Till aprilflyttningen rönte expressarbetare livlig efterfrågan, och för hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången mycket god. *Hotell- och restaurangrörelsen* gav, särskilt mot slutet av månaden, ökad sysselsättning åt kokerskor, diskerskor och köksor samt i mindre utsträckning även åt serveringspersonal.

Inom husligt arbete understeg antalet arbetsansökningar med 20 % siffran för lediganmälda platser, en omständighet som mer än tydligt framhäver svårigheten att fylla behovet av kunniga hembiträden.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under mars 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	201
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	174
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	183
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	251
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	487
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	685
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	479
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	269
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	180
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	112
1937	98	88	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	544
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	421
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	309
1937	310	238	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	23·3
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	18·0
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	*16·2*	*14·2*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1936 och första kvartalet 1937.

Omkring årsskiftet 1936/37 har revision ägt rum av ett stort antal kollektivavtal. Inom en del näringsgrenar har man genom s. k. förhandsförhandlingar överenskommit om ändringar i avtalen utan att uppsägning ifrågakommit, inom andra har uppsägning skett i vanlig ordning och nya avtal därefter träffats. Det förstnämnda har varit fallet bland annat vid sågverk och pappersbruk samt inom pappersmasseindustrien, porslinsindustrien, kvarnindustrien, elektriska installationsfacket och rörledningsbranschen. Bland viktigare avtal, som uppsagts och sedermera förnyats, märkas avtalen för textilindustrien, konfektionsindustrien, garverier, skofabriker, träförädlingsfabriker, småglasbruk, gödningsämnesindustrien, vin- och spritcentralens arbetsplatser, stuveribranschen, handelsträdgårdarna samt ett stort antal företag inom handels- och transportväsendet m. m. Dessa avtalsrevisioner, som torde beröra omkring 125 000 arbetare, ha i allmänhet medfört höjning av lönerna eller ökade förmåner i andra avseenden för arbetarna.

Inom *sågverksindustrien* prolongerades riksavtalet om allmänna bestämmelser och lokala löneavtal på ett år eller till den 1 februari 1938. Grundackordet för sågning (försågarackordet) höjdes med upp till 5 procent i Norrland och 7 procent i andra delar av landet, dock icke högre än till beräknad försågarförtjänst av 105 öre i Norrland och 96 öre å övriga platser. Beträffande andra ackord bibehölls i huvudsak förutvarande förhållande till grundackordet. Tidlönerna ökades med 6 procent.

För *pappersbruken* bestämdes, att det avdrag på avlöningen av 4 procent, som gällt alltsedan 1932 års avtalsuppgörelse, skulle upphöra från och med den 1 februari 1937. Prolongationen avsåg tiden till den 1 februari 1938.

Inom *pappersmasseindustrien* överenskoms bland annat, att vid cellulosafabriker, för vilka reduktion år 1932 genomfördes, lönebasen för driftsackorden skulle ökas med 7·5 procent. För träsliperier begränsades ökningen till 5 procent vid tre och till 3 procent vid övriga fabriker. Den allmänna timlönen för utearbetare ökades med 5 öre och utgör i de fem ortsgrupperna respektive 85, 83, 80, 77 och 72 öre. Avtalen gälla till den 1 januari 1938.

För *träförädlingsfabrikerna* träffades nytt avtal i februari 1937 med giltighetstid till utgången av år 1938. Minimitimlönerna höjdes med i genomsnitt omkring 6 procent. Ökningen blev växlande för olika platser, bland annat på grund av förändrad dyrortsindelning. Denna ansluter sig i det nya avtalet till den officiella dyrortsgrupperingen. Ortsgrupp 1 omfattar Stockholm, ortsgrupp 2 fabriker belägna å G-orter utom Stockholm, ortsgrupperna 3—8 fabriker å respektive F-, E-, D-, C-, B- och A-orter. Minimitimlönerna äro i öre per timme:

Ortsgrupp	1	2	3	4	5	6	7	8
manlig yrkesarbetare	126	115	106	101	96	92	89	86
kvinnlig »	84	75	71	67	64	61	59	57
övriga manliga arbetare, 19 år	118	107	98	93	88	84	81	77
18 »	111	101	95	89	84	80	76	73

För manliga yrkesarbetare i viss tillverkning (pinnstolssammansättning, toffel-, bobin-, tumstocksfabrikation) är timlönen 3 öre lägre. Vissa arbetare i standardhustillverkning erhålla 5 öre högre timlön än den för »övriga manliga arbetare» angivna. Avtalet innehåller, liksom förut, grunder för lärlingars avlöning. Därjämte ha nu tillkommit särskilda minimilöner för yngre arbetare i åldern 15—17 år, som icke äro lärlingar.

Det i januari 1937 ingångna nya riksavtalet för *textilindustrien* medförde ökning av timlönerna med 6 procent (för kvinnliga arbetare, fyllda 19 år, med 10 procent) samt införandet av ett särskilt tillägg, s. k. ackordskompensation, för vuxna tidlönsarbetare. De fasta ackordsprislistorna prolongerades utan förändring, i den mån icke parterna frivilligt överenskomma om jämkningar. Ortsgrupperingen blev i allt väsentligt densamma som förut. De nya timlönerna äro i öre per timme:

	Ortsgrupp	1	2	3	4	5
Manlig textilarbetare	21 år	89	85	82	77	73
	20 »	80	75	72	68	64
	19 »	70	67	65	61	57
	18 »	59	57	55	53	51
	17 »	53	51	49	47	45
	16 »	47	44	42	40	37
	15 »	39	37	36	34	32
	14 »	31	30	29	28	25
Kvinnlig textilarbetare	19 »	59	57	55	52	50
	18 »	57	55	53	50	48
	17 »	51	49	47	45	42
	16 »	45	42	40	38	36
	15 »	38	36	35	33	31
	14 »	30	29	28	27	24

Arbetare, som icke per avlöningsperiod räknat till huvudsaklig del kunna beredas arbete på ackord, erhålla, om de arbetat minst 1 år inom textilindustrien och uppnått, manliga arbetare 21 års ålder, kvinnliga arbetare 19 års ålder, ett tillägg till timlönen (ackordskompensation) av:

Manliga arbetare: 7 öre i ortsgrupp 1
6 » » » 2, 3 och 4
5 » » » 5
Kvinnliga arbetare: 4 » i samtliga ortsgrupper.

Avtalets giltighetstid fastställdes till två år med utlöpningsdag den 31 december 1938.

Inom *konfektionsindustrien*, som tidigare haft särskilda avtal för olika tillverkningsgrenar, har upprättats ett riksavtal, gällande för herr-, kapp-, klännings-, linne-, korsett- och mösskonfektion. Timlönerna enligt det nya avtalet äro för minderåriga arbetare i stort sett desamma som förut. För vuxna manliga och kvinnliga arbetare höjdes däremot timlönerna med 2 öre, för vissa manliga arbetare (pressare med flera) med högre belopp. Ackordsprislistorna förlängdes, men grunden för sättandet av nya ackord förändrades så, att överskottet över timlönen skall beräknas till i genomsnitt 22 procent mot förutvarande 16·67 procent. Avtalet gäller i två år eller till utgången av år 1938.

Det nya riksavtalet för *garverierna*, som gäller till utgången av år 1938, innebär ökning av timlönerna i olika ortsgrupper med 2 à 3 öre. Genom uppflyttning av ett par orter i högre grupp blev timlönshöjningen genomsnittligt något större. Timlönerna äro i öre per timme:

	Ortsgrupp	1	2	3
Manlig arbetare,	19 år	107	96	89
	18 »	77	66	63
Kvinnlig »	17 »	73	62	59

Inom *skoindustrien*, vars nya riksavtal gäller i två år, ha timlönerna höjts i tre ortsgrupper med 3 öre för manliga och 2 öre för kvinnliga arbetare och i den fjärde (lägsta) gruppen med respektive 5 och 3 öre. Å de två största fabrikationsorterna, Örebro och Kumla, vilka uppflyttats till högre ortsgrupp, är dock höjningen 7 öre för manliga och 5 öre för kvinnliga arbetare. Timlönen enligt det nya avtalet är för fullgod manlig arbetare i Örebro 97 öre, i Kumla 90 öre och för fullgod kvinnlig arbetare respektive 63 och 59 öre.

För *kvarnindustriens* vidkommande är överenskommelse träffad om prolongation av riksavtalet på två år eller till den 1 maj 1939 med förhöjning av veckolönerna, uppgående till 2:— à 2:50 kronor. Lönerna i de olika ortsgrupperna äro 67:—, 62:—, 59:—, 57:—, 54:— och 50:— kronor.

Inom *småglasindustrien* torde avtalsuppgörelsen i december 1936, som gäller för år 1937, ha medfört löneökning av i medeltal 4—5 procent. Timlönen för grovarbetare höjdes med 4 öre till 66 öre. Ackordslönerna, å vilka sedan 1932 års avtal vissa avdrag gjorts, ökades därigenom att avdragsprocenten bringades ned med i genomsnitt cirka 3 procent.

Porslinsfabrikernas avtal prolongerades på ett år med en del ackordsjusteringar samt med tillägg till timlönen vid fabrikerna i Gävle, Göteborg och Lidköping för arbetare, som icke ha ackordsarbete, utgörande 5 öre för manliga och 3 öre för kvinnliga arbetare.

Inom *gödningsämnesindustrien* har träffats 2-åriga avtal med ökning av allmänna timlönen vid fabrikerna i Skåne med 3 öre till 98 öre och vid fabrikerna i Alby och Ljungaverk med 6 öre till 86. Arbetare, som uteslutande arbeta på tidlön, erhålla vid skånefabrikerna ett tillägg av 7 öre per timme.

Vid *vin- och spritcentralens arbetsplatser* innebär det nya avtalet, som gäller i tre år, ökning av timlönerna för manliga arbetare med 8 öre i Stockholm, 6 öre i Södertälje och 7 öre på övriga orter; för kvinnliga arbetare med 6 öre på

samtliga orter. Samtidigt nedskuros förutvarande ålderstillägg, så att den effektiva höjningen torde ha stannat vid 3 à 4 öre.

Elektriska installationsfackets riksavtal har förlängts till den 1 januari 1939. Timlönerna äro höjda med 5—8 öre, i särskilda fall med högre belopp, beroende på ändrad dyrortsgruppering. Förutvarande ortsgrupp 1 har uppdelats i två grupper: 1 a), till vilken hänförts Göteborg, Södertälje och norrlandsstäderna Boden, Haparanda, Luleå, Sollefteå, Sundsvall, Östersund, samt 1 b), vilken omfattar Gävle, Härnösand, Malmö, Norrköping, Skellefteå, Söderhamn, Umeå och Örnsköldsvik. Grupp 2 omfattar såsom tidigare ett flertal städer i mellersta och södra delarna av landet (Borås, Eskilstuna, Hälsingborg, Kalmar, Karlstad, Linköping, Lund, Uppsala, Västerås, Örebro m. fl.) och ortsgrupp 3 vissa mindre städer och orter. De nya timlönerna äro i öre per timme:

Ortsgrupp:	Stockholm	1 a)	1 b)	2	3
Arbetare, fyllda 17 år	83	76	73	63	60
» » 18 »: nybörjare	88	81	78	68	64
1 år i facket	111	101	96	85	75
3 » » »	130	122	117	106	97
4 » » »	141	130	128	119	111
6 » » »	158	145	138	133	122

I Karlstad, Örebro och Uppsala utgår timlönen för 6 års montörer med 136 öre och för 4 års montörer med 121 öre.

Ackordsprislistornas priser ökades generellt med 5 procent, vartill kommo smärre ökningar i detaljpriser.

Inom *rörledningsbranschen* blev riksavtalet likaledes prolongerat för två år. Ökningen av timlöner och ackord är i stort sett densamma som inom elektrikerfacket. Timlönerna, som i detta avtal äro minimilöner, utgöra i öre per timme:

Ortsgrupp	1	2	3	4
1:a klass yrkesarbetare	150	138	129	121
annan yrkesarbetare	144	132	123	115
hjälparbetare, 2 år i facket	126	104	102	92
annan hjälparbetare	96	85	80	72

Till ortsgrupp 1 räknas Stockholm med omnejd, till ortsgrupp 2 Boden, Göteborg, Haparanda, Härnösand, Luleå, Nynäshamn, Skellefteå, Sollefteå, Sundsvall, Örnsköldsvik och Östersund, till ortsgrupp 3 ett 35-tal städer i mellersta och södra delarna av landet (bland andra Borås, Eskilstuna, Gävle, Hälsingborg, Karlstad, Malmö, Norrköping, Uppsala, Västerås, Örebro), till ortsgrupp 3 ett 50-tal mindre städer och samhällen.

Till 1:a klass yrkesarbetare utgå utöver minimilönerna individualtillägg på grund av flit och skicklighet å ett flertal platser i ortsgrupperna 1, 2 och 3 samt å enstaka orter i grupp 4. Dessa tillägg äro av växlande höjd på olika platser: i Stockholm 7 öre, i ortsgrupp 2 från 5 till 7 öre, i ortsgrupp 3 från 3 till 7 öre.

Inom *stuveribranschen* uppsades till årsskiftet vissa avtal i mellersta och

södra Sverige, bland annat i Stockholm och Göteborg, samt ett flertal avtal i Norrland. Dessa avtal ha förnyats för två år framåt, varvid regleringar skett av ackordsprisen, i allmänhet innebärande smärre ökningar; i Göteborg torde dock höjningen uppgå till 8 à 10 procent. Timlönerna ha lämnats oförändrade med undantag för ett par mindre hamnar, där höjning skett. Den fasta stuveriarbetarkåren har tidigare haft rätt till en veckas ledighet, dock utan fast semesterlön. Till bestridande av kostnaderna under ledigheten har 1 procent av arbetarens inkomst under föregående år innehållits, varjämte arbetarna erhållit en premie av arbetsgivaren, motsvarande 1 procent av årsinkomsten. Enligt de nu träffade avtalen ha arbetare i fasta kåren tillerkänts en veckas semester under tiden 1 maj—1 oktober. Semesterersättning utgår med 2 procent av vederbörande arbetares under närmast föregående kalenderår uppburna arbetsinkomst, dock högst med visst antal kronor, som fixerats till 65 kronor i Stockholm, 58 kronor i Göteborg och 50 à 55 kronor i övriga hamnar. På grundval av denna uppgörelse ha jämväl avtalen i ett flertal av de hamnar, där uppsägning icke verkställdes till senaste årsskiftet, prolongerats för år 1938, i samband varmed även i dessa hamnar genomförts ovannämnda semesterbestämmelser.

Riksavtalet för *handelsträdgårdarna* förnyades i slutet av december 1936 för ett år framåt. Arbetstiden förkortades i överensstämmelse med den nya arbetstidslagen för jordbruk och trädgårdsskötsel. Timlönerna, som i allmänhet höjdes med 5—7 öre, äro i öre per timme:

	Ortsgrupp 1	2
Egentliga trädgårdsarbetare		
fyllda 22 år, 6 års praktik	87	80
» 21 » 4 » »	77	70
» 20 »	66	60
» 18 »	56	50
» 16 »	46	40
Övriga arbetare, som sysselsättas med enklare arbeten,		
fyllda 20 år	70	63
» 18 »	58	52
» 16 »	46	40
Kvinnliga arbetare, fyllda 18 år	50	40

Till grupp 1 räknas Stockholmstrakten och Göteborgstrakten, till grupp 2 övriga orter i Uppland, Södermanland och Västergötland samt arbetsplatser i Östergötland, Skåne, Halland, Värmland och Västmanland. På vissa platser i Västergötland, nämligen Falköping, Skövde, Trollhättan och Vänersborg, äro timlönerna för trädgårdsarbetare med 6 och 4 års praktik respektive 78 och 68 öre i stället för i grupp 2 angivna 80 och 70 öre.

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1936/1937.

Alltsedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). På grundval av dessa uppgifter ha översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under respektive vintersäsonger utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden. Jämväl innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter ävensom om det å resp. orter vanliga priset för huggning av en kbm brännved. Svar ha erhållits från samtliga tillskrivna 100 revir o. d. förvaltningsenheter. Uppgifterna, som avse förhållandena omkring 1 mars, äro att anse som preliminära uppskattningar av normalförtjänsterna under löpande säsong, beräknade med utgångspunkt från gällande ackordsuppgörelser. Avsikten är att i likhet med föregående år sedermera införskaffa kompletterande löneuppgifter grundade på efter drivningarnas slutlikvidering vunnen kännedom om dagsförtjänsternas genomsnittliga storlek, vilka uppgifter komma att publiceras i Lönestatistisk årsbok för 1936. Samtliga löneuppgifter gälla närmast vid arbete å kronoparker o. d. men äro även någorlunda representativa för förhållandena å enskilda skogar.

Förändringarna i skogsarbetarnas dagsförtjänster från och med vintern 1918/19 åskådliggöras i efterföljande tablå.

Vintern	Huggare			Körare			Vintern	Huggare			Körare		
	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100		Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100	Kr. per dag	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Föreg. år = 100
1918/19	11·68	100	143	29·00	100	155	1928/29	5·16	44	98	9·96	34	98
1919/20	9·99	86	86	23·73	82	82	1929/30	[1]5·51	47	107	[1]10·28	35	103
1920/21	10·67	91	107	23·44	81	99	1930/31	5·19	44	94	9·78	34	95
1921/22	5·00	43	47	10·17	35	43	1931/32	4·66	40	90	8·72	30	89
1922/23	5·22	45	104	10·41	36	102	1932/33	[1]4·40	38	94	[1]8·21	28	94
1923/24	5·47	47	105	10·80	37	104	1933/34	4·68	40	106	8·78	30	106
1924/25	5·27	45	96	10·13	35	94	1934/35	[1]4·89	42	104	[1]8·95	31	103
1925/26	5·37	46	102	10·39	36	103	1935/36	[1]4·97	43	102	[1]9·03	31	101
1926/27	5·28	45	98	10·08	35	97	1936/37	6·15	53	124	11·45	39	127
1927/28	5·28	45	100	10·12	35	100							

Såsom härav framgår, nådde arbetsförtjänsterna inom skogsbruket sin höjdpunkt under åren 1918—20, varefter löneinkomsterna i stort sett hållit sig på en nivå, utgörande en tredjedel till hälften av toppårens. Från och med vintern 1933/34 ha emellertid arbetsförtjänsterna företett en ökning, som under den senaste tiden blivit alltmera markerad.

[1] De ursprungliga data kompletterade medelst i juni månad införskaffade uppgifter.

Tab. A. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster inom olika län 1920/21—1936/37.

Län	Medelförtjänst (i kr.) per dag vintern											
	1920/21	1932/33[1]	1933/34	1934/35[1]	1935/36[1]	1936/37	1920/21	1932/33[1]	1933/34	1934/35[1]	1935/36[1]	1936/37
	Huggare						*Körare*					
Stockholms	10·00	3·75	4·00	4·50	4·63	4·75	20·00	6·88	6·75	7·50	7·45	8·30
Uppsala	11·00	4·13	4·50	4·50	4·50	4·75	20·00	6·88	7·00	7·00	7·50	7·80
Södermanlands	9·50	3·75	3·65	3·90	4·18	4·75	20·00	6·00	6·25	6·70	6·75	7·50
Östergötlands	9·10	3·75	3·85	3·86	3·84	4·19	18·90	6·08	5·88	6·09	6·63	6·58
Jönköpings	8·50	3·56	3·81	4·03	3·92	4·75	18·88	6·05	6·56	6·50	6·58	8·33
Kronobergs	7·67	3·51	3·67	3·89	4·33	4·42	20·00	5·83	6·33	6·08	7·17	8·00
Kalmar	8·69	3·45	3·65	3·74	3·82	4·30	18·18	5·85	5·95	6·08	6·20	7·16
Gotlands	7·00	3·75	3·75	3·75	4·20	4·50	16·00	5·75	5·75	7·00	6·20	6·50
Blekinge	6·00	4·00	3·75	3·50	3·50	4·25	15·00	6·50	6·00	5·50	5·50	7·25
Kristianstads	6·50	3·50	3·38	3·88	3·75	4·38	20·00	6·25	6·00	5·75	5·75	7·13
Malmöhus	6·00	3·25	3·50	4·00	4·25	5·25	14·00	6·75	6·50	7·00	7·00	8·50
Hallands	9·00	3·75	3·75	4·25	4·00	4·50	17·50	6·50	6·50	7·50	8·00	8·50
Göteborgs o. Bohus	9·88	4·38	4·15	3·80	3·75	4·00	22·50	7·13	7·00	6·50	6·00	6·50
Älvsborgs	9·25	3·63	4·00	4·00	4·00	4·25	19·00	6·25	6·50	6·50	7·50	8·00
Skaraborgs	7·50	3·46	3·71	3·76	3·93	4·13	16·85	5·88	5·80	6·25	6·50	7·17
Värmlands	10·80	4·50	4·25	4·50	4·01	5·19	23·10	7·70	6·75	7·00	6·63	8·13
Örebro	8·88	4·02	4·40	4·32	3·99	4·85	17·75	6·45	6·81	7·23	7·04	8·22
Västmanlands	9·83	4·27	4·18	4·46	4·33	4·63	19·33	7·00	7·17	7·63	7·75	8·80
Kopparbergs	14·40	5·35	5·75	5·96	5·76	6·41	31·25	9·66	11·25	11·16	11·21	12·66
Gävleborgs	12·00	4·55	4·92	5·42	5·67	6·67	29·17	9·85	9·08	10·20	11·00	14·00
Västernorrlands	11·33	4·69	5·25	5·14	5·70	7·10	26·25	9·74	10·60	10·22	9·83	14·20
Jämtlands	12·88	4·20	4·71	4·96	4·48	6·93	29·06	8·05	9·71	9·75	8·62	13·86
Västerbottens	10·58	4·88	5·35	6·00	6·14	7·97	24·80	9·54	10·68	11·39	11·27	15·32
Norrbottens	11·63	4·78	4·98	5·10	5·40	7·08	24·63	9·48	9·73	10·02	10·20	13·29
Hela riket	**10·67**	**4·40**	**4·68**	**4·89**	**4·97**	**6·15**	**23·44**	**8·21**	**8·73**	**8·95**	**9·03**	**11·45**
Indextal: basår 1920/21	100	41	44	46	47	58	100	35	37	38	39	49
Därav *Norra Sverige*[2]	11·78	4·77	5·10	5·45	5·56	7·16	26·14	9·30	9·94	10·45	10·40	13·72
Indextal: basår 1913/14[2]	329	133	142	152	155	200	344	123	131	138	137	181

Löneförändringarna ha emellertid ställt sig ganska växlande inom olika landsdelar. Detta belyses närmare genom tab. A, vari lämnas en översikt av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänster inom olika län under åren 1920/21 samt 1932/33—1936/37. Beträffande de i tabellen beräknade länssiffrorna må framhållas, att dessa i åtskilliga fall grunda sig på mycket fåtaliga primäruppgifter.

Sin största betydelse har skogsbruket i Värmland, Dalarna och Norrland, där under normala förhållanden omkring 200 000 personer vintertid torde sysselsättas med skogsarbete. Den härstädes under vintern 1913/14 rådande lönenivån är känd genom den av socialstyrelsen år 1916 utgivna specialundersökningen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland». På grundval av de i nämnda undersökning meddelade lönesiffrorna ha i slutraderna av tab. A även uträknats vissa indextal, belysande löneförhållandenas utveckling inom detta område under åren 1913/14—1936/

[1] Se noten å föregående sida. — [2] Värmland, Dalarna och Norrland. Medelförtjänsten för dessa län tillsammantagna utgjorde vintern 1913/14 för huggare 3·58 kr. och för körare 7·59 kr.

Tab. B. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintersäsongerna 1935/36 och 1936/37 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där 1936/37 normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor					Medelförtjänst för huggare, kr. per dag		Antal revir, där 1936/37 normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor					Medelförtjänst för körare, kr. per dag	
		3·00–4·99	5·00–5·99	6·00–6·99	7·00–7·99	8·00 o. däröver	1936/37	1935/36[1]	6·00–7·99	8·00–9·99	10·00–11·99	12·00–13·99	14·00 o. däröver	1936/37	1935/36[1]
Södra . .	10	9	1	—	—	—	4·37	3·95	6	4	—	—	—	7·53	6·55
Västra . .	8	7	1	—	—	—	4·27	3·91	4	4	—	—	—	7·63	6·78
Östra . .	11	8	3	—	—	—	4·58	4·13	8	3	—	—	—	7·44	6·79
Bergslags .	12	6	6	—	—	—	4·89	4·17	3	8	1	—	—	8·50	7·29
Gävle-Dala	11	2	1	3	2	3	6·57	5·74	1	—	2	2	6	13·48	11·20
Mell. Norrl.	14	—	—	4	5	5	7·32	5·23	—	—	2	3	9	13·82	9·48
Umeå . .	10	—	—	1	2	7	8·33	6·69	—	—	—	1	9	15·95	12·40
Skellefteå	8	—	1	4	1	2	6·94	5·24	—	1	1	2	4	13·76	9·97
Nedre Norrb. .	8	—	—	1	6	1	7·53	5·67	—	—	—	6	2	13·31	10·35
Övre Norrb.	8	—	—	4	3	1	6·75	5·10	—	—	2	3	3	13·38	9·91
Samtliga	100	32	13	17	19	19	6·15	4·97	22	20	8	17	33	11·45	9·03

37. Av dessa framgår bl. a., att inom de nordliga skogsdistrikten de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna innebära en ökning med 100 % för huggare och 81 % för körare i förhållande till lönenivån före världskriget.

I tab. B lämnas en sammanfattning av de för innevarande vintersäsong inkomna löneuppgifterna, vilka närmast avse normala förtjänster vid arbete å ackord. På grundval av dessa uppgifter ha genomsnittliga dagsförtjänster uträknats för huggare och körare dels för vart och ett av de överjägmästardistrikt, på vilka reviren äro fördelade, och dels för samtliga revir, varjämte de för de särskilda reviren uppgivna normala arbetsförtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper. Till jämförelse meddelas motsvarande medelförtjänster föregående år.

Som av tabellen framgår, har den normala dagsförtjänsten omkring 1 mars 1937 för riket i dess helhet beräknats i medeltal till 6·15 kr. för huggare och till 11·45 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emellertid ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 3·88 och 9·50 kr., men hålla sig vanligen vid 4—5 kr. i södra och 7—8 kr. i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel belöpa sig till 7—9 kr. i södra och 14—16 kr. i norra Sverige.

I jämförelse med förhållandena för ett år sedan har innevarande vintersäsong genomgående medfört en betydande höjning av arbetsförtjänsterna. För huggarna har sålunda medelförtjänsten per dag stigit från 4·97 kr. vintern 1935/36 till 6·15 kr. eller med 23·7 % och för körarna från 9·03 kr. till 11·45 kr. eller med 26·8 %. Arbetsförtjänsternas stegring har varit avsevärt starkare i de fem nordligare överjägmästardistrikten, där den beräknats till 32·3 % för huggare och 35·3 % för körare, än i de fem sydligare, där motsvarande procenttal voro 12·9 resp. 15·7.

[1] Se noten å sid. 272.

Arbetsförtjänsternas förändringar sedan ett år tillbaka inom olika revir belysas av nedanstående sammanställning:

	Antal revir med uppgifter för både 1935/36 och 1936/37	Därav revir, där medelförtjänsterna 1936/37 i jämförelse med 1935/36 uppgivits vara					
		lägre	oförändrade	intill 10 %	högre 10—25 %	högre 25—50 %	högre minst 50 %
Huggare	98	2	6	14	38	30	8
Körare	98	1	1	19	35	29	13

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan härav finnas emellertid på en del håll, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra fasta skogsarbetare med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal. I äldre arrendekontrakt voro såväl avgäld som arbetspriser bestämda till belopp, som ofta understego den allmänna marknadens. Numera beräknas däremot såväl arrendebelopp som ersättningar för åtagna arbeten i regel efter ortens **gängse priser.**

Såsom förut nämnts, arbeta skogsarbetarna nästan uteslutande på ackord. En karakteristisk mätare av lönenivån inom skogsbruket utgöra därför i olika delar av landet de vanligen tillämpade ackordssatserna för vedhuggning, låt vara att dessa givetvis röna inverkan av lokala avvikelser i fråga om skogens

Tab. C. Ackordssatser för vedhuggning vintern 1936/37.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 kbm brännved utgjorde i kr.: 1·25–1·50	1·51–1·75	1·76–2·50	2·51–3·00	Medelpris för huggning av 1 kbm brännved, kr.	Revir, där normala dagsförtjänsten för huggare var	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 kbm brännved utgjorde i kr.: 1·25–1·50	1·51–1·75	1·76–2·50	2·51–3·00	Medelpris för huggning av 1 kbm brännved, kr.
Södra	10	[1]10	—	—	—	1·35	under 4·00 kr.	1	[1]1	—	—	—	1·20
Västra	8	8	—	—	—	1·40	4·00—4·49 »	15	15	—	—	—	1·35
Östra	11	11	—	—	—	1·32	4·50—4·99 »	16	15	1	—	—	1·41
Bergslags	12	10	2	—	—	1·47	5·00—5·49 »	9	8	1	—	—	1·43
Gävle-Dala	10	3	2	5	—	1·87	5·50—5·99 »	4	2	1	1	—	1·64
Mell. Norrl.	13	2	3	8	—	1·93	6·00—6·49 »	5	2	2	1	—	1·74
Umeå	9	—	3	6	—	1·96	6·50—6·99 »	10	3	3	4	—	1·74
Skellefteå	7	2	—	4	1	2·08	7·00—7·49 »	8	—	3	5	—	1·96
Nedre Norrb.	6	—	5	1	—	1·74	7·50—7·99 »	8	1	1	6	—	1·96
Övre Norrb.	8	3	2	3	—	1·74	8·00—8·49 »	10	1	2	6	1	2·14
Samtliga	**94**	**49**	**17**	**27**	**1**	**1·67**	8·50 o. däröver	8	1	3	4	—	1·87
							Samtliga	**94**	**49**	**17**	**27**	**1**	**1·67**

[1] I ett fall 1·00—1·25 kr.

beskaffenhet, slag av ved m. m. Liksom tidigare år ha för vintern 1936/37, förutom uppgifterna rörande dagsförtjänsterna vid skogsdrivning, från reviren insamlats uppgifter om det på olika orter vanliga priset för huggning av en kbm brännved. En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i tab. C.

Priset för vedhuggning i södra Sverige växlade vanligen mellan 1·25 kr. och 1·50 kr. och i norra Sverige mellan 1·50 kr. och 2·00 kr. per kbm. I senare delen av tab. C belyses sambandet mellan de uppgivna normala dagsförtjänsternas storlek för huggare och de vid vedhuggning tillämpade ackordssatsernas höjd.

Arbetsförmedlingens medverkan vid rekryteringen till försvarsväsendet.

I ett av 1935 års statsrevisorer avgivet uttalande angående försvarsväsendets rekryteringskostnader förordade revisorerna en omläggning av rekryteringssystemet i den riktning, att den offentliga arbetsförmedlingen skulle användas som rekryteringsorgan i stället för de hittills anlitade rekryteringsombuden (värvarna). För åstadkommande av denna omläggning påkallades emellertid, såsom i uttalandet framhölls, en intim samverkan mellan å ena sidan de militära myndigheterna, å andra sidan arbetsförmedlingsanstalterna. Då det ansågs önskvärt att, innan avgörande träffades i frågan om rekryteringsombudens avskaffande, försöksvis pröva det ifrågasatta nya rekryteringssystemet, utarbetade socialstyrelsen i samverkan med försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå under sommaren 1936 en plan för arbetsförmedlingens medverkan vid manskapsrekryteringen, vilken plan också blev tillämpad och utprövad vid den sedvanliga höstrekryteringen samma år. Samarbetet mellan arbetsförmedlingen och militärmyndigheterna ordnades härvid på följande sätt.

Sedan de olika truppförbanden och kårerna genom generalorder anbefallts att för varje vecka till civilanställningsbyrån inlämna uppgift om antalet vakanser, som återstode att fylla vid ingången av nästa anställningsår (den 1 november), sammanställdes dessa uppgifter inom byrån och överlämnades därifrån till socialstyrelsen, som i sin tur vidarebefordrade dem till arbetsförmedlingarna i form av en bilaga till den varje vecka utkommande riksvakanslistan. Samtidigt intogs ett meddelande om dessa platser i den av socialstyrelsen varje torsdag utsända radiorapporten. Såväl i riksvakanslistan som i radiorapporten hänvisades anställningssökande att för erhållande av närmare upplysningar hänvända sig antingen till närmaste arbetsförmedling eller till resp. truppförbands rekryteringsofficerare. Arbetsförmedlingarna ha, för att de skola få tillfälle att besvara inkommande förfrågningar och eventuellt biträda med upprättande av ansökningshandlingar, från socialstyrelsen fått sig tillsända en av civilanställningsbyrån utarbetad broschyr jämte exemplar av fastställda ansöknings- och intygsformulär.

Det ovannämnda tillkännagivandet angående lediga manskapsbeställningar vid försvarsväsendet utsändes första gången med riksvakanslistan den 23 juli 1936 och utgick sedermera varje vecka intill det nya anställningsårets början den 1 november. Vid denna tidpunkt var manskapsbehovet vid flertalet truppförband fyllt, och då upphörde också den föreskrivna veckorapporteringen. I riksvakanslistan och radiorapporten infördes emellertid under ytterligare ett par veckor meddelanden om vid enstaka truppförband ännu befintliga vakanser. Vid november månads utgång var behovet av rekryter praktiskt taget fyllt vid samtliga förband utom sjömanskåren i Karlskrona, där man av utbildningshänsyn funnit lämpligt att först i februari 1937 i samband med sedvanlig nyrekrytering av maskinavdelningen återbesätta de c:a 60 vakanser, som kvarstodo den 1 november 1936. Meddelande om dessa platser intogs därför ånyo i riksvakanslistan och radiorapporterna i januari 1937. Den 1 februari var även denna kår fulltalig.

Utfallet av rekryteringen under hösten 1936 blev sålunda i stort sett fullt tillfredsställande, trots den konkurrens försvarsväsendet hade att räkna med från den civila arbetsmarknaden, där anställningsmöjligheterna vid ifrågavarande tidpunkt voro synnerligen goda särskilt för de åldersklasser, som kommo i fråga till militäranställning. Omfattningen av de olika rekryteringsorganens medverkan vid manskapsrekryteringen framgår av nedanstående sammanställning:

Ansökningar insända	Hösten 1936				Januari 1937 (Karlskrona sjömanskår)		
	Sökande	Prövade	Godkända	Antagna	Sökande	Prövade	Antagna
direkt till truppförbanden	3 859	2 432	1 522	1 276	289	63	34
genom rekryteringsombud	1 363	1 081	675	588	295	101	68
» arbetsförmedlingen	217	142	87	75	259	50	23
» civilanställningsbyrån . . .	89	49	25	25	—	—	—
Summa	5 528	3 704	2 309	1 964	843	214	125

Antalet genom arbetsförmedlingen insända ansökningar var som synes vid höstrekryteringen ej så särdeles stort, men företedde däremot en anmärkningsvärd stegring vid rekryteringen till sjömanskåren i januari. Säkerligen vore det dock felaktigt att lägga dessa siffror till grund för ett bedömande av arbetsförmedlingens insats i fråga om rekryteringen. Det stora flertalet av de anställningssökande, som genom arbetsförmedlingen fått sin uppmärksamhet fäst vid de inom försvarsväsendet förefintliga anställningsmöjligheterna, torde nämligen ha använt sig av den i riksvakanslistan och radiorapporterna anvisade utvägen att avgiva sina ansökningar direkt till vederbörande truppförband, och arbetsförmedlingarna, som i motsats till de privata rekryteringsombuden icke hade något ekonomiskt intresse av att utåt framträda som förmedlingsorgan, ha därför i de flesta fall inskränkt sin medverkan till att tillhandahålla blanketter och upplysningar rörande anställningsvillkoren.

Frågan om skydd för egnahemsbyggare vid kristillfällen.

Genom beslut den 5 sistlidne februari anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att avgiva yttrande över en inom andra kammaren väckt motion (nr 118) angående åtgärder till skydd i visst avseende för egnahemsbyggare ävensom att till socialdepartementet insända avskrift av yttrandet. Till fullgörande av uppdraget anförde styrelsen i utlåtande den 12 mars följande.

Den fråga, som beröres i remitterade motionen, hänför sig till samhällen, där befolkningen för sin utkomst till mera väsentlig del är beroende av ett enda företag; risken för att ett företag i sådant fall på varaktigt sätt inskränker eller nedlägger driften omsättes direkt i en motsvarande risk att den betalningsdugliga efterfrågan på bostäder i orten nedgår, vilket i sin tur föranleder en motsvarande risk för det kapital, som investeras i bostadsfastigheter på platsen. Saken kan uttryckas så, att realvärdet av bostadsfastigheter — på vilket bostadskreditväsendet ju baseras — i dylika fall avhänger av företagets drift, och att det i detta realvärde investerade kapitalet, jämte vanliga risker, löper de specifika risker, som kunna hota driftens fortgång vid företaget, vare sig dessa hänföra sig till konjunktur, lokala koncentrationsprocesser eller något annat.

I motionen pekas särskilt på det labila i värdet för egnahemsfastigheternas vidkommande; erinras må emellertid, att samma sak i lika mån gäller alla bostadsfastigheter i dylika samhällen. Spörsmålet gäller sålunda icke allenast ett begränsat egnahemsproblem utan ett mera allmänt bostadsförsörjningsproblem.

Såsom sådant har problemet för Sveriges vidkommande kanske större betydelse än i andra länder. Av ålder ha vi i våra brukssamhällen just sådana samhällsbildningar, som äro uppvuxna på landsbygden omkring ett enda företag såsom den ekonomiskt bärande kärnan. Trä- och massaindustrierna uppvisa en yngre parallell härtill. I båda fallen rör det sig om betydelsefulla grenar av vårt näringsliv, där företagens förläggning till landsbygd ju icke beror på tillfälligheter utan på djupare liggande orsaker, som ej tarva närmare utläggning. Även i övrigt visar vår industri en dragning till landsbygden, vilken torde vara mer accentuerad än i andra länder, vare sig nu denna tendens är påverkad av den hos oss traditionella bruksindustrin eller av andra orsaker.

Företeelsen innebär utan tvivel sociala fördelar, närmast såsom en motvikt till den eljest starkt framträdande storstadsbildningen. Nämnas må, att det lärer vara just av sådana hänsynstaganden, som de bostads- och allmänt sociala strävanden framsprungit, vilka internationellt gå under benämningen garden-city-rörelsen. Denna rörelse, som ej är att förväxla med vår trädgårdsstadsrörelse, vilken ju åsyftar att skapa ordnad öppen bebyggelse i städernas ytterområden, går ut på att i landsbygdsmiljö anlägga så att säga självförsörjande, smärre industrisamhällen (»garden cities»). I dessa strävanden har man haft blicken öppen för vådorna av att basera dylika samhällen på ett enda storföretag och dess existens samt medvetet arbetat på att sammanföra företag inom olika branscher, exempelvis företag inom mekaniska verkstadsindustrin och beklädnadsindustrin.

Vidare må konstateras, att egnahemsbildning i dylika samhällen i deras nära kontakt med egentlig landsbygd uppenbarligen har starka, naturliga förutsättningar, och att enfamiljshuset dessutom normalt är att föredraga framför bostadskaserner eller bostadsbaracker. Erkännas må i sammanhanget, att brukssamhällen ej så sällan framstå såsom mönstergilla i fråga om trevnad och god planering.

Där industriföretag äro förlagda till landsbygd, lärer det få fastslås såsom grundregel, att omvårdnaden om bostadsförsörjningen för de anställda primärt är en företagets sak och att därav föranledda kostnader närmast äro att betrakta såsom en ofrånkomlig del av företagets anläggningskostnader. Men på samma gång må ju erkännas, att man ej utan vidare kan fastslå en industrins byggnadsplikt. I sådant hänseende märkes till en början, att i dylika samhällen erfordras tillgång till andra yrkesutövare, som ej äro anställda vid företaget, exempelvis handlande och olika hantverkare, och som ju också behöva bostäder. Vidare må ej förglömmas, att de bostadsproblem, som förefinnas i dylika samhällen, där visserligen framstå i sin renodlade tydlighet men dock principiellt sett, om ock kanske i mera dold form, återfinnas även i större städer och samhällen. Att pålägga den egentliga landsbygdsindustrin specifika bördor i fråga om bostadsförsörjning kan föranleda företag att söka sig till samhällen, där sådana bördor icke åvila desamma. En allmän byggnadsplikt för industrin har visat sig vara ett vittutseende och ytterligt vanskligt problem. Även om man fasthåller vid ovan uppställda grundregel, må ej heller förglömmas, att bostadsförsörjningen också är en fråga, där det allmänna funnit sig böra träda hjälpande emellan; i sådant hänseende må erinras om statens egnahemslånefond samt om lånefonden till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer.

När i motionen pekas på önskvärdheten att genom det allmännas mellankomst skydda egnahemsföretagen för riskerna vid företagets nedläggande, bör observeras, att man, i den mån man lyckades träffa anordningar i sådant syfte, skapade ett speciellt ekonomiskt motiv för att låta bostadsbehovet tillgodoses genom egnahem. Man bleve därigenom böjd att — till undvikande av kapitalutlägg och risker — i viss mån vältra över hela ansvaret för bostadsförsörjningen på de enskilda anställda. Även om egnahemmet ofta är önskvärt och lämpligt, har det också avigsidor; det lämpar sig ej för mera tillfälligt anställda och näppeligen för andra än för familjer. Åtskilliga anställda varken önska sig eller äro skickade att sköta ett eget hem. Egnahemmet lägger ju — vilka garantier man än må skapa mot här ifrågavarande förluster — en viss även av andra förhållanden än de ekonomiska betingad hämsko på arbetskraftens rörlighet; denna rörlighet åter äger sin synnerliga arbetsmarknadspolitiska betydelse.

Om man vill lösa den föreliggande frågan i försäkringsväg, ställes man inför den speciella svårigheten att konstatera, när försäkringssituationen inträder. Vid nedläggelse av bruk eller andra industriföretag är det synnerligen vanskligt att avgöra, om nedläggelsen är temporär eller definitiv. Så till exempel torde under senaste depressionstid ej så få företag ha nedlagts under omständigheter, som ingåvo ringa förhoppning om ett återupptagande. Emellertid ha i många sådana fall farhågorna för definitiv nedläggelse icke visat sig grundade utan driften har under nu rådande högkonjunktur mot förmodan återupptagits. Därmed ha de en gång såsom värdelösa betraktade bostäderna åter blivit på betalningskraftigt sätt efterfrågade. Om i sådana fall den såsom definitiv bedömda kapitalförlusten hade täckts genom försäkring, skulle obehöriga vinster sedan uppkommit. Överhuvud taget frågar man sig, om risken i förevarande fall icke är av den vaga och obestämbara karaktär, att den svårligen låter sig angiva i en distinkt definition, på vilken ett på premier uppbyggt bindande försäkringsavtal skulle kunna grundas.

Av motionen framgår icke klart, vad man verkligen vill försäkra. Å ena sidan vill det sålunda synas, som om den ifrågasatta försäkringen skulle avse själva *krediten*. Härpå häntyder bland annat resonemanget, att försäkringen skulle göra vissa kreditgivare mera benägna att investera kapital mot inteckning i egnahem, varom fråga är, detta på den grund att förevarande speciella risk vid definitiv driftsnedläggelse, som nu verkar i återhållande riktning, eliminerades av försäkringen. Erinras må, att, om så vore meningen, försäkringsgivaren vore nöd-

sakad att förbehålla sig viss kontroll över bostadsbyggandet; man kunde ju nämligen ej medgiva ett bostadsbyggande, som med stöd av försäkringen ohämmat finge svälla ut över det rimligas bräddar. Vad angår lån ur statliga fonder må i detta sammanhang också nämnas, att man kan ifrågasätta behovet och lämpligheten av att statlig kredit försäkras mot kreditrisker genom statliga försäkringsanordningar.

Å andra sidan vill det av sammanhanget i motionen synas, som om motionärerna haft i tankarna, att försäkringen tillika eller enbart skulle avse att täcka *egnahemsinnehavarens egen risk*, det vill säga hans egen andel i egnahemsvärdet, vilken ej omsatts i inteckningslån. Egnahemsägaren skulle få gottgjord den förlust, som han eljest skulle lida, därest han vid driftens upphörande nödgades gå ifrån sitt egnahem och söka sig utkomst å annan ort.

Om det i låneväg investerade kapitalet låter sig uppskatta till visst belopp, är så däremot alls icke fallet med värdet av egnahemsinnehavarens eget kapital i fastigheten utöver lånet. Att börja med växlar värdet av det egna kapitalet under tidernas lopp, allteftersom amortering av intecknad gäld äger rum. Denna amortering åter kan motsvaras av byggnadens förnötning. Likaväl låter tänka sig, att den egna insatsen genom å ena sidan kraftig amortering av låneskulden och å andra sidan gott underhåll av byggnaden samt vidtagna förbättringar ökar i värde.

Rent ekonomiskt sett låter sig värdet av egen insats ej fastställa annorledes än såsom — högst — skillnaden mellan saluvärde och intecknad gäld. Men vid det förhållandet, att man genom försäkringen just vill gardera sig mot det variabla i saluvärdet, är den angivna formeln praktiskt obrukbar såsom norm för ett försäkringsavtal med ifrågasatt syfte.

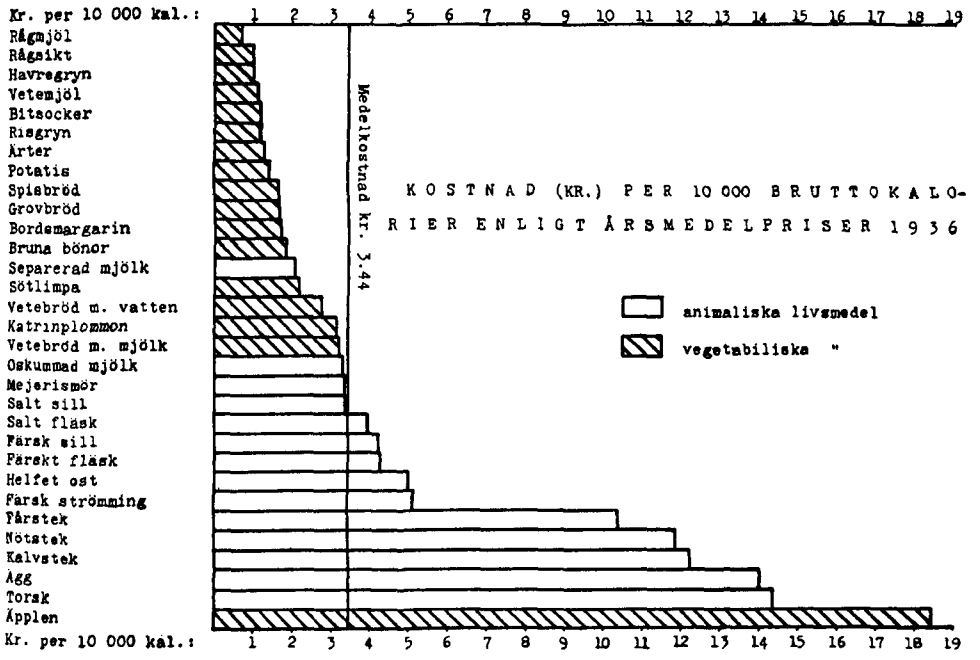
Det kan ifrågasättas, om lösningen verkligen bör sökas genom försäkring, och om man icke snarare hade att söka densamma i själva kreditgivningen, där företaget och det allmänna i någon lämplig organiserad samverkan lämnade den högre liggande krediten. Kanske kunde härvid tagas under övervägande någon anordning, jämförlig med den, som uttryckes genom den s. k. femtedelsregeln, vilken tjänar såsom norm för den statliga utlåningen ur lånefonden till främjande av bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen.

Styrelsen har med det anförda velat understryka å ena sidan, att motionärerna vidrört en fråga, som tvivelsutan äger icke ringa bostadssocial och därmed allmänt social betydelse, där en lösning verkligen vore önskvärd, och å andra sidan att en sådan lösning, med hänsyn till problemets komplicerade natur, skulle påkalla en ingående utredning.

Erinras må, att en egnahemsutredning för närvarande pågår genom sakkunniga, som den 30 december 1935 tillkallats inom jordbruksdepartementet. Utredningen lärer dock främst avse egnahem för jordbruksändamål och därmed förknippade jordfrågor och ligger sålunda något fjärran från förevarande spörsmål. Nämnas må jämväl att, enligt vad styrelsen har sig bekant, den s. k. rationaliseringsutredningen för närvarande sysselsätter sig med vissa hithörande problem, närmast väl ur den ovan berörda synpunkten, att innehavet av eget hem i vissa situationer kan verka hämmande på arbetskraftens rörlighet.

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1936.

I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av dylika beräkningar för Sveriges vidkommande i efterföljande redogörelse, som hänför sig till den genomsnittliga prisnivån år 1936 och utarbetats i nära anslutning till den föregående år i denna tidskrift meddelade sammanställningen (Soc. Medd. årg. 1936, sid. 261 ff.).

Såsom utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sitt näringsvärde, kan användas medeldyrheten per 10 000 bruttokalorier i en vanlig arbetarkost. Kostens sammansättning bland bättre ställda arbetare och tjänstemän av lägre grad i större och mindre stadssamhällen samt industriorter är utrönt genom socialstyrelsens senaste hushållskostnadsundersökningar år 1932/33, för vilka preliminära redogörelser tidigare lämnats i denna tidskrift.[1] Vid den år 1933 rådande prisnivån belöpte sig kostnaden per 10 000 bruttokalorier till 3·13 kr. Härvid har man tagit

[1] Soc. Medd. årg. 1934, sid. 787 ff. och årg. 1935, sid. 185 ff.

Näringsvärde, årsmedelpris (öre) och kostnad (öre)

	Varuslag (Kvantiteten är 1 kg, där ej annat angives.)	Antal bruttokalorier per enhet	Samtliga ombudsorter						Stockholm 1936	
			1913		1935		1936			
			Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
1	Sammalet rågmjöl	*3 530*	22	*62*	24	*68*	25	*71*	23	*65*
2	Rågsiktmjöl	*3 530*	27	*76*	33	*93*	34	*96*	33	*93*
3	Havregryn	*3 840*	36	*94*	35	*91*	37	*96*	39	*102*
4	Vetemjöl	*3 530*	31	*88*	38	*108*	39	*110*	39	*110*
5	Bitsocker	*4 090*	67	*164*	46	*112*	47	*115*	44	*108*
6	Risgryn	*3 500*	41	*117*	40	*114*	41	*117*	42	*120*
7	Gula ärter	*3 380*	31	*92*	48	*142*	42	*124*	37	*109*
8	Potatis (5 l)	*3 150*	28	*89*	43	*137*	45	*143*	50	*159*
9	Hårt, grovt spisbröd	*3 660*	41	*112*	59	*161*	60	*164*	62	*169*
10	Mjukt rågbröd, grovbröd	*2 720*	30	*110*	45	*165*	45	*165*	52	*191*
11	Bordsmargarin	*7 940*	135	*170*	135	*170*	133	*168*	133	*168*
12	Bruna bönor	*3 380*	48	*142*	62	*183*	62	*183*	59	*175*
13	Separerad mjölk (l)	*340*	6	*176*	7	*206*	7	*206*	9	*265*
14	*Sötlimpa*	*2 720*	38	*140*	58	*213*	59	*217*	64	*235*
15	Vetebröd, bakat med vatten	*2 650*	43	*162*	72	*272*	73	*275*	69	*260*
16	Katrinplommon	*2 720*	·	·	101	*371*	85	*313*	88	*324*
17	Vetebröd, bakat med mjölk	*2 700*	60	*222*	85	*315*	86	*319*	115	*426*
18	Oskummad mjölk (l)	*670*	14	*209*	21	*313*	22	*328*	24	*358*
19	Mejerismör	*7 870*	236	*300*	268	*341*	263	*334*	260	*330*
20	Salt sill	*2 120*	45	*212*	62	*292*	71	*335*	69	*325*
21	Salt fläsk	*5 100*	140	*275*	182	*357*	200	*392*	218	*427*
22	Färsk sill	*1 450*	34	*234*	62	*428*	61	*421*	63	*434*
23	Färskt fläsk	*4 600*	133	*289*	177	*385*	196	*426*	219	*476*
24	Helfet ost	*3 810*	164	*430*	177	*465*	189	*496*	189	*496*
25	Färsk strömming	*1 120*	38	*339*	57	*509*	57	*509*	61	*545*
26	Fårkött, stek	*2 090*	133	*636*	205	*981*	217	*1 038*	230	*1 100*
27	Nötkött, stek	*1 630*	122	*748*	179	*1 098*	193	*1 184*	203	*1 245*
28	Gödkalvstek	*1 900*	131	*689*	217	*1 142*	232	*1 221*	234	*1 232*
29	Ägg (tjog)	*1 460*	159	*1 089*	184	*1 260*	204	*1 397*	211	*1 445*
30	Torsk	*620*	55	*887*	89	*1 435*	89	*1 435*	125	*2 016*
31	Äpplen	*510*	·	·	101	*1 980*	94	*1 843*	90	*1 765*
32	Gädda	*450*	108	*2 400*	153	*3 400*	159	*3 533*	170	*3 778*

per 10 000 bruttokalorier för viktigare livsmedel.

Motala 1936		Växjö 1936		Malmö 1936		Göteborg 1936		Lidköping 1936		Falun 1936		Sundsvall 1936		Luleå 1936		
Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	
26	*74*	26	*74*	26	*74*	25	*71*	22	*62*	24	*68*	25	*71*	26	*74*	1
33	*93*	36	*102*	34	*96*	34	*96*	32	*91*	33	*93*	34	*96*	35	*99*	2
34	*89*	36	*94*	37	*96*	36	*94*	36	*94*	36	*94*	38	*99*	36	*94*	3
38	*108*	38	*108*	39	*110*	40	*113*	39	*110*	40	*113*	40	*113*	40	*113*	4
45	*110*	47	*115*	44	*108*	45	*110*	45	*110*	45	*110*	47	*115*	48	*117*	5
41	*117*	46	*131*	50	*143*	40	*114*	40	*114*	39	*111*	41	*117*	40	*114*	6
35	*104*	45	*133*	45	*133*	41	*121*	44	*130*	40	*118*	44	*130*	52	*154*	7
45	*143*	50	*159*	40	*127*	47	*149*	41	*130*	40	*127*	49	*156*	51	*162*	8
65	*178*	66	*180*	66	*180*	69	*189*	63	*172*	54	*148*	59	*161*	61	*167*	9
46	*169*	41	*151*	32	*118*	53	*195*	50	*184*	45	*165*	51	*188*	50	*184*	10
137	*173*	133	*168*	133	*168*	132	*166*	137	*173*	132	*166*	132	*166*	133	*168*	11
62	*183*	62	*183*	63	*186*	55	*163*	62	*183*	58	*172*	60	*178*	62	*183*	12
7	*206*	8	*235*	7	*206*	10	*294*	7	*206*	6	*176*	10	*294*	7	*206*	13
52	*191*	51	*188*	41	*151*	69	*254*	71	*261*	61	*224*	64	*235*	60	*221*	14
63	*238*	55	*208*	82	*309*	93	*351*	59	*223*	81	*306*	83	*313*	78	*294*	15
76	*279*	91	*335*	85	*313*	89	*327*	90	*331*	80	*294*	94	*346*	85	*313*	16
84	*311*	71	*263*	86	*319*	107	*396*	71	*263*	96	*356*	95	*352*	—	—	17
19	*284*	18	*269*	21	*313*	24	*358*	17	*254*	22	*328*	25	*373*	21	*313*	18
261	*332*	250	*318*	256	*325*	265	*337*	264	*335*	267	*339*	276	*351*	280	*356*	19
63	*297*	71	*335*	75	*354*	79	*373*	68	*321*	68	*321*	83	*392*	87	*410*	20
175	*343*	202	*396*	217	*425*	220	*431*	207	*406*	195	*382*	196	*384*	191	*375*	21
60	*414*	54	*372*	73	*503*	48	*331*	58	*400*	49	*338*	51	*352*	44	*303*	22
176	*383*	198	*430*	188	*409*	220	*478*	209	*454*	197	*428*	195	*424*	190	*413*	23
176	*462*	188	*493*	191	*501*	191	*501*	184	*483*	186	*488*	195	*512*	182	*478*	24
58	*518*	52	*464*	58	*518*	79	*705*	64	*571*	59	*527*	50	*446*	57	*509*	25
220	*1 053*	207	*990*	224	*1 072*	242	*1 158*	219	*1 048*	238	*1 139*	229	*1 096*	201	*962*	26
182	*1 117*	190	*1 166*	221	*1 356*	203	*1 245*	189	*1 160*	199	*1 221*	193	*1 184*	193	*1 184*	27
222	*1 168*	217	*1 142*	280	*1 474*	239	*1 258*	232	*1 221*	239	*1 258*	252	*1 326*	270	*1 421*	28
189	*1 295*	173	*1 185*	202	*1 384*	213	*1 459*	191	*1 308*	210	*1 438*	236	*1 616*	234	*1 603*	29
81	*1 306*	87	*1 403*	54	*871*	52	*839*	70	*1 129*	125	*2 016*	125	*2 016*	75	*1 210*	30
85	*1 667*	96	*1 882*	92	*1 804*	98	*1 922*	86	*1 686*	85	*1 667*	115	*2 255*	115	*2 255*	31
167	*3 711*	148	*3 289*	180	*4 000*	174	*3 867*	127	*2 822*	170	*3 778*	187	*4 156*	126	*2 800*	32

med i beräkningen samtliga födo- och njutningsämnen, alltså ej blott de i tabellen å sid. 282—283 redovisade varuslagen, utan även en del artiklar utan näringsvärde (exempelvis kaffe, te och kryddor) eller med ett relativt lågt sådant i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker och konserver). Omräknas nyssnämnda kostnad efter prisnivån år 1936 med tillhjälp av socialstyrelsens månadsindextal för enbart livsmedel, erhåller man en genomsnittskostnad per 10 000 bruttokalorier av 3·44 kr. emot 3·13 kr. under år 1933, 3·16 kr. under år 1934 och 3·34 kr. under år 1935. Tabellens uppgifter för samtliga ombudsorter enligt medelpriserna år 1936 visa, att de medtagna varuslagen genom nämnda genomsnittskostnad, 3·44 kr., uppdelas i två grupper, den ena bestående av billigare, huvudsakligen vegetabiliska livsmedel, den andra av dyrare, animaliska. Av de vegetabiliska voro endast äpplen, vilka här jämte katrinplommon representera frukt och bär, dyrare än genomsnittskostnaden, varemot av de animaliska endast mjölk, smör och salt sill voro billigare. De i förhållande till näringsvärdet allra billigaste livsmedlen voro mjöl, gryn, socker, ärter och potatis. Ihågkommas bör likväl, att mjöl och gryn merendels kräva en rätt kostsam beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till övriga billigare varuslag, exempelvis hårt och mjukt rågbröd, margarin och separerad mjölk, är följaktligen till en del skenbar. Näst efter separerad mjölk i prisbillighet komma sötlimpa, vetebröd bakat med vatten, katrinplommon, vetebröd bakat med mjölk, oskummad mjölk och smör (jfr diagrammet å sid. 281). I förhållande till näringsvärdet hör kött till de dyra varuslagen, ägg äro ännu dyrare samt torsk, äpplen och gädda allra dyrast av de i tabellen medtagna varuslagen. Hur dyra dessa sistnämnda livsmedel faktiskt äro i förhållande till sitt kalorivärde framgår måhända tydligare därav att det, för att kostnaden per 10 000 bruttokalorier skall sjunka till medelvärdet 3·44 kr., fordras ett pris för ägg av 50 öre per tjog, för torsk och äpplen resp. 21 öre och 18 öre per kg samt för gädda 15 öre per kg. Skillnaden mellan de animaliska standardartiklarna inbördes är med avseende på kostnaden för 10 000 bruttokalorier större än mellan de vegetabiliska.

Den ordning i prisavseende mellan varuslagen, som nu iakttagits för år 1936, rådde i stort sett även 1935. De mest framträdande förskjutningarna i ordningsföljden ha träffat salt sill, vilken blivit jämförelsevis dyrare, samt katrinplommon, för vilka förändringen varit den motsatta. De absoluta priserna ha sedan 1935 sjunkit för 6 varuslag, stigit för 21 och förblivit genomsnittligt oförändrade för 5 varuslag.

Frågan om åtgärder till befordrande av barnträdgårdsverksamheten m. m.

Utlåtande från socialstyrelsen.

Genom beslut den 12 februari 1937 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att till riksdagens andra kammares första tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren, av herr Hoppe, väckt motion (nr 191), angående befordrande och understödjande av barnträdgårdsverksamheten. Till åtlydnad härav anförde styrelsen i huvudsak följande.

Bland de olika statliga åtgärder, som vidtagits till främjande av barnens vård och fostran, har hittills icke något större utrymme lämnats åt sådana åtgärder, som avse anstalter till stöd för hemuppfostran. På detta betydelsefulla område har dock en beaktansvärd verksamhet kommit till stånd, som väsentligen för sitt fortbestånd har att lita till kommunala anslag, föreningsavgifter, gåvor och donationsmedel.

Under senare år ha dock sådana anstalter i viss utsträckning kunnat komma i åtnjutande av anslag ur allmänna arvsfonden. Av en i Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd, häfte nr 1 år 1937, lämnad redogörelse för utdelningen ur allmänna arvsfonden under år 1936 framgår, att sådana anslag under året beviljats anstalter till stöd för hemuppfostran med sammanlagt 415 540 kronor. Av dessa medel kommo på barnavårdscentraler 8 300 kronor, på barnkrubbor 48 475 kronor, på barnträdgårdar 9 800 kronor samt på sommarkolonier 348 965 kronor. Understöd ur arvsfonden beviljas som regel icke för täckande av driftkostnader utan väsentligen för engångsändamål såsom nybyggnader, reparationer och anskaffande av inventarier med mera.

I samband med frågor om fördelning av understöd ur allmänna arvsfonden har ett behov uppkommit av närmare översikt över hithörande, av det enskilda initiativet burna verksamhet. Med hänsyn härtill har år 1936 åt särskild sakkunnig uppdragits att besöka olika barnkrubbor och barnträdgårdar i södra och mellersta Sverige. En över denna studieresa till statens inspektör för fattigvård och barnavård avgiven berättelse finnes återgiven i denna tidskrift.[1] Erinras må vidare, att vid en av centralförbundet för socialt arbete den 1 och 2 sistlidna februari i Stockholm anordnad konferens rörande småbarnsfostran hithörande spörsmål gjordes till föremål för saklig överläggning.

Den aktualitet, som spörsmålet om anstalter till stöd för hemuppfostran sålunda erhållit på senare tid, har väsentligen grundats på vård- och uppfostringssynpunkter. Även i motionen tillmätas dessa synpunkter tydligen den avgörande betydelsen. Styrelsen anser sig med anledning härav böra starkt framhäva, att ifrågavarande anstalter äga sin särskilda betydelse såsom ett led i strävandena att bereda lättnader åt mödrarna, särskilt dem som äro hänvisade till förvärvsarbete utom hemmet.

I sådant sammanhang må hänvisas till, att kvinnlig arbetskraft under de senaste decennierna på vissa yrkesområden — ej minst på kontors- och affärslivets områden — fått en ökad användning, och att en tendens framträtt, att kvinnorna

[1] Soc. Medd. årg. 1936, sid. 977.

kvarstå i förvärvsarbetet även efter äktenskaps ingående. På industriens område kan en ökad användning av kvinnlig arbetskraft statistiskt påvisas. I medeltal för åren 1906—1910 utgjorde sålunda de kvinnliga arbetarna 17·4 % av industriens hela arbetarantal mot 20·4 % för år 1934. Vissa industrier använda sig till väsentlig del av sådan arbetskraft. Ur kommerskollegii industriberättelse för år 1934 — den senast av trycket utgivna — har följande sammanställning gjorts, utvisande antalet kvinnor (vuxna och minderåriga) inom vissa industrigrupper och yrkesgrenar:

	Antal kvinnor (vuxna och minderåriga)	
	Absoluta tal	I % av hela arbetarantalet
Porslins- och kakelfabriker	1 086	46·0
Kartongfabriker m. m.	4 105	65·6
Choklad- och karamellfabriker	3 376	79·3
Tobaksfabriker	1 562	81·4
Mejerier	1 804	41·0
Fiskberednings- och konservfabriker	1 320	66·6
Textil- och beklädnadsindustri	47 837	71·4
Läder-, hår- och gummivaruindustri	8 452	39·4
Tändsticksfabriker	1 183	48·4

För hela industrien redovisades år 1934 ett kvinnligt arbetarantal av 89 640, motsvarande såsom ovan nämnts 20·4 % av hela antalet arbetare. Av kvinnorna voro 10 719 minderåriga.

Användningen av kvinnlig arbetskraft ställer sig väsentligt olika i skilda landsdelar allt efter näringslivets inriktning på respektive orter. Medan i de nordliga länen kvinnor endast sparsamt användas inom industrien, utgöra de i textilindustriens egentliga hemtrakter, exempelvis Älvsborgs län, ej mindre än 38·2 % och i Stockholms stad 31·6 % av samtliga industriarbetare.

Frågan om gifta kvinnors kvarstående i förvärvsarbete har under senare år tilldragit sig livlig uppmärksamhet, särskilt under tider av tryckt läge på arbetsmarknaden, och meningarna i denna fråga ha varit mycket delade. Utan att närmare ingå på detta vittutseende spörsmål vill styrelsen, som utgår från det faktiskt konstaterade förhållandet, att gifta kvinnor numera i mycket stor och alltmer ökad utsträckning ägna sig åt förvärvsarbete, i detta sammanhang endast framhålla, att nämnda faktum otvivelaktigt är ägnat att aktualisera åtskilliga spörsmål, sammanhängande med dessa kvinnors dubbla uppgifter i förvärvslivet och i familjelivet. Visserligen måste det av naturliga skäl anses i och för sig önskvärt, att en moder har tillfälle att själv svara för vård och fostran av sina barn före deras inträde i skolåldern. Träffandet av anstalter, varigenom dessa vård- och fostrings uppgifter kunna överlåtas åt särskilda institutioner, kunna givetvis vara ägnade att skärpa konkurrensen på arbetsmarknaden från den i jämförelse med den manliga i regel billigare kvinnoarbetskraftens sida, något som ur olika synpunkter ej alltid torde få anses lyckligt. Man får likväl ej förbise, att den kvinnliga arbetskraften utgör en viktig faktor i produktionsprocessen, särskilt inom vissa industrigrenar. I sådana fall, då familjebildningen ekonomiskt baserats på löneinkomster av båda makarna, måste tillkomsten av ett barn — för den händelse modern på grund därav skulle nödgas definitivt avstå från förvärvsarbetet — leda till en avsevärd sänkning av familjens levnadsstandard, vilket måste framstå såsom desto beklagligare, som tillökningen i familjen i sig själv är ägnad medföra ökade utgifter. Det ligger vid nu påpekade förhållande i sakens natur, att tillgripandet av åtgärder för födelsekontroll måste te sig som skäligen naturliga inom vida befolkningslager.

Ur synpunkter som de ovan anförda få onekligen anstalter till stöd för hem-

uppfostran, vilka i motionen och även i den på senare tid förda diskussionen i ämnet beaktats främst ur allmänt hygieniska och pedagogiska synpunkter, sin betydelse även ur allmänna befolkningspolitiska och arbetsmarknadspolitiska synpunkter. Särskilt ur sistnämnda synpunkt ha i vissa fall industriföretag, som sysselsätta kvinnlig arbetskraft i större utsträckning, funnit det ändamålsenligt och riktigt att själva vidtaga anordningar för omhändertagande av arbeterskornas barn under tiden för det ordinarie arbetet. Erfarenheten har visat, att ett tillfälligt avbrott i den vid ett industriföretag anordnade barnkrubbans verksamhet — den ledande personalen kan drabbas av sjukdomsfall eller verksamheten kan tillfälligt nedläggas på grund av epidemi — omedelbart återverkar i form av arbeterskors bortovaro från arbetet och därav föranledda svårigheter för driftens behöriga fortgång. I sådana fall framstår barnkrubban såsom ett naturligt komplement till vederbörande företags organisation.

Angående sådana anstalter inom industrien får styrelsen, som ej försummat att i ärendet inhämta stöd av den inom yrkesinspektionen samlade sakkunskapen, hän visa till bilagda av yrkesinspektionen utarbetade promemoria i ämnet.

Vad ovan anförts äger avseende i första hand å barnkrubbor, vilka anstalter inrikta sig på att för hel dag emottaga småbarn före uppnådd skolålder för vård och fostran. Men även andra anstalter till stöd för hemuppfostran äga givetvis ur sådana synpunkter sin stora betydelse. I motionen har särskilt beaktats barnträdgårdar, vilka anstalter likaledes inrikta sin verksamhet på barn i förskoleåldern men mottaga dem, för fostran och tillsyn, endast några timmar dagligen. Också sedan barnen vunnit inträde i skola, uppstå för de i förvärvsarbete utom hemmet sysselsatta föräldrarna många problem med avseende på barnens tillsyn och sysselsättning; i sådana avseenden fylles ett förhandenvarande behov av arbetsstugor och barnavärn, vid vilka anstalter barnen, under tillsyn, få ägna sig åt läxläsning, slöjd och dylikt.

Om ur social synpunkt huvudvikten torde få läggas vid att anstalterna äro ägnade att lätta de i förvärvsarbete utom hemmet sysselsatta mödrarnas uppgifter med avseende på barnens omhändertagande, vård och fostran, må dock icke förbises, att dessa anstalter även för andra mödrar ha betydelsefulla sociala uppgifter att fylla. Styrelsen syftar härvid på det behov, som otvivelaktigt är för handen av lättnad och lindring i de barnrika, mindre bemedlade mödrarnas arbetsförhållanden överhuvud taget.

Skulle en utredning som den ifrågasatta komma till stånd, borde densamma enligt styrelsens mening ej begränsas till att avse allenast barnträdgårdsverksamheten utan lämpligen omfatta även vissa andra anstalter till stöd för hemuppfostran, särskilt barnkrubbeverksamheten, och vid en sådan utredning borde vidare ej endast de allmänt hygieniska och pedagogiska synpunkterna bliva beaktade utan jämväl de sociala och befolkningspolitiska.

Till detta utlåtande var följande promemoria bilagd.

Promemoria

angående barnavårdsverksamheten inom industrien

av yrkesinspektrisen Ida Fischer.

Riksdagsman Hoppe begär i sin motion en utredning angående statens medverkan vid barnträdgårdsverksamheten. Med denna verksamhet synes herr Hoppe avse

endast arbetet vid sådana »barnträdgårdar», som mottaga barn i åldern 3—7 år under 3—4 timmar dagligen. Dylika barnträdgårdar eller barnkrubbor, vad man vill kalla dem, måste, om de ledas av lämplig person med såväl social som pedagogisk och psykologisk utbildning, givetvis vara till stor nytta för hemmen och mödrarna men samtidigt av betydelse för samhället i sin helhet.

Den typ av barnkrubbor, som herr Hoppe talar om, är till gagn särskilt för de hem, där modern icke har förvärvsarbete utom hemmet utan förlägger hela sitt arbete till hemmet. När det däremot gäller det alltmer stigande antalet förvärvsarbetande mödrar är en dylik krubba ej tillfyllest. För dessa bör öppethållandet av krubban omfatta hela dagen, d. v. s. krubborna böra vara heldagskrubbor. Vidare är det viktigt för dessa mödrar, att krubborna kunna taga emot barn under 3 år och även, på eftermiddagarna, barn i skolåldern, till dess att modern slutar sitt arbete.

Min erfarenhet i denna fråga är naturligen till största delen hämtad från industrien, där problemet om omhändertagandet av barnen särskilt vid industrier med övervägande kvinnlig arbetskraft kan vara mycket brännande. Industrimännen i städerna anse dock, att barnkrubborna äro en samhällets sak och vilja därför ej gärna taga ansvar för barnen. Här tillstöter i synnerhet i storstäderna lokalproblemet, d. v. s. var en eventuell krubba i så fall skulle placeras, när arbeterskorna bo i olika stadsdelar och ofta långt från fabriken. Att lägga krubban vid fabriken kunde därför för många mödrar betyda, att de måste forsla sina småbarn bra nog lång väg vid denna ganska tidiga timme på dagen. Man anser därför, att kommunen bör ordna tillräckligt antal krubbor i olika stadsdelar.

För fabriker på landet ställer sig frågan på annat sätt. Här är det ofta en för fabriken rent ekonomisk fördel, t. o. m. en nödvändighet att ordna med en barnkrubba. Det är ont om kvinnlig arbetskraft, av vilken man t. ex. inom textilindustrien är mycket beroende, och för att få mödrarna i arbete måste man sörja för barnen.

Man finner också, när det gäller industrien, de flesta barnkrubborna på landet och vid textilfabrikerna. Inalles finnas dock endast ett 10-tal industriella barnkrubbor i mitt register.

Borås väveri a.-b. har barnkrubbor såväl i staden Borås som vid sin fabrik i Skene. I Borås har man förlagt barnkrubban till bolagets »Hemgård», som är centralpunkten för det sociala arbetet. Denna »Hemgård» ligger mitt i arbetarkvarteret. Bolaget har nämligen uppfört en hel del arbetarbostäder för sin personal. I Skene är en f. d. ingenjörsvilla helt upplåten till barnkrubba. Denna ligger i omedelbar närhet av fabriken. Dessa båda krubbor mottaga barnen för helt dygn på grund av skiftarbetet vid fabrikerna. Föräldrarna lämna in barnen söndag kväll och hämta dem nästa lördag. Här finnas även spädbarnsavdelningar förutom den egentliga barnkrubban. Dessutom mottagas skolbarn för några eftermiddagstimmar. Skall barnkrubban vara till verklig nytta för arbetarhemmen, där även modern arbetar utanför hemmet, bör den ordnas på detta sätt.

De fabriker, som ordnat egna krubbor i städer äro, förutom Borås väveri a.-b., Tobaksmonopolet i Stockholm och Hälsingborgs gummifabrik i Hälsingborg.

Tobaksmonopolet kallar numera sin barnverksamhet »Barnavärn», som utom den egentliga krubban omfattar en särskild avdelning för skolbarnen, där dessa få läsa läxor, slöjda m. m. I krubban mottagas barn i åldern $1^1/_2$—7 år, och krubban är öppen från kl. 6.30 till kl. 17.30. I skolbarnshemmet är barnens ålder ungefär 7—15 år; här är det öppet till kl. 18.

Hälsingborgs gummifabrik har endast en spädbarnskrubba.

De barnkrubbor, som ordnats av fabriker på landet, äro till största delen belägna i textildistriktet utmed Viskadalen i Västergötland. Här finnas de förutnämnda Borås väveri a.-b:s båda krubbor. Dessutom har upprättats en förstklassig barnkrubba vid Kinnaströms väveri a.-b. i Kinna. I Viskafors har Ryd-

boholms a.-b. en krubba och Skandinaviska gummi a.-b. en, var och en för sina arbeterskor. Vidare ha Dalsjöfors fabriker en barnkrubba i Dalsjöfors.

Sedan länge har Holma-Helsinglands linspinneri och väveri a.-b. haft en barnkrubba i Forsa i Hälsingland.

Man har i allmänhet haft mycket goda erfarenheter av de industriella barnkrubbornas verksamhet. Man har sett, hur undernärda, svaga små stackare genom vistelsen i krubban utvecklat sig till friska, starka barn. Man har också lagt märke till, hur barnkrubban och dess verksamhet genom exemplets makt bidragit till att barnavården i hemmen höjts till en annan nivå och fått en helt annan betydelse.

Vid våra bruk förefinnes ej samma behov av barnkrubbor som vid fabriker med stort antal kvinnliga arbetare. Här äro mödrarna icke i förvärvsarbete utom hemmet. I Sandviken t. ex. finns dock en mindre barnkrubba, som är ordnad av kommunen, men den användes mest vid sjukdom i hemmen eller av andra dylika orsaker.

Vid en del bruk, såsom Bofors och Domnarvet, finnas sådana »barnträdgårdar» som herr Hoppe nämner om i sin motion, och som äro av stor betydelse för de hem, där modern ej har förvärvsarbete. Emellertid vore det givetvis även i dylika fall mycket värdefullt, om krubban vore öppen hela dagen, enär det kan inträffa fall, då modern skulle behöva lämna in sitt barn för längre tid än de 3—4 timmar, under vilka krubban nu är öppen, t. ex. just vid sjukdom i familjen.

En kategori förvärvsarbetande kvinnor, som också ha stort intresse av heldagskrubbor, äro de, som arbeta inom restaurangyrket. I detta yrke arbetar man nämligen med en mycket oregelbunden skiftindelning och slutar ofta icke förrän mycket sent på kvällarna. Här skulle behövas samma typ av krubbor som vid skiftarbetet i textilindustrien. Barnen skulle behöva bo på krubban hela veckan och endast hämtas hem under den helllediga dag, modern enligt arbetarskyddslagen har rättighet till. Denna dag inträffar på grund av yrkets beskaffenhet ofta icke på söndagen utan på någon annan av veckans dagar. Detta är en fråga som är synnerligen betydelsefull särskilt i så stora städer som Stockholm och Göteborg. Som barnkrubborna nu äro ordnade, finnes icke någon möjlighet för restaurangpersonalen att begagna sig av dem, såvida de ej ha någon som kan hämta barnen kl. 18, när krubban stängs, och som kan taga hand om dem under söndagen.

Vad städerna angår, räcka enligt förut gjorda undersökningar barnkrubborna på långt när icke till, varför det skulle ha sin stora betydelse, om statsmakterna kunde lämna erforderlig hjälp. Det skulle givetvis även vara av största betydelse för industrien att kunna få statsunderstöd i en sak, som måste anses vara ett samhällets eget intresse.

Det blir även mera möjligt att av dem som skola leda en barnkrubba fordra en grundlig såväl psykologisk och pedagogisk som social utbildning, när verksamheten kommer att stå under statskontroll. Detta statsingripande skulle väl även leda till, att av staten utsåges en konsulent att övervaka krubbornas arbete. Till denna post synes det viktigt att erhålla en person med omfattande social, pedagogisk och psykologisk utbildning, på samma gång som man måste fordra, att hon äger en grundlig praktisk erfarenhet i barnavårdsarbete.

På grund av vad ovan anförts bör en barnkrubbeverksamhet för att kunna vara till verkligt gagn för särskilt de förvärvsarbetande kvinnorna läggas på ett vidare plan är vad som framgår av herr Hoppes motion och ordnas efter behovet på de olika orterna samt ställas under överinseende av en av staten utsedd konsulent, som bland annat även har att tillse att de personer, som skola leda detta arbete, äga den kompetens, som bör fordras härför.

Förslag om utredning angående ungdomsbrottsligheten.

Genom beslut den 5 februari 1937 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att till riksdagens andra kammares fjärde tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren väckt motion (nr 287) angående utredning om orsakerna till och åtgärder mot den ökade ungdomsbrottsligheten. Med anledning härav anförde styrelsen i huvudsak följande.

De i motionen lämnade uppgifterna rörande förändringarna i ungdomskriminalitetens omfattning i Sverige giva ett starkt intryck av att utvecklingen på detta område sedan ett tiotal år tillbaka är ogynnsam. Detta intryck förstärkes, om hänsyn tages till folkmängdsförändringarna under ifrågavarande tidrymd. Såsom av följande sammanställning framgår, ha nämligen i Sverige åldersklasserna mellan 15 och 18 år minskat avsevärt sedan år 1926 och en mindre betydande minskning inträtt för åldersklasserna mellan 18 och 21 år sedan år 1928.

År	Personer i åldersklasserna mellan 15 och 18 år	mellan 18 och 21 år
1926	351 722	337 705
1927	348 387	342 295
1928	344 857	344 758
1929	341 924	343 820
1930	335 975	341 462
1931	328 348	339 547
1932	322 637	337 996
1933	318 919	332 858
1934	315 879	325 818

I följd av den sålunda inträdda minskningen av förevarande åldersklasser är stegringen i brottsfrekvensen inom dessa grupper större än de absoluta talen angiva, såsom närmare belyses i följande sammanställning:

År	Antal dömda personer (enligt motionen) mellan 15 och 18 år	jämförelsetal	mellan 18 och 21 år	jämförelsetal	Antal dömda personer på 100 000 invånare i motsvarande åldersklasser mellan 15 och 18 år	jämförelsetal	mellan 18 och 21 år	jämförelsetal
1926	544	100	691	100	154·7	100	204·6	100
1927	561	103	739	107	161·0	104	215·9	106
1928	567	104	761	110	164·4	106	220·7	108
1929	623	115	785	114	182·2	118	228·3	112
1930	669	123	832	120	199·1	129	243·7	119
1931	668	123	879	127	203·4	131	258·9	127
1932	773	142	827	120	239·6	155	244·7	120
1933	784	144	838	121	245·8	159	251·8	123
1934	794	146	835	121	251·4	163	256·3	125

Medan de absoluta siffrorna för åldersgruppen 15—18 år under angivna tidrymd visa en stegring i proportionen 100: 146, d. v. s. med 46 procent, uppgår ökningen till 63 procent, om hänsyn tages till folkmängdsförhållandena. Motsvarande procenttal för åldersgruppen 18—21 år äro 21 respektive 25.

Ett påfallande drag i utvecklingen i fråga om åldersgruppen 15—18 år är, att densamma fortgått oavbrutet under hela redovisningsperioden, samt att stegringen varit lika stark under den senare delen av perioden (1930—1934) som under den förra delen (1926—1930); siffrorna för de båda sista åren antyda dock en viss

stagnation. Även åldersgruppen 18—21 år företer en oavbruten stegring — om man bortser från återgången efter den särskilt starka ökningen under år 1931 — vilken dock varit betydligt svagare under den senare delen av perioden än under den förra.

Det behöver icke närmare utvecklas, att en stegring i ungdomskriminaliteten av den styrka, som angives av ovan återgivna siffror, är en samhällsföreteelse, åt vilken statsmakterna måste ägna stor uppmärksamhet.

I första hand gäller det att utröna orsakerna till denna utveckling.

På grund av ovan påvisade förhållande, att stegringen fortgått oavbrutet och — åtminstone för den ena gruppen — tämligen jämnt, synes förklaringsgrunden icke vara att finna i de ekonomiska konjunkturernas växling. Redovisningsperioden omfattar ju såväl tider med goda och stigande konjunkturer som tider med fallande och dåliga sådana, vilka olikheter icke återspeglas i kriminalitetssiffrorna.

För att komma orsakerna på spåren lär man få verkställa en ingående undersökning av ifrågavarande material. Härvid bör bland annat göras en fördelning av klientelet på olika slag av samhällen. Det visar sig nämligen, om man gör en sådan fördelning av ett liknande klientel, ungdomsfylleristerna, att man kan erhålla värdefulla anvisningar, och det förefaller därför sannolikt, att det skall vara möjligt att på liknande sätt komma det i motionen behandlade spörsmålet närmare in på livet. Till belysning av det nu sagda återgives härmed följande sammanställning av ungdomsfylleristerna, verkställd på grundval av uppgifter i den av kontrollstyrelsen utarbetade publikationen *Rusdrycksförsäljningen m. m.*

Avdömda fylleriförseelser begångna av män i åldersklasserna:

År	från 15 till 18 år						från 18 till 21 år					
	Stockholm	Göteborg	Övriga större städer	Mindre städer	Landsbygden	Hela riket	Stockholm	Göteborg	Övriga större städer	Mindre städer	Landsbygden	Hela riket
1926 . .	32	51	97	61	171	**412**	169	219	485	321	693	**1 887**
1927 . .	38	52	107	66	200	**463**	181	268	516	279	768	**2 012**
1928 . .	31	42	120	65	196	**454**	155	246	584	361	877	**2 223**
1929 . .	34	70	134	54	235	**527**	174	302	638	338	957	**2 409**
1930 . .	44	89	115	93	233	**574**	206	347	631	363	1 070	**2 617**
1931 . .	38	66	93	70	180	**447**	214	257	587	348	947	**2 353**
1932 . .	32	48	119	68	217	**484**	160	212	522	329	1 008	**2 231**
1933 . .	25	34	96	51	210	**416**	122	193	471	328	1 086	**2 200**
1934 . .	24	29	98	64	275	**490**	129	167	495	344	1 192	**2 327**

Av denna sammanställning framgår den viktiga upplysningen, att den ökning i fyllerifrekvensen bland de unga, som ägt rum under tiden från år 1926 till år 1934, helt faller på landsbygden. Härigenom har man på ett betydelsefullt sätt inringat problemet om denna speciella ungdomskriminalitets stegring under denna tid och kan inskränka sig till att söka utröna orsakerna till denna särutveckling. Om det till äventyrs skulle visa sig vid närmare undersökning, att den avgörande omständigheten varit, att ifrågavarande förseelser numera beivras i större omfattning än som var fallet vid periodens början — i sådant fall sannolikt en följd bland annat av den förbättrade polisorganisationen på landsbygden — men att intet talade för att frekvensen av de faktiskt inträffade förseelserna av detta slag på landsbygden hade ökats, så skulle ju utvecklingen endast skenbart ha en oroande karaktär.

Socialstyrelsen har med detta resonemang alldeles icke velat förringa betydelsen av det i motionen framförda spörsmålet utan allenast åsyftat att framhäva vikten av att det i första hand kommer till stånd en verkligt klarläggande undersökning av orsakerna till stegringen i ifrågavarande kriminalitetssiffror. Den andra huvuduppgiften för utredningen i ämnet bör vara att med ledning av den vunna kännedomen om orsakssammanhanget framlägga förslag till åtgärder, ägnade att

motverka ungdomskriminalitetens stegring. Innan resultatet av en sådan undersökning föreligger, lärer det icke vara tillrådligt, att statsmakterna vidtaga åtgärder i sistnämnda syfte.

Sammanfattningsvis ville socialstyrelsen sålunda framhålla, att den för sin del ansåg det angeläget, att det oförtövat kommer till stånd utredning om orsakerna till stegringen i ungdomskriminaliteten och om åtgärder till motverkande av denna utveckling.

Internationella arbetsorganisationen.

Publikation från internationella arbetsbyrån.

Internationell utredning angående kollektivavtalen.

Internationella arbetsbyrån i Genève har nyligen publicerat en utredning angående kollektivavtalsväsendet i olika länder.[1] En kort sammanfattning av dess innehåll må här lämnas.

Rapporten, en volym på cirka 300 sidor, är uppdelad på fyra avdelningar, vilka behandla: a) den roll, som kollektivavtalen spela i olika länder och olika industrier, b) kollektivavtalen och lagstiftningen, c) kollektivavtalen och samhällets allmänna ekonomiska system samt slutligen d) kollektivavtalen såsom medel för tillämpning av internationella arbetsorganisationens konventioner.

Kollektivavtalssystemet, som härstammar från England, utvecklades där under 1800-talets lopp, anför byrån inledningsvis. Senare spred sig systemet till den europeiska kontinenten och vissa utomeuropeiska länder, särskilt vid sekelskiftet. Systemet växte sig starkt under tiden närmast efter världskriget. I somliga länder fortsatte ökningen även senare, i andra inträdde en avmattning, närmast som följd av den ekonomiska krisen. Det förefaller emellertid, som om kollektivavtalssystemet under de senaste åren fått ett nytt uppsving. Detta har särskilt framträtt i U. S. A. samt på allra sista tiden även i Frankrike, Belgien och Luxemburg.

I utredningen påvisas, att i Sverige — ett av de länder där kollektivavtalssystemet vunnit den relativt största utbredningen — vid utgången av år 1934 icke mindre än 6 288 kollektivavtal voro gällande, omfattande 25 864 arbetsgivare och 674 700 arbetare. I Holland funnos den 1 juni samma år 1 132 kollektivavtal, omfattande tillhopa 25 431 företag och 258 185 arbetare, medan Norge vid utgången av året hade 2 534 kollektivavtal, omfattande sammanlagt 203 502 arbetare. I Österrike voro vid utgången av år 1933 i kraft 1 660 kollektivavtal, omfattande 174 067 företag och 489 480 arbetare. Tyskland hade den 1 januari 1929 8 925 kollektivavtal, omfattande 997 977 företag och 12 276 060 arbetare.

Frånsett ett fåtal länder har lagstiftningen utövat ett betydande inflytande på kollektivavtalssystemet. Fastän de olika lagstiftningsåtgärderna äro ytterligt skiftande och växla från en mycket obetydlig, indirekt reglering till en fullständig och metodisk organisation av arbets- och lönevillkoren, överensstämmer dock de olika ländernas lagstiftning i stort sett såtillvida, att kollektivavtalen där i allmänhet erkännas såsom normgivande för medlemmar av de avtalsslutande organi-

[1] I. L. O. Studies and Reports, Series A n:o 39: Collective agreements. Geneva 1936.

sationerna. Tack vare denna sanktion bli de i kollektivavtalen stadgade arbetsvillkoren automatiskt gällande vid ingåendet av individuella arbetsavtal mellan arbetsgivare och arbetare, som tillhöra de avtalsslutande organisationerna. På grund av kollektivavtalsbestämmelsernas obligatoriska karaktär kan undantag därifrån göras endast till arbetarnas förmån.

I ett stort antal länder förutsätter vidare lagstiftningen, att kollektivavtal under vissa förutsättningar må tillämpas även å personer, som icke direkt beröras av detsamma men dock tillhöra det fack och geografiska område, avtalet hänför sig till. En sådan utvidgning av kollektivavtalets tillämplighetsområde kan ske: 1) å administrativ väg efter särskild framställning därom av vederbörande, 2) genom medling eller skiljedom samt 3) i kraft av särskilt lagstadgande.

Vad beträffar vidare kollektivavtalen och deras förhållande till samhällets allmänna ekonomiska system, framhålles i utredningen till en början den tydliga tendens att skapa enhetlighet beträffande arbetsvillkoren inom varje industri, vilken alltmer gör sig gällande, och som i sin tur underlättar en kollektiv reglering av arbetsvillkoren, vare sig regleringen sker genom fritt ingångna kollektivavtal eller på statlig väg. I utredningen behandlas olika statliga ingripanden, vilka föranletts av de senaste årens ekonomiska kris, såväl beträffande lönernas reglering i syfte att åstadkomma en snabb anpassning av produktionskostnaderna efter världsmarknadspriserna som också beträffande arbetstiden i ändamål att fördela de förefintliga arbetstillfällena på största möjliga antal arbetare. Vidare upptages till behandling kollektivavtalssystemets utveckling i U. S. A., Italien och Sovjetunionen med särskild hänsyn tagen till tendenserna i dessa länder att införliva kollektivavtalen i samhällets allmänna ekonomiska system.

Beträffande slutligen frågan om kollektivavtalen och internationella arbetsorganisationens konventioner diskuteras i utredningen de nödvändiga förutsättningarna för att kollektivavtalen skulle kunna utnyttjas för tillämpning av dessa konventioner. Bland annat framhålles, att denna utväg för det första skulle kunna komma till användning endast i länder, där kollektivavtalssystemet är mycket väl utvecklat. Det skulle krävas, att vederbörande kollektivavtal — eventuellt flera regionala, men till innehållet överensstämmande — omfattade hela landet och ett helt fack. Vidare skulle å andra sidan bland annat erfordras, att man införde förkortad giltighetstid för konventionernas ratifikation samt medgåve förlängning allt efter som kollektivavtalsvillkoren förbleve i överensstämmelse med bestämmelserna i den internationella konventionen. Dessutom måste själva ratificeringsproceduren givetvis påskyndas.

Ifrågavarande utredning om kollektivavtalen kommer att av internationella arbetsbyråns styrelse upptas till behandling vid dess nästkommande sammanträde, vilket äger rum den 6 maj.

Kortare meddelanden.

— Arbetslön och arbetstid —

Semesterns reglering i internationella konventioner och ny utländsk lagstiftning. Enligt det av internationella arbetskonferensen i juni 1936 antagna *förslaget till konvention om semester* skulle, som förut i denna tidskrift omnämnts,[1] löntagare inom *industri och handel* m. fl. arbetsområden tillförsäkras rätt att efter ett års oavbruten tjänst åtnjuta

[1] Soc. Medd. årg. 1936, sid. 719.

en semester av minst sex arbetsdagar. För personer under 16 år — inbegripet lärlingar — blir semestertiden utsträckt till minst tolv dagar. Från konventionens tillämpningsområde finge undantagas bland andra sådana företag, som endast sysselsätta företagarens egen familj. I övrigt innehåller konventionsförslaget huvudsakligen följande bestämmelser. I semestertiden skall icke inräknas officiella eller sedvanliga helgdagar eller sjukledighet. Den nationella lagstiftningen må för undantagsfall medge uppdelning av semestern, men endast såvitt denna överskrider den stipulerade minimitiden. Semestern bör, enligt föreskrifter, som må meddelas i den nationella lagstiftningen, ökas i förhållande till tjänstetidens längd. Under hela semestern skall vederbörande uppbära antingen sin vanliga lön, beräknad på sätt den nationella lagstiftningen må bestämma, jämte ersättning för eventuella naturaförmåner, eller också genom kollektivavtal fastställd gottgörelse. Varje överenskommelse om avstående av semester skall anses ogiltig. Den nationella lagstiftningen må föreskriva, att den, som antar avlönat arbete under semestern, skall gå förlustig sin ersättning för hela semestertiden. Om arbetstagaren, innan han fått åtnjuta av honom intjänad semester, avskedas på grund av orsak, som ligger arbetsgivaren till last, äger arbetstagaren att för varje honom tillkommande semesterdag erhålla stadgad semesterersättning.

Vid sjöfartskonferensen i oktober 1936 antogs vidare ett förslag till konvention, varigenom *sjöfolket* tillerkändes rätt till årlig semester: minst tolv arbetsdagar för befäl och radiotelegrafister och minst nio för sjöfolket i övrigt.[1]

Frågorna om semester inom jordbruket, husligt arbete m. fl. arbetsområden befinna sig däremot i internationellt hänseende ännu på utredningsstadiet.

Redan vid förarbetena till konventionen om semester inom industri och handel kunde det konstateras, hurusom på dessa områden semesterns princip under senare år har slagit igenom i ett flertal länder. Semester hade genomförts dels i lagstiftningsväg, dels genom kollektivavtal. Lagstiftning om semester fanns sålunda exempelvis i Finland, Polen, Ryssland, Tjeckoslovakien och Österrike.[2]

Samtidigt som en internationell reglering föreslogs beträffande semester inom industri och handel, tillkom även i Belgien, Frankrike och Norge en omfattande lagstiftning angående semester. Senare ha även i andra länder semestersträvandena gjort betydande framsteg. I det följande lämnas en kort redogörelse för frågans utveckling på senaste tid.

I *Belgien* hade van Zeelands regering just kommit till makten, och på dess sociala reformprogram stod också semestern. Den på regeringens förslag antagna lagen av den 8 juli 1936, som avser såväl tjänstemän som arbetare och lärlingar inom industri och handel, fastslår rätten att efter ett års tjänst hos samma arbetsgivare åtnjuta en semester av sex dagar.[3] Vissa allmänna föreskrifter angående lagens tillämpning ha meddelats i en förordning av den 14 augusti 1936. Där regleras bl. a. frågan om följderna av avbrott i det tjänsteår, som berättigar till semester. Semestertiden må, föreskrives det, reduceras med en dag för ett avbrott om en à tre månader och därefter med en dag för varje ytterligare avbrott om två månader. Såsom avbrott räknas icke frånvaro till följd av sjukdom eller olycksfall och icke heller frånvaro efter särskilt tillstånd av arbetsgivaren eller på grund av omständigheter, som arbetstagaren icke råder över. Avdrag med en semesterdag inträder däremot redan efter en period av fem dagars frånvaro, om denna kan räknas arbetstagaren till last, och därpå förloras en ny semesterdag för varannan dags otillåten frånvaro. Vidare reglerar förordningen frågan om själva beviljandet av semestern, vilkens längd fastställes till sex *arbets*dagar. Semestern skall lämnas inom tolv månader efter semesterrättens förvärvande samt förläggas till tiden 1 april—31 oktober; särskilda dispositioner förutsättas emellertid i fråga om säsongarbete. Kunna arbetsgivare och arbetare icke enas om tidpunkten för semestern, skall frågan i sista hand avgöras av

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 47.
[2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 228.
[3] Jfr Soc. Medd. årg. 1936, sid. 602.

vederbörande arbetsdomstolar, mot vilkas beslut klagan icke må föras. För officiella helgdagar och frånvaro från arbetet med giltigt förfall må avdrag icke göras från semestertiden. Delning av semester må förekomma endast på arbetstagarens egen begäran och under förutsättning att delad semester omfattar minst tre dagar i förening med en vanlig vilodag. Delning av semesterdag är under alla förhållanden förbjuden. Vad beträffar semesterlönen föreskrives, att denna skall beräknas på grundval av medelavlöningen per effektiv arbetsdag under de närmaste tre månaderna före semestern. Arbetstagaren har vidare rätt till gottgörelse för eventuella naturaförmåner. Antar arbetstagaren avlönat arbete under semestern, förlorar han emellertid sin semesterlön. Om arbetstagaren, innan han uttagit honom tillkommande semester, vare sig på egen eller arbetsgivarens begäran lämnar sin anställning, har han däremot rätt till åtnjutande av semesterlönen. Helt nyligen har en grupp socialistiska ledamöter av belgiska riksdagen väckt motion om en betydande utvidgning av semesterlagen. Motionärerna anse en reform av lagen nödvändig med hänsyn till att dess tillämpningsområde är för begränsat, att minimitiden av sex dagar faktiskt blivit en maximitid samt att längre tjänstetid icke medför en förlängning av semestern.

Det program, som folkfronten i *Frankrike* gick fram på under valrörelsen, upptog även införandet av semester. I enlighet härmed framlade Blums regering sedermera förslag till lag om årlig semester inom industri, handel, fria yrken, husligt arbete och jordbruk. Den på grundval av detta förslag antagna lagen den 20 juni 1936 innehåller i huvudsak följande bestämmelser. Varje arbetare, tjänsteman eller lärling, som arbetar inom industri, handel eller fritt yrke eller vid kooperativt företag, ävensom varje gesäll eller lärling inom hantverk har efter ett års oavbruten anställning rätt till en semester av minst femton dagar i följd, varav minst tolv arbetsdagar. Om den sedvanliga semesterperioden för företaget infaller efter sex månaders anställning, har arbetaren eller tjänstemannen rätt till en veckas semester. Semesterlönen skall, om den anställde har tidavlöning, motsvara den avlöning, han skulle ha intjänat under semestern. Avlönas han däremot enligt andra grunder, bestämmes semesterlönen till det medelbelopp, han förtjänat under en motsvarande period av året närmast före semestern. Vid bestämmandet av semesterlönen medräknas familjetillägg och andra särskilda löneförmåner, även sådana in natura, vilka vederbörande icke i vanlig form kommer i åtnjutande av under semestern. Avtal om avstående, även mot ersättning, av den i lagen fastställda semestern är ogiltigt. Beträffande sådant yrke, där vederbörande normalt icke är oavbrutet sysselsatt under ett år i ett och samma företag, må regeringen genom särskilt beslut bestämma, under vilka villkor lagens bestämmelser skola kunna tillämpas, varvid främst kommer i fråga upprättandet av gemensamma ersättningskassor för respektive arbetsgivare. Regeringen äger i övrigt rätt att utfärda de tillämpnings- och kontrollföreskrifter, som må bli erforderliga i anledning av semesterlagen. Särskilda bestämmelser angående semester inom jordbruk och husligt arbete skola enligt lagens utsago meddelas i administrativa författningar.

Även i *Norge* antogs under sommaren 1936 lagbestämmelser om semester. Lagen den 19 juni 1936 om arbetarskydd, vilken trätt i kraft den 1 januari 1937, innehåller följande föreskrifter i ämnet. Arbetare, som under ett år i följd varit och fortfarande är anställd vid ett och samma företag, äger rätt att åtnjuta en årlig sammanhängande semester av minst nio arbetsdagar samt att därunder uppbära den lön, han skulle ha förtjänat å vanlig arbetstid. Har han varit anställd under kortare tid än ett år, men dock minst sex månader, äger han rätt till semester i förhållande till anställningstidens längd; dagantalet avrundas uppåt. Avlönas arbetaren enligt ackord, skall, där ej annorlunda överenskommits, lönen under semestern beräknas efter genomsnittsförtjänsten. Ingår kost i lönen, må arbetaren i dess ställe kunna kräva kostersättning. Tidpunkten för semestern fastställes av arbetsgivaren. Semestern skall dock förläggas till tiden 15 maj—15 september, så framt icke hänsyn till företagets drift lägger hinder i vägen därför. Om en arbetare med rätt till semester lämnar sin anställning före semestertidens utgång, äger han rätt till semesterlönen. Semesterlön utbetalas annars vid semesterns början. Genom avtal mellan arbets-

givare och arbetare eller deras organisationer må avvikelser göras från lagens semesterbestämmelser, dock ej till arbetarens nackdel beträffande semestertidens minimilängd.

I *England* har semesterfrågan likaså gått framåt. Vid internationella arbetsorganisationens konferens i juni 1936 röstade engelska regeringen mot förslaget till semesterkonvention. Sedan dess ha emellertid från arbetarhåll i England påtryckningar gjorts för genomförande av en semesterlagstiftning. Vid engelska fackföreningskongressen i september 1936 antogs en resolution om åtgärder för att få till stånd en lag om femton dagars årlig semester. Av en arbetarrepresentant i underhuset väcktes senare motion om årlig semester för alla arbetare. Vid dess behandling ifrågasattes från regeringens sida, huruvida icke semesterfrågan lämpligen även för framtiden liksom hittills borde lösas på kollektivavtalsvägen. Helt nyligen har emellertid regeringen i viss mån tillmötesgått de allt starkare kraven på frågans ordnande genom lagstiftning, i det att den har tillsatt en särskild kommitté för undersökning av spörsmålet om semesterlagstiftning. Frågans betydelse för den engelska arbetarvärlden belyses bäst av det förhållandet, att för närvarande endast 3 miljoner arbetare åtnjuta semester, medan enligt det i underhuset väckta förslaget semesterrätt skulle tillförsäkras 12 miljoner arbetare.

Beträffande slutligen semesterfrågans läge i *Förenta Staterna* kan för det första nämnas, att allt flera betydande industriföretag på senare tid övergått till att bevilja sina arbetare semester. Vidare må erinras, att den av arbetsministern sammankallade tredje nationella arbetslagstiftningskonferensen, som hölls i Washington under november månad 1936, uttalade sig för godkännande av den internationella semesterkonventionens principer och utarbetande av lagstiftning i enlighet därmed.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av februari till 31 280. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		Juni	25 863	November	28 742
Februari	58 127	Juli	21 510	December	30 814
Mars	53 162	Augusti	20 783	1937:	
April	46 628	September	20 903	Januari	33 509
Maj	34 571	Oktober	24 712	Februari	31 280

Vid slutet av mars månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 28 000. Under mars har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 10 %.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under februari 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)		Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)
Jordbruk	769	— 67	Kraft- o. värmeproduktion	149	— 10
Skogshushållning	395	— 44	Sjöfart o. fiske	702	— 81
Malmbrytning	246	— 43	Kontorsarbete	250	— 10
Metall- o. maskinindustri	1 622	— 156	Butiks- o. lagerarbete	1 069	— 45
Jord- och stenindustri	3 046	— 199	Hotell- o. restaurangrörelse	258	— 25
Trävaruindustri	4 318	— 252	Landtransport	1 676	— 107
Pappers- o. grafisk industri	649	— 31	Allmän tjänst o. fria yrken	343	— 21
Livsmedelsindustri	664	— 9	Husligt arbete	65	+ 8
Textil- o. beklädnadsindustri	311	— 8	Tillfällighets- o. diversearbete	8 837	— 726
Läder-, hår- o. gummivaruind.	435	+ 8	Ungdom utan särskild utbildn.	700	— 70
Kemisk-teknisk industri	392	— 18			
Byggnadsverksamhet	4 384	— 323	Summa	**31 280**	**— 2 229**

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälp-sökande	Hjälp-sök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%		Antal hjälp-sökande	Hjälp-sök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	%
Stockholms stad	3 145	0·6	2 932	93·2	Göteb. o. Boh. län	3 175	1·5	2 469	77·8
Stockholms län	869	0·3	556	64·0	Älvsborgs »	907	0·3	512	56·4
Uppsala »	487	0·4	222	45·6	Skaraborgs »	427	0·2	223	52·2
Södermanl. »	269	0·1	130	48·3	Värmlands »	876	0·3	546	62·3
Östergötlands »	1 008	0·3	840	83·3	Örebro »	593	0·3	334	56·3
Jönköpings »	602	0·3	403	66·9	Västmanlands »	120	0·1	58	48·3
Kronobergs »	306	0·2	201	65·7	Kopparbergs »	505	0·2	294	58·2
Kalmar »	859	0·4	539	62·7	Gävleborgs »	1 302	0·5	895	68·7
Gotlands »	199	0·3	121	60·8	Västernorrl. »	4 811	1·7	3 974	82·6
Blekinge »	1 354	0·9	890	65·7	Jämtlands »	78	0·1	50	64·1
Kristianstads »	344	0·1	231	67·2	Västerbottens »	550	0·3	399	72·5
Malmöhus »	3 817	0·7	3 027	79·3	Norrbottens »	1 935	0·9	1 438	74·3
Hallands »	618	0·4	468	75·7					
Göteborgs stad	2 124	0·8	1 705	80·3	Summa	31 280	0·5	23 457	75·0

Fördelningen på olika hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt . . .	[1] 7 862	Ungdomshjälp	reservarbete .	181	Understöd	statligt . . . 6 073
	statskommun. .	3 132		arbetsläger . .	243		kommunalt . . 3 119
	kommunalt . .	2 751		kurser	96		Summa 23 457

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under februari till 2·4 miljoner kronor och under årets två första månader till 4·6 miljoner kronor.

Ekonomiska och sociala hjälpåtgärder för vissa områden i Storbritannien[2]. Genom »The Special Areas (Development and Improvement) Act, 1934», bemyndigades tvenne av regeringen tillsatta kommissarier (en för England samt en för Skottland) att »inleda, organisera och bringa till utförande vissa åtgärder, ägnade att underlätta den ekonomiska utvecklingen och den sociala förkovran» inom de då av depressionen hårdast drabbade områdena, omfattande Tyne-side, Durham och västra Cumberland, södra Wales och Monmouthshire samt vissa områden i Skottland, vilka kommit att få beteckningen »special areas». Då giltighetstiden för nämnda lag utgår med innevarande finansår, har regeringen för parlamentet framlagt förslag om förlängning av lagens giltighetstid under ytterligare ett finansår, d. v. s. till och med den 31 mars 1938. Samtidigt med denna regeringsproposition har kommissarien för »special areas» i England, mr Stewart, framlagt en berättelse rörande sin verksamhet under perioden januari—september föregående år, vilken rapport blivit föremål för stort intresse från den allmänna opinionens sida.

Rapporten innehåller dels en redogörelse för läget inom ifrågavarande områden vid berättelseperiodens utgång, och de åtgärder, som under densamma vidtagits i ovan omförmält syfte, dels även en serie förslag till ytterligare mått och steg för nämnda ändamåls förverkligande.

Medan näringslivet i Storbritannien undergått ett enastående uppsving under senare år, ha »special areas» icke kunnat tillgodogöra sig denna förbättring i den ekonomiska situationen. I mr Stewart's rapport anföres sålunda bl. a., att kolindustrien i »special areas», särskilt södra Wales, drabbats hårdare än landet i övrigt av den kraftiga nedgången i kolexporten. Situationen vore desto allvarligare som, enligt mr Stewart's mening, av den förlust i kolets avsättning utomlands, som inträtt under åren 1929—1935, uppgående till 26 milj. ton, ända till hälften icke torde kunna återvinnas i betraktande av de tekniska förbättringar, som gjorts för kolets effektiva användning och dess ersättande i allt större utsträckning med olja. Uppsvinget inom järn- och stålindustrien

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 8 239 Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

[2] Soc. Medd. 1935, sid. 855 o. f.

anses däremot fullt ut ha kommit ifrågavarande »special areas» till del, vilken förbättring emellertid på grund av rationaliseringens utveckling icke medfört motsvarande ökning i efterfrågan å arbetskraft.

Det svårartade läget inom »special areas» kan även utläsas av de i rapporten återgivna uppgifterna rörande arbetslösheten. Sålunda uppgick i slutet av sistlidne september antalet inregistrerade arbetslösa i nämnda områden till 29 procent av antalet därstädes försäkrade arbetare, medan för England och Wales motsvarande relation utgjorde 12 procent. Det är emellertid att märka, att under berättelseperioden antalet inregistrerade arbetslösa, som i hela riket nedgick med 13·1 procent, för ifrågavarande områden uppvisar en minskning med 10·9 procent. I södra Wales har dock arbetslösheten praktiskt taget icke nedgått. Det torde emellertid vara av intresse framhålla, att den sålunda inträdda minskningen av arbetslösheten i ifrågavarande områden huvudsakligen varit en följd av överföring av arbetslösa därifrån till andra delar av landet. Mr Stewart betonar i detta sammanhang, att visserligen hittills arbetslösheten i »special areas» icke märkbart nedgått, men att vid bedömandet av vidtagna åtgärder avseende måste fästas vid att arbetet för »special areas» ej kunde väntas avsätta några betydande omedelbara resultat, utan att fördelarna i många fall komme att senare göra sig gällande i växande omfattning.

Verksamheten till förmån för »special areas» har under berättelseperioden fullföljts efter i stort sett samma linjer som tidigare. Den har sålunda innefattat en mångfald åtgärder av skiftande art i syfte att å ena sidan uppmuntra till ny företagsamhet — främst mindre industrier — inom dessa områden samt ernå en utvidgning av där redan befintliga industrier och därmed öka produktionen och minska arbetslösheten, samt att å den andra omhändertaga de arbetslösa, som industrien sålunda icke kunnat absorbera. I fråga om de åtgärder, som vidtagits för att draga nya industrier till områdena i fråga, må nämnas, att avsevärda framsteg härutinnan gjorts dels i distriktet kring Tyne, dels i Durham.

Vidare har en fond bildats för att i form av lån förse nya eller redan befintliga företag med erforderligt anläggnings- och driftskapital. Fonden, som bildats med privat kapital, förvaltas av en för ändamålet särskilt upprättad organisation, som med finansdepartementet ingått en överenskommelse, enligt vilken staten förbinder sig att dels bidraga till nämnda organisations förvaltningskostnader, dels lämna garanti mot eventuella förluster för högst 25 procent av det totala, ur fonden utlånade beloppet.

De åtgärder, som hittills vidtagits för att draga nya industrier till »special areas», äro emellertid enligt mr Stewart's uppfattning icke tillräckliga för att effektivt förbättra de ekonomiska förhållandena därstädes.

Den begränsning i kommissariens befogenheter, som 1934 års Act innehölle, hade förhindrat mera rationella åtgärders vidtagande. Särskilt gällde detta det i nämnda lag stadgade förbudet för denne att åt företag, som arbeta i vinstsyfte, lämna finansiell hjälp. Dylik hjälp — direkt eller indirekt — vore emellertid, enligt mr Stewart, »grunden för genomförande av alla vidare åtgärder i 'special areas'». Indirekt hade visserligen sådant stöd redan givits med de — här ovan berörda — åtgärderna. Vad som krävdes vore dock främst direkt ingripande från statsmakternas sida, i syfte att draga nya industrier till dessa områden. Statens stöd måste vara av den art, att det tilldrog sig näringsidkarnas uppmärksamhet och komme dem att inse de ökade fördelar, som nämnda områden erbjöde. Med anledning härav föreslås i rapporten att staten äger bevilja, förutom vissa skattelättnader för företagare därstädes, långfristiga lån till låg ränta för att där införa nya industrier.

De nya problem, som en dylik subventionspolitik från statsmakternas sida skulle medföra, beröras emellertid icke närmare i rapporten. Det uttalas endast, att om en ny industri, som sålunda »lockats» till något av »special areas», skulle allvarligt skada utsikterna för någon annan där redan etablerad industri, som framställde varor av samma slag, motsvarande koncessioner borde lämnas sistnämnda företag. En sådan speciell anordning komme emellertid enligt mr Stewart sällan att bliva behövlig.

De föreslagna direkta statliga stödåtgärderna krävde emellertid enligt mr Stewart som komplement vissa andra. Visserligen avvisas ett på senare tid ofta dryftat förslag, att

staten skulle äga att i viss omfattning lämna föreskrifter om platsen för en ny industris upprättande. Däremot ansåg mr Stewart intet hinder möta, att åtgärder vidtoges till förhindrande av att nya industrier etablerades i vissa av dem särskilt eftersökta områden. En i rapporten återgiven undersökning lämnar bekräftelse å det allmänt kända förhållandet, att sådana företag huvudsakligen sökte sig till södra England, enkannerligen London, dit av antalet under 1935 etablerade industrier mer än 40 procent förlades. De företag, som lokaliserats till London, vore huvudsakligen mindre industrier. Då dessa i allmänhet ansåges äga lika förutsättningar att drivas annorstädes, föreslås, att industriens vidare expansion i London skall underkastas kontroll i syfte att garantera en mera jämnt fördelad produktion över landet, vilken kunde komma även »special areas» till godo. Tillströmningen av nya industrier till London skulle sålunda i avsevärd omfattning begränsas. Åtgärden skulle innebära licenstvång såväl för upprättandet av nya industrier som utbyggandet av redan befintliga.

De av mr Stewart föreslagna statsingripandena för det ekonomiska lägets förbättring i »special areas» borde emellertid åsyfta icke blott upprättande av nya industrier därstädes utan även utbyggande av de där redan befintliga, främst av kolindustrien. Sålunda föreslås, att staten finansiellt skulle understödja upprättandet av anläggningar för utvinning av olja ur kol, vilka jämväl borde läggas under statlig kontroll. Därvid understrykes bl. a. de fördelar ur strategisk och militärpolitisk synpunkt, som förläggandet av oljeframställningen ur kol till »special areas» skulle erbjuda.

I samband härmed torde böra nämnas, att regeringen i viss omfattning bidragit till ökade arbetsmöjligheter i »special areas» genom att vissa krigsindustrier upprättats därstädes under senare tid samt beställningar till större belopp placerats hos företag inom »special areas» för försvarsplanens genomförande.

Vad beträffar problemets socialpolitiska sida må tilläggas, att mera effektiva åtgärder av skiftande slag föreslås för omhändertagandet av de arbetslösa inom ifrågavarande områden. Särskilt ägnas därvid ungdomsarbetslösheten uppmärksamhet.

De föreslagna åtgärderna skulle otvivelaktigt komma att för staten medföra såväl ökat inflytande över näringslivet i »special areas» som större ansvar för befolkningens sociala välfärd. Statens ökade initiativ i framför allt förstnämnda hänseende skulle innebära ett markerat avsteg från tidigare gällande principer. Dessa synpunkter komma även till uttryck i berättelsen, i vilken mr Stewart som sin övertygelse uttalar, att problemen i samband med »special areas» icke kunna lösas utan tillämpandet av en viss obundenhet i fråga om principer.

Nöden i dessa områden har otvivelaktigt, sedd mot bakgrunden av det stigande välståndet inom landet i övrigt, under senaste tiden framträtt i allt starkare dager och givit upphov till ett utbrett missnöje mot regeringen för dess underlåtenhet att vidtaga mera effektiva och planmässiga åtgärder till hjälp för områdena i fråga. De missnöjda synas i vissa av mr Stewart's förslag ha funnit en enande linje för statsmakternas vidare åtgärder i frågan. Dennes rapport har även i konservativ press utlöst erkännande för kommissariernas verksamhet. Från detta håll betraktas de i rapporten föreslagna åtgärderna som den lämpligaste lösningen, även om de måste anses innebära ett avsteg från vedertagna principer.

Regeringen har under trycket av den framförda kritiken, som även vunnit anslutning bland ett stort antal underhusmedlemmar tillhörande regeringspartierna, kommit att intaga en i viss mån förändrad hållning till problemet om »special areas». Då propositionen rörande förlängning av giltighetstiden för 1934 års lag till sist i underhuset företogs till andra läsningen, avgav finansministern, mr Chamberlain, en förklaring, vari han i princip anslöt sig till mr Stewart's förslag rörande skattelättnader och statssubventioner i syfte att underlätta nya industriers upprättande i »special areas». Beträffande mr Stewart's övriga rekommendationer ställde finansministern i utsikt noggrann prövning av desamma från regeringens sida, ehuru han samtidigt framhöll, att även andra vägar än dem, som av mr Stewart föreslagits, funnes, som kunde leda till en tillfredsställande lösning. Mr Chamberlain utlovade att, så snart spörsmålet hunnit tagas under övervä-

gande, för parlamentet framlägga förslag till lagstiftning rörande mera effektiva åtgärder till hjälp för »special areas». Detta förslag vore att emotse före innevarande finansårs utgång. Regeringen stode dock fast vid sin tidigare avlåtna proposition om förlängning av giltighetstiden för den nu i ämnet gällande lagstiftningen.

(Svenska generalkonsulatet i London.)

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Obligatorisk medling och skiljedom i Frankrike. I november 1936 framlade franska regeringen för parlamentet ett förslag till en lag om obligatorisk medling och skiljedom i kollektiva arbetstvister. Förslaget antogs av deputeradekammaren men möttes däremot i senaten av en stark opposition, som i främsta rummet riktade sig mot vissa bestämmelser, enligt vilka de mest framträdande två arbetsgivar- och arbetarorganisationerna i landet, nämligen la Confédération générale du patronat français och la Confédération générale du travail, på ett visst stadium av medlings- och skiljedomsproceduren skulle tilldelas befogenhet att utse medlemmar i en förlikningskommission. Härigenom — gjordes det gällande i senaten — skulle för dessa sammanslutningar skapas ett slags legalt monopol på att i arbetskonflikter företräda respektive parters intressen, vilket särskilt beträffande la Confédération générale du travail icke alltid skulle komma att svara mot de verkliga förhållandena inom den av den utbrutna arbetstvisten berörda industrigrenen. Senaten framställde ändringsförslag, vilka regeringen emellertid icke ansåg sig kunna understödja i deputeradekammaren, dit frågan återremitterades. Slutligen enade sig bägge kamrarna den 31 december förra året om en lag i ämnet, vilken fastslog principen om obligatorisk medling och skiljedom för kollektiva arbetstvister inom handel och industri, men som i övrigt baserade sig på den grundsatsen, att, till dess att frågan under nästa parlamentssession hunnit på ett mera definitivt sätt av parlamentet regleras, det finge ankomma på regeringen att genom dekret fastställa själva medlings- och skiljedomsförfarandet. Intill utgången av 1937 års parlamentssession bemyndigades regeringen att utfärda dekret med sådan innebörd för alla kollektiva arbetstvister. Det må här nämnas, att beträffande lönetvister, förorsakade av en avsevärd stegring av levnadskostnaderna, regeringen redan genom valutalagen den 1 oktober 1936 hade erhållit sådan befogenhet. Den nya lagen blev förklarad tillämplig även på redan utbrutna arbetskonflikter.

Den 16 januari 1937 utfärdades i enlighet med denna lag av regeringen ett dekret, som reglerar medlings- och skiljedomsförfarandet. Dess bestämmelser äro i huvudsak följande. I sådana fall, där ett kollektivavtal ger föreskrifter om medling och skiljedom i arbetstvister, skola dessa avtalsbestämmelser tillämpas. I övriga fall skall tvisten i första instans hänskjutas till vederbörande departementala förlikningskommission, vilken står under prefektens i departementet ordförandeskap, och vars medlemmar, till lika antal företrädande arbetsgivar- och arbetarintressen, utses av denne. Där så av tvistens natur påkallas, blir kommissionen i fråga interdepartemental, d. v. s. får representanter från flera departement. Därest en lösning av konflikten icke inom fyra dagar där åstadkommes, hänvisas den till en s. k. »commission mixte paritaire». Denna står under ordförandeskap av en representant för vederbörande minister, och dess medlemmar utses av de nationella arbetsgivar- och arbetarsammanslutningar (federationer) inom facket, vilka kunna anses mest representativa för parterna i tvisten. Kan ej heller inför denna instans en uppgörelse inom fyra dagar träffas, hänskjutes tvistefrågan till en nationell förlikningskommission med befogenhet att befatta sig med tvister inom olika yrken. Dennas medlemmar utses, med lika antal för bägge parterna, av de centrala arbetsgivar- och arbetarorganisationer (konfederationer), vilka av det nationella ekonomiska rådet anvisats som de mest representativa; kommissionens ordförande blir vederbörande minister eller dennes ställföreträdare. Om denna kommission icke förmår att lösa tvisten inom fyra dagar, skall det ankomma på parterna att utse antingen var sin eller en gemensam skiljedomare; för part, som underlåter att utse skiljedomare, har vederbörande minister rätt att utse en sådan. Om de utsedda skiljedomarna icke kunna enas om ett utslag, hänskjutes konflikten till en överskiljedomare, vilken utses av ovan nämnda skiljedomare eller, där dessa icke kunna enas om ett val, av konseljpresidenten. Överskiljedomaren fäller slutgiltigt utslag.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under mars 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	17 057	15 799	13 634	108	Hallands län . .	1 163	601	246	194
Stockholms län .	3 620	2 331	1 316	155	Göteborgs stad .	9 443	4 439	3 838	213
Uppsala län . . .	1 550	1 155	639	134	Göteborgs o. Boh. l.	4 120	935	600	441
Södermanlands län	1 354	1 254	787	108	Älvsborgs län . .	1 492	593	287	252
Östergötlands län	2 412	1 798	899	134	Skaraborgs län .	1 422	1 339	648	106
Norrköping . . .	1 358	495	333	274	Värmlands län . .	1 890	1 214	555	156
Jönköpings län .	1 591	994	446	160	Örebro län	2 788	1 715	608	163
Kronobergs län .	576	467	212	123	Västmanlands län	1 064	1 066	526	100
Norra Kalmar län	402	177	123	227	Kopparbergs län .	1 160	680	425	171
Södra Kalmar län	1 367	554	401	247	Gävleborgs län . .	2 194	614	372	357
Gotlands län . . .	414	313	131	132	Västernorrlands l.	6 530	848	530	770
Blekinge län . . .	2 450	1 385	717	177	Jämtlands län . .	476	364	282	131
Kristianstads län .	1 580	1 847	863	86	Västerbottens län	1 306	660	383	198
Malmöh. l.: Malmö	6 042	2 555	2 198	236	Norrbottens län .	2 544	369	334	689
Hälsingborg . .	1 959	579	437	338	Tillsammans	**85 025**	**49 769**	**34 084**	**171**
Länet i övrigt .	3 701	2 629	1 314	141					

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			*Kvinnliga avdeln.*			T i l l s a m m a n s				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	7 596	9 150	4 178	759	2 199	367	8 108	8 355	11 349	4 545	74
därav jordbruk .	6 464	7 944	3 374	759	2 199	367	6 982	7 223	10 143	3 741	71
skogshush.	1 132	1 206	804	—	—	—	1 126	1 132	1 206	804	94
Industri o. hantverk	29 783	2 711	2 388	2 451	869	596	29 514	32 234	3 580	2 984	900
Sjöfart och fiske .	5 410	1 935	1 817	215	91	73	5 510	5 625	2 026	1 890	278
Handel o. samfärdsel	9 917	2 878	2 126	4 567	4 720	2 951	12 456	14 484	7 598	5 077	191
Husligt arbete . .	123	24	17	10 100	12 705	7 108	7 446	10 223	12 729	7 125	80
Diversearbete . . .	12 214	12 484	12 460	3	3	3	11 002	12 217	12 487	12 463	98
Ungd. ut. särsk. utb.	1 228	—	—	659	—	—	1 842	1 887	—	—	—
Summa	**66 271**	**29 182**	**22 986**	**18 754**	**20 587**	**11 098**	**75 878**	**85 025**	**49 769**	**34 084**	**171**
Därav under 18 år	2 583	2 217	1 105	2 357	2 389	1 293	4 802	4 940	4 606	2 398	107
Summa febr. 1937	71 215	26 180	21 759	18 413	16 941	9 875	80 304	89 628	43 121	31 634	208
» mars 1936	93 759	25 038	20 172	19 027	18 189	10 092	105 108	112 786	43 227	30 264	261
» » 1935	111 929	16 089	12 241	17 232	15 085	9 106	123 689	129 161	31 174	21 347	414
» » 1934	148 146	20 550	18 842	17 563	11 678	7 836	154 518	165 709	32 228	26 678	514

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 1 835 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger*.

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 568 platser, varav 388 manliga och 180 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 252 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln.	**66 271**	**29182**	**22986**	**6 464**	**7944**	**3374**	**1132**	**1206**	**804**	**253**	**7**	**7**	**4 225**	**753**	**559**
1	Stockholms stad	11 751	10825	10291	33	—	—	—	—	—	1	—	—	1 284	289	198
2	Stockholms län	3 041	1 369	970	1 055	769	423	29	53	43	7	—	—	199	28	20
3	Uppsala län	1 187	692	429	394	483	289	12	49	12	—	—	—	42	12	4
4	Södermanlands län	953	715	503	319	439	231	3	3	3	—	—	—	113	56	55
5	Östergötlands län	1 794	988	520	692	782	341	7	23	15	—	—	—	133	22	16
6	Norrköping	1 181	339	247	186	158	108	4	4	4	—	—	—	50	8	5
7	Jönköpings län	1 177	461	223	104	307	76	4	3	3	—	—	—	60	8	8
8	Kronobergs län	413	199	93	49	145	42	2	4	2	—	—	—	9	3	3
9	Kalmar län	1 440	393	301	161	185	99	4	3	1	—	—	—	138	5	5
10	Gotlands län	315	133	66	55	94	29	—	—	—	—	—	—	14	—	—
11	Blekinge län	1 898	662	400	149	297	72	13	5	3	—	—	—	60	6	3
12	Kristianstads län	1 063	892	469	425	715	318	17	9	9	—	—	—	32	10	5
13	Malmöh. l.: Malmö	4 329	1 276	1 163	200	38	24	—	—	—	—	—	—	364	32	25
14	Hälsingborg	1 678	317	282	108	40	22	—	—	—	—	—	—	73	6	6
15	Länet i övrigt	3 182	1 668	1 003	672	921	308	—	18	18	—	—	—	177	22	12
16	Hallands län	925	363	159	121	255	71	—	—	—	—	—	—	67	8	3
17	Göteborgs stad	7 211	2 740	2 613	187	80	65	1	—	—	1	—	—	659	100	93
18	Göteb. o. Boh. län	3 848	599	459	169	175	78	1	—	—	—	—	—	84	17	17
19	Älvsborgs län	1 277	332	194	102	166	50	2	5	3	—	—	—	143	30	23
20	Skaraborgs län	1 071	758	402	350	585	264	4	25	15	—	—	—	46	25	19
21	Värmlands län	1 530	528	322	156	231	79	128	129	77	1	—	—	66	12	12
22	Örebro län	1 897	771	293	222	512	140	43	112	29	39	—	—	70	4	3
23	Västmanlands län	638	506	235	209	400	149	3	11	8	2	—	—	31	13	3
24	Kopparbergs län	875	305	241	59	66	38	51	82	62	57	3	3	68	16	7
25	Gävleborgs län	1 890	316	217	83	24	17	131	177	85	—	—	—	74	2	2
26	Västernorrlands l.	6 018	362	306	100	27	21	446	174	130	—	—	—	97	2	2
27	Jämtlands län	316	180	147	47	30	11	66	108	96	—	—	—	11	3	2
28	Västerbottens län	1 000	238	194	31	17	7	107	104	90	—	—	—	29	5	—
29	Norrbottens län	2 373	255	244	26	3	2	54	105	96	145	4	4	32	9	8
	Kvinnl. avdeln.	**18 754**	**20587**	**11098**	**759**	**2199**	**367**	—	—	—	—	—	—	**120**	**38**	**29**
1	Stockholms stad	5 306	4 974	3 343	197	—	—	—	—	—	—	—	—	91	24	15
2	Stockholms län	579	962	346	21	50	3	—	—	—	—	—	—	6	4	4
3	Uppsala län	363	463	210	22	102	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	401	539	284	44	101	30	—	—	—	—	—	—	2	3	3
5	Östergötlands län	618	810	379	37	127	35	—	—	—	—	—	—	2	1	1
6	Norrköping	177	156	86	18	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	414	533	223	22	98	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	163	268	119	8	70	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	329	338	223	10	32	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	99	180	65	3	69	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	552	723	317	16	123	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	517	955	394	65	255	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 713	1 279	1 035	38	48	30	—	—	—	—	—	—	7	4	4
14	Hälsingborg	281	262	155	5	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt	519	961	311	51	216	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	238	238	87	5	47	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad	2 232	1 699	1 225	45	6	2	—	—	—	—	—	—	10	—	—
18	Göteb. o. Boh. län	272	336	141	6	21	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
19	Älvsborgs län	215	261	93	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	351	581	246	25	96	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	360	686	233	28	186	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	891	944	315	22	130	11	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	426	560	291	27	98	16	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	285	375	184	10	49	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	304	298	155	10	37	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	512	486	224	9	86	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	160	184	135	5	33	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	306	422	189	8	73	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	171	114	90	2	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaruindustri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedelsindustri			Textil- och beklädnadsindustri			Läder-, hår- o. gummiindustri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
8 323	**121**	**116**	**5771**	**366**	**337**	**878**	**43**	**32**	**2419**	**331**	**310**	**676**	**46**	**32**	**1 973**	**71**	**55**	**491**	**19**	**17**	
45	1	—	313	43	38	145	23	14	662	233	227	147	12	11	308	21	18	53	7	6	1
53	2	2	112	33	29	29	—	—	65	3	2	10	—	—	29	1	1	8	3	2	2
42	1	—	217	41	39	3	—	—	48	2	1	6	—	—	23	—	—	—	—	—	3
12	1	1	48	30	30	1	1	1	43	7	7	7	—	—	5	1	1	—	—	—	4
18	1	1	112	14	12	3	—	—	85	2	2	14	5	5	28	—	—	—	—	—	5
20	1	—	35	8	4	24	—	—	42	1	1	40	—	—	37	—	—	3	4	4	6
4	—	—	243	41	41	4	—	—	34	1	1	22	3	3	67	3	2	71	—	—	7
48	—	—	28	—	—	2	—	—	22	10	10	—	—	—	5	—	—	—	—	—	8
79	6	6	113	10	8	1	—	—	61	1	1	14	—	—	9	1	1	21	—	—	9
33	—	—	3	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	3	—	—	1	—	—	10
329	16	15	48	3	3	3	—	—	40	10	7	8	5	3	10	2	—	—	—	—	11
30	3	3	34	12	9	1	—	—	54	1	1	5	2	—	15	3	3	1	—	—	12
74	—	—	89	23	22	15	—	—	138	1	1	62	2	—	160	4	3	80	—	—	13
2	—	—	18	2	2	11	1	—	77	—	—	10	1	1	64	2	1	3	—	—	14
320	31	30	33	9	9	9	—	—	215	14	13	37	3	2	100	4	4	19	—	—	15
90	2	2	19	2	1	7	8	8	48	—	—	8	—	—	69	—	—	—	—	—	16
49	3	3	322	21	21	94	3	2	194	5	4	86	4	3	87	3	3	31	5	5	17
1 775	48	48	75	2	1	9	—	—	81	4	2	75	2	—	28	12	10	92	—	—	18
15	—	—	40	1	1	14	4	4	55	2	2	63	1	1	56	—	—	83	—	—	19
38	4	4	26	5	4	1	1	1	59	16	12	9	1	1	8	4	1	22	—	—	20
92	—	—	198	3	1	24	—	—	52	2	2	8	1	1	33	—	—	—	—	—	21
41	1	1	27	1	1	8	—	—	49	2	1	18	—	—	683	3	3	2	—	—	22
25	—	—	26	2	2	1	—	—	25	3	3	3	1	—	7	—	—	—	—	—	23
8	—	—	46	4	4	7	—	—	31	2	2	1	—	—	5	1	1	—	—	—	24
14	—	—	346	—	—	23	—	—	97	—	—	16	—	—	20	—	—	—	—	—	25
49	—	—	2281	18	18	408	—	—	74	3	3	3	—	—	63	1	1	1	—	—	26
9	—	—	9	1	1	5	2	2	6	5	5	1	—	—	4	—	—	—	—	—	27
4	—	—	210	13	12	13	—	—	28	1	—	1	3	1	10	5	2	—	—	—	28
5	—	—	700	24	24	13	—	—	28	—	—	1	—	—	37	—	—	—	—	—	29
11	**3**	**3**	**17**	**13**	**13**	**81**	**84**	**70**	**770**	**284**	**212**	**855**	**412**	**244**	**561**	**22**	**12**	**36**	**13**	**13**	
2	1	1	2	—	—	32	50	45	162	82	68	208	175	89	84	7	7	17	1	1	1
—	—	—	—	—	—	5	—	—	56	4	2	5	7	4	—	—	—	3	4	4	2
—	—	—	1	—	—	—	1	1	13	4	3	53	—	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	9	7	7	—	—	—	2	1	1	18	20	18	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	2	—	16	13	10	13	12	2	2	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	12	1	1	—	—	—	2	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	10	3	23	1	1	29	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	3	—	—	—	—	—	9	2	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	6	3	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	—	4	3	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	15	6	2	1	—	—	—	—	—	—	—	12
6	—	—	2	3	3	25	13	12	65	13	13	185	67	64	60	1	1	9	4	4	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	5	4	9	—	—	26	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	10	5	51	7	2	—	2	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	33	—	—	—	—	—	16
3	2	2	—	3	3	18	13	10	167	86	79	186	67	39	12	3	—	3	1	1	17
—	—	—	—	—	—	—	2	1	7	—	—	9	12	9	3	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	2	—	11	3	2	2	3	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	1	6	14	2	—	1	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	1	1	1	2	3	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	4	1	21	2	—	290	1	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	1	1	1	8	7	4	8	6	3	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	4	—	—	3	—	—	1	3	3	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	7	4	10	1	—	9	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	6	4	6	3	3	5	1	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**9 433**	**907**	**879**	**341**	**47**	**44**	**5 410**	**1985**	**1817**	**679**	**162**	**85**	**3 230**	**490**	**409**
1	Stockholms stad .	2 826	98	96	87	4	2	572	319	240	322	86	36	1 581	323	269
2	Stockholms län .	411	43	40	11	—	—	55	3	3	12	7	7	68	25	19
3	Uppsala län . . .	130	12	12	6	—	—	4	—	—	7	6	3	28	—	—
4	Södermanlands län	46	26	26	2	—	—	63	59	59	6	—	—	12	1	1
5	Östergötlands län	289	18	18	1	—	—	12	4	4	9	2	2	25	2	2
6	Norrköping . . .	269	1	1	10	—	—	98	53	49	5	4	—	48	7	4
7	Jönköpings län .	123	17	17	5	—	—	6	—	—	9	1	1	30	3	3
8	Kronobergs län .	28	1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	2	—	—
9	Kalmar län . . .	80	2	2	1	—	—	323	114	114	1	—	—	27	5	5
10	Gotlands län . .	23	4	4	1	—	—	72	22	22	1	—	—	14	1	—
11	Blekinge län . .	90	5	5	11	—	—	369	173	173	7	1	1	22	—	—
12	Kristianstads län	92	42	42	4	—	—	74	28	28	—	—	—	21	1	1
13	Malmöh. l.: Malmö	1 196	210	209	47	1	1	213	72	65	45	13	6	225	19	16
14	Hälsingborg . .	262	2	2	4	—	—	522	226	224	6	—	—	71	2	2
15	Länet i övrigt .	348	122	121	41	13	13	240	113	108	8	1	1	78	15	15
16	Hallands län . .	115	13	13	4	—	—	92	49	48	3	—	—	26	1	1
17	Göteborgs stad .	617	30	28	23	27	26	2 055	562	558	161	32	20	591	63	54
18	Göteb. o. Boh. län	339	72	69	3	—	—	213	114	98	3	1	1	51	12	9
19	Älvsborgs län . .	195	25	12	4	—	—	13	—	—	6	—	—	33	—	—
20	Skaraborgs län .	42	4	3	4	—	—	18	—	—	3	1	—	17	1	1
21	Värmlands län .	369	42	42	9	—	—	23	—	—	12	2	2	40	—	—
22	Örebro län . . .	146	2	2	7	—	—	13	2	2	7	—	—	33	4	2
23	Västmanlands län	75	2	2	1	1	1	8	—	—	4	—	—	7	2	2
24	Kopparbergs län .	28	30	29	2	—	—	2	—	—	2	—	—	9	1	1
25	Gävleborgs län .	142	3	3	21	1	1	110	22	22	10	—	—	50	—	—
26	Västernorrlands l.	868	23	22	25	—	—	184	—	—	15	—	—	70	—	—
27	Jämtlands län . .	33	13	13	1	—	—	1	—	—	4	3	3	13	—	—
28	Västerbottens län	138	8	8	3	—	—	32	—	—	3	1	1	13	2	2
29	Norrbottens län .	113	37	37	3	—	—	21	—	—	7	1	1	25	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**215**	**91**	**78**	**403**	**174**	**129**	**875**	**480**	**346**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	111	45	38	133	92	63	291	171	102
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	3	1	16	6	2
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	11	6	6
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	4	3	6	2	2	19	8	4
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	2	2
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	2	7	3	3
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	6	3	2	2	1	1	7	3	2
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	5	1	1	2	2	2	4	3	2
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	5	1	—	18	9	5
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	19	11	10
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	7	3	3	39	28	26	181	99	91
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	8	1	1	3	1	1	15	31	29
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	1	2	2	1	3	1	13	10	6
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	60	20	18	160	25	18	177	65	41
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	1	—	8	3	2
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	8	7	6
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	7	4
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	8	3	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	24	20	18
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	5	3	3	1	—	—	5	3	3
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	15	4	3
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	2	1	2	1	1	6	1	—
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	3	3	2	—	—

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
4 568	**1 963**	**1 397**	**711**	**162**	**146**	**729**	**101**	**89**	**123**	**24**	**17**	**12 214**	**12484**	**12460**	**1 228**	**1 829**	
1 642	634	408	364	6	6	345	47	45	76	6	4	892	8 673	8 673	53	166	1
217	62	44	12	1	1	18	—	—	11	5	3	594	331	331	36	45	2
55	38	26	4	2	1	4	1	—	—	—	—	121	45	42	41	91	3
33	19	16	3	—	—	3	1	1	3	2	2	212	69	69	19	67	4
69	41	30	4	—	—	8	1	1	1	2	2	265	69	69	19	67	5
113	48	25	4	—	—	4	—	—	—	—	—	180	42	42	9	10	6
66	31	26	4	1	1	2	2	1	1	—	—	304	40	40	14	82	7
18	4	3	4	1	1	—	—	—	—	—	—	193	31	31	—	20	8
44	36	36	10	2	—	4	1	1	1	1	1	339	21	21	9	64	9
17	6	5	5	1	1	2	—	—	—	—	—	59	5	5	5	19	10
82	42	22	4	8	6	22	3	1	3	—	—	572	86	86	56	29	11
58	12	12	4	2	1	6	—	—	—	1	1	188	51	36	2	6	12
363	119	51	27	3	2	36	5	4	3	—	—	951	734	734	41	81	13
147	32	20	7	2	1	31	—	—	2	—	—	246	1	1	14	20	14
100	62	29	5	—	—	26	1	1	1	—	—	745	319	319	8	250	15
54	19	9	2	—	—	6	—	—	—	—	—	179	6	3	15	8	16
586	541	469	199	112	111	125	29	29	13	3	2	1 087	1 117	1 117	43	42	17
90	52	39	3	5	4	18	—	—	1	—	—	602	83	83	136	142	18
56	8	8	5	1	1	13	1	1	—	—	—	365	88	88	14	14	19
50	17	11	4	2	—	17	—	—	—	2	1	332	65	65	21	18	20
52	11	11	5	—	—	2	—	—	1	—	—	224	95	95	35	129	21
82	32	21	8	3	1	5	5	1	1	2	1	376	86	85	17	33	22
25	23	17	—	—	—	1	—	—	1	—	—	178	48	48	6	6	23
12	7	3	2	2	2	2	1	1	—	—	—	389	90	88	94	6	24
122	9	9	8	—	—	6	—	—	—	—	—	571	78	78	46	57	25
256	22	18	8	6	5	8	—	—	3	—	—	804	86	86	255	275	26
29	7	7	2	2	1	4	—	—	1	—	—	57	6	6	13	2	27
40	22	15	—	—	—	2	3	2	—	—	—	265	54	54	71	23	28
90	7	7	4	—	—	9	—	—	—	—	—	924	65	65	136	57	29
207	**529**	**175**	**2 357**	**2 604**	**1 792**	**725**	**933**	**509**	**10100**	**12705**	**7 108**	**3**	**3**	**3**	**659**	**6**	
97	256	73	866	729	642	323	288	160	2 547	3 053	2 039	—	—	—	143	6	1
6	18	12	47	75	36	18	55	18	370	736	260	—	—	—	19	—	2
6	6	4	36	64	40	6	19	11	183	266	134	3	—	—	35	—	3
—	2	2	36	41	31	12	15	9	252	343	177	—	—	—	13	—	4
—	7	3	57	96	56	28	44	29	399	494	234	—	—	—	37	—	5
—	2	2	19	22	10	2	5	2	104	110	58	—	—	—	10	—	6
3	6	1	39	74	38	11	28	12	266	309	149	—	—	—	3	—	7
—	—	—	25	47	22	9	15	7	117	133	78	—	—	—	—	—	8
3	4	2	32	35	28	9	3	3	231	253	172	—	—	—	14	—	9
4	1	1	18	12	10	4	5	3	57	80	41	—	—	—	—	—	10
4	18	2	66	110	53	11	14	6	342	442	238	—	—	—	71	—	11
8	11	9	83	130	72	6	6	4	288	526	241	—	—	—	17	—	12
—	24	10	131	124	98	19	22	15	883	826	661	—	—	—	56	—	13
1	7	3	26	46	29	4	11	7	161	147	80	—	—	—	10	—	14
6	21	6	44	90	37	8	15	3	299	585	220	—	—	—	17	—	15
4	3	2	36	37	14	1	4	3	144	144	63	—	—	—	13	—	16
29	82	11	224	166	143	129	161	111	918	999	747	—	—	—	91	—	17
1	4	2	40	56	26	10	18	8	150	216	91	—	—	—	34	—	18
—	—	—	21	28	10	8	19	8	108	192	70	—	—	—	—	—	19
1	3	1	33	71	34	10	22	2	248	359	179	—	—	—	9	—	20
—	2	1	39	65	37	14	22	5	246	396	153	—	3	3	9	—	21
9	26	15	90	107	51	26	43	14	385	626	222	—	—	—	14	—	22
13	14	6	46	60	43	5	27	21	269	325	177	—	—	—	20	—	23
1	3	1	59	71	45	9	20	8	191	233	121	—	—	—	—	—	24
3	5	2	26	53	29	8	11	5	204	183	107	—	—	—	17	—	25
5	3	2	83	70	48	15	24	19	343	286	139	—	—	—	7	—	26
1	—	—	71	71	71	4	4	4	76	73	51	—	—	—	—	—	27
2	2	2	44	38	28	13	10	9	193	285	135	—	—	—	—	—	28
—	—	—	20	16	11	3	3	3	126	85	71	—	—	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 28 februari 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	82	19 460	15 757	965	5·0	804	17 055	1 193	7·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	50	2 444	—	675	27·6	—	2 452	796	32·5
Bokbindareförbundet . . .	42	6 149	4 078	309	5·0	185	6 112	397	6·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	107	6 409	1 484	470	7·3	186	5 805	450	7·8
Byggnadsträarbetareförb. .	240	26 444	—	8 917	33·7	—	26 712	9 613	36·0
De förenade förbunden . .	54	8 309	2 623	542	6·5	166	8 362	611	7·3
Elektriska arbetareförb. . .	79	5 840	—	639	10·9	—	5 696	458	8·0
Gjutareförbundet	107	7 446	1	289	3·9	—	7 409	300	4·0
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	457	50 957	6 057	15 012	29·5	887	51 612	16 047	31·1
Byggnadsind.-arb. . . .	128	16 085	360	6 824	42·4	88	16 699	7 380	44·2
Byggnadsämnesind.-arb.	170	11 677	268	4 339	37·2	45	11 589	4 455	38·4
Glasbruksarb.	42	3 707	94	306	8·3	15	3 940	415	10·5
Sockerfabriksarb. . . .	16	3 711	566	1 073	28·9	121	3 770	1 110	29·4
Tändsticksarb.	6	1 734	663	328	18·9	68	1 743	334	19·2
Övriga arb.	95	14 043	4 106	2 142	15·3	550	13 871	2 353	17·0
Gruvindustriarbetareförb. .	53	6 984	39	590	8·4	—	6 986	601	8·6
Handelsarbetareförb. . . .	241	29 241	10 153	2 465	8·4	541	28 728	2 174	7·6
Kommunalarbetareförb. . .	239	34 367	7 456	2 686	7·8	707	35 045	3 190	9·1
Litografförbundet	17	2 334	133	47	2·0	3	2 326	58	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	129	22 187	6 481	2 556	11·5	577	22 639	3 083	13·6
Metallindustriarb.-förb. . .	254	130 980	6 594	8 146	6·2	375	129 166	8 330	6·4
Järnbruksarbetare . . .	57	29 780	83	747	2·5	—	29 340	842	2·9
Verkstadsarbetare . . .	197	101 250	6 511	7 399	7·3	375	99 826	7 488	7·5
Murareförbundet	93	7 293	—	2 182	29·9	—	8 076	2 450	30·3
Målareförbundet	157	12 112	1	4 405	36·4	—	12 361	6 042	48·9
Pappersindustriarb.-förb. .	139	31 506	1 368	3 206	10·2	152	32 828	3 973	12·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	42	2 343	451	263	11·2	63	2 428	457	18·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	50	9 816	3 893	1 493	15·2	524	9 751	2 447	25·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	279	13 750	1	3 628	26·4	—	14 974	3 825	25·5
Stenindustriarbetareförb. .	141	8 133	—	2 213	27·2	—	8 150	2 572	31·6
Sågverksindustriarb.-förb. .	205	20 137	26	8 170	40·6	17	21 968	10 442	47·5
Textilarbetareförbundet . .	108	35 026	20 945	1 375	3·9	741	33 898	1 349	4·0
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 470	1 924	91	3·7	81	2 467	100	4·1
Transportarbetareförb. . .	136	17 338	77	3 569	20·6	35	17 474	3 669	21·0
Träindustriarbetareförb. . .	177	14 187	292	1 449	10·2	28	14 778	1 648	11·2
Typografförbundet	104	10 334	538	432	4·2	66	10 260	510	5·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	144	10 522	—	3 853	36·6	—	11 790	4 757	40·3
Summa	3 986	554 518	90 372	80 637	14·5	6 138	557 308	91 542	16·4
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 657	540 768	90 371	77 009	14·2	6 138	542 334	87 717	16·2

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari månad uppgivits till inalles 360 400, vilket i genomsnitt *motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.*

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936											1937	
	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	[1]16·2	14·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	265	208
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·71	·	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·
Sysselsättn.-index (1926–30 = 100)	·	104·5	·	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	19·4	18·4	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	·
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	94	·	·	102	·	·	105	·	·	104	·	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	30·4	26·2	19·5	12·9	11·3	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	140	126	93	66	58	61	61	65	81	96	142	156	146
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	110	[2]55	121	132	133	133	134	135	136	134	129	124	127
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	277	277	233	170	157	166	161	167	211	224	226	283	271
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	·	99·7	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	15·3	14·2	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	2 094	1 948	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	110·5	112·2	113·2	114·6	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	—	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	142	123	117	109	70	69	67	68	72	111	105	100	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	41·2	38·5	36·2	35·3	34·8	35·1	34·5	34·4	34·0	[1]33·7	34·7	37·1	—
Arbetslöshetsdagar, i %	36·6	33·9	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	29·9	26·1	24·3	22·0	21·9	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	2 515	1 937	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 533	1 117	974	828	732	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	15·7	16·4	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	322	299	267	242	231	221	218	217	229	257	290	316	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	25·5	22·3	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	[1]17·7	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	82	·	·	80	·	·	80	·	·	108	·	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	78	·	·	79	·	·	79	·	·	82	·	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	490	470	449	430	419	425	417	408	409	408	408	428	416
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	529	509	491	465	459	469	458	449	453	454	448	465	441
Estland. Oplac. arbetssökande	2 101	1 791	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	—
Sysselsättn:index (1 jan. 1927 = 100)	135·9	141·7	145·2	152·5	147·1	143·7	147·1	148·1	—	—	—	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 392	7 148	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	[5]613	6 288	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	21·5	20·5	17·6	14·5	13·2	12·0	11·3	11·0	[1]11·4	[1]13·7	18·9	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	17·5	16·2	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	860	798	719	637	566	508	484	479	442	510	619	[1]667	677
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	19	19	18	18	16	15	14	14	14	15	16	17	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	382	307	310	295	307	303	302	288	278	342	357	318	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	23	19	15	13	9	8	7	9	—	—	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	34	31	26	17	14	11	12	12	14	14	22	35	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	53	51	42	36	30	24	20	15	15	18	30	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	13·8	14·5	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·8	—	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	98·9	97·4	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	[1]87·4	[1]87·7	[1]88·6	[1]89·8	[1]90·4	[1]92·8	[1]93·4	[1]93·8	[1]94·4	[1]96·2	[1]98·6	98·8	—
Arbetslöshet, i %	16·7	16·2	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	[1]11·1	11·7	11·9
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	13·4	·	·	12·8	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	55	55	50	51	53	54	51	49	46	42	39	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Ofullständiga siffror.

Levnadskostnader under första kvartalet 1937.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av prisuppgifter från 49 ombudsorter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan kvartalsskiftet december 1936—januari 1937 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 314—315) och tabellen över kreaturspriser i vissa större städer (sid. 320) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått på samma nivå som vid förra kvartalsskiftet, 22 öre per liter för oskummad och 7 öre för separerad vara. Den under föregående kvartalsperiod konstaterade stegringstendensen har emellertid ytterligare ökats, fast ej tillräckligt för att åstadkomma någon förändring av medelpriset. Under kvartalet har priset på oskummad mjölk sålunda höjts å 13 ombudsorter, nämligen Stockholm, Södertälje, Eskilstuna, Malmö, Lund, Lysekil, Örebro, Falun, Ludvika, Mora, Gävle och Söderhamn med vardera 1 öre samt i Lidköping, som förut uppvisade den lägsta mjölknoteringen, 17 öre, med 3 öre per liter. *Smörpriserna*, som redan under förra kvartalet visade en relativt stark höjning, ha under det nu gångna ytterligare stigit, i genomsnitt med 10 öre per kg både i parti och detalj. Den svenska partinoteringen stod under mars månad i 2·50 kr. per kg mot 2·15 kr. vid motsvarande tidpunkt i fjol, och detaljpriset utgjorde i genomsnitt 2·90 kr. per kg för mejerismör och 2·74 kr. för landssmör mot resp. 2·58 och 2·47 kr. för ett år sedan.

Ostpriserna visa såväl i parti som i detalj något sjunkande tendens.

Det vid denna årstid sedvanliga prisfallet å *färska ägg* har i år, såsom fallet även var för ett år sedan, varit väsentligt mindre än eljest, vartill den kalla eftervintern och den i slutet av kvartalet infallande påsken utgjort bidragande orsaker. Lantbrukssällskapets partinotering, som vid årsskiftet utgjorde 1·50 kr. per kg (1 tjog = 1·2 kg), sjönk under januari till 1·20 kr. men steg under februari och mars och utgjorde vid kvartalets slut 1·40 kr. per kg. Under samma tid hade detaljpriset sjunkit från i medeltal 2·49 kr. per tjog i december till 2·11 kr. i februari men steg därefter till 2·26 kr. i mars.

Den å flertalet orter inträffade höjningen av *potatispriserna* torde också ha rönt inverkan av den kalla väderleken, som verkat hinderlig icke blott genom att försvåra sjöfarten utan även genom att hindra transporterna av ömtåliga varor till lands. Uppgången för kvartalet inskränker sig dock till i genomsnitt 2 öre per 5 liter för samtliga ombudsorter. Medelnoteringen för mars utgjorde 46 öre. *Bruna bönor* ha blivit något billigare, varemot noteringarna å *havregryn* visa stigande tendens.

Detaljnoteringarna å *mjöl* ha sedan förra kvartalsskiftet ytterligare stigit med vardera 1 öre per kg, och partinoteringarna ha under samma tid höjts med 1·50 kr. per 100 kg för sammalet rågmjöl och 1·75 kr. för rågsikt, varemot partipriset å vetemjöl varit oförändrat. *Brödpriserna* ha under kvartalet varit oförändrade med undantag för grovt spisbröd och knäckebröd, som fortfarande tendera något uppåt.

De under den gångna kvartalsperioden ävensom sedan mars månad förra året inträffade prisfluktuationerna å *slaktdjur* samt å *kött och fläsk* framgå av följande sammanställning, varvid emellertid direkta jämförelser mellan partipriserna och detaljhandelspriserna böra göras endast med beaktande av att dessa senare gälla vissa särskilda köttkvaliteter.

Genomsnittlig prisförändring i %	December 1936—mars 1937				Mars 1936—mars 1937			
	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	−5·8	+7·1	+33·3	− 9·7	−11·8	+13·4	+10·1	−6·7
Kött: partihandelspris	−7·4	+3·1	+31·6	−11·0	−11·2	+14·5	+16·7	−8·5
detaljhandelspris	−2·0	+2·4	+ 7·1	− 3·0	− 2·9	+ 3·7	+ 4·7	−0·5

Priserna å slaktdjur visa såväl under kvartalet som vid jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol nedgång för nötkreatur och svin men uppgång för kalvar och får. Partinoteringarna å *kött* utvisa samtidigt prisfall för nötkött och fläsk men stegring för kalv- och fårkött. Inom detaljhandeln har prisutvecklingen gått i samma riktning, ehuru förändringarna i stort sett varit helt obetydliga både under kvartalet och i förhållande till prisnivån för ett år sedan. Som vanligt vid denna årstid har under den nu gångna kvartalsperioden uppgången varit särskilt markerad för får och fårkött.

Färsk fisk utvisar en del mindre förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning; marspriserna äro likväl i genomsnitt något lägre än för ett år sedan.

Kaffepriserna ha stigit såväl i parti som i detalj sedan förra kvartalsskiftet. Medelpriset å rostad santosblandning för mars utgjorde i detaljhandeln 3 kr. per kg mot 2·87 kr. i december och 2·85 kr. vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Medelpriset å *bitsocker* har undergått höjning från 46 till 48 öre per kg till följd av den av riksdagen beslutade höjningen av minimipriset å såväl betor som socker i parti.

Priserna å *frukt och grönsaker* förete vissa delvis säsongmässiga förskjutningar i övervägande uppåtgående riktning. Äpplen ha sålunda stigit i pris med i medeltal 15 öre per kg och vitkål med 11 öre, varemot apelsiner undergått prissänkning med i genomsnitt 30 öre per dussin.

Vad slutligen *bränsle och lyse* beträffar ha särskilt ved- och kokspriserna undergått en del stegringar, vilka medfört höjning av indextalet för denna post från 141 till 143 mot 140 för ett år sedan.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1931—mars 1937.
Indextal (1931 = 100).

År	Mejeriprod. o. ägg (7 varuslag)	Mjöl (3 varuslag)	Bröd (8 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (7 varuslag)	Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	Specerier (7 varuslag)	Maltdrycker o. tobak (3 varuslag)	Samtliga livsmedel	Bränsle o. lyse (9 varuslag)	Livsmedel, bränsle och lyse[1]
1931	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1932	93	93	99	90	87	106	109	101	97	95	97
1933	92	92	97	85	84	89	108	104	93	90	93
1934	98	90	95	85	85	87	109	105	95	89	94
1935	100	96	95	102	90	96	107	104	100	90	99
1936	103	99	96	112	94	98	106	104	103	91	102
1936 1:a kv.	103	97	95	111	101	96	105	104	103	91	101
2:a kv.	103	97	95	111	98	105	106	104	104	91	102
3:e kv.	104	98	95	112	92	98	106	104	103	91	102
4:e kv.	103	102	98	112	86	91	108	104	103	92	102
1937 1:a kv.	105	104	100	112	86	97	110	105	105	93	103
1936 december	103	102	99	112	85	93	108	105	103	92	102
1937 januari	103	102	100	114	87	94	108	104	103	92	102
februari	104	104	100	112	86	98	111	105	105	93	104
mars	108	105	100	111	86	99	111	105	106	94	104

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende på livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från och med 1931 till och med mars 1937, meddelas i tabellen här ovan en serie »vägda» indextal, vilka utarbetats med användande av samma kvantitetstal för de särskilda varuslagen som vid uträknandet av levnadskostnadsindex. Beträffande prisutvecklingen för tiden före 1931 hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 72, samt efterföljande serie av indextal för livsmedel, bränsle och lyse, som beräknats på liknande sätt som indextalen för samtliga levnadskostnader.

	Juli	Årsmedeltal								1936				1937		
	1914	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	jan.	febr.	mars
Indextal	100	154	150	140	131	127	123	124	130	134	134	135	134	134	135	136	138

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna under första kvartalet 1937 med 1931 års prisnivå, befinnes det, att fisk sjunkit med 14 enheter, bränsle och lyse med 7 samt rotsaker och frukt med 3 enheter. Kött har däremot stigit med 12 enheter, specerier med 10, mejeriprodukter samt maltdrycker och tobak med vardera 5 enheter och mjöl med 4 enheter. Bröd utvisar samma prisnivå som år 1931.

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 326. Livsmedelsposten har kompletterats på sätt som angivits i samma årg. sid. 320.

Bostad. Med avseende å hyresposten har, på grundval av föreliggande uppgifter rörande bostadsmarknaden och byggnadsverksamheten, en summarisk uppskattning verkställts rörande hyresnivåns förändring från hyresåret 1935/1936 till 1936/1937, varvid man kommit till en hyresindex av 195 mot förut 196.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549, och årg. 1922, sid. 155, samt årg. 1932, sid. 321.

Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna å så gott som samtliga hithörande varuslag undergått höjningar sedan föregående kvartal. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten steg sålunda från 170 till 174; motsvarande tal i mars förra året var 169. Sedan sistnämnda tidpunkt har partiprisindextalet för textilvaror stigit från 137 till 151 samt för hudar, läder och skodon från 109 till 124.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av kommunalskatten, har blivit en sänkning av skatteindexen från 170 till 166. Nedgången betingas av att vid detta tillfälle kunnat beaktas de kommunalskatter, som förfalla till betalning under innevarande år och som i medeltal visa en mindre sänkning i förhållande till de förut gällande. Resultatet är emellertid endast preliminärt med hänsyn till att statsbidragen till skattetyngda kommuner ännu icke äro fastställda för året.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig på dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att en mindre uppgång ägt rum, huvudsakligen till följd av något högre priser å möbler och husgeråd samt rengöringsmedel. Indextalet för posten »övriga utgifter» steg sålunda från 174 till 176 mot 172 för ett år sedan.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 310 angivna indextalen, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter» samt åsyftar närmast att belysa förhållandena inom städer och stadsliknande samhällen.

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar avser prisläget omkring den 1 april 1937 och hänför sig närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. och 1931 av omkring 3 500 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna indexserie hänvisas till Soc. Medd. årg. 1932, sid. 318.

Resultatet av indexräkningen redovisas i tabellen å sid. 312.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1937.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	*1 jan.*	*162*	*178*	*181*	*192*	*201*	*187*	***176***
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1924	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**

1931 = 100

1932	1 april	97	100	97	97	99	100	**98**
	1 juli	96	100	95	97	99	101	**98**
	1 okt.	97	100	94	96	98	100	**98**
1933	1 jan.	95	100	92	95	98	100	**97**
	1 april	92	98	91	94	108	99	**96**
	1 juli	93	98	90	93	108	99	**96**
	1 okt.	95	98	89	94	109	99	**97**
1934	1 jan.	93	98	88	94	109	99	**96**
	1 april	93	98	89	95	110	99	**96**
	1 juli	95	98	88	95	110	99	**97**
	1 okt.	96	98	89	96	109	99	**98**
1935	1 jan.	96	98	89	97	109	99	**97**
	1 april	97	96	90	96	103	98	**97**
	1 juli	100	96	90	96	103	98	**98**
	1 okt.	101	96	90	96	103	98	**99**
1936	1 jan.	102	96	90	97	103	98	**99**
	1 april	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 juli	104	95	91	97	98	98	**99**
	1 okt.	102	95	92	97	98	98	**99**
1937	1 jan.	103	95	92	98	98	99	**99**
	1 april	106	95	94	100	96	100	**101**

Juli 1914 = 100

1932	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**

Utgår man till en början från medelprisnivån år 1931 = 100, finner man, att jämförelsetalet stigit sedan förra kvartalsskiftet från 99 till 101. Anknytes vidare denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, befinnes, att indextalet sedan förra beräkningstillfället stigit med 3 enheter, nämligen från 158 till 161. Av de i beräkningarna ingående sex huvudposterna ha, som delvis tidigare nämnts, livsmedels- och beklädnadsposterna stigit med vardera 4 enheter, posterna bränsle och lyse samt »övriga utgifter» med vardera 2 enheter, varemot hyres- och skatteposterna undergått sänkning med resp. 1 och 4 enheter.

En jämförelse mellan parti- och minutprisernas utveckling lämnas i efterföljande tabell.

Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige.

(1914 = 100)	Socialstyrelsens index för		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex
	samtl. levnadskostnader	livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Läderavaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
» 1931	158	130	110	107	115	109	109	111	104	106	101	119	98	105
» 1932	156	127	108	109	107	108	104	111	107	99	96	119	86	100
» 1933	153	122	106	107	104	107	105	108	105	93	97	119	91	102
» 1934	155	125	114	111	113	115	111	116	106	109	98	133	94	107
» 1935	156	130	116	113	119	115	114	117	106	122	99	130	99	112
dec./jan. 1936	158	133	118	116	124	116	116	120	103	126	105	133	111	113
mars/apr. »	158	135	118	115	123	117	115	121	104	124	105	137	109	113
juni/juli »	158	135	118	113	123	118	116	120	104	123	108	138	106	114
sept./okt. »	157	133	122	118	127	121	120	123	108	127	109	141	108	118
okt./nov. »	.	134	123	120	128	122	121	124	110	129	111	141	108	119
nov./dec. »	.	134	124	121	129	122	123	124	110	129	114	142	108	122
dec./jan. 1937	158	134	126	124	133	124	128	125	110	129	118	144	112	125
jan./febr. »	.	135	129	127	137	126	133	126	112	128	120	145	115	131
febr./mars »	.	136	132	129	140	129	138	127	114	127	127	146	115	134
mars/apr. »	161	138	136	131	147	132	144	129	115	127	130	151	124	140

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. De senaste veckorna visa följande indextal:

	januari 1937[1]			februari 1937				mars 1937			
	16	23	30	6	13	20	27	6	13	20	27
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	.	100·01	100·15	100·30	99·96	100·61	100·03	100·20	100·05	100·28	100·10
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	101·8	101·8	102·0	102·3	102·2	102·9	102·9	103·1	103·1	103·4	103·5

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	22	22	21	21	20	20	21	21	22
2	separerad	»	6	6	19	8	8	8	8	7	7	7	7	7
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	351	339	284	255	235	244	276	268	263
4	mat- (lands-)	»	213	218	651	322	305	265	240	220	224	253	253	250
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	162	524	237	231	195	190	175	147	170	177	189
6	halvfet, » »	»	121	119	374	172	167	144	141	131	109	125	129	145
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	144	376	140	133	138	129	125	127	141	135	133
8	Ägg, svenska, färska	tjog	159	171	578	241	241	211	193	170	161	168	184	204
9	Potatis: gammal	5 l	28	30	60	64	47	42	44	44	36	36	43	45
10	»	hl	·	·	963	1061	734	640	679	677	519	519	640	697
11	färsk, svensk	5 l	46	80	191	143	104	82	124	78	77	62	92	86
12	Gula ärter, svenska	kg	31	35	69	62	54	36	32	31	33	42	48	42
13	Bruna bönor, holländska	»	48	49	130	84	87	52	43	47	48	53	62	62
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	33	91	45	43	41	39	36	36	35	38	39
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	23	56	32	29	25	24	24	24	23	24	25
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	29	73	43	39	35	35	33	32	31	33	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	42	101	51	46	38	36	39	32	34	35	37
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	41	41	176	54	54	52	46	43	42	41	40	41
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	71	66	64	62	61	59	59	60
20	hårt, knäckebröd	»	·	·	139	97	95	89	88	87	85	84	82	83
21	sötlimpa eller siktbröd	»	38	40	105	65	64	62	61	60	58	58	58	59
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	31	71	48	48	46	46	47	46	45	45	45
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	153	150	145	141	138	136	134	132	132
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	46	128	77	76	75	75	74	72	71	72	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	60	61	145	94	93	90	89	88	86	84	85	86
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	·	·	·	·	·	101	100	98	97	98
27	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	190	189	189	181	163	148	156	179	193
28	soppkött	»	100	95	383	158	156	155	150	131	114	121	143	156
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	238	239	238	225	206	188	198	217	232
30	spädkalv	»	72	70	274	140	144	145	138	126	114	117	129	142
31	Fårkött, färskt, stek	»	133	130	431	225	230	231	218	201	187	192	205	217
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	·	·	·	·	·	159	142	147	172	189
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	449	205	226	210	147	141	142	136	177	196
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	137	470	210	232	217	153	147	148	141	182	200
35	» amerikanskt (ryggfläsk)[1]	»	·	·	364	213	228	227	195	177	174	158	170	190
36	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	122	127	127	121	115	109	107	110	111
37	gädda	»	108	110	312	179	191	190	182	171	157	152	153	159
38	sill	»	34	35	102	66	68	70	68	63	61	62	62	61
39	strömming	»	38	39	106	66	67	67	68	62	59	57	57	57
40	torsk	»	55	57	139	92	100	100	97	92	89	87	89	89
41	rödspotta (spätta)	»	79	81	219	152	157	155	154	150	148	143	145	149
42	kolja	»	·	·	152	117	126	124	124	122	116	113	116	118
43	Salt sill, prima islands-	»	45	45	120	57	61	68	56	38	40	49	62	71
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	95	96	96	85	73	68	63	66	72
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	·	·	·	·	·	322	313	301	291	284
46	Socker, bit-	»	67	65	168	64	54	45	42	47	47	46	46	47
47	Salt, matsalt	»	·	10	31	18	17	17	16	16	16	16	15	15
48	Äpplen, ät-	»	·	·	·	·	·	·	·	127	105	97	101	94
49	Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	·	·	·	·	·	138	115	111	115	115
50	Bananer, prima	kg	·	·	·	·	·	·	·	164	166	161	160	146
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	·	·	·	·	·	108	107	106	101	85
52	Vitkål, svensk	»	·	·	·	·	·	·	·	30	23	24	24	33
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	·	·	·	·	·	·	·	22	24	24	24	24
54	Svagdricka	l	6	6	16	15	15	16	16	16	16	16	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	·	·	·	·	·	36	35	35	35	34
56	Fotogen, Water White	l	20	21	60	29	29	29	24	23	24	22	20	20
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	·	·	·	·	·	17	17	17	17	17
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	740	2895	1300	1260	1220	1165	1070	945	920	945	995
59	barr-, »	»	575	595	2310	980	945	920	890	820	725	715	730	765
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	411	2069	718	703	688	651	633	620	613	614	607
61	hushålls- (fyrkol), prima,	»	234	242	1664	331	340	323	300	292	288	287	291	294
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	·	·	·	·	·	445	434	437	452	459
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	·	·	·	·	·	·	·	427	419	421	436	446

[1] Uppgifterna avse sidfläsk t. o. m. januari 1935.

Mars 1936	April 1936	Maj 1936	Juni 1936	Juli 1936	Aug. 1936	Sept. 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Jan. 1937	Febr. 1937	Mars 1937	Höjn. eller sänkn. i % mars 1914—mars 1937	Höjn. eller sänkn. i % mars 1936—mars 1937	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0	2
258	259	259	258	258	258	260	271	279	280	281	289	290	+ 24·5	+ 12·4	3
247	247	247	246	246	246	247	253	261	264	266	272	274	+ 30·5	+ 10·9	4
190	191	191	190	188	188	187	188	187	186	185	183	184	+ 13·6	— 3·2	5
142	142	144	146	146	146	146	147	146	145	144	142	143	+ 19·2	+ 0·7	6
130	130	130	130	130	130	130	140	140	140	140	140	140	+ 1·4	+ 7·7	7
216	163	146	159	167	189	203	250	265	249	213	211	226	+ 63·8	+ 4·6	8
47	47	48	48	46	44	44	43	43	44	44	46	46	+ 70·4	— 2·1	9
726	738	745	733	689	—	667	659	660	664	677	714	739	·	+ 1·8	10
—	—	—	—	118	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
42	42	42	42	42	41	42	42	42	42	42	42	43	+ 38·7	+ 2·4	12
63	62	61	61	60	61	60	61	60	59	59	57	56	+ 21·7	— 11·1	13
38	38	38	38	38	38	39	40	40	40	40	41	41	+ 32·3	+ 7·9	14
24	24	24	24	24	24	25	26	26	26	26	27	27	+ 28·6	+ 12·5	15
33	33	33	33	33	33	34	35	35	35	35	35	36	+ 38·5	+ 9·1	16
36	36	36	36	37	37	37	38	38	39	40	41	41	+ 13·9	+ 13·9	17
41	41	41	41	41	41	42	42	42	42	42	42	42	+ 7·7	+ 2·4	18
59	59	60	60	60	60	60	63	63	63	64	64	65	+ 58·5	+ 10·2	19
82	82	82	82	82	82	82	84	84	84	85	85	85	·	+ 3·7	20
58	58	58	58	58	59	59	60	61	61	61	61	61	+ 56·4	+ 5·2	21
45	45	45	45	45	45	45	46	47	47	47	47	47	+ 51·6	+ 4·4	22
132	132	131	131	131	131	131	132	136	136	136	135	136	+ 81·3	+ 3·0	23
72	72	72	72	72	72	72	73	75	75	75	75	75	+ 70·5	+ 4·2	24
86	86	86	86	86	85	86	86	89	89	89	89	89	+ 48·3	+ 3·5	25
97	97	97	97	97	97	98	99	103	103	103	103	103	·	+ 6·2	26
192	192	192	192	195	197	198	195	191	191	192	189	187	+ 55·8	— 2·6	27
157	156	156	155	156	158	158	157	155	155	155	154	152	+ 53·5	— 3·2	28
230	230	231	234	235	235	235	231	226	231	242	243	242	+ 83·3	+ 5·2	29
141	141	140	141	141	141	143	143	143	144	145	144	144	+ 97·3	+ 2·1	30
215	221	224	225	226	225	224	213	206	210	215	217	225	+ 66·7	+ 4·7	31
188	188	188	187	189	191	193	190	186	185	184	182	180	·	— 4·3	32
194	195	194	192	194	195	198	202	197	199	202	198	193	+ 48·5	— 0·5	33
199	199	198	197	199	200	201	205	198	203	207	201	198	+ 44·5	— 0·5	34
195	195	189	189	185	186	184	185	191	191	195	194	197	·	+ 1·0	35
123	121	98	95	106	106	109	110	111	113	116	121	117	+ 46·3	— 4·9	36
170	162	136	144	161	161	156	158	159	160	169	164	167	+ 42·7	— 1·8	37
55	61	61	67	69	64	62	60	59	62	58	57	56	+ 75·0	+ 1·8	38
61	60	54	56	59	57	57	58	54	53	57	56	56	+ 47·4	— 8·2	39
88	90	87	89	91	90	90	89	87	87	89	89	88	+ 51·7	0·0	40
153	151	145	147	149	149	149	148	147	147	152	158	152	+ 90·0	— 0·7	41
120	121	116	116	117	118	116	115	116	118	123	122	118	·	— 1·7	42
89	89	86	82	79	57	48	49	49	48	48	48	48	+ 6·7	— 46·1	43
74	73	72	72	72	72	69	69	70	70	70	70	71	+ 26·8	— 4·1	44
285	285	285	285	284	284	284	285	284	287	290	298	300	·	+ 5·3	45
47	47	47	47	47	47	46	47	46	46	46	48	48	— 25·0	+ 2·1	46
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	·	0·0	47
97	99	106	111	112	98	67	75	80	86	95	100	101	·	+ 4·1	48
89	92	101	109	124	129	134	147	143	134	113	104	104	·	+ 16·9	49
140	147	157	158	159	159	140	139	139	139	139	139	139	·	— 0·7	50
85	85	84	84	84	83	84	84	84	86	87	89	90	·	+ 5·9	51
40	46	48	47	42	28	22	20	21	22	24	30	33	·	— 17·5	52
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	·	0·0	53
15	15	16	15	15	15	15	15	15	16	15	16	16	+ 166·7	+ 6·7	54
35	35	35	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	·	— 2·9	55
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	0·0	0·0	56
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	·	0·0	57
985	985	985	985	985	990	1010	1015	1015	1025	1030	1040	1045	+ 38·4	+ 6·1	58
760	760	760	760	760	765	775	780	780	785	790	800	810	+ 38·5	+ 6·6	59
607	606	607	606	606	606	607	609	607	604	605	611	613	+ 55·2	+ 1·0	60
292	291	291	291	293	295	297	299	299	299	301	309	310	+ 36·6	+ 6·2	61
452	453	453	453	454	460	469	468	469	469	471	478	484	·	+ 7·1	62
440	441	441	442	441	447	454	455	456	456	457	465	470	·	+ 6·8	63

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk: oskummad	l	25	24	23	20	22	21	22	19	21
2	separerad	»	10	7	9	7	7	8	8	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	289	290	290	290	290	290	290	290	287
4	mat- (lands-)	»	253	280	282	284	287	274	274	276	264
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	187	199	191	187	198	193	214	183	187
6	halvfet, » »	»	143	140	154	148	139	145	164	145	130
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	140	140	139	145	140	140	140	143	140
8	Ägg, svenska, färska	tjog	232	232	244	237	247	236	232	212	229
9	Potatis: gammal	5 l	56	53	47	53	52	50	47	43	41
10	»	hl	937	857	789	952	943	677	768	700	618
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	37	37	39	34	35	40	39	35	40
13	Bruna bönor, holländska	»	53	46	50	59	46	55	40	49	59
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	40	39	41	40	41	40	40	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	26	27	27	29	25	28	28	28	28
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	36	36	35	37	35	36	34	36	36
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	44	40	40	43	40	42	40	39	42
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	43	43	38	45	43	43	40	44	40
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	66	66	60	64	60	65	60	69	65
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	93	94	80	81	81	89	80	91	89
21	sötlimpa eller siktbröd	»	68	67	77	64	65	66	67	58	62
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	55	44	50	46	45	51	47	55	51
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	151	105	150	138	147	126	131	134	131
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	75	69	84	75	70	77	73	65	73
25	billigaste sort » » mjölk	»	119	94	97	85	94	91	100	82	85
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	119	103	93	105	102	94	103	93	96
27	Nötkött, färskt: stek	»	190	187	181	190	195	176	179	169	196
28	soppkött	»	145	152	125	142	157	157	156	145	169
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	255	229	250	232	250	250	250	228	236
30	spädkalv	»	—	151	124	—	—	—	—	—	160
31	Fårkött, färskt, stek	»	269	268	215	265	244	286	279	241	228
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	182	189	175	167	182	158	150	165	199
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	211	214	196	175	185	191	196	167	208
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	215	215	196	182	176	196	198	169	206
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	158	150	108	—	131	147	125	108	135
37	gädda	»	184	171	149	175	167	171	173	181	168
38	sill	»	70	64	53	70	60	58	52	60	53
39	strömming	»	64	50	46	50	60	50	45	59	60
40	torsk	»	120	133	102	150	107	109	100	82	79
41	rödspotta (spätta)	»	163	159	149	166	153	154	180	142	150
42	kolja	»	130	126	106	137	133	145	147	119	109
43	Salt sill, prima islands-	»	46	45	41	48	44	40	41	42	40
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	65	72	72	—	61	78	73	70	70
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	324	306	293	309	291	328	324	300	301
46	Socker, bit-	»	45	46	48	46	46	47	47	46	48
47	Salt, matsalt	»	15	15	15	15	14	15	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	105	104	103	108	91	101	103	98	106
49	Apelsiner, medelstora	dussin	130	83	97	108	75	122	133	100	77
50	Bananer, prima	kg	130	130	135	140	140	135	130	135	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	98	85	98	96	83	98	99	87	80
52	Vitkål, svensk	»	40	33	26	38	29	39	34	24	27
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	22	23	25	22	22	27	25	23	22
54	Svagdricka	l	25	18	18	15	15	20	25	15	15
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	25	35	23	38	30	32	32	33	39
56	Fotogen, Water White	l	20	20	18	18	18	19	18	19	19
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	10	20	15	19	20	13	14	—	19
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1270	1275	995	975	1085	990	1050	995	1040
59	barr-, » »	»	865	800	730	740	935	775	865	775	765
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	575	625	600	650	585	650	575	520	588
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	280	325	310	313	277	325	300	293	325
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	485	466	537	545	460	531	483	473	529
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	420	429	477	540	475	432	460	490	541

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Helsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
18	20	22	20	22	22	22	22	22	22	21	20	21	21	24	22	1
5	8	8	5	5	7	6	7	8	6	6	5	8	7	10	5	2
283	275	285	280	285	284	285	285	285	285	285	285	290	284	294	295	3
250	260	271	268	265	270	—	—	—	—	—	—	268	270	282	286	4
196	180	191	173	210	208	174	193	181	180	171	178	196	178	185	175	5
133	—	—	145	160	160	—	—	133	—	—	145	143	130	140	—	6
140	140	140	138	140	140	140	140	140	140	140	140	140	145	139	140	7
202	188	206	212	195	213	201	222	214	221	212	202	205	206	234	216	8
40	50	50	46	43	55	45	40	41	43	43	40	38	50	51	46	9
560	725	742	821	571	—	533	600	600	664	604	550	572	833	750	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
47	45	44	38	45	44	43	45	44	43	45	42	47	47	45	44	12
63	60	51	57	65	51	51	60	63	64	61	59	58	54	50	50	13
40	41	38	40	41	42	40	40	40	41	41	40	40	40	41	41	14
25	29	24	26	25	26	25	27	28	28	27	24	27	26	27	27	15
35	37	33	36	36	36	34	35	35	37	37	36	34	35	36	35	16
40	43	40	43	42	40	40	42	38	44	43	38	41	40	42	40	17
47	50	40	40	40	38	48	50	50	50	42	46	40	40	40	44	18
64	67	64	64	68	66	73	69	68	67	66	69	71	70	73	67	19
82	90	88	87	89	100	93	100	100	89	81	93	89	82	89	84	20
50	50	52	50	60	55	42	42	46	47	56	44	50	59	67	60	21
37	45	37	42	48	43	33	32	35	34	42	33	43	47	52	55	22
132	140	97	135	100	120	147	140	144	125	107	148	132	102	133	135	23
64	50	64	94	85	83	—	83	—	—	—	55	—	66	94	87	24
71	70	75	92	93	95	97	87	86	82	71	77	86	82	109	88	25
99	90	78	100	123	107	100	90	102	95	103	80	98	84	112	121	26
198	180	174	193	163	188	176	200	200	202	195	196	170	179	190	184	27
170	150	144	155	137	168	133	160	166	160	176	159	148	146	152	153	28
227	240	226	244	201	238	243	280	240	246	241	219	210	184	256	244	29
140	145	146	137	—	148	136	150	150	146	150	140	140	—	149	134	30
229	200	179	250	197	230	208	220	228	225	223	210	202	204	259	200	31
200	182	180	186	175	198	165	180	180	191	185	160	171	166	184	183	32
202	200	178	187	205	189	174	188	188	190	187	165	177	179	211	197	33
205	200	187	190	206	188	190	220	220	210	209	190	206	195	215	198	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
84	103	131	78	—	—	138	125	110	—	125	113	—	106	—	—	36
150	142	161	150	183	150	188	183	174	167	187	175	168	140	193	—	37
51	50	—	50	80	—	70	53	60	60	67	—	52	47	43	48	38
60	50	58	49	46	60	60	50	—	—	65	60	55	53	79	—	39
85	85	68	79	110	41	60	55	59	50	56	55	49	31	54	49	40
136	140	—	—	—	150	150	162	136	150	139	165	132	118	156	119	41
108	130	—	—	—	—	150	142	138	—	—	145	110	102	97	92	42
40	50	41	47	45	48	54	50	58	48	53	46	47	48	58	43	43
—	—	—	—	61	—	—	—	—	—	—	—	—	71	74	55	44
287	290	300	310	299	316	288	279	281	305	291	300	306	280	296	293	45
46	48	47	46	50	48	44	45	45	47	47	46	46	46	46	47	46
15	20	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	47
103	122	94	75	118	104	78	105	90	96	95	74	105	89	102	83	48
90	120	97	135	144	105	90	105	93	110	98	83	82	87	104	70	49
140	140	140	140	140	135	135	130	130	135	135	135	135	135	130	140	50
80	100	89	100	100	88	93	90	79	96	93	90	75	84	95	90	51
35	28	35	50	15	25	25	25	22	29	25	15	25	35	30	38	52
22	22	25	22	27	24	25	23	24	25	24	24	26	22	25	22	53
15	16	15	15	14	15	12	12	12	12	12	10	12	12	15	15	54
31	44	37	42	39	37	22	36	33	38	30	32	35	37	25	36	55
20	23	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	19	21	20	19	56
—	—	20	16	19	17	15	15	15	17	13	16	—	—	12	—	57
765	800	805	850	1300	1075	1100	1640	1200	1300	1300	1300	1050	1000	1495	1300	58
550	600	585	650	1000	600	300	1510	1000	1165	1200	1100	840	800	1095	1000	59
625	600	675	600	725	700	500	520	550	550	550	522	625	550	555	550	60
325	350	275	265	350	300	250	260	260	264	321	248	250	285	345	240	61
491	475	333	536	480	453	400	459	457	433	450	415	440	490	465	457	62
481	442	356	495	459	473	400	399	437	423	440	406	420	450	452	381	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk: oskummad	l	22	24	20	18	23	22	22	22	22
2	separerad	»	10	9	7	5	8	6	7	8	8
3	Smör: bords- (mejeri-)	kg	293	295	290	295	290	290	290	285	290
4	mat- (lands-)	»	259	267	270	270	275	279	270	272	284
5	Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	183	180	184	184	188	192	180	170	165
6	halvfet, » »	»	—	150	120	140	160	135	—	128	—
7	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	138	140	144	140	140	140	140	140	145
8	Ägg, svenska, färska	tjog	229	230	246	206	244	228	215	239	262
9	Potatis: gammal	5 l	54	50	40	40	51	46	39	45	49
10	»	hl	825	838	750	606	858	833	688	780	857
11	färsk, svensk	5 l	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Gula ärter, svenska	kg	49	44	43	46	48	45	45	35	44
13	Bruna bönor, holländska	»	54	54	59	59	60	61	60	45	45
14	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	41	39	40	40	42	42	41	39	40
15	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	27	25	25	26	27	26	25	27	30
16	rågsikt-, svenskt, märket 000	»	36	34	34	36	37	36	35	35	34
17	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	40	38	42	46	42	40	40	40
18	ris-, burma- el. svenska prima	»	48	44	40	48	36	41	45	33	42
19	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	68	72	66	63	65	67	68	62	61
20	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	87	92	83	88	92	80	95	79	87
21	sötlimpa eller siktbröd	»	67	80	71	66	70	60	69	58	58
22	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	50	53	50	44	58	55	58	53	50
23	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	131	154	121	140	160	160	150	124	147
24	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	85	88	59	71	79	67	63	75	64
25	billigaste sort » » mjölk	»	91	97	71	79	111	75	84	97	74
26	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	101	121	80	81	102	80	105	105	106
27	Nötkött, färskt: stek	»	177	196	194	200	210	185	188	200	175
28	soppkött	»	147	169	173	163	158	153	155	143	130
29	Kalvkött, stek: gödkalv	»	240	213	255	220	246	239	244	247	250
30	spädkalv	»	150	—	163	146	125	—	146	—	—
31	Färkött, färskt, stek	»	200	188	200	205	249	233	195	246	238
32	Malet nötkött (köttfärs)	»	177	170	180	200	180	180	189	160	170
33	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	220	191	210	200	190	208	204	183	193
34	salt, svenskt (sidfläsk)	»	220	180	205	200	190	190	206	183	190
35	» amerikanskt (ryggfläsk)	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fisk, färsk: abborre	»	113	127	100	—	130	113	151	87	121
37	gädda	»	150	182	138	162	151	175	198	166	170
38	sill	»	59	61	60	51	48	51	60	48	63
39	strömming	»	70	46	60	60	50	61	71	44	60
40	torsk	»	76	66	68	93	94	113	100	96	116
41	rödspotta (spätta)	»	150	150	147	—	155	173	—	166	159
42	kolja	»	125	124	125	107	102	113	138	119	130
43	Salt sill, prima islands-	»	49	44	45	44	53	50	58	45	44
44	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	79	64	70	73	79	76	80	—	79
45	Kaffe, rostat, santosblandning	»	300	285	294	300	299	304	300	297	296
46	Socker, bit-	»	47	48	47	48	51	50	49	46	47
47	Salt, matsalt	»	15	15	20	15	15	17	15	15	15
48	Äpplen, ät-	»	108	105	91	100	95	100	100	100	99
49	Apelsiner, medelstora	dussin	75	110	100	73	88	82	70	107	129
50	Bananer, prima	kg	135	135	140	140	140	140	140	140	140
51	Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	85	99	90	83	88	87	90	90	89
52	Vitkål, svensk	»	40	36	23	40	40	30	25	35	35
53	Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	28	25	22	22	25	22	22	22	22
54	Svagdricka	l	15	15	14	14	14	13	16	13	13
55	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	33	25	35	34	37	27	30	34
56	Fotogen, Water White	l	20	18	18	18	20	20	21	19	18
57	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	19	—	19	—	20	—	—	15	18
58	Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	1100	1250	1185	935	1000	900	975	1050	1135
59	barr-, » »	»	800	935	785	600	800	700	725	900	875
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	550	613	550	600	565	538	650	533	600
61	hushålls- (fyrkol), prima, »	»	300	320	310	300	315	325	375	325	300
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	465	435	520	505	491	467	530	485	510
63	c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	484	440	482	529	482	467	530	487	445

Falun	Ludvika	Avesta	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsvall: staden	Sundsvall: sågv.-distr.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Malmberget o. Gällivare	Kiruna	Samtliga orter	
23	23	22	23	24	23	25	24	25	25	23	23	20	26	25	**22**	1
7	6	6	6	10	5	10	10	—	8	10	10	7	—	—	**7**	2
295	295	295	299	295	295	299	296	280	285	290	287	300	294	310	**290**	3
274	274	288	282	283	285	282	278	266	265	278	241	288	292	295	**274**	4
175	178	190	200	155	163	193	188	190	197	170	185	176	165	173	**184**	5
153	135	150	140	—	—	142	138	—	147	130	144	140	150	—	**143**	6
140	140	140	137	140	140	140	140	140	140	140	138	140	135	139	**140**	7
232	221	231	240	227	236	238	233	225	237	231	225	241	252	248	**226**	8
50	40	46	49	50	40	47	42	39	45	42	—	52	54	56	**46**	9
916	688	791	857	674	643	829	729	667	768	786	733	800	780	—	**739**	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
41	39	39	43	39	43	44	47	41	40	40	44	51	40	50	**43**	12
52	53	58	59	46	55	58	58	58	59	60	59	59	62	63	**56**	13
42	40	40	41	42	41	42	42	43	41	43	41	41	42	44	**41**	14
27	25	28	28	26	28	27	26	27	27	28	26	27	29	29	**27**	15
35	35	36	36	36	36	35	35	37	36	37	34	36	38	39	**36**	16
38	39	41	40	40	43	44	43	43	40	42	40	40	44	45	**41**	17
44	35	38	40	49	40	45	41	42	46	31	37	40	40	50	**42**	18
60	55	60	60	58	61	65	60	63	64	64	61	65	49	65	**65**	19
77	77	72	74	76	82	79	75	80	83	85	80	85	78	85	**85**	20
70	62	59	56	61	55	64	64	65	71	70	71	61	76	73	**61**	21
50	47	—	—	49	57	50	—	—	54	54	—	50	49	—	**47**	22
116	133	143	148	157	140	136	133	123	149	165	90	171	155	160	**136**	23
85	72	73	77	86	66	83	82	70	80	82	75	80	83	80	**75**	24
100	85	—	—	95	98	104	104	78	103	—	—	—	—	—	**89**	25
113	120	96	111	108	142	119	119	103	92	118	123	120	103	100	**103**	26
194	195	199	190	178	187	186	177	180	188	179	180	183	177	190	**187**	27
168	145	163	155	141	151	146	141	150	154	139	152	154	129	157	**152**	28
229	273	221	240	242	249	254	229	248	276	265	—	295	267	265	**242**	29
159	—	133	140	142	162	153	140	146	142	148	155	141	124	138	**144**	30
230	220	221	253	236	280	247	211	207	195	—	175	199	220	195	**225**	31
190	170	181	180	172	180	192	184	170	220	198	175	189	163	180	**180**	32
198	202	191	200	190	185	196	190	207	198	197	175	200	188	203	**193**	33
198	200	190	200	193	190	200	192	204	214	200	170	200	195	215	**198**	34
—	—	—	200	—	210	215	195	200	191	200	182	201	178	190	**197**	35
150	140	—	138	100	—	—	—	—	—	75	—	75	—	71	**117**	36
186	188	181	175	195	150	181	150	150	192	150	—	125	130	132	**167**	37
50	50	50	50	—	50	50	50	—	60	—	—	50	—	—	**56**	38
55	50	51	53	70	50	60	51	50	70	50	60	50	60	60	**56**	39
121	125	125	113	125	125	125	—	100	117	100	85	75	60	60	**88**	40
177	200	150	125	180	150	175	—	150	177	—	—	150	125	120	**152**	41
123	133	125	100	150	125	113	—	100	105	—	—	75	63	60	**118**	42
45	45	50	55	41	48	55	52	46	51	55	55	56	55	70	**48**	43
65	65	78	—	—	80	—	—	—	—	—	—	75	—	—	**71**	44
308	298	318	290	305	305	291	292	315	294	300	300	307	289	319	**300**	45
46	47	48	50	47	48	49	49	51	50	52	50	50	50	54	**48**	46
15	14	15	15	15	15	17	16	15	15	15	18	15	15	15	**15**	47
95	105	98	107	103	103	133	113	116	105	110	85	109	115	110	**101**	48
98	103	84	142	111	120	153	138	110	118	150	98	112	76	97	**104**	49
140	140	140	145	140	140	140	140	145	150	145	150	145	155	155	**139**	50
88	79	90	93	86	80	98	91	103	82	92	93	85	95	80	**90**	51
22	38	40	38	40	35	47	36	30	43	50	50	39	40	30	**33**	52
23	23	23	23	22	23	22	23	26	22	24	28	24	28	27	**24**	53
12	15	15	15	15	13	18	18	20	18	16	19	20	20	20	**16**	54
27	34	33	40	39	35	36	36	33	25	33	55	35	28	28	**34**	55
20	18	21	20	19	20	21	20	22	27	22	22	25	21	24	**20**	56
18	—	—	—	18	—	20	—	—	18	—	—	—	—	—	**17**	57
1000	900	1000	875	900	900	950	765	815	980	850	750	900	1000	1200	**1045**	58
800	650	750	600	750	725	800	580	650	650	700	600	750	800	800	**810**	59
625	650	600	650	600	650	700	—	750	763	625	—	700	—	900	**613**	60
325	—	350	350	300	325	350	—	450	375	325	—	285	—	—	**310**	61
500	477	550	521	485	542	470	—	476	615	491	—	491	—	—	**484**	62
500	440	500	485	536	568	427	—	448	620	490	—	491	585	—	**470**	63

Kreaturs- och köttpriser för Stockholm, Linköping, Norrköping, Malmö och Göteborg 1913 samt 1933—mars 1937.

Kreatурspriser[1] (öre per kg levande vikt).	1913	1933	1934	1935	1936	Mars 1936	Okt. 1936	Nov. 1936	Dec. 1936	Jan. 1937	Febr. 1937	Mars 1937
Kor:												
Extra prima	61	40	51	63	66	65	66	64	62	62	60	58
Kl. 1	55	35	46	57	59	58	58	57	55	55	53	52
» 2	50	29	39	48	50	48	50	48	46	46	44	44
» 3	41	21	30	38	39	36	39	36	34	35	33	33
Kvigor (o. stutar):												
Extra prima	66	47	57	69	73	70	72	71	69	68	67	66
Kl. 1	60	42	52	63	68	67	67	65	64	63	62	61
» 2	50	34	43	52	55	54	54	52	51	51	50	50
Tjurar:												
Extra prima	65	38	52	64	66	64	67	64	63	63	62	61
Kl. 1	62	35	48	61	62	59	63	60	59	60	59	57
» 2	58	32	45	57	59	57	61	58	57	57	56	55
» 3	50	28	40	50	53	51	54	52	51	51	51	50
Oxar:												
Extra prima	63	40	50	62	67	66	66	64	62	61	60	59
Kl. 1	57	36	46	58	62	61	60	58	57	56	54	53
» 2	48	26	36	44	47	46	46	44	42	41	40	39
Kalvar:												
Sötmjölks-	70	58	67	75	86	84	79	80	90	97	95	96
Skummjölks-	57	39	47	55	63	61	58	58	67	72	69	70
Får:												
Yngre	58	54	53	58	66	69	60	58	57	63	69	76
Äldre, feta	53	33	35	39	46	49	42	40	40	45	48	54
Svin:												
Slakterisvin	82	59	56	83	89	90	95	88	94	97	88	84
Rena, större	81	56	54	82	88	90	94	87	91	94	86	82
Suggor	68	34	31	57	65	69	71	64	68	68	62	61
Köttpriser[2] (öre per kg hel kropp).												
Ox-, kvig- och kokött:												
Kl. 1	·	74	91	109	115	114	113	109	107	105	103	101
» 2	·	59	77	94	100	97	98	93	92	88	86	84
» 3	·	41	60	77	80	74	81	76	72	66	64	64
Tjurkött:												
Kl. 1	·	64	83	103	108	106	108	105	104	103	101	98
» 2	·	53	72	92	98	97	97	94	94	93	91	88
Gödkalvkött:												
Sötmjölkskalvar Kl. 1	·	102	115	123	133	129	121	123	144	156	149	152
» 2	·	85	100	113	124	120	111	113	134	142	134	137
Skummjölkskalv. » 1	·	68	84	94	105	102	96	96	112	117	110	113
Lamm	·	133	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Får: fullt feta	·	107	110	118	130	132	121	117	117	126	136	154
Svin (slakterifläsk):												
Kl. 1 (50— 75 kg)	·	84	80	114	121	122	128	119	131	133	120	114
» 2 (75—100 »)	·	80	76	111	121	122	128	118	125	127	115	110
Suggor, feta	·	50	46	80	90	95	98	89	95	94	88	88
» mindre feta	·	40	36	68	79	84	87	77	84	82	76	76

[1] För 1913 föreligga inga uppgifter från Linköping och Norrköping. För vissa varuslag saknas uppgifter tillfälligtvis eller under längre perioder för en eller flera av orterna. — [2] Fr. o. m. april 1935 saknas noteringar för Stockholm samt fr. o. m. januari 1937 för Malmö.

Litteraturöversikt.

(Mars 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Björk, L. Socialiseringsproblemet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 10.

Fliesberg, E. Människan och muskelarbetet. Teknisk tidskrift 1937, nr 9.

Malmström, S. R. Korporatismen — en tidsföreteelse. Industritidningen 1937, nr 2.

Ohlin, B. Some notes on the Stockholm theory of savings and investment. The economic journal mars 1937.

Reinholds, J. Rationaliseringen och dess uppgift inom folkhushållet. Affärsekonomi 1937, nr 3.

Landarbeiderne og sosiallovgivningen. Uttalelse vedtatt av den skandinaviske konferanse i Oslo. [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 3.

Sverige.

F[uruskog], J. Vardagslivet och önskedrömmen samt socialstyrelsen och filmen. Reformatorn 1937, nr 11.

Sedwall, K. Bageriyrkets sociala läge. (Föredrag.) Sv. bageritidskrift 1937, nr 2.

Icke allenast av bröd. [Organisation av rekreationsresor.] Metallarbetaren 1937, nr 11.

Konsolidering. Metallarbetaren 1937, nr 10.

Socialstyrelsen jubilerar. 25 år sedan riksdagen beslöt dess inrättande. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Koudelka, J. Das sozialpolitische Werk Roosevelts. Soziale Revue 1936, nr 11/12.

— Die Townsend-Bewegung. Soziale Revue 1936, nr 6/7.

Pedersen, W. Ökonomiske og sociale Problemer i U. S. A. (Föredrag.) Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 1.

Perkins, Frances. Problems confronting labor today. Labor information bulletin 1937, nr 1.

Japan.

Ahlberg, A. Japanska arbetsförhållanden. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 11.

Norge.

Olsen, A. Arbeiderorganisasjonenes feriehjem. Socialt arbeid 1937, nr 3.

Polen.

Polsk arbetarrörelse. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 11.

Soc. rådsrepublikernas union.

Björk, L. Socialiseringsproblemet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 11.

Hirdman, G. Citrine ser på Sovjet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 11.

Är Sovjetunionen socialismens land? Industria 1937, nr 5.

Spanien.

Olberg, P. Spaniens ekonomiska och sociala grundproblem. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 12/13.

Tyskland.

Ebersbach, G. Was hat die deutsche Jugend 1936 erreicht, was erwartet sie von 1937? Soziale Praxis 1937, nr 13.

Arbetarskydd.

Bloom, W. J. Know your hoisting chains. National safety news dec. 1936.

Gegerfelt, M. v. Smygande faror i metallindustrien och deras förebyggande. Metallarbetaren 1937, nr 5.

Gutmann. Fortschritte in der Staubbekämpfung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1936, nr 12.

Halldin, C. H. Ha måltiderna inflytande på olycksfallen? Arbetarskyddet 1937, nr 2.

Howell, S. P., & Lubelsky, B. L. Research develops safer blasting practices. National safety news febr. 1937.

Matthes, W. Betriebsführer und Arbeitsschutz. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1936, nr 12.

Schmidt, H. Gefährlicher Staubkreislauf in einer Spritzverzinkerei. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1936, nr 12.

Lieferung ungeschützter Maschinen. Die Berufsgenossenschaft 1936, nr 22.

Människan som faktor i olycksfallsstatistiken. Arbetsledaren 1937, nr 5.

Sverige.

Fellenius, V. Psykologiskt personurval och olycksfallsfrekvens. (Föredrag och diskussion.) Affärsekonomi 1937, nr 1.

Folcker, I. Arbetsplatsens elektriska belysning. Sv. pappersmasse-tidning 1937, nr 5.

JÄDERSTRÖM, I. Det tekniska olycksfallsskyddet. (Föredrag.) Affärsekonomi 1937, nr 1.
ÖDLUND, H. O. Vad är yrkesinspektionen — vilken dess uppgift? Svenska röda korset 1937, nr 2.
— Yrkesinspektionen under fortsatt debatt. Metallarbetaren 1937, nr 10.
De ekonomiska konsekvenserna av olycksfallen i arbete. Assurans 1937, nr 7.
De elektriska olycksfallen. Elektrikern 1937, nr 1/2.
Rekord i olycksfallsfrekvensen under år 1936. De nervösa åkommorna utbreda sig. Väg- och vattenbyggaren 1937, nr 1.
Yrkesinspektionens förläggande under riksförsäkringsanstalten. Ett ödesdigert reformförslag. Assurans 1937, nr 7.

Amerikas förenta stater.

JOHNSON, ETHEL M. Die Verhütung von Arbeitsunfällen in den Vereinigten Staaten von Amerika. Chronik der Unfallverhütung 1936, nr 6.

Finland.

POST, E. v. Intryck och reflexioner med anledning av studieresa i Finland. Arbetarskyddet 1937, nr 2.

Storbritannien.

FELLENIUS, V. Engelska olycksfalls-tests. Affärsekonomi 1937, nr 3.
Nytt arbetarskydd i England. Metallarbetaren 1937, nr 12.

Tyskland.

BRAUER. Die Entgiftung des Stadtgases. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 8.
KLEBE. Schutzmassnahmen bei schweren und ungeeigneten Frauenarbeiten, insbesondere in der keramischen Industrie und bei Beschäftigung an Maschinen mit Fusseinrückung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 8.
KÖTZING. Verletzungen durch Leichtmetall. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 8.
NEITZEL, E. Bericht über die in den Monaten Oktober—November 1936 im Schneeberg—Neustädteler Erzbergbau ausgeführten Untersuchungen zur Frage der Lungenschädigung der Bergarbeiter. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 8.

Arbetslön och arbetstid.

SITZLER. Arbeitszeit und Arbeitsbedarf. Soziale Praxis 1937, nr 9.
L'échelle mobile des salaires. Revue du travail 1937, nr 3.

Sverige.

ANSTRIN, H. Befolkningens välståndsutveckling i Sverige. Industria 1937, nr 5.
NYSTRÖM, B. Hur mycket ha lönerna stegrats inom jordbruket? Landtmannen 1937, nr 10.
Arbetsrådet och övertiden. Den av arbetsrådet beviljade övertiden ökade kraftigt under 1936. Sv. typograf-tidning 1937, nr 9.
Gifta yrkeskvinnors avlöningsförmåner i allmän och därmed jämförlig tjänst. Landskommunernas tidskrift 1937, nr 2.
Lantarbetstidslagen och arbetsrådet. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 2.
Lönelägenas utjämning. Mål och medel 1937, nr 3.
De ungas övertidsarbete minskas. Arbetsrådet synar noga alla ansökningar om utökad arbetstid. Metallarbetaren 1937, nr 10.
Veckans perspektiv. [Skogsarbetarnas förhållanden.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 10.

Amerikas förenta stater.

BENEY, M. ADA. Adjustment of wages according to changes in the cost of living. Supplement to Conference board service letter 11 febr. 1937.
BOWDEN, W. Hours and earnings before and after the N. R. A. Monthly labor review jan. 1937.

Danmark.

Dersom Overarbejde forbydes. Arbejdsgiveren 1937, nr 6.
Forbud mod Overarbejde. Arbejdsgiveren 1937, nr 6.

Norge.

BECH, D. Ferierett og ferielönn. Kan feriebestemmelsene ha tilbakevirkende kraft? [Landsorganisasjonens] Meddelelsesblad 1937, nr 3.
Spörsmålet lovfestet minstelönn for funksjonærer i næringsvirksomhet. Handelsstandens maanedsskrift 1937, nr 2.

Nya Zeeland.

RICHES, E. J. Agricultural planning and farm wages in New Zealand. International labour review mars 1937.

Tjeckoslovakien.

BĚLINA, J. Löhne und Kollektivverträge. Soziale Revue 1936, nr 11/12.

Tyskland.

HESSEL, PH., & NIKISCH, A. Urlaub und Kurzarbeit. Soziale Praxis 1937, nr 10.
HOPPE, P. Die Urlaubsregelung in der Heimarbeit des deutschen Spinnstoffgewerbes. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 6.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

AYNARD, J. Les divers aspects du chômage comme problème international. Le musée social 1937, nr 2.
JACOBY, H. Fagforeningsbeskæftigelsespolitik. Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 1.
KRUG, E. Der Nachwuchs im Baugewerbe. Soziale Praxis 1937, nr 10.
REIF, G. Arbeitslosigkeit und Statistik. Soziale Revue 1936, nr 6/7.
STERNER, R. Arbetslöshet och köpkraft. S. A. P. information 1937, nr 5.

WACHTMEISTER, A. Yrkesprövningens och yrkesrådgivningens problem. Industria 1937, nr 6.

Sverige.

DOMÖ, F. »Flykten från landsbygden.» Hertha 1937, nr 3.

HILBERT, E. Ungdom och arbetslöshet. Tiden 1937, nr 3.

PIEHL, S. Träkolsfrågan — ett socialt problem. Skogvaktaren 1937, nr 3.

SCHAGER, N. Tankar i skogsbrukets högkonjunktur. Sunt förnuft 1937, nr 2.

Diskussion om arbetslöshetsförsäkringen. Metallarbetaren 1937, nr 11.

Fru Johansson kan omöjligt klara sig och barnen. [Kritik av arbetslöshetskommissionens understödssystem.] Morgonbris 1937, nr 3.

Kooperativa företag ordnar yrkesundervisning i Bohuslän. Korgmakeri i arbetslöshetsö. Vi 1937, nr 13.

Mer om kassan. [Arbetslöshetskassan.] Metallarbetaren 1937, nr 9.

Reflexioner kring AK:s stora berättelse. Svensk tidskrift 1937, nr 3.

Överförande av finländsk arbetskraft. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

FLAMM, I. H. Die technische Arbeitslosigkeit in den Vereinigten Staaten von Nordamerika. Soziale Revue 1936, nr 8/9.

Unemployment in the engineering profession. Monthly labor review jan. 1937.

Finland.

JACOBSEN, W. Användningen av den vetenskapliga psykologin i yrkesvalets och yrkesrekryteringens tjänst. (Föredrag.) Social tidskrift 1937, nr 2.

KAHRA, E. Förläggning av allmänna arbeten till tider av arbetslöshet. Finsk kommunaltidskrift 1937, nr 1.

— Omläggningen av verksamheten för bekämpandet av arbetslösheten. Social tidskrift 1937, nr 2.

LOUHIVAARA, M. Rättsfall berörande s. k. arbetslöshetsvård. Finsk kommunaltidskrift 1937, nr 1.

Tjeckoslovakien.

CERMAN, J. Entwicklung und Organisation der Arbeitsvermittlung in der Çechoslovakei. Soziale Revue 1936, nr 10—11/12.

GRÖNDAHL, K. Arbeitsvermittlungsreform in der Tschechoslowakei. Soziale Praxis 1937, nr 9.

Tyskland.

GREBLER, L. Work creation policy in Germany, 1932—1935. International labour review mars 1937.

HESSE. Der Facharbeiter in Wehrmacht und Wirtschaft. Der deutsche Volkswirt 25 mars 1937.

SYRUP. Arbeitseinsatz der Metallarbeiter. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 7.

TONNDORF, H. G. Nazismen och kvinnoarbetet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 12/13.

Reichsanstalt oder Bezirksfürsorgeverbände. Soziale Praxis 1937, nr 12.

Den tyska metallindustriens fria arbetsmarknad upphäves. Industria 1937, nr 7.

Um den Landarbeiter. Der deutsche Volkswirt 19 mars 1937.

Befolkningsfrågan.

GARBOE, A. Ægteskabsproblemer, biologisk belyst. Socialt Tidsskrift 1937, nr 2.

Sverige.

ANDREEN-SVEDBERG, ANDREA. En epokgörande riksdag. [Förslagen i befolkningsfrågan.] Morgonbris 1937, nr 3.

BRUNSKOG, MARGARETA. Räfst med vedertagen sexualuppfattning. Morgonbris 1937, nr 3.

CLASON, SAM. *Kungl. Maj:ts proposition nr 38* angående moderskapspenning och mödrahjälp. Sunt förnuft 1937, nr 2.

MYRDAL, ALVA. Sexualfrågan under offentlig utredning. S. A. P. information 1937, nr 4.

VÅSTBERG, DISA. Löften som skola infrias. [Förslagen i befolkningsfrågan.] Morgonbris 1937, nr 3.

Bosättningslånen inför riksdagen. Sunt förnuft 1937, nr 2.

Tyskland.

SIEMERING, HERTHA. Die Jugend in der Berufszählung von 1933. Soziale Praxis 1937, nr 13.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

B[RUNIU]S, A., STERNER, R., & ANSTRIN, H. Den statistiska livsbilden. Industria 1937, nr 6.

CLARIN, A. Stockholms höga bostadsstandard. Hem och stad 1937, nr 1.

HÖJER, A. J. Nya bostadsbestämmelserna i hälsovårdsstadgan. S. A. P. information 1937, nr 4.

STERNER, R., & B[RUNIU]S, A. Levnadsstandardsutredningen. Industria 1937, nr 7.

WALLNER, O. Skogsarbetarnas bostads- och levnadsförhållanden förr och nu. Skogen 1937, nr 6.

Bostäderna. Lantarbetaren 1937, nr 10.

Amerikas förenta stater.

What people want in housing. Monthly labor review jan. 1937.

Danmark.

De danska bostadslagförslagen. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 6.

Italien.

FLODIN, G. Italienska bostadsproblem. Vår bostad 1937, nr 5.

Norge.

STRÖM, A. Husvillebarakkene i Oslo. Socialt arbeid 1937, nr 3.

Storbritannien.

JONES, C. D. [Anm. av] The overcrowding survey in England and Wales, 1936. The economic journal mars 1937.

Tyskland.

BLIND, A. Der Begriff und die statistische Erfassung der überfüllten Wohnungen. Deutsches statistisches Zentralblatt 1936, nr 8.

SEILER, R. Sinn und Gestalt des Arbeiterwohnstättenbaues. Soziale Praxis 1937, nr 12.

SYRUP, F. Byggnadsverksamheten i tredje riket. Byggnadsvärlden 1937, nr 9.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

LANDSTRÖM, J. Pensionsnämnderna och lärlingsutbildningen. [Med replik från pensionsstyrelsen.] Sv. vanföre-tidskrift 1937, nr 3.

[SV. LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande över förslag om bestridande av kostnaderna för blindvården. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 1.

— Yttrande över förslag om statsbidrag till fattigvård och barnavård. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 1.

Fattigvårdens kravverksamhet. Sunt förnuft 1937, nr 2.

Danmark.

KEMP, T. Utbildade socialarbetares plats i samhället. (Föredrag.) Sjukhuset 1937, nr 2.

Finland.

BÖÖK, E. De nya lagarna om social vårdverksamhet i Finland. Socialt arbeid 1937, nr 3.

Tjeckoslovakien.

JŮNOVÁ, E. Jugendfürsorge-Gesetzgebung und der heutige Stand der freiwilligen Jugendfürsorge. Soziale Revue 1936, nr 6/7.

Tyskland.

Der neue Jugendstrafvollzug. Soziale Praxis 1937, nr 11.

Föreningsväsen.

Sverige.

Arbetsledarnas organisation — landets största. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 2.

Frågan om L. O:s omläggning till anfallsorganisation. Elektrikern 1937, nr 1/2.

Svenska transportarbetareförbundets 40-årsjubileum. Våra föregångare. Transportarbetaren 1937, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Organized labor movement, 1929 to 1937. Monthly labor review jan. 1937.

Belgien.

DELSINNE, L. Les conditions de développement des syndicats ouvriers. Revue du travail 1937, nr 3.

Frankrike.

ROSENTHAL, L. Fagbevægelsen i Frankrig. Arbejderen 15 mars 1937.

— Franska fackföreningsproblem 1937. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 12/13.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

EKELUND, E. A. Teknik, hygien och kontroll i slakterier och charkuterifabriker. (Med diskussion.) Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 2.

HEDVALL, E. Aktuellt om studenttuberkulosen i Lund. (Föredrag.) Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1937, nr 1.

HUSS, H. Erfarenheter rörande den biologiska livsmedelskontrollen. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 2.

LARSSON, RICHARD. Vår mjölkförsörjning ur hygienisk synpunkt. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 2.

TAMM, ALFHILD. Synpunkter på sinnesslövården. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 3.

Syster ordnar allt. [Dispensärsköterskans arbete.] Vi 1937, nr 10.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Arbetaresmåbruken. Skogsindustriarbetaren 1937, nr 6.

Tyskland.

BELLINGER. Zur Verordnung über die Kleinsiedlung und Bereitstellung von Kleingärten vom 23. Dezember 1931/15. Januar 1937 (Reichsgesetzbl. 1 S. 15, 17.). Reichsarbeitsblatt 1937, nr 6.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

CHRISTENSSON, J. Demokrati och allmän omröstning. [I samband med avtalsförhandlingar.] Fackföreningsrörelsen 1937, nr 10.

[GENERALPOSTSTYRELSEN.] Yttrande över förslag rörande förhandlingsordning för statstjänstemän. Postala meddelanden 1937, nr 1.

HANSSON, SIGFRID. Flaggning för tredje man. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 9.

L[ÅNSTRÖ]M, K. V. Förhandlingsordningen. Signalen 1937, nr 9.

O[LSON], T[AGE]. Kollektivavtal. Fastighetsarbetaren 1937, nr 1.
ÅMAN, V. Bältespännare. [Parterna på arbetsmarknaden.] Tiden 1937, nr 3.
Arbetsfredens problem. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 3.
Förhandlingsform och arbetsfred. Arbetsledaren 1937, nr 5.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIUS], TH. Vapenstillståndet i General Motors. Industria 1937, nr 5.

Frankrike.

B[RUNIUS], TH. Den obligatoriska skiljedomens misslyckande. Industria 1937, nr 7.
Une appréciation de la nouvelle loi française sur la convention collective du travail. Revue du travail 1937, nr 3.

Norge.

RÖMCKE, F. Arbeiderutvalg i industrielle bedrifter m. v. Socialt arbeid 1937, nr 3.

Tjeckoslovakien.

MANNES, B. Der Kollektivvertrag als Krisenbekämpfer. Soziale Revue 1936, nr 10.

Kooperation.

Sverige.

Det karakteristiska [för konsumentkooperationen.] Vi 1937, nr 10.

Norge.

ARNESEN, R. Thirty years of co-operation in Norway. Review of international cooperation 1937, nr 2.
ODHE, TH. Det kooperativa uppbyggandet i Norge. Kooperatören 1937, nr 3.

Palestina.

OLBERG, P. Jordbrukskooperationen i Palestina. Kooperatören 1937, nr 4.

Levnadskostnader.

JANOUŠEK, B. Über rationelle Ernährung. Soziale Revue 1936, nr 11/12.
Intressant utredning i dyrortsgrupperingsfrågan. Lanternan 1937, nr 6.
Prisnivåerna 1929 och 1937. Affärsvärlden 1937, nr 11.

Sverige.

REHN, G. Dyrtid i sikte? Metallarbetaren 1937, nr 10.
STEENHOFF, R. Några synpunkter på livsmedelslagstiftningen. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 2.

Danmark.

STOUMANN, ASTRID. Det af det danske Indenrigsministerium oprettede Statens Husholdningsraad. Husmodersförbundets medlemsblad 1937, nr 3.

Finland.

Nya grunder för beräkningen av den officiella levnadskostnadsindexen. Social tidskrift 1937, nr 2.

Storbritannien.

CARR-SAUNDERS, A. M. [Anm. av] M'Gonigle, G. C. M., & Kirby, J.: Poverty and public health. The economic journal mars 1937.
GEORGE, R. F. A new calculation of the poverty line. Journal of the Royal statistical society 1937, nr 1.

Sydamerika.

DAVIS, H. B., & DAVIS, MARIAN R. Scale of living of the working class in São Paulo, Brazil. Monthly labor review jan. 1937.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

HALLSTRÖM, E. Internationellt utbyte av hantverksgesäller. Sv. bageritidskrift 1937, nr 2.

Sverige.

[STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE.] Lärlingsbestämmelser för handeln m. m. (Yttrande.) Meddelanden från Stockholms handelskammare 1937, nr 2.
THUNBORG, F. Arbetslös ungdom i verkstadsskolor. Frihet 1937, nr 6.
Lärlingsbestämmelser för handeln. Sveriges Köpmannaförbunds yttrande över föreliggande riksdagsmotion. Köpmannen 1937, nr 11.
Yrkesskoleväsendets utveckling. Förslag om inrättandet av ett yrkesskoleråd inom skolöverstyrelsen. Industriförbundets meddelanden 1937, nr 1.

Danmark.

CASSE, J. Lærlingelovforslaget. Socialt Tidsskrift 1937, nr 2.
Lærlingeloven under saglig Kritik. Arbejdsgiveren 1937, nr 6.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

KINBERG, O. Aktuella organisationsfrågor inom alkoholistvården. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 3.
NORBERG, O. Härnö alkoholisthem. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 2.
TILLGREN, J. Alkoholsjukdomens medicinska symptom och alkoholistlagen. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 3.
ÅMAN, A. Alkoholistanstalternas verksamhet under tjuguårsperioden 1917—1936. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 2.

ÅMAN, A. Användningen av rusdrycksmedelsfondens avkastning. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 2.
— Rättsfall. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 2.
Pilsnerdricksförsäljningen och nykterhetstillståndet. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 2.
Spritstrejken. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 2.

Tyskland.

ELBEL, H. Trunkenheit und Verkehrsunfälle. Forschungen zur Alkoholfrage 1937, nr 1.
FLAIG, J. Süssmost als Mittel zur Bekämpfung des Alkoholismus. Forschungen zur Alkoholfrage 1937, nr 1.

Socialförsäkring.

JERNEMAN, T. Folkbokföring utomlands. Folkpensioneringen 1937, nr 2.
Entwicklungsgrundsätze der internationalen Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1936, nr 12.

Sverige.

LIEDSTRAND, E. Understödsföreningsväsendet reformeras. Grafisk faktorstidning 1937, nr 2.
SUNDVIK, A. Bättre olycksfallsförsäkringslag. Metallarbetaren 1937, nr 12.
Höjd folkpension — ökade fattigvårdsutgifter. Sunt förnuft 1937, nr 2.
Kommunaltjänstemännen och olycksfallsförsäkringslagen. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1937, nr 1—2.
Kostnaderna för medlems intagning å sjukhus. Socialstyrelsen tillstyrker utjämning samt statsbidrag. Vårt liv 1937, nr 2.
Kravet på statsbidrag åt fristående sjukkassor. Vårt liv 1937, nr 2.
Måleriarbetarna och olycksfallsförsäkringslagen. Ett litet skärskådande av några detaljbestämmelser. Målarnas facktidning 1937, nr 3.
Sjöfolkets pensioner. Sjömannen 1937, nr 3.
Socialstyrelsen tillstyrker i skrivelse till konungen statsbidrag för av erkänd sjukkassa bekostad intagning å sjukvårdsinrättning. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 3.
Socialstyrelsens framställning till konungen ang. ändring av nuvarande övergångsbestämmelser. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 3.

Danmark.

Invaliderne önsker de sociale Ydelser forbedret. Sygekasse-Bladet 1937, nr 3.

Storbritannien.

DAMGAARD, ELLY. Lovgivningen om Sygeforsikring i England. Socialt Tidsskrift 1937, nr 2.

Tyskland.

Der Wiederaufbau der Sozialversicherung. Soziale Praxis 1937, nr 9.

Ut- och invandring.

Sverige.

[SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND.] Kontrollen över utlänningar i riket. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1937, nr 1.

Danmark.

BORCH, C. Udvandringens Fremtidsvillkaar. Socialt Tidsskrift 1937, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET VIN- & SPRITCENTRALEN JÄMTE DOTTERBOLAG.
Förvaltnings- och revisionsberättelser för år 1936. Sthlm 1937.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1936.
618. *Stewart, Estelle M.* Handbook of American trade-unions. 1936 ed.
624. A selected list of the publications of the Bureau of labor statistics. 1936 ed. Compiled by *Elizabeth A. Johnson.*

—— Women's bureau.
Bulletin. Wash. 1936.
141. *Best, Ethel L.* Piecework in the silk-dress industry. Earnings, hours, and production.
147. *Mettert, Margaret T.* Summary of state reports of occupational diseases with a survey of preventive legislation 1932 to 1934.
148. *Pidgeon, Mary E.* The employed woman homemaker in the United States. Her responsibility for family support.

AUSTRALIEN. Commonwealth bureau of census and statistics.
Official year book. 29 (1936). Canberra 1936.

BELGIEN. Ministère du travail et de la prévoyance sociale. Direction générale de l'assurance et de la prévoyance sociales.
Rapport sur l'exécution de la loi du 25 juin 1930 relative au contrôle des entreprises d'assurances sur la vie pendant l'année 1934. Brux. 1936.

BENEY, M. ADA. Cost of living in the United States 1914—1936. New York 1936. (National industrial conference board studies. 228.)

CANADA 1937. The official handbook of present conditions and recent progress. Ottawa 1937. (Dominion bureau of statistics.)

CANADA. Department of labour.
Wages and hours of labour in Canada 1929, 1935—36. Ottawa 1937. (Suppl. to The labour gazette.)

DANMARK. Det af Socialministeriet i 1936 nedsatte Udvalg angaaende Landbrugets Arbejdskraft.
Betænkning. Khvn 1937.

— Landbokommissionen af 1931.
Beretning afg. af ... om dennes Virksomhed i Tiden fra Nytaar 1934 til Kommissionens Opløsning i sept. 1935 (2. og afsluttende Beretning). Khvn 1936.

— Retslægeraadet.
Aarsberetning for 1935. Khvn 1937.

— *Det statistiske Departement.*
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 100: H. 2. Arbejdslösheden i Aarene 1931—35.
Bd 101: H. 4. Kapitelstakster for Afgröden 1936.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Helsinki 1936.
22. Försäkringsväsendet.
C. Berättelse angående pensionskassor samt sjuk- och begravningshjälpkassor och -ringar år 1934.

— Oy alkoholiliike Ab.
Årsberättelse. 5 (1936). Hfors 1937.

FRANKRIKE. Comité central des assurances sociales.
Manuel pratique des assurances sociales. Éd. 4. Paris 1936.

HANDBOK för byggnadsindustrien 1936. Sthlm & Malmö 1936.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
23rd session, Geneva, 1937.
Report. Geneva 1937.
7. Partial revision of the minimum age (non-industrial employment) convention, 1932 (No. 33).

KOELSCH, F. Handbuch der Berufskrankheiten. Mit Beiträgen anderer deutscher Gewerbeärzte. Bd 2. Jena 1937.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
107. Stortingsvalget 1936.

— Landbrukets priscentral.
Landbrukets priser. Årsberetning. 1936. [Ski 1937.]

NYA ZEELAND. Census and statistics department.
The New Zealand official year-book. 45 (1937). Wellington 1936.

OHLIN, B. Staterna och världsekonomin. En diskussion om högkonjunkturen som grundval för det internationella varubytets återuppbyggande. Sthlm 1937.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1937.
74. Steuerbelastung in der Schweiz. 1936. Natürliche Personen.

— Verband schweiz. Konsumvereine.
Rechenschaftsbericht über die Tätigkeit der Verbandsbehörden für das Jahr 1936. Basel 1937.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
9. Utredning rörande jordbrukets läge i Norrland med vissa förslag till åtgärder till förbättrande av den norrländska jordbrukarbefolkningens ekonomiska ställning. Avg. d. 10 febr. 1937 av Statens jordbruksnämnd. (Jo.)
12. Arbetslöshetsundersökningen d. 31 juli 1936. Utförd av Statens arbetslöshetskommission. [Avg. d. 26 febr. 1937.] (S.)
13. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser m. m. [Avg. d. 10 febr. 1937.] (Ju.)
14. Betänkande med förslag till vissa lagstiftningsåtgärder till motverkande av överdriven skuldsättning inom jordbruket. [Avg. d. 10 mars 1937.] (Jo.)

STECKER, MARGARET L. Quantity budgets of goods and services necessary for a basic maintenance standard of living and for operation under emergency conditions. Wash. 1936. (Works progress administration. Research bulletin. Ser. I: 21.)

STORBRITANNIEN. Commissioner for the special areas in Scotland.
Final report. Edinb. 1936.

— Committee on Scottish health services.
Report. Edinb. 1936. (Department of health for Scotland.)

— R. economic society.
Memorandum. Issued by arrangement with the London and Cambridge economic service. Lond. 1937.
65. Report on current economic conditions, March, 1937.

— Industrial health research board.
Report. Lond. 1937.
77. Fatigue and boredom in repetitive work. By *S. Wyatt & J. N. Langdon* (ass. by *F. G. L. Stock*).
78. A Borstal experiment in vocational guidance. By *A. Rodger*.

STYRMAN, G. Verkstadsföreningen. Redogörelse för dess tillkomst och verksamhet intill d. 1 nov. 1936. Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Jordbruk med binäringar.
Årsväxten år 1936. Preliminär redogörelse av Statistiska centralbyrån.
Rättsväsen.
Brottsligheten år 1934. Av Statistiska centralbyrån.

SVERIGES RIKSBANK.
Årsbok utarb. av Riksbankens statistiska avdelning. Årg. 29 (1936). Sthlm 1937.

SVERIGES RIKSDAG. Historisk och statsvetenskaplig framställning. Utg. enligt beslut av 1926 års riksdag. Sthlm 1937.
Avd. 2. Riksdagen från 1866.
Bd 9. Tvåkammarsystemets tillkomst och utveckling. Av *G. Andrén.*

TJECKOSLOVAKIEN. Institut social. Publication. Prague 1936.
68. *La prévoyance sociale en Tchécoslovaquie du 1er janv. 1933 au 31 déc. 1935.*

TJÄNSTEMANNAFÖRENINGAR i Sverige. Förteckning red. av De anställdas centralorganisation Daco. Sthlm 1937.

ÅBO.
Statistisk årsbok för Åbo stad. 21 (1936). Åbo 1936.

Nytillkomna tidskrifter.

REVUE internationale des sciences administratives. Publ. par l'Institut international des *sciences administratives.* Brux.

STAUB. Veröffentlichungen der Staubbekämpfungsstelle beim Verbande der deutschen gewerblichen Berufsgenossenschaften und Umschau über das Schrifttum. *Halle* (Saale).

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 mars—10 april 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
69.	K. Maj:ts instruktion för pensionsnämnderna	13 mars
75.	Lag om tvångsuppfostran	13 »
76.	Lag om ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 206) innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga	13 »
78.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag)	13 »

Arbetsmarknaden under april månad 1937.

Läget på den svenska arbetsmarknaden har under april visat en fortgående förbättring. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen sjönk från 171 i mars till 161 i april. Arbetstillfällena på den öppna marknaden ha ökats. En sådan utveckling är ju också att vänta med hänsyn till den livaktighet, som alltid förmärkes under vårmånaderna. Vid en jämförelse med läget under april 1936, då siffran var 249, framstå de rådande konjunkturförhållandena som synnerligen goda. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten inom arbetarorganisationerna utgjorde vid månadsskiftet mars/april 14·0 % mot 14·8 en månad tidigare och 16·5 vid motsvarande tidpunkt i fjol. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetskommissionen har också betydligt minskats. Totalantalet utgjorde vid månadens utgång omkring 22 300 mot 27 700 föregående månad och 46 600 under april månad 1936.

Inom jordbruket gör sig bristen på arbetskraft alltjämt starkt gällande. I viss omfattning sker en övergång till jordbrukets arbetsmarknad från personer, som inom städer och industrisamhällen varit anmälda som arbetslösa och hjälpsökande, men dylika omplaceringar möta emellertid ofta hinder på grund av arbetsgivarnas krav på kunnighet i mjölkning. Arbetskraft till betfälten har i år efterfrågats i ungefär samma utsträckning som tidigare. Inom de vanliga rekryteringsområdena, förnämligast Småland, synes tillgången på arbetskraft på grund av den industriella expansionen vara mindre än vanligt, och åtgärder ha därför vidtagits för att genom arbetsförmedlingens försorg överföra arbetssökande från andra landsdelar. Avverkningarna i skogarna ha till största delen avslutats. Någon större anhopning av sökande är dock icke att förvänta med hänsyn till stundande flottningsarbeten och väntade omfattande sommaravverkningar i samtliga skogsbygder. Av samma skäl har också en del arbetskraft, som under tidigare år plägat kunna från skogsarbete överföras till jordbruket, nu icke velat binda sig vid anställningar över sommaren. Detta har bidragit att skärpa bristen på jordbruksfolk.

Inom industri och hantverk föreligger stor livaktighet inom alla grenar. Efterfrågan är alltjämt stor på yrkeskunniga *metall- och maskinarbetare*. Sålunda ha i flera fall de inkomna beställningarna ej kunnat effektueras. På grund av det goda konjunkturläget har industrien i ganska stor utsträckning kunnat absorbera även icke yrkesutbildat folk, såsom hjälp- och tempoarbetare. Behovet av verkstadsynglingar har dock icke helt kunnat fyllas. *Trävaruindustrien* har visat något förbättrade arbetsmöjligheter genom att sågningarna i större utsträckning påbörjats. Här liksom inom metall- och maskinindustrien har efterfrågan gällt yrkeskunniga arbetare. Möbelsnickare och varvstimmermän ha fortfarande goda arbetsmöjligheter. *Byggnadsverksamheten* har varit livlig och visat förbättrad arbetstillgång, särskilt under månadens första hälft. Den inträdda komplicerade situationen i avtalsförhandlingarna verkade emellertid återhållande, varför en viss stagnation uppstått. På olika håll i landsorten har dock arbetskraft engagerats vid nybyggen, som

icke varit berörda av konflikten. Inom *beklädnadsindustrien*, vars säsong infaller under april månad, har efterfrågan ökat på skrädderiarbetare liksom på kapp- och klädsömmerskor. Behovet har i huvudsak kunnat tillgodoses.

För sjöfolket har i jämförelse med föregående månad läget förbättrats och kan för de flesta orter betecknas såsom synnerligen gott. Brist råder fortfarande på yngre maskinister. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 5 746 påmönstringar och 4 532 avmönstringar. Motsvarande siffror för april 1936 voro 4 909 resp. 2 961.

För anställda inom handel och samfärdsel utvisa rapporterna ett något förbättrat läge. Efterfrågan har företrädesvis gällt yngre kontorister, medan det i de högre åldersgrupperna alltjämt förefinnes ett stort överskott. Liknande är förhållandet för lagerpersonal och chaufförer. Inom *hotell- och restaurangfacket* har tillgången på anställningar varit mycket god för såväl manliga som kvinnliga sökande.

Bristen på arbetskraft disponibel för det husliga området är fortfarande synnerligen stor och har skärpts ytterligare under vårmånaderna, då en stor del av eljest hithörande arbetskraft har bevakat säsongens möjligheter på andra arbetsområden.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under april 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	201
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	174
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	188
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	251
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	487
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	685
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	479
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	269
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	180
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	112
1937	98	88	74	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	544
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	421
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	309
1937	310	238	200	199	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	*28·8*	*27·7*	*28·7*	*24·3*	*21·1*	*20·3*	*19·4*	*19·6*	19·2	20·2	*22·3*	27·2	23·3
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	18·0
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	*16·2*	*14·3*	*14·0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstillgången under första kvartalet 1937

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgången m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under första kvartalet år 1937 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. För första kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 2 502 arbetsgivare med 354 996 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar.

Av de inkomna svaren framgår, att arbetstillgången under första kvartalet 1937 angivits såsom mycket god eller god av 68 % av arbetsgivarna, medan 22 % haft medelgod och 10 % mindre god eller dålig arbetstillgång.

Av de redovisade arbetarna ha 80 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången under kvartalet såsom mer än medelgod, medan 14 % haft medelgod och 6 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror närmast föregående kvartal voro för arbetarna 79, 15 och 6 samt för första kvartalet 1936 resp. 70, 21 och 9.

I jämförelse med samma kvartal föregående år ansågs arbetstillgången under första kvartalet:

såsom bättre av 839 arbetsgivare med 154 729 arbetare (43 %),
såsom oförändrad av 1 490 arbetsgivare med 183 963 arbetare (52 %),
såsom sämre av 173 arbetsgivare med 16 304 arbetare (5 %).

Arbetstillgångens växlingar under senare år framgå av de i efterföljande tablå sammanställda konjunktursiffrorna, som grunda sig på arbetsgivarnas ovannämnda uppskattningar av arbetstillgången under kvartalet. Vid beräkningarna har man givit omdömet mycket god arbetstillgång poängsiffran 5 och låtit siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång, varefter ett med arbetarantalet vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats.

Kvartal	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
I	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51	2·46	2·80	3·24	3·51	3·71	4·01
II	3·25	3·40	3·47	3·22	2·66	2·89	2·69	3·55	3·71	3·82	—
III	3·24	3·33	3·51	2·94	2·61	2·41	2·94	3·63	3·73	3·91	—
IV	3·21	3·28	3·43	2·77	2·65	2·38	3·08	3·59	3·76	3·97	—
Medeltal	3·19	3·31	3·42	3·05	2·61	2·41	2·75	3·50	3·68	3·85	—

Utvecklingen inom det svenska näringslivet har alltjämt gått i högkonjunkturens tecken, och poängsiffran har nu nått en nivå, som ej haft motstycke sedan 1916. Uppgången från 3·97 för fjärde kvartalet förra året till 4·01 för innevarande års första kvartal är visserligen i och för sig obetydlig men icke desto mindre anmärkningsvärd, alldenstund efter julmånadskvartalet med dess större livlighet inom affärslivet oftast på nyåret plägar följa en viss minskning i arbetstillgången. De inträffade förskjutningarna i såväl uppåtgående som nedåtgående riktning äro i allmänhet ganska små, och den övervikt, som kun-

nat registreras för ett förbättrat läge, är nästan uteslutande att skriva på malmbrytningens och metallindustriens konto. Produktionskvantiteterna ha ökat avsevärt, främst i fråga om avsättningen på utländska marknader men även, ehuru i mindre utsträckning, beträffande hemmamarknadsindustrierna. I jämförelse med år 1929, då även högkonjunktur rådde, kan man i genomsnitt räkna med en ökning av produktionsvolymen på mellan 30 och 40 %. Enbart under det sista året har en stegring ägt rum med 10 à 15 %, och dock ha i många fall brist på yrkeskunnig arbetskraft och knapphet på råmaterial verkat hämmande på produktionen. I samband med de gynnsamma förhållandena på arbetsmarknaden har arbetslösheten ytterligare sjunkit, och fackföreningarnas arbetslöshetsstatistik visar för det gångna kvartalet lägre siffror än fjolårets.

På 100 lediga platser kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	1:a kvartalet 1937			4:e kvartalet 1936			1:a kvartalet 1936		
	mars	febr.	jan.	dec.	nov.	okt.	mars	febr.	jan.
Jordbruk och skogshushållning . . .	74	88	98	127	116	96	90	115	189
Övriga näringsgrenar	200	238	310	373	350	250	326	382	410
Samtliga »	**171**	**208**	**265**	**327**	**289**	**204**	**261**	**319**	**370**

En jämförelse mellan ovanstående månadssiffror såsom mätare av läget på arbetsmarknaden under det nu gångna kvartalet och motsvarande period förra året ger vid handen, att en avsevärd förbättring ägt rum beträffande såväl jordbruk och skogshushållning som övriga näringsgrenar. Under samtliga tre månaderna har relationstalet för jordbruksgruppen understigit 100. Bristen på alla slags kunniga lantarbetare, speciellt ladugårdspersonal, var om möjligt än mera framträdande än förut, och efterfrågan på arbetskraft för sommarhalvåret gjorde sig redan på ett tidigt stadium starkt gällande. Tack vare den för avverkningarna gynnsamma väderleken beredde skogsbruket, särskilt under kvartalets båda första månader, goda arbetstillfällen åt skogsarbetare, och mångenstädes var det svårt att i tillräcklig utsträckning anskaffa lämpligt folk, trots det livliga samarbete, som äger rum mellan arbetsförmedlingsanstalter i olika delar av landet för att överföra ledig arbetskraft till sådana platser, där behovet icke kan fyllas inom det egna anstaltsområdet.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna ha i tabellen å sid. 334—335 angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom jämförelsetal för närmast föregående kvartal och för första kvartalet år 1936. För vissa större industrigrupper ha motsvarande konjunktursiffror under det senaste året varit följande:

	Konjunktursiffror				
	1:a kvart. 1937	4:e kvart. 1936	3:e kvart. 1936	2:a kvart. 1936	1:a kvart. 1936
Malmbrytning och metallindustri	4·40	4·26	4·18	4·07	3·96
Jord- och stenindustri	3·51	3·57	3·68	3·73	3·45
Trävaruindustri	3·46	3·56	3·56	3·77	3·28
Pappers- och grafisk industri	3·96	4·01	3·87	3·76	3·67
Livsmedelsindustri	3·69	3·74	3·77	3·62	3·47
Textil- och beklädnadsindustri	4·06	4·02	3·90	3·75	3·81
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·65	3·68	3·81	3·40	3·50
Kemisk-teknisk industri	3·39	3·48	3·45	3·28	3·14

Inom gruppen malmbrytning och metallindustri kunde man, såsom redan förut antytts, konstatera en väsentligt ökad livaktighet på nästan samtliga hithörande områden. Exporten av *järnmalm*, som för 1936 med inemot 50 % översteg 1935 års kvantiteter, har under årets första kvartal ytterligare stegrats. *Järnverken* med sina under fjolåret allt gynnsammare produktions- och avsättningsförhållanden ha ytterligare förbättrat sin ställning. Efterfrågan var genomgående mycket livlig, och vissa företag hade så stor ordertillgång, att ransonering behövde tillgripas. Exporten visade i jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol en stegring för såväl tackjärn som handelsfärdigt järn och stål, och importsiffrorna ha aldrig tidigare nått nuvarande höjd. För *mekaniska verkstäder* var avsättningen mycket god på såväl export- som hemmamarknad, och arbetstillgången var bättre än föregående kvartal. Övertidsarbete omförmäldes från flera håll, och brist rådde å fräsare, svarvare av alla slag, verktygsarbetare m. fl. *Skeppsvarven* rapporterade en väsentlig förbättring, och deras poängsiffra närmar sig nu toppsiffrorna, vilka bl. a. återfinnas inom den *elektriska* branschen samt gruppen *annan metallindustri*, omfattande diverse armatur- och guldsmedsfirmor, konstgjuterier m. m. Inom samtliga dessa industrier rådde nu liksom tidigare brist på vissa kategorier av skolade yrkesmän.

Jord- och stenindustrien har sin sämsta tid under vinterhalvåret, varför driften på sina håll ej kunnat hållas uppe i full omfattning, såsom exempelvis vid tegelbruk och torvindustrier. Det oaktat har konjunktursiffran för gruppen i dess helhet i det närmaste varit densamma som föregående kvartal, och läget är bättre än för ett år sedan.

Trävarumarknaden var alltjämt livlig med stigande priser. De försålda kvantiteterna för innevarande år voro vid mitten av mars cirka 40 % större än vid samma tid i fjol. *Sågverken* måste på grund av timmerbrist företaga vissa inskränkningar i driften, men *snickeri- och möbelfabriker* höllo ovanligt väl sin ställning, ehuru årets första kvartal annars i regel kännetecknas av mindre god arbetstillgång. Efterfrågan på kunniga modell- och möbelsnickare var på vissa platser större än tillgången.

Pappers- och grafisk industri uppvisade i genomsnitt någon minskning av arbetstillgången. Särskilt var detta fallet i fråga om *boktryckerier* och *bokbinderier*, där en viss avmattning inträdde efter julkvartalets slut. Konjunkturerna äro fortfarande goda för *trämassefabrikerna*, som praktiskt taget placerat hela sin årsproduktion och även funnit avnämare för en stor del av de 1938 framkommande kvantiteterna. På *pappersmarknaden* har läget ytterligare förbättrats, och samtliga lager ha slutsålts till höga priser. Utsikterna för kommande års försäljningar äro synnerligen ljusa.

Livsmedelsindustrien, som har sin brådaste tid under julkvartalet, rapporterade för vissa branscher en normal tillbakagång. Framför allt berördes härav *sockerfabrikerna*, sedan betkampanjen avslutats med årets utgång. *Bageriernas* poängsiffra visade stegring, likaså *tobaksfabrikernas*, under det att övriga hithörande industrier redovisade något minskad sysselsättning.

Inom textil- och beklädnadsindustrien var arbetstillgången

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	33	8 480	6	1 240	16	4 054	9	2 194	1	990	1	2
2	Malmförädlingsverk	47	32 399	20	18 842	23	12 392	1	69	3	1 096	—	—
3	Järn- och stålmanufaktur	98	14 155	40	6 753	43	6 974	10	363	5	65	—	—
4	Mekaniska verkstäder	298	53 090	112	27 927	144	21 400	35	3 180	7	583	—	—
5	Skeppsvarv	17	10 667	6	3 144	9	6 923	2	600	—	—	—	—
6	Elektromekanisk industri	31	12 235	7	6 808	14	4 139	7	1 088	3	200	—	—
7	Annan metallindustri	66	7 401	29	4 637	29	2 180	6	532	2	52	—	—
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 016	1	19	4	880	1	117	—	—	—	—
9	Torvindustri	19	242	3	58	7	77	3	59	3	29	3	19
10	Stenbrott o. -huggerier	44	4 867	—	—	14	932	10	569	9	1 943	11	1 423
11	Kakel- o. porslinsind.	11	3 559	2	205	6	2 779	1	311	2	264	—	—
12	Tegelbruk	70	2 759	3	513	30	1 516	14	392	15	301	8	37
13	Glasbruk	27	3 045	6	604	15	1 935	6	506	—	—	—	—
14	Cementfabriker, kalkbruk	45	5 844	3	1 303	20	3 344	15	729	7	468	—	—
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	158	14 691	14	723	69	6 071	38	3 891	23	3 235	14	771
16	Snickeri- o. möbelfabr.	156	7 683	29	1 889	86	4 165	32	1 313	9	316	—	—
17	Annan trävarufabrikation	21	1 173	3	92	10	669	5	104	3	308	—	—
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	62	13 587	8	2 029	32	6 995	14	3 145	7	1 393	1	25
19	Pappersbruk	46	11 983	10	2 901	29	7 818	6	895	—	—	1	369
20	Bokbinderier m. m.	53	3 398	5	478	37	2 629	10	280	1	11	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	108	7 903	21	2 099	70	5 031	16	750	1	23	—	—
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	27	1 323	—	—	10	244	16	993	1	86	—	—
23	Bagerier	43	2 946	1	151	18	1 584	17	1 009	5	139	2	63
24	Sockerindustri	20	2 987	—	—	8	1 788	11	1 136	—	—	1	63
25	Choklad- o. konfektfabr.	26	3 797	3	820	16	2 647	5	247	2	83	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	67	3 555	—	—	40	2 512	22	869	3	57	2	117
27	Tobaksfabriker	8	2 128	—	—	5	1 903	3	225	—	—	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	78	3 954	5	142	47	2 611	18	987	7	139	1	75
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	46	17 958	10	4 211	27	11 038	9	2 709	—	—	—	—
30	Jute- och linneindustri	9	2 832	3	968	3	1 019	3	845	—	—	—	—
31	Ylleindustri	54	11 387	9	2 926	29	6 169	12	1 828	4	464	—	—
32	Trikåfabriker	49	7 752	9	1 575	29	5 272	7	629	4	276	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	115	16 937	31	5 108	66	9 714	18	2 115	—	—	—	—
34	Annan hithör. industri	73	5 398	5	321	42	3 493	17	1 146	8	427	1	11
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	19	1 894	2	120	9	1 289	6	460	1	19	1	6
36	Skofabriker	60	6 895	5	590	23	2 864	20	1 920	9	1 348	3	173
37	Gummivarufabriker	8	6 129	1	259	5	5 210	1	165	1	495	—	—
38	Annan hithör. industri	34	1 973	4	296	20	1 416	3	125	6	132	1	4
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	35	2 444	1	203	18	1 398	16	843	—	—	—	—
40	Konstgödningsfabriker	5	643	—	—	4	633	—	—	1	10	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	2 402	—	—	—	—	—	—	8	2 402	—	—
42	Annan hithör. industri	39	4 108	4	414	24	2 913	11	781	—	—	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	119	5 220	8	458	30	2 280	60	1 957	17	494	4	31
44	**Kraftv. o. kommunala v.**	46	7 628	3	263	17	2 484	18	3 690	8	1 191	—	—
45	**Handel och varulager**	61	5 198	5	328	38	3 543	16	1 226	1	70	1	31
46	**Land- och sjötransport**	37	7 331	4	2 098	16	1 543	13	3 303	2	90	2	297
47	*Summa* 1:a kv. 1937	**2 502**	**354 996**	**441**	**103515**	**1251**	**178470**	**563**	**50 295**	**189**	**19 199**	**58**	**3 517**
48	» 4:e » 1936	2 393	350 002	406	85 640	1232	191609	525	53 005	173	15 792	57	3 956
49	» 3:e » »	2 411	348 375	389	71 583	1297	196552	566	61 996	130	15 089	29	3 155
50	» 2:a » »	2 392	348 322	323	53 923	1333	207591	528	63 836	156	16 745	52	6 227
51	» 1:a » »	2 420	323 260	193	37 001	1176	188484	687	69 568	274	21 952	90	6 255

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror			Sysselsättningsindex		
Bättre		Lika		Sämre		Brist		Tillräcklig tillgång		Överflöd		1 kv. 1937	4 kv. 1936	1 kv. 1936	1 kv. 1937	4 kv. 1936	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
13	5 650	20	2 830	—	—	1	1 422	23	3 202	9	3 856	3·65	3·68	3·20	91·7	89·4	1
22	16 851	22	14 514	3	1 034	3	5 539	37	17 359	7	9 501	4·51	4·36	4·06	137·7	132·8	2
57	9 226	86	4 840	5	89	14	2 787	74	8 523	10	2 845	4·44	4·18	3·79	139·5	135·0	3
135	31 534	153	20 217	10	1 339	76	19 552	208	30 440	14	3 098	4·44	4·34	4·03	130·8	124·9	4
12	8 754	4	1 562	1	351	6	7 804	11	2 863	—	—	4·24	3·90	4·02	137·1	124·7	5
14	5 498	17	6 737	—	—	4	6 383	25	4 644	2	1 208	4·43	4·44	4·08	138·1	134·1	6
33	4 143	30	3 157	3	101	14	1 544	46	5 142	6	715	4·54	4·21	3·75	135·7	132·6	7
2	56	4	960	—	—	—	—	4	564	2	452	3·90	3·86	3·83	68·8	71·5	8
5	89	13	148	1	5	2	19	15	194	2	29	3·52	3·89	3·17	54·6	78·8	9
13	2 906	23	1 518	8	443	—	—	23	2 716	21	2 151	2·21	2·37	2·19	65·8	65·9	10
4	2 307	6	1 018	1	234	—	—	10	3 146	1	413	3·82	4·02	4·10	136·6	131·1	11
8	526	58	2 171	4	62	—	—	49	1 604	21	1 155	3·79	3·68	3·58	89·2	91·2	12
12	1 676	15	1 369	—	—	—	—	24	2 267	3	778	4·03	3·90	3·51	99·3	98·6	13
10	2 041	30	3 559	5	244	2	30	32	5 200	11	614	3·94	4·01	3·75	132·6	125·2	14
45	3 977	92	8 317	21	2 397	8	307	110	9 307	40	5 077	3·19	3·29	3·12	62·8	70·8	15
53	3 425	89	3 551	14	707	14	487	137	6 929	5	267	3·99	4·06	3·57	102·0	104·9	16
8	405	12	511	1	257	—	—	20	1 142	1	31	3·46	3·74	3·20	120·3	120·1	17
20	4 607	40	8 312	2	668	—	—	43	9 673	19	3 914	3·71	3·84	3·59	96·2	97·6	18
21	4 434	25	7 549	—	—	1	46	30	6 991	15	4 946	4·08	3·93	3·55	105·9	103·9	19
15	952	37	2 395	1	51	6	253	43	2 942	4	203	4·05	4·42	3·67	88·6	90·8	20
29	2 704	74	4 938	5	261	14	1 721	94	6 182	—	—	4·16	4·26	4·01	113·3	110·2	21
1	28	19	866	7	429	—	—	20	843	7	480	3·12	3·37	3·12	95·8	94·3	22
15	1 807	26	1 080	2	59	—	—	32	2 173	11	773	3·55	3·33	3·35	122·8	123·0	23
2	115	16	2 758	2	114	—	—	14	2 654	6	333	3·56	3·74	3·60	106·3	121·1	24
11	2 572	13	989	2	236	—	—	24	3 683	2	114	4·11	4·19	3·65	122·4	118·4	25
14	643	50	2 833	3	79	—	—	52	2 614	15	941	3·62	3·71	3·48	93·5	92·5	26
3	1 685	4	422	1	21	—	—	8	2 128	—	—	3·89	3·82	3·34	85·0	87·4	27
16	926	60	2 929	2	99	2	167	62	2 953	14	834	3·66	3·73	3·46	99·3	103·8	28
15	6 279	30	11 628	1	51	4	1 283	40	16 582	2	93	4·08	4·11	3·75	117·0	116·0	29
4	1 159	5	1 673	—	—	1	191	8	2 641	—	—	4·04	4·88	3·65	96·8	97·9	30
14	3 087	36	7 623	4	677	3	1 386	47	9 091	4	910	4·01	4·04	3·70	125·8	127·0	31
13	953	32	6 373	4	426	7	988	41	6 662	1	102	4·05	3·99	3·88	122·3	121·7	32
48	5 941	65	10 867	2	129	15	2 762	95	13 523	5	652	4·18	3·93	4·06	115·1	111·4	33
19	1 711	48	3 425	6	262	8	801	61	4 195	4	402	3·68	3·81	3·49	109·6	105·6	34
5	688	13	1 187	1	19	—	—	14	1 711	5	183	3·79	3·58	3·20	105·3	103·8	35
10	1 682	38	3 326	12	1 887	1	26	53	5 710	6	1 159	3·34	3·47	3·24	107·0	104·8	36
2	1 940	5	3 694	1	495	—	—	6	4 833	2	1 296	3·85	3·86	3·87	113·4	110·5	37
11	796	22	1 174	1	3	6	589	24	1 298	4	86	3·95	4·01	3·61	118·8	120·4	38
10	953	25	1 491	—	—	—	—	28	1 804	7	640	3·74	3·86	3·52	120·6	116·0	39
1	22	4	621	—	—	—	—	4	349	1	294	3·97	4·00	3·96	139·7	118·1	40
—	—	8	2 402	—	—	—	—	—	—	8	2 402	2·00	2·00	2·00	44·1	43·9	41
9	1 124	30	2 984	—	—	1	93	31	2 789	7	1 226	3·91	3·86	3·65	146·4	132·4	42
43	2 070	53	2 454	23	696	—	—	85	4 074	34	1 146	3·51	3·48	3·53	79·3	74·2	43
8	2 526	32	3 439	6	1 663	—	—	27	2 706	19	4 922	3·24	3·01	2·99	111·1	106·0	44
20	1 036	36	3 754	5	408	1	20	53	4 791	7	387	3·78	4·04	3·63	129·3	149·2	45
14	3 225	20	3 798	3	308	—	—	29	6 540	8	791	3·69	3·81	3·48	94·0	99·1	46
839	**154729**	**1490**	**183 963**	**173**	**16 304**	**214**	**56200**	**1916**	**237 877**	**372**	**61 419**	**4·01**	—	—	**111·8**	—	47
788	144965	1429	187 078	176	17 959	167	46269	1860	239 402	366	64 331	3·97	—	—	109·8	—	48
682	117318	1554	207 797	175	23 260	252	52048	1827	232 434	332	63 893	3·91	—	—	111·1	—	49
624	109619	1562	216 345	206	22 358	218	47971	1804	230 522	370	69 829	3·82	—	—	109·2	—	50
602	105707	1547	192 389	271	25 164	123	34474	1716	199 951	581	88 835	3·71	—	—	104·5	—	51

efter vanligheten god och jämn, och några nämnvärda förändringar sedan föregående kvartal ha ej ägt rum, om man undantar, att *skrädderier och sömnadsfabriker* väsentligt förbättrat sin redan förut goda ställning. Övertidsarbete tillämpades på flera håll, och brist rådde å olika slag av yrkesvana skräddare och sömmerskor, likasom ock å modister. Även inom andra företagargrupper var tillgången på kunnig arbetskraft knapp, särskilt kvinnlig.

Inom läder-, hår- och gummiindustrien fortsatte uppgången för *läderfabrikerna*, medan *skomarknaden* var mera dämpad än föregående kvartal. *Gummifabrikerna* arbetade som förut under gynnsamma förhållanden. Livlig efterfrågan har gjort sig gällande i fråga om *tapetserare*.

Den kemisk-tekniska industrigruppens konjunktursiffra är alltjämt den lägsta till följd av tändsticksfabrikernas mindre goda arbetstillgång. Övriga industrigrenar inom denna grupp ha haft god sysselsättning.

Vad byggnadsverksamheten beträffar, var arbetstillgången för årstiden anmärkningsvärt god, ehuru på skilda håll en viss återhållsamhet kunde förmärkas med anledning av de pågående avtalsförhandlingarna.

Sedan 1932 har socialstyrelsen på grundval av uppgifterna om arbetarantalet vid de i denna statistik medtagna företagen uträknat en *sysselsättningsindex*.[1] Vid den nu verkställda beräkningen ha kunnat medtagas 1 271 företag, vilka sysselsatt tillsammans 253 022 arbetare, motsvarande 71 % av hela det i kvartalsredogörelsen redovisade arbetarantalet. Sysselsättningsindex för 1937 års första kvartal har blivit 111·8 mot 109·8 ett kvartal tidigare och 104·5 för första kvartalet 1936. Vid de av denna statistik berörda företagen, vilka samtliga varit i verksamhet och avgivit rapporter sedan 1926 (eller dessförinnan), var sysselsättningen sålunda nu icke obetydligt större än i genomsnitt för åren 1926—1930.

För ytterligare belysning av sysselsättningsförhållandena ha fr. o. m. 1935 införskaffats uppgifter å *utbetald lönesumma* under första avlöningsperioden i varje kvartals sista månad, och med användande av dessa uppgifter ha *löneindextal* uträknats. Härvid ha summerats de lönebelopp, som utbetalats av identiskt samma företag under de två kvartal, som jämföras med varandra, och angivits lönesummans storlek under en viss period i förhållande till den föregående. Indextalen utgöra alltså en s. k. kedjeindex och avse i första hand att visa förändringarna i utbetald lönesumma från det ena kvartalet till det andra.[2] I efterföljande tablå återgivas de på detta sätt framräknade indextalen dels för samtliga redovisade företag och dels för vissa huvudgrupper.

I undersökningen ingå för de båda senaste kvartalen 2 202 företag med omkring 330 000 arbetare. Av tablån framgår, att den lönesumma, som utbetalats av dessa företag, minskats med 1·8 % från fjärde kvartalet 1936 till första kvartalet 1937, vilket utvisar någon nedgång av arbetsvolymen under vinterkvartalet.

---

[1] Den av socialstyrelsen här beräknade sysselsättningsindexen angiver antalet under rapportkvartalet sysselsatta arbetare i procent av det antal arbetare, som, vad samma företag beträffar, voro i medeltal anställda under femårsperioden 1926—1930. Jfr Soc. Medd. årg. 1932, sid. 364 o. f. och 764 o. f.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1935, sid. 742 o. f.

Löneindex (föregående kvartal = 100)	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- och stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmedelsind.	Textil- o. beklädn.-ind.	Läder-, hår- o. gummivaruind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftv. o. kommunala verk	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport	Samtliga
1935: 2:a kv.	102·4	121·9	138·8	106·1	98·5	99·0	91·4	97·5	123·4	109·7	101·4	92·6	**104·7**
3:e kv.	107·5	101·9	100·3	101·8	110·4	105·5	115·7	110·0	143·1	109·0	98·5	96·7	**106·4**
4:e kv.	102·2	92·7	89·8	101·9	114·1	101·8	99·2	99·4	67·6	91·1	95·6	104·0	**100·3**
1936: 1:a kv.	98·9	95·6	86·6	95·6	78·3	102·7	98·0	100·5	91·0	101·1	92·5	94·8	**96·3**
2:a kv.	102·5	127·7	141·6	114·2	101·0	91·6	89·5	98·6	118·2	116·8	101·8	114·1	**106·3**
3:e kv.	105·8	104·1	95·5	95·0	112·6	112·0	123·4	105·5	142·0	102·4	101·3	95·6	**105·2**
4:e kv.	104·4	89·6	89·8	100·5	108·8	102·7	95·7	102·8	72·0	94·4	114·0	109·1	**101·1**
1937: 1:a kv.	101·4	91·9	88·5	98·4	87·9	102·1	99·4	99·5	81·1	95·1	90·8	102·4	**98·2**

Med utgångspunkt från första kvartalet 1935, som är den tidigaste period, för vilken här ifrågavarande uppgifter föreligga, har på grundval av ovanstående kedjeindextal framräknats följande indexserie med fast basperiod rörande den av samtliga företag utbetalade lönesumman.

	1935				1936				1937
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.
Löneindex (1 kvart. 1935 = 100)	100·0	104·7	111·4	111·7	107·6	114·3	120·3	121·6	[119·4

Av denna serie framgår, att den utbetalade lönesumman sedan första kvartalet 1935 undergått en avsevärd ökning. För undvikande av påverkningar av säsongförhållandena bör man genomgående jämföra indextalen för samma tid olika år och finner då, enligt nyssnämnda indexserie, mellan första kvartalet 1936 och motsvarande tid 1937 en ökning av lönesumman med 11·0 %.

Ökning, resp. minskning (−) från 1 kv. 1936, %	Malmbrytn. o. metallind.	Jord- o. stenind.	Trävaruind.	Pappers- o. graf. ind.	Livsmed.-ind.	Textil- o. bekl.-ind.	Läder-, hår- o. gummiind.	Kem.-tekn. ind.	Byggnadsverksamh.	Kraftverk o. komm. verk.	Handel o. varulager	Land- o. sjötransport
	14·8	9·5	7·5	7·2	8·7	7·5	5·1	6·4	−1·9	7·2	6·7	21·8

För de olika huvudgrupperna av företag återfinnes motsvarande jämförelse med föregående år i ovanstående tablå.

Arbetslöshetsundersökningen den 31 juli 1936.

Statens arbetslöshetskommission har avgivit redogörelse för den på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställda undersökningen av arbetslöshetsklientelet den 31 juli 1936. Ett sammandrag av kommissionens redogörelse lämnas här nedan, varvid dennas kapitelrubriker bibehållits, även om i några fall referaten av utrymmesskäl måst göras mycket kortfattade.

1936 års undersökning ansluter sig till den undersökning av arbetslöshetsklientelet, som verkställdes den 31 juli 1935 och som även har refererats i denna tidskrift.[1]

Arbetslöshetens omfattning den $^{31}/_{7}$ 1935—$^{31}/_{7}$ 1936 enligt månadsrapporterna från arbetslöshetskommittéerna. Under det år, som förflutit sedan föregående undersökning, har arbetslösheten nedgått med nära 50 %. Den $^{31}/_{7}$ 1935 uppgick det rapporterade antalet arbetslösa till 42 582. Efter successiv stegring till 61 400 under januari 1936 började anmälningssiffrorna sjunka, och nedgången blev särskilt stark under maj och juni. Den $^{31}/_{7}$ 1936 voro 21 510 personer anmälda som hjälpsökande. Av dessa voro 4 414 eller 20·5 % hemmahörande i storstäderna och 7 693 eller 35·8 % i *arbetslöshetstyngda områden*, d. v. s. kommuner eller områden, där industrier, som efter senaste högkonjunktur mera avsevärt minskat sin sysselsättning, varit lokaliserade.

Det rapporterade antalet arbetslösa inom de arbetslöshetstyngda områdena den $^{31}/_{7}$ 1935 och den $^{31}/_{7}$ 1936 framgår av följande sammanställning.

	$^{31}/_{7}$ 1935	$^{31}/_{7}$ 1936
Stenkommuner.		
Blekinge län	1 562	507
Göteborgs och Bohus län	3 664	1 813
Sågverkskommuner.		
Västernorrlands län	2 982	2 355
Övriga	695	533
Tändstickskommuner	491	344
Järnbruks- och gruvkommuner.		
Bergslagen	1 144	547
Norrbottens län	1 001	678
Glasbrukskommuner	245	145
Övriga.		
Oskarshamn	316	196
Södra Vram	128	97
Vissa kommuner i Västernorrlands län	707	478
Samtliga	**12 935**	**7 693**

[1] Soc. Medd. årg. 1936, sid. 365 ff.

Tab. 1. De arbetslösas fördelning på yrkes- och åldersgrupper inom olika kommuntyper.

	Städer med ett invånarantal av					Landskommuner (med köpingar)			Samtliga kommuner	Procentuell fördelning
	över 100 000	30 000–100 000	20 000–30 000	5 000–20 000	högst 5 000	industrikommuner	blandade kommuner	jordbruks-kommuner		
A. Yrkesgrupper.										
Jordbruk	53	31	18	54	9	108	114	62	449	2·2
Skogshushållning	3	1	1	4	2	88	179	213	491	2·5
Ingenjörsarbete o. arbetsledning	31	4	—	2	—	6	2	—	45	0·2
Malmbrytning	1	—	—	—	—	429	26	2	458	2·3
Metallindustri	557	81	58	338	28	328	71	10	1 471	7·4
Stenindustri	8	—	9	110	14	771	946	81	1 939	9·7
Glasindustri	4	1	5	4	17	134	10	—	175	0·9
Annan jord- o. stenindustri	34	8	10	45	4	110	26	8	245	1·2
Sågverksindustri	110	28	23	274	10	1 186	470	170	2 271	11·4
Annan trävaruindustri	74	17	10	84	16	17	19	4	241	1·2
Pappersindustri	40	30	2	20	1	334	87	30	544	2·7
Grafisk industri	36	5	2	5	—	3	—	—	51	0·3
Livsmedelsindustri	139	35	39	152	6	50	18	11	450	2·3
Textil- o. beklädnadsind.	74	47	13	63	1	13	5	1	217	1·1
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	95	80	23	62	4	32	14	9	319	1·6
Kemisk-teknisk industri	65	36	1	163	59	49	1	—	374	1·9
Väg- o. anläggningsarbete	210	79	61	124	17	342	242	195	1 270	6·4
Annan byggnadsverksamhet	340	30	17	64	8	103	55	32	649	3·3
Kraft- o. värmeproduktion	53	11	9	34	1	35	5	3	151	0·8
Sjöfart o. fiske	153	32	63	74	5	68	32	14	441	2·2
Kontors- o. butikspersonal	383	63	30	72	4	60	19	1	632	3·2
Lagerarbete	252	42	38	65	—	26	1	2	426	2·1
Hotell- o. restaurangrörelse	75	7	5	15	2	4	—	—	108	0·5
Landtransport	523	91	61	174	14	149	42	22	1 076	5·4
Allmän tjänst o. fria yrken	54	7	17	14	—	9	3	3	107	0·5
Husligt arbete	15	4	1	8	—	—	—	—	28	0·1
Tillfällighets- o. diversearb.	833	243	198	854	67	1 484	650	355	4 684	23·5
Ungdom utan särskild utbildning	22	3	8	41	7	380	115	42	618	3·1
Samtliga yrkesgrupper	**4 237**	**1 016**	**722**	**2 919**	**296**	**6 318**	**3 152**	**1 270**	**19 930**	**100·0**
B. Åldersgrupper. (Ålder uppnådd 1936.)										
16–17	—	—	—	6	2	92	36	18	154	0·8
18–20	56	10	11	92	15	455	184	103	926	4·7
21–25	285	104	99	382	46	1 196	482	225	2 819	14·1
26–30	473	154	132	420	50	1 055	543	217	3 044	15·3
31–35	539	161	113	352	43	871	420	179	2 678	13·4
36–40	568	145	89	273	28	589	342	145	2 179	10·9
41–45	542	94	50	224	23	441	301	103	1 778	8·9
46–50	585	86	61	277	22	424	220	95	1 770	8·9
51–55	523	96	66	261	20	426	230	75	1 697	8·5
56–60	391	83	49	288	20	387	218	56	1 492	7·5
61–66	262	75	47	286	20	339	153	49	1 231	6·2
67 o. däröver	13	8	5	58	7	43	23	5	162	0·8
Samtliga åldersgrupper	**4 237**	**1 016**	**722**	**2 919**	**296**	**6 318**	**3 152**	**1 270**	**19 930**	**100·0**

Undersökningens omfattning och utförande. Undersökningen grundar sig på uppgifter, som lämnats av de arbetslösa själva och som kontrollerats och kompletterats av vederbörande arbetslöshetskommittéer. I undersökningen ingå uppgifter från 393 arbetslöshetskommittéer avseende 19 980 personer (19 930 män och 50 kvinnor) eller 92·9 % av de vid undersökningstillfället rapporterade arbetslösa. I undersökningen har skilts på sådana arbetslösa, som ingingo i 1935 års undersökning *(kvarvarande)*, och sådana, som tillkommit efter den $^{31}/_{7}$ 1935 *(tillkomna)*. Materialet har liksom vid föregående undersökning redovisats på 8 kommuntyper. Vissa kommuner — storstäderna och flertalet arbetslöshetstyngda kommuner — ha varit föremål för en specialundersökning, avseende att bl. a. utröna de arbetslösas möjligheter att taga arbete i öppna marknaden, orsaken till förutvarande anställnings upphörande, innehav av fastighet m. m. Dessutom har vid de statliga reservarbetsplatserna verkställts särskild undersökning rörande klientelets arbetsförhet m. m.

Klientelets ålderssammansättning. Klientelets fördelning på åldersgrupper inom olika kommuntyper framgår av *tab. 1.* (sid. 339). Åldersgränsen 40 år torde vara av särskilt intresse med hänsyn till den inom vissa industrier allt-

Tab. 2. De arbetslösas procentuella fördelning på olika åldersgrupper.

Län	16—20 år		21—40 år		41 år och däröver	
	$^{31}/_{7}$ 1935	$^{31}/_{7}$ 1936	$^{31}/_{7}$ 1935	$^{31}/_{7}$ 1936	$^{31}/_{7}$ 1935	$^{31}/_{7}$ 1936
Stockholms stad	0·9	0·4	49·8	41·3	49·3	58·3
Stockholms	4·2	3·0	54·4	50·0	41·4	47·0
Uppsala	5·8	2·9	57·0	53·6	37·2	43·5
Södermanlands	2·4	3·2	43·3	46·8	54·3	50·0
Östergötlands	3·4	0·7	57·0	56·9	39·6	42·4
Jönköpings	7·7	4·2	56·0	49·0	36·3	46·8
Kronobergs	5·1	1·0	62·0	52·1	32·9	46·9
Kalmar	5·0	3·0	54·9	51·5	40·1	45·5
Gotlands	—	—	42·9	33·3	57·1	66·7
Blekinge	4·6	1·4	59·0	58·9	36·4	39·7
Kristianstads	4·7	8·4	59·2	43·7	36·1	47·9
Malmöhus	2·7	0·8	49·7	42·4	47·6	56·8
Hallands	6·5	1·3	52·3	50·5	41·2	48·2
Göteborgs stad	5·6	3·1	53·0	50·7	41·4	46·2
Göteborgs o. Bohus län i övrigt	5·9	3·7	58·0	58·0	36·1	38·3
Älvsborgs	6·1	3·3	52·8	47·4	41·1	49·3
Skaraborgs	9·7	13·4	67·3	61·4	23·0	25·2
Värmlands	11·0	6·1	61·0	58·1	28·0	35·8
Örebro	7·6	4·6	53·3	47·7	39·1	47·7
Västmanlands	5·9	2·4	50·0	35·7	44·1	61·9
Kopparbergs	13·1	14·7	57·9	52·1	29·0	33·2
Gävleborgs	9·7	5·6	60·0	55·7	30·3	38·7
Västernorrlands	13·0	9·8	61·9	61·2	25·1	29·0
Jämtlands	18·1	13·6	55·7	47·0	26·2	39·4
Västerbottens	15·7	19·3	62·7	56·5	21·6	24·2
Norrbottens	16·0	12·5	66·6	69·3	17·4	18·2
Samtliga län	8·0	5·4	57·6	53·8	34·4	40·8

mer framträdande benägenheten att vid nyantagning av arbetskraft icke acceptera personer över 40 år. En jämförelse med resultaten från åldersundersökningarna den $^{30}/_{11}$ 1933, den $^{31}/_{10}$ 1934 och den $^{31}/_{7}$ 1935 ger vid handen, att grupperna över 40 år den $^{31}/_{7}$ 1936 utgjorde en betydligt större andel av klientelet än tidigare, eller 40·8 % mot 27·6 % den $^{30}/_{11}$ 1933. Ungdomsarbetslösheten hade däremot gått väsentligt tillbaka. Sålunda utgjorde antalet arbetslösa i åldern 16—20 år den $^{31}/_{7}$ 1936 endast 5·4 % av klientelet mot 13·1 % den $^{30}/_{11}$ 1933 och 8·0 % den $^{31}/_{7}$ 1935.

Ålderssammansättningen inom olika yrkesgrupper uppvisade rätt stora skiljaktigheter. Medan det procentuella antalet arbetslösa i åldern 40 år och däröver inom yrkesgrupperna malmbrytning, skogshushållning, textil- och beklädnadsindustri, tillfällighets- och diversearbete, sjöfart och fiske samt sågverksindustri uppgick till mellan 25·5 och 38·3 %, varierade motsvarande procenttal för grupperna metallindustri, kraft- och värmeproduktion, annan trävaruindustri, kontors- och butikspersonal, annan byggnadsverksamhet samt annan jord- och stenindustri från 53·7 till 60·0 %. Även de olika länen emellan fördelade sig arbetslösheten synnerligen olika inom de skilda åldersgrupperna, såsom framgår av tab. 2 å föregående sida. För jämförelse ha där även inlagts uppgifter avseende den $^{31}/_{7}$ 1935.

De tillkomna arbetslösa voro betydligt yngre än de kvarvarande. Icke mindre än 28·5 % av de tillkomna voro sålunda högst 25 år, under det att motsvarande siffra för de kvarvarande var 15·2 %.

Av de i undersökningen ingående 50 kvinnorna voro 39 över 40 år.

Klientelets yrkesfördelning. De arbetslösas fördelning på olika yrkesgrupper inom olika kommuntyper framgår ävenledes av tab. 1. Yrkesfördelningen har sedan den $^{31}/_{7}$ 1935 icke undergått några större förändringar, om man undantar grupperna jordbruk och skogshushållning, vilkas andel av klientelet den $^{31}/_{7}$ 1936 uppgick till sammanlagt 4·7 % mot 11·8 % den $^{31}/_{7}$ 1935. De tillkomna arbetslösa fördelade sig i nämnda hänseende i stort sett på samma sätt som klientelet i dess helhet.

Vid undersökningen ha i en del sammanhang, bl. a. för belysning av grovarbetarproblemet, vissa yrkesgrupper sammanförts till större enheter. De arbetslösas fördelning efter denna gruppering framgår av efterföljande sammanställning.

	Arbetslösa		Därav över 40 år
	Antal	%	%
Jordbruk och skogshushållning	940	4·7	35·4
Industrier med minskad sysselsättning	5 217	26·2	38·6
Övriga industrier	4 383	22·0	51·4
Kontorspersonal inom handel, samfärdsel m. m.	739	3·7	55·1
Arbetspersonal inom handel, samfärdsel m. m.	2 079	10·4	42·0
Diversearbete, väg- och anläggningsarbete, ungdom utan särskild utbildning	6 572	33·0	34·1
Summa	19 930	100·0	40·8

Till gruppen »industrier med minskad sysselsättning» ha förts yrkesgrupperna malmbrytning, stenindustri, sågverksindustri, glasindustri och kemisk-teknisk industri.[1] Under åren 1929—1935 har arbetarantalet inom dessa industrier enligt kommerskollegii industristatistik minskats med c:a 22 000 personer, under det att arbetarantalet inom övriga industrier under samma tid ökats med c:a 40 000. De nämnda industrierna sysselsatte år 1935 57 000 arbetare, under det att övriga industrier sysselsatte bortåt 415 000. Av ovanstående sammanställning framgår, att industrier med minskad sysselsättning rekryterade arbetslöshetsklientelet i större utsträckning än samtliga övriga industrier. Man finner även, att de arbetslösa såväl inom gruppen övriga industrier som inom handel, samfärdsel m. m. — alltså de områden av näringslivet, där relativt goda konjunkturförhållanden voro rådande — i betydligt högre grad än övriga arbetslösa tillhörde de äldre åldersgrupperna. En företagen undersökning visar, att huvudparten av dessa vid undersökningstillfället hade bakom sig en så långvarig arbetslöshetsperiod, att de måste anses ha förlorat kontakten med yrket. Av de dessa näringsområden tillhörande arbetslösa, som under tiden $^{1}/_{1}$ 1933—$^{31}/_{7}$ 1936 hade mindre än 150 veckors arbetslöshet, hade endast 16·0 % under tiden $^{1}/_{8}$ 1934—$^{31}/_{7}$ 1936 och endast 10·8 % efter den $^{31}/_{7}$ 1935 haft arbete i yrket sammanlagt minst 3 månader.

Omkring 40 % av hela klientelet utgjordes av personer, vilka konstaterats sakna yrkesutbildning, under det att mer än 25 % hade rekryterats från industrier, som fortfarande kämpade med krisartade sysselsättningssvårigheter, och där även yrkesutbildad arbetskraft haft ringa möjlighet att vinna anställning. C:a 65 % eller $^{2}/_{3}$ av samtliga arbetslösa måste sålunda ur aktuell arbetsmarknadssynpunkt betraktas som grovarbetare. Vidare utgjordes c:a 5 % av klientelet av jordbruks- och skogsarbetare samt c:a 5 % av kontorspersonal inom handel och samfärdsel; av den återstående fjärdedelen torde endast ett ringa antal personer ha stått i sådan kontakt med sitt yrke, att de kunna betecknas såsom annat än grovarbetare.

Försörjningsplikt. De arbetslösas fördelning på civilstånd var följande.

	Antal	%
Ogifta	7 690	38·6
Gifta	11 278	56·6
Änklingar	655	3·3
Frånskilda	307	1·5

Antalet personer med försörjningsplikt mot hustru eller barn under 16 år utgjorde 12 016. Bland de övriga hade 850 arbetslösa försörjningsplikt mot föräldrar eller adoptant.

En jämförelse har gjorts mellan de i undersökningen ingående familjernas fördelning efter barnantal och samma fördelning enligt 1935 års folkräkning. Denna jämförelse har givit följande resultat:

[1] Huvudsakligen f. d. tändsticksarbetare.

Familjer med	Enligt 1935 års folkräkning	Enligt 1936 års arbetslöshetsundersökning
	%	%
0 barn	38·0	31·5
1 »	29·6	29·8
2 »	17·3	19·3
3 »	7·9	9·8
4 barn eller flera	7·2	9·6

Inflyttningsförhållanden. Arbetslöshetsklientelets rörlighet har belysts genom en undersökning av de arbetslösas inflyttningsförhållanden. Det har visat sig, att 55·9 % av de arbetslösa voro födda i vistelsekommunen, medan motsvarande siffra för hela antalet män i åldern 16—65 år enligt 1930 års folkräkning utgjorde 47·6. Av de i vistelsekommunen födda arbetslösa hade emellertid 1 243 utflyttat ur denna och därpå åter inflyttat dit. De sedan födelsen i vistelsekommunen bosatta utgjorde följaktligen 9 895 eller 49·6 % av hela antalet arbetslösa. Motsvarande procentsats inom olika kommuntyper varierade från 34·9 % i storstäderna till 72·4 % i jordbrukskommunerna. Av de till den nuvarande vistelsekommunen inflyttade arbetslösa hade icke mindre än 64·6 % inflyttat före 1926 och 19·7 % under åren 1926—1930. Beträffande de i vistelsekommunen födda och dit återinflyttade visar undersökningen, att återinflyttningen varit särskilt stark under åren 1933—1936.

Särskild uppmärksamhet har ägnats inflyttningsförhållandena i de arbetslöshetstyngda områdena. Inom dessa voro icke mindre än 64·2 % av de arbetslösa — i Blekinge läns stenkommuner 77·5 % — födda i vistelsekommunen. Inflyttade till de arbetslöshetstyngda områdena efter 1925 voro 10·0 % av klientelet.

Fastighetsinnehav. Vid 1936 års undersökning har den arbetslöse även tillfrågats, huruvida han ägde jordbruksfastighet eller annan fastighet, arrenderade jordbruksfastighet eller bodde på av föräldrar ägd eller arrenderad jordbruksfastighet. Vid granskningen av svaren har det visat sig, att gränsdragningen mellan jordbruksfastighet och annan fastighet berett uppgiftslämnarna svårigheter, varför vid bearbetning här ha redovisats endast tvenne grupper av arbetslösa, nämligen de, som äga eller arrendera fastighet, samt de, som bo på av föräldrar ägd eller arrenderad jordbruksfastighet. Man finner då, att i hela riket 2 875 arbetslösa eller 14·4 % uppgivit sig äga eller arrendera fastighet, medan 1 152 arbetslösa eller 5·8 % bo på av föräldrar ägd eller arrenderad jordbruksfastighet. I Blekinge län voro icke mindre än 39·4 % av de arbetslösa fastighetsinnehavare; inom stenkommunerna ända till 51·7 %. Närmast kommo Göteborgs och Bohus län (Göteborgs stad frånräknad) samt Västerbottens län med 27·2 resp. 25·9 % fastighetsinnehavare. Höga motsvarande procentsiffror uppvisade även Kristianstads, Kronobergs, Värmlands och Uppsala län. Av en specialundersökning inom Blekinge och Göteborgs och Bohus läns stenkommu-

ner samt Västernorrlands läns sågverkskommuner framgår, att det övervägande antalet fastigheter hade ett taxeringsvärde om vardera högst 3 000 kronor.

Hjälpens utformning den 31 juli 1936. Av de i undersökningen ingående 19 930 arbetslösa åtnjöto 16 511 eller 82·8 % hjälp vid undersökningstillfället. Hjälpta genom sysselsättning vid reservarbeten voro 14 450 arbetslösa, därav 8 883 vid statliga, 4 025 vid statskommunala och 1 542 vid kommunala reservarbeten; 453 hade hjälpts genom s. k. ungdomshjälp (ungdomsreservarbete, arbetsläger och kurser) samt 1 608 genom kommunalt understöd eller annan fattigvård. Dagunderstöd med statsbidrag — en hjälpform som under vinterhalvåret spelar en viss roll i hjälpverksamheten — förekom icke vid undersökningstillfället. Hjälpprocenten inom olika åldersgrupper var, om man undantar de yngsta och äldsta åldersgrupperna — som uppvisade något lägre hjälpprocent — ungefär densamma för samtliga åldersgrupper. Vid gruppering efter försörjningsplikt finner man, att de försörjningspliktiga erhållit hjälp i något större utsträckning än övriga. Sålunda varierade hjälpprocenten för de gifta från 81·7 för gifta utan barn till 88·2 för gifta med sex eller flera barn, under det att 80·9 % av de icke försörjningspliktiga voro hjälpta. Då arbetslöshetskommittéerna i stort sett sökt att till statligt reservarbete i första hand hänvisa icke försörjningspliktiga, voro inom denna grupp 55·5 % sysselsatta vid statliga reservarbeten, under det att motsvarande siffra för gifta arbetslösa var 36·7. Observeras bör, att de till statligt reservarbete hänvisade familjeförsörjarna till stor del (46·2 %) voro s. k. dagkolonister, d. v. s. att arbetsplatsen var belägen så nära hemorten, att de kunde bo i sina hem. Vad beträffar hjälpens omfattning inom olika yrkesgrupper företedde desamma icke några mera anmärkningsvärda skiljaktigheter. Liksom vid 1935 års undersökning hade sådana arbetslösa, som rekryterats från yrkesgrupperna malmbrytning och stenindustri, i större utsträckning än övriga yrkesgrupper hjälpts genom statligt reservarbete.

Arbetslöshetsperiodens längd samt hjälpens omfattning och utformning under tiden $^{1}/_{1}$ 1933—$^{31}/_{7}$ 1936. Frågan om arbetslöshetsperiodens längd erhöll vid 1935 års undersökning en allsidig belysning, varför det icke ansetts nödvändigt att vid 1936 års undersökning ägna denna fråga en så ingående uppmärksamhet.

Av klientelet hade 86·2 % varit arbetslösa åtminstone någon vecka under vartdera av åren 1933—1935. Åtminstone någon veckas arbetslöshet under såväl 1934 som 1935 redovisade 91·7 % av klientelet; 87·6 % uppvisade vid något tillfälle arbetslöshet under året 1933 och 92·4 % under 1934, medan motsvarande siffra för 1935 var 97·1 %. Medeltalet arbetslöshetsveckor per arbetslös för ifrågavarande period uppgick till 151·0, d. v. s. 81·2 % av den teoretiskt möjliga arbetslöshetstiden (186 veckor). Inom de arbetslöshetstyngda områdena uppgick antalet arbetslöshetsveckor per arbetslös till icke mindre än 160·3. En markant skillnad i här berörda hänseende framträder, som rimligt är, mellan de från 1935 års undersökning vid undersökningstillfället 1936 kvarvarande arbetslösa och de tillkomna, som ingingo i 1936 års undersökning men ej i 1935 års.

Medeltalet arbetslöshetsveckor för de kvarvarande uppgick sålunda till 165·9 (beträffande de arbetslöshetstyngda områdena till 170·3), medan motsvarande medeltal för de tillkomna var 120·6 (beträffande de arbetslöshetstyngda områdena 133·6).

Att spridningen kring medeltalen emellertid är betydande, framgår av följande sammanställning.

Arbetslöshetsveckor	Antal arbetslösa i procent		
	Kvarvarande	Tillkomna	Samtliga
150—186	79·6	39·4	66·3
100—149	15·1	26·1	18·8
50— 99	5·0	20·2	10·0
1— 49	0·3	14·3	4·9
Summa	100·0	100·0	100·0

Skillnaden mellan kvarvarande och tillkomna framträder ännu mera accentuerad vid gruppering av de arbetslösa på olika kommuntyper. I storstäderna voro sålunda icke mindre än 85·8 % av de kvarvarande *svårartat arbetslösa* (minst 150 arbetslöshetsveckor), medan motsvarande siffra för de tillkomna var 39·5 %. Medeltalet för hela riket och för bägge de nämnda grupperna av arbetslösa uppgick, såsom framgår av tablån, till 66·3 %.

Vid beräkning av antalet svårartat arbetslösa i olika län framkomma höga procentsiffror för Blekinge (72·1 %), Göteborgs och Bohus (71·6 %), Västernorrlands (69·1 %) samt Norrbottens (77·9 %) län.

Bland de olika yrkesgrupperna uppvisade följande de högsta siffrorna för medeltalet arbetslöshetsveckor per arbetslös.

Malmbrytning	174·6
Stenindustri	161·5
Annan jord- och stenindustri	160·4
Glasindustri	159·2
Metallindustri	158·9
Tillfällighets- och diversearbete	157·0
Sågverksindustri	156·1

Arbetslöshetshjälpens omfattning och utformning för det i undersökningen ingående klientelet under tiden $^{1}/_{1}$ 1933—$^{31}/_{7}$ 1936 har gjorts till föremål för ingående undersökningar. Sambandet mellan hjälpens omfattning och arbetslöshetstidens längd framgår av följande sammanställning.

Antal arbetslöshetsveckor	Hjälpveckor i % av arbetslöshetsveckor					
	Kvarvarande arbetslösa			Tillkomna arbetslösa		
	1933	1934	1935	1933	1934	1935
50—52	72·7	80·4	83·5	57·5	61·1	43·2
40—49	59·8	65·6	70·6	50·1	53·3	40·7
30—39	54·8	60·3	63·5	39·7	47·5	42·3
20—29	48·6	52·7	58·8	33·1	44·9	42·0
10—19	42·1	38·6	37·9	27·6	32·4	36·6
1— 9	32·0	36·0	30·0	28·0	30·0	32·0

Även i denna sammanställning framträder en markerad skillnad mellan kvarvarande och tillkomna arbetslösa. Om man godtager förhållandet mellan antalet veckor, varunder hjälp utgått, och antalet arbetslöshetsveckor såsom ett kriterium på hjälpbehovet, synes detta ha varit avsevärt mindre för de tillkomna arbetslösa.

Av hela det redovisade klientelet hade endast 440 personer, d. v. s. 2·2 %, icke åtnjutit någon arbetslöshetshjälp under undersökningsperioden; flertalet av dessa uppvisade en arbetslöshetsperiod av högst 50 veckor. Å andra sidan hade 1 174 personer (5·9 %) åtnjutit hjälp under minst 180 veckor, d. v. s. praktiskt taget hela undersökningsperioden.

En avsevärd olikhet beträffande hjälpverksamhetens omfattning inom olika kommuntyper kunde konstateras. Antalet hjälpveckor per arbetslös uppgick nämligen till 123·5 i storstäderna och till 74·4 i jordbrukskommunerna; för samtliga kommuner var siffran 105·8. Även i fråga om hjälpens utformning under ifrågavarande tidsperiod finner man betydande olikheter mellan de olika kommuntyperna, vilket framgår av efterföljande tab. 3.

Tab. 3. Antalet någon gång under respektive år genom statligt reservarbete, statskommunalt reservarbete eller dagunderstöd med statsbidrag hjälpta i % av antalet i undersökningen ingående arbetslösa inom respektive kommuntyper.

Kommuntyper	Statligt reservarbete				Statskommunalt reservarbete				Dagunderstöd med statsbidrag			
	1933	1934	1935	1936	1933	1934	1935	1936	1933	1934	1935	1936
Storstäder	9·7	34·5	52·3	52·1	11·1	18·1	27·9	26·8	71·0	78·5	68·9	64·3
Övriga städer	17·0	34·2	41·6	36·3	35·6	45·7	46·4	41·9	55·8	57·5	38·9	32·8
Landskommuner.												
Industrikommuner	32·3	51·5	55·8	58·2	12·6	27·7	33·4	30·1	61·5	60·8	38·4	33·4
Blandade kommuner	41·7	58·3	60·2	57·4	8·9	19·6	27·6	27·9	36·5	36·8	17·1	16·3
Jordbrukskommuner	41·2	46·3	50·2	50·4	10·8	24·8	28·7	24·4	31·1	25·7	14·8	15·7
Summa	**25·8**	**44·3**	**51·9**	**50·8**	**17·1**	**28·6**	**34·2**	**31·6**	**56·3**	**57·8**	**40·1**	**36·0**

Man har även utrönt, i vilken utsträckning hjälp meddelats den arbetslöse endast i en hjälpform under ett och samma år. Det har därvid befunnits, att, medan år 1933 21·4 % av de undersökta arbetslösa hjälpts enbart genom reservarbete i någon form, denna procentsats år 1935 hade stigit till 44·0. Stegringstendensen gällde såväl det statliga reservarbetet, där procenttalet för sysselsatta under samma tid hade stigit från 13·1 till 22·8 %, som det statskommunala reservarbetet, där stegring noterats från 3·4 till 9·2 %. Samtidigt hade de enbart med understöd hjälpta sjunkit från 33·0 till 7·9 %. Det är av intresse att konstatera, huru både i blandade kommuner och jordbrukskommuner arbetslinjen blivit så helt dominerande, att år 1935 två tredjedelar av de undersökta arbetslösa där hjälptes enbart med reservarbete.

Redan härav följer, att inom dessa kommuner kombinationen mellan understöd och reservarbete varit ganska sparsamt förekommande. Inom storstäderna har

däremot nämnda kombination under dessa år blivit den dominerande hjälpformen; ännu år 1933 var där enbart understöd den utan jämförelse mest anlitade formen för arbetslöshetshjälp.

Ehuru det statliga reservarbetet blivit av allt större betydelse som hjälpform, inrymmer det undersökta klientelet åtskilliga hjälpta personer, som under tiden 1 januari 1933—31 juli 1936 icke vid något tillfälle varit sysselsatta vid statligt reservarbete utan i stället erhållit hjälp i andra former. Dessas antal uppgick till 6 402, d. v. s. 32·8 % av de under nämnda tid hjälpta. De på så sätt hjälpta hade icke, såsom man möjligen skulle vilja förmoda, hjälpts enbart under relativt korta perioder; deras genomsnittliga hjälpperiod, 87·0 veckor, var dock något kortare än medeltalet hjälpveckor för hela klientelet, 105·8.

I städer med 20 000—30 000 invånare utgjorde emellertid medeltalet hjälpveckor för de enbart i hemmahjälpformer[1] hjälpta 109·6 veckor, under det att medeltalet för hela klientelet inom denna kommuntyp var 103·7. Här var alltså hjälpperioden längre för de hemmahjälpta än för de övriga.

Det är vidare av intresse att konstatera, hurusom i städer med under 30 000 invånare antalet hemmahjälpta utgjorde c:a hälften av antalet i undersökningen ingående arbetslösa.

Klientelets arbetsförhet. Klientelets arbetsförhet har i den *allmänna undersökningen* bedömts efter enahanda principer som vid 1935 års undersökning. Undersökningen har sålunda där begränsats till frågan om den arbetslöses rent fysiska egenskaper. Då bedömningen baserades på dennes egna uppgifter och arbetslöshetskommitténs uppfattning, torde arbetsförheten här ha blivit förhållandevis liberalt bedömd. Resultaten från den allmänna undersökningen medge en direkt jämförelse med motsvarande resultat från 1935 års undersökning. Det procentuella antalet arbetsoföra hade sålunda ökats från 2·2 till 2·9 % och antalet arbetsföra endast i yrket eller endast i grovarbete från 2·9 till 3·5 %.

De vid *specialundersökningen* av storstädernas och de arbetslöshetstyngda kommunernas klientel framkomna resultaten kunna icke direkt jämföras med motsvarande resultat från 1935 års undersökning på grund av de olika förhållanden, under vilka de båda undersökningarna utförts. Specialundersökningen gav emellertid till resultat, att klientelet i storstäderna till 89·4 % och i de arbetslöshetstyngda områdena till 91·5 % bestod av personer med god arbetsförhet. Möjligheten att erhålla arbete i öppna marknaden ansågs vara minst medelgod för 90·3 % av storstädernas och för 93·9 % av de arbetslöshetstyngda områdenas arbetslösa.

En speciell arbetsförhetsundersökning har verkställts beträffande samtliga i statligt reservarbete den 31 juli 1936 sysselsatta reservarbetare *(arbetsplatsundersökningen)*. Såsom undersökare ha därvid fungerat kommissionens arbetsledare vid de olika arbetsplatserna, och dessa ha efter samma nomenklatur och samma anvisningar, som utfärdats för arbetslöshetskommittéerna, avgivit

[1] Härmed förstås statskommunalt och kommunalt reservarbete samt kontantunderstöd, med eller utan statsbidrag.

omdöme om de sysselsattas arbetsförhet och möjligheter att vid god tillgång på arbete erhålla arbete i öppna marknaden. 86·6 % av samtliga reservarbetare ansågos ha god arbetsförhet, medan 8·8 % ansågos ha nedsatt arbetsförhet på grund av ålder och 4·3 % på grund av sjukdom eller lyte; 0·3 % betecknades såsom arbetsoföra. Klientelet från storstäderna företedde en väsentligt sämre arbetsförhet än det från övriga städer och från landsbygden. Sålunda utgjorde de fullt arbetsföra från storstäderna endast 78·1 %, medan motsvarande tal för övriga städer och för landsbygden utgjorde 87·8 resp. 89·7 %.

Goda möjligheter att erhålla arbete i öppna marknaden ansågos föreligga i fråga om 41·1 % av reservarbetarna, medan 36·5 % ansågos ha endast medelgoda möjligheter och 22·4 % dåliga möjligheter på grund av ålder, familjeförhållanden, bristande initiativ, arbetsovilja, dålig vandel eller andra orsaker.

De resultat, som erhållits genom den av arbetslöshetskommittéerna utförda specialundersökningen rörande de arbetslösas arbetsförhet och deras möjligheter att erhålla arbete i öppna marknaden, ha i fråga om de statliga reservarbetarna kunnat direkt jämföras med arbetsplatsundersökningens motsvarande resultat. Kommittéerna ha genomgående bedömt såväl arbetsförhet som möjligheter till arbete gynnsammare än platsledarna. Medan de förra ansett 95·9 % av klientelet äga god arbetsförhet, ha de senare funnit, att så varit fallet beträffande 88·1 %. Kommittéerna ha funnit 92·7 % och platsledarna 80·9 % äga minst medelgoda möjligheter att erhålla arbete i öppna marknaden.

Facklig organisationstillhörighet. Vid 1935 års undersökning verkställdes en förhållandevis ingående analys av arbetslöshetsklientelets organisationsförhållanden, varför frågan vid 1936 års undersökning har kunnat behandlas mera summariskt. Tillhopa hade 6 164 personer, d. v. s. 30·9 % av samtliga undersökta, uppgivit, att de tillhörde facklig organisation. Av dessa tillhörde 5 236, eller 26·3 % av samtliga undersökta, organisationer som rapportera sin arbetslöshetssituation till socialstyrelsen. De högsta organisationsprocenterna återfunnos inom följande yrkesgrupper.

	%
Kemisk-teknisk industri	55·6
Annan byggnadsverksamhet	51·2
Metallindustri	49·6
Glasindustri	48·0

Då icke samtliga fackföreningar i de till socialstyrelsen rapporterande förbunden rapportera sin arbetslöshet, omfattar socialstyrelsens uppgift rörande antalet arbetslösa som regel icke samtliga arbetslösa fackföreningsmedlemmar. Under det antagandet, att arbetslösheten inom de icke rapporterande föreningarna var av samma procentuella omfattning som inom de rapporterande, skulle den 31 juli 1936 antalet arbetslösa män enligt socialstyrelsens statistik och därpå grundad beräkning ha uppgått till 56 771 (frånräknat skogs- och flottningsarbetareförbundet med 43 002 arbetslösa). Av dessa voro hos kommissionen såsom hjälpsökande anmälda 5 236 (frånräknat skogs- och flottnings-

arbetareförbundet 5 109). Av de arbetslösa fackföreningsmedlemmarna — utom dem från skogs- och flottningsarbetareförbundet — voro sålunda 11·9 % anmälda som hjälpsökande den 31 juli 1936. Särskilt hög var anmälningsprocenten inom kommunalarbetareförbundet (32·5 %), stenindustriarbetareförbundet (27·7 %) och gruvindustriarbetareförbundet (22·7 %).

Orsaker till arbetslöshet. I syfte att söka belysa, av vilka anledningar den arbetslöse förlorat sin senaste mera stadigvarande anställning, ha dels i det allmänna undersökningsformuläret och dels i specialundersökningens formulär inlagts frågor härom. Som stadigvarande anställning har ansetts en arbetsperiod av minst 3 månaders varaktighet. Vid den allmänna undersökningen uppgåvo 33·7 % av de arbetslösa, att de företag, vari de varit anställda, blivit nedlagda, 47·3 % angåvo driftsinskränkning, 4·5 % införandet av arbetsbesparande anordningar och 14·5 % individuellt betonade eller andra orsaker till arbetslöshet. Mera differentierade uppgifter ingå i specialundersökningen beträffande storstäderna och de arbetslöshetstyngda områdena. Det torde vara av intresse att konstatera, att i Västernorrlands läns sågverkskommuner icke mindre än 863 arbetslösa (68·5 %) förlorat sin anställning på grund av rationalisering.

Förändringar inom det i undersökningen ingående klientelet under tiden 31 juli 1935—31 juli 1936. Av 1935 års undersökning berördes 40 332 personer. Av dessa voro enligt kommittéernas uppgifter 26 980 (66·9 %) icke anmälda såsom hjälpsökande arbetslösa den $^{31}/_{7}$ 1936 *(avgångna)*. Kommittéerna redovisade sistnämnda dag 19 930 arbetslösa, varav 6 578 (33·0 %) ej ingått i 1935 års undersökning *(tillkomna)*. En betydande omsättning inom klientelet hade alltså ägt rum under ifrågavarande tidsperiod. Någon fullständig belysning av omsättningens problem kan emellertid icke erhållas av endast tvenne undersökningar. Härför skulle fordras en serie upprepade undersökningar rörande de personer, som vid olika tidpunkter under ett undersökningsår anmält sin arbetslöshet hos kommissionen. Av 1936 års undersökning torde dock framgå, att de avgångna i gemen fått sin arbetslöshetssituation förbättrad efter den $^{31}/_{7}$ 1935, och att det sålunda icke varit mera slumpartade förhållanden, som föranlett deras uteblivande vid den nya undersökningen. Av dessa avgångna hade 39·4 % haft hjälp i högst 9 veckor under tiden $^{31}/_{7}$ 1935—$^{31}/_{7}$ 1936 och endast 10·1 % i 40—51 veckor. De avgångnas fördelning på olika kommuntyper var följande.

	Antal	i % av antalet arbetslösa den $^{31}/_{7}$ 1935
Storstäder	3 212	53·9
Övriga städer	4 675	58·6
Industrikommuner	9 405	67·9
Blandade kommuner	5 644	73·3
Jordbrukskommuner	4 044	83·4
Samtliga kommuner	**26 980**	**66·9**

Den starkaste relativa avgången mötte i följande län: Västmanlands (90·3 %), Jämtlands (89·3 %), Kristianstads (89·0 %) och Södermanlands (82·9 %). Svagast var den relativa avgången i Malmöhus län (51·6 %), Stockholms stad (54·3 %), Hallands län (55·7 %), Göteborgs stad (58·0 %) och Västernorrlands län (59·2 %). Inom de olika åldersgrupperna var avgången störst bland de yngsta arbetslösa. Sålunda var avgångsprocenten inom åldersgrupperna 16—17 och 18—20 år 82·3 resp. 81·4 % mot 54·7 % för åldersgruppen 56—60 år. I åldersgrupperna över 60 år var avgången något större (58·0 resp. 74·4 %), vilket har sin naturliga förklaring i den större dödsfallsrisken samt överförandet till fattigvården eller annat samhälleligt hjälporgan. Från de arbetslöshetstyngda områdena hade avgått 58·2 % av klientelet den $^{31}/_{7}$ 1935 och från övriga delar av landet 70·9 %.

Slutligen kan nämnas, att ett försök gjorts att bedöma, huruvida någon av de tillämpade hjälpformerna varit av sådan beskaffenhet, att den bidragit att konservera arbetslösheten. Denna undersökning har omfattat de efter den 31 juli 1935 avgångna, som under tiden $^{1}/_{1}$ 1934—$^{31}/_{7}$ 1935 (82 veckor) åtnjutit hjälp i minst 50 veckor. Genom denna begränsning har materialet rensats från samtliga fall av tillfällig eller säsongmässig arbetslöshet ävensom från sådana fall, där hjälpbehovet varit obetydligt. Klientelet har fördelats efter den hjälpform, som varit den dominerande under undersökningstiden ($^{1}/_{1}$ 1934—$^{31}/_{7}$ 1935) och sålunda *icke* efter den vid avgången åtnjutna hjälpformen. Livligast var avgången bland dem, som åtnjutit hjälp huvudsakligen i form av statligt reservarbete (i medeltal 64·6 %), och minst bland dem, som hjälpts genom en kombination av kontantunderstöd och reservarbete i hemorten (47·5 %). Storstäderna och de medelstora städerna uppvisade dock ett från övriga kommuntyper avvikande förlopp. I de förra var avgången störst från det statskommunala reservarbetet (58·4 %) och minst från det statliga reservarbetet (39·7 %). De medelstora städerna uppvisade den största avgången från kontantunderstöd (78·2 %) och den minsta från de kombinerade hemmahjälpformerna (52·7 %).

I en bilaga ha redovisats vissa förhållanden rörande Stockholms stads arbetslöshetsklientel. Beträffande 452 personer, om vilka det med säkerhet varit känt, att de lämnat klientelet på grund av att de erhållit arbete i öppna marknaden, upplyses att 296 vid avgången åtnjutit hjälp genom kontantunderstöd samt 71 genom statskommunalt och 85 genom statligt reservarbete. I vilken relation dessa antal stå till antalet av de personer inom det undersökta klientelet, som åtnjutit hjälp i olika former, angives dock icke. Den förhållandevis starka avgången från statligt reservarbete anses till icke oväsentlig del bero på den oavlåtliga uppmärksamhet, som av kommissionen ägnats reservarbetarklientelet och dess relation till näringslivets behov av arbetskraft.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under första kvartalet 1937.

Undersökningens omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 inv.[1] I det följande återges de uppgifter, som inkommit för första kvartalet år 1937, varjämte uppgifter för de olika kvartalen år 1936 anföras för möjliggörande av jämförelser. Det bör observeras, att uppgifterna endast avse byggnadsverksamhet för åstadkommande av nya hus, lägenheter och eldstäder, men icke sådana ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten, vilka icke taga sig uttryck i direkt ökning av bostadsbeståndet.

Då det synts önskvärt att så snabbt som möjligt framlägga vissa uppgifter även beträffande byggnadsverksamheten för andra ändamål än bostadsproduktion, har nu för första gången med avseende på de sex största städerna företagits en bearbetning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål.

Fullbordade och beviljade bostadslägenheter och eldstäder. I tab. A visas antalet lägenheter och eldstäder i under år 1936 och första kvartalet 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Denna sammanställning ger vid handen, att antalet lägenheter och eldstäder i under redogörelseperioden fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[2] — byggnadsföretag i förhållande till första kvartalet 1936 företedde en ökning med 4·5 resp. 5·2 %. Antalet fullbordade lägenheter och eldstäder visade en ökning i Göteborg, Malmö, Borås, Gävle, Jönköping och Linköping, men minskning i Stockholm, Norrköping, Hälsingborg och Västerås. I fråga om beviljade byggnadslov framträder gentemot första kvartalet 1936 en minskning med 3·8 %, räknat efter antalet lägenheter, men en ökning med 3·9 % efter antalet eldstäder. Antalet lägenheter och eldstäder i beviljade byggnadsföretag hade ökats i Stockholm, Malmö, Borås och Gävle men minskats i Norrköping, Hälsingborg, Örebro, Jönköping, Uppsala, Linköping och Västerås; i Göteborg framträdde en minskning av byggnadsloven, räknat efter antalet lägenheter, men en ökning efter antalet eldstäder.

I jämförelse med fjärde kvartalet 1936 företer antalet lägenheter och eldstäder i fullbordade byggnadsföretag en minskning. Tendensen är dock väsentligt olika i olika städer. Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att det vanligen tar en viss tid, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, och att dessa förhållanden kunna växla

[1] Av städer med över 30 000 inv. ha kvartalsuppgifter ej kunnat lämnas för Eskilstuna.
[2] Uppgifterna för Stockholm och Hälsingborg avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag. Betr. Uppsala se not sid. 352.

Tab. A. Antal bostadslägenheter och eldstäder (boningsrum och kök) i under år 1936 och första kvartalet 1937 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i vissa större städer.

	Antal bostadslägenheter						Antal eldstäder (boningsrum och kök)					
	1936					1937	1936					1937
Fullbordade byggnadsföretag.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.
Stockholm	6 871	1 301	1 026	1 035	3 509	1 158	18 362	3 484	2 853	2 872	9 153	2 992
Göteborg	3 828	990	45	2 426	367	1 314	11 021	2 897	142	6 459	1 523	3 518
Malmö	2 310	833	51	1 348	78	872	6 046	1 991	152	3 611	292	2 440
Norrköping	803	217	28	533	25	193	1 976	484	82	1 333	77	479
Hälsingborg	1 093	77	155	711	150	43	3 034	199	399	2 007	429	149
Borås	686	58	53	337	238	102	1 858	198	133	907	620	292
Gävle	228	18	8	24	178	39	672	46	16	99	511	133
Örebro	488	—	8	290	190	—	1 294	—	16	775	503	—
Jönköping	444	49	—	137	258	96	1 355	199	—	394	762	313
Uppsala[1]	852	—	—	—	852	—	2 552	—	—	—	2 552	—
Linköping	381	16	68	127	170	70	1 050	36	194	411	409	196
Västerås	722	227	8	46	441	71	2 146	622	29	137	1 358	174
Tillhopa	**18 706**	**3 786**	**1 450**	**7 014**	**6 456**	**3 958**	**51 366**	**10 156**	**4 016**	**19 005**	**18 189**	**10 686**
Beviljade byggnadsföretag.												
Stockholm	7 683	1 683	2 268	1 464	2 268	1 902	19 865	4 078	5 939	4 073	5 775	4 819
Göteborg	4 157	1 175	1 206	545	1 231	1 146	11 745	3 056	3 856	1 539	3 294	3 568
Malmö	2 993	815	311	859	1 008	872	7 972	2 141	958	2 422	2 451	2 555
Norrköping	904	352	191	242	119	289	2 340	827	509	639	365	733
Hälsingborg	1 020	399	156	263	202	246	2 820	1 055	454	739	572	766
Borås	775	181	179	190	225	321	2 012	439	438	519	616	919
Gävle	221	56	74	67	24	68	683	129	251	212	91	228
Örebro	719	141	109	95	374	100	1 790	361	300	259	870	253
Jönköping	563	151	99	122	191	110	1 687	444	363	338	542	307
Uppsala	1 237	424	142	273	398	280	3 280	1 235	377	658	1 010	797
Linköping	503	184	114	79	126	110	1 426	539	302	187	398	283
Västerås	895	268	166	163	298	161	2 645	768	557	452	868	432
Tillhopa	**21 670**	**5 829**	**5 015**	**4 362**	**6 464**	**5 606**	**58 265**	**15 072**	**14 304**	**12 037**	**16 852**	**15 660**

betydligt från fall till fall och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och eldstäder, som framträda i statistiken, ge följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer. Siffrorna rörande beviljade byggnadslov kunna antas i sin mån ge uttryck för den vid resp. tidpunkter bland byggnadsföretagarna rådande uppfattningen om läget och utsikterna på byggnadsmarknaden.

Under byggnad varande lägenheter och eldstäder. Belysande för bostadsproduktionens omfattning äro även de uppgifter angående antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. $^1/_1$ 1936 t. o. m. $^1/_4$ 1937 under byggnad varande lägenheter och eldstäder, som lämnas i tab. B. Av tabellen framgår, att antalet under byggnad

[1] Samtliga slutavsyningar i Uppsala verkställas omkring årsskiftet. De i tab. A för fjärde kvartalet 1936 redovisade bostäderna voro färdigställda för inflyttning, men ej slutavsynade före 1 jan. 1937. Uppgifterna för de fullbordade byggnadsföretagen ge ingen som helst föreställning om hur byggnadsverksamheten fördelar sig över året.

Tab. B. Antal vid kvartalsskiftena 1 januari 1936—1 april 1937 under byggnad varande bostadslägenheter och eldstäder i vissa större städer.

Orter	Bostadslägenheter						Eldstäder (boningsrum och kök)					
	1/1 1936	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937	1/1 1936	1/4 1936	1/7 1936	1/10 1936	1/1 1937	1/4 1937
Stockholm . . .	2 942	4 074	4 715	2 317	4 057	4 760	7 599	10 261	12 212	6 550	10 568	12 487
Göteborg . . .	1 139	1 642	2 666	715	1 971	1 883	3 409	4 538	7 979	2 159	5 580	5 998
Malmö	1 387	1 420	1 510	976	1 796	2 052	3 683	3 886	4 227	2 866	4 907	5 444
Norrköping . .	433	432	611	239	404	431	1 073	1 134	1 538	651	1 011	1 199
Hälsingborg . .	606	911	863	431	450	691	1 671	2 407	2 361	1 248	1 270	1 973
Borås	150	117	165	214	181	104	431	511	446	634	499	342
Gävle	343	381	473	483	355	358	1 012	1 115	1 340	1 436	1 005	1 100
Örebro	255	419	521	315	512	596	637	1 108	1 382	786	1 221	1 407
Jönköping . . .	165	278	334	296	281	295	422	772	981	861	782	883
Uppsala	437	693	828	167	498	560	1 408	2 055	2 390	298	1 134	1 517
Linköping . . .	192	351	482	81	172	229	522	947	1 270	112	498	646
Västerås . . .	371	413	568	670	532	622	920	1 066	1 586	1 880	1 375	1 733
Tillhopa	**8 420**	**11 131**	**13 736**	**6 904**	**11 209**	**12 581**	**22 787**	**29 800**	**37 712**	**19 481**	**29 850**	**34 729**

varande lägenheter och eldstäder företer en säsongmässig stegring i förhållande till årsskiftet. Även vid jämförelse med den 1 april 1936 framträder en stegring, som uppgår till 13·0 %, räknat efter antalet lägenheter, och 16·5 % efter antalet eldstäder. Ökningen berör huvudsakligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro och Västerås, under det bl. a. Hälsingborg, Uppsala och Linköping förete sjunkande tal.

Följande sammanfattningstal för samtliga 12 städer återge utvecklingen sedan början av år 1935:

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				eldstäder (boningsrum och kök)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1935	8 652	13 096	14 531	5 195	23 235	34 270	38 828	14 512
1936	8 420	11 131	13 736	6 904	22 787	29 800	37 712	19 481
1937	11 209	12 581	—	—	29 850	34 729	—	—

Som synes är ökningen från 1 april 1936 till 1 april 1937 mindre än den ökning, som framträder vid jämförelse mellan årsskiftena 1935/36 och 1936/37.

Byggnadsverksamhet för andra än bostadsändamål. På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. d. ändamål har för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade under år 1936 och första kvartalet

Tab. C. Beräknad nettogolvyta (i kvm) i för kommersiella, industriella, administrativa o. d. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade under år 1936 och första kvartalet 1937.

	1936					1937
	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.
Samtliga lokaler:						
Stockholm	182 375	23 544	10 215	18 922	129 694	15 243
Göteborg	46 229	14 865	720	22 845	7 799	19 995
Malmö	20 361	3 910	570	6 077	9 804	10 241
Norrköping	7 720	865	235	1 540	5 080	360
Hälsingborg	18 716	690	5 021	7 596	5 409	1 168
Borås	26 624	23 540	—	2 341	743	735
Samtliga 6 städer	**302 025**	**67 414**	**16 761**	**59 321**	**158 529**	**47 742**
därav:						
kontors- och butikslokaler	118 018	27 172	4 647	32 272	53 927	28 134
fabriks- och verkstadslokaler	118 827	23 855	9 749	8 991	76 232	13 271
övriga lokaler	65 180	16 387	2 365	18 058	28 370	6 337

1937. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. C.[1] Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas för samtliga redovisade lokaler, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar, vilka dock torde ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet. Det bör observeras, att de här meddelade talen, liksom motsvarande uppgifter beträffande bostadsproduktionen, med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon klar föreställning om den sålunda redovisade byggnadsverksamhetens fördelning mellan olika kvartal.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1937.

Fylleriförseelser. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återgives i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under första kvartalet 1937, tillhopa 5 961, av vilka 5 868 begåtts av män och 93 av kvinnor.

Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, dels för tiden fr. o. m. 1930 framgår av efterföljande tablå:

[1] De i tabellen meddelade talen avse samma slags lokaler som redovisats i tab. I, Soc. Medd. årg. 1936, sid. 521. I redovisningen ingå ej garderober, källare, vindar och dylika utrymmen, som vanligen tillhöra bostadslägenheter.

	Medeltal per kvartal under år								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1913	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936	1936	1937
Antal förseelser	14 727	7 759	7 526	7 369	7 394	7 781	7 822	7 556	6 850	7 115[1]	5 961[2]
Per 100 000 inv.	262	127	122	120	119	125	125	121	110	114	95

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och instämmas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, i själva verket begåtts under en tidigare period, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för första kvartalet 1937, tyder densamma på en avsevärd nedgång i fyllerifrekvensen i jämförelse såväl med närmast föregående kvartal som med första kvartalet 1936. Då uppgifterna för redogörelsekvartalet ännu ej äro alldeles fullständiga, torde denna nedgång dock vara något mindre än vad de anförda siffrorna synas ge vid handen.

Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1937 års första kvartal, begingos 93 eller 1·6 % av kvinnor, därav, såsom tab. A utvisar, 67 i Stockholm, 12 i Göteborg, 2 i Malmö, 11 i övriga städer och 1 å landsbygden. — Tabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning förseelserna begåtts av yngre och äldre personer, varvid åldersgränsen satts mellan personer födda före 1912 och sådana födda 1912 eller senare. Av hela antalet under första kvartalet 1937 avdömda fylleriförseelser hade 1 389 eller 23·3 % begåtts av personer tillhörande den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1932—1936 utgjorde resp. 23·7, 23·6, 23·5, 23·0 och 22·9[2] %.

På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 4 391 personer eller 74·8 % utan motbok, sålunda ungefär samma proportion som närmast föregående kvartal (77·4 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas 4 ha innehaft motbok. Dessa siffror giva i sin mån en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshanteringens inverkan på nykterhetstillståndet.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1935—1937 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller bränvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor.

[1] Siffran korrigerad med hänsyn till 124 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	därav födda		Hela antalet	därav födda	
	jan.	febr.	mars	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			före 1912	1912 eller senare		före 1912	1912 eller senare
Stockholms stad	453	279	372	**1 104**	62	328	647	**1 037**	938	99	67	64	3
Östra Sverige													
Södertälje	6	7	8	**21**	1	3	16	**20**	16	4	1	1	—
Lidingö	—	1	—	**1**	—	—	1	**1**	1	—	—	—	—
Uppsala	29	21	20	**70**	1	25	44	**70**	48	22	—	—	—
Västerås	20	11	7	**38**	—	7	31	**38**	27	11	—	—	—
Nyköping	4	6	1	**11**	1	3	7	**11**	10	1	—	—	—
Eskilstuna	48	16	24	**88**	1	26	61	**88**	78	10	—	—	—
Linköping	16	5	4	**25**	1	3	21	**25**	17	8	—	—	—
Norrköping	20	16	23	**59**	1	14	40	**55**	47	8	4	3	1
Övriga städer	62	51	68	**181**	3	40	138	**181**	137	44	—	—	—
Landsbygden	52	54	43	**149**	1	30	117	**148**	83	65	1	1	—
Smål. m. m.													
Jönköping	6	12	12	**30**	—	9	21	**30**	25	5	—	—	—
Kalmar	19	8	12	**39**	1	7	31	**39**	30	9	—	—	—
Västervik	12	7	7	**26**	—	4	22	**26**	22	4	—	—	—
Visby	7	1	5	**13**	—	2	11	**13**	12	1	—	—	—
Övriga städer	70	51	54	**175**	1	30	144	**175**	130	45	—	—	—
Landsbygden	60	52	47	**159**	—	34	125	**159**	91	68	—	—	—
Södra Sverige													
Karlskrona	15	14	11	**40**	1	7	32	**40**	31	9	—	—	—
Kristianstad	12	18	10	**40**	2	8	30	**40**	31	9	—	—	—
Malmö	49	58	93	**200**	7	44	147	**198**	167	31	2	2	—
Lund	14	12	8	**34**	1	10	23	**34**	30	4	—	—	—
Landskrona	11	5	14	**30**	—	8	22	**30**	20	10	—	—	—
Hälsingborg	23	23	30	**76**	4	16	55	**75**	63	12	1	1	—
Ystad	3	8	4	**15**	1	3	11	**15**	11	4	—	—	—
Trälleborg	4	6	11	**21**	1	5	15	**21**	15	6	—	—	—
Övriga städer	29	19	44	**92**	2	22	68	**92**	70	22	—	—	—
Landsbygden	68	43	60	**171**	1	34	136	**171**	99	71	—	—	—
Västra Sverige													
Halmstad	10	2	7	**19**	—	6	13	**19**	13	6	—	—	—
Göteborg	270	243	230	**743**	11	140	580	**731**	606	125	12	10	2
Mölndal	18	4	4	**26**	—	10	16	**26**	19	7	—	—	—
Uddevalla	27	7	9	**43**	—	10	33	**43**	36	7	—	—	—
Trollhättan	18	7	10	**35**	—	9	26	**35**	31	4	—	—	—
Borås	33	14	35	**82**	2	25	55	**82**	64	18	—	—	—
Lidköping	10	2	2	**14**	—	3	11	**14**	10	4	—	—	—
Skövde	11	9	10	**30**	2	9	19	**30**	22	8	—	—	—
Karlstad	44	23	25	**92**	—	14	78	**92**	74	18	—	—	—
Kristinehamn	9	4	15	**28**	1	7	20	**28**	20	8	—	—	—
Örebro	27	19	26	**72**	—	14	58	**72**	57	15	—	—	—
Övriga städer	91	72	96	**259**	1	74	182	**257**	191	66	2	2	—
Landsbygden	204	148	136	**488**	4	86	398	**488**	269	219	—	—	—
Norra Sverige													
Falun	11	6	10	**27**	—	4	23	**27**	26	1	—	—	—
Gävle	48	17	21	**86**	—	17	68	**85**	69	16	1	1	—
Söderhamn	9	5	10	**24**	—	5	19	**24**	19	5	—	—	—
Härnösand	12	6	8	**26**	1	7	18	**26**	22	4	—	—	—
Sundsvall	52	47	26	**125**	1	19	103	**123**	110	13	2	2	—
Östersund	9	4	8	**21**	—	2	19	**21**	20	1	—	—	—
Umeå	10	10	11	**31**	—	3	28	**31**	28	3	—	—	—
Luleå	6	6	6	**18**	—	7	11	**18**	16	2	—	—	—
Övriga städer	64	40	40	**144**	—	35	109	**144**	119	25	—	—	—
Landsbygden	294	172	154	**620**	2	130	488	**620**	393	226	—	—	—
Hela riket städerna	1 721	1 202	1 451	**4 374**	111	1 044	3 127	**4 282**	3 548	734	92	86	6
Hela riket landsb.	678	469	440	**1 587**	8	314	1 264	**1 586**	935	649	1	1	—
Summa	2 399	1 671	1 891	**5 961**	119	1 358	4 391	**5 868**[1]	4 483	1 383	93	87	6

[1] Därav 2 med okänd ålder.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1935—1937.

Månad	Stockholms tulldistrikt						Samtliga tulldistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937	1935	1936	1937
januari	38	34	26	2 569	2 124	2 392	75	80	62	56 958	5 812	2 451
februari	22	21	16	2 916	894	3 027	58	52	36	2 987	1 044	3 065
mars	25	36	12	53	290	2 820	64	67	38	160	328	3 051
april	41	43		218	65		68	83		256	140	
maj	37	19		505	36		74	55		626	163	
juni	79	30		282	193		114	70		396	295	
juli	71	64		95	138		112	113		162	487	
augusti	72	75		592	123		142	123		788	232	
september . . .	32	38		111	1 027		64	96		144	1 168	
oktober	47	44		821	251		92	85		891	6 187	
november . . .	45	38		1 838	82		86	73		1 941	680	
december . . .	62	34		2 459	713		119	89		2 543	809	
Hela året	**571**	**476**		**12 459**	**5 936**		**1 068**	**986**		**67 852**	**17 345**	

Antalet beslagsmål under första kvartalet 1937 (136) var sålunda avsevärt mindre än under motsvarande period 1936 (199); den beslagtagna kvantiteten åter företedde en ökning med närmare en femtedel. Av hela den beslagtagna kvantiteten kom icke mindre än 96·2 % på Stockholms tulldistrikt.

Jordbrukets arbetarfråga.

Danska utredningar och reformförslag.[2]

Den i grannländerna liksom i vårt land ständigt aktuella frågan om jordbrukets knappa tillgång på arbetskraft föranledde förra året danska socialministeriet att tillsätta ett antal sakkunniga för att undersöka möjligheterna att avhjälpa missförhållandena på detta område. Bland de sakkunniga voro två representanter för vardera av de tre stora yrkesgrupper, som berördes av utredningen, större jordbrukare, småbrukare och arbetare. Representanterna för jordbrukarorganisationen (de samvirkende Landboforeninger) funno sig emellertid under utredningens gång föranlåtna att avbryta samarbetet och lämna utredningen på den grund, att utredningens övriga ledamöter icke ville biträda ett yrkande om omedelbart framläggande av förslag till vissa åtgärder mot flykten från jordbruket. Förslaget gick ut på att från offentligt understöd vid arbetslöshet skulle avstängas dels jordbruksarbetare, som icke begagnat sig av erbjudet tillfälle att antaga fast anställning, och dels alla ar-

[1] Härav komma över 50 000 liter på ett enda beslag, vilket dock sedermera upphävts av vederbörande domstol.

[2] Betænkning afgivet af det af Socialministeriet i 1936 nedsatte Udvalg angaaende Landbrugets Arbejdskraft.

betare, som under viss tid före arbetslöshetens inträdande inflyttat från landsbygden till städerna. I utformningen av de sakkunnigas i början av detta år framlagda betänkande ha sålunda förutom de sakkunnigas ordförande, arbetsdirektören Vater, endast deltagit representanterna för småbrukarna (de samvirkende Husmandsforeninger) och landsorganisationen (de samvirkende Fagforbund).

Den av de sakkunniga framlagda utredningen innehåller, ehuru närmast byggd på danska förhållanden, ett flertal även ur svensk synpunkt beaktansvärda iakttagelser.

Förutom de i alla länder aktuella spörsmålen om jordbrukets i förhållande till andra yrken låga lönenivå och långa arbetstid framhöllo de sakkunniga vissa speciella förhållanden å jordbrukets arbetsmarknad, som äro särskilt ägnade att komplicera denna närings arbetskraftsproblem. Främst står härvid det förhållandet, att det danska jordbrukets efterfrågan av arbetskraft ensidigt är inriktad på ogifta tjänare i arbetsgivarens kost och därmed på de yngre åldersgrupperna, och att de äldre, försörjningspliktiga arbetarna här erbjudas mycket små utsikter till en tryggad utkomst. Jordbrukets arbetsmarknad företer därför i många fall ett motstycke till städernas »springpojksproblem». Då arbetaren kommit upp i den ålder, att han kan göra anspråk på en vuxen mans lön, finner han ofta, att den förutvarande arbetsgivaren ej längre har användning för honom, och han nödgas då utan grundligare yrkesutbildning söka sig ut på arbetsmarknaden, där han i många fall blir hänvisad till en osäker existens som tillfällighetsarbetare.

Hur detta förhållande skall avhjälpas är enligt de sakkunnigas mening en kardinalfråga för jordbrukets framtid. Inom det större och medelstora jordbruket bör frågan ordnas genom att arbetsgivarna frångå den nuvarande kortsynta inriktningen på den yngre, billiga arbetskraften och i större utsträckning anställa äldre, kvalificerade arbetare, som då måste beredas en tillfredsställande levnadsstandard, icke minst i fråga om bostadsförhållandena. Bostadsfrågan bör enligt de sakkunnigas mening främst ordnas genom understöd åt egnahemsrörelsen. Att arbetarna skola vara hänvisade till av arbetsgivarna upplåtna bostäder betecknas såsom mindre lämpligt, och de sakkunniga vilja därför icke tillstyrka några åtgärder för att uppmuntra arbetsgivare att uppföra arbetarbostäder. — Förordet för egnahemssystemet, som ju icke alldeles är utan sina risker med hänsyn till arbetskraftens rörlighet, får givetvis ses mot bakgrund av den rådande jordfördelningen på de danska slättbygderna, där de gamla herrgårdarna numera till stor del ersatts med medelstora, tämligen tätt liggande bondgårdar och en till lönarbete hänvisad egnahemsinnehavare sålunda icke behöver bli beroende av en enda arbetsgivare, utan kan räkna med arbetstillfällen vid olika gårdar.

Vid sidan av dessa medelstora bondejordbruk, som vid en rationell arbetsfördelning förutsättas kunna bereda sysselsättning åt en eller flera vuxna lönarbetare, finnas emellertid ett stort antal mindre brukningsdelar, vilkas bärkraft icke medger användande av annan lejd arbetskraft än ungdomlig sådan. De arbetare, som under uppväxtåren varit anställda å sådana gårdar,

måste alltid räkna med nödvändigheten att vid inträdet i mannaåldern söka sysselsättning på annat håll. För att dessa arbetare skola kvarhållas vid jordbruket, måste utsikt beredas dem att, då de ej längre kunna försörja sig som lönarbetare, förvärva sig eget jordbruk. Detta skulle enligt de sakkunnigas förslag underlättas på så sätt, att staten ställde jord och lånemöjligheter till förfogande för upprättande av småbruk om 6—10 hektar odlad jord. Företrädesrätt till förvärvande av dylika småbruk skulle lämnas personer, som utgått från obemedlade hem och under uppväxtåren arbetat i jordbruket samt kunde förete vitsord om teoretiska och praktiska kvalifikationer som jordbrukare. Vad den teoretiska skolningen beträffar, understrykes vikten av att den från småbrukarhemmen utgående ungdomen beredes tillfälle att utan tyngre ekonomiska uppoffringar besöka lantmannaskolornas vinterkurser.

Av speciellt intresse äro vissa uttalanden, som i betänkandet göras i fråga om anställningsformerna inom jordbruket. På detta område har utvecklingen i Danmark liksom i vårt land gått i den riktning, att den årsanställda arbetskraften utbytts mot mera tillfälligt anställda medhjälpare, daglönare eller sommardrängar. Om olägenheterna av detta system synas alla parter vara ense, men medan jordbrukarna, som ovan nämnts, velat framtvinga en återgång till fastare anställningsformer genom restriktioner i fråga om arbetslöshetshjälpen, söka arbetarrepresentanterna frågans lösning i vissa ändringar av avtalsformen och speciellt en omläggning av anställningsåret. Detta har hittills liksom i vårt land räknats från höst till höst (1 nov.—31 okt.). Höstflyttningen har av gammalt ansetts erbjuda arbetsgivaren vissa fördelar med hänsyn till att arbetarna vid denna årstid ha mindre benägenhet att söka sig över till andra arbetsområden än om våren. Om en arbetsgivare icke omedelbart efter flyttningstiden kan få fulltalig arbetsstyrka, äro olägenheterna härav också mindre under vinterhalvåret än under sommarmånaderna. I många fall är det rent av en fördel att under den kalla årstiden kunna spara på lönekontot. Under tider, då jordbruket har att kämpa med ekonomiska svårigheter, ligger det nära till hands att sätta denna besparing i system genom att minska arbetsstyrkan på hösten och åter utöka den på våren. En dylik besparingstaktik leder emellertid lätt till bakslag, då behovet av sommardrängar skall fyllas. Även om den endast för sommarmånaderna anställda arbetskraften betingar högre månadslön än den årsanställda, kan säsongförtjänsten inom jordbruket knappast bli så hög som inom andra näringar, och inför utsikten att under alla förhållanden bli arbetslös under vintern väljer arbetaren självfallet de arbetstillfällen, som ge största förtjänstmöjlighet. För tryggande av jordbrukets behov av arbetskraft under sommarhalvåret är det därför nödvändigt, att arbetarna vid antagande av sommartjänst också tillförsäkras försörjning under den efterföljande vintern. Av denna orsak bör enligt de sakkunnigas mening anställningsåret börja på våren i stället för på hösten. Om arbetsgivarna vid en sådan omläggning måste avstå från den fördel de hittills haft med hänsyn till att avtalsuppgörelserna förlagts till den för dem gynnsammaste tidpunkten, vinna de å andra sidan ökad garanti för att arbetarna verkligen fullfölja den ingångna uppgörelsen under hela avtalsåret. Med nu-

varande ordning föreligger däremot, såsom från arbetsgivarhåll även framhållits, ofta den risken, att en arbetare, som på våren önskar bli fri från sin tjänst, utan vidare lämnar platsen eller provocerar någon konflikt med arbetsgivare eller arbetskamrater för att bli entledigad.

Den danska hushållskostnadsundersökningen av år 1931.

Den nyligen publicerade danska hushållskostnadsundersökningen av år 1931[1] utgör den femte i ordningen bland undersökningar av detta slag, som alltsedan 1897 utförts av Det statistiske Departement. Den närmast föregående avsåg år 1922.

Undersökningen tar sikte på familjehushållen i städer och stadssamhällen, huvudsakligen inom arbetarklassen, men berör även ett mindre antal familjer ur andra samhällsskikt (tjänstemän m. fl.).

Primärmaterialet utgöres av räkenskapsböcker förda under ett helt år. I allt utsändes omkring 1 300 sådana böcker, av vilka nära $^2/_3$ förmedlades av fackföreningar till dessas medlemmar. Av de utsända böckerna återkommo 823 i mer eller mindre fullständigt ifyllt skick, och av dem ha 570 kunnat medtagas i den slutliga bearbetningen och publiceringen, därav 519, som innehålla fullständiga årsräkenskaper, och 51, som förts under minst ett halvt år.

Räkenskapsbokens uppställning överensstämmer nära med den, som tillämpas vid de svenska undersökningarna. Den har sålunda ett fast rubriksystem, där dag för dag hushållets samtliga utgifter samt inköpta mängder av livsmedel, bränsle m. m. antecknas på härför avsedda platser. Endast kontanta utbetalningar bokföras härvid, varigenom räkenskaperna komma att sakna upplysningar om kredithandeln. För varje vecka bokföras hushållets kontanta inkomster samt i årssammandrag naturaförmåner och inkomster från egna odlingar o. dyl. Däremot innehålla de danska räkenskapsböckerna ingen plats för anteckningar om förråd av bränsle och livsmedel vid bokföringsårets början och slut.

I publikationen meddelas specificerade inkomst- och utgiftsbudgeter samt en lista över förbrukade mängder av 47 viktigare livsmedel för *varje hushåll*, som fört räkenskaperna under hela året — en omfångsrik redovisning, som kräver större delen av utrymmet. Härvid ha hushållen sammanförts i vissa inkomst- och ortsgrupper, för vilka inkomst- och utgiftsposterna även meddelas i summa.

Såsom texttabeller meddelas dessutom *genomsnittsbudgeter* för olika grupperingar av räkenskaper från arbetarhushåll, vilka omfatta hela året (484 budgeter). Antalet budgeter från övriga samhällsklasser (35 stycken) har däremot ansetts för litet för att motivera dylika beräkningar. Dessutom

[1] Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser. 4. Række, 100. Bind, 1. Hæfte. Husholdningsregnskaber 1931. Köpenhamn 1936.

meddelas en texttabell över de genomsnittliga priser, som arbetarhushållen betalat för vissa livsmedel. Textframställningen hänför sig uteslutande till arbetarhushållen.

Vid redovisningen av genomsnittsbudgeterna ha hushållen efter hemorten genomgående delats på tre ortsgrupper, nämligen »Hovedstaden», »Provinsbyerne» och »Landdistrikterne». Härigenom har man undvikit den olägenhet, som vanligen inträffar vid riksomfattande budgetundersökningar och som består däri, att de inkomstgrupper, socialklasser o. s. v., i vilka materialet brukar indelas, komma att erhålla olika sammansättning i lokalt avseende. Då hela antalet budgeter är ganska knappt, följer dock även, att möjligheterna till ytterligare uppdelningar starkt begränsats. Inom ortsgrupperna redovisas hushållen grupperade efter budgetens storlek (totalutgiften) i sex klasser, för vilka genomsnitt uträknats såväl per hushåll som per person och konsumtionsenhet (enligt den s. k. amerikanska konsumtionsenhetsskalan). Detta är undersökningens huvudgruppering. Utgiftsbudgeter redovisas dessutom för välståndsgrupper, där inkomsten per konsumtionsenhet varit indelningsgrund, samt för ett urval av 339 hushåll utan tjänare, inackorderingar och barn äldre än 15 år, vilka grupperats efter familjens storlek, mätt genom antalet konsumtionsenheter. En samtidig indelning efter totalutgiftens och familjens storlek har materialets knapphet icke tillåtit. En påvisbar följd härav har för utgiftsgrupperingen blivit, att familjemedlemmarnas antal och sannolikt även medelålder kommit att stiga med utgiftssumman, och för familjegrupperingen, att familjeinkomsten (och -utgiften) kommit att stiga med familjens storlek.

Vad *inkomstförhållandena* angår framhålles, att de i undersökningen deltagande familjerna ligga högre på inkomstskalan än arbetarklassen i dess helhet, en omständighet som vanligen konstateras vid budgetundersökningar av detta slag.

Genomsnittsinkomsten var för familjerna från Köpenhamn 4 514 kr., för dem från »Provinsbyerne» 3 537 kr. och för dem från »Landdistrikterne» 2 686 kr. Mannens huvudförtjänst utgjorde härav 81·1 % i Köpenhamn, 84·7 % i »Provinsbyerne» och 78·4 % i »Landdistrikterne» och hustruns inkomst resp. 5·2, 2·6 och 3·4 %. Barnens bidrag till hemmet, inberäknat inackorderingsavgifter från barn, som endast deltagit i kost och logi, utgjorde resp. 3·8, 1·9 och 0·8 %. Denna fördelning överensstämmer i huvudsak med den, som kan konstateras vid den svenska hushållskostnadsundersökningen av år 1932/33, blott att hustruns inkomst i den sistnämnda upptager en mindre andel, närmast sammanhängande med att relativa antalet barnlösa familjer är mindre, medan å andra sidan barnens tillskott i vissa fall är större.

Riktas uppmärksamheten därnäst på hushållens *utgifter*, kan i anslutning till *tab. 1* konstateras, att utgifterna för matvaror och öl av hela utgiftssumman upptogo en andel av 32·4 % i Köpenhamn, 31·8 % i »Provinsbyerne» och 35·5 % i »Landdistrikterne». Tabellens tal bekräfta vidare den iakttagelse, som ständigt göres vid budgetundersökningar, att livsmedlens procentandel blir mindre, ju högre familjens välstånd är. Välståndet sammanhänger i sin tur dels

Tab. 1. Utgifter i kronor (danska) per år och hushåll samt utgifternas procentuella fördelning på huvudposter inom danska arbetarfamiljer år 1931.

Ortsgrupper och utgiftsposter	Familjer med en totalutgift av kronor						Samtliga familjer	Familjer[1] bestående av			
	1 000–2 000	2 000–3 000	3 000–4 000	4 000–5 000	5 000–6 000	6 000 o. däröver		under 2 kons.-enheter	2—3 kons.-enheter	3—4 kons.-enheter	4 kons.-enheter o. däröver
Köpenhamn.											
Antal hushåll . .	—	3	44	67	27	8	149	22	54	15	2
Utgifter	—	2 390	3 683	4 497	5 431	6 648	4 499	4 198	4 377	4 396	4 952
Därav i % för:											
matvaror och öl .	—	43·1	32·8	31·2	34·2	31·6	32·4	27·7	29·6	35·2	40·1
beklädnad . . .	—	7·4	11·1	12·5	11·6	13·5	12·0	11·3	12·1	13·2	19·8
bostad	—	22·1	15·1	13·9	13·9	12·9	14·2	14·4	14·7	12·8	7·9
bränsle och lyse	—	4·5	3·8	3·7	3·7	3·0	3·7	3·0	3·4	3·7	3·6
skatter	—	3·0	4·2	4·3	4·1	4·4	4·2	5·5	4·3	2·9	2·2
fören. o. försäkr.	—	4·6	7·6	7·6	6·5	6·0	7·2	7·5	7·6	7·4	6·3
övriga ändamål .	—	15·3	25·4	26·8	26·0	28·6	26·3	30·6	28·3	25·3	20·1
»Provinsbyerne«.											
Antal hushåll . .	8	66	102	45	12	3	236	41	71	43	17
Utgifter	1 654	2 670	3 490	4 343	5 389	6 523	3 496	2 988	3 387	3 540	3 706
Därav i % för:											
matvaror och öl .	40·5	35·4	31·6	29·8	27·3	31·1	31·8	28·7	29·5	32·8	34·8
beklädnad . . .	9·1	11·5	13·1	13·5	13·0	14·4	12·8	11·1	13·5	13·2	15·2
bostad	18·0	15·0	14·1	14·0	14·6	10·0	14·2	16·1	13·4	14·4	13·9
bränsle och lyse	8·2	6·1	5·4	5·4	4·6	3·2	5·5	5·0	5·4	5·7	5·9
skatter	2·0	4·0	5·2	5·8	6·7	6·6	5·2	6·4	5·2	4·5	3·1
fören. o. försäkr.	6·5	9·7	8·9	8·8	8·6	5·9	8·9	9·2	9·9	8·6	9·1
övriga ändamål .	15·7	18·3	21·7	22·7	25·2	28·8	21·6	23·5	23·1	20·8	18·0
»Landdistrikterne«.											
Antal hushåll . .	23	42	33	1	—	—	99	7	30	28	9
Utgifter	1 656	2 515	3 428	4 059	—	—	2 635	2 522	2 409	2 637	2 730
Därav i % för:											
matvaror och öl .	38·3	37·9	32·4	29·4	—	—	35·5	29·7	33·8	37·0	40·9
beklädnad . . .	11·7	11·9	13·1	12·5	—	—	12·4	10·3	12·6	13·3	14·8
bostad	13·3	12·9	13·4	14·6	—	—	13·2	10·3	14·2	12·8	10·2
bränsle och lyse	7·2	6·4	5·8	8·9	—	—	6·3	5·7	6·5	6·2	5·6
skatter	1·4	2·1	4·0	4·3	—	—	2·9	2·8	2·6	2·7	2·1
fören. o. försäkr.	8·7	7·6	8·5	8·1	—	—	8·1	9·0	8·4	8·1	7·9
övriga ändamål .	19·4	21·2	22·8	22·2	—	—	21·6	32·2	22·4	19·9	18·5

med inkomsten, dels med familjens storlek. Därför sjunker livsmedelsprocenten i stort sett, då jämförelsen går från lägre mot högre totalutgifter, men stiger, då familjens storlek ökas. Mellan motsvarande utgiftsklasser i skilda ortsgrupper observeras inga större olikheter i livsmedlens procentandel. Utgifterna för beklädnad (inbegripet utgifter för tvätt, strykning och rengöringsmedel) omfatta i alla ortsgrupperna omkring en åttondel av hela utgiftssumman, och denna andel visar på de lägre graderna av inkomstskalan tendens

[1] Familjer utan tjänare, inackorderingar och barn över 15 år.

till stegring, då inkomsterna förbättras. Någon stegring följer även med en ökning i familjens storlek. Bostadsutgifterna hålla sig omkring 14 % av totalutgiften inom de flesta grupperna och visa ingen tydlig tendens. Utgifterna för bränsle och lyse sjunka däremot relativt, då totalutgiften stiger, men stiga, då familjens storlek växer. De upptaga en mindre andel av budgeten i Köpenhamn än å övriga orter. Skatterna voro förhållandevis högst i »Provinsbyerne» och lägst inom »Landdistrikterne»; procentandelen steg med ökade totalutgifter och sjönk med stigande familjestorlek. Förenings- och försäkringsavgifterna visade ingen enhetlig tendens vid förändringar i totalutgiften eller familjens storlek. Posten »övriga ändamål», som omfattar bl. a. utgifter för tidningar, böcker, nöjen, hygien, resor, spritdrycker, vin, tobak och tillfällig förtäring utom hemmet, steg i proportion till hela budgeten mycket markerat vid ökning av totalutgiften men sjönk, då familjerna blevo större.

I *tab. 2* och *3* ha budgeterna från Köpenhamn och »Provinsbyerne» efter omflyttningar av en del poster ställts vid sidan av närmast motsvarande arbetarbudgeter från den svenska hushållskostnadsundersökningen av år 1932/33.[1] Såsom motsvarighet till de danska »Provinsbyerne» har sammanställts en grupp, omfattande 27 svenska städer med minst 10 000 invånare, inbegripet Göteborg och Malmö (men utom Stockholm). Dessa budgetgrupper ingå i tabellen under den gemensamma benämningen »landsortsstäder». Till de danska »Landdistrikterne» har däremot ingen motsvarande grupp ställts upp, beroende på att de svenska hushållen från småorter med hänsyn till inkomstläget i alltför hög grad avveko från de danska. Innan tabellens siffror kommenteras, bör något anmärkas om gruppernas jämförbarhet. År 1931, då den danska undersökningen utfördes, stodo de danska och svenska kronorna praktiskt taget i pari, och den svenska prisnivån förändrades föga till tiden 1932/33. Intet hindrar alltså såtillvida, att de danska utgiftssummorna direkt jämföras med de svenska. Den genomsnittliga inkomst-(utgifts-)nivån för familjerna i de bägge undersökningarna överensstämmer också i det närmaste, ävensom familjernas genomsnittliga storlek, vilket allt framgår av tab. 2. Slutligen bör påpekas, att alla budgetposter i nämnda tabell avse genomsnitt per verkligt hushåll — icke per »normalhushåll», vilket stundom förekommer vid svenska undersökningar.

Överensstämmelsen mellan utgiftsbudgeterna från de bägge länderna, i synnerhet dem som gälla landsortsstäderna, är slående. Vissa olikheter finnas givetvis, men några av dessa kunna skrivas på tillfälligheter. Så t. ex. torde det större livsmedelskontot inom köpenhamnshushållen åtminstone i någon mån kunna tillskrivas de förhållandevis många inackorderade personer, som där deltagit i hushållningen. Bland de särdrag, som torde kunna anses symptomatiska för verkliga olikheter i hushållningen, skall först påpekas den skiljaktiga sammansättningen av posten födo- och njutningsämnen. Visserligen äro de här ingående utgifterna för dryckesvaror, tobak och förtäring utom hemmet i högre grad än de flesta budgetposter underkastade individuella växlingar och

[1] En preliminär redogörelse har publicerats i Soc. Medd. årg. 1934, sid. 787. Jfr också beträffande Stockholm samma tidskrift årg. 1936, sid. 691, och Statistisk Månadsskrift årg. 1935, nr 10.

Tab. 2. Utgifter i kronor (danska resp. svenska) per år och hushåll inom arbetarfamiljer i Danmark (1931) och Sverige (1932/33).

Utgiftsposter	Absoluta tal				Procenttal			
	Köpenhamn	Stockholm	Landsortsstäder i		Köpenhamn	Stockholm	Landsortsstäder i	
			Danmark	Sverige			Danmark	Sverige
Antal hushåll	149	37	236	268	—	—	—	—
Antal konsumtionsenheter per hushåll	2·97	2·91	3·12	3·28	—	—	—	—
Föda- och njutningsämnen	1 676	1 527	1 229	1 337	37·2	32·4	35·2	38·3
därav matvaror	1 315	1 164	1 057	1 169	29·2	24·7	30·2	33·5
dryckesvaror	126	148	58	88	2·8	3·1	1·7	2·5
tobak	92	65	65	40	2·0	1·4	1·9	1·1
förtäring utom hemmet	*143*	*150*	*49*	*40*	*3·2*	*3·2*	*1·4*	*1·2*
Kläder	378	404	309	308	8·4	8·6	8·8	8·8
Skodon	101	114	95	103	2·3	2·4	2·7	3·0
Bostad	639	928	498	521	14·2	19·7	14·2	15·0
Bränsle och lyse	164	165	192	150	3·7	3·5	5·5	4·3
Skatter	190	321	181	208	4·2	6·8	5·2	6·0
Förenings- o. försäkringsavgifter	324	262	312	228	7·2	5·5	8·9	6·5
Övriga utgifter	1 027	993	680	632	22·8	21·1	19·5	18·1
Summa utgifter	**4 499**	**4 714**	**3 496**	**3 487**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

överhuvud sannolikt mindre avsevärda i dessa hushåll än inom motsvarande samhällsskikt i allmänhet, varför de särdrag, som framträda, böra godtagas med viss försiktighet. Men det synes dock, som om de högre utgifterna för tobak inom de danska och för dryckesvaror inom de svenska hushållen vore uttryck för verkliga olikheter i levnadsvanorna. Då posten dryckesvaror i sin tur uppdelas, framträder ytterligare den olikheten, att densamma inom de svenska hushållen övervägande består av spritdrycker (och vin), i de danska av öl. Av de redovisade 148 kr., som posten uppgick till i stockholmsbudgeten, hänförde sig sålunda 107 kr. till spritdrycker (och vin), 27 kr. till öl och 14 kr. till svagdricka och läskedrycker, medan av köpenhamnsbudgetens 126 kr. endast 33 kr. avsågo spritdrycker (och vin) men 57 kr. öl (»bajersk Øl») och 36 kr. »andet Øl» (t. ex. Hvidtøl, Skibsøl) och »Sodavand». Liknande fördelning kunde konstateras för resp. landsortsbudgeter. Anmärkas bör dock, att de citerade beloppen blott giva en antydan om dryckesvarornas fördelning på olika sorter men icke täcka hela förbrukningen, då en del därav döljer sig under rubriken förtäring utom hemmet.

Den avsevärt högre bostadsutgiften i stockholmsbudgeten torde även vara signifikativ. Av hela budgeten gick här 19·7 % till bostaden, medan postens andel i Köpenhamn utgjorde 14·2 %. Tyvärr kunna dessa siffror icke belysas med uppgifter om bostädernas beskaffenhet, då sådana saknas i den danska redogörelsen.

Utgifterna för skatter ingingo i de danska budgeterna med icke obetydligt

Tab. 3. Förbrukade mängder av vissa matvaror per år och konsumtionsenhet inom arbetarfamiljer i Danmark (1931) och Sverige (1932/33).

Varuslag		Köpenhamn	Stockholm	Landsortsstäder i	
				Danmark	Sverige
Färskt nötkött	kg	8·28	8·8	8·52	6·2
» kalvkött	»	9·67	7·3	5·17	5·0
» malet kött (Kødfars)	»	2·47	5·1	2·93	5·1
Fläsk	»	26·67	14·6	21·06	14·5
Oskummad mjölk	l	89·75	181·3	103·30	223·5
Skummad » och kärnmjölk	»	10·71	1·8	23·60	6·7
Smör	kg	9·10	10·9	5·05	11·3
Margarin	»	16·96	11·6	22·05	11·1
Ost	»	5·41	6·2	4·99	6·6
Ägg	st.	215·69	282	163·60	235
Vetemjöl	kg	12·61	31·6	27·62	39·9
Havregryn	»	2·86	3·6	2·96	3·9
Mjukt grovbröd (Rugbrød, mørkt, lyst)	»	[1] 62·93	4·8	[1] 57·70	12·2
Sötlimpa (Sigtebrød)	»	[1] 10·26	15·9	[1] 13·18	14·3
Matbröd av vete (Franskbrød)	»	[1] 15·88	7·3	[1] 8·99	3·7
Socker	»	33·31	36·2	40·68	37·2
Kaffe	»	6·51	6·4	6·41	5·7
Kaffetillsättning	pkt	21·92	—	13·26	—

lägre belopp än i de svenska, medan det omvända gällde förenings- och försäkringsavgifter. I de svenska skattebeloppen inbegripas även avgifter till allmänna pensionsförsäkringen, medan motsvarande premier sannolikt förts som försäkringsavgifter i den danska undersökningen, och därmed kan en viss del av skillnaden förklaras. Denna omständighet utesluter dock icke, att de observerade olikheterna för den tid och de inkomstskikt undersökningarna avse i huvudsak kunna betraktas som typiska.

Sedan utgifterna för födo- och njutningsämnen, beklädnad, bostad, bränsle och lyse, skatter samt förenings- och försäkringsavgifter blivit täckta, återstodo av samtliga budgeter i runt tal 20 % för övriga ändamål, något mer i huvudstäderna och något mindre i landsortsstäderna.

Förbrukade *kvantiteter av livsmedel* inom olika hushållsgrupper redovisas av den danska undersökningen såväl per hushåll som per person och per konsumtionsenhet. Ett urval av matvaror har upptagits i tab. 3 och där sammanställts med motsvarande uppgifter ur den svenska undersökningen. Samtliga tal avse förbrukningen per konsumtionsenhet enligt den amerikanska skalan. För några varuslag ha de danska benämningarna införts inom parentes.

Man finner, att förbrukningen av nötkött och kalvkött nära överensstämde i de bägge länderna, men att de danska hushållen använde mindre malet kött och betydligt mera fläsk än de svenska. Förbrukningen av oskummad mjölk var hälften så stor inom de danska hushållen som inom de svenska (i Köpenhamn 90 och i Stockholm 181 l per år och konsumtionsenhet), och den totala mjölkkonsumtionen påverkades föga av att skummad mjölk i större utsträck-

[1] I den danska publikationen redovisas kvantiteten i styck med angivande av styckevikten. Med ledning härav har tabellens uppgift beräknats.

ning syntes ingå i den danska dieten. Av matfett förbrukades betydligt mera i de danska hushållen, men smörkonsumtionen var lägre, i synnerhet i landsortsstäderna, vilka uppvisade förbrukningstal, som icke uppgingo till hälften av de svenska. Av ost förbrukade de svenska hushållen något och av ägg avsevärt mera än de danska.

Förbrukningen av vetemjöl var enligt tabellen lägre i de danska hushållen än i de svenska. Detsamma gällde den totala mjölkonsumtionen. Visserligen redovisar den danska undersökningen icke kvantitetstal härför, men av utgiften per konsumtionsenhet för »annat mjöl» (1·16 kr. i Köpenhamn, 1·32 i landsortsstäderna) kan slutas, att kvantiteterna härav måste ha varit ganska små. De svenska hushållen förbrukade av annat mjöl än vetemjöl 4·3 kg per konsumtionsenhet i Stockholm och 15·2 kg i landsortsstäderna. Av dessa uppgifter vill det synas, som om bakning i hemmen förekommit i mindre utsträckning i de danska hushållen än i de svenska. Så mycket större var den danska förbrukningen av bagarbröd. Av mjukt grovbröd inköpte hushållen i Köpenhamn 63 kg och i de danska landsortsstäderna 58 kg per år och konsumtionsenhet mot endast 5 kg i Stockholm och 12 kg i de svenska landsortsstäderna. Den jämförelsevis större konsumtionen av sötlimpa i Sverige förmådde icke åstadkomma utjämning. Priset på det danska matbrödet var också mycket lågt. För exempelvis det mörka rågbrödet, vilket föres i handeln i stycken om 4 kg, betalades i Köpenhamn 0·72 kr. per styck, vilket gör 0·18 kr. per kg, och priset på det ljusa var 0·26 kr. per kg på samma ort. Hårt rågbröd, som ej upptagits i tabellen, torde icke ha förekommit i den danska kosten men ingick i de svenska hushållens diet med 11 kg i Stockholm och 8 kg i landsortsstäderna. Matbröd av vete förbrukade de danska hushållen i kvantiteter, som uppgingo till mer än det dubbla av de svenska. Vad slutligen beträffar förbrukningen av kaffe, överensstämma de framräknade genomsnitten, som synes, ganska nära för de bägge länderna; möjligen antyda de en något större konsumtion i de danska hushållen.

Terpentinskador hos svenska målare.

I samband med den revision av yrkessjukdomsförsäkringslagen, som genomfördes år 1936, dryftades även frågan om inrymmande under försäkringen av yrkesskador uppkomna genom användning i arbetet av terpentin. Undersökningen i ämnet visade emellertid, att tillförlitlig grund för ett klart och allsidigt bedömande av terpentinets skadeverkningar knappast kunde anses förefinnas. Med anledning härav uppdrog socialstyrelsen åt sin sakkunnige för hygieniska frågor docenten med. dr Gerhard Rundberg att verkställa en grundlig undersökning rörande terpentinskador hos måleriarbetare — den yrkeskategori, som i förevarande sammanhang torde erbjuda det största intresset. För resultatet av denna yrkeshygieniska undersökning lämnar docenten Rundberg här nedan en kortfattad redogörelse.

Målareksemen och deras samband med terpentinet ha varit föremål för upprepade undersökningar under de sista tvenne decennierna.

Den första större undersökningen daterar sig från årsskiftet 1920—21 och följdes sedan av nya utredningar åren 1925—26 och 1928—29. Den sista undersökningen utfördes år 1935 i samband med revisionen av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. I sagda utredningar ha deltagit såväl myndigheter som arbetsgivare och fackföreningar. Sammanfattningsvis kan sägas, att resultatet av dessa undersökningar icke varit mera givande och icke föranlett några mera praktiskt viktiga åtgärder till fromma för de stora yrkesgrupper, som i sin dagliga gärning tvingas till kontakt med terpentin.

Från arbetarhåll har gjorts gällande, att skilda terpentinsorter i olika hög grad skulle utmärka sig för eksemalstrande egenskaper. Så skulle de båda svenska terpentinsorterna sulfat- och kolugnsterpentin vara mera sjukdomsalstrande än andra. Ett viktigt faktum i detta sammanhang är, att det äkta terpentinet på senare år i allt högre grad undanträngts från marknaden av billigare och mindre rena terpentinprodukter samt av diverse ersättningspreparat av petroleumnatur.

Någon i högre grad bindande bevisning för riktigheten av ovan anförda påståenden har dock icke förebragts. För att så vitt möjligt bringa reda och klarhet i dessa frågor påbörjades föreliggande undersökning våren 1936. Arbetet planlades och utfördes i anslutning till följande frågeställning:

1. Leder arbetet med terpentin i målaryrket till uppkomst av eksem och dermatit hos målare?
2. Om så är fallet, äro alla terpentinsorter varandra likvärdiga i detta avseende, eller äro vissa terpentinsorter mera eksemalstrande än andra?
3. Förorsakar terpentin eventuellt andra sjukliga förändringar hos därmed yrkesmässigt sysselsatta personer?

Undersökningen uppdelades i tvenne etapper. I den första av dessa upptogos anamnestiska uppgifter med avseende på 450 målare från 40 olika Stockholmsfirmor. Dessa sjukhistoriska data samlades på ett så förutsättningslöst sätt som möjligt inom ramen av ett bestämt formulär. I andra etappen utfördes överkänslighetsprövningar på 100 av dessa 450 målare för att erhålla en på mera objektiv grund fotad uppfattning om eksemberedskapens utbredning. Till prövning uttogos de tre ur yrkeshygienisk synpunkt aktuellaste terpentinsorterna jämte ett modernt

ersättningspreparat av petroleumnatur, nämligen: 1) fransk terpentin; 2) svensk sulfatterpentin; 3) svensk kolugnsterpentin; 4) dilutin.

I första hand företogs nu en titrering på 80 frivilliga värnpliktiga (icke målare) för utrönande av den för överkänslighetsprövningarna lämpligaste testkoncentrationen. Till dessa förprov ävensom till huvudproven valdes den av Jadassohn och Bloch utarbetade epikutana eksemprövningsmetodiken. Som lämplig test framgick av dessa förundersökningar en 40 %-lösning i paraffinolja av de tre terpentinslagen och dilutinet. Som kontroll medtogs alltid enbart paraffinolja. Avläsningstiden i förproven uppgick till 48 timmar men begränsades i huvudproven till 24 timmar, då ingen märkbar skillnad framkommit mellan 24- och 48-timmarsvärdena.

Det i de båda etapperna hopsamlade materialet har sedermera underkastats statistisk bearbetning, och härur har sammanfattningsvis framgått följande:

1. Frekvensen av hudåkommor inom målaryrket är abnormt hög.
2. Hudåkommorna låta indela sig i: a) rena eksemfall (= 24·4 ± 2·0 %), b) lätta hudförändringar (=12·4 ± 1·6 %).
3. Materialet synes tala för att eksemfallen skulle stå i relation till de lätta hudförändringarna och till viss del framgå ur dessa.
4. Av det epikutana eksemprovet synes vidare framgå, att överkänsligheten för sulfatterpentin och kolugnsterpentin är mera utbredd än överkänsligheten för fransk terpentin.
5. Utom från huden uppträda symptom även från andra organsystem. Med hänsyn till symptomfrekvensen gruppera sig organsystemen i stort sett: a) ögat; b) matsmältningsorganen; c) nervsystemet. I mindre utsträckning och ungefär lika talrikt uppträda symptom från d) andningsvägarna och e) njurar och urinvägar.
6. Mest framträdande symptombilder voro: a) conjunctivitretning; b) illamående; c) yrsel, huvudvärk och mattighet.

För närmare studium av undersökningsarbetet hänvisas till originalredogörelsen i tidskriften Hygiea, årgång 1937, häfte 7. I anslutning till ovan relaterade undersökningar kommer t. f. förste byråingenjören Erik Thrysin att i samma publikation framlägga vissa kemiska och merkantila synpunkter rörande terpentin.

Sammanträde med yrkesinspektörerna.

Yrkesinspektörerna voro under andra och tredje veckan i mars innevarande år samlade till överläggningar i socialstyrelsen.

Då en del av de på mötets program upptagna frågorna ansågos vara av stort intresse även för våra grannländer, hade till överläggningarna om dessa frågor inbjudits representanter från yrkesinspektionen i Danmark, Finland och Norge. Från Danmark hade sålunda infunnit sig kontorchef fröken Clara Black och fabrikinspektör fru Kirsten Gloerfelt-Tarp, från Finland yrkesinspektrisen Helny Bergbom samt från Norge chefinspektören dr Olai Lorange, fabrikkinspektören fröken Auslaug Aasland, tilsynsassistenterna Agnes Jörgensen och Marie Sundby samt f. d. fabrikkinspektör fru Betsy Kjelsberg.

Av de ämnen av mera allmänt intresse, som voro föremål för behandling, må nämnas arbetsförhållandena för kvinnor och minderåriga inom textilindustrien samt förekomsten av terpentineksem bland svenska målare. Över det först-

nämnda höll överläkaren vid Hultafors sanatorium, doktor Garby, ett intressant inledningsföredrag, vari han bl. a. underströk vådorna av att, som i vissa industrier nu praktiseras, använda kvinnor och barn till skiftarbete. Vidare talade han om den intensitet, varmed arbetet i vår mekaniserade industri numera bedrives, och hur den i samband med detta uppstående trötthetен hos arbetarna i möjligaste mån bör hävas, t. ex. genom att temperaturen i arbetslokalerna hålles lämplig och onödig dammbildning samt bedövande buller undvikas, att lämpligt förlagda raster av tillräcklig varaktighet anordnas, att måltiderna kunna intagas på bestämda tider samt att arbetarna i möjligaste mån beredas tillfälle till regelbunden nattvila. Av vikt vore även, att de som arbetade tillsammans trivdes med varandra och arbetade någorlunda likformigt. Det påpekades även, att det osäkerhetsmoment, som ligger i det på grund av olika förhållanden, t. ex. förestående rationalisering av driften, mer eller mindre ständigt förefintliga hotet att bli ställd utan arbete, i hög grad påverkade arbetarna i deprimerande riktning.

Rörande förekomsten av terpentineksem bland målare höll docenten Rundberg inledningsföredrag, vid vilket han meddelade resultatet av den omfattande undersökning i ämnet, som han i egenskap av socialstyrelsens hygieniske expert utfört under tiden 15 februari 1936—15 februari 1937, och vilken i korthet refereras å sid. 367 i denna tidskrift.

Vid sammanträdet dryftades även frågan om samverkan mellan yrkesinspektionen och hälsovårdsmyndigheterna. Härvid närvoro såsom representanter för medicinalstyrelsen generaldirektören Höjer och medicinalrådet Byttner. Överläggningarna i denna fråga inleddes av sekreteraren Stenholm, som lämnade en översiktlig framställning av de olika myndigheternas befogenheter enligt arbetarskyddslagen och hälsovårdsstadgan. Under den följande diskussionen uttrycktes allmänt som ett önskemål, att ett mera utvecklat samarbete än som hittills ägt rum komme till stånd mellan yrkesinspektörerna och läkarna. Ett dylikt samarbete ansågo yrkesinspektörerna dock för närvarande svårligen genomförbart på grund av yrkesinspektionens fåtaliga arbetskrafter.

I övrigt förevoro en hel del ämnen av teknisk natur till behandling. Bland betydelsefullare sådana må nämnas förslag till anvisningar angående beskaffenhet, utrustning och besiktning av transportabla slutna behållare för komprimerade, till flytande form förtätade eller under tryck lösta gaser samt normalbestämmelser angående svetsning av ångpannor.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av mars till 27 750. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:		Juli	21 510	December	30 814
Mars	53 162	Augusti	20 783	1937:	
April	46 628	September	20 903	Januari	33 509
Maj	34 571	Oktober	24 712	Februari	31 280
Juni	25 863	November	28 742	Mars	27 750

Vid slutet av april månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 22 300. Under april har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 20 %.

Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under mars 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)		Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)
Jordbruk	524	— 245	Kraft- o. värmeproduktion	127	— 22
Skogshushållning	384	— 11	Sjöfart o. fiske	584	— 118
Malmbrytning	235	— 11	Kontorsarbete	225	— 25
Metall- o. maskinindustri	1 398	— 224	Butiks- o. lagerarbete	994	— 75
Jord- och stenindustri	2 654	— 392	Hotell- o. restaurangrörelse	245	— 13
Trävaruindustri	4 072	— 246	Landtransport	1 429	— 247
Pappers- o. grafisk industri	653	+ 4	Allmän tjänst o. fria yrken	320	— 23
Livsmedelsindustri	588	— 76	Husligt arbete	56	— 9
Textil- o. beklädnadsindustri	259	— 52	Tillfällighets- o. diversearbete	7 937	— 900
Läder-, hår- o. gummivaruind.	422	— 13	Ungdom utan särskild utbildn.	612	— 88
Kemisk-teknisk industri	349	— 43	Summa	27 750	— 3 530
Byggnadsverksamhet	3 683	— 701			

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	2 768	0·5	2 568	92·8	Göteb. o. Boh. län	2 900	1·4	2 220	76·6
Stockholms län	834	0·3	531	63·7	Älvsborgs »	780	0·2	433	55·5
Uppsala »	493	0·4	186	37·7	Skaraborgs »	399	0·2	198	49·6
Södermanl. »	231	0·1	110	47·6	Värmlands »	876	0·3	520	59·4
Östergötlands »	832	0·3	734	88·2	Örebro »	565	0·3	283	50·1
Jönköpings »	534	0·2	362	67·8	Västmanlands »	113	0·1	62	54·9
Kronobergs »	254	0·2	149	58·7	Kopparbergs »	473	0·2	267	56·4
Kalmar »	661	0·3	456	69·0	Gävleborgs »	1 175	0·4	861	73·3
Gotlands »	155	0·3	86	55·5	Västernorrl. »	4 667	1·7	4 002	85·8
Blekinge »	1 152	0·8	718	62·3	Jämtlands »	40	0·0	20	50·0
Kristianstads »	255	0·1	180	70·6	Västerbottens »	435	0·2	307	70·6
Malmöhus »	2 870	0·6	2 457	85·6	Norrbottens »	1 867	0·9	1 321	70·8
Hallands »	577	0·4	389	67·4					
Göteborgs stad	1 844	0·7	1 460	79·2	Summa	27 750	0·4	20 880	75·2

Fördelningen på olika hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt . . .	[1] 6 740	Ungdomshjälp	reservarbete .	146	Understöd	statligt . . . 5 774
	statskommun. .	3 005		arbetsläger . .	244		kommunalt . . 2 584
	kommunalt . .	2 276		kurser	111		Summa 20 880

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under mars till 2·3 miljoner kronor och under årets tre första månader till 6·9 miljoner kronor.

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under mars månad, efter därom gjorda anmälningar, beslutat införa i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar följande organisationer:

1) Föreningen Sveriges aktiva Handelsresande, som utgör en sammanslutning av handelsresande. Föreningens ordförande är direktören Carl Christensson, Malmö. 2) Riksförbundet för Affärsanställda, som har till uppgift att sammansluta föreningar inom detalj- och grossisthandeln. Ordförande för förbundet, vars expedition är belägen vid Sveavägen 25—27, Stockholm, är fröken Elma Geist.

Genom de skedda registreringarna äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å ovannämnda organisationer från och med ingången av juli månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om arbetsgivare till sådan organisations medlemmar erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarpart i förhållande till den registrerade organisationen och dess medlemmar.

Under april månad har socialstyrelsen beslutat införa i registret över arbetstagarföreningar ytterligare följande organisationer:

1) Svenska Bokhandelsmedhjälpareföreningen, som utgör en sammanslutning av anställda hos Svenska Bokförläggareföreningens medlemmar eller hos av dessa erkända kommissionärer. Föreningens ordförande är herr Folke Håkansson, Nordiska Kompaniets bokavdelning, Stockholm.

2) Svenska Affärsmedhjälparеförbundet, som utgör en sammanslutning av affärsmedhjälpare i riket. Förbundets ombudsman är notarien Wilhelm Klingberg, Apelbergsgatan 58, Stockholm.

Med avseende å de sålunda under april månad registrerade arbetstagarföreningarna träda bestämmelserna i lagens 3 kapitel i tillämpning från och med ingången av augusti månad 1937.

— Levnadskostnader —

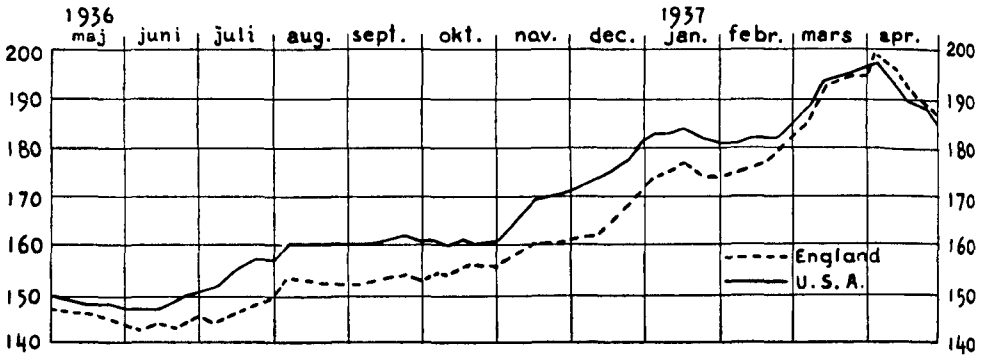
Prisutvecklingen i utlandet och i Sverige under april 1937. De *internationella råvarumarknaderna* ha under april karakteriserats av synnerligen betydande prisförändringar. De varor, vilkas priser under de sista månaderna varit föremål för kraftig spekulation — metaller, kautschuk, bomull — ha i vissa fall rönt katastrofartade prisreduceringar, medan andra av spekulationen mindre berörda eller av karteller prisreglerade, såsom järn och stenkol, fortsatt att stiga i pris.

Nedanstående diagram ger bilden av råvaruprisutvecklingen i England och Förenta staterna under tiden maj 1936—april 1937 och är baserat på siffrorna i Bank of Englands råvaruprisindex, omfattande 15 varor[2] (13—19 sept. 1931 = 100).

---

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 6 759. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

[2] Vete, majs, socker, fläsk, te (England), kaffe (Förenta staterna), koppar, järn, bly, silver, tenn, bomull, hudar, linfrö, kautschuk, ylle.

Såsom framgår av diagrammet, kan man från den tidpunkt, då den stigande pristendensen på råvarumarknaderna mera tydligt började framträda — d. v. s. i mitten av juni månad 1936 — urskilja tre tydliga stegringsperioder, avgränsade från varandra genom tidrymder med oförändrade priser eller med smärre prisreduktioner. Den första prisstegringsperioden börjar omkring mitten av juni 1936 och fortgår till de första dagarna i augusti, då den efterträdes av en period av i det närmaste oförändrade priser. I slutet av oktober vidtager därefter den andra prisstegringsperioden, vilken fortsätter till mitten av januari i år. Efter en mindre reaktion under senare hälften av januari vidtager därefter den av rustningarna präglade kraftiga stegringsperioden, som når sin toppunkt under första veckan av april. Det framgår av diagrammet, att under de båda första stegringsperioderna prishöjningarna började i Förenta staterna och först något senare kommo till synes i England. Den senaste stegringen framträder däremot tydligt i England redan under de första dagarna i februari, under det att den egentliga uppgången i Förenta staterna kommer till synes först under senare hälften av denna månad.

Bank of Englands råvaruprisindex visar från 3 april till 1 maj i år en nedgång av 6·9 % såväl i England som i Förenta staterna. Uppdelad på tre undergrupper visar prisutvecklingen under motsvarande tidsperiod följande procentsiffror:

	Födoämnen	Metaller	Övriga industriråvaror
England	— 4·3	— 11·7	— 4·3
Förenta staterna	— 2·8	— 9·1	— 8·7

Prisutvecklingen i Sverige synes av partiprisindextalen att döma blott i mindre grad ha tagit intryck av bakslaget å den internationella marknaden i början av april. Svensk finanstidnings partiprisindex visar sålunda fortsatt uppgång under april, om ock i något mindre grad än under de närmast föregående månaderna; generalindextalet har under januari—april varit resp. 131, 134, 140 och 141. (De genomsnittliga priserna $^{1}/_{7}$ 1913—$^{30}/_{6}$ 1914 = 100.) Tackjärns-, trämasse- och stenkolsnoteringarna ha fortsatt kraftigt uppåt och mer än väl uppvägt prisreduktionerna för koppar, tenn, bly, zink och vissa textilämnen.

En synnerligen fast tendens har rått på den inhemska spannmålsmarknaden. Efterfrågan på brödspannmål, särskilt vete, från kvarnarnas sida har mestadels varit mycket livlig, och då samtidigt tillförseln i de flesta delar av landet betecknats som ovanligt liten, ha priserna pressats upp ytterligare. Lagren av brödspannmål hos jordbrukare synas av allt att döma nu icke ha någon större omfattning.

Medelpriset per 100 kg för 15 orter i landet utgjorde i april för:

	$^{2}/_{4}$	$^{6}/_{4}$	$^{9}/_{4}$	$^{13}/_{4}$	$^{16}/_{4}$	$^{20}/_{4}$	$^{23}/_{4}$	$^{27}/_{4}$
vete	19·81	19·81	19·82	19·82	19·93	19·96	20·05	20·08
råg	18·42	18·43	18·45	18·49	18·50	18·55	18·54	18·54

Indextal (1935 = 100) för vissa engelska och svenska varupriser september 1936—april 1937.

Varuslag	Sept. 1936	Dec. 1936	Mars 1937	April 1937
Vete:				
londonnotering	141	164	173	196
sv. partipris	105	111	118	119
» detaljpris, mjöl	103	108	108	108
Havre:				
londonnotering	100	106	124	127
sv. partipris	113	116	131	135
» detaljpris, gryn	115	118	127	127
Nötkött:				
londonnotering	83	83	94	102
sv. partipris, slakt.vikt	116	87	86	95
» detaljpris	109	105	102	102
Fläsk:				
londonnotering	114	104	98	108
sv. exportpris	120	110	108	111
» partipris, slakt.vikt	110	114	101	98
» detaljpris	111	110	106	102
Smör:				
londonnotering	112	103	112	102
sv. exportpris	119	104	113	104
» partipris	99	108	112	112
» detaljpris	96	105	108	109
Ägg:				
londonnotering	111	124	105	77
sv. exportpris	130	151	90	75
» partipris	116	127	115	89
» detaljpris	113	131	120	91
Socker:				
londonnotering	93	103	141	135
sv. partipris	103	100	105	105
» detaljpris	102	100	104	104
Kaffe:				
londonnotering	105	118	128	126
sv. partipris	95	98	103	101
» detaljpris	97	98	102	103

Varuslag	Sept. 1936	Dec. 1936	Mars 1937	April 1937
Stenkol:				
londonnotering	114	120	142	153
sv. partipris, koks	.	.	.	121
» detaljpris	102	102	108	109
Kautschuk:				
londonnotering	127	162	198	195
sv. partipris, bildäck	101	101	101	101
Hudar:				
londonnotering	122	122	127	162
sv. partipris, inh.kohudar	100	110	126	143
» partipris, sulläder	111	111	127	133
» detaljpris, skodon	108	108	110	110
halvsulning & klackning	102	102	103	108
Ull:				
londonnotering	110	141	148	157
sv. partipris, garn	96	110	114	114
» detaljpris, garn	105	109	122	125
Bomull:				
londonnotering	101	103	118	115
sv. partipris, garn	105	110	122	127
» detaljpris, garn	98	98	102	104
Trävaror:				
3 × 9, exportpris	122	134	151	157
sv. medelpris för 15 kval.	126	142	162	169
byggnadsträ, bjälkar	105	117	128	128
Trämassa:				
mekanisk, våt, exportpris	124	144	190	210
sulfit, »	122	144	189	214
sulfat, »	126	137	155	170
Papper:				
exportpris	100	100	105	112
Järn:				
exporttackjärn	111	126	170	174
martinjärn, partipris	105	118	171	195
Järnmalm:				
exportpris	100	106	111	111

Priset på hudar har under april varit föremål för en betydande uppgång. Inhemska kohudar ligga sålunda vad priset beträffar 13 % över mars, och partipriset på sulläder, till vilket i främsta rummet sydamerikanska hudar användas, har undergått en höjning av 5 %.

På trävarumarknaden synes stiltje i stort sett ha rått under april månad. Till och med 30 april har försålts ej mindre än 69 % av den totala beräknade försäljningen under året. Motsvarande siffror per 30 april 1936 och 1935 voro 58 resp. 43 %.

På massamarknaden ha förekommit en del smärre affärer till mycket fasta priser. Försäljningsläget är synnerligen långt framskridet, och utom årets produktion torde i det närmaste två tredjedelar av 1938 års redan vara placerade.

En stark fraktstegring har under april följt på stagnationen under februari och mars. Handelsbankens fraktindex visar en uppgång med 11 enheter till 156 (1913 = 100). Stegringen faller till största delen på spannmålsfrakterna, som gått upp 39 enheter

till 205. Kolfrakterna ha däremot varit oförändrade, medan trä- och massafrakterna stigit med 2 resp. 1 enheter.

Riksbankens konsumtionsprisindex visar att prisstegringen inom detaljhandeln fortsatt under april månad. Särskilt bränsle, beklädnad och inventarier ha varit föremål för prishöjningar, medan utvecklingen för livsmedel snarast gått i motsatt riktning. Generalindextalet var per 15 mars 103·4 och per 15 april 104·0 (sept. 1931 = 100). Det senaste indextalet (för veckan $^{25}/_{4}$—$^{1}/_{5}$) anger dock en liten nedgång, i det generalindexsiffran blev 103·8. Det bör emellertid påpekas, att indextalet för denna vecka är baserat endast på prisuppgifter för varor, härrörande från grupperna födoämnen samt bränsle och lyse. Det förefaller, som om prisnedgången för livsmedel, i främsta rummet kött och fläsk, något accentuerats under slutet av månaden. Gruppen bränsle och lyse har däremot varit föremål för fortsatt uppgång, beroende på höjda priser för kol och koks.

För några viktigare varuslag ha i omstående tabell sammanställts den vid resp. tidpunkter gällande noteringen i London samt vissa priser å motsvarande varor på den svenska marknaden.

(Meddelande från riksbankens statistiska avdelning.)

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1937. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under första kvartalet 1937 till 70 personer, varav 35 män och 35 kvinnor. Samtliga emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö och Göteborg). Över Danmark och Norge har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Summa
Januari	6	1	—	15	—	22
Februari	6	1	—	12	—	19
Mars	7	2	—	20	—	29
1 kv. 1937	19	4	—	47	—	70
1 » 1936	23	6	1	66	2	98

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. utlänningar, som från annat land passerat Sverige och från svensk hamn (Göteborg) befordrats till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 59, varav 21 män och 38 kvinnor. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Litauen	Summa
Januari	2	9	7	1	11	30
Februari	2	2	5	—	—	9
Mars	—	—	15	—	5	20
Summa	4	11	27	1	16	59

I ovanstående siffror ingå icke sådana utlänningar, som passerat Sverige på väg till Oslo eller annan utländsk hamn.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1937: II.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. d.

16. Vid en *kraftverksbyggnad* var en *ställning* upprest såsom fig. 5 visar. Ställningen stod på två ben nere i ett dike och hade de två andra placerade på en 3 m högre upp befintlig bergavsats, från vilken nivå plattformar voro anbragta i ställningen med ungefär 2 m mellanrum. Emedan ställningen medelst en kabelkran skulle flyttas från pelaren 2 till pelaren 3, hade arbetarna E. och B. fått order om att taga bort de lösa plan-

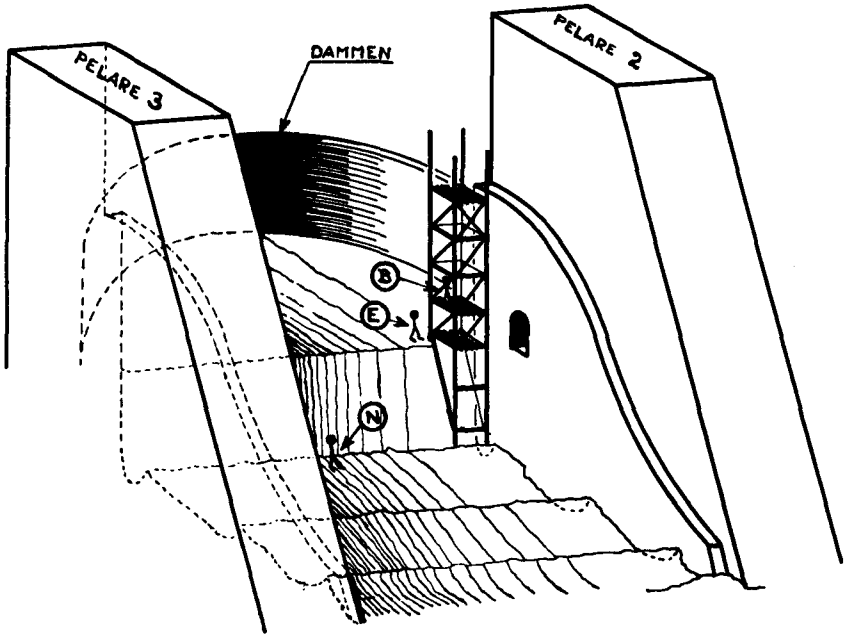

Fig. 5.

korna å plattformarna. Under detta rivningsarbete hade som säkerhetsåtgärd spikats en planka från ställningen till den provisoriska dammen. Ställningen hade även stagats med en wire på 6 m höjd, och som förstärkning fick översta plattformen vara kvar, varjämte ytterligare några mindre förstärkningar gjordes.

Rivningen av plattformarna började uppifrån och tillgick så, att B. stod på en plattform och tog bort plankorna i den ovanför varande samt räckte dessa åt E. Då B. passerade säkerhetssträvan och wiren, lossade han även dessa och fortsatte sitt arbete nedåt. Då B. stod på den plattform, som var belägen c:a 2 m över bergavsatsen, råkade ställningen i svajning. När E. observerade, att ställningen skulle falla omkull, ropade han till kamraterna i diket nedanför, att de skulle akta sig. Strax efteråt *rasade ställningen.* Arbetaren B. *föll därvid baklänges* och störtade med huvudet före ned i diket. De i diket varande arbetarna hunno alla sätta sig i säkerhet utom arbetaren N., som *träffades av en hörnspira* i huvudet och kastades ned i en bredvidliggande pumpgrop.

Sedan B. och N. förbundits, forslades de till lasarett. Under färden dit avled N. av de erhållna skadorna.

De primära orsakerna till olyckan torde vara, att säkerhetsplankan och wiren, som fasthöllo ställningen, lossades för tidigt. En bidragande orsak synes också vara, att en stenskärva lossnat under ett av de i diket stående benen, varvid ställningens stabilitet minskats. (I: 62)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. d.

17. I en *brädgård* voro Ö. och två kamrater sysselsatta med att på en 4·5 m över marken belägen spårbana *köra virke* till ett magasin. Vagnen spårade ur i en växel utanför magasinet, och en del av lasten försköts och rasade ned på banan. Därvid fick Ö. antagligen en stöt eller halkade och *störtade till marken*. Han avled samma dag av de skador han ådragit sig.

Enligt uppgift skulle stöttor ha använts å vagnen vid olyckstillfället. Dessa ha emellertid ej företetts vid yrkesinspektörens undersökning. På vagnens långsidor funnos två hållare, i vilka $2'' \times 3^1/_2''$ trästöttor skulle stickas ned. På andra vagnar i brädgården iakttogs, att i flera fall stöttor ej voro i bruk, eller också hade de ursprungligen använda ersatts med klenare plankstumpar.

Å brädgårdsvagnarna kommer nu att anordnas fastsittande, efter långsidan mot mitten fällbara $2^1/_2'' \times 6''$ stöttor av gott björkvirke. (III: 74)

Olycksfall vid motorer.

Fig. 6. Skyddsbild nr 18 utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

18. På en större *lantgård* användes en *förbränningsmotor* om 25 hkr såsom drivkraft vid tröskning, sågning o. d. Motorns drivremskiva var försedd med *friktionskoppling*, som manövrerades medelst en på kopplingsspindeln frigående, skjutbar ratt. Spindeln sköt ut ett stycke utanför ratten men var icke skyddad.

En dag pågick tröskning, och bland de därmed sysselsatta var en minderårig arbetare A. Vid ett tillfälle skulle verket av någon anledning stoppas. Den arbetare, som stod uppe på detsamma och skötte matningen, ropade att någon skulle slå ifrån motorn. A. sprang då fram för att utföra detta. När han fattade tag i kopplingsratten, *fångades* hans *blusärm* av den utstickande änden på *spindeln*. På ett ögonblick slets kläderna av överkroppen och lindades omkring spindeln. Blusen slets sönder, men en skinnväst, som A. bar under blusen, höll och strypte åt omkring halsen på honom. Rättaren på gården, som var i närheten, rusade genast fram och stoppade motorn, varefter han med en kniv skar loss A. Ska-

dorna visade sig dock ej vara av svårare art. Att olycksfallet inte fick allvarligare följder torde få tillskrivas rättarens rådiga och snabba ingripande.

Som motorskötare tjänstgjorde en äldre arbetare på gården, och A. hade enligt uppgift blivit tillsagd att ej befatta sig med motorns skötsel.

Ritning på lämpligt skydd samt anvisning om huru detta skall anbringas har tillställts arbetsgivaren. (VII: 9)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Smältverk, gjuterier o. d.

19. Vid ett *järnverk* skulle en *axelbärare för ett dubbelpropellerfartyg* gjutas. Axelbäraren, vars färdiga vikt var c:a 8 ton, hade formats på vanligt sätt med underformen i gjuterigolvet och den övre delen av formen i hopsatta flaskor, i vilka ingöt och sjunkgöt voro anordnade. Formen hade noggrant torkats genom inblåsning av varmluft, och därefter hade flaskorna kilats fast under järnbalkar, som voro upplagda över dessa och belastade med järnvikter till sammanlagt 40 à 50 ton. Totalvikten av arbetsstycket med ingöt och sjunkhuvud beräknades till c:a 15 ton.

Gjutningen hade gått normalt, och formen var i det närmaste fylld, då plötsligt stålet i ingöten hastigt sjönk undan, ett *explosionsartat utbrott* skedde och *smält stål kastades upp genom ett sjunkgöt* vid änden av axelbärarens ena stöd. Det smälta stålet kastades därvid upp mot gjuteriets tak, och särskilt traversen, i vilken gjutskänken hängde, blev översköljd därav. Traversföraren L., som befann sig i den öppna förarkorgen, *blev översprutad med stål och gnistor*, kläderna antändes, och vid försök att med händerna släcka elden erhöll han svåra skador på desamma. En gjutare lyckades på rörledningar och balkar på gjuteriets vägg taga sig upp till förarkorgen, där han släckte elden i L:s kläder och sedan hjälpte till att transportera ned honom.

Nästan samtliga de vid gjutningen närvarande blevo brända av kringflygande stålstänk. Skrotlastaren A., som under gjutningen skulle taga prov på det smälta stålet, stod alldeles intill det sjunkgöt, där utbrottet skedde, och blev därför mycket svårt bränd. Han sprang med brinnande kläder mot gjuteriets utgång men upphanns av ett par personer, som kastade omkull honom på golvet och kvävde elden genom att svepa kavajer omkring honom. Förman B. hade stått intill ett ingöt på formens högsta del. Vid explosionen hoppade han ned på gjuterigolvet, varvid han föll och skadade sig svårt.

Orsaken till olycksfallet måste tillskrivas den omständigheten, att gjutformen brustit i närheten av ingötet, så att stålet tagit sig ut i sanden i gjuterigolvet. Den smälta metallen har sedan följt formen på dess undersida och där påträffat fuktighet, beroende på att grunden icke varit dränerad. Vid den explosionsartade ångbildning, som därvid uppstått, ha gaserna trängt upp genom det ovanför liggande sjunkgötet, varvid den smälta metallen kastats omkring.

Det kan med säkerhet fastslås, att olyckshändelsen icke orsakats av fuktighet i själva gjutformen, ty explosionen skulle i så fall ha inträffat innan stålet fyllt formen och ej, som nu skedde, då densamma var i det närmaste färdiggjuten.

Att marken var vattensjuk var väl bekant, och därför hade man, innan formningen påbörjades, undersökt, på vilken nivå under gjuterigolvets yta som grundvatten fanns. Därefter rättade man sig, så att formen skulle komma att ligga på minst 0·6 meters höjd över denna nivå.

Betydande risker måste anses föreligga vid gjutning i gjuterigolv, om fuktighet eller grundvatten där är för handen. Det hade dock gått lyckligt dittills, och ett 20-tal liknande arbetsstycken hade gjutits, utan att tillbud till olyckshändelse inträffat.

Efter det inträffade olycksfallet ha en del åtgärder vidtagits för att förhindra ett upprepande därav. En färdigformad axelbärare av samma modell som ovannämnda blev sålunda icke gjuten, utan formen togs upp, och under densamma lades ett skyddsgolv av eldfast tegel. På samma sätt komma liknande gjutningar att utföras en tid framåt. Där-

efter skola stora cementerade formningsgropar anordnas i gjuterigolvet för att på detta sätt eliminera riskerna på grund av fuktighet och källdrag i marken.

För att minska risken för traversföraren kommer förarkorgen att inbyggas med plåt, utom där fri sikt är behövlig. Traversen kommer därjämte att förses med en reservutgång, genom att en brygga anordnas utefter dess hela förflyttningsdistans, så att man, i vilket läge traversen än befinner sig, kan komma över från förarkorgen till bryggan.

(VIII a: 9)

Klyvsågar.

20. Klyvsågaren A. var sysselsatt med *sågning av läkter* av c:a 4 m långa 1″ bräder i en klyvsåg, varvid en undantagare lade upp de färdiga läkterna i en hög och de frånsågade ribborna i en annan.

Klyvsågen, vars klingdiam. var 470 mm, var försedd med klyvkniv av 115 mm:s höjd över bordet. Denna var något framåtlutad med framkanten något bågformig, dock rakare än klingans rundning. Avståndet mellan klingans periferi och kniven var i bordsplanet 34 mm och vid knivens spets 47 mm.

Klingan hade ett överskydd av 2 mm plåt, 510 mm långt och 320 mm brett; detta var placerat mitt över klingan och 260 mm över bordet. Både framtill och baktill voro 160 mm breda flikar av skyddet nedböjda till en höjd av c:a 185 mm över bordet. Klingans högsta höjd över bordet var 150 mm.

Arbetet fortgick som vanligt, då A. plötsligt gav till ett skrik och gick några steg in i en lokal intill sågen, där han sjönk ihop och så gott som genast avled. Undantagaren hade haft sin uppmärksamhet riktad på läkthögen och hade därför icke sett, vad som inträffat. Dock är det tydligt, att en 4 m lång *ribba*, som senare återfanns vid sidan av A:s arbetsplats, *kastats tillbaka* och träffat A. på sjunde revbenet i närheten av hjärtat. Ribban visade tydliga märken efter klingans tänder. Överskyddet hade icke deformerats eller lossnat och visade icke heller märke efter något hårdare slag.

Ifrågavarande klyvsåg är ett exempel på den stora mängd liknande cirkelsågar, som äro försedda med skydd, vilka på grund av utformning och placering icke kunna rätt fylla sina uppgifter. Om klyvkniven hade varit placerad nära klingans bakre del och om överskyddet hade varit så format och inställt, att det täckt övre delen av klingan och endast lämnat så stor del av densamma fri, att arbetsstycket kunnat föras fram under skyddet, hade olycksfallet knappast kunnat inträffa.

Frånsett bristerna beträffande skydden torde olycksfallet icke ha skett, om undantagaren iakttagit tillbörlig försiktighet. Då han lade upp läkterna på sin plats, skulle han icke ha lämnat kvar ribban på sågbordet. Emedan denna ribba var 4 m lång och avståndet från klingans centrum till bakre kanten av sågbordet endast 1·27 m, tippade den upp med framändan, vilket möjliggjorde, att sågtänderna kunde hugga tag såsom skedde. Genom att förlänga sågbordet eller placera ett annat bord i linje med detta hade man kunnat förebygga tippning.

Härav inses betydelsen av att undantagarna vid cirkelsågar få instruktioner angående riskerna vid det arbete, de blivit satta att utföra. (VIII g: 28)

Charkuterimaskiner.

21. För *beredning av födan* åt djuren i en *pälsdjursgård* användes bl. a. en större maskindriven *köttkvarn*. Skålen runt inmatningsöppningen var låg och saknade praktiskt taget hals, varjämte själva öppningen ned till snäckskruven var så vid, att en knuten hand kunde föras därigenom.

Foderämnena bestodo till stor del av slaktavfall, och för att mata ned detta i kvarnen fanns en cylindrisk stöt av trä. Denna kom emellertid icke alltid till användning. Då t. ex. en vom maldes — vilket förekom i stor utsträckning — skars den i långa remsor, som allt efter det de skuros matades igenom kvarnen. Vid ett tillfälle råkade den person, som utförde sådant arbete, *få ned fingrarna* så långt i skålen, att *snäckskruven fångade* dem, varvid tvenne fingertoppar å höger hand *sönderklämdes*.

Tillverkaren av ifrågavarande köttkvarn tillhandahåller även ett skydd för inmatnings-

öppningen, vilket medelst skruvar kan anbringas ovanpå skålen. Detta skydd torde emellertid sällan användas, enär det i avsevärd grad verkar besvärande i arbetet och dessutom försvårar maskinens renhållning.

Efter olyckshändelsen uppgav arbetsgivaren, att han skulle anskaffa en ny köttkvarn och därvid välja en typ, vars snäckskruv icke kunde nås av handens fingrar. (VIII n: 2)

Svänghjul, remskivor och remmar.

22. I en *snickareverkstad* användes en från en taktransmission *remdriven klyvsåg*, vilken stod omedelbart intill verkstadens ena långvägg. Nollskiva eller frikoppling fanns varken på sågspindeln eller transmissionsaxeln, varför man, då sågen skulle startas, måste lägga på drivremmen på remskivorna. Någon särskild anordning för remmens upphängning fanns ej heller, utan då sågen icke var i drift hängde drivremmen på transmissionsaxeln.

Vid ett tillfälle skulle en arbetare K. sätta i gång klyvsågen och hade därför gått upp på sågbordet och först lagt remmen på den å axelledningen sittande remskivan. Då han sedan för hand försökte lägga remmen på sågspindelns remskiva, *gled remmen över skivan in mot sågbordet*, och K. *kom med* ena handen i kläm mellan remmen och skivan, så att tre fingrar avsletos mot sågbordets kant.

För att förebygga ett återupprepande av olycksfallet har innehavaren av verkstaden anmodats att anordna nollskiva på klyvsågen. (VIII å: 38)

Kuggväxlar.

23. Ett *slamverk* vid ett lertag hade varit avställt en dag för reparation och igångsattes åter morgonen därpå. Redan från början märktes ett oljud från drivanordningen för omröraren till slamverket, varför en maskinist E. misstänkte, att varmgång hade uppstått i axellagren eller packningsboxen på omröraraxeln.

Vid 2-tiden stoppades verket för skiftbyte, och E. passade på att öppna golvluckan och krypa ned under golvet, där *kuggväxel* och transmissioner äro belägna, för att söka avhjälpa felet. Sedan han *gjort en del justeringar*, kröp han åter upp och satte i gång slamverket.

Oljudet hade emellertid trots justeringen ej upphört, varför E. för att lokalisera felet under det maskineriet var i gång återigen gick ned i undervåningen. Denna gång gick han dock ej genom golvluckan utan kröp under slamrännan fram till kuggväxeln för att undersöka axellagren. Under sitt arbete i den trånga och låga undervåningen halkade han i den hala leran och *föll* framstupa rakt *emot ingreppsstället på kuggväxeln*. Skinnjackans vänstra ärm greps ögonblickligen av kuggtänderna, varvid E. kastade sig ned på sidan och sökte slita sig loss. Armen skadades emellertid så svårt, att den senare måste amputeras.

Efter olycksfallet ha uppsatts anslag med förbud för arbetarna att gå ned i transmissionsgropen, under det maskineriet är i gång. (VIII å: 6)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

24. Traversföraren R. var sysselsatt med *renblåsning av* en *travers* medelst komprimerad luft. Strömbrytaren i förarhytten var frånslagen, varför kontaktledningarna voro spänningslösa. Under arbetet skulle R. flytta traversen och måste därför slå till strömbrytaren, men efter fullbordad körning glömde han att återigen slå från densamma. Då han därefter fattat slangens metallmunstycke med ena handen och med den andra råkade beröra en fas i de tvärgående kontaktledningarna, fick han *ström genom kroppen*, uppgav ett rop och föll sanslös över ledningarna. En arbetskamrat, som uppehöll sig nere i lokalen, hörde ropet, skyndade bort till huvudströmbrytaren och bröt strömmen. R. hade erhållit brännsår i vänster tumgrepp och på båda handlederna samt i ansiktet.

I anledning av det inträffade gavs anvisning om uppsättande av ett anslag vid uppgången från förarhytten till traversen med följande text: »Bryt strömmen». (IX: 69)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

25. Vid ett *sorteringsverk för kalksten* uppfordras materialet från brottet medelst en remtransportör till en större *ficka*. I denna samlas både grövre kalksten och kalkmörja för vidare transport i vagnar till olika förbrukningsplatser. Vagnarna lastas genom en uttagningsanordning vid fickans botten.

På grund av den regniga väderleken hade materialet blivit så vått, att mörjan och stenen klibbat samman och bildat ett valv i övre delen av fickan. Då K., som skötte utlastningen, märkte, att intet material kom ned, förstod han, att detta hade fastnat i fickans övre del, varför han tillsammans med O. begav sig upp till intaget i densamma.

Först hoppade O. ned på kalkstenen och försökte genom spettning få ned denna. Detta lyckades icke, varför K. också hoppade ned. K. höll sig i en lina med vänstra handen och skulle just börja spettningen, då *kalkmassan kom i rörelse*. O., som icke använde sig av befintlig lina, drogs helt ned i det glidande materialet, och K., som just tappade taget om linan, följde även med. Då rörelsen avstannade, stod K. med kalkstenen till upp under armarna, medan *O. var helt begravd*. På K:s rop skyndade hans arbetskamrater till, och räddningsarbetet började omedelbart. På grund av svårigheten att bortskaffa kalkstenen genom fickans trånga övre öppning, tog det 5 timmar, innan K., som var alldeles oskadad, kunde losstagas. Arbetet fortsatte, och icke förrän 14 timmar efter raset fick man fram O. Sannolikt hade O. vid raset fått skallbasen krossad och så gott som ögonblickligen avlidit.

Hade O. använt den i fickan befintliga räddningslinan, skulle ett olycksfall med dödlig utgång sannolikt icke ha inträffat. (X: 92)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. d.

26. Vid ett vägarbete skulle en stenkross driven av en *råoljemotor* sättas i gång, varför förberedelser för *startandet* av motorn företogos. Denna hade strax förut provkörts men stoppats för reparation. Arbetaren N. tog därvid en 5-liters plåtkanna för att *fylla startlampornas tändskålar*. Härunder inträffade plötsligt en explosion, kannan söndersprängdes, och dess innehåll, utgörande c:a 1 l. sprit, sprutades över N. och en honom behjälplig chaufför J., vilka båda fingo sina kläder antända. De erhöllo så svåra brännskador, att de avledo två dagar senare. Vid explosionen befunno sig även två andra arbetare i motorskjulet, men dessa undkommo oskadade.

Fig. 7.

Vid verkställd undersökning framgick följande. Locket till kannans påfyllningshål var efter explosionen påskruvat, varför eventuell antändning av luft-spritgasblandningen endast kunnat ske genom kannans pip, vars *mynning hade en diameter* av c:a 6 mm. Möjligt är, att kannan vid påfyllningen hållits i sådant läge, att pipen endast delvis varit fylld med sprit och att återslag kunnat ske. Antändning hade ej kunnat ske därigenom att lamporna varit varma sedan föregående tillfälle de varit i drift, ty de hade varit släckta under c:a 45 minuter och måste under denna tid ha hun-

nit svalna. Några eventuellt glödande rester av trassel eller någon sotbildning i tändskålarna fanns ej, emedan endast sprit begagnades vid uppvärmning av lamporna. Tändstickor måste ha kommit till användning, ehuru ingen av de andra arbetarna lagt märke till något sådant. En tändsticksask, som före olyckshändelsen låg på en tvärregel till den c:a 1·3 m från motorn belägna långväggen, anträffades nämligen efter explosionen på golvet invid motorn. Askens ytterhölje var borta med undantag av överdelen, som låg strax intill motorn och var något avbränd på ena kortsidan. I själva asken, vars ena ända var något svedd, funnos ett 20-tal tändstickor kvar, vilka dock ej voro avbrända.

Sannolikt ha J. och N. vid påfyllning av startlampornas tändskålar gått tillväga på följande sätt. Först har N. fyllt på främre lampans tändskål, varefter J. tänt spriten i denna skål, medan N. fortsatte att fylla den andra lampans tändskål. Härvid har spritkannan kommit för nära lågan antingen från tändsticken eller främre tändskålen, varigenom kannan bringats att explodera. Plåtmanteln uppfläktes vid explosionen och lösslets till större delen från kannans botten och den koniska överdelen (se fig. 7).

Orsaken till olycksfallet måste tillskrivas bristande omtanke, i det att påfyllning av sprit företagits, trots att en öppen låga fanns i närheten, samt att den stora plåtkannan användes, ehuru en särskild explosionssäker påfyllningskanna om 60 cm³, som vid tillfället var fylld med sprit, fanns på bänken invid motorn. (XI: 59)

27. Vid ett *förstärkningsarbete* å en *hamnkaj* var det nödvändigt borttaga en äldre pålning. Pålarna voro svåra att draga upp, och de skötos därför sönder med dynamit under vattenytan. För tändning av dynamitpatronerna användes hamnens belysningsledning på sådant sätt, att två trådar från denna, den ena hel och den andra bruten, kopplades till tändhatten. Tillkopplingen till belysningsledningen gjordes utan tanke på om den hela ledningen blev kopplad till nolledningen eller icke. När skottet var färdigt att tändas, gjordes kontakt med den brutna ledningen.

Vid olyckstillfället voro K. och J. sysselsatta med iordningställande av två skott. Ledningstrådarna till skotten voro inkopplade på belysningsledningen, och K. höll den brutna ledningen, under det J. sysslade med laddningen. När den ena patronen var iordninggjord, lade K. ifrån sig den brutna ledningen samt gick fram och tog *den iordningställda patronen*. I samma ögonblick *exploderade* denna. K. blev därvid så svårt skadad, att han senare avled.

Anledningen till att patronen exploderade, då K. tog densamma, har med största sannolikhet varit den, att den hela ledningen varit kopplad till belysningsledningens strömförande ledning och att den brutna ledningen kommit i beröring med en järnvägsräls och sålunda blivit jordförbunden.

Olycksfallet utgör ett exempel på risken av att använda permanent strömkälla vid elektrisk tändning av sprängskott. (XI: 60)

Olycksfall vid stuveriarbete.

28. En dag pågick *lastning* av pappersrullar till en ångare. Arbetsgänget var fördelat dels i fartyget för stuvning och dels på kajen för framforsling av rullar till vinschwiren vid fartygssidan. K. var skiftförman och skulle bl. a. ordna arbetet med rullarnas avlastning från ett tågsätt tillhörande fabriken.

Arbetet tillgick så, att på kajen närmast fartygssidan vid varje lastlucka placerades ett avlastningsplan, 1 m högt. Intill detta plan fanns ännu ett, som var förskjutbart på räls, vilken löpte parallellt med det spår, där tågsätten framfördes. Tågsättet bestod i detta fall av 8 vagnar, och lasten rullades över till resp. avlastningsplan, så snart dessa blevo tomma. De närmast järnvägsvagnarna befintliga planen hade samma längd som varje vagn, och för att bekvämt kunna verkställa avlastning måste vid växling iakttagas, att vagnen stannade mitt för planet.

Vid ett tillfälle stod K. framåtlutad invid spåret vid ett då ej använt plan och gjorde anteckningar i en bok. Samtidigt höll man på att backa ned tågsättet till avlastnings-

planet, men växlaren, som stod på en av tågets mellersta vagnar, observerade ej K., förrän det var för sent. Stoppsignal gavs omedelbart, men K. var redan inklämd mellan vagnen och lastplanet, där avståndet endast är 125 mm. K. blev svårt skadad och avled samma dag.

För att förhindra, att olycksfall av liknande art upprepas, överenskoms om uppsättande av ett c:a 200 m långt och 0·9 m högt järnräcke, som sträcker sig utefter den del av spåret, där tågsätten växelvis köras fram och åter. Dessutom skall på sista vagnen i tågsättet anbringas en fast klocka, som ger alarm, när tåget backas, och vid framkörning skall givas varning med lokets signalpipa. (XVI: 10)

Olycksfall vid skogsavverkning.

29. Vid pålastning av kolved å en lunnkälke stod L. bakom kälken med ryggen vänd mot densamma. Vid *framdragning* av en *klamp* råkade *lyftsaxen släppa* taget, varvid L. *ramlade baklänges,* slog huvudet mot kälken och ådrog sig så svåra skador, att han samma dag avled.

Fig. 8. Skyddsbild, Skogs- och flottningsarbete nr 3, utgiven av Föreningen för arbetarskydd.

Dragsaxar, lyftkrokar och vändhakar med slöa spetsar, som ej fästa ordentligt i det ofta genom kölden hårda virket, förorsaka varje vinter ett betydande antal svåra olycksfall.

Det kan därför icke ofta nog framhållas för arbetarna, att dylika verktyg skola ha skarpa spetsar. (XVII: 45)

Olycksfall vid flottning.

30. I en flottled fastnade en stock mellan tvenne parallellt timrade kistor. Vid tillfället i fråga uppehöllo sig de båda arbetare, som posterade på denna plats, å var sin sida om vattendraget. Den ene av arbetarna, J., skulle för att förhindra brötbildning skynda över till den andre med en såg, så att stocken skulle kunna kapas. Härvid måste han passera en spång, som ledde över ån vid övre ändan av kistan. På väg till spången sprang J. på kistväggen, varvid ett stycke av översta stockvarvet, som var murket, lossnade. J. störtade därvid i strömmen och drunknade.

På ovannämnda kista voro spänger utlagda, för att arbetarna obehindrat skulle kunna passera över kistan till spången. J. begagnade emellertid ej dessa spänger, antagligen emedan han så fort som möjligt ville komma över till kamraten.

Det inträffade ger anledning att påminna om sentenserna: »Genvägar äro ofta senvägar», »Tag ej onödiga risker», »Egen omtanke bästa skydd.» (XVIII: 10)

Yrkesinspektionens verksamhet under 1:a kvartalet 1937.

	Förrättnings- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktn. av ångpannor	Ink. protokoll över besiktn. av kokare o. d.	Intyg över besiktn. av hissar och kranar	Lämnade eftergifter	Framställn. enl. 38 el. 39 § arb.-skyddsl.	Åtal: Anmälda	Åtal: Verkställda	Åtal: Fällande domar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: arbetsställen	Därav för första gången under året besökta: med summa arbetare
Yrkesinspektionen																
I distriktet . .	227	83	110	35	272	42	—	1	—	—	3 611	6	3	526	503	11 484
II » . .	123	58	133	—	400	17	—	8	3	1	4 345	6	5	530	530	6 815
III » . .	68	136	180	21	179	10	—	—	—	—	2 264	6	—	282	282	2 440
IV » . .	106	82	307	23	64	39	—	7	—	—	2 356	5	—	370	368	3 615
V » . .	204	114	90	9	429	150	—	3	1	1	3 837	9	3	927	919	9 312
VI » . .	171	94	82	25	415	46	—	4	4	4	5 047	13	2	733	733	22 008
VII » . .	80	68	96	26	419	9	—	3	3	3	2 946	7	4	278	276	6 671
VIII » . .	108	124	74	56	61	15	—	1	2	2	4 280	7	2	385	385	3 606
IX » . .	95	226	63	14	65	22	—	6	—	—	4 043	17	—	378	377	6 592
Summa	1 182	985	[1] 1 185	[2] 209	2 304	350	—	33	13	11	[3] 32 729	[3] 76	19	4 409	4 373	72 543
Yrkesinspektrisen o. assistenter	97	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	121	4 134
Bergmästarna																
Norra distriktet . .	10½	—	—	—	1	—	—	—	—	—	134	1	6	14	14	1 248
Gävle-Dala distrikt	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	—	—	1	1	321
Östra distriktet . .	12	2	—	—	14	1	—	—	—	—	245	—	1	13	13	582
Västra » . .	7	1	—	—	65	—	—	—	—	—	232	1	—	2	2	100
Södra » . .	9	—	—	—	29	—	—	—	—	—	157	1	—	7	7	1 050
Summa	39½	3	—	—	107	1	—	—	—	—	919	3	7	37	37	3 301
Sprängämnesinspektören . . .	30	98	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 17	—	—	26	26	890
Elektriska inspektörerna																
Norra distriktet . .	24	17	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	17	17	—
Östra » . .	11	5	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	5	5	360
Västra » . .	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	—	—	—
Södra » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—
Summa	40	28	—	—	—	—	—	—	—	—	[5] 35	[5] 3	—	22	22	360
Järnvägsinspektörerna																
Statens järnvägar																
säkerhetstjänsten	16	21	—	—	—	—	—	—	—	—	} 547	2	—	56	56	700
maskintjänsten .	10	25	—	—	—	—	—	—	—	—			—	20	20	—
Ensk. järnvägar	26	48	—	—	—	—	—	—	—	—	420	4	—	40	40	—
Summa	52	94	—	—	—	—	—	—	—	—	[4] 967	[4] 6	—	116	116	700
Skogs- och flottledsinspektören	93	334	—	—	—	—	1	—	—	—	[4] 5 422	[4] 5	—	148	148	2 561
														*239	*239	*2 570

[1] Härav större besiktning i 331 fall. — [2] Härav större besiktning i 125 fall. — [3] Av dessa olycksfall ha 26 485, därav 55 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [4] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna. — [5] Av dessa olycksfall, som inräknats i de ovan för de olika distrikten redovisade summorna, har intet inträffat inom inspektörens för statens elektrifierade järnvägar tillsynsområde. — * Avser inspekterade härbärgen, resp. antal arbetare, som kunna inkvarteras i dessa.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 mars 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. . .	75	18 570	15 113	848	4·6	644	19 460	965	5·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	50	2 470	—	630	25·5	—	2 488	678	27·3
Bokbindareförbundet . . .	41	6 182	4 088	317	5·1	193	6 149	309	5·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	108	6 402	1 498	418	6·5	126	6 409	470	7·3
Byggnadsträarbetareförb. .	233	25 595	—	9 272	36·2	—	26 976	9 185	34·0
De förenade förbunden . .	52	8 350	2 645	537	6·4	171	8 442	546	6·5
Elektriska arbetareförb. . .	79	5 855	—	664	11·3	—	5 876	645	11·0
Gjutareförbundet	104	7 316	1	262	3·6	—	7 511	295	3·9
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	454	51 566	6 141	14 766	28·6	1 281	52 563	15 666	29·8
Byggnadsind.-arb. . . .	127	16 582	876	6 677	40·3	133	16 990	7 344	43·2
Byggnadsämnesind.-arb.	165	11 521	259	3 718	32·3	47	11 738	4 357	37·1
Glasbruksarb.	42	3 680	93	372	10·1	18	4 008	336	8·4
Sockerfabriksarb. . . .	16	3 561	566	1 102	30·9	198	3 711	1 073	28·9
Tändsticksarb.	6	1 725	668	313	18·1	66	1 734	328	18·9
Övriga arb.	98	14 497	4 184	2 584	17·8	819	14 382	2 228	15·5
Gruvindustriarbetareförb. .	52	7 098	39	613	8·6	1	6 984	590	8·4
Handelsarbetareförb. . . .	241	29 621	10 353	2 072	7·0	465	29 241	2 465	8·4
Kommunalarbetareförb. . .	232	33 979	7 666	2 287	6·7	690	35 034	2 741	7·8
Litografförbundet	17	2 346	133	42	1·8	3	2 334	47	2·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	136	23 025	6 741	2 795	12·1	774	23 232	2 782	12·0
Metallindustriarb.-förb. . .	250	132 666	6 700	7 862	5·9	331	130 980	8 146	6·2
Järnbruksarbetare . . .	57	29 964	97	720	2·4	—	29 730	747	2·5
Verkstadsarbetare . . .	193	102 702	6 603	7 142	7·0	331	101 250	7 399	7·3
Murareförbundet	91	7 318	—	1 704	23·3	—	8 170	2 375	29·1
Målareförbundet	163	12 162	1	4 452	36·6	—	12 589	4 580	36·4
Pappersindustriarb.-förb. .	137	30 323	1 370	3 192	10·5	241	32 328	3 533	10·9
Sadelm.- o. tapetseraref. .	44	2 485	468	203	8·2	60	2 343	263	11·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	50	9 827	3 904	1 208	12·3	380	9 816	1 493	15·2
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	278	13 720	1	6 838	49·8	—	14 588	3 804	26·1
Stenindustriarbetareförb. .	136	7 991	—	1 992	24·9	—	8 143	2 215	27·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	197	19 661	26	8 506	43·3	15	22 449	9 522	42·4
Textilarbetareförbundet . .	110	35 396	21 163	1 322	3·7	745	35 026	1 375	3·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 471	1 925	83	3·4	74	2 470	91	3·7
Transportarbetareförb. . .	137	18 101	194	3 988	22·0	6	18 826	4 340	23·1
Träindustriarbetareförb. . .	177	14 375	296	1 366	9·5	29	14 894	1 531	10·3
Typografförbundet	104	10 334	538	437	4·2	66	10 334	432	4·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	148	10 879	—	4 348	40·0	—	11 784	4 484	38·1
Summa	3 906	556 084	91 004	83 024	14·9	6 295	567 439	85 568	15·1
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 628	542 364	91 003	76 186	14·0	6 295	552 851	81 764	14·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars månad uppgivits till inalles 401 217, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under april 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	16 185	10 364	7 305	156	Hallands län . .	1 046	614	247	170
Stockholms län .	3 328	3 116	1 485	107	Göteborgs stad .	9 215	4 951	4 009	186
Uppsala län . . .	1 723	1 412	822	122	Göteborgs o. Boh. l.	3 757	1 512	992	248
Södermanlands län	1 283	1 381	871	93	Älvsborgs län . .	1 412	791	384	179
Östergötlands län	2 316	2 083	1 184	111	Skaraborgs län .	1 269	1 388	723	91
Norrköping . . .	1 436	690	453	208	Värmlands län . .	2 051	1 505	701	136
Jönköpings län .	1 412	1 082	599	130	Örebro län	2 347	1 949	729	120
Kronobergs län .	721	631	252	114	Västmanlands län	1 266	1 411	787	90
Norra Kalmar län	423	315	235	134	Kopparbergs län .	1 209	922	509	131
Södra Kalmar län	1 329	819	599	162	Gävleborgs län . .	2 529	739	435	342
Gotlands län . . .	442	623	255	71	Västernorrlands l.	7 046	1 311	813	537
Blekinge län . . .	2 225	1 607	838	138	Jämtlands län . .	628	444	292	141
Kristianstads län .	1 653	2 181	1 042	76	Västerbottens län	1 354	735	403	184
Malmöh. l.: Malmö	4 707	2 185	1 689	215	Norrbottens län .	2 722	689	641	395
Hälsingborg . .	1 810	669	542	271					
Länet i övrigt .	3 140	2 881	1 573	109	Tillsammans	**81 984**	**51 000**	**31 409**	**161**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	8 356	11 467	6 178	1 150	3 186	1 146	9 267	9 506	14 653	7 324	65
därav jordbruk .	7 041	10 633	5 561	1 150	3 186	1 146	7 959	8 191	13 819	6 707	59
skogshush.	1 315	834	617	—	—	—	1 308	1 315	834	617	158
Industri o. hantverk	25 404	3 893	3 489	2 298	1 262	780	26 936	27 702	5 155	4 269	537
Sjöfart och fiske .	5 901	3 011	2 902	379	204	166	6 151	6 280	3 215	3 068	195
Handel o. samfärdsel	8 571	3 119	2 022	5 445	6 778	3 834	13 108	14 016	9 897	5 856	142
Husligt arbete . .	109	24	18	11 578	15 348	8 202	8 155	11 487	15 372	8 220	75
Diversearbete . . .	11 075	2 708	2 672	2	—	—	10 402	11 077	2 708	2 672	409
Ungd. ut. särsk. utb.	1 182	—	—	734	—	—	1 877	1 916	—	—	—
Summa	**60 598**	**24 222**	**17 281**	**21 386**	**26 778**	**14 128**	**75 896**	**81 984**	**51 000**	**31 409**	**161**
Därav under 18 år	*2 496*	*2 618*	*1 192*	*2 661*	*3 078*	*1 586*	*5 062*	*5 157*	*5 696*	*2 778*	*91*
Summa mars 1937	66 271	29 182	22 986	18 754	20 587	11 098	75 878	85 025	49 769	34 084	171
» april 1936	81 672	19 236	14 009	18 780	21 167	11 887	96 407	100 452	40 403	25 896	249
» » 1935	104 271	19 314	15 657	16 981	18 442	10 788	115 315	121 252	37 756	26 445	321
» » 1934	126 276	15 861	13 932	18 249	14 440	9 389	141 044	144 525	30 301	23 321	477

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 1 698 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 197 platser, varav 870 manliga och 327 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 714 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	**60 598**	**24222**	**17281**	**7 041**	**1063**	**5561**	**1315**	**834**	**617**	**235**	**26**	**26**	**3 698**	**970**	**771**
1	Stockholms stad .	9 726	3 313	2 813	92	291	291	—	—	—	2	—	—	1 019	307	226
2	Stockholms län .	2 726	1 798	1 118	1 025	1260	660	35	53	38	4	—	—	148	31	25
3	Uppsala län . . .	1 279	826	546	472	617	408	16	31	6	—	1	1	45	8	5
4	Södermanlands län	900	796	588	316	477	285	9	1	1	—	—	—	110	142	142
5	Östergötlands län	1 619	1 136	704	626	902	501	13	4	3	—	—	—	129	24	19
6	Norrköping . . .	1 237	462	330	198	185	108	3	—	—	—	—	—	61	12	8
7	Jönköpings län .	1 002	560	358	104	302	118	1	4	4	—	—	—	54	17	10
8	Kronobergs län .	543	261	125	255	185	71	2	4	2	—	—	—	9	7	6
9	Kalmar län . . .	1 370	712	563	187	281	148	2	2	2	—	—	—	120	3	3
10	Gotlands län . .	285	322	144	79	262	91	—	—	—	—	—	—	4	—	—
11	Blekinge län . .	1 633	759	447	182	393	127	4	—	—	—	—	—	53	6	4
12	Kristianstads län	1 046	1 148	584	516	968	439	11	6	5	—	—	—	35	12	5
13	Malmöh. l.: Malmö	2 915	661	531	113	99	82	—	—	—	—	—	—	247	47	43
14	Hälsingborg . .	1 528	394	362	88	73	64	—	—	—	—	—	—	67	8	6
15	Länet i övrigt .	2 603	1 781	1 178	666	1022	486	—	—	—	—	—	—	172	26	18
16	Hallands län . .	808	335	154	95	222	56	—	5	5	—	—	—	55	5	3
17	Göteborgs stad . .	6 673	2 736	2 389	159	214	181	3	15	15	1	—	—	610	117	107
18	Göteb. o. Boh. län	3 426	979	771	154	271	131	4	8	8	—	—	—	80	46	40
19	Älvsborgs län . .	1 163	439	265	103	204	58	2	—	—	—	—	—	130	32	28
20	Skaraborgs län .	929	718	450	315	516	276	7	14	10	—	—	—	46	21	11
21	Värmlands län .	1 684	648	409	195	367	168	105	47	20	2	—	—	74	15	7
22	Örebro län . . .	1 485	759	341	206	550	227	29	79	25	33	—	—	59	17	9
23	Västmanlands län	730	687	412	309	529	288	4	13	7	2	—	—	48	30	13
24	Kopparbergs län .	861	344	269	72	139	80	39	36	24	53	6	6	63	15	14
25	Gävleborgs län .	2 144	295	220	148	74	51	153	111	63	1	—	—	80	7	7
26	Västernorrlands l.	6 307	436	392	188	80	60	564	76	66	—	—	—	100	3	2
27	Jämtlands län . .	455	168	138	83	93	75	118	36	28	—	—	—	16	3	2
28	Västerbottens län	1 010	219	165	46	45	23	87	75	71	—	—	—	36	4	3
29	Norrbottens län .	2 511	530	515	49	12	8	104	214	214	137	19	19	28	5	5
	Kvinnl. avdeln. .	**21 386**	**26778**	**14128**	**1 150**	**3186**	**1146**	—	—	—	—	—	—	**91**	**46**	**38**
1	Stockholms stad .	6 459	7 051	4 492	435	578	492	—	—	—	—	—	—	62	27	19
2	Stockholms län .	602	1 318	367	24	99	29	—	—	—	—	—	—	6	1	1
3	Uppsala län . . .	444	586	276	37	131	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	383	585	283	29	83	19	—	—	—	—	—	—	3	2	2
5	Östergötlands län	697	947	480	40	139	75	—	—	—	—	—	—	3	—	—
6	Norrköping . . .	199	228	123	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	410	522	241	11	86	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	178	370	127	35	83	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	382	422	271	11	34	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	Gotlands län . .	157	301	111	7	96	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	592	848	391	30	115	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	607	1 033	458	85	211	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 792	1 524	1 158	23	34	7	—	—	—	—	—	—	6	10	10
14	Hälsingborg . .	282	275	180	13	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	537	1 100	395	64	216	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	238	279	93	2	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 542	2 215	1 620	63	77	77	—	—	—	—	—	—	6	6	6
18	Göteb. o. Boh. län	331	533	221	5	24	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	249	352	119	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	340	670	273	29	102	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	367	657	292	33	206	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	862	1 190	388	26	150	22	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	536	724	375	41	142	36	—	—	—	—	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län .	348	578	240	11	59	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	385	444	215	18	68	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	739	875	421	36	202	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	173	276	154	13	82	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	344	516	238	16	98	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	211	159	126	8	21	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
2 807	**261**	**218**	**5284**	**612**	**551**	**868**	**51**	**46**	**1969**	**196**	**180**	**495**	**82**	**67**	**1 579**	**76**	**59**	**403**	**9**	**9**	
35	—	—	224	47	40	119	25	21	455	90	90	83	31	30	210	26	21	41	—	—	1
43	8	3	119	73	67	29	—	—	48	3	2	5	1	1	16	1	1	6	—	—	2
37	6	6	211	34	30	3	1	1	57	3	3	6	—	—	35	1	1	—	—	—	3
7	—	—	43	16	14	5	2	2	38	9	9	3	2	1	13	5	5	—	—	—	4
14	1	1	95	25	22	4	—	—	77	5	4	7	3	3	24	1	1	—	—	—	5
12	1	1	39	13	6	32	—	—	37	—	—	43	2	1	32	1	1	3	1	1	6
4	1	—	218	42	41	4	—	—	36	5	5	12	3	—	81	2	2	61	—	—	7
42	17	1	11	—	—	1	1	1	9	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
59	6	6	115	15	13	—	—	—	42	2	2	6	1	1	6	—	—	19	—	—	9
6	—	—	4	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	10
280	22	11	53	26	21	1	—	—	36	4	3	5	1	1	10	2	—	—	—	—	11
29	30	23	20	6	5	2	1	1	43	10	8	5	3	2	7	1	1	—	—	—	12
40	—	—	67	5	5	12	—	—	118	6	6	36	3	3	129	8	7	46	—	—	13
4	1	1	18	1	1	11	—	—	59	1	1	4	—	—	49	2	2	1	—	—	14
188	14	14	17	1	—	9	—	—	208	7	7	17	2	1	66	1	1	21	—	—	15
83	4	4	26	1	1	1	—	—	39	—	—	7	2	—	86	—	—	—	—	—	16
35	4	3	254	31	28	79	7	6	162	12	10	86	16	14	86	5	3	24	—	—	17
1 608	131	131	71	58	55	11	—	—	74	5	2	69	1	1	22	8	5	74	2	2	18
9	1	1	36	6	2	5	8	8	33	—	—	56	2	2	49	—	—	86	6	6	19
34	9	8	25	20	20	3	—	—	48	16	12	2	—	—	10	—	—	16	—	—	20
104	1	1	188	8	8	33	—	—	42	1	1	12	—	—	32	3	2	2	—	—	21
25	1	1	21	3	—	6	1	1	40	—	—	11	3	1	464	4	4	2	—	—	22
20	—	—	26	7	6	1	—	—	20	1	1	3	—	—	8	1	1	—	—	—	23
10	—	—	41	2	1	7	—	—	18	2	2	1	1	1	2	—	—	—	—	—	24
14	2	2	394	12	12	45	—	—	82	4	3	8	1	—	17	—	—	—	—	—	25
48	1	—	2101	36	31	411	—	—	81	2	2	3	1	1	62	—	—	1	—	—	26
11	—	—	11	11	11	10	1	1	6	2	1	2	1	1	6	—	—	—	—	—	27
3	—	—	208	12	7	9	—	—	27	4	4	1	1	1	9	3	—	—	—	—	28
3	—	—	628	101	101	9	4	4	30	1	1	2	1	1	44	—	—	—	—	—	29
4	**6**	**4**	**10**	**13**	**13**	**92**	**131**	**102**	**773**	**335**	**222**	**801**	**676**	**359**	**489**	**35**	**23**	**38**	**20**	**19**	
—	—	—	3	1	1	43	61	42	168	85	67	169	282	108	80	10	5	12	11	10	1
—	—	—	—	—	—	5	4	4	76	5	3	11	5	3	1	2	2	4	—	—	2
—	—	—	—	—	—	7	1	1	9	1	1	49	1	1	4	—	—	—	—	—	3
—	—	—	2	—	—	2	6	2	4	—	—	18	25	21	—	—	—	12	7	7	4
—	—	—	—	—	—	1	3	2	38	11	7	14	32	13	3	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	1	6	2	1	—	—	—	—	—	—	6
1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	4	35	23	23	36	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	3	—	—	—	—	—	14	6	3	4	4	2	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	21	16	7	9	3	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	17	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	12
2	—	—	2	10	10	18	30	28	62	20	17	157	86	71	65	7	7	5	1	1	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	2	6	3	3	19	—	—	—	—	—	14
—	2	2	—	1	1	—	—	—	21	15	9	9	16	3	2	2	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	1	—	—	45	—	—	—	—	—	16
1	3	1	—	1	1	13	24	22	168	62	55	231	106	72	11	3	2	4	1	1	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	8	16	4	1	4	1	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	3	1	25	4	3	—	—	—	—	—	—	19
—	1	1	—	—	—	—	1	—	2	11	3	—	17	3	—	2	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	3	3	3	1	2	2	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	15	6	13	16	5	209	3	3	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	12	7	8	7	7	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	1	—	—	16	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	5	2	10	4	2	8	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	6	5	6	8	8	3	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**7 766**	**1553**	**1505**	**305**	**57**	**57**	**5 901**	**3011**	**2902**	**641**	**198**	**106**	**2 835**	**486**	**396**
1	Stockholms stad .	2 339	180	165	79	8	8	801	565	513	287	94	53	1 294	296	249
2	Stockholms län .	345	111	106	8	1	1	52	9	9	8	3	3	53	8	7
3	Uppsala län . . .	122	34	32	8	—	—	5	—	—	7	7	5	29	2	—
4	Södermanlands län	19	15	15	1	—	—	40	49	49	6	—	—	15	4	4
5	Östergötlands län	216	48	48	5	—	—	21	18	18	5	—	—	25	3	3
6	Norrköping . . .	300	72	70	9	—	—	114	90	81	5	5	1	52	2	1
7	Jönköpings län .	89	92	92	8	1	1	4	—	—	5	2	2	22	5	5
8	Kronobergs län .	12	8	6	—	—	—	3	—	—	2	1	1	1	1	1
9	Kalmar län . . .	52	2	2	2	—	—	368	234	223	1	—	—	20	—	—
10	Gotlands län . .	13	—	—	2	—	—	86	41	41	—	—	—	14	—	—
11	Blekinge län . .	55	5	5	8	—	—	305	170	170	6	1	1	22	4	2
12	Kristianstads län	62	26	25	2	—	—	70	19	19	—	1	1	19	4	3
13	Malmöh. l.: Malmö	570	148	148	31	—	—	263	127	120	51	19	9	185	15	10
14	Hälsingborg . .	216	3	2	5	—	—	525	259	259	6	2	—	62	—	—
15	Länet i övrigt .	186	105	104	24	15	15	248	161	156	8	1	1	84	26	25
16	Hallands län . .	111	21	21	3	—	—	61	34	33	2	—	—	26	—	—
17	Göteborgs stad .	554	116	114	20	27	27	2 150	918	902	177	47	19	552	80	62
18	Göteb. o. Boh. län	285	151	149	1	—	—	179	127	120	2	3	2	47	14	7
19	Älvsborgs län . .	144	14	12	5	1	1	13	2	2	5	—	—	28	2	1
20	Skaraborgs län .	45	22	22	2	—	—	16	12	12	4	2	2	18	3	3
21	Värmlands län .	430	137	137	13	3	3	39	23	22	11	2	2	40	6	5
22	Örebro län . . .	94	17	14	9	—	—	12	—	—	4	2	2	35	2	1
23	Västmanlands län	62	25	24	2	—	—	13	4	4	4	—	—	8	1	1
24	Kopparbergs län .	42	37	37	—	—	—	1	—	—	1	—	—	10	3	3
25	Gävleborgs län .	130	5	5	21	—	—	129	46	46	11	—	—	47	1	1
26	Västernorrlands l.	897	45	45	27	1	1	315	98	98	11	3	2	75	1	1
27	Jämtlands län . .	32	2	2	—	—	—	6	1	1	4	—	—	11	—	—
28	Västerbottens län	136	11	10	6	—	—	36	2	2	3	2	—	15	3	1
29	Norrbottens län .	208	101	93	4	—	—	26	2	2	5	1	—	26	—	—
	Kvinnl. avdeln. .	—	—	—	—	—	—	**379**	**204**	**166**	**535**	**219**	**162**	**901**	**533**	**337**
1	Stockholms stad .	—	—	—	—	—	—	252	118	105	144	119	80	278	204	102
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	3	2	22	20	8
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	9	6	6
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	3	3	4	5	5	19	15	12
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	2	1
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	2	2	6	4	3
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	8	5	4	3	1	1	8	6	4
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	6	2	2	2	4	2	16	3	2
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	1	—	15	11	4
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	8	6
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	8	2	2	70	19	18	168	85	69
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	6	—	—	3	2	1	8	22	17
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	10	7	4
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	69	42	25	237	35	30	194	75	58
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	2	3	1	4	5	5	15	12	6
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	1	8	9	5
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	1	3	1	2	2	2	7	8	4
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	15	6	2
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	23	16	15
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	2	—
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	2	2	6	1	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	15	18	17	3	3	2	19	3	2
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	14	5	4
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	8	7	2	—	—

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ung-dom ut. utb.	Hänvi-sade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
3 776	**1 988**	**1 149**	**593**	**230**	**188**	**726**	**217**	**183**	**109**	**24**	**18**	**11 075**	**2 708**	**2 672**	**1 182**	**1 698**	
1 203	472	240	277	18	10	336	57	51	69	3	2	675	803	803	86	242	1
201	68	40	9	3	1	19	28	23	9	4	2	509	133	129	35	24	2
46	38	18	3	3	1	6	1	1	—	—	—	129	39	28	42	68	3
29	14	6	6	3	2	4	2	1	2	1	1	220	54	51	14	26	4
62	49	31	9	6	5	15	3	3	2	2	2	251	42	40	19	42	5
102	40	14	3	2	2	8	4	3	—	—	—	178	32	32	6	—	6
56	17	12	6	3	3	1	—	—	1	3	2	231	61	61	4	68	7
10	2	1	4	2	2	1	1	1	—	—	—	180	31	31	—	26	8
43	140	138	10	4	3	3	2	2	1	—	—	309	20	20	5	72	9
13	13	8	11	4	2	2	—	—	—	—	—	40	1	1	3	4	10
66	46	25	1	3	1	22	—	—	3	—	—	479	76	76	42	21	11
40	22	14	8	11	8	4	—	—	—	—	—	164	28	25	9	12	12
235	117	34	19	3	1	35	2	1	2	2	2	677	60	60	39	82	13
142	27	11	9	7	5	30	1	1	2	—	—	222	9	9	8	11	14
100	108	60	4	7	5	21	—	—	1	—	—	556	285	285	7	272	15
41	17	7	3	1	1	8	—	—	—	—	—	154	23	23	7	9	16
488	534	310	151	116	114	120	75	75	9	3	2	925	399	397	28	69	17
98	50	24	4	4	1	17	16	10	—	1	—	527	83	83	99	194	18
51	21	18	6	2	1	10	5	1	—	—	—	383	133	124	9	1	19
33	32	25	1	4	2	16	—	—	—	2	2	271	45	45	17	28	20
67	10	8	6	1	1	2	2	2	1	1	1	250	21	21	36	38	21
71	44	22	9	7	5	6	2	2	—	—	—	337	27	27	12	42	22
26	23	16	4	2	1	3	3	2	1	1	1	158	47	47	8	4	23
15	5	4	3	4	4	—	—	—	—	—	—	406	94	93	77	9	24
118	13	12	8	1	1	6	—	—	—	1	1	662	17	16	70	68	25
255	34	27	5	3	1	15	3	3	5	—	—	876	49	49	267	241	26
34	7	7	6	5	4	1	2	1	1	—	—	80	4	4	17	—	27
49	21	15	4	—	—	3	8	—	—	—	—	264	28	28	68	6	28
82	4	2	4	1	1	12	—	—	—	—	—	962	64	64	148	19	29
212	**696**	**198**	**2 964**	**4 097**	**2 499**	**883**	**1233**	**638**	**11378**	**15348**	**8 202**	**2**	**—**	**—**	**734**	**—**	
98	385	79	1140	1 003	851	351	397	206	3 126	3 770	2 325	—	—	—	98	—	1
10	19	7	57	136	57	26	81	14	332	943	237	—	—	—	19	—	2
4	9	6	28	53	36	12	31	10	231	358	189	2	—	—	58	—	3
—	1	1	35	65	32	13	28	12	240	361	180	—	—	—	13	—	4
2	14	5	68	148	94	22	37	25	424	540	239	—	—	—	57	—	5
—	8	2	26	35	14	4	17	5	134	157	97	—	—	—	17	—	6
2	7	3	40	90	48	10	21	14	254	276	136	—	—	—	7	—	7
—	—	—	26	67	22	2	7	—	114	210	91	—	—	—	—	—	8
3	1	—	63	64	49	10	20	8	248	281	188	—	—	—	6	—	9
8	5	5	37	52	36	5	17	8	73	119	46	—	—	—	—	—	10
5	21	4	58	122	54	18	29	16	359	518	274	—	—	—	79	—	11
7	6	6	133	246	111	6	10	5	312	530	253	—	—	—	24	—	12
—	31	6	147	179	137	30	26	18	952	984	757	—	—	—	77	—	13
3	9	3	28	63	37	3	18	16	178	142	98	—	—	—	13	—	14
3	20	6	45	182	52	10	22	6	347	614	241	—	—	—	23	—	15
1	5	2	31	66	23	1	11	2	138	165	63	—	—	—	13	—	16
47	68	30	285	365	246	140	165	138	983	1 182	856	—	—	—	90	—	17
1	6	2	61	107	54	10	15	7	198	340	136	—	—	—	22	—	18
—	—	—	25	58	25	12	33	12	123	244	78	—	—	—	—	—	19
1	1	1	30	99	31	13	32	13	228	392	180	—	—	—	24	—	20
—	—	—	37	95	36	15	34	14	259	499	202	—	—	—	2	—	21
7	36	13	107	186	71	26	53	15	417	724	251	—	—	—	20	—	22
5	22	7	71	120	75	9	25	20	334	378	206	—	—	—	24	—	23
—	3	1	79	142	74	17	36	17	223	335	137	—	—	—	—	—	24
—	6	2	48	73	35	11	17	6	249	276	156	—	—	—	28	—	25
4	7	4	113	127	76	24	27	18	473	479	269	—	—	—	18	—	26
—	1	—	56	56	47	9	8	6	89	127	87	—	—	—	—	—	27
1	5	3	59	64	46	16	16	7	202	311	150	—	—	—	2	—	28
—	—	—	31	34	30	8	—	—	138	95	80	—	—	—	—	—	29

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936										1937		
	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	[1]14·8	14·0
Ansökn. per 100 lediga platser .	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	265	208	171
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·71	·	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	104·5	·	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	18·4	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	·
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	94	·	·	102	·	·	105	·	·	104	·	·	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	26·2	19·5	12·9	11·3	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	126	93	66	58	61	61	65	81	96	142	156	146	131
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	[2]55	121	132	133	133	134	135	136	134	129	124	127	130
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	277	233	170	157	166	161	167	211	224	226	253	271	201
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	·	99·7	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0	·	·
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·2	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 948	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	112·2	113·2	114·6	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	123	117	109	70	69	67	68	72	111	105	100	92	93
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	38·5	36·2	35·8	34·8	35·1	34·5	34·4	34·0	33·7	[1]35·0	37·1	33·1	—
Arbetslöshetsdagar, i %	33·9	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	26·1	24·3	22·0	21·9	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 937	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 117	974	828	732	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	16·4	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	299	267	242	231	221	218	217	229	257	290	316	309	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	22·3	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	82	·	·	80	·	·	80	·	·	108	·	·	—
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	78	·	·	79	·	·	79	·	·	82	·	·	—
Frankrike. Underst. arbetsl. (1 000)	470	449	430	419	425	417	408	409	408	408	428	416	394
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	509	491	465	459	469	458	449	453	454	448	465	441	418
Estland. Oplac. arbetssökande	1 791	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801
Lettland. Oplac. arbetssökande	7 148	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	6 288	—	—
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	20·5	17·6	14·5	13·2	12·0	11·3	11·0	11·4	[1]13·8	18·9	21·7	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	16·2	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	798	719	637	566	508	484	479	442	510	619	667	[1]678	627
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	19	18	18	16	15	14	14	14	15	16	17	17	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	307	310	295	307	303	302	288	278	342	357	318	294	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	19	15	13	9	8	7	9	10	12	16	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	31	26	17	14	11	12	12	14	14	22	35	40	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	51	42	36	30	24	20	15	15	18	30	—	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	14·5	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	—	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	97·4	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	87·7	88·6	89·8	90·4	92·8	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	99·6	—
Arbetslöshet, i %	16·2	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	13·4	·	·	12·8	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·	—
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	55	50	51	53	54	51	49	46	42	39	38	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Ofullständiga siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under april månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under april ha ett stort antal varuslag varit underkastade prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra. Bland de under månaden inträffade förändringarna må särskilt framhållas fortsatt prisfall å fläsk samt ytterligare höjningar av kol- och kokspriserna.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—april 1937 och 1931—april 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med april 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936 1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1937 1:a kv.	mars	april
juli 1914 . .	100	154	150	140	131	127	123	124	130	134	135	134	134	136	138	138
år 1931					100	97	93	94	99	101	102	102	102	104	105	105

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under april varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1937, 161 med juli 1914 som utgångspunkt och 101 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 312).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. Februari—april visa följande indextal[1]:

	februari 1937			mars 1937				april 1937			
	13	20	27	6	13	20	27	3	10	17	24
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	99·96	100·61	100·03	100·20	100·05	100·28	100·10	100·01	99·95	100·52	99·94
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	102·2	102·9	102·9	103·1	103·1	103·4	103·5	103·5	103·5	104·0	104·0

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år. — Jfr ock sid. 374.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	April 1936	Febr. 1937	Mars 1937	April[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % april 1914—april 1937	april 1936—april 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	259	289	290	290	+ 26·6	+ 12·0
mat- (lands-)	»	218	727	250	247	272	274	275	+ 31·0	+ 11·3
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	191	183	184	184	+ 13·6	— 3·7
halvfet, » »	»	121	500	145	142	142	143	142	+ 19·8	0·0
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	185	433	133	130	140	140	145	+ 5·1	+ 11·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	163	211	226	185	+ 48·0	+ 13·5
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	47	46	46	48	+ 71·4	+ 2·1
»	hl	·	1271	697	738	714	739	772	·	+ 4·6
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	31	78	42	42	42	43	42	+ 40·0	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	62	57	56	54	+ 17·4	— 12·9
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	41	41	41	+ 32·3	+ 7·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	27	27	27	+ 28·6	+ 12·5
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	35	36	36	+ 33·5	+ 9·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	36	99	37	36	41	41	41	+ 13·9	+ 13·9
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	42	42	42	+ 7·7	+ 2·4
Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	41	96	60	59	64	65	65	+ 58·5	+ 10·2
hårt { knäckebröd	»	·	·	83	82	85	85	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	38	96	59	58	61	61	61	+ 60·5	+ 5·2
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	47	47	48	+ 60·0	+ 6·7
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	132	135	136	137	+ 82·7	+ 3·8
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	72	75	75	75	+ 74·4	+ 4·2
billigaste sort { » » mjölk	»	60	167	86	86	89	89	90	+ 50·0	+ 4·7
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	103	103	103	·	+ 6·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	192	189	187	186	+ 55·0	— 3·1
soppkött	»	100	490	156	156	154	152	152	+ 53·5	— 2·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	230	243	242	243	+ 85·5	+ 5·7
spädkalv	»	72	312	142	141	144	144	144	+ 100·0	+ 2·1
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	221	217	225	233	+ 71·3	+ 5·4
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	188	182	180	179	·	— 4·8
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	195	198	193	187	+ 45·0	— 4·1
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	199	201	198	191	+ 40·4	— 4·0
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	195	194	197	196	·	+ 0·5
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	121	121	117	113	+ 54·8	— 6·6
gädda	»	108	333	159	162	164	167	158	+ 58·0	— 2·5
sill	»	34	110	61	61	57	56	59	+ 84·4	— 3·3
strömming	»	38	114	57	60	56	56	55	+ 57·1	— 8·3
torsk	»	55	160	89	90	89	88	85	+ 49·1	— 5·6
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	151	158	152	149	+ 91·0	— 1·3
kolja	»	·	·	118	121	122	118	115	·	— 5·0
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	89	48	48	49	+ 11·4	— 44·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	73	70	71	71	+ 26·8	— 2·7
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	285	298	300	301	·	+ 5·6
Socker, bit-	»	67	133	47	47	48	48	48	— 25·0	+ 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	99	100	101	106	·	+ 7·1
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	92	104	104	108	·	+ 17·4
Bananer, prima	kg	·	·	146	147	139	139	139	·	— 5·4
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	85	89	90	90	·	+ 5·9
Vitkål, svensk	»	·	·	33	46	30	33	36	·	— 21·7
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	35	34	34	34	·	— 2·9
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	20	0·0	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	985	1040	1045	1050	+ 44·8	+ 6·6
barr-, » »	»	575	1895	765	760	800	810	810	+ 39·7	+ 6·6
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	606	611	613	622	+ 57·9	+ 2·6
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	284	·	294	291	309	310	320	+ 41·0	+ 10·0
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	453	478	484	511	·	+ 12·8
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	446	441	465	470	498	·	+ 12·9

[1] Preliminära siffror.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av motsvarande indextal från vissa främmande länder.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel — inkl. dryckesvaror och tobak — bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	147	159	—	195	154	196	185	197	211	179
» 1930	138	205	159	180	176	178	151	174	144	153	—	195	142	200	179	179	200	176
» 1931	127	206	153	173	173	176	137	173	140	143	—	189	125	203	169	157	177	173
» 1932	124	206	146	168	172	177	138	172	138	144	—	188	122	205	168	163	152	179
» 1933	120	202	138	162	187	175	136	172	135	142	—	187	128	209	171	175	173	182
» 1934	123	201	136	166	191	174	137	168	135	144	—	188	134	210	178	191	199	183
» 1935	129	198	137	167	178	174	143	166	134	143	—	188	147	216	174	192	214	183
mars/apr. 1936	134	196	140	169	170	172	148	166	135	145	—	189	146	225	178	195	214	181
juni/juli »	134	196	139	169	170	173	150	167	137	146	—	190	146	225	179	196	227	182
sept./okt. »	132	196	140	169	170	173	148	170	140	147	—	191	146	225	183	198	227	182
dec./jan. 1937	133	196	141	170	170	174	150	170	142	148	—	193	145	229	185	203	227	183
mars/apr. »	137	195	143	174	166	176	156	171	144	153	—	195	148	229	195	211	227	183

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100		Sverige	Norge	Danmark	Finland[1]	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli	1929	169	164	173	1215	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	160
»	1930	164	161	165	1108	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
»	1931	158	151	154	1020	147	138	589	789	153	150	488	150	137	123	145
»	1932	156	149	154	1003	143	121	535	708	141	138	465	136	125	118	.
»	1933	153	147	160	985	138	119	516	697	137	131	447	128	120	115	126
»	1934	155	148	166	966	141	122	522	653	140	129	419	136	122	116	129
»	1935	156	150	173	983	143	123	490	649	126	127	430	140	123	116	133
mars/april	1936	158	154	173	997	144	124	486	683	—	130	.	141	125	116	134
april/maj	»	.	155	.	989	144	124	.	677	.	130	.	.	125	116	135
maj/juni	»	.	155	.	983	144	124	.	674	.	130	.	.	125	116	135
juni/juli	»	158	155	174	984	146	125	497	677	131	130	.	143	125	116	136
juli/aug.	»	.	155	.	988	146	125	.	674	.	130	.	.	126	116	137
aug./sept.	»	.	154	.	1000	147	125	.	683	.	130	.	.	127	115	—
sept./okt.	»	157	155	174	1004	148	124	504	690	132	130	.	144	127	115	140
okt./nov.	»	.	155	.	1008	151	124	.	698	.	132	.	.	128	115	140
nov./dec.	»	.	155	.	1013	151	124	.	703	.	132	.	.	129	116	140
dec./jan.	1937	158	157	175	1018	151	124	540	704	134	132	.	—	129	116	141
jan./febr.	»	.	158	.	1020	151	125	.	708	.	132	.	.	129	116	141
febr./mars	»	.	159	.	.	151	125	.	716	.	136	.	.	129	116	143
mars/april	»	161	161	178	.	151	125	—	719	—	—	.	—	—	—	—

[1] Enär serien med juli 1914 = 100 numera ej publiceras, har denna här genomgående ersatts med den indexserie, som har förra halvåret 1914 som basperiod.

Litteraturöversikt.

(April 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

FAUGERT, R. Internationella arbetsbyrån. Arbetarskyddet 1937, nr 3.
GYLLIN, Y. Den internationella socialpolitikens trångmål. Diktaturerna hota Genèvestandarden. *Frisören* 1937, nr 4.
LOREY, W. Die Gesetze der grossen Zahlen und das Gesetz der seltenen Ereignisse. Allg. Statistisches Archiv B. 26, s. 499.
PENGLAOU, CH. La statistique existe-t-elle en tant que discipline autonome? (Med diskussion.) Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 4.
La vie chère et le chômage peuvent-ils disparaître? Revue du travail 1937, nr 4.

Sverige.

MYRDAL, G. Massfattigdomen och dess avskaffande. Frihet 1937, nr 9.
OHLSON, IVAN. Arbetarrörelsen skapar egen reseorganisation. Frihet 1937, nr 9.
SOMMARIN, E. Sparpropagandan. Sv. sparbanksstidskrift 1937, nr 3.
ÅSBRINK, P. Skogsarbetarna stå i tur. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 14.
Befordringsfrågor vid S. J. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 12.
Elektroskrot. Metallarbetaren 1937, nr 13.
Skogsarbetarens levnadsförhållanden. Trävaruindustrien 1937, nr 8.
Svensk bilindustri — resultat och utsikter. Några av de huvudfaktorer som betingat utvecklingen. Finanstidningen 1937, nr 17.
De svenska järn- och metallmanufakturindustrierna. Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Hygiène publique et problèmes sociaux aux Etats-Unis d'Amérique. Revue du travail 1937, nr 4.
De teknologiske forandringers innflytelse på arbeiderne. Socialt arbeid 1937, nr 4.

Danmark.

B[RUNIU]s, A. Det industrielle »Stavnsbåndet». Industria 1937, nr 9.

Soc. rådsrepublikernas union.

Systemet Ordzjonikidze. Industria 1937, nr 8.

Tyskland.

BIRKENHOLZ, C. Die Wohnlager an den Reichsautobahnen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 10.
WOLONTIS, J. Kartellrörelsen i Tyskland. Kooperatören 1937, nr 6.
Påvens socialekonomi och tredje riket. Industria 1937, nr 8.

Arbetarskydd.

ANDRÉ, L. Tappningsanordning för dammbildande material. Arbetarskyddet 1937, nr 3.
NAESLUND, C. Undersökningar över hälsofaran av kemiska medel mot virkesblånad inom trävaruindustrien. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 3.
ROHOLM, K. Om stövsygdomme. (Föredrag.) Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 3.
SEGERBERG, H. Vad skola vi fordra av respiratorer? Arbetarskyddet 1937, nr 3.
ÖHMAN, H. Sensationell läkarvetenskaplig upptäckt [av dr E. Forsgren] om nattvakets verkan. Leverns arbetsperioder skapa stort socialmedicinskt problem. Semesterns vikt i ny belysning. Signalen 1937, nr 16.
Ljuddämpande mellanlägg för stationära maskiner. Verkstäderna 1937, nr 4.

Sverige.

EGGERT, E. Typiska olycksfall inom stuveriyrket. Arbetarskyddet 1937, nr 3.
GARBY, E. Läkaresynpunkter på kvinnligt arbete inom textilindustrien. Morgonbris 1937, nr 5.
GYLLENCREUTZ, S. Sågskador i skogsarbete och deras förebyggande. Skogen 1937, nr 8.
HANSSON, SIGFRID. Socialstyrelsen eller riksförsäkringsanstalten? Fackföreningsrörelsen 1937, nr 14.
RUNDBERG, G. Terpentineksem hos svenska målare. (Föredrag.) Hygica 1937, nr 7.
THRYSIN, E. Säkerhetsföreskrifter och skyddsåtgärder vid vägarbeten. Vägmästaren 1937, nr 1.
— Terpentineksem hos svenska målare. Merkantila och kemiska synpunkter. Teknisk tidskrift 1937, nr 4.
Arbetarskydd. Ett aktuellt initiativ av Göteborgs sektion. Sv. trafiktidning 1937, nr 17.

Järnfysik behövs för konduktörer under natttjänsten. Nattarbetare från skilda yrken vittna om sina erfarenheter. Signalen 1937, nr 17.
Olycksfall i arbete vid enskilda järnvägar år 1936. Sv. järnvägstidningen 1937, nr 12.
Äntligen. [Effektivisering av yrkesinspektionen.] Metallarbetaren 1937, nr 17.

Belgien.

LANGELEZ. Enquête organisée par le service médical du travail au sujet de la silicose. Revue du travail 1937, nr 4.

Norge.

GÅRDLUND, T. Den nya norska arbetarskyddslagen. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 15.
LORANGE, O. Lov av 19. juni 1936 om arbeidervern. Socialt arbeid 1937, nr 4.

Polen.

Labour inspection in Poland, 1928—1933. International labour review mars 1937.

Tyskland.

HOLSTEIN, E., & MAU, O. Erkrankungen durch Thomasschlackenmehl in Hafenbetrieben und die Massnahmen zu ihrer Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 11.
KAPPE. Erkrankung durch Ferromangan-Staub. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 8.
KOLB, O. Neuartige Schutzvorrichtungen an Langschnittkreissägen für Holzbearbeitung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 11.
MENSLAGE. »Neuzeitliche Grundlagen der technischen Unfallverhütung» (Maschinenschutz). Die Berufsgenossenschaft 1937, nr 7.
PILZ, R. Die psychologische Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 11.
SANDBERGER. Neue Schutzvorrichtungen für Exzenter- und Kurbelpressen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 11.
WINTER, J. Giftige und gefährliche Gase an Bord von Schiffen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 11.
Nebelloses Farbspritzen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1937, nr 3.
Die Staubexplosionsgefahr. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1937, nr 3.
Ein wichtiger Fortschritt in der Durchführung des Arbeitsschutzes. Soziale Praxis 1937, nr 14.

Arbetslön och arbetstid.

KIRSTE, M. R. Produktive og uproduktive arbeidstimer. Grafiskt forum 1937, nr 4.
Lönepolitik och industrilöner i konjunkturutvecklingen. Industritidningen 1937, nr 3.

Sverige.

JOHANSSON, AXEL. Kompensationen till jordbrukarna för lantarbetstidslagen. Utredningen ej objektiv. — Skarp kritik av lantarbetarnas man i kommittén. Lantarbetaren 1937, nr 16.
JOHANSSON, S. Kommentar till arbetstidslagen för trädgårdsyrket. Frågan om lönekompensation är beroende av fackorganisationens styrka. Lantarbetaren 1937, nr 14.
LIEDSTRAND, E. Tjänstemannapensioneringen utbreder sig raskt inom industrin. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 4.
NANNESON, L. Löneförhöjningen och arbetstidsbegränsningen inom jordbruket. (Föredrag.) Landtmannen 1937, nr 14.
NYSTRÖM, B. Lönevariationerna inom jordbruket. Landtmannen 1937, nr 16.
[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Sjukvårdspersonalens arbetstid. Styrelsen avstyrker väckt motion angående viss utsträckning av tillämpningsområdet för lagen om arbetstidens begränsning. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 4.
[SVERIGES FARTYGSBEFÄLSFÖRENING.] Nytt förslag till sjöarbetstidslag. Genèvekonventionens bestämmelser inarbetade. (Yttrande.) Nautisk tidskrift 1937, nr 4.
Bättre arbetsvillkor för städerskorna vid statens verk. Telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning 1937, nr 4.
Damfrisörskorna vill ha åttatimmarsdag och semester. Morgonbris 1937, nr 5.
Kompensationen för lantarbetstidslagen. S. A. P. information 1937, nr 6.
Lantarbetstidslagen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 3.
Lika lön och behovslön. Svensk tidskrift 1937, nr 4.
Löner och priser. V. Sverige. Sv. typografitidning 1937, nr 16.
Nytt förslag till sjöarbetstidslag. Nautisk tidskrift 1937, nr 4.
En undersökning. [Socialstyrelsens undersökning av löneläget och lönevariationerna inom jordbruket.] Lantarbetaren 1937, nr 14.

Amerikas förenta stater.

BROWER, F. B. Vacation policies governing salaried employees. Conference board service letter 1937, nr 3.
BROWNE, H. F. Prevailing policy in payment for overtime work. Conference board service letter 1937, nr 3.

Belgien.

Socialistisk Statsmand om 40 Timers Ugens Utopi. Arbejdsgiveren (Danmark) 1937, nr 8.

Frankrike.

B[RUNIUS], TH. 40-timmarsveckan och den franska ekonomien. Industria 1937, nr 9.

Storbritannien.

Hours of employment of young persons. The Ministry of labour gazette 1937, nr 4.
Löner och priser. III. England. Sv. typografitidning 1937, nr 14.

Tyskland.

RICHTER, L. Gestaltung von Urlaubsregelungen für Heimarbeitstätige. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 9.

SITZLER. Lohnpolitik. Soziale Praxis 1937, nr 15.
Lohn und Arbeitszeit in der Land- und Forstwirtschaft. Soziale Praxis 1937, nr 14.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Employment in the United Kingdom and in Overseas Countries, 1929—1936. The Ministry of labour gazette 1937, nr 4.

Sverige.

HÖIJER, E. Folkmängd och arbetartillgång inom jordbruket — hittillsvarande utveckling och framtidsperspektiv. (Föredrag.) Landtmannen 1937, nr 17.
THULIN, E. Hembiträdesfrågan. Hertha 1937, nr 4.
Arbetslösheten inom musikeryrket. En deputation ur Musikerförbundet har uppvaktat regeringen i frågan. Musikern 1937, nr 8.
Högre statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Skoarbetaren 1937, nr 2.
Nytt järnverk? [Frågan om ett interskandinaviskt järnverk.] Metallarbetaren 1937, nr 14.
Varför göres ingenting? De speciella arbetslöshetsområdena utgöra ett problem som måste knäckas. Sunt förnuft 1937, nr 3.
Är förbundet moget för uppgående i den statliga arbetslöshetskassan? Gjutaren 1937, nr 2.
Överåringarna — ett tidsproblem. Mercuribladet 1937, nr 4.

Amerikas förenta stater.

BROWNE, H. F. »Is there a shortage of skilled labor?» Supplement to conference board service letter 18 mars 1937.
MATTHEWS, ELLEN N. Unemployed youth of New York City. Monthly labor review febr. 1937.

Danmark.

JENSEN, O. De, der kommer til kort på Arbejdsmarkedet. (Föredrag.) Samfundets Krav 1937, nr 1.
WARMING, J. Sekunda Arbejdere. Socialt Tidsskrift 1937, nr 3.

Finland.

De intellektuella arbetslösas placering i reservarbeten vid ämbetsverken hösten 1936. En statistisk utredning. Social tidskrift 1937, nr 4.

Storbritannien.

Rehabilitation program for special areas in Great Britain. Monthly labor review febr. 1937.
The special areas (amendment) bill. The Ministry of labour gazette 1937, nr 4.

Tyskland.

HEMMER, W. Nochmals: Die Arbeitslosenstatistik. Allg. statistisches Archiv B. 26, s. 418.
SYRUP, FR. Der Arbeiter und Angestellte der Eisen- und Metallwirtschaft im Rahmen der Gesamtwirtschaft. Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure 1937, nr 15.
TORMIN, H. Der Arbeitseinsatz der älteren Angestellten. Soziale Praxis 1937, nr 17.
Besserer Ertrag und mehr Arbeitskräfte in der Landwirtschaft. Soziale Praxis 1937, nr 16.

Befolkningsfrågan.

DECUGIS, H. La proportion des sexes et des variations statistiques. Journal de la Société de statistique de Paris 1937, nr 4.

Sverige.

GÅRDLUND, T. Bättre polikliniker för födelsekontroll. Morgonbris 1937, nr 4.
[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Flykten från landsbygden. Styrelsen avstyrker tillsättandet av ny utredningskommitté. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 3.
Erk du, Maja du, så ska vi ha't — men var ska vi ta't? [Frågan om statens bosättningslånefond.] Morgonbris 1937, nr 4.

Tyskland.

Wirkung der Ehestandsdarlehen auf die Geburtenhäufigkeit. Soziale Praxis 1937, nr 14.

Bostadsförhållanden.

BOLDSEN, F. C. Der Wohnungs- und Siedlungsbau in Dänemark, Schweden und Norwegen. Wohnen und Bauen 1936, nr 2.

Sverige.

A[LM], U[LLA]. Byggenskapen och byråkratins avarter. Vår bostad 1937, nr 8.
CASTENFORS, J. Den konstlade trångboddheten — landsbygdens viktigaste bostadshygieniska spörsmål. (Föredrag.) Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 4.
FRIBERGER, E. Bostadskonfektion och individuell bostadsförsörjning. Byggmästaren 1937, nr 10.
FRISTEDT, A. E. Industrin och våra bostäder. Industritidningen Norden 1937, nr 15.
STERNER, R. Landsbygdens bostadsstandard. S. A. P. information 1937, nr 7.
WESTHOLM, S. Om smålägenheter i Stockholms hyreshus förr och nu. Sv. stadsförbundets tidskrift 1937, nr 3.

Finland.

KYRENIUS, P. Byggnadsverksamheten i vårt land. Industritidningen 1937, nr 3.

Polen.

TÖPLITZ, D. TH. Die Frage des Wohnungswesens in Polen. Wohnen und Bauen 1936, nr 2.

Tyskland.

DRECHSLER, W. Die heimatverbundene Arbeiterwohnstätte. Der deutsche Volkswirt 9 april 1937.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

LUNDELL, I. Om allmänna barnavårdsanstalter och sådanas betydelse för utvecklingen av barnavård. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 2.

PRINS CARL. Röda korset och skolbarnens näringsförhållanden. Svenska röda korset 1937, nr 3.

[SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Ändring i barnavårdslagen m. m. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1937, nr 3.

Ekonomiskt skydd för de värnlösa barnen. Regeringens lagförslag om barnbidrag och underhållsbidrag. S.A.P. information 1937, nr 7.

Amerikas förenta stater.

ST[EENHOFF], G. [Anm. av] Alida C. Bowler, & Ruth S. Bloodgood: Institutional treatment of delinquent boys. (Dep. of labor, children's bureau.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1937, nr 2.

Storbritannien.

WILLIAMS, E. There are hungry schoolboys in Wales. Labour april 1937.

Föreningsväsen.

Sverige.

K[LINGBERG], W. Handelsarbetareförbundet på krigsstigen. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 4.

Hälso- och sjukvård.

NORRBIN, B. Sinnessjukdom och sinnessjukvård. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 2—4.

Sverige.

EDSTRÖM, G. Reumatismens sociala betydelse. Folkpensioneringen 1937, nr 3.

HELMER, ANNA. Plan för undersökning av folkskolebarnen i Hälsingborg för upptäckande av tuberkulos. Sv. läkartidningen 1937, nr 16.

Jugoslavien.

ALLEVIN, SOFIA. Socialhygienen i Jugoslavien. Hertha 1937, nr 4.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

WENNBERG, S. Landsbygdens avfolkning. Industritidningen Norden 1937, nr 15.

Finland.

RYUM, S. Den finske Kolonisationslovgivning. Socialt Tidsskrift 1937, nr 3.

Norge.

FRYDENBERG, A. Driftskreditt-samvirke i jordbruket. Socialt arbeid 1937, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

BROWNE, H. F. A pageant of labor progress. Conference board service letter 1937, nr 2.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Självbehärskning i avtalsuppgörelser. Industria 1937, nr 9.

— Ur en organisations hävder. [Sveriges verkstadsförening 40 år.] Industria 1937, nr 8.

K[LINGBERG], W. Kollektivavtal eller icke? Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 4.

KUYLENSTIERNA, C. W. U. Lag om föreningsoch förhandlingsrätt. Kontorsvärlden 1937, nr 4.

P[ETERSSON], G[UNNAR]. Ett misskänt begrepp. [Kollektivavtalet.] Industritjänstemannen 1937, nr 4.

Facklig ordning. Metallarbetaren 1937, nr 16.

Förflyttning från pågående ackordsarbete till annan arbetsplats. En ofta misstolkad avtalsbestämmelse. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 4.

Kollektivavtalslagen och paragraf 23. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 14.

Principen för avskedande av arbetare. [Kritik av arbetsdomstolen.] Träarbetaren 1937, nr 2.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIUS], TH. Den sociala maktkampen i Amerika. Industria 1937, nr 9.

MURPHEY, H. K. Proposed prohibition of sitdown strikes. Conference board service letter 1937, nr 2.

Danmark.

KOCIK, A. Avtalsuppgörelserna i Danmark. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 16.

Uppgörelsen i Danmark. Metallarbetaren 1937, nr 15.

Estland.

Strejke- og Organisationsret i Estland. Arbejderen 15 april 1937.

Tyskland.

De nutida arbetsförhållandena i tyska bokbinderiverkstäder. Bokbinderi-arbetaren 1937, nr 4.

Kooperation.

MARTOS, B. La classification des sociétés coopératives. Revue des études coopératives 1 kv. 1937.

PALMER, R. A. Nutrition problem and the cooperative movement. The co-operative review 1937, nr 4.

TOTOMIANZ, V. Le système coopératif dans le monde. Revue des études coopératives 1 kv. 1937.

Sverige.

ODHE, TH. Socialstyrelsens kooperationsstatistik. Kooperatören 1937, nr 5.

Finland.

LAAKSO, J., & KARLSON, ELIS. Kooperationen i Finland under 1936. I. K.K. och dess förcningar. II. S.O.K.-gruppen. Kooperatören 1937, nr 6.

Levnadskostnader.

Sverige.

ABRAMSON, E. Konsumtionsreserver och folkhälsa. Sunt förnuft 1937, nr 3.

LANGE, G. Varför stiga livsmedelspriserna? Morgonbris 1937, nr 5.

NYSTRÖM, B. Levnadsstandardsundersökningen. Industria 1937, nr 8.

STERNER, R. De barnrikas matfråga. S.A.P. information 1937, nr 6.

Befolkningskommissionens betänkande i sexualfrågan. Några synpunkter i anledning av däri framlagda undersökningsresultat. [Med särskilt avseende på R. Sterners levnadsstandardsundersökning.] Sunt förnuft 1937, nr 3.

Dyrortsgrupperings-utredningen. Genom enkelhet till rättvisa? Sv. trafiktidning 1937, nr 14.

Dyrortsutredningen. Sv. trafiktidning 1937, nr 16.

Levnadsstandarden och den nya dyrtiden. Sv. underbefälstidning 1937, nr 13.

Finland.

Nytt index för levnadskostnaderna. Industritidningen 1937, nr 3.

Italien.

Diet of rural families in Italy, 1931—32. Monthly labor review febr. 1937.

Sydamerika.

Cost of living of working-class families in Bogotá, Colombia. Monthly labor review febr. 1937.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

BILVERKSTÄDERNAS RIKSFÖRBUND. Lärlingsfrågan inför hantverkssakkunniga. (Yttrande.) Tidskrift för motor- och automobilverkstäderna 1937, nr 3.

BÖRJESON, F. Lärlingsfrågan ur fackföreningssynpunkt. (Föredrag.) Sv. typograf-tidning 1937, nr 15—16.

Sandviksavdelningen initiativtagare till lokal arbetsledarekurs. Mekanisk verkmästaretidning 1937, nr 4.

Danmark.

Lärlingsregulativ inom dansk stenindustri. Stenarbetaren 1937, nr 1.

Tyskland.

OPITZ, W. Die Berufsanwärter, ihre Berufswünsche und Einsatzmöglichkeiten nach der Berufsberatungsstatistik für das Berichtsjahr 1935/36 (1. 7. 35—30. 6. 36). Reichsarbeitsblatt 1937, nr 9.

Nykterhetsfrågan.

HOLM, E. Några rön rörande alkoholsjukdomarnas terapi. Social-medicinsk tidskrift 1937, nr 4.

HÄGGLÖF, S. Lagstiftningen om behandling av alkoholister i grannländerna. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1937, nr 3.

SANTESSON, C. G. Alkoholsystemen och alkoholpolitiken. Frihet och ansvar 1937, nr 2.

Parallellen med Frankrike. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 3.

Propositionsförslaget [till förordning angående försäljning av rusdrycker]. En jämförelse mellan detta, revisionsförslaget och gällande bestämmelser. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 4.

Sverige.

ALMKVIST, J. Små alkoholmängders verkningar. Tirfing 1937, nr 2.

BROLIN, K. G. Motboksinnehavarnas spritinköp vid ett mellansvenskt systembolag 1930—1934. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 4.

ENGLUND, E. »Systemet -- satanisk blandning av eftergifter och avslag.» Kraftig vidräkning med brattsystemet på Uppsaladebatt. Reformatorn 1937, nr 16.

SANTESSON, C. G. Förslaget till ändrad rusdrycks-lagstiftning. Frihet och ansvar 1937, nr 2.

Spritdrycksutminuteringens lokala fördelning. Tidskrift för systembolagen 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Hur har förbudets upphävande verkat i U. S. A., särskilt i staten New York. Frihet och ansvar 1937, nr 2.

Danmark.

F[URUSKOG], J. Danmark tar itu med det hemjästa vinet. Reformatorn 1937, nr 14.

OLESEN, CHR. H. Den danske alkoholordning. Nordisk tidskrift 1937, nr 2.

Tyskland.

METZGER, J. Die Trinkerheilstätten im Plan der deutschen Volksgesundheitsarbeit. Blätter für praktische Trinkerhilfe 1937, nr 1/2.

Socialförsäkring.

BEER, H. Den norske, danske og svenske sociale ulykkestrygds administrasjon. Sykeforsikringsbladet 1937, nr 3/4.

Entwicklungsgrundsätze der Weltsozialversicherung im Jahre 1935. Die Reichsversicherung 1937, nr 2.

Sverige.

Blindas rätt till inträde i erkänd sjukkassa. Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 4.

De egna barnen i stor utsträckning ej försäkrade för olycksfall i arbete. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 3.

En försäkringsfråga av betydelse för metallarbetarna. Hur blir det med olycksfallsförsäk-

ringen när man skickas till utlandet och när man i Sverige arbetar för utländska företag? Metallarbetaren 1937, nr 14.

Lantarbetarna, olycksfallen och bråcken. Lantarbetaren 1937, nr 16.

Musikerna och olycksfallsförsäkringslagen. Musikern 1937, nr 7—8.

Om restaurangpersonal och åderbråck. Samt om ett märkligt fall där en servitör gick miste om ersättning trots den medicinska sakkunskapens tillstyrkande. Sv. hotell-revy 1937, nr 4.

Amerikas förenta stater.

HELLER. Gesetz über die soziale Sicherheit (Social Security Act) in den Vereinigten Staaten von Amerika. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 12.

La loi américaine sur les pensions de vieillesse. Revue du travail 1937, nr 4.

Tyskland.

BISKUP, G. Die Ahndung von Verstössen gegen die Sozialversicherungspflichten. Die Reichsversicherung 1937, nr 1.

ECKERT. Die Wandlungen der Sozialversicherung seit 1933. Die Reichsversicherung 1937, nr 2.

KLEEIS, FR. Führung und Leitung bei den Betriebskrankenkassen. Die Reichsversicherung 1937, nr 1.

Der Wiederaufbau der Sozialversicherung. Die Entwicklung in den Jahren 1934 bis 1936. Sociale Praxis 1937, nr 15.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Social security board.
Annual report. 1 (1935/36). Wash. 1937.

ANDERSSON, ERIK. Fyrtioårig facklig strävan bland stadens arbetare. Kortfattad översikt över föreningens [Kommunalarbetareförbundets avd. 3] arbete under åren 1897—1937. Sthlm 1937.

AUSTRALIEN. Commonwealth bureau of census and statistics.
Labour report. No. 26 (1935). Canberra 1937.

BASEL. Allgemeiner Consumverein beider Basel.
Jahresbericht. 71 (1936). Basel 1937.

CANADA. Department of trade and commerce. Dominion bureau of statistics.
7th census of Canada, 1931. Ottawa 1934—35.
Vol. 9. Institutions.
» 11. Merchandising and service establishments. P. 2.

DOMMER og kjennelser av arbeidsretten 1936. Utg. ved *P. Berg*. Oslo 1937.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hfors 1936—37.
21. Fattigvårdsstatistik. A.
39. Fattigvården år 1934.
32. Sociala specialundersökningar.
14. Levnadskostnadsundersökningen år 1928. B. Lantarbetarfamiljerna.

— Centralhandelskammaren.
Årsberättelse. 19 (1936). Hfors 1937.

ICELAND 1936. A handbook publ. on the 50th anniversary of Landsbanki Islands (The national bank of Iceland). Ed. by Th. Thorsteinsson. 3rd ed. Reykj. 1936.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
23rd session, Geneva, 1937.
Report. Geneva 1937.
1. Safety provisions for workers in the building industry with reference to scaffolding and hoisting machinery.
2. Reduction of hours of work in the textile industry.
3. Planning of public works in relation to employment.
Report of the director. Geneva 1937.

ISLAND. Hagstofa Íslands. — Bureau de statistique de l'Islande.
Hagskýrslur Íslands. — Statistique de l'Islande. Reykj. 1936.
91. Statistique de l'agriculture en 1935.

JORDBRUKSATLAS över Sverige. På uppdrag av K. lantbruksakademiens ekonomiska avdelning utarb. av *O. Jonasson, E. Höijer & Th. Björkman*. Sthlm 1937.

LANDWIRTSCHAFT, Die finnische. Helsinki 1936. (Veröffentlichung des Landwirtschaftsministeriums. 17.)

MIKKELSEN, R. Asylret. Khvn 1936.

NATIONERNAS FÖRBUND. Health organisation.
Intergovernmental conference of Far-Eastern countries on rural hygiene. Geneva 1937.

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Overzicht van den omvang en den voornaamsten inhoud der collectieve arbeidsovereenkomsten in Nederland op 1 juni 1936. 's-Gravenh. 1937.

NORDISKA MÖTEN FÖR OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING, SJUKFÖRSÄKRING, INVALID- OCH PENSIONSFÖRSÄKRING.
1. I København d. 6. og 7. Sept. 1935. [Forhandlinger.] A-D. Khvn 1937.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
108. Norges fiskerier 1935.
109. Telegrafverket 1935/36.

OSUUSTOIMINTALIIKE, Suomen. Pellervon vuosikirja. 34 (1934). [Andelsverksamheten i Finland. Pellervos årsbok.] Helsinki 1936.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1937.

76. Bundessubventionen und gesetzliche Anteile 1935.

STATENS ARBETSLÖSHETSKOMMISSION.
Berättelse. 1925—34. Sthlm 1937.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
15. Utredning med förslag till vissa åtgärder för trafiksäkerhetens höjande vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg samt järnvägarnas beredande av bidrag av automobilskattemedel till säkerhetsanordningarna vid dylika korsningar. Avlämnad av K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen d. 30 dec. 1936. (K.)
16. Hembiträdesutredningens betänkande. 1. Betänkande och förslag i fråga om utbildning av hembiträden. [Avg. d. 14 april 1937.] (S.)

STATISTISKA MEDDELANDEN. Sthlm 1937.
Ser. A. [Tillfälliga statistiska utredningar.]
Bd 5: 2. Olyckor vid trafik med motorfordon år 1935. Av Statistiska centralbyrån.

STORBRITANNIEN. Home office.
Safety pamphlet. Lond. 1937.
16. Weight lifting by industrial workers.
Welfare pamphlet. Lond. 1937.
5. Ventilation of factories and workshops. 3rd ed.

SVENSKA BOSTADSKREDITKASSAN.
[Berättelse.] Räkenskapsåret 7 (1936). Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Folkmängden och dess förändringar.
Särskilda folkräkningen 1935/36. Av Statistiska centralbyrån. 1. Allmänna folkräkningen d. 31 dec. 1935: Folkmängden kommunvis efter kön, civilstånd och större åldersgrupper. Befolkningsagglomerationer. Obefintliga.

Försäkringsväsen.
Enskilda försäkringsanstalter år 1935. Av Försäkringsinspektionen.

Hälso- och sjukvård.
Sinnessjukvården i riket år 1935. Av K. medicinalstyrelsen.

Socialstatistik.
Skogsbygdens arbets- och levnadsvillkor. Av K. socialstyrelsen. D. 2. Önskemål och förslag (enligt avgivna utlåtanden).

SYSTEMBOLAGSFÖRENINGARNAS FÖRTROENDENÄMND.
Berättelse jämte revisionsberättelse. 16 (1936). Sthlm 1937.

UNGERN. Office central de statistique.
Annuaire statistique hongrois. Nouveau cours. 43 (1935). Budap. 1937.

WILLIAMS, F. M., & ZIMMERMAN, C. C. Studies of family living in the United States and other countries: An analysis of material and method. Wash. 1935. (U. S. Department of agriculture. Miscellaneous publ. 223.)

VÅRDLAGARNA jämte verkställighetsbestämmelserna. Hfors 1936. (Lilla lagsamlingen. 55.)

ÅRSBIBLIOGRAFI över Sveriges offentliga publikationer 1936. Utg. av Riksdagsbiblioteket. Upps. 1937.

ÅRSBOK för Sveriges landsting 1937. Utg. av Svenska landstingsförbundets byrå. Sthlm 1937.

Nytillkomna tidskrifter.

SKYDDSVÄRNET. Tidskrift för skyddsverksamhet. Utg. av Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm. Årg. 1 (1936). Sthlm.

VÄGMÄSTAREN. Officiellt organ för föreningen Sveriges vägmästare. Årg. 10 (1937). Ljusdal.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 april—10 maj 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
124.	Lag om ändrad lydelse av 1 § andra stycket och 4 § lagen den 6 juni 1924 (nr 206) innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga	9 april
128.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 12 juni 1931 (nr 233) om behandling av alkoholister (alkoholistlag)	9 »
131.	Lag ang. ändrad lydelse av 3 § lagen den 22 juni 1928 (nr 254) om arbetsdomstol	16 »
136.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	9 »
137.	Skolöverstyrelsens kung. ang. fastställande av vissa tabeller för uträkning av dyrtidstillägg åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter och barnhem, högre folkskolor, kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor och vissa nedlagda småskoleseminarier	21 »
138.	Skolöverstyrelsens kung. ang. fastställande av vissa tabeller för uträkning av dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk	21 »
163.	Lag. ang. ändrad lydelse av 6, 7, 8, 13, 29 och 40 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering	23 »

Arbetsmarknaden under maj månad 1937.

För den svenska arbetsmarknaden medförde maj månad en fortsatt nedgång i säsongarbetslösheten på grund av den ökning av anställningsmöjligheterna, som plägar inträda med vår- och sommarsäsongens inbrott. Redan under april registrerades minskning av antalet arbetsansökningar vid den offentliga arbetsförmedlingen, under det att siffran för lediga platser visade stigande tendens. Under maj ha ansökningstalen sjunkit avsevärt kraftigare än föregående månad; på grund härav blev relationen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft, trots något decimerad platstillgång, mycket gynnsammare än i april. På 100 lediga platser kommo nu i maj 137 ansökningar om arbete mot 161 föregående månad och 214 i maj förra året. Förbättringen sträckte sig över samtliga huvudgrupper med undantag för diversearbete. Om man ur statistiken borträknar hithörande arbetarkategorier och likaså den dåligt ställda stenarbetargruppen, erhåller man ett relationstal, som med ungefär tjugo enheter understiger det för samtliga grupper beräknade. Det allmänna konjunkturläget kan alltså med skäl betecknas som synnerligen gynnsamt, och i icke mindre än 10 förmedlingsanstalters områden översteg den genomsnittliga siffran för lediga platser antalet arbetsansökningar. Vad de särskilda yrkesområdena beträffar, var arbetskraften som vanligt mest efterfrågad inom jordbruk och husligt arbete, men kvalificerade arbetare av vilket slag det vara månde hade alltid lätt att få sysselsättning. Jämväl arbetslöshetskommissionens siffror vittnade om ett förbättrat läge. Reservarbetarnas antal har ytterligare kunnat nedbringas, och totalantalet rapporterade hjälpsökande arbetslösa, som vid månadens början uppgick till 22 247, hade vid dess slut sjunkit till cirka 16 000. Majsiffran 1936 var 34 571, alltså mera än dubbelt så hög. Den på grundval av fackföreningarnas rapporter preliminärt beräknade arbetslösheten utgjorde vid månadsskiftet april/maj 11·1 % mot 14·3 % (preliminärt 14·0) en månad tidigare och 13·8 % vid motsvarande tidpunkt i fjol.

J o r d b r u k e t hade under april försökt tillgodose sitt huvudsakliga behov av arbetskraft för sommarhalvåret, varför majsiffrorna för såväl ansökningar som lediga platser voro lägre än föregående månads. Det oaktat var efterfrågan på personal av olika slag synnerligen livlig, särskilt i fråga om kreatursskötare och yngre drängar samt landsjungfrur, och de sökande voro till antalet endast hälften så många som lediganmälda platser. Vissa län i mellersta Sverige hade i samverkan med andra arbetsförmedlingar lyckats fylla behovet från de norra delarna av landet. Stora svårigheter förelågo att anskaffa erforderlig personal till betfälten, särskilt i Skåne, men genom vidsträckt samarbete och verkställd utgallring av lämplig arbetskraft ute på reservarbetsförläggningar hade man vid månadens utgång fyllt det mest trängande behovet. S k o g s a r b e t a r e, i främsta rummet kolvedshuggare, rönte en för årstiden ovanligt livlig efterfrågan, och stort underskott förefanns.

De i n d u s t r i e l l a yrkena uppvisade genomgående förbättring. Inom *metall- och maskinindustrien* var efterfrågan på kvalificerade yrkesarbetare alltjämt god, och *byggnadsverksamheten* beredde, trots den stagnation som den

rådande arbetskonflikten här och var åstadkom, oväntat god sysselsättning inom skilda grenar. Även i fråga om *trävaruindustrien* kunde en ökad livaktighet iakttagas, och rätt betydande nyanställningar av arbetskraft förekommo på vissa håll.

För sjöfolket har arbetsmarknaden ytterligare förbättrats, och brist rådde på såväl däcks- som maskinpersonal. En hel del har kunnat beredas tillfälligt utrustnings- och hamnarbete. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 5 818 påmönstringar och 4 908 avmönstringar. Motsvarande siffror för maj 1936 voro 5 489 och 3 793.

De merkantila yrkena företedde minskad sökandefrekvens, samtidigt med att stegrad efterfrågan å arbetskraft, särskilt minderårig sådan, gjorde sig gällande. *Restauranger* och *pensionat* hade inför sommarsäsongen ökat behov av olika slags personal, och i brist på sökande har ett stort antal platser ej kunnat besättas. Trots minskad efterfrågan har det under månaden fortfarande varit ont om *barnsköterskor* och vana biträden till anstalter.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under maj 1937 samt under föregående månader och år framgår av följande sammanställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Med.
1928	325	300	218	171	151	159	170	162	143	159	248	239	201
1929	267	229	180	154	136	137	138	136	128	150	211	214	174
1930	265	226	177	143	131	128	141	144	147	178	274	251	183
1931	243	254	200	202	170	196	206	207	204	271	483	388	251
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	487
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	685
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	479
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:													
1934	358	380	275	224	184	202	183	187	228	216	315	541	269
1935	274	240	154	144	144	118	107	120	125	132	224	312	180
1936	189	115	90	80	80	64	72	76	85	96	116	127	112
1937	98	88	74	65	55	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:													
1934	844	768	587	586	449	429	422	381	365	454	624	530	544
1935	533	540	545	394	357	335	334	301	288	350	491	461	421
1936	410	382	326	327	262	236	229	210	198	250	350	373	309
1937	310	238	200	199	167	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Med.
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	10·6
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3	10·2
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9
1931	20·2	18·7	19·4	17·1	13·2	12·4	11·8	12·8	13·4	16·4	19·3	26·5	16·8
1932	24·2	23·8	24·1	20·8	19·0	19·3	19·4	20·0	20·6	22·1	24·1	31·0	22·4
1933	28·8	27·7	28·7	24·3	21·1	20·3	19·4	19·6	19·2	20·2	22·3	27·2	23·3
1934	24·4	24·4	23·8	19·6	15·4	14·0	12·9	13·3	13·0	14·8	17·1	23·7	18·0
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·0	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	*16·2*	*14·8*	*14·3*	*11·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstidsförhållandena för teknisk personal m. fl. grupper av anställda inom det enskilda näringslivet.

Primärmaterialets insamling. I det följande meddelas vissa preliminära resultat av den f. n. inom socialstyrelsen pågående undersökningen av arbetstidsförhållandena för vissa grupper av i enskild tjänst anställda. Tidigare har redogjorts för undersökningens tillkomst och syfte jämte vissa preliminära resultat med avseende på kontorspersonalens arbetstidsförhållanden.[1] I samband härmed har en redogörelse lämnats för de metoder, som begagnats vid insamlingen av undersökningens primärmaterial, ävensom för primärmaterialets omfattning.[1] Det redovisade materialet har sedermera utökats, i huvudsak enligt samma metoder som tidigare. Sålunda ha ytterligare 592 arbetsgivare tillskrivits med anmodan att till socialstyrelsen insända adressförteckningar över anställda (andra än kroppsarbetare). Sedan 140 dylika förteckningar inkommit, ha frågeformulär utsänts till 1 147 anställda, huvudsakligen kontorspersonal; av dessa hade 352 före den 1 juni insänt besvarade formulär. Dessutom hade 1 380 tidigare utsända formulär besvarats. Vid sidan härav ha under medverkan av Göteborgs kontoristförening ytterligare 370 uppgifter erhållits från kontorsanställda. Slutligen ha i och för erhållande av uppgifter enligt form. 1 tillskrivits 553 arbetsgivare, huvudsakligen inom partihandeln. Av dessa ha 63 hittills insänt bearbetningsbara uppgifter.

De anställdas antal och fördelning. Efterföljande redogörelse avser huvudmassan av de i undersökningen medtagna yrkesgrupperna utom kontorspersonal. Sålunda framläggas preliminära siffror rörande den normala (ordinarie) arbetstidens längd samt omfattningen av övertidsarbete o. d. för grupperna teknisk personal, arbetsbefäl, lager- och expeditionspersonal samt vakter, bud o. d. I syfte att möjliggöra en direkt jämförelse mellan arbetsgivarnas och personalens uppgifter har en särskild bearbetning företagits av sådana arbetsgivar-, resp. personaluppgifter, som avse samma företag. Härvid ha av de å vederbörande arbetsgivarformulär redovisade anställda endast medtagits samma personer (resp. samma antal ur ifrågavarande grupp) som de, från vilka personalformulär erhållits. Redovisningen av arbetsgivarnas, resp. personalens uppgifter avser sålunda i detta fall icke endast samma företag utan i regel även samma personer.

Av tab. 1 framgår dels hur samtliga bearbetade uppgifter fördela sig på olika rörelsegrenar, orts-, storleks- och yrkesgrupper, dels motsvarande fördelning av de nyss nämnda »identiska» uppgifterna. I båda fallen ha med-

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 3 ff.

Tab. 1. Den redovisade personalens antal:
A) enligt samtliga inkomna uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).
B) anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter.

Teknisk personal.			Rörelsegrenar									
			Skogsbruk	Industri	Ensk. grosshandel	Koop. grosshandel	Försäkr. rör.	Ensk. järnvägar	Annan samfärdsel	Förmedl. o. d. rör.	Annan (el. ej ang.) rör.	Samtliga
Antal företag	A	ag	6	1 115	65	3	8	13	16	66	6	1 298
		p	—	651	39	1	2	6	1	54	3	757
	B		—	494	24	1	1	5	1	13	2	541
Antal anställda	A	ag	20	7 486	293	91	23	41	23	261	13	8 251
		p	—	1 886	48	1	2	7	2	113	3	2 062
	B		—	1 632	31	1	1	6	2	47	2	1 722
Ortsgrupper.												
Stockholm	A	ag	—	1 270	181	82	16	—	3	178	12	1 742
		p	—	314	33	1	1	—	—	90	3	442
	B		—	260	22	1	—	—	—	44	2	329
Göteborg	A	ag	—	665	54	—	2	—	9	38	—	768
		p	—	122	3	—	1	—	2	4	—	132
	B		—	115	2	—	1	—	2	1	—	121
Malmö	A	ag	—	247	4	—	—	—	—	12	—	263
		p	—	102	1	—	—	—	—	11	—	114
	B		—	74	1	—	—	—	—	1	—	76
Städer m. 10 000—100 000 inv.	A	ag	—	2 143	52	9	5	—	10	18	—	2 237
		p	—	470	8	—	—	—	—	6	—	484
	B		—	411	5	—	—	—	—	—	—	416
Övr. städer, köp. o. m:en	A	ag	12	1 169	—	—	—	—	—	3	1	1 185
		p	—	372	2	—	—	—	—	1	—	375
	B		—	335	—	—	—	—	—	—	—	335
Landskommuner	A	ag	8	1 992	2	—	—	—	1	12	—	2 015
		p	—	506	1	—	—	—	—	1	—	508
	B		—	437	1	—	—	—	—	1	—	439
Storleksgrupper.												
Företag med 1—4 anst.	A	ag	—	172	5	—	1	—	2	61	2	243
		p	—	36	3	—	—	—	—	21	1	61
	B		—	19	1	—	—	—	—	4	1	25
» » 5 el. fl. anst.	A	ag	20	7 314	288	91	22	—	21	200	11	7 967
		p	—	1 850	45	1	2	—	2	92	2	1 994
	B		—	1 613	30	1	1	—	2	43	1	1 691
Ålder och kön.												
18 år o. däröver: män	A	ag	20	7 004	261	86	23	41	23	238	13	7 709
		p	—	1 819	47	1	2	7	2	103	3	1 984
	B		—	1 584	30	1	1	6	2	38	2	1 664
kvinnor	A	ag	—	337	32	4	—	—	—	21	—	394
		p	—	46	1	—	—	—	—	10	—	57
	B		—	40	1	—	—	—	—	9	—	50
Under 18 år	A	ag	—	145	—	1	—	—	—	2	—	148
		p	—	21	—	—	—	—	—	—	—	21
	B		—	8	—	—	—	—	—	—	—	8
Yrkesgrupper.												
1) Driftsingenjörer m. fl.	A	ag	8	2 043	123	15	9	13	11	12	3	2 237
		p	—	552	22	—	1	1	—	8	1	585
	B		—	480	12	—	1	1	—	4	1	499
2) Konstruktörer m. fl.	A	ag	6	2 454	79	64	7	7	9	135	4	2 765
		p	—	776	20	1	1	1	2	84	1	886
	B		—	656	13	1	—	1	2	29	—	702
3) Ritare, kopister m. fl.	A	ag	—	2 736	88	3	—	14	1	109	6	2 957
		p	—	558	6	—	—	5	—	21	1	591
	B		—	496	6	—	—	4	—	14	1	521
Pers. utan angiven ställning	A	ag	6	253	3	9	7	7	2	5	—	292
		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	B		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 1 (forts.). **Den redovisade personalens antal:**
A) enligt samtliga inkomna uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).
B) anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter.

Arbetsbefäl.			Rörelsegrenar									
			Jordbr. o. trädg.-odling	Skogsbruk	Industri	Ensk. grosshandel	Koop. grosshandel	Ensk. järnvägar	Annan samfärdsel	Förmedl. o. d. rör.	Annan (el. ej ang.) rör.	Samtliga
Antal företag	A	ag	71	75	1 861	84	7	18	80	5	22	2 223
		p	168	167	1 625	53	—	25	52	—	15	2 105
	B		22	40	901	19	—	11	32	—	6	1 031
Antal anställda	A	ag	120	664	11 949	183	33	116	298	18	44	13 425
		p	179	319	4 564	64	—	31	92	—	17	5 266
	B		25	129	3 425	26	—	15	64	—	7	3 691
Ortsgrupper.												
Stockholm	A	ag	4	—	1 453	110	21	—	46	15	28	1 677
		p	1	—	379	28	—	—	19	—	12	439
	B		—	—	280	18	—	—	6	—	3	307
Göteborg	A	ag	—	—	932	21	—	—	43	2	6	1 004
		p	—	—	287	8	—	—	8	—	2	305
	B		—	—	227	1	—	—	4	—	2	234
Malmö	A	ag	—	—	516	5	—	—	19	—	1	541
		p	—	—	193	4	—	—	10	—	1	208
	B		—	—	129	1	—	—	8	—	—	138
Städer m. 10 000—100 000 inv.	A	ag	4	110	2 892	41	12	—	104	—	5	3 168
		p	10	1	1 168	21	—	—	27	—	1	1 228
	B		1	—	928	6	—	—	22	—	1	958
Övr. städer, köp. o. m:en	A	ag	4	156	2 249	6	—	—	47	—	3	2 465
		p	2	12	978	2	—	—	15	—	1	1 010
	B		—	9	740	—	—	—	12	—	1	762
Landskommuner	A	ag	108	398	3 907	—	—	—	39	1	1	4 454
		p	166	306	1 559	1	—	—	13	—	—	2 045
	B		24	120	1 121	—	—	—	12	—	—	1 277
Storleksgrupper.												
Företag m. 1—4 anst.	A	ag	96	51	554	20	—	—	43	—	8	772
		p	157	127	309	9	—	—	12	—	5	619
	B		24	14	80	1	—	—	6	—	—	125
» » 5 el. fl. anst.	A	ag	24	613	11 395	163	33	—	255	18	36	12 537
		p	22	192	4 255	55	—	—	80	—	12	4 616
	B		1	115	3 345	25	—	—	58	—	7	3 551
Ålder och kön.												
18 år o. däröver: män	A	ag	119	664	11 492	178	32	116	298	18	34	12 951
		p	179	319	4 463	63	—	31	92	—	17	5 164
	B		25	129	3 336	26	—	15	64	—	7	3 602
kvinnor	A	ag	1	—	452	5	1	—	—	—	10	469
		p	—	—	100	1	—	—	—	—	—	101
	B		—	—	89	—	—	—	—	—	—	89
Under 18 år	A	ag	—	—	5	—	—	—	—	—	—	5
		p	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	B		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yrkesgrupper.												
1) Ingenjörer med arbetsledande uppgifter	A	ag	—	8	726	11	6	10	8	9	1	779
		p	—	1	206	3	—	3	—	—	—	213
	B		—	1	157	2	—	—	—	—	—	160
2) Verkmästare m. fl.	A	ag	79	432	4 442	73	22	38	40	5	25	5 156
		p	119	300	2 123	23	—	10	8	—	13	2 596
	B		22	124	1 428	10	—	6	6	—	6	1 602
3) Förmän m. fl.	A	ag	27	216	6 223	88	5	65	244	4	17	6 889
		p	60	18	2 235	38	—	18	84	—	4	2 457
	B		3	4	1 840	14	—	9	58	—	1	1 929
Pers. utan angiven ställning	A	ag	14	8	558	11	—	3	6	—	1	601
		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	B		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 1 (forts.). **Den redovisade personalens antal:**
A) enligt samtliga inkomna uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).
B) anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter.

Lager- o. expeditionspersonal.			Rörelsegrenar							
			Industri	Ensk. grosshandel	Koop. grosshandel	Ensk. järnvägar	Annan samfärdsel	Förmedl. o. d. rör.	Annan (el. ej ang.) rör.	Samtliga
Antal företag	A	ag	1 044	470	27	4	12	2	13	1 572
		p	557	206	8	—	3	—	2	776
	B		403	134	3	—	2	—	2	544
Antal anställda	A	ag	3 605	1 811	667	8	27	5	55	6 178
		p	973	361	9	—	6	—	5	1 354
	B		784	278	3	—	5	—	5	1 075
Ortsgrupper.										
Stockholm	A	ag	678	690	460	—	21	—	39	1 888
		p	119	137	1	—	4	—	—	261
	B		90	107	—	—	4	—	—	201
Göteborg	A	ag	324	306	38	—	1	—	6	675
		p	69	31	2	—	1	—	1	104
	B		48	20	1	—	—	—	1	70
Malmö	A	ag	312	171	20	—	1	—	7	511
		p	94	37	2	—	—	—	4	137
	B		71	29	2	—	—	—	4	106
Städer m. 10 000—100 000 inv.	A	ag	1 281	514	130	—	1	—	2	1 928
		p	358	125	4	—	1	—	—	488
	B		315	102	—	—	1	—	—	418
Övr. städer, köp. o. m:en	A	ag	530	113	19	—	2	1	1	666
		p	179	30	—	—	—	—	—	209
	B		137	19	—	—	—	—	—	156
Landskommuner	A	ag	480	17	—	—	1	4	—	502
		p	154	1	—	—	—	—	—	155
	B		123	1	—	—	—	—	—	124
Storleksgrupper.										
Företag m. 1—4 anst.	A	ag	120	138	6	—	4	—	6	274
		p	24	45	2	—	—	—	—	71
	B		14	20	—	—	—	—	—	34
» » 5 el. fl. anst.	A	ag	3 485	1 673	661	—	23	5	49	5 896
		p	949	316	7	—	6	—	5	1 283
	B		770	258	3	—	5	—	5	1 041
Ålder och kön.										
18 år och däröver: män	A	ag	2 850	1 430	546	8	21	5	37	4 897
		p	790	311	8	—	6	—	5	1 120
	B		636	238	3	—	5	—	5	887
kvinnor	A	ag	600	302	115	—	6	—	16	1 039
		p	143	37	1	—	—	—	—	181
	B		130	32	—	—	—	—	—	162
Under 18 år	A	ag	155	79	6	—	—	—	2	242
		p	40	13	—	—	—	—	—	53
	B		18	8	—	—	—	—	—	26
Yrkesgrupper.										
1) Lagerföreståndare o. d.	A	ag	687	295	13	3	9	1	13	1 021
		p	301	119	4	—	2	—	2	428
	B		223	68	1	—	2	—	2	296
2) Lagerbokhållare o. d.	A	ag	721	210	1	3	5	—	19	959
		p	233	64	3	—	—	—	3	303
	B		189	44	—	—	—	—	3	236
3) Lagermästare, lagerförmän o. d.	A	ag	495	155	15	1	4	—	—	670
		p	144	40	1	—	2	—	—	187
	B		113	28	1	—	1	—	—	143
4) Lagerexpediter, lagerbiträden o. d.	A	ag	1 531	1 047	637	1	8	4	21	3 249
		p	295	138	1	—	2	—	—	436
	B		259	138	1	—	2	—	—	400
Pers. utan angiven ställning	A	ag	171	104	1	—	1	—	2	279
		p	—	—	—	—	—	—	—	—
	B		—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 1 (forts.). **Den redovisade personalens antal:**
A) enligt samtliga inkomna uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).
B) anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter.

Vakter, bud o. d.			Rörelsegrenar									
			Industri	Ensk. grosshandel	Koop. grosshandel	Bankrör.	Försäkr.-rör.	Ensk. järnvägar	Annan samfärdsel	Förmedl. o. d. rör.	Annan (el. ej ang.) rör.	Samtliga
Antal företag	A	ag	989	371	7	135	58	13	65	29	20	1 687
		p	214	75	—	94	15	1	21	6	7	433
	B		189	66	—	41	10	1	18	4	2	331
Antal anställda	A	ag	3 249	809	26	787	590	42	219	89	37	5 848
		p	320	94	—	191	30	2	35	9	8	689
	B		293	85	—	104	22	2	32	7	2	547
Ortsgrupper.												
Stockholm	A	ag	668	390	21	467	488	—	72	70	20	2 196
		p	58	51	—	58	21	—	8	6	4	206
	B		55	47	—	52	16	—	7	5	1	183
Göteborg	A	ag	362	128	—	108	68	—	88	6	7	767
		p	30	9	—	28	4	—	18	1	—	90
	B		27	6	—	5	1	—	16	—	—	55
Malmö	A	ag	178	94	3	50	23	—	20	3	3	374
		p	35	7	—	23	5	—	—	1	1	72
	B		31	7	—	12	5	—	—	1	1	57
Städer m. 10 000—100 000 inv.	A	ag	930	165	—	117	9	—	31	8	7	1 267
		p	97	24	—	56	—	—	7	1	3	188
	B		92	22	—	27	—	—	7	1	—	149
Övr. städer, köp. o. m:en	A	ag	424	31	2	43	2	—	6	—	—	508
		p	40	3	—	26	—	—	2	—	—	71
	B		35	3	—	8	—	—	2	—	—	48
Landskommuner	A	ag	687	1	—	2	—	—	2	2	—	694
		p	60	—	—	—	—	—	—	—	—	60
	B		53	—	—	—	—	—	—	—	—	53
Storleksgrupper.												
Företag m. 1—4 anst.	A	ag	108	84	—	12	3	—	12	8	13	240
		p	4	6	—	4	—	—	—	—	1	15
	B		3	6	—	2	—	—	—	—	—	11
» » 5 el. fl. anst.	A	ag	3 141	725	26	775	587	—	207	81	24	5 566
		p	316	88	—	187	30	—	35	9	7	672
	B		290	79	—	102	22	—	32	7	2	534
Ålder och kön.												
18 år o. däröver: män	A	ag	1 290	305	14	532	375	14	121	46	25	2 722
		p	150	29	—	186	19	1	16	5	6	412
	B		146	25	—	101	15	1	15	5	1	309
kvinnor	A	ag	450	94	9	90	30	11	35	14	3	736
		p	61	18	—	5	3	—	4	—	1	92
	B		54	17	—	3	2	—	3	—	—	79
Under 18 år	A	ag	1 509	410	3	165	185	17	63	29	9	2 390
		p	109	47	—	—	8	1	15	4	1	185
	B		93	43	—	—	5	1	14	2	1	159
Yrkesgrupper.												
1) Vaktmästare, nattvakter, telefonister m. fl.	A	ag	1 018	187	7	546	228	17	95	21	22	2 141
		p	197	36	—	188	20	2	12	4	7	466
	B		177	27	—	104	16	2	11	4	1	342
2) Springpojkar, springflickor m. fl.	A	ag	2 092	585	5	215	259	25	117	68	15	3 331
		p	123	58	—	3	10	—	23	5	1	223
	B		116	58	—	—	6	—	21	3	1	205
Pers. utan angiven ställning	A	ag	139	37	14	26	103	—	7	—	—	326
		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	B		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

tagits samtliga anställda, beträffande vilka uppgift om arbetstidsförhållandena lämnats, sålunda även personal med obestämd arbetstid eller icke full tjänstgöring (»deltidsanställda» med en nettoarbetstid understigande 24 timmar per vecka).

Till gruppen *teknisk personal* ha hänförts följande kategorier: 1) driftsingenjörer, arbetschefer, chefskonstruktörer, montageingenjörer, offertingenjörer, laboratorieföreståndare o. d.; 2) andra ingenjörer utan direkt arbetsledande uppgifter, såsom konstruktörer, tekniska kalkylatorer, laboranter o. d., annan vetenskapligt eller konstnärligt utbildad personal; 3) ritare, kopister, kemister, laboratoriebiträden, textare m. fl. De i undersökningen medtagna uppgifterna beträffande teknisk personal utgöras av 1 298 uppgifter enligt form. 1 från arbetsgivare med 8 251 redovisade tekniker samt 2 062 uppgifter enligt form. 2 från tekniker, anställda inom 757 företag. Det stora flertalet av dessa voro anställda vid industriella företag. Över $^1/_5$ voro bosatta i Stockholm, omkring $^1/_8$ i Göteborg och Malmö, $^1/_4$ i övriga städer med över 10 000 inv., $^1/_6$ i övriga städer, köpingar och municipalsamhällen och $^1/_4$ i landskommuner. Endast omkring 3 % voro anställda vid mindre företag (med 1—4 anställda av de i undersökningen ingående kategorierna), och c:a 95 % voro män över 18 år. Av de i arbetsgivarformulären redovisade teknikerna tillhörde 27 % yrkesgruppen 1 (driftsingenjörer m. fl.), 34 % grupp 2 (konstruktörer m. fl.) och 36 % grupp 3 (ritare m. fl.; för 3 % hade yrkesställningen ej närmare angivits). Motsvarande fördelningstal för de tekniker, som besvarat form. 2, voro resp. 28, 43 och 29 %. Grupp 2 var sålunda relativt starkare representerad i de anställdas uppgifter än i arbetsgivarnas.

Som *arbetsbefäl* ha räknats: 1) ingenjörer med huvudsakligen arbetsledande uppgifter; 2) verkmästare, gjutmästare, färgmästare, vägmästare, faktorer, skogvaktare, lantbruksinspektorer o. d.; 3) förmän, kontrollanter och annat lägre arbetsbefäl i tjänstemannaställning, vilka ej omfattas av gällande kollektivavtal med arbetarna. Beträffande denna grupp hade från arbetsgivarna inkommit 2 223 ex. av form. 1 från företag med 13 425 redovisade arbetsledare och 5 266 ex. av form. 2 från anställda vid 2 076 företag. Flertalet (c:a 90 % enligt båda parternas uppgifter) voro anställda inom industriföretag. Omkring $^1/_5$ voro bosatta i Stockholm, Göteborg och Malmö, nära $^1/_4$ i övriga städer med över 10 000 inv. och över hälften i mindre städer, köpingar, municipalsamhällen och landskommuner. 6 % enligt arbetsgivarnas och 12 % enligt personalens uppgifter voro anställda vid mindre företag. Endast ett par procent voro kvinnor. C:a 5 % tillhörde yrkesgruppen 1 (ingenjörer med arbetsledande uppgifter). Grupperna 2 (verkmästare m. fl.) och 3 (förmän m. fl.) voro ungefär lika starkt företrädda i de anställdas uppgifter, medan den sistnämnda gruppen övervägde i arbetsgivarnas uppgifter.

Gruppen *lager- och expeditionspersonal*, till vilken även ha hänförts anställda vid förråd, magasin o. d., omfattar fyra undergrupper: 1) lagerföreståndare, avdelningschefer o. d.; 2) lagerbokhållare o. d.; 3) lagermästare, lagerförmän o. d.; 4) lagerexpediter, lagerbiträden o. d. Det bearbetade materialet utgöres av 1 572 uppgifter enligt form. 1 från arbetsgivare med 6 178

anställda och 1 354 uppgifter enligt form. 2 från anställda vid 776 företag. Så gott som samtliga voro anställda inom industri (58 % enligt arbetsgivarnas och 72 % enligt personalens uppgifter) eller grosshandel (40 resp. 27 %). Av de i form. 1 redovisade anställda voro $^3/_{10}$ bosatta i Stockholm, $^1/_5$ i Göteborg och Malmö, $^1/_3$ i städer med 10 000—100 000 inv., $^1/_6$ i övriga städer, orter och landskommuner. I de anställdas egna uppgifter voro de mindre orterna relativt starkare företrädda: $^1/_5$ voro bosatta i Stockholm, $^1/_6$ i Göteborg och Malmö, $^1/_3$ i större städer, $^1/_4$ i mindre städer, orter och landskommuner. Endast omkring 5 % voro anställda vid mindre företag. C:a $^4/_5$ voro män över 18 år. Yrkesgruppen 4 (lagerexpediter och lagerbiträden) var relativt starkare företrädd i arbetsgivarnas än i de anställdas uppgifter.

Till gruppen *vakter, bud o. d. personal* ha hänförts: 1) vaktmästare, nattvakter, telefonister o. d.; 2) springpojkar, springflickor o. d. Materialet utgöres av 1 687 uppgifter enligt form. 1 från arbetsgivare med 5 848 redovisade anställda och 689 uppgifter enligt form. 2 från anställda vid 433 företag. Av de i form. 1 redovisade personerna voro över hälften och av de i form. 2 redovisade nära hälften anställda inom industrien. Därnäst kom det största antalet på enskild grosshandel och bankrörelse. Enligt arbetsgivarnas uppgifter voro nära hälften, enligt personalens uppgifter över hälften av de anställda bosatta i Stockholm och Göteborg. Anställda vid mindre företag utgjorde enligt arbetsgivarnas uppgifter 4 % och enligt personalens uppgifter 2 % av samtliga. Under det den minderåriga personalen (under 18 år) utgjorde $^2/_5$ av de i form. 1 redovisade anställda, voro endast $^1/_4$ av de anställda, som insänt form. 2, under 18 år. Hela grupp 2 (springpojkar m. fl.) omfattade i arbetsgivarnas uppgifter betydligt flera än grupp 1 (vaktmästare m. fl.), medan förhållandet var det omvända beträffande personalens uppgifter.

Normal (ordinarie) arbetstid för olika yrkesgrupper. I tab. 2 redovisas för olika yrkesgrupper, rörelsegrenar, storleks- och ortsgrupper den genomsnittliga normala brutto- och nettoarbetstid (i timmar per vecka), som enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare, resp. anställda tillämpats hela eller större delen av året,[1] ävensom de anställdas fördelning efter nettoarbetstidens längd. Med bruttoarbetstid avses härvid tiden från arbetets början och till dess slut med inräknande av raster. I bruttoarbetstiden har även inräknats ordinarie tjänstgöringstid å söndagar, för så vitt sådan förekommit mera regelmässigt (minst en gång i månaden). Såsom nettoarbetstid har räknats tiden mellan det ordinarie arbetets början och slut med frånräknande av raster. I regel ha sådana uppgifter lämnats om arbetstidens förläggning och rastetidens längd, att arbetstiden kunnat beräknas såväl brutto som netto.

I tab. 3 och 4 sammanfattas vissa huvudresultat dels från den i tab. 2 redovisade bearbetningen av samtliga uppgifter från arbetsgivare och anställda, dels av den ovan nämnda särskilda bearbetningen av »identiska» uppgifter från arbetsgivare och anställda beträffande samma företag.

[1] Vid beräkning av den genomsnittliga brutto- och nettoarbetstiden ha anställda med icke full tjänstgöring (under 24 tim. per vecka) eller obestämd arbetstid ej medtagits.

Tab. 2. Normal (ordinarie) arbetstid för olika yrkes-

	Grupper	Antal företag, betr. vilka uppgifter erh. från		Antal anställda, betr. vilka uppgifter erh. från		Genomsn. bruttoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Genomsn. nettoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Antal anställda, hade en			
		arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0
	Teknisk personal.												
	Rörelsegrenar.												
1	Skogsbruk	6	—	20	—	53·7	—	46·7	—	14	—	—	—
2	Industri	1 115	651	7 486	1 886	48·8	49·4	43·2	43·6	158	769	1 403	516
3	Därav: malmbr. o. metallindustri	350	244	4 905	1 150	47·9	48·4	42·7	43·1	18	443	1 050	285
4	jord- o. stenindustri	51	18	176	37	50·8	50·7	44·5	44·9	6	8	41	7
5	träindustri	36	16	91	27	52·0	51·8	45·6	44·3	6	1	12	2
6	pappers- o. cellulosaindustri	81	61	883	124	51·5	52·4	44·6	45·0	46	53	9	4
7	tryckeri- o. förlagsrörelse	34	11	169	18	49·3	49·6	48·9	44·0	8	47	9	3
8	livsmedelsindustri	142	79	301	127	51·3	51·8	44·3	45·2	21	58	25	8
9	textil- o. beklädnadsindustri	96	51	268	79	52·6	52·9	46·2	46·5	14	10	8	3
10	läder- o. gummivaruindustri	29	11	99	20	55·6	54·1	47·0	47·0	—	2	1	1
11	kemisk-teknisk industri	70	54	273	97	50·3	50·9	44·5	44·3	1	24	44	32
12	byggnads- o. install.-rörelse	168	60	441	105	47·9	47·7	41·8	41·8	17	100	148	120
13	kombin. industriföretag	32	27	303	61	50·0	52·0	44·7	44·9	23	8	18	18
14	kraft- o. belysningsverk	26	19	77	41	46·9	47·2	41·1	41·7	3	15	38	33
15	Enskild grosshandel	65	39	293	48	47·6	47·9	42·1	42·0	1	56	87	53
16	Kooperativ grosshandel	3	1	91	1	45·5	48·0	39·3	42·0	—	82	9	9
17	Försäkringsrörelse	8	2	23	2	41·4	43·8	37·8	39·5	10	10	2	2
18	Enskilda järnvägar	13	6	41	7	47·0	46·0	42·4	41·3	11	4	17	12
19	Annan samfärdsel	16	1	23	2	50·4	49·6	44·0	47·1	4	—	3	2
20	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	66	54	261	113	46·6	46·2	41·0	40·7	13	47	133	76
21	Annan (eller ej angiven) rörelse	6	3	13	3	46·2	45·8	40·4	39·3	—	1	11	4
	Storleksgrupper (ober. ensk. järnv.).												
22	Företag med 1—4 anställda	193	56	243	61	50·3	49·6	44·0	43·3	12	31	43	32
23	Företag med 5 eller flera anställda	1 092	695	7 967	1 994	48·6	49·2	43·0	43·4	188	934	1 605	630
	Ortsgrupper (ober. ensk. järnv.).												
24	Stockholm	282	183	1 742	442	46·6	46·4	41·4	41·1	30	446	731	256
25	Göteborg	114	40	768	132	46·7	47·1	42·7	43·0	9	84	210	52
26	Malmö	71	32	263	114	48·6	47·6	43·4	43·4	8	27	54	36
27	Städer med 10 000—100 000 inv.	349	187	2 237	484	49·2	50·0	42·9	43·6	33	185	379	240
28	Mindre städer och orter	211	124	1 185	375	50·2	50·7	44·1	44·4	41	90	114	37
29	Landskommuner	258	185	2 015	508	49·6	50·8	44·1	44·7	79	133	160	41
	Samtl. företag, resp. anställda												
30	(inber. ensk. järnv.): antal	**1 298**	**757**	[1]8 251	[2]2 062	**48·6**	**49·2**	**43·0**	**43·5**	**211**	**969**	**1 665**	**674**
31	%	.	.	.	.	.	.	.	.	2·6	11·7	20·2	8·2
	Arbetsbefäl.												
	Rörelsegrenar.												
32	Jordbruk o. trädgårdsodling	71	168	120	179	69·7	71·5	57·9	60·6	47	—	—	—
33	Skogsbruk	75	167	664	319	60·2	61·4	52·7	53·6	488	1	1	—
34	Industri	1 861	1 625	11 949	4 564	53·9	54·8	47·7	48·6	569	72	159	132
35	Därav: malmbr. o. metallindustri	476	409	4 369	1 623	52·9	53·8	47·5	48·2	25	36	17	8
36	jord- o. stenindustri	143	114	588	237	53·7	55·7	47·0	48·7	37	—	43	39
37	träindustri	146	144	651	278	57·4	57·8	48·0	49·2	48	—	—	—
38	pappers- o. cellulosaindustri	120	130	1 188	497	54·4	55·2	48·7	49·6	124	4	5	4
39	tryckeri- o. förlagsrörelse	89	102	368	163	53·4	54·8	47·6	48·4	4	6	6	3
40	livsmedelsindustri	197	156	888	318	54·1	54·9	47·6	48·5	7	5	8	4
41	textil- o. beklädnadsindustri	228	211	1 385	604	54·0	54·7	47·8	48·4	3	1	2	2
42	läder- o. gummivaruindustri	68	75	491	231	55·7	54·8	48·1	48·3	—	—	3	—

[1] Uppgifter om nettoarbetstiden saknas beträffande 11 anställda.
[2] » » » » » 3 »

grupper enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare och personal.

vilka enligt arbetsgivarnas uppgifter nettoarbetstid i tim. per vecka av								Antal anställda, vilka enligt egna uppgifter hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av												
42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	
—	—	2	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2 578	1 028	1 007	443	1 026	940	73	19	15	201	332	124	570	207	291	106	288	252	62	18	2
2 128	852	679	236	881	821	22	8	8	125	212	51	418	152	187	59	124	110	17	5	3
35	21	11	8	59	58	2	3	—	6	2	1	9	8	3	—	11	11	6	—	4
15	11	8	17	29	18	1	2	—	4	1	—	12	9	3	—	4	3	1	2	5
83	7	73	22	88	65	8	6	1	8	10	6	36	8	27	13	13	9	12	4	6
19	17	8	16	51	51	10	—	1	5	1	1	2	—	2	—	7	7	—	—	7
43	10	23	11	107	104	9	3	4	18	13	7	19	2	12	10	39	36	7	4	8
46	12	21	19	142	129	6	—	1	2	5	—	9	1	12	6	36	32	7	1	9
4	2	6	38	42	42	5	1	—	—	—	—	3	3	2	2	11	10	2	—	10
39	18	47	29	84	83	4	—	1	10	19	11	13	4	17	9	22	20	5	1	11
89	40	23	15	41	22	5	1	1	18	40	25	29	11	8	—	5	3	2	1	12
69	57	96	32	57	57	—	—	2	4	5	2	11	7	16	7	15	10	1	—	13
8	1	12	—	—	—	1	—	1	1	24	20	9	2	2	—	1	1	2	—	14
86	7	28	17	12	8	6	—	—	9	19	12	10	2	5	1	4	3	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	17
2	2	—	2	2	2	3	—	1	—	3	2	3	2	—	—	—	—	—	—	18
12	—	—	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	19
38	27	15	9	6	6	—	—	2	20	72	58	6	2	2	7	3	3	1	—	20
1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	21
44	21	25	18	57	49	8	3	1	11	19	13	10	2	2	2	9	6	4	3	22
2 671	1 041	1 027	451	993	911	72	17	16	222	406	188	577	210	296	114	286	252	59	15	23
266	136	33	57	163	141	15	1	6	121	205	103	45	17	29	5	23	21	6	1	24
286	41	109	18	38	31	12	—	1	9	42	6	38	7	24	5	10	8	2	1	25
80	22	11	13	62	60	7	—	—	6	29	20	45	7	2	8	18	16	6	—	26
1 081	361	168	90	274	252	15	7	5	35	87	51	184	61	48	26	80	75	15	3	27
306	102	311	100	206	193	11	6	3	30	29	11	117	29	80	24	70	63	15	7	28
696	400	420	191	307	283	20	6	2	32	33	5	158	91	115	48	94	75	19	6	29
2 717	**1 064**	**1 052**	**471**	**1 052**	**962**	**83**	**20**	**18**	**233**	**428**	**198**	**590**	**214**	**298**	**116**	**295**	**258**	**63**	**18**	30
33·0	12·9	12·8	5·7	12·8	11·7	1·0	0·2	0·9	11·3	20·8	9·6	28·6	10·4	14·5	5·6	14·3	12·5	3·1	0·9	31
—	—	2	1	3	3	13	53	28	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	145	32
20	—	—	10	54	21	7	82	140	3	5	2	6	2	8	10	23	18	33	75	33
447	95	571	580	8 868	8 600	373	189	139	24	34	19	55	14	141	259	3 273	3 098	354	265	34
261	44	278	175	3 422	3 350	124	25	4	8	7	2	19	6	51	98	1 257	1 202	121	49	35
10	6	26	18	437	431	14	—	16	1	5	4	2	1	11	8	161	157	15	17	36
4	—	6	51	516	492	19	3	21	1	1	1	3	—	6	13	175	159	33	25	37
34	13	28	38	704	677	91	81	45	3	6	1	6	—	20	25	274	250	50	67	38
4	—	23	24	269	264	9	5	1	1	3	1	2	1	14	24	94	84	13	11	39
64	7	40	15	703	674	22	23	4	4	1	—	9	2	4	18	224	211	32	19	40
26	2	47	154	1 128	1 069	20	3	2	1	—	—	4	1	15	42	478	460	41	20	41
3	—	1	15	436	422	31	2	1	—	—	—	—	—	2	13	201	190	8	6	42

Tab. 2 (forts.). Normal (ordinarie) arbetstid för olika yrkes-

	Grupper	Antal företag, betr. vilka uppgifter erh. från		Antal anställda, betr. vilka uppgifter erh. från		Genomsn. bruttoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Genomsn. nettoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Antal anställda, hade en			
		arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0
	Arbetsbefäl (forts.).												
1	kemisk-teknisk industri . .	90	64	434	174	54·7	54·9	48·0	48·4	3	5	5	4
2	byggnads- o. install.-rörelse	214	123	689	158	53·7	55·6	47·2	48·6	95	14	19	17
3	kombin. industriföretag . .	57	60	823	226	55·1	57·2	48·0	49·7	220	—	3	3
4	kraft- o. belysningsverk . .	33	37	125	55	50·3	51·2	44·3	46·1	3	1	48	48
5	Enskild grosshandel	84	53	183	64	53·5	56·7	47·0	49·5	3	6	18	10
6	Kooperativ grosshandel	7	—	33	—	53·7	—	46·9	—	7	—	—	—
7	Enskilda järnvägar	18	25	116	31	51·9	57·7	45·3	49·5	4	5	20	9
8	Annan samfärdsel	80	52	298	92	58·6	58·2	49·8	49·3	44	1	—	—
9	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse .	5	—	18	—	47·0	—	41·0	—	3	1	12	12
10	Annan (eller ej angiven) rörelse . .	22	15	44	17	52·8	56·1	46·7	48·9	1	2	3	3
	Storleksgrupper (ober. ensk. järnv.).												
11	Företag med 1—4 anställda	592	548	772	619	56·7	61·2	49·1	53·0	108	13	10	9
12	Företag med 5 eller flera anställda .	1 613	1 532	12 537	4 616	54·0	55·0	47·8	48·7	1 054	70	183	148
	Ortsgrupper (ober. ensk. järnv.).												
13	Stockholm	325	205	1 677	439	52·8	53·7	47·2	48·2	38	36	39	32
14	Göteborg	166	101	1 004	305	52·4	53·3	48·1	48·9	12	8	8	5
15	Malmö	96	83	541	208	53·1	53·2	47·3	48·0	37	4	40	40
16	Städer med 10 000—100 000 inv. . .	596	510	3 168	1 228	54·5	55·0	47·6	48·3	163	25	23	13
17	Mindre städer och orter	399	359	2 465	1 010	54·5	55·5	48·1	48·7	162	5	48	44
18	Landskommuner	623	822	4 454	2 045	54·8	57·3	48·1	50·4	750	5	35	23
19	**Samtl. företag, resp. anställda** (inber. ensk. järnv.): antal	**2 223**	**2 105**	**[1]13 425**	**[2]5 266**	**54·1**	**55·6**	**47·8**	**49·1**	**1 166**	**88**	**213**	**166**
20	%	.	.	.	.	.	.	.	.	8·8	0·7	1·6	1·3
	Lager- och expeditionspersonal.												
	Rörelsegrenar.												
21	Industri	1 044	557	3 605	973	52·9	53·4	46·8	47·0	9	84	160	90
22	Därav: malmbr. o. metallindustri .	300	151	1 095	252	52·3	53·1	46·5	47·2	2	43	39	16
23	jord- o. stenindustri	36	14	92	20	53·3	53·4	46·5	46·8	1	1	16	2
24	träindustri	21	12	31	14	56·6	56·5	47·7	47·1	—	—	—	—
25	pappers- o. cellulosaindustri	55	38	97	46	54·5	55·5	47·3	48·2	—	5	—	—
26	tryckeri- o. förlagsrörelse .	54	21	195	31	51·0	51·1	45·0	45·7	—	19	7	7
27	livsmedelsindustri	149	88	399	121	55·6	56·2	48·1	48·5	—	2	5	1
28	textil- o. beklädnadsindustri	208	124	1 075	335	52·2	52·2	46·1	45·9	3	11	43	31
29	läder- o. gummivaruindustri	55	34	231	59	53·6	53·4	46·6	47·0	3	1	36	25
30	kemisk-teknisk industri . .	62	38	206	53	52·8	53·5	50·3	47·3	—	2	10	6
31	byggnads- o. install.-rörelse	78	22	132	25	54·3	56·6	47·5	50·1	—	—	3	2
32	kombin. industriföretag . .	19	9	42	11	52·3	52·2	46·2	46·2	—	—	1	—
33	kraft- o. belysningsverk . .	7	6	10	6	55·3	55·1	47·7	48·5	—	—	—	—
34	Enskild grosshandel	470	206	1 811	361	52·1	52·4	46·1	46·4	4	46	146	85
35	Kooperativ grosshandel	27	8	667	9	48·2	53·1	44·0	46·3	—	—	311	—
36	Enskilda järnvägar	4	—	8	—	49·3	—	45·9	—	1	1	—	—
37	Annan samfärdsel	12	3	27	6	50·7	49·7	45·2	44·9	—	2	7	7
38	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse .	2	—	5	—	51·9	—	47·6	—	—	—	—	—
39	Annan (eller ej angiven) rörelse . .	13	2	55	5	50·5	60·0	45·2	49·2	—	7	—	—
	Storleksgrupper (ober. ensk. järnv.).												
40	Företag med 1—4 anställda	225	63	274	71	53·3	53·5	46·5	46·9	2	14	26	13
41	Företag med 5 eller flera anställda .	1 343	713	5 896	1 283	52·0	53·1	46·2	46·8	11	125	598	169

[1] Uppgift om nettoarbetstiden saknas beträffande 147 anställda.
[2] » » » » » 40 »

grupper enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare och personal.

vilka enligt arbetsgivarnas uppgifter nettoarbetstid i tim. per vecka av								Antal anställda, vilka enligt egna uppgifter hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av											
42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	
1	—	26	12	856	845	2	23	5	1	1	—	—	—	5	6	139	135	8	9	1
29	15	28	49	881	862	20	4	5	3	2	2	1	—	4	7	106	97	16	11	2
9	8	64	25	456	455	19	19	25	1	1	1	2	1	9	4	138	132	14	31	3
2	—	4	4	60	59	2	1	10	—	7	7	7	2	—	1	26	21	3	—	4
15	1	9	16	86	78	14	9	—	2	—	—	—	—	7	4	30	27	12	8	5
5	—	—	—	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
14	10	3	2	53	53	3	—	6	—	1	—	2	1	1	1	11	10	6	3	7
1	—	11	—	175	172	8	58	6	—	—	—	8	6	2	3	52	47	5	16	8
—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
4	2	2	3	21	19	1	2	2	—	—	—	—	—	1	2	9	9	2	1	10
11	6	40	56	405	380	45	81	109	3	4	1	4	2	9	30	203	188	53	194	11
481	92	555	555	8 824	8 535	371	312	206	26	35	20	66	20	150	249	3 185	3 012	353	316	12
104	21	93	126	1 143	1 090	28	42	8	12	3	2	8	2	24	31	290	275	40	22	13
17	6	44	44	760	730	99	12	3	1	1	—	—	—	8	12	211	191	56	13	14
19	4	11	37	340	331	48	3	2	—	7	6	3	—	6	28	139	126	19	3	15
204	28	93	162	2 384	2 283	44	62	5	7	8	3	18	5	29	86	953	904	71	46	16
46	5	85	104	1 856	1 804	43	104	28	2	6	6	13	2	26	42	762	735	56	72	17
102	39	269	138	2 746	2 677	154	170	269	7	14	4	28	13	66	80	1 033	969	164	354	18
506	**108**	**598**	**613**	**9 282**	**8 968**	**419**	**393**	**321**	**29**	**40**	**21**	**72**	**23**	**160**	**280**	**3 399**	**3 210**	**412**	**513**	19
3·8	0·8	4·5	4·6	69·9	67·5	3·1	3·0	6·1	0·6	0·8	0·4	1·4	0·4	3·0	5·3	65·1	61·4	7·9	9·8	20
471	128	424	457	1 760	1 566	165	64	2	17	47	25	121	22	99	120	469	385	65	33	21
149	39	127	191	464	420	57	22	1	7	12	3	21	3	24	24	130	119	26	7	22
3	2	7	2	57	55	4	1	—	—	1	1	3	3	1	1	13	12	1	—	23
1	1	1	1	27	27	1	—	—	—	1	1	1	1	1	—	10	9	1	—	24
11	—	5	1	65	52	9	1	—	—	2	1	3	—	5	1	26	23	4	5	25
23	15	59	10	76	72	1	—	—	1	2	—	7	—	6	3	10	7	2	—	26
15	13	23	34	271	240	28	21	1	—	2	1	7	1	6	12	70	55	14	9	27
232	47	144	157	442	374	29	4	—	7	18	10	72	10	44	61	119	88	9	5	28
13	2	16	17	133	114	2	10	—	—	6	6	2	—	6	9	32	20	1	3	29
6	2	14	15	146	141	12	1	—	—	2	1	2	1	3	8	36	33	2	—	30
12	2	16	25	50	42	22	4	—	2	—	—	—	—	1	1	15	11	3	3	31
6	5	11	4	20	20	—	—	—	—	1	1	3	3	1	—	4	4	2	—	32
—	—	1	—	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	4	—	1	33
247	48	265	251	723	625	111	18	—	21	28	15	53	13	31	45	139	109	32	11	34
4	—	152	135	64	47	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	6	5	—	—	35
1	1	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
1	1	1	3	12	6	1	—	—	1	1	1	—	—	—	1	3	1	—	—	37
—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
1	—	29	—	17	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	39
28	9	35	40	79	66	34	16	1	4	6	4	7	2	5	10	28	17	5	5	40
696	168	836	811	2 497	2 189	245	66	1	36	70	37	168	33	125	157	592	484	94	39	41

Tab. 2 (forts.). **Normal (ordinarie) arbetstid för olika yrkes-**

	Grupper	Antal företag, betr. vilka uppgifter erh. från		Antal anställda, betr. vilka uppgifter erh. från		Genomsn. bruttoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Genomsn. nettoarbetstid (tim. per vecka) enl. uppg. från		Antal anställda, hade en			
		arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	arbetsgivare	anställda	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0
	Lager- o. expeditionspers. (forts.).												
	Ortsgrupper (*ober. ensk. järnv.*).												
1	Stockholm	339	137	1 888	261	50·1	51·4	45·2	45·8	2	79	442	81
2	Göteborg	132	66	675	104	49·4	51·0	45·2	46·3	2	13	23	15
3	Malmö	131	72	511	137	52·5	52·7	46·8	46·9	—	3	27	17
4	Städer med 10 000—100 000 inv.	520	251	1 928	488	54·0	53·9	46·8	46·9	5	26	74	47
5	Mindre städer och orter	254	137	666	209	53·8	54·5	47·0	47·8	3	6	51	20
6	Landskommuner	192	113	502	155	53·0	53·9	48·0	47·3	1	12	7	2
7	**Samtl. företag, resp. anställda** (inber. ensk. järnv.): antal	**1 572**	**776**	[1]**6 178**	[2]**1 854**	**52·1**	**53·2**	**46·2**	**46·8**	**14**	**140**	**624**	**182**
8	%	·	·	·	·	·	·	·	·	0·2	2·3	10·1	3·0
	Vakter, bud o. d.												
	Rörelsegrenar.												
9	Industri	989	214	3 249	320	51·6	53·4	45·6	47·6	61	201	266	122
10	Därav: malmbr. o. metallindustri	270	51	1 379	84	49·8	52·0	44·5	46·2	21	81	91	37
11	jord- o. stenindustri	29	9	65	13	50·1	58·9	44·3	54·1	—	2	23	5
12	träindustri	42	10	59	12	51·5	49·5	44·9	42·7	3	6	13	9
13	pappers- o. cellulosaindustri	62	16	162	28	53·0	54·8	47·3	50·9	2	18	9	3
14	tryckeri- o. förlagsrörelse	88	17	394	25	53·4	55·1	46·0	46·6	18	31	11	1
15	livsmedelsindustri	118	40	297	58	54·6	52·6	48·0	47·0	2	17	30	9
16	textil- o. beklädnadsindustri	157	33	375	42	53·4	55·1	46·8	47·9	8	7	20	11
17	läder- o. gummivaruindustri	35	10	95	18	53·9	53·1	47·5	48·1	2	2	5	2
18	kemisk-teknisk industri	54	14	131	25	51·9	56·2	47·7	51·5	4	15	14	5
19	byggnads- o. install.-rörelse	103	8	166	11	51·2	49·6	44·8	44·3	—	17	37	29
20	kombin. industriföretag	23	4	112	6	49·9	47·9	45·3	43·5	1	2	7	7
21	kraft- o. belysningsverk	8	2	14	3	48·7	46·5	42·2	40·8	—	3	6	4
22	Enskild grosshandel	371	75	809	94	50·4	51·0	44·4	45·0	6	62	125	86
23	Kooperativ grosshandel	7	—	26	—	47·4	—	41·8	—	10	4	—	—
24	Affärsbanker	94	76	727	169	47·4	54·1	44·0	49·6	3	129	46	1
25	Sparbanker	31	16	49	20	46·7	65·5	41·9	53·3	10	19	—	—
26	Annan bankrörelse	10	2	11	2	43·7	54·0	39·1	48·0	—	5	—	—
27	Försäkringsrörelse	58	15	590	30	45·0	45·8	41·1	41·0	3	233	125	46
28	Enskilda järnvägar	13	1	42	2	54.6	47.5	44.0	44.5	—	3	16	12
29	Annan samfärdsel	65	21	219	35	50·3	52·5	44·8	47·3	6	5	30	14
30	Förmedlings-, konsult. o. d. rörelse	29	6	89	9	49·2	53·6	43·0	48·2	37	2	26	8
31	Annan (eller ej angiven) rörelse	20	7	37	8	52·5	54·3	43·4	46·9	5	7	7	5
	Storleksgrupper (*ober. ensk. järnv.*)												
32	Företag med 1—4 anställda	220	13	240	15	52·9	53·4	46·3	46·4	9	20	21	13
33	Företag med 5 eller flera anställda	1 454	419	5 576	672	49·9	53·1	44·6	47·5	132	647	604	269
	Ortsgrupper (*ober. ensk. järnv.*)												
34	Stockholm	439	107	2 196	206	48·1	49·3	43·3	44·8	82	444	310	128
35	Göteborg	174	45	767	90	49·8	52·5	45·1	47·9	11	45	101	66
36	Malmö	145	35	374	72	51·3	54·3	45·7	47·9	1	41	34	12
37	Städer med 10 000—100 000 inv.	537	150	1 267	188	52·4	55·6	45·8	48·9	25	72	113	58
38	Mindre städer och orter	222	51	508	71	52·6	55·6	46·2	49·4	13	26	36	13
39	Landskommuner	157	44	694	60	49·8	55·4	44·6	50·0	9	39	27	5
40	**Samtl. företag, resp. anställda** (inber. ensk. järnv.): antal	**1 687**	**433**	[3]**5 848**	[4]**689**	**50·1**	**53·1**	**44·6**	**47·5**	**141**	**670**	**641**	**294**
41	%	·	·	·	·	·	·	·	·	2·5	11·6	11·1	5·1

[1] Uppgift om nettoarbetstiden saknas beträffande 11 anställda.
[2] » » » » » 1 anställd.
[3] » » » » » 79 anställda.
[4] » » » » » 16 anställda.

grupper enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare och personal.

vilka enligt arbetsgivarnas uppgifter *nettoarbetstid* i tim. per vecka av								Antal anställda, vilka enligt egna uppgifter hade en nettoarbetstid i tim. per vecka av											
42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	under 24·0 (eller obest.)	24·0–39·9	40·0–41·9	därav 40·0	42·0–43·9	därav 42·0	44·0–45·9	46·0–47·9	48·0–49·9	därav 48·0	50·0–53·9	54·0 o. däröver	
155	39	272	302	544	497	63	24	—	23	20	10	42	2	35	43	78	55	16	4	1
207	53	148	102	153	121	23	4	1	5	6	1	21	9	13	8	32	29	12	5	2
38	10	76	77	262	217	24	4	—	—	7	3	17	5	11	26	62	50	13	1	3
228	45	225	262	979	832	92	36	—	7	27	18	80	10	33	56	231	187	35	19	4
44	19	60	69	361	322	60	12	1	4	10	8	6	4	15	22	125	102	15	11	5
52	11	90	39	277	266	17	2	—	1	6	1	9	5	23	12	92	78	8	4	6
725	**178**	**871**	**851**	**2 581**	**2 260**	**279**	**82**	**2**	**40**	**76**	**41**	**175**	**35**	**130**	**167**	**620**	**501**	**99**	**44**	7
11·8	2·9	14·1	13·8	41·9	36·6	4·5	1·3	0·1	3·0	5·6	3·0	12·9	2·6	9·6	12·4	45·8	37·0	7·3	3·3	8
825	419	358	279	754	604	244	199	6	22	37	22	45	21	34	29	48	32	42	48	9
564	310	154	124	212	188	54	48	—	4	7	4	17	7	13	9	14	8	12	4	10
14	10	6	4	10	5	4	2	—	1	2	—	1	1	—	2	1	—	1	5	11
5	—	4	5	18	15	2	3	—	2	2	2	4	1	1	3	—	—	—	—	12
29	5	10	11	33	19	19	31	—	5	4	3	2	1	1	—	3	3	2	11	13
62	48	37	48	134	118	38	9	3	3	1	1	1	1	3	3	4	3	5	2	14
37	10	18	12	85	48	30	48	—	3	9	4	9	3	4	6	9	6	7	9	15
43	9	53	43	147	123	38	12	1	2	3	2	2	1	8	5	6	5	8	4	16
4	2	16	3	49	42	9	5	—	1	1	—	—	—	1	1	5	3	2	2	17
15	6	7	10	16	11	24	26	—	1	3	2	2	1	—	—	4	2	5	10	18
32	12	11	5	34	28	23	7	—	—	3	2	4	3	1	—	2	2	—	1	19
18	6	42	13	15	6	2	8	2	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—	20
2	1	—	1	1	1	1	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	21
168	26	105	143	148	121	42	7	1	6	19	11	16	1	8	18	16	10	7	3	22
11	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
123	115	70	37	165	164	132	21	9	2	1	—	3	—	16	34	19	9	56	24	24
4	4	1	2	1	1	11	—	4	1	—	—	—	—	1	—	2	1	5	5	25
4	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	26
131	31	15	64	1	1	17	1	—	16	3	1	4	1	5	2	—	—	—	—	27
2	1	—	4	14	12	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
76	28	21	22	25	16	10	13	—	2	7	6	7	—	3	1	7	3	3	5	29
5	2	2	14	1	1	2	—	—	1	1	—	—	—	—	2	1	—	3	1	30
6	2	—	1	6	2	—	4	—	2	2	2	—	—	—	—	1	—	2	1	31
29	13	26	24	61	56	30	18	1	2	1	—	—	—	2	—	6	5	2	1	32
1 324	621	547	538	1 041	854	429	227	19	50	69	42	75	23	66	86	89	51	116	86	33
402	162	158	243	352	328	142	35	6	32	33	16	22	3	18	40	26	10	19	9	34
196	91	73	94	81	67	113	24	—	3	9	7	11	3	11	7	10	5	32	5	35
52	8	41	56	82	58	54	11	—	3	4	3	7	4	7	12	13	7	18	6	36
298	102	145	78	341	251	83	98	9	9	15	10	20	5	14	19	29	22	29	36	37
109	28	48	51	130	112	45	47	5	1	6	4	9	5	7	4	9	6	10	19	38
296	243	108	40	116	94	22	30	—	4	3	2	6	3	11	4	8	6	10	12	39
1 355	**635**	**573**	**566**	**1 116**	**922**	**462**	**245**	**20**	**52**	**70**	**42**	**75**	**23**	**70**	**86**	**95**	**56**	**118**	**87**	40
23·5	11·0	9·9	9·8	19·3	16·0	8·0	4·3	3·0	7·7	10·4	6·2	11·2	3·4	10·4	12·8	14·1	8·3	17·5	12·9	41

I tab. 3 meddelas i jämförelsesyfte även vissa uppgifter beträffande kontorspersonalens arbetstidsförhållanden. Vid beräkningen av de siffror, som avse »samtliga företag resp. anställda», har förutom det i Soc. Medd. 1937:1 redovisade materialet en del av de senare inkomna uppgifterna använts, nämligen 59 uppgifter från arbetsgivare med 268 redovisade kontorsanställda och 1 601 uppgifter enligt form. 2 från anställda vid 893 företag. Denna komplettering av materialet har endast medfört en obetydlig stegring av de tidigare framlagda genomsnittstalen. Enligt samtliga uppgifter från arbetsgivarna framkommer en genomsnittlig bruttoarbetstid av 47·1 och en nettoarbetstid av 41·9 timmar per vecka, vilket innebär en stegring gentemot det tidigare beräknade genomsnittet för bruttoarbetstiden med 0·1 timmar, men ingen förändring av nettoarbetstidens genomsnitt. Enligt de anställdas uppgifter utgjorde bruttoarbetstiden 47·4 och nettoarbetstiden 42·6 timmar, d. v. s. en stegring med 0·2 resp. 0·1 timmar.

I tab. 4 meddelas för olika yrkesgrupper, rörelsegrenar o. d. den genomsnittliga brutto- och nettoarbetstiden samt den genomsnittliga rastetiden. Vidare lämnas i tabellen en sammanfattning av den i tab. 2 och 3 redovisade fördelningen efter nettoarbetstidens längd. De anställda ha fördelats på tre nettoarbetstidsgrupper, nämligen högst 42 timmar, 42—48 timmar samt över 48 timmar per vecka. Vid beräkningen av fördelningstalen ha anställda med en nettoarbetstid understigande 24 timmar per vecka eller obestämd arbetstid undantagits.

För samtliga redovisade *tekniker* uppgick bruttoarbetstiden enligt arbetsgivarnas uppgifter till 48·6 och enligt personalens uppgifter till 49·2 timmar per vecka. Motsvarande siffror för företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter, voro resp. 48·7 och 49·2 timmar. Den genomsnittliga nettoarbetstiden var enligt samtliga uppgifter resp. 43·0 och 43·5 timmar och enligt »identiska» uppgifter 43·0 resp. 43·4 timmar per vecka. Av de enskilda rörelsegrenarna företedde skogsbruket den längsta och försäkringsväsendet den kortaste nettoarbetstiden. Inom industrien redovisades den längsta arbetstiden för gruppen läder-, hår- och gummivaruindustri och den kortaste för kraft- och belysningsverk. Vad de olika ortsgrupperna beträffar, företedde Stockholm och Göteborg den kortaste, »mindre städer och orter» samt landskommunerna den längsta arbetstiden. Man finner således i huvudsak samma relation mellan arbetstid och folkmängd, som tidigare framträtt vid undersökningen av kontorspersonalens arbetstidsförhållanden. Mellan 40 och 50 % av de anställda hade en nettoarbetstid, som icke översteg 42 timmar. Drygt hälften hade en nettoarbetstid mellan 42 och 48 timmar. Över 48 timmar per vecka hade endast några procent av de redovisade teknikerna. Arbetstider om högst 42 timmar förekommo särskilt ofta inom grosshandeln samt i förmedlings-, konsultations- o. d. rörelse. I Stockholm var arbetstiden för c:a $^4/_5$ av den redovisade tekniska personalen högst 42 timmar per vecka, medan detta var fallet beträffande endast $^1/_4$ av personalen i »mindre städer och orter».

Arbetstidssiffrorna återspegla det förhållandet, att till gruppen teknisk per-

Tab. 8. Normal (ordinarie) arbetstid för olika grupper av anställda enligt uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

	Teknisk personal		Arbetsbefäl		Lager- o. expeditionspersonal		Vakter, bud o. d.		Kontorspersonal	
Enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare och personal:	ag	p	ag	p	ag	p	ag	p	ag	p
Antal anställda	8 251	2 062	13 425	5 266	6 172	1 354	5 848	689	36 295	12 955
Bruttoarbetstid (tim. per vecka)	48·6	49·2	54·1	55·6	52·1	53·2	50·1	53·1	47·1	47·4
Nettoarbetstid (tim. per vecka)	43·0	43·5	47·8	49·1	46·2	46·8	44·6	47·5	41·9	42·6
Anställda (i %) med en nettoarbetstid i tim. per vecka av:										
under 24 (el. obest.)	2·6	0·9	8·8	6·1	0·2	0·1	2·5	3·0	1·9	1·0
24·0—39·9	11·7	11·3	0·7	0·6	2·3	3·0	11·6	7·7	24·2	22·7
40·0—41·9	20·2	20·8	1·6	0·8	10·1	5·6	11·1	10·4	23·8	21·0
därav 40·0	8·2	9·6	1·3	0·4	3·0	3·0	5·1	6·2	11·2	11·2
42·0—43·9	33·0	28·6	3·8	1·4	11·8	12·9	23·5	11·2	25·6	22·8
därav 42·0	12·9	10·4	0·8	0·4	2·9	2·6	11·0	3·4	7·9	7·6
44·0—45·9	12·8	14·5	4·5	3·0	14·1	9·6	9·9	10·4	10·7	13·2
46·0—47·9	5·7	5·6	4·6	5·3	13·8	12·4	9·8	12·8	5·5	7·7
48·0—49·9	12·8	14·3	69·9	65·1	41·9	45·8	19·3	14·1	6·4	7·5
därav 48·0	11·7	12·5	67·5	61·4	36·6	37·0	16·0	8·3	5·3	5·1
50·0—53·9	1·0	3·1	3·1	7·9	4·5	7·3	8·0	17·5	1·4	2·8
54·0 o. däröver	0·2	0·9	3·0	9·8	1·3	3·3	4·3	12·9	0·5	1·3
Tillhopa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Anställda betr. vilka uppgifter föreligga från båda parter:										
Antal anställda	1 722		3 691		1 075		547		10 022	
Bruttoarbetstid (tim. per vecka)	48·7	49·2	54·0	54·8	52·7	53·1	50·1	52·3	47·2	47·5
Nettoarbetstid (tim. per vecka)	43·0	43·4	47·8	48·6	46·3	46·7	45·2	47·0	41·8	42·4
Anställda (i %) med en nettoarbetstid i tim. per vecka av:										
under 24 (el. obest.)	1·3	0·8	5·5	4·1	0·5	0·2	2·2	1·9	1·2	0·5
24·0—39·9	11·3	10·1	0·5	0·4	2·2	2·4	10·0	8·0	24·6	22·3
40·0—41·9	22·4	20·7	1·2	0·6	4·7	5·5	12·8	11·8	23·0	21·9
därav 40·0	9·7	8·9	1·0	0·3	3·3	3·0	7·6	7·1	12·6	11·9
42·0—43·9	30·3	30·4	2·6	1·2	14·8	13·7	18·6	12·5	25·6	24·3
därav 42·0	13·2	12·0	0·6	0·4	3·0	2·6	6·7	4·1	7·8	7·5
44·0—45·9	14·3	15·4	4·3	2·8	13·7	9·6	12·6	10·3	12·1	13·5
46·0—47·9	5·0	5·5	4·4	5·4	12·6	12·9	8·0	14·4	6·3	7·7
48·0—49·9	14·5	13·7	76·7	72·6	45·7	46·0	21·1	16·0	5·2	6·6
därav 48·0	13·6	12·0	74·6	68·7	37·1	37·1	16·6	9·3	3·9	4·8
50·0—53·9	0·8	2·8	2·7	7·4	4·6	6·8	10·2	13·2	1·6	2·3
54·0 o. däröver	0·1	0·6	2·1	5·5	1·2	2·9	4·5	11·9	0·4	0·9
Tillhopa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

sonal hänförts å ena sidan tekniker (andra än arbetsledare), vilkas arbete direkt ansluter sig till företagens drift, å andra sidan tekniker med tjänstgöring å kontor o. d., vilkas arbetstid oftast bestämmes av gängse kontorstid.

För *arbetsbefäl* utgjorde den genomsnittliga bruttoarbetstiden enligt samtliga uppgifter från arbetsgivarna 54·1 och enligt samtliga uppgifter från de anställda 55·6 timmar per vecka. Enligt de »identiska» uppgifterna voro motsvarande siffror 54·0 och 54·8 timmar. För nettoarbetstiden voro siffrorna resp. 47·8, 49·1, 47·8 och 48·6 timmar. De längsta arbetstiderna redovisades för jord-

bruk och skogsbruk, vilket förklarar de högre medeltalen för mindre företag och landskommuner. Övriga rörelsegrenar och ortsgrupper förete blott obetydliga avvikelser från det allmänna genomsnittet. En ordinarie nettoarbetstid av exakt 48 timmar förekom för $^2/_3$ av de anställda enligt arbetsgivarnas och för $^3/_5$ enligt personalens uppgifter. En arbetstid om högst 42 timmar förekom endast för några procent av de anställda, medan däremot $^1/_{10}$ enligt arbetsgivarnas och över $^1/_5$ enligt personalens uppgifter hade en nettoarbetstid överstigande 48 timmar. Denna längre arbetstid var särskilt vanlig inom jordbruk och skogsbruk.

För *lager- och expeditionspersonal* uppgick den genomsnittliga bruttoarbetstiden till 52·1 timmar per vecka enligt samtliga uppgifter från arbetsgivarna, 53·2 timmar enligt samtliga uppgifter från personalen och 52·7 resp. 53·1 timmar enligt motsvarande »identiska» uppgifter. För nettoarbetstiden voro siffrorna resp. 46·2, 46·8, 46·3 och 46·7 timmar. De enskilda rörelsegrenarna uppvisade i allmänhet endast smärre avvikelser från brutto-, resp. nettoarbetstidens allmänna genomsnitt. Inom industrien var arbetstiden något längre än inom grosshandeln. De anställda vid de sparsamt företrädda mindre företagen hade obetydligt längre arbetstid än anställda vid större företag. Av de olika ortsgrupperna företedde landskommunerna den längsta, Stockholm och Göteborg den kortaste arbetstiden. C:a 70 % av de anställda hade enligt såväl arbetsgivarnas som personalens uppgifter en ordinarie nettoarbetstid mellan 42 och 48 timmar. Över en tredjedel hade enligt båda parternas uppgifter exakt 48 timmar. Över 48 timmar hade enligt arbetsgivarnas uppgifter en tiondel, enligt personalens uppgifter en femtedel av de anställda. En nettoarbetstid om högst 42 timmar var särskilt vanlig i Stockholm och Göteborg.

För *vakter och bud* var den genomsnittliga bruttoarbetstiden enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare, resp. personal, 50·1 och 53·1 timmar per vecka. Enligt »identiska» uppgifter var bruttotiden 50·1 resp. 52·3 timmar. Siffrorna för nettoarbetstiden voro 44·6, 47·5, 45·2 och 47·0 timmar. Avvikelserna från den genomsnittliga nettoarbetstiden inom särskilda verksamhetsgrenar och ortsgrupper voro tämligen små. Industrien företedde enligt arbetsgivarnas uppgifter något längre, försäkringsrörelsen något kortare nettoarbetstid än det allmänna genomsnittet, under det medeltalen för enskild grosshandel och affärsbanker i det närmaste sammanföllo med genomsnittet för samtliga redovisade anställda. Enligt de anställdas uppgifter hade industrien praktiskt taget samma nettoarbetstid som det allmänna genomsnittet, under det enskild grosshandel företedde kortare och affärsbanker längre arbetstid. Bland de olika ortsgrupperna uppvisade Stockholm den kortaste arbetstiden. Den längsta arbetstiden förekom enligt arbetsgivarnas uppgifter i mindre städer och orter, enligt personalens uppgifter i landskommunerna. Enligt arbetsgivarnas uppgifter hade omkring $^1/_3$ av de anställda en arbetstid om högst 42 timmar, hälften mellan 42 och 48 timmar och $^1/_6$ över 48 timmar. Motsvarande fördelningstal enligt personalens uppgifter voro c:a $^1/_5$, $^2/_5$ och $^2/_5$. En arbetstid om högst 42 timmar förekom särskilt ofta i Stockholm samt enligt arbetsgivarnas uppgifter i landskommunerna.

Tab. 4. Ordinarie bruttoarbetstid, rastetid och nettoarbetstid (i tim. per vecka) för olika yrkesgrupper

1) enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).
2) för anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från såväl arbetsgivare (ag) som personal (p).

Grupper		Samtliga redovisade anställda						Anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter					
		Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av			Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av		
		brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0
Teknisk personal.													
Samtliga anställda	ag	48·6	5·6	43·0	46·1	51·5	2·4	48·7	5·7	43·0	47·3	50·9	1·8
	p	*49·2*	*5·7*	*43·5*	*42·9*	*51·3*	*5·8*	*49·2*	*5·8*	*43·4*	*43·1*	*51·8*	*5·1*
Rörelsegrenar.													
Skogsbruk	ag	53·7	7·0	46·7	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—
	p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri	ag	48·8	5·6	43·2	43·7	53·9	2·4	48·8	5·7	43·1	45·5	52·7	1·8
	p	*49·4*	*5·8*	*43·6*	*39·6*	*54·2*	*6·2*	*49·3*	*5·8*	*43·5*	*41·2*	*53·5*	*5·3*
Enskild grosshandel	ag	47·6	5·5	42·1	52·1	44·5	3·4	47·7	6·0	41·7	67·7	32·3	—
	p	*47·9*	*5·9*	*42·0*	*62·5*	*35·4*	*2·1*	*48·4*	*6·0*	*42·4*	*58·1*	*38·7*	*3·2*
Koop. grosshandel	ag	45·5	6·2	39·3	100·0	—	—	45·0	5·7	39·3	100·0	—	—
	p	*48·0*	*6·0*	*42·0*	*100·0*	—	—	*48·0*	*6·0*	*42·0*	*100·0*	—	—
Försäkringsrörelse	ag	41·4	3·6	37·8	100·0	—	—	45·0	5·0	40·0	100·0	—	—
	p	*43·8*	*4·3*	*39·5*	*100·0*	—	—	*45·0*	*5·0*	*40·0*	*100·0*	—	—
Samfärdsel	ag	48·4	5·4	43·0	53·1	36·7	10·2	44·9	3·9	41·0	75·0	25·0	—
	p	*46·9*	*4·1*	*42·8*	*62·5*	*37·5*	—	*47·1*	*4·0*	*43·1*	*57·1*	*42·9*	—
Förmedlings- o. d. rörelse	ag	46·6	5·6	41·0	83·5	16·5	—	46·2	5·9	40·3	97·8	2·2	—
	p	*46·2*	*5·5*	*40·7*	*84·7*	*14·4*	*0·9*	*46·0*	*5·8*	*40·2*	*91·5*	*6·4*	*2·1*
Annan (eller ej ang.) rörelse	ag	46·2	5·8	40·4	92·3	7·7	—	49·0	7·5	41·5	50·0	50·0	—
	p	*45·8*	*6·5*	*39·3*	*100·0*	—	—	*46·8*	*7·3*	*39·5*	*100·0*	—	—
Storleksgrupper.													
Företag m. 1—4 anst.	ag	50·3	6·3	44·0	41·5	50·2	8·3	50·0	7·1	42·9	58·3	37·5	4·2
	p	*49·6*	*6·3*	*43·3*	*52·5*	*29·5*	*18·0*	*52·0*	*7·3*	*44·7*	*44·0*	*32·0*	*24·0*
» » 5 el. fl. »	ag	48·6	5·6	43·0	46·1	51·7	2·2	48·7	5·7	43·0	47·2	51·1	1·7
	p	*49·2*	*5·8*	*43·4*	*42·4*	*52·1*	*5·5*	*49·1*	*5·7*	*43·4*	*43·0*	*52·2*	*4·8*
Ortsgrupper.													
Stockholm	ag	46·6	5·2	41·4	76·7	21·1	2·2	46·3	5·2	41·1	82·6	15·9	1·5
	p	*46·4*	*5·3*	*41·1*	*78·8*	*19·1*	*2·1*	*46·3*	*5·1*	*41·2*	*79·1*	*19·4*	*1·5*
Göteborg	ag	46·7	4·0	42·7	44·3	53·2	2·5	46·4	4·1	42·3	54·5	45·5	—
	p	*47·1*	*4·1*	*43·0*	*44·3*	*51·9*	*3·8*	*47·0*	*3·9*	*43·1*	*41·7*	*55·0*	*3·3*
Malmö	ag	48·6	5·2	43·4	40·6	55·9	3·5	47·8	5·0	42·8	57·9	40·8	1·3
	p	*47·6*	*4·2*	*43·4*	*36·9*	*56·1*	*7·0*	*47·8*	*4·7*	*43·1*	*52·6*	*38·2*	*9·2*
Städer m. 10 000—100 000 inv.	ag	49·2	6·3	42·9	42·1	55·9	2·0	49·2	6·3	42·9	43·8	54·8	1·4
	p	*50·0*	*6·4*	*43·6*	*38·3*	*56·9*	*4·8*	*49·8*	*6·4*	*43·4*	*40·4*	*55·2*	*4·4*
Mindre städer o. orter	ag	50·2	6·1	44·1	26·8	70·6	2·6	50·0	6·0	44·0	26·7	71·5	1·8
	p	*50·7*	*6·3*	*44·4*	*23·7*	*68·5*	*7·8*	*50·6*	*6·2*	*44·4*	*22·5*	*71·5*	*6·0*
Landskommuner	ag	49·6	5·5	44·1	35·8	61·6	2·6	50·0	5·8	44·2	35·7	61·5	2·8
	p	*50·8*	*6·1*	*44·7*	*30·9*	*60·4*	*8·7*	*50·5*	*6·0*	*44·5*	*33·0*	*59·5*	*7·5*
Arbetsbefäl.													
Samtliga anställda	ag	54·1	6·3	47·8	3·4	87·3	9·3	54·0	6·2	47·8	2·5	90·2	7·3
	p	*55·6*	*6·5*	*49·1*	*1·9*	*75·5*	*22·6*	*54·8*	*6·2*	*48·6*	*1·5*	*81·1*	*17·4*
Rörelsegrenar.													
Jordbruk o. trädgårdsodling	ag	69·7	11·8	57·9	—	8·3	91·7	67·9	10·4	57·5	—	10·0	90·0
	p	*71·5*	*10·9*	*60·6*	—	*2·0*	*98·0*	*69·9*	*11·4*	*58·5*	—	*5·9*	*94·1*
Skogsbruk	ag	60·2	7·5	52·7	1·2	29·1	69·7	64·1	8·6	55·5	4·8	17·4	78·3
	p	*61·4*	*7·8*	*53·6*	*6·0*	*24·7*	*69·3*	*61·3*	*7·9*	*53·4*	*6·0*	*25·4*	*68·6*

Tab. 4 (forts.). **Ordinarie bruttoarbetstid m. m. för olika yrkesgrupper.**

Grupper		Samtliga redovisade anställda						Anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter					
		Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av			Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av		
		brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0
Industri	ag	53·9	6·2	47·7	2·9	89·7	7·4	53·8	6·0	47·8	2·1	91·6	6·3
	p	*54·8*	*6·2*	*48·6*	*1·6*	*80·4*	*18·0*	*54·5*	*6·1*	*48·4*	*1·2*	*83·2*	*15·6*
Enskild grosshandel	ag	53·5	6·5	47·0	14·5	67·6	17·9	53·6	6·7	46·9	11·6	69·2	19·2
	p	*56·7*	*7·2*	*49·5*	*3·2*	*60·3*	*36·5*	*56·1*	*6·9*	*49·2*	*3·8*	*50·0*	*46·2*
Koop. grosshandel	ag	53·7	6·8	46·9	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—
	p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Samfärdsel	ag	57·0	8·5	48·5	10·2	69·5	20·3	57·1	8·9	48·2	12·5	70·8	16·7
	p	*58·1*	*8·8*	*49·3*	*7·2*	*60·4*	*32·4*	*58·1*	*9·3*	*48·8*	*9·2*	*61·8*	*29·0*
Förmedl. o. d. rörelse	ag	47·0	6·0	41·0	86·7	13·3	—	—	—	—	—	—	—
	p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan (eller ej ang.) rörelse	ag	52·8	6·1	46·7	18·4	68·4	13·2	57·5	8·9	48·6	16·7	66·6	16·7
	p	*56·1*	*7·2*	*48·9*	—	*80·0*	*20·0*	*59·4*	*9·5*	*49·9*	—	*83·3*	*16·7*
Storleksgrupper.													
Företag m. 1—4 anst.	ag	56·7	7·6	49·1	4·4	72·8	22·8	57·1	7·9	49·2	4·1	71·1	24·8
	p	*61·2*	*8·2*	*53·0*	*1·8*	*45·8*	*52·4*	*59·3*	*8·2*	*51·1*	*2·9*	*61·5*	*35·6*
» » 5 el. fl. »	ag	54·0	6·2	47·8	3·0	88·4	8·6	53·9	6·1	47·8	2·2	91·0	6·8
	p	*55·0*	*6·3*	*48·7*	*1·9*	*78·9*	*19·2*	*54·7*	*6·2*	*48·5*	*1·4*	*81·7*	*16·9*
Ortsgrupper.													
Stockholm	ag	52·8	5·6	47·2	6·0	86·4	7·6	53·1	5·4	47·7	3·3	90·1	6·6
	p	*53·7*	*5·5*	*48·2*	*4·0*	*78·1*	*17·9*	*53·3*	*5·3*	*48·0*	*3·3*	*83·7*	*13·0*
Göteborg	ag	52·4	4·3	48·1	2·2	83·5	14·3	52·5	4·2	48·3	1·3	84·9	13·8
	p	*53·3*	*4·4*	*48·9*	*0·6*	*69·9*	*29·5*	*53·0*	*4·0*	*49·0*	*0·8*	*67·7*	*31·5*
Malmö	ag	53·1	5·8	47·3	9·6	78·5	11·9	52·5	5·5	47·0	11·1	83·0	5·9
	p	*53·2*	*5·2*	*48·0*	*3·4*	*79·5*	*17·1*	*53·4*	*5·7*	*47·7*	*5·1*	*79·6*	*15·3*
Städer m. 10 000—100 000 inv.	ag	54·5	6·9	47·6	2·4	90·7	6·9	54·3	6·6	47·7	2·2	92·2	5·6
	p	*55·0*	*6·7*	*48·3*	*1·7*	*84·7*	*13·6*	*54·7*	*6·5*	*48·2*	*1·3*	*87·3*	*11·4*
Mindre städer o. orter	ag	54·5	6·4	48·1	2·5	88·8	8·7	54·4	6·4	48·0	1·5	93·5	5·0
	p	*55·5*	*6·8*	*48·7*	*1·0*	*83·2*	*15·8*	*55·1*	*6·8*	*48·3*	*0·7*	*88·1*	*11·2*
Landskommuner	ag	54·8	6·7	48·1	2·2	86·9	10·9	54·3	6·3	48·0	1·5	89·1	9·4
	p	*57·3*	*6·9*	*50·4*	*2·0*	*64·7*	*33·3*	*55·7*	*6·5*	*49·2*	*1·4*	*73·8*	*24·8*
Lager- och expeditionspersonal.													
Samtliga anställda	ag	52·1	5·9	46·2	15·3	73·6	11·1	52·7	6·4	46·3	10·0	75·5	14·5
	p	*53·2*	*6·4*	*46·8*	*11·2*	*69·4*	*19·4*	*53·1*	*6·4*	*46·7*	*10·5*	*70·8*	*18·7*
Rörelsegrenar.													
Industri	ag	52·9	6·1	46·8	10·4	77·8	11·8	52·8	6·5	46·3	8·4	79·9	11·7
	p	*53·4*	*6·4*	*47·0*	*8·9*	*72·4*	*18·7*	*53·3*	*6·4*	*46·9*	*8·6*	*73·8*	*17·6*
Enskild grosshandel	ag	52·1	6·0	46·1	13·3	74·1	12·6	52·5	6·2	46·3	14·1	66·1	19·8
	p	*52·4*	*6·0*	*46·4*	*17·2*	*62·5*	*20·3*	*52·5*	*6·2*	*46·3*	*15·8*	*64·0*	*20·2*
Koop. grosshandel	ag	48·2	4·2	44·0	46·6	50·7	2·7	54·0	6·4	47·6	—	66·7	33·3
	p	*53·1*	*6·8*	*46·3*	*11·1*	*77·8*	*11·1*	*53·5*	*6·0*	*47·5*	—	*100·0*	—
Samfärdsel	ag	50·6	5·3	45·3	35·3	44·1	20·6	49·1	3·6	45·5	40·0	—	60·0
	p	*49·7*	*4·8*	*44·9*	*33·3*	*33·4*	*33·3*	*48·8*	*4·5*	*44·3*	*40·0*	*20·0*	*40·0*
Förmedl. o. d. rörelse	ag	51·9	4·3	47·6	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—
	p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan (eller ej ang.) rörelse	ag	50·5	5·3	45·2	12·7	74·6	12·7	59·6	10·2	49·4	—	—	100·0
	p	*60·0*	*10·8*	*49·2*	—	*20·0*	*80·0*	*60·0*	*10·8*	*49·2*	—	*20·0*	*80·0*
Storleksgrupper.													
Företag m. 1—4 anst.	ag	53·3	6·8	46·5	18·0	58·8	23·2	52·8	6·6	46·2	20·6	58·8	20·6
	p	*53·5*	*6·6*	*46·9*	*17·1*	*52·9*	*30·0*	*53·2*	*6·6*	*46·6*	*24·2*	*36·4*	*39·4*
» » 5 el. fl. »	ag	52·0	5·8	46·2	15·2	74·3	10·5	52·7	6·3	46·4	9·6	76·1	14·3
	p	*53·1*	*6·3*	*46·8*	*10·9*	*70·3*	*18·8*	*53·1*	*6·4*	*46·7*	*10·1*	*71·9*	*18·0*

Tab. 4 (forts.). **Ordinarie bruttoarbetstid m. m. för olika yrkesgrupper.**

Grupper		Samtliga redovisade anställda						Anställda, beträffande vilka uppgifter föreligga från båda parter					
		Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av			Genomsnittlig (tim. per vecka)			Antal anst. (i %) med en nettoarb.-tid i tim. per vecka av		
		brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0	brutto-arb.-tid	raste-tid	netto-arb.-tid	högst 42·0	42·1–48·0	över 48·0
Ortsgrupper.													
Stockholm	ag	50·1	4·9	45·2	29·8	63·1	7·1	51·3	5·5	45·8	11·0	77·5	11·5
	p	*51·4*	*5·6*	*45·8*	*17·2*	*66·3*	*16·5*	*51·2*	*5·5*	*45·7*	*14·9*	*70·2*	*14·9*
Göteborg	ag	49·4	4·2	45·2	13·2	78·0	8·8	49·9	4·1	45·8	21·4	58·6	20·0
	p	*51·0*	*4·7*	*46·3*	*19·6*	*60·8*	*19·6*	*50·2*	*4·0*	*46·2*	*20·3*	*58·0*	*21·7*
Malmö	ag	52·5	5·7	46·8	7·8	77·9	14·3	52·0	5·9	46·1	11·3	74·5	14·2
	p	*52·7*	*5·8*	*46·9*	*8·7*	*72·3*	*19·0*	*52·6*	*5·9*	*46·7*	*10·4*	*69·8*	*19·8*
Städer m. 10 000—100 000 inv.	ag	54·0	7·2	46·8	7·5	78·2	14·3	53·6	7·2	46·4	8·0	74·9	17·1
	p	*53·9*	*7·0*	*46·9*	*9·0*	*70·9*	*20·1*	*53·8*	*7·0*	*46·8*	*8·4*	*72·5*	*19·1*
Mindre städer o. orter	ag	53·8	6·8	47·0	11·5	71·8	16·7	53·7	6·6	47·1	7·8	75·3	16·9
	p	*54·5*	*6·7*	*47·8*	*8·7*	*67·8*	*23·5*	*54·4*	*6·7*	*47·7*	*8·5*	*70·1*	*21·4*
Landskommuner	ag	53·0	5·0	48·0	6·0	87·9	6·1	53·0	6·5	46·5	10·4	84·8	4·8
	p	*53·9*	*6·6*	*47·3*	*7·7*	*75·5*	*16·8*	*54·0*	*6·7*	*47·3*	*8·0*	*75·2*	*16·8*
Vakter, bud o. d.													
Samtliga anställda	ag	50·1	5·5	44·6	34·6	49·4	16·0	50·1	4·9	45·2	30·5	50·0	19·5
	p	*53·1*	*5·6*	*47·5*	*22·2*	*40·4*	*37·4*	*52·3*	*5·3*	*47·0*	*24·2*	*43·4*	*32·4*
Rörelsegrenar.													
Industri	ag	51·6	6·0	45·6	28·3	52·7	19·0	51·1	5·3	45·8	26·4	51·6	22·0
	p	*53·4*	*5·8*	*47·6*	*26·2*	*39·0*	*34·8*	*53·1*	*5·6*	*47·5*	*26·6*	*37·8*	*35·6*
Enskild grosshandel	ag	50·4	6·0	44·4	26·6	63·9	9·5	50·2	5·9	44·3	26·2	61·9	11·9
	p	*51·0*	*6·0*	*45·0*	*28·0*	*54·8*	*17·2*	*50·9*	*6·0*	*44·9*	*27·4*	*57·1*	*15·5*
Koop. grosshandel	ag	47·4	5·6	41·8	56·3	37·5	6·2	—	—	—	—	—	—
	p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bankrörelse	ag	47·3	3·5	43·8	41·5	37·0	21·5	49·3	3·1	46·2	26·2	45·6	28·2
	p	*55·1*	*5·2*	*49·9*	*2·3*	*38·6*	*59·1*	*52·9*	*4·3*	*48·6*	*4·0*	*54·4*	*41·6*
Försäkringsrörelse	ag	45·0	3·9	41·1	66·2	30·7	3·1	42·6	3·4	39·2	81·8	18·2	—
	p	*45·8*	*4·8*	*41·0*	*66·7*	*33·3*	—	*45·5*	*4·6*	*40·9*	*72·7*	*27·3*	—
Samfärdsel	ag	51·0	6·3	44·7	34·0	50·8	15·2	49·2	5·4	43·8	45·5	51·5	3·0
	p	*52·2*	*5·0*	*47·2*	*24·3*	*43·3*	*32·4*	*52·2*	*4·9*	*47·3*	*26·5*	*41·2*	*32·3*
Förmedl. o. d. rörelse	ag	49·2	6·2	43·0	57·7	38·5	3·8	49·6	6·1	43·5	71·4	14·3	14·3
	p	*53·6*	*5·4*	*48·2*	*22·2*	*22·2*	*55·6*	*54·5*	*5·1*	*49·4*	*14·3*	*14·3*	*71·4*
Annan (eller ej ang.) rörelse	ag	52·5	9·1	43·4	51·6	22·6	25·8	53·5	9·0	44·5	50·0	—	50·0
	p	*54·3*	*7·4*	*46·9*	*50·0*	—	*50·0*	*53·5*	*9·0*	*44·5*	*50·0*	—	*50·0*
Storleksgrupper.													
Företag m. 1—4 anst.	ag	52·9	6·6	46·3	23·6	53·3	23·1	52·1	5·4	46·7	27·2	36·4	36·4
	p	*53·4*	*7·0*	*46·4*	*21·4*	*50·0*	*28·6*	*54·2*	*6·8*	*47·4*	*18·2*	*45·4*	*36·4*
» » 5 el. fl. »	ag	49·9	5·3	44·6	35·0	49·3	15·7	50·1	4·9	45·2	30·3	50·5	19·2
	p	*53·1*	*5·6*	*47·5*	*22·3*	*40·0*	*37·7*	*52·3*	*5·3*	*47·0*	*24·5*	*43·1*	*32·4*
Ortsgrupper.													
Stockholm	ag	48·1	4·8	43·3	44·0	46·4	9·6	47·8	4·6	43·2	40·6	53·7	5·7
	p	*49·3*	*4·8*	*44·8*	*34·2*	*43·7*	*22·1*	*49·2*	*4·5*	*44·7*	*33·5*	*45·5*	*21·0*
Göteborg	ag	49·8	4·7	45·1	32·6	46·6	20·8	49·7	4·6	45·1	31·4	43·1	25·5
	p	*52·5*	*4·6*	*47·9*	*17·1*	*35·2*	*47·7*	*51·9*	*4·8*	*47·1*	*22·2*	*44·5*	*33·3*
Malmö	ag	51·3	5·6	45·7	22·4	53·6	24·0	50·9	4·6	46·3	22·8	42·1	35·1
	p	*54·3*	*6·4*	*47·9*	*15·7*	*41·4*	*42·9*	*53·2*	*5·7*	*47·5*	*18·2*	*43·6*	*38·2*
Städer m. 10 000—100 000 inv.	ag	52·4	6·6	45·8	23·4	54·5	22·1	51·8	5·4	46·4	25·0	51·4	23·6
	p	*55·6*	*6·7*	*48·9*	*17·0*	*40·9*	*42·1*	*54·9*	*6·4*	*48·5*	*18·9*	*41·9*	*39·2*
Mindre städer o. orter	ag	52·6	6·4	46·2	18·3	59·3	22·4	53·1	6·6	46·5	27·7	44·7	27·6
	p	*55·6*	*6·2*	*49·4*	*18·5*	*32·3*	*49·2*	*53·7*	*5·8*	*47·9*	*23·4*	*38·3*	*38·3*
Landskommuner	ag	49·8	5·2	44·6	45·5	43·6	10·9	50·4	4·0	46·4	19·2	55·8	25·0
	p	*55·4*	*5·4*	*50·0*	*17·2*	*41·4*	*41·4*	*54·4*	*5·3*	*49·1*	*17·6*	*41·2*	*41·2*

Vid jämförelse mellan arbetsgivarnas och de anställdas uppgifter om brutto- och nettoarbetstiden för olika personalgrupper finner man, att arbetsgivarna nästan genomgående uppgivit något kortare arbetstider än de anställda. Skillnaden är särskilt utpräglad för yrkesgrupperna arbetsbefäl samt vakter och bud. Om jämförelsen begränsas till företag, beträffande vilka uppgifter föreligga från både arbetsgivare och personal, minskas i allmänhet differenserna mellan parternas uppgifter.

I tab. 4 meddelas vissa uppgifter om *rastetidens* genomsnittliga längd per vecka, beräknad som skillnaden mellan genomsnittliga brutto- och nettoarbetstiden per vecka. För samtliga yrkesgrupper inom industri och grosshandel utgjorde rastetiden i genomsnitt c:a 6 timmar per vecka. Den längsta rastetiden redovisades för arbetsbefäl inom jordbruket och den kortaste för vakter och bud inom bank- och försäkringsväsendet. De mindre företagen hade i genomsnitt längre raster än de större. I storstäderna, särskilt Stockholm och Göteborg, voro rasterna i allmänhet kortare än på övriga orter.

Arbete å utsträckt tid, övertid o. d. I tab. 5 redovisas de uppgifter, som erhållits beträffande arbete å tid utöver vad som redovisats såsom normal (ordinarie) arbetstid. Härmed avses mera oregelbundet förekommande extra arbete, men icke sådan på förhand fastställd förlängning av arbetstiden, som plägar förekomma vissa tider på året inom en del säsongbetonade rörelsegrenar.

Å form. 1 begärdes uppgift om antalet anställda med arbete utöver den normala arbetstiden samt detta arbetes omfattning och förläggning. Å form. 2 skulle motsvarande frågor besvaras individuellt. Vidare begärdes uppgift om huruvida ersättning lämnats för sådant arbete och om formerna för dylik ersättning.

Då arbetsgivarna ofta icke lämnat detaljerade svar beträffande olika personalgrupper, ha vid tabelleringen dylika mera summariska svar antagits avse samtliga anställda vid ett företag, resp. viss yrkesgrupp inom företaget. Till följd härav äro de på arbetsgivarnas, resp. personalens uppgifter baserade talen i tab. 5 ej utan vidare jämförbara.

I tab. 5 ha i en kolumn sammanförts alla obestämda svar på frågan om förekomsten av övertidsarbete (»ja» o. d.). Av övriga svar ha sådana, vilka visserligen icke meddelat antalet övertidstimmar, men däremot lämnat andra mera summariska uppgifter om övertidsarbetets omfattning och förläggning, uppdelats på tre grupper, allt eftersom övertidsarbete uppgivits förekomma »enstaka gånger», »vid säsong, bokslut o. d.» eller »vid behov hela året»; då svaren ofta varit något svävande och samma svar kan ha haft olika innebörd i olika fall, måste gränserna mellan dessa grupper dock bli tämligen flytande. Slutligen ha sådana mera preciserade svar, som antingen innehållit en direkt uppgift om eller möjliggjort en uppskattning av antalet övertidstimmar per år, uppdelats på fyra grupper, allt eftersom övertidsarbetet per år uppgivits till under 100, 100—199, 200—299 eller 300 timmar och däröver. Även om

en hel del av dessa uppgifter äro grundade på anteckningar, lär flertalet blott representera ungefärliga uppskattningar.

Av tab. 5 framgår, att inom yrkesgrupperna teknisk personal, arbetsbefäl samt lager- och expeditionspersonal omkring hälften av de anställda, beträffande vilka frågan om övertidsarbetets förekomst och omfattning besvarats av arbetsgivarna, skulle ha utfört sådant arbete. Enligt personalens egna uppgifter skulle c:a $^3/_5$ av de anställda inom nämnda yrkesgrupper ha haft övertidsarbete. Inom gruppen vakter, bud o. d. hade enligt såväl arbetsgivarnas som personalens uppgifter c:a $^2/_5$ arbetat på övertid. Extra arbete å sön- och helgdagar synes ha förekommit betydligt mera sällan än övertidsarbete å vardagar och varit relativt vanligare för teknisk personal och arbetsbefäl än för lager- och expeditionspersonal samt vakter och bud. Sön- och helgdagsarbete förekom enligt personalens uppgifter i relativt större utsträckning än enligt arbetsgivarnas.

Beträffande övertidsarbetets omfattning föreligga från arbetsgivarna siffermässigt fixerade uppgifter endast beträffande 10 à 15 % av de anställda, som uppgivits ha utfört sådant arbete. Av de anställda, som enligt egen utsago arbetat på övertid, hade c:a $^2/_5$ uppgivit antalet övertidstimmar per år eller lämnat uppgifter, som möjliggjort en uppskattning av övertidsarbetets utsträckning.

Vid en jämförelse mellan olika näringsgrenar med avseende på övertidsarbetets förekomst synes det ej vara möjligt att påvisa några mera karakteristiska skiljaktigheter. Ej heller kan någon mera utpräglad olikhet i detta avseende konstateras mellan större och mindre företag eller mellan olika ortsgrupper.

I syfte att utröna, huruvida något samband kunde föreligga mellan den ordinarie arbetstidens längd och förekomsten av övertidsarbete, uppdelades de anställda, som uppgivits ha utfört övertidsarbete, på tre grupper efter den ordinarie nettoarbetstidens längd: högst 42, 42—48 och över 48 timmar per vecka. Det visade sig då, att fördelningen på arbetstidsgrupper av de anställda, som utfört övertidsarbete, var praktiskt taget densamma som motsvarande fördelning av samtliga redovisade anställda inom varje yrkesgrupp, såsom framgår av nedanstående tablå:

Samtliga anställda (a) och anställda som utfört övertidsarbete (b) fördelade i % efter nettoarbetstidens längd enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

Nettoarbetstid (tim. per vecka)	Teknisk personal				Arbetsbefäl				Lager- och exp.-personal				Vakter, bud o. d.			
	ag		p		ag		p		ag		p		ag		p	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Högst 42·0 . .	46·1	47·9	42·9	40·5	3·4	2·2	1·9	1·5	15·3	18·4	11·2	11·2	34·6	36·9	22·2	19·8
42·1—48·0 . .	51·5	50·1	51·3	53·0	87·3	89·5	75·5	72·2	73·6	70·3	69·4	65·5	49·4	53·7	40·4	39·9
48·1 o. däröver	2·4	2·0	5·8	6·5	9·3	8·3	22·6	26·3	11·1	11·3	19·4	23·3	16·0	9·4	37·4	40·3

Tab. 5. Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete o. d.)

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar				Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. *ej* förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits,					
			saknas betr. nedanst. antal		förefinnas betr. nedanst. antal				övertidsarbete förekommit				övertidsarbete gått till.....	
			företag	anställda	företag	anställda			i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong, bokslut o. d.	vid behov hela året	under 100	100–199
	Teknisk personal.													
1	Skogsbruk	ag	1	4	5	16	14	2	—	—	—	2	—	—
2		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Industri	ag	38	95	1 077	7 391	3 273	4 118	159	1 150	205	2 233	176	130
4		p	—	*75*	—	*1 811*	*658*	*1 153*	*33*	*159*	*56*	*449*	*245*	*115*
5	Enskild grosshandel	ag	4	8	61	285	194	91	—	19	51	11	8	1
6		p	—	*2*	—	*46*	*14*	*32*	—	*2*	*6*	*13*	*4*	*2*
7	Kooperativ grosshandel	ag	1	74	2	17	—	17	—	—	9	1	—	—
8		p	—	—	—	*1*	—	*1*	—	—	—	*1*	—	—
9	Försäkringsrörelse	ag	—	—	8	23	16	7	7	—	—	—	—	—
10		p	—	—	—	*2*	*2*	—	—	—	—	—	—	—
11	Enskilda järnvägar	ag	1	4	12	37	24	13	—	9	—	4	—	—
12		p	—	—	—	*7*	*5*	*2*	—	—	—	*1*	—	*1*
13	Annan samfärdsel	ag	1	1	15	22	14	8	—	2	1	5	—	—
14		p	—	—	—	*2*	—	*2*	—	—	—	*1*	*1*	—
15	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	ag	10	30	56	231	57	174	58	30	15	54	3	8
16		p	—	*2*	—	*111*	*23*	*88*	—	*9*	*3*	*35*	*11*	*12*
17	Annan (eller ej angiven) rörelse	ag	—	—	6	13	2	11	—	8	—	3	—	—
18		p	—	—	—	*3*	*3*	—	—	—	—	—	—	—
19	Samtl. företag resp. anst.	ag	**56**	**216**	**1 242**	**8 035**	**3 594**	**4 441**	**224**	**1 218**	**281**	**2 313**	**187**	**139**
20		p	—	*79*	—	*1 983*	*705*	*1 278*	*33*	*170*	*65*	*500*	*261*	*130*
	Arbetsbefäl.													
21	Jordbruks- o. trädgårdsodling	ag	27	36	44	84	46	38	3	11	2	17	4	1
22		p	—	*10*	—	*169*	*46*	*123*	*2*	*1*	*21*	*80*	*6*	*7*
23	Skogsbruk	ag	9	38	66	626	578	48	3	33	1	8	—	3
24		p	—	*10*	—	*309*	*182*	*127*	*1*	*4*	*35*	*50*	*9*	*12*
25	Industri	ag	85	219	1 776	11 730	5 883	5 847	315	1 884	622	2 370	239	219
26		p	—	*263*	—	*4 301*	*1 523*	*2 778*	*62*	*211*	*308*	*1 069*	*493*	*310*
27	Enskild grosshandel	ag	—	—	84	183	132	51	—	2	28	19	2	—
28		p	—	*3*	—	*61*	*20*	*41*	—	*3*	*10*	*12*	*10*	*4*
29	Kooperativ grosshandel	ag	—	—	7	33	32	1	—	—	1	—	—	—
30		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Enskilda järnvägar	ag	2	14	16	102	55	47	—	9	—	38	—	—
32		p	—	*1*	—	*30*	*12*	*18*	—	*2*	*2*	*10*	*1*	—
33	Annan samfärdsel	ag	4	10	76	288	106	182	41	5	15	20	15	61
34		p	—	*9*	—	*83*	*15*	*68*	*3*	*4*	*8*	*25*	*6*	*12*
35	*Förmedlings-*, konsult.- o. d. rörelse	ag	1	1	4	17	16	1	—	—	—	1	—	—
36		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Annan (eller ej angiven) rörelse	ag	3	8	19	36	23	13	—	7	2	2	2	—
38		p	—	—	—	*17*	*7*	*10*	*1*	—	*2*	*4*	*2*	—
39	Samtl. företag resp. anst.	ag	**131**	**326**	**2 092**	**13 099**	**6 871**	**6 228**	**362**	**1 951**	**671**	**2 475**	**262**	**284**
40		p	—	*296*	—	*4 970*	*1 805*	*3 165*	*69*	*225*	*386*	*1 250*	*527*	*345*

för olika yrkesgrupper enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

att betet upp- tim. pr år		Anställda med övert.- arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.- arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- och helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- och helgdagsarbete				
				övert.- ersättn.- ens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakligen utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal		ej förekommit	förekommit			
					timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda		i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
200-299	300 o. däröver																
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	4	15	15	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
36	29	1 354	1 970	410	622	527	164	247	59	115	1 056	7 371	6 590	23	724	34	3
54	*42*	*772*	*353*	*3*	*148*	*55*	*60*	*87*	—	*196*	—	*1 690*	*1 186*	*20*	*459*	*25*	4
—	1	35	46	5	2	29	1	9	4	6	61	287	282	—	3	2	5
4	*1*	*21*	*11*	—	—	*7*	*3*	*1*	—	*7*	—	*41*	*32*	—	*8*	*1*	6
7	—	1	16	—	7	—	9	—	1	9	2	82	74	—	8	—	7
—	—	*1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1*	*1*	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	7	19	19	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2*	*2*	—	—	—	10
—	—	8	5	—	—	—	—	5	2	7	11	34	29	—	5	—	11
—	—	*1*	*1*	—	*1*	—	—	—	—	*1*	—	*6*	*6*	—	—	—	12
—	—	5	1	—	—	—	—	1	—	—	16	23	20	—	3	—	13
—	—	*1*	*1*	—	—	*1*	—	—	—	—	—	*2*	—	—	*2*	—	14
6	—	4	101	18	69	3	8	3	11	37	55	224	148	1	70	5	15
10	*8*	*39*	*47*	*3*	*35*	*2*	*2*	*5*	—	*14*	—	*99*	*48*	*1*	*47*	*3*	16
—	—	4	3	—	—	3	—	—	1	4	5	9	9	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*3*	*3*	—	—	—	18
49	**30**	**1 411**	**2 142**	**433**	**700**	**562**	**182**	**265**	**81**	**187**	**1 217**	**8 064**	**7 186**	**24**	**813**	**41**	19
68	*51*	*835*	*413*	*6*	*184*	*65*	*65*	*93*	—	*218*	—	*1 844*	*1 278*	*21*	*516*	*29*	20
—	—	15	20	—	1	—	—	19	22	31	49	89	81	—	8	—	21
1	*5*	*103*	*17*	—	*1*	—	*5*	*11*	—	*30*	—	*149*	*84*	—	*4*	*61*	22
—	—	13	6	—	—	—	—	6	6	31	69	633	611	5	9	8	23
4	*12*	*94*	*27*	*1*	—	*4*	*3*	*19*	—	*26*	—	*293*	*206*	—	*4*	*83*	24
91	107	2 592	2 013	91	812	421	296	393	96	288	1 765	11 661	9 597	228	1 750	86	25
158	*167*	*2 057*	*609*	*5*	*238*	*40*	*126*	*200*	—	*787*	—	*3 777*	*2 462*	*17*	*1 151*	*147*	26
—	—	28	16	1	8	2	5	—	—	—	84	183	177	—	6	—	27
1	*1*	*30*	*9*	—	*6*	—	*1*	*2*	—	*9*	—	*55*	*36*	—	*16*	*3*	28
—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	6	29	29	—	—	—	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	16	31	21	—	—	—	10	3	21	15	95	89	—	6	—	31
1	*2*	*11*	*5*	—	*1*	—	—	*4*	—	*3*	—	*28*	*13*	*1*	*13*	*1*	32
4	21	54	125	—	106	3	—	16	3	8	77	290	230	4	39	17	33
4	*6*	*17*	*50*	*2*	*43*	*2*	*1*	*2*	—	*19*	—	*73*	*31*	—	*33*	*9*	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	14	13	—	1	—	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
—	—	7	6	—	—	4	2	—	1	1	21	43	42	—	—	1	37
—	*1*	*7*	*2*	—	*1*	—	—	*1*	—	*3*	—	*14*	*8*	*1*	*4*	*1*	38
95	**128**	**2 726**	**2 217**	**113**	**927**	**430**	**303**	**444**	**134**	**388**	**2 089**	**13 037**	**10 869**	**237**	**1 819**	**112**	39
169	*194*	*2 319*	*719*	*8*	*290*	*46*	*136*	*239*	—	*877*	—	*4 389*	*2 840*	*19*	*1 225*	*305*	40

Tab. 5 (forts.). Arbete å tid utöver den normala (arbete å utsträckt tid, övertidsarbete o. d.)

	Grupper		Uppgifter om övertidsarbete o. d. å vardagar				Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. *ej* förekommit	Anställda, betr. vilka uppgivits, att övert.-arb. förekommit	Därav anställda, betr. vilka uppgivits,					
			saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal				övertidsarbete förekommit				övertidsarbete gått till.....	
			företag	anställda	företag	anställda			i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong, bokslut o. d.	vid behov hela året	under 100	100–199
	Lager- o. expeditionspersonal.													
1	Industri	ag	48	159	996	3 446	1 708	1 738	54	417	492	506	121	103
2		p	—	*62*	—	*911*	*369*	*542*	*11*	*22*	*179*	*80*	*112*	*77*
3	Enskild grosshandel	ag	23	70	447	1 741	850	891	56	69	297	251	*84*	*86*
4		p	—	*27*	—	*334*	*121*	*213*	*2*	*7*	*75*	*33*	*41*	*28*
5	Kooperativ grosshandel	ag	1	2	26	665	53	612	—	292	—	311	9	—
6		p	—	—	—	*9*	*3*	*6*	—	—	*3*	*1*	*1*	*1*
7	Enskilda järnvägar	ag	1	1	3	7	7	—	—	—	—	—	—	—
8		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Annan samfärdsel	ag	1	1	11	26	21	5	2	—	1	—	—	1
10		p	—	*1*	—	*5*	—	*5*	—	*1*	—	—	*3*	—
11	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	ag	1	4	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—
12		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Annan (eller ej angiven) rörelse	ag	1	2	12	53	34	19	—	1	—	2	—	16
14		p	—	*2*	—	*3*	*2*	*1*	—	—	—	—	*1*	—
15	Samtl. företag resp. anst.	ag	**76**	**239**	**1 496**	**5 939**	**2 673**	**3 266**	**112**	**780**	**790**	**1 070**	**214**	**206**
16		p	—	*92*	—	*1 262*	*495*	*767*	*13*	*30*	*257*	*114*	*158*	*106*
	Vakter, bud o. d.													
17	Industri	ag	38	75	951	3 174	1 805	1 369	45	415	183	632	34	39
18		p	—	*49*	—	*271*	*193*	*78*	*4*	*3*	*13*	*32*	*10*	*6*
19	Enskild grosshandel	ag	27	50	344	759	505	254	12	32	108	77	11	5
20		p	—	*9*	—	*85*	*50*	*35*	*1*	*1*	*4*	*17*	*8*	—
21	Kooperativ grosshandel	ag	1	1	6	25	4	21	—	17	—	4	—	—
22		p	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Bankrörelse	ag	4	4	131	783	724	59	—	—	12	3	21	8
24		p	—	*23*	—	*168*	*53*	*115*	*4*	*1*	*19*	*26*	*50*	*2*
25	Försäkringsrörelse	ag	1	2	57	588	197	391	19	54	63	245	7	—
26		p	—	*3*	—	*27*	*12*	*15*	—	*2*	*2*	*6*	*1*	*3*
27	Enskilda järnvägar	ag	1	1	12	41	22	19	—	15	—	4	—	—
28		p	—	*1*	—	*1*	*1*	—	—	—	—	—	—	—
29	Annan samfärdsel	ag	3	6	62	213	116	97	4	4	18	43	8	6
30		p	—	*1*	—	*34*	*18*	*16*	*1*	*1*	—	*8*	*2*	*1*
31	Förmedlings-, konsult.- o. d. rörelse	ag	2	4	27	85	63	22	10	1	5	6	—	—
32		p	—	*4*	—	*5*	*1*	*4*	*1*	—	—	*1*	—	—
33	Annan (eller ej angiven) rörelse	ag	3	5	17	32	19	13	—	8	—	5	—	—
34		p	—	*1*	—	*7*	*6*	*1*	—	—	—	*1*	—	—
35	Samtl. företag resp. anst.	ag	**80**	**148**	**1 607**	**5 700**	**3 455**	**2 245**	**90**	**546**	**389**	**1 019**	**81**	**58**
36		p	—	*91*	—	*598*	*334*	*264*	*11*	*8*	*38*	*91*	*71*	*12*

för olika yrkesgrupper enligt samtliga uppgifter från arbetsgivare (ag) och personal (p).

att betet upptim. pr år		Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför *ej* utgått	Anställda med övert.-arb., betr. vilka uppgivits, att ersättn. härför utgått	Därav anställda, betr. vilka					Uppgifter om extra *sön- och helgdagsarbete*				Anställda, betr. vilka uppgivits, att extra sön- och helgdagsarbete				
				övert.-ersättningens art *ej* angivits	uppgivits, att övertidsersättning huvudsakligen utgått i form av				saknas betr. nedanst. antal		föreligga betr. nedanst. antal		ej förekommit	förekommit			
					timpenning	matpengar o. d.	gratifikation o. d.	extra ledighet	företag	anställda	företag	anställda		i obestämd utsträckning	enstaka gånger	vid säsong o. d.	
200–299	300 o. däröver																
22	23	625	714	35	291	193	98	97	60	217	984	3 388	3 071	9	263	45	1
28	*33*	*382*	*132*	*4*	*40*	*34*	*32*	*22*	—	*182*	—	*791*	*663*	*1*	*55*	*72*	2
23	25	194	*606*	52	268	163	67	56	38	95	432	1 716	1 631	—	79	*6*	3
9	*18*	*106*	*99*	—	*37*	*36*	*17*	*9*	—	*73*	—	*288*	*241*	—	*17*	*30*	4
—	—	—	612	—	611	—	1	—	1	2	26	665	664	—	1	—	5
—	—	*4*	*2*	—	—	—	—	*2*	—	—	—	*9*	*8*	—	*1*	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
1	—	3	2	—	—	—	—	2	—	—	12	27	26	—	—	1	9
—	*1*	*2*	*2*	—	*1*	*1*	—	—	—	*3*	—	*3*	*2*	—	*1*	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	5	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	19	—	—	—	—	19	1	27	12	28	28	—	—	—	13
—	—	—	*1*	—	*1*	—	—	—	—	*2*	—	*3*	*3*	—	—	—	14
46	**48**	**822**	**1 953**	**87**	**1 170**	**356**	**166**	**174**	**100**	**341**	**1 472**	**5 837**	**5 433**	**9**	**343**	**52**	15
37	*52*	*494*	*236*	*4*	*79*	*71*	*49*	*33*	—	*260*	—	*1 094*	*917*	*1*	*74*	*102*	16
6	15	419	722	40	377	180	53	72	52	102	937	3 147	2 902	15	209	21	17
5	*5*	*56*	*17*	—	*6*	*7*	*3*	*1*	—	*101*	—	*219*	*197*	*3*	*17*	*2*	18
4	5	87	115	13	50	32	14	6	38	62	333	747	734	—	11	2	19
3	*1*	*22*	*11*	—	*6*	*3*	*1*	*1*	—	*24*	—	*70*	*66*	—	*2*	*2*	20
—	—	—	21	—	21	—	—	—	1	1	6	25	24	—	1	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
12	3	31	26	—	1	16	2	7	5	6	130	781	715	—	49	17	23
9	*4*	*88*	*21*	—	—	*2*	*5*	*14*	—	*49*	—	*142*	*73*	—	*60*	*9*	24
—	3	137	195	—	6	143	44	2	3	59	55	531	515	—	16	—	25
—	*1*	*15*	—	—	—	—	—	—	—	*6*	—	*24*	*23*	—	*1*	—	26
—	—	8	11	—	—	—	—	11	2	13	11	29	27	—	2	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*1*	—	*1*	*1*	—	—	—	28
4	10	41	52	—	20	6	17	9	7	12	58	207	185	3	13	6	29
1	*2*	*9*	*7*	—	—	*3*	*2*	*2*	—	*9*	—	*26*	*19*	—	*6*	*1*	30
—	—	5	17	10	—	5	—	2	5	9	24	80	70	—	10	—	31
—	*2*	*2*	*1*	—	—	—	*1*	—	—	*1*	—	*8*	*8*	—	—	—	32
—	—	6	6	—	—	4	—	2	5	7	15	30	28	—	2	—	33
—	—	*1*	—	—	—	—	—	—	—	*2*	—	*6*	*6*	—	—	—	34
26	**36**	**734**	**1 165**	**63**	**475**	**386**	**130**	**111**	**118**	**271**	**1 569**	**5 577**	**5 200**	**18**	**313**	**46**	35
18	*15*	*193*	*57*	—	*12*	*15*	*12*	*18*	—	*193*	—	*496*	*393*	*3*	*86*	*14*	36

I tab. 5 redovisas vidare de svar, som erhållits med avseende på förekomsten av ersättning eller kompensation för övertidsarbete, ersättningens art, belopp m. m. Vid tabelleringen ha till en grupp sammanförts alla uppgifter om övertidsersättning, i vilka ersättningens art ej angivits. De svar, som innehållit närmare uppgift om ersättningens art, ha uppdelats på fyra grupper, allt eftersom ersättningen huvudsakligen utgått i form av timpenning, matpengar, gratifikation o. d. eller extra ledighet.

Arbetsgivarnas och personalens uppgifter rörande ersättning och kompensation för övertidsarbete äro icke alltid samstämmiga. Enligt arbetsgivarnas uppgifter skulle inom grupperna teknisk personal, lager- och expeditionspersonal samt vakter, bud o. d. omkring hälften av de anställda, som utfört övertidsarbete, erhållit ersättning eller kompensation härför, medan däremot större delen av de anställda, som redovisat övertidsarbete, uppgivit sig ej ha mottagit ersättning för detta. Av den arbetsledande personalen hade enligt arbetsgivarna omkring $^1/_3$ och enligt personalen omkring $^1/_4$ fått ersättning för utfört övertidsarbete.

Den vanligaste formen av övertidsersättning synes vara timbetalning, som utgår efter olika grunder, t. ex. timlön, beräknad efter den ordinarie månadslönen, sådan timlön med visst procenttillägg eller visst belopp per timme, oberoende av den individuella lönen. Timlön med procenttillägg skulle enligt arbetsgivarnas uppgifter förekomma väsentligt oftare än ordinarie lön utan tillägg, som endast undantagsvis redovisats i form. 1. Av de tekniker, vilka enligt egen uppgift erhållit timlön för övertidsarbete, sade sig däremot c:a $^2/_5$ ha fått ordinarie lön utan tillägg; motsvarande relationstal för arbetsbefäl var c:a $^1/_7$ och för lager- och expeditionspersonal $^1/_5$. — För extra sön- och helgdagsarbete betalas ibland högre ersättning än för övertidsarbete på vardagar.

De anställda ha i relativt större utsträckning än arbetsgivarna redovisat ersättning för övertidsarbete i form av gratifikation eller extra ledighet, medan arbetsgivarna relativt oftare uppgivit, att ersättning utgått i form av matpengar, fri måltid o. d. Dessa och andra skiljaktigheter mellan parternas uppgifter, som framträda i tab. 5, äro delvis betingade av den ovan berörda ofullständiga och summariska redovisningen av övertidsarbetet och därmed sammanhängande förhållanden.

Lönenivån i Sverige år 1936 och arbetslönernas fluktuationer sedan år 1913.

Sedan numera bearbetningen av det till socialstyrelsens årliga lönestatistik införskaffade primärmaterialet för år 1936 delvis slutförts, har det på grund av undersökningens aktuella intresse ansetts lämpligt att omedelbart framlägga vissa huvuddata, avseende genomsnittliga uppgifter om under året utbetalade löner till förvaltningspersonal och arbetare inom industri och hantverk, handel och samfärdsel, allmän tjänst m. m. De meddelade siffrorna äro preliminära och kunna alltså komma att avvika något från de definitiva siffror, som sedermera skola framläggas i Lönestatistisk årsbok för 1936.

Privatanställdas löneförhållanden. En översikt av den i enskild tjänst anställda förvaltningspersonalens löneförhållanden lämnas i tab. 1, som redovisar dels antalet av årets lönestatistik berörda personer, fördelade på män och kvinnor, dels den genomsnittliga årsavlöningens storlek för vart och ett av åren 1913, 1920, 1921, 1929 samt 1934—1936. De i tabellen meddelade beräkningarna av medellönerna för män och kvinnor tillsammantagna ha uträknats under antagande av att personalens sammansättning efter kön varit densamma under hela den undersökta perioden som under redogörelseåret 1936.

Av tabellen framgår, att antalet privatanställda (andra än kroppsarbetare) vid de 7 995 (förra året 6 803) företag, som redovisat dylik personal, utgjorde tillsammans 118 721 (förra året 111 231), varav 66·9 % voro män och 33·1 % kvinnor. Den genomsnittliga årsinkomsten under år 1936 utgjorde 3 343 kr. för personalen i dess helhet. För männen enbart var motsvarande siffra 3 965 kr. och för kvinnorna 2 084 kr. Den tendens till sänkning av lönerna, som dessa siffror återspegla i förhållande till 1935 års löner och som är särskilt i ögonen fallande för kvinnorna, torde väsentligen bero på ett betydande tillskott i årets lönestatistik av relativt lågt avlönad personal från mindre företag, vilka tidigare ej rapporterat till lönestatistiken. Medelförtjänsten för hela personalgruppen visar sig emellertid vara praktiskt taget oförändrad i jämförelse med år 1935, medan från år 1913 skett en ökning med 74 %. Tabellen ger vidare vid handen, att den relativa lönestegringen under perioden i fråga varit väsentligt större för kvinnor (92 %) än för män (70 %).

En jämförelse med 1921 års löner, som för privatanställda i regel ange det hittillsvarande toppläget, visar, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess sjunkit med i genomsnitt 26 % för den manliga och 29 % för den kvinnliga personalen. Denna lönereduktion var störst under åren 1922 och 1923, men en viss om också åtskilligt svagare tendens till sänkning i lönerna har varit märkbar även under de följande åren, låt vara att här även återspeglas vissa förut berörda förändringar i personalens sammansättning.

Tab. 1. Lönenivåns förändringar för privatanställda åren 1913—1936.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst pr år, kr.							Löneökning (+) eller löneminskning (−), %				
		1913	1920	1921	1929	1934	1935	1936	1935 —36	1913 —36	1920 —36	1921 —36	1929 —36
Män	79 461	2 331	5 342	5 381	4 327	3 972	3 975	3 965	−0·3	+70	−26	−26	− 8
Kvinnor . .	39 260	1 088	2 831	2 916	2 334	2 178	2 131	2 084	−2·2	+92	−26	−29	−11
Samtliga	**118 721**	**1 920**	**4 512**	**4 566**	**3 668**	**3 379**	**3 365**	**3 343**	**−0·7**	**+74**	**−26**	**−27**	**− 9**

Arbetarnas löneförhållanden. Undersökningen omfattar 9 546 (förra året 7 454) företag, från vilka redovisats 434 848 (förra året 403 668) arbetare, varav 77·5 % män, 15·2 % kvinnor och 7·3 % minderåriga. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för löneinkomsterna inom dessa grupper per arbetstimme, dag och år under redogörelseåret 1936 samt under år 1935. För arbetarpersonalen i dess helhet ha därvid liksom beträffande privatanställda de beräknade medeltalen uträknats under antagande av oförändrad sammansättning med avseende på kön. För belysande av löneutvecklingen ha i tabellen de procentuella förändringarna i tim-, dags- och årsförtjänsterna uträknats för olika tidsperioder.

Tab. 2. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri och hantverk m. m. åren 1913—1936.

	Genomsnittlig löneink. per timme, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneink. per dag, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneink. per år, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %		
	1935	1936	1935 —36	1913 —36	1920 —36	1935	1936	1935 —36	1913 —36	1920 —36	1935	1936	1935 —36	1913 —36	1920 —36
Män över 18 år	1·24	1·26	+1·6	+180	−24	10·12	10·14	+0·2	+135	−23	2 770	2 854	+3·0	+130	−21
Kvinnor över 18 år . . .	0·74	0·75	+1·4	+213	−23	5·84	5·93	+1·5	+153	−25	1 661	1 696	+2·1	+161	−21
Minderåriga. .	0·48	0·48	±0	+167	−30	3·73	3·80	+1·9	+116	−32	1 036	1 067	+3·0	+120	−27
Samtliga arb.	**1·11**	**1·13**	**+1·8**	**+183**	**−24**	**9·00**	**9·04**	**+0·4**	**+136**	**−24**	**2 448**	**2 520**	**+2·9**	**+133**	**−21**
därav inom egentl. ind.	1·05	1·06	+1·0	+165	·	8·51	8·55	+0·5	+123	·	2 393	2 461	+2·8	+127	·

Den genomsnittliga timförtjänsten (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) har för år 1936 beräknats till 1·13 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag. För vuxna manliga arbetare har motsvarande timlön (1·26 kr.) legat över, för kvinnor (0·75 kr.) och för minderåriga (0·48 kr.) avsevärt under den genomsnittliga löneinkomsten för samtliga arbetare. De i tabellen meddelade procenttalen ge vid handen, att timförtjänsterna sedan föregående år undergått en mindre höjning. I jämförelse med basåret 1913 visar medellönen för hela personalgruppen en stegring av 183 %. Liksom för privatanställda kan även för arbetarna en tendens till utjämning

i lönenivån för män och för kvinnor konstateras. Från 1913 till 1936 ha sålunda timlönerna för kvinnliga arbetare stigit med i medeltal 213 %, medan männens inkomst per timme räknat under motsvarande tid ökats med 180 %. Begränsar man undersökningen till den egentliga industrien, sådan denna redovisas i kommerskollegii årliga industristatistik, och alltså utesluter arbetare i allmän tjänst, inom samfärdsel, byggnadsverksamhet etc., framträder denna tendens än starkare, i det att stegringssiffran för timförtjänsten för vuxna män blir ej oväsentligt lägre eller 162 %, medan siffran för vuxna kvinnor endast sjunker till 208 %.

Sedan år 1920, då den genomsnittliga timförtjänsten låg som högst, har densamma nominellt minskats med i genomsnitt 24 %. Största delen av denna sänkning i lönenivån ägde rum år 1922, medan tillbakagången det därpå följande året inskränkte sig till några få procent. Omkring år 1924 avstannade nedgången och förbyttes i en mindre stegring, som fortsatte fram till år 1930. De därpå följande tre åren undergick den genomsnittliga timförtjänsten en mindre sänkning, vilken emellertid under 1934 helt avstannade för att under 1935 övergå i en mindre höjning, som fortsatt jämväl under redogörelseåret.

I tab. 2 föreligga även beräkningar om den genomsnittliga dagsförtjänsten. Under redogörelseåret uppgick denna till 9·04 kr. för samtliga redovisade arbetare samt till 10·14 kr. för män, 5·93 kr. för kvinnor och 3·80 kr. för minderåriga. Medeltalen ge vid handen, att daglönerna sedan år 1935 undergått en relativt sett obetydlig höjning. I förhållande till år 1913 ha daglönerna stigit i genomsnitt för samtliga arbetare (oavsett kön) med 136 % samt för män med 135 % och för kvinnor med 153 % eller väsentligt mindre än i fråga om motsvarande timlöner. Orsaken till dessa skiljaktigheter i löneutvecklingen mellan arbetsförtjänsten per dag och per timme är i huvudsak att söka i minskat antal arbetstimmar per dag utan motsvarande reduktion av dagsförtjänsten. Särskilt införandet av åttatimmarsdagen från och med år 1920 blev härvid av avgörande betydelse.

Av tab. 2 framgår vidare, att den genomsnittliga årsförtjänsten[1] (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) år 1936 beräknats till 2 520 kr. i genomsnitt för samtliga redovisade arbetare (2 854 kr. för män, 1 696 kr. för kvinnor och 1 067 kr. för minderåriga). Den allmänna siffran innebär en stegring från föregående år med 2·9 %, vilket tyder på, att antalet arbetsdagar per år något ökats under redogörelseåret, enär, som förut anförts, den genomsnittliga dagsförtjänsten endast tillvuxit relativt obetydligt under motsvarande tid. Från år 1913 räknat har den genomsnittliga årslönen stigit med 133 % eller något mindre än motsvarande ökning i daglönen (136 %), vilket skulle innebära, att medelantalet arbetsdagar per år något minskats under perioden i fråga.

Beträffande den i tab. 2 redovisade löneutvecklingen bör emellertid beaktas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid respektive års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån

[1] Härvid bortses från s. k. säsongföretag, för vilka användbara uppgifter om arbetarnas årsförtjänster ej föreligga.

påverkas även av andra växlingar i materialets sammansättning under olika år än de, till vilka i det föregående hänsyn kunnat tagas.[1]

Nu utförda beräkningar hänföra sig uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning av i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro reella och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster, möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löner med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1936 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1936 (1 januari 1937).

I nedanstående tab. 3 och diagrammet å nästa sida meddelas indextal fr. o. m. 1913 t. o. m. 1936 dels för levnadskostnaderna, dels för penninglönen (standardberäkning med hänsyn till oförändrad proportion av manliga, kvinnliga och minderåriga arbetare) jämte motsvarande reallön, i båda fallen uträknad såväl per timme som per dag och per år.

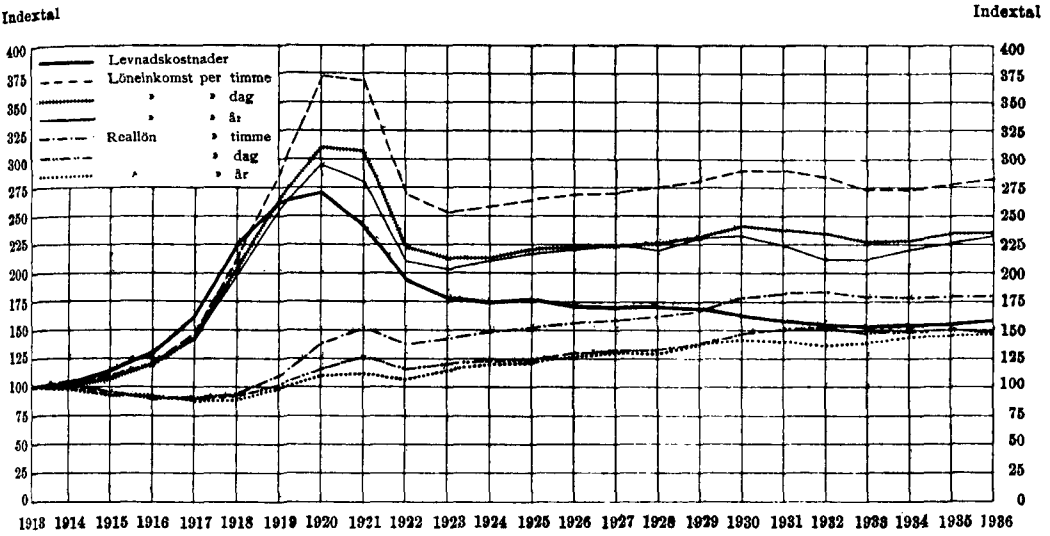
Tab. 3. Arbetslönernas och levnadskostnadernas förändringar åren 1913—1936.
(Indextal 1913 = 100)

År	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924
Löneinkomst:												
per timme . .	100	105	108	118	148	213	283	370	365	265	253	255
» dag . . .	100	101	108	119	145	206	265	309	306	223	213	214
» år	100	101	108	119	142	198	256	295	271	209	203	211
Levnadskostnader	100	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174
Reallön:												
per timme . .	100	103	93	90	91	94	108	138	151	136	143	147
» dag . . .	100	99	94	92	90	92	102	115	127	114	121	123
» år	100	99	94	92	88	88	98	110	112	107	114	121

År	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Löneinkomst:												
per timme . .	265	268	270	273	280	288	288	283	273	273	278	283
» dag . . .	219	223	223	226	233	242	238	235	227	228	235	236
» år	216	220	224	220	231	233	224	212	213	221	226	233
Levnadskostnader	176	172	171	171	169	164	159	156	153	154	156	158
Reallön:												
per timme . .	151	156	158	159	166	175	181	181	178	177	178	179
» dag . . .	125	130	131	132	138	147	150	151	148	148	151	149
» år	123	128	131	129	137	142	141	136	139	144	145	147

[1] En i detta samband betydelsefull faktor, som vid den definitiva redogörelsens utarbetande skall göras till föremål för närmare undersökningar, är betydelsen i lönehänseende av den *utökning* av arbetarpersonalen, som ägt rum i årets lönestatistik genom tillkomsten av nya uppgiftslämnare, vilka i större utsträckning än tidigare representera mindre företag. Medan sålunda antalet uppgiftslämnare ökat med nära 30 % sedan år 1935, stannar motsvarande stegringstal för den redovisade arbetarpersonalen vid c:a 8 %.

Löneutvecklingen för industriarbetare m. fl. under åren 1913—1936.

Reallönen under redogörelseåret 1936 har beräknats ligga i fråga om timförtjänsten 79, dagsförtjänsten 49 och årsförtjänsten 47 % över 1913 års nivå. Begränsar man, som förut skett i fråga om penninglönerna, undersökningen till att avse endast den egentliga industrien, finner man, att motsvarande stegringssiffror bli lägre eller för timlönen 68, för daglönen 41 och för årslönen 44 % sedan förkrigstiden.

Betonas må emellertid, att därest man önskar erhålla en mera verklighetstrogen bild av industriarbetarnas försörjningsmöjligheter under nuvarande förhållanden, bör hänsyn givetvis tagas icke endast till den allmänna löneutvecklingen, utan även till sysselsättningsgraden inom näringslivet. Det torde vidare böra framhållas, att nu anförda genomsnittslöner, vilka närmast återspegla löneförhållandena för arbetare med normal sysselsättning, icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de ungefärliga förändringarna i lönerna. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysningar härom hänvisas till den slutliga redogörelsen för 1936 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att publiceras i Lönestatistisk årsbok.

Industrien i Sverige år 1935.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

De uppgifter rörande Sveriges industri under år 1935, som framläggas i förevarande berättelse, utvisa för industrien såsom helhet betraktad en viss ökning av produktionsresultatet. Belysande för totalutvecklingen är en beräkning, enligt vilken indextalet för industriens produktionsvolym, då 1913 års motsvarande produktion sättes lika med 100, för år 1935 utgör 192 mot 175 för år 1934, alltså en ökning med 9·7 procent. Utvecklingstendensen är emellertid icke enhetlig för samtliga produktionsgrenar.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick för år 1935 till 16 677 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 531 881, därav 61 012 tillhörande förvaltnings- och 470 869 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 2 935 611 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 335 104 för omedelbar maskindrift och 2 600 507 för drivande av elektricitetsgeneratorer. Med inräkning av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 2 340 288 hästkrafter.

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1935.

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal			Tillverkningsvärde			Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per arbetsställe	
Malmbrytning	97	588	8 515	1·8	88	103·6	1·9	1 067 512	113 073
Metall- o. maskinindustri	3 813	23 401	151 391	32·2	40	1 556·1	28·4	408 106	596 810
Jord- och stenindustri	1 280	2 654	34 806	7·4	27	179·4	3·3	140 156	117 949
Träindustri	3 031	3 812	59 229	12·6	20	395·4	7·2	130 435	266 202
Pappersmasse- o. pappers-tillverkning	173	2 762	35 285	7·5	204	484·8	8·9	2 802 220	746 906
Grafisk o. div. pappersind.	988	4 330	20 411	4·3	21	214·0	3·9	216 627	25 280
Livsmedelsindustri	4 433	7 329	44 957	9·6	10	1 250·7	22·8	282 144	226 620
*Textil- och beklädnads*industri	953	7 466	73 157	15·5	77	603·1	11·0	632 869	114 632
Läder-, hår- och gummivaruindustri	614	2 757	22 813	4·8	37	202·8	3·7	330 223	33 669
Kemisk-teknisk industri	441	3 106	12 936	2·7	29	264·0	4·8	598 687	59 202
Kraft-, belysnings- och vattenverk	854	2 807	7 369	1·6	9	221·8	4·1	259 735	39 945
Summa år 1935	**16 677**	**61 012**	**470 869**	**100·0**	**28**	**5 475·7**	**100·0**	**328 337**	**2 340 288**
» » 1934	15 952	57 233	438 367	100·0	27	4 936·8	100·0	309 477	2 230 382
» » 1933	14 175	53 404	393 181	100·0	28	4 073·9	100·0	287 403	2 119 540
» » 1932	14 296	52 727	400 943	100·0	28	3 973·8	100·0	277 969	2 079 704
» » 1931	14 722	52 740	430 070	100·0	29	4 355·8	100·0	295 872	2 083 743

Tab. 2. Industrien inom olika landsdelar och orter.

Län och städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.
Stockholms stad	1 590	44 973	529 955	85	Örebro	194	5 382	38 879	138
Stockholms län .	553	16 255	271 228	60	Västerås . . .	90	5 309	32 181	165
Uppsala län . .	342	8 611	138 910	62	Gävle	156	5 248	39 323	133
Södermanlands l.	584	17 723	188 633	94	Jönköping . .	119	4 349	33 080	131
Östergötlands län	978	27 471	312 010	88	Uppsala . . .	121	3 795	33 144	115
Jönköpings län .	1 016	20 901	235 736	89	Mölndal . . .	43	3 767	16 754	225
Kronobergs län .	435	8 748	154 862	56	Landskrona . .	66	3 570	19 167	186
Kalmar län . . .	687	13 346	232 089	58	Halmstad . .	92	3 434	25 631	134
Gotlands län . .	127	1 827	58 068	31	Linköping . .	124	3 354	32 544	103
Blekinge län . .	362	8 716	146 255	60	Karlskrona . .	61	2 581	28 360	91
Kristianstads län	774	12 426	248 753	50	Karlstad . . .	113	2 565	26 317	97
Malmöhus län .	1 523	48 397	518 137	93	Huskvarna . .	23	2 530	8 429	300
Hallands län . .	393	8 102	152 266	53	Trollhättan .	45	2 473	15 046	164
Göteb. o. Boh. l.	1 219	45 293	468 877	97	Sundbyberg .	32	2 294	8 762	262
Älvsborgs län .	936	35 741	320 506	112	Södertälje . .	50	2 103	14 392	146
Skaraborgs län .	877	12 166	241 168	50	Alingsås . . .	55	2 063	9 562	216
Värmlands län .	572	19 970	273 270	73	Nyköping . .	63	1 964	12 023	163
Örebro län . . .	736	24 476	218 820	112	Lidköping . .	45	1 893	10 240	185
Västmanlands län	471	17 540	161 771	108	Lund	93	1 879	25 840	73
Kopparbergs län	665	20 579	249 446	82	Trälleborg . .	56	1 789	13 517	132
Gävleborgs län .	612	23 113	281 053	82	Uddevalla . .	55	1 758	15 594	113
Västernorrl. län .	435	17 027	282 173	60	Kalmar . . .	68	1 629	20 640	79
Jämtlands län .	209	2 659	136 469	19	Kristianstad .	56	1 575	14 594	108
Västerbottens län	323	7 832	213 863	37	Skellefteå . .	33	1 531	7 698	199
Norrbottens län .	258	6 977	206 971	34	Varberg . . .	41	1 499	9 407	159
Hela riket	**16 677**	**470 869**	**6 241 289**	**75**	Västervik . .	54	1 398	12 740	110
					Avesta	14	1 385	5 384	257
					Arvika	36	1 369	8 112	169
					Katrineholm .	32	1 340	8 031	167
Därav städer m. mer än 1 000 industriarbetare:	5 941	214 410	1 719 895	125	Kristinehamn .	56	1 208	12 944	93
					Vänersborg . .	32	1 185	9 087	130
					Nässjö	55	1 134	9 387	121
Stockholm . . .	1 590	44 973	529 955	85	Ludvika . . .	21	1 100	5 426	203
Göteborg	746	29 868	256 887	116	Oskarshamn .	40	1 069	8 622	124
Malmö	537	20 466	140 125	146	Kungälv . . .	13	1 041	2 925	356
Borås	201	10 611	42 692	249					
Norrköping . . .	244	9 806	62 796	156	*Övriga städer*	1 809	31 748	402 101	79
Eskilstuna . . .	175	8 379	34 983	240					
Hälsingborg . .	201	7 744	58 675	132	Samtliga »	**7 750**	**246 158**	**2 121 996**	**116**

Antalet arbetsställen har under året ökats med 4·5 procent och arbetarantalet med 7·4 procent. Förvaltningspersonalen och den för omedelbar fabriksdrift avsedda drivkraften har även ökats, den förra med 6·6 och den senare med 4·9 procent. Antalet av arbetarpersonalen utgjorda arbetstimmar har beräknats till c:a 879 miljoner, vilket i förhållande till år 1934 innebär en ökning med 9·0 procent.

Industriens fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belyses av tab 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i efterföljande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande in-

om industrien. Av särskilt intresse är följande sammanställning, grundad på en vart femte år utarbetad tabell, utvisande arbetsställena fördelade i storleksgrupper efter arbetarantalet.

	10 arb. o. därunder	11—50 arb.	51—100 arb.	101—200 arb.	201—500 arb.	501—1 000 arb.	över 1 000 arb.
Antal arbetsställen . .	10 487	4 578	705	462	326	87	32
» arbetare	47 445	100 113	49 413	65 202	97 634	57 118	53 944

Under rubriken *förvaltningspersonal* (61 012 personer) ha sammanförts fem personalgrupper med efterföljande antal anställda:

	1935		1934	
Företagsledare	6 847	(därav 130 kvinnor)	6 676	(därav 126 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	19 903	(» 768 »)	18 720	(» 684 »)
Kontorspersonal	26 976	(» 10 461 »)	25 035	(» 9 524 »)
Lagerbokhållare m. fl.	3 778	(» 859 »)	3 503	(» 785 »)
Resande i firmans tjänst	3 508	(» 43 »)	2 299	(» 50 »)

Industriens fördelning ortsvis åskådliggöres av förestående tab. 2. De viktigare städerna äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden utvisar Kungälv det största antalet industriarbetare (356 per 1 000 inv.), närmast följd av Huskvarna (300), Sundbyberg (262), Avesta (257) och Borås (249).

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1935.

Enligt kommerskollegii industriberättelse, varav i det föregående ett referat lämnats, sysselsattes inom den svenska industrien år 1935 tillhopa 470 869 arbetare, mot 438 367 år 1934 och 393 181 år 1933. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1935	1934	1933	1935	1934	1933
Kvinnor, inalles	94 683	89 640	80 814	20·11	20·45	20·55
därav: vuxna	82 259	78 921	72 302	17·47	18·00	18·39
minderåriga	12 424	10 719	8 512	2·64	2·45	2·16
Män, »	28 429	24 423	19 254	6·04	5·57	4·90
Summa minderåriga	40 853	35 142	27 766	8·68	8·02	7·06
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen .	123 112	114 063	100 068	26·15	26·02	25·45

Såsom av tablån framgår, har under 1935 för samtliga grupper antalet absolut sett ökats, under det att relativt taget någon minskning föreligger för vuxna kvinnor.

Av tabellen å nästa sida framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrien. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med 41·9 %, varefter följa Malmöhus län med 37·3, Göteborgs och Bohus län med 37·1, Stockholms stad med 35·7, Östergötlands län med 32·8 och Hallands län med 32·2. Sist kommer Norrbottens län med 5·2 %.

Inom industrien sysselsatta kvinnor och minderåriga i olika län år 1935.

Län	Hela antalet arbetare	Kvinnor (vuxna och minderåriga)		Minderåriga (manl. o. kvinnl.)		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	44 973	13 969	31·1	3 392	7·5	16 047	35·7
Stockholms län	16 255	2 836	17·4	1 445	8·9	3 834	23·6
Uppsala län	8 611	1 611	18·7	670	7·8	2 042	23·7
Södermanlands län	17 723	2 354	13·3	1 953	11·0	3 924	22·1
Östergötlands län	27 471	7 336	26·7	2 563	9·3	9 011	32·8
Jönköpings län	20 901	3 352	16·0	1 890	9·0	4 763	22·8
Kronobergs län	8 748	778	8·9	946	10·8	1 558	17·8
Kalmar län	13 346	1 263	9·5	1 028	7·7	2 119	15·9
Gotlands län	1 827	125	6·8	29	1·6	150	8·2
Blekinge län	8 716	1 257	14·4	711	8·2	1 853	21·3
Kristianstads län	12 426	2 199	17·7	1 147	9·2	3 020	24·3
Malmöhus län	48 397	14 926	30·8	5 520	11·4	18 056	37·3
Hallands län	8 102	2 024	25·0	821	10·1	2 612	32·2
Göteborgs och Bohus län	45 293	14 300	31·6	4 441	9·8	16 786	37·1
Älvsborgs län	35 741	13 241	37·0	3 333	9·3	14 980	41·9
Skaraborgs län	12 166	2 100	17·3	924	7·6	2 776	22·8
Värmlands län	19 970	1 833	9·2	1 198	6·0	2 831	14·2
Örebro län	24 476	3 923	16·0	2 143	8·8	5 427	22·2
Västmanlands län	17 540	887	5·1	1 988	11·3	2 661	15·2
Kopparbergs län	20 579	1 057	5·1	1 209	5·9	2 165	10·5
Gävleborgs län	23 113	2 240	9·7	1 554	6·7	3 517	15·2
Västernorrlands län	17 027	575	3·4	1 041	6·1	1 590	9·3
Jämtlands län	2 659	147	5·5	141	5·3	283	10·6
Västerbottens län	7 832	229	2·9	518	6·6	743	9·5
Norrbottens län	6 977	121	1·7	248	3·6	364	5·2
Hela riket år 1935	**470 869**	**94 683**	**20·1**	**40 853**	**8·7**	**123 112**	**26·2**
» » » 1934	438 367	89 640	20·4	35 142	8·0	114 063	26·0
Medeltal för åren 1931—1935	426 686	85 568	20·1	33 289	7·8	108 922	25·5
» » » 1926—1930	432 649	79 726	18·4	39 011	9·0	108 483	25·1
» » » 1921—1925	356 787	65 775	18·4	34 991	9·8	91 272	25·6
» » » 1916—1920	398 944	67 856	17·0	48 587	12·2	104 238	26·1
» » » 1911—1915	357 147	62 361	17·5	46 515	13·0	96 219	26·9
» » » 1906—1910	328 012	57 138	17·4	44 461	13·6	89 409	27·3

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans nära tre fjärdedelar av de egentliga fabriksarbetarna inom hela gruppen *textil- och beklädnadsindustri* (74·2 %) samt mer än hälften inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Tobaksfabriker	82·6 %	Gummivarufabriker	57·7 %
Choklad- och karamellfabriker	81·7 »	Päls- och skinnvarufabriker	56·3 »
Fiskberednings- o. konservfabriker	71·9 »	Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	54·0 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	71·5 »	Tändsticksfabriker	50·6 »
Porslins- och kakelfabriker	58·3 »		

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i efterföljande tabell.

Kvinnors och minderårigas användande inom olika industrigrenar år 1935.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
A. Egentliga fabriksarbetare									
1. Malmbrytning och metallindustri	**143 227**	**7 368**	**5·1**	**11 764**	**1 167**	**12 931**	**9·0**	**19 132**	**13·4**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	5 230	19	0·4	106	—	106	2·0	125	2·4
Andra malmgruvor och anrikningsverk	1 177	2	0·2	26	—	26	2·2	28	2·4
Verk för framställning av järn o. stål	16 130	—	—	640	—	640	4·0	640	4·0
Verk för framställning av andra metaller	952	—	—	21	—	21	2·2	21	2·2
Järn- och stålmanufaktur	27 928	1 643	5·9	2 876	265	3 141	11·2	4 519	16·2
Mekaniska verkstäder	60 285	1 449	2·4	4 522	147	4 669	7·7	5 971	9·9
Skeppsvarv och båtbyggerier	7 779	1	0·0	531	—	531	6·8	532	6·8
Fabriker för elektriska maskiner	4 281	454	10·6	770	131	901	21·0	1 224	28·6
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	6 596	2 196	33·3	588	334	922	14·0	2 784	42·2
Instrument- och urfabriker	1 563	142	9·1	188	29	217	13·9	330	21·1
Metallmanufaktur	8 882	941	10·6	1 224	174	1 398	15·7	2 165	24·4
Guld- och silvervarufabriker	1 650	490	29·7	167	85	252	15·3	657	39·8
Annan järn- och metallindustri	774	31	4·0	105	2	107	13·8	136	17·6
2. Jord- och stenindustri	**30 695**	**2 101**	**6·8**	**1 975**	**427**	**2 402**	**7·8**	**4 076**	**13·3**
Kolgruvor	896	1	0·1	1	—	1	0·1	2	0·2
Torvindustri	1 940	150	7·7	284	35	319	16·4	434	22·4
Brytning jämte grovhuggning av sten	6 407	4	0·1	62	—	62	1·0	66	1·0
Finare stenförädlingsindustri	1 986	4	0·2	69	1	70	3·5	73	3·7
Kalk- och kritbruk	1 588	8	0·5	9	—	9	0·6	17	1·1
Cementfabriker	735	14	1·9	30	—	30	4·1	44	6·0
Stengods- och lergodsfabriker	291	4	1·4	47	2	49	16·8	51	17·5
Tegelbruk	7 182	97	1·4	650	14	664	9·2	747	10·4
Porslins- och kakelfabriker	2 801	1 375	49·1	257	250	507	18·1	1 632	58·3
Glasindustri	4 695	415	8·8	517	124	641	13·7	932	19·9
Annan jord- och stenindustri	2 174	29	1·3	49	1	50	2·3	78	3·6
3. Träindustri	**56 245**	**794**	**1·4**	**4 995**	**171**	**5 166**	**9·2**	**5 789**	**10·3**
Sågverk och hyvlerier	34 116	18	0·1	2 868	2	2 870	8·4	2 886	8·5
Låd- och fanerfabriker	1 054	7	0·7	236	—	236	22·4	243	23·1
Snickeri- och möbelfabriker	18 137	435	2·4	1 620	103	1 723	9·5	2 055	11·3
Annan trävarufabrikation	2 938	334	11·4	271	66	337	11·5	605	20·6
4. Pappers- och grafisk industri	**42 480**	**7 666**	**18·0**	**1 825**	**1 296**	**3 121**	**7·3**	**9 491**	**22·3**
Pappersmassefabriker	13 275	44	0·3	268	—	268	2·0	312	2·4
Pappersbruk och pappfabriker	10 232	2 211	21·6	330	230	560	5·5	2 541	24·8
Kartongfabriker och annan pappersind.	6 559	4 385	66·9	302	907	1 209	18·4	4 687	71·5
Tapetfabriker	294	32	10·9	38	5	43	14·6	70	23·8
Grafiska anstalter	2 322	268	11·5	254	55	309	13·3	522	22·5
Boktryckerier	9 798	726	7·4	633	99	732	7·5	1 359	13·9
5. Livsmedelsindustri	**33 171**	**11 849**	**35·7**	**849**	**1 129**	**1 978**	**6·0**	**12 698**	**38·3**
Kvarnar	2 433	48	2·0	45	8	53	2·2	93	3·8
Stärkelsefabriker	495	—	—	2	—	2	0·4	2	0·4
Pressjästfabriker	154	1	0·6	6	—	6	3·9	7	4·5
Bagerier	5 242	1 860	35·5	144	62	206	3·9	2 004	38·2
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	2 600	45	1·7	2	—	2	0·1	47	1·8
Sockerraffinaderier	1 337	389	29·1	34	—	34	2·5	423	31·6

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav: kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Choklad- och karamellfabriker	4 661	3 741	80·3	66	764	830	17·8	3 807	81·7
Brännvinsbrännerier	639	—	—	—	—	—	—	—	—
Destilleringsverk	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	1 999	19	1·0	85	2	87	4·4	104	5·2
Fabriker för andra dryckesvaror	657	284	43·2	37	11	48	7·3	321	48·9
Tobaksfabriker	1 981	1 629	82·2	7	60	67	3·4	1 636	82·6
Mejerier	4 514	1 746	38·7	136	25	161	3·6	1 882	41·7
Margarin- och flottfabriker m. m.	760	225	29·6	34	13	47	6·2	259	34·1
Slakterier och charkuterier	2 793	246	8·8	88	2	90	3·2	334	12·0
Fiskberednings- och konservfabriker	2 156	1 409	65·4	141	168	309	14·3	1 550	71·9
Annan livsmedelsindustri	739	207	28·0	22	14	36	4·9	229	31·0
6. *Textil- och beklädnadsindustri*	**69 536**	**49 748**	**71·5**	**1 836**	**5 958**	**7 794**	**11·2**	**51 584**	**74·2**
Bomullsindustri: spinnerier	7 518	4 990	66·4	328	816	1 144	15·2	5 318	70·7
väverier	6 895	4 411	64·0	155	372	527	7·6	4 566	66·2
vaddfabriker	448	198	44·2	41	28	69	15·4	239	53·3
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	930	642	69·0	29	47	76	8·2	671	72·2
väverier	1 564	990	63·3	94	100	194	12·4	1 084	69·3
drevfabr.	4	—	—	3	—	3	75·0	3	75·0
Ylleindustri: spinnerier	3 753	2 375	63·3	261	530	791	21·1	2 636	70·2
väverier	6 326	4 347	68·7	133	375	508	8·0	4 480	70·8
schoddyfabriker	76	24	31·6	2	—	2	2·6	26	34·2
Trikåfabriker	9 410	7 794	82·8	205	1 029	1 234	13·1	7 999	85·0
Band- och gardinfabriker m. m.	1 473	937	63·6	82	123	205	13·9	1 019	69·2
Repslagerier och bindgarnsfabriker	634	345	54·4	55	23	78	12·3	400	63·1
Sömnadsfabriker	20 904	18 022	86·2	216	2 031	2 247	10·7	18 238	87·2
Hatt- och mössfabriker	2 238	1 925	86·0	27	242	269	12·0	1 952	87·2
Färgerier och impregneringsfabriker	6 300	2 102	33·4	137	135	272	4·3	2 239	35·5
Annan hithörande industri	1 063	646	60·8	68	107	175	16·5	714	67·2
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri*	**22 047**	**8 592**	**39·0**	**1 659**	**1 470**	**3 129**	**14·2**	**10 251**	**46·5**
Garverier	2 033	142	7·0	188	14	202	9·9	330	16·2
Päls- och skinnvarufabriker	1 335	686	51·4	65	81	146	10·9	751	56·3
Skofabriker	10 398	4 179	40·2	623	791	1 414	13·6	4 802	46·2
Gummivarufabriker	5 504	2 750	50·0	428	364	792	14·4	3 178	57·7
Annan hithörande industri	2 777	835	30·1	355	220	575	20·7	1 190	42·9
8. *Kemisk-teknisk industri*	**10 078**	**3 485**	**34·6**	**335**	**475**	**810**	**8·0**	**3 820**	**37·9**
Färg- och fernissfabriker	663	156	23·5	40	23	63	9·5	196	29·6
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1 925	969	50·3	70	212	282	14·6	1 039	54·0
Konstgödningsfabriker	196	—	—	1	—	1	0·5	1	0·5
Kolnings- och trädestillationsverk	315	12	3·8	6	—	6	1·9	18	5·7
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	1 372	508	37·0	12	31	43	3·1	520	37·9
Tändsticksfabriker	2 065	1 035	50·1	9	37	46	2·2	1 044	50·6
Annan kemisk-teknisk industri	3 542	805	22·7	197	172	369	10·4	1 002	28·3
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk*	**8 631**	**110**	**1·3**	**44**	**1**	**45**	**0·5**	**154**	**1·8**
Elektricitetsverk	5 545	49	0·9	40	—	40	0·7	89	1·6
Gasverk	1 724	42	2·4	2	—	2	0·1	44	2·6
Vattenledningsverk	1 362	19	1·4	2	1	3	0·2	21	1·5
Summa egentliga industriarbetare	**416 110**	**91 713**	**22·0**	**25 282**	**12 094**	**37 376**	**9·0**	**116 995**	**28·1**
B. Lagerarbetare, chaufförer, kuskar m. fl.	54 759	2 970	5·4	3 147	330	3 477	6·3	6 117	11·2
Samtliga arbetare	**470 869**	**94 683**	**20·1**	**28 429**	**12 424**	**40 853**	**8·7**	**123 112**	**26·2**

Kooperativa förbundets verksamhet år 1936.

Till kooperativa förbundets trettioåttonde kongress, som hölls den 7 och 8 juni 1937, ha förvaltningsrådet och styrelsen framlagt stadgeenliga berättelser över 1936 års verksamhet.

Föreningsantalet har under redogörelseåret till följd av den fortgående koncentrationen av den lokala kooperativa verksamheten minskat med 5, i det att 11 föreningar avförts, varav 9 på grund av sammanslagningar med andra föreningar och 2 på grund av verksamhetens upphörande, samt 6 nyanslutits till förbundet. Hela antalet distributions- och produktionsföreningar utgjorde sålunda vid årets slut 733, av vilka 87 tillhörde svenska hushållsföreningen och distriktshushållsföreningarna. Medlemsantalet i samtliga dessa föreningar ökades under år 1936 med 17 129 och uppgick vid årets slut till 585 290. De äldre föreningar, som kvarstodo vid årets slut, ökade sitt medlemsantal med 17 371; i de under året nyanslutna föreningarna uppgick medlemsantalet till 113. — Till förbundet voro dessutom anslutna tvenne försäkringsföreningar, nämligen livförsäkringsanstalten Folket och försäkringsanstalten Samarbete, vilken sistnämnda drev brand-, olycksfalls-, automobil-, garanti-, inbrotts- och glasförsäkringsrörelse. Medlemsantalet i de bägge försäkringsföreningarna uppgick vid årets slut till 529 709 (mot 503 466 år 1935). *Personalen* hos kooperativa förbundet och dess dotterföretag uppgick vid årets slut till 4 312 personer (mot 4 140 ett år tidigare).

Förbundets *affärsverksamhet* har under året utvecklats gynnsamt.

Av efterföljande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning under varje år från och med år 1929 framgår nämligen, att mot en omsättning av 177·7 milj. kr. år 1935 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1936 av 192·8 milj. kr., vilket är den högsta förbundet hittills uppnått. Till omsättningsökningen, 15·1 milj. kr., ha huvudsakligen viktualie-, fabriksvaru- och kolonialvaruavdelningarna bidragit.

Omsättning		1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Miljoner kr.		141·8	143·6	148·0	149·5	152·5	165·1	177·7	192·8
Ökning	milj. kr. .	6·0	2·3	4·4	1·5	3·0	12·6	12·6	15·1
	%	4·4	1·6	3·1	1·0	2·0	8·3	7·6	8·5

Antalet försäljningskontor utgjorde 12. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 46·5 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 26·4 milj. kr. i omsättning.

Vid bedömandet av försäljningsintensiteten vid de särskilda kontoren bör man givetvis även taga hänsyn till de inom de olika distrikten belägna föreningarnas köpkraft och omsättning. Efterföljande sammanställning visar sålunda förbundets försäljning i de särskilda distrikten i förhållande till därvarande föreningars sammanlagda omsättningssumma under åren 1929—1936.

Av tabellen framgår, att förbundets försäljning i förhållande till föreningarnas omsättning ökats under året från 42·1 till 42·8 %. Föreningarna inom

Försäljningsdistrikt	Föreningarnas omsättning (i miljoner kronor)								Därav köpt från koop. förbundet (i % av omsättningen)							
	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Stockholm .	85·1	89·9	93·8	97·1	97·1	102·2	112·1	119·7	33·6	31·1	31·2	31·3	32·0	31·9	32·8	36·9
Norrköping .	26·5	26·3	26·4	26·4	25·7	27·5	30·5	30·1	44·7	44·5	45·1	46·2	47·2	46·9	46·0	45·4
Malmö . . .	38·0	39·1	40·2	41·3	42·1	44·8	48·5	52·1	31·3	31·3	32·9	33·4	34·2	34·1	33·8	33·0
Göteborg . .	44·7	46·3	47·0	48·1	46·8	49·1	53·9	58·1	41·8	40·3	41·1	42·3	43·6	43·2	42·6	42·9
Kristinehamn	21·8	22·2	21·9	21·3	21·7	24·2	26·5	29·5	44·1	43·7	44·6	45·4	46·8	46·1	44·9	44·8
Gävle . . .	26·8	27·1	27·0	26·2	26·0	28·7	30·3	31·4	43·9	43·2	43·0	44·7	45·2	45·4	45·6	46·1
Sundsvall .	30·6	32·0	31·1	30·7	25·1	26·5	28·7	30·2	48·8	47·0	48·0	49·0	48·2	51·6	50·7	49·9
Östersund .	9·9	10·3	10·1	9·4	8·7	10·0	10·8	11·7	58·0	56·6	56·8	57·2	59·7	61·0	60·4	60·5
Luleå . . .	16·9	18·2	19·0	18·8	19·4	21·7	23·4	25·8	46·6	45·6	46·9	47·8	49·5	51·8	51·2	51·7
Kalmar . .	11·3	11·3	11·7	11·6	11·7	12·2	13·2	13·9	47·9	47·7	48·7	49·0	49·0	49·8	49·1	50·3
Borlänge . .	20·4	21·1	21·7	21·0	21·1	23·0	25·0	26·7	44·6	45·2	45·0	46·0	45·7	46·8	47·4	46·5
Umeå . . .	—	—	—	—	7·3	8·2	9·3	8·9	—	—	—	—	54·5	57·3	55·8	55·6
Summa	332·0	343·8	349·9	351·9	352·7	378·1	412·2	438·1	40·8	39·6	40·1	40·6	41·5	41·8	42·1	42·8

östersunds-, umeå- och luleåkontorens verksamhetsområden kommo främst, medan de sista platserna intogos av Stockholm och Malmö. Vid bedömandet av tabellens siffror bör hänsyn tagas därtill, att i föreningarnas omsättning ingå en hel del varor, som förbundet icke försäljer, såsom kött, fläsk, mjölk m. m.

Förbundets *industriella verksamhet* omfattade, förutom en mindre betydande kemisk-teknisk fabrik i Malmö, en margarinfabrik i Norrköping, kvarnen Tre Kronor vid Stockholm, kvarnen Tre Lejon vid Göteborg, en skofabrik i Örebro, en gummifabrik i Gislaved, en gummifabrik i Viskafors, en oljefabrik i Karlshamn samt en konstsilkefabrik i Norrköping. Dessutom hade förbundet egna spisbrödsbagerier och mejerier samt ett varuhus i Stockholm. Tillsammans med de övriga nordiska ländernas kooperativa centralorganisationer bedrev förbundet också glödlampstillverkning vid fabrik i Stockholm.

Förbundets *arkitektkontor* har under redogörelseåret för anslutna föreningars räkning i c:a 700 fall uppgjort ritningar och förslag till ny-, om- och tillbyggnader m. m.

Förbundets *inlåningsrörelse* har under det gångna verksamhetsåret omfattat sparkasse- och kapitalräkning. Ett sammandrag av samtliga räkningar giver vid handen, att mot en den 1 januari 1936 innestående behållning av 76·3 milj. kr. stod den 31 december samma år 81·1 milj. kr., vadan de under året insatta medlen (29·9 milj. kr.) och den under året gottskrivna räntan (2·1 milj. kr.) överstigit uttagningarna med 4·8 milj. kr.

Vad särskilt *sparkasserörelsen* beträffar, ökades antalet sparkasseavdelningar från 859 till 891, antalet motböcker från 131 291 till 136 170 och summan av innestående belopp från 60·8 till 64·4 milj. kr. Medelbehållningen per motbok ökades från 463 till 473 kr. Behållningen å *kapitalräkningen* uppgick vid årets slut till 16·7 milj. kr.

Till förbundets *revisionsavdelning*, som har till uppgift att följa och kontrollera de anslutna föreningarnas ekonomiska ställning, voro vid årets slut samtliga föreningar anslutna utom 7. Numera är anslutningen till revisionsavdelningen obligatorisk för alla till förbundet nyanslutna föreningar ävensom för alla, vilka önska öppna avdelning av förbundets sparkassa.

Genom förbundets *platsförmedling* lämnas numera nästan undantagslöst förslag till besättande av de ledigblivna föreståndarplatserna inom de anslutna föreningarna.

Från förbundets *bokförlag* utgåvos under året ett stort antal böcker och broschyrer i kooperativa och ekonomiska ämnen samt från *tidningsavdelningen* veckotidningen »Vi» och tidskriften »Kooperatören».

Förbundets *studieavdelning*, som var inrymd i den av förbundet inköpta villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, anordnade ett 40-tal kurser för styrelseledamöter, förenings- och butiksföreståndare, varukontrollanter och biträden. I dessa kurser av minst en veckas längd deltogo sammanlagt 1 184 personer. Personalutbildning ute i föreningarna har ävenledes ägt rum med hjälp av resande lärare. Dessutom meddelades undervisning per korrespondens, i vilken omkring 20 000 personer deltogo.

Förbundets *tillgångar och skulder* balanserade vid 1936 års slut på 152·3 milj. kr. mot 140·2 milj. kr. ett år tidigare, såsom framgår av efterföljande sammandrag över förbundets utgående balansräkning för de nämnda åren.

Av överskottet utgick liksom föregående år 5 % ränta å insatserna och 1 %

Sammandrag av kooperativa förbundets balansräkning för åren 1935 och 1936.

Aktiva	År 1935		År 1936		Passiva	År 1935		År 1936	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Tillgångar:					*Eget kapital:*				
Kontant i kassan	28	0·0	27	0·0	Insatskapital	22 140	15·8	23 875	15·7
På bank	4 562	3·3	9 726	6·4	Reservfond	7 711	5·5	7 786	5·1
Obligationer	30 401	21·7	31 233	20·5	Produktionsgarantifond	4 399	3·1	4 403	2·9
Diverse debitorer	10 395	7·4	10 610	7·0	Tillsammans	**34 250**	**24·4**	**36 064**	**23·7**
» kreditorer	5 266	3·8	7 208	4·7					
Varu- och andra fordringar	45 316	32·3	40 446	26·6					
Varulager	5 939	4·2	6 273	4·1	*Skulder:*				
Fastigheter	4 831	3·4	5 530	3·6					
Aktier	32 552	23·2	40 821	26·8	Sparkasseräkning	60 813	43·4	64 366	42·2
Garantikapital	945	0·7	445	0·3	Kapitalräkning	15 481	11·0	16 730	11·0
Inventarier	0	—	0	—	Forskningsfond	396	0·3	493	0·3
					Industrifond	5 136	3·7	5 123	3·4
					Skattefond	600	0·4	600	0·4
					Dotterföretag	6 022	4·3	5 649	3·7
					Diverse kreditorer	7 595	5·4	9 800	6·4
					Diverse debitorer	6 776	4·8	9 880	6·5
					Egna reverser	285	0·2	284	0·2
					Tillsammans	**103104**	**73·5**	**112925**	**74·1**
					Överskott	**2 881**	**2·1**	**3 330**	**2·2**
Summa	**140235**	**100·0**	**152319**	**100·0**	Summa	**140235**	**100·0**	**152319**	**100·0**

återbäring å av medlemmarna gjorda inköp. Till reservfonden avsattes 248 269 kr.

I vidstående redogörelse för kooperativa förbundets tillgångar och skulder har hänsyn icke tagits till förbundets dotterföretag. För att erhålla en överblick över hela den centrala kooperativa verksamheten redovisas här nedan sammandrag av såväl förbundets som dotterbolagens balansräkningar för åren 1935 och 1936. I detta sammandrag ha de olika företagens innehav av varandras aktier och andelar samt ömsesidiga fordringar frånräknats.

Sammanställning av kooperativa förbundets och dotterföretagens balansräkningar för åren 1935 och 1936.

Aktiva	År 1935	År 1936	Passiva	År 1935	År 1936
	1 000 kr.			1 000 kr.	
Kontant	70	90	Insats- och aktiekapital	51 666	61 206
På bank	4 910	10 393	Reservfonder	38 026	43 390
Obligationer	30 401	31 233	Produktionsgarantifond	4 788	4 791
Fordringar	16 481	20 258	Överskott	6 673	7 690
Lån	45 029	38 525	**Tillsammans**	**101 153**	**117 077**
Varulager	17 113	21 746	Avgår dotterföretagens aktier m. m.	*37 183*	*49 884*
Fastigheter	45 005	59 985	**Kvarstående**	**63 970**	**67 193**
Maskiner och inventarier	14 578	15 930	Industrifond	5 136	5 123
Garantikapital	1 054	554	Forskningsfond	396	493
Aktier	7 797	6 841	Utbildningsfond	853	1 023
			Dispositionsfond	—	50
			Skattereserver	822	922
			Förnyelsefonder	13 480	15 236
			Personalens sparkassa	555	666
			Pensionsfond	200	372
			Inlåningsräkningar	76 294	81 097
			Varu- o. andra skulder	17 754	23 886
			Ränta å insatser	1 079	1 198
			Inteckningslån	1 899	8 296
Summa	**182 438**	**205 555**	Summa	**182 438**	**205 555**

Såsom framgår av ovanstående sammandragsbalans balanserade förbundets och dess dotterföretags tillgångar och skulder vid slutet av år 1936 på 205·6 milj. kr. (1935: 182·4 milj. kr.). Det totala överskottet av såväl K. F:s som dotterföretagens verksamhet uppgick år 1936 till 7·7 milj. kr. (1935: 6·7 milj. kr.).

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser, ansvarsfrihets beviljande och överskottets fördelning att behandla av förbundsledningen framlagda förslag om sparverksamhet och bosättning samt om ändringar i förbundets stadgar.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i maj 1937.

Internationella arbetsbyråns styrelse var under dagarna 31 maj och 1 juni — just före öppnandet av årets arbetskonferens — samlad i Genève till ordinarie kvartalssammanträde. Mötet, vilket till stor del var ägnat åt administrativa spörsmål, hölls under ordförandeskap av tjeckoslovakiske socialministern Jaromir Necas. Bland de närvarande ledamöterna märktes bl. a. andre ordföranden i landsorganisationen i Sverige Gunnar Andersson och kanslichefen i finska socialministeriet Niilo A. Mannio.

Kolindustrin. Med anledning av en av 1936 års allmänna arbetskonferens antagen resolution i ämnet hade redan vid styrelsens tidigare sammanträden under året behandlats frågan om sammankallandet av ett förberedande tekniskt trepartsmöte beträffande kolindustrin. Vid nu ifrågavarande sammanträde beslöts, att ett dylikt trepartsmöte skulle sammankallas i slutet av april 1938. Mötet är avsett att omfatta regerings-, arbetar- och arbetsgivarombud, jämte experter, från samtliga europeiska och utomeuropeiska länder med kolindustri av någon större ekonomisk betydelse.

Vid mötet skola behandlas alla de sidor av kolindustrin, vilka direkt eller indirekt kunna ha något inflytande på de sociala förhållandena. Internationella arbetsbyrån kommer för detta ändamål att upprätta en förberedande rapport, som företrädesvis skall behandla kolgruvornas geografiska fördelning, tekniska och geologiska förhållanden, som inverka på produktionen och handelsvinsten, de tekniska framstegens återverkningar, kolmarknadens nuvarande läge, inverkan av andra energikällors utveckling (vattenkraft etc.) och av nya sätt att utnyttja kolen men även sysselsättning och arbetslöshet, löneförhållanden (däri inbegripna naturaprestationer), sociala avgifter, semester, etc. samt arbetstidens längd.

För utarbetandet av denna rapport kommer arbetsbyrån att sätta sig i förbindelse med nationernas förbunds ekonomiska avdelning, som sedan mer än tio år tillbaka studerat kolproblemet ur ekonomisk synpunkt. Denna avdelning kommer för övrigt att inbjudas att låta sig representera vid det tekniska trepartsmötet.

Förestående ratifikationer. I en av arbetsbyråns direktör vid styrelsesammanträdet framlagd rapport angående arbetsorganisationens verksamhet upplystes bl. a., att Danmark, jämlikt beslut av årets riksdag, komme att ratificera ytterligare tre arbetskonventioner samt att norska stortinget fattat beslut om ratifikation av ytterligare fem konventioner. Med dessa ratifikationer rycker Norge upp i jämnbredd med Sverige, som hittills med sammanlagt 20 formellt inregistrerade ratifikationer intagit första rummet bland de nordiska länderna i detta avseende.

Direktörens resa till Bortre Orienten. Arbetsbyråns direktör, Harold Butler, anmälde vid styrelsens sammanträde sin avsikt att till hösten begiva sig till Japan, dit han inbjudits av de japanska arbetar- och arbetsgivarorganisationerna. Japanska regeringen hade meddelat, att den med nöje ville göra vad på den ankom för att underlätta resan. Under denna resa ämnade direktören vidare besöka Indien och Kina, vilka länder likaledes inbjudit honom. Det franska regeringsombudet i arbetsbyråns styrelse meddelade vid sammanträdet, att franska regeringen, då den finge kännedom om dessa direktörens resplaner, givetvis skulle komma att inbjuda direktören till ett besök i franska Indien och Indochina.

I detta sammanhang kan nämnas ett beslut av styrelsen att under årets arbetskonferens, vilken som bekant öppnades den 3 juni, hålla ett särskilt möte med representanter från de asiatiska länderna för behandling av en inom arbetsbyrån utarbetad organisationsplan för en asiatisk s. k. rådgivande trepartskonferens (liknande den regionala konferens för de amerikanska staterna, som i början av förra året hölls i Santiago de Chile).

Nästa styrelsesammanträde. Med anledning av inbjudan från tjeckoslovakiska regeringen beslöt styrelsen att hålla nästa sammanträde i Prag. Sammanträdet kommer att öppnas den 7 oktober.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Regeringsförslag till åtgärder mot arbetslösheten inom vissa områden i Storbritannien. Såsom i ett föregående nummer av denna tidskrift förmälts,[1] framförde kommissarien för de av de senare årens depression alltjämt svårt hemsökta industriområdena i England och Wales, »the special areas», en rad förslag till ökat statsingripande för arbetslöshetens bekämpande därstädes. Under de debatter, som i anledning härav ägde rum i underhuset, meddelade finansministern — som ursprungligen föreslagit utsträckt tillämpning av gällande lagstiftning men som under trycket av en växande allmän opinion mot det otillräckliga i en dylik åtgärd måst frångå denna sin ståndpunkt — sin avsikt att före finansårets utgång framlägga förslag om vidtagande av mera effektiva åtgärder till förmån för de av depressionen hemsökta områdena.

Arten och omfattningen av de åtgärder, som avses, ha senare meddelats i ett s. k. »White Paper». Det konstateras däri bland annat, att tiden synes vara mogen för att genom direkt finansiell hjälp från det allmännas sida möjliggöra, att nya företag, företrädesvis s. k. lätta industrier, etableras i »special areas» liksom även — såsom nedan närmare skall beröras — i vissa andra av depressionen alltjämt drabbade områden, på det att inom ifrågavarande områden måtte skapas till sin art mera varierande och följaktligen mera stadigvarande arbetsmöjligheter.

De åtgärder, som föreslagits, omfatta vissa lättnader i allmänna utskylder, vidare subventionering från statens sida samt möjlighet till statlig kapitalinvestering vad beträffar vissa företag.

I förstnämnda hänseende föreslogs, att åt vederbörande kommissarier skulle lämnas bemyndigande att under vissa perioder, icke överstigande fem år, bidraga till erläggande av statlig inkomstskatt, kommunalutskylder och hyra, åvilande sådana nya industrier, som må ha upprättats å inom »special areas» belägna orter, vilka godkänts såsom nödlidande. Fastställandet av bidragens storlek överlämnas åt kommissariernas fria bedömande. Kommissarierna anses därigenom erhålla möjlighet att variera lättnaderna i fråga med hänsyn till det å varje särskild ort föreliggande behovet att få ny företagsamhet dit förlagd.

Det torde i detta sammanhang böra nämnas, att regeringen i ett nyligen för parlamentet framlagt förslag har förordat vissa ändringar i grunderna för statsbidrags utbetalande till kommunala myndigheter, vilket innebär ett speciellt tillgodoseende av finansiellt svaga kommuners intressen. Man synes därvid särskilt ha haft i åtanke dylika kommuner inom »special areas», och enligt vad som i föreliggande memorandum framhålles, anses en ändring i nämnda avseende skola i många fall medföra en avsevärd lättnad i nödlidande kommuners skattebörda.

I fråga om subventionering föreslogs, att kommissarierna måtte få bemyndigande att bidraga till kostnaderna för vissa gatuarbeten och dränering av mark inom »special areas».

Den planerade statliga investeringsverksamheten är avsedd att omfatta företag icke blott inom »special areas» utan även inom andra områden — i betänkandet kallade »certified areas» — som av arbetsministern efter hörande av en rådgivande kommitté befunnits motsvara följande villkor: att i områdena i fråga sedan avsevärd tid råder svår arbetslöshet; att desamma äro huvudsakligen beroende av industrier, som icke erbjuda möjligheter till erforderlig sysselsättning på grund av den allmänna depressionen inom dessa verksamhetsgrenar; samt slutligen, att någon sannolikhet icke föreligger för en omedelbar avsevärd stegring av sysselsättningen därstädes, såvida icke finansiell hjälp lämnas. Denna hjälp

[1] Soc. Medd. årg. 1937, sid. 297.

avses skola lämnas främst därigenom, att staten bidrager till upprättandet av s. k. »site companies». Därmed avses aktiebolag — med rätt till endast begränsad utdelning — som skola få till uppgift att tillhandahålla fabriker åt intresserade företagare för att därigenom uppmuntra anläggande av nya industrier inom områdena i fråga. Den planerade statshjälpen skall bestå antingen i att staten tecknar aktier till högst 25 procent av dylika bolags aktiekapital eller däri att motsvarande belopp tillföres »site companies» genom lån. Dessutom skall lån kunna utgå direkt till nya företagare. För detta ändamål föreslogs upprättandet av en fond om 2 milj. pund, som skall förvaltas av finansministeriet tillsammans med bl. a. kommissarierna för »special areas». I de s. k. certified areas skall dock lån endast kunna lämnas till industrier, som försetts med fabriker av dylika »site companies».

De olika här ovan i korthet berörda förslagen utmynnade i en anhållan om votering av en finansresolution, varigenom dels den i ämnet gällande lagen, »the Special Areas Act, 1934» — vars giltighetstid som bekant nu utlöper med maj månads utgång — prolongeras för en tid av två år och dels de ändringar, som betingas av de ovan berörda, nu väckta regeringsförslagen, genomföras.

I övrigt upptages större delen av ifrågavarande »White Paper» av en redogörelse för det arbete, som hittills utförts till förmån för de nödställda områdena. De riktlinjer, efter vilka detta arbete bedrivits — och vilka förut i denna tidskrift skildrats — synas även komma att i stort sett följas under den närmaste framtiden. Särskilt beröras i rapporten de möjligheter till ökade arbetstillfällen, som rustningsprogrammets genomförande kommer att skapa i dessa områden.

De framlagda förslagen, som från den allmänna opinionens sida emotsetts med en viss otålighet och av partierna utanför regeringen även utan några större förväntningar, innebära visserligen ett fullföljande av några av de initiativ, som i höstas väcktes av dåvarande kommissarien Stewart. Men å andra sidan lämnas de flesta av hans övriga förslag utan avseende. Särskilt gäller detta förslaget om begränsningen av den industriella expansionen i Greater London, avsett som ett komplement till de föreslagna åtgärderna med syfte att locka ny företagsamhet till de nödställda distrikten. Regeringens passivitet på denna punkt har mött allvarlig kritik även inom regeringstrogna kretsar. Emellertid har arbetsministern Brown ställt i utsikt, att denna fråga skall underställas en särskild kommitté för närmare prövning, varvid även möjligheterna för en begränsning av den industriella expansionen inom vissa andra industricentra än London skola tagas under övervägande.

Vid debatten om regeringsförslaget i underhuset riktade arbetarpartiets huvudtalare, Dalton, sitt angrepp främst mot behandlingen av frågan om statsingripande för lokaliseringen av nya industrier till de nödställda distrikten, liksom mot regeringens underlåtenhet att ställa statens verksamhet för arbetslöshetens minskande därstädes under en enhetlig och ansvarig ledning. Spörsmålet om »location of industries» krävde enligt Dalton en snar lösning; efter hans mening vore icke heller Stewarts förslag här tillfyllestgörande. Det borde fastslås, att det måste åligga staten att, ledd av ekonomiska, sociala och militära hänsyn, utöva inflytande på industriens lokalisering beträffande landet i dess helhet samt tillse, att nya industriföretag förlades till de nödställda områdena, såvida icke företagens ägare kunde visa goda skäl, varför de måste placeras på annat håll. Särskilt framhöll talaren därvid de fördelar ur militär synpunkt, som de ifrågavarande områdena erbjöde. Ledningen av hela statsverksamheten till de nödställda områdenas hjälp borde enligt Dalton anförtros åt en särskild minister, som tillika borde vara medlem av kabinettet.

Beträffande de särskilda distriktens nyckelindustrier framhölls vidare från arbetarhåll, att den förbättring i deras läge, som inträtt, huvudsakligen vore en följd av regeringens åtgärder till rustningsprogrammets genomförande. Den vore därför endast av begränsad varaktighet, och effektivare åtgärder krävdes för främjandet av ett bestående uppsving inom ifrågavarande industrier, främst kolindustrien. I synnerhet betonades vikten av att kolproduktionens avsättningsmöjligheter på främmande marknader förbättrades och

att, såsom även Stewart framhållit, de erfarenheter, som gjorts rörande framställning av olja ur kol, i dessa distrikt i större skala omsattes i praktiken.

Av regeringens åtgärder i direkt socialt syfte kritiserades särskilt överföringen av arbetslösa till sysselsättningar inom andra delar av landet såsom varande ägnad att medföra en disproportion mellan arbetsföra och till arbete oförmögna i de nödställda områdena. Överhuvud taget betecknades regeringsförslaget från arbetarhåll som ytterligt otillräckligt, samtidigt som den omständigheten påtalades, att verkningarna av de föreslagna åtgärderna ej skulle inträda tillräckligt snabbt.

I den från liberalt håll i parlamentsdebatten framförda kritiken märktes ett anförande av Lloyd George, vilket utmynnade i kravet på överflyttning i stor skala av arbetslösa till jordbruket. Flykten från landsbygden vore i och för sig ett oroande faktum, och det vore, enligt Lloyd George, nödvändigt, att produktionen av lantbruksprodukter ökades, så att landet i händelse av krig skulle kunna bli för längre tid självförsörjande. Detta vore en synpunkt, som regeringen enligt hans förmenande hittills försummat att anlägga.

Liksom i de föregående pressdebatterna besparades regeringen icke heller i underhusdebatten kritiska anmärkningar från representanter i det egna lägret. Sir Robert Horne ägnade sålunda i sitt anförande speciell uppmärksamhet åt läget inom kolindustrien och åt möjligheterna att genom stödåtgärder för densamma minska arbetslösheten i de nödställda distrikten. Bland annat framförde han krav på regeringens medverkan för skapandet av en internationell kartellöverenskommelse.

Vad beträffar inläggen från regeringshåll må nämnas finansministerns, Neville Chamberlain, anförande, vilket var ägnat att särskilt klart belysa regeringens ståndpunkt i frågan. Karakteristiskt för denna synes vara den av Chamberlain framförda synpunkten, att — frånsett vissa speciella åtgärder — den mest effektiva hjälp, man kunde giva de nödställda områdena, vore att skapa ett förhöjt allmänt välstånd i hela landet; och finansministern förmenade, att den om ock svaga förbättring, som på senaste tiden kunnat konstateras i de nödställda områdena, till icke ringa del vore frukten av regeringens allmänna ekonomiska politik. Å andra sidan förringade han ingalunda betydelsen ur nämnda synpunkt av regeringens rustningsprogram. Han påvisade bland annat, att statsbeställningarna för rustningar enbart i »special areas» från utgången av november 1936 till slutet av februari 1937 stigit från 24 miljoner pund till 35 miljoner pund. Han framhöll i samband härmed, att man inom regeringen planerade anläggandet av ytterligare nya fabriker i de nödställda områdena för framställning av krigsmateriel.

Trots kritiken blev regeringens förslag slutligen antaget av underhuset i andra läsningen. Därmed kan den offentliga diskussionen kring denna inrikespolitiskt viktiga fråga anses vara avslutad för någon tid framåt.

Spörsmålet syntes praktiskt taget ha varit avgjort redan genom förslagets framläggande i den ovan angivna formen av en proposition om votering av en finansresolution. Därigenom hade man nämligen på regeringshåll redan från början starkt begränsat möjligheterna till nya initiativ från oppositionens sida; de flesta av dennas ändringsförslag — många av genomgripande betydelse — förklarades på konstitutionella grunder icke kunna upptagas till behandling.

(Svenska generalkonsulatet i London.)

De sociala lagarna i Förenta staterna. Förenta staternas högsta domstol har under den senaste tiden fällt en serie domar av utomordentlig betydelse för landets såväl ekonomiska och sociala som politiska utveckling. I samtliga domar har domstolen upprätthållit grundlagsenligheten av de lagar, vars giltighet satts i fråga. En del av dessa domar ha varit enhälliga, under det att andra avkunnats med den ringa majoriteten av 5 mot 4. Det torde emellertid i och för sig vara märkligt, att högsta domstolen under sin nuvarande session icke i något fall underkänt lagligheten av någon av de lagar av ekonomisk och social innebörd, som varit föremål för dess prövning. Betecknande för

den anda, som nu vunnit majoritet inom domstolen, torde vara domstolspresidenten Hughes' yttrande på tal om domstolens författningsvårdande uppgift: »The cardinal principle of statutory construction is to save and not to destroy». Av särskild betydelse är dels domstolens beslut rörande giltigheten av staten Washingtons lag rörande minimilöner för kvinnor och minderåriga, som fälldes den 29 mars, och dels fem den 12 april avkunnade domar angående National Labor Relations Act.

Vad beträffar Washingtonlagen om minimilöner för kvinnor och minderåriga kan erinras om att högsta domstolen så sent som den 1 juni förra året förklarade en i New York sedan år 1933 gällande lag av samma innebörd vara stridande mot konstitutionen. Detta högsta domstolens beslut väckte på sin tid enormt uppseende, då domstolen genom att frånkänna såväl den federala kongressen som delstaterna rätt att antaga lagar av dylik innebörd tillskapade ett »no man's land» på den sociala lagstiftningens område. Domstolsutslaget i fråga, vilket icke bara i arbetare- och framstegsvänliga kretsar utan jämväl långt in i det republikanska lägret ansågs såsom ett uttryck för en benhård konservatism, torde i icke ringa mån ha bidragit till presidentens överväldigande valseger i höstas. I det nu avkunnade utslaget har en majoritet på 5 mot 4 omkullkastat icke blott nyssnämnda dom från förra året utan jämväl det prejudikat, som domstolen satte år 1923 genom att förklara en av kongressen för District of Columbia antagen lag om minimilöner för kvinnor ogiltig. Sistnämnda beslut har under de senaste 14 åren varit normgivande och förhindrat genomförandet av humanitär lagstiftning. Denna synnerligen betydelsefulla omsvängning i domstolens uppfattning har kunnat äga rum genom att en av domarna, Roberts, anslutit sig till den förra minoriteten under domstolspresidenten Hughes' vidsynta ledning. Genom domen ha större möjligheter beretts för de olika delstaterna att stifta lagar i överensstämmelse med sina egna önskningar och egna sociala behov. En omedelbar följd torde bliva, att en del lagar, som förut ogiltigförklarats, nu eo ipso återigen träda i kraft, samt att på flera andra håll delstaterna komma att skrida till reglerandet av sina sociala förhållanden efter mera moderna och humanitära grundsatser. Symptomatiskt härför torde vara, att senaten i staten New York nyligen med 43 röster mot 1 antagit en ny lag om minimilöner för kvinnor och minderåriga.

De fem den 12 april avkunnade domstolsbesluten avse, som ovan nämnts, alla National Labor Relations Act, vilken innehåller bestämmelser om organisationsrätt för arbetare, kollektiv förhandlingsrätt samt undersökning och i vissa fall avgörande i fråga om arbetstvister under överinseende av en av regeringen tillsatt kommission, National Labor Relations Board. För innehållet i denna lag, som gemenligen kallas Wagnerlagen, har förut redogjorts i denna tidskrift.[1] Frågan rörde härvidlag icke blott lagens grundlagsenlighet, utan även och framför allt dess tillämpningsområde. Enligt konstitutionen äger kongressen lagstifta beträffande »interstate commerce» men däremot ej rörande »intrastate commerce». Tolkningen av dessa begrepp är givetvis i ett land med Förenta staternas politiska struktur en mycket kinkig fråga. Enhälligt har domstolen ansett, att sådana företag som järnvägar, busslinjer och Associated Prese utöva »interstate commerce». Däremot ha olika uppfattningar gjort sig gällande beträffande andra industriella företag. Förut har rättspraxis varit benägen att tolka begreppet snävt. Högsta domstolen har emellertid nu jämväl i samtliga övriga fall, som varit föremål för domstolens prövning, godkänt en mycket extensiv uppfattning av begreppet »interstate commerce», vilken uppfattning närmare utvecklas i domen rörande det stora stålbolaget Jones and Laughlin. Domstolsmajoriteten anser, att ett företag, som i stor utsträckning inköper råmaterial från annan stat samt säljer sina produkter utanför den egna statens gränser, måste anses utöva mellanstatlig handel, och att företaget följaktligen är underkastat bestämmelserna i National Labor Relations Act. Domstolen har visserligen undvikit att fastställa någon definition på vad som menas med »interstate commerce», men genom den vida tolkning, som begreppet givits i de nu avkunnade utslagen rörande stålindustrien samt beklädnads- och vagnfabriker, har kongressen tillerkänts ökad befogenhet att genom federal lagstift-

[1] Soc. Medd. årg. 1935, sid. 635.

ning ingripa på arbetsförhållandena samt den federala regeringen erhållit väsentligt vidgade möjligheter att ingripa vid arbetskonflikter.

Genom domstolsbesluten rörande National Labor Relations Act har dess grundlagsenlighet jämväl fastställts. Härav följer, att möjlighet icke längre föreligger för arbetsgivarna att, såsom hittintills skett i många fall, förhindra lagens tillämpning genom att hos domstol göra invändning i fråga om dess författningsenlighet. De bägge sinsemellan stridande arbetarrörelserna American Federation of Labor och Lewis' nya organisation C. I. O. (Committee of Industrial Organization) hälsa båda med stor tillfredsställelse domstolsutslagen, varigenom giltigheten av Wagnerlagen — de amerikanska arbetarnas Magna charta — fastställts. Industriarbetarnas fria organisationsrätt och deras rätt till kollektiva förhandlingar ha nu blivit definitivt erkända. Då arbetsgivarnas obstruktion mot denna lag av C. I. O.-gruppens ledare använts såsom ett uppeggande och verksamt agitationsmedel för »sit-down»-strejkerna, synes ock den ursprungligen angivna orsaken till denna osed ha undanröjts.

Man torde utan överdrift kunna säga, att domstolsutslagen innebära, att den federala regeringen därigenom erhållit makt att reglera ekonomiska och sociala problem, även om icke helt, så dock i stort sett efter de linjer, som presidenten Roosevelt utstakat. Som nyss nämnts, har visserligen någon definition på mellanstatlig handel ännu icke fastställts, och en stor del småföretag torde ännu komma att räknas som rent lokala. Jordbruksministern Wallace har också framhållit, att det synes tvivelaktigt, huruvida domstolsutslagen äro att tyda så, att domstolen numera är benägen att tillerkänna kongressen rätt att federalt reglera arbetsförhållandena inom jordbruket, en ännu olöst uppgift av vital betydelse. Det torde ock böra observeras, att en enhällig domstolsmajoritet ännu torde anse en federal eller statlig reglering av arbetstid och minimilön för män såsom stridande mot konstitutionen (jfr domen om N. R. A.).

Vilka politiska återverkningar domstolsutslagen komma att få, är icke möjligt att i nuvarande stund förutspå. Av särskilt intresse är deras inverkan på presidentens förslag om en reorganisation av högsta domstolen. Det kan icke förnekas, att presidentens öppet uttalade huvudmotiv för omorganisationen, nämligen borteliminerandet av vissa av de nuvarande domarnas konservativa inflytande, numera bortfallit, sedan domstolsmajoriteten givit konstitutionen en för tidens krav och den tekniska utvecklingen mera förstående tolkning. Domstolen torde få anses ha hörsammat presidentens vid kongressens öppnande hotfullt framställda krav på en »more intelligent recognition of our needs as a nation and liberal interpretation of the constitution». Huruvida detta skett av vederbörande domares egen inre övertygelse eller på grund av det utomordentliga tryck, som domstolen varit utsatt för från presidentens sida, må vara osagt. Å andra sidan framhålles av förespråkarna för en omorganisation, att den majoritet — 5 mot 4 — som nu lämnat regering och kongress större möjligheter att genomdriva en planmässig ekonomisk och social politik, är alltför osäker, och att från reformvänlig synpunkt nödvändigheten att uppblanda den mäktiga areopagen med personer med liberalare rättsuppfattning därför fortfarande består.

(Svenska beskickningen i Washington.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1937. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av april till 22 247. Sedan motsvarande månad föregående år har antalet hjälpsökande varit följande:

1936:				1937:	
April	46 628	Augusti	20 783	Januari	33 509
Maj	34 571	September	20 903	Februari	31 280
Juni	25 863	Oktober	24 712	Mars	27 750
Juli	21 510	November	28 742	April	22 247
		December	30 814		

Vid slutet av maj månad 1937 uppgick antalet hjälpsökande arbetslösa enligt föreliggande *preliminära* uppgifter till omkring 16 000. Under maj har sålunda antalet hjälpsökande minskats med c:a 28 %.

Yrkesfördelningen och minskningen (resp. ökningen) under april 1937 framgå av nedanstående sammandrag:

	Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)		Antal hjälpsökande	Minskn. (ökning)
Jordbruk	244	— 280	Kraft- o. värmeproduktion	109	— 18
Skogshushållning	402	+ 18	Sjöfart o. fiske	392	— 192
Malmbrytning	207	— 28	Kontorsarbete	196	— 29
Metall- o. maskinindustri	1 111	— 287	Butiks- o. lagerarbete	857	— 137
Jord- och stenindustri	2 100	— 554	Hotell- o. restaurangrörelse	176	— 69
Trävaruindustri	3 327	— 745	Landtransport	1 185	— 244
Pappers- o. grafisk industri	603	— 50	Allmän tjänst o. fria yrken	237	— 83
Livsmedelsindustri	443	— 145	Husligt arbete	45	— 11
Textil- o. beklädnadsindustri	220	— 39	Tillfällighets- o. diversearbete	6 495	— 1 442
Läder-, hår- o. gummivaruind.	331	— 91	Ungdom utan särskild utbildn.	509	— 103
Kemisk-teknisk industri	303	— 46			
Byggnadsverksamhet	2 755	— 928	Summa	22 247	— 5 503

Ur geografisk synpunkt fördelade sig de rapporterade hjälpsökande arbetslösa samt antalet hjälpta på följande sätt:

	Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %		Antal hjälpsökande	Hjälpsök. i % av inv.ant.	S:a hjälpta antal	S:a hjälpta %
Stockholms stad	2 506	0·5	2 272	90·7	Göteb. o. Boh. län	2 217	1·0	1 757	79·3
Stockholms län	595	0·2	411	69·1	Älvsborgs »	488	0·2	333	68·2
Uppsala »	376	0·3	170	45·2	Skaraborgs »	286	0·1	166	58·0
Södermanl. »	120	0·1	46	38·3	Värmlands »	795	0·3	448	56·4
Östergötlands »	560	0·2	461	82·3	Örebro »	411	0·2	177	43·1
Jönköpings »	372	0·2	247	66·4	Västmanlands »	73	0·0	48	65·8
Kronobergs »	166	0·1	112	67·5	Kopparbergs »	410	0·2	232	56·6
Kalmar »	356	0·2	269	75·6	Gävleborgs »	1 145	0·4	778	67·9
Gotlands »	77	0·1	47	61·0	Västernorrl. »	4 203	1·5	3 337	79·4
Blekinge »	946	0·6	652	68·9	Jämtlands »	38	0·0	12	31·6
Kristianstads »	170	0·1	136	80·0	Västerbottens »	335	0·2	225	67·2
Malmöhus »	2 087	0·4	1 823	87·4	Norrbottens »	1 723	0·8	1 090	63·3
Hallands »	452	0·3	255	56·4					
Göteborgs stad	1 340	0·5	1 019	76·0	Summa	22 247	0·4	16 523	74·3

Fördelningen efter hjälpåtgärder beträffande de arbetslösa, som under månaden i en eller annan form erhållit hjälp av stat eller kommun, framgår av följande tablå:

Reservarbete	statligt	[1] 5 659	Ungdomshjälp	reservarbete	76	Understöd	statligt 3 565
	statskommun.	2 775		arbetsläger	214		kommunalt 2 375
	kommunalt	1 790		kurser	69		Summa 16 523

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under april till 2·2 miljoner kronor och under årets fyra första månader till 9·1 miljoner kronor.

Statens arbetslöshetskommissions berättelse över sin verksamhet 1925—1934. Statens arbetslöshetskommission har i dagarna avgivit en berättelse över sin verksamhet under tioårsperioden 1925—1934. I en tidigare liknande berättelse, som utkom år 1929, behandlades perioden 1914—1924.[2]

I den nu föreliggande tioårsberättelsen lämnas i första avdelningen en redogörelse för näringslivets och arbetslöshetens utveckling, belyst av ett omfattande tabellmaterial. I

[1] Antalet vid de statliga reservarbetena sysselsatta är enligt arbetsplatsernas styrkebesked 5 799. Häri ingår ett antal specialarbetare, vilka icke av vederbörande lokala arbetslöshetsorgan hänvisats till statligt reservarbete.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1929, sid. 626.

berättelsens andra avdelning behandlas den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten under kommissionens ledning, varvid förutom en översikt över hjälpverksamhetens organisation redogörelser lämnas för bl. a. de allmänna villkoren för statlig arbetslöshetshjälp, konfliktdirektiven, lönesystemet och de olika hjälpformerna. I en tredje avdelning behandlas den kommunala hjälpverksamheten utan statsbidrag.

Berättelsens fjärde och sista avdelning behandlar omfattningen av kostnaderna för samhällets hjälpverksamhet för arbetslösa. Av redogörelsen framgår bl. a., att kostnaderna för de statliga reservarbetena under åren före senaste världskrisen uppgingo till 4 à 5 miljoner kronor årligen, för att under budgetåret 1930/31, då arbetslösheten började stiga, ökas till 7 miljoner kronor, varefter de fortsatte att alltmer växa under de följande åren. Under budgetåret 1934/35 belöpte sig kostnaderna till 51 miljoner kronor.

Under förevarande tioårsperiod ha såsom statliga reservarbeten kontraherats arbeten för sammanlagt 182 miljoner kronor. Den största posten, som avser allmänna vägar, uppgår till ej mindre än 133 miljoner kronor, motsvarande drygt 73 % av de totalt kontraherade beloppen. Dessa vägar ha en sammanlagd längd av 474 mil. Omfattningen av vägarbetena är emellertid ännu större, enär betydande dylika arbeten ingå i de s. k. skogsförbättrande åtgärderna; dessa senare vägar ha närmast haft till syfte att underlätta transporter från olika skogsområden. Deras längd uppgår sammanlagt till 136 mil. Den sammanlagda längden av alla av kommissionen under tioårsperioden kontraherade vägar uppgår sålunda till 610 mil eller omkring fyra gånger landets utsträckning i norr—söder. I de statliga reservarbetena ingå även dikningar, utförda i syfte att torrlägga sumpartade skogsmarker. Den sammanlagda längden av olika dikningsarbeten uppgår till 255 mil. Andra exempel på statliga reservarbeten äro byggandet och förbättringar av kanaler och inre vattenvägar. De på denna post kontraherade beloppen uppgå sammanlagt till 10·7 miljoner kronor. Det största arbetet av detta slag representeras av Sotenkanalen, som dragit en totalkostnad av 2·76 miljoner kronor. Vidare må nämnas konserveringsarbeten å Bohus fästning, andra arbeten för Bodens fästning, bro över Kalix älv samt arbeten med utvidgning och förbättring av olika militära flygfält och nyanläggning av i huvudflyglinjer ingående hjälplandningsfält. Kostnaderna för 22 flygfält och flyghamnar uppgå till 8·2 miljoner kronor. Idrottsanläggningar av skilda slag ha dragit en kostnad av över en miljon kronor.

Den största omfattningen hade de statliga reservarbetena i Norrbottens län, där under ifrågavarande tioårsperiod nedlades kostnader om icke mindre än 14·8 miljoner kronor för dylika reservarbeten. Härnäst kom Blekinge län med 13·6 miljoner kronor, varefter följde Värmlands samt Göteborgs och Bohus län.

Av samtliga statliga reservarbeten utfördes omkring $^2/_3$ för vägstyrelsers räkning. Av det totala kostnadsbeloppet, 160 miljoner kronor, belöpte sig sålunda 111 miljoner kronor på dessa myndigheter. Därnäst kommo arbeten för domänstyrelsen med i det närmaste 20 miljoner kronor.

Vidare belysas de olika slag av arbetsobjekt, som kommit till utförande såsom statskommunala reservarbeten, och vilka kostnader, som lagts ned därpå. Uppgifterna avse här allenast åren 1929—1934; för tiden 1925—1928 ha motsvarande uppgifter ej kunnat erhållas. Då de statskommunala reservarbetena emellertid under dessa tidigare år hade en helt ringa omfattning, torde materialet trots denna ofullständighet giva en god bild av vilka olika företag som kommit till utförande. Såsom fallet var med de statliga reservarbetena, ha även här de allmänna vägarna tagit huvudparten av kostnaderna. Totalkostnaden för de statskommunala arbetena uppgår till 113 miljoner kronor, varav till vägarna gått ungefär 43 miljoner kronor. Den mest betydande gruppen i övrigt är dricksvatten- och avloppsledningsarbeten, på vilka komma närmare 28 miljoner kronor, medan till utdikningar, jordförbättringar m. m. åtgått c:a 17 miljoner kronor samt till flygfält, bl. a. Bromma flygfält, och flyghamnar 7 miljoner. Idrottsplatser ingå med 4 miljoner kronor och kyrkogårdsanläggningar med 2·2 miljoner kronor.

Det är icke blott olika slags arbeten, som dragit stora kostnader. De utbetalade statsbidragen till kontantunderstödsverksamheten uppvisa ävenledes betydande summor. Sålunda

uppgick det av staten under den förevarande tioårsperioden på denna post utbetalade beloppet till c:a 45 miljoner kronor, medan den totala kostnaden för såväl stat som kommun här belöpte sig till drygt 76 miljoner kronor.

Hjälpåtgärder ha av arbetslöshetskommissionen dessutom företagits till förmån för unga arbetslösa, och dessa åtgärder ha haft formen av kursverksamhet, frivillig arbetstjänst och ungdomsreservarbeten.

Kursverksamheten var huvudsakligen inriktad på meddelandet av praktisk undervisning och då främst i trä- och metallslöjd. Med hänsyn till den korta kurstiden avsåg man där icke att lämna en fullständig yrkesutbildning utan endast att uppöva deltagarnas färdighet i användandet av vanligen förekommande verktyg. Jämsides med de praktiska övningarna anordnades i möjligaste mån teoretisk undervisning i tillhörande ämnen. Sin största omfattning nådde denna kursverksamhet i februari 1934 med 5 077 kursdeltagare. Den totala kostnaden för denna verksamhet uppgick för stat och kommun under tioårsperioden till ungefär 2·4 miljoner kronor.

Den frivilliga arbetstjänstens syfte var att bereda unga arbetslösa sådan sysselsättning, som hos dem stärkte och vidmakthöll arbetsviljan och arbetsförmågan och gjorde dem bättre skickade för framtida arbetsuppgifter. För att fylla detta syftemål inriktades arbetstjänsten dels på sådant arbete, som gav fysisk träning, dels på undervisning i allmänbildande och yrkesbetonade ämnen. Arbetseleverna sysselsattes sålunda i arbete och erhöllo samtidigt viss undervisning. Högsta antalet elever ernåddes med 1 052 i november 1934. Sammanlagda kostnaderna för statliga och statskommunala arbetsläger utgjorde 1·3 miljoner kronor.

Ungdomsreservarbetena voro avsedda att utgöra en kombination av reservarbete och kursverksamhet. Syftet med ungdomsreservarbetena var detsamma som det med den frivilliga arbetstjänsten, nämligen att bereda unga arbetslösa sådan sysselsättning, som kunde hos dem stärka och vidmakthålla arbetsvilja och arbetsförmåga och dessutom bereda dem möjlighet till självförsörjning. Ungdomsreservarbetena skilde sig emellertid från den frivilliga arbetstjänsten i det avseendet, att allt arbete såvitt möjligt skulle utföras mot ackord, d. v. s. på samma sätt som vid de statliga och statskommunala reservarbetena, och att sålunda särskild avlöning utgick för utfört arbete. Härjämte kunde för tid, då undervisning meddelades, utgå dagunderstöd enligt vanliga normer. Ungdomsreservarbetena, som bl. a. bedrivits i form av s. k. huggarskolor, vilka avse att utbilda skogsarbetare, hade under tioårsperioden en mycket begränsad omfattning men utvidgades efter periodens slut.

Under tioårsperioden 1925—1934 ha statens utgifter för den under arbetslöshetskommissionens ledning bedrivna hjälpverksamheten uppgått till 235 miljoner kronor. Medräknas kommunernas och landstingens utgifter, stiga de sammanlagda kostnaderna till 448 miljoner kronor. Samhällets kostnader för arbetslöshetshjälpen för perioden 1914—1924 uppgingo till 231 miljoner kronor. Under hela tiden 1914—1934 ha samhällets kostnader för arbetslöshetshjälpen sålunda utgjort 679 miljoner kronor. Härvid må nämnas, att i denna summa icke äro inräknade kostnaderna för de från och med budgetåret 1931/1932 bedrivna beredskapsarbetena ävensom för de hjälpåtgärder, statsmakterna i form av beredskapsarbeten, statsbeställningar o. d. åren 1933 och 1934 beslöto.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1936. Med 1936 års ingång trädde den i denna tidskrift (årg. 1935, sid. 527) tidigare omnämnda lagen med vissa bestämmelser om arbetsförmedling i kraft. Genom denna lag har den i förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingen ställts på avskrivning. Nya tillstånd att bedriva sådan förmedling få ej vidare meddelas, men personer, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande i behörig ordning utövat dylik verksamhet, kunna av socialstyrelsen erhålla tillstånd att fortsätta verksamheten under en viss övergångstid, tills vidare begränsad till den 1 januari 1940. Denna begränsning gäller däremot icke sådan arbetsförmedling, som bedrives utan förvärvssyfte. Tillstånd till utövande av sådan arbetsförmedling kan av socialstyrelsen

meddelas yrkesorganisationer eller andra sammanslutningar, däremot icke enskilda personer.

Av de 155 kommissionärer, som vid 1935 års utgång innehade tillstånd att bedriva arbetsförmedling, ha 134 erhållit socialstyrelsens tillstånd att jämlikt den nya lagens övergångsbestämmelser fortsätta verksamheten intill 1939 års utgång. Bland de övriga kommissionärerna, vilka i allmänhet avstått från att söka förnyat tillstånd, ha 4 innehaft sina kommissionärsrättigheter i egenskap av föreståndare för de av Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranger upprättade placeringsbyråerna. Nämnda arbetsgivareförening har liksom ett tiotal andra yrkesorganisationer erhållit tillstånd att bedriva arbetsförmedling utan förvärvssyfte.

Från de i förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingarna liksom från de ovannämnda placeringsbyråerna inom restaurangfacket har socialstyrelsen i likhet med tidigare år inhämtat månatliga uppgifter rörande förmedlingsverksamheten. Däremot ha dylika månadsuppgifter för närvarande icke infordrats från övriga utan förvärvssyfte bedrivna arbetsförmedlingar, vilka i allmänhet ha sin verksamhet uteslutande inriktad på vissa slag av intellektuellt eller konstnärligt arbete och med hänsyn till de inom dessa fack rådande speciella förhållandena i många fall icke lämpligen kunnat använda sig av de vanliga statistikformulären.

Vid de platsbyråer, som sålunda insänt månatliga statistikuppgifter, har antalet tillsatta platser under år 1936 utgjort som följer:

År 1936	Hela riket				Därav i Stockholm			
	Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser			Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser		
		Manl.	Kvinnl.	Summa		Manl.	Kvinnl.	Summa
Januari	134	173	2 642	2 815	20	30	1 152	1 182
Februari	131	270	2 712	2 982	20	58	1 190	1 248
Mars	130	441	3 276	3 717	21	53	1 330	1 383
April	130	499	3 829	4 328	20	73	1 667	1 740
Maj	130	538	3 469	4 007	21	131	1 663	1 794
Juni	126	411	2 683	3 094	20	111	1 395	1 506
Juli	121	402	2 217	2 619	21	53	1 141	1 194
Augusti	126	403	2 845	3 248	21	63	1 357	1 420
September	132	354	3 529	3 883	21	45	1 679	1 724
Oktober	128	512	3 296	3 808	21	37	1 435	1 472
November	124	282	2 494	2 776	20	42	1 112	1 154
December	124	179	1 892	2 071	20	25	998	1 023
Hela året 1936	[1] **137**	**4 464**	**34 884**	**39 348**	[1] **22**	**721**	**16 119**	**16 840**
» » 1935	148	4 175	36 551	40 726	22	517	15 503	16 020
» » 1934	148	3 508	35 508	39 016	26	386	14 586	14 972

Största antalet förmedlingar faller inom de kvinnliga arbetsområdena. För att närmare utröna förmedlingsresultatet inom olika yrkesgrupper har socialstyrelsen låtit bearbeta rapporterna från Stockholms stad. Platsförmedlingen inom kvinnliga yrken under 1936 vid förutnämnda 22 privata förmedlingsbyråer framgår av efterföljande översikt:

	Arbetssökande personer	Lediga platser	Tillsatta platser
Kontors- och butikspersonal	2 508	3 145	588
Hotell- och restaurangpersonal	13 840	13 472	7 224
Husligt arbete	16 040	30 653	6 468
Sjukvårdspersonal	3 111	2 587	1 839
Summa för Stockholm	**35 499**	**49 857**	**16 119**

[1] Härtill kommer ytterligare en platsförmedling i Stockholm, för vilken uppgifterna icke ansetts böra medtagas i de statistiska översikterna. (Se Soc. Medd. årg. 1932, sid. 482.)

Liksom vid de offentliga arbetsförmedlingarna förekommer det även vid de privata byråerna, att en lediganmäld plats icke omedelbart kan tillsättas utan måste upptagas bland de lediga platserna i två på varandra följande månadsrapporter. I den offentliga arbetsförmedlingens årsstatistik (för år 1936 se Soc. Medd. årg. 1937, sid. 111 ff.) borträknas alla från föregående månad kvarstående lediga platser, för att man därigenom må kunna erhålla en exakt bild av platstillgången. Beträffande de privata platsbyråerna kan en dylik redovisning göras för den å varje månadsrapport upptagna slutsumman för lediga platser under månaden men däremot icke för de lediga platserna fördelade efter yrken, varför här i flera fall en plats mer än en gång medräknats såsom ledig. I tablån här ovan måste därför bruttosiffran för lediga platser (d. v. s. med inräkning av antalet från föregående månad kvarstående platser) redovisas. Denna siffra uppgår för den privata kvinnliga förmedlingen i huvudstaden till 49 857 under året, men nettosiffran stannar vid 40 665, på grund av att 9 192 platser redovisats såsom lediganmälda redan i tidigare månadsrapporter.

Även med den ovan gjorda reduceringen av de lediga platserna föreligger dock en kraftig disproportion mellan antalet platssökande och lediga platser å ena sidan och antalet tillsatta å den andra till följd av de i stor utsträckning förekommande dubbelanmälningarna å flera förmedlingskontor.

Endast 40 % av nettoantalet lediga platser i Stockholm blevo tillsatta.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1936. Antalet i verksamhet varande, godkända sjuksköterskebyråer har under år 1936 liksom föregående år utgjort 17.

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av efterföljande tablå, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna:

Byråer	Ant. inskrivna sköterskor				Ant. verkställda förmedlingar				
	Anst. å fasta platser	I privat vård etc.	Icke i sjukv.-tjänst	Summa	Fasta platser	Vikariat	Privat vård	Kortare besök	Summa
Fredrika Bremerförbundets sjuksköterskebyråer	1 634	415	333	2 382	269	1 532	2 828	34 476	39 105
därav i Stockholm	684	128	111	923	91	343	858	1 221	2 513
Linköping	154	57	19	230	25	231	523	656	1 435
Jönköping	112	32	24	168	29	207	289	69	594
Göteborg	420	106	115	641	46	377	889	32 471	33 783
Karlstad	35	25	11	71	12	121	128	59	320
Västerås	16	4	3	23	8	28	41	—	77
Falun	22	14	1	37	5	43	60	—	108
Sundsvall	16	5	2	23	9	20	8	—	37
Östersund	16	14	—	30	9	63	13	—	85
Umeå	159	30	47	236	35	99	19	—	153
Röda Korsets sjuksköterskebyrå i Stockholm	1 194	297	519	2 010	234	1 023	1 449	8 776	11 482
Uppsala sjuksköterskehem, byrå i Stockholm och Uppsala	625	162	73	860	164	403	1 763	4 008	6 338
Södra Sveriges sjuksköterskehem i Lund	546	100	41	687	138	384	531	235	1 288
Sophiahemmets sjuksköterskebyrå i Stockholm	364	73	69	506	95	285	693	577	1 650
Svea sjuksköterskebyrå i Stockholm	189	54	26	269	17	60	982	504	1 563
Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå, Örebro	187	36	37	260	37	181	313	14 567	15 098
Summa	**4 739**	**1 137**	**1 098**	**6 974**	**954**	**3 868**	**8 559**	**63 143**	**76 524**

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 505 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 171 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 334.

Av de tillfälliga sjukbesöken, vilka utgöra 83 % av hela antalet förmedlingar, har som synes över hälften redovisats av Fredrika Bremerförbundets byrå i Göteborg och bortåt 1/4 av Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå. Att siffran i dessa städer nått sådan höjd, hör samman med den omständigheten, att därstädes uppdragits åt sjuksköterskebyråerna att ombesörja sådan tillfällig sjukvård, som i andra större städer i regel handhaves av särskilda kommunala organ.

— Arbetslön och arbetstid —

Åtgärder för förbättring av skogsarbetarnas löner i Finland. Såsom förut i denna tidskrift har förmälts[1], beslöt 1935 års finska riksdag att hos finska regeringen hemställa om vissa åtgärder, ägnade att göra den sedan år 1934 existerande statliga kontrollen över skogs- och flottningsarbetarnas löner i Finland mera effektiv. Beslutet innebar krav på tillsättandet av en särskild sakkunnignämnd till hjälp åt vederbörande myndigheter vid nämnda kontroll. Ett framlagt förslag om införande av lagstiftning om minimilöner beträffande skogs- och flottningsarbeten vann däremot icke riksdagens bifall. Kungl. Maj:t tillsatte därefter i enlighet med riksdagens hemställan en sakkunnignämnd i angivet syfte.

Frågan om skogs- och flottningsarbetarnas i Finland löneförhållanden blev emellertid därmed icke avförd från dagordningen. Vid 1937 års riksdag ha sålunda förelegat förslag om skärpning av lönekontrollen medelst lagstiftningsåtgärder, som skulle giva kontrollmyndigheterna nödiga fullmakter och medel i syfte att tvinga arbetsgivarna att iakttaga godkända lönenormer. Den hittillsvarande kontrollens största svaghet hade nämligen, ansåg man, bestått just däri, att lönekontrollörerna saknade bemyndigande att vidtaga åtgärder gentemot sådana arbetsgivare, som icke ville finna sig i att efterkomma deras uppmaningar att höja lönerna till viss nivå. Vid behandlingen av de framlagda förslagen konstaterade även riksdagens socialutskott, att lönenivån, åtminstone vad skogsarbetena beträffar, alltjämt icke på alla håll kunde anses tillfredsställande, utan att det fortfarande i Finland funnes avsevärda områden, där rättelse härutinnan borde åvägabringas. Särskilt hade mindre arbetsgivare i alltför stor utsträckning underskridit gällande lönenormer, och de förhållningsregler, som gåvos från de s. k. lönekontrollörernas sida, hade här blott ringa effekt. Utskottet ansåg det därför nödvändigt, att en skärpning av lönekontrollen komme till stånd genom erforderliga lagstiftningsåtgärder. I detta sammanhang erinrade utskottet om en redan av 1935 års riksdag gjord hemställan till regeringen om uppgörande av förslag till lag, enligt vilken regeringen skulle bemyndigas att skrida till en reglementering av löneförhållandena inom sådana produktionsområden, där lönerna sjunka till en onaturligt låg nivå och där det icke visat sig möjligt att åstadkomma en förbättring. Enligt utskottets mening borde nu riksdagen hos regeringen anhålla, att denna, med beaktande av nödvändigheten att förbättra skogs- och flottningsarbetarnas löneförhållanden, skyndsamt måtte vidtaga sådana åtgärder, som förutsatts i den hemställan, vilken gjordes av 1935 års riksdag. Riksdagen beslöt efter långvariga debatter att bifalla utskottets förslag i denna fråga.

(Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.)

[1] Soc. Medd. årg. 1935, sid. 328 ff.

— Föreningsväsen —

Registrerade arbetstagarföreningar. Jämlikt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt har socialstyrelsen under mars månad, efter därom gjorda anmälningar, beslutat införa i det av styrelsen förda registret över arbetstagarföreningar följande organisationer:

1) Sveriges Arbetsledareförbund. Ordförande för förbundet, vars expedition är belägen vid Munkbron 9, Stockholm, är ombudsmannen Ernst Ahlberg, 2) Oljetjänstemännens Riksförbund, som utgör en sammanslutning av inom oljebranschen anställda kontorstjänstemän, försäljare och förmän. Förbundets ordförande är kaptenen Sten D. Ekelund, S:t Eriksgatan 23, Stockholm.

Genom de skedda registreringarna äga bestämmelserna i lagens 3 kapitel tillämpning å ovannämnda organisationer från och med ingången av september månad 1937, varjämte samma bestämmelser, om arbetsgivare till sådan organisations medlemmar erhållit kännedom om registreringen, tillika skola gälla för arbetsgivarpart i förhållande till den registrerade organisationen och dess medlemmar.

Svenska arbetsgivareföreningen år 1936. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i april 1937 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 4 308 mot 3 999 den 1 januari 1936. De under året ny tillkomna delägarna sysselsatte 7 518 arbetare, de avgångna 1 867, medan de sedan föregående år kvarstående delägarna sammanlagt redovisat en ökning med 23 510 arbetare, vadan föreningens totala omslutning under året ökats från 290 880 till 320 041 arbetare. Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos föreningens samtliga delägare faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan växlade under årets olika månader mellan lägst 304 500 (januari) och högst 359 500 (i september 1936), som närmare framgår av nedanstående tablå.

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arb. i tusental	304·5	314·5	317·2	325·3	334·9	345·3	348·9	355·1	359·5	354·4	356·5	353·7
Därav:												
Järnbruksförb. »	34·4	34·5	34·7	35·0	35·4	35·9	36·2	36·4	36·7	36·7	37·2	37·3
Pappersmasseförb. »	12·8	12·8	12·4	12·6	13·2	13·9	14·5	14·4	14·3	14·1	14·0	13·7
Byggnadsindustriförb. »	10·2	13·3	13·3	15·9	18·0	19·7	22·1	23·0	23·1	19·1	18·0	17·1
Konfektionsind.-förb. »	10·4	11·8	12·2	12·4	12·5	12·4	11·3	12·4	12·9	13·1	13·1	12·8
Pappersbruksförb. »	13·8	13·8	13·8	13·7	13·9	14·1	14·3	14·3	14·3	14·2	14·3	14·2
Textilindustriförb. »	39·8	40·4	40·9	41·2	41·2	41·2	40·7	41·1	41·4	41·6	42·3	42·8
Verkstadsfören. »	68·8	69·4	70·1	71·0	72·2	73·4	73·8	74·4	75·5	75·9	77·3	78·3
Sågverksförb. »	8·4	8·6	8·9	9·3	10·3	13·4	13·7	13·0	12·6	12·0	11·4	10·5

Under året har ett nytt yrkesförbund vunnit inträde i föreningen. Yrkes- och ortsförbundens antal var vid årets slut 36, vartill kommer föreningens allmänna grupp.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under maj 1937.

Översikt av verksamheten vid de särskilda anstalterna.

Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Anstalter	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Stockholms stad .	13 386	8 788	6 254	152	Hallands län . .	836	499	185	168
Stockholms län .	2 265	2 696	1 286	84	Göteborgs stad .	7 536	5 157	4 009	146
Uppsala län . . .	1 041	922	480	113	Göteborgs o. Boh. l.	2 582	1 074	662	240
Södermanlands län	968	1 087	723	89	Älvsborgs län . .	1 063	706	387	151
Östergötlands län	1 540	1 686	939	91	Skaraborgs län .	900	990	544	91
Norrköping . . .	1 100	451	309	244	Värmlands län . .	1 646	1 743	791	94
Jönköpings län .	1 005	874	430	115	Örebro län	1 698	1 713	598	99
Kronobergs län .	571	482	187	118	Västmanlands län	869	1 182	653	74
Norra Kalmar län	306	178	132	172	Kopparbergs län .	980	967	537	101
Södra Kalmar län	941	759	536	124	Gävleborgs län . .	1 982	882	572	225
Gotlands län . . .	345	390	221	88	Västernorrlands l.	5 683	2 150	1 524	264
Blekinge län . . .	1 654	1 446	685	114	Jämtlands län . .	646	584	409	111
Kristianstads län .	1 582	2 311	1 159	68	Västerbottens län	1 102	818	369	135
Malmöh. l.: Malmö	4 004	2 149	1 397	186	Norrbottens län .	2 468	1 048	975	235
Hälsingborg . .	1 619	851	672	190					
Länet i övrigt .	2 626	2 974	1 483	88	Tillsammans	**64 944**	**47 557**	**29 108**	**137**

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Jordbr. o. skogshush.	6 680	10 889	6 087	472	2 122	547	6 938	7 152	13 011	6 634	55
därav jordbruk .	4 930	8 689	4 648	472	2 117	543	5 208	5 402	10 806	5 191	50
skogshush.	1 750	2 200	1 439	—	5	4	1 730	1 750	2 205	1 443	79
Industri o. hantverk	19 089	3 844	3 436	1 895	1 061	549	20 215	20 984	4 905	3 985	428
Sjöfart och fiske .	5 008	3 119	2 893	400	216	182	5 288	5 408	3 335	3 075	162
Handel o. samfärdsel	7 063	3 005	2 093	4 444	6 999	3 739	10 366	11 507	10 004	5 832	115
Husligt arbete . .	88	29	21	9 268	14 315	7 630	5 787	9 356	14 344	7 651	65
Diversearbete . . .	8 995	1 958	1 931	3	—	—	8 311	8 998	1 958	1 931	460
Ungd. ut. särsk. utb.	960	—	—	579	—	—	1 508	1 539	—	—	—
Summa	**47 883**	**22 844**	**16 461**	**17 061**	**24 713**	**12 647**	**58 413**	**64 944**	**47 557**	**29 108**	**137**
Därav under 18 år	1 901	2 050	1 000	1 821	2 468	1 179	3 652	3 722	4 518	2 179	82
Summa april 1937	60 598	24 222	17 281	21 386	26 778	14 128	75 896	81 984	51 000	31 409	161
» maj 1936	70 041	19 709	15 518	16 642	20 875	11 616	81 360	86 683	40 584	27 134	214
» » 1935	87 920	16 460	13 577	14 991	17 517	9 775	98 646	102 911	33 977	23 352	303
» » 1934	104 831	15 817	14 148	15 170	15 501	9 635	115 952	120 001	31 318	23 783	383

Utöver här redovisade tillsatta platser ha 1 681 personer under månaden erhållit hänvisning till *reservarbete och arbetsläger.*

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under månaden 1 235 platser, varav 988 manliga och 247 kvinnliga. Av dessa *interlokala förmedlingar* gällde 799 platser samverkan mellan arbetsförmedlingar inom olika län.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Hela antalet			Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manl. avdeln. .	47 883	22844	16461	4 930	8689	4648	1750	2200	1439	174	107	107	2 877	786	543
1	Stockholms stad .	7 865	2 396	1 900	4	90	89	3	—	—	3	—	—	842	267	170
2	Stockholms län .	1 693	1 238	831	463	776	457	34	31	27	3	3	3	106	49	46
3	Uppsala län . . .	689	439	272	191	242	144	14	56	8	—	—	—	28	7	5
4	Södermanlands län	668	611	507	208	295	198	4	2	2	—	—	—	55	12	9
5	Östergötlands län	1 033	882	583	382	683	423	16	24	10	—	—	—	78	14	13
6	Norrköping . . .	953	305	218	116	107	72	1	3	3	—	—	—	53	5	2
7	Jönköpings län .	750	431	278	71	191	61	1	23	23	—	—	—	41	14	11
8	Kronobergs län .	454	183	98	245	130	55	—	—	—	—	—	—	4	2	2
9	Kalmar län . . .	950	560	456	186	237	152	3	9	4	—	—	—	73	2	2
10	Gotlands län . .	234	187	126	78	132	82	—	—	—	—	—	—	10	1	1
11	Blekinge län . .	1 270	696	420	144	365	140	2	12	8	1	—	—	52	2	1
12	Kristianstads län	1 096	1 358	760	655	1209	634	7	—	—	—	—	—	31	7	6
13	Malmöh. l.: Malmö	2 572	567	388	131	186	108	—	—	—	—	—	—	228	29	19
14	Hälsingborg . .	1 382	546	497	77	138	128	2	—	—	—	—	—	54	12	12
15	Länet i övrigt .	2 192	1 996	1 113	610	1433	610	—	—	—	—	—	—	139	16	9
16	Hallands län . .	667	245	112	63	176	48	—	—	—	—	—	—	38	—	—
17	Göteborgs stad . .	5 367	2 712	2 387	77	174	93	—	—	—	—	—	—	439	103	94
18	Göteb. o. Boh. län	2 343	605	483	89	148	86	1	10	10	1	1	1	55	25	18
19	Älvsborgs län . .	925	405	301	96	162	77	3	2	2	—	—	—	94	20	19
20	Skaraborgs län .	671	480	348	185	295	206	4	15	15	—	—	—	49	29	15
21	Värmlands län .	1 338	1 034	560	123	287	143	171	480	172	3	—	—	68	25	25
22	Örebro län . . .	1 099	649	284	111	396	150	23	108	14	19	1	1	44	14	9
23	Västmanlands län	471	551	341	161	340	172	5	11	10	2	—	—	42	35	18
24	Kopparbergs län .	713	445	314	65	128	59	50	92	46	44	9	9	57	13	12
25	Gävleborgs län .	1 658	436	339	103	90	48	74	76	33	—	—	—	68	9	9
26	Västernorrlands l.	5 202	1 333	1 203	133	89	60	830	658	569	—	—	—	65	11	9
27	Jämtlands län . .	502	334	270	65	68	53	181	201	163	—	—	—	11	1	—
28	Västerbottens län	849	333	201	31	48	26	92	106	47	4	—	—	34	7	2
29	Norrbottens län .	2 277	887	871	67	74	74	229	281	273	94	93	93	19	5	5
	Kvinnl. avdeln. .	17 061	24713	12647	472	2117	543	—	5	4	—	—	—	72	56	42
1	Stockholms stad .	5 521	6 392	4 354	58	92	92	—	—	—	—	—	—	41	37	24
2	Stockholms län .	572	1 458	455	12	105	22	—	4	4	—	—	—	7	1	1
3	Uppsala län . . .	352	483	208	15	86	17	—	—	—	—	—	—	—	3	3
4	Södermanlands län	300	476	216	19	67	13	—	—	—	—	—	—	6	6	6
5	Östergötlands län	507	804	356	20	99	45	—	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Norrköping . . .	147	146	91	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län .	255	443	152	7	54	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län .	117	299	89	26	48	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	297	377	212	10	28	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	Gotlands län . .	111	203	95	3	43	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län . .	384	750	265	8	57	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	486	953	399	63	189	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöh. l.: Malmö	1 432	1 582	1 009	14	72	14	—	—	—	—	—	—	4	3	3
14	Hälsingborg . .	237	305	175	2	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Länet i övrigt .	434	978	370	86	189	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län . .	169	254	73	1	23	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs stad .	2 169	2 445	1 622	2	7	2	—	—	—	—	—	—	9	5	4
18	Göteb. o. Boh. län	239	469	179	7	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län . .	138	301	86	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län .	229	510	196	8	57	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län .	308	709	231	12	150	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län . . .	599	1 064	314	10	105	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	398	631	312	34	98	25	—	—	—	—	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län .	267	522	223	14	55	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län .	324	446	233	9	53	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands l.	481	817	321	13	209	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län . .	144	250	139	4	64	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	253	485	168	5	115	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län .	191	161	104	7	20	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jord- och stenindustri			Trävaru-industri			Pappers- och grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- och beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			
Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 944	**210**	**169**	**3879**	**695**	**651**	**614**	**26**	**25**	**1650**	**353**	**312**	**360**	**55**	**35**	**1 263**	**79**	**58**	**376**	**19**	**19**	
34	2	1	172	31	22	93	12	11	448	187	185	37	15	15	144	12	7	23	6	6	1
27	5	5	53	29	26	13	1	1	38	10	6	7	1	1	14	12	6	1	—	—	2
12	8	4	103	10	10	2	1	1	48	4	4	2	2	—	33	—	—	—	—	—	3
1	—	—	45	52	52	2	—	—	32	10	10	2	—	—	18	10	10	—	—	—	4
3	3	2	100	19	16	2	—	—	25	7	7	4	4	4	9	—	—	—	—	—	5
13	—	—	38	6	5	24	—	—	34	4	1	35	1	—	25	2	1	3	1	1	6
5	11	8	163	39	36	5	—	—	26	2	2	10	—	—	81	7	7	46	—	—	7
31	14	6	17	5	5	2	—	—	7	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
42	5	4	102	9	7	—	—	—	39	—	—	4	—	—	5	—	—	8	—	—	9
15	6	6	1	—	—	—	—	—	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
184	19	16	44	5	5	—	—	—	23	10	6	5	—	—	11	—	—	—	—	—	11
16	7	7	23	2	2	1	—	—	31	14	9	3	1	1	9	—	—	—	—	—	12
43	1	1	63	6	6	6	—	—	103	3	3	26	2	—	123	2	2	81	1	1	13
5	—	—	16	—	—	5	—	—	54	2	1	3	2	2	46	—	—	2	—	—	14
144	32	32	21	2	2	9	—	—	170	21	20	14	—	—	55	2	2	27	—	—	15
59	6	6	15	4	2	1	—	—	39	1	1	7	—	—	88	—	—	—	—	—	16
23	4	3	196	26	25	71	8	8	128	11	8	67	7	6	61	5	2	19	9	9	17
1 034	48	46	40	5	4	10	—	—	51	19	13	56	8	—	19	9	9	81	1	1	18
14	10	2	29	14	10	1	—	—	19	2	2	54	3	3	35	1	1	70	—	—	19
37	13	11	15	13	10	2	—	—	28	20	10	—	—	—	12	1	—	12	—	—	20
96	1	1	109	12	8	18	—	—	30	2	2	9	—	—	23	1	1	1	—	—	21
27	6	—	46	3	3	3	—	—	40	1	1	5	2	2	332	1	1	1	—	—	22
12	—	—	16	7	4	—	—	—	16	5	5	2	—	—	1	—	—	—	—	—	23
9	—	—	26	5	5	3	—	—	21	4	4	1	—	—	6	5	5	—	—	—	24
9	6	5	340	6	6	8	1	1	73	2	2	3	—	—	8	1	1	—	—	—	25
41	3	3	1458	262	260	311	3	3	67	2	2	2	2	1	52	—	—	1	—	—	26
2	—	—	6	1	1	8	—	—	4	2	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
3	—	—	153	6	3	5	—	—	29	5	4	—	5	—	7	5	—	—	—	—	28
3	—	—	469	116	116	9	—	—	22	1	1	1	—	—	42	2	2	—	1	1	29
11	**1**	**—**	**26**	**21**	**16**	**82**	**99**	**66**	**551**	**346**	**185**	**733**	**452**	**185**	**394**	**43**	**27**	**23**	**43**	**28**	
1	—	—	2	4	—	39	54	32	141	132	98	153	212	60	55	9	6	10	24	19	1
3	—	—	—	—	—	1	1	1	61	5	2	5	6	4	—	4	—	1	—	—	2
2	—	—	—	—	—	—	2	2	16	3	2	72	4	3	8	—	—	—	—	—	3
—	—	—	19	6	6	4	8	3	1	—	—	11	16	13	—	—	—	7	4	4	4
—	—	—	—	—	—	2	1	1	5	15	8	8	6	6	1	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	11	4	6	—	—	46	—	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	3	—	—	—	—	—	43	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	3	1	6	11	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	15	1	3	9	4	—	—	—	—	—	—	12
5	—	—	2	10	10	16	12	12	38	15	11	156	55	35	51	16	16	1	1	1	13
—	—	—	—	—	—	2	3	—	1	3	—	5	3	1	5	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	1	—	2	—	—	20	14	1	7	3	—	5	2	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	43	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	14	15	14	121	40	30	227	85	40	13	4	1	1	1	1	17
—	—	—	—	—	—	1	2	1	4	33	2	6	2	1	2	2	1	—	10	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	30	1	—	—	—	—	—	—	—	19
—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	9	3	—	9	3	15	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	4	1	2	1	—	—	2	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	3	6	11	3	143	1	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	2	8	5	3	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	6	4	2	2	—	—	—	2	3	3	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	6	2	10	4	4	7	3	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	3	1	2	3	1	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Byggnadsverksamhet			Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manl. avdeln. . .	**5 736**	**1486**	**1422**	**216**	**98**	**95**	**5 008**	**3119**	**2893**	**509**	**128**	**81**	**2 308**	**424**	**359**
1	Stockholms stad .	1 804	237	230	50	22	20	605	441	377	241	78	43	1 016	291	247
2	Stockholms län .	234	69	64	6	1	1	29	7	7	9	2	1	57	12	7
3	Uppsala län . . .	58	30	30	1	—	—	—	—	—	8	2	2	23	1	1
4	Södermanlands län	22	13	13	1	—	—	51	48	48	2	—	—	9	4	4
5	Östergötlands län	111	44	43	4	—	—	11	12	12	6	1	1	26	1	1
6	Norrköping . . .	196	27	26	10	1	1	99	82	70	7	1	1	49	6	4
7	Jönköpings län .	58	55	52	6	2	2	3	1	1	6	1	1	20	5	5
8	Kronobergs län .	7	7	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
9	Kalmar län . . .	25	2	2	2	—	—	223	165	154	1	—	—	24	—	—
10	Gotlands län . .	12	—	—	—	—	—	49	18	18	1	—	—	10	3	1
11	Blekinge län . .	59	27	26	8	—	—	200	104	96	10	—	—	19	2	1
12	Kristianstads län	70	43	41	2	—	—	56	5	5	1	—	—	27	4	4
13	Malmöh. l.: Malmö	420	15	15	29	1	1	271	174	143	30	10	7	141	5	3
14	Hälsingborg . .	167	5	5	6	1	1	502	349	329	6	1	—	50	2	2
15	Länet i övrigt .	121	73	69	10	27	27	214	171	152	3	—	—	83	28	27
16	Hallands län . .	92	20	20	2	—	—	47	21	18	3	—	—	30	1	1
17	Göteborgs stad .	358	168	166	12	34	34	1 853	1065	1053	121	20	16	422	39	36
18	Göteb. o. Boh. län	183	122	122	2	—	—	69	33	24	5	1	1	37	6	4
19	Älvsborgs län . .	124	17	17	4	—	—	5	—	—	2	—	—	29	—	—
20	Skaraborgs län .	47	3	3	2	—	—	7	6	6	1	1	1	12	4	4
21	Värmlands län .	316	99	97	7	3	3	51	54	46	5	2	1	25	—	—
22	Örebro län . . .	70	34	29	5	—	—	7	—	—	7	2	2	33	—	—
23	Västmanlands län	47	16	16	2	2	2	25	30	23	3	1	1	6	1	1
24	Kopparbergs län .	34	40	37	—	—	—	—	—	—	6	2	1	7	1	1
25	Gävleborgs län .	100	27	27	19	—	—	188	132	123	9	—	—	39	1	1
26	Västernorrlands l.	716	91	91	20	2	2	325	148	146	7	1	1	65	2	2
27	Jämtlands län . .	27	32	25	1	—	—	3	—	—	—	—	—	13	—	—
28	Västerbottens län	111	26	25	2	1	—	47	35	30	2	2	1	15	3	—
29	Norrbottens län .	147	124	124	3	1	1	68	18	12	6	—	—	21	1	1
	Kvinnl. avdeln. .	**3**	—	—	—	—	—	**400**	**216**	**182**	**399**	**178**	**116**	**717**	**485**	**299**
1	Stockholms stad .	3	—	—	—	—	—	261	142	125	97	96	53	234	126	60
2	Stockholms län .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	5	2	18	30	12
3	Uppsala län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	6	6	6
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	—	—	14	11	5
6	Norrköping . . .	—	—	—	—	—	—	4	5	4	1	1	1	2	1	—
7	Jönköpings län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	6	7	5
8	Kronobergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län . . .	—	—	—	—	—	—	6	3	3	2	1	1	7	1	1
10	Gotlands län . .	—	—	—	—	—	—	3	2	2	4	4	4	8	4	4
11	Blekinge län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	12	11	4
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	7	5
13	Malmöh. l.: Malmö	—	—	—	—	—	—	8	1	1	49	19	17	128	63	49
14	Hälsingborg . .	—	—	—	—	—	—	4	2	2	3	—	—	10	22	15
15	Länet i övrigt .	—	—	—	—	—	—	4	3	3	1	1	—	9	4	2
16	Hallands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10	2
17	Göteborgs stad .	—	—	—	—	—	—	88	35	22	184	35	29	152	120	85
18	Göteb. o. Boh. län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	2	9	13	8
19	Älvsborgs län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
20	Skaraborgs län .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	1	8	6	6
21	Värmlands län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	7	6
22	Örebro län . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12	4	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2	12	17	14
24	Kopparbergs län .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	3	2
25	Gävleborgs län .	—	—	—	—	—	—	1	3	3	2	—	—	9	3	1
26	Västernorrlands l.	—	—	—	—	—	—	15	9	9	2	2	2	15	2	2
27	Jämtlands län . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	1	—	2	3	1	11	3	2
29	Norrbottens län .	—	—	—	—	—	—	1	6	5	15	—	—	4	1	1

Land-transport			Hotell- o. restaurang-rörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Ungdom ut. utb.	Hänvisade t. reserv-arbete	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.		
3 062	**1 902**	**1 205**	**549**	**301**	**251**	**635**	**250**	**197**	**88**	**29**	**21**	**8 995**	**1 958**	**1 931**	**960**	**1 681**	
1 100	450	266	216	47	30	288	72	45	41	3	3	680	133	133	21	88	1
155	95	49	11	5	4	12	3	1	8	4	3	387	123	116	26	20	2
32	34	26	4	1	1	3	1	—	—	1	—	67	39	36	60	59	3
23	99	96	4	2	2	2	—	—	1	—	—	183	64	63	3	5	4
49	38	25	6	8	4	5	3	3	5	2	—	171	19	19	20	11	5
85	39	16	4	6	4	10	4	1	—	—	—	146	10	10	5	10	6
44	29	18	4	6	6	—	1	1	2	1	1	147	43	43	11	73	7
8	4	4	4	4	2	1	1	1	—	—	—	125	14	14	—	6	8
29	104	104	10	1	1	3	—	—	2	—	—	164	26	26	5	14	9
14	14	7	4	5	4	2	1	1	—	—	—	33	5	5	—	3	10
54	46	19	1	4	2	17	2	2	2	—	—	397	98	98	37	—	11
42	14	6	2	8	3	4	—	—	1	—	—	113	44	42	2	—	12
207	81	32	28	9	7	33	2	—	3	1	1	579	39	39	27	69	13
146	25	8	2	3	3	28	1	1	1	—	—	198	5	5	12	10	14
79	62	36	4	5	5	17	—	—	2	1	1	447	123	121	23	195	15
40	4	4	3	1	1	5	1	1	—	—	—	127	10	10	8	3	16
320	458	263	171	139	133	105	94	94	7	3	1	868	345	343	49	103	17
74	46	24	8	11	9	12	7	7	1	3	2	451	102	102	64	168	18
39	18	15	6	3	2	8	25	23	—	—	—	287	128	128	6	—	19
31	21	10	5	5	3	14	3	3	1	—	—	186	51	51	21	14	20
40	27	23	7	3	3	6	3	1	2	2	1	192	33	33	36	45	21
54	27	21	3	4	4	9	1	1	—	1	1	258	48	45	2	22	22
19	33	23	5	1	1	1	1	—	1	—	—	97	68	65	8	—	23
15	12	6	8	10	9	1	2	2	—	—	—	280	122	118	80	1	24
49	9	9	7	2	1	16	1	—	1	2	2	505	71	71	39	139	25
150	24	19	7	2	2	16	1	1	6	4	4	770	28	28	160	447	26
47	10	8	7	4	3	3	1	1	1	—	—	98	14	14	22	—	27
36	22	13	3	1	1	2	14	2	—	—	—	213	47	47	60	5	28
81	57	55	5	1	1	12	5	5	—	1	1	826	106	106	153	171	29
126	**549**	**184**	**2 598**	**4 524**	**2 573**	**604**	**1263**	**617**	**9 268**	**14315**	**7 630**	**3**	**—**	**—**	**579**	**—**	
48	216	44	1104	1 085	879	259	373	174	2 914	3 790	2 688	—	—	—	101	—	1
3	20	13	69	236	93	16	85	20	346	956	281	—	—	—	26	—	2
4	5	2	29	74	37	6	15	9	160	290	132	3	—	—	33	—	3
—	1	1	34	62	36	7	11	5	171	288	122	—	—	—	14	—	4
4	13	8	54	154	94	5	35	14	313	469	174	—	—	—	69	—	5
—	6	—	17	38	17	3	1	1	106	91	68	—	—	—	6	—	6
—	6	1	19	88	34	11	24	9	150	251	92	—	—	—	2	—	7
1	1	1	18	52	16	6	10	6	66	187	61	—	—	—	—	—	8
2	—	—	32	60	41	8	14	6	178	268	148	—	—	—	5	—	9
2	3	1	28	40	23	6	8	6	55	98	49	—	—	—	—	—	10
—	20	1	37	121	38	10	27	8	266	500	202	—	—	—	33	—	11
5	4	3	127	253	123	3	11	4	249	465	203	—	—	—	24	—	12
—	69	—	108	247	131	12	20	14	788	979	695	—	—	—	52	—	13
2	10	3	22	87	41	4	20	9	170	146	98	—	—	—	7	—	14
6	20	10	40	183	51	2	29	4	231	529	190	—	—	—	21	—	15
1	7	—	19	49	18	2	8	2	84	156	48	—	—	—	13	—	16
26	80	20	272	501	320	86	213	163	908	1 304	891	—	—	—	66	—	17
—	1	—	50	111	58	12	32	7	128	243	95	—	—	—	18	—	18
—	—	—	22	66	18	11	35	16	72	189	51	—	—	—	—	—	19
—	2	1	16	88	33	4	38	6	161	296	120	—	—	—	12	—	20
3	6	2	51	98	44	16	34	14	194	407	137	—	—	—	4	—	21
—	20	1	61	185	61	28	67	20	326	662	219	—	—	—	6	—	22
6	17	8	49	116	70	7	25	17	252	341	170	—	—	—	17	—	23
—	1	—	72	129	63	22	40	27	147	292	116	—	—	—	—	—	24
3	7	4	53	105	55	8	10	3	202	253	151	—	—	—	22	—	25
5	7	5	67	122	69	15	37	25	296	416	191	—	—	—	23	—	26
—	—	—	46	66	45	8	10	8	75	105	78	—	—	—	—	—	27
5	7	5	44	69	37	23	23	15	143	257	102	—	—	—	1	—	28
—	—	—	38	39	28	4	8	5	117	87	58	—	—	—	4	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 april 1937.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar: Samtliga	Redovisade medlemmar: Därav kvinnor	Arbetslösa: Samtliga Antal	Arbetslösa: Samtliga %	Arbetslösa: Därav kvinnor	Föregående månad: Medlemmar	Föregående månad: Därav arbetslösa	Föregående månad: %
Beklädnadsarbetareförb. . .	80	20 444	17 111	787	3·8	693	18 582	848	4·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	47	2 437	—	490	20·1	—	2 508	640	25·5
Bokbindareförbundet . . .	41	6 199	4 096	283	4·6	181	6 182	317	5·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	104	6 292	1 486	373	5·9	132	6 402	418	6·5
Byggnadsträarbetareförb. .	238	26 401	—	8 066	30·6	—	26 285	9 468	36·0
De förenade förbunden . .	54	8 491	2 694	446	5·3	168	8 520	542	6·4
Elektriska arbetareförb. . .	75	5 831	—	642	11·0	—	5 868	666	11·3
Gjutareförbundet	105	7 398	1	220	3·0	—	7 448	266	3·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	449	51 155	5 830	9 927	19·4	1 047	52 260	14 916	28·5
Byggnadsind.-arb. . . .	124	16 609	400	4 637	27·9	112	16 745	6 780	40·5
Byggnadsämnesind.-arb.	167	11 536	268	2 241	19·4	32	11 579	3 746	32·4
Glasbruksarb.	40	3 608	88	235	6·5	11	3 940	412	10·5
Sockerfabriksarb. . . .	16	3 475	552	848	24·4	201	3 561	1 102	30·9
Tändsticksarb.	6	1 722	665	306	17·8	73	1 725	313	18·1
Övriga arb.	96	14 205	3 862	1 660	11·7	618	14 710	2 563	17·4
Gruvindustriarbetareförb. .	52	7 084	40	499	7·0	2	7 202	638	8·9
Handelsarbetareförb. . . .	243	30 017	10 500	2 111	7·0	483	29 621	2 072	7·0
Kommunalarbetareförb. . .	233	33 621	7 523	1 602	4·8	562	35 175	2 325	6·6
Litografförbundet	17	2 355	135	31	1·3	3	2 346	42	1·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	130	22 939	6 822	2 263	9·9	640	23 025	2 795	12·1
Metallindustriarb.-förb. . .	251	134 084	6 897	7 057	5·3	332	132 666	7 862	5·9
Järnbruksarbetare . . .	57	30 158	106	561	1·9	—	29 964	720	2·4
Verkstadsarbetare . . .	194	103 926	6 791	6 496	6·3	332	102 702	7 142	7·0
Murareförbundet	88	7 232	—	1 541	21·3	—	7 400	1 740	23·5
Målareförbundet	170	12 208	1	2 698	22·1	—	12 500	4 546	36·4
Pappersindustriarb.-förb. .	137	31 289	1 337	2 655	8·5	204	32 852	3 685	11·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	41	2 439	495	137	5·6	35	2 485	203	8·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	9 820	3 926	874	8·9	281	9 827	1 208	12·3
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	268	13 626	1	7 414	54·4	—	13 919	6 942	49·9
Stenindustriarbetareförb. .	133	7 655	—	1 458	19·0	—	8 019	2 005	25·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	221	21 964	25	8 010	36·5	3	21 816	9 914	45·4
Textilarbetareförbundet . .	112	35 490	21 184	1 137	3·2	631	35 396	1 322	3·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	2 466	1 921	82	3·3	73	2 471	83	3·4
Transportarbetareförb. . .	134	18 013	202	3 064	17·0	5	18 520	4 069	22·0
Träindustriarbetareförb. . .	172	14 587	315	1 174	8·0	30	14 678	1 382	9·4
Typografförbundet	104	10 334	538	375	3·6	61	10 334	437	4·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	137	10 286	—	2 740	26·6	—	11 509	4 751	41·3
Summa	3 892	562 157	93 080	68 156	12·1	5 566	565 816	86 102	15·2
Utom skogs- o. flottn.-arb. .	3 624	548 531	93 079	60 742	11·1	5 566	551 897	79 160	14·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april månad uppgivits till inalles 317 554, vilket i genomsnitt motsvarar 4·7 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1936									1937			
	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	16·2	14·8	[1]14·3	11·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	249	214	194	194	175	169	204	289	327	265	208	171	161
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·82	·	·	3·91	·	·	3·97	·	·	4·01	·
Sysselsättn:index (1926–30 = 100)	·	·	109·2	·	·	111·1	·	·	109·8	·	·	111·8	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	14·4	12·1	10·3	10·2	12·4	13·1	15·2	17·1	18·0	18·4	18·7	19·0	—
Sysselsättn:index (sept. 1935 = 100)	·	·	102	·	·	105	·	·	104	·	·	—	·
Danmark. Arbetslöshet, i % .	19·5	12·9	11·3	12·1	12·3	12·9	16·3	20·0	30·3	33·0	31·4	28·6	17·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	93	66	58	61	61	65	81	96	142	156	146	131	86
Sysselsättn:index (1931 = 100) .	121	132	133	133	134	135	136	134	129	124	127	130	133
Finland.													
Ansökn. per 100 lediga platser .	233	170	157	166	161	167	211	224	226	283	271	201	140
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	99·7	·	·	108·1	·	·	103·7	·	·	103·0	·	·	105·6
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	13·6	12·8	12·8	12·4	12·1	12·1	12·1	12·2	12·2	12·6	12·2	11·8	10·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 895	1 768	1 766	1 717	1 678	1 690	1 677	1 694	1 703	1 766	1 704	1 677	1 526
Sysselsättningsindex (1924 = 100)	113·2	114·6	114·8	115·5	116·2	116·3	116·6	116·7	116·9	116·6	117·4	118·0	—
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	117	109	70	69	67	68	72	111	105	100	92	93	92
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	36·2	35·3	34·8	35·1	34·5	34·4	34·0	33·7	35·0	37·1	33·1	30·7	27·9
Arbetslöshetsdagar, i %	32·5	31·7	31·1	31·4	30·9	31·0	31·1	31·2	32·7	34·3	31·9	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	24·3	22·0	21·9	20·5	21·3	19·9	18·8	22·2	24·6	25·2	22·7	—	—
Tyskland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	1 762	1 491	1 315	1 170	1 098	1 035	1 076	1 197	1 479	1 853	1 611	1 245	961
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	974	828	732	651	606	565	589	657	881	1 144	1 053	769	537
Sysselsatta löntagare (i miljoner)	17·0	17·5	17·7	17·8	17·9	17·9	17·8	17·6	17·0	16·6	17·0	17·5	18·4
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	267	242	231	221	218	217	229	257	290	316	309	277	239
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	18·9	16·8	15·6	16·0	16·0	16·4	15·8	15·9	17·7	19·9	19·0	—	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	80	·	·	80		·	108	·	·	—	·
Sysselsättn:index (1 kv. 1925 = 100)	·	·	79	·	·	79	·	·	82	·	·	—	·
Frankrike. Underst. arbetsl. (1000)	449	430	419	425	417	408	409	408	408	428	416	394	378
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	491	465	459	469	458	449	453	454	448	465	441	418	400
Estland. Oplac. arbetssökande	1 274	582	365	352	476	684	1 285	2 102	1 988	2 388	2 064	1 801	1 191
Lettland. Oplac. arbetssökande	4 450	1 840	1 074	1 223	1 128	1 283	2 015	4 025	5 613	[1]6358	6 193	6 044	3 290
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	17·6	14·5	13·2	12·0	11·3	11·0	11·4	13·8	[1]19·4	[1]21·9	22·4	21·3	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	14·6	13·2	11·8	11·5	11·2	10·6	10·3	10·8	12·1	12·9	13·2	12·4	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	719	637	566	508	484	479	442	510	619	667	678	627	503
Ungern. Arbetslösa (i 1 000-tal)	18	18	16	15	14	14	14	15	16	17	17	17	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	310	295	307	303	302	288	278	342	357	318	294	268	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	15	13	9	8	7	9	10	12	16	19	—	—	—
Jugoslavien. Arbetslösa (1 000)	26	17	14	11	12	12	14	14	22	35	40	—	—
Bulgarien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	42	36	30	24	20	15	15	18	30	—	—	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	15·1	14·8	13·9	12·5	10·8	10·9	11·0	12·7	14·3	14·5	13·7	12·9	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	99·5	102·0	104·6	105·6	107·1	110·1	111·0	110·1	103·8	104·1	102·8	103·0	106·3
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. St. (1923—25 = 100)	88·6	89·8	90·4	92·8	93·4	93·8	94·4	96·2	98·6	98·8	[1]99·7	100·8	—
Arbetslöshet, i %	15·1	13·7	12·8	12·3	11·7	11·2	11·0	10·7	11·1	11·7	11·9	10·9	9·9
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	12·8	·	·	12·0	·	·	10·7	·	·	—	·
Nya Zeeland. Arbetslösa (1000-tal)	50	51	53	54	51	49	46	42	39	38	36	35	—

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under maj månad 1937. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under maj ha ett stort antal varuslag varit underkastade prisförskjutningar i uppåt- eller nedåtgående riktning, men dessa ha i stort sett motvägt varandra. Bland de under månaden inträffade förändringarna må särskilt framhållas å ena sidan fortsatt prisfall å fläsk samt relativt billiga fiskpriser, å andra sidan en ytterligare avsevärd höjning av bränslepriserna.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—maj 1937 och 1931—maj 1937. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln till och med maj 1937 med utgångspunkt dels från tiden före världskrigets utbrott, dels från 1931 (den genomsnittliga prisnivån i december 1930, mars, juni och september 1931), meddelas efterföljande serier av *vägda* indextal.

Basperiod	Juli 1914	Årsmedeltal 1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936 1:a kv.	1936 2:a kv.	1936 3:e kv.	1936 4:e kv.	1937 1:a kv.	1937 april	1937 maj
juli 1914 . .	100	150	140	131	127	123	124	130	134	134	135	134	134	136	138	138
år 1931 . .	·	·	·	100	97	93	94	99	102	101	102	102	102	104	105	105

Den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse har under maj varit oförändrad. Det må noga observeras, att ovan angivna indextal endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1937, 161 med juli 1914 som utgångspunkt och 101 med 1931 som basår (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 312).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1933, sid. 709). Indexserien med rörlig basperiod anger prisnivån under varje vecka i förhållande till prisnivån under närmast föregående vecka, medan serien med fast basperiod hela tiden utgår från prisnivån i september 1931. Mars—maj visa följande indextal[1]:

	mars 1937		april 1937				maj 1937				
	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29
Rörlig basperiod: (föreg. vecka = 100)	100·28	100·10	100·01	99·95	100·52	99·94	99·86	100·06	100·35	100·04	100·02
Fast basperiod: (sept. 1931 = 100)	103·4	103·5	103·5	103·5	104·0	104·0	103·8	103·9	104·2	104·3	104·3

[1] Från och med januari 1937 ha säsongfluktuationerna för ägg, grönsaker och frukt eliminerats, vilket bör beaktas vid en jämförelse med siffror för tidigare år.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1936	Maj 1936	Mars 1937	April[1] 1937	Maj[1] 1937	Höjn. el. sänkn. i % maj 1914—maj 1937	Höjn. el. sänkn. i % maj 1936—maj 1937
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
separerad	»	6	23	7	7	7	7	7	+ 16·7	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	263	259	290	290	291	+ 29·3	+ 12·4
mat- (lands-)	»	213	727	250	247	274	275	275	+ 32·9	+ 11·3
Ost: helfet, småpipig, okryddad	»	164	624	189	191	184	184	184	+ 13·6	— 3·7
halvfet, » »	»	121	500	145	144	143	142	142	+ 19·3	— 1·4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	135	433	133	130	140	145	145	+ 5·1	+ 11·5
Ägg, svenska, färska	tjog	159	681	204	146	226	185	166	+ 35·0	+ 13·7
Potatis: gammal	5 l	28	71	45	48	46	48	48	+ 77·8	0·0
»	hl	·	1271	697	745	739	772	785	·	+ 5·4
färsk, svensk	5 l	46	102	86	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	kg	61	78	42	42	43	42	42	+ 40·0	0·0
Bruna bönor, holländska	»	48	214	62	61	56	54	53	+ 17·8	— 13·1
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	31	75	39	38	41	41	41	+ 32·3	+ 7·9
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	22	56	25	24	27	27	27	+ 28·6	+ 12·5
rågsikt-, svenskt, märket 000	»	27	73	34	33	36	36	36	+ 33·5	+ 9·1
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	86	99	37	36	41	41	41	+ 13·9	+ 13·9
ris-, burma- el. svenska prima	»	41	111	41	41	42	42	42	+ 7·7	+ 2·4
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	60	60	65	65	65	+ 58·5	+ 8·3
hårt, knäckebröd	»	·	·	83	82	85	85	85	·	+ 3·7
sötlimpa eller siktbröd	»	88	96	59	58	61	61	61	+ 60·5	+ 5·2
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	30	64	45	45	47	48	48	+ 60·0	+ 6·7
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	132	131	136	137	137	+ 82·7	+ 4·6
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	43	116	73	72	75	75	75	+ 70·5	+ 4·2
billigaste sort » » mjölk	»	60	167	86	86	89	90	90	+ 50·0	+ 4·7
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	·	·	98	97	103	103	104	·	+ 7·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	193	192	187	186	187	+ 55·8	— 2·6
soppkött	»	100	490	156	156	152	152	152	+ 53·5	— 2·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	232	231	242	243	244	+ 84·8	+ 5·6
spädkalv	»	72	312	142	140	144	144	143	+ 101·4	+ 2·1
Fårkött, färskt, stek	»	133	600	217	224	225	233	232	+ 68·1	+ 3·6
Malet nötkött (köttfärs)	»	·	·	189	188	180	179	179	·	— 4·8
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	196	194	193	187	180	+ 39·5	— 7·2
salt, svenskt (sidfläsk)	»	140	619	200	198	198	191	186	+ 36·8	— 6·1
» amerikanskt (ryggfläsk)	»	·	·	190	189	197	196	195	·	+ 3·2
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	111	98	117	113	95	+ 33·8	— 3·1
gädda	»	108	333	159	136	167	158	133	+ 33·0	— 2·2
sill	»	84	110	61	61	56	59	59	+ 78·8	— 3·3
strömming	»	88	114	57	54	56	55	53	+ 47·2	— 1·9
torsk	»	55	160	89	87	88	85	84	+ 55·6	— 3·4
rödspotta (spätta)	»	79	244	149	145	152	149	144	+ 80·0	— 0·7
kolja	»	·	·	118	116	118	115	112	·	— 3·4
Salt sill, prima islands-	»	45	148	71	86	48	49	48	+ 11·6	— 44·2
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	72	72	71	71	72	+ 28·6	0·0
Kaffe, rostat, santosblandning	»	·	·	284	285	300	301	299	·	+ 4·9
Socker, bit-	»	67	133	47	47	48	48	48	— 25·0	+ 2·1
Salt, matsalt	»	·	32	15	15	15	15	15	·	0·0
Äpplen, ät-	»	·	·	94	106	101	106	115	·	+ 8·5
Apelsiner, medelstora	dussin	·	·	115	101	104	108	123	·	+ 21·8
Bananer, prima	kg	·	·	146	157	139	139	139	·	— 11·5
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	·	·	85	84	90	90	91	·	+ 8·3
Vitkål, svensk	»	·	·	33	48	33	36	38	·	— 20·8
Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	·	·	24	24	24	24	24	·	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	·	·	34	35	34	34	33	·	— 5·7
Fotogen, Water White	l	20	71	20	20	20	20	20	0·0	0·0
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	·	·	17	17	17	17	17	·	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	»	720	2310	995	985	1045	1050	1065	+ 46·9	+ 8·1
barr-, »	»	575	1895	765	760	810	810	830	+ 41·9	+ 9·2
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	401	·	607	607	613	622	633	+ 61·1	+ 4·3
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	234	·	294	291	310	320	334	+ 47·8	+ 14·8
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	·	·	459	453	484	511	543	·	+ 19·9
c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	·	·	446	441	470	498	528	·	+ 19·7

[1] Preliminära siffror.

Litteraturöversikt.

(Maj 1937.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

ANDERSSON, GUNNAR. Textilindustrins problem inför internationellt forum. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 21.

BÖÖK, K. [Anm. av] Johan Åkerman: Ekonomisk kausalitet. Weltwirtschaftliches Archiv B. 45, s. 92.

CASSEL, G. En förvänd samhällsbild. Sunt förnuft 1937, nr 4.

FREDEREK, C. Videnskabelig Stötte for Købekraftteorien. Arbejderen 1 maj 1937.

KÆMPEGÅRD, P. CHR. Social Uddannelse. Socialt Tidsskrift 1937, nr 4.

LAUTENBACH, W. Zur Zinstheorie von John Maynard Keynes. Weltwirtschaftliches Archiv B. 45, s. 493.

LINDQUIST, S. G. Köpkraft och krisberedskap. Tiden 1937, nr 4.

PAUES, E. Textilarbetarnas ekonomiska samhällsläge. Industria 1937, nr 11.

STRAND, S. G. Planekonomins aktuella situation. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 20.

WOYTINSKY, W. Les conséquenses sociales de la crise. [Anm. av] Ökonomi og Politik 1937, nr 1.

Sverige.

FURHOFF, S. Omsättning och arbetarantal. Rörinstallatören 1937, nr 4.

JÖNSSON, JOHN ERHARD. Det finnes inte mycket välstånd i Sverige. Metallarbetaren 1937, nr 18.

KEILHAU, W. [Anm. av] Eli F. Heckscher: Merkantilismen. Ett led i den ekonomiska politikens historia. Statsökonomisk tidsskrift 1937, nr 2/3.

— [Anm. av] Bertil Ohlin: Fri eller dirigerad ekonomi. Statsökonomisk tidsskrift 1937, nr 2/3.

LINDGREN, G. Den svenska *krispolitiken*. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 17—18 och 20.

ÅMARK, K. Prisbildning och priskontroll på det industriella området i krigstid. Affärsekonomi 1937, nr 10.

Brödhantverk och brödindustri. Sv. bageritidskrift 1937, nr 4.

Knappologi. [Vetenskapliga tidsstudier.] Metallarbetaren 1937, nr 21.

Amerikas förenta stater.

BRUUN, S. Arbetsstudier och metodstudier. Affärsekonomi 1937, nr 5.

MARTIN, R. F. Realized national income, 1909—1935. Conference board bulletin 1937, nr 5.

Report of President's committee on the N. R. A. Monthly labor review april 1937.

Finland.

Nationalinkomstens struktur och utveckling i Finland. Industritidningen 1937, nr 4.

Frankrike.

Die französische Arbeitsgesetzgebung im Rahmen des »Experiments Blum». Soziale Praxis 1937, nr 20.

Soc. rådsrepublikernas union.

BJÖRK, L. Socialiseringsproblemet. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 17.

Storbritannien.

BRAATÖY, B. Engelsk arbetarrörelse söker nordiska förebilder. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 18.

Tyskland.

KAKUSCHKE, R. Das wirtschafts- und sozialpolitische Geschehen in Schlesien seit der Machtübernahme durch den Nationalsozialismus. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 13.

STAHL, M. Tyska arbetsfronten. Metallarbetaren 1937, nr 21.

Die deutsche Volkswirtschaft unter nationalsozialistischer Führung. Ein zusammenfassender Überblick für die Jahre 1933 bis 1936. Wirtschaft und Statistik 1937, nr 8.

Arbetarskydd.

ABRAMSON, ERNST. Läkaren ser på industriarbetet. (*Föredrag.*) Affärsekonomi 1937, nr 10.

ENGBLOM, A. Luftbehandlingsproblemet ur industriell synpunkt. Skandinavisk tidskrift för textilindustri 1937, nr 3/4.

WIK, G. Värmeledningspumpar och deras säkerhetsanordningar. Rörinstallatören 1937, nr 4.

Ersättning för yrkesdövhet inom metallindustrin bör införas. Förslag härom framställt i en läkarutredning. Metallarbetaren 1937, nr 18.

Sverige.

ANDERSSON, HENNING. Arbetsskydd, hygien och trivsel. Postmannen 1937, nr 10.

DAHLGREN, Å. Om olycksfall i arbete och »safety-first»-principen med särskild hänsyn till cementindustrin. Arbetarskyddet 1937, nr 4.
RUNDBERG, G. Terpentineksem hos svenska målare. Arbetarskyddet 1937, nr 4.
STERVING, L. Åtgärder mot cyanförgiftning. Metallarbetaren 1937, nr 19.
THRYSIN, E. Terpentineksem hos svenska målare. Merkantila och kemiska synpunkter rörande terpentinoljor. (Föredrag.) Hygiea 1937, nr 8.
Hos yrkesinspektionen. Metallarbetaren 1937, nr 19.
Nyttigt komplement. [Säkrande av skyddsombudens rättsställning på arbetsplatsen.] Metallarbetaren 1937, nr 19.
Yrkesinspektionen och dess effektivisering. Verkstäderna 1937, nr 5.

Amerikas förenta stater.

STARR, R. C. Second national conference on silicosis. Labor information bulletin 1937, nr 3.
How to prepare, file plans for exhaust and ventilation systems. The industrial bulletin 1937, nr 4.
Program for prevention and compensation of silicosis. Monthly labor review april 1937.

Finland.

LAWDANSKY, I. Skyddsreläer i belysningsanläggning med två transformatorer. Olycksfallsskyddet 1937, nr 1.
SIIPPAINEN, E. Målaryrkets risker. Olycksfallsskyddet 1937, nr 1.
TERVALA, E. O. Den verkliga olycksfallsdemonstrationen. Olycksfallsskyddet 1937, nr 1.
Dowicide-utslag och dess förebyggande. Olycksfallsskyddet 1937, nr 1.

Norge.

BROCH, O. J. Litt om arbeidsmyopati ved maskinskrivning. Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 4.

Storbritannien.

Der Entwurf eines neuen englischen Fabrikgesetzes. Soziale Praxis 1937, nr 19.

Tyskland.

KREMER. Explosionen beim Granulieren von Metall. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 14.
SAUER, M. Neuartige Schutzeinrichtung an Pressen und Stanzen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 14.
TÖPERT, W. Über das Schiffchenküssen. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 14.

Arbetslön och arbetstid.

Holidays with pay. Industrial and labour information 17 maj 1937.
Technical tripartite conference of the textile industry. Industrial and labour information 24 maj 1937.

Sverige.

APELQVIST, S. Resor fritid ekonomi. Vi 1937, nr 19.
GIHL, T. Behovsprincip och familjelön. Sunt förnuft 1937, nr 4.
JANSON, STIG. Jordbruket och arbetstidslagen. Vad innebär den förestående skärpningen? Medborgaren 1937, nr 5.
LIEDSTRAND, E. Tjänstemannapensioneringen utbreder sig raskt inom industrien. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1937, nr 4.
LIND, A. Behovslön. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 21.
[SVENSKA MASKINBEFÄLSFÖRBUNDET.] Förslag till ny sjöarbetstidslag. (Yttrande.) Maskinbefälsförbundets tidskrift 1937, nr 5.
[SVERIGES FARTYGSBEFÄLSFÖRENING.] Förslag till lag angående semester för sjöfolk. (Yttrande.) Nautisk tidskrift 1937, nr 5.
Med anledning av »Lönelägenas utjämning». Bokbinderi-arbetaren 1937, nr 5.
Extra kontorspersonalen. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 4.
»Extraeländet» än en gång. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1937, nr 4.
Jordbruksarbetarnas fördelning och löneförhållanden. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1937, nr 4.
De ojämna lönelägena. Lantarbetaren 1937, nr 19.
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster. S. A. P. information 1937, nr 9.
Working conditions of domestic servants in Sweden. Monthly labor review mars 1937.

Belgien.

The working week in Belgium. Industrial and labour information 10 maj 1937.

Frankrike.

The forty-hours week in France. Application to various industries. Industrial and labour information 3 & 17 maj 1937.
Fransk sociallagstiftning och 40-timmarsveckan. Metallarbetaren 1937, nr 21.
The working week in France. Industrial and labour information 10 maj 1937.

Italien.

BIAGI, B. Family allowances in Italy. International labour review april 1937.

Storbritannien.

Abolition of night baking. The co-operative review 1937, nr 5.

Turkiet.

Labor law of Turkey, 1936. Monthly labor review mars 1937.

Tyskland.

B[RUNIUS], TH. Den tyska arbetsinkomsten. Industria 1937, nr 11.

Aus deutschen Tarifordnungen. Entlohnung im Akkord. Soziale Praxis 1937, nr 20.

Statistische Nachweisungen über die Arbeitsverhältnisse und Löhne in den Hauptbergbaubezirken des Deutschen Reichs im 4. Vierteljahr und im Jahr 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 13.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Special measures for aid of unemployed young people in foreign countries. Monthly labor review mars 1937.

Sverige.

B[RUNIU]s, A. Arbetslöshetsanslagen. Industria 1937, nr 10.

DAVIDSON, DAVID. Nationalekonomien i stöpsleven. [Arbetslöshetens förhindrande och sammanhörande problem.] Ekonomisk tidskrift 1936, nr 5/6.

ERLANDER, T. Arbetslöshet under högkonjunktur. Affärsekonomi 1937, nr 5.

GRUNDSTRÖM, H. Ett norrlandsproblem. Frihet 1937, nr 10.

HESSLER, T. Statens A. K. 1925—1934. Fackföreningsrörelsen 1937, nr 17.

JERNEMAN, T. Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Folkpensioneringen 1937, nr 4.

REHN, G. Arbetslöshetspolitik i högkonjunktur. Metallarbetaren 1937, nr 20.

A. K. avskaffas. Lantarbetaren 1937, nr 18.

Allmänna arbeten under fyra budgetår. S.A.P. information 1937, nr 8.

Arbetslöshetsklientelets sammansättning. S.A.P. information 1937, nr 8.

Arbetslöshetspolitik under högkonjunktur. S.A.P. information 1937, nr 8.

Gift kvinna på kontor? En rundfråga till några banker och försäkringsföretag. Affärsekonomi 1937, nr 5.

Gift kvinna på kontor? Referat av diskussionsmötet i konserthuset, Stockholm, den 5 april och några synpunkter med anledning därav. Affärsekonomi 1937, nr 8.

Hur blir det, om förbundets arbetslöshetsförsäkring ombildas till statsunderstödd? Bleck- och plåtslagaren 1937, nr 2.

Konjunkturstatistik och konjunkturutveckling. Affärsvärlden 1937, nr 18.

Den sociala sågverksdriften i Norrbotten. En polemik mellan länsstyrelsen och domänverket. Trävaruindustrien 1937, nr 9.

Amerikas förenta stater.

TAYLOR, P. S. Migratory farm labor in the United States. Monthly labor review mars 1937.

Progress of private placement program of United States employment service. Monthly labor review april 1937.

Kanada.

Establishment of unemployed youth. Purposes of $ 1 000 000 vote for training projects outlined by Minister of labour. The labour gazette 1937, nr 4.

Nederländerna.

Measures to provide employment for young workers in the Netherlands. Monthly labor review mars 1937.

Storbritannien.

Duration of unemployment in Great Britain. Monthly labor review april 1937.

Unemployment among insured persons at 19th April, 1937. The Ministry of labour gazette 1937, nr 5.

Unemployment insurance. Proposed extension: — Non-private domestic servants. Private outdoor domestic service. The Ministry of labour gazette 1937, nr 5.

Tyskland.

Zur Sicherstellung des Facharbeiternachwuchses im Metall- und Baugewerbe. Soziale Praxis 1937, nr 18.

Befolkningsfrågan.

BENCKERT, H. Steriliteten hos kvinnan från medicinsk och statistisk synpunkt. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1937, nr 17.

Sverige.

ALEGÅRD, G. Vår äktenskapsfrekvens. Gjallarhornet 1937, nr 10.

NYBÖLLE, H. C. Betänkande i sexualfrågan, afgivet af den svenske befolkningskommission. [Anm. av] Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 2.

TOFTEGAARD, J. Betänkande angående dels planmässigt sparande och dels statliga bosättningslån. [Anm. av] Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 2.

Centralstyrelsens [för Sveriges läkarförbund] yttrande över betänkande angående sterilisering, avgivet av befolkningskommissionen. Sv. läkartidningen 1937, nr 21.

Italien.

BRUUN, ALICE. Börneforsorg i Italien. Socialt Tidsskrift 1937, nr 4.

DE'STEFANI, A. La politique du mariage et de la procréation en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

MANUNTA, U. Les allocations familiales en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

Tyskland.

Beruf und Heiratsalter. Soziale Praxis 1937, nr 20.

Bostadsförhållanden.

Low-cost housing in Europe. Monthly labor review april 1937.

Sverige.

WESTHOLM, S. Småläghenheter i hyreshus inom Stockholm. Byggnadsvärlden 1937, nr 17—18.

De svenska arbetarbostädernas kvalitet bättre än de brittiska arbetarnes. Sveriges fastighetsägaretidning 1937, nr 10.

Danmark.

YVE, H. Hyreslagstiftning. S.A.P. information 1937, nr 9.

Storbritannien.

MARTIN, A. Slumutrotningen i London. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 3.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

KINBERG, O. Publicitet och samhällsåtgärder till skydd för och mot abnorma kriminella. Sv. läkartidningen 1937, nr 18.

Barnbidrag och bidragsförskott. Sunt förnuft 1937, nr 4.

Fattigvården och den nya höjningen av folkpensionerna i dyrorter. Tidskrift för fattigvård 1937, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BATES, S. The juvenile delinquent and the federal government. The child febr. 1937.

Dependent and neglected children. Volume and type of care provided by public and private agencies in specified areas of the United States. Social statistics 1937, nr 1.

Danmark.

HAGEN, G. Socialmedhjælperkursuset paa Københavns Kommunehospital. Socialt Tidsskrift 1937, nr 4.

Tyskland.

BERNSEE, H. Das Problem der ledigen Mutter und die deutsche Volksgemeinschaft. Sociale Praxis 1937, nr 20.

LÜDERS, ELSE. Die Bettennot deutscher Kinder. Soziale Praxis 1937, nr 20.

Föreningsväsen.

Amerikas förenta stater.

JACOBY, H. Fagforeningsbevægelsen i U.S.A. Økonomi og Politik 1937, nr 1.

Japan.

Organized labor in Japan. Monthly labor review mars 1937.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

ASK-UPMARK, E. Om hjärtsjukdomarna. (Föredrag.) Hygienisk revy 1937, nr 5.

ATTERFELT, A. Göteborg och folktandvården. Sunt förnuft 1937, nr 4.

EDSTRÖM, G. De reumatiska sjukdomarnas sociala betydelse. (Föredrag.) Svenska röda korset 1937, nr 5.

[SOCIALSTYRELSEN.] Kunna kostnaderna för läkarbesök förbilligas på landsbygden? (Yttrande.) Sv. sjukkasse-tidning 1937, nr 5.

Folktandvården — en reform som förberedes. S.A.P. information 1937, nr 8.

Danmark.

KISSMEYER, A. Hvad er der opnaaet ved de gældende bestemmelser om offentlig bekæmpelse af könssygdomme og paa hvilke punkter vil en revision være önskelig? Nordisk hygienisk tidskrift 1937, nr 4.

Tyskland.

PISSEL, ANNEMARIE. Familienfürsorge. Soziale Praxis 1937, nr 19.

Ungern.

BJÖRKQUIST-WOLONTIS, SIGRID. Några intryck från en studieresa till Budapest hösten 1936 spec. ang. tuberkulosvården. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1937, nr 17.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

KUMM, E. Studie över hushållningssällskapens uppkomst. Hushållningssällskapens tidskrift 1937, nr 3.

TOFTEGAARD, J. Bostadsproduktionssakkunnigas betänkande med förslag till lag om sparföreningar m. m. [Anm. av] Nationalökonomisk Tidsskrift 1937, nr 2.

Industriegnahemmens risker. Hem i Sverige 1937, nr 3.

Lagstiftningen om bolags jordförvärv. Skogen 1937, nr 10.

Danmark.

FRANK, P. Landboungdommen og Jorden. Er en ny »selvforsynende» Type af Landbrug önskelig? Andelsbladet 1937, nr 18—19.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

MURPHEY, H. K. Government regulation of unions. [Arbetsfredsproblemet i olika länder.] Conference board bulletin 1937, nr 6.

Sverige.

B[RUNIU]S, A. Ett fackligt läroprov. [Om byggnadskonflikten.] Industria 1937, nr 11.

JONSSON, FRITZ. Åkarpslagen utplånas. Metallarbetaren 1937, nr 20.

K[LINGBERG], W. Föreningsrätten inför arbetsdomstolen. Industritjänstemannaförbundet stämmer bröderna Claesson. Tidskrift för Sveriges kontorister 1937, nr 5.

Byggkonflikten och konjunkturen. Finanstidningen 1937, nr 20.

Dacos kommentar till förenings- och förhandlingsrättslagen. [Anm. av: Schmidt, C. C., 1936 års lagstiftning om förenings- och förhandlingsrätt.] Industritjänstemannen 1937, nr 5.

Amerikas förenta stater.

BJÖRK, K. Arbete och arbetare i U.S.A. Vi 1937, nr 21.

BROWNE, H. F. Some possibilities. [Frågan om arbetsfred i Förenta staterna.] Conference board service letter 1937, nr 4.

OSTHOLD, P. Wagner-Act und amerikanische Arbeiterbewegung. Der deutsche Volkswirt 7 maj 1937.

The General Motors corporation strike. Monthly labor review mars 1937.

Kanada.

Alberta labour disputes act. The labour gazette 1937, nr 4.

Norge.

Uppgörelsen i Norge. Metallarbetaren 1937, nr 18.

Storbritannien.

The London omnibus dispute. The Ministry of labour gazette 1937, nr 5.

Kooperation.

President Roosevelt looks at European co-operation. Review of the report of the American commission. The producer 1937, nr 5.

Sverige.

Bosättningslån. Central kooperativ bosättningslånekassa föreslås av sparkommittén. Vi 1937, nr 22.

Sparverksamheten bland ungdomen. Positiva, praktiska förslag till årets KF-kongress. Vi 1937, nr 21.

Schweiz.

Die Löhne in Genossenschafts- und Privatbetrieben. Schweiz. Konsum-Verein 1937, nr 21.

Spanien.

GONZALEZ, R. The Spanish co-operative movement in the civil war of independence. Review of international cooperation 1937, nr 5.

ROIG, J. V. A survey of Spanish co-operation to-day. Review of international cooperation 1937, nr 5.

Storbritannien.

GJÖRES, A. Brittiskt [kooperationsväsen] med kommentar. Kooperatören 1937, nr 7.

Levnadskostnader.

HOSTELET, G. Programme d'études comparées des budgets familiaux. Revue de l'institut international de statistique 1937, nr 1.

Cost of living in the United States and certain foreign countries. Monthly labor review mars 1937.

Sverige.

HALLONQUIST, T. Budgetstatistiken som underlag för marknadsundersökningar. Affärsekonomi 1937, nr 6.

MALMGÅRD, H., & OLIN, G. Dyrortsgrupperingen. Slutrepliker. Sv. trafiktidning 1937, nr 20.

REHN, G. Livsmedelspriserna. Metallarbetaren 1937, nr 18.

RIEMER, S. Medelklassens familjebudget. Tiden 1937, nr 4.

STERNER, R. Attack mot levnadsstandardsutredningen. S.A.P. information 1937, nr 9.

Herr Sterner söker försvara sina utredningsmetoder. Sunt förnuft 1937, nr 4.

Sunt förnuft och fattigdomen. Sunt förnuft 1937, nr 4.

T.R. och dyrortsfrågan. Sv. trafiktidning 1937, nr 19.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

BENGTSSON, AXEL. Yrkeslärarен som ledare och fostrare. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 3.

JACOBSEN, W. Yrkesrådgivning är icke psykoteknik. Affärsekonomi 1937, nr 10.

SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND. Lärlingsutbildningen inom industrien. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1937, nr 2.

Hembiträdesutbildningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1937, nr 3.

Hembiträdesutredningen — ett magert resultat. Sunt förnuft 1937, nr 4.

Landstingen huvudmän för yrkesutbildningen? Rationaliseringsutredningen hemställer om utredning. Sveriges landstings tidskrift 1937, nr 2.

De »statliga» verkstadsskolorna. Sv. hantverkstidning 1937, nr 9.

Yrkesutbildningen. Metallarbetaren 1937, nr 20.

Danmark.

Lærlingeloven. Arbejdsgiveren 1937, nr 10.

Tyskland.

PRELLER, L. Berufsausbildung und Berufserziehung. Soziale Praxis 1937, nr 18.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

ÅMAN, A. Några betraktelser i spritfrågan. Frihet och ansvar 1937, nr 3.

Socialförsäkring.

AUGUSTIN, GISELA. Neuerungen zur Arztfrage in der ausländischen Krankenversicherung. Die Reichsversicherung 1937, nr 3.

KOVRIG, B. Mechanisierung in der Sozialversicherung. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

Sverige.

ESSCHER, K. Om frivillig pensionsförsäkring i arbetarepensionskassan. Stenarbetaren 1937, nr 2.

Frivillig försäkring för olycksfall utom arbete — en sak att tänka på. Ett fall vid en spisbrödsfabrik som framskapat ett betydelsefullt prejudikat. Mål och medel 1937, nr 5.

Förfalskning av anmälan om olycksfall. Arbetarskyddet 1937, nr 4.

Många intressanta spörsmål på olycksfallsförsäkringens område. Byggnadsträarbetaren 1937, nr 5.

Riksdagsdirektiv om folkpension och fattigvård. Sunt förnuft 1937, nr 4.

En tankeställare. [Nederlaget för de fria sjukkassornas krav i riksdagen.] Sv. sjukkassetidning 1937, nr 5.

»Äro muskelsträckningar olycksfallsskador?» Assurans 1937, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Establishment of retirement and pension benefits for industrial workers in Brazil. Monthly labor review april 1937.

Danmark.

HOLCK, P. Invalidebeskæftigelse. (Föredrag.) Maanedsskrift for praktisk Lægegerning 1937, nr 4.

Italien.

ARENA, C. L'assurance familiale et le salaire en Italie. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

Norge.

Trygdesystemet. Statstjenestemannen 1937, nr 9.

Storbritannien.

WOOD, K. Policy of the British Government on national health insurance. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

Sydamerika.

Compulsory social-insurance law of Peru. Monthly labor review mars 1937.

Tyskland.

GRÜNEWALD. Das Ersatzkassenrecht in der Krankenversicherung. Die Reichsversicherung 1937, nr 4.

Merkblätter für die Beurteilung und Begutachtung von Berufskrankheiten nach der Dritten Verordnung über die Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten vom 16. Dezember 1936. Reichsarbeitsblatt 1937, nr 14.

Österrike.

LEDERER, M. Die Durchführung der österreichischen Sozialversicherungsreform. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1937, nr 1.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMSSYSTEMET.
Förvaltningsberättelse. 23 (1936). Sthlm 1937.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1936—37.
620. Wages, hours, and working conditions in the folding-paper-box industry 1933, 1934, and 1935.
622. *Nugent, R., Hamm, J. E., & Jones, Frances M.* Wage executions for debt.
625. Occupational-disease legislation in the United States, 1936.
626. *Peterson, Florence, & Rauth, C. F.* Union scales of wages and hours in the building trades, May 15, 1936.
627. Entrance rates and full-time hours of common laborers employed by cities, Sept., 1925.

— Federal housing administration.
Annual report. 3 (1936). Wash. 1937.

DAHN, P. Studier rörande den studerande ungdomens geografiska och sociala härkomst. Lund 1936. (Skrifter utg. av Fahlbeckska stiftelsen. 23.)

DANMARK. Arbejdsdirektören.
Indberetning til Socialministeriet om Arbejdsanvisningen og Arbejdslöshedsforsikringen m. m. Regnskabsaaret 1935/36. Khvn 1937.

— Befolkningskommissionen.
Betænkninger. Khvn 1936.
1. Foreløbig Betænkning vedrörende Börnehavespörgsmaalet m. v.

— Dansk Arbejdsgiverforening.
Beretning. 1936/37. Khvn 1937.

— Det af Socialministeriet nedsatte Udvalg angaaende Socialreformen.
Betænkning. [1]—2. Khvn 1936.

— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1937.
Bd 102: H. 2. Arealanvendelse og Kreaturhold efter Ejendomsstörrelse 1933.

GÖDEL, V. Bergsmansliv på 1870-talet. Sthlm 1937.

HAAG. Statistisch bureau der gemeente.
Statistiek van het gemeentepersoneel 1935. 's-Gravenh. 1936.

INGENIÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN.
Handlingar. Sthlm 1937.
143. *Hägg, G.* X-ray and microscopic studies on the nitrided layer in nitriding steels.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Geneva 1937.
Ser. B. (Social and economic conditions.)
25. *Maurette, F.* Some social aspects of present and future economic development in Brazil.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
23rd session, Geneva, 1937.
Summary of annual reports under article 22 of the constitution of the International labour organisation. [With] Appendix. Geneva 1937.

KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1937.
47. *Graham, F. D.* Die Stabilisierung der wirtschaftlichen Entwicklung.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET.
Förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser 1936. Sthlm 1937.
Sparverksamhet och bosättning. Betänkande avgivet till Kooperativa förbundets kongress 1937. Sthlm 1937.
Statistiska tabeller över till Kooperativa förbundet anslutna föreningars verksamhet 1936. Sthlm 1937.

LETTLAND. Valsts statistiskā pārvalde. — Bureau de statistique de l'Etat.
Commerce extérieur et transit de la Lettonie 1936. Riga 1937.
Etat de l'agriculture en Lettonie en 1936. Riga 1937.

MALMAR, F., [utg.] Förvärv och förlust av svenskt medborgarskap. Systematisk översikt samt författnings- och konventionstexter med anmärkningar. Sthlm 1936.

NORDIN, J., [utg.] Lantarbetstidslagen. Upps. 1936.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 9. Oslo 1937.
110. Beitetellingen 1935.
111. De spedalske i Norge. Beretning for femåret 1931—35.
112. Sjömannstrygden 1934. Fiskertrygden 1934.

OHLIN, B. Fri eller dirigerad ekonomi? Utg. av studieledningen för Folkpartiets ungdomsförbund. Sthlm (tr. i Uddevalla) 1936.

RÖMCKE, F., [utg.] Lov om arbeidervern av 19 juni 1936. Utg. med anmerkninger og henvisninger. Oslo 1937.

SJUKFÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAGET EIR.
1911—1936. Upps. 1937.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937. Sthlm 1937.
10—11. Betänkande med förslag angående rätt till fiske i Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. 1—2. Avg. d. 25 febr. 1937. (Jo.)

STATISTISK TABELL angivande för varje väghållningsdistrikt och län de allmänna vägarnas längd och kostnaden för väghållningen m. m. för år 1935. I enlighet med uppgifter från vägstyrelserna upprättad i K. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sthlm 1937. (Allmänna väghållningsbesväret på landet.)

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.
Styrelse- och revisionsberättelser för år 1936. Sthlm 1937.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1937.
Industri och bergshantering.
Industri. Berättelse för år 1935 av Kommerskollegium.
Jordbruk med binäringar.
Jordbruk och boskapsskötsel år 1935. Av Statistiska centralbyrån.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 maj—10 juni 1937 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
205.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 11 § kung. den 7 juni 1935 (nr 277) om lån till jordbrukare för genomförande av ackord m. m.	13 maj
206.	K. kung. ang ändrad lydelse av §§ 1 och 3 kung. den 27 maj 1932 (nr 219) om gottgörelse av statsmedel för vissa kostnader för vård av alkoholister	23 april
227.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor	21 maj
228.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor	21 »
232.	K. förordn. om ändrad lydelse av § 3 mom. 3 och § 4 mom. 5 förordn. den 31 mars 1922 (nr 130) ang. uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete	21 »
241.	K. kung. ang. tillfällig löneförbättring åt vissa beställningshavare vid armén och marinen under budgetåret 1937/1938	21 »
268.	Skogshärbärgeslag	21 »
269.	Lag ang. ändrad lydelse av 10, 32, 33 och 35 §§ lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd	21 »
270.	K. kung. ang. specialinspektör inom yrkesinspektionen för tillsynen å skogsavverknings- m. fl. arbeten	21 »
271.	K. kung. om tillsyn å härbärgen för arbetare, sysselsatta med skogsavverknings- m. fl. arbeten	21 »
292.	K. kung. ang. förhandlingsrätt för statens tjänstemän	4 juni
298.	Lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m	4 »